

मुद्रकः—वजीघ्र उदयराज पठित यानी सोलापूर
येने आपल्या “ वीधर ” छाप-
स्वान्यात छापिले

अनुक्रमणिका

—=X:※:X=—

प्रति०

अनु०

व्यासप्रतिष्ठेचें संक्षिप्तवर्णन	※ परिच्छेद १ ला *	प्रष्टसख्या.	श्यादिदेवीपूजा	१०१
इंद्रप्रतिष्ठा		१	दिक्पालपूजा	१०३
पूजेचे भेद		१	घटस्थापित्तमर्नेद्रादिपूजा	१०७
प्रतिष्ठाचार्याचें लक्षण		११	मृत्तिकासंग्रहविधि	११३
यजमानाचें लक्षण		१३	※ परिच्छेद ३ रा *	
याजक ७ यजमानाचें कर्तव्य		१४	शांतिहोमविधिप्रयोग	१२६
यज्ञदीक्षाविधि		१६	होमविधि	१३४
पूजाशुद्धविधि		२६	※ परिच्छेद ४ था *	
सकृतीकरणविधि		२१	मंडपविधि	१६३
नित्यमह		४३	यज्ञगालाविधि	१६९
बलिविधान		८५	वेदी रचण्याचा विधि	१७८
			※ परिच्छेद ५ वा. *	
अंकरारपणविधिप्रयोग	※ परिच्छेद २ रा *	९७	ध्वजारोहणविधि.	१८४
सर्वाणहयक्षपूजा		९९	इष्टग्रार्थनामत्रमाला.	१९३
			भेरीताडनविधि.	२०३

दिनपालपूजा.	२०५	३२ ङ्द्राचें पूजन	३००
दिकन्यकापूजा.	२०७	तिथिदेवतापूजन	३१७
दहा ध्वजांचें पूजन.	२०९	ग्रहपूजा	३२३
मेरीताडन.	२१२	यथाचिन	३३०
		गर्वाची पूजा	३३२
जलाधिवासनावेधि.	२२२	दिगन्यकापूजा	३४०
उपवासदानवेधि.	२२८	दिस्पालपूजा	३५३
		द्वारपालाडुल्लन	३५८
यागमंडलाराधनान्तर्गत जिनपूजा.	२३०	अनाष्टतर्जन	३६३
मिद्वपूजा.	२३७	चौदोद्वार देवार्पणमन्त्रार	३६५
महापिपूजा	२३९	आनुतुन्तन्द्रापर अहर्भिद्रसत्कार	३६७
सन्दीक्षाविधि.	२४३	मंगलाष्टक व आयुधाष्टकस्थापन	३६९
भूमिशोधनविधि	२४७	पताकाष्टक स्थापन	३७०
मडपपूजा.	२५१	चार गणांची स्थापना	
वेदीप्रतिष्ठाविधि.	२५४	जिलास्थापन १ आनंदस्तव	
यागमंडलार्तनाद्विधि.	२५६	॥ आठमा परिच्छेद ॥	
नमदेवतापूजन.	२६४	ग्रान्तिष्टय प्रतिमेचें वर्णन	३७१
जयादेवतापूजन.	२७८	सकलीकरण	३८१
त्रियादेवतार्चन	२८३	भद्ररुभस्थापन	३८४
चोवीस जिनमातांचें पूजन	२९०	जिनमातांचें पूजन	३८६

रत्नघटि स्थापन	३९०	मध्यकुंभाभिषेक.	४८५
श्यादिदेवीपूजा	३९२	अरुण प्रस्नारची पूजा.	४८५
सोळा स्वप्नांचे वर्णन	३९८	कर्णवेध.	४८९
प्रतिष्ठेय श्रुतिमेचा जलाधिवासन विधि	४०३	कंकणवधन	४९०
दिक्पालपूजन	४०४	नामकरणविधि.	४९१
धामसप्रोक्षण	४०९	आनंदस्तुति व नृत्य.	४९२
श्रुतिशुद्धिहोम	४१३	भिनसातेची स्तुति	४९८
दर्भशयन विधि	४१७	कुमारक्रीडा, पट्टाभिषेक, राज्यलीला.	५०१
जिनसातेचे पूजन व स्तवन.	४२२	* दहावा परिच्छेद. *	
* नववा परिच्छेद. *		वैराग्य व लोकांतिकांनी केलेली स्तुति	५०८
कलशस्थापनविधि.	४३६	दीक्षावृक्षस्थापन.	५११
पांचचूर्णांचे स्थापन.	४३९	स्वराज्यत्याग.	५१२
पीठस्थापनविधि.	४४०	वर्णपूर व आरांतिक सप्तक.	५१४
दर्भशय्येवर असलेल्या.		दीक्षेला उन्मुख होणे व पालखीत वसणे	५१६
प्रतिमेचे वस्त्र काढण्याचा विधि	४४२	राजे, देव विद्याधर यांनी पालखी उचलणे.	५१८
विजयादिदेवतांचे स्थापन.	४४५	दोक्षामंडप, दीक्षा घेणे, केशलोच.	
आकारशुद्धि व स्तुति.	४४९	प्रभूवरोवर राजांनी दीक्षा घेणे व प्रभुपूजा.	५१९
भेरुपर्वावर जिनाचा अभिषेक		केश क्षीरसमुद्रांत टाकणे व	
करण्याचा सविस्तर विधि.	४५६	वस्त्रे नंदनवनांत ठेवणे	५२३
चार प्रकारचा अवतरणविधि.	४८०	सामायिक व मनःपर्यय लाभ	५२४
चार कोपन्यांतील कुंभांचा अभिषेक.	४८३	सर्ग देव विसर्जन	५३५

* अकरावा परिच्छेद *

कल्याण मालांचें आरोपण

संस्कार मालांचें आरोपण

मंत्रन्यासविधि

अतिघ्रा होम

अतिघ्रा तिलकविधि

अभिवासन व यवमालागोपण

अष्टद्रव्यपूजन इक्षुस्थापन वगैरे

वर्णपूर, विरूढक, यवारकादिस्थापन

स्वस्त्ययनविधि

केवलज्ञान दृक्ष नयनोन्मीलन गुणा-

ध्यारोपण हे विधि

दिव्यातिशय, अतिहार्य व लोलनस्थापन

यक्ष यक्षीस्थापन व पंचकल्याण स्थापन

ककण सोडणे व अर्हदेवसाक्षात्करण

जिनमुखोद्घाटनमंत्र, महार्घ्य, आशीर्वाद,

विहार घोषणा

सर्वदेवविसर्जन

* बारावा परिच्छेद *

यागमंडलापीठस्थापन व प्रतिमास्थापन हा विधि १००

चूर्णार्चन व देवविसर्जन

१०२

सिद्धाष्टगुणलेखन व त्यांचें पूजन

कल्याणपंचकारोपण, अधिवासनविधि

गुणारोपण

सिद्धपूजन व पीठिका मंत्रांनीं

सिद्धागाधन.

अभिषेक, श्रुतगुरु व संघ यांची पूजा.

सर्व देवविसर्जन.

महाभिषेकविधि व अष्टद्रव्यपूजा.

अर्हस्तुति,

सिद्धपूजा व स्तुति

महर्षिपूजा व स्तुति

स्वस्त्ययन विधि

यज्ञदीक्षाविधि

भूमिशोधन दर्भन्यास वगैरे विधि

मंडपवतिष्ठा, द्वारपालानुक्कलता

वेदीप्रतिष्ठा.

कलशस्थापन.

श्रांतिकविधि.

जयादिदेवता, दिक्पाल प्रहादिपूजा

अनामृतार्चन,

६१३

६१५

६१८

६२१

६२४

६२८

६३४

६३६

६३९

६४३

६४४

६४८

६५६

६५९

६६२

६६५

६६८

तिथिदेवता, ग्रह, यक्ष यक्षी दिक्पाल	७१७	पचामृताभिषेक	६९०
द्वारपाल यांचें पूजन		सुगंधचूर्णोद्वर्तन, शालिपिष्टोद्वर्तन --	
द्वारदेवता, अपदेदेवता, श्रीवालि	७२२	कपायादरुस्नान, कोणकुंभस्नान--	७०१
गमनाच्छृलनादि विधि		मध्यकुभस्तपन, आशीर्वाद	७०४
* चौदावा परिच्छेद *		नवदेवतापूजन	७०७
एकादश कुंभन्यामविधि	७२७	सिद्धप्रतिष्ठाविधि	७४८
* पद्मगाथा परिच्छेद *		आचार्यप्रातःप्राविधि	७५१
मध्यमर्माष्टाविधि		शुनदयनातिष्ठाविधि	७६०
* सोळावा परिच्छेद *		श्रुतस्कंधारिभतिष्ठाविधान	७६५
सक्षेप प्रतिष्ठाविधि	७३२	* अठरावा परिच्छेद *	
* सतरावा परिच्छेद *	७४१	नानाविध उत्सवविधि	७७१
पीठस्थापन प्रतिमापूजन व स्तुति	६७१	काविविशर्जन	८००
आनंदस्तुति	६७२	ग्रंथकर्त्ताची प्रशस्ति	८०९
प्रतिमास्थापन	६७३	* परिशिष्टप्रकरण *	
पंचगुरुमुद्रा, पाद्याचमन, गोमयपिंडाद्यवतरण	६७४	वास्तुवालि विधान	१ -- २०
दिक्पालपूजन	६८३		

अनुक्रमणिका समाप्त.

॥ ॐ नमः सिद्धेभ्यः ॥

॥ अथ श्रीनेमिचंद्रदेवविरचितं ॥

॥ प्रतिष्ठातिलकम् ॥

श्रीमच्चित्तोक्तीलक जिनेन्द्रं । स्वात्मप्रतिष्ठं सकलप्रतिष्ठम् ॥

नत्वा प्रतिष्ठातिलकं प्रवक्ष्ये । संगृह्य सारं जिनसंहितानाम् ॥ १ ॥

इन्द्रनन्दादियोगीन्द्रप्रतिष्ठाशास्त्रसंग्रहात् । पूर्वाचार्यप्रणीतं स्यादिदं तेन प्रमाण्यताम् ॥ २ ॥

इदं प्रतिष्ठाशास्त्रौघप्रधानमिति युज्यते । तत्सारसंग्रहात्मत्वाद्ग्रन्थानां गद्ययोगवत् ॥ ३ ॥

१ अंतरंग लक्ष्मी (अनंत ज्ञान, अनंत दर्शन, अनंत सौख्य व अनंत वीर्य) व महिरंग लक्ष्मी (अष्ट महाप्रतिहार्य, चौनीस अतिशय वगैरे) चा दोन लक्ष्मीनीं श्रीजिनेश्वर युक्त आहेत. ते त्रैलोक्याचें भूषण आहेत. जरी ते आपल्या आत्मस्वरूपामध्येच असतात तथापि त्यांचें ज्ञान लोक व अलोकाला जाणवें झणून त्यांना सकलप्रतिष्ठ अर्थात् सर्वव्यापक असें म्हणतात. अशा श्री जिनेन्द्र भगवंतास भक्तीने नमस्कार करून मी (नेमिचंद्रदेव) प्रतिष्ठातिलक नांवाचा ग्रंथ सांगतो. हा ग्रंथ मी अनेक जिन संहितांचा (अनेक पूर्वाचार्यांनीं केलेल्या प्रतिष्ठापाठ ग्रंथांचा) सार घेऊन रचणार आहे.

२ हा प्रतिष्ठातिलक नांवाचा ग्रंथ मी इन्द्रनंदि, वसुनंदि, अशाषर वगैरे अनेक आचार्यांनीं लिहिलेल्या प्रतिष्ठा-शास्त्रांचा संग्रह करून लिहिला आहे अर्थात् मी माझ्या कल्पनेनें लिहिलेला नाही. मीला पूर्वाचार्यांच्या प्रतिष्ठाशास्त्रांचा पाठिग आहे यास्तव हा माझा ग्रंथ पूर्वाचार्यप्रणीत आहे असें समजून यास विद्वानांनीं प्रमाण मानावे.

३ सव प्रतिष्ठाशास्त्रांच्या सारभागांचा संग्रह करून हा ग्रंथ मी बनविला आहे यास्तव सर्व सु-

प्रतिष्ठानां प्रधानत्वात् प्रतिष्ठितिलकं मतम् । प्रतिष्ठा स्थापना न्यासो जिनादेः प्रतिमादिषु ॥ ४ ॥

व्यासमध्यमसंक्षेपभेदतः सा त्रिधा मता । तत्र व्यासप्रतिष्ठा तु पूर्वमत्राभिधीयते ॥ ५ ॥

प्रतिष्ठा मध्यमा पश्चात्सांक्षिप्ता सा ततः परम् । सिद्धादीनां प्रतिष्ठातस्तत् उत्सवसंविधिः ॥ ६ ॥

तत्र व्यासप्रतिष्ठा सा पंचकल्याणलक्षणा । वक्ष्यतेऽद्य प्रपंचेन प्रयोगैर्लक्षणाच्चितैः ॥ ७ ॥

प्रतिष्ठादिवसात्पूर्वं दशमे दिवसे दिवा । नांदीनामांतरं शक्रप्रतिष्ठाविधिमाचरेत् ॥ ८ ॥

गोधि पदार्थे एकत्र करुन त्याचा काढलेला अर्क जसा अतिशय सुगंध असतो व त्याला जसे मुख्यत्व दिलें जातें त्याप्रमाणें हा ग्रंथ सर्व प्रतिष्ठाशास्त्रामध्ये मुख्य मानला जातो.

४ या ग्रंथामध्ये सर्व प्रतिष्ठांचें वर्णन विशदपणें मुख्यत्वांन केलें आहे यास्तव यास प्रतिष्ठातिलक हें नांव पडलें आहे प्रतिष्ठा ह्मणजे अरहत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु, श्रुतदेवता, श्रुतस्कंधादि, यक्षयक्षी व भैरव्या प्रातिमा व सुवर्ण तांचे वंगरे धातूची वनविलेली यंत्रे यामध्ये स्थापना करणें यास प्रतिष्ठा असें नांव आहे.

५ या प्रतिष्ठेचे व्यास (विस्ताराची) मध्यम व संक्षिप्त असे तीन भेद आहेत प्रथमत आक्षी व्यास प्रतिष्ठेचें या ग्रंथांत वर्णन करितों.

६ तदनंतर मध्यमप्रतिष्ठेचें आणि संक्षिप्तप्रतिष्ठेचें वर्णन करूं. आणि शेवटीं सिद्ध, आचार्य (उपाध्याय व सर्व साधु याचा आचार्य प्रतिष्ठेमध्ये अतर्भाव आहे) श्रुतदेवता, श्रुतस्कंधादि यत्न यक्ष-यक्षी यांच्या प्रतिष्ठेचें वर्णन करूं. तदनंतर उत्सव विधीचें वर्णन करूं.

७ व्यास प्रतिष्ठा ह्मणजे पंचकल्याणिक विधि जिच्यांत केला जातो-ती हिचें प्रथमतः लक्षणसहित अशा प्रयोगांनीं सविस्तर वर्णन करितों.

८ प्रतिष्ठेच्या दिवसापासून मागील दहाव्या दिवशीं दिवसा नांदी हें दुसरें नांव ज्याला आहे असा इंद्रप्रतिष्ठेचा विधि करावा

प्रतिष्ठादिवसात्पूर्वं नवमे दिवसे निशि । वक्ष्यमाणेन विधिना विदध्यादंकुरार्पणम् ॥ ९ ॥
 ततः प्रभृति कुर्वन्तु शांतिहोमविधिं बुधाः । दातृसंघनृपादीनां विश्वविभोपशान्तये ॥ १० ॥
 द्वितीयेऽह्नि ततः कुर्यान्मंडपानां पूसाधनम् । वास्तुदेवबलिं कृत्वा लघुशांतिकपूर्वकम् ॥ ११ ॥
 वेदीनिर्वर्तनं कुर्यात्तृतीये दिवसे ततः । संपंचकुंभविन्यासं सवास्तु बलिकर्म च ॥ १२ ॥
 अंकुरार्पणतस्तुर्ये नवमे तीर्थतः पुरा । दिवसे विधिवत्कुर्याद् ध्वजारोहणसंविधिम् ॥ १३ ॥
 तस्मिन्नेव दिने रात्रौ भेरीताडनमाचरेत् । पंचमेऽह्नि ततः कुर्याज्जलयात्रामहोत्सवम् ॥ १४ ॥
 गर्भावतारकल्याणं ततः पठे दिने निशि । निर्वर्तयेन्महायंत्रसमाराधनपूर्वकम् ॥ १५ ॥

९ प्रतिष्ठेच्या दिवसाच्या पूर्वी नवव्या दिवशी रात्री अंकुरार्पण विधि करावा. हा विधि कसा करावा हे आत्मी पुढे सविस्तर वर्णन करणार आहोत.

१० अंकुरार्पण विधि झाल्यानंतर दररोज बुद्धिमान पुरुषांनी शांति होमविधि करावा. हा विधि करण्याचा उद्देश दाता (यजमान) संघ (श्रावक, श्राविका, आर्यिका व मुनि) राजा वगैरेचीं सर्व विघ्नें शांत व्हावीत हा आहे. ११ अंकुरार्पण विधि केल्यानंतर दुसरे दिवशी मंडप सुशोभित कराना. अर्थात् आंग्याचे तोरण-वगैरे बांधून मंडपाला शोभा आणावी. त्या दिवशी लघु शांतिहोम करून वास्तुदेवबलिविधान करावे.

१२ तदनंतर तिसरे दिवशी वेदि निर्माण करावी; पांच कुंभांची स्थापना करावी; व वास्तु बलि क्रिया करावी १३ अंकुरार्पण विधि झाल्यानंतर चवथ्या दिवशी दिवसा मतिष्ठाशास्त्रांत सांगितलेल्या विधीस अनुसरून ध्वजा चढविण्याचा विधि करावा.

१४ त्याच दिवशी रात्री भेरी ताडून विधि करावा. तदनंतर पांचव्या दिवशी जलयात्रामहोत्सवाचा विधि करावा

१५ तदनंतर सहाव्या दिवशी रात्री महायंत्रसमाराधनविधि करून मग गर्भावतार कल्याणिक विधि करावा.

जन्माभिपेककल्याणं सप्तमे दिवसे दिवा । दीक्षाग्रहणकल्याणमष्टमे दिवसेऽह्नि ॥ १६ ॥
 केवलज्ञानकल्याणं नवमे दिवसे ततः । कुर्यात्प्राग्हेऽपराग्हे तु देवं पुरि विहारयेत् ॥ ७१ ॥
 प्रतिष्ठातो द्वितीयेऽह्नि दिवा वासंतमुत्सवम् । वितन्वन्भव्यसंदोहो देवं पुरि विहारयेत् ॥ १८ ॥
 तृतीयेऽह्नि ततः कुर्वन्सुगंधिसलिलोक्षणं । देवं विहारयेत्पुर्यां चतुर्थे दिवसे ततः ॥ १९ ॥
 प्रातरेव हि निर्वाणकल्याणविधिमाचरेत् । ततः पूर्ववदानीततीर्थवार्भिर्महोत्सवात् ॥ २० ॥
 विधायवावभृतस्नानं एकादशमहं विभोः । कृत्वा संघं च संतर्प्य यथाशक्ति यथोचितम् ॥ २१ ॥
 अवरोह्य ध्वजं रात्रौ धामात्रे विनिवेशयेत् । निष्ठापितप्रतिष्ठं तं ग्रहेन्द्रं बहु मानयेत् ॥ २२ ॥

१६ सातव्या दिवशीं दिवसा जन्माभिपेक कल्याणिक हा विधि करावा. आठव्या दिवशीं दिवसा दीक्षाग्रहण कल्याणिक हा विधि करावा.

१७ नवव्या दिवशीं प्रातःकालीं केवलज्ञान कल्याणिक हा विधि करावा व मध्यान्हसमयीं श्री जिनेश्वराचा शहरांतून विहार करावा

१८ तिसऱ्या दिवशीं श्रीजिनेश्वराचा सुगंधजलानें अभिषेक करावा व चौथ्या दिवशीं श्रीजिनाचा विहार करावा.

२०-२१ प्रातःकालींच निर्वाणकल्याणविधि करावा. तदनंतर पूर्वोपमाणें आणिलेल्या तीर्थजलानीं एकादशमहविधि (एकादशविध कुभन्यास विधि करावा) अर्थात् श्री जिनेश्वराला अकरा कुंभाच्या पाण्यानें अवभृतस्नान घालावें तदनंतर आपल्या शक्त्यनुसार व संघाच्या योग्यतेला अनुसरून चतुर्विध संघाला सतुष्ट करावें

२२-२३ तदनंतर रात्री ध्वज खाली काढून बेळन मग तो जिनमन्दिराच्या शिखरावर स्थापन

सत्कृत्य शक्त्या भव्यास्तं सर्वे यांतु यथायथम् । प्रतिष्ठाया विधिः सोयं प्रोक्तव्यः स विवक्षया ॥२३॥

॥ तत्तत्कर्मविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥

। इत्यनुक्रमः ।

करावा. याप्रमाणे सागोपांग प्रतिष्ठा ज्याने पूर्ण केली अशा इंद्राचा यजमानाने पुष्कळ आदर सत्कार करावा. सर्व भव्यांनी इंद्राचा यजमानाचा शक्त्यनुसार सत्कार करून आपआपल्या स्थानी निघून जावे हा प्रतिष्ठेचा विधि सांगितला या प्रतिष्ठेमध्ये जी विशेषकार्ये करावी लागतात त्यांचे वर्णन प्रयोगांच्या प्रकरणांमध्ये सांग्.

। या प्रमाणे अनुक्रमणिका संपली ।

२ अथ तावदिंद्रप्रतिष्ठा [तद्यथा—

अथ यथा प्रतिष्ठार्थं लग्नं निश्चित्य पौर्तिकः । प्रागतो दशमेऽन्हीन्द्रं सुलग्ने स्वगृहं नयेत् ॥ १ ॥
विधृताक्षतपात्रोद्धर्षीषु यान्तीषु चाग्रतः । सार्धमिक्कान्वितो गत्वा स पुरंदरमंदिरम् ॥ २ ॥
दत्त्वा फलं समुचितं नत्वा विज्ञापयेदिदम् । हंहो श्रीपूजकाचार्य प्रसीद शृणु मद्बचः ॥ ३ ॥
सर्वान्मुदयानिःश्रेयसार्थसिद्धिनिबधनम् । नित्यं नित्यमहं कर्तुं निर्माप्य जिनमंदिरम् ॥ ४ ॥
प्रतिष्ठापयितुं तत्र जिनविबमिहोत्सहे । समीहितमिदं सद्यः साधु साधयितुं मम ॥ ५ ॥
प्रसीद धर्मवात्सल्याजिनयज्ञविशारद । त्वत्सहायादयं धर्मो नूनं सिध्यति मेऽन्यथा ॥ ६ ॥

२ इन्द्रप्रतिष्ठा.

१ प्रतिष्ठेच्छ्या दिवमापास्य लार्गल दहाव्या दिवशी चांगले लग्न पाहून यज्ञमानानें इंद्राला आपल्या घरीं प्रतिष्ठा करण्याकरिता न्यावे. प्रतिष्ठेला प्रारंभ करण्यापूर्वी यज्ञमानानें प्रतिष्ठा करण्याकरितां चांगल्या लग्नाचा—व मुहूर्तचा निश्चय करून ठेवावा

२—३ ज्यांच्या हातात अश्वत्थांचे पात्र आहे व ज्यांनीं शृंगार केला आहे अशा सुवासिनी स्त्रियांना पुढें करून व गरीबर कांहीं धार्मिक लोकाना वेलून यज्ञमानानें इंद्राच्या घरी जावे. तेथे त्याला योग्य फल देऊन आणि नमस्कार करून अशा रीतीने प्रार्थना करावी.

४—६ हे पूजकाचार्या (इन्द्र) मेहेरवानी करून माझे भाषण ऐका. स्वर्गादिसुखांची व मोक्षसुखांची प्राप्ति करून देण्याम कारण अमा नित्यमहोत्सव (नित्य पूजा) करावा करून मी जिन-

क चेन्द्रसाध्यशोऽयं क चाहं क्षुल्लको जनः । किमत्र बहुनोक्तेन प्रतिष्ठाविधिः साधनात् ॥ ७ ॥
 धर्मं संपाद्य मामद्य कुतार्थ्य कृपापर । इत्युक्त्वा प्रणिपत्यांघ्रौ प्रार्थयेत् सहायताम् ॥ ८ ॥
 अथांगीकृतकार्यं तं भूत्या नीत्वा स्वमंदिरम् । चतुष्के तत्र रचिते कोणदीपचतुष्कके ॥ ९ ॥
 विष्टरे रक्तवस्त्रेणाच्छादिते विनिवेश्य तम् । मंगलातोद्यसध्याने सति रक्तप्रसाधनाः ॥ १० ॥
 सुवासिन्यश्रुतस्रोऽस्य वर्द्धयंतु सुचंदनम् । आशीर्मंगलपाठेषु पीतोद्धर्तनपूर्वकम् ॥ ११ ॥

मंदिर बाधविले आहे. व त्या जिनमंदिरामध्ये जिनेश्वराच्या प्रतिविंवाची प्रतिष्ठा करण्याचा माझ्या मनात उत्साह उत्पन्न झाला आहे. आपण जिनपूजा करण्यामध्ये प्रवीण आहात व आपल्या ठिकाणी धर्ममेम जागृत आहे यामुळे कृपा करून माझे हे प्रतिष्ठेचे कार्य उत्तम रीतीने आपण पार पाडाल अशी आशा आहे. माझे हे धार्मिक कार्य आपल्या साहाय्याने पार पडेल. आपले साहाय्य झाले नाही तर पार पडणार नाही.

७ - ८ सौधर्म इद्राकडून साध्य होणारा हा महोत्सव कोणीकडे व भी क्षुद्र मनुष्य कोणीकडे; असो. आता मी जास्ती वोलत नाही. हे दयाळू प्रतिष्ठाचार्य, हा प्रतिष्ठेचा विधि योग्य रीतीने सामून मला धर्म संपादन करून द्या व मला कुतार्थ करा. असें वोलून प्रतिष्ठाचार्याच्या पाया पडून त्याच्या मदतीची प्रार्थना करावी.

९ - ११ प्रतिष्ठाचार्याने यजमानाच्या विगतीचा स्वीकार करून त्याचे कार्य करण्याचे कबूल करावे. मग यजमानाने भोल्या धाटाने त्याला आपल्या नशि न्याने. तेथे एक चौक रचवा त्याच्या चार कोपऱ्यात चार दिवे ठेवावेत त्या चौकाच्या मध्यभागी एक आसन ठेवावे व ते तांबड्या वस्त्राने अच्छादाने आणि त्यावर प्रतिष्ठाचार्याला बसवावे. मगल वाद्ये नाजवावीत व तांबडे वस्त्र नेमलेल्या चार सुवासिनी स्त्रियांनी त्याच्या अगाला पिवळी उडी लावावी व चंदन लावावे आशीर्वादयुक्त अशी मंगल गणी इतर सुवासिनी स्त्रियांनी ह्मणावीत

आरोप्य तैलं तर्पितखल्यापोह्य सुखाम्बुभिः । आसिच्यापादयेद्भ्रषावस्त्रक्चंदनार्पणम् ॥ १२ ॥
 अथांतरीयकं सोत्तरीयं धृत्वा समाहितः । आचम्य प्रोक्ष्य दत्वाच्यं तर्पणं चापराजितं ॥ १३ ॥
 अष्टोत्तरं शतं जप्त्वा धृत्वा श्रीचंदनादिकम् । इंद्रो गजेन्द्रमारुह्य सप्रतीन्द्रो जिनालयम् ॥ १४ ॥

गत्वा ततोवतीर्यात्प्रविश्य जिनपुंगवम् । दर्शनस्तोत्रपाठेन त्रिः परीत्य त्रिधानतः ॥ १५ ॥

पूजामुखं विधायातः स्नपनक्रमतो जिनम् । अभ्यर्च्य धृत्वा गंधांबु पीठयंत्रं समर्च्य च ॥ १६ ॥

चैत्यादिभक्तिभिः स्तुत्वा देवं शेषं समुद्धहत् । धर्माचार्यं समर्च्य नत्वा विज्ञापयेदिदम् ॥ १७ ॥

ऐदंयुगीनाखिलशास्त्रदृष्टे त्वंपं च भेदाचरणैकतान । आचार्यवर्यागमदेशितां नो निरूपयौपासककार्यपूजाम्

१२ तदनंतर तेलानें चोळून ती लाविलेली उटी काढून टाकावी. व सुखकर अशा पाण्याने स्नान घालावें आणि अलंकार, वस्त्र, पुष्पमाला व चंदन अर्पण करावें.

१३-१७ तदनंतर नेसण्याचें व पांघरण्याचें वस्त्र हीं धारण करून व मन एकाग्र करून आचमन करावें, प्रोक्षण करून अर्घ्य द्यावें व तर्पण करावें आणि १०८ वेळ अपराजितमंत्राचा जप करून चंदनाचा तिलक, पुष्पमाला वगैरे धारण करून प्रतीन्द्रासहित हत्तीवर बसून जिनालयाकडे जाण्यास इंद्रानें निधावें.

जिनालय जवळ आल्यावर इंद्रानें हत्तीवरून खालीं उतरावें आणि जिनमंदिरांत प्रवेश करावा. दर्शनस्तोत्र झणत जिनमंदिराला तीन प्रदक्षिणा द्याव्यात. व धीजिनेशाला तीनदा नमस्कार करावा. तदनंतर पूजेच्या प्रारंभीचें कृत्य करून हणजे आवाहन, स्थापन, सन्निधीकरण हें करून व अभिषेकाव्या क्रमास अनुसरून जिनेश्वराची अभियेकक्रिया करावी. गंधादक धारण करावें. पीठयंत्राची पूजा करावी. तदनंतर चैत्यभक्ति वगैरे भक्ति झणून जिनेश्वराची स्तुति करावी आणि शेफा धारण करावी तदनंतर धर्माचार्याकडे जाऊन त्यांची पूजा करावा व नमस्कार करावा व पूर्वी लिहिल्याप्रमाणें प्रार्थना करावी.

१८ हे आचार्य ! कुंदकुंदादिक जे अर्वाचीन आचार्य झाले त्यांनीं लिहून ठेवलेलीं जीं शास्त्रे हीं च

यष्टृयाजकयोर्लक्ष्म यज्ञदीक्षोचितं व्रतम् । भवतः श्रोतुमिच्छामि भगवन् भव्यबांधव ॥ १९ ॥
 त्वत्प्रासादात्प्रबुध्याहृतपूजादेर्लक्षणं स्फुटम् । जिनप्रतिष्ठामिच्छामः कर्तुमेतेष्य बालिशः ॥ २० ॥
 इति विज्ञापना श्रुत्वा कृपाचोदितमानसः । गंभीरमधुरोदारगिरा सूरिरिदं वदेत् ॥ २१ ॥
 प्राकार्या धार्मिकैरिज्या सा चतुर्धा सदाचनम् । चतुर्मुखमहः कटपट्टमश्वाष्टाह्निकोऽपि च ॥ २२ ॥
 तत्र नित्यमहो नाम शश्वजिनगृहं प्रति । स्वगृहाद्वीयमानार्चा गंधपुष्पाक्षतादिका ॥ २३ ॥
 चैत्यचैत्यालयादीनां भक्त्या निर्माणं च यत् । शासनीकृत्य दानं च ग्रामादीनां सदाचनम् ॥ २४ ॥
 या च पूजा नरेन्द्राणां नित्यदानानुपगिणी । स च नित्यमहो ज्ञेयो यथाशक्त्युपलक्षितः ॥ २५ ॥

आपणास नेत्रस्वरूप आहृत. आपण पांच तद्देवा आचार पाऊण्यांत निभय असत। यास्तव थावकाचारामध्यं जिचें नर्गन केलें आहे अशा भावकांनै ऋणयायोग्य पूजेचें आत्मास स्वरूप सागा

१९-२० हे भगवन् आपण सर्व मध्य जीवांचे अकारण भिन्न आहृत यास्तव यज्ञमान व प्रतिष्ठाचार्य या उभयतांचें लक्षण व दा प्रतिष्ठाविधि करण्याकरिता जी यज्ञदीक्षा या उभयतांना द्यावी लागते ती यांनी घेतली असतां यांना कोणतीं व्रतें पाळानीं लागतात याचा खुशसा आपणापासून ऐकावा अर्गे मला वाटतें आचार्य महाराज, आपल्या कृपेनें आह्मी नित्यपूजा, चतुर्मुख वगैरे पूजांचें स्वरूप नीट समजून घेऊन मदबुद्धीचे आह्मी जिनप्रतिष्ठा करण्याची इच्छा करीत आहोत.

२१ याप्रमाणें इद्रीनें मर्थना केल्यावर ती ऐकून ज्याच्या मनात कृपा उत्पन्न झाली आहे अशा आचार्यांची गंभीर कर्णपथुर व स्पष्ट अशा भाषणानें पुढील वर्णन करां.

२२ कोणत्याही शुभकार्याच्या मारभीं धार्मिक पुरुषांनीं जिनपूजन केलें पाहिजे. पूजनाचे चार भेद आहेत. सदाचन [नित्यपूजा] चतुर्मुखमह, कल्पद्रुम व अष्टान्दक

२३-२५ दररोज गंध, पुष्प, अक्षता वगैरे पूजनाची सामग्री आपल्या घरांतून घेऊन श्रीजिनम-

महामुकुटबद्धैस्तु क्रियमाणो-महामहः । चतुर्मुखः स विज्ञेयः सर्वतोभद्र इत्यपि ॥ २६ ॥
 दत्त्वा किमिच्छकं दानं सम्राड्भिर्यः प्रवर्त्यते । कल्पद्रुममहः सोऽयं जगद्गशाप्रपूरणः ॥ २७ ॥
 अष्टान्हिको महः सार्वजनिको रूढ एव सः । महानैन्द्रध्वजोऽन्यस्तु सुरराजैः कृतो महः ॥ २८ ॥
 बलिखपनमित्यन्यत्रिसंध्यासेवया समम् । उक्तेष्वेव विकल्पेषु ज्ञेयमन्यच्च तादृशम् ॥ २९ ॥
 एवंविधिविश्रानेन या महेज्या जिनोशिनम् । विधिज्ञास्तामुशन्तीज्यां वृत्तिं प्राथमकल्पिकीम् ॥ ३० ॥

दिगमध्यं जाणें व तेथें जिनेश्वराची पूजा करणें यास नित्यमह असें म्हणतात. मोठ्या मक्तीनें जिनविंव व जिनमंदिर वंगरे नवीन वांधविणें व त्या ठिकाणीं नेहमी जिनपूजा चालावी म्हणून गांन शेत वंगरे देऊन नेहमी तो एतें चालविणें यासही नित्यमह म्हणतात. आपल्या शक्तीस अनुसरून मुनीश्वराची पूजा करून त्यांना आहारादि दान देणें हाही नित्यमहच होय.

२६ राजचिन्ह अशा मुकुटाला धागण करणाऱ्या राजाकडून जो महोत्सव केला जातो त्यास-चतुर्मुख असें नांव आहे यालाच सर्वतोभद्र असेंहि नांव आहे.

२७ याचक लोकांना 'तुलाम काय पाहिजे' असें विचारून त्यांना इष्ट असलेल्या वस्तु देऊन चक्रवर्ती राजाकडून जो महोत्सव केला जातो तो साच्या जगाच्या इच्छा पूर्ण करणारा असल्याने 'कल्पद्रुम मह' होय.

२८ अष्टान्हिक महोत्सव हा प्रसिद्ध आहे, व हा सर्व धार्मिक भिक्खून करीत असतात हाच उत्सव मोठ्या थाटानें देवेंद्रही करीत असतात यास्तव याला इन्द्रध्वज असें नांव आहे.

२९ बलि अर्पण करणें, अभिषेक करणें, त्रिकाल जिनपूजन करणें यांचा वर सांगितलेल्या पूजाभे-
 दामध्येंच अन्तर्भाव करावा. याहून दुसरे जे काही उत्सव असतील त्यांचाही पूर्वीक उत्सवभेदांतच अन्तर्भाव होतो

३० या वर सांगितलेल्या प्रकाराप्रमाणें जिनेश्वराची जी पूजा केली जाते, जिनपूजनविधि जाणणारे

अतो नित्यमहोद्युक्तैर्निर्माप्यं सुकृतार्थिभिः । जिनचैत्यगृहं जीर्णमुद्धार्यं च विशेषतः ॥ ३१ ।
जिनयज्ञं करिष्याम इत्यध्यवसिताः किल । जित्वा दिशो जिनानिष्ट्वा निर्दृता भरतादयः ॥ ३२ ॥

इति इज्यास्वरूपोपदेश ॥

देशजातिकुलचारैः श्रेष्ठो दक्षः सुलक्षणः । त्यागी वाग्मी शुचिः शुद्धसम्यक्त्वः सद्ब्रतो युवा । ३३ ॥
श्रावकाध्ययनज्योतिर्वास्तुशास्त्रपुराणवित् । निश्चयव्यवहारज्ञः प्रतिष्ठाविधिवित्प्रभुः ॥ ३४ ॥
विनीतः सुभगो मंदकषायो विजितेन्द्रियः । जिनेज्यादिक्रियानिष्ठो भूरिसत्त्वार्थबांधवः ॥ ३५ ॥
दृष्टसृष्टक्रियो वार्तः संपूर्णगिः परार्थकृत् । वर्णी गृही वा सद्बृत्तिरशूद्रो याजको दुराट् ॥ ३६ ॥

लोक, तिला 'इज्या' असे ह्यागतात पूजन करणें हें पद्ममूर्तिपैकीं मुख्य कर्म आहे.

३१ यास्तव नित्यमह करण्यास उद्युक्त झालेल्या व पुण्य प्राप्त करून घेण्याची इच्छा करणाऱ्या धार्मिक लाकांनीं जिनमंदिर निर्माण करावें व विशेष रीतीनें जीर्ण जिनमंदिराचा उद्धार करावा.

३२ जिनेश्वरांची पूजा आत्मी अवश्य करू असा ज्यांनीं निश्चय केला होता असे भरत, सगर वगैरे महात्मे सर्व पृथ्वी जिंकून व जिनेश्वरांची पूजा करून मोक्षास गेले.

हा पूजेच्या स्वरूपाचा उपदेश सपला.

३३-३६ प्रतिष्ठाचार्यांच्या अंगी पुढें लिहिल्याप्रमाणें गुण असावेत तो देश, जाति, कुल व आचार यांनीं श्रेष्ठ, इगितज्ञ व सामुद्रिक शास्त्रांत सांगितलेल्या शुभलक्षणांनीं युक्त असावा. तो दानी, वक्ता, पवित्र, निर्मल सम्यक्त्वाचा, व्रतें निर्देष्टा पाळणारा, व तरुण असा असावा. श्रावकाचार, ज्योतिष, शिल्प-शास्त्र व प्रथमाद्युपांगांचीं शास्त्रे अर्थात् त्रिपष्टि महापुरुषांचीं चरित्रे यांना जाणणारा, निश्चय व्यवहार व या दोन नगरींचें स्वरूप जाणणारा, प्रतिष्ठेचा सगळा विधी ज्याला अवगत आहे असा व जेज्यां असा असावा. तो

गुणिनोप्यगुणो व्यर्थी गुणवत्यगुणा अपि । याजं ह्येयं कृतार्थोः स्युस्मन्मृद्वोऽनौ स्फुटद्गुणः ॥ ३७ ॥
 आयुर्भस्त्वयि वर्तते प्रोक्ता याजकमद्गुणाः । जिनाप्रयाजकनया शोधयेन्मृद्वोऽनिमोऽनुना ॥ ३८ ॥
 इत्युच्चैर्दत्ता इत्तान्समंत्रान्गुणाधत्तान् । स्वीकृत्याजलिनांशु मंत्रमुच्यार्थं नाभिते ॥ ३९ ॥
 स्वमूर्ध्नि विन्यसेत्सोहं सौधयेन्द्र इति क्वचन् । ॐ ह्रीं अहं अ वि आ उ मा णमो अहं नाण
 अनाहतपराक्रमस्ते भवतु ह्रीं नमः स्वाहा । एष मंत्रो गुळणा प्रयोज्यः । उँद्रेण पुनरेव
 ते स्थाने मे इति पूज्यम् ॥ ४० ॥

इति दृष्ट्यात्मम् ॥

नम्र, सुदर, अर्थात् सर्वप्रिय, मदरुपायी, जितेन्द्रिय, भित्तूता, दया दाय रीति क्रिया करण्यमस्ये तत्पर, धीर
 धनवान्, बहुव्रतसल अमा अमाया, ज्यानें पुष्कळ प्रतिष्ठा पाहिल्या आहेत व तेव्हा आहेत जसा, शुद्ध उपजीविका
 करणारा, सर्व अययन परिपूर्ण, पोषकारी, असा अमाया. तो जलकारी अथवा गृहस्थ, सदाकारी, तीन रजो-
 पेक्षां कोणत्याही वर्णाचा असा अमाया परंतु तो शुद्ध नसावा. या गुणांचा प्रतिष्ठाचार्य 'अमाया. यालाच इंद्र प्रगल्भान्.
 ३७ वर मांगितलेल्या गुणांनीं प्रतिष्ठाचार्य जर युक्त नसेच तर यज्ञमान प्रोत्त रीति मंडळी गुणवान् असली
 तरी व्यर्थ आहे. व प्रतिष्ठाचार्य गुणहीन असला; मग इतर मंडळी गुणरहित असली तरी गुणी प्रतिष्ठाचार्याच्या
 योगाने ते सर्व योग्य मानले जातात. यास्तप प्रतिष्ठाचार्य उजळ गुणांचा असावा व प्रतिष्ठा करणाऱ्या रितो
 अशा प्रतिष्ठाचार्याचा बोध करावा.

३८ ३९ हे आयुष्यमन तुझ्या ठिकाणीं प्रतिष्ठाचार्याचे पूर्ण गुण आहेत, तू जिनेश्वराचा पंचक्रावणी
 आहेस यास्तव सव्यां तू सौधयेन्द्र आहेस असे मोठ्याने बोलून आचार्यांनीं या उवाचण करून दिलेल्या
 अक्षतांचा आपल्या ओंजळीनें स्वीकार करून व जो मंत्र आचार्यांनीं दिला होता तो मनामध्ये प्रणून
 आपले मस्तरु नम्र करावे, आणि मी सौधयेन्द्र आहे असे बोलून या भक्ता आपल्या मस्तकार
 धारण कराव्यात.

४० ' ओं ह्रीं अहं अ वि आ उ सा णमो अहिताण अनाहतपराक्रमस्ते भवतु मयु ह्रीं नम स्वाहा ' दा

पाक्षिकाचारसंपन्नो धीसंपद्वन्धुबन्धुरः । राजमान्यो वदान्यश्च यजमानो मतः पूषुः ॥ ४१ ॥
 आयुष्मंस्त्वयि वर्तते यजमानगुणा अमी । यज्ञेऽस्मिन्यजमानत्वं साधु मन्यामहे त्वयि ॥ ४२ ॥
 इत्युच्चैर्वदता दत्तान्समंत्रान्गुरुणाक्षतान् । स्वीकृत्यांजलिर्नोपांशु मंत्रमुच्चार्य नास्मि ॥ ४३ ॥
 स्वमूर्ध्नि विन्यसेद्यज्ञे दीक्षितोऽहमिति ब्रुवन् । ॐ ह्रीं अहं अ सि आ उ सा णमो अरिंहंताणं
 अनाहतपराक्रमस्ते भवतु भवतु ह्रीं नमः स्वाहा । एष मंत्रो गुरुणा प्रयोज्यः । यष्टा पुनरत्रैव ते-
 स्थाने मे इति प्रयोज्यम् ।

इति यजमानस्थापनम् ॥

मंत्र आचार्यानीं ह्मणावा व इंद्राला अक्षता द्याव्यात. व इंद्रानेहि हा मंत्र मनांत ह्मणावा परतु मंत्रांतील 'ते'
 या शब्दाच्या ऐवजी 'मे' हा शब्द त्यानें ह्मणावा.
 या प्रमाणे हा इद्रस्थापनविधि झाला.

यजमानाचें स्वरूप.

४१ यजमान हा भावकाचा धर्म जो एकदेश हिंसेचा त्याग करणें याचें पालन करितो अर्थात् अहिं-
 सादि पांच अनुव्रतें पाळण्याचा अभ्यास करतो व प्रतिष्ठा करणें, तीर्थयात्रा करणें इत्यादिक पाक्षिकांचे
 आचार, पाळीत असतो. तो बुद्धिमान्, संपत्तिमान् व बंधुजनानीं युक्त असा असता. राजाकडून ज्याचा
 मान होतो असा, दानी व प्रभु असा असावा

४२-४३ हे आयुष्मन् तुझ्या ठिकाणीं यजमानाचे पूर्वोक्त गुण आहेत. या प्रतिष्ठेमध्ये तुझा यज-
 मानपणा आह्माला मान्य आहे. असें मोठ्यानें बोलून आचार्यानीं मंत्र उच्चारण करून दिलेल्या अश्रुतांचा
 आपल्या ओंजळीनें स्वीकार करून व जो मंत्र आचार्यानीं दिला होता तो मनामध्ये क्षण आणले म-

अथ याजकयजमानयोर्यज्ञदीक्षोचितव्रतादिविवेधरूपदेशः ।
प्रतिपद्येत चातीर्थत्सैकभक्तं सुनिर्मलं ॥४४॥

ब्रह्मचर्यं विविक्ते च स्वप्यात्सद्भावनातः । शलाकापुरुषाख्यानध्यानस्वाध्यायभारभवेत् ॥ ४५ ॥
परमेष्ठिश्रुतगुरूनैव वंदेत वर्जयेत् । साधर्मिकसजातीयैरपि पक्तिं च भोजने ॥ ४६ ॥
तदा प्रभृति यष्टापि ब्रह्मर्याजकवच्चेत् । आयज्ञातं विशेषेण तदाज्ञां न च लब्धयेत् ॥ ४७ ॥
पूतिष्ठासूचकैर्लैलैः संपद्यं देशांतरादपि । आकार्येद् ब्रजेद् द्रष्टुं तां संघोऽपि यथाबलम् ॥ ४८ ॥
वेदीनिवेशादारभ्य यावद्यज्ञान्तमात्मवान् । धर्मकारी गुणैचित्यकृपादानपरो भवेत् ॥ ४९ ॥

स्तक नम्र करावें व मी या प्रतिष्ठेमध्ये दीक्षित झालों आहे अर्थात् यजमानाची दीक्षा घेतली आहे असें मोलून आचार्यांनी दिलेल्या अंशता आपल्या मस्तकावर धारण कराव्यात.

* हा मंत्र झणून आचार्यांनी यजमानाला अक्षता घाव्यात. यजमानने हा मंत्र मनांत झणावा परंतु त्याने मंत्रातील 'ते' या शब्दाच्या ऐवजी 'मे' हा शब्द झणावा

४४-४६ प्रतिष्ठा समाप्तीपर्यंत इंद्रानें एकदां भोजन करावें. व निर्मल ब्रह्मचर्य धारण करावें व शुभ भावनामध्ये निमग्न राहून एकांती निजावें. त्याने त्रेसष्टशलाका पुण्य पुरुषांच्या चरित्राचें वर्णन, त्याचें ध्यान, स्वाध्याय यामध्ये तत्पर रहावें; पंचपरमेष्ठि, शास्त्र व गुरु यांनाच त्याने वंदन करावें, साधर्मिक असे जे सजातीय लोक अमतील त्यांच्याशीं त्यानें पंक्तिभोजन करूं नये.

४७-४९ यजमाननें देखिल प्रतिष्ठाचार्यांप्रमाणें ब्रह्मचर्य धारण करावें, व प्रतिष्ठासमाप्तिपर्यंत त्यानें इंद्राची आज्ञा मोडूं नये. प्रतिष्ठासूचक लेखांच्याद्वारे इतर ठिकाणच्या चतुर्विध संधाला आमंत्रण करावें व संधागेहि यथाशक्ति प्रतिष्ठा विधि पाहण्यास यावें. वेदी प्रतिष्ठेपासून विद्यप्रतिष्ठा समाप्तिपर्यंत त्यानें आत्मस्थ राहून धर्मकार्य करावें गुणीजनांना यथायोग्य दान द्यावें त्यांचा आदर करावा. दीन अनाथ लोकांना त्यानें दान द्यावें.

गर्मरूपो विनैयोऽस्मीत्याक्षितो गुरुभिर्देव । आकृष्टो याचकैः स्वेष्टदाने वोऽस्मि कियानिति ॥५०॥
 याजका यष्टवत्सर्वे श्रावकैरपरैरपि । संभाव्या भक्तिः संवोऽप्याराध्यो धर्मकाम्यया ॥ ५१ ॥
 दातृसंघनपादीनां शाल्यै स्नात्वा समाहिताः । शांतिमैत्रिजपं होमं कुर्युरिदा दिने दिने ॥ ५२ ॥
 देशकालानुसारेण व्यासतो वा समासतः । कुर्वन्कृत्स्नां क्रियां शक्नो दातुश्चित्तं न दूषयेत् ॥ ५३ ॥
 यथोक्तनिगादद्रव्यैः पूयुक्तैर्व्यासतः क्रिया । मंत्रमात्रयथापासद्रव्यैश्चेष्टा समासतः ॥५४ ॥

इति कर्तव्योपदेशः ॥

५० वडिलमाणसांनीं एखाद्या कामाविषयीं आक्षेप घेतला असतां यजमानानें त्यांना असें झणावें कीं, मी आपला अज्ञान शिष्य आहे. जी कोही भूल होईल तिची मला माफी करावी. याचकांनीं त्याच्यामागे फार पिरपिर लाविली तर त्यानें याचकांना मी आपल्यास यथेष्ट दान देण्यास समर्थ नाहीं असें झणावें.

५१ इतर भावकांनीं यजमानाप्रमाणें प्रतिष्ठाचार्य व प्रतींद्र वगैरेचा आदरसत्कार करावा. आणि चतुर्विध गंधाची धर्मेच्छेनें आराधना करावी.

५२ प्रतिष्ठाचार्य व प्रतींद्र यांनीं हे दररोज स्नान करून व मन एकाग्र करून यजमान, संघ व राजा इत्यादिकांना शांति प्राप्त व्हावी झणून शांतिमंत्रांनीं जप व होम करावा.

५३ देश व काल यास अनुसरून इंद्रानें विस्तारांनं अथवा संक्षेपानें सर्व प्रतिष्ठेच्छा क्रिया कराव्यात आणि त्यानें यजमानाचें चित्त दुःखित करूं नये.

५४ प्रतिष्ठा शास्त्रांत सांगितलेल्या सर्व द्रव्यांनीं प्रतिष्ठा करणें ही प्रतिष्ठेची व्यास क्रिया होय व फक्त मंत्रांचा प्रयोग करून व जेवढ्या वस्तु भिल्लील तेवढ्या चरमूनी प्रतिष्ठा करणें ही प्रतिष्ठेची संक्षिप्त क्रिया होय.

याप्रमाणें हा कर्तव्योपदेश संपला.

दुग्बोधदेशव्रतरूपरत्नत्रयं भवेन्मे कलितैकभक्तम् ।

आकर्मिका ब्रह्मनिवृत्तियुक्तं स्याद्यज्ञदीक्षाविधिना विशिष्टम् ॥ ५५ ॥

अर्हदेवयज्ञदीक्षाङ्गीकारः ।

रत्नत्रयांगमुपवीतमुरस्त्रयांगं देशव्रतस्य च सुकंकणमत्र हस्ते ।

ब्रह्मव्रतांगमधुना स्वकटौ च मौर्जी धृत्वारभे जिनमखं मखदीक्षितोहम् ॥ ५६ ॥

दीक्षाचिह्नोद्ग्रहणम् ।

ॐ वज्राधिपतये ओं हौं अः ऐं ह्यौ व्हः श्रू ह्रू क्षः इंद्राय संवौषट् ।

अनेन एकाविंशतिवारान्नात्मानमधिवासयेत् ॥

इति यज्ञदीक्षाविधानम् ॥

५५ सम्यग्दर्शन, ज्ञान व श्रावकाचीं व्रतें, एकदां भोजन करणें, प्रतिष्ठा समप्तीपर्यंत ब्रह्मचर्य-
धारण करणें हीं माझी सर्व कृत्यें यज्ञदीक्षाविधिनें विशिष्ट होवोत.

अर्हताच्या पूजेचें दीक्षाविधान संपलें

५६ मी (इन्द्र) रत्नत्रयाचें चिन्ह असें हें यज्ञोपवीत वक्षस्थलावर धारण करितो. देशव्रताचें चिन्ह
असें हें कंकण हातात धारण करितो. आणि ब्रह्मव्रताचें चिन्ह अशी हीं मौर्जी मी आपल्या कंठेसमो-
ती धारण करितो. अशा रीतीनें यज्ञदीक्षा धारण केलला मी जिनेश्वराचें पूजन करण्यास प्रारंभ करितो
'रत्नत्रयांग' हा श्लोक म्हणून दीक्षेची सर्व चिन्हे धारण करावीत.

५७ वज्राधिपतये इत्यादि' हा मंत्र पूर्ण म्हणून या मंत्रांन एकवीस वेळा इंद्रांन आपल्या आत्म्याला
संस्कृत कराचें.

या प्रमाणें हा यज्ञदीक्षेचा विधि संपला.

नत्वा गुरुं ततः कुर्यांधात्रदेवविसर्जनम् । द्वारपालत्रालि ब्रह्मर्षील दिक्पालसद्वलिम् ॥ ५७ ॥
 बालि चापदेवानां विधिना श्रीबलिं ततः । मूलवेराग्रतः स्थित्वा स्वेष्टार्थपूर्यनामतः ॥ ५८ ॥
 शुभानुध्यानवचनमर्हदेवविसर्जनम् । क्षमापणं च पचागनतिमापृच्छनं गतेः ॥ ५९ ॥
 कृत्स्नैवं क्रमतः शक्रः स्वं विधेयं समापयेत् । यजमानस्ततो नत्वा जिनाधीशं श्रुतं गुरुम् ॥ ६० ॥
 इंद्रादीन्स्वगृहे नत्वा भोजयित्वा यथोचितम् । सत्कृत्य वस्त्रभूषणैः प्रतिवेदित सादरम् ॥ ६१ ॥
 रात्रौ दीपोत्करेणार्हद्भ्यामचत्वरशोधनम् । कारयेदिति निर्दिष्टमिद्रस्थापनलक्षणम् ॥ ६२ ॥
 इदमेव विदुः केचिन्नादासंगलसंज्ञितम् । इमं नित्यमहं प्राहुर्नृजदीक्षाविवर्जितम् ॥ ६३ ॥

॥ इति नांदीमंगलविधिः ॥

५७—५९ तदनन्तर गुरुला म्हणजे आचार्याला नमस्कार करून यत्रदेवताचें विसर्जन करावें. आणि द्वारपाल बलि, द्वाहर्षील दिक्पालत्रालि, अपददेवताचा बलि व श्रीबलि हे करावेत. मूलवेदीपुढे उभा राहून इष्टमार्थना करावी. माझ्या मनात शुभभावना उत्पन्न होयत असे म्हणावें अर्हदेवांचे विसर्जन, क्षमा मागणें, पचाग नमस्कार व शेवटीं स्मृतः जाणग्रथिपर्या श्री जिनेश्वराची परवानगी घ्यावी. या प्रमाणें कर्मानें हीं सर्व कर्मे करून इंद्रांन आपलें आपलें कर्तव्य समाप्त करावें

६०—६१ तदनन्तर मजमानांन जिनेश्वर, शास्त्र व गुरु यांना नमस्कार करून इद्रादिकाना त्यांना आपल्या घरी न्यावें व सर्वांना भोजन घालून यथोचित सर्वांचा वत्त भूषणादिकानीं सत्कार करावा व त्यांना आदारांन नमस्कार करावा

६२—६३ रात्री दिवे लावून जिनपंदिरांचें आगण सुगोपित करावें. या पूर्वोक्त सर्गें त्रिधिला किं त्येक नांदीमंगल असेंहि नाव देतात, यजदीक्षारहित असा हा विधि केला तर याम नित्यमह असे नाव आहे,

अथास्य नित्यमहस्य प्रयोगः ।

अथेन्द्रः स्थापनानन्तरम्—

इं ठं स्वरावृतं तोयमंडलद्वयसंवृतम् । तोये न्यस्याग्रतर्जन्या तेनानुस्नानमाचरेत् ॥

इति जलयंत्रोपस्कृत्यजलैरमृतमंत्रेणानुस्नानं कृत्वा सांतरीयोत्तरीयं धारयेत् ॥ ६४ ॥

१ ॐ श्वेतवर्णे सर्वोपद्रवहारिणी सर्वजनमनोरंजिनी परिधानोत्तरीये धारिणी हं २ इं २ वं २ सं २ तं २ परिधानीयोत्तरीये धारयामि स्वाहा । सांतरीयोत्तरीयवस्त्रधारणम् ।

२ ॐ क्ष्वीं भूः शुद्ध्यतु स्वाहा । भूमिशोधनमंत्रः ॥

३ ॐ ह्रीं अहं क्षं ठं आसनं निक्षिपामि स्वाहा । आसनस्थापनं ।

आतां या नित्यमहाचा विधि सागतात्

प्रथमतः इंद्रां स्नान केल्यावर त्यानं कोणता विधि करावा हे दाखवितात.

६४ एका पात्रांत पाणी द्यावें व त्यांत जलयत ठेवावें जलयंत्राचें स्वरूप याप्रमाणें समजावें—मध्य-
भागी 'सं ठं' ही अक्षरे लिहावीत या अक्षरांच्या सभोवती मोळा स्वर लिहावेत, या स्वरांच्या सभोवती
दोन चतुर्लोक काढावीत आणि त्यांत चार चाजूंना 'वे प' अशीं अक्षरे लिहावीं मग या पाण्यानें मंत्रस्नान
करावें. प्रथमतः अमृत मंत्र हाणावा व जलयंत्रांनं युक्त अशा जलांनं मंत्र स्नान करून तदनंतर तेसावयाचें
व पांशरावयाचें वत्र धारण करावें. ही वस्त्रे धारण करतेवेळी—

(१) ओं श्वेतवर्णे हा मंत्र हाणून वस्त्रे धारण करावी.

(२) ओं क्ष्वीं भूः शुद्ध्यतु स्वाहा हा मंत्र हाणून भूमिशुद्धि करावी.

(३) ओं ह्रीं अहं क्षं ठं आसनं निक्षिपामि स्वाहा हा मंत्र हाणून वसण्याकरितां दमोचें आसन घालावें किंवा एक स्वच्छ

४ ॐ ह्रीं अहं ह्यं ह्यं गिसिहि गिसिहि आसने उपविशामि स्वाहा । उपवेशनम् ॥

५ ॐ सम समस्तपापक्षयार्थं आयुरारोग्यैश्वर्याभिवृद्धयर्थं पौर्वाल्लिकसंख्याचरणं करिव्ये । इति सङ्कल्पः ।

जटात्तौ विन्दुसंयुक्तौ कलावपं सुवेष्टितौ । सोममन्ये लिखित्वाभोमध्ये स्नानादिक चरेत् ॥
यंत्रमिदं जले तर्जन्याग्रेण विलिखत् ।

१ इवीं ध्वीं हं सः सुरभिसुद्रावीजानि ।

पाट घालून त्यावर दर्भ्याच्या एक दोन तरी काज्या टाकाव्या

(४) ओं ह्रीं अहं ह्यं ह्यं हा मंत्र हाणून आसनावर बघावे व पुढे लिहिल्याप्रमाणे प्रातःकालची सध्याक्रिया करण्याचा सकल्प करावा. तो असा—

(५) ओं सम इत्यादि संकल्प मंत्र हाणना जाचा अर्थ हा आहे—माझे सर्व पाप नाहीसे व्हावे—माझ्या आयुष्याची, आरोग्याची व ऐश्वर्याची वृद्धि व्हावी हाणून मी प्रातःकालची संख्या क्रिया करितो.

जटान्तौ हा श्लोक हाणत उथळ पातांत थोडेसे पाणी घालून त्याच्या मध्यभागी उजव्या हाताच्या मधल्या चोटांने अर्धचंद्राची आकृति लिहून मध्यभागी ॐ हे अक्षर लिहावे. अर्धचंद्राकृतीच्या दोन्ही टोकांला हं ङ हा दोन अक्षरे लिहवित व समोवती मोळा समे आणि व प हा अक्षरे लिहवित. अशा तऱ्हेने यत्र तयार करून त्यातील पाण्याने अनुस्नान करावे हे यत्र पाण्यात तर्जनीच्या अग्रभागाने लिहावे.

१ इवीं ध्वीं हं सः हा मंत्र हाणून मंत्र लिहिलेल्या पाण्याम सुरभिषुद्रा दाखवावी. (हाणजे प्रथम दोन्ही हातांची चोट एकरुमेकांत गुतवून तेलव्यास तळगा जुळवावा आणि लागलीच उजव्या हाताची कर

२ ओं हां हीं हूं चौं च्हः अ सि आ उ सा इदं समस्ततीर्थनदीजलं भवतु स्वाहा ॥

॥ जलशुद्धिः ॥

३ ओं हीं लां पं न्हः पः इवीं क्ष्वी स्वाहा इत्यपस्त्रिः पिबेत् ।

४ ओं च्ही क्ष्वी इवीं इत्यास्यं संवृत्य अंगुष्ठमूलेन त्रिः प्रमृज्यात् ।

५ क्ष्वी इति तर्जन्यादित्रयेण आस्यमुपस्पृशेत् । एतच्चतुष्टयं समूय आस्यस्पर्शनम् ।

गळी डाव्या हाताच्या करंगळी जत्रळच्या चोटावर ठेवावी. च डावी करगळी उजव्या हाताच्या करंगळी जवळच्या चोटावर ठेवावी. तसेंच उजव्या हाताचे मधले चोट डाव्या हाताच्या अंगुष्ठ्याजवळच्या चोटावर ठेकावी. तसेंच उजव्या हाताचे मधले चोट डाव्या हाताच्या जवळच्या चोटावर ठेकावे व डावीकडचे चोट उजवीकडच्या चोटावर ठेकावे. तेणेकरून जी एक आकृति होते तिला सुरभिमुद्रा म्हणतात. ती त्या जलयत्नास दाखवावी.) त्यानंतर—

२ ओं न्ही इत्यादि मंत्र म्हणावा. हे जल गंगा, सिंधु वेगरे सर्व नद्यांचे होवो असा या मंत्राचा अर्थ आहे.

३ ओं न्ही लां प न्हः इत्यादि मंत्र म्हणून तीन वेळां आचमन करावे. आचमनाचे स्वरूप या प्रमाणे—प्रथम उजव्या हाताचा तळवा पांजी चोट लांब करून उताणा धरावा मग आंगठ्याम टेकण देऊन त्याच्याजवळचे दुसरे चोट मिटावे वाकीची तीन्ही चोटें तशीच लांब उघडेलीं असें द्यावी. तेणे करून हाताचा तळवा खोल होतो त्यांत एक उडीद बुडेल इतक्या प्रमाणाचे पाणी घालून ओं इत्यादि मंत्र म्हणून ते पाणी तोंडावरूनच सोडावे असें तीन वेळां करावे. याला आचमन म्हणतात.

४ हा मंत्र म्हणून तोंड मिटावे व उजव्या हाताच्या अंगुष्ठमूलेन थोडेसे पाणी लाऊन तीन वेळा तोंड पुसावे.

५ क्ष्वी हा मंत्र म्हणून दुसरे चोट मिटून त्यावर आंगठा ठेवावा व वाकीच्या तीन चोटांनी

- ६ वं स इति बीजद्वयेन अगुष्ठानामिकास्था चक्षुर्द्वयस्पर्शनम् ।
 ७ हं रां इति बीजद्वयेन अंगुष्ठदेशिनीभ्यां नासापुटद्वयस्पर्शनम् ॥
 ८ तं सं इति बीजद्वयेन कनिष्ठांगुष्ठयुग्मेन कर्णद्वयस्पर्शनं ।
 ९ द्रां इति बीजेन अंगुष्ठेन नाभिस्पर्शनम् ।
 १० द्रौ इति बीजेन तलेन हृदयस्पर्शनम् ।
 ११ हं सः इति बीजद्वयेन कराग्रेण भुजाग्रद्वयस्पर्शनम् ।
 १२ स्वाहा इति बीजपदेन सर्वांगुलिभिः शिरःस्पर्शनम् ।

थोडेसे पाणी लाऊन मुलास स्पर्श करावा.

अगुष्ठमूल व तर्जनी सहित चाकीर्ची वोटें मिळून हा मुखस्पर्शन निधि होतो
 ६ अगुष्ठ व काँगळीच्या जमळचें वोट हो दोन वोटें अग्रभागी एरुमेकास टेडून त्याने थोडेमें
 पाणी घळून व प हा मथ हाणून क्रमानें उजव्या व डाव्या नेत्रास स्पर्श करावा
 ७ आंगठा व त्याच्या जमळचें वोट यांनी हं स हा मल हाणून क्रमानें उजव्या व डाव्या नाक
 पुडीस स्पर्श करावा

८ तं पं ही दोन बीजाक्षरें हाणून करगळी व आंगठा यांना दोन कानांस स्पर्श करावा.

९ द्रां हं बीजाक्षर उचारणें आणि अगळ्यान नेंवीला स्पर्श करावा.

१० द्रीं हा बीजाक्षराला उचारून उजव्या हाताच्या तळव्यानें हृदयाला स्पर्श करावा

११ हं स हा दोन अत्रांचा उचार करून उजव्या हाताच्या सर्वां बोटांनीं दोन भुजांच्या

अग्रभागांस स्पर्श करावा

१२ स्वाहा हा शब्द उच्चारून सर्व अंगुलींनीं मस्तकास स्पर्श करावा. यापमाणें या वारा अंगा-

एतानि द्वादशांगस्पर्शनानि पृथक्पृथग्गमःस्पर्शनपूर्वकाणि कर्तव्यानि । इति द्वादशाङ्ग-
स्पर्शनविधिः॥ इत्याचमनविधानम् ॥ पूरकं विधाय अंगुष्ठानामिकाभ्यां नासाविवरद्वयं संवृत्य कुं-
भकं कुर्वन्नेव गमो अरंहताणं गमो सिद्धाणं इति गथाशद्वयं जप्त्वान्ते रेचकं कुर्यात् । अ-
नैनैव विधिना गमो आइरियाणं गमो उवज्झायाणं इति गाथाशद्वयं तथा गमो लोए, स-
व्वसाहूणं इत्येकांशं जपेत् ।

इति प्राणायामविधि ॥

ओं अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय २ सं २ क्लीं २ ब्लूं २ द्रां २ द्रीं

पैकीं प्रत्येक अगांस स्पर्श करतेवेळीं पाण्यानें स्पर्श करावा हें आचमन कृत्य संपल्यानंतर प्राणायाम
विधि करावा. प्राणायामाचा विधि याप्रमाणे—प्रथम पूरक करून आंगठा व करंगळी जवळचें चोट
यांनी दोन नाकपुढ्या मिटाव्या आणि कुभकयोग करित असतांच गमो अरिहताण गमो सिद्धाण या
गाथेच्या दोन अशांचा जप करून रेचक करावा याच विधिने गमो आयरियाणं गमो उवज्झायाण हे गाथेचे
दोन अंश व गमो लोए सव्वसाहूणं हा गाथेचा एक अंश यांचा जप करावा. या प्रमाणे हा प्राणायाम विधि
आहे.

या विधिनंतर अमृत स्नान करावें. त्याचा क्रम असा—^{३०} अमृते अमृतोद्भवे इत्यादि मंत्र ह्याणावा. तो
असतां दोन्ही हातांचे तळवे एकमेकास लावून सगळीं चोट एकमेकांत गुंतवून मिटवावीत आणि फक्त आंबळ्या-

१-वायूला मस्तकाचें ठिकाणीं चोचविणें यास पूरक ह्याणतात

२-वायूला नाभिप्रदेशीं आणून एके ठिकाणीं थांबविणें यास कुभक ह्याणतात.

३-रेचक—कोंडलेला वायु हळू हळू बोहर सोडणें.

२ द्रावय २ स्वाहा इति प्रोक्षणमंत्रः। ओ झं वं व्हः पः हः स्वाहा दिगंजलिः। ओं ह्रीं
अ सि आ उ सा नमः स्वाहा अनेन पंचगुरूणां त्रिवारजलाव्यप्रदानम् ॥

१ ओं ह्रीं अर्हद्भ्यः स्वाहा २ ओं ह्रीं सिद्धेभ्यः स्वाहा ३ ओं ह्रीं सूरिभ्यः स्वाहा ४ ओं
ह्रीं पाठकेभ्यः स्वाहा ५ ओं ह्रीं सर्वसाधुभ्यः स्वाहा ६ ओं ह्रीं जिनधर्मेभ्यः स्वाहा ७ ओं ह्रीं
जिनागमेभ्यः स्वाहा ८ ओं ह्रीं जिनचैलेभ्यः स्वाहा ९ ओं ह्रीं जिनचैलालयेभ्यः स्वाहा।
१० ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनेभ्यः स्वाहा ११ ओं ह्रीं सम्यग्ज्ञानेभ्यः स्वाहा १२ ओं ह्रीं सम्यक्चा-
रित्रेभ्यः स्वाहा १३ ओं ह्रीं सम्यक्तपोभ्यः स्वाहा १४ ओं ह्रीं अस्मद्गुरुभ्यः स्वाहा १५ ओं
ह्रीं अस्मद्विद्यागुरुभ्यः स्वाहा । इति तर्पणमंत्रः ।

ओं गमो अरहंताणं गमो सिद्धाणं गमो आर्याणां गमो उवज्झायाणं गमो लोए सव्व-
साहूणं । इत्यपराजितमंत्रमष्टशतवारान्जपेत् ॥ इति जपः ॥

नवळचीं दोन्ही हाताचीं दोन्ही चोटें मात्र लाग करून एकमेकास टेकवार्चो. व त्यांच्या अग्रानें जलमंत्रातील जळ
वेळून प्रथम उजव्या खुजावर नंतर डाव्या खुजावर नंतर मस्तकावर याप्रमाणें सर्वांगावर क्षिपावें. याला प्रोक्षण
कणतात.

ॐ झं व व्हः पः हः स्वाहा हा मंत्र हाणून सर्व दिशेस एक ओंजळभर पाणी सोडावें.

ॐ ह्रीं अमि आ उमा नमः स्वाहा हा मंत्र हाणून पंचपरमेष्ठीना तीन वेळां जलाचें अर्धे घ्यावें. तदनंतर
तर्पणें घ्यावीं. त्यांचा क्रम असा— हे वरील पधरा मंत्र हाणून १५ वेळां जलानें तर्पणें घ्यावें ह्यणजे प्रत्येक मंत्र
हाणून उजव्या हातानें थोडें थोडें उदक सोडावें.

तदनंतर अपराजित मंत्राचा १०८ वेळां जप करावा.

प्राग्दिग्विदिगंतरतः केवलजिनसिद्धसाधुगणदेवाः । ये सर्वार्द्धिसमृद्धा योगीशास्तानहं वंदे ॥ १
 दक्षिणदिग्विदिगंतरतः केवलजिनसिद्धसाधुगणदेवाः । ये सर्वार्द्धिसमृद्धा योगीशास्तानहं वंदे ॥ २
 पश्चिमदिग्विदिगंतरतः केवलजिनसिद्धसाधुगणदेवाः । ये सर्वार्द्धिसमृद्धा योगीशास्तानहं वंदे ॥
 उत्तरदिग्विदिगंतरतः केवलजिनसिद्धसाधुगणदेवाः । ये सर्वार्द्धिसमृद्धा योगीशास्तानहं वंदे ॥
 इति चतुर्दिक्षु पृथक्पृथक्पावर्तकशिरोनतिपूर्वकं प्रदक्षिणनमस्कारं कुर्यात् ॥

इं ठं यस्स्वरवोष्टितं विधुष्टतं पं वं च दिक्कोणयोः—रूध्वाधःश्रितपंचसप्तदलभृत्पद्मद्वयांभःपुरम् ॥
 पत्राख्ये च करे विलिख्य कुशया तद्वं व्रंगंधादिकं हत्वानामिकया ललाटहृदयांसद्वंद्वकंठे धरेत् । १ ।

तदनंतर कमलाच्या कळीप्रमाणे हात जोडून ते मस्तकाजवळ ठेकून तेथे—श्लोक ह्मणत झणत पूर्व वगैरे
 ४ दिशांस नमस्कार करावा या चार श्लोकांचा सक्षिप्त अर्थ असा आहे—आठही दिशेस जे केवळि जिनेश्वर
 सिद्ध, साधु, गणधर सर्वक द्वे सपन्न असे ज योगीश्वर त्यांना ही नमस्कार करितो.

’ आपल्या डाव्या हातामध्ये गंधाने पूर्णचंद्र काढावा व त्या आकृतिमध्ये इं ठं ही अक्षरे दर्भाने
 लिहावी. चंद्राकृतीच्या समोवती स्वरमाला लिहावी. व या आकृतीच्या सर्व दिशांच्या कोणापद्धे व प ही
 अक्षरे लिहावी. या आकृतीच्या वर आणि भाली अनुक्रमाने पाच व सात पाकळ्यांची दोन कमळे लिहावी.
 या आकृतीला गंधयत्र असे ह्मणतात. या गंधयत्रातील गंध आपल्या उजव्या हाताच्या करगळीच्या
 जवळच्या पांढाने घेऊन व पंच परमंणीच्या मंत्राचे क्रमाने उच्चारण करून कपाळ, हृदय, उजवा भुज व
 डावा भुज आणि कंठ या पाच प्रदेशांवर त्यांच लेपन करावे

याम्रमाणे गंधलेपन विधि आहे
 या गंधलेपनाचे मंत्र पुढे दिले आहेत.

अथ पूजासुखविधिः ।

स्नानानुष्ठानशुद्धौ विधृतिसितसुधौतान्तरीयोत्तरीयः ।
कृतोपस्पर्शनादीन्यथ जिनगृहमुद्धाटितश्रीकपाटम् ॥

प्राप्य प्रक्षालितांघ्रिविहितविविधसंस्कारविघ्नाजमानम् ॥

सानंदः सविशाभि विजगदधिपतिश्रीजिनाराधनाय ॥ १ ॥

इति पूक्षालितपाद. सन् श्रीविमानं पृथिवेश्च ॥

चतुर्विधं पृथक्कृतसूत्र्यावर्तैकशिरोनतिः । त्रिः परीत्यानतो जैनगेहमन्तर्विशाम्यहम् । २ ।

दृष्टं जिनन्द्रभवनं भवतापहारि, भव्यात्मनां विभवसमवभूरेहेतुः ॥
दुग्धाब्धिफेनधवलोज्ज्वलकूटकोटिनद्ध्वजपूरकरराजविराजमानम् । ३ ।

१ स्नान करून अनुस्नान कराव व धुतेले असे पांढरे वस्त्र (नेमावयाचे व पांढरावयाचे) धारण करी
तदनन्तर उपस्पर्शन नगरे करून तेथे हात व पाय धुऊन मग जिनेश्वराच्या आगधनेसाठी मंदिरामध्ये
प्रवेश करावा

२ तदनन्तर मस्तकावर कमलकळीसांख्ये हात करून ते ठेवावे व ते तेथे तीनदा फिकावे व एक
नमस्कार करावा. या प्रमाणे चांग दिशेला करार व जिनमंदिरास तीन प्रदक्षिणा कराव्यात. पदक्षिणा करतवेळी
जिनमंदिराची पुढे लिहिल्याप्रमाणे स्तुती करावी.

३ क्षीरसमुद्राच्या फेसप्रमाणे शुभ्र जशी ज्याची शिखरं शोभतात व जे नानाप्रकारच्या ध्वजय-
मूहानी येतात, जे भव्यजीवाच्या संभारतापाचा नाश करून त्यांच्या ऐश्वर्यप्राप्तीला मुख्य कारण होते असे
श्री जिनमंदिर मी पाहिले.

दृष्टं धाम रसायनस्य सहतां दृष्टं निधीनां पदं । दृष्टं सिद्धरसस्य सदा सदनं दृष्टं च त्रितामणेः
किं दृष्टैरथवानुषंगिकफलैरेभिर्मयाद्य ध्रुवम् । दृष्टं मुक्तिविवाहंगलगृहं दृष्टे जिनश्रीगृहे । ४ ।

अयति सुरनरेन्द्रश्रीसुधानिर्झरिण्याः कुलधरणिधरोऽयं जैनचैत्याभिरामः ॥

प्रविपुलफलधर्मानोक्तहाग्रपूर्वात्— पर्वरशिखरशुभैकतनश्रीनिकेतः ॥ ५ ॥

श्रियः पदं जिगमिषता मनीषिणां तन्भूताभतनुनिमित्तमुत्तमम् ॥

जिनेश्वरप्रतिकृतिपुण्यकेतनप्रदीक्षणीकरणिमदं पुनातु नः ॥६॥

इति त्रिभुवनगुरुभवन त्रि.परीत्याभिमुखमुपगतो भगवंतमभिभेदेत ॥

ओं नमो हुं हुं णिसिंहि स्वाहा इत्यंतः प्रविशेत् ॥

४ श्रीजिनेश्वरांचं मंदिरं हं मुक्तिशीं निग्राह करण्यासाठीं तयार झालेलं मंगलमूढ आहे. यांचे दर्शन झाले झणजे मित्रवृत्ताचें स्थान पाहिल्या तसें होते. अनेक निवि पाहिल्याप्रमाणें वाटतें. हे चिन्तामणि वर्गेचे पदार्थ फक्त आनुषंगिक फलें देणारे आहेत. व श्रीजिनमंदिर हें मुक्ति प्राप्त करून देतें. यास्तव उपयुक्त पदार्थाहून हें महोत्कृष्ट आहे.

५ हे श्रीजिनमंदिर कुलपर्वतासारखें आहे. या पर्वतापासून देवेंद्र व चक्रवर्तींचे ऐश्वर्यरूपी अमृतनदीचा उगम निघाला आहे. हा जिनमंदिररूपी कुलप्रतिमेनें सुंदर दिसतो. या कुलपर्वतार विपुलसुंदररूपी फल देणारा धर्मस्वरूपक्षेत्राक्ष असल्यामुळे या कुलपर्वताचें शिखर जोभत या शिखरानर लक्ष्मीच्या घगप्रमाणें अना जोभते. ६ ज्ञानादिसंपत्तिचें स्थान अद्या मोक्षाची प्राप्ति दहावी अशी इच्छा करणाऱ्या प्राण्यांना जिनमंदिरांना प्रदक्षिणा घालणे हें उत्तम असें मोक्ष प्राप्तिचें कारण आहे. जिनमंदिरास घातल्या जाणाऱ्या प्रदक्षिणा आश्वास पवित्र करोत. याप्रमाणे रतुति करित जिनमंदिराला तीन प्रदक्षिणा घातल्यात व भोजिने श्रावणें उभे राहून त्यांना नमस्कार करावा.

७ नमो हुं हा मंत्र क्षणत जिनमंदिरमध्यें आंत प्रवेश करावा.

शोधये मंत्रपूतेन हस्तौ शस्तेन वारिणा ॥

अपहरिततंपकहृत्पादपद्मार्चनोधतः ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं असुजर सुजर स्वाहा । हस्तप्रक्षालनमंत्रः ॥८॥

प्रतिक्रम्य पृथग्गार्थां द्विद्वयेकांशांतरेचकां ॥

नवकृत्वः स्थितौ जप्त्वा निषद्यालोचयाम्यहम् ॥९॥

पडिक्कमामि भंते । इरियावहियाये । विराहणाये । अणागुत्ते । अगमणे । णिगमणे । ठाणे गमणे । चक्कमणे । पाणुग्गमणे । वीजुग्गमणे हरिदुग्गमणे । उच्चारपस्सवणखेलसिंघाणविय-
डिपयिठ्ठावणियाये ॥ जे जीवा एइंदिया वा । वेइंदिया वा । तेइंदिया वा । चउरि-
दिया वा । पंचेइंदिया वा । णोछिइदा वा । संवट्टिइदा वा । संघादिइदा वा ओद्दावि-

७ ज्याने कर्ममल धुळन टाकिल। आहे मशा अरहंताच्या पायाची पूजा करण्यास उद्युक्त झालेला मी आपले हात मंत्रपवित्र अशा प्रासुक पाण्याने धुतो अशा अर्थाचा श्लोक झणावा व त्यावेळी ओं ह्रीं असुजर सुजर हा मंत्र झणावा.

८ तदनंतर प्रतिक्रमण विधि करावा. तो झाल्यावर ९ वेळां पंचणमोक्कार मंत्र झणावा. या मंत्रा-
च्या गार्थेचे दोन अंश झणून एकदां आंत घेतलेला भास हळूच बाहेर सोडावा. पुनः दोन अंश झण-
तांना आस आत घेऊन तदनंतर तो पुनः सोडावा. व गार्थेचा शेवटचा अंश झणतानाही याप्रमाणेच करावें हा
णमोक्कार मंत्र ९ वेळा उच्चारण करीत असतां आसोच्छ्वास संख्या २७ होते.

९ हे भगवन् मी ईर्ष्यापथ करीत असता जी ग्राण्यांना पीडा झाली असेल तदर्थ मी प्रतिक्रमण क-
रितो. माझ पाप मिथ्या होवो. मन वचन व शरीर ही तादृयांत न ठेवतां मी लौकर चाललों असेन

दा वा । परिदाविदा वा किमिच्छिदा वा लेस्मिदा वा । छिदिदा वा भिदिदा वा । ठाणदो
ठाणचंक्रमणदो वा । तस्स उत्तरगुण । पायाच्छित्तकरणं । तरग विसोहिकरणं
जावरहंताणं । भयवंताणं । णमोकारं करेमि । तावकायं पात्रकम्मं । दुच्चरियं वोरारामि । णमो
अरहंताणमित्थादि जपः । इच्छामि भंते इयिवाविहियख आल्लोयणां । पुव्वुत्तरदक्खिणपच्छिमचलदिस
विदिसासु विहरमाणेण जुगुत्तरदिट्ठिणा डवडवचरियाये पमाददोसेण पाणभूदजीवसत्ताणं । एदे-

कोठेही ज प्याला प्रारंभ रेलो अमेन, सहज इन्डे तिन्डे स्मिलो असेन, लात्र निवा जवळ पवले डा-
कून चाललो असेन, थोडोचट्टून भोडलो अमेन, किना ईद्रिय, श्रीद्रिय, चतुरिद्रिय प्राण्यावरून गेलो अमेन,
बीजावरून न हरितप्रायावरून-वनरपातिवरून गेलो असेन, मत्सूत्र दावण चळ भरणं, जेनड दाकणं, व कफ
दावण या क्रिया मजकडून झाल्या अमतील, परतून वगेरे उपकरणं ही मजकडून प्रमादाने ठेविली गेली
असतील, एवंद्रियापासून पंचेंद्रियापर्यंतचे जे जीव ते आपआपल्या ठिकाणी जाता येता मजकडून अडलिले
गेले असतील, ते एता ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी टाकले गेले असतील, हे जीव परंपराया भिडऊन
दुःखित केले असतील, याना मी एकदा गोळा करेले असेन, मारले असेन, संताप दिटा अमेन, चिरडले
असतील, घुर्छित केले असतील, कातरिले व फाडले अमेन हे जीव एके ठिकाणी बसले असतील
अथवा जात असतील त्यावेळी मजकडून याची विराधना झाली अमेळ. इत्यादि कृत्ये मजकडून झाल्याने जे दोष
लागले असतील ते सर्व शिऱ्या व्हावेत जणून मी प्रतिक्रमण करितो. मी अर्हंतांना नमस्कार करून अशुभ कृत्ये व
चेष्टा ज्यापासून होतात अशा शरीराचा त्याग करितो अर्थात् कायोत्सर्ग करितो. अर्हंतांना केलेला हा नमस्कार प्रति-
क्रमणाचा उत्कृष्ट गुण आहे. यांचे केलेल्या दोषांचे निराकरण होतं. हा नमस्कार सर्व दोषांचे यायाधिना आहे-
या नमस्काराने घडलेले दोष खुद्द हे तात अर्थात नाहींस होतात. ईश्वरिय करित असतां जे दोष नाले अस-
तील त्यांचा यानें नाश होतो.

सि उवघादो कदो वा कारिदो वा कीरितो वा समणुमणिदो तस्स मिच्छा मे दुक्कडं ॥
दटे मृटे शुवि न्यस्से संनिविष्टः सुविष्टरे ॥

समीपस्थार्चनाद्रव्यो मौनयाकर्षिकं दधे ॥ १० ॥

ओं ध्वीं भूः शुध्यतु स्वाहा । ओं ध्वीं क्षीं आसनं निक्षिपामि स्वाहा । ओं ध्वीं ध्वं
णिसिहि आसने उपविशामि स्वाहा ।

ओं ध्वीं मौनस्थिताय स्वाहा इति मौनव्रत गृहणीयात् ॥

हे : गदन् इर्थाप्य कर्तव्यानां प्रसादान् दोष बडले असर्तल त्याची भी आलोचना करितो मी प्रसादानें नेसा
वधपणानें खाली जमिनीडे न पाहता स्वच्छंदानें चालून एनेन्द्रिय, विल्लेन्द्रिय ना जनिना पीडा दिती
असेल, देवविही असेल, देणाच्याल अनुमोदन दिलें असेल तर हे माझे वाईट कृत्य त्रिफल होवो. पापापाप्मान
व्याना भीति वाटने अशा भव्यांनी पूर्ण पद्मि, दक्षिण व उत्तर या दिशा व निदिजा याम्यं जात असतांना
आपल्या पुढील जमीन चार तात पर्यंत निहाळून पहावी. असे चालल्याने जीवाचा बंध होत नाही व स्तः
लाहि कोणता अपाग होत नाही.

१० प्रतिव्रतण व अ. रे. चना दाखानंतर रक्ष्ण उशा जमिनीवर पाट टाकून व पूजेची द्रव्य सा
मशी जवळ ठेऊन पाटानवर बसावे व पूजा संपेपर्यंत मौन धारण करणें अर्थात पूजेचा विधि करतांना इतर वि-
षयविषयी मौन धारण करावे

१ रक्षतःची निंदा व गर्हा करणे यास आलोचना म्हणतात. मी ही पार वाईट गोष्ट केली असें म्हणून
रक्षतःची निंदा करणे, व देव, गुरु अथवा शास्त्र यास साक्ष ठेऊन स्तःची निंदा करणे यास आलोचना म्हणतात.

२ द्वीन्द्रिय, त्रीन्द्रिय, चतुर्गिन्द्रिय, जीवांना प्राण असे म्हणतात वनस्पति फाबिर्मांना सूत असे नांव
आहे पचेन्द्रिय प्राण्यांना जीव मज्ञा आहे पृथ्वी पाणी अग्नि हवा यांना सत्व असें म्हणतात.

शोधये सर्वपात्राणि पूजार्थानपि वारिभिः ॥

समाहितो यथाभ्यायं करोमि सकली क्रियाम् ॥११॥

ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं नमोऽर्हते श्रीमते पवित्रतरजलेन पात्रशुद्धिं करोमि स्वाहा
ओं ह्रीं अर्हं ह्रीं व सं ह सं तं ह्रीं ह्रीं हं सः असिआउसा समस्ततीर्थपवित्रजलेन
शुद्धपात्रनिक्षिप्तपूनाद्रव्याणि शोधयामि स्वाहा ॥

गुरुमुद्राग्रभूः झं व व्हः पांहोभ्योऽमृतं स्वकैः ॥

स्ववह्निः सिच्यमान स्व भ्याये मंत्रमिमं पठन् ॥१२॥

ओ अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि अमृत स्वावय २ स २ ह्रीं २ व्हू २ द्रा २ द्रावय २
सं हं झं ह्रीं हं सः स्वाहा । अमृतोक्षणम् ॥

११ ओं ह्रीं यः इत्यादि भक्तानं ममि शुद्ध करार्थी.

ओं ह्रीं आरानं इत्यादि मंत्रावै पाद मांडवा.

ओं वही ह्रीं इत्यादि हा मंत्र कण्ठन गानान्न नसावै.

ओं वही भोनिस्थिताय स्वाहा हा. मंत्र कण्ठन भोनित्रत धारण करगै.

ओं ह्रीं इत्यादि मंत्र कण्ठन पूजेची पांने शुद्ध करार्थी.

ओं ह्रीं अर्हं ह्रीं हा मंत्र गण्ठन सर्व तीर्थाच्या पवित्र पाण्याने शुद्ध पात्रात ठेनिलेली पूजाद्रव्ये शुद्ध करार्थीत

१२ हा सर्व विधि साध्यानंतर पचगुरुमुद्रा करानी. त्या मुद्रेन झं व्हः प' हः ही अक्षर लिहवीत व ही

गुरुमुद्रा समस्तकातर पारण कराची आणि झं व्हः पः ह या अक्षरपासून अमृतप्रवाह निघत आहे न तो माझी

सर्व अंगे सिंचित आहे असे समजून व्यान करावें व अमृते अमृतोद्भवे हा मंत्र कण्ठन. हा अमृत प्रोक्षण विधि होय.

तदनंतर अग्निमंडलाचे चितन करगै.

स्वस्तिकाग्रत्रिकोणान्तर्गतम् ॥

अभिमतलनाकारगभं स्ताभमास्थितम् ॥ १३ ॥

दहामि सप्तधात्वगमंगं रेफाच्चिषां चयैः ॥

सर्वाङ्गदेशोऽविद्वद्भूयसान्नैर्नमस्वता ॥१५॥ औदारिकदेहदहनध्यानम् ॥

नानिस्थसम्पदुच्यष्टपनाब्जात्तरहं रतः

दहेच्छिवो वैरुयाद्दुः एकपमयं वपुः ॥ १५ ॥ कामण्डूदृष्टेनम ॥

वृत्तात्सर्विदोदिकेणस्वायादोमृत्विवाकृतः ॥

कृष्णाद्यायुपुराज्जातैः प्रेक्षद्भ्रम दायुभिः ॥१६॥ अस्मापमानं ॥

१३ स्वरितशामने त्रिकोण आ० न त्या त्रिकोणांत रेफ्रिगनें येष्टिच न लावणीचें न आंतराभेन अंमं अभिमंडल आहे कं। चिंतन करा

१४ तदनंतर दातज्ञा योगाने मी गणिमध्यं पमलेच्या अभिमंडलाच्या नेहानी नुक जगा वागण्या
समूहानी मी मय धातूनी वनेले हे ओढाविक करीर जावन दातितो अंभ निजिल (गा)

१५ तदनन्तर आपल्या नागिम् अँ सोळा पा उथोने नमळ जाळें न त्या मोळा पात पादर गेळा जिर-
हिले आहेत व क. र्. म. र्. अँ ० हें त ज. उ. लिहिला जाळें न था अतः दन्डाचा रक्तापादन अपिच्याला निघून त्या
माझें आठ कर्मांना उरल्या कारणें लक्ष्मणीचीर गन्म तरीत जाहेत अँय विवितन लगी.

१६ गोले, सिद्धमद्वित, गार्हत्या मृदाशराणे वक्र जादृते च्या । माय सुतेत चालली २० ता सुताची अ कृ
ति वाकडी तेते । कृष्ण व युमडलागारुन उत्पन्न झालेल्या तपुच्या हांगे कामिण अर्भापे जळन गंगामुळे जे
भस्म राहिले होतें ते दूर उडवून घ्यावे

व्योमव्यापिधनासौः स्रमाप्लाव्यामृतस्रतम् ॥
 खेहं ध्यायन्पृजाम्यंगममृतैरन्यादिन्दुवत् ॥ १६ ॥
 अमृतप्लावनममृतमयदेहकरणं च ।
 हस्तद्वये कनीयस्याधगुलीना यथाक्रमम् ॥
 मूले रेखात्रयस्योर्ध्वमग्रे च युगपत्सुधीः ॥ १७ ॥
 न्यस्योऽहामादिहोमाख्यान्नमरकरान्करौ मिथः ॥
 संयुज्यांगुष्ठयुग्मेन स्वांगेषु द्विरन्यमासे तान् ॥ १८ ॥

१६ तदनंतर आकाशाला व्यापन टाण्णाच्या मेघाच्या दृष्टीती आपण भिजून चिव झालों आहे व अमृत ताचे आपल्यावर सिंचन होत आहे असे चिंतन करावे व अदृष्टतांनी चंद्राप्रमाणे सुंदर असा देह बनला आहे असे चिंतन करावे.

१७-१८ दोन्ही हाताच्या कनिष्ठिका वंगरे चोटावर अर्थात अंगठ्याला वाळून बाकीच्या चार चोटावर त्याच्या मूळभार्गी, तीन रेखावर, व अग्रभार्गी यथाक्रम ॐ च्हा वंगरे अक्षरे ज्याच्या आदि आहेत असा पंचनमस्कार लिहून दोन्ही हात परंपरामध्यं जोडावे व हाताचे दोन आंगठे उभे करून त्यांच्या द्वारे आपल्या कपाळ, मस्तक, छाती वंगरे अवयवावर न्यास करावा. त्याचा क्रम असाः—

ॐ व्होऽं गमो इत्यादि हा मंत्र लघून हृदयावर आंगठ्यांनी न्याय करावा.

ॐ व्होऽं गमो या मंत्राने कपाळावर न्यास करावा.

ॐ व्होऽं गमो या मंत्राने डोवयच्या दक्षिणेकडे न्यास करावा.

ॐ व्होऽं गमो या मंत्राने डोवयाचे पश्चिमेकडे न्यास करावा

ॐ व्होऽं गमो या मंत्राने डोवयाचे उत्तरेकडे न्यास करावा. या यमाणे न्यासाचा हा क्रम दोन वेळा करावा.

ॐ ह्रीं णमो अरुंताणं स्वाहा हृदये ॥

ॐ ह्रीं णमो मित्राणं स्वाहा ललाटे ॥

ओं हूं णमो आडरियाणं स्वाहा शिखरो दक्षिणे,

ओं ह्रीं णमो उव्वज्जायाणं स्वाहा पश्चिमे ॥

ओं हः णमो लोए मव्वसाहणं स्वाहा उत्तरे ॥

पुनस्तानेव संवाञ् शिःप्राग्भागे दिग्भागे दक्षिणे एदिसे उत्तरे च क्रमेण विन्यसेत् ॥

तथा वामप्रदेशिन्या न्यग्रय पचनमरुदृतीः ॥

पूर्वादिदिक्षु रक्षार्थं दशन्त्रपि निवेशयेत् ॥ १९ ॥

वागप्रदेशिन्यग्ने पचनमरुदरनया—

ॐ ह्रीं णमो अरुताणं नम्या दिशि ।

ॐ ह्रीं णमो मित्राणं आम्रेत्या दिशि ॥

ॐ हूं णमो आडरियाणं दक्षिणम् । दिशि ॥

ॐ ह्रीं णमो उव्वज्जायाणं नैऋत्या दिशि

ओं हः णमो लोए सव्वसाहण पश्चिमाया दिशि ॥

१९ तदन्तरं तावदा हतान्या उवाच सव्वसाहणं योगात् पंचमस्य लिट् न पूर्वोऽङ्गि दत्ता दिक्षोर्मध्यं दिग्बोधनं नगते, या दिग्बोधनार्थं भवेत् तत्र १९ लिखितं तं कृत्वा तं दिग्बोधनं करोति

ओं च्हां णमो अग्नेताणं वायव्यां दिशि ॥
 ओं च्हीं णमो सिद्धाणं उत्तरस्यां िशि ॥
 ओं च्हुं णमो आइरियाणं ऐशान्यां दिशि ॥
 ओं च्हौ णमो उवज्जायाणं अधरस्या दिशि ॥
 ओं च्हः णमो लोए स्ववसाहूणं ऊर्ध्व्यां दिशि
 इति दिग्बंधनम् ॥

वार्मितोऽनेन रक्कलीकरणेन महामनाः ॥
 कुर्वन्निष्ठानि कर्माणि केनापि न बिहन्यते ॥

ओं नमोर्हते सर्व रक्ष र हुं फट् स्वाहा अनेन पुपाक्षतान् ससवारान् प्रजप्य परिचारकाणां
 शीर्षेषु प्रक्षिपेत् ॥ इति पञ्चारकरक्षा ॥ ओं हूँ ह्र पट् किरिटं घातय र परदिन्नान् स्फोटय र

हे रक्कलीकरणरूपी चिररुत जो दिष्टान् पुरप दालन इष्ट वर्म करितो त्याला कोणीही
 विघ्न करू शकत नाही.

ॐ नमोर्हते सर्व रक्ष र हं पट् स्वाहा हा मंत्र सात वेळां जपून तदनंतर पूजा करतेवेळीं इंद्राला
 पूजेंत जे मदत करितात त्याच्या मस्तकावर पुपाक्षता टाकाव्यात. पूजेंत जे इंद्राला मदत करितात त्यांना
 परिचारक वाणतात. हा परिचारक रक्षणाचा विधि आहे.

सहस्रखंडान् कुरु २ पद्मिद्या छिद्र २ परमंज्ञान भिद्र २ क्षः फट् स्वाहा ॥ अनेन सिद्धार्थान्
भिमंज्य सर्वविघ्नोपशमनार्थं सर्वदिशु क्षिपेत् ॥

उति मन्त्रलक्षणविज्ञानम् ॥

—१०:—

उद्धाट्य नदनवत्सं द्रव्यं परमेष्ठिनं च मुक्त्वन्मसम् ॥

उत्ताग्न्यामि पुरतः सति गच्छोर्थविकारमे ॥

विधियज्ञप्रतिज्ञापनाय पुष्पाञ्जलिः ॥ १ ॥

कनकनकवर्णदिक निमलनीनाद्योज्यलम् ।

चतुर्भुजवर्णकैः कुड्मलजिह्विभर्निमित्तम् ॥

ॐ हं गद् गिर्गिठं गान्त्र २ उत्थाटि ना रंग पाट्या मोक्षपा पंतस्तन न्या मर्ग गिताया
उपशम वराता लणुन मर्ग दिशामध्य शेषण लग्नरात्रि

इति मन्त्रीक्षणविज्ञानम् ॥

१ हा श्लोक पूजा यष्ट्याया प्रतिवेना आहं. हा श्लोक लणुन पुष्पाञ्जलि शेषण लग्नी.
२-६ हा श्लोक श्री जिह्वेयगचं प्रवापील रत्त उपध्याया मंत्र आहं. हा मंत्र १ पुडील स्तुति क्षणापी १

जिनेन्द्रचरणाम्बुजद्वयसमर्चनार्थं मया ।

समस्तदुरितापहृदद्वन्द्वसमुद्धाट्यते ॥ २ ॥

वदन्नवल्लोहाटनमंत्रः ॥

अद्याभवरसफलता नयनद्वयस्य । देव त्वदीयचरणांबुजवीक्षणेन ॥

अद्या त्रिलोकतिलक प्रतिभासते मे संसारवारिधिरयं चुलुकप्रमाणं ॥ ३ ॥

अद्य मे सफः जन्म नेत्रे च त्रिमलं मम ॥ त्वामद्राक्षं यतो देव हेतुमक्षयसंपदः ॥

अद्य संसारगभीरपागवागः सुदुस्तरः ॥ सुतोयं क्षणेनैव जिनेन्द्र तव दर्शनात् ॥४॥

ममस्तवरतुप्रतिभासमूर्तये ॥ जगत्त्रयानंदनिकेतकीर्तये ॥

जिनाय सर्वेप्सितकामधेनवे नमस्तमोर्ध्वसविधानभानवे ॥ ५ ॥

देवाधिदेव परमेश्वर वीतराग सर्वज्ञ तार्थिकर सिद्ध महानुभाव ॥

तदनंतर श्रीजिनेश्वरास सदृश पाहून त्यास वंदना करावी. स्तुतीचा सांगश यात्रमाणें—हे जिनेश आज आपले पाय मादया दृष्टीस पडल्यानें माझे डोळे रूपाळ झाले. व त्रैलोक्याला तिलक अशा हे जिना हा संसार समुद्र एका चुळकें प्रमाणें मला वाटत आहे. आपले दर्शन झाल्यानें हा भवमग्न एका क्षणांत तरून जाता येईल असे वाटू लागले आहे. हे जिनेश आपण सर्व वस्तु प्रकाशक आहात. आपली वीर्ती जगाला आनंदित करिते. आपण सर्व दृष्ट वस्तु अर्पण करणाऱ्या कामधेनुसारसे आहात. व अज्ञानाधिकार नाहींसा करण्यास सूर्यासारखे आहात.

हे देवाधिदेवा, आपण परमेश्वर वीतराग, सर्वज्ञ, तार्थिकर, सिद्ध महानुभाव, त्रैलोक्यनाथ, जिनपुंगव, व ज्ञेयान इत्यादि नावांचे धारक आहात. हे स्वामिन् मी आपल्या दोन पायांना शरण आहे. याप्रमाणें

त्रैलोक्यनाथ त्रिनगव दर्शन स्वामिगतोऽस्मि शरणं चरणद्वयं ते ॥ ६ ॥
इति भगवन्तमभिधीक्ष्य वंदेत् ॥

नानाभवप्रभवदुःसहघोरदुःखसंतानदुस्तमहोदधिपारगलै ॥
द्रष्टुं जिनेन्द्रवदनं बहुवर्णपूर्णमुद्धाटयामि मुखवस्त्रमेनेकदस्त्रम् ॥ ७ ॥
इति मुखवल्लमुद्धाटयेत् ॥

अर्च्यारुन्तः क्रिया प्रणमनं पश्चाद्विधेया स्थिति—
रज्यावर्देकशिरोन तिः प्रथमतः साम्यं तदनेपि च ॥
कायोत्सर्गविधिर्न तिः स्तवनमार्गोऽयं च तत्साम्यवत् ॥
कार्या भक्तिरभिसिंताप्यवसितावालोचनाप्यासनात् ॥ ८ ॥
इति लक्षण तः कृत्वा सिद्धभक्तिमनाकुलः ।

रहति वरुन एव उद्वह्याचा श्लोक कृपून् दत्त उद्वह्यै. यादव्यां जो श्लोक कृपावयाचा असतो त्याचा आशय असा आहे—

७ संभारंगील घोर दुःख सदुडाचा पार लागावा कृपून श्री जिनेश्वरमुख मी पाहतो व तें पाहण्यासाठी श्रीजिनेश्वराच्या तोंडावरील घरा वाजुला सांगतो

८-९ तदनंतर आरानावर बहून मी अमुक क्रिया करणार आहे अंगे कृपावै. व नमस्कार करावा तदनंतर एमाराहेन हीन आते व एतत्तरंगदाग करावा व सामर्थिक कर्गवे. सामर्थिक समप्त झाले लक्षणजे कायोत्सर्ग विधि करावा आणि द्वाभ्यांतरंग हाताच्यानंतर जिनस्तवन करावे व सिद्धभक्ति कृपावी आणि

प्रतोये जिननाथस्य विधिना स्नानक्रियाम् ॥ ९ ॥
अथ कृत्यविज्ञापना-भगवन्ममोऽस्तु ते एषोऽहं जिनेद्रूपजावदना कुर्याम् ।

पूजामुग०

अथ सागयिहार्थीकारः ।

जयति दूरमन्मृतगमागमपरिश्रमाः
ससारविगर्चित्प्रभृता जिनक्रमाः ॥ १० ॥
नमोऽस्तु धृतपपेभ्यः सिद्धय ऋषिपरिपदे ।
स मायिहं प्रपद्येऽं भवभ्रमणसूदनम् ॥ ११ ॥
साम्यं मे सर्वगुणेषु वैरममन केनचित् ॥
आशाः सर्वाः परित्यज्य समानिमहमाश्रये ॥ १२ ॥

जेथी वसुन जालोचना पुराणी ज्ञान विधि जात्य वर मग पुन्ना आरंभ दगना. त्यायेथी मी जिने-
श्वराची दशाविधि आभिवर्जिया करितो अशी प्रस्तापना पुराणी. हाच नम पुढें लिहिला आहे तो
असा-हे भगवता एतयासु दयावी आ. हा मी आतां जिनवदना पूजा करिता. (ही कृत्यविज्ञापना
झाली). आता सामायिक स्वीकार वगा कगता हे पाह.

१०-१२ जिनमनने करण दयादायान्या पयिश्चमने लिहकुल सरित आहेत. व ते संसारुषी गा-
त्यांतून निवून वर देणाराही दयाकारण आहेत. अशा श्री जिनचरणांचा नेहमी निजग असो. गंपूर्ण
पातकाला स्वतःपासून ज्यानी दूर वेलें आले अशा सिद्ध परमेश्वरीना, न मुनिसमुहास मी नगस्कार करितो.
न सरुभ्रमणाचा नाज करणाऱ्या सामायिज्ञाचा आश्रय करितो.

सर्व प्राण्यांवर माझी समता आहे. माझे कोणार्थी वर नाही. मी सर्व आशा सोडून समाधिचा आश्रय करितो.

अथ कृत्यविज्ञापना । नमोऽतु प्रसीदन्तु प्रमुपादा वंदित्येऽहं । एषोऽहं तावच्च सर्वसावद्ययो-
गविरतो ऽ स्मीति ॥

अथ जिनन्द्रपूजावदनार्थं पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजावदनारतवसेतं श्रीमत्सि-
द्धभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहं ॥ णमो अरिहताणं ॥ चत्तारि मंगलं । अरहत मंगलं । सिद्ध मंगलं ।

अरहतं लोगुत्तमा । अरिहंतं लोगुत्तमा । सिद्ध लोगुत्तमा ।
चत्तारि सरणं पव्वज्जामि । अरि-
भम्मो लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि ॥

॥ ८ ॥

इच्छामि भते । सिद्धभक्तिकाओसर्गो कओ तस्स आलोचेऽं । सम्मणाणसम्मदंसणसम्म-
चारित्तजुत्ताणं । अट्ठविहकम्मविप्पमुक्काणं अट्ठगुणसंपण्णाणं । उट्ठलोयमत्थयहि पयिड्डियाणं
तवसिद्धाणं, णयसिद्धाणं, संजमसिद्धाणं, चरित्तिसिद्धाणं वंदांमि, णमंसांमि, दुक्खक्खओ,
कम्मक्खओ, बोहिलाहो, सुगइगमणं, समाहिमरणं, जिणगुणसंपात्ते होउ मज्झं ॥
इति पूजासुखविधिः

—:॥०॥:—

हे जिनेश ! मी सिद्धभक्तिका कायोत्सर्गं केला. आतां त्याची आलोचना करितो. सम्मगज्ञान, सम्मगदर्शन व
यांनीं सिद्ध जीवयुक्त आहेत. ते आठ कर्मांनीं रहित आहेत व आठगुण पूर्ण आहेत. (१-३)
त्यांचें वसतिस्थान आहे. तप, नयज्ञान, संयम, चारित्र यांनीं (१-३)
आहे यास्तत्र सिद्धांना मी वंदितो व नमन करितो.
१ व चांगली गति मिळो. मला जिनार

णरपवरलोयपहिये विहुययमले महृप्पणे ॥
 लोयसुज्जोययरे धम्मं तित्थंकरे जिणे वंदे ॥
 अरहंते कित्तिस्से चउवसिं चेव केवल्लिणे ॥
 अथवा—चउवीसं तित्थयरे उसहाई वीरपच्छिमे वंदे ॥
 सव्वे सगुणगणहरे सिद्धे तिरसा णमंसांमि ॥
 तवसिद्धे णयासिद्धे संजमसिद्धे चरित्तसिद्धेय ॥
 णाणह्वि दसण्हि य सिद्धे सिरसा णमंसांमि ॥

आत्मस्वरूपाला प्रगट न होऊ देणाऱ्या ज्ञानावरण व दर्शनावरणरूपी मलाला धूवून टाकणारे, चक्रवर्ती
 वगैरे श्रेष्ठ लोकांना पृथ्वी झालेले, संसारहित, कैवल्यज्ञानी, गणधरापेक्षां श्रेष्ठ असे जे तीर्थंकर त्यांची मी स्तुति
 करितो.

सर्वपदार्थांना प्रकाशित करून चारित्र्य धर्माची रचना करणारे अशा केवली चावीस अरहंतांना [तीर्थ-
 करांना] मी नमस्कार करितो.

श्री ऋषभापासून महावीरापर्यंत चावीस तीर्थकरांना मी नमस्कार करितो. गुणांना धारण करणाऱ्या ग-
 णधरांना व सिद्धांना मी मस्तक नम्र करून नमन करितो. तपश्चरण, नयज्ञान, प्राणिसंयम व इंद्रियसंयम आणि
 चारित्र्य या प्रत्येकानें जे सिद्ध झाले आहेत अशा मुक्त जीवांना मी नमस्कार करितो. ज्ञान व दर्शनानें मुक्त
 झालेल्या सिद्धांना मी वंदितो.

अथ कृत्यविज्ञापना । नमोऽस्तु प्रसीदन्तु प्रभुपादा वंदिष्येऽहं । एषोऽहं तावच्च सर्वसावद्यो-
गविरत्तो ऽस्मीति ॥

अथ जिनेन्द्रपूजावंदनायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजावंदनारतवसमेतं श्रीमत्सि-
द्धभक्तिकायोत्सर्ग करोम्यहं ॥ णमो अरिहताणं ॥ चत्तारि मंगलं । अरहत मंगलं । सिद्ध मंगलं ।
साहु मंगलं । केवलपणत्तो धम्मो मंगलं ॥ चत्तारि लोगुत्तमा । अरिहंत लोगुत्तमा । सिद्ध लोगुत्तमा ।
साहु लोगुत्तमा । केवलपणत्तो धम्मो लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि । अरि-
हंत सरणं पव्वज्जामि । साहु सरणं पव्वज्जामि । केवलपणत्तो धम्मो सरणं पव्वज्जामि ॥
जावरहंताणं । भयवंताणं । पज्जुवासं करोमि । तावकायं पावकम्मं दुच्चरिय वोसरामि । णमो
अरहंताणमित्यादि ॥

हे भगवंता आपहया दाने पायाना मी नमन वरिता, वंदना करितो. आपले पाय माझ्यावर नेहमी प्रसन्न
असेत. आतां मी सामायिक करतेंदेखी सर्व पातक उत्पन्न होणाऱ्या कामापाहन विरक्त झालो आहे. आतां
मी या जिनेन्द्रपूजाऽदनेमध्ये पूर्वाचार्य बुद्धमाने सर्न दर्मक्षय दनावा बहुन भावपूजा, वंदना व स्तव यांनी
युक्त असा श्रीरिद्धं स्त्रीचा कायोरसर्ग करितो असे कणून णमोकार मंत्राचा ९ वेळा जप करावा.
जगामध्ये 'मरुतभूत असे चार पदार्थ आहेत. अग्नि, रिद्ध, सधु व वंदलीनी उपदेशिलेला जैन धर्म.
जगामध्ये सर्वोत्कृष्ट चारच पदार्थ आहेत. अरहत, रिद्ध, साधु, व केवलकथित जिनधर्म. जगांत चार प-
दार्थाना आपण शरण गले पाहिजे-अरहत, सिद्ध, साधु व केवलपणीत जिनधर्म या चार पदार्थाना मी शरण जातो.
ज्ञानरूप पन्न अशा जिनेश्वराची जोपर्यंत मी पूजा करितो तेवा करितों तोपर्यंत संसारप्रवर्धक अशा पापकृ-
त्यांचा त्याग करितो.

णरपवरलोयमहिये विहुयरयमले महप्पणे ॥
 लोयसमुज्जोयरे धम्मं तित्थंकरे जिणे वंदे ॥
 अरहंते कित्तिस्से चउवसिं चेव केवल्लिणो ॥
 अथवा-चउवीसं तित्थयेरे उसहाई वीरपच्छिमे वंदे ॥
 सव्वे सगुणगणहरे सिद्धे सिरसा णमंसांमि ॥
 तवसिद्धे णयसिद्धे संजमसिद्धे चरित्तसिद्धेय ॥
 णाणहिं दुसणहिं य सिद्धे सिरसा णमंसांमि ॥

आत्मस्वरूपाला प्रगट न होऊ देणाऱ्या ज्ञानावरण व दर्शनावरणरूपी मलाला धुवून टाकणारे, चक्रवर्ती
 वगैरे श्रेष्ठ लोकांना पूज्य झालेले, संसाररहित, केवलज्ञानी, गणधर्मापेक्षां श्रेष्ठ असे जे तीर्थंकर त्यांची मी स्तुति
 करितो.

सर्वपदार्थांना प्रकाशित करून चारित्र धर्मांची रचना करणारे अशा केवली चावीस अरहंतांना [तीर्थ-
 करांना] मी नमस्कार करितो.

श्री ऋषभापासून महावीरपर्यंत चावीस तीर्थकरांना मी नमस्कार करितो. गुणांना धारण करणाऱ्या ग-
 णधरांना व सिद्धांना मी मस्तक नम्र करून नमन करितो. तपश्चरण, नयज्ञान, प्राणिसंयम व इंद्रियसंयम आणि
 चारित्र या प्रत्येकानें जे सिद्ध झाले आहेत अशा मुक्त जीवांना मी नमस्कार करितो. ज्ञान व दर्शनानें मुक्त
 झालेल्या सिद्धांना मी वंदितो.

इच्छामि भते । सिद्धभक्तिकाओसर्गो कओ तस्स आलोचेंडं । सम्मणाणसम्प्रदंसणसम्म-
चारित्तजुत्ताणं । अट्ठविहकम्मविप्पसुक्काणं अट्ठगुणसंपण्णाणं । उट्ठलोयमत्थयहि पयिठ्ठियाणं
तवसिद्धानं, णयसिद्धानं, संजमसिद्धानं, चरित्तसिद्धानं वंदामि, णमंसांमि, दुक्खवक्खओ,
कम्मक्खओ, बोहिलाहो, सुगइगमणं, समाहिमरणं, जिणगुणसंपत्ति होउ मज्झं ॥

इति पूजासुखविधिः

—॥०॥—

हे जिनेश ! मी सिद्धभक्तिचा कायोत्सर्ग केला. आतां त्याची आलोचना करितो. सम्यग्ज्ञान, सम्यग्दर्शन व
चारित्र यांनीं सिद्ध जीवयुक्त आहेत. ते आठ कर्मांनीं रहित आहेत व आठगुण पूर्ण आहेत. उद्धेलोकाच्या
शिखरावर त्यांचें वसतिस्थान आहे. तप, नयज्ञान, संयम, चारित्र यांनीं सिद्धजीवांनी मोक्ष प्राप्ति करून
धेतली आहे यास्तव सिद्धांना मी वंदितो व नमन करितो. माझ्या दुःखांचा क्षय होवो. रत्नत्रय प्राप्ति
होवो व चांगली गति मिळो. मला जिनगुणांची प्राप्ति होवो.

श्रमिपंचमवाधिनिर्मलपयःपूरैः सुधासंनिभैः ।
 यज्जन्माभिषवं सुगन्दिशिखरे सर्वे सुराश्चक्रिरे ।
 त्रैलोक्यैकमहापतेजिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं
 कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञैः स्तुतं प्रस्तुवे ॥
 ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा इति पुष्पांजलिं कुर्यात् ॥ १ ॥
 विहारकाले जगदीश्वराणामवाससेवार्थकृतापदान ॥
 हुत्वार्षितो वायुकुमारदेव त्वं वायुना शोधय यागभूमिम् ।

नित्यमह [नित्यपूजा]

१ अमृत तुल्य अशा क्षीरसमुद्राच्या पाण्याने सर्व देवांनीं मेरु वृतावर त्रैलोक्यपति अशा जिनेन्द्राचा जन्माभिषेक ेला. तो अभिषेकीत्स व मी करण्याला सुरवात करितो. हा अभिषेकोत्सव भव्यांचें पातक नाहींसें करतो (अशा अर्थाचा वरील श्लोक ह्मणून व ॐ ह्रीं श्रीं हा मंत्र ह्मणून पुष्पांजलि क्षेपण करावी. हा श्लोक अभिषेकाच्या प्रस्तावनेचा आहे.)

२ तीर्थंकरांच्या धर्मोपदेशकाली त्यांची सेवा करून हे वायुकुमार देव तुं आपली शक्ति प्रगट केली स. यास्तव मी तुला बोलावून तुझी पूजा केली. हे वायुकुमार देव तुं जिनेश्वराची पूजा करण्याची

ओं ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय महीं पूतां कुरु २ हूं फट् स्वाहा ।
पड्डर्भपूलेन भूमिं सम्मार्जयेत् ॥ २ ॥

विहारकाले जगदीश्वरानामयाससेवार्थकृतापदान ॥

हुत्वारचितो मेघकुमारदेव त्वं वारिणा शोधय यागभूमिम्

ॐ ह्रीं क्षीं भूः शुद्धयतु स्वाहा । पड्डर्भपूलोपात्तजलेन भूमिं सिंचेत् ॥ ३ ॥
गर्भान्वयादौ महितद्विजेन्द्रैर्निर्वाणपूजासु कृतापदान ॥

हुत्वारचितो वह्निकुमारदेव त्वं ज्वालय शोधय यागभूमिम् ॥

तुष्टा अमी प्रज्वालयामि निर्मलाय स्वाहा । पड्डर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालेयेत् ॥ ४ ॥
यज्ञावनीशानिदिशप्रदत्तसुधोपमानांजलिपूर्णवार्भिः ॥

भूमिं स्वच्छ कर या अर्थाचा श्लोक त्वाणून ॐ ह्रीं वायुकुमाराय हा मंत्र त्वाणावा आणि दर्भच्या सहा कांड्यांनी पूजनभूमि स्वच्छ करावी,

३ विहारकाले हा श्लोक त्वाणून ॐ ह्रीं क्षीं भूः शुद्धयतु स्वाहा हा मंत्र त्वाणावा आणि दर्भच्या सहा कांड्यांनी पाणी देवून ते जमानीवर सिंचन करावे.

४ “गर्भान्वयादौ” हा श्लोक म्हणून व ‘ओं ह्रीं क्षीं अग्निं प्रज्वालयामि’ हा मंत्र म्हणून दर्भच्या सहा कांड्यांचा पुज अग्नीनें पेटऊन त्यानें भूमि प्रज्वलित करावी.

५ ‘तुष्टा अमी’ हा श्लोक व ‘ओं ह्रीं क्षीं भूः’ हा मंत्र म्हणून नागतर्पणार्थ ईशान्य दिशेत जलांजली टाकावी.

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः षष्टिसहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा ।
इति नागतर्पणार्थमैशान्यां दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

ब्रह्मप्रदेश निदधामि पूर्व पूर्वादिकांशसु पुनः क्रमेण ।

दर्भं जगद्दर्भजिनेन्द्रयज्ञविधौघविध्वंसकृते संमंत्रम् ॥

ओं दर्पमथनाय नमः इति ब्रह्मस्थानादिषु दर्भखंडानवस्थापयेत् ॥ ६ ॥

श्वेतं पूतं सांतीरीयोत्तरीयं धृत्वा नव्यं धारयेद्दहं पद्विदम् ॥

आलेप्यादूर्ध्वं चंदनं मर्दगात्रे सार पुष्पं धारये चोत्तमागे ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं श्वेतवर्णे सर्वोपद्रवहारिणीं सर्वजनमनोरजिनीं परिधानोत्तरीये धारिणोऽहं शं २ वं २
सं २ तं २ पं २ परिधानोत्तरीये धारयामि स्वाहा ॥ दक्षवरणम् ॥ ओं ह्रीं परमपवित्राय नमः
पवित्रधारणम् । श्रीचंदनानुलेपनं स्रधारणं च ॥

भावश्रुतोपासकदिव्यसूत्रं द्रव्यं च सूत्रं त्रिगुणं दधानः ॥

६ ' ब्रह्मप्रदेशे निदधामि ' हा श्लोक व ' ओं दर्पमथनाय नमः ' हा मंत्रं म्हणून आठ दिशेला दर्भचे
तुकडे स्थापन करावे.

७ ' श्वेतं पूतं ' हा श्लोक व ' ओं ह्रीं श्वेतवर्णे ' हा मंत्रं म्हणून नेत्राण्याची व पादण्याची दोन्ही
वेष्टा धारण करावीत. ' ओं ह्रीं परमपवित्राय नमः ' हा मंत्रं म्हणून पवित्र धारण करावे आणि अंगाला चं
दन लेप करावा व पुष्पमाला धारण करावी

८ ' भावश्रुतोपासकदिव्यसूत्रं ' हा श्लोक व ' ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा ' हा मंत्रं हा-

मस्वेन्द्रमात्मानमुदारशुद्धां श्रीकंकणं सन्मुकुटं दधेऽहं ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं श्रीसम्यग्दर्शनज्ञानचरित्राय स्वाहा इति ब्रह्मसूत्रं विभृत् ॥

ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनाय स्वाहा इति मुद्राम् । ओं ह्रीं सम्यग्ज्ञानाय स्वाहा इति कंकणम् ।
ओं ह्रीं सम्यक्चारित्राय स्वाहा । इति शेषम् ।

संस्थाप्याढकवारिपूर्णकलशान्पद्मापिधाननानाम् ॥

प्रायो मध्यघटान्वितानुपहितान्सद्रंधचूर्णोद्विभिः ॥

द्रोणाम्भःपरिपूर्तिश्रुतुरशः कोणेषु यज्ञक्षितेः

कुंभान्यस्य सांगलेषु निदधे तेषु प्रसूनं वरं ॥

ओं ह्रीं ह्रीं हूं हौं हः नमोऽर्हते भगवतै श्रीमते पद्मपहापद्मतिगिच्छेकसरिमहा-
पुंडरीकपुंडरीकंगंगारिं धुरोहिद्रेहिहतास्याहिरक्षिकान्तासीतासीतासुवर्णकूलारूप्यकूला

पून यज्ञोपवीत धारण करावें, 'ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनाय स्वाहा' हा मंत्र ह्मणून मुद्रा धारण करावी 'ओं ह्रीं सम्यग्ज्ञानाय स्वाहा' हा मंत्र ह्मणून कंकण धारण करावें, 'ओं ह्रीं सम्यक्चारित्राय स्वाहा' हा मंत्र ह्मणून मुकुट धारण करावा.

९ वेदीवर चार कोणामध्ये पाण्याने भरलेले अग्ने चार कलश स्थापन करावे, त्या कलशावर कमले ठेवावीं, व कलशामध्ये सुगंधि चूर्ण टाकावे, चार कलशांच्या मध्यभागी एक पांचवा कलश स्थापन करावा, या कलशांच्या, वर फुलें ठेवावीत या उपयुक्त अर्थाचा श्लोक ह्मणून व ओं ह्रीं ह्रीं हूं हौं हः नमोऽर्हते' हा मंत्र ह्मणून जलशुद्धि करावी.

स्कारक्तोद्गाक्षीराम्भोनिधिजलं स्वर्णघटप्रक्षिप्तं गंधपुष्पाढ्यमामोदकं पवित्रं कुरु २ औं २ वं
मं हं सं ते पं स्वाहा ॥ इति जलशुद्धिं कुर्यात् ॥ औं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि
स्वाहा ॥ इति कलशस्थापनम् । औं ह्रीं नेत्राय सर्वौषट् इति कोणकुम्भेषु पुष्पाणि क्षिपेत् ॥ ९ ॥

स्वच्छैस्तीर्थजलैः तुच्छसहजमोदं धिगंधैः सितैः ।

सूक्ष्मत्वाया शालिसदकैर्गंधोद्गैरुद्रमैः ॥

हव्यैर्नवग्रसैः प्रदीपितशुभैर्दीपैर्विषदधूपकैः

धूपैरिष्टफलावैर्बहुफलैः कुम्भान्समभ्यर्चयेत् ॥

औं ह्रीं नेत्राय सर्वौषट् इति कलशानभ्यर्चयेत् ॥ १० ॥

हिरण्मयं हीरहग्निमणिच्छ्रीपद्मरागादिविचित्रपार्श्व ।

पीठं समुत्तुंगमिदं निवेश्य प्रक्षालयामः सलिलैः पवित्रैः ॥

औं ह्रीं क्षमं ठ ठ ॥ इति श्रीपीठं स्थापयेत् ॥ औं ह्रीं हूं ह्रीं हः नमोऽर्हते
भगवते श्रीमत्पवित्रजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा । इति श्रीपीठं प्रक्षालयेत् ॥ ११ ॥

‘ औं ह्रीं स्वस्तये ’ हा मंत्र क्षापून कलशांची स्थापना करावी.

‘ औं ह्रीं नेत्राय सर्वौषट् ’ हा मंत्र म्हणून कोपण्यातील चार कुंभावर फुल्ले ठेवावीत.

१० ‘ स्वच्छैस्तीर्थजलैः हा श्लोक व ‘ औं ह्रीं नेत्राय सर्वौषट् ’ हा मंत्र म्हणून कलशांचे अष्ट द्रव्यांनी पूजन करावे.

११ ‘ हिरण्मयं हीरहग्निमणीच्छ्रीपद्मरागादिविचित्रपार्श्व ’ हा श्लोक व ‘ औं ह्रीं क्षमं ठ ठ ’ हा मंत्र म्हणून पीठस्थापना करावी.

‘ औं ह्रीं हूं ह्रीं हः ’ हा मंत्र म्हणून पवित्रपाण्याने पीठप्रक्षालन करावे

स्वच्छैस्तीर्थजैरुच्छ • फलैः पीठं समभ्यर्चये ।

ओं च्हीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय नमः स्वाहा इति श्रीपीठं अभ्यर्चयेत् ॥ १२ ॥

नाकेन्द्रनागेन्द्रनरेन्द्रभास्वत्केटारधृष्टृज्ज्वलपादपीठं ॥

आरोपये लोकजितं जिनेन्द्रं श्रीवर्णकर्णक्षतमध्यपीठम्

ओं च्हीं श्रीलिखनं करोमि स्वाहा । इति श्रीवर्णमालिखेत् ॥ १३ ॥

ओं च्हीं धात्रे वषट् इति श्रीपादौ स्पृष्ट्वा ॥

ओं च्हीं श्रीं क्लीं ऐं ई स्वाहा इति श्रीं जिनविंशं श्रीवर्णे स्थापये ॥

आहूता भवनामैरनुगता यं सर्वदेवास्तादा ॥

तस्थौ यस्मिजगत्सभांतरमहपीठाग्रसिंहासने ॥

१२ स्वच्छैस्तीर्थजैः हा श्लोक पूर्ण मृणावा व या श्लोकान्या शेवटीं 'कुंभान्समभ्यर्चये' हे वाक्य न म्हणत 'पीठं समभ्यर्चये' हे वाक्य म्हणावें. व ओं च्हीं सम्यग्दर्शन ज्ञानचारित्राय नमः स्वाहा ' हा मंत्र म्हणून पीठाचे पूजन करावे.

१३ 'नाकेन्द्रनागेन्द्र' हा श्लोक म्हणून "ओं च्हीं श्रीं श्रीलिंगं" इत्यादि हा मंत्र म्हणवा व पीठावर 'श्री' हे अक्षर लिहावें. 'ओं च्हीं धात्रे वषट्' हा मंत्र म्हणून अरुंताच्या पायांना स्पर्श करावा. तदनंतर "ओं च्हीं श्रीं क्लीं ऐं ई स्वाहा" हा मंत्र म्हणून जिनप्रतिमा श्रीवर्णविर साधवी.

१४ 'आहूता भवनामैरः' हा श्लोक म्हणून तदनंतर 'ओं च्हीं च्हीं च्हीं च्हीं' हा मंत्र म्हणवा. हा मंत्र श्रीजिनेश्वराचे आवाहन करण्याचा आहे. ओं च्हीं च्हीं च्हीं च्हीं तिष्ठ २ ठठ हा मंत्र स्थापनेचा आहे.

यं हृद्यं हृदि संनिधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वराः
तं देवं जिनमर्चितं कृतधियामावाहनाद्यैर्भजे ॥

ॐ ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः असि आ उमार्हं एहि २ संवौपट् ।
ॐ ह्रां० तिष्ठ २ ठठ ।

ओं ह्रां० मम सन्निहितो भव भव वषट् ॥

तीर्थोदकैर्जिनपादौ प्रक्षाल्य तदग्रे पृथगिमान्मंत्रानुच्चारयन्पुष्पांजलिं प्रयुंजीत ।

सुगचलाग्रे सुरपुंगवेन प्रकलसपाद्याचमनक्रियस्य ॥ १४ ॥

वारास्य कुर्वे चरणेत्र पाणौ पाद्यक्रियामाचमनक्रियां च ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अर्हं नमोर्हते स्वाहा । पाद्यमंत्रः ॥

ओं ह्रीं इवीं क्षवीं वं मं हं सं तं पं द्रां द्रों हं सः स्वाहा । आचमनमंत्रः ॥ १५ ॥

भस्मान्नमृद्वोमयपिण्डद्वैपरिद्धिः फलैरक्षतमिश्रपुष्पैः ॥

त्वां वर्द्धमानैः सहपालसंस्थैर्दभौमिकलैरवतारयेऽहं ॥ १

“ ॐ ह्रां मम सन्निहितो भव २ वषट् ” हा मंत्र सन्निधीकरणाचा आहे. हे मंत्र झपून जिनेश्वराच्या चरणांचे प्रक्षालन करवें व पुढे पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

१५ “ सुराचलाग्रे ” हा श्लोक झपून ‘ ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ह्रीं ह्रः ’ इत्यादि हा मंत्र झपणावा व पाद्यक्रिया करावी. हा पाद्यमंत्र आहे.

ॐ ह्रीं इवीं क्षवीं इत्यादि हा मंत्र आचमनाचा आहे.

ओं ह्रीं नीराजनं क्रीं भि दुःखितमस्मद्वमपहंतु भगवान् स्वाहा इति नीराजनं कुर्यात् ॥ १६ ॥

स्वच्छैस्तार्थिजलैः तुच्छं फलेदुवं समभ्यर्चये ॥

ओ नमः परमेष्ठिभ्यः स्वाहा इति जलैरभ्यर्चयेत् ॥

ओ नमः परमात्मकेभ्यः स्वाहा । इति गंधैरभ्यर्चये ।

ओ नमोऽनादिनिधनेभ्यः स्वाहा । इत्यक्षतैरभ्यर्चये ।

ओं नमः सर्वनृसुरासुगजितेभ्यः स्वाहा इति पुष्पैरभ्यर्चये ।

ओं नमोऽनंतज्ञानेभ्यः स्वाहा इति चरुभिरभ्यर्चये ।

ओं नमोऽनंतदर्शनेभ्यः स्वाहा । इति दीपैरभ्यर्चये ।

ओं नमोऽनंतवर्धनेभ्यः स्वाहा इति धूपैरभ्यर्चये ।

ओं नमोऽनंतगौरवेभ्यः स्वाहा इति फलैरभ्यर्चये ॥ १७ ॥

१६-भस्मान्नमृद्रोमय हा श्लोक व ॐ ह्रीं नीराजनं क्रीं भित्तिना हा मंत्र हणून नीराजन करावे. अर्थात् ओवाळावे. ओवाळण्याचे पदार्थ हे आहेत-राख मात, माती, शेण्याचे पिंड, दीप, पाणी, फले, अक्षता भिसळलेली फुले. हे पदार्थ एका पात्रात देवादेत व त्या पात्रांत दर्भच्या काड्या पेटवाव्यात. आणि पदार्थांनी भगवंताला ओवाळावे व हे भगवन् आमचे पातक आपण दूर करा असे हणावे.

१७ 'स्वच्छैस्तार्थिजलैस्तुच्छं फलेदुवं समभ्यर्चये, हा श्लोक हणून ओ नमः परमेष्ठिभ्यः हा मंत्र हणावा व जलाने पूजा करावी. याचप्रमाण पुढील मंत्र म्हणून गंधादिक द्रव्यांनी अरहंताची पूजा करावी.

अथ दिक्पालाह्वानम् ।

उत्तुंगं शरदशुभमुचितादभ्रफुरद्विभ्रमम् ।

तं दिव्याभ्रमुवल्लभं द्विपमुपारूढं प्रगाढश्रियम् ॥

दंभोलिश्रितपाणिमप्रतिहताज्ञैश्चर्यविभ्राजितम्

शच्या संयुतमाह्वयामि मरुतामिदं जिनेन्द्राध्वरे ॥ १८ ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं स्वायुधवाहनवधूचेन्हसपरिवार हे इंद्रागच्छ २ संवौषट् ॥

ओं ह्रीं क्रौं तिष्ठ तिष्ठ ठ ठ ।

ओं ह्रीं क्रौं मम सन्निहितो भव २ वषट् । इंद्राय स्वाहा । इंद्रपरिजनाय स्वाहा ।

इंद्रानुचराय स्वाहा । इंद्र-हृत्तराय स्वाहा । अग्नये स्वाहा ।

अनिलाय स्वाहा । वरुणाय स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा ।

अथ दिक्पालाह्वानम् ॥

१८ जिनपूजा करीत असतां विघ्न येऊ नये म्हणून इंद्रादि दिक्पालांना अर्घ्यादि देऊन प्रसन्न करावे म्हणजे ते विघ्नांचा नाश करितात. य रत्न नित्यमह, प्रतिष्ठादिकामध्ये त्यांचें आवाहन करीत असतात. प्रथम इंद्राचें आवाहन, स्थापन. सान्निधीकरण करावे. इंद्राचा आवाहनादि विधि त्याचे आयुध, वाहन, वधू सर्व परिवार यांच्यासह करावा त्यावेळी 'ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्ण, हा मंत पूर्ण म्हणावा. इंद्राचा सुवर्णसारखा वर्ण आहे. ऐरावत वाहन आहे. वज्र आयुध आहे व शची स्त्री आहे.

१९ इंद्राच्या आवाहनादि विधिप्रमाणे अग्नीचाहि आवाहनादि विधि करावा. प्रारंभी 'ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे अग्ने, आगच्छ हा मंत्र ठाणावा. वाकीचा मंत्र इंद्राच्या आवाहनादि विधिमध्ये

अःस्मश्रुकेशादिपिशङ्गवर्णं निर्वर्णनाभीलसशोणमूर्तिम् ॥

प्रत्युज्ज्वलज्ज्वालशक्तिं स्वाहायुतं वन्हिमिहाह्वयामि ॥ १९

ॐ ह्रीं क्रौं रक्तवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे अग्ने आगच्छ २ ॥ शेषं पूर्ववत् ॥

ओं स्वाहा । भूः स्वाहा । भुवः स्वाहा । स्वः स्वाहा स्वधा । इंद्राय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यं पाद्यं, गंधं, अक्षतान्, पुष्पं, दीपं, धूपं, चरुं, बलिं, स्वरक्तिकं यज्ञभागं दधामहे प्रतिगृह्यतां २ इति स्वाहा ॥ शांतिः सदास्तु तस्यायं देवो यस्य कुतेऽर्च्यते ॥

गवल्युगलघृष्टाम्भोदमारूढवन्तं महितमहिषचैरंजनाद्रान्द्रकल्पं ॥

असितमहिषभूषं भीषणं चंडदंडं विदितमदयधर्मं व्याव्हये धर्मराजं ॥ २० ॥

ओं ह्रीं क्रौं कृष्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे यम आगच्छ २ ॥ शेषं पूर्ववत् ॥

तमालनालं पुरतोवलम्बिस्फुटत्सटाभारमुदारमृक्षम् ॥

भारूढमभिलिमुदूढशक्तिं वधूयुतं नैऋतमाव्हयामि ।

ओं ह्रीं क्रौं श्यामवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे नैऋत आगच्छ २ इत्यादि ॥ २१ ॥

सांगितला आहे तो म्हणवा इतर दिक्पालकाच्या आवाहनादि विधिमध्येही हाच क्रम समजावा. अग्नीचा रक्तवर्ण आहे, शक्ति नांवाचे आयुध आहे व स्वाहा ही याची स्त्री आहे.

२० ' गवल्युगलघृष्टेति ' हा श्लोक व ओं ह्रीं क्रौं हा मंत्र म्हणून यमाचे आव्हान वगैरे करावे व त्याला अर्घ्य वगैरे द्यावे. यमाचे वाहन महिष आहे व चंड हे आयुध आहे, वर्ण श्याम आहे.

२१ तमालनील हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून नैऋताला अर्घ्य द्यावे, नैऋताचे असल हे वाहन आहे. व शक्ति हे आयुध आहे व वर्ण काळा आहे.

करी कथंचिन्मकरः कथंचित्सत्यापयेज्जैनकथंचिदुक्तिम् ॥
 यस्तं करिप्राडमकरं गतोहिपाशोर्च्यते विश्रुतपाशपाणिः ॥
 ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे वरुण आगच्छ २ इत्यादि ॥ २२ ॥
 यः पंचधाराचतुरं तुरंगं समारुरोहोरुमहीरुहास्त्रः ॥
 तं वायुवेगीयुतवायुदेवं व्याव्हानये व्याहृतयागविघ्नं ॥ २३ ॥
 ओं ह्रीं कौं कृष्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे पवन आगच्छ २ इत्यादि ॥

चारुनूतनरजिभाभराहितेन्द्रचापचित्रिताश । हारगौरराजहंसनीयमान माननीय केत-
 नौधव्योमयानमारुरोह । यस्त्वमेष भूषणाभिराजमान राजराज सर्वलोकराजराजयागमंडपं
 समेहि ॥

ओं ह्रीं कौं पतिवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे कुबेर आगच्छ २ इत्यादि ॥ २४ ॥

२२ ' करीत्यादि ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वरुणाला अर्घ्य द्यावें. याचें वाहन पुढचा माग
 ज्याचा हत्तीचा व मागचा भाग ज्याचा मगराचा आहे अशा आकृतीचे आहे. नागपाश हें याचें आ-
 युध आहे व वर्ण श्वेत आहे.

२३ ' यः पंचधाराचतुरं ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पवनाला अर्घ्य द्यावें. पवन क्षामवर्णाचा
 आहे. त्याचें वाहन घोडा आहे व आयुध महीरुह नांवाचे आहे.

२४ ' चारुनूतन ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कुबेराला अर्घ्य द्यावें. कुबेराचा पिवळा वर्ण आहे
 त्याचें वाहन हंस आहे.

कैलासाचलसंनिभाभतसितोत्तुंगांगविभ्रजितं ॥

पर्जन्योर्जितगर्जनं वृषभमारूढं जगद्रूढकम् ॥

नागाकल्पमनस्पर्षिगलजटाजूटार्चचंद्रोज्ज्वलम् ॥

पार्वत्याः पतिमाव्हये विणयनं भास्वतात्रिशूलायुधम् ॥ २५ ॥

ओं ह्रीं व्रौं ध लःर्णं स्रवक्षणसंपूर्णं हे ईशान आगच्छ २ इत्यादि ॥

ऐरावणोरुचरणातिप्रयुत्वधर्मनीकूर्मवज्रनिभपृष्ठकृतप्रतिष्ठम् ॥

व्यावहनये धवलमंकुशपाशहरत पद्मापतिं फणिमौलिचूलिम् ॥ २६ ॥

ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे धरणेन्द्र आगच्छ २ इत्यादि ॥

अरुणरितसदौघभ्रजितश्चेतगात्रप्रखरनखरंहःसिंहमारूढवन्तम् ॥

कुबलयमयमालं कांतकांतं सकुन्तं सिः नुतकरसांद्रं चंद्रमाव्हानयामि ॥ २७ ॥

२५ 'कैलासाचलेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून ईशानाला अर्घ्य द्यावा, ईशानाचें वेल हें वाहन आहे, व नागभूषणे आहेत पार्वती ही स्त्री आहे व त्रिशूल हें आयुध आहे, वर्ण धमल आहे.

२६ ऐरावणोरुचरणेति हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून धरणेन्द्राला अर्घ्य द्यावा, धरणेन्द्राचा वर्ण पांढरा आहे, वाहन वासव आहे, अंकुश व पाश हीं आयुधे आहेत व पद्मावती ही स्त्री आहे.

२७ 'अरुणसित' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून चंद्राला अर्घ्य द्यावा, चंद्राचा वर्ण सफेद आहे- सिंह त्याचें वाहन आहे, माला हा त्याचे आयुध आहे.

ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे चंद्रागच्छ २ इत्यादि ॥

इंद्राभिकालनिकषात्मजपाशिवायुश्रीदेन्दुशेखरफणाधराजचंद्राः ॥

अर्घ्यादिपूजनविधेर्भवत प्रसन्नाः । प्रत्यूहजालमपसारयताध्वरस्य ॥ २८ ॥

ओ ह्रीं कौं इंद्रादिदशदिक्पालकदेवा यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ।

पूर्णार्घ्यः ॥ २८ ॥

अथाभिषेकविधिः ॥

येनोद्धृतं भव्यजगद्भवाब्धेरभ्युद्धृतं येन दुरंतमेनः ॥

पूर्णमर्हन्तमिहाभिषेक्तुं तं पूर्णकुंभं वयमुद्धरामः ॥

ओं ह्रीं कलशोद्धारणं करोमि स्वाहा ॥ इति कलशमुद्धरेत् ॥ २९ ॥

यज्ञानादिमहत्त्वाभिर्मितमहत्वाकाशमेत्यांभसा

व्याजात्तं न्वभिषिचतीह जिनिमित्याविष्कृताशंकैः ॥

२८ ' इंद्राग्नि ' हा श्लोक ग त्याचा मंत्र म्हणून दश दिक्पालांना अर्घ्य द्यावा.

॥ अथाभिषेकविधिः ॥

२९ ' येनोद्धृतं ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनाचा अभिषेक करण्याकरिता हातांत पूर्ण कलश घ्यावा. ' येनोद्धृतं ' या श्लोकाचा अभिप्राय असो— ज्याने संसार समुद्रांत बुडत असलेल्या जगाचा उद्धार केला व ज्याने दुःखदाशक पापांचा नाश केला त्या ज्ञानादि गुणांनी पूर्ण अशा जिनेशाचा अभिषेक करण्याकरितां आम्ही हा पूर्ण कलश हातात घेतो.

३० ' यज्ञानादि ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनाचा जलानें अभिषेक करावा. या श्लोकाचा

अच्छाच्छैरपि शीतलैः सुमधुरैस्तीर्थोपनीतैर्जलैः

शांत्यापादितवारिपूर्णमनघं देवं जिनं स्नापये ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं हूं व मं हं सं तं पं । वं २ मं २ हं २ सं २ तं २ पं २ इर्वीं २ क्ष्वीं २
हं सखैर्लोक्यस्वामिनो जलाभिषेकं करोमि नमोर्हते स्वाहा ॥ ३० ॥

तापध्वंसिभिरहदागमानैभैश्चोचाभ्युभिश्शीतलैः

पुण्ड्रेक्षुप्रभवै रसैश्च मधुरैः संतुष्टिपुष्टिप्रदैः ।

चोचाद्युद्धफलप्रभृतसुरसैः सुस्वादुसौरभ्यकै-

नित्यानंदरसैकतृप्तमरहृदेवं तरां स्नापये ॥ ३१ ॥

ओं ह्रीं हं सखिजगद्गुरोर्नालिकेरादिरसाभिषेकं करोमि नमोर्हते स्वाहा ॥

अभिप्राय-ज्ञानादि गुणांच्या महत्वाचें माझ्या [आकाशाच्या] महत्त्वगुणाचा जिनेशानं पराजय केला म्हणून-
च की काय आकाश पाण्याचें भिषाचें श्रीजिनाचा अभिषेक करीत आहे अशा स्वच्छ, शीतल, मधुर, तीर्थ जलांनी
आम्ही जिनाचा अभिषेक करितों.

३१ 'तापध्वन्मिभिः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून नारळाच्या पाण्यानें व उसाच्या रमानें श्री
जिनाचा अभिषेक करावा. या शंकाचा अभिप्राय-अर्हत्तणीत शास्त्राप्रमाणें संताप नाश करणाऱ्या अशा ना
रळाच्या थंड पाण्यानीं व उसाच्या तुष्टि, पुष्टिप्रद मधुर रसांनीं नित्यानंदरसानें तुम झालेल्या अशा श्री
जिनेश्वराचा मी अभिषेक करितों.

सौरभ्यं वरमाद्रता यदि सुवर्णस्येह सम्पद्यते ॥
तत्तेन धुपमीयते घृतमिदं नान्येन केनापि च ॥
धौरित्यभिवर्णितेन महता हैयंगवीनेन वै ।

सिंचामो बलकान्तिपुष्टिसुखं श्रेयस्करं श्रीजिनम् ॥

ओं ह्रीं हं सखिलोकस्वामिनो घृताभिषेकं करोमि नमोर्हिते स्वाहा ॥ ३२ ॥

आकृष्टत्वमत्यैकैरसदृशं देवस्य सेवाकृते

मत्वेति स्वयमेत्य तं स्नापयति क्षीराम्बुराशिर्ध्रुवम् ॥

इत्युद्भावितशंकनैर्बहुशुभैः क्षीरैर्जिनं स्नापये ।

क्षीराभास्रतनुं सुमेरुशिखरे क्षीराभिषेकापन्तये ॥

ओं ह्रीं हं सखिलोक्यस्वामिन. क्षीराभिषेकं करोमि नमोर्हिते स्वाहा ॥ ३३ ॥

३२ 'सौरभ्यमित्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनेन्द्राला तुणें अभिषेक घालवा. या श्लोकाचा आशय--सोन्याला सुगंध व द्रवता जर प्राप्त झाली असती तर त्या सुमर्णाची तुपाला उपमा दिली गेली असते; अशा रीतीने विद्वान् लोकांकडून वर्णिलेल्या गर्हच्या तुणें मी चला, कांति, व सुख देणाऱ्या श्रीकल्याणकारक जिनाचा अभिषेक करितो.

३३ 'आकृष्टत्वं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनाचा दुनाने अभिषेक करावा. या श्लोकाचा आशय - जिनेश्वराच्या सेवेकरितां देवांनी मला आर्ढीत नेणें हें अयोग्य आहे असें समजून स्वतः क्षीर-समुद्रच जणुं काय जिनेश्वराचा अभिषेक करण्याकरितां आला आहे अशी शंका उत्पन्न करणाऱ्या उत्तम दुर्वांनी, दुधाप्रमाणें पांढरें रक्त ज्यांच्या शरीरांत आहे अशा जिनेन्द्राना मेरुपर्वतावर, मला क्षीराभिषेक प्राप्त व्हावी म्हणून मी अभिषेक घालतो.

लेझ्या किं बहिरुद्रता जिनपतेः शुक्ला समुज्जम्भणा—

दन्तमर्तुमशक्तितः किमथवा ध्यानं नु शुक्लाव्हयम् ।

किंवा केवलनामधीः किमथवा तीर्थंकरं पुण्यमि—

त्याशंक्येन शशांकदीधितिरुचा दध्ना जिनं स्नापये ॥

ओं ह्रीं हं सखैलोक्यस्वामिनो दधिस्नपनं करोमि नमोर्हिते स्वाहा ॥ ३४ ॥

काश्मीरकृष्णागरसुखवंगनिशाक्षतानामवधूत्यचूर्णैः ॥

शालेयचूर्णैर्हिरिचंदनार्द्ररुद्रतीये स्नेहहैरिजिनाङ्गम् ॥

ओं ह्रीं हं सखैलोक्यस्वामिनः कल्कचूर्णेन उद्धर्तनं करोमि नमोर्हिते स्वाहा ॥ ३५ ॥

३४ 'लेझ्या किं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनाचा मी दह्याने अभिषेक करितो या श्लोकाचा आशय—श्री जिनेश्वराची शुक्ल लेझ्या वाहेर आली काय अथवा श्रीजिनेश्वरांचे शुक्ल ध्यान वाहेर आले काय किंवा केवलज्ञान अथवा तीर्थंकर प्रकृतीचे पुण्य वाहेर आले काय अशा अनेक शंका उत्पन्न करणाऱ्या चंद्राप्रमाणे श्वेत कांतीच्या दह्याने मी श्रीजिनेश्वरास अभिषेक घालतो

३५ 'काश्मीर' इत्यादि हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनेश्वराच्या अंगाला कल्कचूर्णांनी उटी लावावी, उटी लावण्याचा उद्देश—जिनेश्वराला दही, दूध, तूप इत्यादिकांनी अभिषेक घालण्याने चिकटपणा येतो तो नाहीसा करण्यासाठी आहे, ते कल्कचूर्ण कोणत्या पदार्थाचे बनलेले अपते ते या श्लोकांत सांगितले आहे, केशर, कृष्णागुरु, लवंग, वेहडा, हळद, तांदळाचे पीठ व रक्तचंदन या पदार्थांचे हे चूर्ण केलेले असते.

संपंचवर्णैर्विगल्यत्वमपिण्डैर्निर्वर्त्य कार्त्तस्वरभाजनस्थैः ॥

नीराजनाथैरपि पूर्वमुक्तैर्नीराजयामो भगवज्जिनेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं कौं समस्तनीराजनद्रव्यैर्नीराजनं करोमि दुरितमस्माद्वमपहरतु भगवान् स्वाहा ॥ ३६ ॥

क्षीरद्रुमत्वक्कलितैः सुखोणैः कपायनीरैराभिषेचयामः ॥

कपायनाशोद्यदन्तबोधं । भवज्वरामूलविलोपनार्थम् ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं त्रिसुवनपतेः कपायाभिषेकं करोमि नमोर्हते स्वाहा ॥ ३७ ॥

विसेन बोधद्रुमपृष्ठवेन धामार्गवेणपि युतैः सुवार्भिः ॥

सहोद्भूतैः कोणघटैश्चतुर्भिः संस्थापये तच्चतुरस्रबोधम् ॥

ओं ह्रीं ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः असिआउसा नमोर्हते भगवते मंगललोकोत्तमशरणाय
कोणकलशजलभिषेकं करोमि नमोर्हते स्वाहा ॥ ३८ ॥

३६-‘संपंचवर्णैः, हा श्लोक व त्याचा मंत्र व्हाणून पंचरंगी अन्नाच्या पिंडांनीं व पूर्वी सांगितलेल्या गो-
मयपिण्ड वगैरे पदार्थांनीं जिनेन्द्राचा नीराजनविधि करावा.

३७ ‘क्षीरद्रुमत्वक्कलितैः’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र व्हाणून श्री जिनाचा कपायाभिषेक करावा अर्थात् उं-
वर, पिंपळ, शमी, पळस, वड, पिंपरी वगैरे झाडांच्या सालींचे चूर्ण करावे व ते पाण्यांत भिजवून त्यानें
जिनाभिषेक करावा. वर मागितलेल्या पदार्थांच्या सालींना कपाय व्हाणतात. श्रीजिनेश्वरांनीं कपायाचा नाश
केला आहे व्हाणून या कपायजलानें त्यांचा अभिषेक करावा.

३८ ‘विसेनेत्यादि’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र व्हाणून वार कोणांत स्थापन केलेल्या चार कुंभानीं एकदम
श्रीजिनाचा अभिषेक करावा चार कुंभानीं अभिषेक करण्याचे कारण जिनेशांचे ज्ञान चौकोनी अर्थात्
सर्वव्यापक आहे हें स्पष्ट लक्षात यावें व्हाणून चार कुंभानीं अभिषेक करावा.

मध्यस्थपिनचक्रभूपिनवृद्धं भूयिगंगां ममा ॥

सौरभ्याहृतचर्चगे कनिचयेः पं हापनोदशमाम्

स्वामुद्रोपयतेव शक्तिमभिनो भव्यात्मनां भुणिता ।

गंगाव्योमरयोपमेन जगतामीशं त्रिनं स्नापये ॥

ओं ह्रीं नमोऽहते भगवते श्रीमते प्रधीणाश्वरडोपकन्मयाय दिव्यतेजोमूर्तये नमः श्रीशा-
तिनाथाय शान्तिकराय सर्वविघ्नप्रणाशनाय मर्धेगामृदुनिशनाय मर्धेनामडामरविनाश-
नाय ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रीं हः अहं अतिश्राउना नमः मर्धेशान्तिं कुरु २ पुष्टिं कुरु २ स्वाहा
स्वधा । गंधोदकाभिषेकः ॥ ३९ ॥

धातिनातविवातजानिपुलश्रीकेवलध्वेतिपः ।

देवस्यास्य पवित्रगात्रकलनात्सूतं हितं मंगलम् ॥

कुर्याद्रव्यभवातिदिवशमनं रयर्भेक्षरुमीकल-

प्रोथद्वर्मलतामिववर्द्धनमिदं सद्गनगघोदकम् ॥ ४० ॥

३९ 'मध्यस्थपित' हा श्लोक मंत्र स्मृत्युत गोदहाऊतें यमिभेक कृपा।

४० हूं गंधोदक धातिहर्माचा नाग तेज्यासूतं उजाना होडात पाऊं आहे उगा तिनंद्रव्या पवित्र देहस्पशी
मुळे दितकर मंगलमय झाले आहे. हूं गंधोदक भग्याच्या गंगाशीडाल्या श्रीमीता नाग करिते, स्नाने
व मोक्ष स्वी फलास देणाऱ्या धर्मरूपी लताम हें नाडविते. असे गंधोदकाचे महत्त्व आहे.

निःशेषान्युद्योपभोगफलवत्पुण्यांकुरोत्पादकम् ॥
 धृत्वा पंकनिवारकं भगवतः स्नानोदकं मस्तके ॥
 ध्यातौ सर्वमुनीश्वरभिनुतौ प्रेक्षावतामर्चिता-
 विन्द्राचैर्मुहुरर्चितौ जिनपतेः पादौ समभ्यर्चये ॥ ४१ ॥
 ओं नमोर्हत्परमेष्ठिन्यो मम सर्वं शक्तिर्भगवतु स्वाहा । आत्मपवित्रोत्तरणम् ।
 ओं ह्रीं ध्यातृभ्योऽभीप्सितफलदेभ्यः स्वाहा । पुष्पांजलिः ।
 यत्रागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा
 सालोक प्रतीर्षितं प्रविशतां नित्यामृतानंदनम् ॥
 सर्वज्ञानिभिरपास्पदं स्मृतिगतं तापापहं धीमता-
 मर्हतीर्थमपूर्वमक्षयमिदं वार्धरया धारये ॥

४१ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून तें गंधोदक आपल्या यस्त हावर शिंपडावें व अंजुही ध्यातृभ्यो ह्रीं मंत्र म्हणून जिनैश्वराच्या चरणार पुष्पांजाल क्षेपण करानी.

१ 'यत्रागाधेति', हा श्लोक व मंत्र म्हणून जरुजे श्रीजिनाची पूजा करावी. अर्हत्त्वची तीर्थजल अगाध, विशाल व निर्मल आहे. या जलापश्ये त्रैलोक्य अज्ञानमहित प्रतीत झाले आहे. या तीर्थे जलामध्ये प्रवेश करणाऱ्या जीवांना हें नित्यानंदची अनुभूती प्राप्त करून देते. या तीर्थींचे सेवन केल्याने देवत्व व सर्व ऐश्वर्याची प्राप्ति होते व याच सागण कल्याणें मंगलताप दूर होतो. अशा रीतीचें हें अर्हत्तीर्थ अपूर्व आहे. व हें गुण जलामध्येही आहेत. जलही आध, विशाल निर्मल असतें. त्यांतही वस्तूंच

ओं ह्रीं परमब्रह्मणे अनन्तानंतज्ञानशक्तये जलम् ॥ १ ॥

गंधश्चंदनगंधबंधुरतरो यदिव्यदेहोद्भवो गंधर्वाद्यमरुतुतो विजयते गंधांतरं सर्वतः ॥
गंधादीनिखिलानवैति विशदं गंधाधिमुक्तोऽपि यस्तं गंधाद्यगंधमात्रहतये गंधेन संपूजये ॥

ॐ ह्रीं सहजसौगंध्यबंधुराय गंधं ॥ २ ॥

इंद्राह्निद्रसमार्चितैरनुपमैर्दिव्यैर्वलक्षाक्षतैर्यस्य श्रीपदसन्नखेन्दुसविधे नक्षत्रजालायितम् ॥
ज्ञानं यस्य समक्षमक्षतमभृद्द्वार्यं सुखं दर्शनं यायज्यक्षतसंपदे जिनमिमं सूक्ष्माक्षतैरक्षतैः ॥

ओं ह्रीं अक्षयफलप्रदाय अक्षतम् ॥ ३ ॥

यस्य द्वादशयोजने सदसि सद्धादिभिः स्त्रोपया—

प्रतिविंब पडत असंतं. जलामध्ये शिरणान्यानां शांति मिलतें व संताप दूर होतो यास्तव अशा जलानें मी अर्हताचे चरणपूजितो.

२ 'गंधश्चंदन' हा श्लोक व त्याचा रंजन ह्मणून जिनानीं गंधानें पूजा करावी. अरहंताच्या शरीराचा सुगंध चंदनाप्रमाणे आहे व त्याची गंधर्वादिक देव स्तुति करितात. हा गंध इतर सर्व गंधाना जिकतो. अरहंत भगवान स्वतः गंधादि गुणांनीं रहित अन्तर्हि गंधादेक सर्व गुणांना जाणतात. यास्तव अरहंतांची माझ्या गर्वादि दोषांचा नाश व्हावा ह्मणून मी गंधानें पूजा करितो.

३ 'इंद्राह्निद्रेत्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून अक्षतांनीं जिनशाची पुजा करावी. इंद्र व नागेन्द्र यांनीं अर्पण केलेल्या अक्षता श्री जिनेश्वरान्या चरणनखचंद्राच्या जवळ नक्षत्रांची शोभा धारण करितात.

जिनेश्वराचे प्रत्यक्ष ज्ञान अक्षत आहे अविनाशी आहे. तसेच वीर्य, सुप्त व दर्शन हे हीं गुण आहेत. यास्तव

नय्यर्थात्सुमनोगणान्सुमनसां वर्पन्ति विष्वक्सदा ।
यः सिद्धिं सुमनःसुखं सुमनसां स्वं ध्यायतामावहे—
त्वं देव सुमनोमुखैश्च सुमनोभेदैः समग्यर्चये ॥ ४ ॥
ॐ ह्रीं सुमनसुखप्रदाय पुष्पम् ।
यद्ब्रव्यावाधिविर्जितं निरुपमं स्वात्सोत्यमत्युज्जितम् ।
नित्यानंदसुखेन तेन लभते यस्तृप्तिमाप्नोति कर्मात् ॥
यं चाराध्य सुधाशिनो ननु सुधास्वादं लभते चिरम् ॥
तस्योद्यद्रसचारुणैव चरुणा श्रोपादमाराधये ॥
ॐ ह्रीं अनंतानंतसुमंतुसाय चरु ॥ ५ ॥

मी अक्षत संपत्ति—[मोक्ष] प्राप्त व्हावी वृणून वारीक अगा अक्षतांनीं-तांदळांनीं जिनाची पूजा करितो.
४ 'यस्य द्वादशेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र वगुण जिनाची पुष्पांनीं पून करानी. जिनेश्वराची पू-
ष्पांनीं पूजा करण्याचें कारण हें आहे की, जिनेश्वराच्या ममभरणापद्धत देव प्रव्याची वृष्टि हमेशा करीत अमत्त.
देवांना सुमनस हें नांव आहे व फुलांचिंह सुमनस हें नांव आहे. देवांचें शरीर सुगंधी आहे व फुलही सु-
गंधित असतात. फुलांनीं देवांचें सादश्य स्वीकारिलें आहे वगुण देव सभरमणामध्यें वृष्टि करितात, या
जिनेश्वराची पूजा केल्यानें सुमनःसुख-वृणजे देवगतीचें सुख भिकतें वगुण अशा जिनेश्वरास मी अनेक सुम-
नानीं-पुष्पांनीं वृजितो.

५ 'यद्ब्रव्यावाधिविर्जितं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र वगुण जिनास नैवेद्य अर्पण करावा.
या श्लोकाचा अर्थः—जिनेश्वराचें सुख वाधाहित, नित्य, आत्म्यापासून उत्पन्न झालें व उत्कृष्ट असे
आहे. या सुखाने जिनेश्वर नेहमीं तृप्त आहेत. जिनेश्वराची आराधना केल्यानें देवांना अमृताचा साद द्या-
वयाला मिळाला. यास्तव मी उत्तम रसांनीं भरलेल्या नैवेद्यांनीं श्री जिनेश्वराच्या चरुणाची आराधना करितो.

स्वस्यान्यस्य सहप्रकाशनविधौ दीपोपमेऽप्यन्वहम्
यः सर्वं ज्वलयन्ननंतकिरणैर्ब्रह्मलोक्यदीपोऽस्त्यतः ।

येनोद्दीपितधर्मतीर्थमभवत्सत्यं विभोस्तस्य स-
द्दीप्त्या दीपितादिष्वुल्लस्य चरणौ दीपैः समुद्दीपये ॥ ६ ॥
ॐ ह्रीं अनंतदर्शनाय दीपं ।

येनेदं सुवनत्रयं चिरमभूदुद्धूषितं सोप्यहो ।
मोहो येन सुद्धूषितो निजमहाध्यानाग्निना निर्दयम् ॥

यस्यास्थानपथस्य धूपघटजैर्धूमेर्जगद्धूषितम्
धूपैस्तस्य जगद्गुह्यीकरणसद्धूपैः पदं धूपये ॥ ७ ॥

६ 'स्वस्यान्यस्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र बाणून दीपानीं श्री. निनाची पूजा करावी. श्री जिन स्व-
तःचै स्वरूपाला व सर्वजगाला प्रकाशित करितात यास्तव त्यांना त्रैलोक्यदीप अथे बाणावयाला हरकत नाही.
त्यांनी प्रकाशित केलेले धर्मतीर्थ सत्य आहे. त्यांनी आपल्या गरीबतेजान दिशाचीं तोंडे उज्ज्वल केलीं आ-
हेत, दीपामध्येहि हा गुण आहे. तो हि पदार्थांना प्रकाशित करीत असतो, सर्व दिशा दीपप्रकाशानें उज्ज्वल
दिसतात. यास्तव मी दीपानीं जिनाची पूजा करितो.

७ 'येनेदं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र बाणून जिनाची धूपानें पूजा करावी. या श्लोकाचा आशय-ज्यानें
त्रैलोक्य उद्धूषित-अर्थात त्रस्त केलें अशा मोहाला श्री जिनानें सुद्दीप्त-अर्थात त्रस्त करून सोडले. ज्या श्री
जिनाच्या समवसरणामध्ये असलेल्या धूपघटांतील धूपानीं सर्व जग सुगंधित केल त्या श्री जिनांचें चरण
कमल सर्व जगाला वश करणाऱ्या अशा धूपानीं मी पूजितो.

ॐ ह्या वशाकृतात्रलानाथाय धूप ।

यद्भक्त्या फलदायि पुण्यमुदितं पुण्यं नवं बध्यते ।

पापं नैव फलप्रदं किमपि नो पापं नवं प्राप्यते ॥

आर्हन्त्यं फलमद्भुतं शिवसुखं नित्यं फलं लभ्यते ।

पादौ तस्य फलोत्तमादिसुफलैः श्रेयःफलायार्च्यते ॥

ओं ह्रीं अभीष्टफलप्रदाय फलं । ८ ॥

मगं लाति मलं च गालयति यन्मुख्यं ततो मंगलं

देवोर्हन्वृषमंगलोऽभिबिभुतस्तैर्मंगलैः साधुभिः ॥

चचच्चाभरतालवृन्मुखुरैर्मुख्येनैर्मंगलैः—

मुख्यं मंगलमिच्छसिद्धसुगुणान्सम्प्राप्तुमाराध्यते ॥

ओं ह्रीं श्रीं क ी ऐं हूं अहंत इदं सकलमंगलद्रव्यार्चनं गृणीध्वं २ नमः परममंगलेभ्यःस्वाहा । अर्घ्यं ॥३॥

८ 'यद्भक्त्या' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून फलांनीं श्रीजिनाची पूजा केली. ज्या जिनाची भक्ति केल्यानें फलदायक प्रण्याचा उदय होतो व नवीन पुण्यबंध होतो. ज्याची भक्ति केल्यानें पाप आपले फल देत नाही व नवीन पापबंध होत नाही. ज्याच्या भक्तीनें अर्हन्तपणाचें फळ व मोक्षफल मिळतें. त्या श्री जिनाच्या पायांची मोक्षफलाची प्राप्ति व्हावी ऋणून उत्तम उत्तम अशा फलांनीं मी पूजा करितो

९ 'मंग लाति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून श्री जिनास अर्घ्य अर्पण करों. श्री अरहत हें पुण्य प्राप्ति करून देतात व पापांचा नाश करितात. यास्तव ते मुख्य मंगल आहेत साधुजन या मुख्य मंगलाची आराधना करितात. अर्चेतन अशी आठ मंगलद्रव्येहि या मुख्य मंगलाची आराधना करितात. मी भिद्रगुणांची प्राप्ति व्हावी ऋणून मंगलमय अरहताची आराधना करितो.

ज्वलितसकललोकालोकलोकोत्तरश्री—
कलितललितमूर्ते कीर्तितेन्द्रैर्मुनीन्द्रैः
जिनवर तव पादोपांततः पातयामो
भवदवशमनार्थमर्थतः शांतिधाराम् ॥

शांतिक्लृद्भ्यः स्वाहा । शांतिधारं ॥ १० ॥

पुष्पेषोरिषवो वयं पुनरिदं पुष्पेषुनिष्पेकम् ।
निष्पीतानि मधुव्रतैर्वयमिदं निष्पापसंसेवितम् ॥
इत्यालोच्य नमंत्यपास्य मदमित्याशंकयंतीश ते ।
निष्पीताखिलतत्त्वपादकमले पुष्पाणि निःपातये ॥

ओं ह्रीं अहंत इदं पुष्पांजलिप्रार्चनं गृण्हीध्वं २ नमोर्हिद्भ्यो ध्यातृभ्योऽभीप्सितफलदेभ्यः
स्वाहा । पुष्पांजलिः । इत्येकादशविधमहः ॥ ११ ॥

१० 'ज्वलितसकल' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून अरहतास शांतिधारा अर्पण करावी.
११ 'पुष्पेषोरिषवो' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून अरहताला पुष्पांजलि अर्पण करावी.

अथ श्रुतपूजा ।

अपौरुषेयानखिलानदोपानशेषविद्विर्बिहितप्रकाशान् ॥

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्द्वादशदिव्यवेदान् ॥ १ ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं ह्रं हस्ती हंसं सरस्वति सर्वेशालप्रकाशिनि वद २ वाग्वादिनि
अत्रावतर २ संवैषट् । नमः सरस्वत्यै स्वाहा । ओं ह्रीं सरस्वति अत्र तिष्ठ २ ठ २ नमः
सरस्वत्यै स्वाहा । ओं ह्रीं सरस्वति मम सज्जनं कुरु २ ओं नमः सरस्वत्यै स्वाहा । ओं
ह्रीं शब्दब्रह्मणे जलं निर्विषमि स्वाहा । ओं ह्रीं शब्दं गंधं । ओं ह्रीं शब्दं अक्षतान् । ओं ह्रीं
शब्दं पुष्पं । ओं ह्रीं शब्दं चरं । ओं ह्रीं शब्दं दीपं । ओं ह्रीं शब्दं धूपं । ओं ह्रीं
शब्दं फलं । ओं ह्रीं शब्दं अर्घ्यं निर्विषमि स्वाहा । शातिधामं पुष्पांजलिं ॥

अथ गणधरपूजा ।

ये येऽनगारा ऋषयो यतन्द्रा मुनीश्वरा भव्यभवद्व्यतीताः ।

तेषां समेषां पदपंकजानि संपूजयामो गुणशीलसिद्धयै ॥

अथ श्रुतपूजा ।

॥ १ ॥ 'अपौरुषेयान्' हा श्लोक व त्याचा वंश ह्यणन श्रुत-शास्त्र याची पूजा करावी. श्रुत हे अनादि
निधन आहे, निर्दोष आहे, सर्वज्ञ तीर्थकरांनी त्याचा प्रकाश केला आहे. हे श्रुत पदार्थाचे वर्णन करिते
यास्तव ते प्रमाण आहे. या श्रुताचे चारा भेद आहे त्यास 'द्वादशांगवर्णी' असे नाव आहे व यांना
दिव्य वेद असेहि ह्मणतात.

ॐ ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यपवित्रतरगात्रचतुरशीतिगुणगणधरचरणा आगच्छत २
संवौषट् ॥ ओं ह्रीं सम्य० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥ ओं ह्रीं सम्य० मम रत्नत्रयशुद्धिं कुरुत २ वषट्
॥ ओं ह्रीं गणधरचरणेभ्यो जलं निर्वपामि स्वाहा । एवं गंधादि ॥१॥

पूजासुख०

अथ यक्षपूजा ।

यक्षं यजामो जिनमार्गरक्षादक्षं सदा भव्यजनैकपक्षम् ।
निर्दग्धनिःशेषविपक्षकक्षं प्रतीक्ष्यमत्यक्षसुखे विलक्षम् ॥

ओं ह्रीं हे यक्ष अत्रागच्छ २ संवौषट् ॥ ओं ह्रीं हे यक्ष अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥
ओं ह्रीं हे यक्ष अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥

ओं ह्रीं यक्षाय इदमर्घ्यं पाद्यं गंधं अक्षतं दीपं धूपं चरं बलिं फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं
यजामहे प्रतिगृह्यताम् २ स्वाहा ॥२॥

अथ यक्षीपूजा ।

यक्षीं सपक्षीकृतमव्यलोकां लोकाधिकैश्वर्यनिवासभूताम् ।
भूतानुकंपादिगुणानुमोदां मोदांचितामर्चनमातनोमि ॥

१ 'ये येऽनगरा' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सुनीची आन्हान वगैरे करून अष्टद्रव्यां पूजा करावी.
२ 'यक्षं यजामो' हा श्लोक व मंत्र म्हणून यक्षाचें आन्हान वगैरे करून त्याला 'इदमर्घ्यं पाद्यं' वगैरे
हणून अर्घ्य द्यावें.

ओं च्हीं हे यक्षि अत्रागच्छ २ संवौपट् ॥ ओं च्हीं हे यक्षि अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥ ओं च्हीं हे यक्षि अत्र नम सन्निहिता भव २ वपट् ॥ ओं च्हीं हे यक्षी देवि इदं जलं गंधं अक्षतं पुष्पं नैवेद्य दीपं धूपं चरुं बलि फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥३॥

अथ ब्रह्मपूजा ।

यः सारसम्यगुणब्रह्मणेन ब्रह्माणमेकं भजते जिनेन्द्रम् ।

ब्रह्माणमेनं परिपूजयामस्तं ब्रह्मविद्विन्नाविधातरक्षम् ॥

ओं च्हीं हे ब्रह्मन् आगच्छ २ संवौपट् । ओं च्हीं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं च्हीं मम सन्निहितो भव २ वपट् । ओं च्हीं ब्रह्मणे इदमर्घ्यं पाद्यं गंधं सित्यादि ॥
इति मृग्यभार्घ्यर्चनम् ।

CC

अथ पाठयंत्राराधना ।

अष्टाधिकाशीतिसुरावृतानां इष्टार्थदानां नवदेवतानाम् ।

३ ' यक्षी सपक्षीकृतमव्यलोल ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ब्रह्मण यक्षीच आब्रह्मन वगैरे करून ' इदमर्घ्यं पाद्यं ' वगैरे ब्रह्मण अर्घ्य द्याने.

४ ' यः सारसम्यगुण ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ब्रह्मण व आब्रह्मनादिक करून त्रयाची पूजा करावी.

अथ पीठयंत्राराधना ।

१ ' अष्टाभिःकाशीति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ब्रह्मण पीठयंत्राची पूजा करणाऱ्या प्रारंभी, पुष्पाजलि क्षेपण

आराधनां नित्यमहांगभृतां श्रीपट्टयंत्रे विधिना विधास्ये ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा विधियज्ञप्रतिज्ञापनाय पुष्पांजलिः ।

संसेचये यागमुवं जिनानां अनाविलैस्तीर्थजलैः समंत्रम् ॥

दर्भमिकलैरपि शोधये तां संतर्पये तान्फणिनोऽमृतेन ॥

ओं क्षीं भूः शुध्यतु स्वाहा । इति दर्भपूलोपात्तजलेन भूमिं सिंचयेत्

ओ ह्रीं क्षीं अग्निं प्रज्वालयामि स्वाहा । ज्वलद्दर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालयेत् ।

ओं ह्रीं क्षीं भूः स्वाहा । इति नागतर्पणार्थमैशान्यां दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥

ये घातिजातप्रतिघातजातं शक्राद्यलङ्घ्यं जगदेकसारम् ।

प्रपेदिरेऽनंतचतुष्टयं तान् यजे जिनेन्द्रानिह कर्णिकायाम् ॥ १ ॥

ॐ ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः असि आ उसा अहर्त्परमेष्ठिन् एहि २ संवौषट् । ओं ह्रां

करावी. ८८ देवांनी वेष्टिलेल्या नवदेवता ह्या इष्ट वस्तु प्राप्ति करून देणाऱ्या आहेत. ८८ देव वेष्टित नवदेवतांचे आराधन नित्यपूजेचे अंग आहे. पट्टयंत्रामध्ये विधिमहित यांची आराधना मी करितो.

‘संसेचये यागमुवं’ हा श्लोक व ‘ओं क्षीं भूः शुध्यतु स्वाहा’ हा मंत्र ऋषून दर्भाने जलासिंचन करावे. ‘ओं ह्रीं क्षीं अग्निं प्रज्वालयामि’ हा मंत्र ऋषून दर्भान्या सहा काळ्यांचा पुंज अग्निने पेटऊन त्याने भूमि प्रज्वलित करावी.

‘ॐ ह्रीं क्षीं भूः स्वाहा’ हा मंत्र ऋषून नागतर्पणार्थ ईशान्य दिशेला जलांजलि अर्पण करावी.

तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्यां मम सन्निहितो भव २ वषट् । ओं ह्यां अहत्परमेष्ठिने जलं । एवं गंधादि ॥ १ ॥

निःशेषबंधक्षयलब्धशुद्धबुद्धस्वभावाग्निजसौख्यवृद्धान् ॥

आराधये पूर्वः लेख सिद्धान्वात्मोपलब्धये स्फुटमष्टधेत्या ॥ २ ॥

ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन् एहि २ संवौषट् । ओं ह्रीं तिष्ठ २ ठ ठ । ओं मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिने जलमित्यादि ॥ २ ॥

ये पंचधाचारभरं मुमुक्षूनाचारयति स्वयमाचरन्तः ॥

अभ्यर्चये दक्षिणादिगदले तानाचार्यवर्यान्स्वपरार्थचर्यात् ॥ ३ ॥

ओं हूं आचार्यपरमेष्ठिन् एहि २ संवौषट् । ओं हूं तिष्ठ २ ठ ठ । ओं हूं मम सन्निहितो भव २ वषट् । ओं हूं आचार्यपरमेष्ठिने जलमित्यादि ॥ ३ ॥

१ 'ये घातिजात' हा श्लोक व मंत्रा म्हणून पीठ यंत्राच्या कमलकोणिकेमध्ये अरुंदाची अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी.

२ 'निःशेषबंधक्षयलब्ध' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून भिद्वपरमेष्ठीची कमलान्या पूर्वे दलामध्ये अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी.

३ 'ये पंचभावार' हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून आचार्यांचि आव्हांन नगरे करानें आणि अष्ट द्रव्याने दक्षिण दिशेकडील कमल दलामध्ये आचार्यांची अष्ट द्रव्याने पूजा करावी.

येषामुपान्तं समुपेत्य शास्त्राण्यर्घयिते सुक्तकृते विनेयाः ॥

अपश्चिमानपश्चिमदिग्दलेऽस्मिन्नमनूपाध्याय रून्महाभि ॥ ४ ॥

ओं हौं उपाध्यायपरमेष्ठिन् एहि २ मंत्रौषट् । ओं हौं तिष्ठ २ ठ ठ । ओं हौं मम सन्निहितो भव २ वषट् । ओं हौं उपाध्यायपरमेष्ठिने जलमित्यादि ॥ ४ ॥

ध्यानैकतानानवहिःप्रचारान् सर्वसहान्विर्वृत्तिसाधनार्थान् ।

संपूजयाम्युत्तरीर्दिग्दलान्तः साधून्तंशयान्गुणशीलसिंधून् ॥ ५ ॥

ओं हौं साधुपरमेष्ठिन् एहि संवौषट् । ओं हः तिष्ठ २ ठ ठ । ओं हः मम सन्निहितो भव २ वषट् । जलं । ५ ।

आराधकानभ्युदये समस्ते निःशेषे वा धरति ध्रुवं यः ।

तं धर्ममाप्नेयविदिग्दलान्तः समर्चये केवलिनोपादिष्टम् ॥ ६ ॥

ओं हौं केवलप्रज्ञसधर्माय जलमित्यादि ।

सुनिश्चयासंभवबाधः त्वात्प्रमाणभूतं सनयप्रमाणम् ।

यजे द्विनानाद्विषभेदवेदं मत्यादिकं नैऋतकोणपत्रे ॥ ७ ॥

४ 'येषामुपान्तं' हा श्लोक म्हणून व मंत्र द्दहणून उपाध्याय परमेष्ठीचें आव्हान वीरे कराये आणि पश्चिम दिशेकडील कमलदलाग्रभ्यं उपाध्याय परमेष्ठीचें पूजन कराने

५ 'ध्यानैकतान' हा श्लोक न त्याचा मंत्र हाणून कमलाच्या उत्तर दलाग्रभ्य साधुपरमेष्ठीची पूजा करावी.

६ 'आराधका' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून कमलाच्या आग्नेय दलामध्ये धर्माची पूजा करावी.

७ 'सुनिश्चयासंभव' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून कमलाच्या नैऋत्य दिशेला जिनागमाची पूजा करावी.

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं हूं हसीं हसों जिनगमाय जलं ।

व्यपेतभूषायुधवेषोपाधुपेतनिःसंगदयार्द्रमूर्तीन् ॥

जिनेन्द्रविबान्भुवनवयस्थान्यजामहे वायुविदिग्दलेऽस्मिन् ॥ ८ ॥

ॐ ह्रीं सर्वजिनचैत्येभ्यः जलमित्यादि ।

सालत्रयान्सद्भनकेतुमानस्तंभालयान्मंडलमंगलाढ्यान् ॥

गृहाजिनानामकृतान्कृतांश्च भूतेशकोणस्थदले यजामि ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं सर्वजिनैः सालयेभ्यो जलमित्यादि ॥

अथवा समासेन नवदेवताराधनमेवं कुर्यात्—

मध्येकर्णिकमहर्दार्यमनघं बाह्येष्टपत्रोदरे ।

सिद्धान्सूरिवरांश्च पाठक ॥ रून्साधूंश्च दिक्पत्रगान् ॥

सद्भमार्गमजैनविबानिलयान्कोणस्थपत्रीस्थितान् ।

भक्त्या सर्वसुगसुरेन्द्रमहितांस्तानष्टेष्टया यजे ॥ १० ॥

८ 'व्यपेतभूषायुध' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कमलान्या वायव्य दिशेच्या दलामध्ये सर्व जिनचै-
त्यांची पूजा करावी.

९ 'सालत्रयान्' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कमलाच्या ईशान्य दलामध्ये सर्व जिनाल्यांची पूजा करावी

१० 'मध्येकर्णिक' हा श्लोक म्हणून नवदेवतांचे संक्षेपाने पूजन करावे.

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः अर्हसिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुधर्मश्रुतचैत्यालयाख्यनव-
देवता अत्रागच्छत २ संवौषट् । ओं ह्रां अत्र तिष्ठत २ ठ ठ ओं ह्रां अत्र
मम सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रां नवदेवताभ्यो जलमित्यादि ॥

श्रीजैनमार्गप्रसितान्तरंगास्तिथिप्रमाणास्तिथिदेवतास्ताः ॥

यक्षादिका वर्तितपक्षभेदाः संपूजयाम्यादिममंडलस्थाः ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं यक्षैश्वानरराक्षसनधृत-पन्नग-असुर-सुकुमारपितृ-विश्वमालिनि-चमर-वैरोचनमहा-
विद्यमारावैश्वर्यपिंडाशिनिति पंचदशतिथिदेवा आगच्छत २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र स्थाने
तिष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं मम सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं पंचदशतिथिदेवेभ्य इदमर्घ्यं पाद्यं
गंधं अक्षतान् पुष्पं दीपं धूपं चरुं बलिं स्वस्तिकं यज्ञभागं च यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥ ११ ॥

प्रदक्षिणीकृत्य चरन्ति मेरुं ये निग्रहानुग्रहयोः प्रतीताः ॥

ग्रहाननादीन्नव वै द्वितीये तान्मंडलेऽस्मिन्बहु मानयामि ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं आदित्यसोमकुजबुधबृहस्पतिशुक्रशनैश्चराराहुकेतव, इति नवग्रहदेवा आग-

११ 'श्रीजैनमार्ग' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून तिथिसंख्येच्या प्रमाणाच्या १५ यक्षांना कमलांच्या
प्रथम मंडलामध्ये पूजेचे. या पंधरा देवतांना तिथिदेवता म्हणतात. ह्या तिथिदेवता जैनधर्माच्या आसक्त असतात
१२ 'प्रदक्षिणीकृत्य' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कमलाच्या द्वितीय मंडलामध्ये नवग्रहांची पूजा
करावी.

च्छत २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठत २ ठठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं आदित्यादिनवग्रहेभ्य इदमर्घ्यमित्यादि ॥

यक्षाधिका रक्षितधर्ममार्गा ये गोमुखाद्यास्त्रिगुणाष्टसंख्याः ॥

तृतीयसन्मंडलवर्तिनस्तान्सपर्यया प्रीतिजुपस्तनोमि ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं गोमुख महायक्ष लिमुख यक्षेश्वर तुंबरु कुसुम वरनांदि विजय अजित
षण्मुख पाताल किंनर गरुड गंधर्व खेन्द्र कुबेर वरुण भृकुटि सर्वाणह धरणेन्द्र मातंगाभिधानचतुर्वि-
ंशतियक्षदेवताः आगच्छत २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्नि-
हिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं गोमुखादिचतुर्विंशतियक्षेभ्य इदमर्घ्यमित्यादि ॥ १४ ॥

सम्यक्प्रभावितजिनेश्वरशासनश्री-चक्रेश्वरीप्रभृतिशासनदेवता याः ॥

यक्षप्रमाणकलिता गुणिसंगृह्यास्तास्तूर्यमंडलगता वलिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं चक्रेश्वरी रोहिणी प्रज्ञप्ती वज्रशृंखला पुरुषदत्ता मनोवेगा काली ज्वालामालिनी महा-
काली मानवी गौरी गांधारी वैरोट्टी अनंतमतीं मानसी महामानसी जया विजया अपराजिता
बहुरूपिणी चामुंडी कूष्मांडिनी पद्मावती सिद्धायिन्यश्रेति चतुर्विंशतिदेवता आगच्छत २ संवौषट् ।

१३ 'यक्षाधिका' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लघुन कमलाच्या तृतीय मंडलामध्ये गोमुखादि चोवीस य-
क्षांची पूजा करावी.

१४ 'सम्यक्प्रभावित' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लघुन कमलाच्या चतुर्थ मंडलामध्ये चक्रेश्वरी रोहिणी
वगैरे चोवीस यक्षांपांची पूजा करावी.

ओं ह्रीं अत्र तिष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं चक्रेश्वर्यादिशासन-
देवताभ्य इदं जलमित्यादि ॥ १५ ॥

दिशाधिनाथा जिननाथयज्ञविध्वनौघविध्वंसविधानवित्ताः

इन्द्रादयः पंचमंडलस्थाः सर्पयया तेऽष्ट भवन्तु तुष्टाः ॥

ओं ह्रीं इन्द्राग्निमनऋतवरुणायुकुबेरैशानाभिधानाष्टदिक्पालदेवा आगच्छत २ संवौषट् ।
ओं ह्रीं अत्र तिष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं इन्द्राद्यष्टदि-
क्पालकदेवैभ्य इदमर्घ्यमित्यादि ॥ १५ ॥

द्वे रक्षसी द्वावसुरावही द्वौ द्वौ वैनतेयविति साष्टसंख्यान् ॥

दौवारिकानिष्टबलिप्रदानापूर्वादिदिग्द्वारगतान् धिनोमि ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं राक्षसाद्यष्टदौवारिका आगच्छत २ संवौषट् । ओं ह्रीं राक्षसाद्यष्टदौवारिका अत्र ति-
ष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहिता भवत २ वषट् । ओं ह्रीं राक्षसाद्यष्ट-दौवारिक-
देवैभ्य इदमर्घ्यमित्यादि ॥

१५ 'दिशाधिनाथा' हा श्लोकं व त्याचा मंत्र हाणून कमलाच्या पांचव्या मंडलामध्ये अष्ट दिक्पालांचे
पूजन करावे.

१६ 'द्वे रक्षसी' हा श्लोक न त्याचा मंत्र हाणून मंडलाच्या पूर्वे पश्चिम, दक्षिण व उत्तर अशा चार
दिगांच्या राक्षसादिक द्वास्पलांचे पूजन करावे.

१७-१८ 'शुभप्रसन्ना' हा श्लोक हाणावा तदनंतर 'ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं' हा मंत्र १०८ वेळा

शुभप्रसन्नैर्मणिभिर्विशुद्धैस्तथा समत्रैस्थवाङ्गुलीभिः ॥
 आराधयाम्यष्टशतं सुरेन्द्रैराध्यपादं भगवज्जिनेन्द्रम् ॥
 ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं असि आ उ सा स्वाहा । अनेनाष्टोत्तरशतपुण्यैर्हन्तमाराधयेत् ॥ १७ ॥
 येऽर्हन्तास्त्रिजगज्जनैकशरणाः सिद्धा निरुद्धान्तकव्यापारा गणरक्षिणः शिवपथभ्युद्धारिणोऽध्यापकाः
 श्रीमत्सर्वपदीनलोचनसृजो वाचंयमाः संयमज्ञानध्यानजुषो मनीषितपुपस्तान्नौम्यहं भक्तितः ॥ १८ ॥

दिविन्यस्ताक्षिबीजांतरलिखितलकारं ठकारावृतागम् ।
 द्विर्धात्रीमंडलान्तर्निहितमुपहितवज्रलींकारकोष्ठं ॥
 ग्लौ क्ष्मं ठं वेष्टितांतं क्षितितलमहितं ध्यायति प्रन्यहं यो ।
 देवं ह्रस्वव्यूंकाररूपं रिपुकुलमखिलं तस्य संस्तम्भसेति ॥ १९ ॥
 ऊर्ध्वधःपार्श्वदत्तांकुशमितगदिश। योजितं क्लीं सर्बीजं ।
 जंभामोहात्तकोष्ठज्वलनपुरपुटागलातरो प्लू संसेतम् ॥
 ओं वलें धात्रे वपङ्गुष्टितमघनिपुरान्तर्गतं देव यस्त्वां ।
 च्छींकारं ध्यायतीच्छ्रुतिमखिलजगद्गृह्यतां तस्य याति ॥ २० ॥
 झं वं ष्हः पः क्षि बीजाक्षमयवपुषं ठम्बरैरावृतांगं ।
 त्रिध्नाष्टार्धाब्जपत्रार्पितसकलसितं सातसत्सपुटास्थम् ॥
 क्लीं हं सः सक्तमंभः पुरपुटघटितं मूर्ध्नि देव भवन्नं ।
 ध्यायेद्यस्तस्य भद्रं शिवममलमलं मंगलं रात्रिकालम् ॥ २१ ॥

आकृष्टिं सुरसंपदां विदधते मुक्तिश्रियो वश्यतां ।

उच्चाटं विपदां चतुर्गतिभुवां बिद्वेषमात्मैनसाम् ॥

स्तंभं दुर्गमनं प्रति प्रयततो मोहस्य संमोहनं ।

पायात्पंचनमस्क्रियाक्षरमयी साराधना देवता ॥ २२ ॥

अथ जिनेन्द्रमहापूजास्तवसमेतं श्रीचैत्यभक्तिकार्योत्सर्गं करोम्यहं । णमो अरिहंताणं ।
साहूणं ॥ चचारिमंगलं । दुच्चरियं वोसरामि । णमो अरिहंताणं । चउत्रीसं तित्थद्वरे । सामि ।

कोट्योर्हत्प्रतिमाः शतानि नवतिः पंचोत्तरा विशतिः ।

पंचाशच्चयुता जगत्सु गुणिता लक्षाः सहस्राणि तु ॥

सप्ताग्रापि च विंशतिर्नवशतिद्वयूनं शतार्थं मता-

स्ता नित्याः पुरतुंगपूर्वमुखसत्पर्यकबंधाः स्तुवे ॥

इच्छामि भंते चेद्वियभक्तिकाओसगो' कओ तस्सालोचेउं । अहलोयतिरियलोयउद्धुलोयभिह
कट्टिमाकट्टिमाणि जाणि जिणचेयाणि ताणि सव्याणि तिसु वि लोएसु भवणवासियवाणवेतरजोथिसिय-
कप्पवासियान्ति चउविहा देवा सपरिवारा दिव्वेहिं गंधेहिं, दिव्वेहिं अक्खेहिं, दिव्वेहिं पुप्फेहिं,
दिव्वेहिं दीवेहिं, दिव्वेहिं धूवेहिं, दिव्वेहिं चुण्णेहिं, दिव्वेहिं वासेहिं, दिव्वेहिं ण्हाणेहिं, णिच्चका-

ह्माणुन अरुंताची आराधना करावी. व तदनंतर 'गेउहंताखिजगज्जनैकशरणा ही स्तुति ' पायात्पंचनमस्क्रियाक्ष-
रमयी साराधना देवता' या अन्तिम चरणापर्यंत खगामी.

२३ तदनंतर 'अथ जिनेन्द्रमहापूजा' हा पाठ ह्माणुन कार्यात्सर्ग करावा व तदनंतर 'इच्छामि भंते चे-

लमच्चंति, पुजंति, वदंति, णमंसन्ति चेदियमहाकछाणं करंति । अहमिहवसंतो तत्थ सं-
ताइ णिच्चकालमच्चेमि, पूजेमि, वंदामि णमंसामि दुक्खक्खओ कम्मक्खओ, बोहिलाहो, सुग-
इगमणं, समाहिमरणं जिणगुणसंपत्ति होउ मज्झं ॥ २३ ॥

अथ जिनेद्रमहापूजास्तवसमेतं पंचगुरुभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहं । शेषं णमो अरहंताणं० चत्तारि
मंगलमित्यादि पूर्ववत् ।

प्रातिहार्यैर्जिनान्सिद्धान्गुणैः सूरिन्स्वमातृभिः ।

पाठकान्विनयैः साधून्योगैरष्टभिः स्तुवे ॥

इच्छामि भन्ते पंचगुरुभक्तिकाओसगो कओ तस्स आलोचेउं । अट्टमहापाण्डिहेरसहियाणं अ-
रहंताणं । अट्टमहाकम्मविप्पमुक्काणं सिद्धानं । अट्टपवयणमाउवाधिसंजुत्ताणं आइरियाणं । आया-
रादिसुदणानोवेदसयाणं उवझायाणं । तिरयगुणपालणरयाणं सज्जमाहूणं । भत्तीए णिच्चकालं अंचे-
मि, पूजेमि, वंदामि, णमंसामि दुक्खक्खओ, कम्मक्खओ, बोहिलाहो सुगइगमणं समाहिमरणं
जिणगुणसंपत्ति होउ मज्झं ॥ २४ ॥

दियभक्तिकाओसगो कओ' हा पाठ म्हणावा व कायोत्सर्गांत जे दोष झाले असतात त्याची आलोचना करावी
२४ 'अथ जिनेन्द्रमहापूजास्तव समेतं' हा मंत्र द्वापून पंचगुरुभक्ति कायोत्सर्ग करावा. णमो अरहंताणं
वगैरे पूर्वोपमार्गेच ह्यानांचें तदनंतर 'इच्छामि भन्ते पंचगुरुभक्ति काओसर्गो हा पाठ पूर्ण द्वापून कायोत्सर्गांत
जे दोष झाले असतील त्यांची आलोचना करावी.

अथ जिनेन्द्रमहापूजास्तवसमेतं श्रीशान्तिभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहं । शेषं पूर्ववत् ।
श्रीमत्पंचमसार्वभौमपदवीं प्रद्युम्नरूपश्रियं ।

प्राप्तः षोडशतीर्थकृत्वमाखिलत्रैलोक्यपूजास्पदम् ॥

यस्तापत्रयशान्तिः स्वयम्भितः शान्ति प्रशान्तात्मनाम् ।

शान्तिं यच्छति तं नमामि परमं शान्तिं जिनं शान्तये ॥

इच्छामि भंते संतिभक्तिकाओसग्नो कओ तस्मा ोचेउं । अट्टमहापाण्डिहेरसाहियाणं, पंचम-
हाकछाणसंपण्णाणं, चोत्तीसअइसयत्तिसेसजुत्ताणं, बत्तीसदेविंदमणिमौलिसत्थमाहियाणं, बलदे-
ववाचदेवचक्करहरिसिमुणजयिअणगारावगूढाणं, शुधिसयसहस्सणिलयाणं, उसहायिर्विरावसाणाणं
मंगलमहापुरुसाणं, भत्तीये णिच्चकालं अंचेमि पूजेमि, वंदामि, णमंसांमि, दुक्खक्खओ, कम्मक्ख-
ओ, बोहिलाहो, सुगइगमणं, समाहिमरणं, जिणगुणसंपत्ति होउ मज्झं ' २५ ॥

अथ जिनेन्द्रमहापूजास्तववंदनासमेतं सिद्धचैत्यपंचगुरुशान्तिभक्तीर्विधाय तद्धीनाधिकदोष-
विशुद्ध्यर्थं समाधिभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहं ॥ शेषं पूर्ववत् ।

स्वात्माभिमुखसंवित्तिलक्षणं श्रुतचक्षुषा ।

२५ 'अथ जिनेन्द्रमहापूजास्तवसमेतं' हा पाठ ह्यणून शान्तिभक्ति कायोत्सर्गं करावा. 'णमो अरहताणं'
वगैरे पूर्वाप्रमाणेच ह्यणवें. 'इच्छामि भंते ।' 'संतिभन्ति काओसग्नो कओ' हा पाठ ह्यणून कायोत्सर्गत जे
दोष झाले असतील त्यांची आलोचना करावी.

पश्यन्पश्यामि देव त्वां केवलज्ञानचक्षुषा ॥

इच्छामि भंते समाहिभक्तिकाओस्सगो कओ तस्स आलोचेउं । रयणत्तय्यरूवपरमप्प-
उक्काणलक्खणं समाहिं सव्वकालमंचेमि, पूजेम, वंदामि, णमंतामि दुक्खक्खओ कम्मत्रखओ,
बोहिलाहो, सुगइगमणं, समाहिमरणं जिणगुणसंपत्ति होउ मज्झ ॥ २६ ॥

प्रध्वस्ताशेषघातिप्रकटानिरवधिज्ञानदृग्त्रयैर्यसौख्यः ।

कल्याणैः पंचभेदैः प्रविलसति चतुस्त्रिंशता चातिशेषैः ॥

तैरष्टप्रातिहार्यैस्त्रिजगदधिपतियस्तमेन प्रवंदे ।

स्याद्वादादामोघवाक्यं सकलसुखकरं सन्नतेन्द्रं जिनेन्द्रम् ॥

इति पंचांगप्रणामः । शातिमंत्रं पंचकृत्वः गणधरवलं पुण्याहमंत्रं च जप्त्वा जिनपा-
दशेष मूर्ध्नि धारयेत् ॥

अथ धर्माचार्यस्थार्चनम् ।

अष्टकम् ।

शांतिकुंभमयकुंभसंभृतामोदमुख्यगुणशुभदम्भस्ता ।

धर्मस्त्रिपदपक्कजद्वयं यायजीमि भुवनैकभृषणम् ॥ जलम् ॥ १ ॥

२६ 'अथ जिनेन्द्रमहाज्ञास्तत्रसमेतं' पाठ ह्यणुन समाधिभाक्ते कायोत्सर्गं करावा. 'णसो अरहे-
ताणं' वगैरे पूर्वाग्रमाणं. 'इच्छामि भंते समाहिभाक्ते काओमगो' हा पाठ ह्यणुन कायोत्सर्गानं जे दोष
झाले असत्तील त्याची आलोचना करायी.

धर्माचार्याचे पूजन

१ 'शांतिकुंभमय' हा श्लोक ह्यणुन धर्माचार्याचे चरणीं जलार्पण करावे.

मंदगंधवहसंगसंरहंघंधुरसुगंधचर्चया ॥ धर्मसूरि० ॥ गंधं ॥ २ ॥
 ऋक्षमाक्षपणदक्षकक्षतक्षेपसौक्ष्म्यपरिलक्षिताक्षतैः ॥ धर्मसूरि० ॥ अक्षतं ॥ ३ ॥
 भंजुंगुजदलपुंजमंजुलानेकनूतनविनूतपुष्पकैः ॥ धर्मसूरि० ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥
 वर्णगंधरसपाकसारतामेदुगन्धपरमाद्भ्यक्षैः ॥ धर्मसूरि० ॥ चहं ॥ ५ ॥
 लोलुपालिकुलविच्छिखालसत्कालिकाकलितकर्पूराचिपा ॥ धर्मसूरि० ॥ दीपं ॥
 भृंगमंगलनिनादतो नभोरंगनृत्यदुरुधूपधूमकैः ॥ धर्मसूरि० ॥ धूपं ॥ ७ ॥
 ब्रिजपूरसहकारसौरभैः चोचमोचपनसादिसत्फलैः ॥ धर्मसूरि० ॥ फलं ॥ ८ ॥
 विनुतविनयार्सिंधुर्भव्यलोकैकबधुः । प्रकटितनिजधर्मो भूरिसत्पुण्यकर्मा ॥
 निखिलमुनिजनेन्द्रो नम्रनानानरेन्द्रो । जयतु विनुतधैर्यः सन्नुताचार्यवर्यः ॥
 अनेनार्घ्यं दत्वा पंचाङ्गप्रणामं कृत्वा प्रागुक्तविधिना यज्ञदीक्षामिन्द्रः स्वीकुर्यात् ॥

२ ' मंदगंधवह ' हा श्लोक ह्यणून गंध अर्पण करावा.

३ ' ऋक्षमाक्षपण ' हा श्लोक ह्यणून अक्षत अर्पण करावे.

४ ' भंजुंगुजदलि ' हा श्लोक ह्यणून पुष्पे अर्पण करीत.

५ ' वर्णगंधरसपाक ' हा श्लोक ह्यणून नैवेद्य अर्पण करावा.

६ ' लोलुपालिकुल ' हा श्लोक ह्यणून दीप अर्पण करावा.

७ ' भृंगमंगलनिनादतो ' हा श्लोक ह्यणून धूप अर्पण करावा

८ ' ब्रिजपूरसहकार ' हा श्लोक ह्यणून आंचे वगैरे फले अर्पण करावेत.

९ ' विनुतविनयार्सिंधुः ' हा श्लोक ह्यणून अर्घ्य द्यावा च आचार्याना पंचांग प्रणाम करावा. आणि नां-
 दी मंगलांत सांगितलेल्या विधीने ईद्रामें यज्ञदीक्षेचा स्वीकार करावा.

अथ यंत्रदेवताविसर्जनादिधानम् ।

अष्टाशीतिसुरा हूताः शिष्टार्हत्प्रमुपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यांतु यथायथम् ॥

१ ओं ह्रीं ह्रीं ह्रूं ह्रौं हः असि आ उसा नवदेवताः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ ॥ ओं ह्रीं अष्टाशीतिपरिवारदेवाः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ । इति यंत्रदेवताविसर्जनम् ॥१॥ तदन्ते अर्चनावेरं स्वस्थाने विनिवेशयेत् ॥

अथ द्वारपालबलिः ॥ शिलामध्येथ नासाया मध्ये सञ्चेतराग्रयोः ॥

शिलाया अपि पङ्क्तद्वारदेवताभ्यो बलिं ददे ॥

२ ओं ह्रीं क्रौं प्रशस्तवर्णा हे सर्वलक्षणसंपूर्णायुधसपरिवाराः क्षेत्रपालाः श्रियः गंधर्वाः किन्नराः प्रेताः भूताः सर्वेपि ओं भूर्भुवः स्वाहा । इमं साध्यं चरुममृतमिव स्वस्तिकं यज्ञभागं गृह्णीत २ ॥ इति द्वारपालबलिः ॥

॥ अथ ब्रह्माष्टदिकपालबलिः ॥

मध्येगृहं विधातारमर्चये सलिलादिभिः ।

अष्टौ दिक्पालकान् दिक्षु बलिपठे पदामरान् ॥

१ 'अष्टाशीति सुराः' हा श्लोक ह्यनूत व त्याचा मंत्र ह्यनूत नवदेवता व यंत्रदेवतांचे विसर्जन करावे.
२ 'शिलामध्येथ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यनूत क्षेत्रपाल, श्री, गंधर्व, किन्नर, भूत, प्रेत यांना अर्घ्य द्यावा. हा द्वारपाल बलि होय.

ओं न्ह्रीं क्रौं रक्तवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं यानायुधयुवतिजनसाहितं ब्रह्मन् भू भुवः स्वः स्वाहा ।
 इमं सार्धं चरं अमृतमिव स्वभित्तं यज्ञभागं गृहाण २ इति ब्रह्मबलिः ॥
 ओ न्ह्रीं कनकवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं ० हे इंद्र एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं ० गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं रक्तवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे अग्ने एहि २ आ भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं ० गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं कृष्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे यम एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं ० गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं श्यामवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे नैऋते एहि २ ओ भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं धवलवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे वरुण एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं कृष्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे पवन एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं गृहाण २ ॥
 ओ न्ह्रीं पीतवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे कुबेर एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं सार्धं ०
 गृहाण २ ॥

३ 'ओं न्ह्रीं रक्तवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् ब्रह्मचलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं कनकवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् इंद्राला बलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं रक्तवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् अग्नीला बलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं कृष्णवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् यमाला बलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं श्यामवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् नैऋताला बलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं धवलवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् वरुणाला बलि द्यावा.
 'ओं न्ह्रीं कृष्णवर्णं' हा मंत्र ब्रह्मन् पवनाला बलि द्यावा.

ओं न्ह्रीं पीतवर्णं-हा मंत्र ब्रह्मन् कुबेराला बलि द्यावा.

ओं ह्रीं धवलवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे ईशान एहि २ ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदं साध्यं
गृहाण २ ॥ इति दिक्पालबलिः ॥

ओं ह्रीं क्रौं अपदाः सर्वे देवाः इमं बलिं गृहीत २ ॥ इत्यपरदेवभ्यो बलिं बलिर्गीटे
दद्यात् ॥ इत्यपदेवताबलिः ॥

अथ श्रीनलिनिधानम् ॥

ओं समस्ताभ्युदयनिःश्रेयससमुद्भूतदुस्तरसुखनिस्तीरनिजानंदनिदाननित्यमहाद्वैत-
महामहं विधाय, तस्यांते सकलमगलकुलमदिरभगवज्जिनमंदिरमुखमंडपदक्षिणदिग्भगवचिन-
चतुरस्रमंडलविन्यस्तस्य, द्वित्रिचतुस्तालान्यनमव्यासैकांगुलतटोच्छ्रयस्य, रजतमहारजताद्रिमयस्य
बलितालस्य तन्निभागविष्कभायामे तद्वलायाभाष्टदलबोष्टितायां एकांगुलोच्छ्रयतन्मध्यकर्णिकायां
पंचकुटप्रप्रथद्वयादकान्यतमभानकलमतडुलसुश्रुतेन दक्षिणक्वफलादिकलितेन बलिवल्भेन अष्टांशन-
जित्, णिकासममूलव्यामड्यंगुलाग्रव्यासक्रमहानिरूपेण बलिर्णिडं परिकल्प्य, तदुपरि पंचाक्षरी-
रूपपंचनमस्कारं विन्यस्य, पंचगुरुतंकल्पेन बलिर्णिडं समभ्यर्च्य, शुद्धदर्शनसुलक्षणोपलक्षितब-
लिवाहकस्य, प्राक्ते शोणोत्तरीयमाल्यानुलेपनस्यायोदंडमंडितस्य समौनस्योदंडमुखस्य शिरसि
सोष्णीये बलितालं समारोप्य शंखकाहलार्यां अन्यत्र सकलवादित्रशब्दरहितं द्वागतो निर्गत्य छ-
त्रचामरगगानेकनानावाद्यनिनादाविराजितेन जिनविंशतिं पुरः शोण बलिनालेन जिनमंदिरं मंगि-

ओं ह्रीं धवलवर्णं-हा मंत्रं क्षणं ईशान दिक्पालाला बलि द्यावा.

ओं ह्रीं क्रौं-हा मंत्रं क्षणं अपद देवांना बलि द्यावा.

णीतालैन प्रथमवारे परीत्य पूर्वादिदिक्षु क्रमेण समहस्तालिङ्गितकर्तृवाद्यतुङ्करीवर्जुसकोचव-
टभविषमंजरीतालैर्द्वितीयवारे तत्परीत्य बलिपीठं सकृत्प्रदक्षिणीकृत्य प्रक्षाल्य पादौ जिनावासं प्र-
विश्य तदभ्यन्तरे बलिस्थापनभंगिमल्लनवनागकौलिककटङ्करीतालैस्तृतीयवारे तत्परीत्य द्वारोपाति
जिनार्चामभ्यर्च्य तां बालिं च पूर्वस्थाने निवेक्य, बलिदेवानभ्यर्च्य, विनम्य, विस्तृत्य, बल्यद्वामभःसंभृतं
बलिपीठे निधाय, बलिक्रियां मध्याह्ने सितांबगदिमदधृततद्वलिना, निशि पीतावरादिभद्रद्वृद्धतद्वलिना
जिनर्बिंबावियुक्तेन तां तथैव निष्ठाप्य, राजराष्ट्रश्रीचलकश्रीबलिनानामनित्योत्सवं एवं विधाय नि-
त्यानंदनिबंधनीत्यमहाद्विजैनमहामहमंगलं सागं विधातुमिसे वयं उत्सहामहे । क्रमविध्यव-
धानाय पुष्पांजलिः ॥

मध्ये जिनेन्द्रानिहवल्भापंडे क्रमेण पूर्वादिषु दिक्षु सिद्धान् ॥

सूरीनुषाध्यायगुरुंश्च साधूनाराधयामो विधिना स्वमंत्रैः ॥

ॐ ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः असि आउसा पंचपरमेष्ठिन आगच्छत २ संवौपट् । ओ ह्रां०
अत्र तिष्ठत २ ठ २ ॥ ओ ह्रां० अत्र मम सन्निहिता भवत २ वपट् ॥

स्वच्छैस्तीर्थजलैरतुच्छसहजप्रोदं धिगंधैः सितैः ॥

सूक्ष्मत्वायतिशालिशालिसदकैर्गंधोद्गमैरुद्गमैः ॥

हन्यैर्नव्यरसैः प्रदीपितशुभैर्द्विर्विपदधूपकैः ॥

धूपैरिष्टफलावहैर्वहुफलैः पंचापि चाये गुरुन् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः पंचपरमेष्ठिनो जलं गुणहीध्वं २ नमः । ओ ह्रां, गंधं ॥ ओ ह्रां०

अक्षतान् ॥ ओं ह्रां० पुष्पकं । ओं ह्रां० चरं । ओं ह्रां० दर्पिं । ओ ह्रां० धूपं । ओं ह्रां०
फल । ओं ह्रां० अर्घ्यम् ॥ २ ॥

पूर्वस्यां दिशि । भवेयुर्मणिताले लघुर्बिंदू लघू गुरू ॥

नांदीनामांतरं पूर्वपर्यये तं प्रयोजय ॥ मंगिणीतालम् ॥

तक्कत्तो दिगिदिगिणां णंतकणां । दिक्किणगिणदो । तक्किणंगणं गिडिदिरिगिड । तगदरगिड
दगिडतक्कणंगी । तद्वित्त । तक्कडतगदरगिडदगिदो ॥ इति प्रथमपर्यये । द्वितीयपर्यये ॥
प्राच्यां दिशि ॥

समहस्ते लघुद्वंद्वं विरामांतं द्रुतद्वयम् ॥

द्वितीयपर्यये प्राच्यां सामान्याख्यः स योज्यताम् ॥ ०० ॥

तक्कत्तरिको तक्कणंगि तोकणं तक्कण । दिक्किणगिणदो दिक्किणगिणदो ॥ तक्कडदरिगिड तगदर
गिडदगि तक्कणंगि तरिकिट तदित्तत्तक्कड तगदरगिडदगिदो ॥ आग्नेयां दिशि ॥

ताले लिंगितसंज्ञे स्याद् द्रुतद्वंद्वं गुरुर्ध्रुः ॥

ललितापरनामानं आग्नेयं तं प्रवादय । ७००९ ॥

तच्चित्तगणं तोक । दिगिदिगिणां दिक्किणगिणदो । दरिगिडदरिगिडतगदरगिडदगि । तक्कणं
गित्तचिकिट्तद्वित्तत्तक्कड तगदरगिडदगिदो ॥ २ ॥ दक्षिणस्यां दिशि ॥

कर्तुंवाद्याव्हये ताले द्रुतद्वंद्वं लघुद्वयम् ॥

कुडुक्कापरनामानं अपाच्यां तं प्रयोज्य ॥ ७०० ॥

तक्कणं दिक्कणदिच्छि । णंतकणं दिक्कणगिणदो तत्तारगिडदगि । तक्कणंगि तक्कत्तरि । तत्तारगि-
डदगि । तदित्तत्तक्कड तगदरगिडदगिदो ॥ ३ ॥ नैक्कल्या दिशि ॥

ताले तुटंकरिनाम्हि द्रुतद्वंद्वं लघुम्स्तथा ॥

तं तुंगापरामिह्यं नैक्कल्या दिशि योजय ॥ ० ० ॥

तक्कत्तोक्क । तरिकितो कणंगत्तोक्क । दिगिदिगिण तक्कणंगि दिक्किकण गिणदो । टिक्किक-
टिक्किकडदगिणंगु । णंगिड दगिदरि गिडदरि गिडदाग तक्कत्तरि कितकणंगि तक्कट दगिदरि
गिडदगिदो तम् ॥ प्रतीच्यां दिशि ॥

चत्वारो लघवश्चाते गुरुः खर्जुमतालके ॥

कटुकापरसंज्ञं तं प्रतीच्यां परिवादय ॥

दिक्कितोक्क णकत्तोक्क णंदिणं तक्कणं दिक्किकणगिणदो । दित्तगणंगिड तक्कड दिक्कड । तगदर-
गिडदगि तक्कणंगि । तदित्त तक्कड तगदर गिडदगिदो ॥ ५ ॥ वायव्यां दिशि ॥

क्रौंचताले द्रुतं द्वंद्वं यगणः परिकीर्तितः ॥

कंदर्पपरसंज्ञं तं वायव्यां दिशि वादय ॥ ७००९९ ॥

तद्विक्किच्चोग दरिगिड तगदरगिडदगि तदिदि निदिगिणा तक्कणं दिक्किकणं गिणंतो तक्कड
तगदरगिडदगिदरिगिडदगिनं गिडदगि ।

तत्तरि तरिक्कितगणंगिदो । गिडदगितच्छि । तक्कडतगदरगिडदगिदो ॥ ६ ॥ उदीच्यां दिशि ॥

ताले वटमसंज्ञे स्यान्नगणो मगणस्तथा ॥

वसंतापरनामानं उदीच्यां तं प्रयोजय ॥ १९९ ॥

तद्विगर्ही । तद्विगतोक्त तद्विगिदि णंतकणां दिक्किणगिणंदो । तक्कड दगिदरि गिड-
दगि तक्कडतगदरगिडदगि । तक्कतारि तत्तरगिडदगि तद्वित्त । तक्कड तगदर गिडदगिदो ॥ ७ ॥
ईशान्यां दिशि ॥

वेदद्रुता विरामांता द्विवारं विपमंजरौ ॥

त्रिपमाप/संज्ञां तामैगान्यां दिशि वादयेत् ॥ २०००००००० ॥

तक्किटकातक तारिकिणां तक्कणां गि । धिक्किणगिणतो । तक्कडदगि दारिगिड दारिगिड ।
तक्कडदगित । तक्कडदगि । दारिगिड दारिगिड । तक्कड दगित । तक्कडदगि । दारिगिड दारि-
गिड दगितोतम् ॥ ८ ॥ इति द्वितीयपर्ययः ॥ बलिपीठ सकृत्सदक्षिणकृत्य प्रक्षाल्य पादौ जिना-
वासं प्रविश्य तदभ्यंतरे ॥ तृतीयपर्यये ॥ पूर्वस्यां दिशि ॥

लघुद्रुथाप्लुतस्ताले बल्याख्ये तं प्रयोजय

तृतीयपर्यये प्राच गमुत्तनवापरनामकम् ॥ १ ॥ ९ ॥

तक्कतौक्त दिक्कितांक णं दिक्किडङ्गितक्कणा दिक्किण गिणदो । दारिगिड तगदर गिडदगि ।
दारिगिड तगदर गिडदगि । तक्कणांकि तारिकिट्ट । तत्तरगिडदगि । तद्वित्त तक्कड । तगदर
गिडदगिदो ॥ १ ॥ आग्नेय्यां दिशि ॥

स्थापनाख्ये भवेत्ताले द्रुतद्वंदं लघुः प्लुतः ॥

तं वर्द्धनापराभिख्यं अग्नेय्यां दिशि योजय ॥ ७००९ ॥

दिग्नि दिगिणं । दिक्किर्णादि । णंदिक्किड दगितक्कणं दिक्किण । गिणगिणदो । तत्तरगि-
डदे गिडदगिगिड दगिगिड तगदरगिड देगिड दगिडंगिड । तक्कडदरगिड । तगदरगिडदगि ।
तदित्त तक्कड तगदर गिडदगिदो ॥ २ ॥

दक्षिणस्यां दिशि ॥ भंगिनामानि ताले स्याल्लघुद्वंद्वं गुरुद्वयम् ॥

त्रिभंग्यपरसंज्ञं त यमाशयां प्रयोजय ॥ ७ ॥ ९९ ॥

तक्कत्तरिक्किं तोक तक्कडदगि दरिगिः दगितोक्क तक्कण दिक्किणं तक्कणां ॥ दिक्किणगिणदो
तत्तरगिडदगि । तक्कणंगि तक्कुत्तरिगित्त तक्कुत्तरिगि । तक्कडदरगिड । तगदरगिड दगिणां । तद्वित्त-
तक्कड तगदरगिडदगिदो ॥

॥ नैऋत्यां दिशि ॥ मल्लताले चतुर्मासं विरामांतं द्रुतद्वयं ॥

नैऋत्यां दिशि तं वाद्यवादनाभिख्यं वादय ॥ ॥॥००॥

तक्कतोक्क दिक्कितोक्कणं दिक्किणदि णंतक्कणं दिक्किणगिणदो । तक्कण दरिगिड । तगदरगिडदगि ।
तक्कणंगि नरिक्किट्ट तदित्त । तक्कड तगदर गिडदगिदो ॥४॥ पश्चिमायां दिशि ॥

नवताले लघुद्वंद्वं गुरुद्वंद्वं प्लुतस्तथा ॥

नंदनापरनामानं प्रतीच्यां तं प्रयोजय ॥ ७ ॥ ९९९ ॥

तक्कत्तो तरिक्कि तक्कडदगि । तक्कणंग तोक्क तक्कणदोक्क तक्कणां । दिक्किणंगिणदो तत्तरगिडदगि ।
तक्कणंगि । तगदर गिडदगि । तक्कणंगि । तक्कडदरगिड । तगदरगिदगि तक्कणंगि । तरिक्किट्ट

तद्वित्ता । तक्कट तगदर गिडदगिदो ॥ ४ ॥

वायन्यां दिशि ॥ नागतालै विरामान्तं भवेच्छुचतुष्टयम् ॥

गजलीलपराख्यं तं वायव्यां दिशि योजय ॥ ७ ॥

दिगिदिगिणं णंतकर्णां । णंतकर्णं । दिक्किणगिणदो । तक्कडदरिगिड । तक्कडदगि ।
दरिगिडदगि ॥ तक्कडदरिगिड तगदरगिडदगि । तक्कतरिकिट । तत्तारगिडदगि । तोहत्तत्तक्कड
तगदरगिडदगिदो ॥ ६ ॥

उदीच्यां दिशि ॥ ताले कौलिकसंज्ञे स्युः क्रमाद्गुरुलघुप्लुताः ॥

तं कोकिलाप्रियान्याख्यमुदीच्यां दिशि वादय ॥ ७९ ॥ ९ ॥

ताद्विगदि । दिगिदिगिणां । दिगिणां । दिगिदिगिणंदि । दिक्किणगिणंदि । तत्तारगि-
डदगि तक्कणंगि । तद्वित्ता तक्कड तगदरगिड दगिदो ॥

ईशान्यां दिशि ॥ कंटक्यां लघुद्वंद्वं गुरुलघुयुगं गुरुः ॥

जयमंगलरूढीं तामैशान्यां दिशि वादय ॥ ७ ॥ ९ ॥ ९ ॥

णंदिक्किणंग तोंगा णंतकर्णां । दिक्किणगिणदो । दरिगिड तगदरगिडदगि । तक्कणंगि ।
तरिकिट । तद्वित्ता तक्कड तगदरगिडदगिदो ॥

ततो द्वारोपांते जिनर्बिबार्चनम् ॥ स्वच्छैस्तीर्थं ॥ देवं समभ्यर्चये ॥

ओं ह्रीं श्रीमदहत्परमेष्ठिने ॥ जलं गंधमित्यादि ॥

अथ तां बलिं च पूर्वस्थाने निवेशय बलिदेवार्चनम् ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । पंचापि चाये गुरुन् ॥ ओं जहां जहीं पंचपरमेष्ठिभ्यो जलमित्यादि ॥

तुभ्यं नमोस्तु नवकेवलपूर्वलब्धे ॥

तुभ्यं नमोस्तु परमैश्वर्योपलब्धे ॥

तुभ्यं नमोस्तु मुनिकुंजर यूथनाथ ॥

तुभ्यं नमोस्तु भुवनत्रितयैकनाथ ॥

ओं जहां जहीं जूँ जहै जहः असि आ उसा पंचपरमेष्ठिनः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ ॥

इति बलिदेवताविसर्जनम् ॥ १ ॥

ओं जहीं कौ अपदाः सर्वे देवा इमं बलिं गृणीत ॥ २ ॥ इत्यपदेवेभ्यो बल्यन्नमंभःसंभृतं बलिर्पठे दद्यात् ॥

इत्थं नित्यमहं विधाय विधिना निर्वर्त्यते श्रीबलि-
र्योसौ तेन बलारिवद्वहुबलो राजा स्वधं श्रीबली ॥
देशोज्यं दिशतात्सुखानि बलवद्गूर्णाश्रमाणां सदा ॥
भूयात्सर्वबल जिताहितबलं जैनं मतं वर्द्धताम् ॥

इति श्रीबलिनिधानम् ॥

अथ मूलनेमानतः स्पष्टार्थना ।

जय जय जिन शश्वद्विश्वविद्यैकमूर्ते । हर हर दुरितं मे ध्वस्तनिःशेषदोष ॥

~*~*~*~

१ 'जय जय' हा श्लोक क्षणन इष्टग्राथना करायी. या छोफांत 'हे जिवेश ! माझी पातके नष्ट

नय नय नतनाकिवात मा मुक्तिमार्गं । भव भव शरणं मे जन्मजन्मन्यधीश ॥१॥

अथ शुभानुष्ठानम् ।

शांतिः शिरोधृतं नेश्वरशासनाना । शातिर्निरतपोवरभावितानाम् ॥

शांतिः कषायजयजृम्भितवैभवानां । शांतिः स्वभावमहिमानमुपगतानाम् ॥ २ ॥

जीवंतु संयममुधारसपानतृप्ता । नंदन्तु शुद्धमहजोदयसुप्रसन्नाः ॥

सिद्ध्यंतु सिद्धिमुखसंगंकृताभियोगास्तांत्रं तपंतु जगता त्रितयेर्हृदाज्ञाः ॥ ३ ॥

तद्द्रव्यमव्ययमुदेतु शुभैः स देशः संतन्गतां प्रतपंतु तं स कालः ॥

भावः स नंदंतु सदा यदनुग्रहेण । प्रसन्नौति तत्त्वश्रुचिमासगवी नरस्य ॥ ४ ॥

अथ जिनेश्वरपूजनम् ॥

प्रक्षीणदोषमलमिद्धमणिप्रकाशं लोकैकभूषणमहो जिनदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रियः सपदि संवदनं विधातुं । पूज्यं प्रपूज्य हृदये जिनदिव्यरत्नम् ॥ ५ ॥

करा, मला मोक्षमार्गाची प्राप्ति करून द्या व जन्मोजन्मी आपणच माझे रक्षण करा. ' असा अभिप्राय आहे.

२-४ ' गान्तिरिद्यादि ' तीन श्लोकांत सर्वांना ज्ञान्ति मिळावी असें चिंतन करा, असा अभिप्राय व्यक्त केला आहे, तो याप्रमाणे—जिनधर्म धारण करणाऱ्यांना शांति द्या, नहमी, तप करणाऱ्यांच्या ऋषिजनांना शांति लाभो, कषायजय केल्याने ज्यांचे आत्मवैभवं वाढलं आहे त्यांना शांति देऊ. ' त्यादि.

५-६ ' प्रक्षीणदोषेत्यादि ' हा श्लोक लक्षण व ओं ह्यां वगैरे मंत्र लक्षण जिनेश्वराचे विसर्जन करावे. जिनेश निर्दोष रत्नाग्रमाणे प्रकाशमान आहेत. ते लोकांचे अद्वितीय सृष्टण आहेत. यास्तव जिनेश्वराची पूजा करून त्यांना मी माझ्या हृदयी विराजमान करितो. असा या श्लोकाचा अभिप्राय आहे. हे जिनेश प्रमादमुल्ले

ओं ह्रीं हूं ह्रौं हः असि आउसा अहर्तरमेष्टिन् स्वस्थानं गच्छ] गच्छ जः ३ ॥

प्रमादाज्ज्ञानदर्पद्विविहितं विहितं न यत् ।

जिनेन्द्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च तत् ॥

क्षमापणपूर्वकं पंचांगग्रणामः ॥

मोहध्वांतविदारणं विशदविश्वोद्भासिदीप्तिश्रियम् ।

सन्मार्गप्रतिभासकं विबुधसंदोहामृतापादकम् ॥

श्रीपादं जिनचंद्रशान्तशरणं सद्भक्तिमाने भित्ते ॥

भूयस्तापहरस्य देव भवतो भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥

किंवा अज्ञानागुलं पूजा करितांना कांही विधि केला असेल अथवा कांही केला नसेल तर आपल्या प्रसादाने सर्व पूर्णता होवो. असे ह्मणून पंचांग नमस्कार करावा.

७ पंचांग नमस्कार केल्यानंतर ' मोहध्वांतविदारण ' हा श्लोक ह्मणावा. याचा अभिप्राय-हे जिनेश मोहधांकार दूर करणारे, सन्मार्ग दाखविणारे, संसारताप दूर करणारे असे आपले दर्शन पुनः घडो अशी जिनेश्वरांची प्रार्थना केली आहे.

प्रतिष्ठा०

अथ तद्वाहौ दीपानामुत्करेण जिनधामचत्वरशोधनम् ।

उद्योतितशेषजगच्चिकालतत्त्वं परंज्योतिरवाप देवः ।

यस्तस्य पूजाप्रमुखे प्रदीपैः श्रीचत्वरीशोधनमातनोमि ॥

ओं न्हीं पद्मरागमणिभिरिव देदीप्यमानकर्पूरपारिदीपैरिवोभयपार्श्वप्रज्वलतोत्कया भगवतोर्हितो-
न्नतरणं करोम्यस्माकं धर्ममुज्ज्वलं करोतु भगवान् स्वाहा ॥

॥ इति नांदीमंगलविधानम् ॥

इत्यहत्प्रतिष्ठासारं ग्रंहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि नांदीमंगलविधानीयो नाम प्रथमपरिच्छेदः । १ ।

नांदी मंगल विधान ज्या दिवशी केलें जातें त्या दिवशीं रातीं जिनमंदिराची भूमि दीर्घांनी शोधित करावी
अर्थात् प्रकाशित करावी
'ओ न्हीं पद्मरागमणि' हा मंत्र वाणून जिननेन्द्र भगवताची आरती करावी व हे जिनेश आमचा धर्म
आपण उज्ज्वल करावा अशी प्रार्थना करावी.

याप्रमाणें हे नांदी मंगल विधान समाप्त झालें.

नेमिचंद्र देवांनी रचलेल्या या प्रतिष्ठातिलक नावच्या ग्रंथाप्रत्ये 'नांदीमंगलविधान' नावाचा पहिला अधिकार
समाप्त झाला

अथ द्वितीयः परिच्छेदः ।

अथ अङ्कुरार्पणविधानम् ।

प्रतिष्ठादिवसात्पूर्वं नवमेऽह्नि शुभे निशि ।
वक्ष्यमाणेन विधिना विदध्यादङ्कुरार्पणम् ॥ १ ॥

सप्तमे पंचमे वाह्नि तद्विधिर्न विरुध्यते ॥

इष्टत्वाद्वायुसकल्पस्य प्रस्तुतार्थोपयोगतः ॥ २ ॥

तस्मिन्नेव दिने रात्रौ शान्तिहोमविधिं बुधाः ॥

प्रारभ्य विनियुजीत प्रतीन्द्रास्तत्र कांश्चन ॥ ३ ॥

तेपि नित्यं विदध्युस्तं यावच्चावभृथक्रिया ॥

तद्भस्म प्रत्यहं शान्त्यै यष्ट्रे दद्याः समञ्चकम् ॥ ४ ॥

१-२ प्रतिष्ठादिवसाच्या पूर्वी शुभ अशा नवव्या दिवशी रात्री पुढे सांगितले जाणाऱ्या त्रिधिप्रमाणे अङ्कुरार्पण करावे. हे अङ्कुरार्पण प्रतिष्ठेच्या दिवसापूर्वी सातव्या अथवा पांचव्या दिवशी केले तरी चालते. कारण व्यासप्रतिष्ठा करण्याच्या समयी अशा रीतीने अङ्कुरार्पण केले तरी ते विरुद्ध होत नाही.

३-४ त्याच दिवशी रात्री शान्तिहोम विधि करावा. या कामी प्रतिष्ठाचार्याने कित्येक प्रतीन्द्रांना नेमावे. त्या प्रतीन्द्रांनी अवभृथक्रिया विधि होईपर्यंत हा शान्ति होम विधि करावा. व प्रतिष्ठाकारापकाला दररोज शान्ति होमाचे भस्म मंत्र हाणून द्यावे.

तस्मिन्नेव दिने प्राणहे सांगं नित्यमहोत्सवम् ॥
 प्रारभ्य विनियुंजीत प्रतीन्द्रास्तत्र कांश्चन ॥ ५ ॥
 तेऽपि कुर्युस्त्रिसंध्यं तं यावच्चावभृथक्रिया ॥
 जिनस्नानाबुशेषां च यष्टे दधुः समंत्रकम् ॥ ६ ॥
 प्रोक्तो नादिविधौ पूर्वं स्वो नित्यपहक्रमः ॥
 यज्ञदीक्षाविधानं तु केवलं तत्र वर्ज्यते ॥ ७ ॥
 तस्मिन्नेव दिने प्राणहे शांतिकर्मविधिं सुधीः ॥
 प्रारभ्य विनियुंजीत प्रतीन्द्रांस्तत्र कांश्चन ॥ ८ ॥
 तेऽपि नित्यं विदध्युस्तं यावच्चावभृथक्रिया ॥
 ते चत्वारोऽथवा शिष्टाः शांतिसंत्रं समाहिताः ॥ ९ ॥

५-७ त्याच दिवशी सकाळी सांगेपाग नित्यमहोत्सव विधि प्रारम्भावा व हा विधि करण्याच्या कार्भीहि कित्येक प्रतीन्द्रांना प्रतिष्ठाचार्याने नियुक्त करावे. त्यांनीही अवभृथक्रिया होईपर्यंत हा विधि प्रातः-काली, दोन ग्रहरां व संध्याकाली करावा. व दमरोज प्रतिष्ठाकारापक ला गंधोदक व अक्षता समंत्र अर्पण कराव्यात. नादिविधिमध्यं हा नित्यमहविधि सांगितला आहे ते सर्व या प्रकरणी उपयो-गांत आणावा. फक्त यज्ञदीक्षाविधि मात्र या प्रकरणात गाळावा

८-११ त्याच दिवशी प्रातःकाली शांति कर्म विधि इंद्रांन करावा व या कार्भी ही त्यानें काहीं प्रतीन्द्रांची योजना करावी. त्यांनी हा विधि अवभृथ क्रिया होईपर्यंत करावा. हा विधि करणारे प्रतीन्द्र चौघे असवेत. त्यांनी एकत्रतेने शांति मंत्राचा जप करावा. १०८ वेळां अपराजित मंत्राचा जप करून

अष्टोत्तरशतं वारान् जपेयुश्चापराजितम् ॥
मंत्राक्षतांस्तदन्ते ते यष्टे दधुः समंत्रकम् ॥ १० ॥
वक्ष्यते तद्विधिः सर्वो यज्ञशालाप्रवेशने ॥
केवलं वर्ज्यते तत्र वास्तुदेवचलिक्रिया ॥ ११ ॥

अथ अंकुर्गर्पणविधेः प्रयोगः ॥

श्रीमज्जिनेन्द्रं जगदेकचंद्रं चंद्रार्ककोटिप्रभमिद्धलोकम् ॥
लोकानवन्तं प्रणिपत्य पुण्यं पुण्यांकुराभ्यर्चनमातनोमि ॥

ओं त्रिजगदेकरारसर्वानुलुंघनीयपरमप्रकर्षप्रतिष्ठाधिष्ठितविशिष्टानंतचतुष्टयजुष्टस्य भगवज्जि-
नेन्द्रस्य पादारविन्दं शुभगमकहिमकुदस्वर्णहाटकहट्पुण्यांकुरपटलैः समर्चयितुं कामा एते वयं, साक्षाद-
कृतिमचैत्यालयलक्ष्मीमात्मस्तत्कुर्वतश्चैत्यालयस्य प्राच्यामुदीच्यां वा दिशि, प्रकल्पितकूटमंडपसभान्यत-

यजमानाला समंत्र मंत्राक्षता अपण कराव्यांत 'यज्ञशालाप्रवेश' या सदराखाली हा विधि आहोती
सांगू पण या विधिमध्यें वास्तुदेवचलि विधि वर्ज्य आहे.

अंकुरापणविधिचा प्रयोग ॥

कोट्यवधि चंद्र व सूर्य यांच्या कांतीला मागे टाकणाऱ्या अशा देहकांतीला धारण करणारे आणि सर्व
जगाला प्रकाशित करणारे, जगांत अद्वितीय चंद्र व लोकांचें रक्षण करणाऱ्या अ जिनेश्वरास नमन करून मी
पुण्यप्रद असा पुण्यांकुराभ्यर्चन विधि सांगण्याला सुरुवात कर्तो.

'ओं त्रिजगदेकसार' या गद्याचा अधिप्राय-अकृत्रिम चैत्यालगांची शोभा हरण करणाऱ्या अशा जिनमंदि-
रामध्ये रचलेल्या मंडपांत एकरुवदी तयार करावी. जमीनीवर न पडलेले अर्थात् अथर धरलेल्या अशा
गाईच्या शेणांत उंबराच्या अंतरसालीचें वस्त्रगालित चूर्ण मिसळून कुमारीच्या हातून ती वेदी सारवावी. व तिच्या-

माश्रये, भूम्यपतितगोमयक्षीरद्रुमत्वक्कषायकन्यकाकरसंमार्जितवेदिकास्थलरचितनानाविधरुचिर-
रंगवल्लिपुष्पोपहारशोभिते, त्रिचित्रवितानमुक्तादामदर्ममालादिगर्भिते, चतुर्दिग्द्वारतोरणदिकपालके-
तनध्वजामालादिविविधमंडनमंडिते मध्येमंडपं, पंचवर्णचूर्णेः सुवर्णवर्णकर्णिकमरुणवर्णदलाष्टकमं-
भोरुहं विलिख्य, तत्कर्णिकायां मायावीजाक्षरोपरि मुकुरफलपल्लवफुल्लाक्षतलक्षितं, श्रेतमूत्रपरिवेष्टित-
मभिवेष्टितग्रीवाग्रदेशं, पंचरत्नसुवर्णौषधोपहितसुधाक्षराभिमांत्रिततीर्थार्मःपूर्णकलशमवस्थाप्य, पूर्णकुंभ-
त्रिरीटचतुर्भुजपद्मकुञ्जालहस्तप्रशस्तश्रयादिपुष्टयंतदेवतानां मंत्रान्पूर्वादिलेपु विलिख्य, बहिःश्रुत-
ष्कोणमंडले दिक्पालमंढान्, तद्बहिस्तथाविधमंडले भेर्यादिमंगलाष्टकमवस्थाप्य, बहिर्मंडलत्रय वि-
रचय्य, तदेतत्पंचमंडलपञ्चमभागरचितरमणोयविष्टरे, विघ्नविक्षेपणदक्षं सर्वोणहयक्षं विनिक्षिप्य,
तत्पंचमंडलपूर्वभागे यावदमंत्रं विरचितेज्वंशेषु प्रत्यंशं प्रस्तीर्णप्रस्थशालिविलिखितस्वस्तिकेषु प्र-

वर रांगोळी घालून ती पुष्पांनी सुशोभित करावी. वेदीवर उत्तममा चांदवा नाथावा व त्याला मोत्याच्या
दर्भाच्या वगैरे माला बांधाव्यात. चद्रव्याच्या चारो दिशेला तोरणे, दिक्पालःत्रया वगैरे लाऊन शोभा आणावी.
वेदीवर पिवळ्या रंगाची ऋणिका लिहावी. व तांबड्या रंगाची आठ कमलदेके लिहावी अशा रीतीचे क-
मळ रचल्यावर त्या कर्णिकेमध्ये 'ऱ्ही' हे अक्षर लिहावे व त्या अक्षरावर एक कुंभ पुष्प, पल्लव फलांनी
युक्त असा ठेवावा. त्याच्या गळ्याला पाढरें सूत गुंडाळवें व अमृताक्षरांनी अभिमंत्रित अशा तीर्थोदकांनं
तो कुंभ भरलेला असावा. कर्णिकेच्या आठ दिशेला असलेल्या आठ कमलदलांत श्री, ऱ्ही, धृति, कीर्ति,
बुद्धि, लक्ष्मा, शांति व पुष्टि अशा आठ देवतांचे मंत्र पुढोदि दलामध्ये लिहावेत. या कमलदलांच्या वा-
हेर चौकोनी मंडलामध्ये दिक्पालाचे मंत्र लिहावेत व तशाच रीतीच्या दुसऱ्या मंडलामध्ये भेरी, शंख
वगैरे आठ मंगलद्रव्ये स्थापवावीत. तदनंतर या दोन चौकांनी मंडलासभेवती पुनः तीन चौकोनी मं-

त्येकं दशद्वादशाष्टसंख्या वा, जिनाध्वरदिनसंख्या वा, पालिकाघटिशरावपटलीः कल्पेशभावन-
ज्योतिष्कदेवताः क्रमेण विन्यस्य, तत्क्राणेषु पूर्णकुमान् शोभार्थं पटलीरवस्थाप्य, समुचितसपर्या-
विशेषैः संसंभ्रममिज्यारक्षक्यधार्दानीं पूजाक्रममुपक्रमामहे ॥

अथ सर्वाणहयक्षपूजा ।

उत्तुगं शरदश्रुभ्रमुचित सद्विभ्रमं विभ्रतं ॥
यो दिव्यद्विपमारोह शिरसि श्रीधर्मचक्रं दधौ ॥
हस्ताभ्यामसितद्युतिं करयुगेनान्येन बद्धांजलिं
तं जैनाध्वरक्षणक्षममिमं सर्वाणहयक्षं यजे ॥

ओं ह्रीं प्रशस्तवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं हे सर्वाणहयक्ष एहि २ सर्वापट् । ओं ह्रीं० अल तिष्ठ २

डळे काढावीत. तेथे प्रस्थप्रमाण तांदळाचें एत एत स्वस्तिक काढून त्या प्रत्येक स्वस्तिकावर
दहा, गारा किंवा आठ अशा सख्येनें युक्त अशा पालिका, घटि, शराव, पटली यांचें स्थापन करावें.
स्वर्गवासी, भवनवासी व ज्योतिष्क या देवतांचें क्रमानें स्थापन कराव. या मंडलांच्या कोपऱ्यांना शोभे-
साठी पूर्ण कुभांची स्थापना करावी. व पटलीचीही स्थापना करानी. या पांच मंडलांच्या पश्चिमभागीं
वनविलेल्या सुंदर सिंहासनावर विघ्नांचा नाश करणाऱ्या सर्वाहयक्षाची स्थापना करावी. तदनंतर योग्य
अशा पूजाविशेषांनी मोठ्या आदरानें यक्षादिकांच्या पूजेस आरंभ करावा.

अथ सर्वाणहयक्षपूजा ।

सर्वाणहयक्ष हा पांढऱ्या हत्तीवर उभा राहिलेला अमर्तो. आपल्या दोन हातांनी यानें मस्तकावर धर्म
चक्र धारण केलेलें असतें. व दोन हात जोडलेले अमतात. याचा वर्ण काळा असतो. व हा जिनपूजेचे रक्षण

ठ ठ । ओं ह्रीं० अत्र मम सान्निहितो भव २ वपट् । ओं ह्रीं सर्वाण्यक्षाय इदमर्घ्यं पाद्यं गंधं
अक्षतान् पुष्पं दीपं चरुं बलिं फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥

यक्षेश्वरोऽयं जिनमार्गरक्षादक्षः सदा भव्यजनैकपक्षः ॥

निर्दग्धनिःशेषविपक्षकक्षो भूयात्प्रतीक्ष्यो मखरक्षणाय ॥ २ ॥

ओं ह्रीं सर्वाण्यक्ष यजमानप्रभृतीनां शांतिं कुरु २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यं ॥

श्रीशतकुंभमयकुंभमुतान्यकुंभं गर्भीकृतमलपयोमणिजातकुंभम् ॥

शुभंतमब्दफलपल्लवसूत्रवस्त्रैः संस्थापये स्थिरतरं वरकर्णिकायां ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥ ३ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं० कुंभं समन्यर्चये । ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् कलशार्चनम् ॥

मेरोर्दक्षिणतो महाकुलकुभृत्पद्माकरामोरुह—

प्रासादस्थितिकाः शचीपतिवधूः श्रीह्रीधृतीरविकाः ॥

तस्यैवोत्तरतस्तथोत्तरसुरेड्गृहां च कौर्ति धियम् ॥

करीत असतो. याची भी पूजा करितो. 'ओं ह्रीं प्रशस्तर्ण' हा मंत्र पूर्ण झणून त्याचें आन्हान स्थापन
करावें आणि त्याची पूजा करावी.

२ 'यक्षेश्वरोयं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून सर्वाण्यक्षाला पूर्णार्घ्य द्यावें.

३ 'श्रीशतकुंभमय' हा श्लोक झणून व त्याचा मंत्र झणून कलशाची स्थापना करावी व 'स्वच्छैस्तीर्थ' ,
हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून कलशाची पूजा करावी.

४ 'मेरोर्दक्षिणतो' हा श्लोक झणून अष्ट दलामध्ये त्रयादिक देवीची आवाहनादिपुरःसर पूजा करण्याच्या

लक्ष्मीं शान्तिकरीं च शान्तिमिह सत्पुष्टिं च पुष्टिं यजे ॥

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञानाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥ ओं सुवर्णवर्णे च-
तुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते श्रीदेवि आगच्छ २ संवौषट् । ओं सुवर्णवर्णे अत्र तिष्ठ २ ठठ ।
ओं सुवर्णवर्णे अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं श्रीदेव्यै इदं जलं गंधं अक्षतान् पुष्पं
चरुं दीपं धूपं फलं स्वस्तिकं च यजामहे प्रतिगृह्यतां २ ॥ १ ॥

ओ रक्तवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते ह्रीदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओं रक्तवर्णे
अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं रक्तवर्णे अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् । ओं ह्रीदेव्यै जलमित्यादि ॥ २ ॥
ओं वर्णे० चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते धृतिदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओं वर्णे० अत्रा
तिष्ठ २ ठठ । ओं वर्णे० अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं धृतिदेव्यै इदं जलमित्यादि ॥ ३ ॥
ओं वर्णे० चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते कीर्तिदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओ वर्णे० अत्र
तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं वर्णे० मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं कीर्तिदेव्यै इदं जलमित्यादि ॥ ४ ॥
ओं वर्णे० चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते बुद्धिदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओं वर्णे० अत्र

प्रतिज्ञेस्त्व पुष्पाजलि क्षेपण करावी.

- १ 'ओ सुवर्णवर्णे' हा मंत्र हाणून श्री देवीची आवाहनादि करून पूजा करावी.
- २ 'रक्तवर्णे' हा मंत्र हाणून ह्री देवीची आवाहनादि करून पूजा करावी
- ३ 'रक्तवर्णे' हा मंत्र हाणून धृति देवीची आवाहनादि करून पूजा करावी.
- ४ 'रक्तवर्णे' हा मंत्र हाणून कीर्ति देवीची आवाहन दि करून पूजा करावी.

तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं वर्णे० अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् । ओं बुद्धिदेव्यै इदं जलमित्यादि ॥ ५ ॥
 ओं वर्णे० चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते लक्ष्मीदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओं
 वर्णे० अन्न तिष्ठ २ ठठ । ओं वर्णे० अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं लक्ष्मीदेव्यै
 इदं जलमित्यादि ॥ ६ ॥

ओं वर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते शान्तिदेवि अत्रागच्छ २ संवौषट् ॥ ओं
 वर्णे० अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं वर्णे० अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं शान्तिदेव्यै
 इदं जलमित्यादि ॥ ७ ॥

ओं वर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशकमलहस्ते पुष्टिदेवि आगच्छ २ संवौषट् ॥ ओं वर्णे०
 अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं वर्णे० अत्र मम सन्निहिता भव २ वषट् ॥ ओं पुष्टिदेव्यै इदं जल-
 मित्यादि ॥ ८ ॥

सप्तमातर इति व्यपदेश या वहति जिनमातृसमेताः ॥

श्र्यादयः पढपि ताः सुखपुष्टिं शान्तिपुष्टिसहिता वितरन्तु ॥

५ 'रक्तवर्णे' हा मंत्र हणून बुद्धि देवीची आवाहनादि करून पूजा करावी.

६ ओं वर्णे हा मंत्र हणून लक्ष्मी देवीची आवाहनादि द्वारे पूजा करावी.

७ ओं वर्णे हा मंत्र हणून शान्ति देवीची आवाहनादि द्वारे पूजा करावी.

८ ओं वर्णे हा मंत्र हणून पुष्टि देवीची आवाहनादिद्वारे पूजा करावी.

पाहून लक्ष्मीपर्यंत या सहा देवी व जिनमाता या सात जणींना जिनमाता असें
 नांवाची शान्ति करेत. 'सप्तमातर' हा श्लोक हणून या आठ देवींना पूर्णार्घ्य द्यावे,

क्षणतात, या यजमा

ओं ह्रीं प्रशस्तवर्णाः चतुर्भुजाः पुष्पमुखकलशकमलहस्ताः श्यामपृष्ठद्विकन्यका यजमान-
प्रभृतीनां सर्वशान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्वर्य ॥

अथ दिक्पालकपूजा ॥

श्रीमत्सर्वजनीनैऋतसवनप्रत्यहप्रध्वंसन—

प्रोद्भूनाऽप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान् दशदिशामान्याप्रधृष्यामितान् ।

दिक्पालान् जगदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याव्हये ॥

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञानाय पुष्पाक्षतं प्रक्षिपेत् ॥

ओं ह्रीं कनकवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं स्वायुधत्राहनवधूचिन्हसपरिवारं हे इंद्र आगच्छ २ संवी-
षट् । ओं ह्रीं० कनकवर्णं० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥ ओं ह्रीं कनकवर्णं० अत्र मम सन्निहितो
मम २ वषट् ॥ इंद्राय स्वाहा । इंद्रपरिजनाय स्वाहा । इंद्रालुचराय स्वाहा । इंद्रमहत्तराय स्वाहा ।
अग्नये स्वाहा । अनिलाय स्वाहा । वरुणाय स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । ओं स्वाहा । भूंः
स्वाहा । भुवः स्वाहा । स्वः स्वाहा । ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा स्वाहा । इंद्राय स्वगणपरिवृताय

दिक्पालकपूजा

जिनेश्वराच्या पूजेंत आलेल्या विद्वांना हे दूर करितात यामुळे हे दश दिक्पाल पूजन करण्यास योग्य
आहेत. जगाचें संरक्षण करणाऱ्या जिनाच्या पूजेंत विद्वाने येऊ नये म्हणून मी या दिक्पालकांना आदरानें बोला-

इदमर्घ्यं पाद्यं गंधं अक्षतान् पुष्पं दीपं धूपं फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं च यजामहे प्रतिगृह्यतां २
स्वाहा ॥ २ ॥

ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्णं० हे अग्ने अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं रक्तवर्णं० अत्र तिष्ठ २ ठठ ।
ओं ह्रीं० रक्तवर्णं० अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ अग्नये स्वाहा । अग्निपरि० । अग्नये स्वग-
णपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ २ ॥

ओं ह्रीं क्रौं कृष्णवर्णं हे यम अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं० कृष्णवर्णं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ
ओं ह्रीं कृष्णवर्णं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ यमाय स्वाहा यमपरिजनाय० ॥ यमाय
स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं क्रौं श्यामवर्णं० हे नैऋत्य अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं श्यामवर्णं० अत्र तिष्ठ
२ ठठ ॥ ओं ह्रीं श्यामवर्णं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ नैऋत्याय स्वाहा । नैऋत्यपरिज-
नाय स्वाहा । नैऋत्याय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ४ ॥

वितो; अगा अर्थाचा 'श्रीमत्सर्वजनीन' हा श्लोक लघून आनाहनादिपुनः पुनः प्रत्येकाची पूजा इत्थयास्तत्र पुष्पांज
लि क्षेपण करावी

१ 'ओं ह्रीं क्रौं कनकवर्ण' हा मंत्र लघून इंद्राचें आवाहन वगैरे करून पूजा करावी.

२ 'ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्ण' हा मंत्र लघून अग्निचें आवाहन करून पूजा करावी.

३ 'ओं ह्रीं क्रौं कृष्णवर्ण' हा मंत्र लघून यमाचें आवाहन वगैरे करावे व पूजा करावी.

४ 'ओं ह्रीं क्रौं श्यामवर्ण' हा मंत्र लघून नैऋत्याचें आवाहन वगैरे करावे व पूजा करावी.

ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं हे वरुण अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं धवलवर्णं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥ ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् । वरुणाय स्वाहा । वरुणपरिजनाय स्वाहा । वरुणाय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं कौं कृष्णवर्णं हे पवन अत्रागच्छ २ ओं ह्रीं कौं हे कृष्णवर्णं पवन अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं कृष्णवर्णं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् । पवनाय स्वाहा । पवनपरि० । पवनाय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं कौं पीतवर्णं हे कुबेर अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं कौं पीतवर्णं अत्र तिष्ठ २ । ठ ठ ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् । कुबेराय स्वाहा । कुबेरपरि० । कुबेराय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं हे ईशान अत्रागच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं हे ईशान अत्र तिष्ठ २ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् । ईशानाय स्वाहा । ईशानपरि० । ईशानाय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ८ ॥

५ 'ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं' हा मंत्र लघुन वरुणाचें आवाहन वगैरे करावें व पूजा करावी.

६ 'ओं ह्रीं कौं कृष्णवर्णं' हा मंत्र मध्यम पवनाचें आवाहन वगैरे करावें व पूजा करावी.

७ 'ओं ह्रीं कौं पीतवर्णं' हा मंत्र म्हणून कुबेराचें आवाहन वगैरे करावें व पूजा करावी.

८ 'ओं ह्रीं कौं धवलवर्णं' हा मंत्र म्हणून ईशानाचें आवाहन वगैरे करावें व पूजा करावी.

द्वासप्ततिर्यानि भवन्ति लक्षाः कोट्यश्च सप्तातिमहन्ति तानि ॥

प्रपालयन्तो भवनानि सर्वेऽप्यायात यूयं भवनामरेन्द्राः ॥

आव्हानादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय घटीषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १४ ॥

ओं ह्रीं असुरकुमारेन्द्र आगच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं असुरकुमारेन्द्र अत्र तिष्ठ २ ठठ ।
ओं ह्रीं असु।कु० अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् । ओं ह्रीं असुरकुमारेन्द्राय इदमर्घ्यमित्यादि ।
एवं सर्वत्र योज्यम् ॥ १ ॥

ओं ह्रीं नागकुमारेन्द्र आगच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ २ ॥ ओं ह्रीं सुपर्णकुमारेन्द्र० ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं द्वीपकुमारेन्द्र० ॥४॥ ओं ह्रीं उदधिकुमारेन्द्र० ॥ ५ ॥ ओं ह्रीं स्तनितकुमारेन्द्र०

॥ ६ ओं ह्रीं विद्युत्कुमारेन्द्र० ॥७॥ ओं ह्रीं दिक्कुमारेन्द्र० ॥७॥ ओं ह्रीं अभिकुमारेन्द्र० ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं वातकुमारेन्द्र० ॥ १० ॥

असुरेफणिसुपर्णद्वीपशेषाधिपा ये

परसुदधिन्निपल्यार्धाधिहीनायुषः स्युः ॥

प्रवरमाहिपमुख्यैः सप्तभैरवैः ॥

कुतपपरिवृतयोऽप्राक् तोर्धिताः संन्तु शान्त्यै ।

यन्त्रामध्ये पाहावे, या घटामध्ये चमार वेगेचन वेगरे भवनेन्द्रांची कल्पना करावी, व ' द्वासप्ततिर्यानि भवन्ति ' हा श्लोक म्हणून भवनेन्द्रांची पूजा करण्यासाठी प्रथमतः पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

१५ ' ओं ह्रीं असुरकुमारेन्द्र आगच्छ २ ' हा मंत्र व नागकुमार वेगरे भवनवासी इंद्रांचे आवहना-

ओं ह्रीं असुरेन्द्रादिदशविधभवनेन्द्रेभ्य इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ओं ह्रीं असुरेन्द्रादिदशविधभ-
वनेन्द्रा यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ १५ ॥

ओं विश्वजनीनजिनाध्वगदिनसंख्यात्रययथा भूखाभिहिताष्टदशाष्टदशगुल्यभिनवक्त्रव्यामा-
नां, वक्त्रव्यानार्धमपादितपादप्रततीनां, पादप्रतत्यर्धप्राप्तदडततीनां, दंडततगिमानसंधटितोष्ठ-
व्यासानां, ओष्ठघटितमुखव्यासत्रयसमानोत्सेधानां, जनन्यादिविहृत्पवित्रक्षिनाष्टादशद्विदशसंख्यानां
वा शरावाणाम्भ्यंतरेषु किञ्चगर्किंपुरुषादिमर्धवर्गं नरेन्द्राणां आवाहनादिपुरःसरसमुचिततत्पर्याक्रमं
यथाक्रमं उपक्रमामहे ॥

संख्याव्यतीताश्रयवर्तमानभौतानगराणां प्रभवो भवतः ॥

आयांतु तिष्ठंतु भूमाखं साक्षाद्भवंतु गृणंतु च यज्ञभागम् ॥

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकप्रतिज्ञापनाय शरावाणाम्भ्यंतरेषु पुष्पाक्षतं क्षिमेत् ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं किन्नरेन्द्र आगच्छ २ संवैपट् । ओं ह्रीं किन्नरेन्द्र अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं
किन्नरेन्द्र अत्र मम सन्निहितो भव २ ववट् । ओं किन्नरे द्राय इदमर्घ्यमित्यादि । ओं ह्रीं
किंपुरुषेन्द्र आगच्छ २ इत्यादि ॥ ओं ह्रीं महोगेन्द्र ॥ ३ ॥ ओं ह्रीं गंधर्वेन्द्र ॥ ४ ॥ ओं

दीपे मत्र बभूव त्वाचे पूजन करणे व 'अमुरकणिमुर्ग' हा श्लोक बभूव याना पूर्ण अर्घ्यप्रदान कराय.

१६ अंशुरार्षणंयत्रामर्घ्ये शरावांचा पुसव्यान पोटाचा व्यस नेती अमात्रा हें सांगितलें आहे. या-
शरावामर्घ्ये किन्नर किंपुरुष वर्गरे आठ प्रकारच्या व्यसंगच्या इंद्राची तपना तहना सांगीतली आहे. या-
पुरः

‘हीं यक्षेन्द्र ॥ ५ ॥ ओं ‘हीं राक्षसेन्द्र ॥ ६ ॥ ओं ‘हीं भूतेन्द्र ॥ ७ ॥ ओं ‘हीं पिशाचेन्द्र ॥ ८ ॥
लायस्त्रिदशैर्लोकपालैर्व्यपैतैर्यं सेव्यते सप्त सामानिकाद्यैः ॥

तेऽमी युक्ता द्विद्विदेवीसहस्रैः सर्वे शान्त्यै संतु भौमामरेन्द्राः ॥

ओं ‘हीं किन्नराद्यष्टविधव्यंतरेन्द्रेभ्यः इदमर्घ्यमित्यादि । ओं ‘हीं किन्नराद्यष्टविधव्यंतरेन्द्रा यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः ॥

अथ पटलिकानामभ्यंतरेषु ॥ अथ विकल्पत्रयाकलितशरावमुखव्याससमानव्यासपादबंधबंधु-
राणां, पादबंधसमानप्रततिप्रमितप्रथमपटलिकानां, उपर्युपरि अल्पाविहीनमानोपघटितद्वितीय-
तृतीयपटलिकानाम् । तत्प्रमाणमंडितनववंशदंडानाम् । अग्रविरचितसरोरुहाणां अर्हदातपत्रत्रयसं-
स्थानमात्मसात्कुर्वणानाम् । अष्टदशद्विंशसंख्यानां वा । पटलिकानामभ्यंतरेषु सकलसूर्याचंद्रमसामा-
व्हानादिपुरःसरं सस्रुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

कायप्रव्रीचारसुखानुरक्तान् ॥ पीतांतलेऽर्घ्यास्त्रिविधानवंतौ ॥

ज्योतिष्कदेवानपि चंद्रसूर्यावायातमात्मीयपरिच्छदाभ्याम् ॥

सर पूजा करावी. ‘संख्याव्यतीताश्रयवर्तमान’ हा श्लोक वणून यांची पूजा करण्यासाठी पुष्पाक्षता टाकावी
व ‘ओं ‘हीं किन्नरेन्द्र’ इत्यादि मंत्र वणून व्यंतरेन्द्रांची पूजा करावी ‘त्रायस्त्रिदशैर्लोकपालैः’ हा श्लोक
व त्याचा मंत्र वणून त्यांना पूर्णार्घ्य द्यावा. हे किन्नरादि इंद्र गजमानादिकांची शान्ति करेत .

‘अथ पटलिकानामभ्यंतरेषु’ ‘ओं निलकण्ठव्यकलित’ हा मंत्र वणून पटलिकाच्या मध्यभागी सूर्य व चन्द्र
या ज्योतिर्देवांच्या इंद्रांची कल्पना करावी

‘कायप्रव्रीचारसुखानुरक्तान्’ हा श्लोक वणून व सूर्येन्द्र आगच्छ, चन्द्रेन्द्र आगच्छ इत्यादि म्हणून

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिष्ठापनाय पटलिकासु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ओं सूर्येन्द्र-
आगच्छ २ इत्यादि ॥ ओं चन्द्रेन्द्र आगच्छ २ ॥ २ ॥

यो योजनान्यष्टशतीं व्यतीत्य भूमेश्चरन्व्योमनि भानुमाली ॥

यो योजनाशीतिमतीत्य तस्माच्चंद्रोर्ध्वितौ तौ भवनां प्रसन्नौ ॥

ओं ह्रीं सूर्याचंद्रमसौ इदमर्थ० यजामहे प्रतिगृह्यता २ शांति कुरुता २ स्वाहा ॥
पूर्णार्धः ॥ २० ॥

अथ पालिकानामभ्यंतरेषु ॥

ओं सर्वज्ञमहायज्ञादिनसंख्याविकल्पत्रयक्रमसंभवद्द्वादशषोडशविंशतिसात्रमितव्यासान्यत---
ममुखव्यासानाम् । मुखव्यासासार्धप्रमाणचरणागतव्यासाना । मुखव्यासचतुर्थांशसंमितदंड---
विस्ताराणा । मुखव्यासाष्टमभागप्रमितरध्रोष्ठगततीनाम् मुखव्याससमानोत्तरोधकलितानां । अष्टदश-
द्वादशमंख्यानानामिज्यादिनसंख्यानां वा । पालिकानामभ्यंतरेषु । सौधमैशानादिद्वादशकल्पेन्द्राणां
आवाहनादिपुरःसरं समुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

द्वौ सागरौ सप्तदश द्विसप्तस्थितिः क्रमाद्विद्विधिका च यावत् ॥

द्वाविंशतिर्येषु सुराधिपास्ते सर्वे समायांतु भजंतु पूजाम् ॥

आवाहनादि करून पूजा करा पी. ' योयोजनान्यष्टशतीं व्यतीत्य ' हा श्लोक लघून् ज्योतिरिद्राम अर्घ्यं द्यावे,
' ओ सर्वज्ञमहायज्ञादिनसंख्या ' हा श्लोक लघून् पालिकांच्यामर्घ्ये सौधमैशानादि सेळा स्वर्गातील इंद्राची आवा-
हनादि पुरःसर पूजा करावी.

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिष्ठापनाय पालिकासु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ओं ह्रीं सौधर्मेन्द्र
आगच्छ २ संवैपडित्यादि ॥ १ ॥ ओं ह्रीं ईशानेन्द्र० ॥ २ ॥ ओं ह्रीं सानत्कुमारेन्द्र ॥ ३ ॥
ओं ह्रीं माहेन्द्र ॥ ४ ॥ ओं ह्रीं ब्रम्हेन्द्र ॥ ५ ॥ ओं ह्रीं लांतवेन्द्र ॥ ६ ॥ ओं ह्रीं शुक्लेन्द्र
॥ ७ ॥ ओं ह्रीं शतारेन्द्र ॥ ८ ॥ ओं ह्रीं आननेन्द्र ॥ ९ ॥ ओं ह्रीं प्राणेन्द्र ॥ १० ॥ ओं ह्रीं
आरणेन्द्र ॥ ११ ॥ ओं ह्रीं अच्युतेन्द्र ॥ १२ ॥

हस्तान्सप्त पडेव पंच चतुरस्त्रीनर्धयुक्तानथ ॥

त्रीदुत्सेधमुशंति जैनमुनयो येषु द्वयोश्च द्वयोः ॥

तेऽमी सारसुखानुभावकलिता नंदंति चंदंति च ॥

स्मर्लक्ष्मीपतयः सदा विदधतां शान्तिं सतामर्धिताः ॥

ओं ह्रीं सौधर्मादिद्वादशकलेन्द्राः इदमर्घ्यं यजामहे प्रतिगृह्यतां २ यजमानप्रभृतीना
शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः ॥

‘द्वौ तागरौ’ हा श्लोकं लघुन आवाहनादि पुरःसर पालितामर्घ्यं पुष्पाक्षतं टाकाञ्चात. ‘ओं ह्रीं सौधर्मेन्द्र
आगच्छेत्यादि’ हा मंत्रं लघुन त्वांच आन्धान गौरै रूलन पूजा करावी.

‘हस्तान्सप्त पडेव’ हा श्लोक व ‘ओं ह्रीं सौधर्मादिद्वादश’ हा मंत्रं लघुन सौधर्मादिक चारों इंद्रांना अ-
र्घ्य द्यावे. हे इंद्र यजमान वगैरेची शान्ति करेत.

अथ पीठमंडलपात्रेषु न्यक्षेण यक्षादिदेवतानां अधिवासनं निर्वर्त्य मृत्तिकायां संजिघृक्षितायां शुभादभ्रविभ्रमविभ्राजितातिविचित्रातपत्रेषु विनयेजनैः समुच्छिन्नेषु, कुंदेदुहार्गनीहागौरचामरनिकुंठेषु । वि शसादिबिलसद्वारविलाभिनीवाराभिबीज्यमानेषु वृषभध्वजविजयध्वजध्वजप्रतिष्ठाध्वजप्रतिष्ठाध्वजेषु । मंगलालंकरचक्रकन्यकाकराभोरुहप्रतिष्ठितेषु सुप्रतिष्ठाध्वजप्रतिष्ठाध्वजेषु । काहातांगुलिहृतदंडाहातान्योन्याहातानाहतपंचमहाद्यध्वानेन भव्यजयजयध्वानद्विदिमंगलेषु । गुणतेन बधिरितेषु राकलद्विकतेषु, कत्याणसमयसुरंदरीगंचितगानायमानमतिमधुरगानमातन्वतीषु सुकंठीषु, प्रेक्षकजनश्चेनश्चमत्कारिबुद्धताविलासानुकारिस्त्यादिनृत्यमत्याहितमानदतीषु, हूं-गा-सुखप्रतीहारनिकैः परितो निवारितेषु नीचमल्लेषु श्वेतवस्त्रामाल्याभरणभूषितराष्ट्रभूषणोपलक्षितप्रशस्तहस्त्यश्चारूढमस्तकस्तर्कतस्वरादिपात्रेषु त्रवार्षिकजनेषु, यक्षाप्रतो गच्छत्सु, गच्छद्गुणस्तोत्रपठनपरायेणेषु ऋष्यार्थिकाविद्वद्विशिष्टजनेष्वन्वतो गच्छत्सु, संमार्जनसुगंधिजलसेचनपुष्पोपहारादिसंस्कारपृथक्कृतशोभासु पुरवीथिषु, समुचितपताकातोरणपूर्णकलशगरवलिसपर्याकरपुंभ्रीजनप्रविराजितेषु गृहद्वारेषु, समुचितोत्सेधायामचतुःस्तंभसंभृतवितानमुक्तादामादिमंडितमंडपमधि-

अथ मृत्तिकाराग्रह

‘अथ पीठमंडलपालेषु’ या गद्यान्ता मारांश- पालिका, पटली, शराव इत्यादिकामन्ये यक्षादिकांचे पूजनं ज्ञात्वापर मग मृत्तिहांसंग्रह करणयासाठी निषावे. कुमारीच्या हातांत कलश, दर्पण वगैरे मंगलद्रव्ये द्यावी. ना ना प्रक्षारची वाघे त्यावेळीं नाजवावीत स्त्रियांनी तीर्थकरान्या गर्भादि कल्याणिकांचीं गार्णं गावीत माती भरण्यासा-

ष्ठितं त्रिजगदेकचक्रवर्तिश्रीजिनेश्वरधर्मचक्रं मस्तकेन कराभ्यां विभ्राणं कराभ्यामपराभ्यां राचितां-
जलिं श्यामांगमुत्तुंगगजाधिरूढं सर्वज्ञयज्ञरक्षादक्षं पुरं परिगमय्य सरोवरसरित्पतिसरित्ताकादि-
तटं वा नगरप्रागुत्तरवप्रादिक्षेत्रं वा पुरानयामहे ॥ ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा । इति पुष्पांजलिं
कृत्वा पुरविहाराय यक्षं नयेत् ॥ १ ॥

अथ अनन्यसाधारणसमवसरणाष्टमहाप्रातिहार्यचतुर्विंशदतिशयपंचकल्याणसमलंकृतस्य, स-
र्वदा सर्वक्लेशकर्मविपाकाशयपाशैरपरामृष्टस्य, सर्वज्ञवीतरागपरमातार्हत्परमेश्वरस्य महामहरक्षादक्षं
सर्वार्णहयक्षं पुरं परिगमय्य समुचितोद्देशं समानीय, पूर्वाननमुत्तराननं वा समुपनिवेश्य, निर्वतानि-
स्तरंगसमुद्र इव भव्यसमूहे समुत्सृष्टान्यव्यासंगे, विधीयमानजिनयज्ञनिध्यानैकताने, वयमिमे जिन-
यज्ञदीक्षिता यक्षाग्रतः क्षेवं करपरिभितं परिगृह्य, तत्र पुष्पांजलिपुरःसरं वायुमेवाभिदेवान्सम्मान्य, तै-
र्भूमिं विशोध्य, नागामरानमृतेन संतर्प्य, क्षेत्रपालस्य तैलाभिषेकाभ्यर्चनविधिं विधाय, प्राङ्मुख-

ठी सोनें चार्नी वगेने भ्रातूंची पात्रं पुरुषार्नी ध्यावीत. सर्वार्णहयक्षाच्या पुढें त्यांना गमन करवें. ऋषि आर्यिका वगेने
संयमी पुरुषार्नी त्यांच्या मागून जावें या प्रमाणे सर्वार्णहयक्षास पुरप्रदक्षिणा करवून मग सरोवर, समुद्र, नदी अथ
वा तळें यांचे कांठी नगराच्या ईशान्यदिशेस सर्वार्णहयक्षाची स्थापना करावी. 'ओं ह्रीं क्षीं' हा मंत्र ऋषून पु-
ष्पांजलि क्षेपण करावी व सर्वार्णहयक्षाला पुरविहारासाठी न्यावें.

'अथ अनन्य आधारण' या गद्याचा सारांश—श्री जिनेश्वराच्या यज्ञाचें रक्षण करण्यास समर्थ अशा
सर्वार्णहयक्षाला योग्य ठिकाणी आणून पूर्वेकडे अथवा उत्तरेकडे त्यांचे मुख करून त्यांची स्थापना करावी.
भव्य जीव शास्त्ररीतीनें वमल्यानून जिनयज्ञ दीक्षा ज्यांनी घेतली आहे अशा इंद्रादिकांनी त्या यक्षापुढे एक
हात प्रमाण जमीन आखून तेथे पुष्पांजलिपूर्वक वायु, मेघ व अग्नि या देवांची पूजा करून व त्यांच्या-

मुदङ्मुखं वा निखन्योर्ध्वमृत्तिकामपसार्य, पुनः खात्वा, अधःस्थितशुद्धसिग्धसद्वर्णभेकभक्षणीय-
त्वादिगुणोपलक्षितां प्रशस्तमृत्तिकां भूस्वर्चनविधानेनाभ्यर्च्य, स्वकीयवामकरतलं धरामभिर्मन्त्र्य शं-
खमुंभुकारनादेषु सकलजगदुदरविवरमापूरयत्सु, तत्करेण तां मृत्तिकामुद्धृत्य कार्तस्वरादिपात्रेषु वि-
निक्षिप्य भगवज्जिनाङ्कुराभ्यर्चनविधानमूलभूतां पुण्याङ्कुरजननावस्थानवृद्धिफलोदयैकसाधकतर्मां
मृत्सन्मिनां तत्पात्रधरैर्मूर्त्तीनां दृढ ध्रीयमाणां यक्षनायकेनाभिरक्ष्यमाणां परया त्रिभुल्या नीत्वा नगरं
चलत्केतनजिनकेतनं प्रदक्षिणपुरःसरं पुरस्मानयामहे ॥ २ ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा ॥ विधियज्ञप्रतिज्ञापनाय पुण्याञ्जलिः ॥

विहारकाले जगदीश्वराणां ० इति वायुकुमारार्चनम् ।

विहारकाले इति मेघकुमारार्चनम् ॥

गर्भान्वयादौ इत्यग्निकुमारार्चनम् ॥

प्राचीमैशानीं चांतरा वातकुमारादिस्थापनम् ॥

तुष्टा अभी षष्टिसहस्रनागा ० इति नागार्चनम् ॥

ऊर्ध्वस्थेन करद्वयेन फलकं खड्गं कगभ्यामधो ।

कहन ती भूमि शुद्ध करयून, नागकुमारांचें अमृतानें संतर्पण करून व क्षेत्रपालाची तेलानें अभिषेक पूजा
करून, तदनंतर पूर्वेकडे क्रिया उत्तरेकडे तोड करून जमीन खणवी, तरची माती काढून पुनः खणावे ह्य
णजे शुद्ध, सिग्ध, सतेज व वेदक जिला सातात अशी उत्तम गुणांची माती निघते तिचे भूमिपूजनचें
विधीनं पूजन करावें. तदनंतर त्या जमिनीचें वा डाव्या हाताचें अभिमंत्रण करावें. नाना प्रकाची वाद्ये वाजत

वर्तिभ्यामुरुसा'मेयमसितं स्फूर्जद्रदां चित्रतम् ॥

प्रत्यहक्षपक्षमं समवितक्षेत्रव्रजं क्षेत्रपम् ॥

तेलेनाद्य सताभिपिच्य विदधे मिन्दूरैर्कैर्धूमरम् ॥

ओ ह्रीं क्षेत्रपाल अत्रागच्छ २ मनौपट् । ओ ह्रीं० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओ ह्रीं अत्र मम संनिहि नो भव २ वपट् ॥ ओ ह्रीं क्षेत्रपालाय तैलाभिषेकं करोमि प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥ ओ ह्रीं क्षेत्रपालाय मिन्दूरसेचनं करोमि स्वाहा ॥ ३ ॥

क्षेत्र मत्वेऽस्मिन्परिपालयन्तं । विद्वाननशेषानपसारयन्तम् ॥

अर्धोद्देशाया गुडदानपूर्वं श्रीक्षेत्रपालं बलिना विनोमि ॥

ओ ह्रीं क्षेत्रपालाय गुड यजामहे प्रतिगृह्यता २ स्वाहा । ओ ह्रीं अत्रस्थक्षेत्रपालाय इदं जलं गंधं अक्षतान् पुष्पं चरुं द्रविं धूपं फलं स्वस्तिकं च यजामहे स्वाहा । ओ ह्रीं क्षेत्रपालाय भद्रं यजामहे प्रतिगृह्यता २ स्वाहा ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

अभतां उवाच हातानं तो माती मोनें चाती वंगरे भातून्या पात्रामन्यं भराती. ही माती पुण्यांचें अंकुर्गर्पण विधान करण्याम काण आले १ पुण्यांकुर वाटण्याचा जाण गेले अजी माती त्या पात्रामन्यं भरावी १ ती पात्रे माणसान्या डोल्यावर देऊन मोटाया वाटांनं भागमध्य त्र्योषद्व्यक्षागह आणाती व जिन-मंदिरासाला प्रदक्षिणा देऊन तेथे ती पात्रे ठेवातीत. हा निवि दावण्याचे मंत्र -

‘ओ ह्रीं श्री’ इत्यादि हा मंत्र लघुन भूमिचो पूजा अण्णामाठीं पुण्य क्षेत्राण करीत.

‘निहारकाले जगदीश्वरणां’ हा श्लोक लघुन वायुकुमाराचें पूजन करावें.

‘निहारकाले’ हा श्लोक लघुन मधुकुमाराचें पूजन करावें.

प्राङ्मुखमुदङ्मुखं वा निखन्योर्ध्वमृत्तिकामपमर्याय पुनः स्वात्वाधस्थितशुद्धमृत्तिकां पुंजीकुर्यात् ॥

वार्दभैरवैः सुमनोक्षतौर्ध्वपत्रदोषैरमृतोपमानैः ॥

इमां समन्त्राणि विशुद्धमृत्तिकां पुण्याङ्कुराभ्यर्चनपूर्वभूताम् ॥ ५ ॥

पुंजितां समाभिमंत्र्य मृदं मे ॥ वासहस्तमपि पूर्वमुखो वा ॥

तेन तामहीमहोत्तरवक्त्रो वा न्यसाभि कनकादिसुगात्रे ॥

ओं न्ही असुजर सुजर भव स्वाहा इति स्वकीयवागकारतलं अभिमंत्रयेत् ॥

ओं न्ही असुजर सुजर भव स्वाहा इति धगमप्यभिमंत्रयेत् ॥

‘ गर्भान्वयादौ ’ हा श्लोकं कृत्वा न अङ्गुलीमात्रे पञ्चन कराम्,

नासु कुमार, मेघ कुमार व अभिकुमार यांचे पूजे व अर्चना ये दिर्गाल म यभा ति स्थापन करवें.

‘ तुष्टा अभी पष्टिसहस्रनागा ’ या श्लोकानें नागकुमाराच अर्चन करानें.

‘ उर्ध्वस्थेन ’ हा श्लोक व ओं न्ही क्षेत्रपाल आवागच्छ ४ तारे भावहानादिगचे मंत्र कृत्वा क्षेत्रपालाला

सिद्ध लावावा. व तेलाला अभिषेक करामा. क्षेत्रपालाला चार हात अतता १. या १ काळां कुत्रा हें वाहन आहे.

हा विघ्नें दूर करितो. ‘ क्षेत्रं मयेस्मिन् ’ हा श्लोक न त्याचें मंत्र कृत्वा क्षेत्रपालाला गुरु अर्पण कर ॥ याप्र-

माणें पूजन झाल्यावर पूर्वकडे अथवा उत्तरेकडे तोंड करून जमीन रानाची पाणी मी काढून पुनः सणावा व

शुद्ध माती गोळा करावी. तदनंतर ‘ वार्दभै ’ हा श्लोक कृत्वा पुनः या शुद्ध मातीची अष्ट द्रव्यानीं १ जा करवावी.

तदनंतर ती माती व आपला डावा हात याना मंत्रित करून पूर्वे दिवा उत्तरेकडे तोंड करून ती माती सुवर्णादि-

पात्रामध्ये भरवावी.

‘ ओं न्ही असुजर ’ हा मंत्र कृत्वा आपल्या डाव्या हाताचें अभिमंत्रण करावें.

‘ ओं न्ही असुजर ’ हा मंत्र कृत्वा मातीं अभिमंत्रित करावी.

स्थूलप्राणिप्रधादिवर्जनविधेर्देवानृपस्तादृशान् ॥

संपूज्य द्विजपुंगवांश्च धिनुयात्तावृलवानादिभिः ॥

उपासकान् तांवृलाचैः प्रतोपयेत् ॥ १० ॥

अथ चैत्यालयस्यैवान्यां दिशि अष्टदलकमलमालिख्य चैत्यालयनगरमंत्राधिद्विकपालकेभ्यो निजमंत्रपूतयज्ञांगविशेषेण सर्वतः पूजां द्वितीये ग्रामाश्रितजेषाञ्जेषदेवताश्च सर्वशालार्थं समुच्येत्-
सपर्याशप्रदानेन प्रतर्पयामहे । त्रिविद्यज्ञप्रतिज्ञापनाष्टदलकणिक्तामध्येषु पुष्पाक्षतदर्भान् क्षिपेत् । ११ ।
पूर्वस्यां दिशि ॥ उत्तुंगशरदभ्रेत्यादिविधिनाष्टिक्षु अष्टदिकपालकदेवान्पूजेयत् ।

धामाश्रिता दिक्पनयोष्टांरुया ग्रामाश्रितास्ते च पदे च सेवे ॥

अर्घ्यप्रदानेन सुतृप्तिभाजे निम्नतु त्रिद्वान्द्रुताच्चरस्य ॥

ओं ह्रीं धामग्रामाश्रितद्विकपालकदेवाः सर्वेऽपि ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा इदमर्घ्यं गृणहीत
२ यागविघ्नशान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ १२ ॥

‘सस्थान्य’ हा श्लोक मणुन यक्षाला त्याच्या पीठ देत रागपून पटङ्गिता व तेच्या पुढे वृत्तिकेने भरलेली पात्रे उवाचते.

१० ‘देवर्षिद्विजपूजनं च’ हा श्लोक मणुन तांस्त्रिदशितर्जनीं श्रापकांन मंतुष्ट कराने,

११-१२ तदनन्तर चैत्यालयाच्या ईशान्यदिशेला जाठ दळाच कमंडलूः । . गेल्यालय व नगरमंथी दिक्पा-
लांची त्याच्या मंत्रांनी पूजा करानी आणि ग्रामदेवताचा मंत्रोपान्यय तृप्ति करानी.

‘उत्तुंगशरदभ्रेत्यादि’ या श्लोकांनी जाठ दिशाभालाचा पूजा करावी.

ततो जिनेन्द्रस्य महोत्सवेन महास्नपनमेकादशविधार्चनां पंचमंडलाराधनां श्रुतस्कंधमहर्षिणां च सपर्या विधिना विदध्यात् ॥

आनीतमृद्धिर्विधिना मर्ताभिः पात्राणि सर्वाण्यधिवासेतानि ॥

न्यासकमेणोचितमुत्तरस्याः प्रपरयामोद्य संमंत्रमेव ॥

ओं ह्रीं परिपूर्णानंतचतुष्टयाय नमः इति पालिकादिपात्रेषु मृत्तिकां पूरयेत् ॥ १३ ॥

गोधूमसुदान् शिलशालिशिवान् । कुलत्थमापास्तिलराजमापान् ॥

ब्रीह्याढकीकोद्रवमर्पपौधान्न्यामाककंश्चणकान्यवाश्च ॥ १४ ॥

सुगर्मतोष्टादश बीजधान्यान्यमूनि धौतानि शुभैः पयोभिः ॥

लम्बे प्रशस्ते सति शस्त्रनादे । कुलांगनाभिर्निशि वापयामः ॥ १५ ॥ युग्मम्

ओं ह्रीं नमो वृषभाय रोहिणि चंडे महाचंडे सर्वचंडे स्वाहा इति बीजानि प्रक्षालयेत् ॥ ओं

नमो रोहिणि वर्धमानविजये विजयचंडे बीजप्रमुखाय लोकविदिताय सर्वज्ञाय स्वाहा ॥ इति सुंदरी-

भिर्वीर्येत्स्वयं च वपेत् ॥ १५ ॥

‘धामाश्रिता’ हा श्लोक व ‘ओं ह्रीं धामाग्र’ हा मंत्र स्नपून अष्ट दिक्पालकांना अर्घ्य द्यावा. नंतर मोठ्या थाटाने जिनेश्वरांचा महाभिषेक, एकादशविध पूजन, पंचमंडलाराधन, श्रुतस्कंध व महर्षिंचे पूजन करावे,

१३ ‘आनीतमृद्धिः’ हा श्लोक व ‘ओं ह्रीं परिपूर्ण’ इत्यादि हा मंत्र स्नपून पालिका वगैरे पात्रांमध्ये माती भरावी. ती सुवासिनीच्या हाताने भरावी. माती भर पोना सुवासिनींनी उत्तरेकडे तोंड करावे.

१४-१५ ‘गोधूमसुदान्’ वगैरे दोन श्लोक व ओं ह्रीं वृषभाय हा मंत्र म्हणून सुवासिनीकडून व स्वतःहि अठरा प्रकारचे धान्य पेरवे.

वदितनानारत्नप्रभाभारंकुरैः समाराधनीयपादांभोरुहं भगवंतमर्हन्तं ईश्वरमर्चितं समर्चयामहे ॥ २० ॥

प्रध्वस्ताशेषघातिप्रकटनिरवधिज्ञानदृग्वर्यसौख्यः ॥

कल्याणैः पंचभैदः प्रविलसति चतुस्त्रिंशता चातिशयैः ॥

तैरष्टप्रतिहार्यैः स्त्रिजदधिपतिर्यस्यमेनं जिनेन्द्र

प्रोद्यत्पुण्यांकुरौघैरनघमिह यजेऽगण्यपुण्यांकुर्यम् ॥

ओं ह्रीं नमः परमकल्याणेश्वरः स्वाहा इत्यंकुरैरभ्यर्चयेत् ॥ २१ ॥

प्रमादाज्ज्ञानदुर्घौघैर्विहितं विहितं न यत् ॥

जिनेन्द्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च यत् ॥

क्षमापणपुःसरं पंचांगप्रणामः ॥ २२ ॥

प्रक्षीणदोषमलीविद्धनिजप्रकाशं लोकैकभूषणमहं जिनदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रेयं सपदि सवदनं विधातुं पूज्यं प्रपूज्य हृदये निदधे भवन्तम् ॥

ओं जहां ज्हाँ ज्हू ज्हौ ज्हः असि आ उसा स्वस्थानं गच्छ २ जः ३ इति जिनेश्वरविसर्जनम् ॥

यत्ना तीन प्रदक्षिणा ध्याव्या न जिनपूजनाच्या वर्ळा वाद्यां-या गजरामन्वे १ जिनेश्वराला त्यांनी ओवाळावे हाच अभिप्राय 'ओं मंगललोकोत्तय' या गद्यामध्ये सांगितला आहे.

२१ 'प्रध्वस्ताशेष' हा श्लोक लक्षण पटलिका वंगरेच्या अंकुरांनी जिनाला ओवाळावे.

२२ 'प्रमादाज्ञानदुर्घौघैः' हा श्लोक लक्षण पुरःसरः पंचांग प्रणाम करावा.

२३ 'प्रक्षीणदोष' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लक्षण जिनेन्द्राचे विसर्जन करावे.

मोहध्वांतविदारणं विशदविश्वोद्भासिदीप्तश्रियं ॥
 सन्मार्गप्रतिभासकं विबुधसंदेहात्मतापादकम् ॥
 श्रीपादं जिनचंद्रशांतिशरणं सद्भक्तिमाने मिते ॥
 भूयस्तापहरस्य देव भवतो भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥ २४ ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्ने अङ्कुरार्पणविधिर्नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥ २ ॥
 भद्रे भूयात् ।।।।।।

२४ 'मोहध्वांतविदारणं' हा श्लोक क्लृप्तं हे जिना आपले दर्शन पुनः होवो अशी त्याची प्रार्थना करार्तां.

या प्रमाणे प्रतिष्ठातिलक नावान्या ग्रथामध्ये अङ्कुरार्पण विधि नावाचा हा दुसरा अध्याय सपला.

तृतीयः परिच्छेदः ।

151-

अथ शान्तिहोमविधानमभिधान्यामः ॥

तत्ताद्रे। तावत्सकम्पपूनेकपुण्याह्वाननां कुर्यात् ॥

[illegible]

लनसंजसत्त्वक्षणक्षात्तधर्मराजद्राजादिसंज्ञिधौ, आर्यषट्मर्गभान्वयादिकर्मकर्मठधर्मक्रियाकुतूहलत्रै-
वर्णिकसमाजसन्निधौ, न्यायार्जितश्रितवर्द्धितार्थ पात्रविनियोगेन सफलं कुर्वन्तः, सर्वहितदयामूल-
महच्छासनं महामहादिभिः प्रभावयतो धार्मिकस्य सन्निधौ, तेन विधायमानजिनयज्ञमहोत्सवे,
स्नानानुस्नानलेपभूषणवसनाख्यशरीरोपस्कारशुद्धिपंचकं, शोषणदहनभस्मीकरणाभृत्प्लावननिजा-
त्मध्यानह्वयात्मशुद्धिपंचकं च प्राप्ता एते वयं पंचोपचारादिक्रियाशुद्धिसहितं, औत्सर्गिकाविशेषवि-
प्याशेषपंचशुद्धिसहितं, अभिहिततीर्थक्षेत्रकालशुद्धिसहितं, निधानापिधानादिविषयसकलपाल-
शुद्धिसहितं, स्नपनार्चनहवनद्रव्यादीनाखिलद्रव्यशुद्धिसहितं, केवलश्रुतकेवलदशपूर्वधरैकाद-
शांगधरप्रथमांगधरसूत्रकारभाव्यकारप्रभृत्याचार्यपरंपरायाताजेनसंहिताशास्त्रतदुपदेशतत्कर्मप्रयोगानुक्र-
मायानेन विधिना विधीयमानप्रतिष्ठाकर्मणि सकलाभ्युदयनिःश्रेयससिद्ध्यर्थ, शुद्ध्यर्थ, शान्त्यर्थ
शान्तिहोमविधिं विधास्यामः। तत्कर्मणः पुण्याहार्थं ऋद्रथर्थं स्वस्त्यर्थं पुण्याहवाचनां कर्तुमुत्सहामहे।
इति सकल्य तदङ्गत्वेन कर्मणः पुण्याहवाचनां कुर्यात् ॥ १ ॥

तत्रैवं प्रयोगः ॥

शालिनां प्रस्थं प्रस्तीर्य तत्र ऋकारं वेष्टितस्वस्तिकयंत्रं समालिख्य, तदुपरि तीर्थजलपरिपूरित-
गंधाक्षतपुण्याद्यार्चितपल्लवदर्पणशोभितदर्भपल्लवाचिततंडुलपरिपूरितपात्रापिहितपंचरत्नसुवर्णगर्भितस-

अध्याय तिसरा.

शान्तिहोमविधान,

शान्तिहोम हा प्रतिष्टेचं कार्यं सिद्धं न्हांवें ह्मणून, सर्वं अभ्युदय निःश्रेयससिद्धि न्हांवी ह्मणून, शुद्धि-

चैत्रे क्षीरदुमादिभिः समुचितोत्सेधव्यासायामचिर्निर्मितविविधालंकारमंडितयज्ञमंडपे, अनाद्यनंतकालसंतानमध्यपत्तितासंख्यातोत्सर्पिण्यवसर्पिणासमनंतरोपनतदशकोटिकोटिसागरोपमप्रमितहंडावसर्पिणीकाले प्रवर्तमाने, तत्र सर्वशतिशतायुःसप्तहस्तोत्सेधरूक्षवर्णशरीरप्रजाप्रभृतिवर्तनालक्षणैकविंशतिसहस्रवर्षप्रभितिदुःपमनाम्नि पंचमे कलियुगे प्रवर्तमाने, तत्र शालिवाहनशककाले एकोनचत्वारिंशदुत्तराष्टशताधिकसहस्र १८३९ वर्षसंमिते सति प्रवर्तमानपिगलनामसंवत्सरे, उत्तरायणे वसंतर्तौ, चैत्रमासे, कृष्णपक्षे, एकादश्यां तिथौ भौमवारयुक्तायां तिथिवारनक्षत्रयोगकरणाख्यपंचांगतिथिसंशुद्धिनिर्दोषायत्तलमशुद्धिबिलमहोराद्रेकाणनवांशद्वादशांशभिधानपदुर्गशुद्धिविविधभेदप्रभेदगोचरशुद्धिरुदकफलावगमनिमित्तशुद्धिरित्येवंविधपंचशुद्धिरामन्वितप्रशस्तमुद्भूतयुक्तायां, वीतयोपाभूपादिसंगत्वाद्गीतरागत्वं, निरस्तनिखिंशत्वादपास्तद्वेयत्वं, तदुभयनिपित्तनिश्चलध्यानैकतानत्वं, तत्कारणकर्मक्षयसर्वज्ञत्वादिगुणान् साक्षात्कथयंत्या इव भगवज्जिनार्चायाः जिनप्रतिमायाः सन्निधौ, सकलसमयसमाराध्यनिरवद्यविद्यारूपावदेवतासन्निधौ, चतुरजनचेतश्चमत्कारिचतुरनुयोगार्धातिवोधाचरणप्रचारणपरायणाचार्यवर्गस्य सन्निधौ, निरस्तविपयाभिलाषानिरारंभनिःपरिग्रहनितांतज्ञाननिरतमुधुवर्गसन्निधौ, निरवद्यस्याद्वादविद्याविदग्धपदवाक्यप्रमाणज्ञविद्वज्जनसन्निधौ, न्यायविहितप्रजापालनमतिपालनकुलपालनात्मपा-

१-यस्मिन्नगरे ग्रामे वा यज्ञं क्रियते तत्रगरनाम ग्रामनामोच्चारणीयम् । २-यज्ञादिश्वर्तमानगणकसवत्सरायन-
त्रदुमासपक्षतिथिवारादिनामोच्चारं कुर्यात् ॥

च्छेत्तसूत्रावृत्तचंदनपंकममशाल्यक्षतोपलक्षितकठलमनयवस्त्रपुष्पद्रामशोभितशुभलक्षणलाक्षितिसनालक-
लशो संस्थाप्य तत्कलशजलं यष्टप्रभृतिसर्वजनेषु सर्वाशान्तिमंत्रमुच्चारयन् सिंचेत् ॥ २ ॥

ओं पुण्याह २ प्रियन्ता २ भगवन्तोर्द्धन्तः सर्वज्ञाः सर्वाग्निनः त्रिलोकनाथाः त्रिलोकप्र-
द्योतनकराः वृषभाजितशभाजिमनंदन-सुमति-पद्मप्रभ-सुपार्श्व-चद्रप्रभ-पुष्प-शतिल-श्रेयो-
वासपूज्य-विसल-अनंत-धर्म-शान्ति-कुशु-अर-मल्लि-मुनिमुन्नत-नभि-नेभि-पार्श्व-श्री-
वर्धमानाः शाताः शान्तिकराः सकलकर्म्मरिपुविजयकांतारदुर्गविषेमगु रक्षतु नो जिनेन्द्राः सर्वविदश्च ॥
श्रीं ह्रीं धृति कीर्ति कान्ति बुद्धि लक्ष्मी मेधात्रिन्यः सेवाकुषिणाण्यव्याद्यलेख्यमंत्रसाधनचूर्णि-
प्रयोगस्थानगमनसिद्धिसाधनायाप्रतिहतशक्तयो भवन्तु नो विद्यादेवताः ॥ नित्यमर्हसिद्धा-

भाटी, शान्ति प्राप्ति न्हावी ह्मणून केला जातो. हा होम करण्याच्या पूर्वी संकल्प झगतात. तदनंतर पुण्याह-
वाचन विधि होत अमर्तो व शान्तिमंत्र विधि होत असतो. हा विधि झाल्यानंतर शान्ति होमाला सुरवात
करानी लागते. 'श्रीमदहर्त्परमेश्वर' या गद्यानें संकल्प झणावा. मन्त्रप झाल्यानंतर पुण्याहवाचन करावें त्याच
विधि अमा-एक प्रस्थमर तांदूळ पसरून त्यामध्ये 'ह्रीं' हे अक्षर लिहो व त्यास्तक काढावें व त्या-
च्यावर गंधाक्षतांनी ज्याची पुजा केली आहे अमा तऱ्हेचा तोटीचा कलश स्थापन करावा. त्या कलशा-
तील जल शान्तिमंत्रांचे उच्चारण करून यजमान वगैरेच्या आगवर सिंचन कराव.

ओं पुण्याह २ प्रियन्ता २ हा मंत्र उच्चारून यजमान वगैरेच्या आगवर जलसिंचन करावें. तदनंतर ऋषभ
वगैरे चौधीस तीर्थकराची नांवे उच्चारून शेमटीं 'प्रियन्तां २' असे उच्चारून जलसिंचन करावें.

चार्योपाध्यायसर्वसाधवश्च भगवंतो नः प्रियंतां २ ॥ आदित्यसोमांगारबुधशुक्रशनिश्चर-
राहुकेतुग्रहाश्च नः ॥ तिथिकरणमूहूर्तलग्नेदेवताः इह चान्यग्रासनगरादिषु अपि वास्तुदेवताश्च ताः
सर्वा गुरुभक्ता अक्षीणकोषकोष्ठागारा भयेयुर्दानतपोवीर्य नित्यमेवास्तु नः । मातृपितृभ्रातृसुतसु-
हृत्स्वजनसंबन्धिवंधुवर्गसहितानां धनधान्यैश्वर्यद्युतिवलयशोवृद्धिरस्तु । प्रमोदोऽस्तु । शान्तिर्भवतु ।
पुष्टिर्भवतु । सिद्धिर्भवतु । काममांगल्योत्सवाः सन्तु । शान्त्यंतु घोराणि । शान्त्यन्तु पापानि ।
पुण्यं वर्द्धताम् ॥ धर्मो वर्द्धताम् । श्रमयुषी वर्द्धताम् । कुलं गोत्रं चाभिवर्द्धतां । स्वस्ति भद्रं
चास्तु नः । हतास्ते परिपंथिनः । शत्रवः शमं यान्तु । निष्प्रतिघमस्तु । शिवमलुलमस्तु । सिद्धाः
सिद्धिं प्रयच्छन्तु नः स्वाहा ॥

ओं कर्मणः पुण्याह भवंतो ब्रुवन्तु इति प्रार्थयेत् । प्रार्थिताविप्राः पुण्याहं कर्मणोऽस्तु इति
ब्रूयुः ॥ अनेन प्रकारेण । ओं कर्मणे स्मस्ति भवंतो ब्रुवन्तु स्वस्ति कर्मणोऽस्तु च । कर्मशृङ्गे भ-
वन्तो ब्रुवन्तु कर्मशृङ्गेऽस्तु । एतद्वाक्यत्रयोच्चारणान्ते त्रिवारपात्रांतरपातितपूर्णकलशजलेन सर्वां शा-
न्तिमंत्रेण सिंचेत् ॥

‘ श्रींहीद्वति ’ हा मय हणून व प्रियंता २ असे हणून सिंचन करावे
‘ नित्यमर्हन्निमदा ’ हा मंत्र हणून जलसिंचन करावे
‘ आदित्यसोमांगार ’ हा मंत्र हणून जलसिंचन करावे. या प्रमाणे हे मंत्र हणून तदनंतर ‘ ओं कर्मणः पुण्या
ह भवन्तो ब्रुवन्तु ’ हणजे शान्तिहोमाची क्रिया कार्त्तवेळी हा दिवस सुखकर होवो असे हणण्याची सभेला प्रार्थना
करावी व त्याप्रमाणे सभेने म्हणावे. मग याजकाने त्यांच्यावर जलसिंचन करावे.

अथ शांतिमंत्रः ।

अथ निरतिशयनिजमहिमभरसमसमान-त्भीयचरणपरिचरणचतुरचतुर्णिकायामरनिकुलं बभूवुः भक्तो-
दीरकोटीतटघटितस्फुटतरप्रभाधासुरानेकनूतननिकराकरदिवाकरशताधिकातिगंभीरविपुलप्रभाभल-
क्षीरोदंडिङ्गीरिण्डायमानचतुःषष्टिचामरप्रभृतिपरिलक्ष्यमाणप्रातिपक्षबहिरंगमहालक्ष्मीवान् । अशेषदो-
पावरणाविगमसमनंतरसमुदभूतसकललोफालोकनिरंतरपरिपूर्णसर्वद्रव्यपर्यायविषयक्रमकरणव्यवधाना-
तिवर्तिकेवलख्यपरं ज्योतिःस्वरूपांतरंगिकाक्षयमहालक्ष्मीवान् । अभ्यर्हि तां खिलाभ्युदयनिःश्रेयससंपादकः
स्याद्वादन्यायनायकः परमाप्तो भगवानर्हद्भट्टारकः । मातृपितृभ्रातृसुहृत्स्वजनसंबंधिबंधुवर्गसहितय-
जमानस्य सकलकल्याणं करोतु ॥ शांति कान्तिमाविष्करोतु प्रादुष्करोतु ॥ सौभाग्यमारोग्यमातनोतु
संतनोतु ॥ संपदमापदं संपादयतु संप्रिदायतु । अयशोयशो निष्कासयतु विकाशयतु ॥ एनो मति-
मवसादयतु प्रसादयतु ॥ सुखमसुखं तनोतु धुनोतु ॥ अनभिमतमभिमतं वारयतु प्ररयतु ॥ श्रिय-
मायुः श्लाघयतु द्राघयतु । पुण्यं पापं व्याजृभयतु स्तंभयतु ॥ कुप्यं सुभ्यं व्यावर्तयतु प्रवर्तयतु ॥ स-
त्कर्मसत्कर्म बाधयतु रोधयतु ॥ अनेकान्तमेकान्तं निधाययतु विधाययतु । विद्यामविद्यामुन्मीलयतु
समुन्मूलयतु ॥ सच्छास्त्रमसच्छास्त्रं पोषयतु शोषयतु ॥ श्रेयः प्रत्यवायं पुष्णातु मुष्णातु । क्षामं क्षेमं

अथ शांतिमंत्र

‘अथ निरतिशयनिजमहिमभर’ हे गद्य पूर्ण ऋणन व ‘कल्याणमस्तु’ हा श्लोक ऋणून यजमान वगैरेच्या
अंगावर जलसेचन करावे. हा शांतिमंत्र आहे.

कशयतु भृशयतु ॥ शौचमाचारं प्रथयतु द्रढयतु ॥ कुमतिं सुमतिं अनिशं मर्दयतु वर्द्धयतु । सकला-
भ्युदयनिःश्रेयससिद्धिं करोतु वृद्धिं करोतु । इर्वी क्षीं हं सः स्वाहा ॥

कल्याणमस्तु कमलाभिमुखी सदास्तु ।

दीर्घायुरस्तु कुलगोत्रधनं सदास्तु ॥

आरोग्यमस्त्वभिमतार्थफलातिरस्तु ।

भद्रं सदास्तु जिनपुंगवभक्तिरस्तु ॥

श्रीमत्पंचमसार्वभौमपदवी प्रद्युम्नरूपाश्रयं ।

प्रातः षोडशतीर्थकृत्वमखिलत्रैलाक्यपूजास्पदम् ॥

शांतं शांतिजनेधरं त्रिजगतामश्रातशांतिप्रदं ॥

नत्वा शांतिविधित्सयाद्य विद्ध्ये श्रीशांतिहोमोत्सवम् ॥

ओ ऽर्हो श्रीं क्षीं भूः स्वाहा । त्रिधियज्ञप्रतिज्ञापनाय पुष्पांजलिः ॥

अथ होममंडपकुंडादिलक्षणम् ॥

ओं समस्तभूयस्यसुखसंघातलंघनजंघालममुल्लासनानतसुखानिवासनिःश्रेयसनिवासनिसर्गमार्ग-

अथ होमविधि

‘श्रीमत्पंचमवार्धि’ हा श्लोक व ‘ओ ऽर्हो श्री’ हा मंत्र हाणून होमविधि करण्याच्या प्रतियोगेस्तव पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

वरील गद्याचा सारांश-जिनमंदिरान्या पूर्वे दिशेला किंवा पूर्वोत्तर दिशेला मंडपाची रचना करावी.

प्रवचनप्रकाशस्य, सर्वज्ञवीतरागपरमासाहर्षमेश्वरस्य, प्रतिविम्बशुभान्जिनैकेतनस्य प्राच्यां प्रागु-
दीच्यां वा दिशि, जलस्थलशिलावालुकांतखातपूरितममीकृतभु-भागकल्पितमंडपसभान्यतमसंनिवेशे,
क्षीरद्रुमप्रमुखप्रगस्तषोडशस्तंभसंभृते, सप्ताष्टकशान्तरव्याससमचतुर्मुखमक्तित्रयविभागभासुरे पूर्वोद्दि-
दिक्चतुष्टयद्वारबहिर्निर्गुप्तविशिष्टाश्चत्थोदुस्वरस्रक्षान्यग्रोधदारुपरिकल्पितशूलत्रयशालिसमुचितानल्पान-
ल्पकल्पितद्वारसभोत्सेधरामणीयकचतुस्तोरणाभिरामे । सुरचापशतसमवायसंभृतशोभास्वसात्का-
रिविविधवर्णाकीर्णवितानविराजमाने । सर्वतोवलचमानमुक्तालंबूपपरभागाविर्भावकदर्भात्रलंबितगर्भ-
दर्भमालासमावृते । विचित्रचित्रन्यस्तादिकपालप्रतिमोपलक्षिततत्तद्दिशांकाचित्तादिकपालकेतने । विधि-
विहितमंडूकस्थाडिलान्यतरपदमध्यवह्नप्रदेशप्रत्यकुदेवमानुषभागप्रकल्पितारत्नप्रमाणविस्तारोत्सेध —
सिद्धार्थवेदिकोपलक्षिते । तत्पूर्वदिशि अमर्त्यमर्त्यभागातिमध्यस्थानाध्यासितहस्तागाधविस्तारभूताम्बुधि-
गुणमात्रागुलानितमेखलात्रयचतुरस्रकुंडदक्षिणोत्तरभागावास्थितमात्रांतरितप्रमाणत्रिकोणवृत्तकुंडम-
भिमांडिते कुंडवेदिकावह्निस्तटावटितदिकपालपीठिकोपलक्षिते, विशुद्धमृत्पंचगव्यक्षीरदुग्धमत्स्य-
ककन्यकांसमार्जितकुंडवेदिकाविश्वभरातले, विविधभर्गासमालिशितरंगबल्लिपुष्पोपहारधूपघट-
पटलमंगलद्रव्यपूजापरिकरपरिशोभिते साक्षान्मोक्षलक्ष्मीविवाहमंडपायमानपुण्याशयजनपरिपूरितपु

त्या मंडपाच्या एका भागामध्ये तीन होमकुंडे निर्माण करावीत. आहवनीय, गार्हपत्य व दक्षिणाग्नि अर्जी
त्याची नावे आहेत. आहवनीय कुंड त्रिकोण असतो. गार्हपत्य चौकोन व दक्षिणाग्नि गोल असा असतो यां-
च्याजवळ मिद्धप्रतिमेच्या स्थापनेकरितां एक वेदी तयार करावी. या होमकुंडाच्या गार्ह आठ दिशांना
दिकपालांची आसने स्थापन करावीत. या होमकुंडाना शुद्ध माती व पंचगव्य उंगर वगैरे झाडांच्या सालीचे

विहारकाले जगदीश्वराणामवाप्तसेवार्थकृतापदान् ॥

हुत्वार्चितो वायुकुमारदेव त्वं वायुना शोधय यागभूमिम् ॥

ओं न्ह्रीं वायुकुमारदेव महीं पूतां कुरु २ हूं फट् स्वाहा । षड्दर्भपूलेन भूमिं सुसम्माजयेत् ।
ओं न्ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ १३ ॥

विहारकाले जगदीश्वराणामवाप्तसेवार्थकृतापदान् ॥

हुत्वार्चितो मेघकुमारदेव त्वं वारिणा शोधय यागभूमिम् ॥

ओ न्ह्रीं मेघकुमारदेव धरां प्रक्षालय २ अं हं सं वं झं ठं क्षः फट् स्वाहा ॥ पड्दर्भपूलोपाच-
जलेन भूमिं सिञ्चेत् ॥ ओ न्ह्रीं मेघकुमाराय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ १४ ॥

गर्भान्वयादौ माहित द्विजेन्द्रैर्निर्वाणपूजासु कृतापदान् ॥

हुत्वार्चितो वह्निकुमारदेव त्वं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं क्षः फट् स्वाहा । ज्वलद्दर्भपूलानलेन भूमिं

ज्वालयेत् । ओ न्ह्रीं अभिकुमार भूमिं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं क्षः फट् स्वाहा । प्राचीमैशानीं चांतरा वातकुमारा-
विस्थापनम् ॥

१३ 'विहारकाले' हा श्लोक वारिणा दर्भाच्या सह काळान्या जुडीने जमीन शुद्धकरावी, व वायुकुमाराला
अर्घ्य वगैरे द्यावे.

१४ 'विहारकाले' हा श्लोक म्हणून दर्भाच्या जुडीने जलसिंचन करावे व मेघकुमारदेवाला अर्घ्य वगैरे द्यावे

१५ 'गर्भान्वयादौ' हा श्लोक म्हणून दर्भाच्या ज्वालानी भूमि जाळावी. अभिकुमारदेवाला अर्घ्य वगैरे द्यावे.

तुष्टा अमी षट्सहस्रनागा भवन्त्ववायां सुवि कामचाराः ॥

यज्ञावनीशानदिशाप्रदत्तमुधोपमानांजलिपूर्णवाभिः ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं क्रौं षट्सहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा । नागतर्पणार्थमैशान्यां दिशि जलांजलि-
क्षिपेत् ॥ ओं नागकुमाराय इदमर्घ्यमित्यादि ॥

ब्रह्मप्रदेशे निदधामि पूर्वं पूर्वोदिकाष्टासु पुनः क्रमेण ॥

दर्भं जगद्भजिनेन्द्रयज्ञविधौघविध्वंसकृते समन्त्रम् ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः स्वाहा । ब्रह्मादिदशदिक्षु दर्भः । इति दर्भेन्यासः ॥ १७ ॥

वार्दभर्गधैः सुमनोऽक्षतौधैः धूपप्रदर्पैरस्मृतोयमानैः ॥

क्रमान्महामे महितां महद्भिर्महीं महादेवमहामहस्य ॥

ओं नरिजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । शीलगंधाय नमः । विमलाय नमः । अक्षता-
य नमः । श्रुतधूपाय नमः । ज्ञानोद्योताय नमः । परमसिद्धाय नमः । भूम्यर्चनम् ॥ १८ ॥

वेद्या मूर्ध्नि विधाय पीठमुचितं प्रक्षाल्य तीर्थचुभिः ॥

प्रत्यग्रेण महाधनेन परितः प्रच्छाद्य दर्भैरपि ॥

१६ ' तुष्टा अमी ' हा श्लोक म्हणून नागकुमारांना ऐशान्यदिशेंत जलांजलि द्यावी.

१७ ' ब्रम्हप्रदेशे ' हा श्लोक म्हणून दहा दिशांना दर्भोची स्थापना करावी.

१८ ' वार्दभ ' हा श्लोक व नीरजसे नमः वगैरे मंत्रा म्हणून अष्टद्रव्यांनीं भूमिपूजा करावी.

१९ ' वेद्या मूर्ध्नि ' हा श्लोक लणून प्रकृतविधि करण्यासाठी पुण्यांजलि क्षेपण करावी.

अभ्यर्च्योपरि तस्य सज्जनपतेरर्चां सतामर्चितां ॥

न्यस्यार्चोमि सयक्षयधुपगनां चक्रातपत्रांचिताम् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥ १९ ॥

श्रीपांडुकाव्हयशिलाग्रिमपीठकल्पम् ॥

तद्वेदिकोपरितटे निदधामि पीठम् ॥

प्रक्षालयामि शुचिभिः सलिलैः पटेन ।

प्रच्छादितेऽत्र निदधेऽक्षतपुष्पदर्भान् ॥

ओं ह्रीं अहं क्षं ठ ठ श्रीपीठस्थापनं करोमि स्वाहा । पीठस्थापनम् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः नमोऽर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा ॥ पीठप्रक्षालनम् ॥ तत्पीठोपरि प्रागग्रवस्त्राच्छादनम् । ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः

सकुसुमाक्षतदर्भस्थापनम् ॥ २० ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ पीठं समभ्यर्चये । ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्याय स्वाहा । पीठार्चनम्

२० 'श्रीपांडुकाव्हय' हा श्लोक ळणुन व 'ओं ह्रीं अहं' हा मंत्र ळणुन वेदीवर पीठस्थापन करावें, 'ओं ह्रीं हूं, हा मंत्र ळणुन पवित्र पाण्यानें तें पीठ धुवावें, व त्यावर सुंदरवस्त्र आच्छादन करावें, 'ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः' हा मंत्र ळणुन फुलें व अक्षतासहित दर्भस्थापन करावें.

'मन्त्रैस्तीर्थजलैः' हा श्लोक म्हणून व 'ओं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्याय स्वाहा' हा मंत्र म्हणून अष्टद्रव्यांनी पीठाची पूजा करावी.

संस्थापयाम्युपरि तस्य जिनेश्वराचीं
चक्रत्रयं जिनपतेरपसव्यभागे ॥

छत्रत्रयं तदनु तस्य तु सव्यभागे ॥

वादित्रजालजटिले सति सर्वलोके ॥

ओं ह्रीं अहं धर्मतीर्थोदिनाथ भगवन्निह पांडुकशिलापठे तिष्ठ २ स्वाहा । प्रतिमा-
स्थापनम् ॥ दक्षिणपार्श्वे चक्रत्रयस्थापनम् । वामपार्श्वे छत्रत्रयस्थापनम् ॥ २१ ॥

आहूता भवनामैरनुगता यं सर्वदेवास्तथा ।

तस्थौ येन्निजगत्समांतरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

ग्रं हृद्यं हृदि संनिधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वराः ।

तं देवं जिनमर्चितं कृतधियाभावहाननाद्यैर्भजे ॥ २२ ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं हौं हः असि आउसाहं एहि-२ संवौषट् । आव्हानम् ॥
ओं ह्रां० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ॥ स्थापनम् ॥ ओं ह्रां० अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ।
सन्निधीकरणम् । तीर्थोदकैर्जिनपादौ प्रक्षाल्य तदग्रे पृथग्मंत्रानुच्चारयन्वार्गधाक्षतांचितपुष्पांजलिं प्रयुं-

२१ 'संस्थापयाम्युपरि' हा श्लोकं म्हणून व 'ओं ह्रीं अहं' हा मंत्रा म्हणून त्या पीठावर प्रतिमा स्थापन करावी. प्रतिमेच्या उजव्या बाजूला चक्रत्रयस्थापना करावी. व डाव्याबाजूला छत्रत्रयस्थापना करावी.

२२ 'आहूता भवनामैरनुगता' हा श्लोक म्हणून आवाहनादिकाच्या द्वारे श्री जिनाची पूजा करावी
२२ 'ओं ह्रां ह्रीं' वगैरे मंत्र म्हणून जिनेश्वरांचें आव्हान, स्थापन, सन्निधीकरण हे विधि करावे. तीर्थजलाने

जीत ॥ २२ ॥ स्वच्छैस्तीर्थं० देवं समर्थ्यर्चये । ओं ह्रीं परमब्रह्मणेऽनंतानंतज्ञानशक्तये जलं निर्व-
पामि स्वाहा । इत्याद्यष्टविधेन देवार्चनम् ।

राजेन्द्रदेवेन्द्रजिनेन्द्रयोग्यं चक्रत्रयं मंगलवस्तुमुख्यम् ॥

निवेशितं श्रीजिनाम्बिषपार्श्वे यजामहे निर्मलवारिमुख्यैः ॥

ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । इत्यादि चक्रत्रयार्चनम् ॥

लोकतृयैकाधिपतित्वचिन्हं । छत्रत्रयं मंगलवास्तुमुख्यम् ॥

निवेशितं श्रीजिनवामभागे । यजामहे निर्मलवारिमुख्यैः ॥ २३ ॥

कुंडात्पुस्ततात्परिमृष्टदेशे । सुविष्टरं न्यस्य सुदृष्टमृष्टम् ॥

तत्रोपविष्टोऽस्म्यथ पश्चिमास्यः पर्यक्तो वाम्बुरुहासनाद्धा ॥

ओं ह्रीं क्षीं भूः शुध्यतु स्वाहा । ओं ह्रीं अहं क्षं ठं आसनं निक्षिपामि स्वाहा । ओं ह्रीं
हूं हूं णिसहिये आसने उपविशामि स्वाहा ॥ २४ ॥

जिनेश्वरचरण धुऊन पृथक् मंत्र ह्मणून गंधाक्षतांनी युक्त अशी पुष्पांजलि अर्पण करावी. 'स्वच्छैस्तीर्थं०' हा श्लोक
म्हणून व 'ओं परब्रह्मणे' हा मंत्र म्हणून जलधारा अर्पणकरावी याचप्रमाणे अष्टद्रव्यांनी जिनेपूजाकरावी.

२३ 'राजेन्द्रदेवेन्द्र' हा 'श्लोक व ओं नीरजसे नमः' वगैरे मंत्र ह्मणून चक्रत्रय व छत्रत्रय यांचे पूजन करावे.

२४ 'कुंडात्पुस्ततात्' हा श्लोक व 'ओं ह्रीं क्षीं भूः शुध्यतु स्वाहा' वगैरे मंत्र म्हणवेत व आसन टाकून त्यावर बसावे. कुंडाच्या
पुढे आसनावर बसावे. पश्चिमेकडे तोंड करावे पर्यकासन किंवा पद्मासन घालावे

होमार्चनार्थोदियु वै सदशे निवेशितेषुचितमौनवृत्तिः ॥
मंत्रक्रियानुक्रमसावधानो होमक्रियामेष समारभेद्भूम ॥

होमद्रव्यपूजाद्रव्याणां समीपे विनिवेशनम् । सुस्तुवादिसमुचितसर्वपात्राणां उपस्थापनं प्र-
क्षालनं । सर्वपात्राणा ग्रहणे स्थापने च दर्शनं प्रतिलेखनं । आज्यपात्रस्य तृत्क्षिप्याधः परीक्ष्योपस्थापनम् ।
आज्यस्य दमैः उद्धासनमुत्पावनमावेक्षणं च, प्रणिपीडापरिहारार्थं याजेकेन सादरं संस्करणं कर्तव्यम् ।
ओं ह्रीं हँ मौनस्थिताहँ मौनव्रतं गुणहामि स्वाहा ॥ २५ ॥

तीर्थांबुपूर्णोज्ज्वलशातकुम्भकुम्भस्य नालद्गलितेन वारा ॥

कुंडत्रय सर्वममत्रमत्र द्रव्यं च सिंचामि समंत्रमेव ॥

ओं ह्रीं नमः सर्वज्ञाय सर्वलोकनाथाय धर्मतीर्थकराय श्रीशांतिनाथाय परमपवित्राय ॥ पवित्रज-
लेन होमकुंडशुद्धिं पात्रशुद्धिं च करोमि स्वाहा ॥ २६ ॥

अभ्यर्च्य कुंड परिधिं विधाय परिस्तुतिं चानलेमधयुक्तम् ॥

२५ होमद्रव्ये व पूजाद्रव्ये ज्वल ध्याति, स ह सवा वगैरे होमाम लापणारं पात्रंही त्यावेळीं ज्वळ असर्वात.
ही सर्व द्रव्ये पाहून शोधून ध्यावीत व जमीनीवर ठेवावीत. तुपाचे पात्र जमीन शुद्ध पाहून ठेवावे. त्यावेळीं मौन
व्रत ग्रहण करावे.

२६ ' तीर्थांबुपूर्णो ' हा श्लोक व ' ओं ह्रीं नमः सर्वज्ञाय ' हा मंत्र म्हणून होमकुंडशुद्धि व पात्रांची शुद्धि
करावी अर्थात त्यांच्यावर तीर्थजलाचे सिंचन करावे.

२७ ' अभ्यर्च्य कुंडं ' हा श्लोक म्हणून कुंडाची पूजा करून दर्भाची व उंरराच्या लोकांसाठी परिधि अर्थात

संस्थाप्य संबुक्ष्य कुशाग्रकलैः साक्षात्कृदेकां समिधं जुहोमि ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥ २७ ॥

तीर्थेशसंबधसमर्चनीयश्रीगार्हपत्याश्रयतोर्चनीयम् ।

चैत्याश्रयत्वादिव चैत्यगोहं समर्चयामश्चतुरस्रकुंडम् ॥

ओं नीरजसे नमः दर्पमथनाय नमः इत्यादि ॥ २८ ॥

संबंधतः सार्वगणाधिपानां समर्चनीयाहवनीयवन्हेः ॥

समाश्रयत्वात्परिपूजनीयं त्रिकोणकुंडं परिपूजयामः ॥

ओं नीरजसे नमः इत्यादि ॥ २९ ॥

अंत्योत्सवे केवलानां सुरेन्द्रकुसार्चनादक्षिणदक्षिणाग्नेः ॥

स्था १ त्वतोऽर्च्यं यदिह द्विजानां तद्वकुंडं प्रयजे जलादयैः ॥

होमाच्या चारी बाजूला यांची स्थापना करणें व मध्यमार्गी शुष्कदर्म स्थापून तें अग्निनें प्रज्वलित करणें इत्यादि विधि-
करणयाकरितां पुष्पाजलि क्षेपण करावी.

२८-२९ ' तीर्थेशसंबध ' हा श्लोक म्हणून व ' ओं नीरजसे नमः ' हा मंत्र म्हणून चौकोनीकुडाची पूजा करावी. तीर्थकराच्या संबधानें गार्हपत्य अग्नीला पूज्यता आली आहे व या गार्हपत्य अग्नीच्या संयोगानें जिनप्रति मेच्या आश्रयानें जिनमंदिरास जशी पूज्यता येते तशी या कुंडासही पूज्यता आहे. म्हणून कुंडाची पूजा करण्यास हरकत नाही. गणधराच्या सहवासानें आहवनीयाग्नीला व या अग्नीच्या सहवासानें त्रिकोणाकृति कुंडाला पूज्यता आली आहे, यास्तव ' ओ नीरजसे नमः ' या मंत्रानें त्याची पूजा करावी. केवलीच्या निर्वाणोत्सवांत ज्या अग्नीचा

ओं नरिजसे नम इत्यादि ॥ २९ ॥

क्षिपामि कुंडस्य चतुर्दिशासु प्रागुत्तराग्रान्समित्कदर्मान् ॥

अंतः समंतादपि दृष्टमृष्टे परिस्तृतिं शुष्ककुशैः करोमि ॥

ओ नमोर्हिते भगवते सत्यवचनसंदर्भाय केवलदर्शनप्रज्वलनाय पूर्वोत्तराग्रेण दूर्ध्वपरिधिमुदुं-
बरसत्परिधिं च करोमि स्वाहा ॥

ओं नमोर्हिते भगवते सत्यवचनेकेवलदर्शनप्रज्वलनाय पूर्वोत्तराग्रेण होमकुंडानां मध्ये
शुष्कदूर्ध्वपरिस्तरणं करोमि स्वाहा ॥ ३० ॥

आम्नायातानाहिताग्न्यर्चिताग्नीन्कुंडेष्वेषु स्थापयाम्यारणेर्वा ॥

उत्पादैरानागार्हपत्यादिरूपांन्मत्वा शुष्कैः साकमेधैः क्रमेण ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये श्रीमंतं पवित्रतरमग्नीन्द्रं स्थापयामि स्वाहा ॥ ३१ ॥

उपयोग कैला त्याला दक्षिणाग्नि म्हणतात या अग्नीचें कुंड गोल असतें याचीही उपयुक्त मंत्रांनं पूजा करावी.

३० 'क्षिपामि कुंडस्य' हा श्लोक व 'ओं नमोर्हिते' हा मंत्र म्हणून दूर्ध्वपरिधि व उदुंबरपरिधि करावी.
ओं नमोर्हिते' हा मंत्र म्हणून या कुंडामध्ये मध्यभागी दर्भ हंतरावे.

३१ 'आम्नायातानाहिता' हा श्लोक म्हणून यातीन अग्नींची उपयुक्त तीनकुंडामध्ये स्थापना करावी. हे तीन
अग्नि वंशपरंपरेपासून राखित ठेवावेत. तसे ते नसतील तर अरणीपासून ते अग्नि उत्पन्न करावेत. व उदुंबरसदिकांच्या
लांकडानीं वरचेवर प्रदीप्त करावेत.

३१ 'ओं ह्रीं स्वस्तये' हा मंत्र म्हणून पवित्र अशा अग्नीन्द्राची स्थापना करावी.

जैनेन्द्रवाक्यैरिव सुप्रसन्नैः संशुष्कदर्भाग्रगताग्निर्कलैः ॥

कुण्डस्थिते सैधनशुद्धवन्हौ संधुक्षणं सांप्रतमातनोमि ॥ ३२ ॥

उसहायि जिणे पणमामि सया । अमलो विरजो वरकप्पतरू ॥

सअ कामदुहा मम रक्ख सया पुरुविज्जुण्ही पुरुविज्जुण्ही ॥

ओं ४ रं ४ स्वाहा ॥ आग्निं संधुक्षयेत् ॥ ३३ ॥

तीर्थकराद्यन्तमहाप्रसिद्धश्रीगार्हपत्यप्रमुखानलेन्द्रान् ॥

कर्मन्धनौघदहनार्दिह संनिधातुं तत्रादिमैकसमिदाहुतिमातनोमि ॥

ओं वैश्वानर जातवेद इहावलोकिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा ॥ एकसमिदाहुतिः ॥ ३४ ॥

तीर्थेश्वरस्यान्यमहोत्सवे यं भक्त्या नताग्नीन्द्रतिगीटजातम् ॥

आनञ्चुरिन्द्राः सकलास्तमेनं यजे जलाद्यैरिह गार्हपत्यम् ॥

ओं ह्रीं नीरजसे नमः इत्यादि ॥ ३५ ॥

३२-३३ 'जैनेन्द्रवाक्यैरिव' हा श्लोक व 'उसहायि जिणे' हा श्लोक आणि 'ओं ४ रं ४ स्वाहा' हा मंत्र

म्हणून अग्निसंधुक्षण करावे.

३४ 'तीर्थकराद्यन्यमहा' हा श्लोक म्हणून गार्हपत्य वगैरे तीन अग्नीना एक एक समिधेची आहुति द्यावी.

३५ 'तीर्थेश्वरस्यान्यमहोत्सवे' हा श्लोक म्हणून व 'ओं नीरजसे नमः' हा मंत्र म्हणून गार्हपत्य अग्नीची जलादिकांनी पूजा करावी.

गणाधिपस्यान्यमहोत्सवे यं भक्त्यानताग्नीन्द्रतिरीटजातम् ॥
आनर्चुरिन्द्राः सकलास्तमेनं यजामहेद्याहवनीयमग्निम् ॥ ३६ ॥

ओं ह्रीं नीरजसे नमः

श्रीकैवलीशान्यमहोत्सवे यं भक्त्यानताग्नीन्द्रतिरीटजातम् ॥
आनर्चुरिन्द्राः सकलास्तमेनं यजामहे दक्षिणादिव्यमग्निम् ॥

ओं ह्रीं नीरजसे नम इत्यादि ॥ ३७ ॥ एवं पावकानभ्यर्चयेत् ॥

गुणाब्धिभूतमानेन मेखलाव्रितयेऽर्चये

तिथिग्रहसुरादुक्तपीठिकासु च दिक्पतीन् ॥

विधियज्ञप्रतिज्ञानाय पुष्पांजलिः ॥ ३८ ॥ अथ प्रथममेखलान्यंतरे च ॥

नंदां च भद्रां च जयां च रिक्तां पूर्णां च भूयो भुवि वर्तयन्ति

ये तानेकान्तसु पक्षान्यक्षेण यक्षप्रमुखान्प्रयक्ष्ये ॥ ३९ ॥

आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजामतिज्ञापनाय पुष्पांजालं प्रक्षिपेत् ॥

३६ 'गणाधिपस्यान्य' हा श्लोकं च त्याचा मंत्र म्हणून आहवनीय अग्नीची जलादिकांनी पूजा करावी.

३७ 'श्रीकैवलीशान्य' हा श्लोक म्हणून जलादिकांनी दक्षिणाग्रीला पूजावे.

३८ 'गुणाब्धिभूतमाने' हा श्लोक झणून तिथि देवतांची पूजा करण्यास्तव प्रथम पुष्पाक्षता होमाच्या तिन मेखलावर टाकाव्यात.

३९ 'नंदां च भद्रां च' हा श्लोक झणून तिथि देवतांचे आन्धान स्थापन वर्गे करण्यासाठी पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

ओं ह्रीं यक्ष-वैश्वानर-राक्षस-नधृत-पद्मग-असुर-सुकुमार-पितृ-विश्वमालि-चमर-वैरोचन
महाविद्य-मार-विश्वेश्वर-पिंडाशिनपंचदशतिथिदेवताः सर्वेऽप्यायात २ यानायुधयुवतिजनैः सार्धं
ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा स्वधा ॥ सार्धं चरुममृतमिमं स्वस्तिकं यज्ञभागं च गृह्णीत २ ॥

ये लोकयात्रामिह वर्तयंते लोकोत्तमार्हत्प्रमुपादभक्ताः ॥

यक्षादयस्ते पतयस्तिथीनां समर्चिताः संतु सुखाय सन्तः ॥

ओं ह्रीं यक्षादिपंचदशतिथिदेवाः यष्टप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्व्यः ॥ ४० ॥
द्वितीयमेखलभ्यंतरे च ॥

मेरुं परीत्यैव चरन्ति नित्यं ये निग्रहानुग्रहदा नृलोके ॥

अवस्थिता ये बहिरर्कमुख्याः सर्वान्समाहूय समर्चये तान् ॥

आब्धाननादिपुरःसरं ॥ ओं ह्रीं आदित्य-सोम-अंगार-बुध-बृहस्पति-शुक्र-शनैश्चर-राहु-केतवो
नवग्रहदेवताः सर्वेऽप्यायात २ ॥ ४१ ॥

सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलतां सन्मंगलं मंगलो

बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताब्जीवः शुभोज्जीवनम् ॥

४० 'ओं ह्रीं यक्षवैश्वानर' हा मंत्र ऋष्युन १५ तिथिदेवतांना अर्घ्य, नैवेद्य, स्वस्तिक वगैरे अर्पण करावे.
हे तिथिदेव अर्हताच्या चरणाचे भक्त ओहेत. हे यथा वगैरेना शांति करोत.

४१-४२ 'मेरुं परीत्यैव' हा श्लोक ऋष्युन व 'ओं ह्रीं आदित्य' हा मंत्र ऋष्युन नवग्रहांची स्थापना वगैरे

शुक्रः शुक्लतरं यशोतिविपुलं मंदोग्यमंदश्रिस्म ॥

राहुर्बाहुवलं महाध्वर्महितः केतुर्महीकेतुताम् ॥

ओं ह्रीं आदित्यादिनवग्रहेदेवाः सर्वेपि यष्टप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः

॥ ४२ ॥ तृतीयमेखलाभ्यन्तरे च ॥

चतुर्णिकायप्रभवामरेन्द्रान् । जिनेन्द्रसेवाप्रसितान्तरंगान् ॥

प्रभूतभूतद्युतिसौख्यत्रोधा—नाहूय मंत्रैः पृथगर्चयामि ॥

आवाहनादिपुरःसरं ॥ ओं ह्रीं असुरनागेल्यादिसर्वेऽप्यायात २ ॥ ४३ ॥

दश भवनसुरेन्द्रा व्यन्तरेद्रास्तथाष्टौ ज्वलितसकलीदकौ द्वावपि ज्योतिरिन्द्रौ ॥

शुभविधिभिरनल्पाः कल्पजेन्द्रा द्विपश्च जिनपातिसवनेऽस्मिन्निर्दिताः सन्तु शान्त्यै ॥

ओं ह्रीं असुरेन्द्रादिद्वात्रिंशदिन्द्रा यष्टप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा पूर्णार्घ्यः ॥ ४४ ॥

करात्री. 'सूर्यः शौर्यगुणं' हा श्लोक व 'ओं ह्रीं आदित्यादि नवग्रहेदेवा' असा मंत्र ह्यणून यांना पूर्णार्घ्य द्यावे. हा अर्थ होमान्या दुभच्या मेरलेच्या आंत द्यावा

४३-४४ 'चतुर्णिकायप्रभवामरेन्द्रान्' हा श्लोक म्हणून चतुर्णिकायदेवांच्या इद्रांचे आवाहन, स्थापन वगैरे करावे हे इद्र विनेश्वराची सेवा करण्यात तल्लीन असतात. भवनवामीचे १० इंद्र, व्यतरीचे ८ इद्र ज्योतिर्देवांचे २ इद्र व कल्पवामीच नाग इद्र हे सर्व इद्र यजमान वगैरेना शान्ति प्रदान करोत 'दश भवनसुरेन्द्रा' हा श्लोक व 'ओं ह्रीं असुरेन्द्रादि' हा मंत्र म्हणून त्यांना पूर्णार्घ्य द्यावे.

एतत्सर्वजनीनजनसवनप्रत्यूहविध्वंसन—

प्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदशामन्याप्रधृष्यामितान्

दिवपालाञ्जगदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्यावहये ॥

ओं ह्रीं इंद्राग्निमनैर्नृत्तवरुणवायुकुर्वैशानशेषशीताशवो दशदिवपालदेवाः सर्वेप्यायात

२ यानायुधयुवतिजनैः सार्धं ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा स्वधा ।

सार्धं चरुममृतमिमं स्वस्तिकं यज्ञभागं गृह्णीत २ ॥

शतमंखशिखिकालो यातुधानः प्रचेताः ॥

पवनधनदनागाः कल्पनागेन्द्रचन्द्राः ॥

मंखमुखविहितार्धा येप्रधृष्यप्रभावाः ॥

प्रकृतयजनविमान्मृतुं ते मंत्रनिष्ठाः ॥

ओं ह्रीं इंद्रादिविक्पालदेवा यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः ॥४५-४६॥

४५-४६ 'एतत्सर्वजनीनजनसवन' हा श्लोक व 'ओं ह्रीं इंद्राग्निम' हा मंत्र म्हणून दशदिवपालकांचें आवाहन त्यांच्या परिजनानाहृत करावे. व त्यांना चरु, स्वस्तिक यज्ञभाग वगैरे अर्पण करावे. 'शतमंखशिखिकाला' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून दशदिवपालकांना अर्घ्य द्यावे. हे दिक्पाल यजमानांची शान्ति करोत.

सिद्धार्चायां ये क्रियामंत्रसंज्ञा जैन वेदे साधनाद्याश्च मंत्राः ॥
वेताहोमे होममंत्रास्तदेतैस्त्रिज्वप्यग्निध्वारभेयान्नहोमम् ॥

षट्त्रिंशत्पीठिकामंत्रैः काम्यमंत्रावसानकैः

इज्यावशिष्टहव्याद्यैः कुर्वे तावतिथाहुतीः

ओं सत्यजाताय नमः । अर्हज्जाताय नमः । परमजाताय नमः । अनुपमजाताय नमः । स्वप्रदाय
नमः । अचलाय नमः । अक्षताय नमः । अव्याबाधाय नमः । अनंतज्ञानाय नमः । अनंतदर्शनाय नमः
अनंतवीर्याय नमः । अनंतसुखाय नमः । नीरजसे नमः । निर्मलाय नमः । अच्छेद्याय नमः । अभेद्याय
नमः । अजराय नमः । अमराय नमः । अप्रभेयाय नमः । अगर्भवासाय नमः । अक्षोभ्याय नमः ।
अविलीनाय नमः । परमघनाय नमः । परमकाष्ठयोगरूपाय नमः । लोकाग्रवासिने नमो नमः । परमसि-
द्धेभ्यो नमो नमः । अर्हसिद्धेभ्यो नमो नमः । केवलसिद्धेभ्यो नमो नमः । अंतकृत्सिद्धेभ्यो नमो नमः ।
परंपरसिद्धेभ्यो नमो नमः । अनादिपरंपरसिद्धेभ्यो नमो नमः । अनाद्यनुपमसिद्धेभ्यो नमो नमः । सम्यग्दृष्टे
२ आसन्नभव्य २ निर्वाणपूजाहं २ अग्नीन्द्राय स्वाहा ॥ सेवाफलं षट्परमस्थानं भवतु । अपमृत्पु-

४७-४८ सिद्ध प्रतिभेच्यापुंठं जे क्रियामंत्र म्हटले जातात व जैनागमांत जे साधन मंत्र सांगितले आहेत.
आणि गार्हपत्याहवनीय व दक्षिणायि अशा तीन होमाकरितां जे मंत्र सांगितले आहेत त्या मंत्रांनी
या तीन अर्गांत मी अवहोम करितो. अशा अर्थाचा 'सिद्धार्चायां' हा श्लोक म्हणून काम्य मंत्र
ज्याच्या शेवटी आहे अशा छत्तीस पीठिकांमधील 'मंत्रांनी मी पूजन करून उरलेल्या हविर्द्रव्यांनी ३६
आहुती देतो अशा अर्थाचा 'षट्त्रिंशत्पीठिकामंत्रैः' हा श्लोक म्हणावा, व 'सत्यजाताय नमः'

विनाशनं भवतु । समाधिमरणं भवतु ॥ ४८ ॥

दशभिर्जातिमंत्रैश्च तावदव्यग्रमानसः

इज्यावशिष्टहव्याद्यैः कुर्वे तावतिथाहुतीः ॥

ओं सत्यजन्मनः शरणं प्रपद्यामि । अर्हजन्मनः शरणं प्रपद्यामि । अर्हन्मातुः शरणं प्रपद्यामि । अर्हत्सुतस्य शरणं प्रपद्यामि । अनादिगमनस्य शरणं प्रपद्यामि । अनुपमजन्मनः शरणं प्रपद्यामि । रत्नत्रयस्य शरणं प्रपद्यामि । सम्यग्दृष्टे २ ज्ञानमूर्ते २ सरस्वती स्वाहा । सेवाफलं षट्परमस्थानं भवतु इत्यादि ॥ ४९ ॥

निस्तारकादिभिर्मन्त्रैस्त्रयोदशमितैरयम् ॥

इज्यावशिष्टं ॥

ओं सत्यजाताय नमः । अर्हज्जाताय नमः । षट्कर्मणे स्वाहा । ग्रामपतये स्वाहा । अनादिश्रोत्रियाय स्वाहा । स्नातकाय स्वाहा । श्रावकाय स्वाहा । देवब्राह्मणाय स्वाहा । सुब्राह्मणाय स्वाहा । अनुपमाय स्वाहा । सम्यग्दृष्टे २ निधिपते २ वैश्रवण २ स्वाहा । १३ ॥ सेवाफलं० ॥ ५० ॥

अर्हज्जाताय नमः असा पीठिका मंत्रा म्हाणावा.

४९ 'दशभिर्जातिमंत्रैश्च' हा श्लोक म्हायून एकाग्र मनाने जातिमंत्राचा उच्चार करून पूजन करून उर-

लेख्या हविर्द्रव्यांनी दहा वेळां आहुति द्याव्यात.

५० निस्तारक मंत्रांचा तेरावेळा उच्चार करून पूजावशिष्ट हविर्द्रव्यांनी तेवढे वेळां आहुति द्याव्यात. 'ओं सत्यजाताय नमः' वगैरे निस्तारक मंत्र समजावा.

ऋषिर्मत्रैर्महर्ष्युक्तैरष्टादशमितैरथ ॥

इज्यावशिष्ट०

ओं सत्यजाताय नमः । अर्हजाताय नमः । निर्ग्रथाय नमः । वीतरागाय नमः । महाव्रताय नमः । त्रिगुप्ताय नमः । महायोगाय नमः । विविधयोगाय नमः । विविधर्द्धये नमः । अंगधराय नमः । पूर्वधराय नमः । गणधराय नमः । परमर्षिभ्यो नमः । अनुपमजाताय नमो नमः । सम्यग्दृष्टे २ भूयते २ नरपते २ कालश्रमण २ स्वाहा ॥ १८ ॥ सेवाफलं० ॥ ५१ ॥

अथ षोडशभिर्मन्त्रैः सुरेन्द्रादिभिरांजसैः ॥

इज्यावशिष्टं० ॥

ओं सत्यजाताय स्वाहा । अर्हजाताय स्वाहा । दिव्यजाताय स्वाहा । दिव्यार्चिताय स्वाहा । नेमिनाथाय स्वाहा । सौधर्माय स्वाहा । कल्याधिपतये स्वाहा । अनुचराय स्वाहा । परंपरेन्द्राय स्वाहा । अहमिन्द्राय स्वाहा । परमार्हताय स्वाहा । अनुपमाय स्वाहा । सम्यग्दृष्टे २ कल्पपते २ दिव्यमूर्ते २ वज्रनामन् स्वाहा ॥ १६ ॥ सेवाफलं षट् परमस्थानं भवतु इत्यादि ॥ ५२ ॥

— .००००००००००—

५१ 'ऋषिर्मन्त्रैः' हा श्लोकं लपून अठरावेळा ऋषि मंत्राचा उच्चार कराना व तेवेढे वेळां आहुति द्याव्यात.

५२ 'अथ षोडशभिः' हा श्लोक लपून सोळा वेळा सुरेन्द्र मंत्राचा उच्चार करून तेवेढे वेळां आहुति द्याव्यात.

मंत्रैः परमराजाद्यैः अथ द्वादशसंख्यकैः ॥

इज्यावशिष्ट० ॥

ओं सत्यजाताय स्वाहा । अर्हज्जाताय स्वाहा । अनुपमेन्द्राय स्वाहा । विजयार्धजाताय स्वाहा । नेमिनाथाय स्वाहा । परमजाताय स्वाहा । परमार्हताय स्वाहा । अनुपमाय स्वाहा । सम्यग्दृष्टे २ उग्रतेजः २ दिशंजय २ नेमिजय स्वाहा । १२ सेवाफलं ॥ ५३ ॥

परमेष्ठ्यादिभिर्मन्त्रैः षड्विंशतिमितैरेथ ॥

इज्यावशिष्ट० ॥

ओं सत्यजाताय नमः । अर्हज्जाताय नमः । परमजाताय नमः । परमार्हताय नमः । परमरूपाय नमः । परमतेजसे नमः । परमगुणाय नमः । परमस्थानाय नमः । परमयोगिने नमः । परमभोग्याय नमः । परमर्द्धये नमः । परमप्रसादाय नमः । परमकांक्षाय नमः । परमविजयाय नमः । परमविज्ञानाय नमः । परमदर्शनाय नमः । परमवीर्याय नमः । परमसुखाय नमः । सर्वज्ञाय नमः । अर्हते नमः । परमेष्ठिने नमः । परमनेत्रे नमो नमः । सम्यग्दृष्टे २ त्रिलोकविजय २ धर्ममूर्ते २ धर्मनेमे स्वाहा ॥ २६ ॥ सेवाफलं ० ॥ ५४ ॥

५३ मंत्रैः परमराजाद्यैः हा श्लोक क्षापून बारा वेळा परमराजादि मंत्राचा उच्चार करावा व तेवढे वेळा पूजावशिष्टहविर्द्रव्यानीं आहुति द्याव्यात.

५४ 'परमेष्ठ्यादिभि' हा श्लोक व त्या मंत्राचा सन्वीत वेळा उच्चार करून पूजावशिष्ट द्रव्यांनी आहुति द्याव्यात ॥

शाल्यन्नसर्पिःपरमान्नदुग्धैः सर्पिडितैः पूषलिकादियुक्तैः ॥
 कृताभिरन्नान्नाहुतिभिर्हुतस्त्वं विधेहि वन्हीश्वर विघ्नशान्तिम् ॥
 ओं ह्रीं अग्निकुमार यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्व्यः ॥ ५५ ॥

अथ समिदाहुतय ।

क्षीरद्रुमाणां च पलाशकानां नवांगुलायामप्तमिद्विरद्य ॥
 द्वित्र्यंगुलप्रमितनाहमयीभिरभौ करात्करोम्यष्टशतेन होमम् ॥
 ओं नमोर्हते भगवते प्रक्षीणशेषदोषाय दिव्यतेजोमूर्तये नमः श्रीशान्तिनाथाय शान्तिकराय
 सर्वत्रिप्रणाशनाय सर्वरोगापमृत्युविनाशनाय सर्वपरकृतक्षुदोषद्रवनाशाय सर्वक्षामडामरविनाशनाय
 ओं ह्रीं ह्रीं ह्रूं ह्रौं हः असिआउसा सर्वशान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ इति शान्तिमंत्रेण सर्वशान्त्यर्थं
 गार्हपत्ये समिद्विरष्टोत्तरशतमाहुतीर्विदध्यात् ।

इत्थं समिद्धिर्हुतगार्हपत्य सद्यः सत्तांपावन पावकेन्द्र ।

कर्मेन्धनानि बहुदुःखनिबन्धनानि भो भस्मसात्कुरु विनयजनस्य सद्यः ॥

ओं ह्रीं अग्निकुमार यजमानप्रभृतीनां सर्वशान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्व्यः ॥ ५७ ॥

५५ 'शाल्यन्नसर्पिः' हा श्लोक ह्ययून मत्त उच्चारून अग्नीला आहुति द्याव्यात. सार्द्धाचा भात, दूध, खीर, दूध व वेडे वगैरे हे सगळे पदार्थ मिसळून अन्नाहुति बावी लागते.

५६-५७ 'क्षीरद्रुमाणां', हा श्लोक च शान्ति मंत्र उच्चारून गार्हपत्याग्नीला १०८ वेळां समिदाहुति द्याव्यात. उंबर, पिंप्री, पिंपळ, खयटी पळम यांच्या ९ अंगुले लांब २-३ अंगुले जाड अशा काटक्या करणें यांना समिदा असें ह्णततत. समिदाहुति दिल्यावर अग्निकुमाराला एक पूर्णाध्व्य द्यावें

अथाज्याहुतिः ॥

नव्येन गव्येन घृतेन सम्यक्सुवार्पितेनाहुतिभिः कृताभिः ॥
होमं विधास्यामि समित्समानसंख्याभिरत्यूर्जितशांतिमंत्रैः ॥
ओं नमोर्हते भगवते प्रक्षीणाशेषदोषाय • इति पूर्वोक्तशांतिमंत्रेण गार्हपत्ये घृतेनाष्टोत्तरशत-
माहुतीर्विदधात् ॥ ५८ ॥

इत्याज्यहोमैर्भहितोऽग्निदेव त्वं दिव्यमूर्ते सकलार्चनांगम् ॥
अभ्यर्चनीयो द्विजसत्त्वानां शांतिं च कांतिं कुरु पुष्टितुष्टिम् ॥
ॐ ह्रीं अभिकुमार यजमानप्रभृतीनां शांतिं कुरु कुरु स्वाहा ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ ५९ ॥

अथ लवंगगाद्याहुतिः ॥

लवंगलजैस्तिरुतलतंडुलाद्यैः ॥ कर्पूरकाश्मीरपयःपट्टरैः ॥
सितादिभिः साष्टशतं विभिन्नैः कृताहुतीरत्र सूजा जुहोमि ॥

५८ 'नव्येन गव्येन' हा श्लोक उच्चारुन व शांतिमंत्र हणून एकेश आठवेळां सुवेच्या द्वारे घृता-
हुति गार्हपत्य अग्नीला द्यावी.
५९ 'इत्याज्यहोमैः' हा श्लोक व 'ओं अभिकुमार' हा मंत्र हणून अधिकुमाराला पूर्ण अर्घ्य द्यावे. हा
अधिकुमार यजमान वगैरेना शांति, कांति, पुष्टि व तुष्टि ही अर्पण करो.
६० 'लवंगलजैः' हा श्लोक व 'ओं नमोर्हते भगवते' वगैरे त्याचा मंत्र हणून गार्हपत्य, अग्नीला १०८

ॐ नमोर्हते भगवते प्रक्षीणशेषदोषाय इति पूर्वोक्तमंत्रेण गार्हपत्ये लवंगादिभिरष्टोत्तरशत-
माहुतीर्विदधात् ॥ ६० ॥

एवं लवंगप्रमुखैर्विशुद्धन्वैः समंत्रं हुतदिव्यवन्हे ॥

प्रसीद विध्वंसय विघ्नजालं स्थानानि नः षट् परमाणि यच्छ ॥

ओं ह्रीं अम्बिकुमार यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरु २ स्वाहा । पूर्णाध्वयः ॥ ६१ ॥

अन्वतो विमलाम्भोभिर्भिर्गन्धपुष्पाक्षतान्वितैः ॥

कुर्महे पीठिकामंत्रैस्तर्पणं परमेष्ठिनाम् ॥

ओ सत्यजाताय नमः इत्यादिषट्षिंशत्पीठिकामंत्रैस्तर्पणं कुर्यात् ॥ ६२ ॥

अथ पूर्णाहुतिः ॥ जिनेश्वराणां च तिथीश्वराणां ग्रहामराणां च दिशाधिपानां ॥

अग्नेः प्रसादाय तदीयमत्रैराज्येन पूर्णाहुतिमातनोमि ॥

ओं ह्रीं अर्हत्सिद्धैकवलिभ्यः स्वाहा । ओ ह्रीं क्रों पंचदशतिथिदेव्य स्वाहा ॥

वेळा लवंगाहुति द्याव्या. लवंगाहुति मध्ये लवंगा, सालीच्या लाह्या, तीळ, तांदूळ, कापूर, केशर, चंदन. माखर
वंगरे पदार्थ असतात.

६१ 'एव लवंगप्रमुखैः' हा श्लोक न 'ओ ह्रीं अम्बिकुमार' हा मंत्र हाणून पूर्णार्घ्य द्यायें. व अग्नी-
कुमाराची मला पदपरमस्थानाची प्राप्ति करून दे, प्रसन्न हो न विघ्ननिनाज कर अशी प्रार्थना करवी.

६२ 'अन्वतो विमलाम्भोभिः' हा श्लोक हाणून जल, गंध, पुष्प, अक्षत यांना पंचपरमेष्ठिंचे पीठिका मंत्र
हाणून तर्पण करावें.

६३ 'जिनेश्वराणां च तिथीश्वराणां' हा श्लोक व त्यांचे मंत्र हाणून अर्हत्सिद्धैकवली, तिथिदेवता, नवग्रह

ओं ह्रीं क्रौं नवग्रहदेवेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं क्रौं द्वात्रिंशद्दिभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं क्रौं दशलोकपालकेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं अग्नीन्द्राय स्वाहा ॥ इति पूर्णाहुतिः ॥ ६३ ॥ ततः पुण्याहमुद्घोषयेत् ॥

तीर्थेश्वरस्यान्त्यमहोत्सवे यं भक्त्या नतानीन्द्रतिरीटजातम् ॥

आनर्चुरिन्द्राः सकलास्तेमेन यजे जलाद्यैरिह गार्हपत्यम् ॥

ओं नीरजसे नमः इत्यादि ॥ ६४ ॥

एकाम्रपृष्ठचर्म्यधिकैश्चतुर्भिः शतैः समस्ताहुतिभिर्हितस्त्वम् ॥

सदृशनारोपितगार्हपत्य निःश्रेयसं साभ्युदयं विधेहि ॥

ओं ह्रीं गार्हपत्य यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरु २ स्वाहा । पूर्णोर्ध्वः ॥ ६५ ॥

गणाधिपस्यान्त्य ०॥ यजामहेद्वाहवर्नीयमग्निम् ॥

ओं नीरजसे नम इत्यादि ॥ ६६ ॥

देवता, ३२ इंद्र व दशलोकपाल आणि अग्नि कुमार या सर्वांना त्यांच्या मंत्रांमहित तुपाची आहुति देऊन पूर्णोर्ध्व द्यावे.

६४ 'तीर्थेश्वरस्यान्त्य' हा श्लोक व नीरजसे इत्यादि मंत्र जपून गार्हपत्याग्नीची अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी.

६५ 'एकाम्रपृष्ठचर्म्यधिकैः' हा श्लोक जपून व त्याचा मंत्र म्हणून ज्याच्यावर सम्यग्दर्शनाचा संकल्प केला आहे व ज्याला ४६१ वेळा आहुति देऊन प्रजिले आहे अशा गार्हपत्याग्नील. पुर्णोर्ध्व द्यावे.

६६-६७ 'गणाधिपस्यान्त्य' हा श्लोक म्हणून आहवनीयाग्नीची पूजा करावी. व सम्यग्दर्शनाचा संकल्प

हुतस्त्वमन्नाहुतिभिः सहैकत्रिंशच्छतेनोदितदिव्यमंत्रैः ॥
 सहोदकल्पाहवनीयवह्ने निःश्रेयसं साभ्युदयं विधोहि ॥
 ओं ह्रीं आहवनीय यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्व्यः ॥ ६७ ॥
 श्रीकैवलीशान्त्य ० । यजामहे दक्षिणदिव्यमग्निम् ॥ ओं नीरजसे नम इत्यादि ॥ ६८ ॥

हुतस्त्वमन्नाहुतिभिः सहैकत्रिंशच्छतेनोदितदिव्यमंत्रैः ॥
 सदृत्तसंकल्पितदक्षिणाग्ने निःश्रेयसं साभ्युदयं विधोहि ॥
 ओं ह्रीं दक्षिणाग्ने यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्व्यः ॥ ६९ ॥

सर्वाभ्युदयनिःश्रेयसार्थसिद्धिनिबन्धनम् ॥
 रत्नत्रितयसंकल्पमग्निमीडे पुरोहितम् ॥ ७० ॥
 तित्थयंरंतिमकल्लाणंतरपणमंत अगणिदेवंद ॥
 मुकुटगजादमगणि वंदे गित्थारयाघदहम् ॥ ७१ ॥

व्याख्यावर केला आहे व ज्याला १३१ वेळा अन्नान्या ममत्र आहुतीनी पूजिले आहे अशा आहवनी-
 यामीला पूर्णाध्व्य द्यावे.

६९ 'श्रीकैवलीशान्त्यमहो-' हा श्लोक म्हणून दक्षिणाग्नीची पूजा करावी. 'हुतस्त्वमन्नाहुतिभिः' हा
 श्लोक म्हणून ज्याच्या ठिकाणी चारित्र्याचा संकल्प केला आहे व ज्याला १३१ वेळां समंत्र अन्नाहुति
 दिल्या आहेत अशा दक्षिणाग्नीला अर्घ्य द्यावे.

७०-७१ स्वर्ग व मोक्ष यांची प्राप्ति करून देण्यास निमित्त अशा रत्नत्रयाचा संकल्प ज्यांत केला आहे अशा
 अग्नीला मी स्तुवितो.

अञ्जयणं उद्याणगिहणिहृद्वासिकम्भङ्गणया ॥

केवल्लिणो जहि सिद्धा वंदे तहि संभवं अगणिम् ॥ ७२ ॥

बहुविहजमणियमगिहि दढुं देहं गणसिणो अंते ॥

जो दहइ कम्मवणमिव तहि अहमगणिदमभिवंदे ॥ ७३ ॥

अहंनियमपि मोहारिविध्वांसिनयसायकान् ॥

अनेकांतद्योतिनिर्वाघप्रमाणोदारधन्व च ॥ ७४ ॥

तनस्त्वमेव देवासि युक्तिशास्त्राविरोधवाक् ॥

दृष्टेष्टवाधितेष्टाः स्युः सर्वथैकांतवादिनः ॥ ७५ ॥

तीर्थकरण्या निर्वाण कल्याणानंतर नमस्कार करणाच्या अग्नीद्राच्या मुकुटांतून निघालेला, संसारातून तारून नेणारा व कर्मनाश करणारा असा जो अग्नि त्याला मी नमस्कार करितो.

अव्ययनव्यान या अग्नींनी ज्यांनी कर्म नाश केला अशा केमलींच शरीर दग्ध करणाऱ्या अशा अग्नीला अर्थात् दक्षिणाग्नीला मी वंदितो नाना प्रकारच्या यमनियमरूपी अग्नींनी ज्यांनी आपला देह दग्ध केला आहे अशा गणधराच्या देहास ज्यांनं दग्ध केलें त्या आहवनीयाग्नीला मी वंदितो.

अग्नित्रयांचें पूजन झाल्यावर भीजिनप्रतिमेमोर, उभें राहून जिनस्तुति झणामी. ती याप्रमाणे—

७४ हे अहंनू आपण मोहविध्वंसक अशा नयस्ती चाणांना धारण केलें आहे व अनेकांततत्त्वद्योतक निर्देय असें प्रमाणरूपी श्रुत्युध्य धारण केलें आहे.

७५-७६ झणून आपणच युक्ति व आगम यांना अनुसरून-विरोध न जाणतां तत्त्वोपदेश करण्यास समर्थ आहांत. सर्वथा एकांतवादी लोकांचीं तत्त्वं प्रत्यक्ष व परोक्ष प्रमाणांनी चाधित होतात. हे देवा आपण अन्तरंग व चहिरंग

अर्हन्निष्कमिवात्मानं बहिरन्तर्मलक्षयम् ॥
 विश्वरूपं च विश्वार्थं वेदिनं लभसे सदा ॥ ७६ ॥
 अर्हन्निदं च दयसे विश्वमभ्यन्तराश्रयम् ॥
 नृसुरासुरसंघातं मोक्षमार्गोपदेशनात् ॥ ७७ ॥
 ब्रह्मासुरजयी वान्यो देव रुद्रस्त्वदस्ति न ॥
 गुणग्रंहणमोहं मारमारणदाहण ॥ ७८ ॥

तुभ्यं नमो दशगुणोजितदिव्यगात्र । कोटिप्रभाकरनिशकरजैल्लतेजः ॥
 तुभ्यं नमोतिचिरदुर्जयघातिजात-घातोपजातदशसारगुणभिराम ॥ ७९ ॥
 तुभ्यं नमः सुरनिकायकृतैर्विहारे दिव्यैश्चतुर्दशविधातिशयैरुपेत ॥

मलरहित अशा सोन्याप्रमाणे आपल्या आत्म्याला शुद्ध केलें आहे. यास्तव सर्वव्यापी व सर्वज्ञ अशा आत्मस्वरूपाला आपण भिळविले आहे.

७७-७८ हे अर्हन्ता, हें विश्व आपल्या दयेनें युक्त आहे. आपली यांचर दया आहे या मनुष्य, देव, दानव रूपी विश्वाला आपण मोक्षमार्गाचा उपदेश करून त्याच्यावर दया केली आहे. हे अर्हन्ता, तूच ब्रह्मा आहेस; तूच असुराचा नाश करणारा विष्णु आहेस व तूच रुद्रही आहेस. हे अर्हन्ता तूं गुणांना नाडविलेंस, मोहाचा व मदनाचाहि तूच नाश केला आहेस

७९-८० हे अर्हन्ता, आपलें दिव्य शरीर जन्मान्या दहा अतिशय गुणानी युक्त आहे व ते शरीर कोटि चंद्रम् यपेक्षाहि तेजस्वी आहे आपण घातिक्रमाचा नाश केल्यामुळे उत्पन्न झालेल्या दहा गुणानी शोभता यास्तव आपणासी मी नमन करितां. हे देवा, आपण जेव्हां धर्मोपदेशासाठी विहार केला तेव्हां देवांनी १४ अतिशय केले; त्या

जय जय जिन शश्वदित्यादिना इष्टप्रार्थनां, स जयतु जिनधर्म इत्यादिना शुभानुद्धानं,
प्रमादाज्ञानेत्यादिना क्षमापणं, प्रक्षीणदोषमलमित्यादिना जिनेश्वरविसर्जनम्, इष्टास्तेमीत्या-
दिना होमार्थसमाहृतदेवतानां विसर्जनं विदध्यात् ॥ मोहध्वांतविदारणं० । भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥

इत्यहत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठालिलकनाम्नि

शांतिहोमविधिर्नाम तृतीयः परिच्छेदः ॥ ३ ॥

मासाढी चोलविलेख्या देवतांच विमर्जनं कराम्. ' मोहध्वांतविदारणं ' वा श्लोकं क्खणून जिनेश्वरांचे पुनः दर्शनं
होवो अशी प्रार्थना करावी.

याप्रमाणे नेमिचंद्र विरचित प्रतिष्ठासारसंग्रहांतील शांतिहोमविधि नांवाचा तिसरा परिच्छेद समाप्त झाला.

अथ चतुर्थोऽध्यायः

प्रतिष्ठा०

अथ मंडपविधानं नेदीनिर्वर्तनं च ॥

अंकुरार्पणतः पश्चात् द्वितीयेऽहनि शोभने ॥

कृत्वा वास्तुबलिं सर्वमंडपान प्रसाधयेत् ॥ १ ॥

नादीमंगलतः पूर्वं दिवसेषु किञ्चित्पि ॥

यद्वाहूय च सम्मान्य प्रार्थितो याजकोत्तिमः ॥ २ ॥

सज्जयित्वोपकरणं याजको यज्ञभिक्षये ॥

सम्यक्शोतिविधिं कृत्वा कारयेन्मंडपादिकम् ॥ ३ ॥

खात्वा विशोध्य संपूर्य समीकृत्य पवित्रिते ॥

भूसग्रे मंडपं कार्यं पूगक्षीरद्रुमादिभिः ॥ ४ ॥

मंडपविधानं व वेदी वनविणे

१-३ अंकुरार्पण विधि केल्यानंतर दुसऱ्या शुभ दिवशी वास्तुबलि करून सर्व मंडप अलंकृत करावा. नांदी मंगल विधिच्या पूर्वी प्रतिष्ठा करविणाऱ्यांना प्रतिष्ठाचार्यास बोलावून त्याचा आदरसत्कार करून ग्रार्थना करावी. प्रतिष्ठाचार्याने यज्ञसिद्धीसाठी सर्व उपकरणाची तयारी करून प्रथमतः शोतिविधि करावा न मग मंडप वेदी वगैरे निर्माण करी.

४-५ जमीन गुणून शोधून ती पुन्हाः भरवी व समान करावी. अशा पवित्र जमीनीवर उंबर वगैरेच्या लांकडांनी मंडप करावा. जिनमंदिरांचे पुढे मूलवेदी मंडप बांधावा तो मंडप ३१६,

जिनधामाग्रतो मूलवेदीमंडपमिष्यते ॥

त्र्यादित्रिवर्द्धिष्णुचतुर्विंशत्यंतकरप्रमम् ॥ ५ ॥

तन्मध्ये नवमे भागे वेदी निर्वर्त्यते बुधैः ॥

एकादशांत्यहस्तैः सा प्रमिता वेदिकाष्टधा ॥ ६ ॥

क्रमाच्चंदा सुनंदा च प्रबुद्धा सुप्रभाभिधा ॥

मंगला कुमुदा च स्याद्विमला पुंडरीकिका ॥ ७ ॥

सा सर्वाष्टविधा वेदी स्वस्वव्याससमायतिः ॥

भवेद् व्यासषडंशोच्चा चतुरश्वेदशदिक्प्लवा ॥ ८ ॥

तास्विष्टा वेदिका काचिद्विधेयामोष्टिकादिभिः ॥

तन्निर्मणविधिः सर्वस्ताद्विधौ वर्णयिष्यते ॥ ९ ॥

६-९ ९, १२, या ग्रमाणं वाढवित २४ हात पर्यंत इतका लांब रूंद असावा. त्यामध्ये ९ व्या हिश्यांत वेदी असावी. ती एक हातापासून आठ हातापर्यंतची असावी. या वेदीचे आठ भेद आहेत. ते असे-नंदा, सुनंदा, प्रबुद्धा, सुप्रभा, मंगला, कुमुदा, विमला, पुंडरीकिका. वेदीचा जो व्यास असेल तेवढीच लांबी असावी. व्यासाच्या सहाव्या हिम्या एवढी उंच असावी. वेदी चौकोन असावी. व ईशान्य दिशेकडे असावी. या आठ वेदींपैकी कोणती तीरा एक वेदी कच्च्या इटा वांगरेंनी बनवावी. या वेदी वनविण्याचा सर्व विधि वेदीविधानाच्या प्रकरणांमध्ये वर्णिला जाईल.

तस्याश्चतुर्दिक्षुहस्तविस्तारायामगाधकम् ॥
 चतुरस्रं चतुर्मात्रमेखलात्रयकुंडकम् ॥ १० ॥
 तत्पुरस्ताच्चतुर्द्वारं चतुरस्रं सभाह्वयम् ॥
 सप्तद्वारिंशदाद्यंतहस्तप्रामितमंडपम् ॥ ११ ॥
 मूलवेद्याः प्रतीच्यां तु दीक्षाग्रहणमंडपम् ॥
 उचितायामविष्कभं स्याच्चतुस्तंभसंभृतम् ॥ १२ ॥
 ईशानदिशि तन्मूलवेदीमंडपतो भवेत् ॥
 मंडपं तत्समं वेदीकर्णमात्राध्वसंगतम् ॥ १३ ॥
 ग्रामस्येशानदिशि वा जन्माभिपवमंडपम् ॥
 तत्समं कारयंद्वीमान्देशकालानुरोधतः ॥ १४ ॥
 तत्रैव मंडपे प्रत्यक्प्रदेशे ब्रह्मभागतः ॥
 चतुरस्रं चतुस्तंभं सर्वावयवसुंदरम् ॥ १५ ॥

१०-११ त्या वेदीच्या चारी दिशेत एक हात एक हात लांज व व एक हात खोल अशा रीतीचें तीन मेखलांचें चौकोनी कुड तयार करावें. त्याच्या पुढे चार द्वाराचा चौकोनी, सभामंडप तयार करावा. तो सभामंडप सात हातापामून वचोस हातापर्यंत मोठा असावा अर्थात् अतिशय लहान असला तरी सात हातांचा असावा मूलवेदीच्या पश्चिमेस दीक्षामंडप असावा

१२-१८ तो योग्य लांबी रुंदीचा आणि चार खंभानी युक्त असावा. ईशान्य दिशेला मूल वेदीमंडपाच्या मूलवेदीमंडपा एवढाच मंडप असावा. व तो मंडप वेदीच्या ईशान्य कोणापामून नैऋत्य

जलनिर्गमनोपेनं वेदिकापरिवेष्टितम् ॥

उचितायामविष्कंभं भवेत्स्नपनमंडपम् ॥ १६ ॥

तत्र या वेदिका सैव भवेदीशानवेदिका ॥

ब्रह्मांशात्पुरतः कार्या कलशान्यासवेदिका ॥ १७ ॥

तन्मंडपात्पत्नीच्यां तु विधेयं होममंडपम् ॥

ततोपि च प्रतीच्या स्यादंकुरारोपलक्षणम् ॥ १८ ॥

तयोस्तु लक्षणं सर्वं तत्प्रयोगेभिधास्यते ॥

क्वचिच्चलोचितोद्देशे भवेच्छान्तिकमंडपम् ॥ १९ ॥

सुप्रभावोदिकायोग्यं तन्मध्ये सैव वेदिका ॥

पूर्वाद्यष्टदिशास्त्रे तद्देव्याः सोमद्विशि क्रमात् ॥ २० ॥

ज्ञेयार्थत जे वेदीचं ग्रमाण जमेल तवटा असावा. गावाच्या ईशान्य दिशेम देशकालाग अनुमूलन जन्माभिप्रेरु मंडप करावा. तोही वरच्या ग्रमाणच असावा. त्याच मंडपाच्या द्रव्यभागान्या पात्रेम भागाला चौहोनी, सुंदर, पाणी निघून जाईल असा वेदिल्ले युक्त, चार रागाचा योग्य लागाचा स्नपनमंडप करावा. या मंडपात जी वेदिका आहे तिला ईशान्य वेदि हा म्हणतात. दक्षांशाव्या पुढे कलश ठेवण्यासाठी एकरु वेदिका तयार करावी. या मंडपाच्या पात्रिम दिशेला होममंडप करावा व याच्याही पात्रिमेली अंकुरार्पणमंडप तयार करावा. या होममंडप व अंकुरार्पण मंडपांचे सर्व लक्षण याच्या प्रयोगामध्ये संगितले जाईल.

१९-२० या दोनमंडपाजवळ योग्य ठिकाणी जांतिवदप असावा. उपर्युक्त वेदीच्या आठ दिशांना क्रमाने नवग्रहांच्या होमासाठी नऊ कुंडाची रचना करावी.

नवग्रहाणां होमार्थं नवकुंडानि कल्पयेत् ॥
 चतुरस्रमथश्चत्थदलाभं चार्धचंद्रकम् ॥ २१ ॥
 त्रिकोणं वर्तुलं पंचकोणं षट्कोणं कं तथा ॥
 अष्टकोणं धनूरूपमथाहीन्द्रदिगंतरे ॥ २२ ॥
 नवग्रहाणामेकं स्यादप्यकुंडं चतुरस्रकम् ॥
 सर्वं तु हस्तमात्रं स्याद्धनुःमार्धकप्रमम् ॥ २३ ॥
 धनुषश्चार्धचंद्रस्य व्यासो हस्तत्रिभागनः ॥
 विमानस्य चतुर्दिक्षु चतुरस्राणि कल्पयेत् ॥ २४ ॥
 कुंडानि मंडपं श्रोग्यं तत्प्रत्यक्मिन्द्रविष्टरम् ॥
 एवं प्रागेव निर्माप्य समस्तं मटपादिकम् ॥ २५ ॥
 नांदिदिनात्तृतीयेऽन्दि कृत्वा शान्तिकर्माविधिम् ॥
 सन्मान्य शिल्पिनः कृत्वा वास्तुदेवबलिं ततः ॥ २६ ॥

२१-२३ सूर्यग्रहाचें कुंड चौकोन, चंद्राचें विषळाच्या पानाच्या आकाराचें, मंगलाचें कुंड अर्धचंद्राकार, बुधाचें त्रिकोण, गुरुग्रहाचें वर्तुल, शुक्राचें पचकोण, शनीचें षट्कोण, राहूचें अष्टकोण, व केतूचें धनुष्याकार, अग्नी नळ कुंड नवग्रहाच्या होमाकरितां तयार करावीत. व एकजलकुंड तयार करावें, तें चांकोनी असोरे.

२५-२६ या प्रमाणे मंडप, कुंड वगैरे निर्माण करून नांदिविधि ज्या दिवशी केला त्याचें ति-सरे दिवशीं शांतिविधि करावा. व सर्व शिल्पिलोकाचा आदर करून तदनंतर वास्तुदेवबलि हा विधि करावा.

विचित्रवसनैः सर्वमंडपानि प्रसाधयेत् ॥
 ध्वजैश्च सल्लकीरंभास्तभैरपि दलसजा ॥ २७ ॥
 चतुर्द्वारोर्ध्वकोणस्थशुभ्रकुंभाष्टकेन च
 तोरणैर्भूरिसौंदर्यनानारत्नांशुकांचितैः ॥ २८ ॥
 प्रलंबमुक्तालंबव्यूहारसक्तारकोत्करैः ॥
 भूरिपुष्पोपहारेण चारुचंदनचर्चया ॥ २९ ॥
 मुक्तास्वस्तिकविन्यासै रगावलिविशेषकैः ॥ ३० ॥
 कलशादर्शभुंगारग्रवारैश्च विरूढकैः ॥
 दर्भमालिकया धूपघटैरन्यैश्च मंगलैः ॥ ३१ ॥
 एवं विधीयते यच्च मंडपस्य प्रसाधनम् ॥
 तदेव हि बुधाः प्राहुर्गजशालाप्रवेशनम् ॥ ३२ ॥

२७-३० सर्व मंडप उत्तम प्रकारच्या चित्रविचित्रित त्रापड्यांनी सुशोभित करावा. पताका उभ्या कराव्यात. सल्लकी व केळीचे खुट हे उभे करावेत. माळा चोद्दोकडे अडकावण्यात याव्यात. मंडपाच्या चारी दरवाजांच्या कोणांत दोन दोन अशा रीतीने आठ कुंभांची स्थापना करावी. तोरणे लावावीत. मोत्याचे घोम सोडावेत. चंदनाचा सडा घालावा. पुष्प पसरवी, स्वस्तिके वगैरे काढावीत. रंगावलि काढावी.

३१-३२ कलश, दर्पण, भुंगार गगारक व विरूढक, दर्भच्या माला, धूपघट व इतर मंगलपदार्थ यांनी मंडपास सुशोभित करावे. यालाच निम्नाच लेक ' गजशालाप्रवेशन ' अमही नांव देतात. द्विदल धान्यांच्या अंकु राना विरूढक असे म्हणतात.

अस्य यज्ञशालाविधेः प्रयोगः ॥

तत्रादौ पूजामुखविधिः पूर्ववत्कर्तव्यः ॥

स्नानादिसिद्धस्तवनवसानं पूजामुखं तद्विधिना विधाय ॥

निःशेषविघ्नप्रतिघातनार्थं श्रीशायित्रार्चनमारभेऽहम् ॥ १ ॥

प्रस्तावनपुष्पांजलिः । अथ वक्ष्यमाणविधिना क्षेत्रपालवास्तुदेवबलिं त्रायुमेघाग्निदेवानाम-
र्चनापूर्वकं तैर्भूमिशोधनं नागतर्पणं दर्भन्यासं भूम्यर्चनं च क्रमेण विदध्यात् ॥ वेद्यां मंगलमालिखा-
र्चितेत्यादिना चूर्णानि स्थापयेत् ॥ अथ पूजा ॥

अथातः समुचितोद्देशपरिकल्पितषोडशस्तंभसंभूतचतुरस्रसमुचितोत्सेधायामविस्तारविराजिते ।
चंद्रोपकमुक्ताफललेंवूपादिविविधमंडनाभिमंडितशक्तिकयागमंडलाराधनामंडपे । मध्येमंडपं रुचि-
रतरचूर्णैरष्टदलकमलमुपात्तचतुर्द्वारचतुरस्रमंडलं समालिख्य, तत्कर्णिकामध्ये अर्हत्परमेष्ठिनस्त-
त्पूर्वाद्विदिशासु अपरपरमेष्ठिनः, तदाग्नेयाद्यन्तरेषु मंगलादीन्सिद्धभट्टारकोपरिष्ठादयोगेकैवल्यचरमस-

यज्ञशाला विधीचा प्रयोग

१ प्रथमतः पूजाविधि पूर्वप्रमाणे करवा. आधीं जिनभिषेक व शेवटीं मिद्वस्तुति ज्यामध्ये वर्णिली आहे
असा पूजासुखविधि करून सर्व विधेने दळणयासाठी शायित्रार्चन मी करितो असं ह्मणून पुष्पांजलि
क्षेपण करावी. तदनंतर पुढे सांगितलेल्या विधिप्रमाणे क्षेत्रपाल, वास्तुदेवबलि, वायु, मेघ, अग्नि या देवतांचे
अर्चन करावे व भूमिशोधन करून नागतर्पण करावे. दभन्यास व भूम्यर्चन क्रमाने करावे; तद-
नंतर मंडपामध्ये सुंदर चूर्णानी अष्टदल कमळ लिहावे. त्याला चार द्वारे आणि त्यांच्या स

मयसंभाविसंपूर्णरत्नत्रयरूपधर्म, तद्वहिरष्टदलेषु जयादिदेवीः, चतुरस्रमंडले दिक्पालकान्, सोम-
दिक्पालकोपरि पूर्वोद्विष्टेषु सूर्यादिग्रहान् ग्रहमंडलमध्ये केतुग्रहं च, सर्वानिमान्मंत्ररूपान्निधाय,
सर्वविद्वानामनुत्पत्त्यर्थं उपशमनार्थं सम्यगिदानीमारामयामहे ॥

ओं परमब्रह्मणे नमो नमः स्वस्ति २ जीव २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनुशाधि २
पुनीहि २ पुण्याहं २ मांगल्यं २ पुष्पांजलिः ॥ अथ वक्ष्यमाणविधिना शब्दब्रह्मावर्जनं परब्रह्माधि-
वासनं पंचपरमेष्ठिपूजनं मंगललोकोत्तमशरणाध्यप्रदानं धर्मपूजां च अनादिसिद्धमंत्रेण पुष्पजप-
विदध्यात् ॥

पंचपरमेष्ठिनस्ते मंगललोकोत्तमाश्च शरणानि ॥

धर्मोपि कर्णिकायां समर्चिताः सन्तु नः सुखदाः ॥

पूर्वार्ध्यः ॥ २ ॥ ओं ज्हौं अर्हत्परमेष्ठ्यादिभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥ अर्घ्यमंत्रः ॥ अथ वक्ष्यमा-
णविधिना गद्यपद्यमंत्रवाक्यैः जयादिदेवीसमर्चनं, दिक्पालार्चनं नवग्रहपूजाविधिं नवग्रहहोमं च

भोजनी चोन्नोत असावे. कर्णिकेच्या मध्यभागी अर्हत्परमेष्ठि व पूर्वोदि दिशामध्ये मित्र वगैरे परमेष्ठि, आप्तेय
वगैरे दिशामध्ये मंगल, गरण, लोकोत्तर हे लिहावेत व रत्नत्रयधर्म लिहावा. कर्णिकेच्या गोहेर आठ दलामध्ये
जयादि देवी, चतुरस्रमंडलामध्ये दिक्पाल, सोम दिक्पालाच्यानर पूर्वोदि रिशामध्ये सूर्यादि ग्रह लिहावेत. ग्रह-
मंडलामध्ये केतुग्रह लिहावा, तदनंतर विद्यापशमनार्थ या सर्वाची आराधना करावी.

ओं परमब्रह्मणे हा मंत्र हाणून पुष्पांजलि द्यावी. शब्द ब्रह्म, परब्रह्म, पंचपरमेष्ठि व चत्तारि मंगल
गांना अर्घ्य द्यावे. धर्मपूजा करावी. अनादिसिद्ध मंत्राचा पुष्पांनी जप करावा.

क्रमेण यथाविधि विदध्यात् । नवग्रहहोमे तावज्जलहोमविधानम् ॥ २ ॥

कुंडात्परस्तात्परिमृष्टदेशे सुविष्टं न्यस्य सुदृष्टमृष्टम् ॥

तत्रोपविष्टोऽस्यथ पश्चिमास्यः पर्यंकतो वायुहृदासनाद्धा ॥

ओं क्षीं भूः शुध्यतु स्वाहा ॥ ओं ह्रीं अहं क्षीं ठं आसन निक्षिपाभि स्वाहा ॥ ओं ह्रीं हं हुं हूं णिसिंहि आसने उपविशामि स्वाहा ॥ ३ ॥

तीर्थावुष्णोर्ज्ज्वलशतकुंभकुम्भस्य नालाद्गलितेन वारा ॥

कुंडं शुभ सर्वममत्रमत्र द्रव्यं च मिंचामि समंत्रमेव ॥

ओं ह्रीं नमः सर्वज्ञाय सर्वलोकनाथाय धर्मतीर्थक्रणाय श्रीशान्तिनाथाय परमपवित्राय पवित्रतरजलेन होमिकुडशुद्धिं करोमि स्वाहा ॥ ४ ॥ वक्ष्यमाणमनैः कुंडमभ्यर्चयेत् ॥ यवैस्तिलैः शालिभिरेव सप्तसप्तस्वमुष्टिप्रमितैर्विशुद्धैः ॥

२ पंचपरमेष्ठिनस्ते हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पंचपरमेष्ठिना अर्घ्य द्यावा.

३ तदनंतर पुढे सांगितला जाणाऱ्या विधीप्रमाणं गद्य पद्य अशा मंत्र चाक्यांनी जयादि देवी, दिक्पाल, नवग्रह, यांची पूजा करून नवग्रह होम क्रमाने यथाविधि करावा. नवग्रह होमाच्या वेळी प्रथम जलहोम विधि करावा. कुडाच्या पुढे शुद्ध अशा स्थानी शुद्ध आमन मांडावे, पद्यामन किंवा पर्यंकासनाने पश्चिमकडे तांड करून त्यावर 'ओं क्षीं भूः' 'ओं ह्रीं' 'आ नमो अहं' हे मंत्र म्हणून क्रमाने भूमि शुद्ध करावी, आसन घालावे व त्यावर वसता.

४ 'ओं ह्रीं नमः' हा मंत्र म्हणून व 'तीर्थावुष्णा' हा श्लोक म्हणून कुड, होम द्रव्य व पात्रे शुद्ध करावी. (५) यवैस्तिलैः, हा श्लोक व 'ओं ह्रीं नमः फट्' हा मंत्र म्हणून जव तीळ व साली यांच्या

होमं विधास्यामि समन्त्रमभः कुंडे ग्राणाभिह सुप्रपत्त्यै ॥
 ओं ह्रीं न्हः फट् आदित्यमहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा । एवं सोमादिष्वपि ॥ ५ ॥
 सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलतां सन्मंगलं मंगलो ॥
 बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताज्जीवः शुभोज्जीवनम् ॥
 शुक्रः शुक्लतरं यशोतिविमलं मंदोप्यमंदश्रियम् ॥
 राहुर्बाहुबलं महार्धमहितः केतुर्महाकेतुताम् ॥
 इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिः ॥ ६ ॥ ओं अथामिहोमविधानम् ॥
 अभ्यर्च्य कुंडं परिधिं विधाय परिस्तुतिं चानलमेघयुक्तम् ॥
 संस्थाप्य संधुक्ष्य कुशाग्रकीलैः साक्षात्कुदेकां समिधं जुहोमि ॥
 प्रकृतकमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥ ७ ॥ ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय
 नमः ॥ परमसिद्धाय नमः । इति मेखलातले कुंडानामर्चनम् ॥
 ओं नमोर्हिते भगवते सत्यवचनसंदर्भाय केवलदर्शनप्रज्वलनाय पूर्वोत्तराग्रेण दर्भपरिधि-

सात सात मूठी ग्राहांच्या प्रसन्नतेकरितां जल कुंडांत टाकाव्यात. [६] 'सूर्यः शौर्यगुणं' हा श्लोक म्हणून इष्ट प्रार्थना करावी. व पुष्पांजलि क्षेपण करावी (७) 'अभ्यर्च्य कुंडं' हा श्लोक म्हणून प्रथम पुष्पांजली क्षेपण करावी. ओं नीरजसे नमः वगैरे म्हणून मेखलेच्या तळी कुंडाचे अर्चन करावे.
 ८ 'ओं नमोर्हिते भगवते' हा मंत्र म्हणून होमकुंडामध्ये पूर्वोत्तर वाजूना उंाराच्या समिधांनी प-
 रिधि करावी. पुनः हाच मंत्र म्हणून त्या परिधिमध्ये दर्भ हंतरावे. 'ओं ह्रीं स्वस्तये' हा मंत्र म्हणून

मुदुंबरसमिपरिधिं च करोमि स्वाहा । इत्यनेन परिधिस्थापनम् ॥ ओ नमोर्हते भगवते सत्य-
वचनसंदर्भाय केवलदर्शनप्रज्वलनाय पूर्वोत्तरहोमकुंडानां मध्ये शुष्कदर्भपरिस्तरणं करोमि स्वाहा ।
इति परिस्तरणस्थापनम् ॥ ओं 'ह्रीं' स्वस्तये श्रौभतं पवित्रतरगाहपत्यमग्नीन्द्रं स्थापयामि स्वाहा ।

जैनेन्द्रवाक्यैरित् सुप्रसन्नः संशुष्कदर्भग्रगताग्निर्कीलैः ॥

कुंडस्थिते सेंधनशुद्धवन्हौ सधुक्षणं सांप्रतमातनोमि ॥ ८ ॥

उसहायि जिणे पणमामि सया । अमले विरजो वरकप्पतरू ॥

स अ कामदुहा मम रक्ख सया पुरुविज्जुण्हि पुरुविज्जुण्हि ॥

ओं ४ रं ४ स्वाहा इत्यग्निं संधुक्षयेत् ॥ ९ ॥

ॐ वैश्वानरजातवेद, इहावलोकितार्क्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा ॥

अनेन गाहपत्याग्नीद्रस्य संनिधीकरणार्थं एकसमिदाहुतिं विदध्यात् ॥

अर्कः पलाशः खदिरो मयूरोप्यथत्यफल्यू च शमी च दूर्वा ॥

गाहपत्याग्नीद्राची स्थापना करानी. (९) 'जैनेन्द्रवाक्यैरिव' हा श्लोक व 'उसहायि जिणे' हा श्लोक म्हणून व 'ओं ४ रं ४' हा मंत्र म्हणून अग्निमधुक्षण करातें. 'ॐ वैश्वानर' हा मंत्र म्हणून गाहपत्याग्नीन्द्रा ला संनिध करण्यासाठी एका समिधेची आहुति द्यावी.

१० 'अर्कः पलाशः' हा श्लोक म्हणून क्रमाने नव ग्रहांच्या कुंडामध्ये या पदार्थांच्या समिधांची ग्रह प्र

कुशोऽयमीषां समिधो जुहोभि ग्रहपसादार्यमिहानिकुंडे ॥ १० ॥

प्राक्कृते चतुरसेत्र कुंडे संस्थापितेऽनले ॥

घृतालुतार्कसमिधो हुत्वा र्क सुप्रसादये ॥

ओं ह्रीं हः फट् आदित्य महाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा ॥ ११ ॥

आग्नेयकोणकलसेऽनिकुंडेश्चत्थदलोपमे ॥

पलाशसमिधः साज्या हुत्वा सोमं प्रसादये ॥

ओं ह्रीं हः सोममहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा ॥ १२ ॥

अपाच्यामर्धचंद्राभवान्हिकुंडे घृतप्लुताः ॥

खादिराः समिधो हुत्वा नोपयामि कुजग्रहम् ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं हः कुजमहाग्रह० ॥ १३ ॥

सन व्हावेत म्हणून आहुति द्यावी. रुह्णी, पळस, रौग, आऱाडा, पिपळ, उजर, सेंदड, दूर्वा, दर्भ या ची आहुति क्रमानें द्यावी.

११ 'प्राक्कृते' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पूर्वदिशेच्या चौकोनी सूर्यग्रहाच्या कुंडांत रुह्णीची समिधा टाकावी. [१२] 'आग्नेयकोण' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून पिपळाच्या पानासारख्या चंद्रग्रहाच्या कुंडांत पळसाची समिधा टाकावी.

१३ 'अपाच्या' हा श्लोक व मंत्र म्हणून चंद्राकार अशा मंगलाच्या कुंडामध्ये खैराची समिधा टाकावी

नमः । अर्थात् अतीतानागतवर्तमानत्रिकालगोचरानंतद्रव्यपर्यायात्मकवरतुपरिच्छेदक-—सम्यग्दर्शनज्ञान-
चारिवाचनेकगुणगणाधारपंचपरमंष्ठिभ्यो नमः । पुण्याहं २ प्रियंता २ वृषभादिमहतिमहार्वारवर्धमानपर्य-
तपरमतीर्थकरदेवाः तत्समयपालिन्योऽप्रातिहतचक्रचक्रेश्वरीप्रभृतिशासनदेवताः गोमुखप्रभृतिचतुर्विंश-
तिपक्षदेवताः, आदित्यचंद्रमंगलबुधबृहस्पतिशुक्रशनिराहुकेतुप्रभृत्यष्टाशीतिग्रहाः, वासुकिशंखपालक-
कर्कटकपद्मकुलिशास्त्रतक्षकमहापद्मजयविजयनागा. देवनागयक्षगर्धवह्वराक्षसभूतव्यतर्गप्रभृतिभुताश्च ।
सर्वेभ्येते जिनशासनवत्सलाः, ऋष्यार्थिकाप्रावकश्राविकायष्टयाजकराजमंत्रिपुरोहितसामंतारक्षक-
प्रभृतिसमस्तलोकसमूहस्य शांतिवृद्धिपुष्टिदुष्टिक्षेमकल्याणस्वायुरारोग्यप्रदा भवतु ॥ सर्वसौख्य-
प्रदाश्च संतु । देशे राष्ट्रे, पुरेषु, च सर्वदैव चोरारिमारीतिदुर्भिक्षावग्रहविघ्नौघदुष्टग्रहभूतशाकिनी-
प्रभृत्यशेषानि प्रलयं यातु ॥ राजा विजयी भवतु । प्रजासौख्यं भवतु । राजप्रभृतिसमस्तलोकाः
सततं जिनधर्मवत्सलाः पूजादानवतशीलमहामहोत्सवप्रभृतिषु उद्यता भवंतु । चिरकालं नंदंतु ।
यत्र स्थिता भव्यप्राणिनः संसारसागरं लील्योत्तीर्णानुपमं सिद्धसौख्यमनंतकालमनुभवंतु । इतश्चा-
नशेषप्राणिगणशरणभूतं जिनशासनं नंदयिवति स्वाहा ॥ इत्यनेन बलिमन्त्रेण बलि त्रिवार विहारयेत् ।
इति द्विःपिदिने यज्ञशालाप्रवेशविधानं ॥

पुनः तील देवा बलिभ्रमण करौं. बलिमंत्राद्या साराल हा आहे. पंचपरमोष्ठि, शंख देवता, २४ पक्ष, ९ मह
यक्ष, १११ वर्गरे देवता, चार प्रकारचा संघ हे सर्व, शांति, पुष्टि, दुष्टि, अरोग्यदायक होवोत. हे सर्व दे
शामध्ये अनिष्ट नाहींसं करणारे होवोत. राजा विजयी होवो, प्रजेला सौख्य मिलो, जिनशासनाची वाढ होवो.
असा बलिमंत्राचा आशय आहे.

प्रेषान्या विजि निर्नुते कुडेऽभिषत्तष्टयोगके ॥
द्वर्वा वृत्तफ्ना हुत्ता गद्ग ननवागमहम ॥ १८ ॥

ओं ह्रीं ह्रः गहुमहाग्रह ॥ १८ ॥

पाणिदक्षिणभागस्थे धनुराकारकुंडे ॥

कुशानाव्यक्तान्दुत्वा केतुमेनं निनाभ्यन् ॥ १९ ॥

ओं ह्रीं केतुमहाग्रह ॥ १९ ॥

इत्थं मागमपर्ययेत्यादिना पूर्णान्तः ॥

अथात्र मंडले स्तनपतीटे निवेद्य त्रिनचतुर्निजनि प्रागुक्तविना मन्नाप्याभ्यर्चयेत् ॥
छत्रचामरादिधिमवशालिनी भुगारल्लशहमन्नमृत्ताभु मागपुत्रपुरोगं अर्चते नृत्तल्लशान्ना
जिनार्चामनुयातः ज्ञाताः, मन्त्रार्थस्त्रनः भव्यजनत्रयत्रयल्लहल्लः ततः म्नानोटल्लचत्तुभाशनादि-
भिर्वस्त्रमन्त्रेण सर्वभंडपवस्त्रमर्थानं, द्विस्पादमन्त्रेण त्रिपु द्विस्पादार्चिद्वय्या, ततः जे नर्चन म्नानोट-
कादिभिः सर्वदिशिं पूरयतो चलिमन्त्रेण त्रिद्वारं चाल्धमणं कुर्यात् ॥ त्रग्रभनद्विस्पादमन्त्राः प्रागेवोक्ताः ॥
अयं तु चलिमन्त्रः । ओं अर्हद्भ्यो नमः । मित्रेभ्यो नमः । गरिभ्यो नमः । पाठयेभ्यो नमः । सर्वमाधुभ्यो

१८ 'प्रेषान्या' हा शेषात् १ मंडल लक्षण दुर्गेत्या मन्त्रेन रात्रिं मंत्रेण कराः ।

१९ 'पाणिदक्षिण' हा शेषात् १ भंग लक्षण द्वाभ्यां रात्रिं मन्त्रेण कराः । तस्मात् या ना-
गहाना अर्घ्य यावा. तदनंतर मंडलामन्त्रे म्नानपीठार चोपपत्तीवस्त्रांचे स्थापन तत्र त्याचा अभिषेक करावा.
स्तानजल, मंध, पुष्प वस्त्रादिकांनीं सर्व दिशांचं भिंचन करावं, १ द्विस्पादलिमन्त्र मन्नापा. या रत्निमंत्र म्हा-

नमः । ओ अतीतानागतवर्तमानत्रिकालगोचरानंतद्रव्यपर्यायात्मकवरुपरिच्छेदक—सम्पन्नदर्शनज्ञान-
चारित्र्याद्यनेकगुणगणाधारपंचपरमंष्ठिभ्यो नमः । पुण्याहं २ प्रियंता २ वृषभादिमहतिमहविरवर्धमानपर्य-
तपरमतीर्थिकरदेवाः तत्समयपालिन्याऽप्रतिहतचक्रकेशरीप्रभृतिशासनदेवताः गोमुखप्रभृतिचतुर्विंश-
तियक्षदेवताः, आदित्यचंद्रमंगलबुधबृहस्पतिशुक्रशनिराहुकेतुप्रभृत्यष्टाशीतिग्रहाः, वासुकिशंखपालक-
कौटकपद्मकुलिशाक्षतक्षकमहापद्मजयविजयनागा. देवनागयक्षगंधर्वब्रह्मराक्षसभृतव्यंतर्गभृतिभृताश्च ।
सर्वेप्येते जिनशासनवत्सलाः, ऋष्यार्थिकाश्रावकश्राविकायष्टयाजकराजमंत्रिपुरोहितसामंतारक्षक-
प्रभृतिसमस्तलोकसमूहस्य शांतिवृद्धिपुष्टिपुष्टिक्षेमकल्याणस्वाशुरारोग्यप्रदा भवतु ॥ सर्वसौख्य-
प्रदाश्च सतु । देवेश राष्ट्रे, पुरेषु, च सर्वदैव चोरारिमारीतिदुर्भिक्षावग्रहविघ्नौषदुष्टग्रहभूतशाकिनी-
प्रभृत्यशेषानि प्रलयं यातु ॥ राजा विजयी भवतु । प्रजासौख्यं भवतु । राजप्रभृतिसमस्तलोकाः
सततं जिनधर्मवत्सलाः पूजादानव्रतशीलमहामहोत्सवप्रभृतिषु उद्यता भवंतु । चिरकालं नंदंतु ।
यत्र स्थिता भव्यप्राणिनः ससारसागरं लीलयेत्तीर्थांशुपमं सिद्धसौख्यमनंतकालमनुभवंतु । इतश्चा-
शेषप्राणिगणशरणभृतं जिनशामनं नंदत्विति स्वाहा ॥ इत्यनेन बलिमन्त्रेण बलि त्रिवार विहारयेत् ।
इति द्विःपिदिने यज्ञशालाप्रवेशविधानं ॥

पुन तीज केला बलिभ्रमण करावे. बलिपंथाचा साराख हा आहे. पंचपरमेष्ठि, शासन देवता, २४ यक्ष, ९ प्रह-
यक्ष, १११ वर्गारे देवता, चार प्रकारचा संघ हे मर्म, शांति, पुष्टि, तुष्टि, आरोग्यदायक होवोत. हे सर्व दे-
शामध्ये अनिष्ट नाहीसे करणारे होवोत. राजा विजयी होवो, प्रजेला सौख्य मिळो, जिनशासनाची नाढ होवो.
असा बलिमन्त्राचा आशय आहे.

हौं हः असि आउसा शान्तिं कुरु २ स्वाहा ॥ अनेन अनादिसिद्धमन्त्रेण पंचाममुपमयान्कुंभा-
नृशुभेकवारं अभिमंत्रयेत् ॥ ओं ह्रां नमोर्हद्भ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं नमः सिद्धेभ्यः स्वाहा ॥ ओं
ह्रूं नमः सूरिभ्यः स्वाहा । ओं ह्रौं नमः पाठकेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रः नमः सर्वसाधुभ्यः स्वाहा ।
पंचेष्टकमिज्जिनादिमंत्रैरधिवासयेत् । ततः शिल्प्यादीन्प्रतोष्य पूर्ववत् त्रिवारं जिनधाम परीत्य वेद्या
ब्रह्मप्रदेशे ब्रह्मबलि, दिष्टु टिकपालबलि पूर्वोक्ततन्मंत्रैः कृत्वा तत्क्षेत्रे सर्वत्र पूर्वोक्तबलिमंत्रेणैव
बलिं त्रिवारं विहरयेत् । इति वेदीनिर्वर्तनविधानम् ॥ मोहध्यातविवारणं । भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥
इत्यहंत्पतिष्ठासारसंश्रुते नेमिचंद्रदेवविगचिते प्रतिष्ठानितकनानि संवत्पविधानवेदीनिर्वर्तन-
विधानं नाम चतुर्थः परिच्छेदः ॥

लघुश्रावणप्राप्त्यनन्तरं तदनन्तरं निजप्रतिमेया अभिनेत्रा पूर्वा ग्रामाणंच क्षत्राणां, णमो अरिहंताणं वपरे हा-
नातिमन्त्रं रहण्य मानीषं पञ्चोक्तं पाच शुभं अभिमन्त्रितं क्षत्रावेत् ।

तदनन्तरं गम्यती वर्गरेखा भूतुष्ट करीते, जिनमंदिरगाला प्रदक्षिणा देऊन ब्रह्मगालि दिग्मपालबलि हे विधि कर्वावेत् ।
मग मोहध्यातविवारणं च भूयात्पुनर्दर्शनं हे श्लोक क्षपुन हा वदतिनिर्माण विधि संप्रदाया ।

याप्रमाणं हा वेदी निर्माण नावाचा चतुर्था

परिच्छेद संपला.

अथ ध्वजारोहणविधिः ।

अथातो ध्वजारोहणविधानम् ॥

अथाकुराच्चतुर्थेऽह्नि ध्वजारोहणसिद्धये ॥

विदध्याद्विधिवच्छक्रो बृहच्छान्तिकसविधिम् ॥ १ ॥

ध्वजप्रतिष्ठां निष्ठाप्य भूत्या पुरि विहार्यं च ॥

ध्वजमारोपयेदं सुलभे विधिवत्सुधीः ॥ २ ॥

बृहच्छातिविधेः सर्वं लक्षणं ध्वजदंडयोः

तत्प्रतिष्ठाक्रमश्चूर्णौ प्रयोगे वर्णयिष्यते ॥ ३ ॥

प्रायशोत्र मया तत्तल्लक्षणं विध्यनुक्रमः ॥

१-३ अंकुरार्पण विधि शाल्यानंतर चवथ्या द्वितीया ध्वजारोहण विधि तरण्याकरिता इंद्रान यथाविधि बृहच्छान्तिकविधि कराना. ध्वजाची प्रतिष्ठा करून मोठ्या थाटांन त्याची नहरात मिरवणूक काढावी. व नंतर देडवार त्या ध्वजाचे सुलभी आरोपण करावें. बृहच्छातिविधानाचें लक्षण व ध्वज आणि दंडाची प्रतिष्ठा हा सर्व विधि चूर्णमध्य प्रयोग रूपांत वर्णन केला जाईल.

४-८ बहुतकरून या गोष्टीचे लक्षण व त्या करण्याचा विधिक्रम प्रयोगामध्य त्या त्या वेळीं स्पष्ट करीत, उं-

प्रयोगे वर्णयिष्येते काले तत्सूतये स्फुटम् ॥ ४ ॥

कन्याभिः कारयेद्देहिलेपन गन्धगोमयैः

शीरदुग्धमन्त्रपात्रकलितैर्भूम्यपातिभिः ॥ ५ ॥

यद्यङ्कुराः समुत्पन्नाः सुसम्यक् तैः समर्चयेत् ॥

तस्मिन्नेव दिने भूत्या नित्यार्चाधिधनंतरम् ॥ ६ ॥

तद्रात्रौ ध्वजनिश्यां श्रीचलेः समनंतरम् ॥

वक्ष्यमाणेन विधिना भेरीताडनसंविधिम् ॥ ७ ॥

अथ बृहच्छांतिकयत्राधनविधेः प्रयोगः ॥

स्नानादिसिद्धस्तवनदिपूर्वं पूत्रामुखं तद्विधिना विधाय ॥

निःशेषविघ्नप्रतिघातनाय, श्रीशांतिकाराधनमारभेऽहम् ॥

प्रस्तावना पुष्पांजलिः ॥८॥ अथ वक्ष्यमाणविधिना क्षेत्रपालवास्तुदेवार्चं वायुमेवाग्निदेवानामभ्यर्चनपूर्वकं तैर्भूमिशोधनं नागतर्पणं दर्भन्यासं भूम्यर्चनं न क्रमेण विदध्यात् । वेद्यां मंडलमालिखान्वि-

वर, पिपरी, नड वंगरे झाडाची साल जमीनीपग न पडलेल्या अर्थात अथर धरलेल्या शेणामध्ये मिसळानी व अ-
ग्रा शेणाने वेदीलेपन कन्याच्या द्वारे कराने. अङ्कुरांपणाच्या चौथ्या दिवशी नित्यपूजा झाल्यानंतर अङ्कुरांनी भगवं-
ताचे पूजन करावे. हा विधि झाल्यानंतर अजारीपणानंतर श्रीलिंगविधि करावा. तदनंतर भेरीताडनविधि पुढे सां-
गितल्या प्रमाणे करावा. अभिषेक-सिद्धस्तवन-पूजाक पुजाविधि करून सर्व विघ्ने नष्ट व्हावीत म्हणून शांतिकाराधनास
मी प्रारंभ करितो.

तेत्यादिना चूर्णस्थापनं नयेत् ॥ अथातः समुचितोद्देशपरिकल्पिते चतुःस्तंभसंभृतचतुरसरसमुचितोत्से-
धायामविस्तारविराजिते चंद्रोपकमुक्तालंबूपादिविविधमंडनाभिर्मंडिते शांतिकयागमंडलाराधनमंडपे ।
तिर्यग्ध्वन्यासवज्राग्राविंशतिसूत्रपरिकल्पितैकाशीतिपदेषु साष्टदलपद्मानि तावति विरचय्य मध्ये-
पद्मकर्णिकायां पंचगुरुमंगलात्तमशरणधर्मान् पूर्ववत् समवस्थाप्य, अष्टषोडशचतुर्विंशतिद्वान्नि-
शतपदेषु जयादिदेवीः षोडशविद्यादेवीः, चतुर्विंशतियक्षीद्वान्निशदिन्द्रान्दिक्षु दिक्पालकान्, वज्राग्रेषु
चतुर्विंशतियक्षान्तेमदिक्पालकोपरि नवग्रहान्, ग्रहमंडलमध्ये केतुग्रहं च । सर्वानिमान्मंत्ररूपाग्निधाय
सर्वविघ्नानामनुत्पत्यर्थं उपशमार्थं च सम्यगिदानीमाराधयामहे ॥

ओं परब्रह्मणे नमो नमः स्वस्ति २ जीव २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनुशाधि २ पुनी-
ति २ पुण्याहं २ मांगल्यं २ पुष्पांजलिः । शब्दब्रह्मावर्जनं, पञ्चब्रह्माधिवासनं, पंचपरमोष्ठपूजनं, मं-
गललोकोत्तमशरणार्थ्यप्रदानं, धर्मपूजां च अनादिसिद्धसंत्रेण पुष्पजपं विदध्यात् ॥

पुढं सांगितेलया क्रमाप्रमाणं क्षेत्रपालत्रालि व वास्तुदेवमलि हा विवि करावा. वायु, मेघकुमार व अग्नि
यांच पूजन करून त्यांच्या द्वारे भूमिशोधन करावे. तदनंतर नागतर्पण, दर्भन्यास व भूमिपूजन करावे. तदनंतर
'वेद्या मंडलमालिखचितेत्यादि' श्लोक ह्मणून चूर्ण स्थापन कराव.

शांतिकयागमंडलाराधनमंडपामध्ये बृहन्नाम्तिरुयंताची रचना करावी. या यंत्रामध्ये ८१ कोष्टकें असतात. षष्ठ्य-
कोष्टकांत आठ पाकळ्यांचें कमल लिहावे. सर्व कमले कोष्टकाच्या मंखये एवढीच होतात. मध्यभागी अमलल्या
कमलाच्या ऋणिकेमध्ये पंचगुरु मंगल शरण धर्म याची पूर्वप्रमाणे स्थापना करावी. या कमलाच्या समोपती आठ,
सोळा, चौवीस व वत्तीस स्थानी कमलसमूहामध्ये क्रमानें जयादि देवी, सोळा विद्यादेवी, चौवीस गक्षिणी ३२ इद्र
व दिशामध्ये दिक्पाल यांची स्थापना करावी. वज्राग्राच्या पुढे चौवीस गक्ष व सोमदिक्पालाच्या वर नवग्रह व

पंचपरमेष्ठिनस्ते मंगललोकोत्तमाश्च शरणानि ॥

धर्मोपि कर्णिकायां समर्चिताः संतु नः सुखदाः ॥

ॐ ह्रीं अर्हत्परमेष्ठ्यादिभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा । पूर्णार्घ्यः ॥९॥

अथ वक्ष्यमाणगद्यपद्यमंत्रवाक्यैर्जयादिदेवीनां, पौडशविद्यादेवीनां, चतुर्विंशतियक्षीणां, द्वात्रिंशदिद्राणां, दशदिक्पालकानां, चतुर्विंशतियक्षाणा नवग्रहाणा, पूजाविधिं नवग्रहशोभं चेशानदित्रयाना-
वृत्तार्चनं च क्रमेण विदध्यात् ॥ अथात्र मंडले स्तनपनपीठे निवेद्य जिनचतुर्विंशतिं प्रागुक्तस्तन-
पनविधिना संस्नाप्याभ्यर्चयेत् ॥

इति बृहच्छान्तिकविधेः प्रयोगः ॥

अथ ध्वजारोहणविधिः ।

ओं सर्वद्रव्यपर्यायविषयवैशद्यपराकाष्ठाधिष्ठितकेवलज्ञाननिष्ठपरमेष्ठिप्रतिष्ठादिवसात् पष्ठेऽहनि

ग्रहमंडलानां केतुग्रह या सर्वाणा मंत्ररूपानं स्थापन सर्व भिन्ने हाजं नयत त्यांचा उपग्रह व्हावा लक्षण यांची आ-
राधना करावी. ओं परब्रह्मणे इत्यादि मंत्र लक्षण पुण्याजलि क्षेपण करावी शब्दद्रव्य, परब्रह्म, पंचपरमेष्ठि, मंगल,
यांना अर्घ्य द्यावा. पुढे सांगितलेल्या गद्यपद्यमंत्रांनी जयादिदेवी, विद्यादेवी, यक्ष, इंद्र, दिक्पाल इत्यादि-
कांची यथाक्रम पूजा करावी. तदनंतर शांतिऋजमडलाराधन मंडपामध्ये चोवीस तीर्थकरांचा स्तनपनपीठावर
अभिषेकविधि करावा. पूजन करावे. असा बृहच्छान्तिक विधि आहे.

श्रीजिनेश्वराच्या केवलज्ञान-व्युत्पत्तीच्या दिवसाच्या पूर्वी सहजे दिवशी बृहच्छान्तिकयागमंडलाराधन
संक्षेपाने करून ध्वजारोहण विधि करावा. हा ध्वज कसा असावा व्हावा किती संद व किती

बृहच्छान्तिकयागमंडलाराधनां समासतः समापूर्थं पंचदशाद्यंतवितस्तिरूपबद्धिधैद्यन्यतमदैर्घ्यस्य, एकोनविंशत्यंगुलादिचतुर्विंशत्यंगुलांतपडिधव्यासान्यतमव्यासस्य, पादोनतदव्याससमदैर्घ्यं सरज्जु-
पार्थामूलाप्रपौष्टिकक्रमहानिरूपकफुल्लिकालंकृतशिखोपलक्षितस्य, शिखासमाभ्यंतरं मूलाग्रपौष्टिक-
क्रमहानिरूपपादद्वयविराजितस्य, अष्टबयोदशाद्यंतवव्यासकदलिच्छेदकलिताशिखापादवर्जितपा-
र्श्वस्य, शिखापादविस्तारतिर्यग्गूढेपिकाभूपितस्य, शिखामूलैपिकामध्यघटितरज्जुबंधस्य, हटच्छाटकबंध-
टिकाफुल्लिकासमुच्छासितस्य, सुधौतसुल्लिष्टश्वेतमूतनवासःपरिकल्पितस्यास्य ध्वजस्य, ध्वजमस्तकाधः
प्रथमे पदे छत्रत्रयं, द्वितीये पदे जिननाथपद्मयानप्रदर्शनं पद्मवाहनं, तृतीये पूर्णकलशं, तत्पार्श्वयोः
मश्रुतिकं, स्वस्तिकचूलिकायाः पार्श्वद्वये दीपदंडद्वयमुज्ज्वलज्वालकं, चतुर्थे श्वेततपवं, तदुभय-
पार्श्वयोः कुंदेदुविंशदचारुचामरद्वयं, पंचमे पदे छत्रं, तस्याधःप्रदेशे तत्र त्रिलिखितध्वजे वा श्वेत-
गजपृष्ठाधिष्ठितमिंदनीलप्रभमधःकरद्वयरचितांजलिं, ऊर्ध्वकरद्वयधृतधर्मचक्रं, जिनविंबेच्छमूर्धानं ए-
कछत्रसमन्वितं अनेकालंकारालंकृतसर्वाण्यक्षम्, तत्पार्श्वयोर्दीपदंडचामरस्वस्तिकानि यथाशोभं

लांत्र असात्रे या विषयांचे वर्णन धात्रांचे जे चित्र दिले आहे त्यामध्यं पाह्यो. या ध्वजाच्या
दोन्ही बाजूला क्षुद्रध्वजा अमतात त्यांनी मरुया २८ आहे हा महाध्वज यागमं
डलान्य पुढे व वदिनेच्या गाली असाना. महाध्वजाच्या वस्त्राग मर्णाण्यक्षाची मूर्ती लिहिलेली अर्पाणी.
या ध्वजाच्या दोन्ही बाजूस दिक्पाल व दिक्कन्यांचे क्षुद्र ध्वज आणि माला मृगेन्द्रादि ध्वज अस-
तात. या सर्व ध्वजदेवतांचे आवाहन, स्थापन, सविधीकरण हे मंत्रांनी करून या ध्वजाच्या पुढे मर्वोपधि मिसळ
लेले व अमृत मंत्रांनी अभिमंत्रित अमे तीर्थेदिक ज्यामन्य आहे असे ९ कलग रथापानेत ग्रंथ, अक्षत पुष्पे

शिल्पिना विलिख्य तदंतमहाध्वजं तद्यागमंडलस्याग्रतो वेदिकातले पूर्वस्यां दिशि समवस्थाप्य, हस्त-
द्वयोदयहस्तविस्तारप्रमितान् शिखापादकदलिच्छेदफुल्लिकाशोभितान्, दिक्पालकेतून् तथा विधानेन
मंगलार्घ्यं करदिकन्यकाकेतून्, एकहस्तोऽयहस्तार्धव्यासशिखाचलंकृतमालामृगेन्द्रार्घ्यंकितपंचवर्ण-
केतून् तदध्वजपार्श्वयोरवस्थाप्य, यक्षादिसर्वध्वजदेवानां आवाहनस्थापनसंनिधापनानि समंत्र वि-
धाय । तन्महाध्वजाग्रतः सर्वौषधिमिश्रतीर्थोदकपूर्णाम् मंलाभिमंत्रितनवकलशान् गधाक्षतपुष्पफलादीन्
मंगलोपकरणानि निधाय । दर्पणप्रतिबिंबितानां सर्वोपहयक्षादिध्वजदेवतानां तज्जलेन सप्रोक्षणमनुले-
पनं िधाय । मुल्लवस्त्रं दत्वा नयनोन्मीलनं सुलभे विरचय्याभ्यर्च्य विविधालकारालंकृतानामेषां सर्व-
ध्वजानां पुरि महोत्सवेन विहारमिदानीं प्रधातुमिमे वयमुत्सहामहे ॥

श्रीमज्जिनस्य जगदीश्वरताध्वजस्य । मीनध्वजादिरिपुजालजयध्वजस्य ॥

तन्यासदर्शनजनागमनध्वजस्य चारोपणं विधिवदविदधे ध्वजस्य ॥

ओं ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा विधियज्ञप्रतिज्ञानाय पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

फलं ही च मंगलोपकरणं ही जवळ ठेऊन, महाध्वजाच्या समोर मोठा आरसा स्थापन करावा. त्यामध्ये सर्वध्व-
जांचे प्रतिबिंब पडते. दर्पणप्रतिबिंबित यज्ञादि ध्वजदेवतांचे कलशातील जलाने प्रोक्षण व अनुलेपन करावे. सु-
खवस्त्र देऊन सुलग्री नयनोन्मीलनविधि करावा व पूजा करावी. तदनंतर या ध्वजांना सजऊन जहरात मोठ्या थाटाने
त्यांचा विहार करावा. आता ध्वजारोहण विधीचा प्रयोग सांगताल.

१ 'श्रीमज्जिनस्य, हा श्लोक म्हणून व ॐ ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा हा मंत्र म्हणून ध्वजारोहणाचा विधि कर-
ण्याची प्रतिज्ञा करावी अथात पुष्पांजली क्षेपण करावी.

श्रीमद्विमानाभिमुखं ध्वजस्थं । यक्षं प्रसूनांजलिभिः समंत्रम् ॥

आहूय संस्थाप्य च संनिधाप्य प्रसादये दिक्पतिदिक्कुमारीः ॥

ओं ह्रीं सर्वाण्यह्यक्षसाहिताः सर्वध्वजदेवताः आगच्छत २ सर्वापद् । ओं ह्रीं सर्वाणहं । अत्र तिष्ठत २ ठ ठ । ओं ह्रीं सर्वाणहं । अत्र मम सन्निहिता भवत २ वपद् ॥ २ ॥

अभिनवनवकुंभान्पुण्यतीर्थान्बुपूर्णान् । विधिवदिह निवेद्या प्यर्च्य यक्षध्वजाग्रे ॥

कलशनिकटदेशे सर्वतः स्थापयामि । प्रकृतयजनयोग्यं मंगलद्रव्यजालम् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः नमोर्हते भगवते श्रीमत्पद्मतिमिगिच्छेसरिपुंडरीकमहापुंडरीक-
गंगार्मिधुरोहिद्रोहितास्याहरिच्छरिकांतासीतासीतानारीनरकांतासुवर्णकूलारूप्यकूलारक्तारक्तोदाक्षीरां-
भोधिजलं स्वर्णघटप्रक्षिप्तसर्वगंधपुष्पाढ्यं आमोदकं पवित्रं पवित्रं कुरु २ ह्रौं २ वं २
मं हं सं तं पं स्वाहा जलाभिमंत्रणम् ॥ ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥ ३ ॥

२ 'श्रीमद्विमानाभिमुखं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सर्वाण्यह्यक्षदि सर्व ध्वजदेवतांचें आवाहन, स्था-
पन, सन्निधिकरण हा विधि करावा.

३ 'अभिनवनवकुंभान्' हा श्लोक म्हणून नउ कलशाची स्थापना करावी. व या कलशाच्या जवळ ध्वजा-
रोहण पूजनाला योग्य अर्शो मंगलद्रव्यें स्थापन करावीत. 'ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रः' इत्यादि मंत्र म्हणून ज-
लाभिमंत्रण हा मंत्र न ते जल त्या नउ कलशामध्ये भरणे. 'ओं ह्रीं राप्तये' हा मंत्र म्हणून जलांजीची स्थापना
करावी. 'स्वस्त्यैस्तीर्थजलै' हा श्लोक म्हणून व 'नेत्राय संवापद्' हा मंत्र म्हणून स्वस्त्यापन करावे. तदनंतर भय,
अथता, पुष्प फलादि मंगलोपकरणाची स्थापना करावी.

स्वच्छैस्तीर्थं कंभान्समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् कलशार्चनं करोमि स्वाहा ॥ अथ गंग-
धाक्षतपुष्पफलादिमंगलोपकरणस्थापनम् ॥

तत्कुंभवाग्भिर्वरमंत्रपूतैः सत्संमुखीनप्रतिविंबितानाम् ॥

यक्षादिसर्वध्वजदेवतानां संप्रोक्षणं सांप्रतमातनोमि ॥

ओं ह्रीं सर्वाणहयक्षसहित सर्वध्वजदेवते इदं स्नानं गृहाण २ ॥ २ ॥ ओं सर्वराष्ट्रक्षद्रोप-
द्रवं हर २ ओं स्वास्ति भद्रं भवतु स्वाहा ॥ संप्रोक्षणम् ॥ ४ ॥ अभिमुखनिहितश्रीदर्पणे यक्षनाथं
प्रतिफलिततनुं श्रीचंदनेनानुलिप्य ॥ ध्वजविलिखितकाष्ठानाथदिक्रन्त्यकानां । मुकुरमुपगतानां तेन
तन्वेऽनुलेपम् ॥ ओं ह्रीं श्रीं अर्हं नमः अरहंताणं । सर्वाणहयक्षाय धर्भचक्रविगजिताय चतुर्भुजाय
सुवर्णवर्णाय गजारूढाय सर्वजननयनाल्हादकाय सुगंवानुलेपनं करोमि स्वाहा ॥ सुगंधानुलेपनम् ॥ ५ ॥
कांडादिमंडिताः ३ अश्रीकांडपटमुज्ज्वलं

यक्षस्य संप्रयच्छामि सर्वधान्यादिसंभृतम् ॥

ओं ह्रीं श्रीं अर्हं नमः सर्वाणहयक्षस्य सुखवस्त्रमहं प्रक्षिपामि स्वाहा सुखवस्त्रप्रदानम् ॥ ६ ॥

४ 'तत्कुंभवाग्भिर्वरमंत्रपूतैः' हा श्लोक व मंत्र हणून यक्षादि सर्व ध्वजदेवतांच्या प्रतिनिनाचा नउ कलजांनी
आभियेक करावा.

५ अभिमुखनिहितश्री दर्पणे, हा श्लोक व मंत्र हणून सर्वाणहयक्ष व सर्व ध्वजदेवतांना चंदनाचें अनुलेपन करावे.

६ 'कांडादिमंडितादथ' हा श्लोक व 'ओं ह्रीं अर्हं नमः' हा मंत्र हणून सर्वाणहयक्षाला सुखवस्त्रप्रदान
करावे.

ध्वजविरचितमूर्तेर्यक्षनाथस्य सद्यो हिमसितयुतदुग्धैः स्वर्णपात्रोपयुक्तैः ॥
 कनकमयशलाकाग्राहृतैर्वल्युल्लेखे । विधियुतमिह नेत्रोन्मीलनं संविदध्मः ॥
 ओं 'ह्रीं श्रीं अहं नमः' णमो अरिहंतागं सर्वाण्ह्यक्षाय श्यामवर्णाय यथोक्तलक्षणलक्षिताय
 सर्वजननयनाल्हादकराय नयनोन्मीलनं करोमि स्वाहा । नयनोन्मीलनविधानम् ॥ ७ ॥

उत्तुंगं शरदभ्रशुभ्रमुचितं सद्विभ्रमं विभ्रतं ॥

यो दिव्यद्विपमारोह शिरसि श्रीधर्मचक्रं दधौ ॥

हस्ताभ्यामसितद्युतैः करयुगेनान्येन वद्धाजालं ॥

तं जैनाध्वरक्षणाक्षणिमं सर्वाण्ह्यक्ष यजे ॥

ओं 'ह्रीं सर्वाण्ह्यक्षाय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ८ ॥

श्रीमत्सर्वजनीनजैनसवनप्रत्युहविध्वंसन—

श्रीद्रुभूताप्रातमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

७ 'ध्वजविरचितमूर्ते' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून सर्वाण्ह्यक्षाचा नयनोन्मीलन विधि करावा. तो त्रि-
 धि असा, कापूर, साखर आणि दूध हे एका सोन्याच्या पात्रामध्य ठेवावेत व सोन्याची सळई त्यामध्ये खुडऊन
 नयनोन्मीलन विधि करावा.

८ 'उत्तुंग शरदभ्रशुभ्रमुचित' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून सर्वाण्ह्यक्षाला अर्घ्य वगैरे द्यावे. हा सर्वाण्ह्य-
 क्ष पांडच्या हत्तीवर उभा राहिलेला व मस्तकावर आपल्या 'तांती' धर्मचक्र धारण केलेला असा असतो.
 दोन हात याने जोडलेले अमतात. याचा वर्ण काळा आहे. याप्रमाणें याचे स्वरूप आहे.

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदशामन्याप्रधृष्याभितान् ॥

दिक्पालाङ्गदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याहृत्ये ॥

ॐ ह्रीं इंद्रादिदशदिक्पालकेभ्यः इदमर्घ्यमित्यादि ।

मेरोर्दक्षिणतो महाकुलकुभृत्पञ्चाकरांभोरुह-

प्रासादस्थितिकाः शर्चापतिवधूश्रीचोभृतीर्गविकाः ।

तस्यैवोत्तरतस्तथोत्तरसुरेङ्गण्यां च कीर्तिं धियम् ॥

लक्ष्मीं शान्तिकर्मां च शान्तिमिह गत्पुष्टिं च पुष्टिं यजे ॥

ॐ ह्रीं अष्टदिक्कन्यकाभ्यः इदमर्घ्यमित्यादि ॥ १० ॥ ततः पुरि महोत्सवेन विहारणम् ॥

अथ सर्वध्वजोपलक्षितमहाध्वजं प्रतिष्ठाप्य विधिनान्धर्च्यं विविधजोभायुक्तासु पुग्धीयेषु विहार्यं यागमंडलाग्रतो निवेदय, धुद्रधामांतनागांतिर्गिहस्थलान्नान्यतममानंदैर्घ्यस्य. चंद्रनामिमागविट-
पिपृगत्रयान्यतमार्जवसंयुक्तदारुपरिकल्पितस्य. पंचदशायतगुलान्यतम-गानमूलव्यासस्य, पा-
दोनमूलव्यासममानाग्रव्यासाविशिष्टध्वजदंडस्य, तदग्रे द्वित्रिचतुर-लघ्वनाक्षिशार्कानिप्रिमात्राया-
मान् पडादिद्वादशांतांगुलमूलव्यासान्, द्विग्भ्रांश्वितान्, पयोद्वमपरिकल्पितकोकिलादंडान्गंगोच्च-
तदग्ररंध्रेषु ध्वजदंडचतुर्भांगान्यतमदैर्घ्यां, चतुःपंचपङ्गुलानाहा त्रेणुयाष्टिं । ध्वजदंडादुत्तिकृतं-

९ ' श्रीमत्सर्वजनीन ' हा श्लोक लघुन इंद्रादि दश दिक्पालकांना अर्घ्ये पंगरे द्यागे.

१० ' मेरोर्दक्षिणतो ' हा श्लोक न त्याचा मंत्र लघुन अष्ट दिक्कन्यकांना अर्घ्ये पंगरे द्यागे.

गुलोच्छ्रायां यथातथैव दृढतरं संयोज्य । वेणुयष्टयग्रे अष्टांगुलस्याधः सुलोहजं सूत्राधारं विमानाभिमुखं दंडमध्यगतच्छिद्रं यथा तथैव संयोज्य, तदेतद्ध्वजदंडमग्रतो मूलात्तीर्थोदैकैः प्रक्षाल्य अशोकाश्रयपत्राढ्यदर्भमालयाभिवष्टय । वेणुयष्टयग्रे कुशकूर्चान्संवह्य । ध्वजदंडचूलिकां ज्ञानशक्तिरूपिणीं संकल्प्य अनादिसिद्धमंत्रेण पंचामृतैरभिपिच्य बलिपीठाद्वहिस्तद्व्यासान्तरालके गते दधिदूर्वान्वितशाल्यादिधान्यं निक्षिप्य भुम्यर्चनविधिनार्चिते सहिरण्यपायसं निक्षिप्य, तन्महाध्वजदंडं विमानाभिमुखं दृढतरं संस्थाप्य । तन्मूले पादोनपीठविस्तारं विस्तारसदृशाच्छ्रूयां उत्संधससभागोच्छ्रयतत्तूर्यां शत्रयप्रवेशान्वितकमलाग्रां । सार्धससभागद्वयोत्सेधपूर्ववत्प्रदेशान्वितात्यमेखलां । वेदीं परिकल्प्य । तत्परितो दशदिक्पालकादिक्षुद्रपीठिकादिक्षुद्रपीठिका निर्वर्त्य, द्वारद्वयोपेतां द्वारोत्तभित्तोरणां दर्भमालावृता दारुभिर्वृतिं निर्माप्य । महाध्वजदंडं त्रिपंचससभागान्यतमैर्दध्यक्षुद्रध्वजवंशदडानामष्टाविशति स्वरस्वपीठेषु समर्च्य । यथोचित परितोवस्थाप्य । महाध्वजमनादिसिद्धमंत्रेणाष्टोत्तरशतवारं अधिवास्य । तन्मंत्रेण पंचामृतैरभिपिच्याम्यर्च्य तदग्रे सर्वलोकशांत्यर्थमिष्टप्रार्थनामालामंत्रमुद्धोष्य । शंखादिवाद्यघोषेषु दिगंतरपूरितेषु शुभलभे कार्पासतंतुनिर्वृत्तात्रिवर्तिरूपरज्जुयंत्रेण यंत्रविदामहाध्वजं कोकिलाग्रस्थेणुदंडे समारोप्य । दिक्पालध्वजादिक्षुद्रध्वजान्वंशदंडेषु समारोप्य तन्महाध्वजं त्रिजगत्त्रिकालविषय केवलाख्यपरज्योतिःस्वरूपं व्यात्वा महाध्वेण बहुमानयामहे ॥

समंततः श्रीध्वजदंडमग्न्यं प्रक्षाल्य सर्वौषधिभिश्चार्भिः ॥

अश्वत्थकंकलिदलौघमाजा दर्भस्रजैनं परिवेष्टयाभि ॥

ओ ह्रीं श्रीं क्षीं नमोर्हते श्रीमत्पवित्रजलेन ध्वजदंडशुद्धिं करोमि स्वाहा ॥ संप्रोक्षणं ॥ ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः स्वाहा । दर्भमालावेष्टनम् ॥ ११ ॥

ध्वजदंडाग्रभागस्थकोकिलात्रयवर्तिनः । वेणुः३स्य तस्याग्रे बध्नामि कुशकूर्चिकां ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः । वेणुयष्ट्यग्रे कुशकूर्चस्थापनम् ॥ १२ ॥

ज्ञानशक्तिर्भयीं मत्वा ध्वजदंडाग्रचूलिकां । अनादिसिद्धमंत्रेण पंचभिः स्नापयेऽमृतैः ॥

ओं णमो अरिहंताणं । चत्वारि मंगलं । ओं ह्रीं शान्तिं कुरु कुरु स्वाहा ।

अनादिसिद्धमंत्रः । अनेन ध्वजदंडस्य पंचामृतस्नपनम् ॥ १३ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं० दंडं ध्वजस्यार्चये ॥ ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय० ॥

विन्यस्य दूर्वादधिमिश्रधान्यं भुम्यर्चनासंविधिना समर्च्य ॥

हिरण्ययुक्तं परमान्नमेतन्न्यसामि शस्ते ध्वजदंडगते ॥

११ 'समन्ततः' हा श्लोकं च त्याचा मंत्र ह्मणून पवित्र पाण्यानें ध्वजदंड शुद्ध करावा न त्याला दर्भमा लांचे वेष्टन करावे.

१२ 'ध्वजदंडाग्र' हा श्लोक न त्याचा मंत्र ह्मणावा आणि त्या ध्वजदंडावर ज्या तीन कोकिका असतात त्यांच्या शेवटी दर्भाचा तुरा स्थापन करावा.

१३ 'ज्ञानशक्तिमयी' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून ध्वजदंडाचा पंचामृतानीं अभिषेक करावा. ध्वजदंडाच्या चूलिकेला ज्ञानशक्तिस्वरूपिणी आहे असें मानून अनादिसिद्ध मंत्रानीं पंचामृताभिषेक करावा. स्वच्छैस्तीर्थं० दंडं ध्वजस्यार्चये हा श्लोक च नीरजसे नमः इत्यादि ह्मणून अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी.

दूर्वादिधिमिश्रधान्यस्थापनम् । ओं नरिजसे नमः । दर्पमथनाय. इति गर्तभू-
म्यर्चनम् । अथ हिरण्ययुक्तपरमान्नस्थापनम् । तदनंतरं ध्वजदंडस्थापनम् ।
दिवपालादिक्षुद्रध्वजदंडस्थापनं च कर्तव्यम् ॥ १४ ॥

अष्टोत्तरशतवारं संजय्यानादिसिद्धमंत्रेण ॥

आधेवासयेऽधिकर्द्धिं सार्वं सर्वाणह्यक्षमिमम् ॥

ओं णमो अरंहताणं स्वाहा । १०८ ॥ १५ ॥

श्रीमज्जिताघाजिनबिबहट्तिगीटं सर्वज्ञयज्ञविधिधिरक्षणदक्षयक्षम् ॥

पंचामृतैरमृतभव्यसुखार्थिभव्यमूर्धाभिपिक्तमभिषिक्तमिमं तनोमि ॥

अनादिसिद्धमंत्रेण पंचामृतस्नपनम् ॥ १६ ॥ स्वच्छैस्तीर्थ ० । यक्षं समस्यर्चये ॥

ओं ह्रीं सर्वाणह्यक्ष इदं जलादिकं गृहाण २ स्वास्ति भद्रं भवतु स्वाहा ॥

अथ यक्षाग्रे सर्वलोकशान्त्यर्थमिष्टप्रार्थनामालामंत्रघोषणम् ॥

तीर्थिशा नवदेवता बहुविधाः सर्वे जयाद्याः सुराः

योगीन्द्रा महिताः त्रिपष्टिपुरुषास्तत्त्वप्रबोधादयः ।

१४ ' विन्यस्य दूर्वादित्रि ' हा श्लोक ह्यणुन ध्वजदंड रोवण्याच्या गांति दही, दूर्गा यांनी मिसळलेले धान्य
घालावे व भूम्यर्चन करावे. तदनंतर ध्वजदंड व इतर क्षुद्रदंडाची स्थापना करावी.

तदनंतर यक्षापुंढे सर्वलोकशान्त्यर्थे इष्टप्रार्थनामालेचे मंत्र उच्चारवेत. तीर्थिशा, इत्यादि हा लोकसंग्रह
वृद्धि व सद्गर्भवृद्धि व्हावी अशी इच्छा प्रगट करावी.

राज्ञोऽमात्यवरादिसर्वतन्मृद्वंदस्य राष्ट्रादिक—
स्यात्यर्थादीन्परिहत्य नित्यपरमात्तदं विदध्युर्भूशं ॥

सत्र मृद्विर्भूयात् सद्धर्मवृद्धिर्भूयात् ॥

ओं जय जय जिनेश्वर विश्वगोचरानश्वरबोधैकरूप परमेश्वर, स्वरितश्रीमदनारतप्रणमनप्र-
वणशेषशक्रचक्री शचक्रेश्वरचक्रप्रकटमुकुटकोटीकुटीरनिकटतटघटनसमतदनल्पनिजप्रकाशप्रचयप्रभा-
वमहतारुणतरणिविंशुंभदांडं वरास्तोकस्तोत्रकौस्तुभप्रतिमानुत्तमानूब्रतनामलमरीचिप्रचयप्रसरणप्रस-
त्तरक्तीकृतप्रभाप्रकृष्टप्रसिद्धप्रशस्तप्रभूतप्रातिहार्यप्रभृतिप्रशोभितपरिपाप्तपरमाप्तपदसमासादितानंतज्ञा-
नदर्शनवीर्यसुखात्मकपुरुश्रीमुखमुख्यगुणगणाभिरामत्वामृतमारमणप्रणद्धाहस्तमः—पटलनखकिरण-
राराजमानचारुचरणारविंददंढ्रवा मास्यमानमगत्रद्वषभादिमहवीरपर्यतस्याहद्राज्यसाम्राज्यमूर्धाभिषि-
क्तातिरिक्तभक्तजनममीहितसंपादकनिरस्तघातिचतुष्टयविशिष्टनित्यानिःस्वेदनिर्मलत्वादिगणजुष्टनिरति-
शयप मौदारिकशरं विराजितावशुद्रदुद्धस्वरूपपरमेष्ठिपदं ह्यप्रसिद्धसद्धर्मनीर्थकराः सद्धर्मश्रीबलायुरारो-
ग्येश्वर्यप्रमुखानि प्रयच्छन्तो भूयासुरश्रान्तम् ॥ १ ॥

निखिलप्रत्यवायमथनदक्षाक्षूणपवित्रचारित्रयानपात्रपूर्णगुणदर्शनकर्णधारीनर्वाणढीपयायिसार्थत्रा-
हायितस्वार्थप्रतिपादनविशारदविशारुशरीरादिविशीर्णमत्वसत्वसंघातदयाप्रभृतिचतुरशीतिलक्ष-
गुणाधारमुनया ऋष्यनगारराजर्षिब्रह्मर्षिदेवर्षिपरमर्षिप्रभृतिविकल्पविगताकल्पस्वल्पेतरगुणगौरवसमां चि-

(१) 'ओं जय जय जिनेश्वर' हा मंत्र म्हणून अरहंत भगवान् ब्रह्म, आयुष्य, आरोग्य, ऐश्वर्य इत्यादि देवोत्त,

तपंचपाष्टाष्टप्रंचत्रिसप्तभैदौषधितपोनिमित्तचारणज्ञानबलबुद्धिभेदधिपरिप्राप्तिसिंह्यान्यूनवकोटि-
महर्षयः प्रसन्ना भूयासुरश्रान्तम् ॥ २ ॥

सर्वगीर्वाणोर्वीशदर्वीकरेशसार्वभौमसमाराधितपरमेश्वरपादारविंदुद्वंद्वेदिरायमाणमानसानाम् । शर-
पैषिसुजनजनहंससंदोहवरशरण्यभृतमानसानां । परमशर्मावहार्हद्वर्मानिकविधप्रभावनप्रवीणानां ।
सकलमुधुधुवर्गसंरक्षणसमुद्ररणधुरीणानां । प्रशस्तसमस्तशास्त्रपागवारपारीणानां । प्रविमलनिजान्वय-
गगनांगणगगनमणिप्रायाणाम् । सार्थककविसार्थोपलक्षितानेकप्रकारबिरुदावलिविराजमानानाम् ।
श्रीमतामाचार्यवर्याणां तपःप्राज्यसाम्राज्यं निष्प्रत्यूहेन प्रवर्द्धमानं भूयादश्रान्तम् ॥ ३ ॥

सर्वतोनिवृत्तहिंसानृत्तस्तेयाव्रह्मपरिश्रहोत्रदीप्ततप्तमहद्वोरभेदतपस्तप्यमानोत्तमक्षमादिलक्षित-
मुमुक्षुवर्गो ज्ञानाराधनप्रवर्णीणो भूयादश्रान्तम् ॥ ४ ॥

देवदत्तमहाराजः सकलरामालोकनलोकाल्हादकवाल्हकिादिजातिजातांवरंगांगरगदुस्तरंगभं-
गुरगतिचतुरतमभिहर्तुंगतुंगतुलालंधनजाधिकहेरण्यकानिजोदारपरिष्कारपरिष्कृतानुषंगमगलभूतपटु-
नटाव्यापकपदाध्यासकहेषिताभिभुषिताजानेयजवनादिवाजिवातचटुलखरखुरपुटपृथुतरथयूथपात्तिप्रत-
तिपदसंधटनसमुद्भूतान्तरीक्षव्याजृम्भमाणधूलिजालप्रलयविधानानूतनलक्षमभद्रजातीयजोमूता-
कारानुकारिगंधासिंधुरघटाकरतटविगलद्धानधारासंसेकसमुत्सर्पदमंदगंधलोभाभिभ्रमझ्रमरमंजुंगुजनमं-

अशी प्रार्थना करावी (२) ' निखिलप्रत्यवायमथन , हा मंत्र म्हणून साधुपरमेष्ठि प्रमच होवोत अशी प्रार्थना
करावी

१ अत्र यजमाननामोच्चारणं कुर्यात् ॥

जुलसेवारामसमागच्छद्भूपपरस्परसंधर्पणप्रकर्षविस्त्रस्तर्त्नारंगवलिभासुरवराजिराजद्वलमप्रासाद-
शिखरानिकरनिपण्णकलधौतविमलकलशजालाप्रसुघटनराजाह्वयमात्रावहद्विधुर्विधिविधिरकारिनिष्प्रत्यूहे-
न प्रवर्द्धमानसतांगसंपन्नो भूयादश्रांतम् ॥ ५ ॥

देवदत्तामहाराजो निजपराक्रमप्रभावावनताखिलराजमंडलानेकमंडनप्रभाद्विगुणिकृतासिंहास-
नप्रभाभिरामो भूयादश्रांतम् ॥ ६ ॥

देवदत्तामहाराजो रायचंद्रवदखिललोकापरिपालनप्रवर्णी भूयादश्रांतम् ॥ ७ ॥

देवदत्तामहाराजो भर्ताराजवत्सकलदिङ्मण्डलविजयी भूयादश्रांतम् ॥ ८ ॥

देवदत्तामहाराजः श्रेयांसवन्निःश्रेयसदाननिदानमहादानप्रसिद्धो भूयादश्रांतम् ॥ ९ ॥

देवदत्तामहाराजो भुजबलकुमारवदवार्यभुजवीर्यो भूयादश्रांतम् ॥ १० ॥

देवदत्तामहाराजोऽर्जुनवदनन्य-साधारणधनुर्विद्याविशारदो भूयादश्रांतम् ॥ ११ ॥

देवदत्तामहाराजो जीवंधारवत्संगीतसाहित्यविद्याविशारदो भूयादश्रांतम् ॥ १२ ॥

देवदत्तामहाराजो अक्षरलेख्यगणितगंधर्ववेदांगकल्पन्यायज्योतिर्ज्ञाननष्टसुष्टुचितनागंधयुक्तिवीणवे-
णुअंतरीक्षयाननृत्तगीतवाद्यभरतशास्त्र-आयुर्वेदधनुर्वेद-लक्षणलक्ष्य-द्युतेभेद-शिल्पहस्तनैपुण्यतर्ककौ-
टिल्याष्टांगयोगहस्तिचतुर्गशिक्षाशालिहोत्रशिक्षारत्नपरीक्षाभूषणक्षितिचक्रार्त्तमपत्रचन्द्रेदवात्स्यायनमर्दन-
शास्त्रअग्निस्तंभखड्गस्तंभसेनास्तंभइन्द्रजालमहेन्द्रजालस्पर्शवादरसवादखन्यत्रादविलप्रवेशशस्त्रशिक्षाशा-
स्त्रशिक्षाकूपशास्त्रसूत्रशास्त्रतटाकशास्त्रसामुद्रिकलक्षणमहागगनदूरागमनपरकायप्रवेशआगमशिक्षाआ-
त्मज्ञानस्वसमयपरसमय-अंगनिमित्ताख्यचतुःषष्टिकलाकुशलो भूयादश्रांतम् ॥

देवदत्तमहाराजस्यांतःपुरपुण्यस्त्रियो यशस्वतीसुनंदानंतमतीरेवतीप्रभावतप्रिभ्रातिप्रासिद्धपुण्यस्त्री-
वद्रूपयौवनविज्ञानशीलादिसकलगुणसंपन्ना भूयासुरश्रांतम् ॥ १४ ॥

देवदत्तमहाराजस्य पुत्रा लवांकुशवत्सकलशस्त्रशास्त्रवाहनारोहणादिसकलकलाकौशल्यनीतिप-
राक्रमसंपन्ना भूयासुरश्रांतम् ॥ १५ ॥

सुदेशजसदाचारशुद्धबांधवाभिसगतव्यसनविदूरप्रमादरहितसुजनजनाभिमतसत्कुलप्रसूतसर्व-
कर्माभिज्ञनीतिशास्त्राद्यशेषशास्त्रप्रवीणसर्वव्यवहारविशारदनिबिडतमस्त्राभिभक्तिप्रमुखगुणगरीयांसो दं-
डसनाथा भूयासुरश्रांतम् ॥ १६ ॥

अहमहमिकाकृतनिजपतिपदनिर्भायसेवाभिसेवितानिर्मलधर्मानिर्मुक्तकर्माचारनियोजितानेकाक्रियाचा-
तुरीयिराजितकर्मप्रतिष्ठाधिष्ठितगरिष्ठा भंत्रिप्ररोहितप्रमुखनिखिलराजसेवकवर्गाः त्रिवर्गसिद्धिवृद्धिप्र-
सिद्धिभाजो भूयासुरश्रांतम् ॥ १७ ॥

उपसक्तेवदप्रतिपादितप्रकारयजनयाजनाध्यापनदानप्रतिग्रहानुग्रहशस्तत्रिपंचाशस्त्रियाप्र-
वणत्रिकालसंध्योपासनजपदेववर्षिपितृतर्पणादिनित्यानुष्ठानतीर्थयात्राप्रतिष्ठाऽष्टमीचतुर्दश्याष्टान्हिका---
दिपर्वविशिष्टदानव्रतादिनैमित्तिकानुष्ठानगरिष्ठानुष्ठेयोभयकर्मकर्मठाः शर्मसंततिभाजो द्विजा भूयासुरश्रा-
ंतम् ॥ १८ ॥

प्रतिप्रक्षप्रतिक्षेपणदक्षधूणस्वपरक्षकप्रेक्षावत्प्रमोदकसदुक्तियुक्तिमंयुक्ताः पृथ्वीप्रासिद्धलोकयतिकौ-
लूक्यसेश्वरनिरीश्वरभद्राकलनकापिलपूर्वमीमांसाविलंबिभाद्रभाकरोत्तरमीमांसाविलंबिबेदांतवैभाषिक-
सौत्रांतिकयोगाचारमाध्यमिकाख्यचातुर्विध्यसाहितसौगततार्किकार्कसमाख्याहर्हिताभिमतप्रथिततर्काति-

तर्कशास्त्रार्थिकाः प्रतिव्यूढनित्याद्येकांतरूपमौल्यानिरवद्यस्याद्वादिविधाविदग्धा भूयासुरश्रान्तम् ॥ १९ ॥

मूलशास्त्रानुशास्त्रोपशास्त्रप्रभेदनिखिलशास्त्रागण्यनैपुण्यशब्दार्थालंकारसुकरदुष्करचित्रमार्गमाधु-
र्यार्थव्यक्तिप्रसादिगुणन्यूनानि रक्तपुनरुक्तव्याघातादिदोषादिगतिरेख्याता ऋपभगताध्वानुविधाधिप्रा-
द्वभेदप्रावणसुधासारवार्गं फमणितीतिभावप्रभावावभासिनः पौरस्यदाक्षिणात्यचक्रवर्तिनः कविजना
भूयासुरश्रान्तम् ॥ २० ॥

प्रवचनपारगामितामहाप्रातिभावाचोयुक्तित्वप्रभृतिनिजकौशल्यैर्वाग्मिगमकादयो निखिलजन-
मानसमल्लिखुचा भूयासुरश्रान्तम् ॥ २१ ॥

तिथिवारक्षयोगकरणाख्यपंचांगसंशुद्धिनिर्दोषनक्षत्रायत्तलमहोराद्रेक्काणनवांशद्वादशांशत्रिंशां—
शाभिधानषड्वर्गशुद्धिर्विविधभेदप्रभेदगोचरशुद्धिरुदकफलवागमनिमित्तनिमित्तशुद्धिरित्येवंविधपंचशुद्धि-
समन्वितस्य मुहूर्तस्य परीक्षायामतिदक्षाः सकलपुरुषपरिपत्संपदापदवाप्तिपरिहारनिबंधनग्रहणग्रहचा-
राद्यविसंवादिनो गणितजातः विधानः ॥ २२ ॥

चित्तामोषप्रतिपादनोत्पादिसकलजनचेतश्चमत्काराः कार्तातिक्रा भूयासुरश्रान्तम् ॥ २२ ॥
देशदोषशरीरप्रकृतिवयः सत्वाग्निदिनर्तुप्रभृति कालाचरितरसनाडिकादानचार्कित्सादूतशकुननिमि-
त्तमंत्रयंत्वादिभुपरिवोधप्रज्ञा निरवद्यवैद्यसंप्रदायप्रतीताः कौशल्यसौशील्यैरशयनोरागतादिगुणजुष्टाः
कौसीद्यप्रमादादिव्यपेताः सुधावदमोघफलदायिभैषज्यक्रियाप्रसिद्धाः प्रवचनप्रसिद्धपंचकोट्यष्टिल-
क्षनवनवतिसहस्रपंचशतचतुरशीतिप्रभेदोपलक्षितविविधव्याधिप्रशमनप्रवीणाः चिकित्सिता भूयासुरश्रान्त-
म् ॥ २३ ॥

रवर्गपवर्गसौख्यसंपादकचतुर्विधदानविधानाधिष्ठानां सिद्धपदाधिरोहरूपैकादशानिलयाति-
लालसानाम् । सागारधर्मप्रणीतनिखिलगुणमणिरोहणधरणीधरायमानमानसानां । समस्तश्रावकजनानां
स्वायुरोगैश्वर्यप्रमुखैहिकामुत्रिकाम्युदया भूयासुरश्रांतम् ॥ २४ ॥

पुण्यपण्यारामसरोवर्पप्रपासत्रादिनिर्माणक्रियानिरता निरंतरातिथिपूजासदाचारमाचरिणवः
समस्तद्रव्यसमृद्धिसंपन्नाः । नैषिद्धक्रियव्यावृत्तवार्तोपजीविनो वैश्या भूयासुरश्रांतम् ॥ २५ ॥

भूवाहपाठकादिस्वकीयतत्पराः त्रिवर्णशुश्रूषाप्रवणाः शूद्रा भूयासुरश्रांतम् ॥ २६ ॥
सम्यगागमप्रणतिनिजनिजविहिताचारपरायणाः समस्तसंपत्समेताः समस्तजातयो भूयासुरश्रां-
तम् ॥ २७ ॥

पातित्यगत्वगुणानुरागत्वसुपरिजनभोगद्व्यशास्त्राविप्रबोद्धृतव्योद्धृतादृशंश्यवचनस्तेयवर्जनपरयो-
पिन्निवृत्तिस्वरूपपुरुषसाधारणलक्षणोपलब्धिताः सर्वे पुरुषा भूयासुरश्रांतम् ॥ २८ ॥

आसेचनकरूपाभिरामाः स्नानुरूपवरोपलभाः पातिवत्यानुकूल्यकौलीन्यकौशल्यदिमुगुणसंपन्नाः
कामिन्यो भूयासुरश्रांतम् ॥ २९ ॥

देवगुरुमातापितृप्रभृतिभूयिष्ठभक्तिसंयुक्तिसदुक्तिसत्त्वशस्त्रादिनैपुण्यागण्यपुण्यप्रभावातिश-
यकुलपवित्रीकरणदक्षाः पुत्रा भूयासुरश्रांतम् ॥ ३० ॥

प्रफुल्लकमलविमलसलिलविलसत्सरोवरार्णःपरिपूर्णवर्षापीकूपतटाकपत्वलादिप्रवर्द्धमानशानकटोद्भ-
द्वारामशालेयनदीमातृकप्रभृतिप्रदे शसमूहघटोदनीधृष्टिप्रैहिकानैचिकीप्रमुखगोधनधोरणिकृत्स्नधान्य-
कुटुंबहिरण्यसंग्राजितानि राष्ठाणि भूयासुरश्रांतम् ॥ ३१ ॥

अशेषमनुष्याणां स्वर्गमौल्यानि देशा दिशन्तो भूयासुरश्रांतम् ॥ ३२ ॥

कामदुघोद्विक्तसंपद्ग्रामपुरखेडखर्वडमटवद्रोणमुखादिमंडितानि भूयासुरश्रांतम् ॥ ३३ ॥

अवर्षातिवर्षमूर्षिकाशुकशलभस्वचक्रपरचक्राख्यससेनि जातवाधाः प्रणष्टा भूयासुरश्रांतम् ॥ ३४ ॥

सुकालवर्षानुकूलवातादिसंभवाशेषधान्यफलादिप्रवृद्धिपयःपयम्यादिसमृद्धिरत्नाक्थिवश्चशस्त्रशा-

स्त्रादिलाभानुरूपकुमारकुमारीपरीतिनिरोगतापरस्परमैत्री चेति सप्त ऽपत्तयो भूयासुरश्रांतम् ॥ ३५ ॥

कचित्कदाचित्कुत्ताश्रितकस्यचिदपि कांदिशीकत्वं प्रणष्ट भूयादश्रांतम् ॥ ३६

शातिकपौष्टिकप्रमुखपट्क्मणा सकलयंत्रतंवादिप्रधानां संसिद्रय साधकानां भूयासुरश्रांतम् ॥ ३७ ॥

मुनिवर्षार्थिकाराजमंविपुरोहितयाजकय प्रभृतिनिखिललोकसमूहानां शान्तिकां सिद्धिद्विद्वद्विदुष्टि-

प्रुष्टिक्षेमकल्याणस्त्रायुरारोग्यादयो भूयासुरश्रांतम् ॥ ३८ ॥

हंतुकासरतिकामवलिकामशकिनीप्रभृतिर्षग्रहभयानि प्रध्वस्तानि भूयासुरश्रांतम् ॥ ३९ ॥

अग्न्युत्पाताशनिपातत्राताहति भृतिसमस्तबाधाः प्रणष्टा भूयासुरश्रांतम् ॥ ४० ॥

सर्वोपसर्गसर्वविघ्नमर्वाधिसर्वव्याधयो विलीना भूयासुरश्रांतम् ॥ ४१ ॥

सर्वगजभयसर्वचोरभयसर्वमृगभयसर्वसर्पभयसर्वभयादिसर्वभयानि प्रणष्टानि भूयासुरश्रांतम् ॥ ४२ ॥

सर्वात्मघातपरघातप्रमुखानि क्रूरकर्माणि निरस्तानि भूयासुरश्रांतम् ॥ ४३ ॥

सर्वनगराजाश्वगोमाहिषास्त्रिभार्यः प्रणष्टा भूयासुरश्रांतम् ॥ ४४ ॥

सर्वसस्यधान्यवृक्षगुल्मलतापुष्पफलादिभार्यः प्रणष्टा भूयासुरश्रांतम् ॥ ४५ ॥

सर्वदा सर्वेषां सर्वसंपदो भूयासुरश्रांतम् ॥ ४६ ॥

अपारचातुरीविराजमानमानिनीमतच्छिकामार्जिताभिरुचिररुचिनांगवलिराजिताभिरसमुत्कीर्णसुर-
भिगंधपुष्पोपहारप्रतिगृहकोणद्वारादिप्रदेशानिक्षिप्तधूपटपटलदंष्ट्रमानधूमावलिव्यासदशदिशांतराल-
बहुलपरिमलासक्तपरिगताखिलधामांगमधुकर्मजुलारावच्छलत्तुतिशतमुखरवशोभमानमणिकनकरव-
चितालंकृतशिखरनिकराग्रप्रणद्धवातांदोषितध्वजराजिसमाहूयमानवदागच्छद्भव्यसंदोहसमानीतसपर्या-
जेनैकवितानातिशयमुक्ताफलालंबलवूपादृष्टपूर्वतनगानाननूद्रांमंदजयजयारावनानोपकरणघृणिगण-
देदीप्यमानाभ्यंतरप्रदेशाश्चैत्यालया भूयासुरश्रांतम् ॥ ४७ ॥

इह सकलचैत्यालया अकृत्रिमचैत्यालया इव स्वर्णमया रत्नमया ज्योतिर्भया भूयासुरश्रांतम् ॥ ४८ ॥
नित्योत्सवमासोत्सवपक्षोत्सववर्षोत्सवप्रमुखोत्सवानां समृद्धयोर्द्धतामंदिरेषु भूयासुरश्रांतम् । ४९ ।
भगवज्जिनेश्वरप्रतिमाप्रतिष्ठासमहोत्सवप्रारंभे विधीयमानध्वजारोहणमुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयात ।

स जयतु जिनधर्मो यावदाचंद्रतारम् ॥

व्रतनियमतपोभिर्वर्द्धतां साधुसंघः ॥

अहरहरभिवृद्धिं यांतु चैत्यालयास्ते ॥

तदधिकृतजनानां क्षेममार्गेग्यमस्तु ॥ ५१ ॥

१-५० पर्यंत जो गद्याचा याग आहे यांत 'अने रुत' हेच आजीवाढ यज्ञमानाला दिले आहेत. यज्ञमान हा भरतचक्रवर्ती सारखा मोठा राजा होवो. तो रामचंद्राप्रमाणे न्यायाने पृथ्वीचे पालन करो, इत्यादि वर्णन आहे.
५१ जैनधर्म चंद्र सूर्य असेतो जयवत राहो. व्रतें नियम तप या गोष्टी साधुजनांच्या वाढेत. प्रतिदिनशी चैत्यालयांची अभिवृद्धि होवो. व जिनमंदिरांचे रक्षण करणाऱ्यांचे नेहमी आरोग्य व कल्याण होवो.

रत्नत्रयात्मकतयाभिमतोज्ञ दंडे । लोकत्रयप्रकृतकेवलबोधरूपम् ॥

संकल्प्य पूजितमिदं ध्वजमर्च्य लम्ने स्वारोपयामि सति मंगलवाद्यघोषे ।

ओं णमो अरहंताणं स्वस्ति भद्रं भवतु । सर्वलोकशान्तिर्भवतु स्वाहा । ध्वजारोहणमंत्रः ॥ ५२ ॥

यज्जैनेन्द्रमहामहस्य सुतरामाद्यं विधेयं मतं

यज्जैनोत्सवसंदिग्धजनसंधानक्षरावाहनम् ॥

यद्योकाखिलदुःखहारिसुखसंतानैकसंपादकम् ।

तच्चारोप्य महाध्वजं विधिकृतेनार्ध्येण संभावये ॥ ५३ ॥

ओं ह्रीं सर्वाण्हयक्ष इदमर्घ्यं गृहाण २ स्वस्ति भद्रं च भवतु स्वाहा । अर्घ्योद्धारणम् ॥ ५३ ॥ इति ध्वजारोहणविधानम् ॥

तदेवं ध्वजारोहणविधिं विधायानंतरं स्नातालंकृतकन्यकाभिर्मूलवेदीसुत्तरवेदीं समाज्यं समंत्रं प्रोक्ष्य पूतमृद्धोमयक्षीरवृक्षत्वक्कपायेण लेपयित्वा द्वारतोरणभांडोच्चयचंद्रोपकादिभिस्तद्योग्यपुरुषैरलकारयेत् ॥ ओं क्षां क्षी क्षू क्षा क्षः प्राक्षणजलाभिमंत्रणम् ॥ इति वेदीलेपविधानम् ॥

यद्यंकुराः सम्यगुत्पन्नास्तर्हि तस्मिन्नेव ध्वजारोहणादिने प्रागुक्तैर्मंगललोकोत्तमशरणाहिब्रूडा-रकेत्यादिगद्यपद्यमंत्रवाक्यैर्मगवतोऽङ्कुरार्चनाविधिं विदध्यात् ॥

५२ 'रत्नत्रयात्मक' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून ध्वजारोहण करावे. ध्वजेच्या दंडामध्ये रत्नत्रयाचा संकल्प आणि ध्वजांत केवलज्ञानाचा संकल्प करावा.

५३ 'यज्जैनेन्द्र' हा श्लोक व 'ओं वही सर्वाण्हयक्ष' हा मंत्र म्हणून सर्वाण्हयक्षाला अर्घ्य द्यावे. हा विधि

अथ भेरीताडनविधेः प्रयोगः

ओं ॥ अथ प्रतिष्ठादिवसात् षष्ठेऽहनि दिवा ध्वजारोहणविधे निष्ठाप्य, तद्वात्रौ श्रीवलिवि-
धेरनंतरं विमलसलिलकलितकपिलगोमयेन ध्वजवेदीं प्रत्यंतभूभागं च सम्मार्ज्यं ध्वजपीठमलंकृत्य
ध्वजसम्यर्च्य श्रीविमानाभिमुखं सर्वाण्यक्षप्रतिमा छत्रत्रयं च निधायाभ्यर्च्य । दिक्पालादिपरिवार-
ध्वजदेवताः समाहूय । अवभृथदिनावधिका अवस्थाप्य । तर्पणेषु समभ्यर्च्य । महाध्वजदंडं त-
दक्षिणे पार्श्वे स्थित्वा नवकलशैरभिषिच्य अभ्यर्च्य । ध्वजबहिर्भागे द्विद्रोणप्रमितान् सदृशोक्षतशा-
लीन् प्रस्तीर्य । तदुपरि भेरीशंखघंटादिवाद्यानि निधाय । भूयर्चनविधिनान्यर्च्य स्थित्वा, लक्षचं-
दनवसनभूषणभूषितेन देवालयं परीत्य, जिनेश्वरं प्रणिपत्य, पुष्पांजलिं विकीर्य, तद्वाद्यानाम-
प्रतो विमानाभिमुखं स्थितेन ताडकेन भेर्यादिवाद्यानि क्रमण ताडयित्वा पुष्पांजालपूर्वकं जयादि-

संपत्त्यानंतरं मूलवेदी व उत्तरवेदीच कन्येकहून सम्मार्जनं करावें. आणि जेण पिंपळ उंमर वंगरे झाडाच्या मालींचे वा-
रीक चूर्णे यांना लेपन करावें. तदनंतर अंकुराचन निधि करावा. प्रतिष्ठादि तसाच्या पूर्वी सहाऱ्या दिवशी दिवसा
ध्वजारोहण विधि करावा रात्रौ श्रीनलिनिधि करावा तदनंतर जेणान ध्वजवेदी व तिच्या आमपासची जमीन मार
वावी. ध्वजपीठ अलंकृत करून ध्वजाची पूजा करावी. श्रीविमानामोर्गे सर्वाण्यक्षप्रतिमा व छत्रत्रयाची
स्थापना करून पूजा करावी. दिक्पालादि परिवार देवतांना बोलाऊन अन्नभूय स्नानाच्या दिवसापर्यंत
त्यांच्या पीठावर त्यांची स्थापना करावी आणि पूजा करावी. महा ध्वजदंडाच्या डावीकडे उभा राहून
त्याचा नड चलावानी अभियेक करून पूजा करावी. ध्वजाच्या बायलेदेगी ८ शर ताडूक दर्भासह
पसरून त्यावर भेरी शर घंटा वंगरे वाद्ये स्थापनीत. तदनंतर भूयर्चन विधिने त्याची पूजा करून

मालामंत्रमुद्धोष्योद्धोष्य, भूयो भूयो भेरीं ताडयित्वा पुण्याहुमुद्धोष्य तांबूलगंधपुष्पाद्यैः सर्वान्जना-
न्संतर्पयामहे ॥

उचुंगं शरदश्रुश्रुमुचितं सद्विभ्रमं विभ्रतम् ।

यो दिव्यद्विपमारुह शिरसि श्रीधर्मचक्रं दधौ ॥

हस्ताभ्यामसितद्युतिं करयुगेनान्येन वद्धांजलिम् ।

तं जैनाध्वरक्षणमभिमं सर्वाण्हयक्ष यजे ॥

ओं ह्रीं सर्वाण्हयक्षाय इदमर्घ्यमित्यादि विधिना महाध्वजयक्षार्चनं श्रीविमाना-
भिमुखस्थितयक्षप्रतिमार्चनं च विदध्यात् ॥ १ ॥

लोकत्रयैकाधिपतित्वचिन्हं छत्रत्रयं मंगलवस्तुमुख्यम् ॥

निवेशितं श्रीजिनवामभागे यजामहे निर्मलवारिमुख्यैः ॥ २ ॥

ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । इत्यादि छत्रत्रयार्चनम् ॥

देवालयाला प्रदक्षिणा द्यावी. जिनेश्वरास नमस्कार करून पुष्पांजलि क्षेपण करावी व विमानासमोर उभा राहून वाद्ये
चाजवावीत. पुनः पुष्पांजली क्षेपण करून सर्व जनांना तांबूल, गंध पुष्प इत्यादिकांनीं संतुष्ट करावे.

हाच विधि सप्रयोग येथे आम्ही दाखवितो.

१ 'उत्तुंगं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सर्वाण्हयक्षाला अर्घ्य देउन महाध्वजावरील यक्षांचे पूजन करा-
वे. व श्रीविमानाच्या समोर असलेल्या यक्षप्रतिमेचे पूजन करावे.

२ 'लोकत्रयैका' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून छत्रत्रयाची पूजा करावी.

अथ दिक्पालपूजा ॥

प्रालेयशैलसंकाशं समुत्तंगमंतगजं ॥ आरूढमतिरूढश्रीबिडौजसमिहान्हये ॥

ओं ह्रीं हे इंद्र आगच्छ २ संवौषडिति ॥१॥

भीषणाकारमेघाढ्यं मेयोषितसुषुब्धं । तोषयामि समाहूय दोषापेतजिनाध्वरे ॥ ओं ह्रीं हे अमे० ॥२॥

तमालश्यामलोत्तालभैरवाकारसैरिभम् । अधिश्रितमधिश्रामच्छृद्धदेवं समाव्हये ।

ओं ह्रीं हे यम० ॥ ३ ॥

ऋक्षाद्यस्वसात्कारं रक्षोयानमधिष्ठितः । समाहूतः समयातु यातुधानो जिनाध्वरे ॥

ओं ह्रीं हे नैऋत० ॥ ४ ॥

स्फारदारुणदंष्ट्रातिभीमिभमकरस्थितं । पाशपाणिं जिनाधीशयज्ञे संशब्दयामहे ॥

ओं ह्रीं हे वरुण० ॥ ५ ॥

अथ दिक्पाल पूजा

१ ' प्रालेयशैल ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून इंद्राचें आव्हान वगैरे करावें.

२ ' भीषणाकार ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून अग्नि दिक्पालाचें आव्हान वगैरे करावें.

३ ' तमालश्यामल ' हा श्लोक व मंत्र म्हणून यम दिक्पालाचें आव्हान वगैरे करावें.

४ ' ऋक्षाकार ' हा श्लोक व मंत्र म्हणून नैऋत दिक्पालाचें आव्हान वगैरे करावें.

५ स्फारदारुण ' हा श्लोक व मंत्र म्हणून वरुणाचें आव्हान वगैरे करावें.

गंगासंगत्तर्गौघगतिगुंगुंग । आशुगाशु समागच्छ यगे त्वामाव्हयेर्हतेः ॥
ओं ह्रीं हे वायो ॥ ६ ॥

नानारत्नमयोदारश्रीविमानमधिश्रितं । जिनराजाध्वरे राजराजमाकारयामहे ॥
ओं ह्रीं हे कुबेर ॥ ७ ॥

कैलासशैलुंगांगशाकुरास्थितमीश्वरम् । आव्हयेऽनश्वरश्रीमज्जिनेश्वरमहामहे ॥
ओं ह्रीं हे ईशान ॥ ८ ॥

धराधरोपमातुच्छकायकच्छपकस्थितम् । सर्पराजं समाहूय तर्पयामि सपर्यया ॥
ओं ह्रीं हे धरणेन्द्र ॥ ९ ॥

सांद्रंरुद्रसटाटोपमुगैद्रगतमुज्ज्वलं । चंद्रमाहूय सत्कुर्वे जिनचंद्रमसो मन्त्रे ॥
ओं ह्रीं हे चन्द्र ॥ १० ॥

इंद्राग्निकालनिकषात्मजपाशिवायुश्रीदुंदुशेखरफणाधराजचंद्राः ॥
साक स्वकैरवभृथावधि तिष्ठतात्र निःशेषविघ्नमपमारयताध्वरस्य ॥ ११ ॥

६ ' गंगांगत्तर्गौघ ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वापूचे आव्हान वगैरे करावे.
७ ' नानारत्नमयो ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कुबेराचे आव्हान वगैरे करावे.
८ ' कैलासशैल ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून ईशानाचे आव्हान वगैरे करावे.
९ ' धराधरोपमा ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून धरणेन्द्राचे आव्हान वगैरे करावे.
१० ' सांद्रंरुद्रसटा ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून चंद्राचे आव्हान वगैरे करावे.
११ ' इंद्राग्निकाल ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून दश दिक्पालकांना पूर्ण अर्घ्य द्यावे.

ओं ह्रीं इंद्रादिदशदिक्पालकदेवा यजमानप्रभृतीनां शांतिं कुरुत २ स्वाहा । पूर्णाध्वः
अथाष्टदिक्कन्यकार्चनम् ।

हेमसाद्भूतहिमवत्सरोवरसरोरुहे । या वसेत्तडिदाभां तां श्रीदेवीं बहु मानये ॥

ओं ह्रीं श्रीदेवि अत्रागच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ १ ॥

अर्जुनात्मोजितमहाहिमवत्सरोम्बुजे । या समास्ते जपामां तां ह्रीं देवीमाव्हयामहे ॥

ओं ह्रीं ह्रीदेवि ॥ २ ॥

तपनीयमयोत्तंगनिपघाद्रिसरोम्बुजे । वसन्तीं विधुदुद्द्योतां धृतिदेवीं यजामहे ॥

ओं ह्रीं धृतिदेवि ॥ ३ ॥

वैडूर्यमयनीलाद्रिसरःसरसिजस्थितिम् । कार्तस्वरोज्ज्वलन्मूर्तिं कीर्तिदेवीं समर्चये ॥

ओं ह्रीं कीर्तिदेवि ॥ ४ ॥

१ ' हेमसाद्भूत ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ळणून श्रीदेवीचें आव्हान वगैरे करावे, या श्रीदेवीची कांति वि-
जेसारखी आहे. ही हिमवान् पर्वताच्या सरोवरांतील कमलामध्ये निवास करिते. २ ' अर्जुनात्मोजित ' हा श्लोक व
त्याचा मंत्र ळणून ह्रीं देवीचे आव्हान वगैरे करावे ' ह्रीं देवी महाहिमवान् पर्वताच्या सरोवरांतील कमलांत रा-
हते. हिचा रंग तांबडा आहे. ३ ' तपनीयमयोत्तंग ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ळणून धृति देवीचे आव्हान वगैरे
करावे. ही देवी विदुद्वर्णाची आहे व निपथ पर्वतावरील सरोवरांतील कमलामध्ये राहते. ४ ' वैडूर्यमयनीलाद्रि '
हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून कीर्ति देवीचे आव्हान वगैरे करावे. ही देवी सुवर्णवर्णाची आहे व ही नील पर्व-
तावरील सरोवरांमध्ये राहते.

रूपात्सखिमसरसोसरसीरुहवामिनी । भारद्वाजसमिद्धाभां बुद्धिदेवीं यजामहे ॥

ओं ह्रीं बुद्धिदेवि ॥ ५ ॥

हेमात्मनः शिखरिणः कासा कमलाख्यां । कलधौतप्रभालक्ष्मीं लक्ष्मीदेवी प्रसादये ॥

ओं ह्रीं लक्ष्मीदेवि ॥ ६ ॥

पुष्पास्यकलशां कंजहस्तां शस्तविभूषणां । कनकनकसत्कांतिं शांतिदेवीं मिहाव्हये ॥

ओं ह्रीं शांतिदेवि ॥ ७ ॥

सर्वमातृजिनाधीशमातृसेवापरायणां । निष्टसाष्टापदरुचिं पुष्टिदेवीं प्रपूजये ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं पुष्टिदेवि ॥ ८ ॥

सप्तमातर इति व्यपदेशं या बहंति जिनमातृसमेताः ।

न्यादयः पडपि ताः सुखपुष्टी शांतिपुष्टिसहिता वितरंतु ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं श्र्याद्यष्टकन्यका यजमानेप्रभृतीनां शांतिं कुरुत २ स्वाहा ॥ पूर्णाध्यम् ॥

५ 'रूपात्मरुग्मि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून बुद्धिदेवीचे आव्हान वगैरे करावे. ही देवी रुक्मिण्यपर्व-
तावरील सरोवरात राहते. हिचा वर्ण सोन्यासारखा आहे. ६ 'हेमात्मनः शिखरिणः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र
म्हणून लक्ष्मीदेवीचे आव्हान वगैरे करावे. ही देवी शिखरिपर्वतावरील सरोवरामध्ये राहते. हिचा वर्ण पांढरा आहे.
७ 'पुष्पास्यकलशां' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून शांतिदेवीचे आव्हान वगैरे करावे. ही देवी सुवर्ण वर्णाची
आहे. ८ 'सवमातृ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पुष्टिदेवीचे आव्हान करावे. हिचा वर्ण तप्त सुवर्णासारखा
आहे. ही देवी सर्व जिनमातांची सेवा करिते. ९ 'सप्तमातर इति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून या सर्व देवींना
पूर्णाध्यं द्यावे. श्री ह्रीं वगैरे सहा देवी आणि जिनमाता यांना सप्तमाता अस म्हणतात.

अथ मालामृगेन्द्रादिदशविधध्वजपूजनम् ॥

मालाहरिकमलांबरगरुडेभगवेशचक्राशिखिहंसैः ॥

उपलक्षितध्वजानि न्यसामि दशदिक्षु पंचवर्णानि ॥ पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

पीतप्रभान्हया देवी पीतवर्णमिदं ध्वजं ।

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां पूर्वस्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं पीतप्रभायै स्वाहा ॥ १ ॥

पद्माख्यदेवी पद्माभा पद्मवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां आग्नेयां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं पद्मायै स्वाहा ॥ २ ॥

सा मेघमालिनी कृष्णा कृष्णवर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां अपान्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं मेघमालिन्यै स्वाहा ॥ ३ ॥

आतां मालामृगेन्द्रादि दहा ध्वजाचै पूजन,

१ 'मालाहरि' हा श्लोक म्हणून दहा ध्वजाची दहा दिशामध्ये स्थापना करावी. या दहा ध्वजावर कृमानें ही चित्रें असतातः--माला, सिंह, कमल, वस्त्र, गरुड, हत्ती, बैल, चक्रवारु, मोर, हंस. हे ध्वज पांच वर्णांचे असतात.

(१) पीतप्रभान्हया 'हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून पीतप्रभा देवीला श्रीवेदीच्या पूर्व दिशेला स्थापन करावें. हिच्या हातांत पिवळा ध्वज असतो. (२) 'पद्माख्यदेवी' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पद्मादेवीला श्रीवेदीच्या आग्नेय दिशी स्थापन करावें. हिच्या हातांत कमलवर्णाचा ध्वज असतो.

३ 'सा मेघमालिनी' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून मेघमालिनीची दक्षिण दिशेला स्थापना करावी. हिच्या हातांत कृष्णध्वज असतो.

हरिन्मनोहरा देवी हरिद्वर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां नैऋत्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं मनोहरायै स्वाहा ॥ ४ ॥
श्रेताभा चद्रमालेयं श्वेतवर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां प्रतीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं चंद्रमालायै स्वाहा ॥ ५ ॥
नीलाभा सुप्रभा देवी नीलवर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां वायव्या दिशि तिष्ठतु ॥ ओं सुप्रभायै स्वाहा ॥ ६ ॥

श्यामप्रभा जयादेवी श्यामवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामुदीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं जयायै स्वाहा ॥ ७ ॥

विजया पंचवर्णाभा पंचवर्णमिदं ध्वजम् ॥

४ 'हरि-मनोहरा' हा श्लोक न त्याचा मंत्र म्हणून मनोहरा देवीची वेदीच्या नैऋत्य दिशेला स्थापना करावी. हिच्या हातात हिच्या ध्वज असतो.

५ 'श्रेताभा' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीच्या पश्चिम दिशेला चंद्रमालेची स्थापना करावी. हिच्या हातात पांढरा ध्वज असतो.

६ 'नीलाभा' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीच्या वायव्य दिशेला सुप्रभा देवीची स्थापना करावी. हिच्या हातात निळा ध्वज असतो.

७ 'श्यामप्रभा' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीच्या उत्तरेस जया देवीची स्थापना करावी. हिच्या हाती श्यामध्वज असतो.

८ 'विजया' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीच्या ईशान्य दिशेला विजयेची स्थापना करावी.

धृत्वा जयाय श्रीविद्यां ईशान्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ओं विजययै स्वाहा ॥ ८ ॥

विजया पंचवर्णाभा पंचवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीविद्यामधरादिशि तिष्ठतु ॥ ओं विजययै स्वाहा ॥ ९ ॥

विजया पंचवर्णाभा पंचवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीविद्यामूर्ध्वीया दिशि तिष्ठतु ॥ ओं व्यक्तांतरायै स्वाहा ॥

इति पंचवर्णपताकार्चनम् ॥ अथ कलशार्चनम् ॥

संस्थाप्याननवारिपूर्णकलशान्पद्मापिधाननानान् ।

प्रायो मध्यघटान्वितानुपहितान्सद्वच्चूर्णादिभिः ॥

द्रोणाभःपरिपूर्तिंश्चतुरशः कोणेषु यज्ञक्षितेः

कुंभान्न्यस्य समंगलेषु निदधे तेषु प्रसूनं वरम् ॥

ध्वजाग्रभूमौ कलश-स्थापना ॥ स्वच्छैस्तीर्थैः ० । कुंभान्समभ्यर्चये । कलशार्चनम् ॥ १ ॥

संकल्प्य रत्नत्रयरूपमेतत्स्वेष्टार्थमूलं ध्वजदंडमूलम् ॥

हिच्या हातांत पंचरंगी ध्वज असतो.

१ 'विजया' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदाच्या अधर दिशेत विजयेची स्थापना करावी. याच-
प्रमाणे ऊर्ध्वदिशेत स्थापना करावी. हा विधि झाल्यानंतर कलशार्चन करी, ते याप्रमाणे; 'भंस्थाप्यानन' हा
श्लोक म्हणून वेदीच्या चार कोणाला चार कलश स्थापवत 'स्वच्छैस्तीर्थजले' हा श्लोक म्हणून कलशार्चन करावे.
'संकल्प्य रत्नत्रय' हा मंत्र व त्याचा श्लोक घाणून ध्वजदंडाचे पूजन करावे. ध्वजदंडामध्ये रत्नत्रयाचा

संस्नापयेज्जं नवचारकुंभेरनादिसिद्धाब्जहयदिव्यमंत्रैः ॥
 ओं णमो अरिहंताणं ॥ चत्तारि मगलं । स्वच्छैस्तीर्थं । दंडं ध्वजस्यार्चये ॥
 ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः इत्यादि ध्वजदंडस्यार्चनम् ॥ २ ॥ अथ वाद्यस्थापनम् ॥
 ध्वजस्य दंडाद्वाहिरत्र भूमौ द्विद्रोणशालीनभितः प्रसार्य ॥
 भेर्योदिवद्यं त्रिनिवेशयामि सदभूपुष्पाक्षतकांस्तदग्रे ॥ वाद्यस्थापनम् ॥ ३ ॥
 वार्दभैरवैः सुमनोक्षतौघैः द्रौपैश्च धूपैरमृतोपमज्ञैः
 वाद्यानि भेरीप्रमुखानि जैनयज्ञांगभूतानि समर्चयामि ॥
 ओं नीरजसे नमः । शीलगंधाय नमः । इति वाद्यानामर्चनम् ॥ ४ ॥

अथ भेरीताडनम् ।

किं स्वर्गाज्जिनपागमे सुखैरानीततूर्यस्वरः ।

सकल्प करुन त्याची पूजा करितात. अनादिभिद्द मंत्राचा उच्चार करुन नवीन कुंभाच्या पाण्यानीं दंडाचा आभे-
 पक करावा
 'ध्वजस्य दंडाद्' हा श्लोक ह्णून वाद्यांचें स्थापन करावं. ध्वजदंडाच्या वाह्य भूमीमध्ये दोन ओर तांदूळ
 पसरून वाद्यांचें स्थापन करावे.
 'वार्दभैरवैः' हा श्लोक व मंत्र ह्णून वाद्यांचें पूजन करावे.
 'किं स्वर्गाज्जिनपागमे' इत्यादि तीन श्लोक ह्णून प्रत्येक वाद्ये वाजवातीत. या श्लोकांचा भावार्थः यप्रमाणे-

किं निरागाजिनस्य निष्क्रमवधूपाणिग्रहे घोषणा ॥
 किं मेरावमेन्द्रजैनजननस्नाने सुरातोद्यसं-
 पन्नोद्धोष इतीह शंकितरवैर्वाद्यैर्जिनांघ्री यजे ॥ १ ॥
 किं सर्वोयजनस्य हुंदुभिरवो निर्वाणयोषिद्युतेः
 किं नंदीश्वरभूत्रिमाससुरगड्डिस्वेषपूजारवः ॥
 किं कैवल्यरमायुतौ जिनपतौ वृंदारकातोद्यसं-
 पन्नोद्धोष इतीह शंकितरवैर्वाद्यैर्जिनांघ्री यजे ॥ २ ॥
 किं नाथस्य महाविहारसमये प्रस्थानमेरीरवः
 किं मुन्यादिगणावृतातिविलसत्सर्वेशादिव्यध्वनिः
 किं मेरोर्जिनजन्ममज्जनपयोभूपातजातो वियद् ।
 गंगाघोष इतीह शंकितरवैर्वाद्यैर्जिनांघ्री यजे ॥ ३ ॥

स्वर्गाहून जिनेश्वराचें आगमन झाल्यामुळे देवांनी हा वाद्य घोष खाली आणिला आहे की काय ? अथवा विरक्त अशा जिनेश्वरांनी दीक्षावधूचें पाणिग्रहण केलें झणून हा वाद्य घोष आहे काय ? किंवा मरुपर्वतावर जिनजन्माभिषेक झाला त्यावेळी देवांनी जीं वात्रे वाजविली त्यांचा हा ध्वनि आहे काय ? अशा रीतीनें या नानाविध वाद्यांनीं जिनेश्वरांचें मी पाय पूजितो. नंदीश्वरादींपांची पूजा करण्यासाठीं जणांच्या देवांनीं जिनेश्वरांची पूजा करण्यासाठीं हा वाद्यघोष केला आहे काय ? श्री जिनेश्वरांनीं विहार केला त्यावेळी त्यांच प्रस्थान सुचविणारा जो वाद्यध्वनि झाला होता तोच हा आहे की काय ? इत्यादि नाना कल्पना उत्पन्न करणारीं वाद्यें वाजऊन जिनेश्वरांचीं चरणें-

अथैकैकमुक्त्वा प्रत्येकं वाद्यमुद्घोषयेत् । अथ द्वाविंशत्याशिषः ।
 श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतंडाः । सुरेन्द्रसंपादितदिव्यपूजाः ॥
 फणीन्द्रयोगीन्द्रनुत्तप्रभावाः स्वागत्य ते सन्निहिता भवंतु ॥ १ ॥
 लब्धात्नलाभा निजसौख्यसिद्धा ये शुद्धबुद्धाः सुनयादिसिद्धाः ॥
 सिद्धाः समृद्धाः सुगुणैरनन्तैः स्वागत्य ते सन्निहिता भवंतु ॥ २ ॥
 ये पंचभेदांचितपुण्यचर्यामाचारयंति स्वयमाचरन्तः ।
 आचार्यवर्ग्यश्च परान्पार्थाः स्वागत्य ते सन्निहिता भवन्तु ॥ ३ ॥
 येऽध्यापयंति स्वमतप्रसिद्ध विशुद्धशास्त्रं विनयाद्विनेयान् ॥
 सर्वेऽप्युपाध्यायपदं प्रपन्नाः स्वागत्य ते सन्निहिता भवन्तु ॥ ४ ॥

पूजा करारी. तदन्तरं वागीस प्रकराचा आशीर्वाद पाठ झणावा, त्याचा अभिप्राय याप्रमाणें:—ज्यांनी मोहिनिद्रेचा नाश केला, देवेन्द्रांनी ज्याची उत्कृष्ट पूजा केली, नागेन्द्र व योगीन्द्र ज्याच्या प्रभावाची स्तुति करितात, ते जिनेश्वर येथें माझ्याजवळ येवोत. ज्यांना शुद्ध आत्मप्राप्ति झाली आहे, जे स्वभाविक सुखांनी पूर्ण झाले आहेत, ज्यांचे ज्ञान पूर्ण निर्मल आहे, अनंत गुणांनी जे समृद्ध झाले आहेत ते सिद्ध येथे येऊन विराजमान होवोत.

३ जे पाच प्रकारचा आचार स्वतः पाळतात व शिष्यांना जे पाळावयाला लावितात ते श्रेष्ठ आचार्य येथे येऊन विराजमान होवोत.

४ जे स्वमताचे निर्दोष शास्त्र मोठ्या प्रमानें शिष्यांना शिकवितात असे उपाध्यायपदाला प्राप्त सुनिवर्त्य येथे विराजमान होवोत.

सर्वसहा वर्जितसर्वसंगा ये सर्वदा ध्यानकृतावधानाः
 सर्वर्ह्यः सर्वगुणाश्च सर्वाः स्वागत्य ते सन्निहिता भवन्तु ॥ ५ ॥
 ये मंगलत्वेन मताश्चतुर्धा । लोकोत्तमा ये च चतुःप्रभेदाः ॥
 शरण्यभूताश्च चतुर्विधा ये स्वागत्य० ॥ ६ ॥
 लोकत्रयापादितसत्सपर्याः पर्यतयाताप्रतिमप्रभावाः ॥
 भावाधिरूढा नवदेवता याः स्वागत्य० ॥ ७ ॥
 जयं जनानां ध्रुवमावहन्त्यो जयोजिता निर्जितवैरिवर्गाः ॥
 जयादिदेव्यो जिनणदभक्ताः स्वागत्य ताः० ॥ ८ ॥
 विद्यारव्यैकैवल्यविबोधरक्ता विद्याविभूत्यादिवरप्रदानाः

५ सर्व परिपह सहन करणारे, संपूर्ण परिग्रह त्यागी, नेहमी ध्यानांत आमक्त असलेले, सर्वक्राद्धिधारक व सर्वगुणसंपन्न, सर्वांचे हित करणारे असे साधु येऊन येथे विराजमान होवोत
 ६ जे मंगल आहेत, जे लोकोत्तम-जगांत उत्कृष्ट आहेत व जे शरण्य-अर्थात त्रैलोक्याचे अपायापासून रक्षण करितात असे अरहंत, सिद्ध, साधु व केयान्तिप्रणीत जिनधर्म हे चार पदार्थ येथे विराजमान होवोत.
 ७ लोकत्रय ज्यांची पूजा करिते, ज्यांचा अग्रतिम प्रभाव आहे, अशा नवदेवता येथे येऊन विराजमान होवोत.
 ८ लोकांना जयप्राप्ति करून देणाऱ्या. नेहमी विजयी, शत्रूना जिंकणाऱ्या व जिनचरणांची भक्ति करणाऱ्या जयादि देवी येथे येऊन विराजमान होवोत.
 ९ विद्या हें नांव धारण करणाऱ्या केवलज्ञानावर ज्यांची अतिशय भक्ति आहे, ज्या विद्या ऐश्वर्य वगैरे वर

विश्वेश्वरा विश्वजगत्सवित्र्य पूज्या महादेव्य इति प्रतीताः ॥

जिनाम्बिका यास्त्रिजगज्जिनाम्बाः स्वागत्य० ॥ १० ॥

चतुर्णिकायप्रभवामरेन्द्रा जिनेन्द्रसेवाप्रसितान्तरङ्गाः ॥

प्रभूतभूतिद्युतिः सौख्यबोधाः स्वागत्य० ॥ ११ ॥

तिथिप्रवृत्त्याहितलोकयात्रास्तिथौ तिथौ सौख्यकराः प्रसन्नाः

तिथीश्वरा यक्षमुखप्रतीक्ष्याः स्वागत्य० ॥ १२ ॥

मेरुं परीत्यैव चरन्ति नित्यं ये निग्रहानुग्रहदा नृलोके ॥

अचरिथता ये बहिरर्कमुख्याः स्वागत्य० ॥ १३ ॥

प्रदान करितात, ज्यांचा प्रभाव अनेक तऱ्हेचा आहे अशा विद्यादेवी विराजमान होवोत.

१० ज्या विद्याच्या स्मार्तिनी आहेत, ज्या जगन्माता आहेत, ज्या पूज्य व महादेवी आहेत अशा जिन-
माता येथे विराजमान होवोत

११ जिनेश्वरची सेवा करणयात ज्यांचे अंतःकरण आप्त झाले आहे; पुष्कळ ऐश्वर्य, कान्ति, सुख,
व ज्ञान यांनीं जे युक्त आहेत, असे चतुर्णिकाय देव येथे विराजमान होवोत.

१२ तिथीचे परिवर्तन करून जे लोकत्रयवहार चालवितात, प्रत्येक तिथीला जे सुसकर व प्रसन्न होतात
असे तिथीश्वर यक्षमुख वगैरे यक्ष येथे विराजमान होवोत.

१३ जे मेरु पर्वताला नेहमी प्रदक्षिणा घालतात व अडिच द्वीपाच्या बाहेर जे स्थिर आहेत असे मूर्त्यादिक
ज्योतिर्वासी देव येथं येऊन विराजमान होतात.

यक्षावहया रक्षितधर्ममार्गो ये गोमुखाद्यास्त्रिगुणाष्टसंख्याः ॥

संख्यावतामिष्टफलप्रदानाः स्वागत्य ॥ १४ ॥

यक्षयः सपक्षीकृतभव्यलोका लोकाधिकैश्वर्यनिवासभूताः ॥

भूतानुकंपात्रिगुणानुमोदाः स्वागत्य ताः ॥ १५ ॥

कुलाचलाग्रोरुसरोनिवासाः श्रीमुख्यदेव्यो जिनमातृमंज्ञाः ॥

सामानिकादित्रिदशैर्धृता याः स्वागत्य ताः ॥ १६ ॥

दिक्पालकाः पालितमर्ककाष्ठाः काष्ठां परां येऽधिगता महिम्नाम् ॥

सन्मंत्रनिम्ना हतसर्वविन्नाः स्वागत्य ते ॥ १७ ॥

जिनेन्द्रदौवारिकतां प्रपन्नाः सुरेन्द्रसम्मानितलोकपालाः ॥

सोमादयो ये क्षपितान्तरायाः स्वागत्य ते ॥ १८ ॥

विरोधिनां वै विजये विदग्धाः दुग्धोदगौरामितकीर्तिकान्ताः ॥

१४ धर्ममागाच रक्षण करणरे विद्वान लोकाणा इष्ट फल देणारे असे गोमुखादि २४ यक्ष येथें विराजमान होवोत.

१५ ज्या भव्यलोकांचा पक्ष घेतात, प्राण्यावर ज्या दया करितात अजा नोनीम यक्षिणी येथें विराजमान होवोत.

१६ कुलाचलांवरील सरोवरगंत राहणाऱ्या, जिनमाता आशी सज्ञा धारण करणाऱ्या श्री व्ही वंगरे देवी येथें येउन विराजमान होवोत. १७ जे सर्व दिशांचे रक्षण करितात जे फार महत्त्वाली आहेत. व जे सर्व विघ्ने दूर करितात ते दिक्पाल येथें येउन विराजमान होवोत.

१८ जे जिनेन्द्राचे द्वारपाल होतात, इंद्राकडून ज्यांचा सन्मान होतो ते सोमादिक येथें विराजमान होवोत.

यक्षेश्वरा ये विजयादिसंज्ञाः स्वागत्य० १९ ॥
 प्रभावयंत्यो मतमार्हतं याः प्रभापरीतोच्चलदिव्यदेहाः ॥
 प्रभादिदंब्यो ध्वजभावहन्यः स्वागत्य ताः० २० ॥
 चक्रादिदिव्यायुधसन्निविष्टाः पौलोष्पकाद्यविशिष्टदेव्यः ॥
 शिष्टात्मनामिष्टफलप्रदानाः स्वागत्य ताः० ॥ २१ ॥
 द्वीपाधिपा दीव्यदनावृताद्याः समुद्रनाथा अपि ये परे च ॥
 गंगादिदेवीनिवहाश्च सर्वे स्वागत्य ताः० ॥ २२ ॥
 श्रीपादन्यासमन्त्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीन्द्राः
 कल्पेन्द्रा विक्रियागैरिह समुपगता विघ्नशान्त कुरुध्वम् ॥
 यो भित्वा घातिकर्माचलमखिलजगद्व्योतिराप्य प्रणेत० ॥

१९ अत्रांचा पराजय कृष्ण्यांत जे निपुण आहेत अने मिजयादि य व येथ मिगजमान होवोत.
 २० अर्हन्ताच्या मताची प्रभावना करून हातामध्य ज्या ध्वज धारण करतात त्या प्रभादि देवी येथे विगजमान होवोत.

२१ चक्रादि दिव्य आयुधांचे संरक्षण कणाच्या पोलेली वगैरे आप देवी येथे पिराजमान होवोत.
 २२ द्वीपांचे अधिपति अनावृत वगैरे देव, समुद्राचे अधिपति व गंगादि देवी येथे विराजमान होवोत.
 २३ हे मुनीन्द्रानां जिनमताची प्रभावना व्हावी क्षणून आपले ग यज्ञसूमीमध्य पाऊल पडावे हे स्वर्गालील
 इंद्रानां वैक्रियक शरीराला धारण करून आपण येथे याच विघ्नशांति करा. या ठिकाणां सिद्धांचे पूजन करून घाति-

श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविमुरलमाराध्यतेत्यर्च्यं सिद्धान् ॥ २३ ॥

प्रभावकसिंहसान्निध्यविधानाय समन्तात्पुष्पाक्षतं विदध्यात् ॥ १ ॥

आर्याः पोषयतां शिष्यैर्द्विकलिताः सप्तपि हुत्वारचिताः ।

देवा विद्वान्निवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यान्विताः ॥

स्थानस्थ्याश्च सुरर्षयस्तु मुदा सर्वेऽहर्निद्रास्तथा

श्रद्धत्तार्थजनाश्च पंच सदयं यागं मया प्रस्तुतम् ॥

त्रिभुवनधार्मिकाध्यपणाय समन्तात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ वक्ष्यमाणैतान् श्लोकानुक्त्वा पृथक्पृथक्

क्वपुष्पांजलिं स्वयं विकीर्य ताडकेन भेरीं ताडयेत् ॥

सर्वत्र च ब्रह्मपदे निषण्णो ब्रह्मावृतो वास्तुसुरैरशेषैः ॥

अर्हत्प्रभोरध्वरमण्डपेस्मिन् समागतः सन्निहितोऽस्तु सद्यः ॥

इदमुक्त्वा पूजकाचार्यः पुष्पांजलिं प्रयुञ्जीत ॥ १ ॥

जयति वंशं त्रिदशपतिनुतं मण्डलीकमुकुटसंबंधविलसन्मणिगणमंडलितकिरणसंगकृतपरि-

धिबंधम् । पदयुगलम् । लपदुरंतं सुबहुभवनिबंधं सकलदुरितवृद्धं क्षपयितुं प्रभवद्वंदचम् । चरणरुचि-

विटंकं शिवसुपथमलंघ्यं च जिनपतेः ॥ इदं वाक्यं वादको वादयेत् ॥ २ ॥ एवमुत्तरत्रापि ॥

ऐरावणं वारणरत्नरूढं आरूढवान्वज्रकरः सुरेन्द्रः ॥

कर्मचा ज्योतीनां नारा कैला, ज्याना क्वेवलज्ञानं शैले व जौ मोक्षमार्गाचा प्रणेता आहे अज्ञा अहेन्ताचे आर्ही पृजन करितो.

अर्हत्प्रभोरध्वर ॥ ३ ॥ गगदुग गगदुग डर्गडर्गण घटिमघल घटितवृद्धम् । घ्रीचतुघ्रीचतुरू-
पारूपारेकतटा । एकस्तटिमटि क्रमतटविकट क्रमतटविकट तटे ॥ ४ ॥

सततं सततं सद्योजातं । वामनवोरस्तत्पुरुषाभाभागम् ॥ बलिशुभयं खैलैमल्लैविकले ॥ ६ ॥
स धर्मराजो महिषाधिरूढो दंडायुधो दंडितवैरिवर्गः ॥

अर्हत्प्रभोरध्वर ॥ ७ ॥

विप्रवंतु स्तुतिस्पृष्टदक्षस्मकदल्लिप्रवृक्षस्य रसभे ॥ ८ ॥

ऋक्षाधिरूढः क्षपितांतरायो रक्षःपतिर्मुद्गरभीकरास्त्रः ॥ अर्हत्प्रभोरध्वर ० । कल्पवृक्षदर्शनम-
र्दतं निर्जपरमस्तुत्यकमले ॥ १० ॥

पाशी करिप्राब्जकराधिरूढो विन्नापहारी फणिपाशपाणिः ॥ अर्हत्प्रभोर ० ॥ कस्तवंत यदि विस्पृ-
शभ्यत्यजगं जिनस्यार्धममृतम् ॥ १२ ॥

रंगत्तरंगाम्बुतरंगरूढः सर्भरणो दारुणभूरुहास्त्रः । अर्हत्प्रभोरध्वर ० । युशयुशकमल रक्षशुष्कभ-
भवति यिमुदि द्विज्जगसा ॥ १४ ॥

समाश्रितः पुष्पकसद्विमानं कुबेरवीरो विधृतोऽग्रशक्तिः । अर्हत्प्रभोरध्वर ० । नृत्तानंदं नेदानंदं
निर्मलनिर्मल दंडं ॥ १६ ॥

१-१८ पराक्रमी सिंहाचे सान्निध्यं न्हावें ह्मणून चोर्हीकडे पुष्पाक्षत क्षेपण करावेत.
'देवा विम्वनिवारणेन' हा श्लोक ह्मणून त्रैलोक्यांतील सर्व धार्मिक लोकाना आमंत्रण करण्याकरितां पुष्पाक्षत

कैलासशैलोपमशाकरस्थो महेश्वरः शूलधरस्त्रिनेत्रः । अर्हत्प्रभोरध्वर० दंतमदन्तं क्रमतट
मृककट झईरीमंतलि झछरि काकिणभेदुंडुभि हेहं नर्द्धम् ॥ १९ ॥

स जयतु जिनधर्मो यावदाचंद्रतारं यमनियमतपोभिर्वर्द्धतां साधुसंघः ॥

अहरहरभिवृद्धिं यांतु चैत्यालयास्ते तदधिकृतजनानां क्षेममारोग्यमस्तु ॥

अनेन मंडपांतःसमन्तात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् पुष्पांजलिं च विकिरेत् ॥

ततः पुण्याहमुद्घोष्य तदनंतरं सर्वान् जनान् तांबूलगंधपुष्पाद्यैः संतर्पयेत् ।

इति भेरीताडनविधानम् ॥

इति ध्वजारोहविधिं सभेरीसंताडन यो विदधाति भव्यः ॥

स मोक्षलक्ष्मीनयनोत्पलाना नक्षत्रनेमित्तमुपैति नूनम् ॥ १ ॥

इत्यहं प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनामि ध्वजारोहणविधिर्नाम पंचमः परिच्छेदः

क्षेपण करावेत् । पुढील सर्व श्लोक पृथक् पृथक् छापून पुष्पांजलि क्षेपण करावी व टिपरीनें नगरा वाजवावा.
नगरा वाजविण्याच्या प्रकाराच्या चाली प्रत्येक श्लोकाच्या पुढे लिहिल्या आहेत त्यांना अनुसरून नगरा वाजवावा.

जैनधर्माचा आनाशात चंद्र व नक्षत्रे असे तोपर्यंत विजय होवो. यम नियम व तप यांच्या द्वारे मुनिसमूह नित्य
वाढो. प्रतिदिनि चैत्यालयाची वृद्धि होवो. व चैत्यालयांचें रक्षणकर्ते जे आहेत त्यांचें कल्याण होवो व आरोग्य वाढो.

२- स जयतु ' हा श्लोक छापून मंडपांत सर्वत्र पुष्पाक्षत क्षेपण करावें. व पुष्पांजलि क्षेपण करावी. तदनंतर
पुण्याहचा उच्चार करून सर्वलोकांना तांबूल, गंध, पुष्प वगैरे देऊन सतुष्ट करावें.

२१ या प्रमाणें ध्वजारोहणविधि व भेरीसंताडनविधि जो भव्य जीव करितो तो मोक्षलक्ष्मीच्या नयन
कमलांना प्रफुल्लित करणारा चंद्र होतो. अर्थात् त्याला मोक्ष मिळतो.

याप्रमाणें नेमिचंद्रानी लिहिलेल्या प्रतिष्ठासारसंग्रह ज्याचे नांव प्रतिष्ठातिलक असें आहे त्यातील ध्वजारोहण
वर्णनाचा पांचवा परिच्छेद संपला.

अथ षष्ठः परिच्छेदः ।

०

अथ जलाधिवासनविधानम् ।

अथांकुरात्पंचमेऽग्निं जलयात्रामहोत्सवम् ।

कृत्वा भुक्त्वा दधीतोपवासादानविधिं बुधः ॥ १ ॥

तद्यथा— अथांकुरात्पंचमेऽग्निं पूर्वाण्हे दिव्यवसनभूषणमाल्यानुलेपनालंकृतोऽहं महेन्द्रः प्रतीन्द्रदातृसमन्वितो धुर्यं गजमश्वं वा समारूढः सत्पल्लवच्छन्नमुखान्, दूर्वादध्यक्षतांचितान्, कंठतट-
लुठटपुष्पमालान्, फलगर्भान्, कुभान् दृढतरं चिध्रतीभिः पतिपुत्रवतीभिः कुलस्त्रीभिर्विमानस्य चतुर्दिक्षु
शांतिशुद्ध्याभिधानहोमं विधाय छत्रचामरतौरीत्रिकध्वजाद्यैर्विश्व विस्मापयन् मंत्राभ्यस्तान्यवसर्पपान्
शात्तै सर्वदिक्षु क्षिपन् महाभूत्या। सरस्तीरं समासाद्य तत्र पद्माकरायाध्यं दत्त्वा शांतिविधिं निष्ठाप्य
जलदेवताः प्रसाद्य पूरयित्वा जलैरास्यस्थापितश्चादिदेवताकान्कुंभांस्ताभिरेव पुरध्रीभिर्महाभूत्या

१ अंकुरारोपण शाल्यानंतर पांचव्या दिवशी जलयात्रा महोत्सव विधि करावा. हा विधि शाल्यानंतर भोजन करून उपवासग्रहण करण्याचा विधि करावा. या विधीचें स्वरूप याप्रमाणे—अंकुरारोपणाचें पांचो दिवशी प्रातःकाळी सुंदर वैष्ण्वे आभूषणे वगैरे अंगावर घालून इन्द्रांनं प्रतीन्द्र व दाता यांच्या मह उत्तम घोड्यावर अथवा हत्तीवर वसावे. शांतिशुद्धि नात्राचा होम करून ज्याच्या तोंडावर पाने ठेविली आहेत, दूर्वा, दधि, अक्षता यांनी ज्याची पूजा केली आहे, ज्यांच्या गव्यांत पुष्पमाला आहेत व ज्यांच्यामध्यें फल आहे असे कुंभ ज्यांनी आपल्या

चैत्यालयमानाय्य तत्र सुरक्षितांस्तान्स्थाप्य तज्जलेन गर्भावतराणां जलाधिवसनं यथाविधि विधा-
तुमुत्सहामहे तस्मात् ॥ २ ॥

पद्मापादनतो महामृतभवानंदप्रदानान्नुणां
जैनो मार्ग इवावभासि विमलो योगीव शीर्तिभवन् ॥
जैनन्द्रस्नपनोचितोदकतया क्षीरोदवत्तत्सताम् ।

पूज्यं त्वां शुभशुद्धजीवननिधिं कासार मंपूजये ॥ ३ ॥
 ओं ह्रीं पद्माकराय अर्घ्यं निर्वपामीति स्वाहा ॥ ३ ॥

पूर्ववच्छांतिकविधिं विधाय परिसमाप्य ततो जलाशयमुपसद्य, सुपवित्रपात्रे वरकाश्मीरकर्पूरादिना

डोक्यावर घेतले आहेत अशा पति व पुत्र यांनी युक्त असलेल्या स्त्रियासह इद्रांनं मोठ्या थाटानं मंत्रांनं आमन्त्रितं यव व मोहऱ्या टाकीत सरोवराकडे जावं तेथें त्यां सरोवराला अर्घ्य द्यावें. शांतिविधि पूर्ण करून जलदे-
न करावें. पाण्यांनं कुंभ भरून त्या कुभामध्ये श्यादिदेवतांचा स्थापना करून पुनः ते कुभ त्या स्त्रियांच्या
व मोठ्या थाटानें चैत्यालयाकडे येऊन तेथें ते कुभ सुस्थित ठेवावेत. त्या पाण्यांनं गर्भाय-
जलाधिवासन विधि करावा.

आत्ता प्रयोगविधि सागतात

॥ अथ श्रीमद्भगवद्गीता ॥

कर्णिकायां ' ॐ ह्रीं अहं श्रीपरब्रह्मणेऽनंतानंतज्ञानशक्त्ये नमः ' इति लिखित्वा पूर्वाष्टदलेषु क्रमेण ओं ह्रीं श्रीप्रभृतिदेवताभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं गंगादिदेवताभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सीताविद्ध-महाचंद्रदेवभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सीतादाविद्धमहाचंद्रदेवभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं लवणोदकालोद-मागधादितृथिदेवभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सीतासीतामागधादितृथिदेवभ्यः स्वाहा ॥ ओं ह्रीं संख्यातीतसमुद्रदेवभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं लोकभिमततीर्थदेवभ्यः स्वाहा । इति त्रिलिख्य । त्रि-मूर्त्यामात्रया परिक्षिप्य क्रौंकारेण निरुध्य ।

मुखमूलवपोपेतपद्मपत्रांकितः सितः

पववर्णाक्तदिक्कोणः कलशस्तोयमंडल ॥

इत्येवं वरुणमंडलं चालिख्य । परब्रह्मार्चनपुरःसरं पत्रेषु जलदेवता स्वस्वमंत्रपूतजलादि-

भिरुपचरेत् । तद्यथा—

प्रकाशिताशेषपदार्थसार्यं जिनेन्द्रचंद्रं जनतापलोपम् ॥

पयःपटीराक्षतपुष्पहव्यग्रदीपधूपोदकैः प्रयक्ष्ये ॥

ओं ह्रीं अहं श्रीं परमब्रह्मन् अत्रावतर २ संवौपट् । अनेन कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं प्रयुज्या-

असल्यामुक्तं तुं क्षीरसमुद्रप्रमाणं आहेस. तुं या गोपीनीं पूज्य आहेस यास्तव मी तुझी पूजा करितो. या प्रमाणे श्लोक ह्यापून अर्घ्य दिल्यावर तेथे शांतिविधि करावा. तदनंतर एकामध्ये ओं ह्रीं अहं श्रीं परब्रह्मणे इत्यादि हा मंत्र लिहावा. अष्टदलामध्ये क्रमाने ' ओं ह्रीं श्रीप्रभृतिदेवीभ्यः स्वाहा ' वगैरे आठ मंत्र लिहावेत. या अष्टदल कमलाला

वाह्येयत् ॥ ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ अनेन तद्वत्प्रतिष्ठापयेत् । ओं ह्रीं अत्र सम सन्निहितो भव २ वषट् ।
अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् ॥ ओं ह्रीं अहं श्रीं परमवह्मणे अनन्तानंतज्ञानशक्तये इदं जलं, गंधं,
अक्षतान्, पुष्पं, चरुं, दीपं, धूपं, फलं, अर्घ्यं, शान्तिधारां, पुष्पांजलिं च निर्वपयामि स्वाहा ॥ १ ॥

श्रीमुख्यदेवीः कुलशैलमूर्धपद्मादिपद्माकरसद्मसक्ताः ।

पयःपटीराक्षतपुष्पहव्यप्रदीपधूपोदकफलैः प्रयक्ष्ये ॥

ओं ह्रीं श्रीप्रभृतिदेवताभ्य इदं जलमित्यादि ॥

गंगादिदेवीरतिमंगलांगा गंगादिविख्यातनदीनिवासाः ॥

पयःपटीराक्षत० । ओं ह्रीं गंगादिदेवीभ्य इदं जलमित्यादि ॥ २ ॥

सीतानदीविद्धमहाह्रदस्थान् ह्रदेश्वराच्चागकुमारदेवान् ।

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं सीताविद्धमहाह्रददेवेभ्य इदं जलं ॥ ४ ॥

सीतोत्तरामध्यमहाह्रदस्थान् ह्रदेश्वराच्चागकुमारदेवान् ॥

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं सीतोदाविद्धमहाह्रददेवेभ्य इदं जलम् ॥ ५ ॥

ह्रीं या मायाशब्दानें तीनदा वेष्टन करून त्या वेष्टनाला 'क्रा' या शब्दानें आडवावें याची माहिती जलाधिमासन
ग्रन्थात लिहिली आहे. 'प्रकाशितशेष' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून परमज्ञान प्राप्त करणे करावे. 'श्रीमुख्यदेवीः'
हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून श्यादिदेवींना अर्घ्य द्यावे. 'गंगादिदेवी' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून गंगादिदे-
वींना अर्घ्य द्यावे

४-१० सीतानदीविद्ध इत्यादि श्लोक ऋणून त्या सर्व देवतांची जलादिद्रव्यांनी पूजा करावा. या प्रमाणें ज-

क्षीरोदकालोदकतीर्थवर्तिश्रीमागधादीनमरानशेषान् ।

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं लवणोदकालोदमागधादितीर्थदेवेभ्य इदं जलं० ॥ ६ ॥

सीतातदन्त्यद्वयतीर्थवर्तिश्रीमागधादीनमरानशेषान् ॥

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं सीतासीतोदामागधादितीर्थदेवेभ्य इदं जलं० ॥ ७ ॥

समुद्रनाथाल्लवणोदमुख्यसंख्याव्यतीतांबुधिभूतिभोक्तृन् ॥

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं संख्यातीतसमुद्रदेवेभ्य इदं जलम्० ॥ ८ ॥

लोकप्रसिद्धोत्तमतीर्थदेवान्नदंशीश्वरद्वीपसरःस्थितादीन् ॥

पयःपटीराक्षत० ॥ ओं ह्रीं लोकाभिमततीर्थदेवेभ्य इदं जलं० ॥ ९ ॥

एवं जलदेवताः प्रसाध्य तत्पूजा जलाशयमध्ये प्रविश्य मंत्रमिमं पठित्वा प्लावयेत् ।

गंगादयः श्राप्रमुखाश्च देव्यः श्रीमागधाद्याश्च समुद्रनाथाः ॥

न्हृदेशिनोऽपि जलाशयेनास्ते सारयन्त्वस्य जिनोचितांभः ॥ १० ॥

लदेवतांना प्रसन्न करून जलाशयामध्ये प्रवेश करावा. व ' गंगादयः श्रीप्रमुखाश्च ' हा पूजा-लापन मंत्र ह्मणून तू ते यंत्र पाण्यामध्ये सोडावे तदनंतर इंद्र न प्रतीन्द्रानी पाण्यानी कलश भरावेत; कलशाना चंदन वगैरे लावावे. तदनंतर कलश उचलण्याचा मंत्र ह्मणून ते कलश सुवासिनीच्या डोक्यावर ठेवावेत. व मोठ्ठा महोत्सवानें चैत्यालयंति यावे. या जिनेश्वराच्या महाभिषेक कलशामध्ये हे श्री न्ही धृति वगैरे सहा कुमारी देवतांनो, आपण विराजमान व्हा असे ह्मणावे.

इति पूजाप्लावनमंत्रः ॥ ततः शक्रास्तज्जलेन कलशान्पूरं पूरं तीरे प्रस्तीर्थं चंदनसूद्वयोद-
र्भादिभिरग्न्यर्च्यं तन्मुखेषु श्रयादिमंत्रपूतं पल्लवफलं विन्यस्य, कृतकलशोद्धारमंत्रोपहारोपस्काराने-
तानेकशः स्वयमुदधृत्य, तत्क्षणममानितपुंश्रीपाणिपद्मेषु समर्प्य । शेषकलशाग्निजकरैरुद्वहन्तो ।
गजादिवाहनान्यारुह्य महोत्सवेनाभिचैत्यालयमागच्छेयुः ॥ ओं ह्रीं श्री-ह्रीं-धृति-कीर्तिबुद्धिलक्ष्मी-
शान्तिपुष्टयः श्रीदिक्कुमार्यो जिनैद्रमहामिषे कलशशुखेज्वेतेषु नित्यविशिष्टा भवत भवतेति स्वाहा ॥

तीर्थनानेन तीर्थांतरदुरधिगमोदारदिव्यप्रभाव-

स्फूर्जत्तीर्थोत्तमस्य प्रथितजिनपतेः प्रेषितप्राभृताभान् ॥

श्रीमुख्यख्यातदेवीनिवहकृतमुखाद्यासनोद्भूतशक्तिः—,

प्रागल्भ्यानुद्धरामो जयजयनिनदे शातकुंभीयकुंभान् ॥ १ ॥

इति तीर्थोदकादानविधानम् ॥

११ 'तीर्थनानेन' हा श्लोक म्हणून तीर्थादानविधान समाप्त करावे. या श्लोकाचा अभिप्राय या प्रमाणे. श्रीजि-
नेश्वराच्या प्रभावाप्रमाणे अन्यमताचा प्रभाव दिसत नाही. हे फलश्रीजिनेश्वराला जणु काय नजराण्याप्रमाणे दि-
सतात. या कलशात श्यादिक देवी विराजमान झाल्यामुळे यांच महत्त्व वाढले आहे. या आज्ञाचा श्लोक म्हणून
ने कलश उचलून सुगमिनीच्या मस्तकावर धागेत.

इति तीर्थोदकादानविधानम् ॥

अथ उपवासादानविधेः प्रयोगः ।

(१) अथेन्द्राः प्रतीन्द्रपरिचारकसहिताः स्नात्वा, जिनादीनभ्यर्च्य, लोकं संतप्य, स्वादुतरं हितमितमन्नं भुक्त्वा, युवतीभिः कृतारात्रिकमांगन्याः समुचितवाहनान्यारुह्य, पत्युर्भीष्टसिद्धिरस्त्विति वादिनीभिः स्त्रीभिर्दत्तानि पाणिपात्वात्फलानि शकुनेच्छया गृहीत्वा, यक्षांगपरिच्छदान्वितां यज्ञभूमिं समासद्य, तत्र निसर्हीत्युच्चार्य यागभूमिं प्रविश्य, जिनांस्त्रि परीत्य, त्रिरानस्य ईर्यापथ्यशुद्धिं कृत्वा, जिनश्रुतगुरुनभ्यर्च्य गुरोरनुज्ञया वृद्धे ऋयोगभक्तीं विधाय । गुरोरनुज्ञया अन्नखाद्येलेह्यान्निविधाहारपरित्यागं त्रिविधोपवास मायज्ञातमादाय, ततो बृहदाचार्यभक्तिं कृत्वा गुरोः पादांभोजं प्रणम्य तस्याशिषो गृहीत्वा यज्ञांगं सन्निधापयेयुः इत्युपवासादानविधिः ॥ तत्क्रियाप्रयोगे दिङ्मात्रमिदमुदाह्रियते ॥ भगवन्नमोस्तु ते एषोहमर्हत्प्रतिष्ठारंभक्रियायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजावदनास्तवसमेतं सिद्धभक्तिकार्योत्सर्गं करोम्यहं ॥ इत्युच्चार्य । णमो अरहंताणमित्यादि चत्वारिदंडकं पठित्वा त्थोस्सामीत्यादि स्तव चार्हीत्य । सिद्धभक्तिं पठित्वा । इच्छामि भंत

उपवास ग्रहण करण्याचा विधि

[१] तदनंतर इंद्र प्रतीन्द्र व परिचारक यांच्या सहित स्नान करून व जिनादीकांचें पूजन करून, लोकांना हित करून गोड, हितकर, व परिमित असे अन्नप्रक्षणा करून स्त्रियांनीं ज्यांना ओवाळिले आहे अमे होत्साते योग्य वाहनावर बसून पतींना अभीष्टमिद्धि होवो असें बोलणाऱ्या स्त्रियांनीं दिग्गलें फळ थापल्या हातांत घेऊन यज्ञभूमिकडे जावें. तेथें निसर्ही असा शब्द उच्चारून यज्ञभूमीमध्ये प्रवेश करावा. जिनेश्वरास तीनदां प्रदक्षिणा व न

इत्याद्यालोचनां पठेत् ॥ अथ पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजावंदनास्तवसमेतं श्रीमदाचार्यभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहं ॥ इत्युपवासादानविधानम् ॥

इत्थं प्रतिष्ठावाधिसिद्धये यस्तीर्थोदकादानविधिं विधत्ते ॥

स्वात्मोपलभार्णवनित्यपूर्णनक्षत्रनेमित्वमुपैति सोयम् ॥

इत्यहंप्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठालिलकनाम्नि तीर्थोदकादानविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः ॥ ६ ॥

संस्कारं कर्तुं ईर्ष्यपथशुद्धिं करावी. देव गुरु शास्त्राची पूजा करून गुरूच्या आज्ञेने मोठी सिद्धभक्ति झणावी. गुरूच्या परवानगीने अन्न, खाद्य, लेह्य अशा आहारोपकीं, कोणत्या तरी आहाराचा यज्ञसमाप्ति होईपर्यंत त्याग करावा. तदनंतर बृहदाचार्यभक्ति करून गुरूंच्या चरणांना नमस्कार करावा व त्याचा आशीर्वाद घ्यावा. उपवासग्रहण करण्याचा प्रयोग याप्रमाणे आहे ' भगवन्नमोस्तु ' येथून ' करोम्यहं ' येथपर्यंत पाठ झणावा. तदनंतर चत्वारिंशक झणावे. त्यास्सामि वगैरे स्तुति झणून सिद्ध भक्ति झणावी. ' इच्छामि मते ' हा आलोचनेचा पाठ झणावा. तदनंतर 'अथ पूर्वाचार्य' येथून करोम्यहं येथपर्यंत पाठ झणून कायोत्सर्ग करावा याप्रमाणे उपवासग्रहण करावे.

' इत्थमिति ' या प्रमाणे प्रतिष्ठाविधि सिद्ध होण्याकरितां जो भव्य हा तीर्थोदकादान विधि करितो तो आत्मप्राप्ति रूपी समुद्राला भरती आणणारा असा चंद्र बनतो झणजे त्याचा आत्मा शुद्ध वृत्तून त्याला मोक्ष मिलतो.

या प्रमाणे नेमिचंद्र देवांनी रचलेल्या प्रतिष्ठासारसंग्रहामध्ये ज्याचे प्रतिष्ठालिलक असे नांव आहे, तीर्थोदकादानविधि नांवाचा सहावा परिच्छेद संपला.

अथ सप्तमः परिच्छेदः ।

अथ महायागमंडलागधना ॥

अथांकुरार्पणदिनात् पष्ठे तु द्विवसे दिवा । विदधति महायागमंडलागधनां मुधीः ॥ १ ॥

स्नानानुस्नानविशुद्धाश्चैत्यालयमुपेत्य पूजामुखविधिं विधाय, जिनेश्वरस्याष्टविध चर्चनं, सिद्धाराधना, महर्षिपर्युपासनं, स्वस्त्ययनविधिं, यज्ञदीक्षाविधानं, भूमिशुद्धि, मंडपप्रतिष्ठां, यागमंडलवर्तनविधानं च कुर्वाणा एते वयं गर्भावतरणकल्याणांगभूतां यागमंडलागधनां यथाविधि विधातुमुत्सहामहे ॥

स्नानादिसिद्धस्तवनावसानं पूजामुखं तद्विधिना विधाय ॥

निःश्रेयसस्याभ्युदयस्य चांगं श्रीयंत्रपूजोत्सवमारभेऽहम् ॥

प्रस्तावनापुष्पाजलिः ॥ २ ॥

[१] अंकुरार्पणदिवसापामून महोव्या दिग्दर्शो देवमा महायागमंडलागधना हा विधि कर्त्तवा. त्याचा क्रम असा:-भगवान् अहंन्ताचै गर्भावतरण कल्याण कर्ण्याच्या इच्छेनें जलस्नान वंगरे करून शुद्ध व्हांवें. चैत्यालयाम भ्य जाळून पूजेचा शारभीचा विधि करून तदनंतर जिेश्वराचें अष्टद्रव्यांन पूजन, सिद्धाराधना, महर्षीचें पूजन, स्वस्त्ययनविधि, दीक्षाविधि, भूमिशुद्धि, मंडप प्रतिष्ठा, वेदीप्रतिष्ठा. यागमंडलवर्तन हे विधि करावेत. हे सर्व विधि ग भैकल्याणिज्ञाची अंगे आहेत.

[२] 'स्नानादि' हा श्लोक लघून पुष्पाजलि क्षेपण करावें.

जिनानामपि िद्वानां महर्षीणां समर्चनात् ॥

पाठात्स्वस्ययनस्यापि मनःपूर्व प्रसादये ॥

मनःप्रसत्तिसूचनार्थं अर्चनापीठाग्रतः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ३ ॥ इतो जिनयज्ञविधानम् ॥

आहूता भवनामरैरनगता यं सर्वं देवास्तथा ॥

तस्यै यास्त्रिजगत्समांतरमहापीठाग्रं सैहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सततं ध्यायंति योगीश्वरा

स्तं देवं जिनमर्चितं कृतधियामावाहनाद्यैर्भजे ॥ ४ ॥

ओं ह्रां ह्रीं चूं चैँ ह्रः आसि आ उसा अहं एहि २ संवौषट् । ओं ह्रां अत्र तिष्ठ २

ठ ठ । ओं ह्रां अत्र सम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ तीर्थोदकैर्जिनपादौ प्रक्षाल्य तदग्रे पृथगि-

मान्मंत्रानुच्चारयन् पुष्पांजलिं प्रयुज्जीत ॥

अथाष्टकम् ॥

यत्रागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा ।

सालोकं प्रतिबिंबितं प्रविशतां नित्यामृतानंदनम् ॥

[३] ' जिनानामपि ' हा श्लोकं ज्ञान उपर्युक्त विधि करणान्या पूर्वीं मन प्रसन्न आहे हे सुचिण्या रु-
रिता पूजा करणान्या पीठापुढे पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

[४] ' आहूता भवनामरै ' हा श्लोक व त्याचा भव ज्ञान जिनेश्वरांचे आव्हान, स्थापन, सन्निधिकरण हा
विधि करावा. भवनवासी देवानां बोलाविलेले सर्व देव ज्याची सेवा करतात जो समवसरणां महामहासनावर
विराजमान झाला आहे. ज्याचे योगीद्र हृदयांत नेहमी चिंतन करतात त्या श्रीजिनाचामी आव्हानादि विधि करितो.

सर्वोञ्जानिभिषास्पदं स्मृतिगतं तापापहं धीमता—

महत्तीर्थमपूर्वमक्षयमिदं वार्धोरया धारये ॥१॥

ओं ह्रीं परमब्रह्मणे अनन्तानन्तज्ञानशक्तये जलम् ॥

गंधश्चंदनगंधबंधुरतरो यद्विव्यदेहोद्भवो ।

गंधर्वाद्यमरस्तुतो विजयते गंधांतरं सर्वतः ॥

गंधादीनखिलानवैतत् विशदं गंधादिमुक्तोऽपि यः ।

तं गंधाद्यगंधमात्रहतये गंधेन संपूजये ॥ २ ॥

ओं ह्रीं गंधं ॥

इंद्राहीन्द्रसमर्चितैर्गुणैर्दिव्यैर्वलक्षाक्षतै—

र्यस्य श्रीपदसन्नखैर्दुसत्रिधे नक्षत्रजालायितम् ॥

ज्ञानं यस्य समक्षमक्षतमभूद्दीर्यं सुखं दर्शनम् ॥

यायज्यक्षतसंपदे जिनमिमं सूक्ष्माक्षतैरक्षतैः ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं अक्षतान् ॥

यस्य द्वादशयोजने सदसि सद्रंध्रादिभिः स्वोपमा- ।

नप्यर्थात्सुमनोगणान्सुमनसो वर्षति विष्वक्सदा ॥

‘यत्रागाधविशाल’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून अर्हत्परमेश्वरीना जल अर्पण करावे.

यः सिद्धिं सुमनःसुखं सुमनसां स्वं ध्यायतामावहेत् ।
 तं देवं सुमनोसुखैश्च सुमनोभेदैः समभ्यर्चये ॥ ४ ॥
 ओं ह्रीं पुष्पं ।
 यद् व्याबाधविवर्जितं निरुपमं स्वात्मोत्थमस्यूजितम् ॥
 नित्यानन्दसुखेन तेन लभते यस्तृप्तिमात्यन्तिकीम् ॥
 यं चाराध्य सुधाशिनो ननु सुधाग्वादं लभते चिरम् ॥
 तस्योद्यद्गन्धारुणैव चरुणा श्रीपादमाराधये ॥ ५ ॥
 ओं ह्रीं चरं ॥
 स्वस्थान्यस्य सहप्रकाशनविधौ दीपोपमोप्यन्वहम् ॥
 यः सर्वं ज्वलयन्ननंतकिरणैस्त्रैलोक्यदीपोऽस्त्यतः ॥
 येनोद्दीपितधर्मतीर्थमभवत्सत्यं विभोस्तस्य स— ॥
 द्वीप्यादीपितादिङ्मुखस्य चरणौ दीपैः समुद्दीपये ॥
 ओं ह्रीं दीपं ॥ ६ ॥
 येनेदं भुवनत्रयं चिरमभूदुद्दीपितं सोप्यहो ।
 मोहो येन सुधूपितो निजमहाध्यानशिना निर्दयम् ॥
 यस्यास्थानपथस्थधूपघटजैर्धूमैर्जगद्दीपितम् ।

धूपैस्तस्य जगद्वशीकरणसद्वैः पदं धूपये ॥

ओं ह्रीं धूपं ॥ ७ ॥

यद्वक्त्या फलदायि पुण्यमुदितं पुण्यं नवं बध्यते ।

पापं नैव फलप्रदं किमपि नो पापं नरं प्राप्नोते ॥

आर्हन्त्यं फलमद्रुतं शिवसुखं नित्यं फलं लभ्यते ॥

पादौ तस्य फलोत्तमादिमुफलैः श्रेयःसमाराधये ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं फलं ॥

मंगं लाति यलं च गालयति यन्मुख्यं ततो मंगलम् ॥

देवोर्हन्वृषमंगलोऽभिघ्नियुनैस्तैर्मंगलैः साधुभिः ॥

चंचच्चाभरतालवृतमुकुर्मुख्यैतैर्मंगलम् ॥

मुख्यं मंगलमिद्वसिद्वग्गुणान्सप्राप्तुमाराधये ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं मंगलद्रव्यार्चनं ॥

ज्वलिनसकललोकालोकलोकोत्तराश्री—

कलितललितमूर्ते कीर्तितेन्द्रैर्मूर्तिन्दैः ॥

२-८ 'गंधध्वदनगंध' नगरे श्लोक व त्यांचे मंत्र वाचून क्रमाने गंध, अक्षता वगैरे अष्ट द्रव्यांनी पूजन करावे. [या सर्व श्लोकांचा अर्थ आम्ही नित्यमह नांवाच्या प्रकरणांत लिहिला आहे तेथे पहावा.]

९ 'मंगं लाति' हा श्लोक म्हणून पुण्यप्रद व पापाविनाशक अशा श्रीजिनाचे अष्ट मंगल द्रव्य

जिनवर तव पादोपांततः पातयामो
 भवद्वशमनार्थमर्थतः शांतिधाराम् ॥ ओं ह्रीं शांतिधारां ॥ १० ॥
 पुष्पेषोरिषवो वयं पुनरिदं पुष्पेपुनिष्पेवकम् ॥
 निष्पीतानि मधुव्रतैर्वयमिदं निष्णापसंसेवितम् ॥
 इत्यालोच्य नमस्त्यपास्य मदमित्याशंकयंतीश ते
 निष्पीताखिलतत्त्वपादकमले पुष्पाणि निष्पातये ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं पुष्पांजलिः ॥

वार्गधतंडुललतांतचरुप्रदीपैर्धूपैः फलैः कनकपात्रगतैर्जिनोद्रे ॥
 नंचादिवर्तदधिस्वस्तिकदर्भदूर्वासिद्धार्थैकैश्च कृतमर्घ्यमिहोद्धरामः ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं अर्घ्यं ॥

अथ स्तुतिः—

तुभ्यं नमो दशगुणोजितादिव्यगात्र कोटिप्रभाकरनिशाकरजैत्रतैजः ॥

१० ज्वलितसकल हा श्लोक म्हणून शांतिधारा अर्पण करावी
 ११ पुष्पेषोरिषवो, हा श्लोक म्हणून पुष्पांजलि अर्पण करावी
 १२ 'वार्गध' हा श्लोक म्हणून अर्घ्य द्यावे. 'तुभ्यं नमो दशगुणो' इत्यादि श्लोकांनी जिनप्रतिमेसमोर
 विनयानें स्तुति हज्जावी. तदनंतर सिद्धार्चन विधि करावा.

तुभ्यं नमोतिचिरदुर्जयघातिजात-घातोपजातदशसारगुणामिराम ॥ १ ॥

तुभ्यं नम सुरनिकायकृतैर्विहारे दिव्यैश्चतुर्दशविधातिशयैरुपेत ॥

तुभ्यं नमस्त्रिभुवनाधिपन्त्रिचिह्नश्रीप्रातिहार्याटकलक्षिताहर्हन् ॥ २ ॥

तुभ्यः नमः परमकेवलबोधवार्धे तुभ्यं नमः समसमस्तपदावलोक ॥

तुभ्यं नमो निरुपमाननिरन्तरीयं तुभ्यं नमो निजनिर्जनानित्यमौख्य ॥ ३ ॥

तुभ्यं नमः सकलमंगलवस्तुमुख्य । तभ्यं नमः शिवसुखप्रद पापहारिन् ॥

तुभ्यं नमस्त्रिजगदुत्तमलोकपूज्य । तभ्यं नमः शरणभूत्रय रक्ष रक्ष ॥

तुभ्यं नमोस्तु नवकेवलपूर्वलब्धे तुभ्यं नमोस्तु परमैश्वर्योपलब्धे ॥

तुभ्यं नमोस्तु मुनिकुंजरयूथनाथ । तुभ्यं नमोस्तु भुवनत्रितयैकनाथ ॥ ५ ॥

इति जिनार्चाभिमुखं स्तुतिं पठेत् ॥

१-५ 'तुभ्यं नम इति' या स्तुतिमध्ये हा अभिप्राय-आहे:-हे जिना ! आपल्या ठिकाणी जन्माचे दहा अतिशयगुण आहेत. आपले तेजकोटिसूर्यांच्या तेजापेक्षा ही अधिक आहे. धातिकर्माच्या नाशाला दहा अतिशय व देवांचे चौदा अतिशय असे गुण आपल्या ठिकाणी प्रगट झाले आहेत. आपण त्रैलोक्यपूज्य, सर्वज्ञ, मोक्षमुख देणारे आर्हात यास्तव आपणास वारंवार नमस्कार असो.

अथातः सद्वा न वेधानम् ॥
 स्तिष्ठन्त्यष्टमभूमिसौधशिखरे सानंतसौख्यास्पदाः ॥
 साक्षात्कुर्वत एव सर्वमानशं सालोक्यलोकं समं ।
 तानद्वेष्टविशुद्धसिद्धानिकरानावाहनधैर्मजे ॥
 ओं ह्रीं गमो सिद्धानं सिद्धपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवैषाट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ ॥
 ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव भव वषट् ॥ अथाष्टकम् ॥

गंगादितित्यप्पहृदप्पहं सगंधदा णिम्मलदापण्हं ॥
 अच्छेमि णिच्चं परमडासिद्धे सव्वहसंपादय सव्वसिद्धे ॥
 ओं ह्रीं अहं श्रीसिद्धाधिपतये जलं निर्वापामि स्वाहा ॥ १ ॥
 गंधेहिं धाणाण सुहप्पण्हं समच्चयाणंणि सुहप्पण्हं ॥ अच्छेमि ओं ह्रीं गंधं ॥ २ ॥
 पेत्तच्छोणीसियकारणेहिं वरक्खण्हं सियकारणेहिं ॥ अच्छेमि ओं ह्रीं अक्षतान् ॥ ३ ॥
 पुप्फेहिं दिव्वेहिं सुवण्णण्हं कव्वेकईसेहि सुवण्णण्हं ॥ अच्छेमि ओं ह्रीं पुष्पं ॥ ४ ॥
 वब्भेहिं णाणासुरसप्पण्हं भव्वाणणाणायिरसप्पण्हं ॥ अच्छेमि ओं ह्रीं चरुं ॥ ५ ॥

‘आहूता इव’ हा श्लोक लघुन मित्रांचे आन्हान वगैरे करावे. तदनंतर ‘गंगादि तित्यप्पह’ या श्लोकास आरंभ करून ‘गाएण णाणेण’ या श्लोकापर्यंत क्रमाने श्लोक लघावेत व क्रमाने अष्टद्रव्यांचे पूजन करून शेवटीं अर्घ्य द्यावे हा सर्व विधि अहन्ताच्या प्रतिमपुढे करावा व मग सिद्धाच्या गुणांची स्तुति करावी. या

देदिव्वमाणप्पहदीवएहिं संवूयआणं सिरिदीवएहिं ॥ अच्चेमि० ॥ ओं ह्रीं दीपं ॥ ६ ॥
 कालाअरुब्भूयसुहूवएहिं जयाण पावाण सुहूवएहिं ॥ अच्चेमि० । ओं ह्रीं धूपं ॥ ७ ॥
 अणग्घभूएहिं फलव्वएहिं भवस्स संदिण्ण फलव्वएहिं ॥ अच्चेमि० ॥ ओं ह्रीं फलं ॥ ८ ॥
 णएण पाणेण य दंसणेण तवेण उट्टेण य संजमेण ।
 सिद्धे तियाले सुविमुद्धबुद्धे समग्घयामो सयले विसुद्धे ॥
 ओं ह्रीं जलादियज्ञांगद्वूर्वादिधिसिद्धार्थादिमंगलद्रव्यविनिर्मितमहार्घ्यं - निर्वपामि स्वाहा ॥
 एवं अर्हत्प्रतिमाग्रे सिद्धान्मन्त्र्यं भक्त्या स्तुवीत ॥

अथ स्तुतिः ॥ नमस्ते पुरुषार्थाय परं काष्टां अधिष्ठित ॥

सिद्धभट्टारकस्तोम निष्ठितार्थ निरंजन ॥ १ ॥

स्वप्नदाय नमस्तुभ्यमचलाय नमोस्तु ते ॥

अक्षयाय नमस्तुभ्यमव्याबाधाय ते नमः ॥ २ ॥

नमस्तेऽनंतविज्ञानदृष्टिर्वर्यसुखास्पद ॥

नमो नीरजसे तुभ्यं निर्मलाय तु ते नमः ॥ ३ ॥

अच्छेदाय नमस्तुभ्यं अभेदाय नमो नमः । अक्षताय नमस्तुभ्यं अप्रमेयाय ते नमः ॥ ४ ॥

प्रमाणं सिद्धभक्तिविधिं करावा हा सिद्धभक्तिविधिं ज्ञाल्यानंतर महर्षिपर्युपासनविधि करावा. प्रथमतः ' ये येऽनगारा ' हा श्लोक क्खणून सवै सुनीधरांचें आव्हान, स्थापन करून, सन्निधीकरण हें करावें. तदनंतर अष्टक क्खणून अष्टद्रव्यानी सुनीधरांची पूजा करावी. ' गुणमणिगणसिधून् ' हा श्लोक क्खणून अर्घ्य द्यावा. एवढा विधि

ओं ह्रीं गणधरचरणेभ्यो जलं निर्वपामि स्वाहा ॥

सारकर्पूरकाश्मीरकलितैश्चंदनद्रवैः ॥ सार्धं० । ओं ह्रीं गंधम् ॥
 अक्षतैरक्षतैः सूक्ष्मैर्वलैर्क्षक्षसनिमैः । सार्धं० । ओ ह्रीं अक्षतान् ॥
 पुष्पैः प्रसरदामोदाहतपुष्पंधयावृतैः । सार्धं० ॥ ओं ह्रीं पुष्पाणि ॥
 हव्यैर्नव्यघृतापूपपायसव्यंजनान्वितैः ॥ सार्धं० ॥ ओ ह्रीं चरुं ॥
 कर्पूरप्रभवैर्दीपैर्दीप्या दीपितदिङ्मुखैः ॥ सार्धं० ॥ ओं ह्रीं दीपं ॥
 दशांगधूपसदधूमैर्दशाशापूर्णसैरभैः ॥ सार्धं० ॥ ओ ह्रीं धूप ॥
 चोचमोचाम्रजंबीरफलपूगादिसत्फलैः ॥ सार्धं० ॥ ओं ह्रीं फलं ॥
 गुणमणिगणसिंधून्भव्यलोककंबधून् । प्रकटितनिजमार्गान्ध्वस्तमिध्यात्वमार्गान् ॥
 परिचितनिजतत्त्वान्पालिताशेषसत्त्वान् शमरसजितचन्द्रानर्घ्यामो मुनीन्द्रान् ॥
 ओं ह्रीं अर्घ्य ॥ अथ स्तुतिः ॥

ये सर्वतर्थाप्रभवा गणेन्द्राः ससर्द्धयो ज्ञानचतुष्टयाढ्याः ॥

तेषां पदाब्जानि जगद्धितानां वचांमनोमूर्धसु धारयाम ॥ १ ॥
 तपोबलाक्षीणरसौषधर्द्धान् विज्ञानऋद्धीनपि विक्रियर्द्धान् ॥

ससर्द्धियुक्तानखिलानृषीन्द्रान्समरामि वंदे प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
 सर्वेषु तीर्थेषु तदन्तरेषु ससर्धयो ये महिता बभूवुः ॥

भवांबुधेः पारमिताः कृतार्था भवंतु नस्ते मुनयः प्रसन्नः ॥ ३ ॥

ये केवलीन्द्राः श्रुतकेवलीन्द्रा ये शिक्षकास्तुर्यतृतीयबोधाः ॥
 सविक्रिया ये वरत्रादिनश्च सप्तर्षिसंज्ञानिह तान्त्रवंदे ॥ ४५ ॥
 प्रमत्तमुख्येषु पदेषु सार्धद्वीपद्वये ये युगपद्भवन्ति ॥
 उत्कर्षतस्ताद्वक्त्रकोटिसंख्यान्वंदे त्रिसंख्यारहितान्मुनीन्द्रान् ॥ ५ ॥

इति महर्षिपर्युपासनाविधिः ।

अथातः स्वस्त्ययनविधानम् ॥

श्रीपंचकल्याणमहार्हणाहो वागात्मभारयातिशयरूपेताः ॥

तीर्थकराः केवलिनश्च शेषाः स्वस्तिक्रियां नो भृशमावहन्तु ॥ १ ॥

ये शुद्धमूलोत्तरसद्गुणानां आधारभावादनगारसंज्ञाः ।

त्यांना आभी वचनामध्यै मनामध्यै व मस्तकावर धारण कारितो. केवली, श्रुतकेवली, शिक्षक, अवधिज्ञानी, व मनः पर्ययज्ञानी, विक्रियद्विचै धारक आणि वादो यांना सप्तर्षि क्षणतात सर्व मुनीश्वर ८९९९९९९७ इतके आहेत. अडीच द्वीपांत उत्कृष्टपणें मुनीची इतकी संख्या असते. महाव्या गुणस्थानाला सुरवात करून चौदाव्या गुणस्थानापर्यंत सर्व गुणस्थानें मुनीची आहेत. या सर्व मुनीश्वरांना मी नमस्कार करितो.

यत्रमाणें महर्षिपर्युपासन विधि समाप्त झाला.

१ स्वस्त्ययन विधिचा संक्षिप्तार्थ— पंचकल्याणाच्या पूजेला योग्य दिव्यध्वनीने युक्त असे तीर्थकर व वाकीचे केवली हे आमचें कल्याण करीत.

२ मूलगुण उत्तरगुण निर्मळ पाळगारे, अनगार हें ज्यांना नात्र आहे अने निर्ग्रथ मुनि आमचें कल्याण करोत, अणिमादि आठ ऋद्धीनी युक्त अवलेले राजर्षि आमच कल्याण करीत.

निर्यथवर्या निरवद्यचर्याः स्वास्तिक्रियासुर्जगते हिता नः ॥ २ ॥

ये चाणिमाद्यष्टसविक्रियाब्धास्तथाक्षयावासमहानसाश्च ॥

राजर्षयस्ते सुरराजपूज्याः । स्वास्ति० ॥ ३ ॥

ये कोष्ठबुध्यादिचतुर्विधाः स्विस्वापुरामर्षमहापैघर्द्धाः ।

ब्रह्मरथो ब्रह्मणि तत्परास्ते ॥ स्वास्ति० ॥ ४ ॥

जलादिनानाविधचारणा ये ये चारणाज्यांवरचारणाश्च ॥

देवर्षयस्ते नतदेववृन्दाः स्वास्ति० ॥ ५ ॥

सालोकलोकज्वलनैकतानं प्राप्ताः परंज्योतिरनंतबोधम् ॥

सर्वर्षिवंदाः परमर्षयस्ते स्वास्ति० ॥ ६ ॥

श्रेणिद्वयारोहणसावधानाः कर्मोपशान्तिक्षपणप्रवीणाः ॥

ये ते समस्ता मुनयो महान्तः स्वास्ति० ॥ ७ ॥

समग्रमध्यक्षमिताश्च देशप्रत्यक्षमत्यक्षमुखानुरक्ताः ॥

मुनीश्वरास्ते जगदेकमान्याः ॥ स्वास्ति० ॥ ८ ॥

१ कोष्ठबुद्धिं वगैरे चार ऋद्धिचे धारक, आमर्ष व औपध ऋद्धिचे धारक असे ब्रह्मर्षि आमर्षे कल्याण करोत. ५ नाना-
प्रकारांची चारणक्रद्धि ज्यांना झाली आहे असे देवर्षि आमर्षे कल्याण करोत ६ केवलज्ञानी असे परमर्षि आमर्षे
कल्याण करोत. ७ उपशमश्रेणी व क्षपकश्रेणीवर आरुढ झालेले मुनि आमर्षे कल्याण करोत. अवधिज्ञानी मनः-
पर्यवज्ञानी हे आमर्षे कल्याण करोत. उग्र तप, दीप्त तप, वगैरे तपे करणारे मुनीश्वर आमर्षे कल्याण करोत. मनोवालि,

उग्रं च दीप्तं च तपोभित्तं महच्च धोरं च तरा चरन्तः ॥

तपोधना निर्वृतिसाधनोक्ताः स्वास्ति० ॥ ९ ॥

मनोवचःकायबलप्रकृष्टाः स्पर्शकृताष्टागमहानिमित्ताः ॥

क्षीरामृतासविमुखा मुनीन्द्राः स्वास्ति० ॥ १० ॥

प्रत्येकबुद्धप्रमुखा मुनीन्द्राः शेषाश्च ये ये विविधद्वियुक्ताः ॥

सर्वेपि ते सर्वजनीनवृत्ताः स्वास्ति क्रियासु० ॥ ११ ॥

शापानुग्रहशक्तिताद्यतिशयैरुच्चावचैरचिता ॥

ये सर्वे परमर्पयो भगवतां तेषां गुणस्तोत्रतः ॥

एतत्स्वस्त्ययनादपैति सकलः संक्लेशभावः शुभो

भावः स्यात्सुकृतं च तच्छुभविधेरादविदं श्रेयसे ॥ १२ ॥

इति स्वस्त्ययनं मनःप्रसादनविधानम् ॥

अथातो यज्ञदीक्षाविधानम् ॥

न्यस्याहद्विष्टरे धृत्वानादिमंत्राभिमंत्रितम् ॥

वचनबलि, कायबलि असे तपस्वी आमचें कल्याण करोत. प्रत्येकबुद्ध वगैरे मुनि आमचें कल्याण करोत, या सर्व मुनीश्वरांचें गुणस्ताव वैल्यानं संम्लेश परिणाम नाहींसे होतात. च त्यामध्ये शुभपणा प्राप्त होतो त्यामुळे शुभ्य प्राप्त होतें यास्तव शुभकार्य करण्याच्या पूर्वी कल्याणासाठी हें स्वस्त्ययनविधान करावें.

तदंगवन्मंगलगंधभाजा समालम्बेणं मम चंदेनन ॥ ४ ॥

श्रीचंदनीनुलेपनम् ॥

चेतश्चमत्कारकरी जनानां गंधादिना या विदुषां विशेषतः ॥
स्वर्भोगमालावहदिव्यशक्त्या मालां दधे मूर्ध्नि जिनार्चितां तां—

स्वधारणम् ॥ ५ ॥

दृग्बोधचारित्रगुणत्रयेण धृत्वा त्रिधौपासकभावसूत्रम् ॥

द्रव्यं च सूत्रं त्रिगुणं समस्तफलं तदंगोपणमुद्ग्रहामि ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । इति ब्रह्मसूत्रं विभृयात् ॥

जिनेश्वरज्ञानरविवद्विशिष्टधीः महाहार्यगुणौघरत्नम् ॥

मूर्ध्नी वह्न्यं मुकुटं महान्तं चंचत्प्रभासंडितकुंडलार्थम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं सम्यक्चारित्राय स्वाहा । कुंडलविशिष्टमुकुटोपयोगः ॥

आसन्नभव्ये जिनेभक्तिमुख्या गुणा यथायोगमुपव्रजन्ति ॥

तथैव यस्मिन्मणयो महान्तः करे ममैतत्कटकं करोमि ॥ ८ ॥

४ 'सुशीतलेनोक्त' हा श्लोकं च त्याचा मंत्रं हणून अगाला चंदन लेप करावा.

५ 'चेतश्चमत्कार' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून जिनचरणान्वर अर्पिलेली माला गळ्यात धारण करावी.

६ 'दृग्बोधचारित' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून यज्ञोपवीत गळ्यांत धारण करावे.

७ 'जिनेश्वरज्ञा' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून कानात कुण्डल व मस्तकावर मुकुट धारण करावा.

८ 'आसन्नभव्य' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून हा हात कंकण बांधावे.

ओं ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय इदमर्घ्यं ॥ महीं पूतां कुरु २ हुं फट् स्वाहा ॥ षड्-
दर्भपूलेन भूमिं सम्मार्जयेत् ॥ ४ ॥

विहाकाले जगदीश्वराणामवाप्तमेवार्थकृतापदान ॥

हुत्वार्चितो मेघकुमारेदेव त्वं वारिणा शोघ्रय यागभूमिम् ॥

ओं ह्रीं मेघकुमाराय सर्व० ॥ इदमर्घ्यं । धरां प्रक्षालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्ष फट् स्वाहा ।
षड्दर्भपूलोपात्तजलेन भूमिं सिंचेत् ॥ ५ ॥

गर्भान्वयादौ महितद्विजेन्द्रनिवारणपूजासु कृतापदान ॥

हुत्वार्चितो वह्निकुमारेदेव त्वं ज्वालया शोघ्रय यागभूमिम् ॥

ओं ह्रीं अग्निकुमाराय इदमर्घ्यं । भूमिं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्ष फट् स्वाहा
ज्वलद्दर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालेयेत् ॥ प्राचीमैशानो चांतरा त्रातकुमारादिस्थापनम् ॥

तुष्टा अभी पण्डितसहस्रनागा भवन्त्ववार्या भुवि कामचाराः ॥

यज्ञावनीशानदिशाप्रदत्तसुधोपमानांजलिपूर्णवार्भिः ॥

ओं ह्रीं को षण्डितसहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा । इदमर्घ्यं । नागतर्पणार्थमैशान्यां
दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

‘गर्भान्वयादौ’ हा श्लोक व मंत्र वणूने अतिकुमाराला अर्घ्य द्यावें व जळत असलेल्या दर्भान्या जुडीने भू-
मिज्वालन करावें. पूर्वदिशा व ऐशान्य दिशा या दोन दिशांच्या मध्ये वातकुमारादिकाची स्थापना करावी.
‘तुष्टा अभी’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र वणून नागकुमारांचे तर्पण करण्यासाठी ईशान्य दिशेत जलाजलि द्यावी.

ब्रह्मप्रदेशो निदधामि पूर्वं पूर्वोदिकाष्टासु पुनः क्रमेण ॥
दुर्भं जगद्गर्भजिनेन्द्रयज्ञविघ्नौघविध्वंसकृते समंलम् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥

परमब्रह्मभूयात्परमासजिनक्रतौ । ब्रह्मस्थाने स्थितं कुर्वे दुर्भं विघ्नोपशान्तये ॥

ओं ह्रीं दुर्पमथनाय नमः स्वाहा ॥ ब्रह्मदुर्भः ॥

ओ सर्वज्ञस्य यज्ञेशो यज्ञेऽस्मिन्निदधे कुशम् ॥ २ ॥

शतयज्ञहरिभ्रागे यज्ञविघ्नविदारणम् ॥

ओं ह्रीं अमंनज्ञानाय अनंतदर्शनाय अनंतवीर्याय अनंतसुखाय पूर्वदिङ्मुखे दुर्भमव-
स्थापयामि नमः स्वाहा ॥ इंद्रदुर्भः ॥

ओं विश्वदोषसंप्लुष्टाद्यागे वैश्वानरात्मनः ।

वैश्वानरहरिद्रागे कुशखंडं निवेशये ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मणे स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । जिनाय स्वाहा । जिनोत्तमाय स्वाहा । धवाय
स्वाहा । धवोत्तमाय स्वाहा । शुचिष्ठाशुचिष्ठेयु । कोणाकोणेषु । आमेय्यां दिशि दुर्भमवस्थापयामि
स्वाहा । अग्निदुर्भः ॥

‘ब्रम्हप्रदेगे’ हा श्लोक म्हणून पुष्पांजलिक्षेपण करत. ‘ओ सर्वज्ञस्य’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून
पूर्व दिशेला इंद्र दुर्भं स्थापन करावा. याचप्रमाणे पुढील श्लोक व त्यांचे मंत्र म्हणून क्रमाने आग्नेय दिशेत

ओं वैवस्वतमहामूर्ते वैवस्वत्कोटिर्दीधितेः ।

यागे वैवस्वताशायां दर्शखंडं विदध्महे ॥ ४ ॥

ओं च्हीं अनंतवीर्याय । जितेन्द्रियाय । दक्षिणस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ यमदर्भः ।

ओ क्षमामयक्षमामूर्तेः पुण्यराशेर्महामहे ।

पुण्ये पुण्यजनाशायां दर्भन्यासं विदध्महे ॥ ५ ॥

ओं च्हीं परमब्रह्मणे नैऋत्यां दिशि दभमवस्थापयामि स्वाहा ॥ नैऋत्यदर्भः ॥

ओं विद्मशांतये शांतेरपांमूर्तिनतः क्रतो ।

अपांपत्युस्तनोस्याशां पात्रेण पविबिताम् ॥

ओं च्हीं परममंगलाय परमपवित्राय परमनिर्वाणकारणाय । अपरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा । वरुणदर्भः ॥ ६ ॥

ओं निःसंगस्वरूपस्य यागेस्मिन्मारुतात्मनः ।

मारुतस्य ककुब्भागे कुशमास्थापयामहे ॥

ओं च्हीं पद्ममहाकल्याणसपूर्णाय वायव्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वायुदर्भः ॥

ओ सर्वसौम्यरूपस्य सोममूर्तेर्महामहे ।

सोममौलिसुहृत्काष्ठां कुशोऽयमधितिष्ठतु ॥

अग्निदर्भः, दक्षिण दिशत यमदर्भः, नैऋत्य दिशत नैऋत्य दर्भः पश्चिम दिशेला वरुण दर्भः यात्रमाणे आठ दिशेला आठ दर्भची स्थापना करावी.

ओं ह्रीं त्रैलोक्यनाथाय त्रिलोकमहिताय शुचिरत्नत्रयदशनक्रोराय उत्तरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ यक्षदर्भः ॥

ओं निलेपस्य जिनेन्द्रस्य ज्योमभूर्तेर्महाध्वरे ॥

व्योमकेशस्य दिग्भागे कुर्महे दर्भगर्भितम् ॥

ओं ह्रीं नवकेवललब्धिसहिताय देवाधिदेवाय ऐशान्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ इति दर्भस्थापनाविधानम् ॥

वार्दभग्नैः सुमनोऽक्षतौघैर्द्विपैश्च ॥ ओं ह्रीं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । परमसिन्धाय नमः । इति भूम्यर्चनम् ॥

अथातो मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

ओं मणिमयमहास्तंभसंभृतत्रयादित्रिगर्भिण्युचतुर्विंशत्यनकरान्यत भयाभमसमुत्तुंगसमचतुरस्रचतुर्द्वारोत्तंभितघटादर्पणाद्यलंकृतोरणोपाहितगमणीयकम् । धवलदुकूलवसनकन्याकंदंवकृतकपिलाविशुद्धगोमयपयोद्रुमत्वक्कपायसम्मार्जनमहितमहीतलविहितविचित्रंगत्रालिविराजितम् । सम्पसमुत्पन्नसुरचापशतशकावहविचित्रवितानसंतानमंपादितचित्तचमत्कारम् ॥ सौरभासक्तमयुकरमालाकंठितकमनोयिकुसुममालाकलापनिरंतरितांतरालम् । दशविधानेकध्वजदंडकोटीविधद्यमानधनान्नगलन्मुक्तासारसंकाशमुक्ताफललंबूषतारकादिविभूषणभूषितम् ॥ विविधाकारकलिताकल्पकेतनमालाकंबमानधवलकलशाष्टकदर्भमालावरणाविभ्राजितम् ॥ धूपघटपटलनिर्यद्ध्यमलेखासौरभप्रसरसुरभीकृतसकलदिङ्मुखम् । दर्शनविशुद्ध्यादिषोडशभावनयिभात्रर्वाजयवसिद्धार्थोद्दिद्रव्यबीजकृतपुंजनिकुलंवरजितम् । मणिक-

नकचंदनमयानेकयज्ञांगभाजनभावद्रव्यरत्नफलपल्लवदूर्वादिपूजापरिकरपरिपूर्णम् ॥ वोषविशुद्धप्रवच-
नपाठस्तवगानाशीर्वादवाद्यप्रमुखनिनादमुखरितदिगंतगविविधविनेयजनपरिपूरित । जन्माभिषवणसमय-
पांडुकशिलातटघटितमहामंडपलक्ष्मीमात्मशोभाशिशयभ्यजनसकल्पाभ्यासमात्मसात्कुर्वाणम् ॥ नि-
र्वाणकारणद्वयागसाधनतया महर्नीयमखिलमडितमहामंडपमिमं बहुमानयामहे । मंडपातःसमंताद् भू-
षणीदिवस्तुषु च पृथक्कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यत्पंचवर्णाक्तपवित्रसूत्र । सूत्रोक्ततत्त्वामनेकमेकम् ॥
तेन त्रिवारं परिवेष्टयामः शिष्टेष्टयागान्यमडपेन्द्रम् ॥
मंडपमिमं बहिः पचवर्णेन सूत्रेण श्रीन्यारान्वेष्टयेत् ॥
श्रीमंडपमं भिंलतविलोकीश्रीमडितं पंडितपुंडरीकम् ॥
श्रीमंडपं खंडितपपतापं तमेनमर्च्येण च मडयामः ॥

मंडपायाध्यं दद्यात् ॥

आतां मंडपप्रतिष्ठाप्रविधि सागतात.

या विधिचा संक्षेप असा — मंडपामध्ये अष्ट मंगलद्रव्ये जतात मंडप कुमारीकडून शेण उंनगची साल
वैगरे पदार्थाकडून सारविला पाहिजे. व नाना प्रकारच्या मुदर पदार्थांनी शोभा आणिली पाहिजे. मंडपातील मर्व
वस्तूवर चदनाने रंगविलेली पुष्पे व अक्षता टाकाव्यात. तदनंतर मंडपाला पंचवर्णी सुनाने तीन वेळां देण घालावे
व त्याला एक अर्घ्य द्यावा. यास्तव 'यत्पंचवर्णा' हा श्लोक व 'श्रीमंडप' हा श्लोक लक्षावा.

कुमुदं चांजनं यक्ष्ये वामनं पुष्पदन्तकम्
 तोरणोपांतापनव्यदेशेषु कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥
 कुंभं शुभंतमुच्चैर्धवलितमभितः सर्वधान्यांकुराद्यैः ।
 पंचास्यैः स्वस्तिकस्थं सततमभिमुखं लीलया लोकयन्तम् ॥
 बिभ्राणं हेमदंडं मरकतखचितं कांतियुक्तं कदल्याः ।
 पूर्वद्वाराधिकारं कुमुदमतिमुदं कुर्महे पूजेनेन ॥
 ओं ह्रीं कुमुदप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ इत्यादि ॥ २ ॥
 कुंभं शुभंतं ॥ कुर्वेऽपागद्वारपालं बलिविहितमुदं सांजनाभांजन त्वाम् ॥
 ओं ह्रीं अंजनप्रतीहार ॥ ३ ॥
 कुंभं शुभंतं । प्रत्यग्द्वाराधिकारं विधुधवलरुचं वामनं मानयामि ॥
 ओं ह्रीं वामनप्रतीहार ॥४॥

'रक्षार्थमस्य' हा श्लोक ह्यणून तोरणाजत्रक डव्या वाज्रम् पुष्पाक्षताश्लेषण करावें 'शुभन्तमुच्चै' हा श्लोक ह्यणून कुमुद, अंजन, वामन च पुष्पदन्त या चार द्वारपालांना पूर्वादि दिगामध्ये क्रमानें पूजनानें संतुष्ट करावे. तदनंतर वेदी प्रतिष्ठाविधि करावा. तो मध्येपांनं यात्रमाणः—मं पान्या मध्यभागीं चोक्तेनी वेदी असानी- तिच्या-

कुंभं शुभंत० । लब्धोदग्द्वारदक्षं विधिविहितबलं पुण्यदंतं तनोमि ॥
ओं ह्रीं पुण्यदंतप्रतीहार० ५ ॥ इति मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथातो वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

ओं तदेतन्महामंडपस्य मध्ये नवमत्तन्मध्यभागायामविस्तारव्यासषडंशोच्छ्रायचतुरश्रदिक्-
प्लवोपलक्षिताम् । चंद्रोपकरंद्रस्तभसांद्रच्छ्रायचामरादिपरिच्छदविशेषपरिष्कृताम् । मंगललोकोत्तम-
शरणबहुपुर्णपरिव्यवस्थितभांडोच्चयमंडिताम् । दर्शनविशुद्ध्यादिवर्धनार्थमीशानादिसुरेन्द्रपरीत—
सौधमेन्द्रविनिर्मापितजिनेन्द्रमहामहवेदी साक्षादियमेवेति संकल्प्यमानां । प्रोक्षणसमालंभनसम-
र्चननीराजनलवणकलशाष्टकावतरणैरिमां वेदीं बहु मानयामहे ॥ वेद्यां चंद्रोपकादिपु कुंकुमाक्तपुष्पा-
क्षतं क्षिपेत् ॥

भव्यात्मना दुष्कृतकर्मौघप्रक्षालनार्थं जिनयज्ञवेदीम् ॥
कुशोद्भूतैः प्रोक्षणमंत्रपूतैः संप्रोक्षयामः परितः पयोभिः ॥

वर चांदवा, चामर वगैरे लाऊन शोभा आणामी. वेदीच्या चारी कोपच्याला चार मडक्याच्या उतरंडी असाव्यात. त्यांतील पहिले मडके मोठे दुसरे लहान, त्याहोपेक्षा तिसरं लहान असे असावें. दर्शनविशुद्धि वगैरे वाढण्यासाठीं सौधमेन्द्राने जिनेश्वराची पूजा करण्यासाठी जी वेदी रचिली होती तीच ही आहे असा संकल्प करावा. वेदीवर व चंद्रोपकादि उपकरणावर चंदनानें युक्त अशा पुष्पाक्षता राफाव्यात.

१ ' भव्यात्मना ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीचं दर्शन जल घेऊन प्रोक्षण करावे. २ ' काश्मीर-
कालागर ' हा श्लोक व मंत्र म्हणून वेदीचें गंधानें पूजन करावें. ३ ' दिव्यत्यदीपकलि ' हा श्लोक व त्याचा

परिवृतसितसूत्रैरुल्लसत्पल्लवास्थैरवतरणमभ्युप्यास्तन्महे सन्महिम्ने ॥
कुंभाष्टकावतरणम् ॥ ५ ॥

इति वेदिकाप्रतिष्ठा ॥

अयातो यागमंडलवर्तनविधानम् ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृङ्गागाध्रीशधनेशपीतवसनालंकारपीतैश्च तैः ॥
नीलैर्नीलभ नीलवेपसुमनोरक्ताभ रक्तैस्ततो रक्ताकल्पक कृष्णेत्रशविलसत्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥
ओ ह्रीं श्वेतपीतहरितारुणकृष्णमणिचूर्णं स्थापयामि स्वाहा ॥ पंचचूर्णस्थापनमंत्रः ॥ १ ॥

श्वेतांगरागांबरमाल्यभूषश्चेताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ॥

श्वेताभनागेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे श्वेतैर्विताह्निं लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओं नागराजाय अमिततेजसे स्वाहा ॥ श्वेतचूर्णस्थापनम् ॥ २ ॥

पीतांगरागांबरमाल्यभूष पीताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ॥

पीताभ यक्षेद्र जिनेन्द्रयज्ञे पीतैर्विताह्निं लिख रत्नचूर्णैः ॥

१ 'वेद्या मंडलमालिखा' हा श्लोक व मंत्र ऋणून पाढग, पिळ्ळा, हिरवा, तांढा काळा या पांच चूर्णांचें स्थापन करावें.

२ 'श्वेतांगरांगार' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून श्वेत चूर्ण स्थापन करावें.

३ पीतांगरागांबर हा श्लोक व क्रमानें पुढचे श्लोक ऋणून क्रमानें पीत चूर्ण वेगवेगळें स्थापन करावें. 'सन्मंगल-

ओं क्षां क्षीं क्षूं क्षौ क्षः प्रोक्षणजलाभिर्मन्त्रणम् ॥१॥
 काश्मीरकालागुरुमिश्रितेन । कर्पूरभाजा हरिचिन्दनेन ॥
 वेदीं समन्तादिह चर्चयामो निजात्मचर्चाचरणप्रसिद्धये ॥
 ओं ह्रीं शीलगंधाय नमः । इति वेद्यां गधचर्चनम् ॥ २ ॥
 स्वच्छैस्तीर्थ० । वेदीं समर्थ्यर्चये । ओ ह्रीं नीरजसे नमः । इति वेद्यर्चनम् ॥
 दीव्यत्प्रदीपकलिकोदनवर्णपूरैर्नीराजनार्थविदितैर्वैभजनस्थैः ॥
 नीराजयाभि भगवज्जिनयज्ञवेदीमोजोगुणस्य यजतामभिवर्द्धनाय ॥
 दीपकलिकावर्णपूराच्चनीराजनम् ॥३॥
 स्वादिष्टता सर्वरसस्य येन जायेत सद्भाजनपुंजितेन ।
 लावण्यासिद्धयै लवणेन तेन वेदीं विशिष्टामवतारयामः ॥
 लवणावतरणम् ॥ ४ ॥

कुशकलितजलौघैरुभितैः शातकुंभप्रमुखराचितकुंभैरष्टभिः श्रीविशिष्टैः ॥

मंत्रं म्हेषून् पानामध्ये दीप, अन्न हे पदार्थं घेऊन वेदीचा नीराजनविधि करावा. अर्थात् अवतरण विधि करावा. ४ 'स्वादिष्टता सर्वरसस्य' हा श्लोक लघून् वेदीवरून मीठ उत्तरून टाकवे. ५ 'कुशकलितजलौघै' हा श्लोक म्हेषून् आठ पाण्याने भरलेले कुंभ वेदीवरून उतरावेत. हा वेदीप्रतिष्ठेचा विधि आहे. आतां यागमंडल वर्तनाविधि सांगतातः—

ओं ह्रीं ह्रमप्रभाय धनदाय आमततजस स्वाहा ॥ पातचूर्णस्थापनम् ॥३॥

नीलांगरागांबरमाल्यभूष नीलाभ्रयानेन समेत्य सद्यः ।

नीलाभ देवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे नीलैर्वितर्हि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओं ह्रीं हरितप्रभाय मम शत्रुमथनाय स्वाहा । हरितचूर्णस्थापनम् ॥४॥

रक्तांगरागांबरमाल्यभूष रक्ताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ।

रक्ताभदेवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे रक्तैर्वितर्हि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओं ह्रीं रक्तप्रभाय मम सर्वशंकराय वषट् स्वाहा । अरुणचूर्णस्थापनम् ॥५॥

कृष्णांगरागांबरमाल्यभूष कृष्णाभ्रयानेन समेत्य सद्यः

कृष्णाभ देवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे कृष्णैर्वितर्हि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओं ह्रीं कृष्णप्रभाय मम शत्रुविनाशनाय फट् घे घे स्वाहा ॥ कृष्णचूर्णस्थापनम् ॥६॥

इति पंचचूर्णस्थापनम् ॥

सन्मंगलस्यास्य कृते कृतस्य कोणेषु बाह्यक्षितिमंडलस्य ॥

वज्राणि चत्वारि च वज्रपाणे वज्रस्य चूर्णेन लिखाद्य वेद्याम् ॥

वेदीकोणेषु प्रत्येकं हीरकं न्यसेत् ॥ इति वज्रस्थापनम् ॥

अथ यागमंडलोल्लेखनविधानम् ॥

तदेवं चूर्णाणि संस्थाप्य वेदिकामध्ये णितचूर्णेन कर्णिकां, श्वेनपीतद्गिनारुणकृष्णचूर्णक्रमेण पंचवृत्तमंडलानि, तद्ब्रह्मिश्चक्राणचतुर्द्वारचतुः सप्तचमंडलानि च तद्वहिः सब्रजं पीतासं भुमंडलं समा-

लिख्य, दत्तमंडलेषु क्रमेण चतुरष्टशोडशचतुर्विंशतिश्च त्रिंशद्वहलानि लोहितानि विरचय्य । सुवर्णश-
लाकया अपामार्गजातिलेखन्या वा दर्भेण वा कर्णिकाबहुमध्यभागे ।

ओं ह्रीं णमो अरुहंताणं स्वाहा । इत्यर्हन्मंत्रं तत्पूर्वादिदिक्षु सिद्धादिमंत्रान्विलिख्य, तन्मंत्रा-
ननाहतार्हद्वीजमायाबीजश्रींकारप्रणवैः पृथक्पृथग्गोत्रेष्ट्य, तद्वहिः षोडशस्वारवल्यं पार्श्वगतज्जौंकार-
द्वयकलितं तद्वहिः ‘ओं श्रीं ह्रीं हं अर्हत्सिद्धकेवल्यभ्यः स्वाहा’ इति मंत्रवल्यं । तद्वहिरैकठका-
रवल्यं विधाय चतुर्दलेषु पूर्वदले ओं अरुहंत मंगलं । अरुहंत लोगुत्तमा । अरुहंत सरणं पञ्चजामि
स्वाहा इति मंत्रं, दक्षिणपश्चिमोत्तरदलेषु सिद्धसाधुः केवलप्रज्ञसधर्ममंगललोकोत्तमशरणमज्ञान्विलिख्य ।
आग्नेयान्तराले ओं श्रीं ह्रीं अर्हं समयदर्शनज्ञानचारित्र्येभ्यः स्वाहा इति मंत्रं, नैऋत्याद्यंतरालेषु
ओ श्रीं ह्रीं हं जिनागमेभ्यः स्वाहा । ओं श्रीं ह्रीं हं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं श्रीं ह्रीं हं जिनचै-
त्यालयेभ्यः स्वाहा । इति मंत्रान्विलिख्य । चतुर्दलाग्रेषु ओंकारं । चतुरंतरालेषु द्वौंकारं लिखत् ।

स्यास्य ’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र वणून वेदीच्या चारी कोपऱ्यांत चार हिज्यांची स्थापना करावी. आतां याग-
मंडलोल्लेखविधि सांगताना: —

यागमंडलयंत्रा कमे लिहावे याची माहिती.
नेदिकेमध्ये चूर्णाची स्थापना करावी. पिवळ्या चूर्णाचे कर्णिका लिहावी. पांढरे पिवळे, हिरवे व कृष्ण अशा
चूर्णांनी पाच गोलाकार मंडले लिहावी. या पांच मंडलांच्या वाहेर चार कोणांनी युक्त, चार दरवाने
ज्यांना ओहेत अशी चौकोनी चार मंडले लिहावीत. या मंडलाच्या वाहेर वर्ज्यांनी युक्त असे पिवळे भूमंडल
चित्तेन ध्यात या मंडलाच्या मगोतताळची लागा पिवळ्या जर्णाचे प्रकृत काढावी. गोलाकार अशी पांच मं-

तत्सर्वं ह्रींकारेण त्रिधा संवेष्ट्य क्रोकारेण संरोधयेत् ॥ अष्टदलेषु दिक्षु जयादीनां । विदिक्षु जंभादीनां । ओं आदि-स्वाहांत-चतुर्थ्यतनारूपतन्मंत्रान् दलांतरेषु ह्रीं । दलांतरेषु क्रोकारं लिखेत् । पौडशदलेषु रोहिण्यादित्रिधादेवतामंत्रान् दलांतरेषु क्लींकारं । दलांतरेषु ब्लेंकारं लिखेत् । चतुर्विंशतिपत्रेषु जिनमातृमंत्रान् । तदंतरालेषु झंकारं । तदग्रेषु वंकारं लिखेत् ॥ द्वात्रिंशत्पत्रेषु द्वात्रिंशदिन्द्रमंत्रान् । तदंतरालाग्रेषु झंकारं वंकारौ लिख्य । तत्तर्ध्वं ह्रींकारेण त्रिधावेष्ट्य क्रोकारेण संरुध्य जलमंडलेन संवेष्टयेत् । ततश्चतुरस्रमंडलेषु चतुर्षु तिथिग्रहयक्षयक्षीदेवतामंत्रान् । पंचममंडले दिक्पालदिक्कन्यकामंत्रान् । पूर्वोदिद्वारषु सोमग्रम फणधनमंत्रान् । वेद्याः पूर्वोदिदिक्षु त्रिजय-वैजयंतजयंतअपराजितमंत्रान् । ईशान्यकोणे अनावृतमंत्रं । ब्रह्मेन्द्रोपरि लौकांतिकमंत्रमच्यु-तैद्रोपगिष्टादहमिन्द्रमंत्रं पृथ्वीमंडले मगलाष्टकपताकाष्टमंत्रान्समालिख्य, वक्ष्यमणविधिना संपूज्य, कलशाष्टकं विन्यस्य । पंचवर्णसूत्रेणावेष्ट्य वेदिकोणेषु बाणचतुष्टयसिद्धार्थयवारकस्थापनम् ॥ वेद्यग्रे शिलास्थापनम् । महोत्सवेन महाद्यौद्धरणम् ॥ त्रिवारप्रदक्षिणग्रणमं धूपादिना यंत्राविभु-

डले जी लिहिली आहेत त्यांत क्रमांत चार, आठ, सोळा चेवीस व वत्तीस कमलदले तांत्रज्या चूर्णाने लिहावीत. तदनंतर सोन्याच्या सळयीने, अघाड्याच्या लेखणीने, अथवा दर्भाने, कर्णिकच्या अतिशय मध्यमागी 'ओं' न्ही णमो अग्रिहंताणं स्वाहा, हा मंत्र लिहावा व या मंत्राच्या पूर्वोदि दिगमध्यें त्रिद्व आचार्य इत्यादिकाचे मंत्र लिहावेत. या मंत्राना अनाहत, अर्हद्वीज, मायानीज, श्रीकार भणव यांनी वेष्टन द्यावें याच्या बाहेर सोळा स्वरांचे वलय लिहावें व यांच्या जमळच दोन 'झो' लिहावेत. तदनंतर यांच्या बाहेर 'ओं' श्री न्ही न्ही अर्हतिपूजेनलिभ्यः गताम' हे मंत्रवलय लिहावें यांच्या बाहेर एक ठकारवलय लिहून चार कमलदलांपैकी पूर्वे दलामध्ये 'ओं अग्रहंत मंगलं, अग्रहंत लागुत्तमा, अग्रहंत सरण पव्वज्जामि स्वाहा अस

षणं । चतुर्णां अष्टानां वानादिसिद्धमंत्रस्य कुसुमैर्जपूतृणां वेद्याः समंताद्वियोजनं विधाय । यागसं-
डलाराधनां निष्ठापयेत् । इति यागमंडलावर्तनविधानम् ॥

अथान्तो यागमंडलपूजाविधानमभिधास्यामः ॥

मध्येवेदि सकर्णिक दलचतुष्कोणाष्टसंख्यैर्दले-॥

शुक्तं द्वित्रिचतुर्हताष्टदलवत्पद्मं बृहत्तद्वह्निः ।

लिहावें. याचंप्रमाणें दक्षिण, पश्चिम, उत्तर या दलामध्ये क्रमानें सिद्ध याधु व केवलप्रज्ञसभामें यांचें शुभंल
लिहावेत. आन्ध्येय दिशामध्ये 'ओं श्री न्ही अहं' संम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यभ्यः स्वाहा' हा मंत्र व नैऋत्यदुर्गेश्वर
दिशामध्ये 'ओं श्री न्ही हं जिनागमेभ्यः स्वाहा',

ओं श्री न्ही हं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं श्री न्ही हं जिनचैत्यालेभ्यः स्वाहा । यांप्रमाणें मंत्र लिहून
चार दलांच्या अग्रभागी ओंकार लिहावा व अतरालदलामध्ये झोकार लिहावा. या सर्व मंत्रांना न्ही-
कारानें तीनदां वेष्टन द्यावें व क्रोकारानें रोकावें. आठ दलांतील दिशामध्ये जयादिदेवता व विदि-
शामध्ये जंभादिदेवताना लिहावे. या मंत्राच्या प्रारंभी ओं व शेवटीं स्वाहा असे लिहावें. ही मंत्राचीं
पदे चतुर्थीविभक्त्यंत लिहावीं. दलांच्या अग्रभागीला क्रोकार व दोन दलांच्या अंतरालीं न्हीकार लि-
हावेत. सोळा दलामध्ये रोहिण्यादिविद्या देवतांचे मंत्र लिहावेत दलांतरी क्लीकार व दलांभीं व्लेकार लि-
लिहावेत. चौदावें दलामध्ये जिनमार्तांचे मंत्र लिहून दलांतरीं झंकार व दलांभीं वंकार लिहावेत. ३२
दलामध्ये वृत्तीम इंद्रांचे मंत्र लिहावेत. यांच्या अंतरालीं झं व हे लिहून यांना न्हीकारानें तीन वेष्टनें
द्यावीत व क्रमानें तिथि, ग्रह, यक्ष, व यक्षी देवतांचे मंत्र लिहावेत. पांचव्या मंडलामध्ये दिक्पाल व
दिक्कन्यकामंत्र लिहावेत. पूर्वादिद्वारामध्ये सोम, यम, वरुण, कुबेर यांचे मंत्र लिहावेत. वेदीच्या पूर्वीदि

सद्भाःकोणकपचर्मडलवृतं संलिख्य तत्र क्रमा-

नमंत्रागान्नवेदवतावृतसुरान्सर्वान्समाराधये ।।

ओं परब्रह्मणे नमो नमः स्वस्ति २ जीव २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनुशाधि २ पुनिहि २ पुण्याहं २ मांगल्यं २ पुनः पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

श्रीपादन्यासमन्त्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीन्द्राः ॥

कल्पेन्द्रा विक्रियांगैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुध्वम् ॥

यो भित्त्वा धातिकर्माचलमखिलजगज्ज्योतिराप्य प्रणेतां ॥

दिशामध्ये विजय, वैजयंत, जयंत अपराजित मंत्र लिहावेत ईशान्य कोणांत अनाद्यतयक्षमंत्रा, ब्रह्मेन्द्रावर लोकांतिकमंत्रा व अच्युतेन्द्रावर अहमिंद्र मंत्रा लिहावेत. पृथ्वीमंडलाव्ये मंगलाष्टक, आयुधाष्टक, पता काष्टकांचे मंत्रा लिहून पुढें सांगितल्याप्रमाणे पूजा करून कलशाष्टकांची स्थापना करावी. पंचरंगी सुतानें वेष्टण देऊन यवारकाची वेदीकोणामध्ये स्थापना करावी. वेदीच्या अग्रभागीं शिला स्थापावी. अर्घ्य द्यावें. तीन प्रदक्षिणा कराव्यात. नमस्कार करावा. या वेदीच्या समोवती चार किंवा आठ जणाना अनादि सिद्ध मंत्रांचा जप करावयास लावावे. याप्रमाणें यागमंडलागधन करावे,

आता यागमंडलपूजेचे वर्णन

- १ ' मध्येवेदि सकर्णिकं, हा श्लोक ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून या मंत्रावर पुष्पांजलि क्षेपण करावी.
- २ ' श्रीपादन्यास ' हा श्लोक ह्मणून प्रभावक मिहाची स्थापना करण्याकरितां सर्वत्र पुष्पाक्षतांचें क्षेपण करावें
- ' श्रीपादन्यास ' या श्लोकाचा अभिप्रायः- धातिकर्माचा नाश केल्यामुळे जो ज्ञानसंपन्न व मोक्षमार्गाचा

श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनिविमुरलमाराध्यतेऽय्यर्च्यं सिद्धान् ॥ २ ॥

प्रभावकसिंहसान्निध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥

आर्याः पोपयताशिपद्भिकलिताः सप्तपि हुत्वा र्विताः ॥

देवा विद्मन्निवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥

स्थानस्थाश्च मुरर्षयः स्तुत मुदा सर्वेऽहर्भिमिद्रास्तथा ॥

श्रद्धत्तार्यजनाश्च पंच सदयं यागं मया प्रस्तुतम् । ३ ॥

त्रिभुवनसाधर्मिकाध्येषणाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अशेषमंत्रात्मकसर्वशक्तिप्रभावमुद्योतितसर्वतत्त्वम् ॥

सतां परब्रह्मनिवेदिशब्दब्रह्माह्वयज्योतिरिहान्ह्यामि ॥ ४ ॥

शब्दब्रह्मावर्जनाय कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

नेता झाला अशा अरहताची िर्द्वांच पूजन करून मी आराधना करितो. यास्तव जिनमताची प्रभावना करण्याकरितां सुनीधरांनी येथें आपले शुभमगन करावे. व सर्व इद्रानी वैकियिक्त शरीर धारण करून येथें यावे व विघ्नसंहार करावा

३ ' आर्याः पोपयताशिपद्भिकलिताः ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ब्रह्मून त्रैलोक्यातील सर्व साधर्मिक जनांना आमंत्रण करण्यासाठी सर्वत्र पुष्पाक्षत क्षेपण करावे.

४ ' अशेषमंत्रात्मकसर्वशक्ति ' हा श्लोक ब्रह्मून शब्दब्रह्माचे आव्हान करण्याकरितां कर्णिकेमध्ये पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

५ ' अधिवास्य परब्रह्म ' हा श्लोक ब्रह्मून अतीत वर्तमान व भावी जिनांचे कर्णिकेमध्ये मी पूजन करितो अशी प्रतिज्ञा करण्यासाठी पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

अधिवास्य परब्रम्ह पंचापि परमोष्ठिनः ॥

जिनान्भूतभनद्भव्यान्मध्येकर्णिकमर्चये ॥ ५ ॥ पुष्पांजलिः ॥

संसारपारं यदवाप्य शुद्धं चिद्रूपमार्हन्त्यमर्चित्यमाप्तम् ॥

आसन्नसिद्धत्वमिदं त्रिलोकीज्योतिःपरब्रम्हमहो महामि ॥ ६ ॥

परब्रम्हयज्ञप्रतिज्ञापनाय कर्णिकान्तः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

आहूता भवनामरैरनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्सभातरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

यं ह्यं हृदि संनिधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वरा-- ॥

स्तं देवं गुरुपंचकात्मपरब्रम्हाव्हमत्राह्वये ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं अर्हं श्रीं परब्रम्ह अत्रावतर २ संवौपट् । अनेन कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं प्रयु-
ज्यावाहयेत् ॥ ओं ह्रीं अर्हं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठयेत् । ओं ह्रीं अत्र मम
सन्निहितं भव २ वपट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् । आवाहनादिपुरःसरं पूजावसरप्रार्थना ॥

१ ' संसारपारं ' हा श्लोक ब्रह्मणही कर्णिकेच्या मध्यभागी पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

७ ' आहूता भवनामरैरनुगताः ' हा श्लोक व त्याचे मंत्र ब्रह्मण आव्हान, स्थापन व सन्निधीकरण करावे.

कर्णिकेच्या मध्यभागी पूजन

९ ' वातिप्रक्षयजा ' या श्लोकाचा अभिप्रायः--वातिकर्माचा क्षय झाल्यामुळे ज्याना केवलज्ञान, केवल

अथ पूजा । कर्णिकाभ्यंतर ॥

घातिप्रक्षयजाक्षयोऽजितिमहाधीसौख्यदृक्छक्तयः ।

कल्याणानि महति पंच परमश्रीप्रातिहार्याष्टकम् ॥

प्राप्ता ये भुवनत्रयैरतिशयैर्युक्ताश्चतुस्त्रिंशता ।

तानर्हाम्यहमर्हतिस्त्रिजगतीसाम्राज्यलक्ष्मीपतीन् ॥ ९

ओं ह्रां नितान्तशुद्धबुद्धस्वभावनिजास्माखिलप्रदेशानादिघटितनिराधाटघातिघोराटवीसाटोप-
शिखापटलदावानलायमानद्वितियशुक्लध्याननिष्पादितारिहननरहस्यहननसंजातजगच्चयम-
हार्हणानिवासाद्भुताचिंत्याहर्न्यपदमधिष्ठितानाम् ॥ सर्वतो विजृम्भमाणसाकारनिराकारकेवलज्ञानदर्शन-
युगपत्प्रवृत्तिव्यवस्थितप्रमाणप्रातिपन्नसर्वज्ञत्वानाम् । शक्तिव्यक्तिविभागावस्थितसमस्तवस्तुविविधाका-
रकिर्मीरितसकलमंसारिमुक्तामस्वस्वरूपसंकरव्यतिकरव्यपेतसाक्षात्करणशक्तिरूपपरमाश्चर्यवीर्याणां ।

दर्शन, अनंत सुगु व अनंतवीर्य यांची प्राप्ति झाली, जे पंच कल्याणिकांचे नायक, जे आठ प्रातिहार्यांनी युक्त, व ज्यांना चौतिस अतिशयाची प्राप्ति झाली त्या त्रैलोक्यांतील साम्राज्यलक्ष्मीचे पती अशा तीर्थकरास मी पूजितो. हाच अभिप्राय पुढील भंस्कृत गद्यामध्ये विस्तीर्णपणे वर्णिला आहे.

१ 'ओ ह्रां नितान्त' इत्यादि गद्याच उच्चारण करून कर्णिकेच्या मध्यभागी अर्हत्परमेष्ठीची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. अर्हताची पूजा केल्यावर पूर्वे दिशेला भिद्राची पूजा करावी. सिद्धत्व फसे प्राप्त होते याच 'ब्रह्माभ्यंतरहतेजात' या श्लोकांत वर्णन केले आहे, ते असे—ब्राह्म व अभ्यंतर कारणांनी ज्यांनी सम्यग्दर्शनाची प्राप्ति करून घेऊन चौदा पूर्वांच्या ज्ञानान पहिल्या दोन शुद्ध ध्यानाची ज्यांना प्राप्ति झाली

कविशिष्टाष्टमहाप्रातिहार्यादिबहिरंगमहालक्ष्मीसमालक्षितानाम् ॥ सकललौकिककलौकोत्तमंगललोकोत्त-
मशरणभूतानाम् । सप्ततिसप्तशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् ॥ भगवद्दहृतपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करो-
मि स्वाहा ॥ १ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । श्रीमज्जिनेन्द्रान्यजे । ओं ह्रीं अहं श्रीं अहर्त्परमेष्ठिने अनंतानंतज्ञानशक्तये
इदं जलं, गंधं, अक्षतान्, पुष्पं, चरुं, दीपं, धूपं, फलं, अर्घ्यं च निर्वपामि स्वाहा । इमान्मंत्रान्द-
द्याच्चारयन् पूजां विदध्यात् । एवं सर्वत्र ॥

प्राच्यां दिशि ॥ बाह्याभ्यंतरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा-

च्छुक्लध्यानयुगाद्विजित्य दुरितं लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥

प्राप्यायोगिपदं परेण सकलं निर्जित्य कर्मोत्करम् ॥

शुक्लध्यानयुगेन सिद्धसुगुणान्सिद्धान्समाराधये ॥

ओं ह्रीं अशेष भोग्यद्रव्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजातातिशयसकलात्मप्रदेश-
नित्यव्यापकस्य । सर्वदा सर्वाबाधवृद्धेक्षयप्रतिपक्षदुःखोदयमानोपमानक्तस्य । सकलचक्रिकुरुभवा-
र्थफणींद्रसुरेन्द्राहंमिंद्रत्रिकालसंभावितसुखानंतगुणितक्षणपर्यायस्य । सम्यक्सकलशास्त्रविद्वद्दान्त सा-
धितसंसारनाटकावलोकनसंभावितसर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् ॥ निरवशेषावरणवि-

त्याशुल्लं ज्योतीं चार धाति कर्माचा नाश केला व समाग केवलीची संपत्ति मिळविली तदनंतर चाकीच्या
दोन शुक्ल ध्यानांनी अयोगिपदाचा आश्रय करून अघातिकर्माचाही नाश केला व आठ गुणांची प्राप्ति करून

श्लेषविशेषाविष्कृतचरमानंतानंतनिर्भासजाज्वलाच्चिकालत्रिपयलोकोलोकवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायक्रमकरणव्यवधानातिक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेवलारूपरंज्योतिःप्रमुखस्वभावविकानंतगुणविशेषविभूषितानां । नैगमनयातिरुदतपोनयसंयमचारित्रज्ञानदर्शनसिद्धिर्भवे, व्यववहाराणाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । सततिसमेतशतकर्मभूतभवद्रव्यानाम् । भगवत्सिद्धपरमेश्वरानामष्टतथीभिर्गणैर्भवे स्वाहा ॥ २ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । श्रीसिद्धनाथान्यजे । ओं ह्रीं सिद्धपरगोष्ठिने इदं० ॥ २ ॥

अपाच्यां दिशि—कुमततिमिरसूर्यान्सारंगभीरधैर्यान् ।

परहितनिजकार्यान्पंचभेदोद्धचर्यान् ॥

विनयनवधिवीर्यान्पूजयाम्यादृतार्यान् ।

मुनिजनपरिवार्यान्श्रीमदाचार्यवर्यान् ॥

ओं हूं निजनिर्गतिशयतपश्चरणप्रभावोपलब्धबुद्धिलब्धिप्रकटश्रुतज्ञानावरणवीर्यांतराय—क्षयोपशमद्वाराविर्भावितसकलश्रुतज्ञानस्वपरपक्षक्षोदक्षमलक्षणगुणांतराधानोपस्कारदूरापास्तसमस्तविनेयसंशयविपर्ययावसानाध्यवसायदुस्तरतमस्तोमानाम् ॥ संयतजनमनश्चमत्कारकरणप्रवीणाचारव—

वेतली त्या मिद्ध परमष्टीची भी आराधना करितो. हाच आशय गद्यामध्ये वर्णिला आहे. अरहंत आणि सिद्ध हे १७० कर्म भूमिमध्ये होतात. अडिच द्वीपांतील विदेह क्षेत्रांचे १६० भेद आहेत. न अडिच द्वीपांतील भरत ऐरावतांची संख्या १० आहे. लक्षण सर्व कर्मधर्म १७० आहेत. स्पष्टेस्तीर्थं हा मंत्र लक्षण सिद्ध परमेश्वरी अष्ट द्रव्याने पूजा करावी.

त्वाद्याप्रकाचेलक्यदिदशकतपोद्विषट्कावश्यकपट्कलक्षणानन्यसाधारणपट्त्रिंशदुणरत्नाकराणां । शु-
द्धचिदानन्दस्वरूपनिजात्मानिर्विकल्पसमाधिजनितसारसुखास्वादनलंपटानां अपि परहितापादनैकतानमा-
नसानाम् । निःश्रेयसामोघनिबन्धनदर्शनचारित्रतपोवीर्याचारानंतचतुष्टयलाभाय स्वयमाचरताम-
प्यसाधारणकरुणया परानाचारयताम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । सप्ततिसमेतश-
नकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् । भगवदाचार्यपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥ ३ ॥

स्वच्छैस्तार्थि० । श्रीधर्मसूरिन् यजे । ओं ह्रीं श्रीमदाचार्यपरमेष्ठिने ३ दं जलं ॥

प्रतीच्यां दिशि ॥ दुःखावर्तसहस्रदुस्तरमहासंसारघोराबुधि—

क्षिप्रप्रोक्तार्थसाथजिनवाक्यामोघभोतप्रदान् ॥

नित्यानंदनिवासनिश्चलचिदात्मात्सानिशाभ्यासतः ॥

३ दक्षिण दिशेमध्ये आचार्य परमेष्ठिची पूजा करावी. 'कुमततिमिरसूर्यान्' हा श्लोक व मंत्र ह्मणुन त्यांची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी 'कुमततिमिर' या श्लोकाचा अभिप्राय-आचार्य परमेष्ठो कुसर्नांधकाराचा नाश करण्यास सूर्यप्रमाणें आहेत. त्यांच्या ठिकाणी गांभीर्य व धैर्य असतें. भव्यांचें हित करणें हे त्यांचें कर्तव्य आहे हे पाच आचारांचे पालन करितात. अशाच अभिप्राय गद्याचा ही आहे.

४ 'दुःखावर्तसहस्र' हा श्लोक व त्याचा गद्य मंत्र म्हणून उपाध्याय परमेष्ठिची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. 'दुःखावर्तमहस्र' ह्या श्लोकाचा अभिप्राय-दुःखरूपी भोवरे ज्यांत आहेत अशा संसारसमुद्रांतून भ-
व्यांचा उद्धार करण्याकरिता जिनेश्वराचा दिव्यध्वनि नौकेसारखा आहे. ही नौका भव्यजीवाना उपाध्याय पर-
मेष्ठी देतात व भव्यांचे ते संसारापासून रक्षण करितात. आनंदाने पूर्ण निवास स्थान अशा शुद्धात्म्याचा हे

स्वोभ्यासीभवदक्षयामृतपदान् श्रीपाठकार्यान्यजे ॥ ४ ॥

ओं-हौं अनाद्यविद्याविलासदुस्तरतमःपटलपटावगुठितजगद्वर्जितज्योतिःस्वरूपजगदेकसारा-
चाराखंणसामाधिकाद्युपांगसंगतासंतानप्रवृत्तप्रमाणभूतभूतद्वैकतानानिधिप्रपंचप्रवचनपारात्रापारग-
तानाम् । अक्षयात्यक्षमोक्षसुखैकसाधकतमांतरंगतपःसनाथीकृतपराकाण्ठाधिष्ठितानेकत्राहिंगतपस्तप्य-
मानानाम् । दृष्टेष्टविरोधादिदोषास्पृष्टप्रसादमाधुर्यादिगुणाश्लिष्टातिवृष्टिप्रदसूक्तिसुचयप्रमाणात्मकयु-
क्तियुक्ताक्षेपणीप्रभृतिचतुर्विधधर्मोपदेशामृतवृष्टिसंतर्पितगव्यसस्यानाम् । ऽदोषयोगानुद्बिध्यानाधी-
नशुद्धबुद्धस्वभावात्मानुभूतिसमुद्भूतशुद्धसुखाब्धियात्रैवक्षूणामपि मुमुक्षुजनमोक्षमार्गोपदेशकरणबद्धक-
क्षाणाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । ससतिममेतदशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानां ।
भगवदुपाध्यायपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थ० । श्रीपाठकार्यान्यजे । ओं ह्रीं उपाध्यायपरमेष्ठिने इदं जलमित्यादि ॥

उदीच्यां दिशि-त्यक्त्वा संगमशेषमक्षयपदोक्तंठास्तपोदुष्करम् ॥

कुर्वतः प्रतिसंहर्तौद्रियमरुत्स्वांतःस्फुस्चेतनाः ॥

ध्यानं धर्म्यमथापि शुक्लमपि ये कुर्वन्ति सर्वर्द्धयः ॥

परमेष्ठी सतत अभ्यास करितात. व अभ्यासाच्या सामर्थ्याने मोक्षपद मिळवितात. यास्तव अशा उपाध्याय प.
मेष्ठीची मी अष्ट द्रव्यांनी आराधना करितो. हाच अभिप्राय गद्यामध्येही मांगितला आहे.

९ उचर दिशेत सर्व साधूंचे आराधन करावे. त्यावेळीं ' त्वत्वा संगमशेष ' हा श्लोक व गद्य लक्षण
साधुपरमेष्ठीची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. ' त्यक्त्वा संगमशेष ' या श्लोकाचा अभिप्राय-ज्यांनी सर्व परि-

सर्वार्थानिह सर्वसंयमगुणांस्तान्सर्वसाधून्यजे ॥

ओं न्हः सर्वज्ञवीतरागप्रकाशितानादिप्रवचनहृदयांतस्तत्त्वैकलोभीवानिर्वर्तितानिर्विकल्पशुद्ध-
स्वात्मसंवेदनरूपसमिद्धध्यानाधीनमानसानाम् ॥ इतरयतिदुरासदातिविस्मयकराचिंत्यप्रभावसर्तद्धि-
समुद्धोधनसमग्रसाधनपवित्रतराचाराणाम् । परमोत्तमधर्मध्यानप्रथमशुक्लध्यानसामर्थ्यसंपादयमाना-
गण्यपुण्यास्त्रयसहचारिसकलपापकर्मनिर्जस्प्रतिबंधानाम् । निजांतःप्रतिफलितसमस्तवस्तुविस्तार-
विपुलकैवल्यज्ञानोदयोपघातघातिसंधातनसमर्थसहजचैतन्यशक्तिव्यंजकात्मदेहादिभेदज्ञानसंततिप्रवृत्ति-
प्रवृद्धध्यानोद्दीपितनिजानंदरसास्वादक्षणावद्विर्तिमोक्षाभिलाषाणाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमश-
रणभुतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् । भगवत्साधुपरमोष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करोमि
स्वाहा ॥ ५ ॥ स्वच्छै० । श्रीसर्वसाधून्यजे । ओं ह्रीं सर्वसाधुपरमोष्ठिने इदं जलम् ॥

अथ स्वरवल्याभ्यंतरे । घातिघ्रातप्रघातप्रकटनिराधिज्ञानदृग्वीर्यसौख्यः ॥

कल्याणैः पंचभेदैः प्रविलसति चतुस्त्रिंशता चातिशयैः

यश्चाष्टप्रातिहार्यैस्त्रिभुवनपतितालांछनैस्तं यजामि ॥

ॐ नमः

ग्रह सोहून दिला; मनांत मोक्षपदाची उत्कंठा असल्यामुळे जे दुष्कर तप करितात व आपली इंद्रियें तांत्र्यांत ठेवितात; धर्मध्यान व शुभलक्षण करून ज्यांनी आपला अत्मा पवित्र केला आहे अशा पूज्य मर्ष संयमगुणाचे धारक साधूंना मी पूजितो.

१ स्वरवल्याच्या मध्यभागी ' घातिघ्रातप्रघात ' हा श्लोक ह्यापून निर्वाण सागर वगैरे भूतहाली होऊन

स्याद्वादाभोधवाक्यं विदितसमुदयं भूततीर्थकराणाम् ॥
ओं ह्रीं निर्वाणसागराद्यतीतकालतीर्थकरेभ्यः इदं जलं ॥ १ ॥

मंत्रवल्याभ्यंतरे च । घातित्रातप्रघातप्रकटनिःश्विज्ञान० ।

स्याद्वादाभोधवाक्यं निवहसिह भक्तकालतीर्थकराणाम् ॥

ओं ह्रीं वृषभाजितादिवर्मानार्हत्परमेष्ठिन्य इदं जलं ॥ २ ॥

ठकारवल्याभ्यंतरे च । घातित्रातप्रघातप्रकटेत्यादि ।

स्याद्वादाभोधवाक्यं विदितसमुदयं भावितीर्थकराणाम् ॥

ओं ह्रीं महापद्मसुरदेवादिअनागतकालतीर्थकरेभ्य इदं जलम् ॥ ३ ॥

अथ चतुर्दशस्थापितमंगलंकोत्तमशरणाध्यविधानम् ॥ तत्र पूर्वदलाभ्यंतरे ॥

मंगलं

मंगलं

मंगलं

मंगलं

सन्मंगलं ये मलगालमंगादानाज्जगत्पूज्यतया मता ये ॥

लोकोत्तमा ये शरणं च रक्षात्तानर्हदीशान्प्रयजामि भक्त्या ॥

ओं निस्तीरदस्तरसुखनिवासनिश्रेयसाभ्युदयसाक्षात्पराविधानचतुर्गतिभवातिदुः-
सुहृशरीरमानसदुःखैकनिदानपपस्वरूपमंगलनरूपमगलमुख्यलक्षणोपलक्षिततया सकललोकमुख्यमं-
गलानाम् । परीक्षाप्रधानजनमानसायःसमार्कपणायस्काताययानप्रमाणप्रसिद्धनिजगुणग्रामानुसंधान-
संजातानुरागसाद्रदैवद्रागोद्रेनरेन्द्रपुरोगमाविलत्रैलोक्यत्रिभिर्भिन्नपूजातिशयप्राप्ततया लोकोत्तमानाम्
' विचारनृपलोकाभिव्यक्त्यपरिच्छिन्नमाहात्म्यदयामयसद्धर्मोपायसपादितसकलैहिकामुक्तिकापायप-
रिहाररूपजगद्रक्षणदक्षतया सर्वलोकैकशरणानाम् ॥ भगवद्दर्हतपरनेष्टिनामप्रतयीभिष्टिं करोमि स्वाहा ॥
स्वच्छैरतीर्थे । रघीकृतैरचये ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अर्हन्मंगललोकोत्तमशरणभ्यो अर्घ्यं निर्व-
पामि स्वाहा ॥

दक्षिणदिग्दले च ॥ सन्मंगलं ये मलगालमंगादानाज्जगत्पूज्यतया मता ये ॥

लोकोत्तमा ये शरणं च रक्षात्तान्सिद्धनाथान्प्रयजामि भक्त्या ॥

१ 'सन्मंगलं ये' हा श्लोक म्हणून पूर्वदिशेंत मंगल लोकोत्तम व शरण अशा अरहताचा अष्ट द्रव्यांनीं पूजा करावी अर्हत हे पापाचा नाश करितात म्हणून त्यांना मंगल म्हणतात. ते त्रैलोक्यपूज्य आ-
हेत म्हणून त्यांना लोकोत्तम म्हणतात. व संसारदुःखापासून ते जगाचें रक्षण करितात म्हणून त्यांना श-
रण असे म्हणतात. हाच अभिप्राय गद्यामध्ये सांगितला आहे.

२ दक्षिणदिशेच्या दलामध्ये सिद्ध भगवंताचें अष्ट द्रव्यांनीं पूजन करावें.

ओं निस्तीरदुस्तरसुखनिवास० भगवत्सिद्धपरमेष्ठिनां अष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥ २ ॥
स्वच्छैस्तीर्थं० । रघीकृतैरर्चये । ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं सिद्धमंगललोकोत्तमशरणेभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥

पश्चिमदिग्दले च । सन्मंगलं ये मलगाल० । तानत्र साधुप्रयजाभि भक्त्या ॥

ओं निस्तीरदुस्तरसुखनिवास० । भगवत्सधुपरमेष्ठिनामप्रतर्थाभिष्टिं करोमि । स्वाहा ॥ ३ ॥
स्वच्छैस्तीर्थं० ॥ रघीकृतैरर्चये ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं साधुमंगललोकोत्तमशरणेभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥

उत्तरदिग्दले च । सन्मंगल यो मलगालमंगादानाः गत्पूज्यनया मतो यः ॥
लोकोत्तमो य. शरं च रक्षात्त केवल्लिङ्गसंवृणं यजामि ॥

ओं निस्तीरदुस्तरसु खनिवासनिःश्रेयसाभ्युदयसाक्षात्परगगनिबन्धनपुण्यादानचतुर्गतिभवातिदुःस-
हशरीरमानसदुःखैकनिदानपापस्वरूपमलगालनरूपमंगलमुख्यलक्षणोपलक्षिततया सकललोकमुख्यमं-
गलस्य । परीक्षाप्रधानजनमानसायः समाकर्षणाय रक्ताय मानप्रमाणसिद्धिनिजगुणभ्रामोनुसंधानसजाता-
नुरागसांद्रदेवद्रुगोद्रेनरेद्रुरोगमाखिलत्रैलोक्यविनिर्मितपुण्यातिशयप्राप्ततया लोकोत्तमस्य । विचा-
रनृपलोकैकात्मदिव्यप्रत्ययपगिच्छिन्नमाहात्म्यदयामयसद्धर्मोपायसंपादितसकलैहिकासुत्रिकापायपरिहाररू-
पजगद्रक्षणदक्षतया सर्वलोकैकशरणस्य केवल्लिङ्गप्रपन्नस्य धर्मस्यार्घ्यमयीमिष्टिं करोमि स्वाहा । ओं ह्रीं
ह्रीं श्रीं केवल्लिङ्गप्रपन्नधर्ममंगललोकोत्तमशरणायाऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥ ४ ॥

३ पश्चिम दिक्षेच्या दलामध्ये साधुभगवतांचें पूजन अष्ट द्रव्यानी करावें.
४ उत्तर दिक्षेच्या दलामध्ये केवलीनी उपदेशिलेल्या धर्माचें अष्ट द्रव्यानी पूजन करावें. सिद्ध, साधु,
च केवल्लुपदिष्ट धर्म हे मंगल, लोकोत्तम व शरण आहेत.

अथ चतुर्दलांतरालस्थापितधर्मश्रुतचैत्यैत्यालयाचनविधानम् ।
तत्र आग्नेयान्तराले च । संसारोग्रमहाटवीस्फुटमरुतसंवृद्धदावानलम् ॥

संपूर्णमलवृत्तधीरुचिमयं लोकत्रयीदुर्लभम् ॥

लभ्यं नूनमयोगैकैवल्यिगुणस्थानांतिमैकक्षणे ।

साक्षान्मोक्षनिबन्धनं निरुपमं धर्मं समभ्यर्चये ॥

ओं दर्शनमोहज्ञानावरणवीर्यांतरायचारित्रमोहप्रमुखप्रतिबन्धोपशमादिस्वरूपप्रादेशसम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यभेदस्वरूपस्य तद्धेदभावनाविशेषप्रबंधप्रादुर्भावितप्रादेशिकादिभेदसमिद्धधर्मशुक्लध्यानबलेन तदभेदरूपमात्मप्रदेशव्यापकं विधाय कृतकृत्यतया निवृत्तव्यापारस्य निरवशेषकर्मसंघातिनिर्मूलक्षपणातिदुष्करकर्मकर्मठस्य समस्तपुरुषार्थपराकाष्ठाधिष्ठितनिःश्रेयसाभ्युदयपरंपरानिबन्धनस्य । मंगललोकोत्तमशरणभृतस्य केवलप्रज्ञसधर्मस्याष्टयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थैः ॥ श्रीजैनधर्मं यजे ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रात्मकधर्मं अत्र अवतर २ संवौषट् । अनेन आग्नेयांतराले पुष्पांजलिं प्रयुज्यावाहयेत् ॥ ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठापयेत् । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वषट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् । ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रात्मकधर्माय जलम् ॥ १ ॥

नैऋत्यांतराले च ॥ अपौरुषेयानखिलानदोपानशेषविद्विर्विहितप्रकाशान् ॥

१ आग्नेयदिशेमध्ये सम्यग्दर्शनं ज्ञानं चारित्र्यं या धर्माच्च पूजनं करावे. 'संपूर्णमल' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्याणून या धर्माचे पूजन करावे. २ नैऋत्यदिगेत द्वाग्जाग आगमाचे पूजन करावे. हा द्वादशांगामम धीजांडुर

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्द्वादशदिव्यवेदान् ॥

परप्रदर्पकानाम् । ज्ञानत्रयाविसंवादित्वेन प्रमाणभूतानाम् अखिलवाद्याजालंघनजंघालानाम् । अनादिपरंपरगयातत्वेनापौरुषेयानाम् । अंगपूर्ववस्तुप्रभृतिभेदप्रभेदोपलक्षितानाम् । प्रमाणनयानिक्षेपनिर्देशादिसदसदादिजीवस्थानगुणस्थानमार्गणास्थाना धिगमोपायप्रज्ञापितषड्द्रव्यपंचास्तिकायरास-
तत्त्वनवपदार्थानाम् ॥ सकलवर्णाश्रमाचारव्यवहारग्रायश्चित्तादिविधिप्रतिपादकानाम् । अपरस्परव्या-
हतवाक्यार्थानाम् । नित्यभूतादिविविधियज्ञकर्मनिवेदकानां अखिरभूत धैकतानाना । अभ्युदयफल-
निःश्रेयसफलवसानानाम् । ब्रह्मलोकविच्छिन्नसंप्रदायानां । इह परापरपरमेष्ठितानानप्रकाशितानाम् ।
अनिविततमिथ्याधकारावृत्तलौकिकज्योतीरूपाणा । राजपिदेवर्षिपरमर्षिभिर्वाचनापूछनगदिभिरुपासिता-
नाम् । भूत भवतं भविष्यन्तं सूक्ष्मं व्यवहित विप्रकृष्ट इत्येवंजातीयकमर्थमशेषप्रावेदयतामन्यथैवेद-
व्यपदेशानाम् । आचारसूत्रकृतस्थानमवायव्याख्याप्रज्ञानिज्ञातृधर्मकथाउपासकाध्ययनअंतकृद्दशो-
पपादिकदशप्रश्नव्याकरणविपाकसूत्रदृष्टिवादाख्यद्वादशांगानाम् । मंगललोकोत्तमश णभूतानामष्टतयी-
भिर्दिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थे० । श्रीजैनवाक्यं यजे । ओं ह्रीं श्रीजिनागम अत्रावतर २ संवौपट् । ओं ह्रीं

न्यायानं अनादिकालापासुन चालत आलेला आहे . सर्वज्ञ जिनैश्वर्यं गीं याला प्रज्ञाशेत केल आहे . यांत सर्व पदार्थांचे वर्णन आहे . हा पूर्ण निर्दोष आहे . अशा जैनागमाची अष्टद्रव्याने पूजा करावी .

अव तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव भव वषट् । ओं ह्रीं श्रीजिनागमाय जलम् ॥ २ ॥ वायव्यांतराले च ॥

कोट्योर्हस्त्यतिमाः शतानि नवतिः पंचोत्तरा विंशतिः ॥

पंचाशत्त्रियुता जगत्सु गुणिता लक्षाः सहस्राणि तु ॥

सप्ताग्राणि च विंशतिर्नवशतिद्वयं शतार्धं मता- ॥

स्ता नित्याः पुरुतुगपूर्वमुखसत्ययकवधा यजे ॥

ओं भगवद्देहद्भृद्भारकादिस्थापनान्यासनिवासतापुण्यगुणप्रभावाप्रचोदितविजगज्जनविधीयमानपूजातिशयस्थानानाम् । नागयक्षामरद्वात्रिशन्मिथुनकरकलितचतु पट्टिमाराद्यष्टमहाप्रातिहार्योविशेषानाम् । विनीलकुंतलकुलिशदशनप्रवालाधरपङ्खवोपमानकरचरणममुद्भुसितानाम् । श्रीश्रुतदेवीसर्वाण्यह्यक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंठानाम् । प्रत्येकाष्टशतभृंगारादिमगलद्रव्याष्टकगर्भगर्भावासमध्यसध्यासीनानाम् । वदंतीनामिव, पठ्यंतीनामिव, हंसतीनामिव, निजासेचनकरूपातिशयेन सकलजनमनश्चमत्कारमातन्वतीनाम् ॥ आसनभव्यताद्यंतरंगसाधनसपन्नमव्यजनसम्यक्त्वोपपत्तिबहिरंगनिमित्तमहिमानमापादयंतीनाम् । अलव्यशुद्धोपयोगिनामर्चाभिर्माण्यपनार्चनपराणाम् । पुण्यापुण्यास्त्वसंवतरदुत्पादकवृद्धिक्षयसाक्षात्फलचतुष्टयमापादयंतीनां । मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । अर्हद्भृद्भारकप्रतिमानामष्टययीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । श्रीजैनविद्यान्यजे ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनसमूह अत्रावतर २ संवौषट् ।

३ 'कोट्योर्हस्त्यतिमाः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून अकृत्रिम जिनप्रतिमांची स्थापना वगैरे करानी व

ओं ह्रीं० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनत्रिवसमूहाय जलं ॥ ३ ॥

ऐशान्यान्तराले च ॥ भवनजनजानां ज्योतिषां कल्पजाना ॥

मणिमयनिलयस्था येहिभिर्द्वालयस्थाः ॥

बहुविभवयुता ये च मध्ये त्रिलोकी—

जिनपतिनिलयास्तां ताश्च सर्वान्महाभि ॥

ओं रजतमहारजतेन्द्रनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभामुग्भित्तिस्तंभसालिशिखरमंडपाद्यंगो-
पांगसंगताक्रीर्णपंचवर्णप्रभाजालप्रभाविहितविचित्राऽग्निवायवराणा । मतताना दिगसिद्धहट्टद्वाटकी-
यधूपघटपेटकास्यध्रिनिर्ग्येद्विश्वतोविसर्पिधूमलेखाजालबह उपरिमलप्र । सुगुम्भीकृतसकलदिङ्मुखाना ।
वंदारुसुरासुरवृन्दारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणअंकागदिद्विगुणीकृतानादिघटित यटाजालअणअण-
ध्वानवधिरिकृतसकलदिङ्खडलानाम् ॥ तमःसमूलसमुत्पाटनपटुतावलेपलिप्सागतगभस्तिमालिमंडला-
यमानहट्टद्वाटकीयघटितपेटकौपघटितचित्तचमत्काराणाम् ॥ अकचकायमानानाविधोपकरणनित्तनी-
लतलनिर्जितज्योतिर्गणकितगगनागणानाम् ॥

अष्ट द्रव्यानीं पूजा करावी. अकृत्रिम प्रतिमांचें प्र अकृत्रिम जिनमंदिरांचें वर्णन नंदीश्वर भक्तिमध्ये केलें आहे तेथें पहिलें
द्रव्यानीं पूजा करावी. अकृत्रिम जिनमंदिरां ' भवनजमनजानां ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लघुन अकृत्रिम जिनालयांचीं अष्ट
स्वर्गांत, व अहमिंद्रान्या विमानात आणि मन्थलोकी आहेत; त्या सर्वांची भो पूजा करितो; असा या श्लोकाचा
अभिप्राय आहे.

लोए सव्वसाहूणं । चत्तारि मंगलं । अरिहतं मंगलं । सिद्धं मंगलं । साहू मंगलं । केवलपणत्तो धम्मो मंगलं । चत्तारि लोगुत्तमा । अरिहतं लोगुत्तमा । सिद्धं लोगुत्तमा । साहू लोगुत्तमा । केवलपणत्तो धम्मो लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जाभि । अरिहतं सरणं पव्वज्जाभि । सिद्धं सरणं पव्वज्जा । साहू सरणं पव्वज्जाभि । केवलपणत्तो धम्मो सरणं पव्वज्जाभि । ओं हौं शान्तिं कुरु २ स्वाहा । इत्यनादि-
सिद्धमंत्रेण शुभ्रपुष्पैरेकैर्विंशतिवारानधिवासयेत् ॥

इत्यर्चिताः श्रीजिनचंद्रमुख्या द्यष्टप्रभेदांचितदेवतास्ताः ॥

एता महार्घ्येण समर्चिता नः सिद्धिश्चियं शुभसुखं दिशंतु ॥ पूर्णार्घ्यः । ५ ॥

अथाष्टदलस्थापितजयादिदेवतार्चनविधानम् ॥

सुवनविजयद्वसानंगमोहादिविद्विड्विजयविवजितलोकश्रीजिनैद्रांभिभक्ताः ॥

विमतविजयदक्षा जैनमार्गैरक्षा विधिवदिह यजामः साधुदेवीर्जयाद्याः ॥

जयादिदेवीसमुदायपूजाविधानाय समस्तहव्यद्रव्यपूर्णपात्रं परमपुरुषचरणकमलयोरवतार्य पार्श्वतो विनिवेशयेत् । एवमुत्तरत्रापि विधेयं ॥

आठ दलामध्ये स्थापित झेल्या जयादिदेवतांची पूजा.

‘ सुवनविजय ’ हा श्लोक कणून जयादि देवीसमुदायाची पूजा करण्याकरितां संपूर्ण हवनीय द्रव्यांचे पात्र अर्हताच्या चरणकमलावरून उतरून बाजूला ठेवावे. या जयादिदेवता जिनभक्त, जिनधर्माचे रक्षण करणाऱ्या, आहेत यास्तव याना मोठ्या आदराने बोलाऊन त्यांचा आदरसत्कार करावा.

समुत्तुंगसुवर्णभित्तिभागावलंबमानमणिमालामुषितयेरुगिरिपार्श्वतो शोभातिशयानाम् ॥ विचित्र-
निर्माणवदनाभिषेकनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिमांडितचैत्यमहीमहितानाम् ॥ कुंजरारतिकुंजरादि-
दशविधध्वजराजितसभाजिताद्याद्वितीयसालांतरध्वजधराविराजितानाम् ॥ चतुर्दिग्गताशोकसप्तच्छदचं-
पकाम्रचतुर्वर्णांचिततृतीयवहिःसालांतरवनावनिविनूतानाम् । चतुर्वीथिपर्यंतगतमहामानस्तंभाहि-
तप्रतितीर्थ्यजनमानस्तंभानाम् । सहजसकलपरिष्कारणामकुनिमाणामहार्यविविधालंकारणामपि कु-
त्रिमाणां मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । भगवज्जिनचैत्यालयानामष्टतथीमिष्टि करोमि स्वाहा ।
स्वच्छैस्तीर्थं । चैत्यालयान्संयजे ॥ ओं ह्रीं हूं श्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनचैत्यालयसमूह अत्र
अवतर २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव भव वषट् ।
ओं ह्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनचैत्यालयसमूहाय जलम् ॥ ४ ॥

एवमर्हदादीनस्यर्च्य शरच्चंद्रमरीचिरोचिषोत्तश्चेतसि चितयन्ननादिसिद्धमंत्राभिंमंत्रितकर्पूरहरिचंद्र-
नद्रवालुलितसुरभिःशुभ्रपुष्पजल्लिरेकविंशतिवारगंधिवास्य पूर्णाध्वंदांनेन बहु मानयेत् ॥

ओं णमो अरिहंताणं । णमो सिद्धाणं । णमो आइरियाणं । णमो उवज्झयाणं । णमो

याप्रमाणं नवदेवतांची पूजा करावी. व शग्दुत्तुग्ग चंद्राग्रमाणं निर्मळ अशा अर्हतादिकांचें अतःकरणात
चित्तन करवें. व अनाग्निदिद्ध मंत्रांनं अभिमंत्रित अमे कापूर, चंदनगंध व पांढऱ्या फुलाची ओंजळ यांनी एक-
वीस वेळा अधिवापन विधि करावा व पूर्णाध्वं देउन अर्हतादिकांचा आदर-स्कार करावा. त्रिकालवार्ति जिनेश्वर,
चतुर्भगल, व नवदेवता याप्रमाणं १६ देवतांची महान्याने पूजा करावी. यांची पूजा केली अमतां मोक्षलक्ष्मीची
व शुद्ध सुखाची प्राप्ति होतें.

ओं संतताखडितभक्तिमंडिताखंडकुंडलीशमंडलीकसार्वभौमादिभव्यपुंडरीकमण्डलपुंडरीक-
पंडमार्तंडमंडलायमानतीर्थकरभट्टारकक्रमसरोरुहलोलंबायायमानमानसानाम् ॥ निरवद्यस्याद्वादशासन-
जिनाध्वरयजमानयाजकजनेश्वरजनपदचतुर्विधराधातरायनिचयनिर्मूलेत्पाटनपट्टनाम् । विधिब्रिहित-
निजपूजाविशेषभव्यजनद्विपद्भिजयद्वेपस्तम्भनप्रमोपकमोहादिविविधामोघफडान्वर्थनामोर्जितजयाद्यप्र-
देवतानाम् । सकलसप्तपदादकदयामथमहायागप्रत्यहूह्यहूततिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं
यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरस्सरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षनं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

जयं विबोधावृतिपचकस्य । स्वयं वहन्नावहति प्रजानाम् ॥

‘ओं संतताखंडित’ हा मंत्र म्हणून जयादि अष्ट देवतांचे मंत्रपुरःसर आवाहन स्थापन वगैरे करावे. या जयादि देवता तीर्थकरांची जे भव्य भक्ति करिनात त्यांची त्रिने दूर करितात जिनपूनाचे वेळी पूजक, यजमान, राजा, देश, चतुर्विध ंध इत्यादिकाच्या अंतरायाचा नाश करितात. यास्तव यांच्या पूजनान्या प्र-
तिज्ञेकृतितां अष्टदलामध्ये पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

(१) ‘जगं विबोधावृति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पुष्पाक्षलि क्षेपण करून जयादेवतेचा आवाहनादि विधि करावा. याचग्रमाणे पुढचे श्लोक व मंत्र म्हणू विजया, अजिता वगैरे देवतांचा आवा हनादि विधि करावा. या अष्ट देवतांची नावे अन्यर्थक आहेत. ती याग्रमाणे ज्ञानावरणीय कर्मान्या पांच प्रकृतीवर ज्यांनं सतः जय मिळविला व गजलाही या कर्मावर जय मिळनायाला ललितो त्या जिने श्वराची पूजा करणारी व जी विद्यावर जय मिळविते तिचें मी विद्यविनाशार्थ पूजन करितो.

जिनो जितात्मेति तमाभजंतीं जयाय विघ्नस्य जयां यजामि ॥
 ओं ह्रीं जये आगच्छ २ संवौषट् । अनेन दलाभ्यंतरे पुष्पांजलिं प्रयुज्यावा म्येत ॥ ओं ह्रीं
 तिष्ठ २ ठठ । अनेन तद्वत्स्थापनम् । ओं ह्रीं मम सन्निहिता भव २ वषट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् ।
 ओं ह्रीं जयायै इदं जल गंधं अक्षतान् पुष्पं चरुं दीपं धूपं फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं च यजा-
 महे, प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ।

दृष्ट्यावृतीनां विजयं दधानं कुट्टष्टिवाचां विजयं स्ववाचा ।
 जिनं जरादेर्विजयाय नित्यं भक्त्या भजंतीं विजया भजामि ॥२॥
 ओं ह्रीं विजये० ।

मोहारिमद्योत्तरविंशतीष्टभेदं जयंस्तज्जयमातनोति ॥
 जिनो जनानामिति तं भजंतीं जयार्थिपूज्यामजितां यजामि ॥ ३॥
 ओं ह्रीं अजिते० ।

(२) 'दृष्ट्यावृतीनां' या श्लोकाचा अर्थ या प्रमाणें:—दर्शनायणीय कर्मावर ज्यानें विजय मिळवि
 ला, आपल्या स्थापनादोनें विद्यादृष्टीच्या भाषणावर ज्यानें विजय मिळविला त्या जिनेश्वरास जरादिदोषपरि-
 हारार्थ पूजणाच्या विजया देवीची मी भक्तीनें पूजा करितो ।

(३) 'मोहारिमद्योत्तर' अष्टाविस प्रकारच्या मोहप्रकृतीचा ज्यानें पराजय केला च भव्य जनांनाही
 जो मोहाचा पराजय करवयास लावितो अशा जिनेश्वराची उपासना करणाऱ्या अजिता देवीची मी पूजा
 करितो. जयार्थी लोक हिची पूजा करितात.

परैरजेयो रिपुरंतरायः पराजितो येन तमाभंजतीं
जिनेश्वरं विघ्नपराजयार्थं यजामि देवीमपराजितां ताम् ॥४॥

ओं ह्रीं अपराजिते ।

यो वेदनीयोदयजधुदादेर्विजृम्भणं मोहविघातनेन ॥
जघान जंभारिसमर्चितांघ्रिं तमर्चयंतीं प्रयजामि जंभां ॥५॥

ओं ह्रीं जंभे० ।

नानाविधायुर्निगलोग्रबंधप्रबंधमोहापहमर्हदाशम् ॥
मोहव्यपोहाय मुदा वहंतीं विद्वेषिमोहाय महामि मोहाम् ॥६॥

ओं ह्रीं मोहे० ।

(४) 'परैरजेयो' मिथ्यादृष्टि लोक ज्याचा पराभव करू शकत नाहीत अशा अतराय कर्माचा जिनेश्वरांनी पराजय केला आहे. या जिनाची - अपराजिता देवी भक्ति करित असते. विघ्नांचा पराजय व्हावा म्हणून हिला मी पूजितो.

(५) 'यो वेदनीयोदयज' मोहकर्माचा घात करून ज्यांना वेदनीय कर्मापासून उत्पन्न झालेल्या धुधादे-कांची मात्रा चालू दिली नाही व जो जंभारि अर्थात् इंद्र याच्याकडून पूज्य झाला आहे त्या जिनेश्वराची पूजा करणाऱ्या जंभेदेवीची मी पूजा करितो.

(६) 'नानाविधायु' नाना प्रकारची आयुरूपी वेडी संभाराला वाढीवते त्यामुळे लोकांना मोह उत्पन्न होतो. परंतु या मोहाचा जिनेश्वर नाश करितात. यांचा जी आश्रय करिते त्या मायादेवीची, शत्रु मोहित व्हावेत म्हणून, मी पूजा करितो.

जिनप्रभोस्तंभितदुष्टनाम्नः पादांबुजे स्तंभिताविचचंद्रंगाम् ॥
शुभद्युतिं स्तंभितविघ्नजालां स्तंभामिमामर्चनया धिनोमि ॥७॥
ओं ह्रीं स्तंभे० ॥ ७ ॥

अर्हत्पुं स्तंभितगोत्रबंधं गोत्रच्छिद्राभ्यर्चितमर्चयंतीम् ॥
समर्चये स्तंभितकामपूज्यां तां स्तंभिनीं स्तंभितविघ्नवर्गाम् ॥८॥
ओं ह्रीं स्तंभिनि० ॥ ८ ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नास्ततः ॥
सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाव्रत दुतं देव्यो जयाद्यावहयाः ॥
पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥९॥

- (७) 'जिनप्रभो' ज्यानें दुष्ट नामकर्मासि स्तंभित केले अगा जिज्ञाच्या पदकमलीं मनरूपी भुंगा जिनें स्तंभित केला; जी सर्व विघ्नांचें स्तंभन करिते अशा स्तंभा देवींचें मी पूजन करितो.
(८) 'अर्हत्पुं' ज्यानें गोत्रकर्माचा वंश स्तंभित केला, व जो गोत्रच्छिद्र म्हणजे इद्र पुण्याकडून पाल्य झाला अशा जिनधराची जी पूजा करिते त्या स्तंभिनीची मी पूजा करितो ही स्तंभिनी विघ्न समूहाचे स्तंभन करिते.
(९) 'इत्थ' हा श्लोक वाचून इष्टप्रार्थनापुःसर पूर्णाहुती द्यावी. याप्रमाणे मी आपली पूजा

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुतिः ॥

इति जयादिदेवतार्चनविधानम् ॥

अथ षोडशपत्रस्थापितविद्यादेवतार्चनम् ॥

स्फुरितकरचतुष्कास्तीर्थिकृद्भामपुण्या-

वहविविदितविशिष्टद्वयष्टमङ्गावनोत्काः ॥

प्रकटितजिनमार्गाः संहतैकात्मार्गाः

त्रिबुधविबुधविमुक्तावद्यादेवता व्याहरामः ॥

विद्यादेवार्चनमुदयपूजाविधानाय समस्तहव्यद्रव्यपूर्णपात्रं परमपुरुषचरणकमलयोरवतार्य पार्श्वतो विनिवेशयेत् ॥ १ ॥

— ८८०००००० —

करून आपणांम संतुष्ट केले आहे. आपणें प्रसन्न होऊन जिनपूजनामध्ये उत्पन्न होणारीं विघ्ने नष्ट करा मी आपणांस पूर्णाहुति देतो.

या प्रमाणें जयादिदेवतार्चन विधि संपला.

‘स्फुरितकरचतुष्केति’ हा श्लोक लघून् विद्यादेवीची पूजा करण्याकरितां संपूर्ण हव्यद्रव्यांनी भरलेले पात्र अर्हताच्या चरणकमलावरून उतरून वाज्जला ठेवावे. या विद्या देवतांना चार हात असतात. तीर्थकरत्व प्राप्त करून देणाऱ्या सोळा दर्शनविशुध्यादि भावनावर यांचे फार प्रेम असतें. जिनधर्माची प्रभावना या करीत असतात. एकांतमार्गाचा भ्रम करितात. अशा या विद्यादेवतांचे आक्षी आम्हांन करितो. या देवतांचा वर्ण

ओं निष्ठसंकांचनचंचरीकरुचिश्चामहेमसोममहरिद्रामनीलपीतासितचंद्रेन्द्रनीलजलदजांबू-
नदजपापद्मरागप्रभाणाम् । अंभोरुहवाहद्विपुष्पयानक्रेकिकोकुरंगशरभगोधाकच्छपलुलायसूकरसिंहह-
याहिंसत्राहनानाम् । चराचरसर्वद्रव्यत्रिकालगोचरगुणपर्याय ऽपंचप्रतीक्षणक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षयके-
वलज्ञानरूपविद्याप्राप्तिजातान्वर्थनामरोहिण्यादिविद्यादेवतानां । सकलमंपत्संपादकयथाक्रममुपक्रमामहे ।
आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

दोर्भिश्चतुर्भिः कलशं दधाना अंख पयोजं फलपुग्मुखं ॥

सदृष्टिं नैसिद्धजिनानुगा या रोहिणी तां प्रयजामि देवीम् ॥

ओं ह्रीं रोहिणि आगच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ ओं ह्रीं रोहिण्ये जलं ॥ १ ॥

दृष्ट्यादिसम्यग्विनयानुरागां चक्रं समाक्रांतविरोधिचक्रम् ॥

क्रमाने तापलेलें सोने, खुंगा, सोनें, काला, सोनें, चंद्र, हळद, निळा, पिवळा रंग, पांढरा रंग, चंद्र, इंद्र-
नीळ मणि, मेघ, सुवर्ण, जासवंदीचे फुल, व पद्मरागमणि यांच्यासारखा आहे. याची वाहने याप्रमाणेः—कमल,
घोडा, हत्ती, पुष्पयान, मयूर, कोरूपक्षी, हरिण, शरभ, धोरपड, कामव, रेडा, डुकर, सिंह, घोडा, सर्प,
हंस. या विद्या देवतांचें आवाहन वगैरे करून कमलदलामध्ये पुष्पाक्षताक्षपण कराये.

१ 'दोर्भिश्चतुर्भिः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून रोहिणी विद्येला जलादि अष्ट द्रव्य अर्पण करावे. या
रोहिणीच्या चार हातांत क्रमाने कलश, शस्त्र, कमल व महालिंग या वस्तु आहेत. दर्शनविशुद्धि भावनेनें तीर्थ
करपदवी ज्यांना प्राप्त झाली आहे अशा जिनेश्वरावर या देवतेची भक्ति असते. यास्तव इची मी पूजा करितो.

खड्गं पथोजं फलमुद्वहन्तीं प्रज्ञसिंचामि धृताहंदाज्ञाम् ॥ २ ॥
ओं - ह्रीं प्रज्ञति० ॥

शीलव्रताभा जिनभावनास्था विभर्त्ति द्रोभिः पविशृंखलां या ॥

शंखं सरोजं वरबीजपरमाराधयामः पविशृंखलां ताम् ॥ ३ ॥

ओं च्हीं वज्रशृंखले० ॥ ३ ॥

या सुप्रमोदा सुतरामभीक्ष्णं ज्ञानोपयोगोत्तमभावनायाम् ॥

धृतांकुशाभोजसुबीजपूरां वज्रांकुशां तामिह यायजामि ॥ ४ ॥

ओं च्हीं वज्रांकुशे० ॥

सद्धर्मतत्फलजरागभवार्तिभीतिस्वरूपसंवेगविभावनोत्काम् ॥

(२) 'दृष्ट्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ळणून प्रज्ञप्ति देवीची पूजा करावी. सम्यग्दर्शनासहित असलेल्या विनयसंपन्नता या भावनेवर ही देवी भक्ति करिते. इच्या चार हातांत क्रमाने चक्र, तरवार कमल व फल हे पदार्थ आहेत

(३) 'शीलव्रताभा' हा श्लोक व मंत्र ळणून वज्रशृंखला देवीची पूजा करावी. या देवीच्या हातांत वज्र-शृंखला, शंख, कमल, व नीजपूर हे पदार्थ आहेत श्रीलत्रतर्पनीचांग या भागनेवर या देवीची फार प्रीति आहे (४) 'या सुप्रमोदा' । श्लोक व मंत्र ळणून वज्रांकुशा देवीची पूजा करावी. ही देवी अभीक्ष्णज्ञानोपयोग भावनेमध्य प्रीति करिते इच्या हातांत अकुण्ड, - कमल, बीज । हे पदार्थ आहेत.

५ 'पद्धर्मतत्फल' हा श्लोक व मंत्र ळणून जांच्चुन्दा देवीची पूजा करावी. या देवीची जैनधर्म व त्याच्या आराधनेपासून मिळणाऱ्या फलांतर भक्ति आहे. ही देवी ससारदुःखापासून भयभीत आहे संवेगभावनेवर हिचे

सखङ्गकुंठांबुजबीजपूरां जांबूनदां भक्तहितां भजामि ॥५॥

ओं 'ही' जांबूनदादेवि० ॥

धीसंयमत्यागविभावनासश्रीतीर्थकृद्यामजिनां द्विभक्ताम् ॥

वज्राब्जशंखोदकफलांकहस्तां यजामहे पुरुषदत्तिके त्वाम् ॥६॥

ओं 'ही' पुरुषदत्ते० ॥

तत्त्वा तपो दुश्चमराप पुण्यं यस्तीर्थकृद्भाम तमर्चयतीम् ॥

काली यजामो मुसलासिपद्मफलोच्छसदुर्जयदोश्चतुष्काम् ॥७॥

ओं 'ही' कालि० ॥

भक्त्यान्विता साधुसमाधिरूपसद्भावनासिद्धजिनां द्विपद्मे ॥

फार प्रेम आहे. हिच्या हातांत तरवार, भांग, कमळ व गीजपूर हे पदार्थ आहेत.

६ 'मीमंयम' हा श्लोक व मंत्र ह्यांनून पुरुषदत्ता देवीची पूजा करावी. ही देवता ज्ञान, संयम, दान, यांच्या भावनेपासून ज्यांना तीर्थस्मरण मिळाले आहे अशा जिनांच्या चरणांची भक्ति करिते. हिच्या हातांत वज्र, कमळ, शंख व फल हे पदार्थ आहेत

७ 'तत्त्वा तपो' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यांनून काली देवीची पूजा करावी. ज्यांनी दुश्चर तप करून तीर्थकरनामकर्म मिळविले त्या जिनांची पूजा ही देवता करिते. इच्या हातांत मुसळ, तरवार, कमळ, फल हे पदार्थ आहे.

८ 'भक्त्यान्विता' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यांनून महाकाली देवीची पूजा करावी. साधुसमाधि भावना ज्यांनी भाविली आहे अशा जिनेन्द्रांच्या चरणावर ही देवता भक्ति ठेविते. हिच्या हाती चाण, फल, धनुष्य,

चापं फलं बाणमसिं वभार या तां महकालिमहं यजामि ॥

ओं ह्रीं महाकालि० ॥८॥

यस्तीर्थकृन्नाम बबंध वैयावृत्ये स्फुरद्भावनयाप्रापुण्यम् ॥

तं सेवमानामरविंदहस्तामाराधयामो वरगौरिदेवीम् ॥९॥

ओं ह्रीं गौरिदेवि० ॥

योर्हिन्महाभक्तिभरात्तपुण्यैरचिन्त्यमार्हेन्त्यमुपाससाद ॥

तत्पादभक्तां धृतचक्रखड्गां गांधारि गंधादिभिरर्चये त्वाम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं गांधारि० ॥

आचार्यभक्त्योद्यदगण्यपुण्यमर्हेन्तमर्हेन्त्यनुरागयोगात् ॥

कोदंडकांडादियुताष्टबाहुं ज्वालोज्ज्वलज्वालालिनि पूजये त्वाम् ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं ज्वालामालिनि० ॥

तरवार, हे पदार्थ आहते

९ 'यस्तीर्थकृन्नाम' हा श्लोक व त्याचा मंत्र व्णून गौरी देवीची पूजा करावी. ही देवता वैयावृत्य भावनेन तीर्थकरत्त्व पावलेल्या जिनाच्या चरणाची भक्ति करिते. ३ इच्या हातांत कमल आहे.

(१०) 'योर्हिन्महाभक्ति' हा श्लोक व मंत्र व्णून गांधारी देवीचे पूजन करावे. अर्हताची भक्ति करून ज्यांना तीर्थकरपणा प्राप्त झाला आहे अशा जिनाची ही देवता भक्ति करिते. हिच्या हातांत चक्र व सुड्ग आहे.

(११) 'आचार्यभक्त्येति' हा श्लोक व मंत्र व्णून ज्वालामालिनीची पूजा करावी. आचार्यभक्ति भाव-

बहुश्रुतेष्वहितभक्तिमीशं भक्त्या भजंतीं क्षपमुद्रहन्तीम् ॥
धोरं करालं करवालमुग्रत्रिशूलकं मानत्रि मानये त्वाम् ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं मानत्रि० ॥

यः श्रद्धया प्रत्ययरोचनाभ्यां स्पृष्ट्वा जिनेष्टागममेव भजे ॥
तमानमंतीमहिमुद्रहन्तीमंचामि वैरोटि हटस्त्रिपं त्वाम् ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं वैरोटि० ॥

आवश्यकस्यापरिहाणिमुच्चैश्चचार पङ्भेदवतीं वशी यः ॥
तमच्युतं सादरमर्चयंतीं त्वामच्युते खड्गयुजं यजामि ॥ १४ ॥

नेनें तीर्थकर झालेत्या जिनाची ही भक्ति करिते. हिला आठ वाहु आहेत. धनुष्य, बाण वगैरे पदार्थ हिच्या हातांत आहेत.

(१२) ' बहुश्रुतेष्विति ' हा श्लोक समंत झणून मानवीची पूजा करवी बहुश्रुतभक्तीची भावना ज्याने केली त्या जिनेश्वराची ही देवी भक्ति करिते. हिचे वाहन मासा हे आहे ही आपल्या हातात भयंकर तरवार व त्रिशूल धारण करिते.

(१३) ' यः श्रद्धयेति ' हा श्लोक समंत झणून वैरोटी देवीची पूजा करावी. प्रवचनभक्तिभावनेने तीर्थकरत्व प्राप्त झालेत्या जिनाची ही देवता भक्ति करते.

(१४) ' आवश्यकतेति ' हा श्लोक झणून अच्युता देवीची पूजा करावी. पडावयकें ज्याने उत्तम रीतीने पाळिली त्या जिनेश्वराला ही भक्तिने पूजित. हिच्या हातात खड्ग आहे. १५ ' तपःश्रुताद्यैः ' हा श्लोक समंत झणून मानसी देवीची पूजा करावी. तपश्चरण, श्रुत वगैरेनी ज्यांनी धर्मप्रभावना केली त्या

ओं ह्रीं अच्युते० ॥

तपःश्रुताद्यैर्विततान मार्गप्रभावनां यो वृपनीतभव्यः ॥

तस्य प्रणामप्रवर्णां प्रणाममुद्रान्वितां मानसि मानये त्वाम् ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं मानसि० ॥

सार्धमिकेष्वाहितवत्सलत्वमाराधयतीं विभुमक्षमालाम् ॥

मालां वरं चांकुशमादधानां मान्ये महामानसि मानये त्वाम् ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं महामानसि० ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियं ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाघ्नत द्रुतं विद्यादिदेवाहुयाः ॥

पूर्णगा विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरपूर्णाहुतिः ॥ इति विद्यादेवतार्चनम् ॥

जिनेश्वरस्य जी नेहमी प्रणाम करिते तिची मी पूजा करीये.

(१६) 'साधर्मिकव्याहित' हा श्लोक म्हणून महामानसी देवीची पूजा करावी. साधर्मिकान्तर अम करणाऱ्या जिनेश्वरावर हिची अतिश्रुति आहे. अक्षमाला, माला व अंकुश हे पदार्थ ही धारण करिते.

(१७) 'इत्थं सारसपर्ययेति' हा श्लोक म्हणून इष्ट प्रार्थना पुरःसर पूर्णाहुति करावी हे देवतानो तुम्ही प्रसन्न व्हा. तुम्ही या जिनपूजेत येऊन विघ्न दूर करा अशी प्रार्थना करावी.

या प्रमाणे विद्यादेवतार्चन विधि संपला.

अथ चतुर्विंशतिदलन्यस्ताजिनमातृकार्चनविधानम् ॥

मान्विधवाकुकुरूपनाथहरिसंज्ञापूर्ववशोद्भवा ॥

धीरोदाचमहिक्षितः क्षितिनुना यज्जीवितेशाश्च याः ॥

देवेन्द्राः प्रणमंति देवयुवतिव्रातश्चिरं सेवते ॥

दासीवत्सकलाश्च तास्त्रिजगतामंवा जिनांवा यजे ॥

जिनमातृसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं निरतिशयभक्तिभरानतपुरंदरपरिचोदितविधियसेवाविधायिश्रीप्रभृतिदिक्कुपारीकृतसं-
स्कारातिप्रतगर्भागारपरिकल्पितदिव्यारवेदविष्टगपविष्टपरमोत्कृष्टशक्तिजुष्टममुत्पन्ननिष्कलविश्वेश्वरवृष-
भादितीर्थकराभिख्यपुत्रप्रसवपवित्रीकृतसर्वलोकानाम् । निजतनूजगच्चूडामणिजिनगुणानुरागाव-
नमसुरेन्द्रमुकुटतटाटेतहतन्माणिक्थमयूखमालाबालातपोल्लसितसमसमानतसुरकामिनीजनकुटिलकुं-
तलकलापंचरीकुंचुबितपादारविंदानाम् ॥

‘मान्वेक्ष्याकुक्षुर्विति’ तीर्थकरांच जनत मनु, इक्ष्वाकु, कुरु, उग्र, नाथ, हारि वा ‘वंशामध्ये’ जन्म-
लेले आहेत. हे धीर व उदात्त असे राणे होते. व पृथ्वीवर सर्व लोकांस मान्य होते. तीर्थकरांच्या माता
ही उच्चकुलातील होत्या व लोकमान्य होत्या. तीर्थकरांच्या मातापित्यांना देवेन्द्र नमस्कार करितात व
मातांची देवांगना सेवा करितात. तीर्थकरमाता त्रैलोक्याच्या माता आहेत यास्तव मी त्यांची पूजा क-
रितो. जिनमातृसमुदायाची पूजा करण्याकृतितां पूर्वविधि करावा. तीर्थकरांच्या मातांचे श्री च्ही यगैरे
देवता येउन गर्भ शोधन उदरामध्ये कमलाकृति सिंहासनावर तीर्थकर गर्भात येतात. तीर्थ-

विश्वेश्वरा जगन्माता महासती पूज्या सुमंगला इत्यादिप्रतीतान्वयार्थपुण्यनामधेयानाम् । साके-
तादिप्रसिद्धपुराधीश्वरमहानुभावनाभिराजादिमहाराजप्राणवच्छभातिदुर्लभगुणमहितमरुदेव्यादिजिने —
श्वरांबिकानाम् । सकलसंपत्सम्पादकदयामहायागप्रत्यहूह्यहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरं सपर्या-
क्रमं यथाक्रमं उपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजातिज्ञानाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

श्रीनाभिराजस्य समस्तनाभिप्रभोरयोध्याधिरतेः प्रियां त्वाम् ॥

मरुद्गणार्थे मरुदेवि धन्ये मान्ये महामः पुरेदेवि मानः ॥ १ ॥

ओं ह्रीं मरुदेवि आगच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ तिष्ठ ठठ । ओं ह्रीं अत्र मम
सन्निहिता भव २ वषट् । ओं ह्रीं मरुदेव्यै जलमित्यादि ॥

विजितसकलशत्रोः कोसलाधीश्वरस्य प्रविनुतजितशत्रोर्वृद्धभां प्राणकल्पात् ॥

करांच्या मातांना विश्वेश्वरी, जगन्माता, महासती, पूज्या, सुमंगला अशी अन्वर्थ नावे आहेत. जिन पू-
जनामध्ये विघ्ने न यावीत ह्मणून मी त्यांची पूजा करितो. आवाहनादिपुरःसर प्रत्येक मातेची पूजा क-
रण्यासाठी पत्रावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

(१) ' श्रीनाभिराजस्येति , हा श्लोक ह्मणून मरुदेवीचे आव्हान वगैरे करावे ही मरुदेवी नाभिरा-
जाची पत्नी न आदिनाथ तीर्थकरांची माता आहे. यास्तव मी हिची पूजा करितो.

२ ' विजितसकलति ' हा श्लोक ह्मणून विजया मातेची पूजा करावी. ही विजया जितेश्वराजाची पत्नी व

विदितविजयसेनामर्चयेऽर्चयेनीयामजितजिनसवित्रीं मानिनीं लोकजैत्रीम् २ ॥
ओं ह्रीं विजयार्थे ।

अवन्त्यधीशो दृढराजलक्ष्मीर्यस्याः प्रियोभूद्दृढराजभूपः ॥

तां शंभवाकौर्दयपूयभूभृत्तटीमुपासे सुगुणां सुषेणाम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं सुषेणार्थे जलम् ॥

साकेतसाम्राज्यरमावरस्य स्वयंवराभिरुच्यनृपस्य राज्ञीं ॥

यजे सवित्रीमभिनंदनेशः सिद्धार्थिकां सिद्धसमीहितार्थाम् ॥ ४ ॥

ओं ह्रीं सिद्धार्थार्थे जलम् ॥

प्राणप्रियां मेघरथाक्षितीगः साकेतनाथस्य मनोरथासेः ॥

महामतेः श्रीसुमतेः सवित्रीं यजे जगन्मंगलमंगले त्वाम् ॥ ५ ॥

अजित तीर्थकराची माता आहे. हिची मी पूजा करितो.

३ 'अवन्त्यधीशो' हा श्लोक लघून् सुषेणेची पूजा करावी. ही सुषेणा देवी अवन्तीचा राजा दृढ याची पत्नी आहे. व शंभवनाथ तीर्थकरूपी मूर्त्याचा उदय होण्यास पूर्वाचलासारखी आहे यास्तम मी इची पूजा करितो.

४ 'साकेतसाम्राज्येति' हा श्लोक म्हणून सिद्धार्थां मातेची मी पूजा करितो. ही माता साकेतपति स्वयंवर राजाची पत्नी व अभिनदन तीर्थकराची माता आहे.

५ 'प्राणप्रियां इति' हा श्लोक म्हणून मंगलामातेची पूजा करावी साकेत शहराच्या राजा मेघरथाची ही पत्नी आहे, व सुमति जिनाची माता आहे

ओं ह्रीं मंगलायै जलम् ॥

कौसंब्यधीशो धरणाव्हयस्य प्राणेश्वरि त्वां धरणीधरस्य ॥

यजामि पद्मप्रभपद्मबंधुं प्राचो सुधीभ सुषमैकसीमे ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं सुधीमायै जल ॥

काशीपुरवरलब्धप्रतिष्ठनुतसुप्रतिष्ठनृपराज्ञीम् ॥

प्रयत्ने पृथिवीपेणा सुपाश्वर्जिनरत्नजन्मखनिम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं पृथ्वीपेणायै जलम् ॥

चंद्रश्चंद्रपुरीं शशाम स महासेनो महीशां महा-- ।

सेनस्तस्य मनःप्रिया क्षणकगी सल्लक्षणा लक्ष्मणा ॥

या चंद्रप्रभचंद्रः ससुदयभैद्री महाशामिमा--

६ 'कौसंब्यमीय उति' हा श्लोक स्पष्टान सुधीमामतेची पूजा करावी. कांभरीचा राजा जो धरण त्याची ही पत्नी होती व पद्मतीर्थकराचा हा माना होती.

७ 'काज्ञापुंगुति' हा लोक लक्षण पदार्थेणा मातची पूजा करावी. ही राणी काशीदेशाधिपति सुप्रतिष्ठ राजाची पत्नी व सुपाश्वर्तीये-राची माता ओ.

८ 'चंद्र इति' हा लोक लक्षण लक्ष्मणा देवीची पूजा करावी. ही चंद्रपुर शहराचा राजा महासेन त्याची पत्नी व चंद्रप्रभ ती करताची माता होती. हिच्या पायांना इंद्राणी येऊन नमस्कार करित असे. चंद्रप्रभती-

सम्यर्चासि शर्चाकचालिकलितश्रीपादपद्मद्वयाम् ॥८॥
ओं ह्रीं लक्ष्मणायै जलम् ॥

काकचद्वीशो महिर्ण महार्ग्यां सुग्रीवराजस्य समग्रशक्तेः ॥

श्रीपुष्पदंतोदयपुण्यपूज्यां यजेऽभिरामे जयरात्रिके त्वाम् ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं रामायै जलम् ॥

या राजभद्रनगरीपतिराजधर्मदाढ्योल्लसद्दृढस्थक्षितिपालराज्ञी ॥

तां शीतलप्रसवकल्पितसर्वलोकानंदं प्रबन्धचरणां प्रयजे सुनंदां ॥ १० ॥

ओं ह्रीं सुनंदायै जलम् ।

विष्णुः स जिष्णुविभवो वरसिंहपुर्याः सिंहासनं शिखरितुंगमलंकरिणुः ॥

यस्याः प्रियः प्रसवनादितलोकनंदा श्रेयोजिनस्य जननीमभिजये त्वाम् ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णाय चंद्राचा उदय होण्याम ही पूर्वदिशेमारली झाली यास्तव मी इंच भक्तिने आराधन करितो
९ 'काकचद्वीशो' हा लोक लक्षण जयगमा देवीचा पूजा करावी. ही पुष्पदंत तीर्थकराची माता व काकंदी
शहराचा राजा सुग्रीव याची राणी आहे.

१० 'या राजभद्रेति' हा श्लोक लक्षण सुनंदा मातेची पूजा करावी. ही शीतलतीर्थकराची माता आहे
हिचा पति राजभद्र नगरीचा राजा दृढधर्म हा आहे

११ 'विष्णुरिति' हा श्लोक लक्षण विष्णुश्री देवीची जलादिकर्मांना पूजा करावी. ही श्रेयाच तीर्थकराची
माता आहे. हिचा सिंहपुर शहराचा विष्णु राजा हा पति आहे.

ओं ह्रीं विष्णुश्रियै जलम् ॥

राजन्वर्ती यो वसुपूज्यराजश्चकार चंपापुरमस्य राज्ञीम् ॥

त्रैलोक्यपूज्यक्रमवासुपूज्यप्रसूं यजे देवि जयावति त्वाम् ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं जयायै जलम् ॥

कांपिल्यत्रल्लभश्रीकृतवर्ममहीपतेर्महादेवी ॥

विमलजिननाथजननीं विमलगुणामर्चये जयश्यामाम् ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं जयश्यामायै जलम् ॥

साकेतसिंहासनमध्युवास यः सिंहसेनो महिषीममुष्य ॥

शीलव्रतालंकृतसुव्रताख्यामनतजिन्मातरमर्चयामि ॥ १४ ॥

ओं ह्रीं सुव्रतायै जलम् ॥

१२ 'राजन्वर्तीमिति' हा श्लोक ळणून जयावती देवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही वारुपूज्य तीर्थंकराची माता व वसुपूज्य राजाची पत्नी आहे. हा राजा चंपापुरीत राज्य करीत असे.

१३ 'कांपिल्येति' हा श्लोक ळणून जयश्यामा मातेची जलादिकांनी पूजा करावी. ही विमलनाथ जिनाची जननी व कृतवर्म राजाची पत्नी आहे. हा राजा कांपिल्य शहरामध्ये राज्य करीत असे.

(१४) से. 'साकेतसिंहासनेति' हा श्लोक ळणून सुव्रता देवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही अनंत जिनाची माता व साकेतधिप सिंहसेन राजाची पत्नी होती

भातुक्षितीशः कुरुवंशमानोः प्राणेश्वरीं रत्नपुरेश्वरस्य ॥
सद्धर्मतीर्थकरधर्मानाथप्रसूमुपासे स्तुतसुप्रभे त्वाम् ॥ १५ ॥
ओं ह्रीं सुप्रभायै जलम् ॥

हस्तिनागपुरंपंकजभास्वद्विश्वसेननृपुंगववेदीम् ॥
पूर्वशांतिभरशांतिसवित्रीभर्चयामि भवतीमहमैरे ॥ १६ ॥
ओं ह्रीं ऐरिण्यै जलं ॥

शस्तश्रियो हस्तिनपालकस्य श्रीसूरसेनस्य महीक्षितो या ॥
मनःप्रिया कुंथुजिनेन्द्रमाता श्रीशांतिदेवीमिह तां यजामि ॥ १७ ॥
ओं ह्रीं सुमित्रायै जलम् ॥

शशास यो हस्तिनमस्तशत्रुः सुदर्शनो दर्शनशुद्धिमुख्यः ॥

- (१५) ' भातुक्षितीशः ' हा श्लोक हणून सुप्रभाराणीची पूजा करावी ही राणी धर्मतीर्थकराची माता व भानुराजाची राणी होती. हा राजा रत्नपुराचा अधिपति होता.
(१६) ' हस्तिनागपुरेति ' हा श्लोक हणून ऐरादेवीची पूजा करावी. ही देवी शांतिनाथ तीर्थकराची माता आहे. हस्तिनापुर शहराचा विश्वसेन राजा हा ऐरादेवीचा पति आहे.
(१७) ' शस्तश्रियो ' हा श्लोक हणून सुमित्रा देवीची पूजा करावी. ही देवी हस्तिनापुराधिपति सुूरसेन राजाची पत्नी व कुंथु जिनेन्द्राची माता आहे.
(१८) ' शशास ' हा श्लोक म्हणून प्रभावती देवीची पूजा करावी. ही देवी अरतीर्थकराची

तत्प्रेयसीं विश्रुतमित्रसेनां यजे जिनेशो जननीमिरस्य ॥ १८ ॥

ओं ह्रीं प्रभावत्यै जलम् ॥

पृथ्वीललामं मिथिलापुरं यो ररक्ष शुंभदृगुणकुंभभूपः ॥

प्रजावतीं तन्महिषीं महामो यतो लसन्मल्लिविभोः सवित्रीम् ॥ १९ ॥

ओं ह्रीं पद्मावत्यै जलम् ॥

राजश्रिया राजगृहे रराज यो राजमित्रस्य सभित्रनाम्नः ॥

राज्ञीं महामो मुनिसुव्रतस्य प्रसृं मुखश्रीजितसोमशोभां ॥ २० ॥

ओं ह्रीं वप्रायै जलम् ॥

मिथोऽनुरागा मिथिलापुरेशो राज्ञीं विनूता विजयस्य राज्ञः ॥

नमेरुमेयद्विसतोऽस्य माता या वप्पिलास्यै बलिमर्पयामि ॥ २१ ॥

ओं ह्रीं विनूतायै जलं ॥

माता आहे. व हस्तिनागराधिपति सुदर्शन राजाची ही पत्नी आहे.

(१९) ' पृथ्वीललार्भ ' हा श्लोक म्हणून पद्मावती देवीची पूजा करावी. ही मिथिलापुर शहराचा राजा कुंभ याची राणी आहे व मल्लितीर्थेऋाची माता आहे.

(२०) ' राजश्रियेति ' हा श्लोक वप्रा देवीची पूजा करावी. ही देवी सुमित्रराजाची पत्नी व मुनिसुव्रत तीर्थकराची माता आहे.

२ ' मिथोऽनुरागा ' हा श्लोक म्हणून विनूतामार्नेची पूजा करावी. ही विजयराजाची राणी व नमितीर्थकराची माता आहे.

या द्वारवत्यमरकल्पितराजधानीराजत्समुद्रविजयक्षितिपालराज्ञी ॥
माता विविष्टपपतेस्त्वमरिष्टनेमेश्चाये प्रसीदु शिवदेवि भवत्यशब्जम् ॥ २२ ॥
ओं ह्रीं शिवदेव्यै जलम् ॥

काशीमहीशासनविश्वसेन प्राणेश्वरीं विश्वजगत्सवित्रीम् ॥
ब्रह्मावह्यां ब्रह्मपथस्य नेतुः पार्श्वप्रभोर्भोर्मातरमर्चयामि ॥ २३ ॥
ओं ह्रीं देवदत्तायै ॥

क्षोणीमंडनकुंडरूढनगरीनाथस्य नाथान्वय--
श्रीसिद्धार्थमहीपतेः प्रियतमा सिद्धाखिलार्थस्य या
लोकालोकविवर्धमानाविलसद्भविर्धमानांबिकां ॥
लोकांबां प्रियकारिणीं प्रियकरिं यायडिम तां यज्वनाम् ॥ २४ ॥
ओं ह्रीं प्रियकारिण्यै जलम् ॥

२२ 'यो द्वारवत्यश्नोति' हा श्लोक व मंत्र ह्मणून शिवदेवीची पूजा करावी. ही समुद्रविजयरा-
जाची मुख्यराणी होती व नेमितीर्थकराची माता होती.
२३ 'काशीमहीति' हा श्लोक म्हणून देवदत्ता देवीची पूजा करावी. ही देवी विश्वसेन राजाची प-
त्नी व पार्श्वनाथजिनाची माता आहे.
२४ 'क्षोणीमंडनेति' हा श्लोक म्हणून प्रियकारिणीदेवीची पूजा करावी. ही सिद्धार्थराजाची

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नास्त नः ॥
सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाम्नत द्रुतं सर्वो जिनेन्द्राभिव्यक्ताः ॥
पूर्णांगा विधिपूर्तिपूर्णफलदा पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसारं पूर्णाहुति ॥

यासां गतिमगोत्रजः सकलविघ्नेर्भीश्वरः सुव्रतः ॥
शेषाः काश्यपगोत्रजा जिनवराः पुत्रा जगत्स्वामिनः
यां धर्मास्थितिहेतवो जिनलसन्नो कर्मनो आगम—
द्रव्योत्पादनतो जिनेन्द्रजननीः संभावयेद्येण ताः ॥
एतद्वदंनमुद्रया पठित्वा भक्त्या पंचागप्रणामं कुर्यात् ॥

इति जिनमातृपूजाविधानम् ॥

‘ इत्थं सारसपर्यया ’ हा श्लोक ऋणुन इष्टप्रार्थनापुरःसर २४ जिनमातांना पूर्णाहुति द्यावी.
‘ यसां गतेमेति ’ हा श्लोक ऋणुन वंदनामुद्रा करून भक्तीने सर्व जिनमातांना पंचांग प्रणाम करावा.

अथ द्वात्रिंशत्पार्ष्णिपित्तशक्रार्चनम् ॥

चतुर्णिकायप्रभवामरेन्द्रान् । जिनेन्द्रसेवाप्रसितान्तरंगान् ॥

प्रभूतभूतिद्युतिसौख्यबोधानाहूय मंत्रैः पृथगर्चयामि ॥

द्वात्रिंशदिन्द्रपूजाप्रतिज्ञापनाय पक्षेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

द्वासप्ततिर्यानि भवन्ति लक्षाः कोट्यश्च सप्ताणि महन्ति तानि ॥

प्रपालयन्तो भवनानि सर्वेय्यायान यूयं भवनामरेद्राः ॥

भवनेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वार्थेन विदध्यात् ॥

ओं विविधरत्नप्रभासहचरितरत्नप्रभाभूमिभागावभागावस्थितभवनवासशीलतान्वर्थभवन-
वासिसामान्यसंज्ञानां । प्रतिविशिष्टनामकर्मोदयप्रतिपादितासुरनागविद्युत्सुपणां शिवातस्तानितोदधिद्वीप-
द्विकुमारविशेषसंज्ञानाम् । कुमारवद्वेषायुधयानवाहनक्रोडादिप्रकृतारूढकुमारव्यपदेशानाम् । काय-
प्रवीचारीपीतांतलेश्यानाम् । दशभेदोपलक्षितप्रथमनिकायनिर्वाच्यमानदेवानाम् ॥ प्रतिनिका

‘चतुर्णिकार्येति’ हा श्लोक ह्यनून वर्त्तीस इन्द्राची पूजा करण्याच्या प्रतिज्ञेस्तव ३२ कमलपत्रावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

‘द्वासप्ततिरिति’ हा श्लोक ह्यनून भवनेन्द्रांच्या समुदायाची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा, सातकोटि वहात्तरलक्ष भवनांचे अधिपति अशा सर्व भवनेन्द्रांनो ! आपण जिनपूजा करण्यासाठी या-
हे भवनवासी इन्द्र रत्नप्रभा पृथ्वीच्या पंकभाग व खरभाग यामध्ये राहतात. या सर्वांची भवनवासी ही सामान्यसंज्ञा आहे असुर, नाग, विद्युत्, सुपर्ण, अग्नि, वात, स्तनित, उदधि, द्वीप,

यभेदं द्विसंख्ययेन्द्रत्वमात्मसात्कुर्वताम् ॥ सामानिकादिमुरनमितिसंसेव्यमानानां सौधैर्भशानद्र-
संजातसहाभ्यसूयचमवैरोचनप्रभृतिविंशतिभवेन्द्राणा ॥ सकलसंपत्समादकदयार्मययागप्रत्यूहव्यू-
हातिर्कमार्थमविहर्नादिपुरःसरसंपर्कक्रिमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रति-
ज्ञापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षतैश्चिपेत् ॥

अथ असुरेन्द्रादीनां पृथक्पूजा ।

अन्यादिदिग्गतमहामहिपादिसप्तानीकं लुलायगतमुद्रटमुद्रगरास्त्रम् ॥

चूडामणिप्रथितचिन्हयुताग्रमौलं जैनेन्द्रभक्तमसुरेन्द्रमिहाव्हयामि ॥

ओं ह्रीं असुरेद्र आगच्छ २ संवौपट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ।

ओं ह्रीं अत्रि मम सन्निहितौ भव २ वपट् । एवं सर्वत्र ।

ओं ह्रीं असुरेन्द्राय इदमर्घ्यं पाद्यं ॥ १ ॥

दिक् अशा नामकर्मोच्चा विशिष्ट उदयाने योना असुरेकुमार, नागकुमार अशीं नाग आहेत. यांचे वप
आयुध, वाहन, क्रीडा वगैरे कुमाराप्रमाणे अर्घ्य लघूत योना कुनार अर्घ्य स्मरणतात मनुष्याप्रमाणे
हे मैथुनेसेवन कर्गितातः योना कृष्णलेशेपासून पीतलेशेपर्यंत चार लेश्या अर्घ्यतात याचे दहा भेदांची
वर नावे सांगितली आहेत. या प्रत्येक भेदामध्ये दोन दोन इंद्र अवतात. या प्रत्येकाची पूजा करण्यासाठी
ठी कमलपत्रामध्ये पुष्पाक्षताक्षपण करावे.

१ 'अन्यादि' हा श्लोके म्हणून असुरेन्द्रांचे आवाहन वगैरे कराने या इंद्रांचे महिष वाहन आहे.
रेडा वगैरे सात प्रकारचे यांचे सैन्य आहे. हा इंद्र जिनेन्द्रभक्त आहे याच्या किरीटावर चूडामणीचे
चिन्ह आहे.

नागाधनीकं कमठाधिरूढं नागस्फटाचिन्हमुदूढवन्तम् ॥
नागेन्द्रपाशप्रतिभासहस्तं नागेन्द्रमेनं विधिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं नागकुमारेन्द्राय इदमर्घ्यं ॥ २ ॥

सुपर्णमुख्यावृतसप्तसैन्यं सुपर्णचिन्हातिहटचिरीटम् ॥

दंडं प्रचंडोज्ज्वलमंडलाग्रं विभ्राणमंचामि सुपर्णराजम् ॥

ओं ह्रीं सुपर्णकुमारेन्द्राय ॥ ३ ॥ इदमर्घ्यमित्यादि ॥

द्विपादिसेनांचितसप्त द्रुपांककोटीरविराजमानम् ॥

द्वीपादिदेशेषु विहारसक्तम् । द्वीपेन्द्रमर्चामि तुरंगरूढम् ॥

ओं ह्रीं द्वीपकुमारेन्द्राय । इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ४ ॥

कोटीरकोटीमकरांकमन्याद्याशसु गच्छन्मकराद्यानीकम् ॥

२ 'नागाधनीकं' हा श्लोक क्षणून नागेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें वाहन कांसव हें आहे. याच्या किरीटावर नागाच्या फणाचें चिन्ह आहे नाग वगैरे याचें सैन्य आहे.

३ 'सुपर्णेति' हा श्लोक क्षणून सुपर्णेद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या किरीटावर गरुडाचें चिन्ह आहे. याच्या हातांन मोठी काठी आहे

४ 'द्विपादिसेनेति' । श्लोक क्षणून द्वीपकुमांद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या किरीटावर हत्तीचें चिन्ह आहे हत्ती वगैरे याचें मात तऱ्हेचें सैन्य आहे. हा इंद्र द्वीप वगैरे ठिकाणी विहार करितो

५ 'कोटीरेति' हा श्लोक क्षणून उदधिकुमारेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें मगर वगैरे सैन्य आहे. पाण्यां-

वारीभयानं वडिदं ऽचंडं वाराशिनथं परितर्पयामि ॥
 ओं ह्रीं उदधिकुमारेन्द्राय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ५ ॥
 खड्गं धरन्तं धृतवज्राचिन्हं खड्गाद्यनीकैः परितः परीतम् ॥
 मृगेन्द्रमासं स्तानितोयनादं संपूजयामः स्तनितामरेन्द्रम् ॥
 ओं ह्रीं स्तनितकुमारेन्द्राय । इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ६ ॥
 आरूढमुच्चंडतरं वराहं स्वस्वस्तिकाकं कर्मादिमैत्र्यम् ॥
 विद्युन्महादंडधरं प्रचंडं विद्युत्कुमारेन्द्रमिहार्चयामि ॥
 ओं ह्रीं विद्युत्कुमारेन्द्राय ॥ इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ७ ॥
 सिंहादिसप्तप्रमवाहिनीशं सिंहांकमौलं परिधायुधोग्रम् ॥
 यजामि दिव्याद्भुतचारुवेषं दिक्कुंजरवस्थितादिककुमारम् ॥
 ओं ह्रीं दिक्कुमारेन्द्राय ॥ ८ ॥

तला हत्ती हें याचें वाहन आहे. हा समुद्राचा अधिपति आहे.

६ 'खड्गमिति' हा श्लोक ऋणून स्तनितकुमारेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें सिंह वाहन आहे. याच्या मुकुटावर वज्राचे चिन्ह आहे. व याच्या हातात तगर आहे.

७ 'आरूढमिति' हा श्लोक ऋणून विद्युत्कुमाराची पूजा करावी याचें वराह हें वाहन आहे. उंट वगैरे सात प्रकारचें याचें सैन्य आहे.

८ 'सिंहादीति' हा श्लोक ऋणून दिक्कुमारेन्द्राचें पूजन करावें. हत्ती हें याचें वाहन आहे. सिंह वगैरे

कुंभांकमुल्कायुधकल्पितारिस्तं महास्तं विमानसंस्थम् ॥
यजे परीतं शिवि शद्यनैकरनीन्द्रमग्न्युज्ज्वलकीलमौलि ॥

ओं ह्रीं अग्निकुमारेन्द्राय ॥ ९ ॥

तुरंगमाः स्तुतसप्तसैन्यं तुरंगमालक्षितसत्तिरीटम् ॥

तुरंगमारूढभिः महामो महीरुहास्त्रं पवनामरेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं वातकुमारेन्द्राय ॥ १० ॥

असुरफणिसुपर्णद्वीपशेषाधिपा ये परमुदधिप्रपल्याधार्धहीनायुपः स्युः ॥
प्रवरमाहिपमुख्यः सप्तमैदैरनीकैः कृतपरिवृतयोऽप्राक्तेर्धिताः सन्तु शान्त्यै ॥
इष्टप्रार्थनापुरःसरं णीहुतिः ॥ इति

भांवनेन्द्रार्चनम् ॥ ११ ॥

सात प्रकारच्या सैन्याचा हा अधिपति आहे. व याचा फार सुंदर वेप आहे.

९ 'कुंभांकमिति' हा श्लोक लपून अग्निकुमाराची पूजा करावी. याच्या मुकुटावर कलशाचे चिन्ह आहे.

१० 'तुरंगमर्धीति' हा श्लोक लपून वातकुमाराचे पूजन करावे. याचे घोडा हे वाहन आहे. दृक्ष आयुध आहे घोडा वगैरे सात प्रकारचे याच सैन्य आहे.

११ 'असुरफणीति' हा श्लोक लपून इष्टप्रार्थना करून या सर्व दहा धुवनवासी इंद्रांना अर्घ्य द्यावे.

संख्याव्यतीताश्रयवर्तमानभौमामराणां प्रभवो भवन्तः ॥
आयातु तिष्ठन्तु ममात्र साक्षाद्भवन्तु गृहन्तु च यज्ञभागम् ॥
व्यंतरेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं विविधवनवनाधिगिरिवेदिकादिदेशान्तरनिवासशीलतान्त्र्यव्यंतरसाधारणनामधेयानाम् ।
नामकर्मविशेषाविष्कृतकिन्नरकिंपुरुषमहोरगंधर्वयक्षराक्षसभूतपिशाचविशेषाभिधानानाम् ॥ प्रथमचतु-
र्लेश्याकायप्रवर्चायुक्तानाम् । अष्टप्रभेदविशिष्टद्वितीयनिकायनिचितदेवानां । द्विद्विसंख्यया प्रतिनि-
कायप्रभेदार्मेद्रत्वमापनीपद्यमानानां । अंजनाद्यष्टादिकचतुष्टयावस्थितजंबूद्वीपप्रमितपंचपंचमहानगर-
निवासिनाम् । प्रचुरतरपरिच्छिदपङ्क्ततामरिककरपरीतकिन्नगकिंपुत्पादिषोडशव्यंतरेन्द्राणाम् ॥ सकल-
संपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यहूहूहातिक्रमार्थमावाहनदिसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥
आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनार्थं पलेपु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

‘संख्याव्यतीतेति’ हा श्लोकं ह्यणून व्यंतरेन्द्राची पूजा एण्यथाकृतिता पूर्वविधि कगवा. नाना प्रकारचे प-
र्वत, समुद्रवेदिका वंगरे देशामध्ये हे देव राहतात म्हणून यांच व्यतर हे नांव मायेक आह. नामकर्मल्या निशेप
उदयाने यांचे किन्नर, किंपुरुष वगैरे आठ भेद आहेत पहिल्या चार लेश्या याग असतात. या आठभेदांमध्ये दोन
दोन इंद्र आहेत. यांची जंबूद्वीपा एवढी पांच पांच महानगरे आहेत. अशा या व्यंतरेद्रांचे पजन जिनेश्वराच्या पू-
जनामध्ये विषय उपस्थित होऊ नये ह्यणून कगवे.

अथ प्रत्येकपूजा ।

जिनानदृष्टविरोधदृष्टीनिमित्तं फणिपाशमणिम् ॥

अष्टापदाधिष्ठितामिष्टतुष्टं कुर्वे महत्किंनरकिंनरेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं किंनरेन्द्राय ॥ १ ॥

हटतिरीटादमणिप्रभाभिरुत्पादयन्तं सुरचापकोटिम् ॥

निशांतखंडाचितपाणिसिष्टया किंपूरुषं तोषयुतं तनोमि ॥

ओं ह्रीं किंपुरुषेन्द्राय ॥ २ ॥

विशालशर्दूऋविमानसंगं मुनीशशार्दूलपदाब्जभृंगं ॥

अयोग्रदंडांचितबाहुदं महोरगेन्द्रं प्रयजे प्रचंडम् ॥

ओं ह्रीं महोरगेन्द्राय ॥ ३ ॥

जिनेन्द्रहसं परमुक्तिहंसीप्रियं वहन्तं निजमानसांतः ॥

ॐ नमः

(१) ' जिनानिति ' हा श्लोक म्हणून जिनैन्द्राची पूजा करावी. ज्याच्या मतांत कोठेच विरोध येत नाही अशा जिनानी हा इंद्र उपासना करितो याच्या हातात नागपत्ता आहे व याचें वाहन अष्टापद आहे.

(२) ' हटदिति ' हा श्लोक म्हणून किंपुरुषेन्द्राचें पूजन करावें. याच्या हातांत तीक्ष्ण खड्ग असतो हा जिनपूजेमध्ये आनंद मानतो.

(३) ' निशालेति ' हा श्लोक ह्यणून महोरगेन्द्राचें पूजन करावें. याचें विमान वाघाच्या आकृतीचें आहे. हा जिनैन्द्राच्या पदकमलीं भुग्यासारग्या लेीन असतो. याच्या हातांत लोखंडाची काठी असते.

हंसाधिरूढं मह्यामि यज्ञे सार्वस्य गांधर्वकसार्वभौमम् ॥

ओं ह्रीं गंधर्वेन्द्राय ॥ १ ॥

फणीश्वराकारमहविमानं फणिव्रजामेवितशेवघ्नीशम् ॥

अक्षोत्सवं मोक्षपथास्थितानां रक्षाक्षमं यक्षपति प्रयक्ष्ये ॥

ओं ह्रीं यक्षेन्द्राय ॥ ५ ॥

अक्षानपेक्षाक्षयमोक्षलक्ष्मीविलक्षमहेत्पदपक्षपातम् ॥

हर्षक्षरूढं धृततीक्ष्णकुंतं यक्ष्यामि रक्षःगतिमार्यरक्षम् ॥

ओं ह्रीं राक्षसेन्द्राय ॥ ६ ॥

सभंगमंगतिगसंगतोक्तिं जिनं जगन्मंगलमभजन्तम् ॥

तुरं तुरंगं गतमुद्धभूतिं भूतेन्द्रमुद्धभूतभृदं तनोमि ॥

(४) ' जिनेन्द्रेति ' हा श्लोक ळणून गंधर्वेन्द्राचें पूजन करावें हा इंद्र मुक्तिरूपी हंसीचा प्रिय अथा जिनेंद्राला आपल्या मनामध्ये धारण करितो. याचें हस हें वाहन आहे.

(५) ' फणीश्वरेति ' हा श्लोक ळणून यक्षेन्द्राची पूजा करावी. हा यक्ष मोक्षमार्गमध्ये प्रवृत्त झालेल्या भव्यांचें रक्षण करितो. याचें विमान नागाकृति आहे.

(' ६) ' अक्षेति ' हा श्लोक म्हणून राक्षसेन्द्राचें पूजन करावें. हा इंद्र अर्हन्ताच्या पायाची पूजा करितो. याचें सिंह हें वाहन आहे. याचें आपल्या हातांत भाला घेतला आहे.

[७] ' सभंगेति ' हा श्लोक ळणून भूतेन्द्राचें पूजन करावें. हा इंद्र जगन्मंगल व स्पष्टादाचें वर्णन करणाऱ्या जिनेश्वराचा भक्त आहे.

ओं च्हीं भूतेन्द्राय ॥ ७ ॥

आराध्यमर्हत्पदपुंडरीकमाखंडलैः पंडितपुंडरीकैः ॥

आराधयंतं धृतचंडदंडं प्रीतिं पिशाचाधिपतिं तनोमि ॥

ओं च्हीं पिशाचैन्द्राय ॥

लायस्त्रिदशैर्लोकपालैर्व्यपतेयैः सेव्यते सप्तसामानिकाद्यैः ॥

तेमी युक्ता द्विद्विदेवीसहस्रैः सर्वे शान्त्यै सन्तु भौमामरेन्द्राः ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णार्घ्यः ॥ इति व्यंग्द्वार्चनम् ॥

अथ ज्योतिर्गिन्द्रार्चनम् ॥

कायप्रवीचारसुखानुरक्तान्पीतांतलेश्यास्त्रिविधानवन्तौ ॥

ज्योतिष्कदेवानयि चंद्रसूर्यावायातमात्मीयपरिच्छदाभ्याम् ॥

‘आराधयेति’ हा श्लोकं कृण्वन् पिशाचेन्द्राची पूजा करावी. हा अर्हताच्या चरणाचा भक्त आहे, या व्यक्तीनेन्द्रामध्ये इंद्र सामानिक वगैरे भेद आहेत, परंतु त्रायस्त्रिंश न लोकपाल हे भेद नाहीत. व्यक्तीनेन्द्राना प्रत्येकांना दोन दोन हजार देवी असतात.

‘त्रायस्त्रिंशेति’ हा श्लोक कृण्वन् इष्टप्रार्थनापुरःसर त्या सर्वानां अर्थात व्यक्तीनेन्द्रांना अर्घ्य द्यावा,

अर्ता ज्योतिर्गिन्द्रार्चनम्.

कायप्रवीचारेति’ हा श्लोक कृण्वन् ज्योतिष्केन्द्राची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा. चित्राष्टभुज्या सप्तादीपासून ७९० योजनावर ज्योतिर्देवांचे अवस्थान आहे हे देव ११० योजन जाडीच्या आकाशक्षेत्रामध्ये राहिले

ओं चित्रासमतलोपरि नवत्युत्तरसप्तशतयोजनानि व्यतिक्रम्य व्यवतिष्ठमाने, दशाधिकशत-
योजनबहुलतिर्यगसंख्यातद्दीपसमुद्रप्रमाणघनोद्दिधपर्यंतज्योतिर्लोकं प्रवर्तमानानाम् ॥ ज्योतिःस्व-
भावतान्वयार्थीकृतज्योतिष्कसाधारणसमाख्यानाम् । तत्तन्नामकर्मप्रत्ययप्रसूतसूर्येन्दुग्रहनक्षत्रप्रकीर्णकता-
रकाविशेषाव्हयानाम् । मेरुमेकादशभिर्ग्योजनशतैरैकविंशतिं परिहृत्य प्रदक्षिणं नृलोके नित्यमावर्तमा-
नानाम् ॥ मातुषोत्तरमहीधराद्वहिरवस्थितानां क्रियाविशेषपरिच्छिन्नान्यपरिच्छेदनिमित्ताक्रियाविशेष-
रूपव्यवहारकालप्रवर्तकानाम् । पंचभेदसमंचिततृतीयनिकायसंज्ञातदेवानाम् । प्रभावादिभिः प्राधा-
न्यमास्कंदतां सूर्यचंद्रमसाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थं आवाहनपुरःसरं
समुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञानाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

उत्तानीकृतगोलकार्धसदृशे धिर्वेकमण्यादिके ॥

आहेत. घनोद्दिधवातवलयपर्यंत हे व्यापून राहिले आहेत ह चमकतात झणून यांना ज्योतिर्देव झणतात. निशिष्ट
नामकर्मिच्या उदयानें यांना चंद्र, सूर्य, ग्रह, नक्षत्र, प्रकीर्णकतारा वगैरे नांवें पडली आहेत हे ११२१ योजनं सोडून
मेरूला प्रदक्षिणा घालतात. मातुषोत्तर पर्वताकडील ज्योतिर्देवाची विमानें स्थिर आहेत. या देवांस न्ये चंद्र व सूर्य हे
मुख्य इंद्र आहेत. जिनयज्ञांत विघ्नपरिहार व्हावा झणून यांची मी पूजा करितो.
'उत्तानीकृत' हा श्लोक झणून सोमेन्द्र अर्थात् चंद्र यांची पूजा करवी. याच्या विमानाची आकृति उता-

मध्येध्यासिजिनालये पुरुषुरे शोभाभिरामे स्थिरम् ॥

नक्षत्रैः प्रचुरप्रकीर्णमगणैरकैर्ग्रहैरावृतम् ॥

चंद्रं कुंतकरं चराचराविधुं सिंहाधिरूढं यजे ॥

ओं ह्रीं सोमेन्द्राय ॥

प्रस्फीतातपमर्धगोलकनिभं पद्माक्षरत्नात्मकम् ॥

राजचैत्यनिवासमध्यनगरं योऽलंकरोत्युज्ज्वलम् ॥

लोके रात्रिदिवास्थितिं वितनुते मेरोःपरीत्याचर-

न्नर्कस्थायिचराकैर्कुमुदभितं तं तन्महेऽहन्महे ॥

ओं ह्रीं सूर्येन्द्राय ॥ २ ॥

यो योजनान्यष्टशतीं व्यतीत्य भूमेश्चरन्व्योमनि भानुमाली ॥

यो योजनाशीतिमतीत्य तस्माच्चंद्रोर्धितौ तौ भवतां प्रसन्नौ ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुतिः ।

इति ज्योतिष्केन्द्रार्चनम् ॥

प्या गोलाधीसारखी आहे. याच्या विमा गह्वरें सुंदर जिनालय अ हे. हें विमान पुढील नक्षत्र व ग्रहांनीं वेष्टित असे असते. चंद्राच्या हातात माला आहे व तो मिहिरूढ झालेला आहे. 'प्रस्फीतेति' हा श्लोक क्षणन सूर्याची पूजा करावी. याचे ही विमान चंद्राच्या विमानासारखे आहे याच्या विमानांत जिनमंदिर आहे. याचें घोडा हें वाहन आहे.

अथ कल्पेन्द्रार्चनम् ॥

‘द्वौ सागरौ सप्तदशसिंहास्थितिक्रमादिद्वहच्यधिका च यावत् ॥

द्वाविंशतिर्धेषु सुराधिपास्ते सर्वे समयांतु भजंतु पूजाम् ॥

कल्पेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओ इंद्रासामानिकादिविविधकल्पनाधिकरणद्व्यष्टकल्पोत्पन्नतोपकलितकल्पोपन्नसामान्यसंज्ञानाम् ॥ तत्तत्कल्पसाहचर्यात्स्वभावतो वा सौधमैशानसानत्कुमारपाहेन्द्रबल्ललातवशुक्रशतारानन्तप्राणतारणाच्युतैर्द्रविशेषाभिरुयानाम् ॥ उपर्युपरिकल्पोषु स्थितिप्रभवमुख्यकुतिलेऽत्रयाविशुद्धान्द्रियाविधिविषयैरभ्यधिकानाम् ॥ गतिशरीरपरिग्रहाभिमानैर्हीनानाम् ॥ द्वित्रियुगलशेषकल्पेषु प्रायः पीतपद्मशुक्ललेइयानाम् ॥ एकैकद्वित्रियुगलशेषकल्पेषु कायभ्यर्शरूपशब्दमनःप्रयत्नगाराणाम् ॥ इन्द्रभेदाहितद्वादशप्रभेदांचितचतुर्थनिकायनिचितसकलकल्पोपपन्नैवेन्द्राणां । पंचकल्यणैर्द्रध्वजप्रमुखशतभस्विधानोन्मुखशतमरत्रादिद्वादशकल्पेन्द्राणाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थं आवाह-

‘यो योजनान्येति’ हा श्लोकं ह्यणून इष्टप्रार्थनादुःसरयाना पूर्णाहुतिं ध्यायी.

कल्पेन्द्रार्चनं.

‘द्वौ सागरेति’ हा श्लोकं कथं कल्पेन्द्राची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा, सौधमादि इंद्रांचें आयुष्य क्रमानें दोन, सात, दहा, चौदा, अशा रीतीने वाढत वाढत सोळाव्या स्वर्गातील इंद्राचे २२ सागर आयुष्य वाढतें.

या स्वर्गवासीदेवामध्ये इन्द्र सामानिकादि दहा भेद आहेत ह्याणून व १६ कल्पामध्ये हे उत्पन्न होतात ह्याणून यांना कल्पवासी म्हणतात. स्वर्गाची जा नांवे आहेत तींच साहचर्यामुळे इंद्राची हीं नांवे सजना-

नादिसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरसप्रत्येकप्रज्ञाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुण्या-
क्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ॥

सौधर्मे त्रिगदेकद्युपटलकलितेष्टादशे दक्षिणाशा-
श्रेणीवद्धे सदास्ते समव्रति च लभस्पंचवर्णांन्विमानान् ॥
द्वात्रिंशल्लक्षसख्यानुरुकुलिशकरः प्राच्यवाचप्रतीची ॥
श्रेणीस्थान्यस्तमर्चाभ्यमरकरिगतं धर्म्यसौधर्ममिद्रम् ॥ १ ॥
ओं ह्रीं सौधर्मेन्द्राय ॥ १ ॥

वीत. वरच्या वरच्या देवांचें आयुष्य, प्रभाव, सुख वगैरे जास्त आहेत. मात्र हे देव गति, शरीराची उंच-
ची वगैरे मध्यं उत्तरोत्तर कमी आहेत. दोन युगल, तीनयुग लव याच्या पुढील स्वर्ग येथील देवांना क्रमानें पीत, पद्म,
शुक्ल या लेख्या आहेत. यांचें मैथुनसेवन हें शरीर, स्पर्श, रूप, शब्द, मन यांनीं होत असतें. स्वर्गवासी देवांचे.
बारा इंद्र आहेत. हे पंचकल्याणिक व इंद्रमह वगैरे पूजा करित असतात ऋणून यांना शतमन्यु वगैरे नांव
आहेत. अशा या इंद्रांची जिनयज्ञामर्घ्ये विघ्ने यांनीं दूर करावीत ऋणून भी पूजा करितो. इंद्रांची रग्यांत
स्थापना केली आहे अशा कमलपत्रांवर पुष्पाक्षता क्षेपण करान्यात.

(१) 'श्रेणीनंदे इति' हा श्लोक ऋणून सौधर्मेन्द्राची पूजा करावी. सौधर्म स्वर्गांत ३१ पटल आहेत. त्या
पैकीं दक्षिणश्रेणी कडील १८ व्या पटलांमधील विमानांत हा नेहमी असतो. ३२ लाय विमानांचा हा अधिप-
ति आहे. हा अतिशय धार्मिक आहे.

ईशानकल्पोत्तरदिविमानानष्टोत्तरविंशतिमेव लक्षाः ॥
अवंतमीशानसुरेन्द्रमर्चाभ्यष्टादशश्रेणिनिबद्धसंस्थम् ॥

ओं ह्रीं ईशानेन्द्राय ॥ २ ॥

सानत्कुमारे पटलैऽतिमे तच्छ्रेणीनिबद्धेऽजनि षोडशे यः ॥
तं रक्षिन्द्वादशलक्षसम्यग्विमानमर्चामि सनत्कुमारम् ॥

ओं ह्रीं सनत्कुमारेन्द्राय ॥ ३ ॥

माहेन्द्रकल्पे पटलेऽग्रिमे तच्छ्रेणीनिबद्धेऽजनि षोडशे यः ॥
तमष्टलक्षोऽरविमाननाथं माहेन्द्रमहन्महामहामि ॥

ओं ह्रीं माहेन्द्राय ॥ ४ ॥

श्रेण्यामपात्र्यां पटले चतुर्थे चतुर्दशे तिष्ठति यो विमाने ॥

- (२) ' ईशानेति ' हा श्लोक ऋणून ईशानेन्द्राची पूजा करावी. हा इंद्र ईशानस्वर्गातील २८ लक्ष विमानां चा आर्धपति आहे. व हा अठराव्या श्रेणीत रहात अमतो.
- (३) ' सानत्कुमारेति ' हा श्लोक ऋणून सनत्कुमारेंद्राची पूजा करावी. सानत्कुमारस्वर्गाच्या शेवटच्या सोळाव्या श्रेणीतील विमानामध्ये हा इंद्र राहतो. याच्या ताब्यांत वाग लक्ष विमाने आहेत
- (४) ' माहेन्द्रकल्पेति ' हा श्लोक ऋणून माहेन्द्राची पूजा करावी. हा इंद्र माहेन्द्रस्वर्गातील प्रथम पटला मधील सोळाव्या श्रेणीतील विमानांत राहतो. याच्या ताब्यात आठ लक्ष विमाने आहेत. हा अर्हद्रक्त आहे.
- (५) ' श्रेण्यामिति ' हा श्लोक ऋणून त्रजेन्द्राची पूजा करावी हा इंद्र ब्रह्मस्वर्गाच्या पश्चिम दिशेस चवथ्या पटलांतील चौदाव्या विमानांत राहतो. हा जिनपूजेमध्ये असक्त अमतो. चार लक्ष विमानांचा हा

यजे चतुर्लक्षविमाननाथं ब्रह्मेन्द्रमेनं जिनयज्ञलोलम् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मेन्द्राय ॥ ५ ॥

स्थितं द्वितीये पटलेऽप्यपाच्यश्रेणीभवे द्वादशके त्रिमाने ॥

लक्षार्धकाकृष्णहरिद्विमानाधीशं यजे विश्रुतलांतवेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं लांतवेन्द्राय ॥ ६ ॥

एकत्रास्ते यो बुचक्रेप्युदीच्यश्रेणीविद्धे पंक्तिसंख्ये यजामि ॥

चत्वारिंशद्वै सहस्राण्यवन्तं शुक्लेन्द्रं तं श्वेतपीतान्विमानान् ॥

ओं ह्रीं शुक्लेन्द्राय ॥ ७ ॥

एकैन्द्रकान्योऽवति षट्सहस्रं श्वेताभपीताभमहाविमानान् ॥

यजे शतारेन्द्रमिहाप्युदीच्यश्रेणीनिबद्धेऽष्टमके वसन्तम् ॥

ओं ह्रीं शतारेन्द्राय ॥ ८ ॥

अधिपति आहे.

(६) ' स्थितिमिति ' हा श्लोक ऋणुन लांतवेन्द्राची मी पूजा करितो हा इंद्र लातमस्पर्गात दुसऱ्या पटला-
मध्ये दक्षिणदिशेत १२ व्या विमानांत राहतो. ५० हजार विमानाचा हा अधिपति आहे.

(७) ' एकत्रास्ते इति ' हा श्लोक ऋणुन शुक्लेन्द्राची पूजा करतो. हा शुक्लेन्द्र गुंफरवर्गातील उत्तरेच्या
श्रेणीनद्ध विमानांत राहतो. याच्या ताब्यांत ४० हजार विमाने आहेत. याची विमाने पांढरी व पिनळी आहेत.

[८] ' एकैन्द्रमे इति ' हा श्लोक ऋणुन शतारेन्द्राचे पूजन करतो. हा ६००० विमानांचा अधिपति आहे.
हा शतार स्वर्गाच्या उत्तर श्रेणीतील आठव्या विमानांत राहतो.

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
अपाच्यषष्ठास्पदमर्चयामि त्रिश्रेणिनाथं नुतमानतेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं आनतेन्द्राय ॥ ९ ॥

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
उदीच्यषष्ठास्पदमासमेकश्रेणीश्वरं प्राणतमर्चयामि ॥

ओं ह्रीं प्राणतेन्द्राय ॥ १० ॥

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
अपाच्यषष्ठास्पदमर्चयामि त्रिश्रेणीनाथं नुतमारणेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं आरणेन्द्राय ॥ ११ ॥

९ 'पठ्यामिति' ना श्लोक ह्यनूतनं चो पूजा करावी, हा इद्र दक्षिणदिशेच्या सहाव्या विमानांत राहतो व तीन श्रेणिबद्ध विमानांचा हा स्वामी आहे, याच्या ताव्यांत एका एका पटलातील ७०० शे सातशे विमाने आहेत, सहा पटलांचा हा अधिपति आहे.

१० 'पठ्यामिति' हा श्लोक ह्यनूतनं प्राणतेन्द्राची पूजा करावी, हा इद्र उत्तर दिशेच्या सहाव्या विमानांत रहात असतो, प्राणतस्वर्गातील सहा हीं पटलांत सातशे सातशे विमाने आहेत.

११ 'पठ्यामिति' हा श्लोक ह्यनूतनं आरणेन्द्राची पूजा करावी, आरण स्वर्ग सहा पटलांचा आहे, एका पटलामध्ये सातशे सातशे विमाने आहेत, दक्षिण दिशेच्या सहाव्या विमानात रहात असतो, तीन श्रेणींचा हा अधिपति आहे.

षष्ठ्यां पटल्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥

उदीच्यषष्ठास्पदमासमेतं श्रेणीशमर्चाभि तमच्युतेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं अच्युतेन्द्राय ॥ १२ ॥

हस्तान्सप्त षडेव पंच चतुरस्त्रीनर्धयुक्तानथ । त्रीनुत्सेधमुशंति जैनमुनयो येषु द्वयोश्च द्वयोः ॥
तेमी सारसुखानुभावकलिता नदंति चैदंति च । स्वर्लक्ष्मीपतयः सदा विदधतां शांतिं सतामर्चिताः ।
इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहूतिः ॥

इत्थं मारसपर्ययाद्य सहिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविममन्नत द्रुतं द्वात्रिंशदिन्द्राब्दयाः ॥

पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहूतिं वोऽर्पये ॥

ओं ह्रीं द्वात्रिंशदिन्द्रा इदमर्घ्यं यजामहे प्रतिगृह्यतां २ यजमानप्रभृतीनां शांतिं कुरुत २
स्वाहा ॥

१२ 'पञ्चामिति' हा श्लोक म्हणून अच्युतेन्द्राची पूजा करावी. अच्युत स्वर्गात सहस्री पटलामध्ये सातशे सातशे विमाने आहेत. उत्तरेकडील सहस्रया विमानांत हा रहात असतो. सोळा स्वर्गामध्ये दोन दोन स्वर्गांची जोडी करावी. या प्रत्येक जोडीमध्ये क्रमाने देवांची उंची सात, सहा, पांच, सडिचार, चार, सडितीन व तीन अशी आहे. इंद्र अतिसुखी आहेत. हे सर्व गजकांची शांति करोत, या प्रमाणे ३२ इंद्रांची पूजा झाल्यावर चौकोनी मंडलांत स्थाणिलेल्या तिथिदेवांचे पूजन करावे.

इति द्वित्रिशदिन्द्रार्चनम् ॥

अथ चतुरस्रमंडलस्थापितातिथिदेवार्चनविधानम् ॥

ये सांसिद्धिकदिव्यभूषणलसदिव्यांगदीप्युज्ज्वलाः ॥

ये शिष्टाष्टगुणाश्च येष्वधिमिता बोधं भवप्रत्ययम् ॥

ये नंदादितिथिप्रवर्तनविधौ दक्षाश्च यक्षादयः—

स्तानेताब्जिनयज्ञविस्मविहतान्न्यक्षेण यक्ष्ये क्षमान् ॥

तिथिदेवतासमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं धर्माधर्मानुभोगपरिच्छिन्नपर्यतासंख्यानप्रदेशलोकाकाशप्रतिप्रदेशैकैकव्यवस्थितरत्नराशिसं-
काशवर्तनालक्षणकालानुमुख्यकालबलोपवृंहितक्रियाविशेषपरिच्छिद्यमानसमयादिस्वरूपव्यवहारकाल
प्रमेदपंचदशतिथिस्वाम्यत्वतन्निबंधनजयापजयलाभालाभादिसकललोकयात्राप्रवर्तनदक्षयक्षादेतिथि-
देवतानाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यहूहूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसमुपचित-
सपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय प्रथमचतुरस्रमंडले
पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

‘ये सांसिद्धिकेति’ हा श्लोक ह्यनूतन तिथिदेवतांची पूजा करण्यासाठी पूर्वोपमार्गे विधि करावा. या तिथि
देवतांच्या अंगावर स्वयंसिद्ध अंशंकार असतात. यांना भयप्रत्यय अवधिज्ञान असते. नंदा, भद्रा वगैरे तिथींचे प्रव-
र्तन करण्यांत या प्रवीण असतात. व जिनयज्ञांतिल विमें ह्या दूर करतात.

अथ प्रत्येकपूजा ॥

ररक्ष यः क्षमात्रयवर्तिलोकं चिक्षेप कर्मरिमनक्षसौख्यः ॥

तत्पक्षपातं क्षपितान्तरायं यक्षं प्रयक्ष्येऽतितिथिप्रतीक्ष्यम् ॥ १ ॥

ओं ह्रीं यक्षाय ॥ १ ॥

वैश्वानरं देवमघैश्चनानां वैश्वानराद्यष्टतनुं भजंतम् ॥

वैश्वानराशासविघ्ने यजामि वैश्वानराभिख्यमिमं तिथीशम् ॥ २ ॥

ओं ह्रीं वैश्वानराय ॥ २ ॥

मोहाब्धयं राक्षसमुद्धटं यः क्षिप्त्वा क्षयं मोक्षमुपासमाद ॥

तन्मार्गविक्षयपणतिदक्षं यजामहे राक्षसतिथ्यधीशम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं राक्षसाय ॥ ३ ॥

(१) ' ररक्ष ' हा श्लोक म्हणून यक्ष नांवाच्या तिथिदेवाचे पूजन करावे. जो त्रैलोक्याला रक्षितो व कर्मांचा नाश करून ज्याने आतीन्द्रिय सुख भेळविले अशा जिनाची हा यक्ष भक्ति करितो.

(२) ' वैश्वानरमिति ' हा श्लोक म्हणून वैश्वानराची पूजा करावी. जो कर्मरूपी लाकडे जाळण्याला वैश्वानरा ग्रमणें अर्थात् आग्निग्रमाणे आहे. व आग्नि, पवन, जल वगैरे आठ प्रकारच्या स्वरूपाचा जो आहे अशा जिनेश्वराची हा भक्ति करितो.

(३) ' मोहाब्धयं ' हा श्लोक म्हणून राक्षस नांवाच्या अतिथि देवाची पूजा करावी ज्याने मोहरूपी राक्षसाचा नाश करून मोक्षप्राप्ति करून घेतली त्या जिनेश्वराने सांगितलेल्या मोक्षमार्गाभ्यें उत्पन्न झालेली विघ्ने हा दूर करितो

भव्याय यस्मै खलु राचत ५ ५५

ओं ह्रीं वैरोचनाय ॥

यः सेवते मंहाविद्यं विश्वविद्यामहेश्वरम् ॥

आप्तुकोमो मंहाविद्यां मंहाविद्यं महामि तं ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं महाविद्याय ॥

मारं जघानापरदुर्जयं यो माऽरं यमार्हन्त्यमयी जगाम ॥

मारं तमाराधयतां भजन्तं मारं तिथीशं मोहतं महामि ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं माराय ॥

(११) 'दयादमेति' हा श्लोक म्हणून वेरोचनाचा पूजा करावी. दया, इन्ध्याविजय, दान व रत्नत्रय यांना हा जैन धर्म युक्त आहे. यामध्ये कोणत्याही रीतीने विरोध येत नाही. अशा गीतीचा जैनधर्म या वेरोचनाला आवडत असतो.

(१२) 'यः सेवते' हा श्लोक श्रवण महाविद्य नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. केवलज्ञान धारण करणारा व सर्व विद्यांचा ईश अशा जिनेश्वराची ज्ञानलक्ष्मी प्राप्त होण्यासाठी हा यक्ष आराधना करित असतो.

(१४) 'मारं जघानेति' हा श्लोक म्हणून मार नावाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. इतरांना अजेय अशा मारला अर्थात मदनीला ज्याने जिंकिले. व जो मा म्हणजे लक्ष्मी तिला म्हणजे देव अर्थात जो लक्ष्मीप्रदान करितो अशा जिनाची हा आराधना करितो.

तिथीश्वरो यः सुकुमारवृत्तिः समर्च्यतेऽसौ सुकुमारदेवः ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं सुकुमाराय ॥

यतो जगत्पाति भवार्तिदावात्ततोखिलानां जगतां जिनेन्द्रम् ॥

पितामहं वै पितरं जिनेन्द्रं तिथीश्वरं तं पितरं धिनोभिः ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं पित्रे ॥

विश्वार्थविज्ञानमहांबुरांशि विश्वेक्षणं योर्वति विश्वमूर्ति ॥

विश्वान्तरायोरुतमौशुमाली स विश्वमाली विधिनाचर्यतेऽयम् ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं विश्वमालिने ॥

तिथिप्रवृत्त्याखिललोकयात्रां प्रवर्तयेद्यश्चतुरग्रपृष्ठया ॥

युतं जिनेन्द्रं चमरीरुहैस्तं सेवेत चाये चमरं तिथीशम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं चमराय ॥

द्राची हा पूजा करितो.

(८) 'यतो जगदिति' हा श्लोक म्हणून पितृ नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. संसारपीडपासून त्रैलोक्याचे रक्षण करणाऱ्या पितामहास्वरूपी भगवंताची हा पूजा करितो.

(९) 'विश्वार्थविज्ञानेति' हा श्लोक हाणून विश्वमालीची पूजा करावी. जो ज्ञानसमुद्र आहे, ज्याला सर्वत्र नेत्रे आहेत व जो विश्वयापी आहे, अशा जिनेशाची हा यश आराधना करितो.

(१०) 'तिथिप्रवृत्त्याखिलेति' हा श्लोक म्हणून चमराची पूजा करावी. चौसष्ट कलांच्या उपदेशद्वारे जो सर्व लोकांचा व्यवहार चालवितो अशा जिनेश्वराची चवऱ्या वारून हा सेवा करितो.

दद्यादमत्यागसमाधिनिष्ठं जैनं मतं वीतसमस्तबाधम् ॥
भव्याय यस्मै खलु रोचते वै वैरोचनं तं प्रयजे तिथिशिम् ॥११॥
ओं ह्रीं वैरोचनाय ॥

‘यः सेवते महाविद्यं विश्वविद्यामहेश्वरम्’ ॥
आप्नुकामो महाविद्यां महाविद्यं महोमि ते ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं महाविद्याय ॥

मारं जधानापरदुर्जयं यो मां उरं यमार्हन्त्यमयी जगाम ॥

मारं तमाराधयतां भजन्तं मारं तिथिशं महोमि ते ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं माराय ॥

(११) ‘दद्यादमेति’ हा श्लोक म्हणून वैरोचनीची पूजा करावी. दया, इन्द्रियोविजय, दान व रत्नत्रय याने हा जैन धर्म युक्त आहे. यामध्ये कोणत्याही गतीने विरोध येत नाही. अशा गतीचा जैनधर्म या वैरोचनाला आवडत असतो.

(१२) ‘यः सेवते’ हा श्लोक कणून महाविद्यु नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. केवलज्ञान धारण करणारा व सर्व विद्यांचा ईश अशा जिनेश्वराची ज्ञानलक्ष्मी प्राप्त होण्यासाठी हा यक्ष आराधनां करीत असतो.

(१४) ‘मारं जघनिति’ हा श्लोक म्हणून मार नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. इतर्गना अजेय अशा माराला अर्थात् मदनाला ज्याने जिंकिले. व जो मा म्हणजे लक्ष्मी तिला र म्हणजे देतो अर्थात् जो लक्ष्मीप्रदान करितो अशा जिनाची हा आराधना करते.

विश्वार्थसार्थप्रतिबिम्बबोधं विश्वात्मकं विश्वजनीनवृत्तिम् ॥
विश्वेश्वरं यो भजते जिनेन्द्रं विश्वेश्वरं तं त्रयजे तिर्थेशम् ॥१४॥

ओं ह्रीं विश्वेश्वराय ॥

आखडालार्च्यं पदपुंडरीकं चंडेक्षुकोदंडजितो जिनस्य ॥
समाश्रितं खंडितविद्वामिष्ट्या पिंडाशिनं मंडितभातनोमि ॥१५॥

ओं ह्रीं पिंडाशिने ॥

इत्थं सारसपर्यायाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
सांगा स्ताडिकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविद्वामागत दुतं सर्वे तिर्थीशाव्हयाः ॥
पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥
इष्टप्रार्थनानुरःसरं पूर्णाहुतिः ॥

इति तिथिदेवतार्चनविधानम् ॥

‘विश्वार्थेति’ हा श्लोक म्हणून विश्वेश्वराची पूजा करावी. ज्याच्या ज्ञानांत जगाचे प्रतिबिंब पडले आहे जो सर्व जनतेचे हित करितो अशा विश्वेश्वराला अर्थात जिनाला हा यश भजत असतो.

‘आखडालार्च्यमिति’ हा श्लोक बणून पिडाशिन् या तिथिदेवतेची पूजा करावी. मदनाला ज्याने जिंकिले आहे अशा जिनेश्वराच्या पायाची इंद्र पूजा करितात अशा जिनेश्वराच्या चरणांचा याने आश्रय केला आहे.

या प्रमाणे या तिथिदेवांची पूजा केली असतां हे श्रीजिनेश्वराच्या पूजेमध्ये उत्पन्न झालेले विघ्न दूर करितात. या प्रमाणे इष्टप्रार्थना करून पूर्णाहुति द्यावी. तदनंतर चतुरस्रमंडलपैकी दुसऱ्या मंडलामध्ये स्थापिलेल्या ग्रहांचे अर्चन करावे ते या प्रमाणे:—

पुष्पैश्चारुजपादिभिः परिणतैर्नारंगमुख्यैः फलैः ॥

गंधैस्तैर्धुसृणादिभिः करलसत्पत्रं हरिद्राहकम् ॥

त्वामंचाम्यरुणैः पुरैः समुचितैस्त्वं नः प्रसन्नो भव ॥

ओं ह्रीं आदित्य आगच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वषट् । आदित्याय स्वाहा । आदित्यपरिजनाय स्वाहा । आदित्यानुचराय स्वाहा । आदित्यमहत्तराय स्वाहा । अमये स्वाहा । अनिलाय स्वाहा । वरुणाय स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । ओं स्वाहा । भूः स्वाहा । भुवः स्वाहा । स्वः स्वाहा । ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा स्वधा । ओं आदित्याय स्वर्गणपरिवृताय इदमर्घ्यं, पादं, गंधं, अक्षतान्, पुष्पं, दीपं, धूपं, चंदं, बल्लि, फलं, स्वस्तिकं, यज्ञभागं च यजामहे प्रतिगृह्यता. २ स्वाहा इत्यादित्याव्हानम् । यस्यार्थं क्रियते पूजा स प्रसन्नोऽस्तु नः सदा ॥

पूर्वदर्शिनस्यां दिशि । त्वं देवदावार्वादिजसाज्यधूपैर्हव्यैः सितैः किंशुकदारुसिद्धैः ॥

आव्हान स्थापन वगैरे करान् प्राणि त्याची पूजा करावी. सूर्याची पूजा करितांना हे पदार्थ द्यावे लागतात. रुड्डीची लांकडे, सार, तूप, गूळ, मोदक, सुंदर जास्वंदी वगैरेची फुल्ले, नारिंग वगैरे फलें व केशर इत्यादिकांनी याची पूजा करावी.

‘ त्वं देवदागादिगिति ’ हा श्लोक झणून ४ त्याचा मंत्र झणून चंद्राची पूजा करावी. देवदारूच्या सामिधा, तूप, घूप, फळसाच्या ममिधा, पांढऱ्या वर्णाचे गंध पुष्प, अक्षता, दूध वगैरेनी चंद्रग्रहाची पूजा करावी. हा चंद्रग्रह या पूजेने नेहमी प्रमन्न राहो.

सवर्णगंधप्रसवाक्षताद्यैः क्षीरादिभिश्चंद्र यजे प्रसीद ॥
 ओं ह्रीं सोम आगच्छ २ । सोमाय स्वाहा । ओं सोमाय स्वगणपरिवृताय इदमर्घ्यं ॥ २ ॥
 दक्षिणस्यां दिशि । यजे कुंजं खादिरकाष्ठभृष्टं गुडाज्यजुष्टैर्व्रसक्तुवारैः ॥

धूपैश्च रालामहिषादिगुलैरेलादौ जैराज्ययुतैः सशूलम् ॥
 ओं ह्रीं कुंज आगच्छ २ संवौपट् ॥ कुजाय स्वाहा ॥ ओं कुजाय इदमर्घ्यं ॥

दक्षिणपश्चिमायां दिशि
 अजस्य सत्पुस्तकहस्तपतियज्ञोपवीतिन्दुज गव्यदुग्धैः ॥

हव्यैरपामार्गसामेत्सुसिद्धैरालाज्यधूपैः परिपूजये त्वाम् ॥

ओं ह्रीं बुध आगच्छ २ संवौपट् । बुधाय स्वाहा । ओं बुधाय इदमर्घ्यं ॥
 पश्चिमायां दिशि । कमंडलुं पुस्तकमक्षमालां विभ्रद्गुरो पद्मगसोपवीत ॥
 क्षैरेयमश्वत्थसमिच्छतुं त्वं भजाज्यवत्पीतसुवस्तुधूपम् ॥

‘दक्षिणस्यां दिशि’ हा श्लोक म्हणून दक्षिणेकडील कोठ्यांत मंगलाची पूजा करावी. खैराच्या लाकडांच्या अग्नीने शिजविलेल्या सातूच्या पाठांनी याची पूजा करावी. या पिठांत गूळ व तूप मिसळलेले असावे. याच प्रमाणे धूप, राल व म्हशा गुरगुळ ज्यामध्ये इलायची वगैरे निसळली आहे अशा पदार्थांनी पूजा करावी. ‘अजस्यमिति’ हा श्लोक म्हणून दक्षिणे व पश्चिमे यांच्या कोणांत बुधाची पूजा करावी. गार्हपत्य, अयाहा, राल तूप, धूप या पदार्थांनी बुधाला अर्घ्य द्यावे. ‘क्षैरेयमिति’ हा श्लोक म्हणून पश्चिमेदोलागुरूची पूजा करावी. खैर, पिंपळाच्या समिधा, तूप =

ओं 'ही गुरो आगच्छ २ संवौषट् । गुरवे स्वाहा । ओं गुरवे इदमर्घ्यमित्यादि ॥

पश्चिमोत्तरस्यां दिशि ।

शुक्लौपवीतं फणिपाशमक्षमालां वहन्दुर्दुरसंस्थ शुक्र ॥

गुडं यवाच्चं भज फल्गुकाष्ठशृतं सवर्णाक्षतगंधपुष्पम् ॥

ओं 'हीं शुक्र आगच्छ २ संवौषट् । ओं शुक्राय स्वाहा । ओं शुक्राय इदमर्घ्य ॥

उत्तरस्या दिशि । शनैश्चर'श्यामतमोपवीत त्वं पूज्य नेपालजनैर्भजस्व ॥

शमीसमित्पक्कतिलाक्षतौघं ॥

ओं 'हीं शनैश्चर आगच्छ २ संवौषट् । शनैश्चराय स्वाहा ॥

ओं 'हीं शनैश्चराय इदमर्घ्य ॥ ७ ॥

पूर्वोत्तरस्यां दिशि । द्विजार्चनाप्रीत विधुंतु त्वं गोधूमचूर्णं च सकज्जलं च ॥

दूर्वा तथा गव्यपयोधृताक्तं लाक्षासुधूपं भज मे प्रसीद ॥

यांनी याची पूजा करावी.

'शुक्लौपवीतं' हा श्लोक ळणून पश्चिम व उत्तर या दोन दिशांच्या मध्यभागी शुक्राची पूजा करावी. गूळ, सातूचें अन्न, उंवराच्या समिधा, व शुक्राच्या वर्णासारखी अक्षता गंध व फुलें यांनी याला अर्घ्य द्यावें.

'शनैश्चरेति' हा श्लोक ळणून उत्तर दिशेत शनीची पूजा करावी शनीला शमीच्या झाडाच्या समिधा, तीळ व अक्षता यांनी पूजा करावी.

'द्विजेति' हा श्लोक ळणून पूर्व उत्तरदिशांच्या मध्यें राहची पूजा करावी. गव्हाचें पीठ, काजळ, दूर्वा, गाईचें

ओं ह्रीं राहो आगच्छ २ मंवौषट् । राहवे स्वाहा । ओं ह्रीं राहवे इदमर्घ्यं ॥
उर्ध्वायां दिशि ॥ केतो मीन्ना निजविक्रियाया बहूद्भवत्केतुसहस्रदेहा ॥
माषदिकुल्माषमिमं सदर्भबिल्वाज्यधूपं भज मे प्रसीद ॥ ओं ह्रीं केतो आगच्छ २ संवौ-
षट् । केतवे स्वाहा । ओं ह्रीं केतवे इदमर्घ्यं ॥

यवैस्तिलैः शालिभिरेव सप्तसप्तस्वमुष्टिप्रमितैर्विशुद्धैः ॥

होमं विधास्यामि समं त्वमंभःकुंडे ग्रहाणामिह सुप्रसन्त्यै ॥

ओं ह्रीं आदित्यमहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा । एवं सोमादिष्वपि योज्यम् ।

अर्कः पलाशः खदिरो मयूरोप्यश्चत्थफल्यू च शमी च दूर्वा ॥

कुशोऽप्यमीषां समिधो जुहोमि ग्रहप्रसादार्थमिहाम्निकुंडे ॥

ओं ह्रीं ह आदित्यमहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा एवं सोमादि ॥

दूध, तूप, लाख व धूप यांनीं याची पूजा करावी.

‘केतो महिम्ना’ हा श्लोक वाचून ऊर्ध्वदिशेंत केतूची पूजा करावी. उडील, कुळथ्या व दर्भ, बेल, तूप, धूप यांनीं याची पूजा करावी.

‘यवैस्तिलैरिति’ हा श्लोक वाचून व त्याचा पत्र वाचून सात, तीळ, साळी, यांच्या प्रत्येकाच्या सात सातमुठी घेऊन जलकुंडामध्ये त्याचीं आहुति द्यावी. ‘ओं ह्रीं आदित्य महाग्रह’ वगैरे मंत्र वाचून याची आहुति द्यावी.

‘अर्कः पलाशः’ हा श्लोक वाचून व त्याचा मंत्र वाचून रुईटी, पळन, खैर, अवाडा, पिंपळ, फाल्गुनी, सौंदड, पांढरी हरली, दर्भ यांच्या समिधाही प्रत्येक ग्रहांच्या प्रसन्नतेकरितां टाकाव्यात.

इत्थं सारसपर्यायाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाघ्नत इतं सूर्यादिसर्वग्रहाः ॥
 पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥ पूर्णार्घ्यः ॥
 सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलिता सन्मंगलं मंगलो ।
 बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताज्जीवः शुभोऽजीवनम् ॥
 शुक्रः शुक्लतरं यशोऽतिविपुलं मंदोप्यमंदश्चियम् ॥
 राहुर्बाहुबलं महार्घ्यमहितः केतुर्महोकेतुताम् ॥
 इष्टप्रार्थनायं पुष्पाजलिः ।

इति ग्रहार्चनविधानम् ॥

‘इत्थं सारंति’ हा श्लोकं म्हणून यांना पूर्णार्घ्य द्याव.
 ‘सूर्यः शौर्यगुणमिति’ हा श्लोक घाणून इष्टप्रार्थनेसाठी पुष्पाजाले करावी. सूर्य शौर्यगुणाला देवो, चंद्र नि-
 पुणत्त प्राप्त करून देवो, मंगल मन्मंगल करो. बुध विद्वानान बुद्धि देवो. गुरु शुभजीवन अर्पण करो. शुक्र श्रेष्ठ
 कीर्ति अर्पण करो. शनि पुण्डळ संपत्ति अर्पण करो. राहु बाहुबल न केतु पृथ्वीमध्ये श्रेष्ठता समर्पण करो.

तृतीयमंडलामध्ये स्थापन केलेल्या यक्षांची पूजा.

अथ तृतीयमंडलस्थापितयक्षार्चनम् ।

यक्षान्यजामो जिनमार्गरक्षाद्रज्ञानसदा भव्यजनैरुपक्षान् ।

निर्देग्धनिःशोपविपक्षकक्षानत्यक्षयात्यक्षमुखे विलक्षान् ॥

गोमुखादिचतुर्विंशतियक्षसमुदायप्रजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥ १ ॥
 ओं कनककलधौतांजनालिघनालिघनाभश्यामथेतावदातधवलपांडुरपलाशलोहितप्रवाला-
 भकालाभकालनीलासितचित्रसितारुणकृष्णश्याममुद्गप्रतिमानाम् । वृषभकरिशिखावलदंतावलवैनते-
 यमृगमृगेन्द्रकपोतकमठकंजोक्षसितपक्षमयूरभकरमत्स्यपोत्रपितात्रिशंखकुंजरवृषवृषभपुष्पककच्छपाने—
 कपसमारूढानाम् ॥ भगवदादिवह्नादितृथिकरापसव्यपार्श्वविहितविन्यासानाम् । अव्युत्पन्नतावच्छिन्न-
 सम्यक्त्वसनाथाजिनभजनैः शश्वदैहिकफलोपलिप्तया समुपास्यमानानाम् । स्वर्गापवर्गनिसर्ग-
 मार्गजिनमार्गप्रतिकूलानुकूलजननिग्रहसमग्रविधानदक्षप्रतीक्ष्यगोमुखादिचतुर्विंशतियक्षणाम् । सकल-

(१) चोवीस यक्ष जिनमार्गंच रक्षण करण्यत नेहमी दक्ष भ्रमतात. भव्य जनांच्या पक्षाम हे अनुस-
 रतात. जिनधर्म व त्यांचे प्रतिपालक यांच्या शत्रूंचा हे नाग करितात. यांची पूजा करण्याकरिता पूर्वीप्रमाणे
 विधि करावा. या यक्षांच्या शरीराचा वर्ण याप्रमाणे—सोने, चांदी, अंजन, सुगा मेघ शुंगा मेघ, काळारंग,
 पांढरा, पांढरा, पांढरा, पांढरा, तांबडा, पोवळ, काळा रंग, काळा रंग, नील रंग, काळारंग, चित्रविचित्र
 पांढरा, तांबडा, काळा, काळा, व मूग या पदार्थासारखा आहे. यांची वाहने याप्रमाणे—वैल, हत्ती, मोर, हत्ती, गरुड,
 हरिण, सिंह, कबूतर, कासव, कमल, वैल, हंस, मोर. मगर, मासा, डुकर, पक्षी, शंख, हत्ती, वैल,
 वैल, पुष्पकविमान कासव, हत्ती. आदिनाथ वगैरे चोवीस तीर्थकरांच्या उजव्या वाजूस राहून हे यक्ष यांची

संपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यहूहूव्यूहूतत्तिकमार्थमावाहनाद्रिपुरःसरसमुचितरापर्याक्रमं यथाक्रममु-
पक्रमामहे । आवाहनाद्रिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय तृतीयमंडले पुष्पाशतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ॥

वामान्योर्ध्वकरद्वयेन गरशुं धत्तेऽक्षमालामधः ।
सव्यासव्यकरद्वयेन ललित यो बीजपूरं वरम् ॥
तं मुध्नीं कृतधर्मचक्रमनिशं गोवक्त्रकं गोमुखम् ॥
श्रीनाभेयजिनेन्द्रपादकमलालोलालिमालापये ॥

ओं ह्रीं गोमुखाय ॥ १ ॥

चक्रं त्रिशूलं कमलं सृणिं वै । खड्गं च दंडं परशुं प्रधानं ।

त्रिभ्राणमिष्टाजितनाथपादं यजे महायक्ष चतुर्मुख त्वां ॥

ओं ह्रीं महाक्षाय ॥ २ ॥

सेवा करितात. ज्याचें सम्यग्दर्शन दृढ नसतें असे भव्यजीव ऐहिक फलाच्या आशेनें यांची पूजा करितात. अशा
या यक्षांची जिनयज्ञामध्ये आलेली विष्टे यांनीं दूर करावी. म्हणून मी पूजा करितो.

[१) ' वामान्योर्ध्वमिति ' हा श्लोक ऋणून गोमुख यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष वर केलेल्या डाव्या
दोन हातांनीं क्रमानें पाशु व अक्षमाला धारण करितो व खालीं केलेल्या दोन हातांनीं बीजपूर नावाचें फळ धारण
करितो. याच्या डोक्यावर धर्मचक्र असतें. याचें तोंड हाईच्या तोंडाप्रमाणें आहे. हा आदिनाथजिनाच्या चरणांचा
भक्त आहे.

(२) ' चक्रमिति ' हा श्लोक ऋणून महायक्षाची पूजा करावी. याच्या हातांत क्रमानें चक्र, त्रिशूल, क-

सन्धैः करैश्चक्रमार्सें सुणिं यो दंडं त्रिशूलं सितकर्त्रिकां च ॥
अन्यैर्विभर्ति श्रितसंभवं तं यजे त्रिनेत्रं त्रिमुखाख्ययक्षं ॥
ओं ह्रीं त्रिमुखाय ॥ ३ ॥

कोदंडसत्खेटकवामहस्तं वामान्यहस्तोद्धृतवानाखड्गं ॥
यक्षेश्वर त्वामभिनंदनार्हत्पादांबजभृगं प्रयजे प्रसीद ॥
ओं ह्रीं यक्षेश्वराय ॥ ४ ॥

ऊर्ध्वस्थिताभ्यां फणिनौ कराभ्यां अधःस्थिताभ्यां दधतं प्रदानम् ॥
फलं प्रयक्ष्ये सुमतीशभक्तं श्रीतुंबुरं सर्पमयोपवीतं ॥
ओं ह्रीं तुंबुराय ॥ ५ ॥

मल, अंबुश, तरवार, दंड व परशु हे पदार्थ आहेत. अजितनाथाचा हा भक्त आहे. याला चार मुखे आहेत.
(३) 'सन्धैः करैः' हा श्लोक क्षणून त्रिमुखाची पूजा करावी. हा यक्ष उजव्या हातांनीं चक्र, खड्ग, अं-
कुश, आणि डाव्या हातांत दंड, त्रिशूल, व कातर हे पदार्थ धारण करितो. संभव जिनाचा हा पदभक्त आहे.
याला तीन तोंडे आहेत.

(४) 'कोदंडसत्खेटकेति' हा श्लोक क्षणून यक्षेश्वर नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा आपल्या डाव्या
हातांत धनुष्य व डाल धरतो व याच्या उजव्या हातांत वाण आणि तरवार आहे. हा अभिनंदन तीर्थकराचा सेवक आहे.
(५) 'ऊर्ध्वस्थिताभ्यामिति' हा श्लोक क्षणून तुंबुर यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष सुमति तीर्थकराचा
पदभक्त आहे. हा वर केलेल्या दोन हातामध्ये दोन सर्प धारण करितो साली केलेल्या दोन हातामध्ये प्रदान
व फल धारण करितो. याच्या गळ्यांत सर्पाच्या आकृतीचे यज्ञोपवीत आहे.

खेटोभयोद्वासितसव्यहस्तं कुंतोष्टदानस्फुरितान्यपाणिम् ॥

पद्मप्रभमश्रीपद्मभृङ्गं पुष्पाख्ययक्षेश्वरमर्चयामि ॥

ओं च्हीं पुष्पयक्षाय ॥ ६ ॥

यमोग्रदंडोपमचंददंडं सव्येन चासव्यकरेण शूलम् ॥

विभ्राणमर्चाभि सुपार्श्वभक्तं मातंगयक्षं कुटिलाननोग्रम् ॥

ओं च्हीं मातंगयक्षाय ॥ ७ ॥

सव्येन धत्ते परशु फलं यस्तथाक्षमालां च वरं परेण ॥

करद्वयेन प्रयजे त्रिनेत्रं श्यामं तमिदुप्रभमभक्तिभारम् ॥

ओं च्हीं श्यामाय ॥ ८ ॥

यजामहे शक्तिफलाक्षमालावरांकवामेतरहस्तयुगम् ॥

(६) ' खेटोभयोद्वासितसव्यहस्तं ' हा श्लोक ह्यनून पद्मप्रभ जिनाचार्यभक्त अगा पुष्पयक्षाची पूजा करावी.

याच्या उजव्या दोन हातांनी दावी ८ चाव्या दोन हातांत भाजा आणि मग हे आहेत.

(७) ' यमोग्रेति ' हा श्लोक ह्यनून सुपार्श्वभक्त गंगा यातंग यक्षाचा पूजा करावी. याच्या दोन हातांत दंड व शूल अमतात.

(८) ' सव्येनेति ' हा श्लोक ह्यनून चद्रप्रभा जिनाच्या श्याम यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष आपल्या उजव्या दोन हातांत परशु,

व डाव्या दोन हातांत अक्षमाला व वर अंगे पदार्थ धारण करितो याला तीन डोळे आहेत.

(९) ' यजामहे इति ' हा श्लोक ह्यनून पुष्पदंत जिनाच्या अजित यक्षाची पूजा करावी. याच्या डाव्या व

पुष्पेषु निषेकपुष्पदंतश्रीपादभक्ताजितयक्षनाथम् ॥
ओं ह्रीं अजितयक्षाय ॥ ९ ॥

सचापदंडेजितखेटवज्रसव्योद्धपाणिं नुतशतिलेशम् ॥

सव्यान्यहस्तेषु परश्चसीष्टदानं यजे ब्रह्मसमाख्ययक्षम् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मयक्षाय ॥ १० ॥

सव्यान्यहस्तोद्धृतसत्त्रिशूलदंडाक्षमालाफलमश्वराख्यम् ॥

यक्षं त्विनेत्रं परितर्पयामि श्रेयोजिनश्रीपददत्तचित्तम् ॥

ओं ह्रीं ईश्वरयक्षाय ॥ ११ ॥

हस्तैर्धनुर्बभूवफलानि सव्यैरन्यैरिषुं चारुगदां वरं च ॥

धरंतमचामि कुमारयक्षं त्रिविक्रमाराधितवासुपूज्यम् ॥

ओं ह्रीं कुमारयक्षाय ॥ १२ ॥

उजव्या हातांत शक्ति, फल, अक्षमाला व वर असे पदाथ आहेत.

[१०] 'सचापेति' हा श्लोक ब्रह्मण नृब्रह्मयक्षाची पूजा करावी. हा शीतल जिनाचा यक्ष आहे. हा डाव्या हातांनी धनुष्य, दंड, ढाल, व वज्र धारण करितो उजव्या हातांनी परशु तरवार व वरदान हे धारण करितो.

[११] 'सव्येति' हा श्लोक ब्रह्मण ईश्वर नांवाच्या श्रेयान् जिनाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाव्या व उजव्या हातांत त्रिशूल, दंड, अक्षमाला व फल हे पदार्थ धारण करितो

(१२) 'हस्तैरेति' हा श्लोक ब्रह्मण व सुपूज्य जिनाच्या कुमारयक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाव्या हातांनी धनुष्य, वधू व फल हे पदाथ व उजव्या हातांत वाण, गदा व वर हे पदार्थ धारण करितो.

ऊर्वाष्टहस्तविलसत्परशुं चतुर्भिः खड्गामलाक्षमणिखेटकदंडमुद्राः ॥
शेषैःकैरैश्च दधत विमलेशमक्तं नाम्नोर्थतः षण्मुखमर्चयामि ॥

ओं ह्रीं षण्मुखाय ॥ १३ ॥

सव्यैःकशाहलफलान्यपसव्यहस्तैर्विभ्राणमंकुशसशूलसरोरुहाणि ॥
पातालक त्रिफणनागाशिरस्त्रिवक्त्रकमर्चाभ्यनंतजिनमादस्तोर्चयन्तम् ॥

ओं ह्रीं पातालयक्षाय ॥ १४ ॥

चक्रं पविं चांकुशमुद्वहन्तं सव्यैःपरैर्मुद्गरमक्षमालाम् ॥
वरं च ससेवितघर्षनाथं त्रिवक्त्रकं किन्नरसर्चयामि ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं किन्नरयक्ष ॥

(१३) ' ऊर्वाष्टेति ' हा श्लोक ह्यणून विमल जिनाच्या षण्मुख यक्षाची पूजा करावी. याला आठ हात आ-
हेत त्यापैकी चार हातात परशु नावाचे शस्त्र आहे व बाकीच्या हातांत, तरवार, अक्षमाला, खेटक व दंड हे पदार्थ
आहेत.

(१४) ' सव्यैः ऽ न्नोति ' हा श्लोक ह्यणून अनंत जिनाच्या पाताल यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष आ-
पल्या डाव्या हातांनी चावूक, हल नावाचे शस्त्र व ऋल आणि डाव्या हातांत अंकुश, कमल, व शूल हे पदार्थ
धारण करितो.

१५ ' चक्रमिति ' हा श्लोक ह्यणून किन्नर यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष धर्मनाथजिनाचा सेवक आहे.
याच्या हातांत चक्र, वज्र, अंकुश, मुद्गर, अक्षमाला व वर असे पदार्थ आहेत. याला तीन तोंडे आहेत.

पद्मं फलं संदधतं कराभ्यां अधःस्थिताभ्यामुपरिस्थिताभ्याम् ॥
वज्रं च चक्रं गरुडावह्यं त्वामर्चामि शान्तिश्रित वक्रवक्त्र ॥ १६ ॥
ओं ह्रीं गरुडाय ॥

उर्ध्वद्विहस्तोद्धृतनागपाशमधोद्विहस्तस्थितापवाणम् ।
गंधर्वयक्षेश्वर कुंथुनाथसेवोत्थितानंदधुमर्चये त्वाम् ॥
ओं ह्रीं गंधर्वयक्षाय ॥ १७ ॥

सन्धैः कश्चिद् शरासनवज्रपाशसमुद्गङ्गकुशवरानपरैर्धरन्तम् ॥
बाणांबुजोरुफलमाल्यमहाक्षमालालीला यजाम्यरमितं त्रिदशं च खेद्रं ॥
ओं ह्रीं रवेन्द्राय ॥ १८ ॥

१६ 'पद्मं फलमिति' हा श्लोक ऋणून गरुड नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष शान्तिनाथ तीर्थकाराचा पदभक्त आहे. हा आपल्या खाली असलेल्या दोन हातांत कमळ, फळ आणि वर केलेल्या दोन हातांत वज्र व चक्र धारण करितो. याचे तोंड वक्र आहे.

१७ 'उर्ध्वद्विहस्तेति' हा श्लोक म्हणून कुथुनाथभक्त अशा गंधर्वयक्षाची पूजा करावी. हा आपल्या वरच्या दोन हातांमध्ये नागपाश व सालच्या दोन हातांत धनुष्य व बाण धारण करितो.

१८ 'सन्धैरिति' हा श्लोक म्हणून खेद्र नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष अरजिनाचा भक्त आहे. याने आपल्या डाव्या पांच हातात धनुष्य, वज्रपाश, मुद्गर, अंकुश आणि वर व उजव्या हातांत बाण, कमळ, फळ, माळा, व अक्षमाला हे पदार्थ धारण केले आहेत.

सन्धैः करैः फलककर्मुकदंडपद्मानन्यैः कृपाणशरपाशवराब्धानं ॥
दुर्वारवीर्यचतुरानन पूजये त्वां श्रीमल्लिनाथपदभक्तकुबेरयक्षम् ॥

ओं न्ह्रीं कुबेराय ॥ १९ ॥

यजे जटाजूटतिरीटजुष्टविशिष्टभावाष्टमुखं त्रिनेत्रम् ॥
सखेटखड्गं सफलेष्टदानं श्रीसुव्रतेशो वरुणाख्ययक्षम् ॥

ओं न्ह्रीं वरुणयक्षाय ॥ २० ॥

यः खेटखड्गौ दृढचापबाणौ सुण्यंबुजे चक्रवरौ दधानः ॥
हस्ताष्टकेनोग्रचतुर्मुखं तं नमीशयक्ष भृकुटिं यजामि ॥

ओं न्ह्रीं भृकुटियक्षाय ॥ २१ ॥

घनं कुठारं च विभर्ति दंडं सन्धैः फलैर्वज्रवरौ च योऽन्यैः ॥

१९ 'सन्धैः करैरिति' हा श्लोक क्खणून मल्लिनाथजिनभक्त अशा कुबेर यक्षाची पूजा करावी हा दंड, पद्म, फल, धनुष्य हे डाव्या हातात व उजव्या हातात तरवार, बाण, पाश व गर हे पदांघ्र धारण करितो. याम चार तोंडे आहेत. २० 'यजे इति' हा श्लोक तणून सुनिसुव्रत जिनाच्या वरुण न.मीश पूजा करावी. गाला आठ तोंडे आहेत न तीन डोळे आहेत. याच्या हातांत खेट (डाल) तम्बा, फल व दान हे पदांघ्र आहेत २१ 'यः खेटोति' हा श्लोक क्खणून नमिजिनभक्त अशा भृकुटि यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाल, तरवार, धनुष्य, बाण, अंकुश, कमल, चक्र व गर हे पदांघ्र धारण करितो. २२ 'घनमिति' हा श्लोक क्खणून नेमिजिनाचा भक्त अशा गेमेध यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाल

नाम् ॥ यजमानयाजकनपदजनेश्वरादिविघ्नपरिहारद्वारेण सर्वज्ञयज्ञसहकारितां आचरंतीनाम् ॥ परम-
गंभीरामोघस्यात्कारलांछनजिनशासनविद्वेषिविशसनव्याजुंभणप्रभावचक्रेश्वरप्रिभृतिशासनदेव--
तानाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहतिकर्तार्यमावाहनादिपुरःसरसमुचितस पर्या--
क्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय चतुर्थमंडले पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
अथ प्रत्येकपूजा ।

या देव्यूर्ध्वकरद्वयेन कुलिशं चक्राण्यधःस्थैः करैः ॥
अष्टाभिश्च फलं वरं करयुगेनाधत्त एवाथवा ॥
धत्ते चक्रयुगं फलं वरमिमां दोर्भिश्चतुर्भिः श्रिताम् ॥

रत्न, सोने, प्रगाल, सोनें, सोनें, पाचरत्न, सोने, हिरवा, पन्नागरत्न, नीलरत्न याप्रमाणे
यांचा रंग आहे.

या यक्षींची वाहनें या प्रमाणें आहेत :— निळें कमळ, लोहासन, पक्षी, हंस, हत्ती, घोडा, बैल, रेडा, कासव, डुकर
हरिण, मगर, अजगर, हंस, वाघ, मोर, डुकर, हंस, अष्टापद, काळा साप, मगर, सिंह, कुकुट सर्प, व हंस. वृषभादि
चोवीस तीर्थकरांच्या हाव्या वाजूला यांचें स्थान अमर्ते. त्या त्या तीर्थकराबरोबर यांची पूजा करावी. यजमान, पूजक
वैभवेची निम्ने ह्या दूर करितात व जिनेश्वराच्या पूजेमध्ये या मदत करितात. स्याद्वादाला धारण करणाऱ्या जिनशास-
नाचा द्वेष करणाऱ्यांचा या नाश करून जैनधर्माची उभावना करितात. यास्तव जिनयज्ञविघ्नपरिहार करण्याकरि-
तां चतुर्थ मंडलामध्ये यांची पूजा करण्यासाठी प्रप्याक्षता क्षेपण कराने
१ ' या देव्यूर्ध्वकरेति ' हा श्लोक हाणून चक्रेश्वरीदेवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही आदिनाथ जिनाच्या

ओं ह्रीं चासुंङि ॥१०

दोर्भिश्चतुर्भिर्दुघणं पयोजं त्वां विभ्रतीं कुंभमभीष्टदानाम् ॥

श्रेयोजिनश्रीपदपद्मभृगीं गौरीं यजे विघ्नविघातकारीम ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं गोमेधयक्षि ॥११॥

लीलाबुजांकोपरि हस्तयुग्गमधोद्विहस्ते मुरालेष्टदानाम् ॥

त्वा वासुपूज्यप्रसितान्तर्गां गांधारि मान्ये बहु मानयाभि ॥१२॥

ओं ह्रीं त्रिघ्नमालिनि ॥ १२ ॥

ऊर्ध्वेन हस्तद्वितयेन सर्पावधःस्थितेनोजितचापबाणौ ॥

यजे वहन्तीं विमलेशयक्षीं वैरोटिकां त्रोटितविम्रकोटिम् ॥ १३ ॥

ओ ह्रीं विघ्नादेवि ॥१३॥

हिने धारण केल आहेत.

११ 'दोर्भिरिति' हा श्लोक व्हाणून गोमेधयक्षींच जी श्रेयान् जिनची भक्त आहे—पूजा करावी. हिचें दुसरें गौरी असे नांव आहे. ही आपल्या चार हातांनीं मुद्गर, कमळ, कुंभ, इष्टदान हे पदाय धारण करिते.

१२ 'लीलांनुजेति' हा श्लोक व्हाणून वासुपूज्यजिनाच्या विद्युमालिनी शामनेद्वेतेची पूजा करावी. ही आपल्या दोन हातांत कमळ धारण करिते व सालच्या हातांत प्रमळ व इष्टदान धारण करिते.

१३ 'ऊर्ध्वेनेति' हा श्लोक व्हाणून विमलजिनाच्या वैरोटी यक्षींच पूजन करावे. दिला विघ्नादेवी हें ही नांव दिलें आहे ही वरच्या दोन हातांनीं सर्प व सालच्या दोन हातांनीं धनुष्य व बाण धारण करिते.

तार्क्ष्यं तां पुरुतीर्थपालनपरां चक्रेश्वरीं संयजे ॥

ओं ह्रीं अप्रतिचक्रे चक्रेश्वरी आगच्छ २ संवैपट् ॥ जलम् ॥ १ ॥

ऊर्ध्वद्विहस्तोद्धृतचक्रशंखां अधोद्विहस्ताभयदानमुद्राम् ॥

प्रभावयंतीमजितेशतीर्थं यजेऽरिघिक्कारिणि रोहिणि त्वाम् ॥

ओं ह्रीं अजिते ॥ २ ॥

धत्तेर्धचंद्रं परशुं फलं वै कृपाणपिंडीवरमादधानाम् ॥

यजामहे संभवनाथयर्थीं गजसिसंज्ञा क्षपितारिशक्तिम् ॥

ओं ह्रीं नम्रेक्षि ॥ ३ ॥

या नागपाशं फलमक्षसूत्रं वरं विभक्तिं प्रवरप्रभावा ॥

तीर्थींच पालन करितें, आपल्या वर असलेल्या दोन हातांनीं वज्र व सालच्या आठ हातांनीं फल मर, चक्र, वंगरे धारण करिते.

२ 'ऊर्ध्वमिति' हा श्लोक कृष्णन अजिता देवीची पूजा करावी. ही वरच्या दोन हातांनीं चक्र, शंख आणि सालच्या दोन हातांनीं अमयदान व मुद्रा धारण करिते. अजितजिनाच्या तीर्थाची रक्षा ही करिते हिंच रोहिणी असेंहि नांव आहे.

३ 'धत्ते इति' हा श्लोक म्हणून नम्रेक्षि देवतेचें पूजन करावें. ही देवी आपल्या हातांत. परशु, फल, तरवार पिंडी वर हे धारण करिते मंभवनाथजिनाची ही यक्षी आहे हिंचें प्रशस्ति असेंहि नांव आहे.

४ 'या नागपाशेति' हा श्लोक म्हणून दुरितारि देवीचें पूजन करावें. ही अभिनंदन जिनाची यक्षी आहे

अधिव्यधन्वोत्तममातुलुंगं निशतबाणं दधतीष्टदानम् ॥
समर्चितानंतमति प्रसन्ना भूयादिहानंतजिनेशयक्षी ॥ १४ ॥

ओं ह्रीं विजृम्भणि ॥ १४ ॥

अभोरुहं कार्मुकमिष्टदानं धत्तेकुशं मार्गेणमुत्पलं च ॥

दधाति वै धर्मजिनेशयक्षी या मानसीमां बहु मानयामि ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं परमृते ॥ १५ ॥

रथांगपाणिं फलपूरहस्तामीडीशयां दानकरामजेयाम् ॥

शांतीशपादंबुजदत्ताचिन्तां कांतां महामानसि मानये त्वाम् ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं कंदर्पदेवि ॥ १६ ॥

चक्र समाक्रांतविरोधिचक्रं शंखं स्वभुकारकृतारिभीतिम् ॥

१४ 'अधिव्यधन्वेति' हा श्लोक बणून् विज्रभगी देवीचं पूजन रुगं. ही देी धनुष्य, महाळंग, तीक्ष्ण बाण, व दान हे धारण करिते. हिचं अनंतमति हेति नाव आह १ अनंत जिनाची ही यक्षी आहे.

१५ 'अभोरुहमिति' हा श्लोक बणून् परमृतायक्षी १ पूजा लून. हिच्या हातात कमळ, धनुष्य, दान, अंकुश, बाण, निळं कमळ, हे पदार्थ आहेत. ही भव जिनाची भक्त आहे. हिचे मानमी अंमोहे नांन आहे.

१६ 'रथांगपाणिमिति' हा श्लोक बणून् शान्तिजिनाच्या हृदयादेीची पूजा करावी. ही देवी चक्र, फलपूर, सङ्ग व दान हे पदार्थ धारण करिते. हिचं महामानमी अंमोहे नाव आहे.

१७ 'चक्रमिति' हा श्लोक बणून् गांधारीची पूजा करावी. ही आपल्या हातांत चक्र, शंख, तरवार, व वर

अत्युग्रखड्गं वरमादधानां यजे जयां कुंभुजिनेन्द्रयक्षीम् ॥१७॥

ओं ह्रीं गांधारिणि ॥ १७ ॥

स्वर्णाभां हंसगां सर्पमृगवज्रवरोद्धुराम् ॥

चाये तारावतीं त्रिशचापोच्चप्रभुभाक्तिकाम् ॥१८॥

ओं ह्रीं कालिदेवि ॥ १८ ॥

हस्तद्वयेनोपरिमेन खेटं कृपाणमन्येन फलं प्रदानम् ॥

उद्विभ्रती मल्लिजिनेन्द्रयक्षी गृण्हातु पूजामपराजितेयम् ॥१९॥

ओं ह्रीं अनातजदेवि ॥

यां खेटकं भंगलमातुलंगं कृपाणसुग्रं वरमादधाति ॥

सा नः प्रसन्ना मुनिसुवतर्हद्भक्तास्तु भव्या बहुरूपिणीष्टया ॥

हे धारण करिते. कुंभुजिनाची ही भक्त आहे.

१८ 'स्वर्णेति' हा श्लोक ऋणून तारावतीची पूजा करायी. हिच्या हातांत सर्प, हरिण, वज्र, ३ वर हे पदार्थ आहेत. अरजिनाची ही भक्त आहे. हिचा मुवर्णाप्रमाणे वर्ण आहे व हिचे हंस वाहन आहे हिचे काली असेंहि नांव आहे.

१९ 'हस्तेति' हा श्लोक ऋणून अनजतदेवीची पूजा करायी. ही मल्लिजिनांची यत्री आहे. हिचे अपराजिता असेंहि नांव आहे. ही आपल्या वर केलेल्या दोन हातांनी डाल व तलवार धारण करिते आणि सालच्या दोन हातांनी फल ३ प्रदान धारण करिते

२० 'या खेटकमिति' हा श्लोक ऋणून मुनिसुवतजिनाच्या सुगंविनी शासनदेवतेचे पूजन कराने, हिचे

ओं ह्रीं सुगंधिनि ॥ २० ॥

इष्ट्यास्तु तुष्टा धृतयाष्टिखेटसव्यद्विहस्तान्यकरद्वयेन ॥

दिव्याशमालामसिदधानांचामुंडिकां श्रीनमिमानमन्तीम् ॥ २१ ॥

ओं ह्रीं कुसुममालनि ॥

धत्ते वामकटौ प्रियंकरसुतं वामे करे मंजरी-

माम्रस्थान्यकरे शुभंकरतुजो हस्तं प्रशस्ते हरौ ॥

आस्ते भर्तृचरे महाम्राघटिपिच्छायं श्रिताभीष्टदा ॥

याजसौ तां नुतनेमिनथपदयोर्नम्रासिहाम्नां यजे ॥ २२ ॥

ओं ह्रीं कुष्मांडिदेवि ॥

पाशाद्यन्वितगड्भुजारिजयदा ध्याता चतुर्विंशतिं ॥

बहुरूपिणी अंसिहि नाग आहे. हिच्या हातात ढाल, महाकुण. तरवार व वर अमे पदार्थ असतात.

२१ ' इष्टयेति ' हा श्लोक लघून् कुसुममालिनी देवतेचें पूजन करावें. ह्री नमिजिनाची मक्त आहे. तिचें चांभुंडा अंगहि नात्र आहे. ही डाल्या हातांत दंड १ ढाल आणि उजव्या हातांत अक्षमाला व तरवार धारण करिते.

२२ ' धत्ते इति ' हा श्लोक लघून् नेमिनाथ जिनाच्या शामनेदेवतेचें पूजन करावें. हिचें ' आंवा ' अंसिहि नांन आहे. हिणें आपल्या ऱ्हेनर प्रियकर नावाच्या मुलास व शुभंकर नावाच्या मुलांम आपल्या हातीं घेतलें आहे. पूर्वी जो पति होता तोच हिचें या भवामध्ये मिह वाहन झाला आहे. हिच्या हातांत आंन्याची मंजरी आहे व ही आंन्याच्या झाडासाली उभी राहिली आहे. हिची कथा पुण्यासवपुराणांत पहावी.

०।३।५।

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

अथ पंचममंडलस्थापितदिक्कन्यकार्चनविधानम् ॥

मेरोर्दक्षिणतो महाकुलकुभृत्पद्माकरामोरुह—

श्रासादस्थितिकाः शचीपतिवधूः श्री-हीधृतरिंबिकाः ॥

तथैवोत्तरतस्तथोत्तरसुरेड्गृह्यां च कीर्ति धियं

लक्ष्मी शान्तिकरीं च शान्तिमिह सत्पुष्टि च पुष्टिं यजे ॥

श्रुयाद्देवीसमुदयपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥ १ ॥

ओं विविधमणिविचित्रितोभयपार्थहेमादिमयहिमवदादिकुलाचलाधित्यकानादिसिद्धपद्मादिस-
रोवरान्तरसामानिकपरिषदभ्युषितपरिवारिष्वारिजपरीतपुष्करमध्यशरदशशक्किविशदप्रासादुनिवासिनीनाम्
॥ कांतिलज्जाधैर्यजिनार्यादिकीर्तनलोकोत्तरज्ञानत्रिवर्गसाधनांगव्यापकत्वधर्मानर्हन्मतुरापादयंतीनाम् ।
श्री-हीधृतिकीर्तिबुद्धिलक्ष्मीनामदेवीनाम् । अलक्ष्यशचीप्रलक्ष्यान्यलक्ष्यालक्ष्यांगमंगलश्रयादिदेवी-
विहितजिनमतृभोगादिब्रिहस्पशंसच्चादिसनोनिर्वृत्तिनिर्वर्तकशान्तिदेवीसहितानाम् ॥ प्रतिफलितैदुर्बि-
बादर्शसस्त्रिभेदुरजिनांक्रिगांगमर्तृयुग्मेगमस्तदिदुष्टिविधायिषुष्टिदेवीसमन्वितानाम् । पीतारुणपीत-

१ 'मेरोरिति' हा श्लोकं कण्ठ्यं श्यादि देवीची पूजा, करण्यकरिता, पूर्व, विधि कराम. मेरूच्या दक्षिणे
कडील जे कुलाचल पर्वत अथात् हिमयान्, महाहिमयान्, निपव, यावर जी मरोवर आहेत त्यांतील कमलामध्ये श्री
वही, व धृति या देवतांचे महाल आहेत. या तीन देवता सौधर्म इंद्राच्या पत्नी आहेत. मेरु पर्वताच्या उत्तरला नील,
शक्कि व शिराणी अथे कुलाचल पर्वत आहेत. त्यापुढे असलेल्या यरोगतातील तमलामध्ये कीर्ति, बुद्धि व लक्ष्मी या
देवी राहतात. या उत्तरद्वाराच्या विसा होता. शान्ति व पुष्टि अशाही दान देवी आहेत. या मुक्तेची सेवा कृतितात,

शातकुंभांचनकनकतपनीयहिरण्यप्रभापवनानाम् । पुष्पमुखकलशहस्तानामष्टदिकमारीणां । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमात्राहनादिपुरःसरसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रमं पंचसमं डलेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पृथगिष्टिः ।

श्रियं नरागोचरकांतिरूपश्रियं जगन्मातरि योजयन्तीम् ॥
संफुल्लफुल्लाननशातकुंभांकहस्तां विधिना धिनोमि ॥ १ ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते श्रीदेवि आगच्छ २ । संवौषट् ॥ जलम् ॥
न्हियं लसद्बोधसहायसौम्यन्हियं जिनांवाधृतिपोषयंतीम् ॥
संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं रक्तवर्णे० ह्रीदेवि ॥ २ ॥

मातेला भोगाच्या सामगी पुरवितात. विघ्न दूर करितात तिचं मन मंतुष्ट करितात. या देवतांचा वर्ण पिवळा. तांबडा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा असा आहे. ज्याच्या मुखार पुष्प आहे असा कलश हा हातांत धारण करितात. यांचे जिनयज्ञ निर्विघ्न पार पडावा म्हणून मी आम्हाज करितो

१ 'श्रियमिति' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीदेवीचें आम्हांज वगैरे करून तिला जलादि अर्घ्य द्यावें ही श्रीदेवी जिनेश्वराच्या मातेच्या ठिकाणी मनुष्यामध्ये न आढळून येणारी अशी दिव्यकांति योजित असते, या देवीला चार हात अभतात.

२ 'न्हियमिति' हा श्लोक म्हणून ह्री देवीची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेमध्ये ज्ञानाने संयुक्त अशी लाज उत्पन्न करते.

धृतिं ससामानिकिदम्कुमारीं धृतिं जिनेशो जननीं नयन्तीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे धृतिदेवि ॥ ३ ॥
 कीर्तिं जिनेन्द्रस्तवनादिरूपां कीर्तिं विभोर्मातरि रंजयंतीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे कीर्तिदेवि ॥ ४ ॥
 बुद्धिं प्रबुद्धाखिललोकयात्रां बुद्धिं नयतीं जननीं जिनानाम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे बुद्धिदेवि ॥ ५ ॥
 लक्ष्मीं त्रिवर्गोचितसाधनासौ लक्ष्मीं प्रभोर्मातरि साधयन्तीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे लक्ष्मीदेवि ॥ ६ ॥
 शांतिं मनोनिर्वृतिमंतरायशान्तिं च जैनी जननीं नयन्तीम् ॥

३ 'धृतिमिति' हा श्लोक बणून या धृतिदेवतेची पूजा करावी ही देवता जिनाच्या मातेच्या ठिकाणी संतोष उत्पन्न करिते.

४ 'कीर्तिमिति' हा श्लोक बणून कीर्तिदेवतेची पूजा करावी. जिनेन्द्रस्तवनादिरूप कीर्तीची योजना ही देवता मातेच्या ठिकाणी करिते.

५ 'बुद्धिमिति' हा श्लोक बणून बुद्धिदेवतेची पूजा करावी. ही देवता सगळ्या जगाचें ज्ञान मातेच्या ठिकाणीं योजित असते.

६ 'लक्ष्मीमिति' हा श्लोक बणून लक्ष्मीदेवतेचें पूजन करावे. ही देवता त्रिवर्गसाधनाला समर्थ अशी लक्ष्मी जिनमातेच्या ठिकाणी योजित असते.

'शांतिमिति' हा श्लोक बणून शांति देवतेची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेच्या ठिकाणी मनःसमाधान

संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे शान्तिदेवि ॥ ७ ॥
 पुष्टिं जिनांवावपुरादिपूचैः पुष्टिं त्रिजिह्वा नुपपादयन्तीम् ॥ ८ ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे० पुष्टिदेवि ॥ ८ ॥
 इत्थं सारसपर्ययाद्य महिना यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगा स्नाद्विकलापि मोहनुखनो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वगविद्वज्जगत्त दत्तं सर्वोश्च दिक्कन्यकाः ॥
 पूर्णांगा त्रिनिवृत्तिर्गफलदा पूर्णाहुतिं वीर्गेय ॥ ९ ॥
 इष्टप्रार्थनापुःसरं पूर्णाहुतिः । ९ ॥

इति दिक्कन्यकार्चनम् ॥

अथ तत्रैव मंडले दिक्पालकार्चनविधानम् ॥

एतत्सर्वजनीनजैनसवनप्रत्यहूविध्वंसनप्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातपूजांचितान् ॥

उत्पन्न करिते.

८ 'पुष्टिभिति' हा श्लोकं म्हणून पुष्टिदेवतेची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेच्या शरीरांत पुष्टि उत्पन्न करिते.

९ 'इत्थमिति' हा श्लोक म्हणून इष्टप्रार्थनापुरःसर पूर्णाहुति द्यावी.

'एतत्सर्वेति' हा श्लोक लक्षण दिस्पालाची पूजा करण्याकरितां पूर्वविधि कराय हे दिस्पाल जिनपूजेलांत विघ्न दूर करितात. लक्षण यांचे पूजन करावे. या दिस्पालाची नाम या ग्रामणें—इंद्र, अग्नि, यम, राक्षस, वरुण,

स्वस्वातुच्छपरिच्छदनिहृदशमन्याप्रधृष्यामितान्दिक्पालाङ्गदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याव्हये ॥१॥

दिक्पालकसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं विमलकलधौतखचितमणिमयाभरणभृपितैरावतच्छागरक्ताक्षक्षकरिमकरतुरगपुष्पकपुष्टांगशा-
कराकारवाहनारूढानाम् ॥ नितांतचारुचामीकरातिबालभास्कराजनपुंजतमस्तोमसुधाकरसुवर्णस्वर्णशं-
शांकसंकाशशरीरग्रभाभिरमाणाम् ॥ कुलिशजालज्वलज्वालाजालप्रचंचंदंडमुद्राहिपात्रपादपद्मशक्तित्रिशू-
लाप्रतिहतप्रभावप्रहरणानाम् । कमनीयकामिनीकुलललामशचीस्वाहाछायानैऋतिवरुणानीवायुवेगीध-
नदेवीपार्वतीनाममहादेवीमुखांबुजदत्तदृष्टीनाम् ॥ पाकशामनपावककुतान्तकौणपपाशपाणिपवनपार्वती
शसखपार्वतीप्रियाभिधानलोकपालानाम् ॥ कूर्मगतासितांगसंक्षुशपद्मावतीप्रियफणीशंकठीरिवारूढपांडुर-
तनुकुंतकरोहिणीजीवितेश्वरसहितानाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिकमार्थ—
मावाहनादिपुरःसरसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपकमामहे । आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापना-
य पंचममंडले पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

वायु, कुबेर, महादेव अशी आहेत. यांची वाहनं ऐरावत, मंडा, रेडा, असल, मगर (हत्तीच्या आकृतीचा) घोडा, पु-
ष्पत व पुष्ट वैल अशी आहेत. यांच्या शरीराचा रंग सोने, गालमर्थ, काजळ, अंधार, चंद्र, सोने, सोने, चंद्र या प्र-
माणे आहे यांची आयुधे — वज्र, अग्निज्वाला, दंड, मुद्गर, नागपाश, वृक्ष, शक्ति, त्रिशूल, अशी आहेत ही
आयु । अतिशय प्रभावशाली आहेत. यांच्या स्त्रियांची नावे. यथाक्रमे — शची, स्माहा, छाया, नैऋति, वरुणानी,
वायुनेत्री, धनदेवी, व पार्वती अशी होत. या सर्प परिभारामहित या त्रिमालकाना मी आवाहनदि पुरःसर बोला
प्रितो हे येउन जिनेश्वरपूजेतील भर्त विद्ये नाहीशी कोन. अंग मष्टा पांवता मडगमधे पुष्पाक्षतांचे क्षेपण करावे.

अथ प्रत्येकपूजा ।

देहप्रभाद्विगुणभूषणदिव्यदीप्तिव्याल्लितदिग्विवरमंतरितांतरायम् ॥
 वज्रायुधं निजवधूवदनावजनेत्रं व्याव्हानये नुतजिनेन्द्रमहे महेंद्रम् ॥
 ओं ह्रीं इंद्र आगच्छ २ संवौपट् इत्यादि ॥ इंद्राय स्वाहा इंद्राय इदमर्घ्यं ० ॥

शोणभ्रूस्रमश्रुकेशावकमरुणरुचं जाज्वलज्वालशक्तिं
 कुंडीं वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥
 स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनविघ्नेर्दीपधूपादिकारे ।
 सद्देवाधोपि सभ्यावृतमनलमलकारसारं यजेऽहम् ॥

ओं ह्रीं अमे ॥ २ ॥

भृंगांगासितभूरिभंगुरजटाजूटं शिखाहंवरो--
 द्विदंडोदुंबरं प्रचंडफणिभृत्सन्मंडनैर्मंडितम्
 छायातुच्छमुखेन्दुसच्छविकृतानंदं सकालच्छविं ॥

- १ 'देहप्रभेनि' हा श्लोक क्खणून इंद्राचे आव्हान करून अर्घ्य अर्पण करावे.
 २ 'शोणभूरिति' हा श्लोक क्खणून अग्नीचें आव्हान वचें करावे. आणि त्याला अर्घ्य द्यावे. अग्नीच्या सुवया, दाढी, केश व डोळे हे पिंगट आहेत. याची देहकांति तामडी आहे. हा उजव्या हातांत कमंडलु व डाव्या हातांत अक्षमाला धारण करितो. याच्या गळ्यामध्ये यज्ञोपवीत आहे.
 ३ 'भृंगांगेति' हा श्लोक क्खणून यमाचें आव्हान करून त्यास अर्घ्य द्यावे. याच्या मस्तकावर जटाजूट आहेत.

कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्याव्हये ॥

ओं नहीं यम ॥ ३ ॥

कटकमुकुटमुद्राहारकेयूरमुख्याभरणकिरणभारोज्ञासिताशांतरालम् ॥

असितलसितकांतिं सुद्राखं च रात्रिचरपरिवृतमेतं व्याव्हये नैकतीक्ष्णम् ॥

ओं नहीं नैकत्य ॥ ४ ॥

मुक्ताफलात्युज्ज्वलविदुमानुभ्यूतप्रभूताभरणाभिरामम् ।

भीमाहिपाशं वरुणान्यधीशं योगेत्र यादःपतिमाव्हयामि ॥

ओं नहीं वरुण ॥ ५ ॥

चलद्विपुलभूरुहं कलितविस्फुरद्भूषणं ॥ लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयत्नोत्करं ॥

जगत्त्रितयजीवनं विराचिताखिलार्थेतरं ॥ समीरणमिहाव्हये समदवायुवेगीयुतम् ॥

ओं नहीं पवन ॥ ६ ॥

सर्पाकृति भूषणानी हा सुंदर दिमतो.

४ 'कटकेति' हा श्लोक ऋणून नैकत्याची पूजा करवी. यान्या अगावर कडे, मुकुट, अंगळ्या, हार वगैरे अलंकार आहेत व त्याचा प्रकाश सर्वत्र पडतो. या दिक्पालाची कांति कृष्ण आहे.

५ 'मुक्ताफलेति' हा श्लोक ऋणून वरुणाची पूजा करावी. हा दिक्पाल मोत्याचे व पोवळ्याचे अलंकार घालतो. याच्या हातांत नागपाश आहेत. या जिनपूजेत मी याला बोलावतो.

६ 'चलदिति' हा श्लोक म्हणून पवनाची पूजा करवी. याचे वृक्ष हे शस्त्र आहे. याचा वर्ण शुंग्यासारखा आहे. हा त्रैलोक्याचें जीवन आहे. याच्या स्त्रीचें वायुवेगी असे नांव आहे.

निधनरहितमुक्ताभूषणप्रौढवेषं । धनमुखनिजेद्वीसन्मुखांभोजभृंगम् ॥
 धनदमिह धनद्वयं सेव्यमाव्हानयेऽह । निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्रहन्तम् ॥
 ओं ह्रीं कुबेर ॥ ७ ॥

कंकलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटार्धचंद्रप्रभा
 सांद्रीभूतसुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभासुरम् ॥
 भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णत्रिशूयधुम् ।
 पार्वत्या धवमाव्हये गणवृतं दक्षाध्वरेऽध्वंसिनम् ॥
 ओं ह्रीं ईशान ॥ ८ ॥

रुद्रापरिगतरुणद्युमाणेर्विबभूवभृशंभन्मणि—
 प्रभापटलपाटलीकृतसितांगविभ्राजितम् ॥
 धृताकुशमनंकुशं सुगुणराज्ञापद्मायुतम् ॥

७ 'निधनेति' हा श्लोक म्हणून कुबेराची पूजा करावी. हा जिनपूजेमध्ये विघ्न करणाऱ्यांचा नाश करितो.
 ८ 'कंकलीति' हा श्लोक म्हणून ईशानाला अर्घ्य द्यावे. याच्या जटा अशोक वृक्षाच्या पानाप्रमाणे आहेत.
 याच्या सस्तकावर अर्धचंद्र आहे. सर्पभूषणे हा धारण करितो. याच्या तिमऱ्या डोळ्यातून अग्नीची ज्वाला निघते.
 याच्या हातात त्रिशूल आहे. याची पार्वती ही स्त्री आहे.

९ 'स्फटेति' हा श्लोक म्हणून धरणेन्द्राची पूजा करावी हा दिक्पाल नागदेवांनी युक्त आहे. याच्या फ-
 णावर मणि असल्यामुळे ते सुर्याप्रमाणे चकाकतात. याच्या हातांत अकुरु आहे व याची पत्नी पद्मा आहे. तिच्या

फणाधरगणावृतं फणिमहीद्रमाव्हानये ॥ ओं ह्रीं धरणेन्द्र ॥९॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां

कुमुदकुसुममालां रोहिणीद्वष्टिमालाम् ॥

चिरसुरसि धरतं कुंदभासं संकुलं

कविनुतगुणरुद्रं चंद्रमाव्हानयेऽहम् ॥ ओं ह्रीं सोम ॥ १० ॥

दिक्पालकानिति समर्च्य यवान्विता ये

गोधूममुद्रचणकाढकशालिमाषाः ॥

तत्सप्तधान्यकृतमुष्टिभिरबुकुंडे ।

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेव तेभ्यः ॥ ११ ॥

ओं ओं ओं ह्रीं इंद्राय स्वाहा । ओं ओं अम्रये स्वाहा । ओं ओं यमाय स्वाहा । ओं ओं

नैऋत्याय स्वाहा । ओं ओं वरुणाय स्वाहा । ओं ओं पवनाय स्वाहा । ओं ओं धनदाय स्वाहा ।

ओं ओं ईशानाय स्वाहा । ओं ओं धरणेन्द्राय स्वाहा ॥ ओं ओं सोमाय स्वाहा ॥ इत्याहुतयः ॥

हतांत कमल आहे.

(१०) 'जिनगुणेति' हा श्लोक सपूत चंद्रांचे आव्हान वगैरे करावे. हा दिक्पाल आपल्या गळ्यांत जिनगुणांची माला घालतो. मोत्यांची व कमलांची माला घालतो. याच्या हातांत माला आहे. कवि याच्या गुणांची प्रशंसा करितात.

(११) 'दिक्पालकानिति' हा श्लोक लपून या दश दिक्पालकांना सप्तधान्यांच्या मुठींनी जलहोमामध्ये सात सात आहुती घाव्यात. सात धान्ये जव, गहू, मूग, हरभरे, तुरी, साली, व उडीद अशी आहेत.

इत्थ सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो शुण्मत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वरविघ्नमावृत इतं सर्वेपि दिक्पालकाः ॥
 पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णहृतिं वोर्षये ॥ १२ ॥

इति दिक्पालकार्चनम् ॥

अथ द्वारपालानुक्कलनं ॥

सोमं जिनेन्द्राध्वरवार्धिसोमं यमं यमभीलमसज्जनानाम् ॥

निवारणोत्कं वरुणं विपत्तेर्यजामि वीरैकवर कुबेरम् ॥

सोमादिद्वारपालसांमुख्यविधानाय द्वारेषु पुष्पाश्रतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

ओं सर्वाभीष्टफलदाविशिष्टेष्टजिनेष्टियज्ज्याजकराष्ट्रचतुःसंघविघ्नविधातनाखंडितचंडि-

(१०) 'इत्थमिति' हा श्लोकं ह्यणून ईष्टप्रार्थना करून आहति द्याव्यात.

आतां द्वारपालानुक्कलनविधि ॥

(१) 'मोममिति' हा श्लोक ह्यणून पूर्वादि दिशाच्या द्वारपालांना अनुक्कल करून द्यावे. मोम, यम, वरुण, व कुबेर अशीं याचीं नावे आहेत जिनेश्वराऽन्य, पूजारूपी समुद्राला हा मोम चंद्रसागरा आहे. यम हा दुष्टांना यमासारखा आहे. वरुण हा मज्जन्यांचीं पंकटं दूर करितो. व कुबेर हा अतिशूर आहे या सर्वांची मी पूजा करितो असे ह्यणून द्वारवर पुष्पाश्रतविं देणें करणें.

'ओं सर्वाभीष्ट' हा मंत्र ह्यणून सोम, यम, वरुण, कुबेर या चार द्वारपालांचे आवाहन स्थापन वगैरे करावे. व

मांडंबरकोदंडधरदंडायमानदंडकुंडलीशिपाशप्रचंडगद्रामांडितमुजादंडपूजामंडलपूर्वादिद्वारपालनप्र-
युक्तद्वारपालकानाम् ॥ सकलसंपत्तंपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिकमार्थमावाहनादिपुरःसर समु-
चितसपर्याक्रिमं यथाक्रमं उपकमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय द्वारेषु पुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥ अथ पृथगिष्टिः ॥

प्राग्द्वारमस्या जिनयज्ञवेद्या रक्षतमेनं प्रयजामि सोमम् ॥

ओं च्हीं धनुर्धराय अर २ त्वर २ हूं सोम आगच्छ २ संवौषट् ।

ओं च्हीं सोमाय इदमर्घ्यम् ॥ १ ॥

यो दंडितारातिसमस्तदंडं दंडं धर्षंश्चंडसुरैः परीतः ॥

रक्षत्यपाच्यं जिनयज्ञवेद्या द्वारं तमेनं यममर्चयामि ॥ २ ॥

ओं च्हीं दंडधराय २ अर २ त्वर हूं यम आगच्छागच्छ २ संवौषट् ।

ओं च्हीं यमाय इदमर्घ्यम् ॥

हालाहलज्वालजटालभालाभिलाहिपाशं सुरवारिसैन्यम् ॥

हैं सूचित करण्यकारितां चार द्वारावर पुष्पाक्षतार्क्षेपण करावे.

१ 'कोदंडेति' हा श्लोक ळणून सोम द्वारपालाला पूर्वद्वारी अर्घ्य द्यावें. या द्वारपालने आपल्या हातांत धनुष्य
धेतलेलें आहे.

२ 'यो दंडितारात्रिगिति' हा श्लोक ळणून यमाचे आवाहन वगैरे करावे. यमाच्या हातांत दंड आहे. हा
दक्षिण दिशेचा द्वापाल आहे.

३ 'हालाहलेति' हा श्लोक म्हणून वरुणाला आन्वान वगैरे विधि करावा. याच्या हातांत पाश आहेत. व

अथ वेद्याः पूर्वोदिमहादिष्टु यक्षचतुष्टयार्चनम् ॥
 विजयं वैजयन्तं च जयंतमपराजितं
 यक्षं यक्ष्येत्र पूर्वोदिमहादिष्टु यथाक्रमम् ॥ १ ॥
 आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय वेद्याः पूर्वोदिमहादिष्टु
 पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

मोहारिविजयोद्भूतत्रैलोक्यविजयं विभुम् ॥
 भजंतं विजयं यक्षं यक्ष्ये प्राग्दिग्बधूवरम् ॥
 ओ ह्रस्व्यूं विं विजययक्ष त्रैलोक्यं गृहाण २ स्वाहा ॥ १ ॥
 भजंतं त्रिजगन्नाथं दशोच्चैर्वैजयं चिकम् ।
 वैजयन्तं यजे यक्षं अपाचीदिग्बधूवरम् ॥ २ ॥

वेदीच्या पूर्वादि चार दिशेमध्ये चार यक्षांचे अर्चने करणें. त्याचा विधि याप्रमाणे:—

‘ विजयेति ’ हा श्लोक कणून विजय, वैजयंत, जगंत व अपराजित या चार यक्षांची पूजा करण्याचें सूचन करणाकरिता वेदीच्या पूर्वादिदिशात पुष्पाक्षताक्षेपण करावें.

१ ‘ मोहारीति ’ हा श्लोक कणून विजय यक्षाचें पूजन करून पूर्वे दिशेस त्रैलोक्य अर्पण करावा. मोहावर विजय भिकाविणाऱ्या जिनेधराची हा उपायना करितो कणून याचें विजय हें नांव योग्य आहे.

२ ‘ भजंतमिति ’ हा श्लोक कणून दक्षिण दिशेचा आभिराति अशा वैजयंत यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष

ओं ह्रस्व्यूं वं वज्रयंत० ॥ २ ॥

जयंतं जितमंहासि जयंतं जिनविद्विषः ॥

जयंतं प्रयजे यक्षं प्रतीचीदिग्बध्वरम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रस्व्यूं जं जयत० ॥

आराधयन्तमाराध्यं जगतामपराजितम् ॥

यजे उपराजितं यक्षं उर्दीचीदिग्बध्वरम् ॥ ४ ॥

ओं ह्रस्व्यूं अ अपराजित० ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगां स्तादिकलापि मोहमुखतो युगमत्प्रमादद्वियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविममन्नत इतं दिग्वासियक्षेश्वराः

मालाभूषितं, गन्धं चोपेतं आकृतिं व्यासं कान्तव्या अंतरे अथ पञ्चमतेना अंगेत् ध्याना नो अतिषति आह
अथा जियाची आराधना करिन्ते

१ 'जयन्तिमिति' हा अंतरे तयुन पतिमोदयान्ती लीला पति पत्नी जयत यताते एता रुपाणि, जयन्ते
पार्थ जिह्वा अंतरे यथा जित्वा ता आराधन आह

२ 'आराधयन्तमिति' हा श्राद्ध गणुन उपगोजा यथातो पूजा लगीत, इसन्वात्तन जो आनन्द आह
अथा जितानी हा यक्ष आराधना करितो तणुन त्याग उपगोपित भगवान्.

पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥ ५ ॥
इति विजयादियक्षानुकूलनविधानम् ॥

अथैशान्यां दिव्यनावृतार्चनम् ॥

मेरोरीशानभागे कुरुषु मणिमयस्योत्तरेषु स्थितस्य ॥

श्रीजम्बूवरुहस्य स्थितिजुपमनिशं पूर्वशास्त्रास्थसौधे ॥

शंख चक्रं च कुण्डिं दधतमुरुकैरक्षमाश्रितं च कृष्णं

पक्षीन्द्रारूढमस्या भवदिशि विधिनानावृत्तेन्द्रं यजामि ॥

ओं दशदिशाधिनाथं त्रैलोक्यदंडनाथक जम्बूद्वीपाधिपतिं गरुडपृष्ठमारूढं स्निग्धभृंगांज-
नाभमक्षसूत्रकमंडलुव्यग्रहस्तं चतुर्भुजं शंखचक्रविधृतभुजादंडं यक्षिणीराहितं सपरिजनसपरिवारम-
नावृतं देवमाव्हानयामहे स्वाहा ॥ हे अनावृत आगच्छ २ संवौषट् ॥ अनावृताय स्वाहा । अ-

५ ' इत्यमिति ' हा श्लोकं कृणून् यांना अर्थ यावें.

इति विजयादियक्षानुकूलनविधानम् ॥

' मेरोरिति ' हा श्लोकं म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून अनावृत यक्षाचें आव्हान वगैरे करावें. हा यक्ष जम्बू-
द्वीपांत मेरुपर्वताच्या ईशान्य दिशेला उत्तर कुरुमध्यं जंबु नांवाच्या वृक्षावर राहतो. या वृक्षाच्या पूर्वशाखेवरील
महालामध्यं याचें निवास स्थान आहे. हा यक्ष आपल्या चार हातांत क्रमानें शंख, चक्र, कमंडलु, व अक्षमाला

नावृतपरिजनाय स्वाहा इत्यादि । इत्यनावृत्तार्चनम् ॥ १ ॥

अथ ब्रह्मेन्द्रोपरि देवर्षिसत्कारः ॥

जिनेन्द्रवैराग्यविवर्धनोत्काश्वतुर्दशाभ्यर्हितपूर्वब्रोधाः ।

ये ब्रह्मलोकस्थितयो यज्ञे ताल्लौकान्तिकान्ब्रह्मसुरेश्वराग्रे ॥ १ ॥

ओं ह्रीं लौकांतिकदेवेभ्यः पुष्पांजलिं निर्वपामि स्वाहा ॥ इति ब्रह्मेन्द्रोपरि देवर्षिपुष्पांजलिः ॥

अथ अच्युतेन्द्रोपरि अहमिन्द्रसत्कारः ॥

इन्द्रोऽस्म्यहं नैव परोस्ति चेन्द्रो मदित्यमुद्भूतविकत्थनाढ्यान् ॥

यजेऽच्युतेन्द्रोपरि सौख्यसांद्राञ्जिनेन्द्रभक्तानहमिन्द्रदेवान् ॥

ओं ह्रीं अहमिन्द्रदेवेभ्यः पुष्पांजलिं निर्वपामि स्वाहा । इत्यच्युतेन्द्रोपरि अहमिन्द्रपुष्पांजलिः ॥ १ ॥

धारण करितो, हा गरुडावर आलढ झाला आहे. जेवुश्वर ग्त्नमय आहे,

ब्रम्हेन्द्रावर देवर्षींचा सत्कार करावा.

‘जिनेन्द्रेति’ हा श्लोक म्हणून ब्रम्हेन्द्रावर लौकांतिक देवाकारितां पुष्पांजलिक्षेपण करायी. लौकांतिक देव हे तीर्थकरांचे वैराग्य वाढवितो. यांना चौदापूमींचे ज्ञान अमते. हे ब्रम्हसर्गाच्या शेवटच्या पटलांत असतात.

अच्युतेन्द्रावर अहमिन्द्राचा सत्कार

‘इन्द्रोऽस्यहमिति’ हा श्लोक म्हणून अच्युतेन्द्रावर अहमिन्द्राकृतिं पुष्पांजलिक्षेपण करावी. श्रीच इंद्र आहे दुसरा कोणी इंद्र नाही असे गाना वाटत. यांना विष्णुलसौख्यांची प्राप्ति झालेली अमते. हे जिनेन्द्राचे परमभक्त असतात. नवग्रहेयक, नव अनुदिश व पंचानुर या ठिकाणी राहणाऱ्या देवांना अहमिन्द्र म्हणतात.

अथ पृथ्वीमंडले मंगलाष्टकस्थापनम् ॥
 श्वेतच्छत्राब्दौ ध्वजं चामरे द्वे । मंत्रैर्वेद्यां तोरणं तालवृंतम् ॥
 नंचावर्तं दीपमष्टासु दिक्षु । न्यस्याम्याप्तुं मंगलं मंगलानि ॥
 ओं श्वेतच्छत्रश्रियै स्वाहा । ओ अद्विश्रियै स्वाहा । ओ ध्वजश्रियै स्वाहा ।
 ओ चामराश्रियै स्वाहा ॥ ओ तोरणाश्रियै स्वाहा । ओ तालवृंताश्रियै स्वाहा ।
 ओ नंचावर्ताश्रियै स्वाहा । ओ दीपश्रियै स्वाहा ।

इति मंगलाष्टकस्थापनम् ॥

अथ तत्रैवायुधाष्टकस्थापनम् ॥

उत्तंगमचद्विरदेन्द्ररूढा रुढोग्रवज्रायुधमुद्वहन्ती ॥
 ऐन्द्री वसन्तिद्रदिशीह वेद्यां हेमप्रभा विम्रविघातनाय ॥ १ ॥

ओं इंद्राण्यै स्वाहा ॥

या वैष्णवी विष्णुरथांगयाना जिष्णोर्जिनेशः सवने सुनीला ॥
 प्रत्यर्थिचक्रप्रतिघातचक्रं धृत्वेयमास्तां दिशि सा यमस्य ॥ २ ॥

ओं वैष्णव्यै स्वाहा ॥

‘ श्वेतच्छत्रेति ’ हा श्लोक व मंत्र क्षणम् पृथ्वीमंडलांत आठ मंगलाची स्थापना करावी. आठ मंगलपदार्थे याप्रमाणे—१ श्वेतच्छत्र २ दर्पण ३ ध्वज ४ चामर ५ तोरणमाला ६ पसा ७ नंचावर्त ८ दीप.

कौमारिका कोमलविदुमामा शिखीन्ध्याना धृतमंडलाग्रा ॥
प्रचंडमूर्तिर्वसतात्प्रतीच्यां वेद्यां जिनेन्द्राध्वरविद्वशान्त्यै ॥ ३ ॥
ओं कौमार्यै स्वाहा ॥

वाराहिका वन्यवराह्याना श्यामप्रभा भीकरसरिरपाणिः ॥
अत्रोत्तरस्यां दिशि वेदिकायामास्तां समस्ताध्वरविद्वशान्त्यै ॥ ४ ॥
ओं वाराहिकायै स्वाहा ॥

प्रद्वप्रभांगा श्रितपद्मयाना विद्वेपिमंत्रासकमुद्रगता ॥
ब्रह्माणिसंज्ञा जिनयज्ञवेद्यां हुताशनाशां समलंकरेणु ॥ ५ ॥
ओं ब्रह्माण्यै स्वाहा ॥

श्वेतच्छटाभौदुरुवाहनस्था । लक्ष्मीर्गदालक्षितशस्तहस्ता ॥
विद्वापनोदाय दिशीह वेद्याः प्रवर्तना दक्षिणपश्चिमायाम् ॥ ६ ॥
ओं लक्ष्म्यै स्वाहा ॥ ६ ॥

चासुंडिका प्रेतगता समध्यमार्तददोसिर्धृतदंडशक्तिः ।
प्रत्यूडशान्त्यै दिशि वेदिकायाः प्रवर्तनामुत्तरपश्चिमायाः ॥७॥

याच पुष्पीमंडलामभ्य श्रीजिनेश्वराच्या पूजेमध्ये विघ्न उपस्थित होऊं नये म्हणून आठ आयुधाची स्थापना करावी.
आयुधांची नां याप्रमाणे—वज्र, चक्र, तारार, नागर, मुद्गर, गदा, दंड, भिडिमाल. ही आयुधें क्रमाने इंद्राणी
वेण्णी, कौमारी, वाराही, प्रभाणी, लक्ष्मी, चासुंडा व रुद्राणी त्या देवी धारण करितात. वेदीच्या आठ दिशांना ना

ओं चामुञ्च्यै स्वाहा ॥

उच्चंडशाकरगते धृतभिडिमाले रुद्राणि रुद्रामलचंद्रकान्ते ॥
पूर्वोत्तरस्यां दिशि तिष्ठ वेद्या विद्यानिधेरध्वरविघ्नशान्त्यै ॥८॥

ओं रुद्राण्यै स्वाहा ।

इत्यायुधाटकस्थापनम् ॥

अथ वेद्याः पूर्वोदिदिक्षु पताकाटकस्थापनम् ॥

पीतप्रभावहया देवी पीतवर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां पूर्वस्यां दिशि तिष्ठतु ॥ १ ॥

ओं प्रभावत्य स्वाहा ।

पद्माख्यदेवी पद्माभा पद्मवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामाग्नेयां दिशि तिष्ठतु ॥ २ ॥

ओं पद्मायै स्वाहा ॥

सा मेघमालिनी कुण्डा कुण्डवर्णमिदं ध्वजम् ॥

क्रमानं उभया रात्रतत या देवीची वाहने याग्रमाणे -- ऐरावतहत्ती, गरुड, मोर, रानडुकर, कमल, उंदीर, गक्षस व रेडा, या देवीचा वर्ण सोने, निळा रंग, पोवळे, काळा रंग, कमल, हंस, सूर्य, चंद्र याग्रमाणे आहे. 'उत्तुंगेति' इत्यादि आठ श्लोक ह्णून या आठ आयुधांची स्थापना करावी.

वेदीच्या पूर्वोदिदिशामध्ये आठ पताका स्थापन कराव्यात. या ध्वजांचा रंग पिवळा, पांढरा, काळा हिरवा,

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामपाच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ३ ॥

ओं मेघमालिन्यै स्वाहा ॥

हरिन्मनोहरादेवी हरिद्वर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां नैऋत्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ४ ॥

ओं मनोहरायै स्वाहा ॥

श्वेताभा चंद्रमालेयं श्वेतवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां प्रतीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ५ ॥

ओं चंद्रमालायै स्वाहा ॥

नीलाभा सुप्रभा देवी नीलवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां वायव्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ६ ॥

ओं सुप्रभायै स्वाहा ॥

श्यामप्रभा जयादेवी श्यामवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामुदीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ७ ॥

ओं जयायै स्वाहा ॥

पांडरा, निळा, काळा, पचरंगी असे आहेत. ज्या देवता हे धज हातांत वरलेले आहेत त्यांचे ही वर्ण ध्वजांच्या वर्णप्रमाणेच आहेत देवीची नावे क्रमाने प्रभावती, पद्मा, मधमाला, मनोहरा, चंद्रमाला, सुप्रभा, जया, न विजया अशी आहेत.

विजया पंचवर्णाभा पंचवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामैशान्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ८ ॥

ओं विजयायै ॥

अथ वेद्याः पूर्वादिदिक्षु कलशाष्टकस्थापनम् ॥

तीर्थाम्बुपूर्णशरणोत्तममंगलार्थसंकल्पनाष्टसमलंकृतशुभ्रकुंभान् ॥

वेद्यष्टदिक्षु विनिवेद्य संपंचवर्णसूत्रेण तांस्त्रिगुणमेव वृणोमि सिद्ध्यै ॥

ओं इति कलशाष्टकस्थापनम् ॥

अथ वेद्या दिक्षु बाणचतुष्टयस्थापनम् ॥

बाणैश्चतुर्भिर्निशितैर्जयाय सिद्ध्यर्थपुजैश्च निजेष्टसिद्ध्यै ॥

सन्तानवृद्धै च यवारकैः श्रीवेद्याश्च कोणान्पारिभूयामि ॥

बाणचतुष्टयादिस्थापनाय वेदीकोणेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

वेदीच्या पूर्वादि आठ दिशांमध्ये आठ कलश स्थापावेत. हे कलश नीजेलाने भरलेले असावेत. शरण, उत्तम व मंगल अशा पंचपरमोष्टि व धर्मे वाचा संकल्प करामा. या आठ कलशांच्या समोती पाचरंगी मूत तीननेळा गुंडाळावे.

या प्रमाणे कलशाष्टकस्थापन विधि आहे.

वेदीच्या चार दिशांना बाण, पांढऱ्या मोठ्यांचे पुंज व गवाराक हे पदार्थ स्थापन करावेत.

(१) ' बाणैरिति ' हा श्लोक म्हणून या पदार्थांना पुष्पाक्षता आच्छादन

जय जय जिनधीर प्राप्तजन्मबन्धुपार । प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थवतार ॥
प्रहतहतकमार प्रोद्गतानंदपूर । प्रहसितशतसूर प्रप्रकृष्टांशुभार ॥ २ ॥
जय जय जिनभिन्न ध्वांतिविध्वंसभिन्न । स्वतिशयगुणगात्र ज्ञानविस्फूर्तिपात्र ॥
परमपदपवित्र मोल्लसदेवयात्र । प्रवरशरण चात्र प्राणिनामप्यमुत्र ॥ ३ ॥
जय जय जिनजैत्र क्षमात्रयारामचैत्र । त्रिदशविधृतवेत्र श्वेतचित्रातपत्र ॥
निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसूत्र । खदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥
जय जय जिनतात त्रातग्यंतपूत । स्थिरतरसुखदात कर्मसंघातघात ॥
कुमतजरुदवात ज्ञेयज्ञानप्रभात । प्रवचनरश्मसूत रुद्रानदेवाभिन्नूत ॥ ५ ॥
जय जय जिनचंद्र छिन्नदुर्मोहतंद्र । प्रणतनरसुरेंद्र स्वात्मलक्ष्मीन्मुनींद्र ॥
स्वतिशय गरुंद्र प्रीणितप्राणिमंद्र । प्रवचनसरिदिन्द्र स्फीतभासांद्रचंद्र ॥ ६ ॥
जय जय जिनसेव्य त्रातसुप्रीतभव्य । त्रिभुवनमहितव्य स्वासिसंभावितव्य ॥
वरद नमसितव्य प्रत्यह कीर्तितव्य । स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥ ७ ॥

याप्रमाणें पूर्वोक्त विधि झाल्यानंतर श्रीजिनेश्वराची स्तुति करावी. स्तुतीचा सारांश) — हे जिनराज आपला सदा विजय होवो. आपण मोहराजाचा नाश केला आहे. मदनाला जिंकिले आहे व आपणास इंद्र नमस्कार करितात. आपली स्तुति करण्यास नागराजही असमर्थ आहे. जिनेश्वरा? आपण अनंत सद्गुणांनी शोभत आहां. हे जिनेशा आपला नेहमी निजय होवो. हे जनेशा? आपण संमारसमुद्र तरून गेले आहांत. आपले ऐश्वर्य सर्व जगत्प्रसिद्ध आहे आपण जैनधर्माचे संस्थापक आहात. आपण आनदाचे पूर आहात. व आपल्या कांतीने आपण दोरुडो सूर्याच्या

जय जय जिननाथ ज्ञातसंपत्सनाथ । प्रतिहतरतिनाथ प्राप्तमोहापनाथ ॥
नतसुरनरनाथ श्रीद लोकाधिनाथ । श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूप्राणनाथ ॥ ८ ॥
नमदनिमिषखंडं खंडितानंगकांडं । हसितलसिततुंडं ध्यानधीराभिकुंडम् ॥
सुगुणमणिकरंडं जन्मवाह्यौ तरंडं । विनमितचिद्रखंडं श्रायसानंदपिंडम् ॥ ९ ॥
इत्यानंदस्तवनेन वेद्यास्त्रिवारप्रदक्षिणं कृत्वा पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥

विभूष्य सदधुपघटैः सुधूपैर्विभूषणाढ्यांश्चतुरोष्ट वार्यान् ॥
वेद्यावृतानमंत्रमनादिसिद्धं शुभ्रैः प्रसूनैरथ जापयामि ॥

ओं णमो अरिहंताणं ॥ चत्तारिमंगलं चत्तारि लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि ॥

कांतीला तुच्छ केलें आहे. आपण चौतीस अतिशयांनी युक्त आहात. आपल्या ठिकाणी ज्ञानाचा पूर्ण विकास झाला आहे. आपण इहलोकीं व परलोकीं ही शरण आलेल्या प्राण्यांचें रक्षण करिता. आपण कर्मसमूहाचा नाश केला आहे. कुमतरूपी मेघांचा नाश करण्यास आपण वायुप्रमाणें आहांत. शास्त्ररूपी रथाचे आपण सूत्र आहांत. त्रैलोक्यांत आपण सर्व जनपूज्य आहांत. आम्ही आपली दररोज आठवण केली पाहिजे. आपली सेवा केली पाहिजे आपणास नमस्कार केला पाहिजे ह्मणजे आम्हाला मोक्ष मिळेल. आपण अनंतगुणमण्यांना करंड्यासारखे आहांत संसार समुद्रांत आपण नावेसारखे आहांत. आपण आनंदपिंड आहांत. इत्यादि स्तुति करून वेदीला तीन वेळा प्रदक्षिणा घाव्यात. व पंचांग नमस्कार करावा.

‘विभूष्येति’ हा श्लोक ह्मणून वेदीच्या समोवती धूपघट स्थापन करावेत. व अनादि सिद्धमंत्राचा ‘णमो अरहंताणं, चत्तारि मंगलं’ वगैरेचा जप करण्यासाठीं चार अथवा आठ सभ्य आर्यांना नियुक्त करावें. जपासाठीं पांढऱ्या फुलांचा उपयोग करावा.

हौं शान्तिं-कुरु २ स्वाहा । अनादिसिद्धसंलग्नः ॥ इति वेदीभूषणपुरःसरजप्टुविनियोजनम् ॥

इत्थं यस्तु समस्तशस्तदिविजस्तोमस्य तत्संवृत-

त्रैलोक्यार्चितपादपद्मयुगलश्रीमज्जिनानामपि ॥

भक्त्याराधनमातनोति विधिना द्रव्यादिशुद्ध्यन्वितः ॥

सोयं धर्मरथस्य नेमिरहन्भुत्वैति सिद्धिश्रियम् ॥

इत्यर्हत्यतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि यागमंडलविधानाथो नाम
सप्तमः परिच्छेदः ॥ ७ ॥

‘इत्थमित्यादि’ यात्रमाणे द्रव्य, क्षेत्र, काल, वगैरे शुद्धिनी युक्त असलेला जो पूजक भक्तीने सर्वदेवसमूहांचे व यांनी वेष्टिलेल्या आणि त्रैलोक्य वंघ ज्यांचे पाय आहेत अशा श्रीजिनेश्वराचे आराधन करितो तो धर्म-रथाची धाव होतो अर्थात् तीर्थंकर पदवीस प्राप्त होतो व मोक्षलक्ष्मीची प्राप्ति करून घेतो ।

या ग्रमाणे नेमिचंद्रविरचित प्रतिष्ठासारसंग्रह अथवा प्रतिष्ठातिलक ग्रंथांतिल यागमंडलाच्या विधीचे वर्णन करणारा सातवा परिच्छेद समाप्त झाला. ॥

अथ अष्टमः परिच्छेदः ।

अथ गर्भावतरणकल्याणम् ।

अर्थाङ्कुरार्पणदिनात् पृष्ठे तु दिवसे निशि ॥

गर्भावतरणकल्याणं विद्धीत यथाविधि ॥ १ ॥

तत्रादौ पूजकाचार्यकुंजरेण विधीयते ॥

पुरस्तान्नविषस्य प्रतिष्ठेयनिरूपणम् ॥ २ ॥

सकलीकरणं कार्यं हस्तशुद्ध्यादिपूर्वकम् ॥

मूलवेदीपुरोदेशे कल्पिते पुष्पमंडिते ॥ ३ ॥

संकल्पपूर्वकं पुष्पांजलिस्तद्भूमिशोधनम् ॥

१ अङ्कुरार्पणाच्या दिवसापासून सहाव्या दिवशीं रात्री प्रतिष्ठाशास्त्रोक्तविधिला अनुसरून गर्भावतरणकल्याण-
विधि करावा.

२ हा विधि करण्याच्या प्रारंभीं प्रतिष्ठाचार्यानीं ज्या त्रिवाची प्रतिष्ठा करावयाची असेल त्याची मा-
हिती द्यावी.

३-५ तदनंतर हात पाय वगैरे अवयवांची शुद्धि करून सकलीकरण विधि करावा. मूलवेदीच्या पुढें जो पुष्प-
मंडप रचिलेला अमतो त्यामध्ये मङ्गल्पपूर्वक पुष्पांजली समर्पण करावी. तदनंतर वायु, मेघ, व अग्नि या देवांकडून

वायुमेघाग्निभिर्देवैर्भन्यासोर्चना क्षितेः ॥ ४ ॥

गंधांबुसेकः पुष्पोपहारः पीठनिवेशनम् ।

तद्भद्रपीठं निःशेषजिनमातृसमर्चनम् ॥ ५ ॥

तत्पीठस्थमहापात्रे विवक्षितजिनप्रभोः ॥

मातुरावाहनादिः स्यात्कौबेरं रत्नवर्षणम् ॥ ६ ॥

भोगोपभोगद्रव्योपनयन धनेदेन वै ॥

ततः प्राक्कटिते पद्माकरे साष्टदलांबुजे ॥ ७ ॥

कर्णिकायां जिनस्येष्टिः श्रयादीनां तद्दलाष्टके ॥

तत्र सर्वौषधीवारिपूर्णकुंभनिवेशनम् ॥ ८ ॥

श्रयादिसंकल्पनेनाष्टकन्यानां विनिवेशनम् ॥

भूमिशोधन हा विधि करावा; दर्भस्थापना करावी आणि भूमिचे पूजन करावें. तिच्यावर गंधजल गिंपडावें, पुष्पे अर्पण करावीत व तेथे पीठस्थापन करावे. त्या उत्तम पीठावर संपूर्ण जिनमातांचे पूजन करावे.

६-९ पीठावरील महापात्रामध्ये ज्या जिनेश्वराचा गर्भकल्याणविधि करायचा असेल त्याच्या मातेचें आ आब्हान, स्थापन हा विधि करावा. व कुमारांनं केलेली रत्नद्युष्टि ती दाखवावी. कुमारांनं भोगोपमोगाचे पदार्थ मातेसाठीं आणिले आहेत हें दाखवावें. तदनंतर पूर्वीच निर्माण केलेल्या कमलसमूहांत आठ पाकळ्यांच्या प्रथम कमलांतील कर्णेकामध्ये क्रमाने श्री च्ही वगैरे आठ देवींची पूजा करावी. या आठ पाकळ्यामध्ये सर्वोपधिज लानें भरलेले आठ कुंभ स्थापवत व त्यामध्ये श्री च्ही वगैरे आठ देवतांचा संकल्प करावा व त्यांची स्थापना

गर्भशोधनमंबायाः श्रयादिभिस्तदुपासनम् ॥ ९ ॥

फलवत्षोडशस्वप्नस्थापनं मातुरानने ॥

प्रवेशनस्य संकल्पादुचिताकारतः प्रभोः ॥ १० ॥

जलाधिवासनं सर्वबिंबानां तु तथोचितम् ॥

तदर्चनं च दिक्पालपूजा यवनिकार्पणम् ॥ ११ ॥

धामसंप्रोक्षणं होमः शान्तिशुध्यभिधानकः ॥

भूमिशुध्यादिकं गर्भगृहे पीठनिवेशनम् ॥ १२ ॥

सर्वौषधीपंचमृद्धिः पीठाग्रस्य विलेपनम् ॥

पंचतीर्थान्बुभिस्तस्य क्षालन विशदाक्षतैः ॥ १३ ॥

अष्टच्छदाब्जरचना तन्मध्ये त्रिनिवेशनम् ॥

जलाधिवासितार्चायास्ततो गर्भाभिवर्द्धनम् ॥ १४ ॥

करावी, तदनंतर जिनमातेचा गर्भशोधनविधि लग्ना न श्री आदि देवता तितो उपायना करितात हा विधि कराना.
१०-११ मातेला पडलेल्या गोळा स्वर्माची स्थापना करावी. व मातेच्या मुतामध्ये भगवतांनी शुभ्रहत्तीचे स्वरूप धारण करून प्रवेश केला आहे असा मंजल्प कराना. भगवान गर्भ त आले आहेत असे दाखविण्याकरितां सर्वनिनांची यथोचित जलाधिवामन ही क्रिया करानी. व त्रिचांचे अष्टद्रव्यानी पूजन करी. दिक्पालाचा पूजन करून त्या वेदीच्या समोवती वखांचे वेष्टन करावे.

१२-१५ तदनंतर धामसंप्रोक्षणाविधि करावा व शान्तिशुद्धि ११ होत लग्ना. त्यावेळी भूषिशुद्धि वगैरे करून गर्भ-गृहांत पीठस्थापन करावे. सर्वोपधि व पांच प्रकारच्या मातीनी पीठात अग्रभाग चर्चावा. पांच प्रकारच्या

सांगसर्गक्रमारोपादूर्भशय्याविधिर्विभोः ॥
 क्षीरैर्लेद्वभिवेकोऽथ गव्यैरष्टविधार्चनम् ॥ १५ ॥
 वस्त्रांतरावृतिर्दिक्षु दिक्पालानां समर्चनम् ॥
 बालुकास्थांडिले हस्तव्यासायामेगुलोच्छ्रये ॥ १६ ॥
 दुर्भैर्होमो यवनिकादीपद्वयनिवेशनम् ॥
 इष्टिः स्तुतिर्जिनांबायास्तदग्रे शक्रनर्तनम् ॥ १७ ॥
 जिनतातस्य गमनाप्रच्छन्नं स्तुतिपूर्वकम् ॥
 गर्भोवतारकल्याणक्रियाशान्तिबलिस्तथा ॥ १८ ॥
 इष्टार्थप्रार्थना चेति तत्कल्याणक्रियाक्रमः ॥

तीर्थजलांनी त्याला धुवावे. तदनंतर त्या पीठावर स्वच्छ अशा तांदुळांनी आठ पाकळ्यांचे कमळ काढावे. ह्या त्यावर जिनप्रतिमा वसवावी. तदनंतर मातेचा गर्भ वाढत आहे असे दासवात्रे. सर्व अवयवांची रचना होत आहे व गर्भ शय्येमध्ये भगवंत निजलेले आहेत हा विधि करावा. तदनंतर गार्हच्या दुधानें अभियेक करून अष्टद्रव्यांनी त्यांचे पूजन करावे.

१९-१९ पूर्ववत्स काढून दुसऱ्या वस्त्रांचे आच्छादन घालावे. दिक्पालकांचे पूजन करावे. तदनंतर बालूचे एक हाताच्या व्यासाचे व एक अंगुळ उंचीचे असे स्टांडिल-उंचवटा वसवावे. तेथे दर्शना होम करावा. दोन दीप तेथे स्थापावेत. व पुढे पडदा साडवा. मग जिनमातेचे पूजन व स्तुति करून जिनमातेच्या पुढे इंद्राचे नर्तन हा विधि दासवावा. जिनेश्वराच्या पित्याची परवानगी घेऊन जाण्याविषयी विचारावे.

तत्तत्क्रियाविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥ १९ ॥

तद्यथा:—

पूर्वं प्रतिष्ठाविधितो विविक्ते देशे प्रतिष्ठेयमिदं सुरभ्याम् ॥

संप्राप्तिहार्यां समुखप्रचारां अर्चां पुरोधाय निरूपयामि ॥ २० ॥

शुद्धात्मानुभवैकतानमनसोऽशुद्धोपयोगान्न ये ॥

मत्त्वानतचतुष्टयात्मकजिनं ये स्थापनान्यासतः ॥

अर्चां प्राचर्य शुभोपयोगनिरताः पुण्यं तु सचिन्वते ॥

तेभ्योर्हृत्परमागमोक्तमहिमा विंबे मया स्थाप्यते ॥ २१ ॥

त्याची स्तुति करून तदनंतर गर्भोदतारकल्याण क्रियेचा आतिथिलि कराना. इष्टप्रार्थना करावी. अशा रीतीचा हा गर्भोदतार कल्याणाचा विधि आहे. या गर्भोदतारकल्याणाच्या क्रियाची माहिती त्या त्या क्रिया करितांना सांगतो.

२१-२१ प्रतिष्ठाविधि करण्याच्या पूर्वी प्रतिष्ठाचार्यांनी प्रतिमेचें परीक्षण करणें, प्रतिमा आठ प्राप्तिहार्यांनी युक्त अमावी व ती सुराणे रथात पालखांत बसऊन तिचा निहार करविता येईल अशी आसानी. प्रतिष्ठाशास्त्रांत प्रतिमेची जीं लक्षणे सांगितली आहेत त्या लक्षणांनी ती युक्त अमावी. शुद्धात्म्याच्या अनुभवाभ्यं जे गहन गेलें आहेत व अशुद्धोपयोगापासून जे दूर झाले आहेत ते जिनविद्यामध्ये अनंततचतुष्टय धारक अशा जिनाची स्थापना करितात. अशा जिनविद्याचे शुभोपयोगामध्ये लीन अमलेले पुरुष पूजन करून पुण्यसंचय करितात. यास्तव त्यांच्यासाठी परमागमामध्ये जो जिनेश्वराचा महिमा सांगितला आहे त्याची मी स्थापना करितो.

अथ सकलीकरणम् ॥

हस्तशुद्धिं विधायादौ शुचीकरणमन्यतः
सकलीकरण सांग करिष्ये प्रकृतोचितम् ॥

अत्रादावनेन मंत्रेण स्वहस्तौ पवित्रयेत् ॥

ओं णमो अरहंताणं णमो केवल्लिणे सुअंगदेवि पसत्थहत्थे हूं फट् स्वाहा ॥ हस्तद्वयपवि-
त्रीकरणमंत्रः ॥ ततः सुरभिमुद्रां धृत्वा इमां शुचिविद्यां ससवारान्यसेत् ॥

णमो अरहंताणं । णमो सिद्धाणं । णमो आगासगामीणं । णमो विज्जाहराणं । णमो सन्वोसहिप-
त्ताणं । णमो सयंबुद्धाणं । णमो केवल्लिणे स्वाहा ॥ इमां च । ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापात्मक्ष-
यंकरि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वालिते सरस्वति मम पापं हन २ क्षां क्षीं क्षूं क्षै क्षीरधवले अमृतसंभवे
वं २ हूं स्वाहा ॥ शुचीकरणमंत्रौ ॥ ततः सकलीं कुर्यात् ॥ ओं अं नमः हृदये ॥ ओं सिं स्वाहा
शिरसि ॥ ओ आं वषट् शिखायां ॥ ओं उं धे २ कवचं ॥ ओं सां हूं फट् स्वाहा अस्त्रं ॥ ओं हौं

सकलीकरण विधि

‘हस्तशुद्धिं’ हा श्लोक व मंत्र लणून प्रथमतः आपले दोन हात शुद्ध करावेत. तदनंतर सुरभिमुद्रा करून
ओं णमो अरहंताणं वगैरे हा शुचिविद्येचा मंत्र सातवेळां सुरभिमुद्रेत स्थापन करावा.

‘णमो अरहंताणं’ वगैरे व ‘ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि’ वगैरे असे दोन मंत्र शुचिकरणाचे आहेत. यानं-
तर सकलीकरण विधि कराना. ‘ओं अं नमः हृदये’ हा मंत्र लणून हृदयन्यास करावा. याचप्रमाणे ओं स्वाहा
ललाटे । इत्यादि मंत्र लणून क्रमाने मस्ताच्या दक्षिण बाजू, वाम बाजू, पश्चिम बाजू या ठिकाणी न्यास करावा.

वपट् नयनयोः ॥ पुनश्च ॥ ओं चर्हा णमो अरुहताणं स्वाहा ह्रुदे ॥ ओं णमो रिद्धाणं स्वाहा ल-
लाटे । ओं चर्हा णमो आङ्गियाणं स्वाहा शिरोदक्षिणे ॥ ओं इहो णमो उज्जयायाणं स्वाहा पश्चिमे ॥
ओं चर्हा णमो लोए सर्वसाहूणं स्वाहा वामे ॥ पुनस्तान्नेकं प्रदानि-ललाटे मूर्ध्नि दक्षिणे पश्चिमे
वामे चेति न्यसेत ॥

इति सकलीकर्णनेत्रः ॥ ततः ॥

ओं उसहाइ जिणं पणमामि सया । अलो विरजो वत्कप्पतरू ॥

सअ कामहुहा मम रक्ख मया पुरुविज्जुणुही पुरुविज्जुणुही ॥ २ ॥

अहेव य अहसया अहुमहस्सा य अहुकोडीओ ॥

रक्खंतु मे सरीर देवासुरपणमिया मिद्धा ॥ ३ ॥

अनेन स्वस्यांगप्रत्यंगपरमर्शः कार्यः ॥ ३ ॥ ततः ॥ ओं धणु २ महाधणु २ स्वाहा ॥ इमां धनु-
विद्यां वामकरांगुलिपर्वसु विन्यस्य प्रतिमात्रे वामपानांगुष्ठेन रश्मिमात्रं पुंखं शर धनुरालिख्य वामपादे-
नाकम्य कायोत्सर्गेण स्थितः सन् ॥ ओं णमो अरुहताणं । णमो सिद्धाणं । णमो

पुनः हाच प्रकार मंत्र त्वणन करावा. अर्थात् हा प्रकार दोन वेळा करावा. तदनन्तर 'ओं उमहाइ' हा मंत्र न
'अहेव' मंत्र त्वणन स्वतःच्या मंत्र अंग व प्रत्यंगांना स्पर्श करणा या मंत्राचा आभ्यासः—मी कृपयादि जिने
शरास नमस्कार करितो. हे जिनेश्वर निर्मल, पापराहित, व कल्पतरूपमाणें आहेत हे जिनेश माझे रक्षण करोत.
आठ कोटि, आठ हजार, आठशें, आठ सिद्ध ज्यांना देवदेव्य वगैरे नमन रुमितात माझे शरीर रक्षण करोत.
तदनन्तर 'ओं धणु २ महाधणु २ स्वाहा' हा मंत्र त्वणन उजव्या पायाच्या अंगुष्ठानें रश्मिमात्रे सहित अशा

आइरियाणं ॥ णमो उवज्झायाणं । णमो लोए सव्वसाहूणं ॥

छब्भेइ जलज्जलणं चित्तित्तमंतेण पंचणमकारो ॥

अरिमारिचोरगउलघोरुवसगं विणासेइ ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः विणासेह स्वाहा । इदं सप्तवारान्ह्रुद्युचार्य अष्टोत्तरशतं धनुर्विद्या-
माधत्तयेत् ॥

इति सकलीकरणविधानम् ॥

अथ मूलवेद्याः पूर्वस्यां दिशि भूमिशोधनविधानम् ॥

ओ भूर्भुवःस्वर्गधिराजति रीटकोटिरत्नप्रभापटलपाटालितांघ्रियुग्मम् ॥

नत्वा जिनेन्द्रमथ तत्प्रतिमाप्रतिष्ठाप्रस्तावनाय कुसुमंजलिमुत्क्षिपामि ॥

ओं ह्रीं क्षीं भूः स्वाहा इति पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

पूर्ववद्भूमिशोधनविधानं दर्भन्यासविधानं भूम्यर्चनविधानं च विदध्यात् ॥

श्रीमूलवेदीपुरतः प्रयुक्ते दीप्रप्रदीपे प्रसरत्सुधूपे ॥

अग्रभागाने युक्त असलेला बाण व धनुष्य लिहून उजव्या पायाने आक्रमण करून कार्यात्सर्ग धारण करावा. ' णमो अहिरताणं ' हा पूर्ण मंत्र हृदयात सातवेळा उच्चारून १०८ वेळा धनुर्विद्या हाणावी. याप्रमाणे सकली-
करणाचा विधि आहे, तदनंतर मूलवेदीच्या पूर्वदिशेला भूमिशोधनविधि करावा.

१ ' ॐ भूर्भुव ' हा श्लोक व ' ओं ह्रीं क्षी ' हा मंत्र हाणून पुष्पाजलि क्षेपण करावी. या प्रमाणे भूमिशोधन-
विधि करून दर्भन्यास विधि व भूमिपूजन विधि ही करावा.

सत्पुष्पनिष्पादितमंडपे क्षमा विशोध्य सिंचामि च गंधवाग्भिः ॥
पुण्याहमंत्रेण गंधोदकसेचनम् ॥ २ ॥

कमलचकुलवालोत्फुल्लकल्हाग्महि ।

कुमुदकुरवकोद्यद्वाथिककेतकीनाम् ॥

मरुत-उवनाना मालतीचपकाना ।

यजनमुधि समतादंजलि प्रोत्थिष्यामः ॥

ओं ह्रीं श्रीं श्रीं भूः पुष्पोपहारः ॥ ३ ॥

दर्भस्रगंकुरविनानिगजमानश्रीपुष्पमंडपमहत्तिलमध्यभागे ॥

सद्विश्वकर्मपुरतो विनिवेशयाभि क्षीरद्रुमादिपत्रिकपिपतभद्रपौष्टम् ॥

ओं ह्रीं भद्रासनं त्रिनिवेशयाभि स्वाहा ॥ भद्रासननिवेशनम् ॥

प्रस्तीर्य शालीनिह भद्रपौष्टे कृत्वाक्षैतरष्टदलं च पद्मम् ॥

२ 'श्रीमूलवेदी' हा श्लोकं लघून् पुण्याहमवांनं गंधोदक मेचनं करावे.

३ 'कमलचकुलंति' हा श्लोकं लघून् कमल, तकुल, जडि, मालती, चपक वगैरे पुष्पाणां वेदीपुष्टे नजराणां अर्पणं करावे.

४ 'दर्भस्रमेति' हा श्लोकं लघून् वेदीच्या पुष्पमंडपाच्या मध्यभागी 'ओं ह्रीं भद्रासन' हा मंत्रं लघून् भद्रासन स्थापन करावे.

५ 'प्रस्तीर्येति' हा श्लोकं लघून् भद्रासनावार माली पसरून त्याचें अष्टदल कमल काढीं व त्या आसना-

तत्कर्णिकायां कुशरत्नगर्भं संस्थापयेत्प्लंकृतभद्रकुंभम् ॥
 ओं मूलेवेद्याः पूर्वस्यां दिशि भद्रकुंभं निवेशयामीति स्वाहो ॥
 भद्रासनोपर भद्रकुंभनिवेशनम् ॥ ५ ॥

मन्विषाकुकुरूप्रनाथहरिसज्ञापूर्ववंशोद्भवाः ।
 धीरोदात्तमहीधितः क्षितिचुता गज्जीविनेशाश्च याः
 देवेन्द्राः प्रणमंति देवयुवातिव्राताश्चिरं सेवते ॥
 दासीवत्सकलाश्च ताल्विजगतामवा जिनांवा यजे ॥ ६ ॥

ओं निरतिशयभक्तिभरानतपुरंदरपरिचोदितविविधसेवाविधायिश्रीप्रभृतिदिक्कुमारीकृतसंस्कारातिपूतगर्भागरपरिकल्पितादिव्यारविंदविष्टरोपविष्टरमोत्कृष्टशक्तिजुष्टसत्पन्ननिःकलविश्वेश्वरवृषभादि-
 तीर्थकराभिख्यपुत्रप्रसवपवित्रीकृतसर्वलोकानाम् ॥

निजतनूजगच्चूडामणिजिनगुणानुरागवनम्रसुरद्रमुकुटतटितहटन्माणिक्यमयूखमाला-
 बालातपोह्लासितसमसमानतसुरकामिनीजनकुटिलकुंतलकलापचंचरीकञ्चुधितपादारावेदानाम् । विश्वेश्व-

वर पूर्वदिशेला कुंभ स्थापया.

६ 'मन्विषाकु' हा श्लोक ह्यणून चोर्वीस जिनमार्ताची पूजा करावी. ह्या मार्तांडश्वाकु, कुरु, नाथ, उग्र वगैरे उत्तम वंशामन्यं जन्मलेल्या आहेत. याचे पति ही उत्तम वंशांत जन्मलेले होते. या मार्तांना देवेन्द्र नमस्कार करितात. देवांगना दासीप्रमाणे यांची सेवा करतात. या लोकमाता आहेत. यांची मां पूजा करितो.
 'निरतिशयेति' हा मंत्र ह्यणून चोर्विस जिनमार्तांची जिनयज्ञानमन्यं सर्व विघ्ने नाहींशी व्हावीत ह्यणून आवाहन

राजगन्मातामहासतीपूज्यासुमंगलेत्यादिप्रतीतान्वर्थपुण्यनामधेयानाम् । साकेतादिप्रसिद्धपुराधीश्वरम-
हानुभावनाभिराजादिमहाराजप्राणवच्छमातिदुर्लभगुणमाहितमरुदेव्यादिजिनेश्वरांबिकानाम् ॥ सकलसं-
पत्संपादकद्रव्यामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

ओं मरुदेव्यादिचतुर्विंशतिजिनमातर आगच्छत २ संवौपट् । ओं मरुदेव्यादि० अत्र तिष्ठत २
ठठ । ओं मरुदेव्यादि० मम संनिहिता भवत २ वषट् ॥

यासां गौतमगोत्रजः सकलविद्येशीश्वरः सुव्रतः ।

शेषाः काश्यपगोत्रजाः जिनवराः पुत्रा जगत्स्वामिनः ॥

या धर्मस्थितिहेतवो जिनलसन्नोक्तर्मनो आगम-

द्रव्योत्पादनतो जिनैद्रजननीः संभावयेद्व्येण ताः ॥

पूर्णार्घ्यः ॥

वृषभस्य जिनैद्रस्य मरुदेव्याह्वयाभ्विके ।

गर्भवतारकल्याण कुर्वेस्य त्वत्ससादतः ॥ १ ॥

—

स्थापना वर्गेरे क्रिया करानी.

‘ओं मरुदेव्यादि’ हा मंत्र लघून मरुदेव्यादि चोवीस जिनमातांना आव्हात, स्थापना, सन्निधीकरण हे करावे
‘यासां गौतमगोत्रज इति’ हा श्लोक लघून या जिनमातांना पूर्णांर्घ्य द्यावे. या जिनमातांनी जिनेश्वरांस
उत्पन्न केले आहे नास्तविक पाहिले असतां आत्म्याचे उत्पादक माता व पिता ही नाहींत कारण आत्मा हे द्रव्य
नित्य आहे. मरुदेवी वर्गेरना जिनेश्वराच्या माता आहेत असे व्हाटले आहे. त्यांचे कारण असे समजावे—जिनेश्वरां-

अजितस्य जिनेन्द्रस्य विजयेत्याव्हयाम्बिके
 गर्भावितारक० ॥ २ ॥
 शंभवस्य जिनेन्द्रस्य सुपेनेत्याव्हयांबिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ३ ॥
 अभिनन्दजिनेन्द्रस्य सिद्धार्थेत्याव्हयांबिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ४ ॥
 सुमनीशजिनेन्द्रस्य मंगलेत्याव्हयांबिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ५ ॥
 पद्मप्रभजिनेन्द्रस्य सुसीमेत्याव्हयाम्बिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ६ ॥
 सुपार्थस्य जिनेन्द्रस्य पृथ्वीपेणाव्हयाम्बिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ७ ॥
 चंद्रप्रभजिनेन्द्रस्य लक्ष्मणेत्याव्हयाम्बिके ॥
 गर्भावितारक० ॥ ८ ॥
 पुष्पदंतजिनेन्द्रस्य रामिकेत्याव्हयाम्बिके ॥

च्या शरीराची रचना करणारे नांकर्म पुद्गलाची उत्पत्ति यांच्या पासून झाली ह्याचून यांना जिनेमाता असें ह्मणतात.
 या चोवीस तीर्थकरांच्या मातेच्या प्रसादाने या जिनेद्राचें गर्भकल्याण मी करितो असें ह्मणून पुष्पाक्षतक्षेपण करारें.

गर्भावतारकल्याण० ॥ ९ ॥
 कीर्तलस्य जिनेन्द्रस्य सुनन्देत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १० ॥
 श्रेयसोऽपि जिनेन्द्रस्य विष्णुश्रीत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ ११ ॥
 वासुपूज्यजिनेन्द्रस्य जयावत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १२ ॥
 विमलस्य जिनेन्द्रस्य जयउयामाव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १३ ॥
 अनन्तस्य जिनेन्द्रस्य सुव्रतेत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १४ ॥
 धमनाथजिनेन्द्रस्य सुप्रभेत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १५ ॥
 शांतीश्वरजिनेन्द्रस्यैरादेवीत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १६ ॥
 कुण्डुनाथजिनेन्द्रस्य शांतिदेव्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १७ ॥

अरनाथाजिनैद्रस्य मित्रलेनाव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ १८ ॥

माह्लिनाथजिनैद्रस्य प्रजावत्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ १९ ॥

मुनिसुव्रताजिनैद्रस्य व्रप्तादेव्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २० ॥

नामिनाथजिनैद्रस्य वरपिलेत्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २१ ॥

नेमीश्वराजिनैद्रस्य शिवादेव्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २२ ॥

पार्श्वनाथजिनैद्रस्य ब्रह्मिलेत्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २३ ॥

वर्धमानजिनैद्रस्य प्रियकारिणीत्याव्ह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २४ ॥ एवं जिनजनन्यादिषु योज्यम् ॥

विविधितमातृपूजाप्रातिज्ञापनाय भद्रकुंभेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

श्राप्रमाणे, जिनमातांची पूजा करून विविधितमातेच्या पूजाप्रातिज्ञेकरितां भद्रकुंभामध्ये पुष्पाक्षत श्रेण करवें.

मातस्त्वमेव ननु तज्जगदेकनाथगर्भावतारपरमोत्सवपात्रमासीः ॥

तन्मे प्रसीद तमिमं त्रिधिमाचरणोरेह्यत्र तिष्ठ मम सन्निहिता भव त्वम् ॥

ओं ह्रीं विवक्षिताजिनमात आगच्छ २ संवौषट् ॥

ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं ह्रीं अत्र मम सान्निहिता भव २ वषट् ॥ १ ॥

विश्वेश्वरे विश्वजगत्सन्निधौ पूज्ये महादेवि महाराति त्वाम् ॥

सुमंगलेऽर्घ्यैर्बहुमंगलार्थैः संभावयामो भव न. प्रसन्ना ॥

पूर्णार्घ्यः ॥

मारान्यडादौ परतो नवार्हद्रर्भावतारगच्छनदो ववर्ष ॥

यां रत्नवृष्टिं जिनमातसौधे कुर्वे तदारोपणपुष्पवृष्टिम् ॥

ओं ह्रीं धनाधिपतेऽर्हतिपतसौधे रत्नवृष्टिं मुंन सुचेति स्वाहा ॥

कनकशलाकारत्नपंचकमिश्रचित्रकुसुमांजलिं भद्रपीठस्याग्रतः प्रक्रीरेत् ॥

इति रत्नवृष्टिस्थापनम् ॥

‘ओं ह्रीं विवक्षितजिनमातः’ हा मंत्रं ब्रूयान् प्रियक्षितमातेव आव्हात, स्थापन, सन्निधीकरणं करोत्ये.

‘विश्वेश्वरे’ हा श्लोकं ब्रूयान् जिनमातेला पूर्णार्घ्यं द्याये. विश्वेश्वरा, विश्वजगत्सन्निधौ, पूज्या, महादेवी, महासती, सुमंगला ही जिनमातेची नांव आहेत. ही जगन्माता आम्हाला प्रसन्न होवो.

‘मारान्यडादौ’ हा श्लोकं ब्रूयान् व त्याचा मंत्रं ब्रूयान् कुरोत्ये रत्नवृष्टि केली असे दासवांच. अर्थात् पंच रत्नासहित नानाप्रकारची फुले भद्रासनाच्यापुढे टाकावीत. गर्भाच्या पूर्वी ६ महिने व नंतर ९ महिने कुवेर रत्नवृष्टि मातेच्या महालामध्ये करीत असतो.

सर्ववर्तुप्रभवप्रसूनसुफलान्यन्वादिभोग्योत्करं ॥

छत्रं चामरभारनं च शयनं भूषानुलेपाम्बरम् ॥

वाःक्रीडाप्रसुरवोचितोपकरणं भोग्यं पर प्रस्तुता-

निष्ठार्थानुपदोंकरोतु सततं मातुर्धनेशोर्हितः ॥

ओं निधीश्वर जिनेश्वरमात्रे भोगोपभोगांगान्युपनयोपनयेति स्वाहा ॥

चारुवस्त्रमुद्रिकाहारफलपत्रपुष्पादिकं पीठायै प्रतिष्ठयेत् ॥ ४ ॥

तत्सर्वं विश्वकर्मा गृह्णीयात् ॥

अथ पुष्पमंडपप्राक्प्रदेशपरिकल्पितपद्माकरांतर्धिरचिताष्टदलकमले जिनाची-

श्रयादिदेवीपूजाविधानम् ॥ अथाष्टदले श्रयादिदेवीपूजाविधान ॥

श्रीपुष्पमंडपपुरो वरचूर्णकल्पपद्माकरे विरचितेऽष्टदले महाब्जे ॥

तत्कर्णिकानिहितपीठतले जिनाचीं संस्थापये विनिघ्नविघ्ननिवारणार्थं ॥

ओं ह्रीं श्रीं वली ऐं अं परमब्रह्मन् अत्र अवतर २ संवौपट् । ओं ह्रीं श्रीं अत्र

तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं श्रीं अत्र मम राक्षिहितो भव २ वपट् ॥

‘मर्वर्तु’ हा श्लोक १ त्याचा मंत्र लघुन भद्रासनाच्या पुंड जिनामोलेला सुंदर मुद्रिका, वस्त्र हार, फल, पत्रा, पुष्प, वेगरे अर्पण करीत. तदनंतर अष्टदलामध्ये श्रयादिदेवींचे पूजन करीत. हे पूजन करण्याच्या पूर्वी अष्टदलकमलाच्या कर्णिकेमध्ये जिनाग्रतिसेच ग्रथम पूजन करावे.

‘श्री पुष्पमंडप’ हा श्लोक लघुन व त्याचा मंत्र लघुन जिनेश्वराचे अष्टद्वयाने पूजन करीत.

स्वच्छैस्तार्थजैरुच्छ० देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं परमब्रह्मणे अनन्तानं-
तज्ञानशक्तये इदं जलं इत्यादि ॥

अथाष्टदलेषु श्यादिदेवीपूजाविधानम् ॥

मेरोर्दक्षिणतो भान्नाकुलकुश्रुत्पञ्चाकंगंभोरुह-

प्राप्तादग्निशक्तिकाः शचीपतिवधूः श्रीः श्रीधृतीरशिकाः

तस्यैवोत्तरतरतश्चोत्तरसुरेङ्गुह्यां च कार्ति धियम् ॥

लक्ष्मी शान्तिकर्णं च शान्तिमह मत्पुष्टिं न पुष्टिं यजे ॥

श्यादिदेवीपूजाविधानाय पूर्वविधि विद्ध्यात् ॥ १ ॥

ओं विविधसोपवित्रितो भद्रपार्थहे भद्रिभय हेमवदग्नि कुलाचलाधित्यकानादिसिद्धपद्मादि-
सिद्धपद्मादिसरोवरतरासामानिकपिपिद-श्रुतिपरिवारशरिजपरीतपुष्पकगन्धशारदशशक्रविगदप्रासाद-
निवासिनीना । कांतिलज्जाद्यैर्जिनार्यादिकीर्तनलोकोत्तरज्ञानविधर्गसाधनांगव्यापकत्वधर्मनहन्मा-
तुरापादयंतीनाम् ॥ श्रीः श्रीधृतिर्वर्तिबुद्धिलक्ष्मीनामदेवीनाम् ॥ अलक्ष्म्यशचीप्रत्यक्षाव्यलक्ष्या-
गमंगलश्यादिदेवीविहितजिनमातृभोगादिविज्ञापशमनादिसनोनिर्वृतिनिवर्तकशान्तिदेवीसहितानां प्रति-
फलितैर्दुर्बिबादशसन्निभोदराजिनां त्रिकांगनर्तुगुणभोगभक्तान्दुष्टिविधायिपुष्टिदेवीसमन्वितानाम् ॥ पी-
तारुणपीतशातकुम्भकांचनकनकतपनीयहिरण्यप्रभापधनानाम् ॥ पुष्पमुखकलशहस्तानां अष्टदि-
नकुमारीणाम् । सकलसंपत्तंपादकदयामयमहाभगप्रत्यूहव्यूहवृत्तिक्रमार्थमावाहनीदिपुरःसरसपर्याक्रमं
यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिष्ठापनाय पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पृथगितिः ।

श्रियं नरागोचरकांतिरूपश्रियं जगन्मातरि योजयन्तीम् ॥

संफुल्लफुल्लाननशतकुम्भकुम्भांकहस्तां बलाना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते श्रीदेवि आगच्छ २ सर्वौषडित्यादि ॥ १ ॥

ह्रियं लसद्बोधसहायसौम्यह्रिय जिनांवाधृतिगोपयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ओ ह्रीं रक्तवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते ह्रीदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥

धृतिं समामानिकदिककुमारीं धृतिं जिनेशो जननीं नयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ओ ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते धृति देवि आगच्छ २ सर्वौषडिति ॥

कीर्तिं जिनेद्रस्तवनादिरूपां कीर्तिं विभोर्मातरि संजयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ४ ॥ ओ ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते कीर्तिदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥ ४ ॥

बुद्धिं प्रबुद्धाखिललोकयात्रां बुद्धिं नयन्तीं जननीं जिनानाम् ॥

संफुल्ल० ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते बुद्धिदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥ ५ ॥

लक्ष्मीं त्रिवर्गोचितसाधनातिं लक्ष्मीं प्रभोर्मातरि सांध्यन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते लक्ष्मीदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥ ६ ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च धृत्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां धृतिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै धृतिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां लां
झों तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं धृतिदेव्यै स्वाहा ॥ अनेन दक्षिणद-
लस्थापितकुंभं धृतिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभवारि-
णा तत्पूरयेत् । तद्वक्षिणादिशि नां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणान्निजानुभावापणाद्रभविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च कीर्त्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां कीर्तिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै कीर्तिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां
लां झों तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं कीर्तिदेव्यै स्वाहा । अनेन
नैऋत्यदलरथापितकुंभं कीर्तिमंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुं-
भवारिणा पूरयेत् । तच्चैऋत्यदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणान्निजानुभावापणाद्रभविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च बुद्ध्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां बुद्धिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै बुद्धिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां लां

ॐ नमः

भद्रकुंभं मराठा. श्री नांवाच्या कन्येला त्या कुमान्या पूर्ा दिशेला स्थापन करां याचप्रमाणे ह्रीं, धृति, कीर्ति वगैरे
आठ देवतांचा संकल्प ज्या कन्यार केला आहे त्यान्याकडून हा विधि करव वा. व ज्या ज्या दिशेला त्या कन्यांची
स्थापना करावयास सांगितली आहे त्याप्रमाणे स्थापना करावी.

ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं बुद्धिदेव्यै स्वाहा । अनेन पश्चिमद-
लस्थापितकुंभं बुद्धिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभवारिणा
पूरयेत् ॥ तत्पश्चिमदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च लक्ष्म्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति महसां लक्ष्मीदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै लक्ष्मीं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां स्वां
लां ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु वं मं हं सं तं पं लक्ष्मीदेव्यै स्वाहा । अनेन वाय-
व्यदलस्थापितकुंभं लक्ष्मीसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा
तत्कुंभवारिणा पूरयेत् तद्वायव्यदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च शाल्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति महसां शान्तिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै शान्तिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां ला
ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं शान्तिदेव्यै स्वाहा । अनेनोत्तरदल-
स्थापितकुंभं शान्तिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भविशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभ-
वारिणा पूरयेत् । तदुत्तरदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्येन्द्रनियोगतश्च पुष्ट्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति महसां पुष्टिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं ह्रूं पुष्टिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां लां औं तीर्थकरसवित्री स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं पुष्टिदेव्यै स्वाहा ॥ अनेनैशानदलस्थानपितकुंभं पुष्टिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिननातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तया तत्कुंभवारिणा-पूरयेत् ॥ तदीशानादिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

याः श्रीजिनांवा सुखयन्ति नित्यं सेवाविशेषैर्विविधैर्विनोदैः ॥

क्रीडाविशेषैर्वहुभक्तियुक्ता साक्षादिमास्ता वारादकुमार्यः ॥

ओं दिक्कमार्यो जिनमातरपतेत्य परिचरत २ इति स्वाहा । सदृस्वालंकारा अष्टौ वरकुमारीर्म-गलतांबूलहस्ताः सन्निधाप्य पीठं परितः सुकुंभसंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ इति गर्भशोधनपूर्वकादिवकु-मारीपरिचर्यास्थापनम् ॥

अथ पोटशस्त्रभतदनुबंधफलपृथक्पृथक्स्थापनम् ॥

माद्यंतमिन्द्रकरिण शरदश्रुशं पञ्चगर्जननिभोजितवृंहितं तम् ॥

त्रैलोक्यपूज्यसुनलाभनिवेददक्षं । जैनी निशांतसमये जननी निद्व्यौ ॥

अमरगर्जैद्रस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥

जिनमातेन सोला स्वप्ने पाहिली त्यांचे वर्णन.

१ 'मात्रतमिति' जिनमातेन पहाटेच्यावेळी पाहिलें स्वप्न उदाच्या हत्तीचे पाहिलें. हा हत्ती पांढरा होता, मेघाप्रमाणें त्याची गर्जना होती, या स्वप्नानें मातेला त्रैलोक्यपूज्य सुलगा होणार हे व्यक्त होतें. प्रत्येक स्वप्न

पद्माद्यन्यतममेकं नालिकेरान्यतममेकं फलं परिवर्त्य पीठाग्रतः स्थापयेत् ॥ १ ॥ एवमुत्तरत्रापि विधेयम् ॥

तुंगांगवैभवाविनिर्जितादिगजेन्द्रगात्रं गवैन्द्रमतिरुद्रतरं ध्वनंतम् ॥

श्रेष्ठं सुतं त्रिजगतामवबोधयंतं ॥ जैनी० ॥ वृषभस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ २ ॥

कंठीरवं करटिकोटिघटां विपाट्या कुत्कीलमूर्धनि कंठीरवं रटन्तम् ॥
प्रज्ञापयंतमर्थं पुत्रभनंतवीर्यं जैनी० ॥ कंठीरवरवमदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

हस्तीन्द्रहस्तधृतहेमघटामृतौधैः संस्नाप्यमानकमलां कमले निपण्णां ॥

स्नाप्यं सुरैः सुरगिरौ सुतमीरयतीं जैनी० ॥ लक्ष्मीस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ४ ॥

मातेनै पाहिलें हें दासविण्याकरितां एक कमल व नारळ वगैरे फळांपैकीं एका फळ याचें परिवर्तन करून त्यांची स्थापना करावी.

२ दुसरे स्वप्न बैलाचें होते. याचें फल मातेला त्रैलोक्यांत श्रेष्ठ असा मुलगा होईल.

३ तिसऱ्या स्वप्नांत पर्वतावर उभा राहिलेला व हत्तीचें गंडस्थळ फोडणारा सिंह दिसला यावरून मातेला अनंतशक्तियुक्त मुलगा होईल.

४ चौथ्या स्वप्नांत कमलांवर बसलेली व हत्तीकडून सुवर्णकुंभांनीं स्नान घातली जाणारी लक्ष्मी पाहिली. याचें फल देव मेरुपर्वतावर पुत्राचा अभिषेक करितील.

मंदारमाल्ययुगमंबलंबमानमोदलोलमिलितोल्लसितालिमालम् ॥
सच्छर्मतीर्थकरनंदनलभल्लिगम् ॥ जैनी० ॥ मंदारमालागुलस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं
परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ५ ॥

दुग्धाब्धिपूरशतनिर्भलसांद्रं चंद्रातप्रसरबंधुरचंद्राब्धिबन्धम् ॥
आल्हादितत्रिभुवनं तनयं वंदतं ॥ जैनी० ॥ चंद्राब्धिस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परि-
वर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ६ ॥

उद्यंतमस्तमितसर्वतमोन्यतेजःस्फारप्रभाप्रसरभासुरभानुचिबम् ॥
कोट्यर्कदीधिततनोर्गमकं सुतस्य ॥ जैनी० ॥ सूर्यस्वप्नदर्शनप्रदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य
स्थापयामि स्वाहा ॥ ७ ॥

सत्पीनमीनमिथुनं सगसि प्रगाढं क्रीडत्परस्परसमाश्रयगवोगम् ॥
आनंदमेदुरतमात्मजबोधनांगं ॥ जैनी० ॥ मीनयुग्मस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य
स्थापयेत् ॥ ८ ॥

१ पांचवें स्वप्न मंदार पुष्पांच्या दोन मालांचे होते, याचें फळ सद्धर्माचा प्रसार करणारा पुत्र होईल,
६ सहाव्या स्वप्नांत दुधाच्या प्रवाहाप्रमाणे सुंदर किरणांचा धारक चंद्र पाहिला त्याचें फळ त्रैलोक्याला
आल्हादक मुलगा होईल
७ सातव्या स्वप्नांत सर्व तारका वगैरेंचें तेज नष्ट करणारा सूर्य पाहिला त्याचें फळ कोट्यब्धिस्त्रयपेक्षां ही
तेजस्वी असा पुत्र होईल
८ आठवें स्वप्न मालांचें जोडपें हें होते याचें फळ अतिशय आनंदित मुलगा होईल हे आहे.

श्रीशतकुंभमयकुंभयुगं सुधाभिराकंठपूर्णमतिरम्यपथोजवक्त्रम् ॥

संस्मृचिताखिलनिधीश्वरपुत्रलाभं जैनी० ॥ पूर्णकुंभयुगमस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ९ ॥

पद्माकरं विकचपद्मसहस्रकोर्णं पूर्णं पयोभिरमलैरवबोधयन्तम् ॥

संव्यजनाष्टशतलक्षणगात्रपुत्रं जैनी० ॥ पद्माकरस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १० ॥

अभ्रंलिहाखिलदिगाक्रमणतिलोलकछोलजालुलितामलरत्नमब्धिं ॥

श्रीकेवलव्रगमवत्सुतसूचनोत्कम् ॥ जैनी० ॥ सागरस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ११ ॥

प्रोद्यत्प्रभापटलसंघटितैद्रचापकोटीद्धरत्नतटहाटकसिंहपीठम् ॥

त्रैलोक्यराज्यपतिसूनुफलं द्रुवंतम् ॥ जैनी० ॥ सिंहासनस्वप्नदर्शनफलस्थापनाय फलं पुष्पं

९ अमृतानि आकंठं भरलेले व कमलपत्रानें शोभणारे दोन सुवर्णकुंभ स्वर्नात ि सरे याचे फलमूर्ध्निपूर्ण निर्धोन्वा लाभ पुत्राला होईल.

१० हजारो प्रफुल्लित कमलांनी व पाण्याने भरलेले सरोवर पाहिले त्याचे फल तिल वगैरे व्यजने व १००८ लक्षणे यांनी पुत्र युक्त होईल.

११ आकाशास स्पर्श करणाऱ्या लाटा व अमृत्युगत्ने यांनी युक्त समुद्र दिसला त्याचे फल केवलज्ञानाचा धारक असा पुत्र होईल.

परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १२ ॥

अत्युन्मिषन्मणिगणोज्ज्वलिताखिलाशं वैमानिकाभिमतमप्रतिमं विमानम् ॥

स्वर्गावतागमहितं सुतभाब्रुवन्तम् ॥ जैनी० ॥ देवविमानस्वप्नदर्शनस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १३ ॥

उन्मूलितांधतपसं सुरसद्विमानशोभाविशेषनिल शंनिलयं फर्णाशाम् ॥

संसृचितावधिसुबोधनिदानमूढम् ॥ जैनी० ॥ नागविमानस्वप्नदर्शनस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १४ ॥

उद्भासितामरपथाखिलदिग्विभागभाभारभासुरमहामणिरत्नराशिम् ॥

बोधाद्यनन्तगुणराशिसुतं वदन्तम् ॥ जैनी० ॥ रत्नराशिस्वप्नदर्शनफलस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १५ ॥

दूरापहस्तितमोभिरपास्तशीतैर्ज्वालाकलापविभवैरनलं ज्वलन्तम् ॥

१२ रत्नाच्या कांतीचे आकाशांत इंद्रधनुष्य वनविणारं सिंहासन पाहिलें त्याचें फल मुलाला लैलोक्त्र्याचें राज्य मिळेल.

१३ अतिशय प्रकाशमान मण्यांनीं रचिलेले देवीमान पाहिले त्याचें फल स्वर्गातून अवतरून मातेच्या पोटीं तीर्थंकर अवतरतील.

१४ नागविमान पाहिलें त्याचें फल पुत्र अवधिज्ञानसंपन्न होईल.

१५ प्रकाशमान रत्नसमूह पाहिला त्याचे फल पुत्र जानादि अनंत गुणांनी युक्त होईल.

१६ अंधार व थंडी दूर करणारा, ज्वालानी प्रकाशमान, असा अग्नि पाहिला त्याचें फल पापांचा (कर्मांचा)

शंसंतमात्मजमधौघवनोशदावं ॥ जैनी० ॥ अनलस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलपुष्पं परिवर्त्य

दृष्ट्वा द्यष्टस्वप्नस्तनानि रात्रेस्तुर्थे यामे तूर्यनादास्तानिद्रा ॥

पत्युर्वात्वा तत्फलानि क्रमेण प्रीता देवी या हि साक्षादियं सा ॥

पोडश सत्पुष्पाणि तावत्येव फलानि च परिवर्त्य पीठार्घतः स्थापयेत् ॥

इति स्वप्नानुबंधनम् ॥

अथ प्रतिष्ठेयप्रतिमाया जलाधिवासनम् ॥

स्वप्नांते प्रविवेश मातृवदनं शुभ्रेभरूपेण यः ॥

सद्यः स्वर्गपरिच्युतोऽयन्नलतो देवासनं कंपयन् ॥

सद्यो जातजिनः स एष भगवान्देवो महानित्यतः ।

संकल्पात्सलिलाधिवासनविधिं कुर्वे जिनाचौचितम् ॥

तामेव महीयसीं पुरा निरूपितप्रतिष्ठेयार्हत्प्रतिमां नूतनसितसद्ब्रह्मप्रच्छादितां पुरश्चरद्विकि-

नाश करणारा पुत्र होईल. या प्रमाणें सोळा स्वप्नं तीर्थकराच्या मातेला पहाटे पडत असतत. पतिपासून यांचे फल वर्णन ऐकून मातेला फार आनंद होतो.

‘स्वप्नांते’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र द्वाणून ज्या प्रतिमेची प्रतिष्ठा करावयाची आहे त्या प्रतिमेचा जलाधि- वासन विधि करावा. सोळाव्या स्वप्नाच्या शेवटीं शुभ्र हत्तीच्या आकारानें जो मातेच्या उदरीं शिरला; स्वर्गाहून

काकरविश्वकर्मा सौधर्मेदो महोत्सवेनानीय सुविशुद्धभद्रकुंजले प्लावयेत् ॥

ओं ह्रीं अर्ह श्रीं णमो अरिहंताणं दिगंबराय क्षेमंकराय क्षीराब्धिजलाभिपिक्ताय अष्टवि-
धकर्मनिर्मूलनकराय नमः स्वाहा ॥ जलाधिवासनम् ॥ स्वच्छैस्तीर्थे० देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं
परमब्रम्हणे इदं जलं ॥ २ ॥

अथ पुष्पमंडपस्य पूर्वोदिदिक्षु दिक्पालार्चनविधानम् ॥

श्रीमत्सर्वजनीनजैनसवनप्रत्युहविध्वंसन—

प्रोङ्गताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदानिह दशामन्याप्रधृत्यामितान् ॥

दिक्पालाङ्गदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याव्हये ॥

ओं विमलकलधौतखचितमणिमयाभरणभूषितैरावतच्छागरक्ताक्षऋक्षकरिमकरतुरंगपुष्पकपुष्टांग-
शोकराकारावाहनारूढानां ॥ नितांतचारुचामीकरातिबालभास्करांजनपुंजंतंस्तोमसुधाकरसुवर्णस्वर्ण
शशंकसंकाशशरीरप्रभाभिरामाणाम् ॥ कुलिशजज्वलज्ज्वालप्रचंडदंडमुद्गराहियाशपादपशक्तित्रिशूला-
प्रतिहतप्रभावप्रहरणानां । कमनीयकामिनीकुलललामभूतशचीस्वाहाच्छायानैऋतवायुवैर्गंधन-
देवीपार्वतीनाममहादेवीमुखांबुजदत्तदृष्टीनाम् ॥ पाकशासनपावकक्रुतांतकोणपपाशपाणिपवनपा-

चऊन मातेच्या उदरीं घेतांना ज्यानें देवांचीं आसनें कांपविली; तोच हा महेश्वराली जिनेश्वर आहे असे समजून
जिनश्रुतिमैला योग्य असा जलाधिवासन विधि मी करितो अशा अभिप्रायाचा श्लोक झणून भोमोठी अशी अरहंताची
प्रतिष्ठेय प्रतिमा नूतन पांढऱ्या वस्त्रांनं गुंडालावी व ज्याच्या हातात दाकी आहे अशा शिल्पकाराला पुढे करून

वर्ततीशसखपार्वतीप्रियाभिधानलोकपालानां ॥ कूर्मगतसितांगसांकुशपद्मावतीप्रियफणीशकटीरवारुढ-
पांडुरतनुकुतकरोहिणीजीवितैधरसहिताना । सकलसपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहतिक्क-
मार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय
पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अष्टम प०

अथ प्रत्येकपूजा ॥

देहप्रभाद्विशुणभूषणदिव्यगीतिव्यालिसादेगिविवरमंतरितांतरायम् ॥
वज्रायुधं निजवधूवदनाब्जनेत्र व्यावहानये नुतजिनैद्रमहे महेन्द्रम् ॥

ओ ह्रीं इंद्रागच्छ २ संवोषट् ॥ १ ॥

शोणभ्रमश्रुकेशांवकमरुणरुचं जाडवलज्ज्वालशक्तिम् ॥

कुंडीं वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपर्वतिम् ॥

स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनाविघ्नेदीपधूपाधिकारे ॥

सद्वेदाघापिसभ्यावृतमनलमलंकारसारं यजेऽहम् ॥

ओ ह्रीं अमे० ॥ २ ॥

सौधमंद्रानें मोढ्या थाटानें ती प्रतिमा आणावी. व निर्मल भद्रकुंभांतील पाण्यांत ती ठेवावी. त्यानेळीं ' ओं ह्रीं
अहं ' हा मंत्र झणावा. तदनंतर पुष्पमंडपाच्या पूर्वादि दिशामध्यें दिक्पालांचें पूजन करावें. या पूजनाचा विधि
यागमंडलामध्यें सांगितला आहे वानून पुनः येथें त्याचा अर्थ लिहिला नाहीं.

४०५

भुंगांगासितभूरिभंगुरजटाजूटं शिखाडंबरो-॥
 द्विदंडोदुमरं प्रचंडफणभृतमन्मंडनैर्मंडितम् ॥
 च्छायातुच्छमुखैदुसुच्छविकृतानंदं सकालच्छविम् ॥
 कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्याव्हये ॥
 ओं ह्रीं यम० ॥ ३ ॥
 कटकभुकुटमुद्राहारकेयूमुख्यापरणकिरणभारोद्भासिताशांतरालम् ॥
 असितलभितकांतिं सुदृगल च रात्रिचरपरिवृतमेतं व्याव्हये नैऋतीशम् ॥
 ओं ह्रीं नैऋत्याय० ॥ ४ ॥

मुक्ताफलात्सुञ्ज्वलविदुसानुरयूतप्रभृताभरणाभिरामम् ॥
 भीमाहिपाशं वरुणान्यधीशं यागेऽल यादःपतिमाव्हयामि ॥ ५ ॥
 ओं ह्रीं वरुण ॥ ५ ॥
 चलद्विपुलभूरुह कलितविरफुरद्भयणं ॥
 लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयत्रोत्करम् ॥
 जगत्त्रितयजीवनं विरचिताखिलार्थेतरम् ॥
 समीरणमिहाव्हये समदवायुवेगीयुतम् ॥
 ओं ह्रीं पन्न० ॥ ६ ॥
 निधनरहितमुक्ताभूषणप्रौढवपम् ॥

निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्वहन्तम् ॥

धनमुखनिजेदेवीसन्मुखाम्भोजभृङ्ग ॥

धनदमिह धनद्धयै सेव्यमाव्हानयेऽहम् ॥

ओं ह्रीं कुबेर ॥ ७ ॥

कंकेलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटार्धचंद्रप्रभा-

साद्रीभूतसुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभासुरम् ॥

भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णत्रिशूलयुधम् ॥

पार्वत्या धवमाव्हये गणवृत्त दक्षाध्वरध्वंसिनम् ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं ईशान ॥ ८ ॥

स्फटापरिगतारुणद्युमणिर्विवशुभन्मणि-

प्रभापटलपाटलीकृतसितगविभ्राजितम् ॥

धृतांकुशमनकुशं सुगुणपद्मपद्मायुतम् ॥

फणाधरगणावृतं फणिमहोद्रमाव्हानये ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं धरणेन्द्र ॥ ९ ॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां

कुमुदकुसुममालां रोहिणीदृष्टिमालाम् ॥

चिरमुरसि धरन्तं कुंदभासं सकुन्तम् ॥

कविनुतगुणरुद्रं चंद्रमावहानयेऽहम् ॥ १० ॥
ओं ह्रीं सोम० ॥ १० ॥

दिक्पालकानिति समर्च्य यवान्विता ये ॥

गोधूममुद्रचणकाढकशालिमापाः ॥

तत्सप्तधान्यकृतसुष्टिभिरबुंकुडे ॥

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेव तेभ्यः ॥

ओं ओं ओं ह्रीं इंद्राय स्वाहा इत्यादि सर्वत्र योज्यम् ॥

इत्थं सारसार्ययाद्य महिता यूय प्रसन्नाः स्थिताः ॥

सांगां स्ताद्विकल्पि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादद्दियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाम्नत दत्तं सर्वेऽपि दिक्पालका ॥

प्रणगां विधपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥

इष्टार्थनापुरःसरपूर्णाहुतिः ॥

इत्थं जिनप्रतिकृतेः सलिलाधिवासं कृत्वा जिनस्य वरगर्भसमागमाभम् ॥

श्रीपुष्पमंडपमिसं परितो विशुद्धमिच्छामिसां यवनिकां परिकल्पयामि ॥

पुष्पमंडपम्या गम्यतो यत्रनिकास्थापनम् ॥ एवं तीर्थोदकादानविधिना आनीतजलेनास्थाः जलाधिवासनं

नैवेद्यादानविधीन आणिलेख्या पाण्याने जलाधिवासनविधिं कलून
वाधावी. तदनंतर पुष्पमंडपाच्या पुढे पडदा सोडाना.

विधाय अचाल्यजिनप्रतिमानामुपरि तज्जलपूर्णसंरंघ्रघटं लंबयित्वा जलाधिवासनविधिं विदध्यात् ।

इति जलाधिवासनविधानम् ॥

अथ धामसंप्रोक्षणम् ॥

श्रीविमानस्याष्टदिक्षु प्रत्येकं नवकलशान्सर्वौपधिभिश्चतीर्थजलपरिपूर्णान्विधिना सरथाप्य समं श्रीजिनालयं तैरधिवासितकलशैरभिषिच्य पुण्याहमंत्रेण कुशोद्धृतजलेन चैत्यालयमन्तर्बहिश्च परिषिच्य दर्भमालयाभिवेद्याभ्यर्च्य तदग्रे स्थित्वाशिपं पठित्वा जिनधामसंप्रोक्षणमेवं विधातुमिमे वयमुत्सहामहे ॥

स्वर्मुक्त्वयोरधिरोहिणीपदमितो योऽगण्यपुण्यावहः ॥

पापापायहरः सतां च शरणं लोकोत्तमो मंगलम् ॥

पूज्यो नित्यमहादिसाधनतया धर्मस्य मूलं हितम् ॥

रम्य जैनविमानमेनमधुना तत्कल्पतः शोधये ॥ पुष्पांजलिः ॥

ततः क्षेत्रपालबल्यादिभूम्यर्चनांतां भूमिशुद्धिं विदध्यात् ॥

यानंतर 'धामसंप्रोक्षण' हा विधि करावा. जिनमंदिराच्या आठही दिशांमध्ये नउ नउ कलश स्थापनंत. त्यामध्ये सर्वोपवि जल पूर्ण भरावे व मंत्रमहित श्रीजिनालयाला त्या कलशांनी आभिरंज घालावा. पुण्याहसत्र ह्मणून दर्भाने चैत्यालयाच्या आत व बाहेर मेचून ह्मणवे चैत्यालयाचे दर्भमालेने वेष्टून ऋग्वे व त्याचे पूजन ऋग्वे. नंतर उभे राहून अग्नीर्वाह श्लोक ह्मणावेत. या रीतीने हा विधि करावा. 'स्वर्मुक्त्वयोरिति' जिनमंदिर रंग न मोक्षाला जाण्याची पागरी आहे.

भूशोधनादिं विधिमात्रिधाय पूर्वादिदिक्षु प्रतिदिग् नवैव ॥
कुंभान्विशुद्धास्तुभृतः प्रगिह्वात् संस्थाप्य सर्वान्परिपूजयामः ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं कर्गेमि स्वाहा ॥ २ ॥

श्रीखंडकपूर्वरादिगंधद्रव्यप्रसूनोत्तमरिक्षथरत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहावेदोऽस्मिन् गलस्थवज्रादिविराजमाने ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः नमोर्हते भगवत श्रीमते पद्ममहापद्मतिगिछकेमरिपुंडरीकमहापुंडरीकगंगसिंधुरोहिद्रेगितास्याहरिहरिकांतारीतागीतोदानारीनरकातास्वर्णद्वलारुव्यद्वलारुक्तास्कोदाक्षीरांभोनिधिजलं स्वर्णघटप्रक्षित सर्वगंधपुष्पाढ्य आमोदकं पवित्रं कुरु २ औं २ वं मं हं सं तं पं अगि आउसा नमः स्वाहा । अनेन मध्यमहाकुंभे रैरत्नादिनिक्षेपणम् ॥ स्वच्छैस्तीर्थं कुंभान्समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं नेत्राय संवौपट् कलशार्चनम् ॥

स्वर्मुक्त्योरोधिरौहिणीपद्मिने योगण्यपुण्यावहः ॥

पागापायहरः सतश्च शरणं लोकोत्तमो मंगलम् ॥

हे अगण्य पुण्यार्च्ये स्थान आहं. पांय न संकटं हे दूर करिगे सत्पुरुषांचा हे 'शरण' लोकोत्तम न मंगल आहे. नित्य मह वैपरे पूजनी हे पूजण्यास योग्य आहे. हे धर्मचि मूळ आहे. याचा मी मोक्षेण विधि करितो. अग्रा अभिप्रायाचा श्लोक 'शुखोवनादि' हा आहे. 'ओं ह्रीं स्वस्तये' हा मंत्र हाणून कलश स्थापन करावा. 'श्रीखंडकपूर्वेत्यादि' हा श्लोक व ओं ह्रां ह्रीं इत्यादि मंत्र हाणून कलशाची पूजा करावी.

'स्वर्मुक्त्योरिति' हा श्लोक हाणून व त्याचा मंत्र हाणून त्रैलोक्यांत जीं अकृत्रिम किंवा कृत्रिम जिनमंदिरे

पूज्यो नित्यमहादिसाधनतया धर्मस्य मूलं हितम् ॥

बैलोक्यस्थजिनालयं तमखिलं भक्त्या समाव्हानये ॥

ओं ह्रीं सर्वजिनालया आगच्छत २ सर्वोषट् । ओं ह्रीं सर्वं अत्र तिष्ठत २ ठं ठं ॥ ओं ह्रीं सर्वं मम सन्निहिता भवत २ वषट् ॥

उद्धृत्य कुंभान्परया विभूत्या तदीयवाग्भिर्वहिरतरश्च ॥

मंत्रातिपूतैरभिषेचयामि श्रीजैनगेहं विभवैकगेहम् ॥

ओं ह्रीं सर्वजिनालया जलाद्यभिषेकं गृणीध्वं २ नमो जिनालयेभ्यः स्वाहा । इत्यनेन मंत्रेण जिनालय तैरधिवासितकलशैरभिषेचयेत् ॥ ५ ॥

(ओं) भवनभवनजाना ज्योतिषां कल्पजानाम् ॥

मणिमयानिलयस्था येऽहमिन्द्रालयस्था ॥

बहुविभवयुता ये ये च मध्ये त्रिलोके ॥

जिनपतिनिलयास्तांस्तांश्च सर्वान्महामि ॥ ६ ॥

आहेत त्यांचें आव्हान, स्थापन व सन्निधीकरण करावे. तदनंतर ' उद्धृत्येत्यादि हा श्लोक लक्षण व त्याचा मंत्र लक्षण ते कलश उचलावेत व त्यांनीं मोठ्या थाटाने मंत्र पत्रित अशा जलांनीं धामप्रोक्षण विधि करावा. मग ' भवन भवनजानामिति ' हा श्लोक लक्षण जिनमंदिराची पूजा करावी. भवनवासी. देवांच्या स्थानांतील जिनमंदिरें, ज्योतिष्क जिनमंदिरें, कल्पवासस्थ जिनमंदिरें, अहमिन्द्र राहण्याच्या ठिकाणची मंदिरें व मध्यलोकांतील मंदिरें ही अकृत्रिम रत्नसंचित मंदिरं आणि कृत्रिम मंदिरें या सर्वांची मी पूजा करितो.

ओं रजतमहारजतेन्द्रनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभासुरभित्तिस्तंभशालिशिखरमंडपमहा-
मानस्तंभार्धगोपांगसगताकीर्णपचवर्णप्रभाजालप्रभावाहितविचित्रांबरविलासांबरणाम् । संताना-
दिसंसिद्धहटद्वादकीयधूपघटपेटकास्यनिर्यद्विश्वतोविसर्पिधूमलेखाजालबहलपरिमलप्रसरसुरभीकृतसक-
लदिङ्मुखानाम् ॥ वंदारुसुरासुरवृंदारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणझंकारद्विर्णीकृतानादिघटित-
घंटाजालझणझणध्वानबधिराकृतनिखिलदिङ्गलानाम् ॥ तमःसमूलसमुत्पाटनपटुतावलेपलिप्सागत-
गभस्तिमालिमंडलायमानहटद्वादकीयघटपेटकीयघटपेटकोपघटितचित्चमत्कारणाम् । चकचका-
यमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतरनिर्जितज्योतिर्गणिकितगगनांगणानाम् ॥ समुत्तंगसुवर्णभि-
त्तिभागावलंबमानमणिमालासुषितमेरुगिरिपार्श्वशोभातिशयानाम् ॥ विचित्रविनिर्माणवदनाभिषे-
कनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिर्मंडितचैत्यमहीमहितानाम् ॥ कुंजारातिकुंजरादिदशविधध्व-
जराजिसभाजिताद्यद्वितीयशालांतरध्वजधराविराजितानाम् ॥ चतुर्दिगताशोकससच्छट्चंपकाप्रचतुर्व-
नांचिततृतीयबहिःशालांतरावनीविनूतानाम् ॥ चतुर्वीथिपर्यंतगतमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजन-
मानस्तंभानाम् ॥ सहजसकलपरिष्कारणामकृत्रिमाणमहार्यविविधालंकारणामपि कृत्रिमाणानां ।

‘ओं रजतमहारजतेत्यदि’ हे गद्य ह्ययून गंधादि अष्टद्रव्यानीं जिनमंदिराची पूजा करावी. तदनंतर त्याच्या पुढे उभे राहून ‘शिवमस्तु’ हा श्लोक ह्यावा.

‘ओं रजतस्याद्’ या गद्याचा अभिप्रायः—अकृत्रिम जिनमंदिराच्या भिंती, खांबे, तट, शिखर, मंडप, मानस्तंभ वगैरे अवयव चांदी, सोने, पाचरत्न, पद्मराग वगैरे मण्यानी युक्त असतात. या जिनचैत्यामध्ये धूपघट असतात ते अनादिकालचे आहेत. चैत्यालयांमध्ये देव देवी हमेशा येतात, जय जय असा शब्द करितात व नृत्य

मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् ॥ भगवज्जिनचैत्यालयानामष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥
स्वच्छैस्तीर्थं । चैत्यालयात्संयजे ॥ ओं ह्रीं सर्वजिनचैत्यालया जलं गृह्णीध्वं २ नमः । एवं
गंधादि ॥ इत्यर्चनां विधाय तदग्रे स्थित्या ॥

शिवमस्तु सर्वजगतां परहितनिरता भवंतु भूतगणाः ॥

दोषाः प्रयातु नाशं तिष्ठतु जिनशासनं सुचिरम् ॥

इममाशीर्वादमुद्घोषयेत् ॥

स जयतु जिनधर्मो यावदाचंद्रतारं । यमनियमतपोभिर्वर्द्धतां साधुसवः ॥

अहरहराभिवृद्धिं यांतु चैत्यालयास्ते । तदधिकृतजनानां क्षेममारोग्यमस्तु ॥

अथ शांतिशुद्ध्यभिधानहोमविधेः प्रयोगः ॥

अथ चैत्यालयस्य चतुर्दिक्षु विधिविहितचतुरस्रचतुःकुंडविराजमानसमुचितालंकारोपेतहोममं-

करितात्.

सुवर्णचि पुष्कर कलश तेय ठेविलेले असतात. अनेक तऱ्हेची पूजेची व अभिषेकाची सामग्री असते सुवर्ण भिचीला रत्नाच्या माळा अडकविलेल्या असतात. या चैत्यालयांत अभिषेकमंडप, गृत्यमंडप, वंगरे मंडप अन- तात. दहा प्रकारच्या ध्वजा असतात. अशा रीतीची अकृत्रिम चैत्यालयांची रचना असते. या प्रमाणे पूजा करून जिनमंदिरापुढे उभे रहावे.

‘शिवमस्तु’ असा आशीर्वादोत्सर्ग श्लोक झणावा. याचा श्रमिप्राय - सर्व जगाचें कल्याण होय. लोक जन तेच हित करीत दोषांचा नाश होय. व जिनशासन चिरकालपर्यंत भूमंडलावर राहो. हा जिनधर्म चंद्र व तारे जगांत राहो पर्यंत राहो. धर्म, नियम, तप यांनी साधुसंघाची वाढ होवो. नेहमी चैत्यालयांची वृद्धि होय. न त्या चे जे अधिकारी व सरक्षक लोक आहेत त्यांचे कल्याण होय. त्यांचे नेहमी आरोग्य असो.

चैत्यालयाच्या चारी दिशेभय शास्त्रकारित चार कुंडानी युक्त असा होममंडप करावा. या मंडपाभ्यं संकल्पपूर्वक

परमसुखसमृद्धान्युक्तिशास्त्राविरुद्धान् ॥

बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥

प्रमितसुनयसिद्धान्सन्तुवे सर्वसिद्धान् ॥ इत्यर्थं दद्यात् ॥

तेत आसनस्थापनादिचतुरस्रकुंडार्चनपर्यंतविधिं विधाय क्षिपामि कुंडे इत्यादिना परिधिपरस्तरण-
कल्पनं । आम्नायेत्यादिना गार्हपत्याग्नेः स्थापनं रांशुक्षणं सन्निधौ कर्णैकसमिधाहृत्यर्चनानि परिसमाप्य
गुणाब्धिभूतमानेत्यादिना त्रिकपालपूजापर्यंतमावरणदेवतापूजाविधिं निदध्यात् ॥ नव्येन गव्येनेत्यादि-
नाष्टादशवारोच्चारितपञ्चमिर्त्रैरष्टोत्तरशतमाज्याहुतिं, लवंगलाजेल्यादिना त्रिवारोच्चारितपीठिकां त्रै-
लौजाहुतिं, तैर्भैस्तर्पणं समिधाहुतिं, पीठिकादिसप्तविधसंवैरन्नाहुतिं, जिनेश्वराणामित्यादिना
पूर्ववत्पुनराज्येन पूर्णाहुतिं पुण्याहवाचनं, तीर्थेश्वरस्यांयेत्यादिनाग्नेरर्चनं, सर्वाभ्युदयेत्यादिना तस्य
स्तवनं, अहर्निवर्षीत्यादिना जिनेश्वरस्तवनं, जयजय जिन शश्वदित्यादिना इष्टप्रार्थना, स जयतु
जिनधर्म इत्यादिना शुभानुष्ठानं, प्रमादादित्यादिना क्षमापणं, प्रक्षीणेत्यादिना सिद्धपरमेष्ठिविस-

पूजेपर्यंत आवरणदेवतापूजनं कर्तव्यं । 'नव्येन गव्येन' हा श्लोक ऋणुन अठरा वेळा उच्चारलेल्या महा मंत्रांनी
१०८ आज्याहुति द्याव्यात. 'लवंगलाजेल्यादि' हा श्लोक ऋणुन तीन वेळा उच्चारलेल्या पीठिका मंत्रांनी लला-
हुति द्याव्या. यांच मंत्रांनी तर्पण व समिधाहुतिही करणी. पीठिका वगैरे सात प्रकारच्या मंत्रांनी अवाहुति द्यावी.
'जिनेश्वराणां' हा श्लोक ऋणुन रुपाने पूर्णाहुति, पुण्याहवाचन, 'तीर्थेश्वरस्य' या श्लोकाने अभिपूजा, 'सर्व-
भ्युदय' या श्लोकाने अदिस्तवन, 'अहर्निवर्षीत्यादि' यांने जिनस्तुति, 'जय जय जय जिन' यांने इष्टप्रार्थना,
'स जयतु' यांने शुभानुष्ठान, 'प्रमाद' यांने क्षमा मागणे, 'प्रक्षीण' यांने सिद्धपरमेष्ठिंचि विसर्जन, 'इष्टास्ते-

जने, इत्यास्तेभीलादिना होमार्थमाहूतदेवतानां विसर्जनं. मोहध्वान्तिविदारणमित्यादिना गमनाप्र-
च्छन्नं विधिवद्विदध्यात् ॥ इति शान्तिशुद्धयभिधानहोमविधिः ॥

अथातो दर्भजयनविधानम् ॥

हेमादिना चंदनदारुणा वा पयोद्रुमैर्ना रचितं सुगम्यम् ॥

भद्रासन भद्रकराहदन्वां संकटपतोऽस्मिन्निवेदयामि ॥
ओं ह्रीं जिनमावृभात्रस्थापनां भद्रपीठमिह रापयामि स्वाहा ॥१॥

वटमीकशैलाब्धिनदीहृदानां मृद्धिः समनौपथिचंदनाभिः ॥

ओं ह्रीं पंचमृत्ति काचटनसवौपथीभिः भद्रपीठाग्रं परिलेपयामि स्वाहा ॥२॥

मीत्यादिना 'या श्लोकाने' लेमागाऽऽ गच्छादिलेखा देवानां विनिर्गताः 'गोहृतात्किं दारणं' यान जाणायिकी
सिद्धपरमोद्विची परमानगी वेण. या प्रत्यक्षे शांति-मात्रा निर्गताः, गते पतेण निमज्ज्या पविच्छेदने पश्चात्

१ प्रथमतः गर्भगृतापद्धेयं दर्भजयनं पोत - दर्भजयनं विनिर्गताः

२ 'हेमादिना' वा श्लोकं वा त्याचा मंत्रं कण्ठेन तित्तांता रस्य - गच्छादिलेखा

३ 'वटमीकैर्ना' वा श्लोकं वा त्याचा मंत्रं कण्ठेन तित्तांता रस्य - गच्छादिलेखा

नदी, व डोह या टिताणची मा ते गाणि चंदन व सत्रायामि यांच भद्रपीठात्रा तेप लगावा.

नदीसरःसागरकूपवापीस्य नीततीर्थोदकपंचकेन ॥

द्विकन्यकाकटिपतगर्भशुद्धिं मत्वात्र पीठं परिलेपयामि ॥

ओं ह्रीं तीर्थोदकपंचकेन भू पीठाय प्रक्षालयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

विश्वेश्वरागर्भगृहे विशुद्धे यस्मिन्निर्दोऽजनि दिव्यपद्मे ॥

संकल्पतस्तस्य दलाष्टकाब्जं पीठोपरिष्ठात्स्फुटमालिख मि ॥

ओं ह्रीं भद्रपीठाग्रे अष्टदलकमलं लिखामि स्वाहा । धवलाक्षतैरष्टदलकमलविरचनम् ॥४॥

संलग्ने वदनं प्रविश्य भगवान्मातुः सिंतेभाकृति—

गर्भे श्यादिविशोधिते शुभतरद्रव्यैस्तु नाकाहृतैः ॥

दिव्यांभोरुहविष्टरे हि परमो हंसोधिसेते स्म यः ।

तं मत्वात्र विशुद्धबुद्धकमले विबोध्यमास्थाप्यते ॥

४ 'नदीसरः' हा श्लोक व मत्र लणुन नदी, मरोवर, समुद्र, आड व दीर्घ निहीर या पाच ठिक्काणच्या पाण्यांनी द्विकन्यकांनी गर्भशुद्धि केली आहे असा संकल्प करून भद्रपीठप्रक्षालन करावे.

५ 'विश्वेश्वरेति' हा श्लोक न मंत्र लणुन भद्रपीठावर पांडव्या अक्षतांनी आठ पाकळ्यांचें कमळ काढां. तीर्थेकर मातेच्या गर्भात येउन तेथे अष्टदलकमलामध्ये विराजमान होतात लणुन हा कमळाचा संकल्प भद्रपीठावर कराना.

६ 'संलग्नेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लणुन पाण्यामध्ये स्थापिलेल्या प्रतिमेश भद्रपीठावरील कमळांत स्थान करावे. जिनेश्वरांनी उत्तम सुदृतावर पांडव्या हत्तीची आकृति धारण करून मातेच्या गर्भामध्ये—जो स्वर्गीय दिव्य पदार्थांनी श्री वगैरे देवतांनी शुद्ध केला होता, प्राण केला. तेथे दिव्यकमलावर ते विराजरान झाले होते

वृपनाथप्रतिष्ठायां तु सितेभाकृतिरित्यत्र सितोक्षाकृतिरिति पठनीयम् ॥
 ओ च्छीं गर्भाशयमलंकरहिताय कपिलगोक्षीरशुद्धरुधिगय दुर्भशयनाय स्वाहा ।
 शंखकाहलादिनिःस्वने भव्यजनकोलाहलोपबृंहिते नमःस्थलमाक्रामसि जलधिवासितप्रति-
 मामानीय भद्रासनकमलमध्ये निवेशयेत् ॥ ५ ॥

भूसंस्कारे प्रजाते प्रथितसुरसरिद्वारिरत्नप्रसूनैः

सानंदे सर्वलोके निजमहिममरात्कंपयन्नैद्विद्रपीठम् ॥

मातुर्गर्भं प्रविश्याखिलदृगिव रविः प्राग्दिश रंजयंस्तां

गर्भे सवर्धते स्म त्रिजगदाधपतिर्यः स एवैव विवः ॥

ओ नमोऽर्हते केवलिने परमयोगिने शुक्लध्यानाग्निनिर्दग्धकर्मधनाय सोमाय शाताय वरदाय
 अष्टादशदोषवर्जिताय स्वाहा । जालकुंकुमपिंजरितपुष्पाक्षतं तस्या अन्यासां च प्रतिष्ठेयप्रतिमाना-

ल्या कल्पनेचा संकल्प करून ही जिनप्रतिमा पीठांतील कमलामध्ये स्थापन केली जाते. ही प्रतिमा तेथे स्थापन करते वेळीं शंख वंगरे वाद्ये वाजवात्रीत. भगवान आकाशमार्गातून येथे अवतरले आहेत असा संकल्प करावा. आदिनाथ तीर्थंकर मातेच्या गर्भाी पंढच्या बैलाचा आकार धारण करून अवतरले आहेत.

६ 'भूसंस्कारे इति' हा श्लोक लघून् व मंत्रं लघून् प्रतिष्ठेय प्रतिमा व इतर प्रतिमा यांच्यावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. जिनभगवान् मातेच्या गर्भाभ्यं वाढत आहेत हे सुचिधियाकरितां पुष्पाक्षताक्षेपण करावे. जिनेश्वर गर्भात आले असता पृथ्वी निर्मल होते. गंधोदकासहित रत्न व फुलांची वृष्टि होते. सर्व लोक आनं-

मुपरि क्षिपेत् ॥ ६ ॥

स्वोपादाननिमित्तकारणकलापाविर्भवच्छक्तिके ।

पुण्ये तीर्थकसाहच्ये सृजति यः स्वौदारिकांग परम् ॥

शेते स्फाटिकदर्पणप्रतिममद्र्मे त्रिवोधोज्ज्वल-

स्तत्संकल्पनतः करोमि विधिनारस्मन्दर्भगय्याविधिम् ॥

ओं श्रीं ह्रीं ह्रं णमो अरिहंताणं अमि आउसा गर्भाशयसलकर्मकलकरहिताय कपिला-

पंचगव्यशुद्धीकृताय दर्भशयनाय नमः स्वाहा ॥ अनेन सागमर्गक्रमस्थापनार्थं तस्याः प्रतिष्ठेयप्रति-

माया उपरि दर्भान् क्षिपेत् ॥ अचाव्यसौधर्विवानां पठि दर्भान् क्षिपेत् ॥ ७ ॥

स्यात्क्षीरगौरं रुधिरं यदंगे निःस्वदताद्युद्धगुणाभिरामे ।

तद्ब्रुद्धितोहं कपिलाविशुद्ध गोक्षीरसेक विदधेऽत्र विवे ॥

दित होतात. जिनांचे गर्भात येण्यानें इद्रसिंहासन हावू लागले. या सर्वां गोष्टीं स्तरणारा जिनेज झणजे ही प्रतिमा होय असा गकल्प करावा.

७ 'स्वोपादानेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून भगवंतांच्या सर्वा अवयवांची उत्पत्ति होत आहे अशा संकल्पाने प्रतिमेवर दर्भक्षेपण करावे. भगवान् स्वतःच्या उपादान व निमित्त कारणांनी तीर्थकर नामकर्म मिळवितात. व त्यांच्या साह्यान उत्कृष्ट औदरिक शरीर बनवितात स्फाटिकाच्या दर्पणाप्रमाणे निर्मळ अशा गर्भासध्ये भगवान् निजतात हा मकल्प करून आह्मी दर्भज्येची रचना करितो.

८ 'स्यादिति' हा श्लोक व मंत्र झणून भगवंताचा लघु अभिषेक झाला व पूजन करणें. भगवंताच्या ठिकाणीं दुधाप्रमाण पाढर रक्त असत. त्यांचे वाम न गेंगे उत्कृष्ट गुणांनी युक्त असे शरीर असत हा

ओं ह्रीं कपिलागोक्षीरधिराय स्वाहा ॥ लघ्वभिषेकः ॥
 स्वच्छैस्तीर्थं । देवं समभ्यर्चये ॥ इत्यर्चनम् ॥ ८ ॥
 मासान्नवास्तेरुम विभुर्जनन्या गर्भालयेभ्योऽरुहविष्टरे यः ॥
 मत्वा तमेनं नवसूक्ष्मधौतवस्त्रावृतं विभूमिं तनोमि ॥
 अनेन पूर्वप्रच्छादितवस्त्रमपनीयापरवस्त्रेणोच्छादयेत् ॥ ९ ॥
 श्रीमत्सर्वजनीनेत्यादिना पूर्ववद्विकपालपूजां विदध्यात् । दिक्पालस्थापनं ॥

अथ दर्भहोमः ।

गर्भस्थितस्यापि सतोऽस्ति यस्य मत्स्यादिवोधोऽनित्यं तदस्य ॥
 संकल्पतः शुद्धिकृते च दर्भैः पुरोऽस्य विंशस्य करोमि होमम् ॥

ॐ ऋक्षवृषभशांल्यहर्द्रोहिणि अप्रतिचक्रे फट् विचक्राय स्वाहा ।

इति दर्भशयनस्थितजिनेन्द्रप्रतिकृतेः पुरतः तद्विशुद्धचर्यं चतुरस्रहस्तविस्तारांगुलोत्सेधबालु-

संकल्प करुन प्रतिमेचा गायीन्या द्रुधानं अभिषेकं करावा.

९ 'मासान्नवेत्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून प्रतिमेचं पूर्वीचं आच्छादिलें वस्त्र काढून तिच्यावर नों वस्त्र आच्छादावें. जिनेश्वर मातेच्या गर्भगृहामध्ये ९ महिनेपर्यंत पद्मसिंहासनावर विराजमान झाले या संकल्पाने प्रतिमेला वस्त्रावृत करावें. तदनंतर 'श्रीमदित्यादि' श्लोकांनीं पूर्वीप्रमाणे दिक्पालपूजा करावी. दिक्पालांचें स्थापन करावें. तदनंतर दर्भहोम करावा.

'गर्भेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून दर्भशय्येवर स्थापिलेल्या जिनप्रतिमेच्या पुढे चाच नात त्रिशूताराचा च १ अंगुल उंचीचा असा वाकूचा उचवडा करून त्याची पूजा करून तेथे २७ वेळा दर्भानां दर्भहोम करावा. गर्भत

कास्यंडिले संशोधितेऽभ्यर्चिते सप्तविंशतिकृत्वः कुशैरग्निं जुहुयात् ॥

नाहं सपक्षोऽस्मि भवद्विपक्षदृष्ट्यावृतेर्वष्टि तथा जनो माम् ॥

इत्यर्हतोऽग्रे वसतीव वक्तु प्रसारये पादुरकांडवस्त्रम् ॥ ११ ॥

ओं च्ही कांडपटस्थापनां करोमि स्वाहा ॥

त्रैलोक्यदीपभ्य जिनेश्वरस्य विवं निवेद्योचितदर्भतल्पे ॥

तथाग्रतोऽहं प्रतिबोधयामि द्वौ जाञ्चलज्ज्वाल्युतौ प्रदीपौ ॥१२॥ दीपद्वयस्थानम् ॥

अथ जिनमातृपूजनम् ॥

भर्त्रा सहैकासनसन्निविष्टा संस्नाय्य यां तीर्थजलः सुरेन्द्राः ॥

द्विव्यैर्विभूषांवारमाल्यमुख्यैरानन्दुरैर्नां वयमर्चयामः ॥ १३ ॥

ओं च्ही जगदंविक्के खानवस्त्राभरणाद्यर्चनं गृहाण २ स्वाहा ॥

असलेले जिनेश्वर ३ ज्ञाने धारण करीत होते. हे वर्ध्मक करण्याकरिता त्या प्रतिमेपुढे दर्भहोम करावा.

‘नाहं सपक्षोस्मि’ हा श्लोक व्हाणून प्रतिमेपुढे पडदा मोडावा. हे जिना तुमचा ग्रहु जें दर्शनावरणीय कर्म त्याच्याशी माझी सजातीयता नाही तथापि लोक मला तसे व्हाणतात हा अन्याय आहे. ही गाष्ट सांगण्याकरितांच जणु काय हा पडदा जिनेश्वरपुढे उभा राहिला आहे.

‘त्रैलोक्येति’ हा श्लोक व्हाणून प्रतिमेपुढे दोन दीप थापन करावेत. भगवान् त्रैलोक्यदीप आहेत व्हाणून त्याच्या प्रतिमेपुढे २ दीप लावावेत.

‘भर्त्रेति’ हा श्लोक व्हाणून जगदंजिका अर्थात् भगवंताच्या मातेला मुंदर वस्त्रें, माला वगैरेनी देवांनी पूजिले तसेच आत्मीही पूजितो असे व्हाणून ब्रह्मादि पदार्थ पुढे स्थापन करावेत. तदनंतर जिनमातेचें स्तवन करावे. तें याप्रमाणः--- हे माते तत्काल तीर्थकरनाम कर्माच्या उदयांने ज्यांने त्रैलोक्याला क्षोभित केले आहे अशा पुत्राला

अथ जिनमातृस्तवनम् ॥

मातस्त्वमेव धन्यासि सद्योजात दधासि यत् ।

सद्यः स्वतीर्थकृत्पाकसंक्षोभितजगत्रयम् ॥१॥

स्वपुण्योद्भूतरत्नौघवृष्टितर्पितभूतलम् ॥

हिरण्यगर्भं गर्भे त्वां दधानां को न वंदते ॥ २ ॥

स्वगर्भकमलासीनजिनहंसोद्धजिवना ॥

सरसीव विभासि त्वमपूर्वा पंकहारिणी ॥ ३ ॥

अग्निगर्भां शमीवत्त्वमर्कगर्भेव पूर्वदिक् ॥

रत्नगर्भां महीवांवा जिनगर्भां विभासि नः ॥ ४ ॥

जगद्गर्भो जिनार्धांशो भवद्गर्भे वसत्यहो ॥

अहो त्वत्पुत्रतामेति देवो लोकपितामहः ॥ ५ ॥

समस्तसुखसंपादिजिनपुण्यफलोद्भवा ॥

अपूर्वा कल्पलतिका स्वामिनी त्वमसि स्फुटम् ॥ ६ ॥

तूं धारण केलें आहेस. आपल्या पुण्याने रत्नसमूहांनी ज्याने त्रैलोक्याला आबुद्दामित केलें आहे त्वणून ज्यास हिरण्यगर्भ हें नाव मिळालें आहे. अशा पुत्राला हे माते तूं आपल्या गभात धारण केलें आहेस.

हे माते तूं कमलाने युक्त, हसपक्षांनी युक्त अशा पाण्याला धारण करणारे, न चित्तुर रहित अशा सरोवराप्रमाणे आहेस. हे माते तुझ्या गर्भरूपी कमलावर जिनैश्वररूपी हंम वसला आहे त्यामुळे तुझे जीवन धन्ध झालें

जगन्मात्रे नमस्तुभ्यं जगद्दृष्ट्यै नमोस्तु ते ॥
जगद्दृष्ट्यै नमस्तुभ्यं जगद्दृष्ट्यै नमोस्तु ते ॥ ७ ॥

विश्वेश्वरे जगन्मातर्महादेवि महामति ॥

पूज्ये सुमंगले तुभ्यं भूयो भूयो नमः ॥ ८ ॥

इत्थं स्तुत्वा यामशेषाः सुगन्ध्रा, वन्दनेऽस्मानदत्तं श्रयाव्यदेव्यः ॥

स्थानाख्यायैः साधु निदिश्यमानास्ता सर्वेऽभी श्रीजिनां च नमामः ॥ ९ ॥

सर्वोपि संघो जिनमातृसघेन तां पीठं स्तुत्वा वन्देत् ॥

स्तुत्वा नत्वाप्यतुल्यः स्वयममरपनिस्ताड्यं मंत्रितेन ॥

लारयं तद्गोसहस्योपरिचटितमुत्सीजनश्राव्यं च ॥

गीतं वाद्यं युयोज प्रणुतमुरगणो यत्पुगेर्हजनन्याः ॥

आहे व तूं लोकांच पातक नाहीं करणारी आहेम. अभीच्या शाळांत आणि अमतो त्याप्रमाणें जिनमालांला तूं आपल्या गर्भमध्यें धारण केणें आहेम. मूर्खाला आपल्या गर्भांत धारण करणारी पूर द्या जनी जोसेतः अ-
नैक रत्ने आपल्या पीठांत धारण करणारी पूरती जनी जोसेतः तनी तूं जिनमाला स्वर्गाची भाग्य करणामुळे
जोसेत आहेम. त्रैलोक्याला आपल्या गर्भांत धारण करणारा जिनेश्वर हे माते तुझ्या गर्भांत आहे हे आश्रय
आहे. त्रैलोक्याचा पितामह (आजोबा) अमा जिनेश्वर तुझा पूर होणार आहे हे आश्रय आहे. मनें मुखाला
देणार असें जिनेश्वररूपी पुण्यफल तुझ्यापासून उत्पन्न होणार प्रणून हे स्वामिनी तूं योग्यतर अपूर कल्प-
लता आहेम. हे जगन्माते तुला आधी नमन करितो. तूं लोकांचे नेत्र आहेम. तूं जगाचा आधार आहेम
व तूं जगद्विभी आहेम याम्ना आली तुला यांगार नमन करितो. हे माते तुला विवेचारी, जगन्माता, म-

संकल्पात्तस्य तीर्थत्रिकमिदमघाभिर्द्वित्रिमालक्ष्य योक्ष्ये ॥१०॥
 इंद्रपरिकल्पितानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तीर्थत्रिकं प्रयुजीत ॥
 लोकत्रयस्यापि पितुः पिता त्वं धन्योसि मान्योसि महेश्वरेति ॥
 स्तुत्वा समापृच्छ्य च सप्रमोदाः प्रपेदिरे स्वस्वपदं सुरेन्द्राः ॥११॥

जिनजनकस्य सुरैस्तवनपूर्वकं गमनाप्रच्छनम् ॥
 आवेद्यासनतः क्रिया प्रणमनं पञ्चाद्विधेया स्थिति-
 रन्यावर्तैकाशिरोनतिः प्रथमतः साम्यं तदतेपि च ॥

हृदेवी, महासती, पूज्या व सुमंगला अशी नां आहेत अशा नांवांना वारण करणाऱ्या तुला आक्षी पुनः पुनः नमन करितो. याप्रमाणें सर्व देवेंद्र मातेची स्तुति करीत असतात. श्री वगैरे देवी मातेला इंद्रादिकांची ठिकाणें नावें वगैरे मांगून माहिती देतात. या ठिकाणीं जिनमातेचा सकल्प केलेल्या भद्रसिंहामनाला सर्व संधानीं स्तवन करून वंदना करावी. मातेच्या पुढे इंद्र त्यावेळीं नृत्य करितो. आपले हजार हात उत्पन्न करून त्यावर देवांगनांचें नृत्य करवितो. गाणें वजावणें वगैरे प्रकार सर्व देव करितात. इंद्रादि देव अर्मा उत्तमच करितो हा संकल्प करून नृत्य, गाणें वजावणें हा विधि करावा.

तदनंतर देव तीर्थकराच्या गित्याची स्तुति करून स्वस्थानीं जाण्यास त्याची परवानगी मागतात. ते जी स्तुति करितात ती याप्रमाणें —

‘लोकत्रयाचा पिता अशाही तीर्थकराचे आपण वडिल आहात. आपण वन्य, मान्य न मगत्रि अधिपति आहांत’ अशा स्तुतिनंतर आनंदित होऊन ते स्वस्थानीं जातात. गर्भोत्तार कल्याण क्रिया मी करितो असें आसन घालून क्षणांच. तदनंतर नमस्कार करावा. व मग उठून प्रथम तीन आर्पण न एत नमस्कार करून सामा-

यस्मिन्केवलयोगमानुहदितः सोव्याजिनोऽयं जगत् ॥
ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशंताय सर्वलोकशान्तिर्भवतु स्वाहा ॥ शान्तिधारा ॥ १६ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यत्कलशयुतवधूमग्रभृंगारनिर्यदू ॥
वार्धगपूतघात्रीं बहुतरविभवामादरेणानुयातः ॥
सर्वाशाः पूरयंतो बलिमनुमुखराः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥
सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिःपरीयाम शान्त्यै ॥

ओं ह्रीं अर्हद्भ्यो नमः ॥ १७ ॥

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिमुखरा यां जिनैद्रस्य साक्षात् ॥
चक्रुः स्वर्गावतारोत्तमवाविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥
तामारोप्यात्र विंशे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥
भक्त्यै मुक्त्यै च यष्टृप्रभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥ १८ ॥

त्रयोऽयान्वं रक्षणं कुर्यात् । हा श्लोकं ह्यणुन शान्तिधाराक्षेपणं कराव ।

१७ 'अर्चामग्रे' हा श्लोकं ह्यणुन हातांत जिनप्रतिमा घेऊन मोठ्या थाटानें जिनमंदिरास तीन प्रदक्षिणा द्याव्यात. त्यावेळीं लाद्या, फुलें व इतर धान्यही फेकावीत. हातामध्ये भृंगार घेऊन जलधारा सोडावी. जिच्या डोऱ्यावर कलश आहे अशा स्त्रीला पुढें करावें व प्रदक्षिणा कराव्यात.

१८ 'दत्थमित्यादि' याप्रमाणें सौधर्म वगैरे इंद्रांनी व देवांनीं जिनेश्वराचा गर्भ कल्याण विधि केला, आह्मी या जिननिवासमध्ये गर्भकल्याणिक विधिचा उत्सव यथाशक्ति अत्यंत भक्तीनें केला काहे. ही गर्भकल्याणिक पूजा इंद्र (प्रतिष्ठाचाय) वगैरेना-प्रतिष्ठाकारक वगैरे मंडळींना भक्ति व श्रुक्ति प्राप्त करून देणारी होवो.

प्रमादाऽज्ञानदपार्थैर्विहितं विहितं न यत् ॥
 जिनेन्द्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च तत् ॥ क्षमापणम् ॥ १९ ॥
 मोहध्वान्तविदारणं विशदविश्वोद्भासिदीप्तिश्रियम् ॥
 सन्मार्गप्रतिभासकं विबुधसंदोहामृतापादकम् ॥
 श्रीपादं जिनचंद्रशान्तिशरणं सद्भक्तिमानेभिते ॥
 भूयस्तापहरस्य देव भवतो भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥ २० ॥
 इत्थं विधत्ते जिनपुंगवस्य गर्भावतारोत्सवसंविधिं यः ॥

१९ 'प्रमादादिति' प्रमादाने, अज्ञानाने व गर्वाने मज्जकइह हा विधि' कदाचित् शास्त्रविहितं ज्ञाला नसेल. यास्तत्र हे जिनेन्द्रा आपल्या कृपेने तो सर्व विधि पूर्ण होवो असा श्लोक झणुन क्षमा मागवी.

२० 'मोहध्वातेति' हे शान्तिजिनेश ! आपले शोभिवंत चरण मोहबंधकाचा नाश करितात. निर्मल व जगताला प्रकटित करणाऱ्या केवलज्ञानाच्या उड्डवल शोभेला धारण करितात. सन्मार्ग दाखवितात. विद्वानाच्या समूहाला मोक्षाचा उपदेश करितात. यास्तव आपल्या चरणाम मी नमस्कार करितो. संसार ताप दूर करणाऱ्या हे शान्तिजिनेश ! आपलें पुनः दर्शन होवो.

२१ 'इत्थमित्यादि' याप्रमाणे—या अभ्यासांत मांगितल्याप्रमाणे जो जिनेश्वराचा गर्भावतारकल्याणविधि करितो. धर्मरक्षाची धाव असलेला तो लोकर-गर्भावतारोत्सव विधीला प्राप्त होतो अर्थात् तो तीर्थंकर नाम क

गर्भावतारोत्सवमाशु याम्यत्यमुव भूत्वा न हि धर्मनेमिः ॥ २१ ॥

इत्यहंस्मृतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रनिष्ठतिलकनाम्नि गर्भावतारकल्याणविधि-
विर्नामाष्टमः परिच्छेदः ॥ ८ ॥

माचं उपार्जन करितो यामुक्तं पुढील जन्मी देताकडून त्याचा पध्दत्तगणित निधि होईल.

याप्रमाणे नेमिचंद्रदेवांनी रचिलेल्या, अनेक प्रणिष्ठांना मात्र ज्यामध्यें संगृहीत केला आहे ज्या प्रणिष्ठा-
तिलक नावाच्या ग्रंथातील हा आठवा अध्याय समाप्त झाला ॥ ८ ॥

अथ नवमः परिच्छेदः ।

अथ जन्माभिषेककल्याणम् ॥

अंकुरार्पणतः पश्चात्सप्तमे दिवसे दिवा ॥

जन्माभिषेककल्याणपूजां कुर्याद्यथाक्रमम् ॥ १ ॥

मूलवेद्यां समाराध्य पूर्ववेद्यागमंडलम् ॥

वेदीं गत्वोत्तरा तत्र वक्ष्यमाणविधानतः ॥ २ ॥

पुष्पांजल्यादिकलशस्थापनांतविधिं चरेत् ॥

ततः स्नपनवेद्यां तु पंचमंडलवर्तनम् ॥ ३ ॥

तत्र स्नपनपीठस्य स्थापनं तद्विधानतः ॥

दुर्मशय्यास्थिते विंबे ततः शकैर्विधीयते ॥ ४ ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणम् ॥

१ 'अंकुरेति' अंकुरार्पण विधि द्वालयानंतर सातवे दिवशी दिवसा जन्माभिषेककल्याणपूजेचा विधि प्रतिष्ठा-
शास्त्रांत सांगितलेल्या क्रमाने करावा.

२-३ 'मूलवेद्यामिति' मूलवेदीवर पूर्वीप्रमाणे यागमंडलविधि करावा. तदनंतर उत्तरवेदीकडे जाऊन पुढे सां-
गितलेल्या प्रकाराने पुष्पांजलिक्षेपणापासून कलशस्थापनापर्यंत सर्व विधि करावा. तदनंतर स्नपनवेदीवर (अभिषेक
करण्याचा वेदीवर) पंचमंडल काढावे.

जिनजन्मोत्सवारोपो वस्त्रापनयनं ततः ॥
 जिनजन्मस्थापनं तन्मात्रादिभुतिपूर्वकम् ॥ ५ ॥
 निःस्वेदत्वाद्यतिशयागोपणं विजयादिभिः ॥
 उपासना जिनांवाया जातकर्म च तत्कृतम् ॥ ६ ॥
 प्रतिज्ञाकारसंशुद्धेरिंद्रादित्रिदशगमः ॥
 शच्यार्हतोर्पणं पर्युः सुमेरौ प्रापणं सुरैः ॥ ७ ॥
 पूर्वस्थापितपीठायै प्रतिमाविनिवेशनम् ॥
 अभिषेकोपकरणसर्ज्जाकरणमन्वतः ॥ ८ ॥
 प्रतिमांगपरामर्शः सकलीकरणं ततः ॥

१-५ 'तत्रात' तेषु अभिषेकपीठ आसौक्तविधीनं स्थापयें. हा विधि शाल्यानंतर दर्भग्रयेवर अगलेल्या जिनत्रिमावर इंद्राकट्टन जिनजन्मोत्सवारोपण केले जाते हे आगोपण केल्यानंतर, जिनप्रतिमेचें गुंडाळलेले वस्त्र काढावे. जिनेश्वराच्या जन्माची स्थापना करावी न मातेची रतुति करावी

६-७ 'निःस्वेदत्वादि' घाम न येणें, अरीर मुंगीवत राहणें उंगरे जन्मान्या दहा अतिशयांची स्थापना करावी. विजयादि देवताकट्टन जिनमातेची आराधना व त्यानी केलेला जातकर्मविधि करावा. आकार शुद्धि जिनाच्या देहाची अंतःशुद्धि न वरिहिशुद्धि करावी. इंद्रादि देवतांचें आपमन हा विधि करावा. इंद्राणीनं जिनाला दहा इंद्राच्या स्वाधीन केले हा विधि करावा. देवानां जिनमात्राला मेरुपर्वावर नेले हा विधि नंतर करावा.

८ पूर्वस्थापितेति' पूर्वी स्थापना केलेल्या सिंहामनावर जिनप्रतिमेचें स्थापन करणें हा विधि व अभिषेकाची उप करणें मज्ज करणें हा विधि करावा.

प्रधानपूजया पंचमंडलस्य समर्चनम् ॥ ९ ॥
 जिनमंत्रेण विवस्य सप्तवाराभिर्मंत्रणम् ॥
 कुंभे पुष्पादिनिक्षेपो विंबाग्रे कुसुमांजलिः ॥ १० ॥
 सुलभे प्रतिमानेत्रोल्लेखनं विश्वकर्मणः ॥
 पटापसरणं सर्पिर्वत्सवद्गोप्रदर्शनम् ॥ ११ ॥
 यष्टा सम्माननं तस्य तेनेद्रानुमतेन तु ॥
 पीठाग्रन्यस्तसद्भूलिकुंभेनार्चाभिषेचनम् ॥ १२ ॥
 जीवितितृश्वशुरपत्यात्मजस्त्रीकरेणुभिः ॥
 संप्रोक्षणं चाष्टसम्मार्जनंकुंभाभिषेचनम् ॥ १३ ॥
 नरिराजनं चाष्टभेदं भवेत् पुष्पजपस्ततः ॥
 आव्धानाधवशिष्टस्तु कलशैराभिषेचनम् ॥ १४ ॥

९ 'प्रतिमांगेति' प्रतिमेच्या अगाला स्पर्श करून सकलीकरण करावें तदनंतर प्रत्येक पूजेने पांच मंडलांचें पूजन करावें.

१०-११ जिनमंत्रांनीं जिनप्रतिमेवर सात वेळा अभिमंत्रण विधि करावा व कुंभामध्ये फुलें वगैरे टाकावीत. प्रतिमेपुढें कुसुमांजलि टाकावी. उत्तम लक्षावर शिल्पकाराकडून नेत्रोन्मीलन क्रिया करावी. तदनंतर पुढें टाकिलेला पडदा वाजूला सारावा. तुपाचें पात्र व सवत्सगोप्रदर्शन करावें. प्रतिष्ठाकाराने शिल्पकाराचा सम्मान करावा व प्रतिष्ठाचार्यांनीं मान्य केलेल्या त्या शिल्पकाराकडून जिनप्रतिमेवर धूलिकुंभाभिषेक करावा.

१२-१५ तदनंतर ज्यांचे आईवाप, सासुसासरे, पति व मुलें जिवंत आहेत अशा सुवासिनी स्त्रियाकडून दर्श-

चतुर्विधावतरणं चतुःकुंभाभिषेचनम् ॥
 पुष्पवृष्टिर्मध्यकुंभेनाभिषेकोष्टार्चनम् ॥ १५ ॥
 वज्रेण कर्णविधौथ स्त्रीभिश्चंदनचर्चनम् ॥
 भूषासन्नामकरणमानंदस्तवनं क्रिया ॥ १६ ॥
 आनंदनर्तनं पश्चात् नगर्णानयनं विभोः ॥
 राजांगणे स्थापनं स्यादंबायै सन्निधापनम् ॥ १७ ॥
 तस्याः स्तुतिः प्राभृतं च नृत्यं रक्षादिसंविधिः ॥
 गुरुपूजोपलंभोऽथ तत्तत्तीर्थकरोचितम् ॥ १८ ॥
 राज्यभोगानुभवनसमं देवदेसेवया ॥
 शाल्यर्थबलिर्दिष्टार्थप्रार्थना चेत्ययं क्रमः ॥ १९ ॥

च्या द्वारे प्रोक्षणविधि करावा. तदनंतर आठ सम्मार्जन कुंभानी अभिषेक करावा. आठ प्रकारचा नीराजनाविधि करावा. तदनंतर पुष्पजप करावा. मग आठ्ठान वगैरे करून कलशांनी अभिषेक करावा. चार प्रकारचे अवतरण करावे. चार कुंभांनी अभिषेक करावा. पुष्पवृष्टि करून मध्यकुंभांने अभिषेक करावा. अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी. वज्राने कर्णवेध करावा. व सुवासिनी खियांनी प्रतिमेच्या अंगाला चंदन लावावे, भूषणे नेमवार्चित व इंद्राने करून मातेजवळ त्यास द्यावे. मातेची स्तुति करून जिनेश्वरास परत शहरांत आणून राजांगणांमध्ये स्थापन जिनालकाचे रक्षण करण्यासाठी देवदेवीची नेमणूक करावी. गुरुपूजेचा विधि करावा.

जन्माभिषेककल्याणविधानस्यावगम्यताम् ॥

तत्तत्कर्तृविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणविधेः प्रयोगमभिधास्यामः ॥

तत्रादौ तावन्मूलवेद्यां प्रतिष्ठाप्यत्राराधनां पूर्ववन्निष्ठाप्योत्तरवेद्यां पुष्पांजल्यादिपीठस्थापनां विधिं विदध्यात् ॥ तद्यथा ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपूरैः सुधासंनिभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुराद्रिशिखरे सर्वे सुराश्चक्रिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापतेर्जिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञैः स्तुतं प्रस्तुवे ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पांजलिः ॥ १ ॥

करावा तदनंतर त्या त्या तीर्थकरांना उचित असा राज्यभोगानुभवन विधि करावा. देवेंद्र येऊन सेवा करणे, हा विधि करावा.

तदनंतर शंतिवलि व इष्टप्रार्थना हा विधि करावा. याप्रमाणें जन्माभिषेक कल्याणविधि करावा. हा विधि आतां सप्रयोग आह्मी दाखवितो. आतां जन्माभिषेक कल्याणाचा प्रयोग आम्ही सांगतो. प्रथमतः मूलवेदीवर प्रतिष्ठाप्यत्राची आराधना करून उत्तरवेदीवर पुष्पांजलिक्षेपणापासून पीठस्थापनापर्यंतचा विधि करावा. तो याप्रमाणे:—

‘श्रीमदित्यादि’ हा श्लोक हणून व मंत्र हणून प्रस्तावना पुष्पांजलि करावी.

घटाटंकारवीणा० ॥ लतांतांजलिं प्रोक्षिषामः ॥ ओं परमब्रह्मणे नमोनमः स्वस्ति
२ जीव २ नंद २ इत्यादि सोदकानि पुष्पाणि क्षिपेत् ॥

पूर्ववक्षेत्रपालवास्तुदेवचलिं वायुमेघाग्निदेवैः भूमिशोधनं नागतर्पणं दर्भन्यासं भूम्यर्चनं
मंडपप्रतिष्ठां वेदिकाप्रतिष्ठां च क्रमेण विदध्यात् ॥

अथ कलशस्थापनविधानम् ॥

ओं विशोधितभूभागपरिकल्पितप्रतिष्ठितमंडपमंडनीयांतःप्रतिष्ठामहितमहावेदिकायां। पूर्वत्रैः
पोडशभिरुत्तराग्रैस्तावद्भिः सूत्रैः पंचविशत्युत्तरशतद्वयपदानि कलशप्रमाणेन परिकल्प्य तत्र बहुम-
ध्यभागे महाकुंभं विन्यस्य सर्वतस्तन्मध्यवर्तीं परित्यज्य । मध्यकुंभाद्विधेर्वर्तीं परित्यज्य, प्रथमाद्विती-
यतृतीयचतुर्थीवरणेषु क्रमेण चतुरो, विंशतिं, पट्त्रिंशतं, द्विपंचाशतं, घटान् यथाविधि ब्रीह्यासने

‘घटाटकार’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून उदकासहित पुष्पक्षेपण करावें. पूर्वप्रमाणेच क्षेत्रपाल व
वास्तुदेव यांना चली अर्पण करावा. वायु, मेघ व अग्नि यांच्याद्वारे भूमिशोधन करावे. नागतर्पण, दर्भन्यास,
भूमिपूजन, मंडपप्रतिष्ठा व वेदिकाप्रतिष्ठा हे विधि क्रमाने करावेत.

तदनंतर कलशस्थापनविधि करावा. तो याप्रमाणेः—शुद्ध अशा जमिनीवर उभा केलेल्या प्रतिष्ठामंडपाला
शोभा आणणाऱ्या मोठ्या वेदिकेवर कलशभिमर्कयंत्र लिहावे. त्यामध्ये आडव्या सोळा व उभ्या सोळा अशा रेषा
समांतराने कुंभ ठेवता येतील अशा वेताने काढाव्यात. ह्मणजे त्यांत २५ कलश मावतील अशी कोष्टके तयार
होवत. विलकुल मध्यभागी महाकुंभ स्थापावा. सर्वांत मध्य जो मार्ग आहे तो सोडून द्यावा. पहिले, दु-
सऱ्या, तीसऱ्या व चौथ्या आवरणांमध्ये क्रमाने चार, वीस, छत्तीस, व चावन कुंभांची यथाविधि रचना
करावी. प्रथमतः ताडुळ पसरून त्यावर कुंभ ठेवावेत. पुढे सांगितलेल्या मंत्रातील वस्तु टाकाव्यात. कोणा-

विरचितयंत्रे विन्यस्य तेषु वक्ष्यमाणमंत्रोदिततत्तद्द्रव्याणि यथोचितमापूर्य कोणेषु द्रोणांभःसं-
भृतकुंभान्समवस्थाप्य तेषु रैतनसर्वांगकुशकूर्चमंगलद्रव्यसुरभिपुष्पाणि विनिक्षिप्य छेदभेदाद्यष्टदो-
षवर्जितानमलसितसूत्रसमावृतानंभोजबीजपूरपिहितानान् । चंदनपंकपरिलम्बलक्ष्माक्षतपुंजोपलक्षि-
तान् प्रसूनमालांबरफलपल्लवदूर्वादपणादिपरिष्कृतानिमान्सर्वांकुंभान्संपूजयामहे । पुष्पांजलिः ॥

कल्याणावसरे विमोरर्हतः शक्रेण ये स्थापिताः

तेऽमी इत्यभिकल्पनां स्फुटयतः श्रीशतकुंभादिभिः ॥

निर्वृत्तानथवा मृदाभिघटितान्कालादिदोषोज्झितां-

स्तत्तद्द्रव्यसुपूरितानिह घटान्यंत्रोपरि स्थापयेत् ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥ २ ॥

श्रीखंडकपूर्वबरादिगंधद्रव्यप्रसूनोत्तमरिक्थरत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहाघटेऽस्मिन्नालस्थवस्त्रादिविराजमाने ॥

तीळ कुंभामध्ये पाणीभरून त्यांत रत्न दर्भ वगैरे सुगंधित द्रव्ये टाकावीत. कुंभ फुटलेले, चिरलेले, वगैरे आठ
दोषांनीं रहित असावेत. पांढऱ्या सुतानें गुढालेले, द्युसावर कमल किंवा वीजपूर (महाछंग) असलेले असे
असावेत. त्यांना गंध अक्षता वगैरे लावाव्यात. फुलांच्या माळा, वस्त्र, पांढें, दुर्वा इत्यादिकांनीं त्यांना शोभा
दाणावी. अशा रीतीनें कुंभांची रचना करून त्यांच्या पूजनमाटीं ग्रथस पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

२ ' कल्याणोति ' हा श्लोक हाणून जन्माभिषेकाचे वेळीं इंद्रानें ज्या कुभाची रचना केली होती तेच हे आहेत
असें समजून कलशांची स्थापना करावी.

३ ' श्रीसंडेत्यादि ' हा मंत्र हाणून कुंभामध्ये रत्न वगैरे टाकावेन.

ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं नमो हते भगवते श्रीमते पद्ममहापद्मतिगिच्छकेसरिमहापुंडरीकपुंडरीक
गंगासिंधुगोहिद्रोहितास्याहारिच्छरिकांतासीतासीतादोनारीनरकातासुवर्णस्त्यक्लारक्तारक्तादोनायोधिपु
द्वजलं स्वर्णघटप्रक्षालितपरिपूरितं नवरत्नगंधपुष्पाक्षताद्यर्चितामोदकं पवित्रं कुरु २ औ २ वं म हं सं
तं पं ह्रीं असि आउसा नमः ॥

अनेन मध्यमहकुंभे रैरत्नादिनिक्षेपणम् ॥ ३ ॥

सर्वेषु कुंभेषु च सर्वगंधं क्षिपामि वारा परिपूरितेषु ॥

शेषेषु योग्यार्थसुपूरितेषु न्यसामि सर्वेषु कुशस्य कूर्चम् ॥

जलकुंभेषु सर्वौषधिस्थापनं सर्वकुंभेषु कूर्चस्थापनं च ॥

यन्मंगलद्रव्यमिति प्रतीतं विसं च बोधिद्रुमपल्लवं च ॥

क्षिपाम्यपामार्गदलं च पूतं तत्कोणकुंभेषु विभूषितेषु ॥

कोणकुंभेषु मंगलद्रव्यनिक्षेपणम् ॥

खञ्जैस्तीर्थं कुमान्समभ्यर्चये । ओं ह्रीं नेत्राय संवौपद् ॥ कलशार्चनम् ॥

इति कलशस्थापनविधिः ॥

‘सर्वेषु कुंभेषु इति’ हा श्लोक व मंत्र क्षणं जलकुंभाद्यर्थं समोपनिक्षेपणं कृत्वा कुंभामध्ये कूर्चं स्थापनं करोति ।

‘यन्मंगलद्रव्यमिति’ हा श्लोक क्षणं कोणांतील कुंभामध्ये मंगलद्रव्यं प्राकटयित, ‘खञ्जैस्तीर्थं’ हा श्लोक व मंत्र क्षणं कलशार्चनं करोति ।

अथ चूर्णपंचकस्थापनम् ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृ-

न्नागाधीशधनेश पीतवसनालंकारपीतैश्च तैः ॥

नीलैर्नीलभ नीलवेषसुरभो रक्ताभ रक्तैरततो

रक्ताकल्पकृष्णवेषविलसन्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥

ओ ह्रीं श्वेतपीतहरितारुणकृष्णमणिचूर्णं स्थापयामि स्वाहा ॥ चूर्णपंचकस्थापनम् ॥

तदेवं चूर्णानि संस्थाप्य वेदिकामध्ये पीतचूर्णेन कर्णिकां तद्वहिलोहितचूर्णैरष्टदलानि, तद्वहिः श्वेतपीतहरितारुणकृष्णचूर्णैः क्रमेण चतुःकोणयुतपंचमंडलानि विरच्य सुवर्णशलाकया अपामार्गलेख-
न्या वा दमेण वा कर्णिकायां ॥ ओं ह्रीं अर्हद्भ्यः स्वाहा इत्यहन्मंत्रम् । पूर्वोदिदिग्दलेषु ओं ह्रीं सि-
द्धेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सूरिभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं पाठकेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सर्वसाधुभ्यः स्वाहा ॥ इति
सिद्धादिमंत्रान् । आग्नेयादिविदिग्दलेषु ॥ ओं ह्रीं जिनधर्मभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं जिनगमेभ्यः स्वाहा ॥

‘वेद्यामिति’ हा श्लोकं लघून् पांढरा, पिवळा, हिरवा, तांबडा, काळा या पांच रंगांचें स्थापन क-
रावें. वेदिकेमध्ये कमल रचावें. त्याच्या कर्णिकेमध्ये पिवळा रंग भरावा. त्या कमळाच्या आठ पाकळ्यांत
तांबडा रंग भरावा. या आठ पाकळ्यांच्या बाहेर चौकोनी पांच मंडळे काढावी व त्यामध्ये क्रमानें पांढरा
पिवळा, हिरवा, तांबडा व काळा हे रंग भरावेत. सोन्याची लेसणी, अघाडा किंवा दर्भान्या लेसणीने कर्णि-
केमध्ये अर्हताचा मंत्र लिहावा. व पूर्व, दक्षिण, पश्चिम आणि उत्तर या दिशातील कमलदलामध्ये बाकीच्या पर-

ओं ह्रीं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं जिनचैत्यालयेभ्यः स्वाहा । इति धर्मादिमंत्रान् । पंचमंडलेषु क्रमेण ओं ह्रीं पूर्वकस्त्राहंतचतुर्थ्यतनामरूपान् तिथिग्रहयक्षयक्षीदिकपालमंत्रान् । पूर्वोद्दिष्टारे ओं ह्रीं राक्षसदौवारिकाय स्वाहा इति मंत्रद्वयम् ॥ दक्षिणद्वारे ओं ह्रीं असुरदौवारिकाय स्वाहा इति मंत्रद्वयम् ॥ उत्तरद्वारे ओं ह्रीं गरुडदौवारिकाय स्वाहा । इति मंत्रद्वयम् ॥ पश्चिमद्वारे नागदौवारिकाय स्वाहा ॥ प्रादक्षिण्येन लिखेत् ॥ इति अष्टाशीतिपरिवारदेवताधिष्ठितपंचमंडलवर्तनम् ॥

अथ पंचमंडलयंत्रोपरि पीठस्थापनविधानम् ॥

पार्श्वप्रोतमणिप्रभाभिराभितः क्लृप्तैर्द्रवापोत्कर्मम् ॥

पार्श्वद्वंद्वनिवेशितोचितलसहैवेद्रपीठद्वयम् ॥

अर्धेन्द्रूपमपांडुकोपलतलानादिस्थपीठोपमम् ॥

पीठं भासुरभर्मनिर्मितमिदं यंत्रोपरि स्थापये ॥

ओं ह्रीं हूं क्षं ठं २ स्वाहा पीठस्थापनम् ॥

मेष्टीचा मंत्र लिहावा. आग्नेय, नैऋत्य, वायव्य, ईशान्य या दिशेतील पाऊण्यात जिनधर्म यंत्राचा मंत्र लिहना. चौकोनी पांच मंडलात क्रमाने तिथि, ग्रह, यक्ष, यक्षी व दिक्पाल यांचे मंत्र ओं ह्रीं पूर्वक व चतुर्थ्यत विभक्तीने युक्त आणि अन्ती स्वाहा शब्दासहित लिहावेत. व पूर्व, दक्षिण, पश्चिम आणि उत्तर या चार दरवाज्यामध्य क्रमाने दोनदा, राक्षस, असुर, नाग व गरुड या द्वारपालांचे दोन दोन मंत्र लिहावेत. या मंडलावर पीठस्थापन करवें. हे सर्व मंत्र डावीकडून उजवीकडे लिहीत जावें.

‘पार्श्वप्रोतेत्यादि’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र कणून पीठस्थापना करावी.

हाटकथिघटपूर्णपयोभिः पाटलावृटिपटारविमिश्रैः ॥

क्षालयामि निजमानसपंकक्षालनाय जिनमज्जनपीठम् ॥

ओं 'हां' 'हीं' 'हूं' 'हौ' 'हः' नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रजलेन श्रीपी-

ठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा । पीठप्रक्षालनम् । ८ ॥

स्याद्वादविद्वज्जनशेमुयीव नितांतमेतन्निशिताग्रभागान् ॥

हिरण्मयेऽस्मिन्नाभिवेकपीठे हरिन्मणिच्छायकुशान्यसामि ॥

ओ 'हीं' दर्पमथनाय स्वाहा । पीठदर्भः । ९ ॥

स्वच्छैस्तीर्थे । पीठं समभ्यर्चये ॥

ओं 'हीं' सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा पीठार्चनम् ॥

श्रीपीठकुल्ले विशदाक्षतौघश्रीप्रस्तरे पूर्णशशांककल्पे ॥

श्रीर्वर्तते चंद्रमसीति वार्ता सत्यापयंतीं श्रियमालिखामि ॥

८ 'हाटक्रीयमिति' हा श्लोक व मत्र ह्यणुन स्वतःच मनातील कर्मरूपी चिसल धुऊन टाकण्याकरितां श्री जिनेश्वराचे मिहासन चंदनमिश्रित जलानें स्वच्छ धुवावें.

९ 'स्याद्वादित्यादि' हा श्लोक ह्यणुन पीठावर दर्भस्थापन करून त्याची पूजा करावी. ज्ञानी विद्वानांची बुद्धि तीक्ष्ण असते तशी ज्यांची अंग्रं तीक्ष्ण आहेत अंगे पांचरत्नासारखे दिसणारे दम पीठावर स्थापने.

१० 'श्रीपीठेति' हा श्लोक ह्यणुन पीठावर 'श्री' हा शब्द लिहावा, या प्रमाणे पीठ पूजा आल्यानंतर दर्भ-

ओं ह्रीं श्रीं हं श्रील्लेखनं करोमि स्वाहा । श्रील्लेखनम् । १० ॥

इति पीठस्थापनविधानम् ॥

अथ दर्भशय्यास्थितप्रतिमाया वस्त्रापनयनविधानम् ॥

दिशः प्रसेदुर्बवुराक्षशैल्याः सुगंधयो मंदतरा समीराः ॥

प्रदक्षिणार्चिर्हविराददेऽभिर्यजन्मनि ख्यात जिनः स एषः ॥ १ ॥

व्योमप्रदेशः प्रससाद तद्वज्जलाशयोपि प्रससाद सर्वैः ॥

मनो जनानां प्रससाद सद्यो यजन्मनि ॥ २ ॥

कल्पेषु घंटा भवनेषु शंखो ज्योतिर्विमानेषु च सिंहनादः ॥

दध्वान भेरीवनजालयेषु यजन्मनि ॥ ३ ॥

आलेन किं सर्वचराचरेषु लोकत्रये स्वस्वभवोरुचिन्हैः ॥

शय्येत असलेख्या प्रतिमैश्च वस्त्र काढण्याचा निधि करावा. त्यावेळी हा निधि करावा.

१-४' दिश इति ' ज्या जिनाच्या जन्मकाली दिशा प्रसन्न झाल्या, नारा दुधेंड व सुगंध दुधाह लागला व ज्याच्या झाला उजवीकडे जातात अभा अग्नि हविर्भाग घेऊ लागला तोच हा जिन आहे, अभा संकल्प त्या जिनप्रतिमेशे करवा. ज्याच्या जन्मकाली आताज निर्मळ झालेः सर्व सगेवेर स्वच्छ झाली व लोकांची मन प्रसन्न झाली तोच हा जिन आहे.

ज्याच्या जन्मसमयी स्वर्गामध्ये घंटानाद, भवन-पाताळामध्ये घुसनाद, ज्योतिर्विमानांत मिहनाद, व व्यंतर देवांच्या निवासस्थानी नगाच्याचा ध्वनि झाला तोच हा जिन आहे ज्यास्ती काय सांगावयाचे आहे.

क्षोभो बभूव प्रबलप्रमादाद् यज्जन्मनि ॥ ४ ॥

एतच्चतुष्टयं पठित्वा जिनजन्मोत्सवस्थापनाय सर्वतः पुष्पांजलिं विकिरेत् ॥

यस्मिन्नुत्पद्यमाने सकलमधवतामुत्तमांगानि नेमुः ।

चेलुश्चित्तानि पीठान्यपि चलदचला भूतधात्री चक्रपे ॥

अंभोधिश्चोज्ज्वंभे सुरकुजनिकरः संववर्ष प्रसूनम् ।

मत्वार्हन्तं तमेनां प्रतिकृतिमधुना वल्लमुत्सारयामि ॥

जिनजन्मसूचकत्रैलोक्यभवचिन्हसंकल्पेन पुष्पांजलिं विधाय प्रतिमाच्छादितवल्लमपनयेत् ॥

ओं नमोर्हते भगवते श्रीमते त्रिभुवनतिलकोत्तमांगाय दिगंबराय ज्योतिर्मडलाय देवेंद्रवरमुकुटमणिग-

णकिरणसलिलधाराकृतपादाभिषेकाय । द्वादशगणसमन्वितसमग्रसमस्वरणसंपत्सहिताय वृषभादि-

वर्द्धमानपर्यंततीर्थकराय ऊर्ध्वमुखमोक्षनायकाय नमः ॥ वल्लापनयनमंत्रः ॥ ५ ॥

त्रैलोक्यांत ज्याच्या जन्माने मोठा क्षोभ झाला व सर्व जगत अत्यानंदयुक्त झाले तोच हा जिन आहे. असा जिनप्र-
तिमेत सकल्प करावा. या प्रमाणे चार श्लोक झणून जिनजन्मोत्सवाची स्थापना करण्यास्तवःपुष्पांजलि-
क्षेपण करावे.

१' यास्मिन्निति, हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनजन्मानें त्रैलोक्यांत क्षोभ झाला आहे. असा
संकल्प करून पुष्पांजलि क्षेपण करामी या वेळीं प्रतिमेवरील अच्छादनवल्ल दूर करावे. जे उत्पन्न झाले
असतां सकल इद्रांची मस्तकें नम्र झाली, सिंहासने थरथरली, पृथ्वी कंपित झाली. समुद्राला भरती आली
कल्पवृक्षानीं पुष्पवृष्टि झेली. तेच हे अर्हत आहेत अशा संकल्पानें मी हें प्रतिमेवरचे वस नाडितो.

मातेयं त्रिजगत्प्रभोजिनपतेस्तज्जन्मकालो ह्ययम् ॥

तज्जन्मास्पदमेतदित्यहमियद्वक्तुं प्रभुर्नाधिकम् ॥

इत्थं वर्णयति स्म यां यमसराधीशो यदेवादरात् ॥

सेयं सोयमिदं तदित्यहमिह स्वरोष्य तानर्घ्ये ॥ ६ ॥

जिनमातृजिनजन्मस्थानप्रशसनाय तेभ्योर्घ्यं दद्यात् ॥ ६ ॥

देव त्वय्यद्य जाते त्रिभुवनमखिलं चाद्य जातं मनार्थं ॥

जातो मूर्तोद्य धर्मः कुमतबहुतमो ध्वस्तमद्यैव जातम् ॥

स्वमोक्षद्व्याः कवाटं स्फुटमिह निवृतं चाद्य पुण्याहमाशी-

र्जातं लोकाग्रचक्षुर्जय जय भगवज्जीव वर्धस्व नन्द ॥ ७ ॥

जिनजन्मस्थानार्थं तस्य अन्यासां च प्रतिष्ठेयप्रतिमानां उपरि पुण्याक्षतं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

६ 'मातेयमित्यादि' हा श्लोक हणून जिनमाता, जिनजन्ममय, व जिनजन्मस्थान यांच्या प्रशंसार्थ यांना अर्घ्य द्यावे. भद्रपीठावर मातेचा संकल्प, व प्रतिष्ठेच्या वेळी ज्या दिवशी आपण जन्मकल्याणिक ठरविले असेल त्या-दिवशी तीर्थकारांच्या जन्माचा सकल्प करावा व ज्या ठिकाणी आपण जन्मोत्सव करितो ते ठिकाणच तीर्थकारांचे जन्मस्थान आहे असे समजावे.

७ 'देव त्वय्यद्येति' हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून जिनजन्मस्थापन करण्यासाठी त्या व इतर प्रतिष्ठेय प्रतिमांच्या वर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. त्यावेळी याप्रमाणे स्तुति करावी. हे जिनेश्वरा ! आपला जन्म झाल्या-मुळे आज हे त्रैलोक्य सनाथ झाले आहे. आज साक्षात् धर्मच जन्माला आला; असे आम्ही समजतो. आज कुम-तोर्धकारांचा नाश झाला. आज स्वर्गाचे व मोक्षाचे द्वार उघडले गेले. आजचा दिवस सुदिन झाला. हे जगाच्या नेत्रा जिना तुझा जयजयकार अमो. तू चिरंजीव हो ! तुझा उत्कर्ष होवो. व तू नेहमी आनंदी हो.

निःस्वेदामलदुग्धगौरशरिखाद्याकृतित्वानि च ॥
 स्वाद्यं संहननं स्फुरत्सुरभितासौरूप्यसच्छक्षमताः ।
 वीर्यं चाप्रतिमं जगत्त्रयहिताभाषित्वमत्युर्जितम् ।
 प्राप्तं यद्दशसद्गुणं जिनवपुर्दिव्यं तदेतद् ध्रुवम् ॥
 अष्टशतलक्षैस्तैर्नवशतसद्व्यंजनैश्चकास्ति तराम् ॥
 परमौदारिकमर्हद्व्यांगं यत्तदेवेदम् ॥ ९ ॥
 ॐ न्हौ श्रीं हं सर्वलक्षणसंपूर्णविग्रहाय स्वाहा ॥ सहजदशातिशय-
 स्थापनार्थं प्रतिमोपरि दशपुष्पीमावसेत् ॥ ९ ॥
 अथ विजयादिदेवतोपास्तिस्थापनम् ॥
 समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेबां समुपासमानाः ॥

८ 'निःस्वेदामलेति' हा श्लोक व 'अष्टशतति' हा श्लोक आणि मंत्र हणून प्रतिमेच्या ठिकाणी जन्मकाल-
 च्या दहा अतिशयाचा संकल्प करण्याकरिता दहा पुत्रे प्रतिमेवर स्थापवीत. भगवंताच्या ठिकाणी दहा अतिशय
 याग्रमाणे आहेत. १ धाम न येणें २ मलमूत्र नमणें ३ रक्त दुधासारखें अमणें, ४ समचतुरस्र संस्थान, ५ वज्र
 वृषभनाराच सहनन, ६ शरीर गुणधित असणें, ७ शरीर अत्यंत सुंदर अमणें, ८, १०८ लक्ष्ये व ९०० व्यंजने असणें-
 ९ अनंत शक्ति, १० प्रिय भाषण. हा विधि क्षाल्यानंतर विजयादि देवतांचे पूजन करावें.

१ 'समेत्य सद्यो' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून ब्रह्माभरणानीं भूषित अग्रा आठ कन्यांची जिनप्रतिमेच्या
 सर्वे बाजूस स्थापना करावी. त्यांच्या हातामध्यें क्षारी द्यावी. व त्यांच्यावर या विजया वेगरे दवता आहेत आणि

वहंति भृंगारकमष्टदेव्यो यास्ता इमाः स्युर्विजयादयोऽत्र ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रपूर्वाशिखरवासिन्यो विजयादिदेव्यो भृंगारकं धृत्वाहृत्प्रभुमि-
हेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥ पीठस्थप्रतिमां सर्वतः समलंकृताष्टकन्याः स्थापयित्वा तासां करेषु
भृंगारकं दत्वा विजयादिदेवीसंकल्पनेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेवां समुपासमानाः ॥

वहंति देव्यो मुकुन्दमष्टौ याः सुस्थिताद्या इह ता इमाः स्युः ॥ २ ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रदक्षिणशिखरवासिन्यः सुस्थितादिदेव्यो दर्पणं धृत्वाहृत्प्रभुमिहेदानीं परि-
चरन्त्विति स्वाहा ॥ २ ॥

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेषु दर्पणं दत्वा सुस्थितादिसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षत
क्षिपेत् ॥ २ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेवां समुपासमानाः ॥

वहंति छत्रत्रयमष्टदेव्यो यास्ता इलाद्या इह संतु चैताः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रपश्चिमशिखरवासिन्य इत्यादिदेव्यः छत्रत्रयं धृत्वाहृत्प्रभुमिदानीं परिचरं-
त्विति स्वाहा ॥

या रुचक द्वीपातील रुचकवर पर्वतावर राहतात. या मातेच्या सेवेसाठी आलेल्या आहेत; असा संकल्प करून त्यांच्या
वर कुंकुमयुक्त अक्षता क्षेपण करान्यात. कांही मुलीच्या हातांत छत्र, कांहीच्या हातांत दर्पण द्यावे. कांहीच्या
हातांत चामर व कांहीच्या हातांत आरत्या घाव्यात. याप्रमाणे हा विधि करावा.

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेषु छत्रत्रयं दत्वा इलादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥३॥
समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यः जिनोदयेम्बां समुपासमानाः ॥

वहंति याश्चामरमष्टदेव्यो लंवूपिकाद्या इह ता इमाः स्युः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रेोत्तरशिखरवासिन्यो लंवूपिकादिदेव्यश्चामरं धृत्वाहस्तमुभिहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेषु चामराणि दत्वा लंवूपादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेम्बां समुपासमानाः ॥

उद्योतयते च गृहं चतस्रश्चित्रादिदेव्यः खलु य इमास्ताः ॥ ५ ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रशिखरवासिन्यश्चित्रादिदेव्यः सर्वाशोद्योतप्रासादं कृत्वाहस्तमुं इहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥ महादिशु पूर्वस्थापितचतुःकन्यानां करेषु प्रदीपपात्राणि दत्वा चित्रादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

अथ जातकर्मस्थापनम् ॥

चतस्रो दिक्कुमारीणां या महत्तरिकाः प्रभोः ॥

‘चतस्रो’ हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून विविदेशेमध्ये दिक्कुमारी महत्तरिकेच्या संकल्पानं चार

जातकर्म वितन्वति ता एता रुचकादयः ॥

ओं रुचकगिरीन्द्रपूर्वाद्यन्तरशिखरवासिन्यो रुचकादिदेव्यो जातकर्म कृत्वाहर्त्प्रमुमिहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा । महादिक्षु पूर्ववत्स्थापितचतुःकन्यानां करेषु वेत्रदंडं दत्वा दिक्कुमारीमहत्तरिकासंकल्पेन तासु कुंकुमंरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

तासां विद्युत्कुमारीणां या महत्तरिकाः प्रभोः ॥

जातकर्म वितन्वति ता एता विजयादयः ॥ ७ ॥

ओं रुचकवरगिरिशिखरवासिन्यः विजयादिदेव्यो जातकर्म कृत्वा अर्हत्प्रमुमिहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा । विदिक्षु पूर्ववत्स्थापितचतुःकन्यानां करेषु वेत्रदंडं दत्वा विद्युत्कुमारीमहत्तरिकासंकल्पेन तासु कुंकुमंरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

द्वात्रिंशदेव रुचकाथयदिक्कुमार्यो विद्युत्कुमार्य इह तत्स्थितयश्चतस्रः ॥

तासां च विश्रुतमहत्तरिकास्तथाष्टौ यजन्मनि प्रतिभजति स एष देवः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रशिखरवासिन्यो विजयादिदेव्यो यथास्वमर्हत्प्रमुमिहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥ पीठस्थप्रतिमां सर्वतः कुंकुमरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इति विजयादिदेवतोपास्तिविधानम् ॥

उभ्या कराव्यात. त्यांच्यावर कुंकुमरजित पुष्पाक्षता टाकाव्यात व त्यांच्या हातांत वेत्रदंड द्यावेत. या हा विजयादिदेवतापूजनाचा विधि आहे.

अथ आकारशुद्धिः ॥

देवभिः श्रयादिभित्तैर्मलतरंगुणैर्भूषिताया जनन्या ॥

दिव्यद्रव्यौघसंशोधितमणिगृहसंकाशगर्भे प्रसूतः ॥

अस्पृष्टो गार्भदोषैर्जलजम्बिव जलैर्यस्त्रिबोधादिशुद्धः ॥

तस्यांतर्बाह्यशुद्धेर्विधिरिति विदधे शुद्धिभवाकरस्य ॥

नामापि यस्यांतनुते विशुद्धिं ध्यायति यं शुद्धिकृते सुनीद्राः ॥

किं तस्य शुद्धैर्विधिना संधापि तमेष आचार इतीह कुर्वे ॥

आकारशुद्धिविधानस्थायनार्थं तीर्थोदकाप्लुतपुष्पाणि प्रतिमोपरि निदध्यात् ॥ २ ॥

भवनवनजकल्पज्योतिरिंद्राः स्वशंखानकपटुरवधंटास्फारमेरीनिनादैः ॥

‘देवीभिरिति’ आणि ‘नामापीत्यादि’ हे दोन श्लोक व त्याचा मंत्र मण्डल आकारशुद्धि करण्यासाठी संस्कारित पवित्र पाण्याने युक्त अशीं शुष्णें प्रतिमेवर क्षेपण करवीत. श्रयादि देवीनां जिनमातेचा गर्भ स्वर्गीय उत्तम पदार्थांनी शुद्ध केल्यामुळे तो रत्नगुहाप्रमाणे निर्मळ झाला. गर्भगत दोषांनी भगवान् अलिप्त राहिले होते व तीन ज्ञानाने धारक आणि अंतरंगी रहिरमीही शुद्ध होते. ज्यांचे नांव घेतलें असतां आत्मा पवित्र होतो व आत्मा शुद्ध वनविण्यासाठी सुनिर्गज ज्यांचे स्मरण करितान त्या स्वभावशुद्ध जिनाची आत्मी काय शुद्धि करणार; त्यापि हा शुद्धीचा प्रकार कर्णे ना आचार आहे असे समजून आत्मी हा विधि करितो.

‘भगवन्नजेति’ हा श्लोक लक्षण इंद्र यन्त्रान, परिचारक त्रैलोक्ये इन्द्रादिकांचा मंत्रकल्प करवा. शस्त्र

१ गभसंविदपिरन्पृष्ट । तस्येदामेत्य ॥ २ आकारस्य । ३ शुद्धयर्थ । ४ संस्कारितपुष्पादकाक्तपुष्पाणि

इंद्रनार्यायां इंद्राणीभावस्थापनार्थं सौधर्मः पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

मायानिद्रा जनन्याः सपट्टि विदधती स्थापयित्वा तदग्रे ॥

मायाबालं कराभ्यां जिनमलमुपादाय भक्त्या दधाना ॥

अग्रे यातीषु च श्यादिषु विधृतलममंगला म्यागमन्य

प्रतिन्ड्राणिन्द्रहस्ते निधिभिर्व निदधौ यं स एवैष देवः ॥

इंद्राण्यां भद्रासनादुद्धृत्य समर्प्यमाणार्थां प्रतिमायां पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

जिनजनिमवगम्यागम्य कल्याणपूजां व्यधुरिति विभवाद्ये याजकाः सतु तेऽमी ॥

इंद्रयजमानादिषु तत्तदिंद्रादिभावस्थापनाय सौधर्मः पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

या गाढभक्तिरतिगृढतनुः प्रविश्य शिष्टामरिष्टवसतिं जिनमुच्चलांगम् ॥

प्राचीर्तटे रविरिव स्थितमधिकौके दृष्ट्वा प्रणम्य च तुतोष शची तु सेयम् ॥

भवति, नगाद्याचा भूति वगैरे चिन्हांनीं जिनजन्म बाला अमे जाणून हे इंद्रादि देव आले ओहेत अमे मानून इंद्र यजमानादिकामर्प्ये इंद्रादिकांचा महत्त्व करावा. व पुष्पाक्षतक्षेपण करीत. 'या गाढभक्तिरिति' हा श्लोक यणून इंद्राच्या पत्नीच्या दि. कार्णा इंद्राणीचा संकल्प करावा. इंद्राणी गुप्त होऊन प्रभुनिगृहगत जातो व तेथे पूजे दिजेला जा- सा सूर्य गोभितो नया जिनमातेजवळ जिनमालकाळा पावून आनंदित होते. तदनंतर इंद्राणीं जिनपतिमा भद्राम- नावरून उचलून वेतल्यानंतर त्या प्रतिमेवर पुज्यासना क्षेपण करावा.

१ जिनजन्म । जनुर्जननिजन्मानि जनिहृत्सरिरुद्रा इत्यमर । २ जारा ३ आगत्य ४ चन्माभिषेककल्याणपूजांम् ॥

५ सूतिकाया गृहम् । अरिष्ट मृतिकागृहम् ॥ ६ पूर्वदिक्पटे ।

यस्तोरणप्रणिधिदेशमभयि शच्या

दत्तं संसंभ्रममवेक्ष्य दधौ कराम्याम् ॥

रतुत्वा ननाम च मुहुर्जिर्नवालकं स्वम् ॥

मेने कृतार्थममरप्रवरोऽस्मि सौहेम् ॥

इन्द्राण्या समर्प्यमाणां प्रतिमां जय जयेति वदन् प्रणतशिराः करकमलाभ्यां इन्द्रो गृण्हीयात् ॥६॥

द्वात्रिंशन्मुखतच्चतुर्गुणमहादंतांतपद्माकर—

द्वात्रिंशत्कमलोच्छसदलशिखानृत्यतुरखाजिनम् ॥

नृत्यंतं रजताचलाभमुचितालंकारमैरावणम् ॥

स्वारूढस्य शतक्रतोर्जिनविभुर्योके स्थितः सोस्त्वयम् ॥

ऐरावणभावस्थापनाय समलंकृतगजे पुस्तगजे वा पुष्पांजलिं प्रयुज्य सौधधर्मस्तरुह्य स्वांके

‘यस्तोरणेति’ हा श्लोक ह्मणून इन्द्राणीन दिलेली प्रतिमा आपल्या हातामध्ये घेतांना मस्तक नम्र करावे आणि ‘जय जय’ असा शब्द सुसाने हाणावा. राजवाड्याच्या दरवाजाजवळ येऊन इन्द्राणीने दिले असतां ज्याने मोठ्या उत्साहाने घेतले व स्तुति करून नमस्कार केला व ज्याने स्वतःला कृतार्थ मानिले तो मी इंद्र आहे असा सेकल्प जिनप्रतिमा हातात घेणाऱ्या इद्राने करावा.

‘द्वात्रिंशदिति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून ऐरावत हत्तीचा सकल्प सजविलेल्या हत्तीवर अथवा वन विलेल्या हत्तीवर करावा. सौधधर्मद्रोने त्याच्यावर चढावे व प्रतिमा आपल्या मांडीवर बसून स्थापवावी. ऐरावत हत्तीला वत्सीस तोड असतात. प्रत्येकताडात आठ दांत असतात. प्रत्येक दांतावर एक सरोवर असते. प्रत्येक सरोवरांत

प्रतिमां सुदृढं निवेशयेत् ॥ ७ ॥

प्रतिष्ठा०

ईशानशक्रः शरदिंदुर्विंबशोभाविशेषास्पदमातपत्रम् ॥
यस्योपरिष्ठाद्विभरांबभूव स एव देवो जिनर्विंब एषः ॥ ८ ॥
ईशानशक्रस्थापनाय छत्रधारिणि प्रतीद्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
पार्श्वस्थितौ यस्य सनत्कुमारमाहेंद्रशक्रौ चमरीरूहे द्वे ॥
संवीजयामासतुरिंदुशुभ्रे स एव देवो जिनर्विंब एषः ॥ ९ ॥
सनत्कुमारमाहेंद्रशक्रस्थापनाय चमरधारिप्रतीद्रोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

वत्तीस कमळे असतात, व प्रत्येक कमलदलावर एक एक देवागना नृत्य करीत असते. हा हत्ती विजयार्धपर्वता प्रमाणे पाढरा आहे.

‘ईशानेति’ हा श्लोक हणून ईशानेंद्राची स्थापना करण्याकरितां छत्रधारक प्रतीद्रावर ईशानेंद्राचा संकल्प करावा. ज्याच्यावर ईशानेंद्रानें चंद्रनिर्मल छत्र धारण केलें होतें, तोच हा जिनेश्वर आहे व ज्यानें छत्र धरलें होतें तोच ईशानेंद्र मी आहे.

‘पार्श्वस्थिताविति’ हा श्लोक हणून चवऱ्या धारण करणाऱ्या प्रतीद्रावर सानत्कुमार व माहेंद्र या दोन इंद्रांचा संकल्प करावा आणि त्यावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावे, ज्याच्यावर सानत्कुमार व माहेंद्र या दोन इंद्रांनी चामर वारले होतें तोच हा जिनेश्वर आहे.

‘शच्यादयेति’ हा श्लोक हणून इंद्र व ब्रजमान यांच्या स्त्रियांच्या ठिकाणी शची व श्रीवंगरे देवीचा संकल्प करण्याकरितां **पुष्पाक्षता** चेपण कराव्यात. ज्या जिनेश्वरापुढें मंगलद्रव्यें धारण करून शची वंगरे देवी उत्तम वेप धारण करून **चाद लाव**दा होता, तोच हा जिनेश्वर आहे व त्याच ह्या स्त्रिया आहेत असा संकल्प करावा.

शच्यादयः श्रीप्रमुखाश्च देव्यो नानाविधं मंगलमुद्धृत्यः ॥

यस्याग्रतो जग्मुरुदारवेपाः ॥ स एव० ॥

शच्यादिश्यादिदेवीभवात्थापनाय इंद्रयजमानप्रभृतिभक्ताकाशिनीषु पुष्पा० ॥ १० ॥

अत्याहितं नृत्यमदृष्टपूर्वं विचित्रभावैः करणांगहारैः ॥

यस्याग्रतश्चाप्सरसो बंधुः स एव० ॥

अप्सरोजनस्थापनाय नटद्वारवधूपु पुष्पाणि० ॥ ११ ॥

वर्द्धस्व नित्यं विजयस्व जीव नंदेति घोपोन्मुखशेषशक्ताः ॥

पुष्पोपहारं विदधुर्यदग्रे स एव० ॥

ब्रम्हेन्द्रादिशेषशक्तापनाय स्तत्रनोन्मुखा विह्वद्विशिष्टेषु पुष्पा० ॥ १२ ॥

जगुर्जगुर्जुर्धनुर्ननन्दुरास्फोटयाचकुरलं ववल्गुः ॥

यस्याग्रतः सर्वसुराः प्रमोदात् स एव० ॥

‘अत्याहित’ हा श्लोक लघून् नृत्य करणाभ्यां वेश्याजनावर अप्सरांचा पंकज करावा व त्यांच्यावर पुष्पा क्षता टाकाव्यात. ‘ज्याभ्यां पुंठ अप्सरांनी आश्चर्यकारक नृत्य केलें तोच हा जिन आहे’ असा या श्लोकाचा अभिप्राय आहे.

‘वर्द्धस्वेति’ हा श्लोक लघून् स्तुति करणाभ्यां विद्वान् भव्यलोकावर वल्गु वगैरे दद्राचा संकल्प करून पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

‘जगुरित्यादि’ हा श्लोक लघून् गीतनृत्य वाजनिं वगैरे करणाभ्यां भव्य लोकांवर ही कृत्ये करणाभ्यां

आस्फोटितगीतवृत्तवादिबहस्योत्प्लुतबल्गितमंगलाशीर्धवलस्तुतिविधायिसुरजनभावस्था-
पनाय आस्फोटितादिविधायिभव्यजनेषु पुष्पा० ॥ १३ ॥

जगुर्जगुर्ननृतुर्ननंदुरास्फोटयांचक्रुलं ववलुः ॥

विद्याधरा यस्य पुरः प्रमोदात् स एव० ॥

आस्फोटितगीतादिविधायिविद्याधरभावस्थापनाय तद्विधायिभव्यजनेषु पुष्पा० ॥ १४ ॥

अभ्यागतान्यंबरचारणानां युरमानि दृष्टा यमतीव तुष्ट्या ॥

सतुष्टुः स्पष्टसुमृत्वाक्यैः स एव० ॥

अंबरचारणभावस्थापनाय मुनिजनपादाग्रतः पुष्पा० ॥ १५ ॥

तदातनीं यस्य महाविभूति दृष्टा सुराः केचन खेचराश्च ॥

इद्रप्रमाणाः सुदृशो बभूवुः ॥ स एव० ॥

सुरजनभावस्थापनाय निरीक्षकजनेषु पुष्पा० ॥ १६ ॥

देवाचा सकल्प ऋतुन त्याच्यावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. याच ग्रमाणें या भव्यलोकांवर ही कृत्ये करणाऱ्या विद्या-
धर लोकांचाही सकल्प करावा.

‘अभ्यागता’ हा श्लोक ळपून मुनींधरावर चारणमुनीचा संकल्प करावा.

‘तदातनीं’ हा श्लोक ळपून त्रेक्षकजनावर त्रेक्षक देवाचा संकल्प करावा. तीर्थंकरांच्या जन्माच्या वेळा
त्याची विभूति पाहून देवांना व निद्याधराना सम्यग्दर्शन होतें असा ‘तदातनीं’ या श्लोकाचा अभिप्राय आहे.

इत्थं नीत्वा सुमेरुपरितनवने पांडुकं पाडुकाख्यां ॥
 द्वादक्षिण्येन पूर्वोत्तरावीदिशि शिलां स्थापितं मध्यपीठे ॥
 क्षीरोदस्यांबुमिर्यं पृथुकलशशतैः स्नायति स्म शंक्राः ॥
 त मत्वा देवमेनं त्रिदशशतघटः स्नापयामोत्र विबम् ॥
 इति महोत्सवेन जिनप्रतिष्ठेयप्रतिमामुत्तरवेदीमंडपं नीत्वा तत्र पुष्पाक्षतं विकिरेत् ॥१७॥

श्रीभद्राशालकं सौमनसमुखनं नंदनं पाडुकाख्यं ॥

यस्योच्चैरंतरीयं परिवृत्तशनामुत्तरीयं क्रमेण ॥

उष्णीपं चानुकुर्यान्नवनवतिसहस्रोन्नतियोजनानाम् ॥

ख्यातो मेरुः स साक्षान्मणिकनकमयोस्स्वेतदेवोच्चपीठम् ॥

महामेरुभावस्थापनाय तन्मंडपे सर्वतः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १८ ॥

यो योजनानि शतमायतिमेतदर्थं—व्यासं त्रिभर्तिं विशदाप्रतदुच्छ्रयं च ॥

‘ इत्थं नीत्वेति ’ हा श्लोक ह्यणून मोक्षा उत्सवाने प्रतिष्ठेयी प्रतिमा उत्तरवेदी मंडपाकडे नेऊन तेथें पुष्पाक्षता क्षेपण करावयात.

या श्लोकाचा अभिप्रायः—अशा श्वाटानें मेरुपर्वतावरील पाडुक नांवाच्या वनांत पाडुक नांवाच्या शिलेवरील मिहासनाच्या मध्यभागी ज्या जिनेश्वराची स्थापना करून देवेन्द्रांनीं मोक्षा कलगांनीं क्षीरसमुद्राच्या पाण्यानें स्नान घातलें तेच हे जिनेश्वर ओहेत अशी कल्पना करून आढी या विवाचा अभिपेक करितो.

‘ श्रीभद्रेति ’ हा श्लोक ह्यणून मंडपामध्ये महामेरु पर्वताचा संकल्प करून पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

‘ यो योजनेति ’ हा श्लोक म्हणून मंडपातल्या नेदीमध्ये पांडुक गिलेचा संकल्प करावा. पाडुक शिला

अर्धेन्दुबिंबमदृशी सुरभिः सुरस्या सा पांडुकाव्हयशिलेयामिहास्तु वेदी ॥

नीत्वा भूरिविभूतितः सुरगिरिं श्रीपांडुकायासने ॥

पूर्वास्य विनिवेश्य ते सुरवराः संस्नापयन्ति स्म यम् ॥

तं देवं स्नपनार्थमंडपमिमं नीत्वा विभूत्या समं ॥

पीठेन श्रुतबीजभासुरतले प्रार्थननं स्थापये ॥

ओं ह्रीं ह्रीं श्री धर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह पांडुकशिलापीठे तिष्ठ तिष्ठेति स्वाहा । श्री-
वर्णे प्रतिमास्थापनम् ॥

अथाभिषेकोपकरणसज्जीकरणम् ॥

एषा मेरुतटे जिनालयधुरोभूः पांडुकाप्रास्थतं ॥

पीठ पीठमिदं त्रिव्य प्रातिकृतिः साक्षाच्च सोर्हत्प्रभुः ॥

१०० योजने लांग ५० योजने व्यास व ८ योजने उंच अग्नी आते. ही अर्धचन्द्राकार, आहे नीत्वेति, हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून पांडुकशिलेच्या मिहामनावर जिनविवाची स्थापना करावी. देव ऐश्वर्याने मेरू पर्वतावर पांडुकशिलेच्या मिहामनी जिनेश्वराने पर्वकडे तोंड करून वसऊन अभिषेक करिते झाले. यास्तव आम्ही ही मोठ्या थाटाने अभिषेकमंडपामध्ये जिननिव आणून व पर्वकडे तोंड करून मिहामनावर 'श्री' हे अक्षर लिहून जिनविवाची स्थापना करितो. याप्रमाणे हा विधि झाल्यानंतर अभिषेकसामुग्री एकत्र काढी.

'एषा' हा श्लोक म्हणून अभिषेकोपकरणे सज्ज करण्याकरिता सर्वत्राज्म पुष्पाक्षतक्षेपण करावेत. ही जिनालयाची भूमि पांडुकशिला होय. हे मिहामन पांडुकशिलेवरील सिंहासन होय. व जिनप्रतिमा साक्षात् आहे.

सौधर्ममरनायकोऽहममराः सर्वे च भव्या अमी ॥
यज्ञांगानि च तान्यमूनि सकलं तत्सिद्धमिष्टं हि नः ॥
अभिप्रेकापकरणमज्जीकरणाय-समन्तात्पुष्पाक्षुन विकिरेत् ॥ २१ ॥

अथ प्रतिमास्पर्शनम् ॥

अनन्यराधारणसद्गुणानां तव स्मरन्तस्तमितस्मरार्तेः ॥

जिह्वं साक्षात्कृतसर्वतत्त्व त्वमात्मनः सन्निहितं करोमि ॥

ओं उसहाय दिव्यदेहाय मज्जोजादाय महष्पण्याय अर्णतचउड्डाय पाममुहपड्डयाय
णिम्मलाय संयमुवे अज्जरांसपरमपदपत्ताय परमपदाय मम इत्थवि साणिहिदाय स्वाहा ॥

इदमुच्चारयन्प्रतिमां परानुशेत् ॥ २२ ॥ ततः सकलीं पूर्ववत्कुर्यात् । ततः पीठाधःस्थितं पंचमंडलयंत्राराधनम् ॥

तत्र आह. मी (पूजक) सौधर्मैन्द्र आह. हे सर्व भव्य देव आहूत हो सर्व पूजाममयी आहे. अमा या श्लोकाचा अभिप्राय आहे.

आतां प्रतिमांगस्पर्शनं त्वधि ॥

‘अनयेति’ हा श्लोक व ओ उसहायेति’ हा मंत्र लक्षण प्रतिपेक्ष स्पष्ट ज्ञाय. हे जिना इतर ठिकाणी नमस्तेत्या अमामान्य गुणांचे स्मरण करून सर्वतत्त्वानां प्रत्यक्ष पाहणीच्या तू या मी माझ्या जाल इति. हे जिना आपण धर्माने शोभता आ ला दिव्यदेह आहे. आपण अनन्तचतुर्गंधारक, परमसुखा निर्मल, स्वयंशु श श्वत पद-प्राप्त आह त. मी आपल्याला मान्या जवळ करितो.

अष्टाधिकाशीतिसुरावृतानामिष्टार्थदानां नवदेवतानाम् ॥
 आराधनां जैनमहांगभूतां श्रीपीठयंत्रे विधिना विधास्ये ॥
 पुष्पांजलिः ॥ अथ पूजा—

पूर्ववद् भूमिशोधनं, भूम्यर्चनानि कृत्वा, कर्णिकाभ्यंतरेर्हत्परमेष्ठिनः पूर्वादिदिग्दलेषु सिद्धादि-
 परमेष्ठिनां विदिग्दलेषु धर्मादीनां पूर्ववत्पूजां विधाय । पंचमंडलेषु तिथिग्रहयक्षीदिकपालद्वारपा-
 लानां प्रागुक्तपदैः प्रधानपूजां कृत्वा, कलशान् परितो दिकपालानां प्रत्येकपूजां जलहोमं च विदध्यात् ॥
 शिलयादिसंस्पर्शनदोषशुद्ध्यै साक्षात्परब्रह्म च सन्निधातुं ॥
 जिनादिमंत्रेण जिनेन्द्रविग्रं सप्तैव वारानभिमंत्रयामि ॥

अथ पुनस्तामेव प्रतिमां जिनमंत्रेण सप्तवारानभिमंत्र्याकारशुद्धिं विदध्यात् ॥ २३ ॥ जिनमंत्रो
 यथा—ओं अर्हद्भगो नमः । केवललब्धिभ्यो नमः । क्षीरस्वादुलब्धिभ्यो नमः । मधुरस्वादुलब्धि-
 भ्यो नमः । संभिन्नश्रोतृभ्यो नमः । पद्मानुसारिभ्यो नमः । कोष्ठशुद्धिभ्यो नमः । वज्रशुद्धिभ्यो नमः ।

‘अष्टाधि’ हा श्लोक म्हणून पुष्पांजलिअर्पण करावी. तदनन्तर पूर्वप्रमाणे भूमिशोधन, दर्भन्यास भूम्यर्चन
 हा विधि करून कर्णिकेमध्ये अर्हत्परमेष्ठिची, पूर्वादिदिग्दलेषु सिद्धादिपरमेष्ठिची, विदिशामध्ये धर्म, शास्त्र, च-
 त्स्य, चैत्यालय यांची पूजा करावी. तदनंतर पंचमंडलमध्ये तिथि, ग्रह, यक्ष, यक्षी, दिक्पाल, द्वारपाल यांची
 पूर्वोक्त शक्तींनी मुख्यपूजा करून कलशांच्या समोवर्ती दिक्पालांची प्रत्येकपूजा व जलहोम करावा.
 ‘शिलयादीति’ हा श्लोक वाचून जिनप्रतिमेला जिनमंत्राने सात वेळां अभिमंत्रण करावे व आकारशुद्धि

सर्वावधिभ्यो नमः । परमावधिभ्यो नमः । ओं ह्रीं क्लृ २ निवल्गु २ सुश्रवणे महाश्रवणे ओं
ऋषभादिवर्धमानांतेभ्यो वषट् संवौषट् स्वाहा ॥ २४ ॥

कुर्वेदुहारधवलोत्तमदुग्धपूरतत्पंचमांशुनिधिभृग्पयःप्रपूर्याः ॥

ये योजनास्यततोष्टे च तानि निम्नास्तेमी भवंतु कलशाः कलघौतजाताः ॥ २५ ॥

ये क्षीराब्धितटादितः प्रसरतामामेरुकूटादवि-

च्छेदेनैव दिवौकसामतिरसाद्वेगेन पंकत्यार्पिताः ॥

हस्ताहस्तिकया दधौ सुरपतिर्दोष्णां सहस्रेण यान्

अैरहन्नभिपिच्यते स्म जनने ते संतु कुंभा अमी ॥ २६ ॥

एतद्द्वयं पठित्वा कुंभेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कुम्भैरष्टसहस्रमानकलितैरंगैरैरुभितैः ।

क्षीराब्धेः सुरगानतूर्यनिनदे दिक्षु प्रसर्पत्यलम् ॥

पठि पार्श्वगतैद्रपठयुगले श्रीपांडुकाग्रस्थितेः ।

कराणी. ही आकारशुद्धि शिलयी (मूर्तिंकार) व इतगचा स्पर्श ज्ञाल्याभुक्तं उत्पन्न ज्ञालेल्या दोषांची शुद्धी व्हावी
हणून कर्गावी.

‘ कुदेन्दु ’ हा श्लोक हणून श्रीरसागरसमुद्राच्या पाण्याने हे कलज भरले आहेत. आठ योजने यांची खोली
व एक योजन याचा व्यास आहे व हे सोन्याचे आहेत; असा मर्व कुंभावर संकल्प करून यांना इद्र आपल्या हजार
हातांनी जिनेश्वराम अभिषेक करण्यासाठी धारण करिता असं समजून या कुंभावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

त्र्यार्यस्य विनिवेद्य यं सुरवरा जन्मस्य गितं त्विन्म ॥ २७ ॥

नं गत्वा जिनविभेनमश्रुना तत्कत्पप्रत्यानया ॥

स्वस्वोक्तौपधवद्योदगजनन्यस्ताचित्तीति ॥

एतत्तद्वचममन्विता वयमिमे जन्माभिपेक्षोत्सव-

स्थानीयाकशोधनाभिपवणं कुर्मोऽस्य जन्मात्रे ॥

एतदद्वयं पठित्वा जिननिवाप्रे पुष्पाक्षतं श्रियन्तु ॥

अथ अल्पविधेयनयनमंजलोद्धिखनिवानस्य ॥

अथ तद्वात्रो उपोषितः पीतपद्याः शिल्प्या ज्ञातः स्नात्वा श्वेतमाल्यांनरधरः सन्
आकारशुभ्यादौ विवाप्रे यवनिकां धृत्वा मुवर्णशलाकया नयनमध्यमंडलं शुभतमे समुद्रिष्य, यव-

‘पीठे पातेति’ हे २ श्लोकं कण्ठेन जिनगीतापुंडं पुष्पाक्षता दाह्यात्. पात्रकजिलेख्या टोन्ही ताजस टोन
मिहामनात् उमा गतं न जिनयगेने पुनं दिजेकडे तंड कन्न मोधर्म व गेशान उद्रोने त्याना स्नान वातले.
तीच कलना आत्मी गेय कर्तितो १ ११ मयागदित उत्तम मयापवि यंगे चण्णीनी वक्त अद्या १ २ कुष जलानी
मुनप्रसिम्भना या विवेक्षाचा अभिषेक कर्त्त. अंय लाग्ग जिनप्रतिमेषुडं पुष्पाक्षत दोषण कर्गो.

शिल्पकगचन कला जाणारा नयनमडलोद्धेयविधि

तदनंतर त्या गर्भित उपवामी अर्थात अन्नपदार्थ न करिता फक्त ज्याने दूध प्राशन केले आहे अशा शिल्प-
काने सकाळी स्नान करून पाडुरें वस्त्र पावरा, व गळ्यात पांडव्या फुलाची माळ घालावी. आकारशुद्दीन्या
प्रारंभी प्रतिमेषुडं पडदा धरामा. शिल्पकान हातांत सोन्याची मळई घेऊन शुभलर्गनी प्रतिमैन्या

निकामपसार्य पूर्वमाज्यपात्रं ततः सवत्सधेनुं प्रदर्श्य धूलिकलशामिषेकं कुर्यात् ॥

तीर्थेभ्यः सरितः सरोवरतटाददेः समुद्रान्पृ-

ह्वाराहतिवराहदंतयुगलाच्छृंगादवेन्द्रस्य च ॥

मृत्तनाभिः समुधाहताभिरुचितोपस्कारसंशुद्धिभि-

स्तीर्याद्धिः परिपूरितेन कलशेनार्चामिह स्नापयेत् ॥

एतत्पठित्वा स्थापकःशिल्प्यादीन्समान्य जिनपीठाग्रभूमौ स्थापितधूलिकलशेन स्थपतिना जिनार्चा स्नापयेत् ॥ २९ ॥

अथ संप्रोक्षणम् ॥

जिवतो श्वशुरौ तथैव पितरौ यासां सपुत्राश्च याः ॥

कुल्याः शल्याविवाजिताश्च शुचयो भर्त्रान्विता योषितः ॥

ताभिः कांडमुखोद्धृतेन मनिशासिद्धार्थदूर्वाक्षतै-

डोळ्यातील मंडल कोरावे तदनंतर पडदा मागा. मग प्रथमतः तुपाचे पात्र व मगच पाय दाखून नंतर धूलिकलशाचा अभिषेक करावा

‘तीर्थेभ्यः’ हा श्लोक हाणून स्थापकाने शिलपी वंगेचा मस्मान कमाया. व जिनप्रतिमेच्या पीठाजाल ठेवलेल्या धूलिकलशाने प्रतिमेचा अभिषेक कराया. सम्मदशिरार वंगेरी तीर्थे, महानद्या, सरोवराचा किनारा, पर्वत, समुद्र, राजद्वार, येथील माती, हत्ती व इकर याच्या दोन दातांची माती, त्रैलोक्या शिगाला लागलेली माती या सर्व माती तीर्थजलामध्ये कालऊन शिल्पकाराकडून त्याचा अभिषेक करावा. तदनंतर ‘जीर्वातौ’ हा श्लोक

र्धनान्यैः कृतकल्ककेन विधिना संप्रोक्षयामि प्रमुम् ॥

ओ ञ्ही हं श्रीं द्रां द्रीं ह सः परमपवित्रदेहाय नमः स्वाहा प्रोक्षणमन्त्रः ॥ ३० ॥

इंद्रो हि गुडधानादीनि दत्त्वा तादृक्पुंरंध्रीभिः प्रोक्षणकर्म कारयेत् ॥ तास्तु तत्कल्ककेन प्रतिमा-
मालेप्य स्वहस्तधृत-ङ्गिमुखेन प्रतिमा चतुरस्र परिमाय मगलपात्रारोपितः धि उद्धृत्य चंदनवर्धन-
विधिना तां तेन सिंचतु ॥ इति संप्रोक्षणविधानम् ॥

अथाष्टसम्मर्जनकलशैरभिषेचनम् ॥

प्रथमावरणे पूर्वद्वारदीक्षणतोऽशकात् ॥

आरभ्य चतुरः कुभानुद्धरामि यथाक्रमम् ॥

कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय प्रथमावरणे पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

अग्नेर्दिशि स्थापितकुंभमेन सच्चंपकाद्यौषधपूर्यमाणम् ॥

उद्धृत्य तेनोद्धृतलोकमीश संस्नापयामि स्नपितं सुरैः ॥

य मंत्रं हणून ज्वाना सासुसासरे, आई नाप, नवरा, व मुले आहेत अशा स्त्रियांना इंद्राने गूळ लाह्या वगैरे देऊन पांढऱ्या
मोहऱ्या, दूर्गा, अक्षता, हळद, दही, यांनी स्त्रियांकडून प्रतिमालेपन करवों

‘प्रथमवरणे’ हा श्लोक हणून कलशाद्वार करण्यासाठी प्रथमावरणामध्ये पुष्पांजलिक्षेपण करावी. प्रथमावर
णाच्या पूर्वद्वाराच्या दक्षिण अंशापासून-भागापासून आरंभ करून यथाक्रम चार कुंभ उचलून जिनाचा अभि
पेक करावा.

‘अग्नेर्दिशि’ हा श्लोक व मंत्र हणून चंपक, अशोक, पिंपळ, बकुळ, वड, कंदव, उडुंबर, आंबा, पिंपळी,
वेल, अर्जुनसादडा, यांची कोयळी पाने ज्यांच्या मुखावर आहेत व ज्यांत नद, नदी, विहीर आड, तळे, सरोवर,

ओं चंपकाशोर्किंशुकाश्चत्यवकुलप्लक्षकंदंबौंदुंबराग्नन्यग्रोधविल्वर्जुनाभिनवपल्लवोपशोभिता-
स्येनानेकनदनीवापीकूपतटाकसरोवरसमुद्रादितीर्थवारिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहृत-
प्रतिकृतिं स्नायामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतज्ञानाय अस्नानशुद्धाय, ज्ञौं ह्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥
चंपकादिकलशाभिषेकः ॥ २ ॥

रक्षोदिशि स्थापितकुंभेन श्रीचंदनाद्यौषधिपूर्यमाणं ॥ उद्धृत्य ॥ ३ ॥

ओं श्रीखंडगोरोचनागरुक्तचंदनदूर्वापद्मकसिद्धार्थकुंदनद्यावर्तमालतीकुसुमतिलयवत्रीहिरू-
प्यकांचनसमुद्रनद्युभयतटमृत्तिकाभूम्यपतितपवित्रगोमयोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंग-
लकलशेन भगवदहृतप्रतिकृतिं स्नायामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतदर्शनाय पवित्रांगाय ज्ञौं ह्रीं ह्रीं
नमः स्वाहा ॥ श्रीखंडादिकलशाभिषेकः ॥ ३ ॥

वायोर्दिशि स्थापितचारुकुंभं स्वपंचगव्योत्तनमृत्यपूर्णम् ॥ उद्धृत्य ॥ ४ ॥

समुद्र वैगरेचे पाणी भरलें आहे अशा रत्नकलशानें मी जिनधिनाचा आभिषेक करितो. याला चंपककलशाभि-
षेक म्हणतात.

‘रक्षोदिशि’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून नैऋत्य दिशेतील कुंभाने अभिषेक करावा या कुंभासमर्थे पांडुरे-
चंदन, गोरोचन, अगरु, रक्त चंदन, दूर्वा, पद्मक, मोहच्या, कुंद, नद्यानर्त, मालती पुष्प, तिल, जय, तांदूळ, समुद्र
व नदी यांच्या काठाची माती, जमिनीनर न पडलेले अर्थात् अधर धरलेले गडचे शेण, मर्व नदी वैगरेचे पाणी
हे पदार्थ असतात. याला श्रीखंडादिकलशाभिषेक म्हणतात

‘वायोर्दिशि’ हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून वायव्य दिशेच्या कलशाने अभिषेक करावा. या कलशात
समुद्र व नदी यांच्या दोन्ही किनाऱ्यांची माती; पर्वत, वारूळ,, कमळे ज्यात आहेत अशा सरोवराची माती,

ओं समुदनद्युभयतटगिरिवल्मीकपद्मसरोसृद्वृषभकरिशूलकरशृंगदंष्ट्रपस्कीर्णसृ-
क्तिकाभूम्यपतितपवित्रगोमयमूत्रघृतक्षीरदिधिद्विष्टुरसमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलक-
लशेन भगवदहर्हत्प्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतवीर्याय परमपवित्राय ह्रीं ह्रीं ह्रीं नमः
स्वाहा ॥ दिव्यमृत्तिकादिपंचगव्यकलशभिपेकः ॥४॥

ईशानकाष्ठास्थितपूर्णकुम्भ प्रपूर्यमाणं सहदेविकाद्यैः उद्धृत्य ॥ ५ ॥

ओं सहदेवीगलूचीशमीशतावरीप्रियशुभ्रगराजविष्णुकांत्यामिधानससौपधिमिश्रितती-
र्थवारिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहर्हत्प्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनन्तसुखाय
उत्तमसंहननाय ह्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥ सहदेव्यादिससौपधिकलशभिपेकः ॥ ५ ॥

द्वितीयावरणे पूर्वद्वारदक्षिणतौशकात् ॥

आरभ्य विंशतिघटानुद्धरामो यथाक्रमम् ॥

कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय द्वितीयावरणे पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ६ ॥

चैल, हत्ती, हुकर, यांच्या शिंग व दांताची माती, अधर घेतलेले गर्डचे शेण, गोसूत्र, गर्डचे दूध, दही, तूप
उसाचा रस व संपूर्ण तीर्थांचे पाणी असते. याच्या अभिषेकाला. दिव्य मृत्तिकादिपंचगव्यकलशाभिपेक ह्मणतात.

‘ईशानकाष्ठति’ हा श्लोक व न्याचा मंत्र ह्मणून ईशान्य दिशेतील, सहदेवी वगैरे सात औपधीनी मि-
श्रित तीर्थजलाने भरलेल्या पूर्ण कुम्भांनं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा. सहदेवी, गुलवेळ, सौदड, शतावरी,
माका, प्रियंगु, विष्णुकाता या सात वनस्पतींचे चूर्ण करून ते तीर्थजलाने मिश्रित कुंभामध्ये टाकावे.

‘द्वितीयेति’ दुसऱ्या आवरणातील पूर्वद्वाराच्या दक्षिण बाजूने आरंभून मी २. कलशांचा यथाक्रम अ-
भिषेक करितो. दुसऱ्या आवरणाच्या पहिल्या बागातील कुंभ घेल, विभा, आंवा, लवंग, जायफल यांनी
युक्त व तीर्थजलाने पूर्ण भरलेले आहेत. ‘अत्रादि’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून या कलशानी

अत्रादिमंशे परिवर्तमानं बिल्वादिसंप्रितचारुकुंभम् ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥

ओं बिल्वभङ्गातकम्रलवंगजातिफलपंचकोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं धातिक्षयकराय ह्रीं ह्रीं हं नमः स्वाहा । बिल्वादिफलपंचककलशाभिषेकः ॥७॥

पदे द्वितीये परिवर्तमानं पलाशकाचौपधपूर्णकुंभं ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥

ओं पलाशन्यग्रोधाश्रत्यौदुवराभ्रजंवृखजूशमीत्वग्मिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं सर्वसत्त्वहितंकराय वीतरागाय ह्रीं ह्रीं हं नमः स्वाहा । पलाशादित्वक्कषायकलशाभिषेकः ॥८॥

पदे तृतीये स्थितेहेमकुंभं शतावरीमुख्यमहौषधाढ्यम् ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥
ओं शतावरीकुमारीसहदेवीदूर्वामृतासिंहीव्याघ्रीचलामूलामूलाष्टकोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं सर्वज्ञाय तीर्थंकराय ह्रीं ह्रीं हं नमः स्वाहा ॥ शतावर्यादिमूलाष्टककलशाभिषेकः ॥ ९ ॥

अभिषेकं करावा.

‘पदे द्वितीये’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून दुसऱ्या आवरणाच्या दुसऱ्या भागांत असेल्ल्या कुंभानी जिनविद्याचा अभिषेक करावा. या कलशांमध्ये पळम, वड, पिंपळ, उवर, आंबा, जाभूळ, सजूर, सादड यांच्या सालींचे चूर्ण तीर्थोदकामध्ये घालून अभिषेक करावा.

‘पदे तृतीये’ हा श्लोक ह्मणून तिसऱ्या भागांतील कलशानी अभिषेक करावा. या कलशांत शतावरी, कोरफड, सहदेवी, हरली गुळवेल, अडुलसा, व्याघ्री व नला यांच्या मुळ्यांचे चूर्ण तीर्थजलामध्ये मिसळलेले असते.

पदे चतुर्थे स्थितहेमकुम्भं सिद्धार्थकाचौपधिपूर्यमाणं ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥
 ओं सिद्धार्थचंदनवचाक्रोष्टककौलैलालवंगजातिफलकर्पूराद्यनेकसुगंधद्रव्यसदोहमोदसु-
 रभीकृतशेषपदिग्वधुवदनया सर्वोपध्या विमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन
 भगवद्देहप्रतिष्ठाति स्थापयामः । ओ ह्रीं हं श्री सर्ववृत्तसुरासुरपृजिताय परमाहृत्यमहिम्ने ओं ह्रीं हं
 नमः स्वाहा ॥ सिद्धार्थादिकलशाभिषेकः ॥ १० ॥

एवं प्रतिमाशुद्धि विधाय वक्ष्यमाणाष्टविधनीराजनं कुर्यात् ॥

त्रैलोक्यरक्षामणिमहर्षिदशमष्टप्रकारैरवतारयेथैः ॥

त्रिवारमामस्तकमापदाब्जमन्वीदृशोऽयं स्तनपनक्रमः स्यात् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय प्रतिमाग्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

वीतक्षुतादाक्षितसौरभाढ्यप्रसूनपूरुणांजलिनांजसार्थम् ॥

पतिं जिनामवतारयामि स्तनत्रयं निक्षितमाप्तुकामः ॥ २ ॥

‘पदे चतुर्थे’ हा श्लोक हाणून चौथ्या भागातील कलशांनीं जिनधिवाचा अभिषेक करावा. या कलशांत पादच्या मोहच्या, चंदन, वेवंड, कोष्ठ, कंकळ, वेलदोडे लवंग, जागफळ, कापू इत्यादिकांचें चूर्ण असतें. या-
 प्रमाणें प्रतिमाशुद्धिविधान झाल्यावर आठ गृहाराचा नीराजनाविधि करावा. तो याप्रमाणें:—

‘त्रैलोक्येति’ हा श्लोक म्हणून ही नीराजनक्रिया करण्याकरिता प्रतिमेच्या पुढे पुष्पांजलि क्षेपण
 करावी. त्रैलोक्याचे रक्षण करणाऱ्या भगवःताच्या मस्तकापामून पात्रापर्यंत तीनवेळां आठप्रकारच्या पदार्थांनी अ
 वतारक्रिया करावी

‘वीतक्षतेति’ हा श्लोक उच्चारून व मात्र म्हणून आमचें रत्नत्रय अक्षत [अखंडित] रहावे. या उद्देशाने

ओं ह्रीं क्रौं बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण मगवतोर्हतोवतरणं करोमि सम्यग्दर्शन-
ज्ञानचारित्राणि अस्माकमक्षतानि विदधातु भगवान् स्वाहा ॥ पुनरप्यक्षतावतरणम् ॥ इदं पूर्व-
दिशि क्षिपेत् ॥ २ ॥

भूतलापतितगोमयपिंडैर्द्वैविगुच्छसितसर्पयुक्तैः ॥
अर्हतोवतरणं विदधे यं कर्तुमात्मदुरितौघविलोपम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं दूर्वाक्षुरसितसर्पयुक्तैर्हरितगोमयपिंडैर्कैर्भगवतोर्हतोवतरणं करोमि दुरितमस्मा-
कमपनयतु भगवान्स्वाहा ॥ गोमयपिंडावतारणम् ॥ इदमग्रेर्दिशि क्षिपेत् ॥ ३ ॥

शुद्धगोमयजभस्मकर्पिंडैर्गंधवारिलुलितैर्जिनप्रभोः ॥

अग्रतोवतरण वितन्महे दग्धुमात्मदुरितैर्धनोत्करम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं भस्मकर्पिंडैर्भगवतोर्हतोवतरणं करोम्यस्माकमष्टविधकर्माणि भस्मीकरोतु भग-
वान् स्वाहा ॥ भस्मपिंडावतरण ॥ इदं दक्षिणदिशि क्षिपेत् ॥ ४ ॥

पीयूषपिंडोपमपांडुराभस्वादृशाल्योदनवृत्तपिंडैः ॥

अक्षतावतरण करावे. हे अवतरण पूर्ण दिशेला टाकावे

‘भूतलेति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून हरळी, पांडव्या मोहच्या. यांनी युक्त अशा गार्दच्या शेणाच्या
पिंडाचे अवतरण आसचे पाप नाहीं व्हावे या हेतूने करावे. हे आपेयदिशेला टाकावे. ‘शुद्धगोमयेति’ हा श्लो
क व त्याचा मंत्र म्हणून सुगंध पाण्याने युक्त अशा गार्दच्या शेणाच्या रानेचे गळे स्वताच्या पापलुपी लांकडाचे
भस्म व्हावे या हेतूने अवतरण करून टाकावेत. हे दक्षिण दिशेला टाकावे.

‘पीयूषेति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून भाताची मूद जगाचे क्षेम व्हावे व नेहमी जगांत गुकाळ

विदांवर त्वामवतारयामि क्षेत्रं सुभिक्षं जगतां विधित्सुः ॥
ओं ह्रीं क्रीं कुंदेदुधवलवर्तुलौदनपिंडकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोमि क्षेमसुभिक्षमस्माकं करोतु
भगवान् स्वाहा ॥ शाल्यद्यपिंडावतरणं ॥ इदं नैऋतेर्दिशि क्षिपेत् ॥ ५ ॥

रूपामिवाध्वार्थगुलवक्त्रभूमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकैस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्द्धनार्थं जिन वर्द्धमानैः ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं क्रीं सितासितहरितपतिलोहितवर्द्धमानकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोमि, श्रियमस्माकं
वर्द्धयतु भगवान् स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्द्धमानावतरणं ॥ इदं पश्चिमादिशि क्षिपेत् ॥

अनंतनिर्भासनिजावबोधं प्रध्वस्तदुर्मोहमहांधकारं ॥

सच्छर्मदीप्त्यै जिनभानुमंतं माणिक्यदीपैरवतारयामि ॥

ओं ह्रीं क्रीं पद्मरागमणिभिरिव देदीप्यमानकर्पूरपारिदीपैरिवोभयपार्श्वप्रज्वलितोत्कया भगव-
तोर्होतोऽवतरणं करोम्यस्माकं धर्मं उज्ज्वलं करोतु भगवान् स्वाहा ॥ दीपावल्यावतारणम् ॥ ७ ॥
इदं वायोर्दिशि निक्षिपेत् ॥

बहवा या हेतून् जिनप्रतिमेवरून उत्तरून टाकावी. हें नैऋत्य दिशेला टाकावें.

‘रूपान्निरिति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून ज्यांचा मूळभाग एक अगुलाचा तळभाग तीन अगु-
लांचा व उची चार अगुलाची आहे अशी पाठरे, काळें, हिरवें, पिवळें, तांबडें, लहान मडकी (ज्यांना संस्कृतभाषेत
वर्द्धमानद्वक म्हणतात) संपत्ति वाढावी म्हणून यांचे अवतरण करितो. हें पश्चिम दिशेला क्षेत्रावें.

‘अनंतैति’ हा श्लोक हाणून आपचा धर्म जिनेश्वरांनी उज्ज्वल करावा, या भावनेनें दीपावल्यावतरण करावें अर्थात्
पात्रामध्ये पाच, सात नऊ दीप लाऊन ते ओवाळावे. जिनेश्वरांचे ज्ञान अनंतवस्तूना जाणणारे आहे दुःखद मोहां
धकारास जिनेश्वर नार्हाये करितात. यास्तव दीपपंक्तिनी त्यांना ओवाळण योग्य आहे. हें अवतरण वायव्य दिशेकडे टाकावें.

शीतांभसा पाणिपुटस्थितेन युक्तेन कर्पूरसुगंधिपुष्पैः ॥

नीराजनं नीरजसो जिनस्य निर्वर्तये शीतसमाधिसिद्धयै ॥

ओं 'ह्रीं क्रौं सुरभिःशिशिरनिर्मलसलिलपूर्णं'नांजलिना भगवतोर्हृतोवतरणं करोमि विमलशी-
तलध्यानमस्माकं उत्पादयतु भगवान्स्वाहा ॥ सलिलांजल्यावतरणम् ॥ इदं उत्तरदिशि निक्षिपेत् ॥

जंबीरजंवूकदलीकपितृफलोत्तमाम्रादिफलोत्तमाद्यैः ॥

निर्वर्तये नित्यफलं जिनेन्द्रं नित्यामृतानंदफलोपलब्धयै ॥

ओं 'ह्रीं क्रौं पवित्रतरसमुत्पन्नकमुकनालिकेरमातुलुगपनसदाडिमजम्बाम्रफलैर्भगवतोवतरणं
करोम्यस्माकमाशाफलं संपादयतु भगवान् स्वाहा ॥ फलावतरणं ॥ इदमैशान्यां दिशि निक्षिपेत् ॥
इत्यष्टविधनीराजनम् ॥

शुभप्रसूनैर्मणिभिर्विशुद्धैस्तथा समैरथवांगुलीभिः ॥

आराधयाम्यष्टशतं सुरेन्द्रैराध्यपादं भगवज्जिनेन्द्रम् ॥

'शीतांभसंति' हा श्लोक ह्यणुन जिनेश्वर आभ्य्या ठिकाणी निर्मल शीतल ध्यान उत्पन्न करोत, या भावनेन
कापूर व सुगंधि फुल यार्नी युक्त असं पाणी ओजळभर घेऊन त्याचें अवतरण करून उत्तर दिशेकडे टाकावें.

'जंबीरेति' हा श्लोक व मंत्र ह्यणुन नित्य मोक्षफलाच्या प्राप्तीस्तव निबु, जांभूल, केळ, कवठ, वगैरे उत्तम
फलांचें अवतरण करावें व हे अवतरण ईशान्य दिशेकडे क्षेपण करावें. याप्रमाणें ८ प्रकारचा नीराजनाविधे झाला
ह्यणजे नंतर १०८ वेळा जप करावा.

'शुभप्रसूनैरिति' हा श्लोक ह्यणुन उत्तम फुल, मणि विंवा हाताची अंगुलि याच्या साहाय्ये 'ओ ह्रीं अहं

विजयविभवविद्यावीर्यमौदार्यमाज्ञां श्रुतिमतिधृतिनीतीः शान्तिकाती प्रसादात् ॥

दृगवगमचरित्रं मिद्धिवृद्धिप्रसिद्धीर्वैतरतु जगतोऽत्र स्थापितः श्रीजिनेन्द्रः ॥

सुरेश्वरो यस्य सुराचलत्रये पाद्यक्रियामातनुते स्म भक्त्या ॥

तस्य प्रभोः पाद्यविधिं विधास्ये निपात्य पादे वरवारिधाराम् ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं नमोर्हते स्वाहा । पाद्यमंत्रः ॥

श्रीतीर्थक्षेत्रियस्यास्य मेरुमधूर्नाव देवराट् ॥

हरस्ते निपात्य वार्धागं करोम्याचमनक्रियाम् ॥

ओं ह्रीं क्लीं ध्वीं वं मं हं सं तं पं ज्ञां द्रों हं सः स्वाहा । आचमनमंत्रः ॥

इति पाद्याचमनविधानम् ॥

स्वच्छैस्तीर्थ० ॥ देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं परब्रह्मणे अनन्तानंतज्ञानशक्तये जलं निर्वपामि स्वाहा । एवं गंधादि ॥ ततः शेषकलशाभिषेकः ॥

पदे स्थितं पंचमकेऽत्र कुंभ प्रपूरितं लोहितचंदनेन ॥

ना आशीर्वादं द्यावा. विजय, ऐश्वर्य, विद्या, शक्ति, ह्रुमत, धैर्य, नीति, शान्ति, सम्यग्दर्शन, ज्ञान व च-
रित्र, सिद्धि हे सवे गुण श्रीजिनेन्द्र तुलाला देवोत.

‘सुरेश्वरेति’ हा श्लोक व मंत्र ऋणून जिनप्रतिमेच्या चरणपर जलधारा सोडावी.

‘श्री तीर्थेति’ हा श्लोक व मंत्र ऋणून हातांत पाणी घेऊन आवमन करावे.

‘स्वच्छैरिति’ हा श्लोक व मंत्र ऋणून गंधादिकांनी पूजा करून मग कलशाभिषेक करावा. तो याप्रमाणे-

‘पदे स्थितमिति’ हा श्लोक व मंत्र ऋणून रक्तचंदनाचे पाणी ज्यांत आहे अशा पांचव्या कलशाने अभि-

उद्धृत्य तेनोद्धृतलोकमीशं संस्नापयामि स्नपितं सुरेन्द्रैः ॥
 ओं रक्तचंदनविमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहर्त्प्रतिकृतिं
 स्नापयामः ॥ ओ श्रीं ह्रीं वं मं हं सं तं पं इवीं ध्वीं हं सः नमोर्हते स्वाहा अनेन मंत्रेणावशि-
 ष्टसर्वकलशैरभिषेचयेत् ॥ १ ॥

अधिष्ठितं पृष्ठपदं करीरं श्रीखंडतीर्थोदकपूर्णमाणं ॥ उद्धृत्य० ॥
 ओं श्रीगंधमिश्रितसमस्ततीर्थवारि० ॥ ओं श्रीं हं स्वाहा ॥ २ ॥
 मस्नापितं सप्तमेके पदेऽस्मिन् । विशिष्टचोचोदकपूर्णकुंभं ॥ उद्धृत्य० ॥
 ओं नालिकेरफलसालिलपूरितेन० ॥ ओं श्रीं हं स्वाहा ॥ ३ ॥
 पदेऽष्टमे स्थापितमाश्रुमुख्यफलोत्करोद्याद्रसपूर्णकुंभम् ॥ उद्धृत्य० ॥
 ओं आम्रनारिंगचोचकदल्यामलकीफलरसपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥
 पदे निपण्णं नवमे करीरं पुंड्रेक्षुजातस्वरसप्रमाणं ॥ उद्धृत्य० ॥

पेक करावा.

‘अधिष्ठितमिति’ हा श्लोक व मंत्र हणून गंधमिश्रित मागव्या कुंभां अभिषेक करावा.

‘संस्नापितमिति’ हा श्लोक मंत्रमहित हणून नारळाच्या पाण्याने भरलेल्या सातव्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘पदेष्टमे’ हा श्लोक व मंत्र हणून आंबा, नारिंग, नारळ, केळ व आवळे यांच्या रसांनी भरलेल्या आठव्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘पदे निपण्णं’ हा श्लोक व मंत्र हणून उसाच्या रसाने भरलेल्या ९ व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

ओं इक्षुरसपूरित० । ओ श्री हं० ॥ स्वाहा ॥

संस्थाप्यमानं दशमे पदेऽस्मिन् सौवर्णकुंभं सितचूर्णपूर्णम् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं शर्करापूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥

एकादशे स्थापितकुंभमेनं पदेऽत्र पाद्यार्थविशेषपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं समूलपद्मसिद्धार्थदूर्वासचतुणाक्षतपाद्यद्रव्यविमिश्रितसमस्ततीर्थवारि० ।

ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ९ ॥

समाश्रितद्वादशमंशमेतं कुटुं प्रतीताचमनार्थपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं धातकीकुसुमकर्पूरजातीफललवंगाद्याचमनद्रव्यमिश्रितममस्ततीर्थवारि० ।

ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ८ ॥

त्रयोदशांशस्थितमर्ध्यकुंभमनर्ध्यमर्ध्यार्थविशेषपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ पयःक्षीगुशोशीरतिलाक्षतयवाध्यर्धद्रव्यमिश्रितसमस्ततीर्थवारि० ।

‘संस्थाप्यमानं’ हा श्लोक व मंत्र ळणून सासर ज्यांत मिसळली आहे, अशा दहाव्या सुवर्णकलशानें अभिषेक करावा.
‘एकादशेति’, हा श्लोक व मंत्र ळणून कमलमूळ, पाढऱ्या मोहऱ्या हरली वगैरे पदार्थे ज्यांत आद्देत अशा ११ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘समाश्रितेति’ हा श्लोक व मंत्र ळणून धायटीचे फ़ल, कापूर व जायफळ. लवंग वगैरेनें मिश्रित जलाच्या १२ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘त्रयोदशेति’ हा श्लोक व मंत्र ळणून दूध, पाणी, दर्भ, पाळा, तीळ, अक्षत, जव यांनी युक्त अशा जलानें भरलेल्या १३ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ९ ॥

चतुर्दशांशे रचितप्रतिष्ठं हय्यंगवीनान्वितहेमकुंभम् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं घृतपरिपूरित० ॥ ओं ह्रीं ह्र स्वाहा ॥ १० ॥

संस्थापितं पंचदशांशमध्ये सक्षीरपूरोदरचारुकुंभं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं क्षीरपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्र स्वाहा ॥ ११ ॥

न्यस्तं घटं षोडशपूरणांशे भृशं शशांकोज्ज्वलशुद्धदध्ना ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं दधिपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्र स्वाहा ॥ १२ ॥

हटद्वटं मसदशांशलब्धप्रतिष्ठमत्युज्ज्वललाजपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं लाजपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्र स्वाहा ॥ १३ ॥

अष्टादशांशस्थितलाजचूर्णमुद्गादिचूर्णोत्करपूर्णकुंभम् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं लाजाचूर्णमुद्गादिचूर्णपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्र स्वाहा ॥ १४ ॥

‘चतुर्दशा’ हा श्लोक व मंत्र ळगुन तृपान्या कलशाने अभिषेक करावा.

‘संस्थापितं’ हा श्लोक ळगुन दूधाच्या १५ व्या कुंभान अभिषेक करावा.

‘न्यस्तमिति’ हा श्लोक ळगुन दद्यानि भरलेल्या १६ व्या कुंभान अभिषेक करावा.

‘हटद्वटं’ हा श्लोक व मंत्र ळगुन लाद्याचे चूर्ण ज्यांत मिसळले आहे अशा १७ व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘अष्टादशांश’ हा श्लोक व मंत्र ळगुन लाद्याचे व मृग, हरभरा इत्यादिकांचे चूर्ण ज्यात आहे अशा १८

व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

एकोनविंशंशकृतग्रतिष्ठं कन्कार्थपूर्णं कलधौतकुम्भं ॥ उद्धृत्य ॥

सहदेव्यपामार्गसाकंदलक्ष्मीसंपंचपत्राख्यकल्कद्वयविमिश्रितरामस्ततीर्थवारि ॥

ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ १५ ॥

निवेशितं विंशतिपूर्णांशे कुम्भं भृशं तत्परिमार्जनार्थैः ॥ उद्धृत्य ॥

ओ सरित्समुद्रतीरादिदिव्यमृत्स्वरूपपरिमार्जनद्वयविमिश्रितसमस्ततीर्थवारि ॥

‘ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ १६ ॥

तृतीयावरणे पूर्वद्वारदक्षिणतोंशकात् ॥

समारभ्यैव षट्त्रिंशद्वदानुद्धर्तुमुत्सहे ॥

ओं कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय तृतीयावरणे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कषायसंसिद्धजलप्रणूतिस्तत्त्रिकोष्ठे स्थितहेमकुम्भान् ॥

उद्धृत्य तैरुद्धृतलोकमीशं संस्नापयामि स्नपितं सुरैः ॥ २

‘एकोणविंश’ हा श्लोक व मंत्र ळणून सहदेवी अवाढा, वगैरे द्रव्याच्या कल्काचें मिश्रण करून त्या जलानें मारलेल्या कुंभानें अभिषेक करावा

‘निवेशितं’ हा श्लोक व मंत्र ळणून नदी, समुद्र वगैरेच्या मातीचें ज्या तीर्थजलांत मिश्रण आहे अशा त्रिमाव्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘तृतीयेति’ हा श्लोक उच्चारून तोंसाव्या आवरणातील पूर्वद्वाराच्या दक्षिणाञ्जुन क्रम नें छतीस कुंभ उचलवे

‘स्पृशेति’ हा श्लोक ळणून पंचोद्वार, जामळ, आंवा, गुडपुष्क सोदड वगैरेच्या सालीचें चूर्ण

राकांतलक्ष्मैकनलपद्मकपंचपत्रात्मकमार्जनद्रव्यविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हे स्वाहा ॥ ६ ॥

अंतर्मिलन्मंगलवस्तुवारस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं पद्मेन्द्रवल्लभपामार्गाश्चत्थपलाशलवंगपत्रातिलप्रियंगुमुद्रसिद्धार्थयवात्मकमंगलद्रव्यविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हे स्वाहा ॥ ७ ॥

सप्तपुसंश्लेषणमेघपुष्पांस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं मालतीमल्लिकजातीकेतकीनवमल्लिकापाटलीकरवीरादिसुगंधिपुष्पविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हे स्वाहा ॥ ८ ॥

सवौषधोपस्कृतसारवारीस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं लवंगादिमवौषधिविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हे स्वाहा ॥ ९ ॥

लोहाष्टकक्षौद्रपयःप्रपूर्णांस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

जलकुंभानां जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

अंतर्मिलदिति ' हा श्लोक हाणून कमळ, अवाडा, नड, पटस, लवंग, तोळ, प्रियंगु, मूग, पांड्या मोहण्या गातु हल्यादि मंगलद्रव्यांच्या मिश्रणांनी युक्त अशा जलकुंभांनीं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

' सप्तपुष्यति ' हा श्लोक हाणून मालती, मोमरा, जाई केवडा, पाडळी, वगैरे सुगंधी फुलांनीं युक्त अशा कुंभांनीं जिनाचा अभिषेक करावा.

' सवौषधेति ' हा श्लोक हाणून लवंगादि सर्वौषधिविमिश्रित जलकुंभांनीं जिनाचा अभिषेक करावा.

' लोहाष्टकैति ' हा श्लोक हाणून लोखंड, तांब, चांदी, सोने, कथील, शिसे, पारा, पितळ यांच्या शु-

ओं अथस्ताम्राजुंनस्वर्णव्रण्मौराष्ट्रसीसपारदात्मकाष्टलोहजोविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं
है स्वाहा ॥ १० ॥

रत्नप्रभापिंजरितांबुपूर्णस्ततस्त्रिकोष्ठ० । उद्धृत्य० ॥

ओ वज्रवैद्यपद्मरागप्रवालपुष्परागोभेदकेंद्रनीलमरकतमौक्तिकात्मकनवरत्नविमिश्रितस-
मस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ ११ ॥

ससर्वगंधांबुभृताहृतालस्ततस्त्रिकोष्ठ० ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं ससर्वगंधद्रव्यप्रसूनमिलितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ १२ ॥

निशारजोमंजुलपुंजपूर्णस्ततस्त्रिकोष्ठ० ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं काश्मीरागुरुकर्पूरचंदनोशीरवालसर्वगंधप्रसूनरजःस्वरूप-

निशाचूर्णविमिश्रितसमस्त० ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ १३ ॥

ऋटीनं मिसळलेल्या जलकुंभांनी श्रीजिनेश्वराचा अभिषेक करावा.

‘रत्नप्रेमोति’ हा श्लोक ह्वाणून हिरण, वैडूर्य, पद्मराग, प्रवाल, पुष्पराग, गोमेद, इंद्रनील, मरकत, मौक्तिक
ही नउ रत्ने यांनी मिश्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

‘ससर्वगंधेति’ हा श्लोक ह्वाणून सर्व गंधद्रव्ये व फुले यांनी मिश्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

‘निशारज इति’ हा श्लोक ह्वाणून केशर, अगुरु, कर्पूर, स्क्तचंदन, चंदन, हळद, वगैरे सुगंधी चूर्ण विमि-
श्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

चतुर्थीवरणे पूर्वद्वारदक्षिणतौशकात् ॥
उद्धरासि द्विपंचाशद्वटान्गंधांबुपरितान् ॥

ओं कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय बाह्यावरणेपु पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

तत्सर्वगंधांचितपुण्यतीर्थवाः पूर्णबाह्यावरणस्थकुंभान् ॥

उद्धृत्य तैरुद्धृतसर्वलोकं संस्नापये स्नापकमर्हदाशम् ॥

ओं लवंगागरकूर्पूरवालोशीरचंदनकाश्मीरमुस्तनिर्यासकुष्ठलापत्रिकामुराजातीफलानिशामांसीक-
कौलपचपत्रमुकुलगंधद्रव्यचूर्णवि मिश्रितसप्ततीर्थवारिपरिपूरितैर्मणिमयंगलकलशैर्भगवदहत्प्रतिकृतिं
स्नापयामः ॥ ओं श्रीं ह्रीं वं मं हं सं तं पं इवीं धवीं हं सः नमोर्हते स्वाहा ॥ २ ॥

अथ चतुर्विधावतरणम् ।

जिनतनुगतमेवं स्नेहलेपं नृपोह्य । प्रवरकनकपात्रे स्थापितैरानुपूर्व्यां ॥

अरुणहरितकृष्णश्चेतर्पातान्नपिंडैः पृथगिह गतदोषं देदमावर्तयामि ॥

ओं ह्रीं क्रौं पंचवर्णवर्तुलैर्दैनर्पिंडकैर्भगवदहत्तोवतरणं करोमि क्षेमं सुभिक्षमस्माकं करोतु

‘चतुर्थीवरणेति’ हा श्लोक ह्मणून चौथ्या आवरणाच्या पूर्वद्वाराच्या दक्षिण बाजुने आरंभून ५२ कुंभांनीं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा. यांनीं अभिषेक करण्याच्या पूर्वी या कुभावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावें. या कुभातील पाण्यांत लवण, अगुरु, कर्पूर, वाला, रक्तचंदन, सुगंधचंदन, कडार, नागरमोथा, कोष्ठ, वेलदोडे, जायफल, ककळ वगैरे सुगंधी द्रव्यांचे चूर्ण टाकलेले असावें. हा विधि झाल्यानंतर चार प्रकारचा अवतरण विधि करावा.

‘जिनतन्निवति’ हा श्लोक व मंत्र ह्मणून पंचरंगी भाताच्या पिंडांनीं अरहंतावरून अवतरणक्रिया करावी.

भगवान्स्वाहा ॥ वर्णाच्चावतरणम् ॥ १ ॥

वीताक्षताद्राक्षतसौरभाढ्यप्रसूनपूर्णजलिनाजसार्थम् ॥

पातं जिनानामवतारयामि रत्नत्रयं निःश्रतमाप्नुकामः ॥

ओं 'हीं' को बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण भगवद् 'नोवतरणं' करोमि सम्यग्दर्शनज्ञानचरित्राण्यस्माकं अक्षतानि विदधातु भगवान्स्वाहा ॥ पुष्पाक्षतावतरणं ॥ २ ॥

रूपाधिबार्ध्यगुलवक्रभृमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्धनार्थं जिनवर्धमानैः ॥

ओं 'हीं' को भितासितहरितपीतलोहितवर्धमानकैर्भगवतोऽह्नोवतरणं' करोमि श्रियमस्माकं वर्धयेतु भगवान्स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्धमानावतरणं ॥ ३ ॥

जंबीरजंवूकदलीकणित्यफलोत्तमाम्रादिफलोपमौघैः ॥

निर्वर्तये नित्यफलं जिनेन्द्रं नित्यामृतानन्दफलोपलब्धयै ॥ ४ ॥

हें अवतरण करण्याचा उद्देश भगवंतानों आमचें क्षेम करावें असा आहे.

'वीतक्षतेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून पुष्कळ फुलें व अक्षता आजळीमध्ये घेऊन जिनेश्वराची अवतरणक्रिया करावी. श्रीजिनेश्वर आमचें रत्नत्रय अखंडित करो, असा गा अवतरणाचा उद्देश आहे.

'रूपाग्नि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून काळा, हिरवा, पिवळा व तांबडा यशा रंगाची पात्र लहान भंडकी, श्रीजिन आमची मंपाचि वाढवोत या हेतूने त्यांच्यावरून उतरून टाकावीत.

'जंबीरेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून निंबू, जांभूळ, केळ, कवठ वगैरे फळें आणाम इच्छित फल

ओं ह्रीं क्रौं पवितरममुत्पन्नैः क्रमुकनालिकेरमातुलिंगपनसदाडिमंज्वाप्रफलैः भोगवतो-
वरतणं करोम्यस्माकमाशाफलं संपादयतु भगवान्वाहा ॥ फलावतरणं ॥
स्वच्छैस्तीर्थजलैरतुच्छं ॥ देवं समभ्यर्चये ॥

अथ चतुःकोणकुंभाभिषेकः ॥

ओं सकलसुवनजनादेयगुणजातजातरूपमयैरपि निजांगसितातिबद्धनूतनवसनसमालंकृतैः
वैदुधान्यप्रतिष्ठितैरपि निजविशालोदगविवरप्रतिष्ठितापरिमितभुवनैः निजनिखिलांगन्यस्तप्रशस्तसू-
त्रैरपि सूत्रन्यासबहिर्भूतैः महनीयमहत्त्वप्रसिद्धैर्गणिसजातीयमध्यगणनावार्जितैः विशिष्टतमसुवृत्तजु-
ष्टैरपि सुवृत्तास्वकीयसमाबहिष्कृतैः । स्वतःप्रसिद्धमंगलैरपि परमप्रासिद्धमंगलभावैः । अनवद्यजीवनैरपि
मणिकनकासक्तजीवनैः । परित्यक्तमहाशयैरपि कमलोन्मुखैः । आकंठपरिपूर्णांभूतैः वदनगतफलैः ।
विरुद्धविविधधर्माध्यासैरपि विवधजनसमर्चितैः चतुर्भिरमीभिः ॥

चत्वारः सारतोयांबुधय उत घनाः पुष्करावर्तकाद्याः ॥

निर्यदूदुग्धाः स्तना वा किमु सुरसुरभेरित्थमाशंक्यमानैः ॥

अच्छाच्छस्वाददिव्यत्परिमलविलसत्तीर्थवारिप्रवाहैः ॥

कुंभैरेभिश्चतुर्भिर्युगपदभिषवं कुर्महे भव्यचंद्रोः ॥

त्रिसुवनदंडकमंत्रेण चतुःकुंभाभिषेकं विदध्यात् ॥

प्राप्तं वहां वं ह्यणून श्रीजिनावरून टाकावीत यानतर कुभाचा अभिषेक करावा.

‘ चत्वारः इति ’ हा श्लोक ह्यणून सुगंध जलांनी भरलेल्या या चार कुंभानी श्रीजिनाचा अभिषेक करितांना

आहार्यस्फुटसौरभामलजलैः सांसिद्धिकामोदिभिः ॥

श्रीखंडाक्षतपुष्पहव्यहिमरुदीपैः सुधूपैः फलेः ॥

अर्घ्यैर्घातिविघातजातपरमानंदावबोधोदास्पदं ॥

त्रैलोक्यार्चितमर्चयाभि चरणद्वंद्वं जिनेद्रभोः ॥ २ ॥ (अर्चना)

यो नैर्मल्यगुणादिभूषिततनुर्दीप्त्या वलेनोर्जसा ॥

युक्तश्चानपवर्त्यकायुरनिशं सक्तश्च मुक्तिश्रिया ॥

नार्थस्तस्य जगत्प्रभोः स्नपनतः किं त्वाप्तुमेतान्गुणा ॥

निद्राद्यैरभिपिक्त एष भगवान्पायादपायादिजनः ॥

शांतिं च कांतिं विजयं विभृतिं तुष्टिं च पुष्टिं सकलस्य जंतोः ॥

दीर्घायुरोग्यमभीष्टसिद्धिं कुर्याज्जनस्नानजलप्रवाहः ॥

आशीर्वादः ॥

‘चत्वारि मंगलं’ इत्यादि मन्त्र ह्यणावा. तदनंतर अष्टद्रव्यानी व अर्घ्यानि श्रीजिनाची पूजा करामी. त्यावेळीं ‘आहार्योति’ हा श्लोक ह्यणावा.

‘यो नैर्मल्यगुण’ हा श्लोक ह्यणावा. मंगवंताच्या ठिकणी निर्मळपणा, शरीर उज्ज्वल असणे, अनंतमल वगैरे गुण असल्यामुळे त्यांना स्नानाची जरूरत नाही. तथापि आम्ही त्यांचा अभिषेक करितो यांचे कारण त्यांचे गुण आमच्या ठिकणी यावेत. इंद्रानी ही याच उद्देशाने आभिषेक केला होता.

‘शांतिं चेति’ हा आशीर्वादाचा श्लोक ह्यणावा.

कमलकुलवालोत्फुल्लकल्हारमल्लीकुमुदकुरुवकोद्यद्यथिकाकेतकीनां ।
मरुवकदवनानां मालतीचंपकानामिह जिनपतिशौर्षे वृष्टिमुच्चैस्तनेभि ॥

इति पुष्पवृष्टिः ॥ ५ ॥

अथ मध्यकुंभाभिषेकः ॥

निजांगसंगतनिखिलनिरतिशयगंधव्यामोदप्रसरसमाकृष्टमंजुगुजन्मधुकरमधुरारावधिरितिदि-
गंतरालेन । त्रिविधसंगलालंकारविशेषविराजमानमहामूर्तिनिर्वोतितसर्वजननयनानंदेन । सर्वतोभवभास-
मानमाननीयविशदगुणकलापसमुत्पादितसकलजनचित्तचमत्कारेण । अनन्यसाधारणमहत्त्वमहोन्नति-
महालक्ष्मीसमालक्षितेन । शिष्टजनसमुद्यसमीहितसंगदनसमुपपन्नशिष्टप्रतिपालनेन । दुस्सहदुरितत्रा-
तविध्वंसनारूपदुष्टनिग्रहनिर्गलेन । चतुर्भद्रोपायशक्तिरत्नत्रयसाधनभावसमासाधितसकलविवुधजनपू-
जेन । मणिकनकादिसमस्तसारवस्तुविशेषनिवासेन । जिनमहासाधनप्रधानभावकृतार्थीकृतानिजजीवने-
न । समलकृतखिलसुवृत्तकलशसमामध्यमध्यासीनेन । सकलकलशराजश्रियतिशुभतानेन मध्यकुंभेन ।
सकलभुवननाथं तं जिनेन्द्रं सुरेन्द्रैरभिषवविधिमाप्तं स्नातकं स्नापयामि ॥
यद्भिषवणवारां बिंदुरेकोऽपि नृणां प्रभवति हि विधातुं भुक्तिसन्मुक्तिलक्ष्मीः ॥ ६ ॥

‘कमलेति’ श्लोकं ह्यणून पुष्पवृष्टिं करावी.
‘निजागेति’ ६ गद्यं ह्यणून मध्यकुंभानेन अभिषेकं करावा त्वावेर्ली ‘सकलभुवनेति’ इति श्लोकं ह्यणवा
जिनेश्वराद्या स्नानजलाच्चा एकं बिंदुं देखिल भक्तांना नानायोग व शुक्ति देतो.

धातिव्रातविधातजातविपुलश्राकवलज्यातपा ।
 देवस्यास्य पवित्रगावकलनात्पूतं हितं मंगलं ॥
 कुर्याद्व्ययवार्तिदावशमन रजमोक्षलक्ष्मीफलम् ॥
 प्रोद्यद्धर्मलताभिवर्धनिभिः सद्रंधगंधोदकम् ॥ ७ ॥
 यस्योदागदयस्य जन्म हरतो जन्माभिपेकोत्सवं ।
 चारौ मेरुमहीधरस्य शिखरे दुग्धैस्तु दुग्धोदधेः ॥
 चक्रे शक्रगणो महागुणनिधेः श्रीपादपद्मद्वयं ।
 तस्यैकादशधा महेने महतामाराध्यमाराधये ॥ ८ ॥

अथैकादशमहामहः ॥

यत्नागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा ॥
 सालोकं प्रतिविंबितां प्रविशता नित्यामृतानदनम् ॥
 सर्वाब्जानिमिपास्पद स्मृतिगत तापापहं धीमता-

‘धातिव्रातेति’ धातिकर्मोऽन्या नाशानं केवलज्ञानं ज्ञानं प्राप्तं नरुतं घेतले अज्ञा जिनेश्वराच्या पवित्र ज्ञा रीराच्या सहवासाने हे गंधोदकं हितकर, पवित्र व मंगल बनले आहे हे भव्याच्चग संमारदुःखात्रीचा नाश करिते. स्वर्ग व मोक्ष अशी फलें उत्पन्न करणाऱ्या धर्मरूपी वेणीला ह वाढीने

‘यस्येति’ ज्याचा जन्माभिपेते इंद्रांनी धीरुतमुद्रान्या पाण्याने मेरुपर्वताच्या शिखरावर केला अज्ञा जिनेश्वराच्या चरणरुमलांनी आत्मा अक्षर प्रकाशनी पूजा करितो

‘यवेति’ हा श्लोक व याचा भंव लघून श्री जिनचरणापुढे जलधारा अर्पण करावी.

मोहो येन सुधूपितो निजमहोद्यानाग्निना निर्दयम् ॥
 यस्यास्थानपदस्थधूपघटजैर्धूमैर्जगद्धूपितम् ॥
 धूपैस्तस्य जगद्वशीकरणसच्छूपैः पदं धूपये ॥
 ओं ह्रीं परम० । वशीकृतविलोकनायाय धूपं ॥ ७ ॥

यद्वक्त्या फलदायि पुण्यमुदितं पुण्य नवं वध्यते ॥
 पापं नैव फलप्रदं किमपि नो पापं नवं प्राप्यते ॥
 आहूतं फलमद्भुतं शिवमुखं नित्यं फलं लभ्यते ॥
 पादौ तस्य फलोत्तमादिमुफलैः द्रेयः पदाथार्चये ॥
 ओं ह्रीं परम० । अभीष्टफलप्रदाय फलम् ॥ ८ ॥

मंगं लाति मलं च गालयति यन्मुख्यं ततो मंगलं ॥
 देवोर्हन्वृषमंगलोऽभिविनुतैरैर्मंगलैः साधुभिः ॥
 चंचच्चाभरतालवृंतमकुरमुख्येतरैर्मंगलै—
 मुख्यं मंगलमिद्वसिद्धसुगुणान्नंप्राप्तुमाध्यते ॥ ९ ॥

ओ ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं अरहंत इदं सकलमंगलद्व्यार्चनं शुक्लीध्वं २ नमः परममंगले-
 भ्यः स्वाहा ॥

‘यद्वक्तयेति’ हा श्लोक समंत्रं ह्यणून फल अर्पण करो’.

‘मंगमिति’ हा श्लोक समंत्रं ह्यणून चामर वगैरे मंगलद्रव्यानी पूजा करानी.

ज्वलितसकलोकालोकलोकोत्तरश्री-
कलितललितमूर्ते कीर्तितेन्द्रैर्मनीन्द्रैः ॥

जिनवर तव पादोपांततः गतयामः ॥

भवदवशमनार्थामर्थतः शान्तिधाराम् ॥ १० ॥

ओं -ही श्री० शांतिधारा गृहीध्वं २ अहं नमः भद्रं भवतु जगतां शान्तिधारां निःपातयामि
शांतिकृद्भ्यः स्वाहा ॥

पुष्पेपोरिषवो वयं पुनरिदं पुष्पेषु निःशेषकम्

निष्पीनानि मधुव्रतैर्वयमिदं निष्पापसंसेवितम् ॥

इत्यालोच्य नमस्तपास्य मदमित्याशंकयतीशते ॥

निष्पीताखिलतत्त्वपादकमले पुष्पाणि निःपातये ॥

ओं -ही श्री० इदं पुष्पाजलिग्राभनं गृहीध्वं २ नमोऽर्हद्भ्यो ध्यातुभिरभीप्सितफलदेश्यः
स्वाहा ॥ ११ ॥ इत्येकादशविधमहः ॥

अथ कर्णवेधनम् ॥

निर्माणान्हयनामकभकुशलश्रीशिल्पिना कलिते ॥

‘ज्वलित’ हा श्लोक व मंत्र ह्यनून शान्तिधारा सोडावी.

‘पुष्पेपोरिति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यनून इष्ट फल देणाऱ्या जिनेश्वराम पुष्पाजलि अर्पण करावी.

‘निर्माणेति’ हा श्लोक ह्यनून कर्णवेधन अर्थात् कान टोचणें ही क्रिया करावी.

रंध्रे यस्य विशालकर्णयुगले सूक्ष्माजिनाच्छादिते ॥

वज्रेण स्वकरस्थितेन मघवानाविश्वकारैव ते

तद्विषयस्य करोमि कर्णयुगले वज्रेण तत्स्थापनम् ॥

अथ चंदनचर्चनम् ॥ कृत्वा यस्य पुरंदरोतिविभवाज्जन्माभिपेकोत्सवं ॥

शच्यापादयति स्म दिव्यवपुषि श्रीचंदनोद्धर्तनम् ॥

बिंबे तस्य च कारयामि कुलजस्त्रीभिः समालंबनम् ॥

श्रीखंडागरुजात्यकुंकुमलसत्कर्पूरकल्कद्रवैः ॥

प्रोक्षणाधिकृतनारीभिर्जात्यकुंकुमश्रीखंडागरुकर्पूरलुलितचंदनचर्चनम् ॥

अथ कंकणबंधनम् ॥

नाकानीतजनैकभोग्यविविधालंकारमाल्यांबरै-

र्भक्त्या शक्नियोगतश्च समलंचक्रे शची यद्वपुः ॥

तन्मत्वा वरयोषिताप्रतिकृतेर्हस्ते त्रिदण्डिज्वलं ॥

सूत्रं संप्रति बंधयामि यवसत्त्रिद्वार्थरत्नान्वितम् ॥

दक्षिणमुजे पौंडशाभरणात्मकं कंकणबंधनम् ॥

‘कृत्वा यस्येति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यपून सुवासिनी स्त्रियांकडून वेडार, चंदन, कापूर, अमुर वगैरे द्रव्याची उठी लावावी.

‘नाकानीतेति’ हा श्लोक ह्यपून उजव्या हातांत पौंडशाभरणाच्या कल्पनेने कंकण बांधावें.

अथ नामकरणाविधानम् ॥

सद्यः कोटिभवाजिताघविलयो यन्नाममात्राद्भवे-

यन्नाम्नामृषयः स्वदोषहतये गृणन्ति कोटि स्फुटम् ॥

मेरी संव्यवहारनाम तनुते यस्य प्रसोर्देवराट् ॥

तद्विषय च यष्टुसम्मतमिदं नामार्पणं कुर्महे ॥ १ ॥

नामकरणां प्रतिमोपरि कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

ओं ह्रीं अहं श्री अष्टोत्तरसहस्रनामधेयालंकृताय सौम्याय वरदाय औं श्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥ इति नामकरणं कृत्वा तन्नाम प्रकाशयेत् ॥ तद्यथा—

ओं अय महानुभावः परमेश्वरो यजमानाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ इन्द्रेण वक्तव्यम् । वृषभेश्वरो भवतु इति सर्वैः प्रतिवक्तव्यम् । एवं यथाविवक्षमजितादिनाम्नापि प्रकाशनीयम् । एवमुत्तरत्रापि ॥ औं अयं महानुभावः परमेश्वरो भव्यसंघाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ औं अयं महानुभावः परमेश्वरो राजाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ४ ॥

ओं संभ्रमसंभूतदेवाप्सरोविहितगर्भावतरणकल्याणारभोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ५ ॥

ओं अदृष्टचेष्टापरिज्ञातजननोत्सवनिर्माणदत्तचित्तमवनवास्यादिचतुर्भेदसर्वगविर्णिनायकसं-

‘सद्यः कोटीति’ हा श्लोकं कृण्वन् नाव ठेवण्यासाठी प्रतिमेवर केशरंजित अक्षता फुले क्षेपण करावीत. श्रीजिनेश्वराचें नांव घेतल्यापासून कोटिजन्मांच्या पापाचा नाश होतो. रागादिदोषांचा नाश होण्यासाठी क्रुपि जिनेश्वराना कीटी नावें घेत असतात. मेरुपर्वतावर जिनेश्वराचें व्यावहारिक नांव ठेविले. कृण्वन् मीही प्रति-

वातसमानीतपंचममहापारावारिधाराकल्पितजन्माभिषेकमहोत्सवोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ६ ॥

ओं प्रवृद्धमोहनीयोपशमसंजातपरमरसीभावानुभावभावितविशिष्टवैराग्यभावनाविर्भूतपरिनिष्कमणकल्याणवैभवोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ७ ॥

ओं परमनिर्भलनिरातंकनिश्चलध्यानवलशिथिलीकृतदुरंतदुरितसंघातविघटनसमनंतरसमुद्भूतसकलविकलकेवलज्ञानविलोकितसमस्त लोकालोकोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥
ओं परिशुद्धीतपाकशासनसुवैश्रवणसमुत्पादितसमवसरणनिरतिशयार्थभूतिसहि नोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥

ओं समदिवाकरनिशाकरप्रभाजालतिरस्कारिभामंडलपरतिपमौदारिकशरीरविभ्राजमानोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ १० ॥ अयं वृषभेश्वरः परमोत्कर्षेण प्रवर्तताम् ॥

इति नामकरणविधानम् ॥

अथ आनंदस्तवः ।

जय जय जिनराज ध्वस्तदुर्मोहराज ।

गुणारकाच्या सम्मतीनें या जिनविंवांचे नांव ठेवितो. हा श्रीजिनेश्वर यजमानाच्या सम्मतीने वृषभेश्वर असो असे इंद्रानें ब्रह्मणें तदनंतर सर्व भव्यानीं हा जिनेश्वर वृषभेश्वर होवो असें ब्रह्मणेंच. याचप्रमाणे जशी विवक्षा असेल त्या प्रमाणें अजित गिरे नां ठेवावें.

प्रहतमदनराज प्रवृत्तदेवराज ॥

रुचिरतरविराज स्तुत्यशक्ताहिराज ।

प्रचुरसुगुणराजन्नच्युताधीशराज ॥ १ ॥

जय जय जिनधीर प्राप्तजन्माब्धिपार ।

प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थोवतार ॥

प्रहतहतकमार प्रोद्धतानंदपूर ।

प्रहसितशतशूर प्रप्रकृष्टाशुभार ॥ २ ॥

जय जय जिनभिन्न ध्वातविध्वंसमित्र ।

स्वतिसयगुणगाढ ज्ञानविरफूर्तिपात्र ॥

परमपदपवित्र प्रोद्धसद्देवयात्र ॥

प्रवरशरण चात्र प्राणिनामप्यमुत्र ॥ ३ ॥

जय जय जिन जैत्र क्षमात्रयारामचैत्र ॥

त्रिदशविधृतवेत्र श्वेतचित्रातपत्र ॥

निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसूत्र ॥

स्वदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥

जय जय जिनतात त्रातरत्यंतपूत ॥

स्थिरतरसुखदातः कर्मसंघातघात ॥

कुमतजलदवात ज्ञेयजातप्रमातः ॥

प्रवचनरथसूत ख्यातिदेवाभिभूत ॥ ५ ॥

जय जय जिनचंद्र चिच्छन्नदुर्भोहतद्र ॥

प्रणतसुरनरेन्द्र स्वात्मलक्ष्मन्मुनीन्द्र ॥

स्वतिशयगुणरुद्र प्रीणितप्राणिमंद्र ॥

प्रवचनसरिदिंद्र स्फीतभासाद्र चद्र ॥ ६ ॥

जय जय जिनसेव्य त्रातसुप्रीतभव्य ॥

त्रिभुवनमहितव्य स्वासिसंभावितव्य ॥

वग्द नमसितव्य प्रत्यहं कीर्तितव्य ॥

स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥ ७ ॥

जय जय जिननाथ ज्ञानसंपत्सनाथ ॥

प्रतिहतरतिनाथ प्राप्तमोहापनाथ ॥

नतसुरनरनाथ श्रीदलोकविनाथ ॥

श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूप्राणनाथ ॥ ८ ॥

नमदनिमिषपंडं खंडितानंगकांडं ॥

हसितलसिततुंडं ध्यानधीराग्निकुंडं ॥

सुगुणमणिकरंडं जन्मवाधौ तरंडं ॥

विनामिताचिदखंडं श्रायसानंदपिंडम् ॥ ९ ॥ इत्यानंदस्तवः ॥

आवेद्यामनतः क्रियाप्रणमन पश्चाद्विधेया स्थितिः ॥

स्त्र्यावत्यैकशिरानतिः प्रथमतः साम्य तदंतेपि च ॥

कायोत्सर्गविधिर्नीतिस्तवनमायोऽयं च तत्साम्यवत्-

कार्यो भक्तिरभीप्सिताप्यवसितावालोचनाप्यासनात् ॥

इत्थं वै सिद्धचारित्रशांतिभक्तैः संसंधकाः ।

जन्माभिषेककल्याणक्रियां कुर्वन्तु याजकाः ॥

इति जन्मकल्याणक्रिया ॥

अथ आनंदनर्तनम् ॥

स्तुत्वा नत्वाप्यतुतः स्वयममरपतिस्तांडवं संवितेने ॥

लास्य तद्गोः सहस्रोपरिचरितसुरस्त्रीजनश्चाग्रबंध ॥

गीतं वाद्यं युयोज प्रणुतसुरगणो यत्पुरस्ताज्जिनानाम् ॥

संकल्पपात्तास्य तौर्यत्विकमिदमधमिद्विबमालक्ष्य योक्ष्ये ॥

आनदस्तन क्षाल्यानतर 'आवेद्येति' हा श्लोक ह्यणावा. (याचा अर्थ मागे लिहिला आहे.) तदनंतर सिद्ध भक्ति, चरित्रभक्ति व शांतिभक्ति हणून संघाने व पूजकांनी पूर्ण सांगितल्याप्रमाणे जन्माभिषेककल्याणविधि करावा.

तदनंतर 'स्तुत्येति' हा श्लोक ह्यणून प्रतिभन्त्या पुढे इद्राने आनदाने नृत्य केले होते, असा संकल्प करून

इंद्रपरिकल्पितानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तौर्यत्रिकं प्रयुंजीत ॥ १ ॥

नीत्वा पूर्ववदेव भुरिविभवात्तद्राजधानी महा-

सौधाग्रांगणमंडपे शतमखः पठे यमस्थापयत् ॥

तं मत्वाहमपीह तत्प्रतिकृतिं श्रीमूलवेदीमिमां ॥

नीत्वा रत्नकुशांचिते पटवृते पठेत्र संस्थापये ॥

एतत्पद्य मूलवेद्यग्रे स्थितः शक्रः पठित्वा तां त्रिवारं प्रदक्षिणीकुर्यात् ॥ २ ॥

यं देवमैरावणतोवतार्य धृत्वा स्वयं राजगृहं निनाय ॥

सौधर्मशक्रः परमोत्सवेन ततोयमैन्द्रः परमात्सवोभूत् ॥

देवं तमद्याहमपि प्रमोदात्स्कंधे समारोध्य महाविभूत्या ॥

परीत्य सवेन समं त्रिवारं श्रीमूलवेद्यां त्रिनिवेशयाभि ॥

ओ नमोऽहते केवल्लिने परमयोगिने अनंतविशुद्धिपरिणामपरिरक्षुक्लध्यानान्निनिर्दग्धकर्म-
बीजाय । प्रातानंतचतुष्टयाय । सौम्याय । शांताय । मंगलाय । वरदाय अष्टादशदोषरहिताय स्वाहा ॥

मूलवेदीमध्यस्थापितभद्रासने प्रतिमानिवेशनमंत्रः ॥

गार्ग्ये, वाजविरणे व नृत्य ह्य क्रिया करान्यात.

‘नीत्वेति’ हा श्लोक ह्यपून मूलवेदीच्या पुढे उभा राहून नंतर त्या वेदीला तीन वेळा प्रदक्षिणा करान्यात.
‘यं देवमिति’ हा श्लोक ह्यपून वेदीला सर्वांनी तीन प्रदक्षिणा करान्यात व जित्रप्रतिमेली तेथे आपून ठेवावे.

श्रीदेन राजांगणनिर्मितो यो रत्नप्रभापादितशक्रचापः ॥
त्रितानमाल्यादिविराजमानः स एव साक्षान्मखमंडपोऽयम् ॥

मंडपे समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

यः सेवमानो जिनभिद्रलोकः शच्यादिदेवीनिवहः प्रतीतः ॥

स एव साक्षादयमस्तु संघो जिनेद्रसेवाप्रसितान्तरंगः ॥

चतुर्णिकायामरभावस्थापनाय संघे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

यदेव देवाहितहेमपीठ तदेतदस्तु ध्रुवमद्रपीठम् ॥

दिव्यातपत्रादिपरिच्छदो यः स एव देवोस्तु परिच्छदोयम् ॥

इंद्रकृतपरिच्छदस्थापनाय भद्रपीठे छत्रादिपरिच्छदे पि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

प्रबोध्य शच्या विभवेन नीत्वा सिंहासनाग्रे विनिवेशितायाः ॥

सैवास्तु साक्षादियमेव पीठी लोकत्रयावा भगवज्जिनांवा ॥

‘श्रीदेनेति’ हा श्लोक ह्या न तीथे कराच्या पित्याचा अंगणान जो मंडप इद्रानें गचिला होता तोच मंडप हा आहे अमा मंडप करून मंडपावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावे

‘यः सेवमान इति’ हा श्लोक हणून सर्व संवावर चार निकायां ल ३ सर्व देव आहेत असा मंकल्प करून त्याच्यावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावे.

‘यदेवेति’ हा श्लोक हणून भद्रपीठावर इंद्रांनी छत्रचामरांची स्थापन केली आहे अमा संकल्प करून छत्रचामर वगैरेवर पुष्पाक्षत क्षेपण करावे.

‘प्रबोध्येति’ हा श्लोक हणून इंद्राणीनें जिला जाशृत करून मोठ्या थाटानें भिंहासनावर नसविलें तीच ही

जिनमातृभावस्थापनाय भद्रपीठे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
 यः क्षीरनीरैरभिषिच्य मेरौ सुरैः मसानीय जिनांविकांके ॥
 निवेशितः श्रीजिनचद्रनालः स एव साक्षादयमस्तु विंशः ॥
 जिनकुमारस्थापनाय प्रतिविंबेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ जिनमातृस्तवनम् ॥

निर्मूलमोहतिमिक्षपणैकदहं । न्यक्षेण सर्वजगदुज्ज्वलनैकतानं ॥
 सूते जगच्चरविं भवती जिनेन्द्रं । प्राचीमतो जयसि देवि तदल्पसूतिं ॥ १ ॥
 आभवादपि दुरासदमेव श्रायसं सुखमनंतमर्चिल्यम् ॥
 जायतेद्य सुलभं खलु पुंसां त्वत्प्रसादत इहांव नमस्ते ॥ २ ॥
 चेत्तश्चमत्कारकरी जनानां महोदयाश्चाभ्युदयाः समस्ताः ॥
 हस्तीकृताः शस्तजनैः प्रसादात्तवैव लोकांब नमोस्तु तुभ्यम् ॥ ३ ॥

जिनमाता आहे असा संकल्प भद्रपीठावर करण्याकरिता पुष्पाक्षतक्षेपण, कराव.
 'यः क्षीरेति' हा श्लोक व्हाणून ज्याचा देवानी मेरुवर क्षीरमुद्रजलांनीं अभिषेक करून मातेच्या मांडीवर
 आपून चमविले तोच हा तीर्थकर वालक आहे, असा संकल्प जिनप्रतिषेध करून पुष्पाक्षतक्षेपण करावे.
 'निर्मूलेति' वगैरे पांच श्लोकांत तीर्थकरमातेची इंद्रांनें स्तुति केली आहे. याचा सारांश याप्रमाणः—
 हे माते. तूं पूर्वे दिशेला जिकिलें आहेस. पूर्वे दिशा उज्ज्वल अशा खर्याला प्रसवते; पण तूं सर्व जगाचा अज्ञानांधकार
 घालविणाऱ्या तीर्थकररूपी खर्याला जन्म दिला आहेस; यास्तव तूं अधिक श्रेष्ठ आहेस. हे माते, तुझ्यापासून

एकप्रसूष्यसि विश्वमाता त्वं मानुषी चाप्यधिदेवतासि ॥
स्वैणं दधानापि निरस्तदोषा चित्रं चरित्रं तव लोकमातः ॥ ४ ॥

सकलयुवतिसृष्टेरं बच्चूडामणिस्त्वं ।

त्वमसि सुगुणपुष्टैर्ममृष्टैश्च मूलम् ॥

त्वमसि च जिनमातः सर्वमुक्त्यंगमुख्या ॥

तादिह तव पदाब्जं भूरिभक्त्या नमामः ॥ ५ ॥

इति देवीं जनाभ्यर्णां स्तुत्वा पीठिकायां कुंकुमाक्तकुसुमानि क्षिपेत् ॥

सौधर्ममुख्येषु पुरंदरेषु सानंदमग्रे सममानमतु ॥

या सुप्रसन्नां निदधे स्वदृष्टिं तामर्हदंशं वयमानमामः ॥

इंद्रयजमानप्रभृतयः सर्वेऽपि श्रावका जिनमातरं पुष्पांजलिपूर्वक आनमंतु ॥ ६ ॥

पीठाग्रमृष्टललाटपट्टाः शय्यादिदेवीर्बहुभक्तियुक्ताः ॥

मव्याना अचित्य व अनंत अमं मोक्षसुरा मिलते. तुझ्या प्रसादानें ग्राण्यांना, मनाला आश्चर्यचकित करून सोडणारे असे ऐश्वर्य मिलते ह्मणून तुला नमस्कार असो. तू एकट्या तीर्थंकरास जन्म दिला आहेस पण जगाची माता आहेस. तूं मनुष्य असूनही सर्वदेवतांची अधिदेवता आहेस. स्त्रीत्व तुझ्या ठिकाणीं असूनही तूं निर्दोष आहेस. हे माते, तुला चरित्र आश्चर्यकारक आहे. या ग्रमाणे स्तुति करून भद्रपीठावर कुंकुमपुष्पें क्षेपण करावीत.

‘सौधर्मैति’ हा श्लोक ह्मणून इंद्र, यजमान व सर्व श्रावक गंभीर जिनमातेला नमस्कार करावा.

‘पीठाग्रेति’ हा श्लोक ह्मणून यजमानांची स्त्री व सर्व श्राविका यांनी जिनमातेला नमस्कार करावा व

स्मितेन संभावयति स्म यासौ तामहदंबां वयमानमामः ॥ ७ ॥
 इदमुक्त्वा यजमानवधूप्रभृतयः सर्वाः श्राविका जिनमातरं पुष्पांजलिपूर्वकं आनमंतु ॥
 विभूषयामास जगन्नयस्य विभूषणं दिव्यविभूषणाद्यैः ॥
 परंदरोऽयं जिचंद्रबालं स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥ ८ ॥
 एतत्पठित्वा विविधवल्गाभरणपरिगृहीतमंगलपात्रं जिनपीठाग्रे विन्यसेत् ॥
 स्तुत्वा नत्वाप्यतुप्तः स्वयममरपतिस्तांडवं संवितेने ॥
 लास्यं तद्गोः सहस्रोपरिचरितसुरस्त्रीजनश्रावबंध ॥
 गीतं वाद्यं युयोज प्रणुनसुरगणो यत्पुरोऽहञ्जनन्याः ॥
 संकल्पात्तस्य तौर्यविकमिदमवभिदूर्बिचमालक्ष्य योक्ष्ये ॥ ९ ॥
 इंद्रपरिकटिपतानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तौर्यत्रिकं प्रयुंजीत ॥
 यस्यागुष्टे स्थापयामास शक्रः पीयूषौवं स्तन्यलौल्यक्षयाय ॥
 तस्याधीशो दुग्धसर्पिःसितौवं बिंबांगुष्टे स्थापयेहं कुशाग्रेः ॥
 पात्रार्पितं मधुरत्रयं कुशैरुच्छृत्य प्रतिर्विनश्य दक्षिणहस्तांगुष्टे स्थापयेत् ॥ १० ॥

पुष्पांजलि क्षेपण करौ.

‘विभूषयामासेति’ श्लोकं ह्यणून वस्त्राभरणानं युक्तं अमं मंगलपात्र पीठाग्रे स्थापयें.

‘यस्यांगुष्टे’ हा श्लोकं ह्यणून दूध, तूप व सासर यांचें मिश्रण प्रतिमेच्या दक्षिण अंगुष्ठामध्ये स्थापन करावें.

जिनस्य लोकत्रयरक्षिणोपि रक्षार्थमिन्द्रश्चतुरो दिग्गिद्राः ॥

भक्त्या नियुक्ते स्म शरासनादीनाबिभ्रतो यानिह संतु तेऽमी ॥ ११ ॥

इंद्रनियोजितदिव्यपालस्थापनाय धनुर्दण्डपाशगदाधरेषु समुचितमव्येषु चतुर्षु जिनविंबस्य चतुर्दिक्षु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

उद्धर्तनस्नपनलेपनधूपनानि भक्त्यान्यदप्यभिमतं परिकर्म चक्रुः ॥

याः श्यादयो जिनपतेर्जिनमातृकल्पास्ता एव सांप्रतभिमाः कुलजाष्टकन्याः ॥ १२ ॥

ॐ श्यादिदेवीस्थापनाय जिनविंबदक्षिणपार्श्वे स्थापितासूद्धर्तनद्रव्यादिपूर्णपात्रकरास्वष्टक-
न्यासु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कुमारक्रीडा ।

मनोनकुलं च वयोनुकूलं नानाविधं क्रीडनमाचरन्ति ॥

ये शक्रपुत्रा जिनबालकेन ते संतु चामी कुलजाः कुमारः ॥

‘जिनस्येति’ हा श्लोकं हणून जिनार्चें रक्षण करण्याकरितां चार दिवपाल हणून चार दिशांना मव्यांची योजना करावी. त्यांच्या हातांत धनुष्य, दंड, पाश व गदा ही आयुधे द्यावी
‘उद्धर्तनेति’ हा श्लोक हणून जिनविंबाच्या दक्षिण बाजूला उभा केलेल्या व ज्यांच्या हातांत उट्टीचे स्त्रा नाचे वगैरे पदार्थ दिले आहेत अशा आठ कन्यांवर श्री च्ही वगैरे देवतांचा संकल्प करावा.
‘मनोनुकूलमिति’ हा श्लोक हणून जिनप्रातिमेच्या चामभागीं उभा केलेल्या चार किंवा आठ कुमारांवर

त्रायस्त्रिशदेवभावस्थापनार्थं प्रतिबिंबवामपाश्वर्यस्थापितेषु कंदुकजलक्रीडायां फलपल्लवप्रसूनादि
हस्तेषु चतुर्विंशसु वा कुनोरपु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ भोग्यवस्तुस्थापना.

भोगोपभोगोचितवस्तुसर्व दिव्यं च संपादयति स्म काले ॥

काले धनेशो भगवज्जिज्ञेशो यः सोयमेवास्तु विशिष्टयष्टा ॥

भोगोपभोगार्थसंपादधनेनस्थापनाय तत्संपादनीययजमाने पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥२॥

स च दिव्यवस्त्रांगंधभूषणस्वस्तिकशाल्यन्नक्षीरान्नविचित्रमक्षयपक्कान्नदुग्धदधिघृतशर्कराचारु--
पुष्पफलप्रदीपधूपादिभोग्यवस्तुजातं कांचनभाजने विरचय्य गिलायां विनिवेशयेत् ॥

यः सर्वविद्यानिकरोपदेशे स्वातंत्र्यतः शिष्यतया विमुक्तः ॥

अशिक्षत त्र्यंबक सम्मतोसीत्यानेमुनिन्द्रा यमहो स एषः ॥

हे त्रयस्त्रिंश देव ओ ते अमा संकल्प करावा. हे देव तीर्थतरनालनाच्या मनाप्रमाणे, त्यांच्या वयाप्रमाणे
स्वायंकारशी नानाप्रकारच्या क्रीडा करिताना

‘ भोगोपभोगेति ’ हा श्लोक बघून भोगोपयोगाच्या वस्तु कुठेर नेहमी तीर्थकरासाठी पाठवीत
हा यजमान ही या वस्तु पाठवितो अंत यज्ञून यजमानावर कुठेराचा संकल्प करावा. भोगोपभो-
समजल्यात— सुन्दरवस्त्र, अत्तर, डागिने, दूध, दही, तूप, दुधसीर व नानाप्रकाराची
पदार्थ सुगंधपत्रांन भरून शिलेवर ठेवावेत.

‘ यः सनेति ’ हा श्लोक बघून तीर्थकराचा शिष्यभान नाहीसा झाला
क्षेपण करावे.

गुरुपूजोपलभनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पट्टाभिषेकः ॥

कुमारकाले किल यस्य पट्टबन्धाभिषेकांचितयौवराज्यम् ॥

वितेतिरे स्वीयनृपाः सुरेन्द्राः स एव साक्षादयमस्तु बिम्बः ॥

यौवराज्यपदस्थापनाय सर्वभव्योद्धृतलत्रचामरध्वजादिविविधराज्यचिन्हशालिन्याः प्रतिमाया उपरि शंखकाहलादिविविधमंगलवाद्यघोषपूर्वकं कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ यौवराज्यस्थापनम् ॥ वासुपूज्यमल्लिनेमिपार्श्वधर्मानतीथेकराणां कुमारदीक्षितानां यौवराज्यस्थापनपर्यंतं जन्माभिषेक क्रियां कुर्यात् ॥

अथ राज्यलीला ।

यस्याधिराज्याभिपन्नं वितेनुभूत्या सुरेन्द्राः सकला नरेन्द्राः ॥

यः सागरान्तां पृथिवीं शशास क्षात्रेण धर्मेण स एष देवः ॥

स्वराज्यस्थापनाय प्रतिमोपरि पूर्ववत्पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥

शेषषोडशतीर्थकराणां स्वराज्यपर्यंतं जन्माभिषेकविधिं विदध्यात् ॥

‘कुमाररेति’ हा श्लोकं ह्यणून ज्यांचा इंद्रानें राज्याभिषेक केला तेच हे जिन आहेत असा संकल्प प्रतिभेच्या ठिकाणी करावा. राज्याभिषेक करते वेळीं शंख वगैरे बाद्य वाज्यार्पित व प्रतिमेवर कुंकुमाक्षत पुष्पाक्षत टाकाव्यात. वासुपूज्य, मल्लिनेमि, पार्श्व व वर्द्धमान हे पांच तीर्थकर कुमारदीक्षित आहेत यास्तव यौवराज्यपर्यंत जन्माभिषेकक्रिया करावी.

‘यस्याधिराज्येति’ हा श्लोक ह्यणून स्वराज्यस्थापनार्थ प्रतिमेवर पूर्वाप्रमाणे पुष्पाक्षता टाकाव्यात. हा विधि सोळा तीर्थकरांचा करावा.

अथ चक्रवर्तिराज्याभिषेकः ॥

उद्यद्रत्ननिधीश्वरः स्वजनतो यश्चक्रलामक्रियां ।

लेभे सर्व दिशां जयं नृपवरैश्चक्राभिषेकोत्सवं ॥

पंचक्षत्रियवृत्तदेशनपरः साम्राज्यरूढक्रियां ।

षट्खंडक्षितिशासनेह्यविभवः साक्षात् एवास्त्वयम् ॥

चक्रलाभादिचतुष्टयस्थापनाय प्रतिमोपरि पूर्ववच्चतुःपुर्णमाधवेत् ॥ शान्तिकुञ्ज्वरतीर्थकराणां चक्रलाभादिचतुष्टयपर्यन्तं जन्माभिषेकविधिं विदध्यात् ॥

अथ भोगोपभोगस्थापनम् ॥

स्वभूगोचरभूरिभोग्यभवसद्भोगोरुसैरव्याकरो ॥

यः स्वार्थसुरासुराधिपनृपैः संसेव्यपादाम्बुजः ॥

नित्यश्रीनिहितादरोपयुचिततत्कालागमं पालयन् ॥

साम्राज्यं नृसुरासुरार्थितसुखं भेजे स साक्षादयम् ॥

देवोपनीतभोगोपभोगानुभवनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

‘उद्यद्रत्नेति’ हा श्लोकं ह्यणून चक्रलाम्, दिग्भोजय, राज्याभिषेके व राव्य करणे या चारांची स्थापना करण्याकरिता प्रतिमेवर चार फुले टाकावीत यांति कुंयु व अर या तीर्थकरांचा हा विधि करावा.
‘स्वभूरिति’ हा श्लोक ह्यणून तीर्थकर देवांनी आणिलेल्या भोगोपभोगांचा उपभोग घेतात असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पांजल क्षेपण करावी.

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिमुत्तरा यां जिनेन्द्रस्य साक्षा-
च्चकुर्जन्माभिषेकोत्सवविषयमहाश्रयकल्याणजाम् ।

तामारोप्यात्र विबो विधिर्विद्विह कृता शक्तितो भूरिभवत्या ।

मुख्यै मुख्यै च यष्टृग्रभृतेतनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥

इष्टप्रार्थनार्थं पुष्पाञ्जलिः ॥

इत्थं विषत्ते जिनेपुंगवस्य जन्माभिषेकोत्सवसंविधि यः ॥

जन्माभिषेकोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र सोऽयं खलु धर्मनेमिः ॥

इत्यहत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचन्द्रवधिरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि जन्माभिषेककल्याणविधिर्नाम
नवमः परिच्छेदः ॥ ९ ॥

‘इत्थमिति’ याप्रमाणे देवेन्द्रानीं वाच कल्याणिके केलीं होतीं, तीं कल्याणिके यजमानादिकानीं या प्र-
तिमभ्ये यथाविधि केलीं, यास्तव यजमान वगैरेना ही कल्याणपूजा भोगांची व मोक्षाची प्राप्ति करून देणारी
होवी.

‘इत्थं’ याप्रमाणे श्रीजिनेश्वराचा जन्माभिषेकविधि जो भग्य जीव करितो त्याचा जन्माभिषेकोत्सव विधि
पुढील जन्मां दोतो व दो भग्यजीव धर्माचा प्रवर्तक अर्थात् तीर्थंकर होतो.

याप्रमाणे प्रतिष्ठातिलकांतील जन्माभिषेककल्याणविधिवर्णनाचा नमूना अधिकार संपला.

अथ दशमोऽध्यायः ॥

अथाङ्कुरार्पणदिनादष्टमे दिवसे दिवा ॥

दीक्षाग्रहणकल्याणं यथाविधि विधीयते ॥ १ ॥

तत्रादौ कार्यमार्येण-यागमंडलपूजनम् ॥

तदग्रन्यस्तपीठस्थजिनर्विवेधिगेप्यते ॥ २ ॥

भावतः प्रशमोदारसुखैकरसिकात्मता ॥

लौकांतिकागमस्तत्संस्तुतिनिष्क्रमणोद्यमः ॥ ३ ॥

दीक्षामंडपवेद्यां तु दीक्षावृक्षनिवेशनम् ॥

स्नपनं पूजनं चानुलेपनं भूषणं विभोः ॥ ४ ॥

श्रीवर्धमानमंत्रेण सप्तवारभिमंत्रणम् ॥

योगिद्वयां सप्तभिर्ब्रह्मपूरैरावर्तनं क्रमात् ॥ ५ ॥

‘अथेति’ अङ्कुरार्पणदिवसापाख्यान आठव्या दिवशी दिवसा दीक्षाग्रहण कल्याणविधि यथाविधि करावा.
‘तत्रादौ इति’ दीक्षाकल्याणाच्या प्रारंभी यागमंडलपूजन करावे त्या यागमंडलाच्या पुढे मिहासना-
जिनर्विनामभ्यं भावरूप शमभावनाना, विष्णु आत्मिक सुखामध्ये अतुरक्तपणा या गोष्टीची स्थापना क-
लीकांतिकटेरांचे आगमन, त्यानीं केलेली रतुति, दीक्षे माठी

वरील
रावी.

दानं जिनेन तद्विव्यशिविकारोहणं ततः ॥

तदा तेनोत्सवारोपः शिविकानयनं क्रमात् ॥ ६ ॥

नृपैर्विद्याधरैर्दैवैर्बभूवुः त्रिःपरीतितः ॥

दीक्षामंडपसंप्राप्तिः सत्पुण्याश्रमभावनाः ॥ ७ ॥

इंद्रकुसासनारोपस्तद्विवस्य निवेशनम् ॥

जिनदीक्षोचितद्रव्यक्षेत्वादेः सन्निधापनम् ॥ ८ ॥

जिनस्य दीक्षाग्रहणं सहदीक्षितमंगतिः ॥

समर्चनं सुरेन्द्रेण केशसंपूजनान्तिकम् ॥ ९ ॥

त्यक्तवस्त्रादिपूजादिः सत्सामायिकनिष्ठता ॥

मनःपर्ययसंभूत्या चतुर्ज्ञानविभासिता ॥ १० ॥

करावा. दीक्षामंडपामध्यं दीक्षाशुद्धाचीं स्थापना, भा. तांचें स्नपन. पूजन व अनुलेपन हा विधि करावा. श्री-वर्धमान मंत्रां सातमेळा अभिमंत्रण करून दोन तियाच्या द्वा. वर्णपूर व आचर्तन क्रिया करवावी. जिनेश्वाराकडून त्यावेळीं दान दिले जातें, हा विधि करून व दिव्य पालकीमध्य जिना व आरोहण करून तदनंतर देव, विद्याधर व राजे यांच्याकडून ती पालखी तीन प्रदक्षिणा देऊन नेली जाणें हा विधि करावा. दीक्षा मंडपामध्यं तीर्थकरांचें आगमन, तेथे पुण्यमय द्वादश भावनांचें चिंतवन, इंद्राने बनविलेल्या आसनावर प्रतिमेची स्थापना, जिनदीक्षेला योग्य अशा द्रव्यक्षेत्रांची स्थापना, जिनाचा दीक्षाविधि व त्यावेळीं इतर राजांचें दीक्षा घेणे, इंद्राकडून जिनाचें पूजन, लोच केलेल्या केशांचें पूजन, ते रत्नकरंडामध्यं ठेऊन क्षीर समुद्रामध्यं नेऊन टाकणे इत्यादि विधि करावा.

भव्यैः सर्वैश्चतुर्वर्तिदीपावतरणार्चनम् ॥

तत्कल्याणक्रियोत्कृष्टतपोनुष्ठाननिष्ठता ॥ ११ ॥

विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं विभोः ॥

शांतिधारा ततः शांतिबालिकर्मक्षमापणम् ॥ १२ ॥

गमनाप्रच्छन्नं पश्चात्कृतकर्मफलार्थना ॥

अयं निष्क्रान्तिकल्याणक्रियाक्रम इर्ताप्यतः ॥ १३ ॥

तत्रादौ मूलवेद्यां-प्रतिष्ठायंत्राधानां निष्ठाप्य निष्क्रमणकल्याणमेवं विदध्यात् ॥ तद्यथाः—

प्रत्यारव्यानावृत्तीनां भवति हि तनुता म्यात्मदेहादिभेद-

ज्ञानं व्याजंभते यत्तदिह किमपि निध्याय बाह्यं निमित्तं ।।

तिथिकारांनी त्यागलेल्या वस्त्रालंकारांची पूजा करून तीर्थंकर उत्तमनामाधिकामध्ये तत्पर झाले आहेत असा विधि करावा. तीर्थकरास मनःपर्यय ज्ञान झाल्याष्टुळे ते चारज्ञानानें भूषित झाले अर्पें समजून ती क्रिया करावी. त्यावेळीं प्रतिमिला चार दीपांनीं मंत्र्यांनीं ओवाळावें तदनंतर भगवान तपश्चरणांत निमग्न झाले आहेत हें दाखवावें. हा विधि झाल्यावर देवांचें विसर्जन, प्रभूला आत्म्याभरणं स्थापन करणें, शान्ति धारा, बलिर्कर्म, क्षमा भागणें, जाण्याविषयी परवानगी विचारणें, प्रार्थना करणें, याप्रमाणें क्रिया करावी. हा दीक्षाकल्याणिकाचा विधि आहे. आतां यांचा प्रयोग याप्रमाणेंः—मूलवेदीवर० प्रतिष्ठापयंत्राची आराधना करून मग दीक्षाकल्याणिकाचा विधि करावा.

‘प्रत्याख्यानेति’ ‘प्रत्याख्यानावरणीय कर्माचा उदय जेव्हा मद होतो. त्यावेळीं आत्मा व देह यांच्या विभक्तेचें ज्ञान वाढत जातें. मग बाह्य कारण काहीं मिळालें झणजे संसार, शरीर व उपभोग याविषयी चैरा

संसारंगोपभोगत्रितयविषयनिर्गणपुंजायमानः

सोत्कंडो भोक्तुमासीच्छमरममृतं यः स एवैष देवः ॥ १ ॥

प्रशमसुखरिक्तवस्थानार्थं जिनोपर पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

लौकांतिकाः प्रनन्नां दुग्धिपूर्णान्द्राः

चंद्रातप्रसरभासुरादिव्यकायाः ॥

कायादिगोचरविरक्तिमथैधयन्तः ॥

यंतोयर्माशमिति तुष्टुवुरानभंतः ॥

लौकांतिकदेवागमनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

अथ लाकांतिकदेवकृता स्तुतिः ।

वर्द्धस्व जीव विजयस्व जिनेन्द्र नंद ।

लोकत्रयोद्धरणधर्मधुरीण धीर ॥

ग्य उत्पन्न होतें, तदनंतर तीर्थंकर सांतरभाचा अनुभव घेण्यास उत्कंडित होतात. ही कल्पना 'जिनप्रतिमैत क-
रुन तिच्यावर प्रशमसुखरसि कृत्वाची स्थापना करण्याकरितां अक्षता टाकाव्यात.

'लौकांतिकेति' हा श्लोक व्हाणून लौकांतिक देवागमनस्थापन करण्याकरितां प्रतिवेच्या पुढें, पुष्पांजलि
क्षेपण करावें.

'वर्द्धस्वेति' तीर्थंकरांना वैराग्य झालें व्हाजे लौकांतिक देव येऊन त्याची स्तुति करतात. येथें त्या
स्तुतीचा सारांश असा समजायाः—हे जिनेश आपला नेहमी विजय होतो. आपण जैलोस्यांतील जीनांचा

अथैव नस्त्वमसि देव मतः स्वयंभू-

निर्वाणमार्गकृतनिष्प्रतिघप्रयाण ॥
 अद्यातिदुर्लभत्रिभक्तरुणोदयोऽभूत्तेन त्वयि ध्रुवमुदेष्यात कवलाकः ॥
 मिथ्याधकारनिह नक्ष्यति मक्षु सत्रे । भव्यांजुजाकमुपप्यति पुण्यलक्ष्मीः ॥
 त्रैलोक्यदुर्जयतरं जय कर्मशत्रु । त्वं दुश्चरं कुरु तपाभयमात्मयज्ञम् ॥
 वाक्यामृतेन परितर्पय सर्वलोकं । उत्साह एव सदृशो हि भवादृशानाम् ॥
 नित्यामृते सरसि निर्मलमुक्तिहसीमगोत्सवैः परमहंस सुखी भव त्वं ॥
 पंकाविले सविलये भवपल्लवेन । दुर्जीवनं क्व च भवान्क्व च शुभ्ररूपः ॥
 समुदय जिनचंद्राहृत्यपूत्राचलाग्रं त्रिभुवन जनतारास्त्वां ममावृत्य भान्तु ॥
 धवलस्य भिजवाक्यज्योत्स्नय । सर्वलोकं परिहर निजपाऽत्पापताप जनानाम् ॥
 कुवलथमिह शीतीभूतमस्तु प्रसादात्तव नय बहुना किं धर्मवाह्यं समृद्धिं ॥
 अथ तव स निर्मप्राथेनेनात्र नः किं । वयमिति हि निग्लेगादेव विज्ञापयामः ॥
 इत्थं सुरर्षिभुतमुक्तिप्रयाणे । देवासुरैर्विहितनिष्कमणोत्सवेयः ॥

उद्धार मरण्यामर्थे प्रवीण असलेल्या लोकांचे पुढारी आहात. आपण मोक्षाचा मार्ग निर्विघ्न करून ठेविला आ-
 हे हे जिना आपण कर्मशत्रूंना जिंक; आपल्या ठिकाणी वैराग्यरूपी वरुणाचा उदय झाला आहे. आतां लौ-
 करच वेवलज्ञानरूपी सूर्याचा उदय होईल व मिथ्यात्वरूपी अंधा- नाहीसा होईल आणि भव्यजीवरूपी तमल
 समूहाला पुण्यलक्ष्मीची गोभा प्राप्त होईल. हे जिनचंद्रा अरहतपणारूपी उदयाचला ॥ तुझा उदय होवो. व त्रला-

त्रैराग्यतस्तृणकणावमतोद्धराज्यः साक्षात्स एव जिनपुंगव एव विंशः ॥
निष्क्रमकल्याणोपक्रमस्थापनाय चंदनलुलितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ दीक्षावृक्षस्थापनम् ॥

शाखाच्छायेन योभौ हरति खलु सता कर्मवर्मांशुतापं ॥

यः सौख्योदारसारं फलति शुभफलं मोक्षनाकादिभेदम् ॥

सेवंते यं त श्रं विबुधजनखगा यस्य चैवं प्रभावः ॥

संगाज्जातोर्होतोस्य त्रिभुवनमहितः सोस्तु दीक्षाद्रुमोऽयं ॥

ओं ह्रीं णमो अरिहताणं वृषभजिनस्य नटाख्यं क्षात्रं अत्र अवतर २ संवौपट् ॥ १ ॥
एवमजित, दीना तत्तद्दीक्षावृक्षाः योजनीयाः ॥ अनेन त्रिवाक्षनजिनोचितदीक्षावृक्षस्थापनाय मूल-
त्रेद्याः पश्चाद्भागपरिकल्पितदीक्षाग्रहणमंडपस्थापितचित्रार्पितवृक्षेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

क्यातील भव्यसमूह हा तुला वेष्टून तारागणाप्रमाणे जोभो. सतःच्या उपदेगज्जपी प्रताशनं हे त्रैलोक्य तू पांडरें
करून सोड व जनतेचा मंगलापाप दूर तर ना स्तुतीनंतर प्रतिमेवर दीक्षात्रयाणाची स्थापना करण्याकरितां
पुष्पाक्षता टाकावयात.

‘शाराच्छायेनेति’ हा श्लोक ह्याणून व मंत्र ह्याणून वृषभ जिनान्या वटवृथाची स्थापना करावी. याचप्र-
माणे ज्या तीर्थकराची प्रतिष्ठा अपन त्या तीर्थकराच्या दीक्षावृक्षाची स्थापना करावी विवक्षित जिनेश्वराच्या पो-
क्षावृक्षाची स्थापना करण्याकरितां मूलवेदीच्या मागच्या भागी निर्भिल्ल्या दीक्षाग्रहणमंडपांत स्थापिलेल्या चित्रां-
तील वृक्षावर पुष्पाक्षत क्षेपण करावें.

वटः संसृजदः सर्जोऽमनो महिला छसा
 शिरीषो नागसर्जोऽथ सुक्षार्तिदुकपाटलाः ॥ २ ॥
 ज्वंश्चर्यकपित्थाश्च नंदिकस्तिलकाम्रकौ ॥
 अशोकश्चंपकश्चापि वकुलो वांसिको धवः ॥ ३ ॥
 सालश्चैतं जिनेन्द्राणां दीक्षावृक्षाः प्रकीर्तिताः ॥
 एत एव बुधैर्ज्ञेयाः केवलोल्पचिशाखिनः ॥ ४ ॥
 दृढोरुद्वैराग्यभरः स्वराज्यं पुत्राय वा भूपतिमाक्षि दत्त्वा ॥
 यः क्षात्रधर्मं श्रितंपंचभेदं दिदेश साक्षाच्च स एष विवः ॥
 स्वराज्यत्यागस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
 दीक्षोद्यमं मोक्षसुखैकसक्तं यं स्नापयामाचक्रुरशेषशक्राः ॥

‘वटः’ इति वड, सातवण, सर्ज, अंसर्ण, वांधाटी, छसां, गिरीप, पुत्राग, सर्ज (राळ) सुक्ष [पिंपळ]
 टेंशुणी, पाडळी, जांभळी, पिंपळ, कंवठ, नंदिक, तिलक, आंगा, अशोक, चंपक, नकुल, वेळ, धव, शाल हे चो-
 वीस जिनेशांचे दीक्षावृक्ष आहेत व याच झाडावालीं केवलज्ञानी यांना झालें.
 ‘दृढात’ हा श्लोक ह्यानून तीर्थकारांनीं वैराग्य प्राप्त झाल्यामुळे आपल्या मुलास राख्य दिल असा संकल्प
 प्रतिमेष्वै करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पाक्षताक्षेपण करवें
 ‘दीक्षेति’ हा श्लोक ह्यानून १०८ कुंभानीं दीक्षा घेण्याच्या पूर्वी तीर्थकराचा अभियेक करण्याची अस्तावना
 करावी व पुष्पांजलिक्षेपण करावें

समेत्य सद्यः परया विभूत्या तं स्तापयाम्यष्टशतेन कुम्भैः ॥

प्रस्तावनाय पुष्पांजलिः ॥ ६ ॥

नादीमंगलादिनोक्तनित्यमहविधिना भूमिशोधनाद्याचमनान्तं विधिं विधाय जन्माभिषेको-
क्ताष्टविधनीराजनाविधिं कृत्वाम्यर्च्य उत्तंगेत्यादिना दिक्पालानाहूय स्नपनविधिं विधाय एका-
दशमहामहं विदध्यात् ।

इंद्रो जिनेंद्रस्नपनावसाने दिव्यांगरागेण यमालिलेप ॥

कर्पूरकालागरकुंकुमाख्यश्रीचंदनेनास्य समालर्भेऽगम् ॥

ओं ह्रीं सहजसौगंध्यबंधुरांगस्य गंधलेपनं करोमि स्वाहा ॥

विभूषयामास जगन्नयस्य विभूषणं दिव्यविभूषणाद्यैः ॥

पुरंदरोऽयं भगवज्जिनेंद्रं स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥

एतत्पठित्वा विविधवस्त्राभरणपूरितमंगलपात्रं जिनपीठाग्रे स्थापयेत् ॥ ८ ॥

‘नादिमंगलेति’ नादिमंगलाच्या दिवशीं सांगितलेल्या नित्यमहविधिने भूमिशोधनापादन आचमनापर्य-
न्तचा विधि करून जन्माभिषेकाच्या वेळीं सांगितलेला आठ प्रकारचा नीराजनाविधि करावा व पूजन करून ‘उत्तुंग’
वैगरे श्लोक म्हणून दिक्पालांना आवाहन करावें. व अभियेकविधि करून एकादश महामह विधि करावा.
‘इंद्रो’ हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून प्रतिमेला गंधलेपन करावें.

‘विभूषयामासेति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून नानाप्रकाराच्या अलंकारांनीं युक्त असें मंगलपात्र जिनपी-
ठापुढें ठेवावें.

श्रीवर्धमानाढ्यदिव्यमंत्र-संजसपुष्पैर्जिनराजविंशं ॥

निःशेषविद्वत्प्रतिघातनार्थं ससैव वागनधिवामयामि ॥

ओं णमो भयदो बहुमाणस्स रिसहस्स जस्स चक्कजलं तगच्छइ । आयासं पायाणं लोयाणं भूयाणं यूये वा दिवादे वा रणंगणे वा रायंगणे वा छब्बणे वा माहणे वा सव्वजीवसत्ताणं अपराजिदो भवदु जे रक्ख २ स्वाहा ॥ इति श्रीवर्धमानमंत्रः ॥ ९ ॥

अथ वर्णपूगारात्रिकसप्तकम् ॥

सुदुर्गमं मुक्तिपुरं त्रिलोकीसारं सुखांभोगिमनन्यसाध्यम् ॥

सद्यः प्रभो साधयितुं प्रवृत्त तीर्थकर त्वं विजयस्व देव ॥ १ ॥

आत्यतिकी दुःखनिवृत्तिरुच्चैरनंतमात्मोत्थसुखं च यत्र ॥

तां दुर्लभां मुक्तिपुरी प्रयातो पंथाः शिवस्ते जिननाथ भूयात् ॥ २ ॥

यस्यामुपाधेः गरिहारसिद्धिश्चैतन्यमात्रानुभवप्रवृद्धेः ॥

‘श्रीवर्धमानेति’ हा श्लोक हणून संपूर्ण विघ्न नाहीशी व्हावीत हणून सात पुष्पांनी जिनप्रतिघ्निवाला वर्धमानमंत्र हणून अर्पण करावीत.

‘सुदुर्गमेति’ त्रैलोक्यांत उत्कृष्ट सुखांचा साठा असं मोक्षपुर जिकण्यास हे जिना, आपण प्रवृत्त झाला आहात यास्तव आपला विजय होवो.

‘आत्यतिकीति’ अनंत आत्मिकसुखाची प्राप्ति जेथे होते अशा मुक्तिनगराकडे जाणाऱ्या हे जिना तुझा मार्ग तुला सुखकर होवो.

‘यस्यामिति’ हे जिनेशा तुझ्या मनाचा विशुद्धपणा मोक्ष प्राप्त होईपर्यंत उत्तरोत्तर वाढो. हा विशुद्ध-

भिवर्द्धतां ते ॥ ३ ॥

देवम् ॥

प्रसन्नाः ॥ ४ ॥

५ ॥

५८

निरुद्धानि, ५८

अंभोधरवातगभीरन्

अत्याहितं तन्वति चारु चतुः

कलक्कणं गीयति किंनराणां गणे पुरः

‘आपृच्छेति’ हा श्लोक ह्यनूतन व त्याचा मंत्र ह्यनूतन हे जिनेश्वर, आपण

पुन, पालवीत जिनप्रतिमेची स्थापना करावी.

‘अनुव्रजतु’ वगैरे सहा श्लोक ह्यनूतन जिनदीक्षाकालीन महोत्सवाची स्थापना करण्याकरिता.

पुढं वेगळ्या वेगळ्या सहा वेळा पुण्याक्षता क्षेपण करान्यात. या सहा श्लोकांचा सारांश याप्रमाणे:—ही ५८

राजे लोक सांघावर धारण करून गडवडीने जात असता त्यांचे सैन्यही वाच्याने चचल पताका हातांत ध

रून त्यांचे अनुसरण करितात. त्यावेळीं देव व दत्य यांचे समूहही पालवीच्या माथून जात. मेघात्रमाणे

देवानुप्रेक्षणान्यक्षयपदपथिकाभीक्ष्णरक्षां विदुष्टु-
 माभूत्पारीषहार्तिः सपदि भवतु ते मोक्षलक्ष्मीविवाहः ॥ ७ ॥
 एतत्सप्तकं पठित्वा पृथक्पृथगेव कुल्ययोषिद्भ्यां वर्णपूरा-
 त्रिकसप्तकमावर्त्य प्रतिमाग्रे निवेशयेत् ॥

इति वर्णपूरावर्तनम् ॥

अथ दीक्षोन्मुखम् ॥

दीक्षोन्मुखस्तीर्थकरो जनेभ्यः किमिच्छकं दानमहो ददौ यः ॥
 दानं च मुक्त्यंगमिति वक्तुं स एव देवो जिनिर्वैद्य एषः ॥ १ ॥
 निष्क्रमणादौ तीर्थकरकृतमहादानस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् ॥

महीतलायातदिनेशविंशकावहादीप्रमणिप्रभाढया ॥

जिनेनं या श्रीशिविकाधिरूढा दिव्यात्र साक्षादियमस्तु सैव ॥

दिव्यशिविकास्थापनायात्र शिविकायां पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥२॥

‘देवेति’ हे देवा अनुप्रेक्षा मोक्षमार्गात् तु श्रेष्ठं रक्षणं करोत, परीपहाणाद्यन तुला केव्हांही पीढा होऊ नये हे जिना तुम्हा लौकरच मोक्षलक्ष्मीशीं विवाह होवो, याप्रमाणें हे सात श्लोक हाणून वर्णपूर व सात आरत्या ओवाकून प्रतिमेच्या पुढें ठेवाच्यात.

‘दीक्षोन्मुखेति’ हा श्लोक हाणून दीक्षा घेण्याच्या प्रारंभा तीर्थकरांनीं महादान केलें होते. या महादानाचें स्थापन करण्याकरितां प्रतिमेच्या पुढें पुष्पाञ्जलि अर्पण करावी. यजमानांनं तेव्हां यथाशक्ति दान द्यावें, ‘महीतलेति’ हा श्लोक व मंत्र हाणून दिव्य पालखीची स्थापना करण्याकरितां पालखीमध्यें पुष्पाक्षत धेपण करावें.

आपृच्छद्य बंधूनुचितं महेच्छः । किमिच्छकं दानविधिं विधाय ॥

निष्कामति स्मावसथाध्वनो यः स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥

ॐ ह्रीं अहं श्रीधर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह शिबिकायां तिष्ठ तिष्ठेति स्वाहा ॥ ३ ॥

शिबिकायां जिनप्रतिमां स्थापयेत् ॥

अनुव्रजत्सु क्षितिपालकेषु समं समुत्थाय ससम्भ्रमेषु ॥ निष्कामति० ॥ १ ॥

महीमभिव्याप्य मेरुद्विलोहध्वजव्रजेनुव्रजति स्वसैन्ये ॥ निष्कामति० ॥ २ ॥

निरुद्धनिःशेषनभोगेषु सुरासुरौघेषु पुरःसरेषु ॥ निष्कामति० ॥ ३ ॥

अभोधरव्रातगभीरनादिव्येषु तुर्येषु पुरो ध्वनत्सु ॥ निष्कामति० ॥ ४ ॥

अस्माहितं तन्वति चारु नृत्यं आनंदयत्यप्सरसां समूहे ॥ निष्कामति० ॥ ५ ॥

कलक्कणं गीयति किंनराणां गणे पुरस्तादपि मंगलानि ॥ निष्कामति० ॥ ६ ॥

‘आपृच्छयेति’ हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून हे जिनेश्वर, आपण या पालखीत वसा असें ह्मणून, पालखीत जिनप्रतिमेची स्थापना करावी.

‘अनुव्रजत्सु’ वगैरे सहा श्लोक हणून जिनदीक्षाकालीन महोत्सवाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेच्या-पुढं वेगळ्या वेगळ्या सहा वेळा पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात. या सहा श्लोकांचा सारांश याप्रमाणें:—ही पालखी राजे लोक खांद्यावर धारण करून गडवडीनें जात असतां त्यांचे सैन्यही वाच्यानें चचल पताका हातांत धरून त्यांचे अनुसरण हरितात. त्यावेळीं देव व दत्त यांचे समूहही पालखीच्या मागून जातात. मेघाप्रमाणे

एवं पद्यपट पठित्वा जिननिष्क्रमणावममहोत्सवस्थापनाय प्रतिमाग्रे पृथक्पृथक् पु-
ष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥

जग्मुः पृथिव्या प्रथमं नरेन्द्राः । स एव देवो जिनविंश एषः ॥ १ ॥

नरेन्द्रोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥

जग्मुः पृथिव्यामथ खेचरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

विद्याधरराजोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ अपरेऽपि केचिद्भुज्याः
शिविकां धृत्वा सप्त पदानि गच्छेयुः ॥ २ ॥

यस्य प्रभोः श्रीशिविकां प्रमोदात् स्कंधे समारोप्य वियत्पथेन ॥

तपोवनं निन्युरथामरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

गर्जना करणारी वाद्यै वाज्रं लागतात्, अप्सरांचा समूह त्यावेळीं आपल्या नृत्यानें सर्वासं खुश करितो. किंनरां
चा समूह मधुर गायन करितो.

‘यदाश्रितां’ वगैरे तीन श्लोक म्हणून क्रमानें राजांनीं वाहून नेलेल्या पालखीमध्य श्रीजिनेश्वर वसले
आहेत असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या पुढे पुष्पाक्षता अर्पण कराव्यात. याच प्रमाणें विद्याधरांनीं
वाहून नेलेल्या पालखीमध्य श्रीजिन आरूढ झाले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पाक्षताधे-
पण करावें. याचप्रमाणें देवांनीं ही पालखी वाहून नेली असा संकल्प करून प्रतिमेपुढे पुष्पाक्षता क्षेपण करा-

सुरेन्द्रौढशिबिकास्थिताजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इंद्राः स्वयमेव शिबिकां धृत्या दीक्षामंडपं गच्छेयुः ॥ ३ ॥

एवं विनिष्क्रम्य यमाससाद पुण्याश्रमं तीर्थकरः प्रशान्तः ॥

स एव चायं जिनमंडपोस्तु श्रीमूलवेद्यां विहितप्रतीच्यां

तपोवनपुण्याश्रमस्थापनाय दीक्षाग्रहणमंडपे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

स्वचित्तकल्पे विपुले विशुद्धे शिलातले यत्र तु चंद्रकान्ते ॥

सुरेन्द्रकल्पे भगवान्निविष्टस्तदेव पीठं दृढमेतदस्तु ॥

सुरेन्द्रविरचितचद्रकांतशिलास्थापनाय तन्मंडपमध्यस्थापितपीठेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

उदङ्मुखः पूर्वमुखोथवा यो निविष्टवान्पूतशिलोपरिष्ठात् ॥

प्रवज्यया निर्वृत्तिसाधनोक्तः स एव देवो जिनिर्विघ्न एषः ॥

व्यात. राजे व विद्याधरायां सात सात पातले जिनाची पालखी वाहून नेली होती, इंद्रांनी तपोवनपर्यंत नेली होती याप्रमाणे भव्यांनी दीक्षामंडपापर्यंत पालखी न्यानी.

‘एवमिति’ हा श्लोक झणून तपोवनाची स्थापना करण्याकरितां दीक्षामंडपावर पुष्पाक्षता क्षेपण करावी.

‘स्वाचिचेति’ हा श्लोक झणून इंद्रांनी रचलेल्या चंद्रकांतगिऱेची स्थापना करण्याकरितां दीक्षामंडपाच्या मध्ये स्थापिलेल्या सिंहासनावर पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यत.

‘उदङ्मुखेति’ हा श्लोक व मंत्र झणून पूर्वेकडे श्रीजिनमुखा करून दीक्षेमाठीं चंद्रशिलेवर मसले

आहेत असा संकल्प करून प्रतिमा सिंहासनावर स्थापन करावी.

एवं पद्यपट्टकं पठित्वा जिननिष्क्रमणानामगमहोत्सवस्थापनाय प्रतिमात्रे पुनरुपस्थानं पु-
ष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥
जग्मुः पृथिव्यां प्रथमं नरेन्द्राः । ग एव देवो जिनविंश एषः ॥ १ ॥
नरेन्द्रोऽशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

यदाश्रितां श्रीशिविका धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥
जग्मुः पृथिव्यामथ खेचरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

विद्याधरराजोऽशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ अपरेऽपि केचिद्व्या-
शिविकां धृत्वा सप्त पदानि गच्छेयुः ॥ २ ॥

यस्य प्रभोः श्रीशिविकां प्रमोदात् स्कंधे समारोप्य वियस्येन ॥
तपोवनं निन्युरथामरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

गर्जना करणारी वाद्यं बाजू लागनात्. अप्सरांचा ममूत त्यावेळीं आपल्या नृत्यानें मर्मास गुग करितो. किंनरी
चा समूह मंजुर गायन करितो.

‘यदाश्रितां’ वगैरे तीन श्लोक म्हणून क्रमानें राजांनीं वाहून नेलेल्या पाल्सीमध्यं श्रीजिनेश्वर मसले
आहेत असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या पुढें पुष्पाक्षता अर्पण कराव्यात. याच प्रमाणें विद्याधरांनीं
वाहून नेलेल्या पाल्सीमध्यं श्रीजिन आरूढ झाले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पाक्षताक्षे-
पण करावें. याचप्रमाणें देवांनीं ती पाऊली वाहून नेली असा संकल्प करून प्रतिमेपुढें पुष्पाक्षता अर्पण करा

सुरेन्द्रोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमांश्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इंद्राः स्वयमेव शिविकां धृत्वा दीक्षामंडपं गच्छेयुः ॥ ३ ॥

एवं विनिष्कम्य यमाससाद पुण्याश्रमं तीर्थकरः प्रशान्तः ॥

स एव चायं जिनमंडपोस्तु श्रीमूलवेद्यां विहितप्रतीच्यां

तपोवनपुण्याश्रमस्थापनाय दीक्षाग्रहणमंडपे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

स्वचित्तकल्पे विपुले विशुद्धे शिलातले यत्र तु चंद्रकरंते ॥

सुरेन्द्रकल्पे भगवान्निविष्टस्तेदेव पीठ दृढमेतदस्तु ॥

सुरेन्द्रविरचितचद्रकांतशिलास्थापनं य तन्मंडपमध्यस्थापितपीठेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

उदङ्मुखः पूर्वमुखोयवा यो निविष्टवान्पूतशिलोपरिष्ठात् ॥

प्रव्रज्यया निर्धृतिसाधनोत्कः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

व्यात. राजे व विद्याधर यांनीं सात सात पावलं जिनाचीं पालसी वाहून नेली होती, इंद्रांनीं तपोवनापर्यंत नेली होती याप्रमाणें भव्यांनीं दीक्षामंडपापर्यंत पालसी न्याही.

‘एवमिति’ हा श्लोक झणून तपोवनाची स्थापना करण्याकरिता दीक्षामंडपावर पुष्पाक्षता क्षेपण करावी.

‘स्वचित्तेति’ हा श्लोक झणून इंद्रांनीं रचलेल्या चंद्रकांतशिलेची स्थापना करण्याकरिता दीक्षामंडपाच्या मध्यें स्थापिलेल्या सिंहासनावर पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

‘उदङ्मुखेति’ हा श्लोक व मंत्र झणून पूर्वेकडे श्रीजिनमुरा करून दीक्षेमाझीं चंद्रशिलेवर वसले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमा सिंहासनावर स्थापन करावी.

ओं ह्रीं श्रीं धर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह सुन्दरविरचितचंद्रकांतशिलातले तिष्ठ २ स्याहा ॥
इति प्रतिमास्थापनम् ॥ ६ ॥

तर्पणं यत्तदिहास्तु दीक्षावृक्षोऽपि सोयं च शिलापि सेयं ॥

स पुण्यकालोऽप्ययमेव यद्यदीक्षोचितं तत्तदिहास्तु सर्वं ॥

दीक्षोचितद्रव्यक्षेत्रकालभावसामग्रीस्थापनाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

यः सर्वसिद्धान्त्रणिपत्य केशानुत्पाद्य त्रिव्यावरमाल्यभूषाः ॥

लक्ष्म्या प्रवत्राज निजात्मलब्धैः स एव देवो जिन विंश एषः ॥

ओं नमो भगवतेऽर्हते सद्यःसामायिकप्रपन्नाय कंकणमपनयामि स्वाहा । कंकणमपनीय दीक्षा-
स्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ८ ॥

ये क्षत्रिया मोक्षमपेक्ष्य दीक्षामक्षार्थकाक्षाक्षणां क्षमाढ्यां ॥

वीक्षाक्षणे ते जगृहुर्जिनस्य मुमुक्षवोऽमी स्युरिह प्रतीक्ष्याः ॥

७ 'तपोवनमिति' हा श्लोक ह्यणुर्नदीक्षला योग्य अशी द्रव्य, क्षेत्र, काल भावात्मक सामग्रीची स्था-
पना करण्याकरिता चाहीकड पुष्पाक्षताक्षेपण करावें. दीक्षामंडपात हें तपोवन आहे, हा दीक्षावृक्ष आहे, ही
चंद्रकांतशिला आहे, व हा दीक्षचा पुण्यकाल आहे अशी दीक्षासामग्रीची स्थापना करावी.

८ 'यः' इति हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यणुन जिनेश्वरांनीं सिद्धांस नमस्कार करून केशलांच केली व
सर्व वस्त्राभूषणें त्याणुन दीक्षा घेतली व मंगलार्थीनाचा स्वीकार केला-हा संकल्प जिनप्रतिमेश्चें करून प्रति-
मेच्या हातास बांधलेलें कंकण सोडावें व तिच्यावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावें.

९ 'ये क्षत्रिया इति' हा श्लोक ह्यणुन भोजिनावरोवर मोक्षप्राप्त्यर्थे पुष्कळशा राजांनीं दीक्षा घेतली होती.

तीर्थकृता सह दीक्षितमुमुक्षुगणस्थापनाय तत्समीपस्थापितासु अन्यासु प्रतिष्ठेयप्रतिमासु पुष्पाणि क्षिपेत् ॥ ९ ॥

अथासिंधाराव्रतमद्वितीयं निर्वाणदीक्षाग्रहणं दधानम् ॥

यमर्चयामासुरशेषशक्रास्तमर्चयामो जगद्वचनाः ॥

पूजावसरप्रार्थनापूर्वकपुष्पजलिः ॥ १० ॥

अथ पूजा ।

सारशांतरसनिर्जितात्मवत्स्वपदाग्रप्रति तेन वारिणा ॥

तीर्थकृन्मुनिललाम तावकं यायजीमि पदपंकजद्वयम् ॥ जलं ॥ १ ॥

सद्गुणप्रणुतचंदनेन ते कीर्तिवत्सकलतोपपोषिणा ॥ तीर्थं ॥ गंधं ॥ २ ॥

ही कल्पना मनांत आपून आपून जिनप्रतिमेवरोवर असरेच्या प्रतिभावर पुढे टाकवित.

१० 'अथासिंधावेति' हा श्लोक हापून ज्यांनी तत्प्राप्तिचा धागेप्रमाणे आद्वितीय अशी दीक्षा ग्रहण केली व ज्यांचे सर्व इंद्रांनी पूजन केलें अशा त्या त्रैलोक्यास पूजनीय जिनद्रांची आह्मी पूजा करितों अशा अर्थाचा श्लोक हापून जिनद्रांनी दीक्षा घेतली आहे असे समजून श्रीजिनप्रतिमेची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. ती याप्रमाणे:—

(१) 'सारशांतेति' हा श्लोक हापून जिनचरणीं जल अर्पण करावें.

२ 'सद्गुणेति' हा श्लोक हापून जिनचरणीं गंध समर्पण कराव.

त्वन्मुखेन्दुभजनार्थमार्गैर्भवेज्जिव बलक्षक्षनेः ॥ तीर्थं ॥ अ० ॥ ३ ॥
 सुप्रसादसुकुमारनादिभस्त्वद्वचोभिरिव नव्यपुष्पकः ॥ तीर्थं ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥
 चारुणाय चरुणामृतांशुवद्वयं जैनैरपि तदं कशकिभिः ॥ तीर्थं ॥ चरुं ॥ ५ ॥
 धर्मदीपकं न ते वयं समा । भक्तुमित्यामितवत्प्रदीपकैः ॥ तीर्थं ॥ दीपं ॥ ६ ॥
 सेव्यपादं न पश्येद्भगवत्स्यान्मतोपममुधुधूमकैः ॥ तीर्थं ॥ धूपं ॥ ७ ॥
 नम्रभव्यसुकृतानुकारिभिः सारभूतमहकारकादिभिः ॥ तीर्थं ॥ फलं ॥ ८ ॥

गुणमणिगणसिंधून्भव्यलोकैकवधून् ॥

प्रकटितजिनमार्गोन्ध्वस्तामित्र्यात्वमार्गान् ॥

परिचितनिवृतत्वान्पालिताशेषसत्त्वान् ॥

शमरसजितचंद्रानर्घ्ययामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥ ९ ॥

‘त्वन्मुखेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं अथता अर्पणं कृगव्या.

‘सुप्रसाद’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं पुष्पं अर्पणं करावीत.

‘चारुणेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं चरुं अर्पणं करावी

‘धर्मदीपक’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं दीपं अर्पणं करावा.

‘सेव्यपादेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं धूपं अर्पणं करावें.

‘नक्षेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं फलं अर्पणं करावें.

‘गुणमणीति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं अर्घ्यं द्यावा.

३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

श्रीमद्विधवायाह्य प्रविमलचरित स्वात्मसद्ब्रह्मनिष्ठ ॥

स्याद्वादांभोजभानो त्रिजगदुपकृतिव्यग्रयोगीश्वर त्वात्मा ॥

अर्घ्यं चानर्घ्यनानाविधविधिविहितं द्रव्यमुद्धार्यं वर्यं ॥

प्रेक्षिष्योदारपुष्पांजलिमलिकलितं भूरिभक्त्या नमामः ॥ १० ॥

यस्य प्रभोः केशकलापार्भिद्रः संपूज्य निक्षिप्य च रत्नपात्रम् ॥

निक्षेपयामास पयःपयोधौ स एव देवो जिनविंश एषः ॥

भगवत्केशकलापस्यैद्रकुतार्चनरत्नपात्रस्थापनक्षीराब्धिनिक्षेपणस्थापनाय प्रतिमाग्रप्रदेशे पुष्पा-
क्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

येनामरेन्द्रो गुणभूषणेन त्यक्तानि दिव्याचरभूषणानि ॥

इयाज चिक्षेप च नन्दनादौ स एव देवो जिनविंश एषः ॥ २ ॥

जिनपरित्यक्तवस्त्रभूषणानाभिद्रकुतार्चननन्दनादिदिव्यस्थानस्थापनरूपसंकल्पेन विमुक्तकंक-
णेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

१० 'श्रीमद्रोधेति' हा श्लोक ह्यणून पुष्पाजलि अर्पण करावी आणि मोठ्या भक्तीनें श्रीजिनाला नम-
स्कार करावा.

१ 'यस्येति' हा श्लोक ह्यणून भगवंताच्या केशां ॥ इद्रांनी पूजा केली व रत्नकरंडकांत ॥ ठेऊन क्षी-
रसमुद्रांत त्यांचिंक्षेपण केलें हा संकल्प करून प्रतिमेच्या पुढ पुष्पाक्षताक्षेपण करावें.

२ 'येनेति' हा श्लोक म्हणून जिनेश्वराने त्यागलेल्या वस्त्राभूषणांची द्रांनं पूजा केली, नंदनवन चोरे
दिव्यस्थानीं ती ठेविली असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या सोडलेल्या कंकणावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावें.

यः सर्वसावधनिवृत्तिरूपं चारित्रमाद्यं विगतप्रमादम् ॥

आसेदिवात्सिद्धगुणानुरक्तः स एव देवो० ॥

सामायिकचारित्रातिशयस्थापनाय प्रतिभोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥

यदा तु सामायिकमापवृत्तं तदा मनःपर्ययतुर्यबोधम् ॥

अतश्चतुर्ज्ञानविराजितो यः स एव देवो० ॥

मतिश्रुतावधिमनःपर्ययाख्यज्ञानचतुष्टयस्थापनाय चतुर्वर्तिदीपावतरणं विदध्यात् ॥ ४ ॥

नमोस्तु ते स्वानुभवैक्तान नमोस्तु सामायिकवृत्त तुभ्यम् ॥

नमोस्तु ते बोधचतुष्टयाख्य नमोस्तु ते कायमत्वमुक्त ॥

इदमुक्त्वा इंद्रः पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥ ततो यष्टुप्रभृतिभ्य्यजनास्तां प्रतिमां विविधार्चनैर-

भ्यर्च्य चतुर्वर्तिदीपावतरणं कुर्यात् ॥ ५ ॥

सिद्धचारित्रयोगीशशांतिभक्तीः संसंघकाः ॥

३ 'यः सर्वेति' हा श्लोकं म्हणून सामायिकचारित्राची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पाक्षत करारें.

४ 'यदेति' हा श्लोक म्हणून जिनश्राम मति, श्रुति, अविधि व मनःपर्यय अशीं चार ज्ञानें प्राप्त झालीं असा संकल्प करून प्रतिमेवरून चार दिवे ओवाळावेत.

५ 'नमोस्त्विति', हा श्लोक म्हणून इंद्रांनं प्रतिमेला पंचांग नमस्कार करावा. तदनंतर यजमान वगैरे भव्य जीवांनीं प्रतिमेचें नानाप्रकारें पूजन करून चार दिवे ओवाळावे व पंचांग प्रणाम करावा.

६ 'सिद्धेति', हा श्लोक म्हणून चतुर्विध संघासाहित इंद्र व प्रतीद्वानीं दीक्षाग्रहण केल्याणाऱ्या

दीक्षाग्रहणकल्याणक्रियाः कुर्वन्तु याजकाः ॥ ६ ॥
यः स्वं परं साधु तथैव जानन्नग्रैस्तपोभिस्तु हठाद्विपाकम् ॥
नीत्वाशतः शातयति स्म पापं तस्मै नमो घोरतपोजुषेऽस्मै ॥ १ ॥
आमुक्ति वर्धेत यथा तथैव पपौ विशुद्धिप्रभवं प्रभूतं ॥
स्वसंविदानंदसुधारसं यः ॥ तस्मै नमो घोरतपोजुषेऽस्मै ॥ २ ॥
एतद्वद्वयं पठित्वा विशिष्टतपोनुष्ठाननिष्ठाप्रतिष्ठार्थं प्रतिमोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्हैस्त्र्यमुपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यातु यथाक्रमम् ॥ ३ ॥

ओं जिनपूजनार्थं समाहूता देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः जः जः

वेळी सिद्धभक्ति, चारित्रभक्ति, योगिभक्ति व शक्तिभक्ति या क्रिया कराव्यात.

१-२ 'यः स्वमिति' 'आमुक्ति इति च' हे दोन श्लोक झणून भगवतांनी विविध तप केलें याचा संकल्प कर. प्याकरिता प्रतिमेवर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. ज्यानें सताच्या आत्म्यानें व परमेश्वरीनें वारूत जाणिलें, ज्यानें तपोद्वारे कर्मप्रकृतीला उदयांत आणून त्यांचा नाश केला त्या सोर तप करणाऱ्या जिनाला नमन अर्पो. आत्म्याच्या विजयतेनें वाढलेलें आत्मानंदपुत मोक्षप्राप्ति होईपर्यंत यथानें प्राप्त करून त्या जिनाला नमन केलें.

३ 'सर्वे देवाः' हा श्लोक झणून जिनपूजनासाठीं बोलाविलेल्या सर्व देवांनी पणप जिनांनी पूता करून आपल्या स्थायी जाः अशा जरींचा विसर्जनंग झणून यागभज्जेकरितां पुण्यादि विषय करून सर्व देवांचें विसर्जन करावें.

इति विसर्जनमंत्रोच्चारणेन यागमंडले पुष्पांजलिं विकीर्य देवान्विसर्जयेत् ॥

प्रक्षीणदोषमलमिद्धनिजप्रकाशं ॥ लोकैकभूषणमहो निजदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रियः सपदि संबदनं विधातुं ॥ पृज्यं प्रपूज्य हृदये निदधे भवन्तं ॥

अनेन परब्रह्माध्यात्ममध्यासयेत् ॥ ४ ॥

यो लोकैकशिखामणिर्धमनिशं ध्यायन्ति योगीश्वराः ॥

येनादर्शिं समस्ततत्त्वममरा यस्मै नमस्कुर्वन्ते ॥

यस्मान्नास्त्यपरो हितस्त्रिजगते यस्यैव युक्तासता ॥

यस्मिन्केवलबोधभानुहृदितः सोऽव्याजिनोऽयं जगत् ॥ ५ ॥

ओं श्रीं ह्रीं हूं श्रीं नमः परमज्ञाताय सर्वलोकैकशांतिर्भवतु स्वाहा ॥ शांतिधारा ॥ ३ ॥

अर्चामग्रे प्रवृत्त्यत्कलशयुतवधूमग्रभृंगारनिर्यद्-

वाधोरापूतधात्रीं बहुतरविभवामादरेणानुयाताः ।

४ 'प्रक्षीणदोषेति' हा श्लोक क्षणून परब्रह्म अशा जिनेश्वराम आपल्या आत्म्याच्या ठिकाणी स्थापन करावे.

५ 'यो लोकेति' हा श्लोक क्षणून व भंज क्षणून शांतिधारा सोढावी. सर्व जगताचे जिनेश्वर करण्याण करो, असे क्षणून शांतिधारा सोढावी.

६ 'अर्चामिति' हा श्लोक व भंज क्षणून जिनमंदिरास शान्त्यर्थ तीन प्रदक्षिणा कराव्यात. प्रतीमे-

च्या पुढे कलशयुक्त सुवासिनी स्त्री नृत्य करीत अमतां व भृंगारातील जलानें शुद्धील जागा पवित्र करून

सर्वोशाः पूरयंतो बलिमनुसूत्राः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥
सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥ ६ ॥

ओं अर्हद्भ्यो नमः ।

प्रमादाज्ञानदण्डौर्विहितं विहितं न यत् ॥

जिनेद्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च तत् ॥

क्षमापणपूर्वकं पंचांगप्रणामः ॥ ७ ॥

मोहधातविदाणं० । भृगुत्पुनर्दर्शनम् ॥ इति गमनाप्रच्छनम् ॥ ८ ॥

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिसुरवरा यां जिनेद्रस्य साक्षात् ॥

चक्रुर्दीक्षाग्रहारयोत्सवविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥

तामारोप्यात्र विवे विधिवदिहकृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥

भुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टृभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥

आदरणं त्या प्रतिपत्त्या मातृः सां भव्यानी जानं. सर्वाभ्या इच्छा पूर्णं करुन फुलं च अक्षतासहित
जिनमंदिरास भव्यानी तीन प्रदक्षिणा नावात.

७ 'ग्रमादेति' श्लो० यणून क्षमा मायून पंचांग नमस्कार करावा.

८ 'इत्यमिति, या प्रमाणे इंद्रां दीक्षापद्म विधि जिनेश्वराचा केला होता. तो विधि या जि-
नप्रतिमेमभ्ये आरोपून त्याचा मंत्र प्रहार आधी येथे केला. हा दीक्षाकल्याणविधि इंद्र, यजमान वगै-
रेना नानाप्रकारचे भोग देणारा व मोक्ष देणारा होवा

इष्टप्रार्थनाय पुष्पोजलिः ॥

इत्थं निधत्ते जिनपुंगवस्य निष्क्रांतिकर्मोत्सवसंविधेयः ॥
निष्क्रान्तिकर्मोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र नूनं स हि धर्मनेमिः ॥

इत्यहेत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि
निष्क्रमणकल्याणविधिर्नाम दशमः परिच्छेदः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

१ 'इत्यमिति, या प्रमाणे जो दीक्षाकल्याणिकाचा हा विधि करितो तो परलेकीं धर्मरूपी र-
थाची धाव वनून दीक्षाकल्याणिकाच्या विधीस प्राप्त होतो.

या प्रमाणे नेमिचंद्र देवांना रचिलेल्या प्रतिष्ठातिलक नांवाच्या ग्रंथातील निष्क्रमण कल्याणिक वि-
धिर्वर्णनाचा दहावा अधिकार संपला.

एकादशः परिच्छेदः ।

अथ केवलज्ञानकल्याणम् ।

अथाङ्कुरार्पणादिनाम्नवसे दिवसे दिवा ॥

केवलज्ञानकल्याणं विदधीत यथाविधि ॥ १ ॥

तत्रादौ व्यासतो यागमंडलस्य समर्चनम् ॥

तदग्रस्थापिते पीठे प्रतिमास्थापनं ततः ॥ २ ॥

आव्हानादिविधिः स्वर्णशलाकाविनिवेशनम् ॥

कल्याणपंचकारोपः संस्कारारोपणं ततः ॥ ३ ॥

मंत्रन्यासविधिः पश्चात्प्रतिष्ठाद्योमसविधिः ॥

१ अङ्कुरारोपणं देवमापासूनं नवव्या दिवा ॥ त्रिव्या प्रतिष्ठाशालासौक्ताविधीनं केवलज्ञानकल्याणावा विधिं करावा ।

२ प्रथमतः या मंडलार्चं निस्तारार्चं पूजनं ततः तत्र यागमंडलञ्चा पुढे स्थापितेन्या मिहामानार प्रतिमास्थापनं करावे ।

३ आव्हानं वगैरे करून पादपीठं न सिंहासनं या मोपाच्या मध्यभागे मोन्याच्या मऊईची स्थापना करावी. यानंतर पंचकल्पाणि करावे न संस्कारांचे आरोपण करावे ।

४ तदनंतर मंत्राक्षरं लिहिण्याचा विधि आणि प्रतिष्ठाहोमोधि करावा. या वेळी मंधयंत्राचे आराधन

तत्काले गंधयंत्रस्थाराधनं कुसुमैर्जपः ॥ ४ ॥

प्रतिष्ठातिलकन्यासस्ततः स्यादधिवासना ॥

अथ स्वस्त्ययनं चाशीर्दानं वृक्षनिवेदनम् ॥ ५ ॥

नयनोन्मीलनं गंधलेपनं गुणरोपणम् ॥

न्यासो दशातिशीतीनां समवादिमृतेरपि ॥ ६ ॥

दिव्यातिशयसंकल्पः प्रातिहार्यग्रकल्पनम् ॥

लांछनस्थापनं यक्षयक्षीस्थापनमन्वतः ॥ ७ ॥

कल्याणपंचकारोपः कंकणस्य विमोचनम् ॥

साक्षात्कृतिर्जिनेन्द्रस्य श्रीमुखोद्घाटनं ततः ॥ ८ ॥

आणि कुलानी जप ५ रात्रा.

५ तदनंतर प्रतिष्ठातिलक लावण्याचा विधि व अधिवासन विधि हे करावेत, स्वस्त्ययनविधि, आक्षीर्षादिदान विधि, व वृक्षस्थापन हे विधि करावेत.

६ डोळे उघडणें, [नयनोन्मीलन विधि] गंधलेपन, गुणांचें आरोपण व दहा अतिशयोंचें! स्थापन व समवसरणरचना हा विधि करावा.

७ दिव्य अतिशयांचा संकल्प, आठ प्रातिहार्यांची रचना, लांछनस्थापन, यक्ष व यक्षी स्थापन हा विधि करावा.

८ कल्याण पंचकांचें आरोपण, कंकणमोचन, जिनेन्द्राचा साक्षात्कार, व श्रीमुखोद्घाटन हे विधि करावेत.

अर्घ्यपुष्पांजलिश्चाशीः शांतिधारास्तुतिर्मुदा ॥
अर्थन्यासादिकं यद्वा सहस्राख्यादिभः स्तुतिः ॥ १ ॥

संगीतं केवलज्ञानकल्याणस्योचितक्रिया ॥

पूजा मुनीनां गंधार्घ्यैर्मन्यसंधस्य तर्पणम् ॥ १० ॥

रामासविधिना यागमंडलस्य समर्चनम् ॥

द्धारपालवलिर्ब्रह्मबालिर्दिकपालसद्वलिः ॥ ११ ॥

ग्रामसंबंधिनां ब्रह्मादिकपालानां बालेस्ततः ॥

विहारघोषणापूर्वं विहारस्त्रिजगत्प्रभोः ॥ १२ ॥

कुंभैरष्टशतेनाभिषेकश्चैकादशार्चनम् ॥

विसर्जनं निर्जराणामध्यात्माध्यासनं विभोः ॥ १३ ॥

१ अर्घ्य, पुष्पांजलि आशीर्वाद, शांतिधारा, स्तुति, इंद्राग्रहन महस्र नामस्तुति हे लगवेत.
१० तदनंतर संगीत क्षणजे गायन वाद्य व नृत्य ह करा. केवलज्ञान फलध्याणाला योग्य अशी कि या करावी. मुनींचे पूजन करून गंध, अक्षता, फळ, तांबूल इत्यादि प्रांती मव्यमर्घ्याने तर्पण करावे.
११-१३ संक्षेपांनं यागमंडलाचे पूजन करून द्धारपालवलि, ब्रह्मबालि, व दिकपालवलि हे करावेत. तदनंतर ग्रामसंबंधी ब्रह्मबालि व दिकपालवलि हा विधि करावा. तदनंतर विहारघोषणा करून तीर्थस्वराचा विहार करावा. ८०० कुंभांनी अभिषेक व एकादशार्चन विधि करावा देवांचे विनयेन व ग्रभूला हृदयासम्प

शान्तिधारा ततः शान्तिबलिकर्म क्षमापणम् ॥

गमनाप्रच्छन्नं पञ्चतुक्तकर्मफलार्थना ॥ १४ ॥

इति प्रतिष्ठाद्विसाक्रियाक्रम उदीरितः

तत्तत्कर्तृविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥ १५ ॥

अथ केवलज्ञानकल्याणविधानानुवर्णविषयमः ॥

तत्रादौ पूर्ववन्मूलवेद्यां प्रतिष्ठायन्त्राराधनां निष्ठाप्य तत्कल्याणमेवं विदध्यात् ॥

पीठत्रयाग्रविलसद्भरिपीठकल्पं सद्देविकोपरि तटे निदधामि पीठं ॥

प्रक्षालयामि शुचिभिः सलिलैः पटेन प्रच्छादितेत्र निदधेक्षतपुष्पद्रुमैर्न ॥

ओं ह्रीं अहं क्षं ठ ठ श्रीपीठस्थापन करोमि स्वाहा ॥ श्रीपीठस्थापनं ॥ ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं हः नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्ररजलेन पीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा पीठप्रक्षालनम् ॥ तत्पीठोपरि प्रागग्रवस्त्राच्छादनम् ॥ ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः सकुसुमाक्षतरत्नहेमद्रुम-

१४-१५ तदनंतर शान्तिधारा, शान्ति, बलिक्रिय, व क्षमा मागणं हे विधि करावे. जाण्योविपर्यो विचारणं व केलेल्या क्रियाचे फल मागणं हे विधि करावे याप्रमाणे या प्रतिष्ठदिवसांच्या क्रियचा क्रम दाखविला. आतां या सर्व विधींचा प्रयोग दाखवितो.

(१) 'तत्रादौ इति' आतां केवलज्ञानकल्याणाचा विधि मागण्यापूर्वी पयमः मूलवेदीपर प्रतिष्ठायन्त्राराधनाविधि समाप्त करून केवलज्ञानकल्याणिक विधि या ग्रमाणे करावा :—
'पीठयंत्रेति' वेदिकेवर सिंहासन ठेऊन ते पवित्र पाण्यान धुवां तदनंतर त्याच्यावर नवीन वस्त्राच्छादवें.

स्थापनम् ॥ १ ॥ स्वच्छैस्तीर्थं ॥ पीठं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचरित्राय स्वाहा ॥
पीठार्चनम् ॥

अथ जिनपतिविंबे कर्म निष्कांतियोग्यं
विधिवदिह विधायशेषमानयि भुयः ॥
तमितरजिनविंबैरचितां मूलवेदीं
तदुपरि निहतेऽस्मिन्विष्टरे स्थापयामः ॥
इदमुक्त्वा दीक्षाग्रहणमंडपास्थितजिनविंबाग्रे पुष्पांजलिं विकीर्य
तान्विबान्नात्वा मूलवेदीयंत्रोपरिस्थापितपीठे स्थापयेत् ॥ २ ॥
इमं मंत्रं पठेत् ॥

ओं यस्य भक्तिव्रशतस्त्रिदशैः समस्तकल्याणपूजनविधिर्विदधे समस्तैः ॥
तं वेदिकोपरमपीठतले सुवस्त्रप्रच्छादिते जिनपतिं विनिवेशयामि ॥ ३ ॥

‘ओ ह्रीं दर्पमथनाय’ हा मंत्र झणून फुलें, अक्षता रत्नदर्भ यांची त्याच्यावर स्थापना करावी. ‘स्वच्छै’ हा श्लोक व मंत्र झणून पीठाचे पूजन करावे

२ ‘अथेति’ हा श्लोक झणून दीक्षाग्रहणमंडपांत असलेल्या जिनविंबाच्या पुढे पुष्पांजलि क्षेपण करून त्या जिनप्रतिमा नेऊन मूल वेदीच्या यंत्रावर स्थापलेल्या पीठावर ठेवाव्यात. तदनंतर.

३ ‘ओं यस्येति’ हा श्लोक व आब्हान स्थापन आणि ‘सन्निधीकरणांचे मंत्र झणवे. या श्लोकाचा अभि-
प्रायः—भक्तिने सर्व देवांनी ज्याचीं सर्व कल्याणिके केलीं त्या जिनपतिला वस्त्राच्छादित सिंहासनावर भी स्थापितो.

श्रीमुख्यदेवीषु जगन्न्यावासुपासमानासु सदा द्विरष्ट- ॥
स्वभावसानेऽस्त दिवोवनीर्णः स एव देवो जिनविद्य एषः ॥ ४ ॥
गर्भावतरणकल्याणस्य पनाय प्रतिभोपरि पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणमालारोपणम् ॥
ज्ञात्वा घटादिनादैर्यमुदितममराः कल्पजायाः समीयुः ॥
शच्यानयार्षितं यं सुरदनिगतः स्वांकमारोप्य नीत्वा ॥
मेरौ संस्नाप्य दुग्धांशुधिविमलजलैर्भूषयित्वा जनन्याः ॥

लिक्षेण कराव.

‘वक्ष्या’ श्लोकांचा मारांशः—सोळा भावनांच्या चित्ताने तीर्थरुनामकर्मचा षंथ शाल्यानंतर जो स्व-
र्गात इद्रपदाच्या सुखांचा अनुभव घेऊन भूतलावर अवतरण्यास उन्मुख झाल्यावर पंधरा महिने इंद्राच्या आ-
जने कुवेराने तीर्थकराच्या पित्याच्या घरी रत्नाची दृष्टि केली. शुद्धक नावाच्या देवांनीं सुर मंदार पुष्पांची
दृष्टि केली. सुगंध वारा वाहू लागला. देवांनीं वाना वाद्य वाजविली श्री व्ही वगेरे देवांनीं मातेची घेऊन उपा-
सना केली. मातेला सोळा स्वप्न पडल्यावर जो गर्भात आला तो हा जिन आहे. असा संकल्प करून प्रतिमेवर
पुष्पांजलिक्षेण कराव.

१ ‘जाचेति’ हा श्लोक लघून जन्माभिषेक कल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेण
करावें स्वर्गवासी ज्योतिर्वीभी इत्यादि देवांच्या विमानांमध्ये घंटानाद, सिंहानाद वगेरे झाल्यावर देव पितृगृही
आले. इंद्राणीने जिनशालकास इद्राजन्म दिलें. त्याने जिनाला ऐरावत हत्तीवर आपल्या मांडीवर घेऊन मेरुप-

संयोज्येद्रः सिषेवे सुरजनविनियोगोपभोग्यैः स एषः ॥
जन्माभिषेककल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

अथ निष्क्रमणकल्याणमालारोपणम् ॥

स्वभूर्गोचरयोग्यभोग्यसुलभ संत्यज्य राज्यं वक्षी ॥
यो लौकांतिकसंस्तुतः सुरकृतस्नानोत्सवालंक्रियः ॥
आरुढः शिविकां नरांश्चरामत्यैश्चगेढां वनं ॥ ६ ॥
गत्वादाय तपस्तदा स्म लभते तुर्यां धियं सोस्त्वयं ॥
निष्क्रमणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ केवलज्ञानकल्याणमालारोपणम् ॥ ६

वैतावर नेले, तेथें क्षीरसमुद्राच्या पाण्याने त्याचा अभिषेक करून देवाना जिनाच्या सेवेमध्यं ठेविलें, जिनाला अलंकृत करून मातेजवळ आणून दिलें, तोच हा जिन आहे असा संकल्प प्रतिमेवर करावा.

दीक्षाकल्याणमालारोपण

६ 'स्वभूर्गोचरोति' हा श्लोक ह्याणून दीक्षाकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेपण करावें या श्लोकाचा सारांशः—स्वर्गाय य भूतलवर्गील योग्य भोग्य पदार्थांचा उपभोग घेऊन ज्यानें राज्यत्याग केला, ज्याची लौकांतिकांनीं स्तुति केली, देवांनीं ज्याचा अभिषेक करून वस्त्रालंकारांनीं भूषित केले, जो पालर्हीत भग्न वनांत गेला व ज्यानें दीक्षा घेऊन चतुर्थ ज्ञानाची प्राप्ति करून घेतली तोच हा जिनेश्वर आहे, असा प्रतिमेत संकल्प करावा.

तिष्ठन्गुणस्थानचतुष्टये संदृष्ट्यादिकेतोऽपि च धर्म्ययोगात् ॥
 अयत्नवीतामनुजत्रयायुर्यो मोहसप्तप्रकृतीर्निहन्ति ॥ ७ ॥
 ततः क्षायिकसदृष्टिः क्षपकश्रेणिमाश्रयन् ॥
 गुणस्थाने सप्तमेऽधः प्रवृत्तकरणं भजन् ॥ ८ ॥
 अष्टमेऽपूर्वकरणं अनिवृल्यादिकं पुनः ॥
 नवमे लभते स्थानेऽत्रैवाद्यभार्गके ॥ ९ ॥
 साधारणस्थावरसूक्ष्मतिर्यगायुर्द्वयोद्योतननारकाः ॥
 द्वायातपानादिमशुकलकेन निद्रात्रयं जातिचतुष्टयं च ॥ १० ॥
 अष्टौ कपायानथ तद्वितीये तृतीयके क्लैव्यमथो तुरीये ॥
 स्त्रीविदमग्रे तु हसादिषट्कं प्रक्षिप्य पुंवेद उदीचि तद्वत् ॥ ११ ॥
 क्रोधं च मानं निवृत्तिं च लोभं षट्कं संव्रलनस्वरूपम् ॥

‘तिष्ठन्निति’ इत्यादि सहापासून अठरा श्लोक लघुन केनलज्ञातत्वात् च स्थापना करण्याकरितां प्रतिमे वर पुष्पांजलिक्षेपण करावें. या श्लोकाचा सारांशः — अविस्तसम्यग्दृष्ट्यादि चा, गुणस्थानपैकीं कोणत्याही सम्यग्दृष्ट्यात्वं व सम्यक्तत्वं यांचा नाश झाल्याने क्षायिक सम्यग्दर्शन प्राप्त होतें. तीर्थक्रमाच्या देवासु, नरकासु व तीर्थचायूंचा प्रयत्नावांचून नाश झालेला असतो. क्षायिकसम्यग्दृष्टि असे तीर्थकर क्षपणश्रेणीचा आश्रय करून सातव्या गुणस्थानात अधःकरणाची प्राप्ति करून घेतात. आठव्या गुणस्थानाचे अपूर्णकरण हे नांव आहे. यात

लोभं च तं बादरकिट्टिकुप्ला स्थाने तु सूक्ष्मादिकसांपराये ॥ १२ ॥

लोभं ततः क्षीणकषायसंज्ञे पदे सनिद्रा प्रचलामुपान्ते ॥

अंते तु घातित्रितयं परेण शुक्लेन योर्हन्क्षपयेत्स एषः ॥ १३ ॥

द्रव्याणां निजमर्थपर्ययमय भावाण्येकं वा नयैः ।

ध्यायेन्नेव चिराद्वितर्कबलतो स्थित्या पृथक्त्वेन यः ॥

अर्थव्यंजनयोगसंक्रमवता चित्तेन मोह क्षिपे-

द्बालः कुंठकुठारकेन कुटमुच्छिंदन्नियैपोऽस्तु सः ॥ १४ ॥

निर्जित्याजेयमोहं समधिगतयथाख्यातचारित्रगज्यः ॥

स्वात्मैकालविपूर्वश्रुतमयगतधीचारमह्वाननिष्ठः ॥

—००००००००—

अपूर्व करणां नी प्राप्ती होते. नवव्या गुणस्थानाचं ओनेवृत्तिहरण हे नाव ओहे. या गुणस्थानाच्या पहिल्या विभागामध्ये साधारण, स्वावर, सूक्ष्म, तिर्यगायु, तिर्यगति, उद्योत, नरकायु, नरकगति, आताप, निद्रानिद्रा, प्रचलाप्रचला, स्त्यानगृही, एकेन्द्रियजाति, द्वीन्द्रियजाति, त्रीन्द्रियजाति, चतुर्गिन्द्रियजाति, या सोळा कर्मांचा शुक्लव्यानाने नाश होतो. याच गुणस्थान च्या दुसऱ्या भागांत प्रत्याग्यान व अप्रत्याख्यान क्रोध, मान, माया, लोभ या आठ प्रकृति, तिसऱ्या भागात नपुसक पेद, चौथ्या भागात सीवद याचा नाश होता व हास्य, रति, अरति, शोक, जुगुप्सा, भय हे सहा नोकपाय, पुंयद स्वरूपाचे वनऊन पुंयेदाला भंजवलन क्रोधरूप करणें, क्रोधांला मानरूप करणें मानाला माया रूपकरणें व मायेला लोभरूप करणें अशी स्थिति या ९ व्या गुणस्थानाच्या शेवटच्या भागात होते. दहाव्या गुणस्थानात लोभ सज्जलन अगदी सूक्ष्म होतो ह्याणून या गुणस्थानला सूक्ष्मलोभ किंवा सूक्ष्मसांपराय

शुद्धस्थात्मानुभूतिप्रभवबहुनगनंदमांद्रः स साक्षात् ॥
 ज्ञानावृत्त्यादिघातित्रितयचलहगेज्जास्तु निर्यथराजः ॥ १५ ॥
 प्रक्षीणे घातिजाते निग्वगिकमहानोषदृग्धीर्गमौहयाम् ॥
 जीवनमुक्ति प्रपन्नो नृसुरमुनिमहास्थानमिहासनस्थः ॥
 यश्चाष्टप्रातिहार्यो निरातशयचतुस्त्रिगदुद्वगनिशेषः ॥
 कुर्वाणो धर्मतीर्थं विहरति न भवान् योगवत्केवलीद्रः ॥ १६ ॥

हं नांव आहे. या गुणस्थानाच्या जेवढी या लोप च े न. ज. झाली. पुढे गराह्या गुणस्थानी उपात्य समर्थी निद्रा व प्रचला यांचा नाश होतो. व शेवटच्या समर्थी दुःखा पुनःस्थानं ज्ञानागणीय, दगेवागणीय, व वीर्या-तराय या तीन घातिकर्माचा नाश जिनेश्वर करितात असा मंरूप मति ध्यतो रुग्णा द्रव्याचे पर्याय व आत्मपर्याय यांचा पृथक्त्वपितृ निचार या शुद्ध ध्यानं आठ नर ग्गा न गुणस्थानात करिता येतो या विचाराच्या वेळी अर्थ—पढागे शब्द व गण यामध्ये परचेपर नदल ज्ञान अमनो या दळु दळु केलेल्या विचाराने बोथट कुन्हाडीने लाकूड तोड्याम असा उग्रीर लागतो तसा दळु दळु मातून केविले जाते. याप्रमाणे मोहनीय कर्माचा नाश केल्यानं यथान्यात चांगि प्राप्त हेत शुद्ध अश अन्नापुमान्ना आनंदने हा जिन युक्त होतो. न ज्ञानारणादि तीन घाति कर्माची अक्ते तेथे अथोत् या गमावा गुणस्थानात सर्वा नाहींशी होत. घातिकर्माचा नाश झाला अमतां जिनभगम अंतज्ञान, दर्शन. वीर्य व सुख प्राप्त होत. या तेराव्या गुणस्थानात जिनेश्वरास जीवन्मुक्त क्षणतात. देग मनुष्य, मुनि यांच्या पधेत भगवान सिंहामनापर निराजमान होतात. यांना आठ प्रातिहार्य व चौतीस आतम्य प्राप्त होतात, व धर्मतीथांचा प्रसार करीत भगवान् विहार करितात.

तीर्थकरव्यक्तिविशेषसंवित्प्रवृत्तिमुख्यव्यवहारसिद्ध्यै ॥

यल्लक्षणं ते मतमिद्रमुख्यैस्त्वद्वैरवात्सादरमर्च्यते तव ॥ १७ ॥

निःश्रेयसाथैकनिदानभूत त्वत्पादसेवासु सदा नियुक्ते ॥

यदेशयर्क्षपु कृतेन येन शक्रादयस्तद्बहु मानयंति ॥

केवलज्ञानकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलि क्षिपेत् ॥ १८ ॥

अथ निर्वाणकल्याणमालारोपणम् ॥

अंतर्मुहूर्तायुषि चावशिष्टे सूक्ष्मक्रियाघप्रतिपातियोगात् ॥

सूक्ष्मीकरोतु स्वशरीरयोगं यः केवली योगयुतः स एषः ॥ १९ ॥

संघातबंधनरसास्तनवश्च वर्णाः । पंचाय सुस्वरशुभस्थिरगंधवद्गै ॥

द्वेधाभ्रयानममरायुरिहातुपूर्य्य संस्थानसंहननकानि तु षट् षडेव ॥ २० ॥

१७. प्रत्येक तीर्थकराचें पृथक् पृथक् ज्ञान व्हावें व त्यांचा वेगळेपणा च्यानांत यावा झणून इंद्रांनीं लांछनं उर-
विलीं आहेत. त्या लांछनांचीं आम्हाकडून आदरांत पूजा केली जाते.

१८ हे जिनेश्वरा, मोक्षप्राप्तीस असाधारण कारण असा तुझ्या चरणाची सेवा करण्यासाठीं यक्ष न यक्षी
बांची इंद्र योजना करीत असतात व त्यांचा ते बहुमान करितात.

१९ 'अंतर्मुहूर्तेति' वर्गरे श्लोक झणून निर्वाणकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रथमेवर पुष्पांजलि बे-
रण करावी. जेव्हां अंतर्मुहूर्त व्यापुष्य उरतें त्यावेळीं भगवान् सूक्ष्मक्रियाप्रतिपाति ध्यानाच्या आश्रय करून काव-
योग सूक्ष्म करितात. हें कृत्य सयोग केवलिगुणस्थानांत होतें.

२०-२३ 'संचतेति' या श्लोकाचा अभिप्राय-संचात, ५ वंचन, ५ स्तरीं ५ वर्क, ५ तुत्सर, शुभ, स्थिर,

स्पर्शशृङ्गागुरुलघुचूषितोपघातानादेयनिर्भितिविनिर्द्ययशोन्यघाताः ॥

प्रत्येकनीचकुल्युग्ममपूर्णमंगोपांगत्रयान्यतरवेद्यकदुर्भागानि ॥ २१ ॥

एतद्द्विसप्ततिविधाः प्रकृतीरयोगकेवल्युपांतसमये चरमेण शुक्ल—

ध्यानेन संक्षपयति क्षपकाधिपो यः साक्षात्स एव भगवानयमस्तु बिम्बः ॥ २२ ॥

मर्त्यायुः सुभगं मनुष्यगतिमानुष्यानुपूर्वायशः—

कीर्तीः पंचखजातिरन्यतरवेद्यं च त्रसं बादरम् ॥

पर्याप्तोच्चकुले च तीर्थकरतादेयं च तिस्रो दश ॥

क्षिप्त्वैताः प्रकृतीस्तदन्तसमये यः सिद्ध्यतीहास्तु सः ॥ २३ ॥

चित्कायं निरपायमाप्य सहजानंदं च येनोद्भिन्नं ॥

विद्युद्दामवदस्तसंहतिवपुस्तल्लज्जयैव स्वयम् ॥

दोन गंध, १ विद्यायोगति, देवायु, देवगत्वानुप्रायोग, ६ मंस्थान, ६ संहनन, ८ स्पर्श, अगुरुलघु, उच्छ्वास, उपधात, अनादेय, निर्माण, अयशस्कीर्ति, परघात, प्रत्येक, नीचकुल, अपर्याप्त, अगोपाग तीन, सातावेदनीय व अक्षतवेदनीय यापैकीं एक, दुर्भेग या बाह्यत्तर प्रकृतिचा अयोग केवली गुणस्थानाच्या उपात्य समयांत भगवान नाश करितात.

२३ 'मर्त्यायुरिति' मनुष्यायु, सुभग, मनुष्यगति, मनुष्यानुपूर्व्य, यशःकीर्ति. पंचेद्रियजाति, साता असा- तावेदनीयापैकीं एक वेदनीय कर्म, त्रस, नादर, पर्याप्त, उच्छ्वाकूल, तीर्थकात्व, या तेरा प्रकृतीचा अयोगकेवली गुणस्थानाच्या शेवटच्या समयांत भगवान् नाश करितात.

२४ 'चित्कायमिति' अविनाशी बानरूपी शरीराचा लाभ करून घेऊन भगवंताने आपले परमौदारिक शरीर

कृत्वा निःक्रिययोद्धचंदनसुखैर्योऽमौल्याग्निना ॥
 संस्कृत्यानुधगंति भस्म भवनामर्त्याः स जीयाज्जिनः ॥ २४ ॥
 विजितसकलकर्मा निर्मलध्यानयोगात् ॥
 अधिगतजगदग्रः सोर्ध्वयानः स्वभावात् ॥
 गुणनिधिरथ लब्ध्वा लोकचूडामणित्वं ॥
 सहजसुखसुतृप्तो भति योऽयं रा नोऽव्यात ॥ २५ ॥
 निर्वाणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पृष्ठांजलिं क्षिपेत् ॥
 इति कल्याणपंचकस्थापनम् ॥
 अथ संस्कारमालारापणम् ॥
 सद्दृष्टेऽलभाद्यपवर्गलक्ष्मीपर्यततत्तपदसंभवतांम् ॥

सोडून दिले. त्यावेळी विक्रियेने देव नेम गरीर निर्माण करून ते अग्नीद्रांच्या मुकुटाग्नीने जाळतात व त्यांचे भस्म आपल्या अगाला लावतात. असा तो जिनेश्वर विजयी होवो.

२५ ' विजितेति ' ज्याने निर्मल ध्यानाने सर्व कर्मे त्रिकिरी, जो गुणमपन्न होऊन स्वाभाविक ऊर्ध्वगतीने लोकाग्रीं विराजमान झाला व मादजिक सुखाने जो तृप्त झाला तो हा जिन आमचे रक्षण करे. हे सर्व श्लोक क्षणानुक्षण निर्वाणकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिपक्ष पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

याप्रमाणे पंचकल्याणिनांची स्थापना झाली.

आतां संस्कारमालांचें आरोपण.

१ ' सद्दृष्टिरिति ' मध्यगदर्शनाच्या लाभप्राप्त्यन मोक्षलक्ष्मीच्या प्राप्तीपर्यंत जीं जी पद मिळतात त्या त्या

संस्कारमाला निदधेष्टचत्वारिंशन्मितामत्र जिनेन्द्रविंशे ॥ १ ॥

संस्कारमालारोपणप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् ॥

प्रवर्द्धमानामलवर्द्धनस्य निर्वाणधोऽस्य नमो मर्माचः ॥

पवित्रचारित्र्यविधेः क्रमेण संस्कार एषोऽन चकाम्स्तु विंशे ॥ २ ॥

ओं ह्रीं अयं मम्यग्दर्शनसंस्कार इहाहर्हति स्फुरन्तु स्वाहा ॥ १ ॥

एतदर्थारोपणपरायणांतःकरणः पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् । एवमुत्तमं सर्वत्र सं-
स्कारारोपणमंत्रांतैः पृथक् पृथक् पुष्पाञ्जलिं कुर्यात् ॥ ओं ह्रीं मम्यग्ज्ञानसंस्कार इहाहर्हति स्फुरन्तु
स्वाहा ॥ २ ॥ ओं ह्रीं मम्यक्चारित्र्यसंस्कार इहाहर्हति स्फुरन्तु स्वाहा ॥ ३ ॥

द्विपट्प्रकारोऽग्रतपोभरस्य चतुर्विधाराधनगोचरत्वात् ॥

विशिष्टवर्षस्य चतुर्विधस्य संस्कार एषोऽन ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं अयं ब्राह्मण्यंततपःसंस्कार इहाहर्हति स्फुरन्तु स्वाहा ॥ ४ ॥

पदामर्ष्यं होणाद्या ४८ मंस्कारांची स्थापना कृष्ण्याची प्रतिज्ञा कृष्ण्यातर्गितां जिनविंशतार पुष्पाञ्जलि दाह्यामी.

२-३ 'प्रार्थयति' हा श्लोक कणून निर्मल मम्यग्दर्शन, निरापराध ज्ञान व पवित्र आणि निर्देष्टे चारिय या
रत्नत्रयांचा जिनविंशतार मंस्कार 'ओं ह्रीं अयं मम्यग्दर्शनमंस्कार' यंगेरे तीन मंत्र कणून कराता.

४ 'द्विपठिति' हा श्लोक कणून चार प्रकारच्या आराधनांना तिपत्र असलेल्या अभ्यंतर तप व बाण तप
यांचा व चार प्रकारच्या विशिष्ट तीर्थांचा संस्कार जिनविंशतार करावा.

ओं च्हीं चतुरंगवार्थसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ५ ॥

गुप्तित्रयस्याथ संपंचभेदसहित्युपेतस्य विशद्विहेतोः ॥

मतेत्र मात्राष्टकसंज्ञितस्य संस्कारः ॥ ६ ॥

ओं च्हीं अयं अष्टमातृमंडलप्रवेशसंस्कारः इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥

भैक्ष्यैकावान् शयनासनगव्युत्सर्गचेतोविनयेषु सम्यक् ॥

शुद्धे विशुद्धचष्टकसंचितायाः ॥ संस्कारः ॥

ओं च्हीं अयं शुद्धचष्टकावष्टमसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ७ ॥

परीषदाद्योजितनिर्जयस्य त्रियोगजासंयमवर्जनस्य ॥

कृतादिजा संयमसंहृतेश्च संस्कारः ॥

ओं च्हीं अयं अशेषपरीषहजयसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ८ ॥

ओं च्हीं अयं त्रियोगासंयमनिवृत्तिशीलतासंस्कार इहाहति ॥ ९ ॥

ओं च्हीं अयं त्रिकरणासंयमनिवृत्तिशीलतासंस्कार इहाहति ॥ १० ॥

५ 'गुप्तित्रयस्येति' हा श्लोक ह्यनून चारित्र्यविशुद्धीला कारण अस्या पांच समिति व तीन गुप्ति चांचा जिननिर्वावर संस्कार करावा. गुप्ति व समिति यांना अष्टमात्रका अर्धे नांव आहे.

७ 'भैक्षेति' हा श्लोक ह्यनून जिननिर्वावर भिक्षाशुद्धि, ईश्याशुद्धि, अंगशुद्धि, अंगशुद्धि, न्युत्सर्ग-शुद्धि, चेतःशुद्धि, विनयशुद्धि व वाक्यशुद्धि या आठ शुद्धींचा संस्कार कराना.

८-१० 'परीषहेति' हा श्लोक ह्यनून परीषहजयसंस्कार, त्रियोगापासून अर्थात मन वचन शरीर याणां मून असंयम दूर करणे हा संस्कार व कृत, कारित आणि अनुमोदनानां असंयमापासून दूर राहणे असे तीन भे-

प्राणोद्विधाः संयमशीलनस्य दशप्रकारस्य तु गीलनस्य ॥

पंचेद्वियाणां दृढनिश्चयस्य संस्कारः ।

ओं ह्रीं अयं दशमंयमत्रिशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं पंचेद्वियजयशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ १२ ॥

अनादिमंवृत्तदुर्गतसजाचतुष्टयस्यातिविनिग्रहस्य ॥

दशप्रभेदोत्तमधर्मवृत्त्या संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं चतुःसंजानिग्रहशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं अयं दशधर्मधारणसंस्कार इदमर्हति स्फुरतु स्वाहा ॥ १४ ॥

अष्टादशाश्लिष्टमहन्मानशीलावेर्लक्ष्यचतुःकमाजाम् ॥

अशीतिलक्षामितमद्गुणानां संस्कार एषोत्र चक्रास्तु विवे ॥

ओं ह्रीं अयं अष्टादशशालसहस्रसरकार इदमर्हति ॥ १५ ॥

स्कार विनिर्दिष्टाव तत्प्रवेत्त.

११-१२ 'प्राणोद्विधेति' हा श्लोकं दृष्ट्वा प्राणोद्विध्यामंयमाचा ७ पांच उद्विधांचा पराभन तरणे अणे दोन संस्कार विनिर्दिष्टाव कर्ता.

१३-१४ 'जगदि' हा श्लोकं दृष्ट्वा आहारसंज्ञा, भयसंज्ञा, परिग्रहसंज्ञा व मैथुनसंज्ञा याचा निग्रह करणे व दशधर्म धारण करणे हे दोन संस्कार कर्तव्ये.

१५-१६ 'अष्टादशेति' हा श्लोकं दृष्ट्वा अठरा हजार शील व ८४ लाख उत्तरगुण याचा संस्कार श्रीजिन-

ओं ह्रीं अयं चतुरशीतिलक्षगुणसंस्कार इहाहति ॥ १६ ॥

ध्यानस्य धर्म्यस्य मतोऽप्रमत्तवृत्तस्य नैकांततया युतस्य ॥

श्रुतोपयोगस्य दृढस्य बाढं संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं विशिष्टधर्म्यध्यानसंस्कार इहाहति० ॥ १७ ॥

ओं ह्रीं अयं एकांताप्रमत्तचारित्रसंस्कार इहाहति ॥ १८ ॥

ओं ह्रीं अयं अतिदृढश्रुतोपयोगसंस्कार इहाहति ॥ १९ ॥

अथास्वलसत्त्परिणामजालमच्छुभच्छूण्यधिरोगस्य ॥

शुद्धेस्तथानंतगुणात्मिकायाः संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं अस्खलितपरिणामश्रेणिसमधिगेहणसंस्कार इहाहति ॥ २० ॥

ओं ह्रीं अयं अनंतगुणशुद्धिसंस्कार ॥ २१ ॥

अथाप्रवृत्तादिकृतेः पृथक्त्ववितर्कवीचारमहासमाधेः ॥

अपूर्वसम्यक्करणस्य तस्य संस्कारः ॥

विवावर करावा.

१७-१९ 'ध्यानस्येति' हा श्लोक ह्यणुन निशिष्ट धर्म्यध्यानाचा, एकांताप्रमत्तचारित्राचा न अतिशय द

द अशा ज्ञानोपयोगाचा असे तीन संस्कार जिनिर्वावर करावेत.

२०-२१ 'अथेति' हा श्लोक ह्यणुन न दळणाऱ्या अशा परिणामांनी क्षुण्णश्रेणीवर आरोहण करणे हा संस्कार व अनंतगुणित परिणामशुद्धि होणे हा असे दोन संस्कार जिनिर्वावर करावे.

ओं ह्रीं अयं अथाप्रवृत्तकरणसंस्कार इहाहति ॥ २२ ॥
 ओं ह्रीं अयं पृथक्त्ववितर्कवीचारध्यानसंस्कार इहाहति ॥ २३ ॥
 ओं ह्रीं अपूर्वकरणसंस्कार इहाहति ॥ २४ ॥

ततोऽनिवृत्त्याधिष्ठेत्तस्यः कषायकणामथ बादराणां ॥

निःसारिताकिट्टिकृतेश्च तस्याः संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं अनिवृत्तिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २५ ॥

ओं ह्रीं अयं बादरकषायकिट्टिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २६ ॥

ततः परं सूक्ष्मकषायकिट्टिकृतेश्च तेषामथ बादराणां ॥

तत्किट्टिनिलेपनसंविधेश्च संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायकिट्टिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २७ ॥

ओं ह्रीं अयं बादरकषायकिट्टिकनिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ २८ ॥

२२-२४ 'अथाप्रवृत्तेति' हा श्लोकं ह्यणून अथाप्रवृत्तकरण संस्कार, पृथक्त्ववितर्क वीचार अपूर्वकरणसंस्कार कर्मावे

२५-२६ 'तत इति' हा श्लोकं ह्यणून अनिवृत्तिकरण नात्रात्राच पंस्कार व मोक्ष्या कषायांचे मुखमत्तः कुरीति जाणें हा संस्कार असे दोन संस्कार जिननिवावर करावेत.

२७-२८ 'ततः परमिति' हा श्लोकं ह्यणून सूक्ष्मकषायकिट्टिकरण हा व बादरकषाय किट्टिकनिर्लेपन असे दोन संस्कार श्री जिननिवावर करावेत.

ततः क्रमात्सूक्ष्मकषायकिट्टिनिर्लेपनं सूक्ष्मकषायवृत्तम् ॥
इत्येतयोः क्षीणकषायतायाः संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायकिट्टिकानिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ २९ ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायचारत्रसंस्कार इहाहति ॥ ३० ॥

ओं ह्रीं अयं क्षीणकषायसंस्कार इहाहति ॥ ३१ ॥

क्रमाद्यथाख्यातचरित्रमैक्यश्रुताद्यवीचारकशुक्लयोगः ॥

निःशेषघातिक्षय इत्यमीषां संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं यथाख्यातचारित्रसंस्कार इहाहति ॥ ३२ ॥

ओं ह्रीं अयं एकत्ववितर्कवीचारध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ३३ ॥

ओं ह्रीं अयं घातिकर्मनिर्मूलनसंस्कार इहाहति ॥ ३४ ॥

श्रीकेवलज्ञानदृग्गुणस्य तीर्थप्रवृत्याख्याविधेः समाधेः ॥

सूक्ष्माक्रियाधप्रतिपातिनश्च संस्कार एषोत्र चकास्तु विन्ने ॥

२९-३१ 'ततः क्रमादिति' हा श्लोकं ह्यणून सूक्ष्मकषायानिर्लेपन, सूक्ष्मकषायचारित्र व क्षीणकषायचारित्र हे संस्कार जिनविंशवार करावेत.

३२-३४ 'क्रमादिति' हा श्लोक ह्यणून यथाख्यात चारित्र, एकत्ववितर्क, घातिकर्मविनाश हे तीन संस्कार श्रीजिनविंशचैठिकाणीं करावेत.

ओं ह्रीं अयं केवलज्ञानदर्शनोद्भवसंस्कार इहाहति ॥ ३५ ॥
 ओं ह्रीं अयं धर्मतीर्थप्रवर्तनसंस्कार इहाहति ॥ ३६ ॥
 ओं ह्रीं अयं सूक्ष्माक्रियाप्रतिपातिध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ३७ ॥
 शैलेश्वरनुख्यातकृतेः प्रकर्षकृतसंस्कारस्यापि च योगकिट्टेः ॥

कृतेश्च निर्लेपनसद्विधेश्च संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं शैलेऽङ्गीकरणसंस्कार इहाहति ॥ ३८ ॥
 ओं ह्रीं अयं परमसंस्वरसंस्कार इहाहति ॥ ३९ ॥
 ओं ह्रीं अयं योगकिट्टिकाकरणसंस्कार इहाहति ॥ ४० ॥
 ओं ह्रीं अयं योगकिट्टिकानिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ ४१ ॥
 ततः समुच्छिन्नमुखक्रियानिवृत्याख्ययोगस्य सुनिर्जरायाः ॥
 निःशेषकर्मप्रकरक्षयस्य संस्कार ॥

ओं ह्रीं अयं समुच्छिन्नाक्रियानिवृत्तिध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ४२ ॥

३५-३७ 'श्रीकेवलेति' हा श्लोक ऋणून केवलज्ञानदर्शनोत्पत्ति, धर्मतीर्थप्रवृत्ति, व सुक्ष्माक्रियाप्रतिपातिभ्यान असे तीन संस्कार जिनविवावा करावेत.
 ३८-४१ 'शैलेश्वरेति' हा श्लोक ऋणून सर्व शैलांची प्राप्ति, उत्कृष्टसंस्वराची प्राप्ति, योगकिट्टिकाकरण व योगकिट्टिकानिर्लेपन या चार संस्कारांची श्रीजिनविवावर स्थापना करावी
 ४२-४४ 'ततः इति' हा श्लोक ऋणून समुच्छिन्नाक्रिया ध्यानाचा, परमनिर्जरेचा, व संपूर्णकर्मविना-

ओ ञ्ही अयं परमनिर्जरासंस्कार इहाहति ॥ ४३ ॥

ओं ञ्हीं अयं सकलकर्तृनिर्मूलनसंस्कार इहाहति ॥ ४४ ॥

अनंतदुर्वारदुरंतदुःखसंसारयायपरक्षयस्य

अनंतसिद्धत्वसुपर्ययासेः संस्कार ॥

ओं ञ्हीं अयं अनादिसंसारपर्यायविनाशसंस्कार इहाहति ॥ ४५ ॥

ओं ञ्हीं अयं अनंतसिद्धपर्यायोपलब्धिसंस्कार इहाहति ॥ ४६ ॥

अदेहसम्यक्सहजाद्वितीयज्ञानोपयोगैश्वर्योपलब्धेः ॥

तद्वत्सुदृष्टैश्वर्यस्य साक्षात् ॥ संस्कार ॥

ओं ञ्हीं अयं अशरसहजज्ञानोपयोगैश्वर्यसंस्कार इहाहति ॥ ४७ ॥

ओं ञ्हीं अयं अशरीरसहजदर्शनोपयोगैश्वर्यसंस्कार इहाहति ॥ ४८ ॥

सुदृष्टिभावादपवर्गलक्ष्मीपर्यततत्त्वसंभवतीम् ॥

गाचा असे तीन संस्कार जिनिर्विनावर कराते

४५—४६ 'अनंतेति' हा श्लोक हाणून अनादिकालच्या संसारपर्यायाचा नाश झाला अशा अभिप्रायाचा व

अनंत सिद्धपर्याय प्राप्त झाला याचा अशा दोन संस्कारांचे प्रतिमेवर आरोपण करावे.

४७—४८ 'अदेहेति' हा श्लोक हाणून शरीररहित अग्रे ज्ञान व दर्शन या उपयोगाची प्राप्ति झाली याचे

सूचक असे दोन संस्कार जिनिर्विनावर करावेत.

'सुदृष्टिमालेति' हा श्लोक हाणून हा अष्टेचालीस संस्कारमालाची मलाही प्राप्ति व्हावी अशी जिनेधराला

संस्कारमालां त्वमितोऽष्टचत्वारिंशन्मितां देव विदेहि नरताम् ॥
 इष्टप्रार्थनाय प्रतिमात्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 इत्यष्टचत्वारिंशत्संस्कारमालारोपणविधानम् ॥

—:—

अथ मंत्रन्यासविधानम् ॥

सालोकलोकत्रितयैकनित्यज्योतिः परब्रह्ममहोदयस्य ॥
 साक्षादभिव्यंजनमेव शब्दब्रह्मेति मंत्रानिह तान्यसामि ॥
 मंत्रन्यासप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलि क्षिपेत् ॥
 अआ इति ऋ ऋँ द्रौ भाले विंशे न्यसाम्यह ॥
 ध्यात्वा शशांकविशदावो मायार्ह रमादिकौ ॥
 ओं ऋँ अहँ श्राल्लटे ॥ २ ॥ दक्षिणतः प्रभृति करेण न्यसेत् ॥

प्रार्थना करावी व पुष्पांजलि क्षेपण करावें.

मंत्रन्यास विधि ॥

‘सालोकेति’ अलोकासहित त्रैलोक्याय प्रगट करणाच्या नित्यज्ञानरूपी ज्योतिला धारण करणाऱ्या परमात्म्याचें वैभव स्पष्ट प्रगट करणाऱें शब्दब्रह्म आहे. यास्तव त्या शब्दब्रह्माच्या मंत्राचा जिनप्रतिमेच्या अवयवावर मी न्यास करितो. अआ हे दोन वर्ण ओं ऋँ अहँ या मंत्रासहित श्री जिनेश्वराच्या कपाळावर लिहितां. हे मंत्र हातानें उजवीकडे लिहीत जावें.

इई च दक्षिणे वामे नेत्रे विंबे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं न्ह्रीं हं श्रीं इई दक्षिणेतरेत्रयोः ॥ ३ ॥ एवं सर्वत्र ॥
 उऊ च दक्षिणे वामे कर्णे विंबे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं न्ह्रीं० उउ कर्णयोः ॥ ४ ॥
 ऋ ऋ च दक्षिणे वामे विंबे घ्राणे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा शशांकविशदा वो मायाहं रमादिकौ
 ओं न्ह्रीं हं श्रीं ऋ ऋ च नासापुटयोः ॥ ५ ॥
 लृ लृ च दक्षिणे वामे गंडदेशे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं न्ह्रीं लृलृ गंडयोः ॥ ६ ॥
 ए ऐ इति द्वावूर्ध्वो धो दंतपंक्यो न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं न्ह्रीं ए ऐ ऊर्ध्वो धो दंतपंक्योः ॥ ७ ॥

३ 'इई चेति' हा श्लोक ह्यपून प्रतिमेच्या उजव्या व डाव्या नेत्राभ्ये ओं न्ह्रीं हं श्रीं इई असा मंत्र लिहावा याच प्रमाणे प्रतिमेच्या अवयवावर ओं न्ह्रीं हं श्रीं हं अक्षरे प्रथम लिहून मग त्यांच्या पुढेचे मंत्र लिहिण्याचा क्रम करावा.

४ 'उऊ चेति' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या कानांन ओं न्ह्रीं उऊ हा मंत्र लिहावा.

५ 'ऋ ऋ चे' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या नाकपुढ्यावर ओं न्ह्रीं हं श्रीं ऋ ऋ हा मंत्र लिहावा.

६ 'लृलृ च' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या गालावर ओं न्ह्रीं लृलृ हा मंत्र लिहावा.

७ 'एऐ इति' हा श्लोक ह्यपून गालच्या व वरच्या दंतपंक्तीवर ओं न्ह्रीं ए ऐ हा मंत्र लि.

ओ औ च दक्षिणे वामे स्कंधे विवे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं० ओ औ स्कंधयोः ॥ ८ ॥
 अं अश्च मस्तके विवे जिह्वाये विन्यसाम्यहम् ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं अं मस्तके अः जिह्वाये ॥ ९ ॥
 कचवर्गौ दक्षिणैथ वामे बाहौ न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं कखगघङ् चछजझञ वामभुजे ॥ १० ॥
 टतवर्गौ दक्षिणेऽथ वामे कुक्षौ न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं टठडढण तथदधन क्रमेण दक्षिणवामकुक्षयोः ॥ ११ ॥
 पफौ च दक्षिणे वामेऽप्युरौ विवे न्यसाम्यहं ।
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं प दक्षिणोरौ फ वामोरौ ॥ १२ ॥

८ 'ओ औ इति' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या साद्यावर ओ ह्रीं ओ औ हा मंत्र लि०
 ९ 'अं अथेति' हा श्लोक ळणून प्रतिमेच्या मस्तकावर व जीभीच्या अग्रभागी ओ ह्रीं अं अः हा मंत्र लि०
 १० 'कचवर्गविति' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या भुजावर क्रमानें ओं ह्रीं कखगघङ, ओं ह्रीं च-
 छजझञ असे मंत्र लिहावेत.
 ११ 'टतवर्गविति' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या पोटाच्या भागावर ओं ह्रीं टठडढण, ओं ह्रीं
 तथदधन हे मंत्र लिहावेत.
 १२ 'प फाविति' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या मांडीवर क्रमानें ओं ह्रीं प व ओ ह्रीं फ ही अ
 धरें लिहावीत.

बभौ च गुह्ये नाभौ च बिंबस्यास्य न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं ब गुह्ये भ नाभिमंदले ॥ १३ ॥
 मकारौ दक्षिणे वामे स्फिकप्रदेशे न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं मस्फिकोः ॥ १४ ॥
 यरौ कुक्षे क्रमादूर्ध्वरोमांचे च न्यस्याम्यहम् ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं य शरीरस्थाने र ऊर्ध्वरोमांचे ॥ १५ ॥
 लवौ पृष्ठे च कक्षादिसंधिदेशे न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं ल पृष्ठे व श्रीवाकक्षादंसंधिषु ॥ १६ ॥
 शकारो दक्षिणे वामे जानुनीह न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं श जानुयुग्मे ॥ १७ ॥

१३ 'बभौ चेति' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं व' हा मंत्र गुह्य भागौ व 'भ' हा मंत्र नाभिमंदलांत लिहावा.
 १४ 'मकाराविति' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं म' हा मंत्र दोन्ही कुंठणावर लिहावा.
 १५ 'यरौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं य' व 'ओं ह्रीं र' हे मंत्र क्रमाने पोटा व मस्तक वगैरे ठिका-
 णच्या केशामध्ये लिहावे.

१६ 'लवौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं ल' व 'ओं ह्रीं व' हे मंत्र क्रमाने पोटा व गळा, कारव नगरेच्या
 संधिभागामध्ये लिहावेत.

१७ 'शकारौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं श' हा मंत्र दोन्ही गुडध्यावर लिहावा.

एवं चत्वारः प्रतीन्द्राः वेद्याश्चतुर्दिक्षु होमविधिं पूर्ववत्सर्वं विदधुः ॥

अथ प्रतिष्ठाहोमकाल एव गंधयंत्राराधनमेकः प्रतीद्रः कुर्यात् ॥ तद्यथा —

मध्ये तत्तदनाहृतं परिवृतं झं ठं स्वौः कर्लीयुतम् ॥

इवीं ध्वीं हं स सुबीजकैर्वहिरता-वामडलेनावृतम् ॥

श्रीखंडादिविलिप्तहोममयसत्पात्रे लिखित्वादरा - ।

दृत्ताढ्यैः करवीररक्तकुसुमैराधये मंवनः ॥ पुष्पांजलिः ॥ ७ ॥

ओं श्रीं च्हीं हं श्रीं नमः । इत्यनेन मंत्रेण प्रतिष्ठाहोमकाल एव अष्टोत्तरशतवारं संजप्य निक्षिप्य तद्यंत्रगंधं सर्वगंधसंमिश्रं स्वर्णपात्राग्रे निक्षिप्य तदधद्रव्यैर्ध्वयमाणमंत्रेण श्रीनयनोन्मीलनं

५ 'ओं नमोहते भगवते' हा पश्चिम कुंडात समिधा टाकण्याचा होममंत्र आहे.

६ 'ओ नमोहते भगवते वृषमेति' हा उत्तरकुंडांत राक्षिधा टाकण्याचा मंत्र आहे

या प्रमाणे वेदीच्या चारी दिशेला प्रतीन्द्रांनी पूर्वाग्रभाणे सर्वा होमविधि करावा. तदनंतर प्रतिष्ठाहोमहालीच एका प्रतीद्राने गंधयंत्राराधन करावा. ते याप्रमाणेः—

७ 'मध्ये इति' केसर ववैरेन लेपलेल्या सुवर्णपात्रामध्ये आदरार्थे हें गंधयंत्र लिहावें व कर्णेरीच्या तांबड्या पुष्पांनी मंत्र झपून त्याची आराधना करावी. हे गंधयंत्र त्या त्या तीर्थंकराच्या अनाहतांतून युक्त आसावे अनाहताच्या मध्यभागी 'झं ठं' हीं अक्षरं लिहावी, समोवती स्वर लिहावेत. व 'ह्री' अक्षर लिहावे 'स्वी ध्वी' हं सः' ही बीजाक्षरं या स्वराचे वाहेर लिहावीत व या सर्वांना जलमडलाने वेढा घालावा.

'ओं च्हीं हं नमः' या मंत्राने प्रतिष्ठाहोमकाली १०८ वेळां जप करावा. व गंधयंत्रातील सुगंध केसर वगैरे पदार्थांनी पुढील मंत्र झपून चाल व अचल या प्रतिमाना नयनोन्मीलनविधि व सर्वांगलेपनविधि एकदम

सर्वांगविलेपनं च चलाचलप्रतिमयोर्युगपदेव कुर्यात् ॥ इति गंधयंत्रमंत्राराधनाविधिः ॥

शुभप्रसूनैर्मणिभिर्विशुद्धैस्तथा समत्रैरथवांगुलीभिः ॥

आराधयाम्यष्टशतं सुरेन्द्रैराध्यपादं भगवज्जिनेन्द्रम् ॥

ओं श्रीं ह्रीं श्रीं सम सन्निहितो भगवत् षष्ट् नमः इत्यनेन मंत्रेण सितरक्तसुगंधपुष्पैरामुहूर्तं तत्पुष्पजपं स्वयम्भिद्रः कुर्यात् ॥

अथ प्रतिष्ठातिलकविधानम् ॥

वितानमाल्यांवरपूर्णकुंभरंगावलीचारुचतुष्कमध्ये ॥

संस्थापयाम्यत्र शिला विशाला जिनप्रतिष्ठातिलकार्धपिष्ट्यै ॥

ओं ह्रीं ह्रीं क्षं ठठ शिलास्थापन करोमि स्वाहा ॥ १ ॥

कोणोज्ज्वलदीपचतुष्कदीप्रां चतुष्कमध्यस्थशिलां विशालाम् ॥

करावे. याप्रमाणे गंधयंत्राराधन विधि आह

‘शुभप्रसूनैर्गिति’ हा श्लोक हाणून व ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं सम सन्निहितो भगवत् षष्ट् नमः या मंत्राने पांडच्या व तााब्जा पुष्पांनी मुहूर्तपर्यंत इंद्राने १०८ वेळा जप करावा. अशा रीतीने भगवंताची आराधना करावी.

प्रतिष्ठातिलकविधि.

१ ‘वितानेति’ हा श्लोक व मंत्र हाणून जिनेश्वराला प्रतिष्ठातिलक स्वरुणांसाठी शिलास्थापन करावे. तिलक करण्याची द्रव्ये वाटण्यासाठी या गिलेचे स्थापन करावे लागते

२ ‘कोणेति’ हा श्लोक हाणून शिला धुवावी अक्षर्वांनी चोफ रचून तिच्या चांगे कोणार चार दीप ठेवा

जांबूनदोचैः कलशप्रपूजैः प्रक्षालयाम्युत्तमतीर्थवाभिः ॥

शिलाप्रक्षालनम् ॥ २ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं रेनां शिलामर्चये ॥ शिलार्चनम् ॥

प्रीतिं प्रियंगूरजनीत्यैल्यककोन्मज्जात्यादिफलं सुगंधि ॥

सद्यः फलौघं दधि मंगलार्थं सिद्धार्थसाथोभिमतार्थसिद्धिम् ॥ ३ ॥

जात्यादिपुष्प मनसः प्रसादं वृद्धिः समृद्धि स्वममृष्टिवृद्धिः ॥

ददाति सीतीभवनं तुषागे दूर्वा चिरायुः सुयशोऽक्षतौघः ॥ ४ ॥

श्रीखंडकालागरुजातिपत्रसद्वैधिपर्णोत्तमपद्मकादिः ॥

सौरभ्यमर्थः सुरभिः सुखाय भूयासुरेते तिलकोचितार्थोः ॥

इदमुक्त्वा शिलास्थापिततिलकार्थपुंजे पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ५ ॥

स्वभर्तृवत्त्वांचलबन्धितां कौसुभवत्त्वान्वितयष्टृपत्न्या ॥

चेत्. व कलशातील तीर्थजलानें शिला स्वच्छ धुवावी 'स्वच्छैस्तीर्थैरिति' हा श्लोक लघून गिलेची पूजा करावी. ३-५ 'सद्यः फलौघेति' व 'श्रीखंडेति' हे दोन श्लोक लघून तिलक करणान्या स्त्रनर पुण्याक्षता क्षेपण करान्यात. वाघाटे हे आगद देतात हळद, वेलदोडे, ककोळ, जायफल हे फलदायक आहेत. दही मगलाकरिता मानले आहे. पांडव्या मोहण्या इच्छितकार्यामिद्धि करितात. जाईची वागे फुले मनाला प्रमत्त करितात. कापूर शातता उत्पन्न करितो. दूर्वा दीर्घायुय करितात आणि अक्षता कीर्ति वाढवितात. चंदन, कृष्णागुरु, जायपत्री, गठाना, पद्मपाष्ठ वागे पदार्थांचा तिलक करितात.

६ 'स्वभर्तृ इति' हा श्लोक लघून इंद्रान्या वत्त्वाची गाठ इंद्राणिच्या नत्वाशी वांधावी. व तिलकाची द्रव्ये

शोणागाराभरणास्त्रैतान् सपेयसस्ति लङ्घितार्थान् ॥

तिलकार्थपेषणनियुक्तयष्टमिथुने कुङ्कुमरंजिताक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

स्वाहातकोमादिकमंगलादिमन्त्रेण जप्त्वा तिलकार्थकल्कम् ॥

सौवर्णपात्रे विनिधाय तेन लग्नोदयेऽस्मिन्तिलकं विधास्ये ॥ ७ ॥

ओं चत्वारि मंगलं स्वाहेति मंत्रेणैकविंशतिवारान् तिलकार्थकल्कम्-
भिमन्त्रयेत् ॥ तिलकद्रव्यसज्जीकरणम् ॥

स्त्रीभ्यः पुरा कंकणबंधनाभ्यो नियोजिताभ्यः कुलकामिनीभ्यः ॥

धानागुडाढ्यलवणानि पृथग्दधेऽहं जिनप्रतिष्ठातिलकोत्सवेऽस्मिन् ॥

गुडादिव्यायनकदानम् ॥ ८ ॥

आहूता भवनामरैरनुगता य सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्समांतरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वराः ॥

तथा उभयतारुह्य वाट्टन द्यात्रीत. उभयतांवरं पुष्पाक्षता दातव्यात.

७ 'स्वाहाहेति' हा श्लोकं क्षण्यून 'ॐ चत्वारि मंगलं स्वाहेति' हा मन्त्र एतदीस वळा क्षणावा व ते

तिलरुग्ंध आमंत्रित करणे

८ 'धानागुदेति' हा श्लोक क्षण्यून ज्यांच्या हातात कंकण बांधलें आहे अशा सियांना लावा, गुळ च मीठ हे पदार्थ द्यावेत.

तं देवं जिनमर्चितं कृतधियामावाहनाद्यैर्मजे ॥

अत्र स्थापनानिक्षेपनयमाश्रित्याव्हानादिमंत्राः कथ्यन्ते ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं च्हों च्हः असि आ उसा एहि २ संवौषट् आव्हानम् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं च्हों च्हः समात्र सन्निहितो भव २ वषट् सन्निधापनम् ॥ ९ ॥

इत्थं पूर्वविधिं विधाय विधिनाव्हानादिकं स्थापना—

न्यासात्कुम्भनियोगतः प्रतिकृतौ कृत्वा जिनेन्द्रं स्मरन् ॥

लग्नादौ सति रेचकेण विधिवन्नाभौ प्रियंग्वादिना ॥

तन्मंत्रं निदयामि वाचनिनदे दिक्षु प्रसर्पत्यलम् ॥

तिलकविधिप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥ १० ॥

तेजस्त्रिमूर्तीश्वरदेशकानुजनिप्रियास्नातकबीजपूर्वम् ॥

सास्यादिको सार्हतनामनाममंत्रेण विवे तिलकं न्यसगमि ॥

मंत्रोद्धारः—ओं ह्रीं श्रीं ह्रीं अ सि आ उ सार्हता वृषभनाथस्य नाभौ तिलकं न्यसगमि

९ 'आहूतेति' हा श्लोक ह्यनूना स्थापना निक्षेपाच्या आश्रयाने आव्हानादि मंत्र हाणावेत.

१० 'इत्यमिति' हा श्लोक ह्यनूना आव्हानादि पूर्वोक्त विधि करावा व जिनेश्वराची प्रतिमेमध्ये स्थापना करावी व वाद्ये वाजत असतांना उत्तम मुहूर्तावर प्रतिमेच्या वेंचीमध्ये मी पुढील मंत्र लिहितो अशी प्रतिज्ञा करावी.

११ 'तेज इति' हा श्लोक ह्यनूना व 'ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं वगैरे मंत्र ह्यनूना वृषभनाथ जिनेश्वराच्या नाभिमध्ये

जगदेकरंजनार्थं वषट् अनेन तिलकन्यासं विदध्यात् ॥ ११ ॥ इति तिलकविधानम् ॥

अथाधिवासनविधानम् ।

जिनमतामेव सूक्ष्मं यत्सुखस्पर्शदक्षं ॥

क्षपितविविधबाधं साध्वलंकारमुख्यम् ॥

शुचित्तरमपदोषं सद्गुणं तद्दधेऽहं ॥

जिनपतिवदनाग्रे विस्तृतं कांडवल्लं ॥

ओं श्रीं ह्रीं है श्रीं णमो अरहंताणं ह्यौ नमः स्वाहा ॥ मुखवल्लमंत्रः । मुखवल्लमेवं कुर्यात् ।
त्रेदिकायामंतर्गहे च ॥

यवभालारोपणमंत्रः ।

मदनफललसन्त्या मालयैषां यवानां ॥

सुखफलगुणमालामार्हितौ सूचयन्त्या ॥

सर्व जगाचे रंजन करण्याकरिता तिलक करितो असें ह्मणून तिलकन्यास करितो. याप्रमाणें तिलकविधान संपलें.

अधिवासनविधि.

‘ जिनमतामिवेति ’ हा श्लोक ह्मणून जिनमूर्तीच्या वदनापुढे विस्तृत असें वस्त्र धरावें. हे वस्त्र जिनमताप्रमाणें सूक्ष्म आहे व जिनमताप्रमाणें सुख देण्यामध्ये दक्ष आहे. हें जिनमताप्रमाणें नाना प्रकारच्या शीतोष्णादि पीडा दूर करणारें आहे व हे उत्तम अलंकाराप्रमाणें आहे. हें जिनमताप्रमाणें निर्मल, निर्दोष, उत्तम गुणांनी युक्त व उत्तम दोषांनी युक्त असें आहे, असें हे वस्त्र जिनचिन्हाच्या वदनापुढे भी धारण करितो.

विमलदखिलदोषं प्रार्चयामो जिनेन्द्रं ॥

जनयतु जनतानां क्षेमवृद्धिं सुभिक्षम् ॥

यवमालारोपणम् ॥ २ ॥

जिनेश्वरश्रीचरणांबुजाग्रे ससोढधान्यानि समुच्चितानि ॥

अनंतवर्षेष्वपि संभवन्तीं अर्हन्तु दिव्यध्वनिसप्तभंगीम् ॥

मुखवस्त्रप्रदानपूर्वकं यममालामारोप्य जिनेन्द्रपदाग्रतः सप्तधान्यान्युपाहरतु ॥ ३ ॥

उन्मादनं मोहनतापने च यः शोषणं मारणमुच्चिनोति ॥

स्मारानिब्रूनस्य सुयोगकल्पान् क्षिपिभिर्काण्डान्मुखवस्त्रपार्श्वे ॥

ओं ह्रीं काण्डस्थापनम् ॥ ४ ॥ अथाष्टकम् ॥

२ यवमालारोपण विधि कर्तॄणां प्रथम 'मदनेति' ता श्लो ह क्कणावा. व प्रतिमेच्या कंठामन्ये यव-
माला (जगाची नाळा) घालावी. या मळेंत एत गेलकळ अमावें. सुसरूपी फलाची व विपूल गुणांची प्राप्ति
भगवंताला झाली याचें हे सूक्त आहे. हा विधि करून नंतर जिनेश्वराच्या चरणजवळ—

३ 'जिनेति' हा श्लोक लघून सप्त धान्य ठेगतीत. ही ठेवण्याचा उद्देश वस्तुमध्यं अनंत
धर्म आहेत व त्या प्रत्येक धर्मांमध्ये स्यादस्ति, स्यान्नास्ति अगैरे सात प्रकार सभवतात व जिनेश्वरान्या दिव्य-
ध्वनीमन्येही हे प्रकार संभवतात हें दाखविणें हा होय

४ 'उन्मादनेति' उन्मादन, मोहन, तापन, शोषण, व मारण अमे मदनाचे पांच बाण आहेत. या पांच
बाणांचा नाश भगवतांनी केला आहे लघून पांच बाणांची मुखवस्त्राच्या जवळ स्थापना करावी.

सुगंधिनीतलैः स्वच्छैः माधुभिर्विमलैर्जलैः ॥

अनंतज्ञानदृग्वीर्यसुखरूपं जिनं यजे ॥ १ ॥

ओं ह्रीं नमः परमोष्ठिभ्यः स्वाहा ॥ जलम् ॥

कंकोलकैलागरुसस्त्रियंगूलवंगकर्पूरकरंजितेन ॥

श्रीखंडपकेन निरस्तपकं जिनक्रमाब्जं परिलेपयामि ॥

ओं नमोर्हते सर्वशरीरावस्थिताय पृथु २ गंधं गृहाण २ स्वाहा ॥ २ ॥ गंधं ॥

जिनेन्द्रपादौ नखचन्द्रबिंबे सेवार्थमभ्यागततारकाणां ॥

पुंजायमानैर्विशदाक्षतानां पुंजैर्जिनांघ्रिं परिपूजयामि ॥ ३ ॥

ओं नमोर्हते सर्वशरीरावस्थिताय पृथु २ अक्षतान् गृहाण २ ॥ अक्षतान् ॥

यत्सौरभास्थास्तिमितालिमाला नीलोत्पलानाभिव भाति माला ॥

सा पंचकल्याणविमर्शपंचसरात्ममालारस्तु जिनेश्वरांघ्रौ ॥ ४ ॥

१ 'सुगंधी' हा श्लोक समंत्र ळणून अनंत ज्ञान, दर्शन, शक्ति व सुख यांना धारण करणाऱ्या जिनाला मी जलाने पूजितो.

२ 'कंकोलैति' हा श्लोक ळणून व त्याचा मंत्र ळणून गंधाने जिनचरणाची पूजा करावी.

३ 'जिनेंद्रेति' हा श्लोक ळणून व मंत्र ळणून अक्षता जिनचरणीं अर्पण कराव्यात.

४ 'यदिति' हा श्लोक ळणून व त्याचा मंत्र ळणून पंचकल्याणाचे सूचन करण्याकरितां मंदार, मोगरी, कमल वगैरे फुले जिनेश्वरचरणीं अर्पण करावीत.

ओं नमोर्हते यययं सर्वतो भेदिनीपुष्पवरपुष्पाणि गृहाण २ स्वाहा ॥ पुष्पं ॥ इति पंचसरमालारोपणम् ॥

क्षैर्यं बहुशः राज्यकलितं पक्वान्नमुच्चावचं ॥

भक्ष्यानिदुवलक्षतानपि खराब्जानोपदंशं पयः ॥

पूर्वं पेयमपूर्वपाकसुरस सद्गंधशाल्योदनं ॥

साम्नाय्य निज्जनित्यसारमुखसंतृप्ताय तेऽहन्ददे ॥ ५ ॥

ओं नमोर्हते सह भूतायानतमुखसंतृप्तायाग्रे चरुं विस्तारयामि स्वाहा ॥ चरुं ॥

स्वान्यप्रकाशनगुणाल्यतरोऽस्मदीयो ॥

जैनखिकालविपययोग्यमितीव हर्षात् ॥

ये कंपयंति बहुशः स्वशिरांसिर्दीपा ॥

सैर्दीपिताखिलजगज्जिनमर्चयामि ॥ ६ ॥

ओं नमोर्हते सर्वतः प्रज्ज्वल २ अभिततेजसे नमः दीपं गृहाण २ स्वाहा ॥ दीपं ॥

५ 'क्षैर्यमिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सारार व तूप मिश्रित अशी दूधखीर व इतर पुड्या भात वगैरे पदार्थ नित्य व उत्कृष्ट सुखानें तुम झालेल्या जिनाला अर्पण करितो.

६ 'स्वान्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून दीपानें अरहंताची पूजा करावी. माझ्या ठिकाणी स्वपर प्रकाशक गुण थोडा आहे व श्रीजिनेशाच्या ठिकाणी त्रैलोक्याला प्रकाशित करणारा गुण आहे झणून हर्षानें जे आपलें मस्तक कांपविततें अशा दिव्योर्नी मी जिनाची पूजा करितो.

गंधार्थयोगबहुसौरमधूपधूमलेखाशंतातिसुरभीकृतसर्वकाष्ठानं ॥

अष्टौ त्रिविष्टपतेः परितोष्टेदिक्षु निष्टसहेमयधूपघटान्यसामि ॥

ओं नमोर्हते सर्वतो दह २ तेजोधिपतये सहभूताय धूपं गृहाण २ स्वाहा ॥ धूपं ॥ अष्टसु

दिक्षु धूपघटाष्टकनिवेशनम् ॥ ७ ॥

जंघीरजंबूकदलीकपितृफलोत्तमाग्रादिफलोत्तमौघैः ॥

समर्चये नित्यफलं जिनेंद्रं नित्यामृतानंदफलोपलब्धये ॥ ८ ॥

ओं नमोर्हते सहभूताय फलानि गृहाण २ स्वाहा ॥

स्वध्यानतीव्रानलकांदिशीककामेन निर्मुक्तमिवेक्षुचापम् ॥

पुंद्रेक्षुदंडप्रकरं क्षिपामि पटोपकंठे तव देवदेव ॥ ९ ॥

इक्षुस्थापनम् ॥

७ ' 'गंधार्थेति' हा श्लोक समंत्र हणून श्रीजिनचरणीं धूप अर्पण करावा. अनेक सुगंधि पदार्थांच्या मिश्रणामुळे ज्या धूपाचा घूर सर्व दिशांना सुगंधित करितो अशा धूपाचे वंडे जिनांच्या आठी दिशेस मी ठेवितो.

८ 'जघीरेति' हा श्लोक व मंत्र हणून निंबू, जांशुक, केळी, कंवठ आणि वगैरे फळांनीं मी श्रीजिनाची मोक्षांतील आनंदरूपी फलाची प्राप्ति व्हावी हणून पूजा करितो.

९ 'स्वध्यानेति' हा श्लोक समंत्र हणून जिनेश्वराच्या सिंहासनाजवळ ऊस स्थापन करावेत. हे ऊस स्थापन करण्याचे कारण हे आहे. श्रीजिनेश्वराच्या ध्यानरूपी तीव्र अघोपासून मदनेला भीति वाटल्यामुळे तो पक्व लागला त्यावेळीं त्याचे हातातले ऊसरूपी धनुष्य गळून पडलेले आहे तेच हे आहे अशी श्रुती उत्पन्न करणारे हे ऊस जिना मी आपल्या सिंहासनाजवळ अर्पण करितो.

प्रक्षीणे स्वमले समुद्रवति यः स्वार्थप्रकाशोल्पकः ॥

गोत्रमासु त्रि गवित्कालविषयः साक्षान्महानर्हति ॥

मत्वेवं मणिभिर्जितैः प्राहितसद्गुणैर्त्कर्त्तव्यता — ॥

शंकापादकवर्णपूरमर्हत्वादाग्रतः स्थापये ॥

इति वर्णपूरस्थापनम् ॥ १० ॥

मुद्रादिरूढद्विदलप्ररूढैर्विरूढकौघैः सुकृताकुराभैः ॥

प्रौढावबोधस्य तव प्रगाढदृष्टेर्जिन श्रीचरणौ यजामि ॥

विरूढकथापनम् ॥ ११ ॥

वैलोक्यसाम्राज्यसमग्रलक्ष्मीविवाहवेदी भवतो जिनेन्द्र ॥

यवादिधान्यप्रभवकुसौघैर्यवारकाख्यैः समलकगेमि ॥

यवारकथापनम् ॥ १२ ॥

१० 'प्रक्षीणे इति' हा श्लोकं म्हणून जणपूर्वानीं अर्थात् निजनिगळाया 'गां'ने ग्रंथपुढें स्थापना करनीं मळ नाहींसा झाल्णें जणपूर्वार्थें जणग्रंथाच्या 'य' पत्रांत यण' वंनो निनेश्रुगळ्या ठिकाणचे रागादि दोष नाश पावल्यामुळे त्यांच्या ठिकाणीं त्रैलोक्यपकाशक अमा प्रकाश अर्थात् पूर्णज्ञान प्राप्त झालें आहे. तेव्हां जिनेश्वराने आम्हाला जिंकिले म्हणून त्यांनीं वर्णपूर पाठविला आहे काय ?

११ 'मुद्रादि' हा श्लोक म्हणून मृग, उडीद, हरभरे यांचे अंकुर ज्यांना विरूढ छणतात ते जिनाच्या चरणां जणु पुण्याचे अंकुर आहेत त्या अर्भे मानून त्यांची स्थापना करनी.

१२ 'वैलोक्येति' हा श्लोक म्हणून यवारकांची स्थापना वेदीच्या पुढें करावी. श्रीजिनेश्वराचें त्रैलोक्यसाम्राज्य-

फलकिसलयपुष्पाण्यामपिष्टैः कृतानि ॥
स्फुटरुचिबलिवत्याख्यानि नानाविधानि ॥
त्रिदिवभवनजश्रीप्रिषितगामृताभा-॥
न्यमरविजयहेतून्यहंतोऽग्रे न्यसाभि ॥

इति बलिवर्तिकास्थापनम् ॥ १३ ॥

जिनेश्वरश्रीचरणंबुजाग्रे सर्वाणि धान्यानि विमिश्रितानि ॥
अनंतधर्मेष्वपि संभवन्तिमहन्तु दिव्यध्वनिसप्तभंगीम् ॥
क्षीराक्षद्वयक्षतिलाक्षमाषसिद्धान्नशाल्यक्षमयैस्तु हव्यैः ॥
पंचप्रकारैर्विविधोपदंशपक्वान्नयुक्तौर्जिनमर्चयामि ॥ १५ ॥

ओं नमोर्हते सहभूतायानंतसुखसंतप्ताय चरुं विस्तारयामि स्वाहा ॥
मंगं लाति मलं त्र गाल्यति यन्मुख्यं ततो मंगलं ।
देवोर्हन्वृषमंगलोभिबिबुनुतैस्तैर्मंगलैः साधुभिः ॥

लक्ष्मीशी लग्न करणयासाठी ही विवाहवेदी आहे असे मानून वेदीपुढे सवाग्नकंधापना करावी.

१३ 'फलेति' हा श्लोक हाणून कन्या पिठस्त्री पाने, फुले, व फळे तणा करून तों जिनेश्वर प्रभूपुढे अर्पण करावी. जणू ही स्वर्गलक्ष्मीने पाठविलेले नजराणेच आहेत.

१४-१५ 'जिनेश्वरेति' व 'क्षीराक्षेति' हे दोन श्लोक हाणून श्रीजिनापुढे सर्व धान्ये मिसळून अर्पण करावीत. जिनेश्वराचे सप्तमंगीतत्व व वस्तुधर्म हे परस्पर असेच. मिसळजे जाहते, जणून दे पदार्थ अर्पण करावेत. खीर, दहीभात, तिलाचा भात, उडदाचे अन्न व अनेक चटण्या हे पूर्णवृत्त जिनाला भी अर्पण करतो.

चंचच्चाभारतालवृन्तमुकुरैर्मुख्येतरैर्मंगलै—

मुख्यं मंगलमिच्छसिद्धसुगुणान्सप्राप्तुमाराध्यते ।

ओं ह्रीं हूं ह्रौं हः अ मि आ उ सा अहं परमोष्ठिन् मंगलद्रव्यार्चनं गृहाण
१ नमः स्वाहा ॥ १६ ॥

विमलसलिलपूर्णं श्वेतभृंगारकुंभं ॥

कुराकिसलयदूर्वाबीजपूर्णचितास्यम् ॥

दधिसदकचयाढ्यं श्वेतसूत्रावृतांगं ॥

जिनपति चरणाग्रे स्थापय पूर्णसिद्धये ॥ १७ ॥ भृंगारकस्थापनम् ॥

इत्थं जिनेन्द्रे निजशुद्धशुक्लध्यानान्निदग्धाघवने सतीह ॥

कृत्वाधिवासं विविधैः शुभाथैरभ्युद्धराम्यर्घ्यमनर्घ्यमस्य ॥ १८ ॥ पूर्णार्घ्यम् ॥

प्रागुक्तपुष्पजपमंत्रेण ओं श्रीं ह्रीं ह्रौं नमः इत्यनेन मंत्रेण सप्तवारान्प्रतिमां

सृशन्नेवाभिमंत्रयेत् ॥

१६ 'मंगलतीति' हा श्लोक हणून श्रीजिनाला चामर वगैरे मंगलद्रव्ये अपण करीत.

१७ 'विभलेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून ज्यात स्वच्छ पाणी आहे, ज्याच्या मुखावर दर्भ, पान, हराळी, महाक्कंग हे ठेविले आहेत, जो दही व अक्षतांनी युक्त आहे अर्थात ज्याला दही व अक्षता लावलेल्या आहेत व ज्याला पांढरे सूत गुंडालेले आहे असा हा भृंगार (कमंडळ) पूर्ण सिद्धि व्हावी हणून जिनचरणाजवळ ठेवितो.

१८ 'इत्यमिति' हा श्लोक हणून पूर्ण अर्घ्य द्यावे पूर्वी सांगितलेल्या कण्हेरीच्या फुलांनी 'ओं श्रीं ह्रीं ह्रौं नमः' या मंत्राचा सात वेळा जप करून प्रतिमेला स्पर्श करावा.

अथ स्वस्त्ययनविधानम् ॥

स्वस्त्यस्तु नोसौ पुरुषः पुराणः स्वस्त्यस्तु मोहाद्यजितोऽजिताहन् ॥
 स्वस्त्यस्तु नः शंभवशंभवेशः स्वस्त्यस्तु चानंद्यभिनंदनोऽहन् ॥ १ ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीसुमतिर्मतर्द्धिः स्वस्त्यस्तु पद्माभजिनः सपद्मः ॥
 स्वस्त्यस्तु सत्पार्श्वसुपार्श्वदेवः स्वस्त्यस्तु चंद्राभजिनेंद्रचंद्रः ॥ २ ॥
 स्वस्त्यस्तु पुष्पायुधपुष्पदन्तः स्वस्त्यस्तु नः शीतलशीतलाहन् ॥
 श्रेयान् जिनः स्वस्ति जनाय भूयात् स्वस्तींद्रपूज्यक्रमवासुपूज्यः ॥ ३ ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीविमलोऽमलात्मा स्वस्त्यस्तु वै नित्यमनंतजिन्नः ॥
 स्वस्त्यस्तु शर्मावहधर्मनाथः स्वस्त्यस्तु शांतिर्भवदुःखशान्तिः ॥ ४ ॥
 स्वस्त्यस्तु सानंदधुङ्कुनाथः स्वस्त्यस्तु नः शश्वदरोऽमराचर्यः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः सहयमह्मिनाथः स्वस्त्यस्तु नः श्रीसुनिमुव्रतेशः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीनिमिनाथदेवः स्वस्त्यस्तु नः स्पष्टमारुतिनेमिः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः पार्श्वगतेंद्रपार्श्वः स्वस्त्यस्तु धीवर्द्धनवर्धमानः ॥ ६ ॥

१ ६ तदनंतरं स्वस्त्ययनाचे श्लोकं ह्वाणून चोवीस तीर्थंकर आमचे कल्याण करोत अशा अभिप्रायान्या
 वर्णनाचे स्वस्त्ययनविधान कराव.

धीदृग्वीर्यसुखाद्यनंतमुगुणैर्ये क्षायिकैरंचिताः ॥
 सर्वे श्रीजिनपुंगवा भगवतां तेषां गुणस्तोत्रतः ॥
 एतत्स्वस्ययनादपैति सकलः मक्लेशभावः शुभो ॥
 भावः स्यात्सुकृतं च तच्छुभविधेरादाविदं श्रेयसे ॥ ७ ॥

इति देवस्वस्ययनविधानम् ॥

श्रीपंचकल्याणमहार्हणार्हं इत्यारिः ऋषिस्वस्य यनरूपैकादशपद्यानि पठेत् ॥

अथ आशीर्वादविधिः ॥

श्रीभजिनेन्द्रा नतमोहतंदाः सुग्रेदसंपादितादिव्यपूजाः ॥

कर्णींद्रयोगाद्रनुतप्रभावास्ते सुप्रमन्ना वरदा भवंतु ॥

तत्र 'स्वागत्य ते' इत्यत्र स्थले 'सुप्रसन्ना वरदा भवन्तु ॥ इति द्वाविंशत्याशिर्वादपद्यानि पठेत् ॥ ततः पूर्वोक्तमंत्रेण 'ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः' इत्यनेन जपत्रयेण नववारानेकविंशतिवारान्वा प्रतिमां स्पृशन्नेव परमात्मानमधिवासयेत् ॥

७ 'धीदृग्वीर्यैति' - हा श्लोक व श्री पंचकल्याणमहार्हणार्हं २ क । इत्युक्त्याने ११ श्लोक ह्यणावेत, हे स्वीय कल्ययन सर्व संक्लेशभा नाहोमे होतात व पुण्ण लागते ह्यणून हा संस्यनविधि करावा.

अशीर्वादविधि ।

१ 'श्रीमदिति' वगैरे आशीर्वादाचे वाचीस श्लोक व 'ओं श्रीं', इत्यादि हा मंत्र ९ वेळा अथवा २१ वेळां जपून प्रातर्मला स्पर्श करावा, तदनंतर केवलज्ञानदृक्षाची स्थापना करावी.

अथ केवलज्ञानवृक्षस्थापनम् ॥

शाखाच्छायेन योसौ हरति खलु सतां कर्मधर्मांशुतापम् ॥

यः सौख्योदारसारं फलति शुभफलं मोक्षनाकादिभेदम् ॥

सेवते ग्रं तदर्थं विबुधजनखणा यस्य चैनं प्रभावः ॥

संगाज्जातो हि तस्य त्रिभुवनमहितः सोऽस्तु बोधिद्रुमोऽयम् ॥ १ ॥

इति तत्तत्तीर्थकरोचितकेवलज्ञानवृक्षस्थापनम् ॥ तद्वृक्षाः प्रागेवोक्ताः ॥

अथ नयनोन्मीलनम् ॥

इत्थेवं विविधार्चनोपकरणद्रव्याणि वेदीभुवः ॥

पर्यतेषु निधाय सम्यगथ लम्बे वर्तमाने शुभे ॥

आशीर्मांगलतूर्यसंस्तवरैर्व्यसि दिशां मंडले ॥

नेत्रोन्मीलनहेतवे जिनपतेः सम्मंत्रमेवं पठेत् ॥ १ ॥

ओं कैवल्यावबोधाद्यनुपमगुणधामार्हदीशो महात्मा ॥
साक्षाद्रावतीर्णो ध्रुवमिति हृदये सन्निधायतिरागात् ॥

‘शाखाच्छायेनेति’ हा श्लोक क्षणून त्या त्या तीर्थकारच्या कैवल्यानाना वृक्षाची स्थापना करावी, कैमल ज्ञानाच्या वृक्षाचे वर्णन पूर्वी केले आहे तदनंतर नयनोन्मीलन विधि करावा

‘इत्थेवं’ हा श्लोक क्षणून वाद्यादिकांचा ध्वनि होत असतां, ‘ओं कैवल्येति’ हा श्लोक च त्याचा मंत्र क्षणून नयनोन्मीलन क्रिया करावी. अनंतगुणधारक श्रीजिन या भूतलावर अवतरलेला आहे असा संकल्प करून

निर्णिक्तस्वर्णपात्रे निहितहिमपयःशर्कराभिःशलाका—

रत्नोपात्ताभिरहत्प्रतिकृतिनयनोन्मीलनं संविद्धमः ॥

ओं 'ह्रीं' अहं श्रीं नमो अरहंताणं अ सि आ उ सा श्रीं 'ह्रीं' है त्रिकालत्रिलोक-
पूजितसर्वज्ञसितरक्तनीलकांचनकृष्णनेत्रोन्मीलनानंतज्ञान—अनंतदर्शन-अनंतवीर्य—अनंतसुखात्मकाय
नयनोन्मीलनं विदधामि संवैषट् ॥ इति नयनोन्मीलनमंत्रः ॥ २ ॥

स्वर्णपात्रनिहितेन हिमपयःशर्कराभिरभ्युतेन पूर्वाराधितचंदनेन नयनोन्मीलनं रेचकेण सर्वासां
प्रतिमानां युगपदेव कुर्यात् ॥

श्रीखंडपद्मोपमदिव्यगंधजुष्टांगयष्टेर्जिनपुंगवस्य ॥

पूर्वं समाराधितचंदनेन सर्वांगलेपं विदधामि भक्त्या ॥

ओं श्रीं 'ह्रीं' है श्रीं सकलकर्मलेपनरहिताय पवित्रांगाय नमः इति गंधलेपनम् ॥ ३ ॥

अथ गुणाध्यारोपणम् ॥

प्रध्वंसतो घातिचतुष्टयस्य प्रजायतेऽनंतचतुष्टयं यत् ॥

हृदयांत त्याचे मन्त्रिधीकरण करावे. व मोन्याच्या पात्रांत कापू, दूध व साखर हे पदार्थ ठेऊन ते सळयीने घेऊन
अर्हताचा नयनोन्मीलनविधि करावा याप्रमाणं सर्व प्रतिमांचा करावा.

‘श्रीखंडेति’ हा श्लोक व्हाणून व त्याचा मंत्र व्हाणून जिनाच्या सर्वांगाला गंधलेपन करावे.

गुणाध्यारोपण

१ ‘प्रध्वंसतः’ हा श्लोक व्हाणून चार धनिकपूजा नाश झाल्याने जें जिनाला अनंतचतुष्टय प्राप्त झाले

प्रमाणसिद्धं त्रिजगत्सुसारं प्रादुर्भवत्वत्र जिने स्फुटं तत् ॥ १ ॥

अनतचतुष्टयस्थापनप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरं पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

जानाति नित्यं युगपत्स्वतोऽन्यसर्वार्थसामान्यविशेषसर्वम् ॥

निर्बाधकं स्पष्टतरं यदेतदनंतविज्ञानमिहास्तु विंबे ॥ २ ॥

स्वात्मोत्थसामान्यविशेषसर्वं साक्षात्करोत्येव समं सदा यत् ॥

सुनिश्चितासंभवबाधकं तदनंतसदर्शनमत्र भातु ॥ ३ ॥

अनंतविज्ञानमनंतदृष्टिं द्रव्येषु सर्वेषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयन्त्रित्यमसंकरादि स्तादत्र विंबे तद्वनंतवीर्यम् ॥ ४ ॥

आत्मैकजातं गतबाधजातं व्यपेतमानं विगतोपमानं ॥

अचिंत्यसारं जगदेकसारं विंबेन भूयात्तमनंतसौख्यम् ॥

हेतौ तै या जिननिवाच्या ठिकाणी प्रगट होवो. असें ह्मणून या चतुष्टयांची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

२ 'जानातीति' हा श्लोक ह्मणून निर्वाध अशा अनंतज्ञानाची प्रतिमैत कल्पना करावी

३ 'स्वात्मोत्थेति' हा श्लोक ह्मणून अनंतदर्शनाचा जिनप्रतिमैत संकल्प करावा.

४ 'अनंतेति' हा श्लोक अनंतज्ञान व दर्शन या उभयतांना धारण करण्यास समर्थ अशा अनंतशक्तीचा प्रतिमैत संकल्प करावा.

५ 'आत्मैकेति' हा श्लोक ह्मणून आत्म्यापासून उत्पन्न झालेले निर्वाध, निरुपम, उत्कृष्ट अशा अनंत-

अनंतज्ञानादिचतुष्टयप्रतिष्ठार्थं प्रतिमोक्षमांगे चतुःपुष्पीमारोपयेत् ॥ ५ ॥

सुभिक्षता दै शतयोजनेषु नभोगतिः प्राण्यवधः क्रियाभिः ॥

भुक्तेरभावोऽप्युपसर्गहानिस्तेजःप्रभावेन चतुर्मुखत्वम् ॥ ६ ॥

समस्तविद्यापरमेश्वरत्वमच्छायता निश्चलगन्धमना च ॥

समत्वभाक्केशनखत्वमेते धातिक्षयात्संतु गुणा दशास्मिन् ॥ ७ ॥

धातिक्षयोद्यदशमद्गुणस्तत्र त्वं मानुषाणां प्रकृतिं व्यतीतः ॥

त्वं देवतानामधिदेवतासि बिंबेन साक्षाद्भव विश्वनाथ ॥

धातिक्षयजदशाति रात्रस्थापनार्थं दशपुष्पीं धिपेत् ॥

शक्रादेशेन भक्त्या धनदविगचिता या समा योजनानां ॥

द्वीषट्टायाभवृत्ता सितरुचिरशिला दिक्षु सोपानपङ्क्तेः ॥

सुखाचा संकल्प श्री जिनश्रुतिर्मेत कराना या चतुष्टयावी स्थापना ऋण्यकरितां प्रतिमेवर चार फुले अर्पण करावीत.

६-९ 'सुभिक्षतेति' हा श्लोक बघून १०० योज सुकाळ असण, आ दशांतून गमन, प्राणिहिंसा न हॉणें, कवलाहार नसणें, उपसर्ग न हॉणें, तेजाच्या प्रभावांनं सर्वांना चार तोंडे दिमणें, मर्ध विद्यामध्यं पूर्ण नैपुण्य असणें, छाया नसणें, पापण्या न हळणें नख व केस न वाढणें असे दहा अतिशय धार्तिकम क्षय झाल्यांनं प्रसूला प्राप्त होतात. यांचा मूर्तिमध्यें संकल्प करण्याकरितां मूर्तीवर दहा पुष्पें टाकावीत.

९ 'शक्रादेशेनेति' इंद्राच्या आज्ञेनें कुवेर समवसण रचितो तें १२ योजनांचे व गोल आकाराचें असतें फरशी फार सुंदर व वाढती असतें. चारी शिला याग या अनंतत. जमिनीपावून अडीच कोस उंचीवर आला

खे सार्धकोशयुग्मे भुव उपरि चरन्त्या तु तस्यां सधूली-

सालप्रासादचैत्यक्षितिपथिषु चतुर्दिक्षु मन्नाट्यशालाः ॥ ९ ॥

मानस्तंभाः सरस्थो द्वितटगतलङ्घेदिकान्वानिकातो ॥

वल्गुःसालो वनालीनटनगुन्युता वेदिकावल्गुजालिः ॥

सालः कल्पद्रुमैवो नटनसङ्गनान् स्तूपिका वेदिसौधाः ॥

सालः सन्नाट्यशालास्त्रिभुवनजनैःकीर्णसंसात्रिणी ॥ १० ॥

तदग्रभागे स्थितगंधकुट्या मध्यस्थसिंहासनसंनिधिष्टः ॥

योऽनंतबोधदिचतुष्टयोर्हन्कोट्यर्कचंद्रद्युतिरस्तु सोयम् ॥ ११ ॥

समवसरणस्थानार्थं प्रतिमायाः समन्तात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ इति समवसरणस्थापनम् ॥

ज्ञातं ते अमते तीन तट त्याला अमतात. तेथे महाल चेत्युप, उत्तम अग्रे व चारी दिशेला उत्तम नृत्यशाला अमतात.

१०-११ 'मानस्तमेति' मानस्तंभ, सारोवरं, दोन्ही तटामध्ये असलेल्या वेदिका, संदक, वेली, तट उद्यान, नाटकगृह, वेदिका भजपंक्ति, तैट, कल्पवृक्षांचा समूह, नाटकगृह, रतुवेदि महाल, तट नाटकगृह, मभा व तीर्थक्षेत्र विराजमान होण्याचे ठिकाण अग्रे मपवपणाचे वर्णन आहे. - मपवपणातील गंधकुटीन्या मध्यभागी असलेल्या सिंहासनावर कोटि दृश्याप्रमाणे तैजस्वी, अनंतचतुष्टयधारक अर्हत विगनमान होतात इत्यादि समवसरणाची स्थापना करण्याकरिता प्रतिमेच्या समन्ताद्भागी पुष्पक्षेपण करावे.

१२-१९ 'मिनस्वोति' इत्यादि श्लोक क्षणोवेत व देवांनी केलेल्या चौदा अतिगर्मांनी स्थापना करण्या-

जिनस्य ब्रुवतोऽर्धाधर्षसर्वागमगधोक्तिकां ॥
 मगधेन्रवकार्यन्त सभ्या यां सास्तु वागिह ॥ १२ ॥
 मैत्री प्रतिकरां कुर्युर्जीति वारणभेजिणः ॥
 सर्वतुसंपद्वृक्षास्तु रत्नमय्यब्दवन्मही ॥ १३ ॥
 अनुवातु जिनं वातो विहरंतं तु विसृज ॥
 इहास्तु परमानंदः सर्वेषां न तनूभृताम् ॥ १४ ॥
 जिनाग्रे योजनं भूमिं मार्जयन्त्वानलामगः ॥
 तत्र गंधोदवृष्टिं च कर्वन्तु जलदमराः ॥ १५ ॥
 पद्मयानं भवेत्पंचविशतिद्विशनीकजैः ॥
 फलभारानतर्ब्रहीनिचिता भवतु क्षिताः ॥ १६ ॥
 प्रसीदन्तु दिशः सर्वाः प्रसीदतु नभःस्थलम् ॥
 एतैतेत्याव्हयन्त्वद्य भावनाः सकलामरान् ॥ १७ ॥

करिता सिंहासनावर चौदा फुलं टाकावीत चौदा अतिगय याप्रमाण मज्जावेत — १ जिनेश्वराची अर्धे मागवी भापा होणे, २ स्वाभाविक वैरी असलेल्या प्राण्याचा द्वेष नष्ट होणे, ३ सर्पे ऋतूची शोभा एकवटणे, ४ पृथ्वी रत्नाच्या दर्पणाप्रमाणे होणे, ५ जिनेश विहार करित असतां सुगंध वारा वहाणे, ६ सर्व प्राण्यांना आनंद वाटणे, ७ जिनाच्या पुढे एक योजनपर्यंत वायुकुमागकडून भूमि स्वच्छ केली जाणे, ८ मेघकुमाराकडून सुगंध जलवृष्टि केली जाणे, ९ दोनशे पंचवीस कमले प्रभु विहार करतांना वनविणे, १० पृथ्वी धान्यपूर्ण होणे ११ दिशा व आकाश

धर्मचक्रं पुरो यातु प्रभाचक्रजितार्ककम् ॥

ध्वजव्यजनभृंगारकुंभांश्छतं च चामरम् ॥ १८ ॥

सुप्रतिष्ठं च सुकुरं तनोतिन्द्रो जिग्राहः ॥ नेनेर्न नद्धिः नम्रातिशयाः संत्वमी जिने ॥

चतुर्दशेवोपनीतातिशयस्थापनार्थं पीठिकायां चतुर्दशपुष्पाणि क्षिपेत् ॥

इति दिव्यातिशयस्थापनम् ॥ १९ ॥

अथाष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनम् ॥

जिनानां जगदीशत्वव्यंजकानि जनापदां ॥ हंतूणि प्रातिहार्योणि यानि तानि न्यसास्यहं ॥ १ ॥

अष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनाय पीठिकायामष्टपुष्पीं क्षिपेत् ॥

सुमेरुकुटामतटाव्लुठच्छीमणिप्रभाविच्छुरितेंद्रचापम् ॥

व्याचास्यसिंहोच्छृतसिंहपीठं यदत्र बिंबेव तदेतदस्तु ॥ २ ॥

ओं सिंहासनाश्रयै स्वाहा । सिंहासने पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

मिथ्यांधकारक्षपणैकदक्षज्योतिःपंज्योतिरवासहेतु ॥

निर्मलं होणे, १२ भवनवामी देवाकहन सर्व देवांना आमंत्रण दिलें ज्ञाणें, १३ सूर्याला जिकलेंलें धर्मचक्र ग्रथपुढें चालणें, १४ ध्वज, पंखा, भृंगार, कलश, चत्र, चामर, सुप्रतिष्ठ व दर्पण अशीं आठ मंगलद्रव्यें याप्रमाणे देवकृत चौदा अतिशय आहेत.

१ 'जिनानामिति' ही आठमहाप्रातिहार्यें जिनस्वर्गचें त्रैलोक्यपतित्व सूचित करितात लोकांच्या आप चि नष्ट करितात. यास्तव आठ प्रातिहार्यांचे स्थापन करण्याकरिता पीठिकेवर मी आठ पुष्पं क्षेपण करितो.

२-९ 'सुमेरुरिति' इत्यादि आठ श्लोक व त्यांचे मंत्र हाणून क्रमानें १ सिंहासन, २ दिव्यध्वनि,

गंभीरताद्यातिशयरूपेता या दिव्यभाषात्र विभातु सैषा ॥ ४ ॥
 ओं दिव्यध्वनिश्रियै स्वाहा । सरस्वत्यां पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 शरच्छशांकांशुनितांतगौरां चलच्चतुःषष्टिसुचामरालिः ॥
 विलक्षयक्षामरवीज्यमाना या सात्र साक्षादियमस्तु विवे ॥ ४ ॥
 ओं चतुःषष्टिचामरश्रियै स्वाहा । चामरधारियक्षयोः पुष्पांजलिः ॥
 जिनाकसम्यक्परिवेषरूपकोट्यर्कतेजोविजयप्रकाशम् ॥
 यत्पश्यतां ससम्बोपदशि भामंडलं चारु तदेतदस्तु ॥
 ओं भामंडलश्रियै स्वाहा भामंडले पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥
 वैदूर्यभास्वद्विष्टपोद्गमगर्भच्छविच्छदो विद्रुमरुक्मवालः ॥
 अशोक्ताकृज्जगतामशोको नाम्नोर्थतो योस्तु स एष साक्षात् ॥ ६ ॥
 ओं रक्ताशोकाश्रियै स्वाहा ॥ रक्ताशोके पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 वैदूर्यदंडं परिलंबिमुक्तालंबूषकं भूत्रयनाथचिन्हं ॥
 छत्रत्रयं यच्छरदिन्दुविचत्रयोपमं नूनमिदं तदस्तु ॥ ७ ॥
 ओं छत्रत्रयश्रियै स्वाहा ॥ छत्रत्रये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 अर्धाधिकद्वादशकोटिदिव्यवाद्यानि गंभीरमरं ध्वनन्ति ॥

चामरं चामरे ४ भामंडल ५ अशोकवृक्ष ६ छत्रत्रय, ७ दंडुनि ८ छत्रत्रय या गठ प्रातिहार्याची स्थापना

प्रत्यर्थिसंत्रासपट्टनि यानि वाद्यानि दिव्यानि भवन्तु तानि ॥ ८ ॥

दुन्दुभिश्चि यै स्वाहा ॥ दुन्दुभौ पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

गंगाप्रवाहप्रतिमानुगुंजदुंगावलीमंगलगानरम्या ॥

दिव्यप्रसूनोत्करवृष्टिरहस्यभांतरे यात्र च सेयमस्तु ॥ ९ ॥

ओं पुष्पवृष्टिश्चि यै स्वाहा । मालाविद्याधरयोः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

इत्यष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनम् ॥

अथ लांछनस्थापनम् ॥

तीर्थकरणां निजवंशरूढं पृथग्विधं संव्यवहारहेतुः ॥

यच्छांछनं तत्र कृताहिदीशत्रिवस्य योग्यं विलिखामि पीठे ॥ १ ॥

पादपीठलिखितलांछने पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

एतानि वृणभादिनीर्थेकरणां पृथग्विधानि लांछनानिः—

गौर्गजोश्रः कपिः कोकः कमलं स्वस्तिकः शशी

मरुत आठवेळा पीठिफेवर पुष्पांजलिखेपु १ ३ ३ यत्रभागे आठ आतिहार्यांचा स्थापनाविधि झाला.

लांछनस्थापनविधि.

‘तीर्थकराणामिति’ हा श्लोक सण्ण पादपीठावर लिहिलेल्या लांछनावर पुष्पांजलि क्षेपण करानी. तीर्थकरांना ओळखण्याच्या खुणेला लांछन सणतात ही लांछने त्या त्या तीर्थकराच्या वंशापध्ये रूढ झाली आहेत. बैल, हत्ती, घोडे, मानस, कोकपक्षी, कमळ, स्वस्तिक, चंद्र, मगर, श्रीवृक्ष, गेंडा, रेडा, मूकर, सायाळ, वज्र

मकरः श्रीद्रुमो गंडो महिषः कोलसेरिकौ ॥ २ ॥

वज्रं मृगोज्ज्वरः कलङ्गः कूर्म उत्पलः ॥

शंखो नागाधिपः सिंहो लाछनान्यहता क्रमात् ॥ ३ ॥

अथ यक्षयक्षीस्थापनम् ॥

इंद्रो जिनेन्द्रोत्तमशासनस्य त्राणे प्रवीणं प्रणिशासनार्हम् ॥

न्ययुक्तं सत्कृत्य यमादरात् न्यसाभि यक्षं जिनसव्यभागे ॥ १ ॥

यक्षोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

लब्धाधिकारां जिनशासनस्य त्राणे ततः शासनदेवतेति ॥

रूढां सुवि प्रौढतरप्रभावां न्यसामि यक्षीं जिनवामभागे ॥

शासनदेवतोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥

अथ पंचकल्याणस्थापनम् ॥

योत्र स्वर्गावतीर्णः सुरगितिशिखरे दुग्धवाहः पयोभि ॥

हरिण, वकरा, मासा, कुंभ, कासन, नील कमल, शस व मर्पराज आणि सिंह हीं क्रमानें २४ तीर्थकरांचीं लांछनें आहेत.

‘इंद्र इति’ हा श्लोक ह्मणून इंद्रानें जिनशासनाचें रक्षणकारितां जिनाच्या उजव्या भागास यक्षस्थापना केली आहे असें समजून यक्षावर पुष्पांजलि टाकावी. या वप्रमाणें यक्षीची देखिल इंद्रानें याच कार्याकरितां जिनाच्या डावे वाजस स्थापना केली आहे ह्मणून यक्षीवर पुष्पक्षेपण करावें.

लब्ध्वा जन्माभिषेकं शतमखिविहितं त्यक्तसाम्राज्यभोगः ॥

प्रवज्योत्रैस्तपोभिस्त्रिजगदपचित्ताहृत्यमेत्योपदेष्टा ॥

दर्शित्वात्तशर्मा त्रिभुवनशिखरे भाति सिद्धोऽस्तु सोऽयम् ॥

पचकल्याणाभिव्यक्तिप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

स्वर्गावतारकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे । सद्योजाततयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥

गर्भावतारकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥

जन्माभिषेककल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे वामदेवतयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥

जन्माभिषेकस्थापनाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ३ ॥

दीक्षाग्रहणकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे अधोगतमतया रूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥

निष्कमणकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

केवलज्ञानकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे ईशानात्मतयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥

केवलज्ञानकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

‘ योत्र ’ हा श्लोक ह्मणून पंचकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी

‘ स्वर्गावतारं, वीरं तीन श्लोक ह्मणून गर्भकल्याण, जन्मकल्याण आणि दीक्षाकल्याण या तीन कल्याणिकां-
कांची अभिव्यक्ति करण्याकरितां क्रमानें तीनदां पुष्पांजलि क्षेपण करावी. जिनेश्वराचें गर्भकल्याणिकाच्या समयी,
सद्योजात, जन्मकल्याणिकाच्या वेळी नामदेव व दीक्षाकल्याणिकांत अधोर अशा नांवांची रूढी पडली आहे.

‘ केवलेति ’ हा श्लोक ह्मणून केवलकल्याणाभिव्यक्तिकरितां पुष्पांजलिक्षेपण करावें. केवलज्ञानकल्याणिका-
च्यावेळीं जिनशांवे ‘ ईशान ’ हें नांव रूढ झाले आहे.

भावितात्पुरुषावस्थामद्य यस्माद्विपर्यतः रूढस्तत्पुरुषत्वेन यः स एव जिनोऽस्त्वयं ॥
निर्वाणकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ कंकणमोक्षणम् ॥

सिद्धाभराधीश्वरसाक्षिजीवन्मुक्तिश्रियं सदगुणभूरभूतिम् ॥

भजेत्त्वसात्कृत्य जिनेश्वरो यस्तत्कंकणं त्वद्य विमोचयामि ॥ १ ॥

ओं सत्तत्त्वखरसञ्ज्ञाणं अरहंताणं णमोत्ति भोवेण ॥

जो कुणइ अणणमणो सो गच्छइ उत्तमं टाणं ॥ कंकणमोक्षणम् ॥ २ ॥

अरहंताणं नमः इति सप्ताक्षरध्यानम् ॥

अथाहं देवसाक्षात्करणध्यानम् ॥

ओं केवलणाणदिवायरकिरणकलावप्पयासियट्टाणे ॥

णवकेवललङ्घुग्गममुजणियपरमप्पयवएसो ॥ १ ॥

६ 'भावीति' हा श्लोक ह्यणन निर्वाणकल्याणभिव्यक्तिकरितो पुष्पांजलिक्षेपण कर्त्तव्यं.

१-१ 'सिद्धेति' हा श्लोक व त्याचा अरहताण नमः हा सप्ताक्षरी मंत्र ह्यणन जिनेश्वराचे कंकणमोचन करावे.
या जिनश्वराकडून अनंत गुणांव्या ऐश्वर्याने युक्त अशा जीवन्मुक्तीचा आश्रय कला जाईल. यास्तव याचा कंकण
मोचनविधि मी करितों. 'अरहताण णमो' हा सात अक्षरांचा मंत्र जो भव्य जीव-हृदया सतत चिंतितो तो उत्तम
स्थान अर्थात् मोक्ष प्राप्त करून घेतो. 'अहं देवसाक्षात्करणाचा विधि.

१-२ 'केवलेति' हे दोन श्लोक ह्यणन व त्याचा मंत्र ह्यणन प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी. अरहंताचा

असहायणाणदंसणसहिओ इदि केवली हु जोगेण ॥

जुत्तोत्ति सजोगिजिणो अणाइणिहणरिसे उत्तो ॥

इत्येषोर्हन्साक्षादत्रावतीर्णो विश्वं पाति इति स्वाहा ॥ प्रतिमोपारे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥
इत्यर्हदेवसाक्षात्करणविधानम् ॥

घटाटंकारवीणाक्कणितसुरजधान्धाक्रियाकाहलाच्छे ॥

च्छेकारोदारमेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषे ॥

आकस्याशेषकाष्ठातमथ झटिति प्रोच्छटत्युद्धटेऽभ्रं ॥

शिष्टाभीष्टार्हीदृष्ट्यै जिनमुखपटमुच्चाटये मंत्रपूर्वम् ॥

ओं उसहाइवहुमाणं पंचकल्लाणसंपण्णं महइमहावीरवहुमाणसामीणं । सिज्झउ मे महइ महाविज्झा । अठमहापाडिहरेसहियाणं । सयलकल्लाघराणं । सज्जो जाइरूवाणं । चउतिसंयोंविसे-
ससंजुत्ताणं । वत्तीसेदेविंदुमाणिमउडमत्थयमहिजाण । सयलओयस्स संतिपुट्टिबुद्धिकल्लाणाउ-
आरोगगकराणं । बलदेववासुदेवचक्कहरिसिमुणिजटिअणगगेवगूढाणं ॥

साक्षात्कार प्रतिमेभ्ये ज्ञाला अयें हा मिथि करुण समजांवे अरुहत केवलज्ञानरूपी प्रकाशानें जगांतिल सर्ग पदार्थ प्रकाशित करितात. राभ्ययदर्शन, ज्ञान, चारित्र्य, दान, लाभ, भोग, उपभोग, अनंतशक्ति व अनंतदर्शन या नऊ लब्धि जिनेश्वराला प्राप्त होतात. सहाय्यरहित ज्ञान व दर्शन या गुणांनी युक्त अशा जिनेश्वराला जेज्हां ते योगानें युक्त असतात त्यापेळी त्यांना सयोगेकेवली असैं जिनागमामध्ये बटलें आहे.

उहयलोयसुद्वफलयराणं । शुद्धसयसहस्सणिलयाणं । परापरपरम्प्याणं । अणाइणिहणाणं बलि
बाहुबलिसहिदाणं । धीरे धीरे औ हां क्षां सेणवीरे वहुमाणवीरे हं सं जयंत वराइये वज्जसिलत्थंम-
मयाणं सदा भव्वपइड्डियाणं । यत्थ सणिहिदा मे भवदु मे भवदु ठठ क्षक्ष स्वाहा ॥ श्रीमुखोच्चा-
दनमंत्रः ॥ १ ॥

धातिव्रातप्रघातप्रकटनिरवधिज्ञानदृग्वीर्यरूपः

कल्याणैः पंचभैदेः प्रविलमति चतुर्विंशता चातिशेषैः ॥

यश्चाष्टप्रातिहार्यैस्त्रिभवनपतितालंछनैस्तं यजामि ॥

स्याद्वादादामोघवाक्यं त्रिधिरचित्तमहाध्वेण देवाधिदेवम् ॥ २ ॥

ओं खवियघणघाड्कम्मा चउत्तीसातिसय पंचकल्लणा ॥

अट्ठवरपाडिहेरा अरहंता मंगलं मज्झं ॥ भूयासुरिति स्वाहा ॥

परमोत्सवेन महाध्वर्ममवतारयेत् ॥ ३ ॥

१ 'धंटांढकारेति' हा श्लोक व 'ॐ उसहह' हा मंत्र म्हणून जिनमुखावरील वस्त्र काढावे. हा विधि
करितांना नाना वाद्ये वाजवावीत. सुसोळाटन मंत्रामध्यं वृषभादि चौवीस तीर्थंकर पंचकल्याण संयुक्त आहेत त्यांना
देवेन्द्र, चक्रवर्ती, वलमंद, नरायण हे नमस्कार करितात. इत्यादि अभिप्राय आहे.

२-३ 'धातिव्रातेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून मोठ्या थाटाने भगवंतावरून महाध्वं उत्तरावे. चार
धातिकर्मांचा नाश करणारे व चौतीस अतिशयांनी युक्त आठ प्रतिहार्यसंयुक्त अरहंत माझे कल्याण करोत असे
म्हणून अर्घ्य उत्तरावे.

पुष्पेपोरिष्वो वयं पुनरिदं पुष्पेषु निःशेषकम् ॥
 निष्पीतानि मधुव्रजैर्वयमिदं निष्पापममेवितम् ॥
 इत्यालोच्य नमस्तपास्य मदामित्याशंकयन्तीश ते
 निष्पीताखिलतत्पादकमले पुष्पाणि निःपातये ॥
 ओं न्ही श्रीं क्लीं ऐं अहंत इदं पुष्पाजलिप्रार्चनं गृणीध्वं २ नमोर्हि—
 इद्यो ध्यातुभिरभीप्सितफलदेभ्यः स्वाहा ॥ पुष्पाजलिः ॥ ४ ॥
 कोटीकोटीरवीन्दुञ्जलनस ॥ धिक्कोद्योतवीतक्रमादि—
 ज्ञानज्योतिः समंतोज्ज्वलितसकलसालोकलोकोदरोयम् ॥
 देवो विध्वस्तानावृजिनजिनपतिः प्राप्तकल्याणपूजः ॥
 श्रेयःसंपादनैकक्षमपदकमलो वर्द्धतामद्वितीयम् ॥ भगवदाशिर्वादः ॥
 विजयविभवविद्यावार्थमौदार्यमाज्ञां ॥
 श्रुतिमतिधृतिनीतीः शांतिं कांतिप्रसादान् ॥

४ 'पुष्पेपोरिति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून पुष्पांजलि अर्पण करानी.
 'कोटीकोटीति' हा श्लोक म्हणून भगवान् जिनेश्वर काव्याविधि चंद्र व सूर्यपक्षां अधिक तेजस्वी आहेत, पंच
 कल्याणपूजेला प्राप्त झाले आहेत. जिनाचें ज्ञान क्रमरहित आहे व लोकालोकप्रकाशक आहे व ते मोक्षलक्ष्मी
 देण्यास समर्थ आहेत. त्यांची स्थिति सदैव अशीच राहो असा आशीर्वाद द्यावा.
 ६ 'विजयेति' विजय, संपत्ति, ज्ञान, सामर्थ्य, औदार्य, आज्ञा, कांति, नीति शांति, सम्यग्दर्शन, सम्यग्ज्ञान

दृग्वगमचरित्रं सिद्धेष्टादिप्रतिष्ठा-
वितरतु जगतोऽत्र स्थापितश्रीजिनेन्द्रः ॥

कर्तृणां कार्यकाणां जिनयजनविधेर्भृता चापरेषां ॥
भूयाद्भूयाश्च भोगः स्वजनपरिजनैः स्तात्सदारोग्यमग्रयम् ॥
शौर्यं धैर्यं च वीर्यं भवतु बहुतरं जायतां दीर्घमायुः ॥
स्वामिन्भो त्वत्प्रमादात्प्रवरसुखकरो वर्द्धतां शुद्धधर्मः ॥
सद्धर्मश्रीबलायुष्यरोगैश्वर्याभिवृद्धयः

सतु सर्वस्य लोकस्य जिनेन्द्र त्वत्प्रसादतः ॥ इत्याशीर्वादः ॥ ८ ॥
ज्वलितसकललोकालोकलोकोत्तरश्री—
कलितललितभूते कतिर्तिर्देर्मुनीन्द्रैः ॥

व चारित्र्य हे सर्व उत्कृष्ट गुण श्री जिनेश्वर सर्व जगास अर्पण करो.

७-८ 'कर्तृणां भित्ति' हे दोन श्लोक म्हणून जिनपूज त्तरागारा, परियणारा, राजा व इतर मध्य जीव यांना श्रीजिनकृपेने नानाविध भोग आरोग्य, शौर्य, धैर्य, दीर्घायु या सर्गांची प्राप्ति होणे हे दोन श्लोक आशीर्वादात्मक आहेत.

९ 'ज्वलितेति' हा श्लोक व मन्त्र हाणून भोजनचरणाजवेक शांतिधावा सोडावी. ही शांतियारा जगाच्या शापने करितां होवा.

जिनवर नव पादोपांतलः पातयामो—

भवदवशमनार्थमर्थतः शांतिधाराम् ॥ ९ ॥

ओं 'ह्रीं क्लीं ऐं' अहंत इमां शांतिधारां गृह्णीष्वं २ हं नमः स्वस्ति भद्रं भवतु जगतां शांतये
शांतिधारां निःपातयामि । शांतिकृद्भ्यः स्वाहा शांतिधारा ॥ ९ ॥

जयजयेत्यानंदस्तवनं पठेत् ॥

यथा समभ्यर्च्य जिनं तदग्रे शक्त्या धनं नित्यमहाय दत्वा ॥

स्वमुक्तिकन्यावरणाय शुल्कमाजन्म किंचिद्ब्रह्ममाददीत ॥ १० ॥

एवं यथा जिनेन्द्रमभ्यर्च्य नित्यमहार्थं अर्हंतः कोशेऽर्थं निधाय व्रतमाजन्म किंचिदादाय
विपुलारात्रिकमवतार्य धूपवटमुत्क्षिप्य पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥

ततः सहस्रनामादिनानाविधमहास्तवैः । गीर्द्धैर्नृत्यैश्चवाद्यैश्च जिनमाराधये मुदा ॥ ११ ॥

सिद्धश्रुतचरित्रविंशातिभक्तीः संसंधकाः । केवलज्ञानकल्याणक्रियां कुर्वन्तु याजकाः ॥ १२ ॥

या नंतर 'जयजय' या श्लोकापासून आरंभिलें जाणारें आनंदस्तवन करावें.

१० 'यष्टेति हा श्लोक म्हणून प्रतिष्ठा करणाऱ्याने नेहमीं जिनाची पूजा चालावी म्हणून यथाशक्ति भांडारांत धन द्यावें. व आजन्म एखादें व्रत घ्यावें. तदनंतर आरती करून पंचांग नमस्कार करावा.

११-१२ 'तत इति' हा श्लोक म्हणून सहस्रनाम चंगेरें स्तुति म्हणावी. गीत, व वाद्यांनीं जिनाची आराधना करावी.

१३ 'सुगंधीति' इत्यादि श्लोक म्हणून मुनीची पूजा करावी. 'श्रीमज्जिनेन्द्रा' इत्यादि चावीस आशीर्वादात्मक

सुगंधिशीतलैः स्वच्छैः स्नादुभिर्विमलैर्जलैः । सार्धद्वीपद्वयातीतभवद्भ्ययतीन्यजे ॥ १३ ॥

इत्यादिभिर्भुनिवृंदारकान् गर्चयेत् 'श्रीमाज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा' इत्यादिद्वाविंशत्याशिर्वाङ्पद्याना विजयविभवविद्येत्यादिपद्यत्रयस्य च पाठेन शेषगंधाक्षताभिः भव्यसंधं संतर्पयेत् ॥

अथ यागमंडलाराधनोक्तप्रथमगद्यपद्याभ्यां प्रथमपद्यमात्रेण वा, प्रधानपूजया वेदिका निवासिसर्वपरिवारदेवानभ्यर्चयेत् ॥

शिलामध्येथ नासाया इत्यादिमंत्रैर्गर्भगृहद्वारे क्षेत्रपालादिद्वारपालकान् । श्रीविमानस्य मध्ये ब्रह्माणं, तत्प्रादक्षिण्येन स्थितदिकपालकान्, 'मध्येगृहं विधातरम् इत्यादि मंत्रैः संतर्प्य । सर्वार्णह्यक्षछत्रत्रयाभ्यां सह गत्वा ग्राममध्ये ब्रह्माणं, ग्रामस्य पूर्वोदिदिक्षु दिक्पालान्प्रगुक्तमंत्रैरेवाभ्यर्चयेत् ॥ ततो वेदिकास्थितचलजिनविबाग्रे श्रीविहारघोषणामुद्धोष्य गंधकुटिसंकल्पे चतुष्के तद्विंबं निवेश्य महाभूत्या श्रीविमानं परीत्य ग्रामप्रदाक्षिणमपि कृत्वा पूर्वस्थाने जिनविंबं निवेश्य शान्तिबलिमिष्टप्रार्थनां क्षमापणं सर्वदेवताविसर्जनं कृत्वा अष्टोत्तरकलशैर्वक्ष्यमाणविधिना महाभिषेकं एकादशमहामहं च विधाय प्रतिष्ठादिवसाक्रियां निष्ठापयेत् । तद्यथाः—तावदियं विहारघोषणा ॥

श्लोकं म्हणून व 'विजयेति' तीन श्लोक म्हणून भव्यसमूहास गंध, अक्षता, तांबूड इत्यादिकांनीं खुप करावे.

'अथेत' तदनन्तर यागमंडलाराधना प्रकरणात लिहिलेल्या पहिल्या गद्यपद्याने अथवा प्रथम पद्याने प्रधानपूजेने वेदिकानिवासि सर्व परिवार देवांची आराधना करावी. 'शिलामध्ये' इत्यादि मंत्रांनी गर्भगृहाच्या दरवाजावर क्षेत्रपाल वगैरे द्वारपालांना, श्री विमानाच्या मध्यभागी बळा व त्याच्या डाव्या बाजूस असलेल्या दिक्पालांना, मध्येगृह, इत्यादि मंत्रांनी संतुष्ट करून सर्वार्णह्यक्ष व छत्रत्रय यासह जाऊन

विन्यस्तांजलिना विहारसमये शक्रेण विज्ञापिते
लोकानां हिताभिच्छाया जगतां नाथे विहारोन्मुखे ॥
रोधःकोडविसर्पिणीं सुरवरा यां चक्राघोषणा—
मस्मिञ्जनविहारमंगलमुखे सेयं मया ध्रुप्यते ॥ १ ॥

स्वस्तिं समस्तसुरासुराधीशमिमुकुटमकरिकाशोणकोणकपणममृणितचरणपीठपृष्ठः प्रादुर्भू-
तानंतचतुष्टयविभूतिर्भूतहितैकतानप्रवृत्तिः संजीवनौषधमाजवज्रवसंस्वरमूर्च्छितानाम् ॥ प्रथमतरमंगलं
मंगलानां । अद्वितीयशरणं नारणार्थिनां । आविष्कृतपरमार्हन्त्यमहिमा भगवाननपेक्ष्यमाणः किल
लोकहितापादनौत्सुक्यतरालितचेतसः प्राचीनबर्हिषो विहारसमयासत्तिविज्ञापनाम् । अर्चितनीय
प्रवृत्तिवैभवः सकलजगत्सुकृतसामग्रीमनुमन्यमान इव स्वयमसावलकरोति नभोभागपथे परार्धे
पद्मयानकम् ॥

गावामर्धे ब्रह्मा व गांवाच्या पूर्वादि दिशामर्धे दिक्पालांना पूर्वोक्त मंत्रांनीच पूजावे. तदनन्तर वेदिकेवर
असलेल्या चलजिनप्रतिमेच्या पुढे श्री विहाराची घोषणा करावी. गंधकुटीवर श्री जिनविंब ठेऊन मोठ्या था-
टाने जिनमंदिराला प्रदक्षिणा द्यावी व ग्रामप्रदक्षिणाही करून पूर्वीच्या ठिकाणीं जिनविंब स्थापाने. त्यावेळीं
शांतिचलि, इष्टप्रार्थना, क्षमापण, सर्वदेवताप्रियमर्जन हीं कृत्ये करून १०८ कलशार्थी व पुढे सांगितले जा-
णाऱ्या विधीने महाभिषेक व एकादश महामह हे विधि करून प्रतिष्ठादिवसाची क्रिया संपवावी. ग्रथमतः
विहारघोषणेचें सवित्तरस्वरूप सांगतात. ' विन्यस्तांजलिनेति ' हा श्लोक म्हणून इंद्राने त्रैलोक्याचें हित
व्हावें म्हणून जिनेश्वराला हात जोडून विहार करण्यासाठीं प्रार्थना केली.

अभी चानंदनिर्भरपूर्यते सुरशांखिकैः शंखाः । अधरिताभोग्रनिर्घोषाणि वाद्यन्ते चातोद्यानि
उपरि च सेवते समुन्मिषन्मणिमरीचिनिचयमुषितविरोचनरुचिप्रदानं लोकत्रयाधिपत्यै कलाञ्जनं
छत्रत्रयम् । विधूयंते चोच्चलितदुग्धोदवीचिनिचयापहासिनश्चामरनिवहाः । वर्षति बहलामोदसंमो-
हितालिकुलानि सुरवारिदाः सुरकुसुमानि । अयं च समुच्चालितबीचिहस्तात्रिकार्थमाणविचित्र-
रत्नमुक्ताफलजालजटिलपुरोभागः प्रणमति वेलामूर्ध्ना भगवन्तमंभसा निधिः । तदानीं देदीप्य-
मानदेहप्रभाव्यनिकरविचित्रितवियत्पथाः समासीदंतु सेवात्रसरप्रतिपालिनः त्रैविष्टपाः । आगच्छं-
तु गृहीतो ज्वलनेपथ्याः कौतुकवेधानुगमसत्वरपरिजनाः । सभ्रांता चम्पपद्मपरिवृता वज्रांजलयो म-
ध्यमलोकपालाः । आयातु विश्वेश्वराविहारोत्तमवाविभ्रमे लोचनसहस्राक्षसमार्चितं परीत्य परमेश्वर-
पादारधिदं ॥ सकलजनस्तुल्यजन्मानः सारस्वत्यादित्यवन्द्यरुणगर्दतोयतुषिताव्यावाधारिष्टा लौकाति-
काः । गायतु श्रुतिसुखानि गंगानि किन्नरीभिः सह किन्नराः । स्पृशन्तु बीणाविपंचीप्रमुखततवा-
द्यजातममर्त्याः । वादयंतु घनगंभीरघनजातस्तानितातिवातीं निरवद्यानिनादगंधर्ववाद्यानि । नृत्यंतु
सलीलविरचितकरणांगहारहारिण्यो गगनांगणरंगेषु सुरयोषितः । पालयंतु स्वां स्वां दिशमिन्द्राग्रिय-
मनिर्ऋतिवरुणवायुकुम्भैः शानशेषशीतांशवो दशापि लोकपालाः । वारयंतु समुधवदृहदध्वानाः कुटिलदंष्ट्राः
करालमुखाकाराः ममुत्सारिताहिंसाः पूजनं परितो राक्षसा रक्षकाः । प्रतिष्ठतामग्रतः परिचारकामरपरिवार-
परिधृता परीत्य परमेष्ठिनं पद्महस्तया सह पद्मया देवी मरस्वती । अग्रतो भर्तृप्रकटितप्रतीहारोषिकारः
प्रसादयतु उदग्रपदं राजराजः । प्रचुरामोदमोदितरंगोभागाः पारिमार्जयंतु मरुतः पारतः । अभ्युक्षंतु
समंततः सुखशीतलामोदिभिर्बुभुक्षिभिरनुदामराः । मंडयंतु मच्चभ्रमद्भ्रमरनिकरप्रकारिभिर्मन्दारकुसुमैर्म

रुतः पतिः पुष्पमेधविक्रिगः । विचित्रयंतु च विचित्रावक्रियाभैर्जगद्विहारपदवीं । आक्रडितु
 नानानर्धरत्ननिर्माणस्थलेषु क्रीडापथेषु पुरःसराः सहैव सुरपुरंध्रीभिः सुराः । गृह्णन्तु यथाकामं
 कामितार्थप्रदानपरैर्यः कल्पशाखिभ्यः कामितार्थं कामि नो जनाः । उचोभितमस्तुतंगमणितोरणप्रभाप्रता-
 नबितानितेषु मार्गेभ्यपार्श्वेषु ससृष्टगगनतलाः परिहृत्यन्तामनल्पप्रसूननिष्यदिमकदंगंधाधीकृत-
 मधुकरनिकाः भगवदास्थानमंडपसन्निभाः सुमतोनादिभिः मृगैः सुपुगोरुहपाः । पश्यंतु पापपुण्यबंधिनः
 सप्तभवान्भास्वत्सहस्रप्रभातिशायिनि प्रभोः प्रसामंडले भव्याः । अनुयांतु च भगवंतमाधिगतसत्सद्-
 यो भगवंतो मुनिगुग्वाः । परिभूरयंतु चाखिललोकगोरांस्तदभीष्टार्थप्रदानेन हेमरत्नादिसा-
 वस्तुवार्धिणो नवानिवयः । उत्कृष्टफणामणिकिरणरंजितव्योमसीमानः परिपठन्तु भगवद्गुणगणं
 फणाभृतः । समुद्यद्ब्रह्मलकालागरुधूसधूमव्यासनभोभाग धूमघटपटलं विभ्राणो ब्रजंतु सख्यो
 वैश्वासितगोचिषो विराचनाः । दादयंतु समनतो भगद्विहारस्याधानं विभुवाः किंकराः । गौव-
 र्णैश्चीनपट्टमयैश्चातपत्रैर्विभ्रतु विभ्राजमानध्वजप्रकरभनुकूटभवनविधूमानमदभ्रमभ्रालिहचूलिकम् ॥
 प्रतन्यतां चाग्रतः चराचरगुरुमंजुलोत्सवंशंसीनि विजगद्विलोचनानि सम्मार्जयज्जवाज्वल्य
 मानारसहस्रकिरणमरीचिजितारिशासनम् । पवित्रयन्तु पुण्यत्रिधैर्यं सुवामुजः । गच्छन्तु
 जयध्वानमुखरमुखा वन्तु वल्गंतः प्रकीर्णकामिभोगशासनम् । तस्याभ्युपगता नारादेहारभंभानावनातिहृतश
 क्तयो जगति विश्वे व्याधयः । चिकित्संतु भगवत्मात्रैध्यगमागनास्त्र देन भागवैकल्यमूकवाधेरपंगवः ॥
 विलोलयतु त्रिभुवननाथवैभवं गाधानुबुद्धं चतस्रस्यरोमांचप्रपचकंक्षुकिता वसुधावधूः । भवंतु
 क्रमापेक्षविलंबमसहमानाः संतो विहारोत्सवंभावनेतु रुजाः । प्रसूतां च प्रातसमया भूत-

यो लोकैकशिस्त्रामर्ण्यमनिशं ध्यायन्ति योगीश्वराः ।

येनादर्शि ममस्ततत्वममरा यस्मै नमः कुर्वते ॥

यस्मान्नास्यपरो हितस्त्रिजगते यस्यैव युक्तासता ॥

यस्मिन्केवलबोधमानुशुदितः सोव्याज्जिनोऽयं जगत् ॥

ओं श्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशताय सर्वलोकांशतिर्भवतु स्वाहा ॥

शांतिधारा ॥ ३ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यकलशयुतवधूमग्रभृंगारनिर्यद् ॥

वाधोरापूतघात्रौ बहुतरविभवाभादरेणानुयांतः ॥

सर्वाशाः पूरयंतो बलिमनुसुवराः सर्वधान्यैश्चलाजैः ॥

सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥

ओं अर्हद्भयो नमः ॥ ४ ॥

प्रमादाज्ज्ञानदर्पाद्यैरित्यादिना क्षमापणपूर्वकं पंचांगप्रणामः ॥

मोहध्वांतविदारणमित्यादिना गमनाप्रच्छन्नम् ॥

इत्थं सौभर्मशकप्रभृतिमुखरा यां जिनेद्रस्य साक्षाद् ॥

३ 'यो लोकैकश्रि' हा श्लोक म्दृष्टुन व मत्र म्दृष्टुन शांतिधारा सोडावर्षी.

४ 'अर्चामग्रे' हा श्लोक म्दृष्टुन जिनमंदिराला प्रदाक्षिणा द्यावी.

चक्रुः कैवल्यबोधोत्सवविषयमहाश्रयकल्याणपूजां ॥
तामगोप्यात्र विंशे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥
मुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टप्रभृतितनुभृतमस्तु कल्याणपूजा ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिः ॥ ५ ॥

इत्थं त्रिपञ्चे जिनपुंगवस्य कैवल्यबोधोत्सवमंविधिं यः ॥

कैवल्यकर्मोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र नूनं म हि धर्मेनेमिः ॥ ६ ॥

इत्यर्चयतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि
केवलज्ञानकल्याणविधिनैकादशः परिच्छेदः ॥ १ ॥

५ 'प्रमादादिति' हा श्लोक म्हणून क्षमा मागून श्रीजिनाश पचाग नमस्कार करावा.

६ 'मोहेति', हा श्लोक म्हणून घरी जाण्याबद्दल श्रीजिनाची 'स्वानगी' घ्यावी.

७ 'इत्थमिति', हा श्लोक म्हणून इष्टप्रार्थनेकरिता पुष्पांजलि क्षेपण करावी. या श्लोकाचा सारांश—
या प्रमाणे माघर्मैत्र वगैरे इद्रानी जो केवलज्ञानोत्सव केला त्या उत्सवाच आरोपण या जिनप्रार्थनेमध्ये मोठ्या
भक्तिने केले आहे हे कल्याणपूजन यजमान, प्रतिष्ठापक व भव्य लोकांच्या भुक्ति व मुक्तिला कारण होवो.

८ 'इत्थं विधने' इति. या प्रमाणे श्री जिनेश्वराचा केवलज्ञानपूजेत्यय जो भव्यनीव करितो तो उत्तरजन्मी
लांकर केवलज्ञानोत्सवास प्राप्त होतो व धर्मप्रवर्तक होतो.

या प्रमाणे नेमिचंद्रदेवांनी रचिलेल्या प्रणिष्ठासारसंग्रहामध्ये केवलज्ञानकल्याणविधिच प्रतिपादन कारणारा
अकरावी अध्याय मपला.

अथ द्वादशः परिच्छेदः ।

अथ निर्वाणकल्याणम् ॥

प्रतिष्ठादिवसात्पश्चाद्वितीयेऽहनि याजकः ॥

यागमंडलमारभ्य समासात्तत्र विष्टरे ॥ १ ॥

जिनबिंबं निवेक्ष्यास्य विदध्यादधिवासनम् ॥

धर्मोपदेशसंकल्पात्तत्त्वार्थं साधु घोषयेत् ॥ २ ॥

त्रिसंध्यमेवं कुर्वीत प्रतिष्ठोक्ताधिवासनम् ॥

मध्योन्हेरित विशेषस्त्वन्यथा कृत्वाधिवासनाम् ॥ ३ ॥

जिनपादार्चितैर्गंधपुष्पतांवूलसत्फलैः ॥

संतप्य भव्यसंदोहं प्रागुक्तविधिनाशिषा ॥ ४ ॥

१-४ प्रतिष्ठादिवसानंतरं दसः दिवशी प्रतिष्ठाचार्यानें यागमंडलविधिं करावा. व तेषां सिंहासनावर-
जिनविंशं स्थापनं अधिवासनविधिं करावा. धर्मोपदेशाच्या संकल्पानें श्रीजिनश्वर उपदेश देत आहेत अशी
घोषणा करावी. या प्रमाणे प्रतिष्ठे-क्त अधिवासन त्रिसंध्य करावे माध्यान्हर्दीं थोडासा विधि भिन्न आहे. तो
असा --- अधिवासनविधि करून जिनेश्वराच्या चरणाची ज्यांनी पूजा केली आहे अशा गंध, पुष्प, तांबूल व
उत्तम फळे यांनी पूर्वाप्रमाणें आशीर्वाद देऊन भव्याना संतुष्ट करावे.

द्वारपालबलि ब्रह्मबलि दिक्पालसहस्रं ॥
 श्रीबलिं च ध्वजबलिं ग्रामसंबधिनां पुनः ॥ ५ ॥
 ब्रह्मादिक्पालकानां च बलिं कृत्वा क्रमात्ततः ॥
 पीतैः सुगंधिमिश्रणैः पुंजितैरर्चयेज्जिनम् ॥ ६ ॥
 तच्चूर्णं विभृयुः सर्वे भव्याः शिरसि भक्तितः ॥
 विहारघोषमुक्त्वा च सर्वसंधेन सेवितम् ॥ ७ ॥
 पद्मयानं समारोप्य देवं पुरि विहारयेत् ॥
 कुम्भैश्च शतेनाभिषिच्य देवं समर्पयेत् ॥ ८ ॥
 प्रतिष्ठातस्तृतीयेऽन्ह चैवमेव क्रियाक्रमः ॥
 किंतु कुंकुमपंकाल्यतीर्थवारिभिस्तैः ॥ ९ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

५-८ तदनंतर द्वारपालबलि, दिक्पालबलि, श्रीबलि, ध्वजबलि हे बलि करून तदनंतर ग्रामसंबंधी ब्रह्म बलि, व दिक्पालबलि करावा. यानंतर क्रमाक्रमाने पिवळ्या अशा सुगंधिचूर्णाच्या पुंजांनी श्रीजिनाची पूजा करावी. ते चूर्ण सर्व भव्यजीवांनी मस्तकावर धारण करावे तदनंतर विहाराची घोषणा करून पद्मयानावर प्रभूस नसऊन सर्व संघासह शहरात विहार करवावा तदनंतर एकाच ठाऊं भगवंताचा अभिषेक करून पूजन करावे.

९-१० प्रतिष्ठापसून तिसऱ्या दिवशी हाच क्रियाक्रम करावा. पंतु केशराचे गंधाचे मिश्रण त्यांत ओदे

कुंभैरलकुतैर्देवमभिषिच्य समर्थं च ॥

तज्जलं विभृयुर्भव्याः पापंपकापहारकम् ॥ १० ॥

तद्यथा—प्रतिष्ठादिवसाद्वितीयेऽहनि यागमंडलस्य प्रागुक्तगद्यपद्याभ्यां प्रथमपद्यमात्रेण वा समासतः समाराधनां समापयेत् ॥

अथ यागमंडलमध्ये पीठस्थापनम् ॥

श्रीपांडुकाव्हयसिलाग्रिमपीठक्यं । तद्वादेकोपरि तटे निदधे भवन्तम् ॥

प्रक्षालयामि शुचिभिः सलिङ्गेः पेतेन । प्रच्छादितेन निदधेऽक्षतपुष्पदर्भान् ॥

ओं ह्रीं अहं क्षं ठठ श्रीपीठस्थापनं करोमि स्वाहा । पीठस्थापनम् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं हौं हः नमोर्हने भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा ॥

अशा तीर्थजलांनीं युक्त कलशांनीं प्रभूचा अभिषेक करून पूजा करावी. व ते पापरूपी चिखल दूर करणारे गंधो-
धन भव्यानी धारण करावे.

‘तद्यथेति, प्रतिष्ठा, नमोपासू । दुःखा दिवशीं यागमंडलाची आराधना पूर्वी सांगितलेल्या गद्य व प
द्यांनीं अथवा प्रथम पद्यानें गेशेपाने नमाम करावी.

यागमंडलामध्वा पीठस्थापनाचा विधि.

१ ‘श्रीपांडुकेति’ हा श्लोक झणून तेऽहं क्येन्या वरच्या तटावर सिंहासन स्थापन करावे.
‘ओं ह्रीं’ हा पीठस्थापनाचा मंत्र झणून ते स्थापन करावे.
‘ओं ह्रां ह्रीं’ हा मंत्र झणून ते प्रक्षालित करावे. व त्यावर नवीन वस्त्र आच्छादावे.

पीठप्रक्षालनम् ॥ तत्पीठोपरि प्रागग्रदद्याच्छादनम् ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः । सकुसुमाञ्जनदर्भस्थापनम् ॥ १ ॥

खच्छैस्तीर्थं० पीठं समभ्यर्चये । ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । पीठार्चनम् ॥

संस्थापयाम्युपरि तस्य जिनेश्वराचं

चक्रत्रयं जिनपतेरपसव्यभागे ॥

छत्रत्रयं तद्गु तस्य तु नव्यभागे ॥

बादिकूलजालजटिले सति सर्वलोके ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं स्वाहा प्रतिमास्थापनम् ॥ २ ॥

जिनमतमिव सूक्ष्ममित्यादिना मुखवज्रप्रदानादध्योद्धरणंतामधिवासनां विदध्यात् ॥ जिन-
दिव्यध्वनिसंकल्पेन प्रतिमाग्रे भव्यसंघस्तत्त्वार्थं घोषशुद्ध्या पठेत् ॥ एवं त्रिसंध्यमधिवासनां कुर्यात् ॥
श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा इत्याशीर्वादभैरव्यसंघं जिनयाद्वार्धितगंधमाल्यांतंचूलकलैः संतर्पयेत् ॥ प्रागु-

‘ओं ह्रीं दर्पेति’ हा मत्र हणून पुणें व अक्षता मंडित दर्भस्थापन करावें.

‘स्वच्छैस्ती’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून सिंहासनाचें पूजन करावें.

२ ‘संस्थापयामीति’ हा श्लोक हणून प्रतिमास्थापन करावें. चक्रत्रय हें उजव्या बाजूला व छत्रत्रय हें डावें बाजूला स्थापन करावें.

‘जिनमतमिवेति’ हा श्लोक हणून प्रतिमेच्या गुहावर वज्राच्छादन करावें व अर्घ्ये द्यावें. अशा रीतीने अधिवासन विधि करावा. जिनेश्वराच्या ठिकाणी दिव्यध्वनि उत्पन्न झाला असा संकल्प करून भव्यसमूहानें तत्त्वार्थ शुद्ध रीतीने हणवा. याप्रमाणें त्रिकाळी हा अधिवासान्विधि करावा

‘श्रीमज्जिनेन्द्रा’ इत्यादि आशीर्वाद श्लोक हणून भव्यांना जिनचरणीं पूजित झालेले तांबूल, गंध, पुष्पहार,

क्तमन्त्रैर्द्वारपालादिबालं विदध्यात् ॥ उत्सवविधौ वक्ष्यमाणविधिना पीतसुरभिचूर्णं कृत्वा सचूर्णपुं
जैर्जिनमभ्यर्चयेत् ॥

अथ चूर्णार्चनम् ॥

भव्यानुग्रहराग एव किमयं भव्यैकवंधोर्विभो—॥

भैव्यानां बहुभक्तिगगनविसरः किंवा जिनाद्विद्वे ॥

इत्याशंकितपीतचूर्णनिकैः श्रीवक्ष्यचूर्णोपमैः ॥

संचूर्णीकृतकर्मणो जिनपतेः श्रीपादमाराधये ॥

ओं ह्रीं सर्वकर्म चूर्णीकरोतु भगवान्स्याहा । चूर्णार्चनम् । तच्चूर्णं शिरसि सर्वे
भव्या धारयंतु ॥

ततो जिनाग्रे विहारघोषणाश्रुत्वा श्रीविहारसकल्पेन जिनं पुरे विहारयेत् । प्रागुक्तनित्यम
हविधिनाष्टोत्तरशतकलशैरभिषिच्यैकादशमहेन जिनमभ्यर्चयेत्

फले द्यावत, पूर्वी सांगितलेल्या मन्त्रांनी द्वापल्लादिनीचा निषि करावा. हा भव्यापर मोठा अनुग्रह किंवा हा
भव्यांच्या भक्तीचा समूह आहे काय अशा चूर्णांनी कर्मविनाश करणाऱ्या श्रीजिनाची पूजा करावी. व ते चूर्ण सर्व
भव्यांनी समस्त ही धारण करावे.

‘उतो इति’ तदनंतर जिनाच्या पुढे विहाराची घोषणा करून श्रीविहाराच्या संकल्पाने जिनाचा
गांवात विहार करावा. पूर्वेक्त नित्यमहाप्रमाणे १०८ कलशानी जिनाचा अभियेक करून अत्रा
प्रकाराने जिनाची पूजा करावी. ‘सर्वे इति’ हा श्लोक म्हणून देवांचे विसर्जन करावे. परब्रह्माचे
हृदयांत धारण करावे, शक्तिधारा, शक्तिबलि, ध्यापण, जाण्याविषयी परवानगी हा विधि करावा

सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्हैत्र्यभुजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यांतु यथायथम् ॥

ओं जिनपूजासमाहूता देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ इति सर्वे देवविसर्जनम् ॥ परब्रह्मात्माध्यासनं शांतिधारा शांतिबलिदक्षमापणगमनाप्रच्छन्नं विदध्यात् ॥

इति प्रतिष्ठाद्वितीयदिनविधानम् ॥ तृतीयदिनेऽपि पीतचूर्णोर्चनं वर्जयित्वा इदमेव विधानमवसेयम् ॥ तत्र कुंकुमोदकपारिपूरितकलशैः प्रागुक्तमध्यकुंभाभिपेकगद्यपद्यमंत्रैर्जिनमभ्यर्चयेत् ॥

इति प्रतिष्ठातृतीयदिनविधानम् ॥

प्रतिष्ठादिवसात्पश्चात्तुर्थेऽहनि याजकः ॥

प्रातरेव हि कुर्वीत यागमण्डलपूजनम् ॥ १ ॥

तत्पुरो भुतले पंचचूर्णैरष्टदलाभुजम् ॥

विरच्य भूमिं संशोध्य न्यस्य दर्भान्समर्थं ताम् ॥ २ ॥

कर्णिकायां न्यसेत्सिद्धान्दलेष्वष्टसु तद्गुणान् ॥

हे दुसः दित्तसांचे कृत्य होय. तिमः दित्तसा पित्तचूर्णोर्चनविधि सोडून वाकीचा मिधि करावा पूर्वी सांगितलेल्या मध्यकुंभाभिपेकाच्या गद्यपद्यमंत्रांनी केशर गंधाच्या पाण्याने मरलेल्या कलशांनी जिनाची पूजा करावी. ना प्रमाणे तिसः दित्तसाचा विधि आहे.

१—६ 'प्रतिष्ठेति' प्रतिष्ठा दिवसापासून चांभे दिवशी याजकांने सकाळीच यागमंडलपूजन करावे. प्रथम भूमीवर चांच प्रकारच्या चूर्णांनी आठ पाकळ्यांचे कमळ लिहावे. भूमिसेंशोधनविधि करून दर्भस्थापना

तदग्रे विधिना न्यस्य पीठे मंस्थापयेज्जिनम् ॥ ३ ॥

कल्याणमालामारोप्य कृत्वा तामधिवासनाम् ॥

मुखवत्सं समुत्सार्य प्रोक्षिष्यार्ध्यमनर्ध्यकम् ॥ ४ ॥

सम्यक्त्वादिगुणास्तत्र समारोप्य समर्प्य च ॥

आराध्य पीठिकामत्रैः मसधा कुसुमैः सितैः ॥ ५ ॥

मंत्रैस्तेर्गाहपलामौ हुत्वाच्चाहुतिमन्त्रतः ॥

स्तुत्वा शिवाक्रयां कृत्वा माल्यैः कुसुमचंदनैः ॥ ६ ॥

अक्षताद्यर्जिनानिष्टा तानि विभ्रतु भाक्तिकाः ॥

प्रागुक्तविधिना तीर्थजलमानांय तज्जलैः ॥ ७ ॥

करावी व मसीचे पूजन करावें. कर्णिकमन्त्रे सिद्धपद्मेष्टीची स्थापना करावी व आठ पाकळया मध्ये सिद्धाच्या गुणांची स्थापना करावी. त्या कमळाच्या पुढे पीठावर जिनाची स्थापना करावी. कल्याणमाला-
चे आरोपण करून अधिवासन क्रिया करावी. मुखावगील वल काढून अर्घ्य द्यावे. श्री जिनाच्या ठिकणीं
सम्बद्धादिक आठ गुणांचें आरोपण करावें व पूजन करावें तदनंतर पांढऱ्या फुलांनीं सातवेळां
पीठिकांमंत्राच्या द्वारे आराधन करावें. व त्याच मंत्रांनीं गार्हपत्याग्नीमध्यं अजाहुति द्यावी. तदनंतर
स्तुति करून माला, पुष्प, चंदन मानीं निर्वाणक्रिया करावी.
'अक्षताद्यरिति' या पद्यांचे स्पष्टीकरणः—अक्षता वेगेरे पदार्थांनीं जिनाची पूजा करून ते भक्तलो-
कांनीं आपल्या मस्तकांवर धारण करावेत. पुढे ते विधीनं पवित्र पाणीं आपून त्यानें १०८ कुंभ भरवें
व जिनाचा अवभृथ नांवाचा अभिषेक करावा व एकादशमह हा विधि करावा. या प्रमाणे अभिषेक झाल्यावर

भृतैरष्टसहस्रेण कुम्भैरवभृथान्वहयम् ॥
 अभिषेकं प्रभोः कुर्यादेकादशविधं महसु ॥ ८ ॥
 अभिषेकक्रिया दृष्ट्वा समस्यर्च्यं श्रुतं गुरुम् ॥
 गणोदकभृतं यष्टे कुम्भं दद्यान्मुदाशिषा ॥ ९ ॥
 शेषां च सर्वभक्ष्येभ्यो दद्यात्प्रागुदितशिषा ॥
 यथा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोन्नतम् ॥ १० ॥
 अथावरोह्य तदात्रौ प्रासादे स्थापयेद्दध्वजम् ॥
 पूर्ववत्तेन भालेख सर्वेषा तच्छुभाय च ॥ ११ ॥
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं त्रिभोः ॥
 शान्तिधारां ततः शान्तिबलिकर्मक्षमापणं ॥ १२ ॥
 गमनाप्रच्छन्नं पश्चात्कृतकर्मफलार्थिनाम् ॥

शास्त्रं व गुरु यांची पूजा करावी व प्रातिष्ठाकाराला आनंदानं आशीर्वादासह गंधोदकाचा कुंभ द्यावा व पूर्वोक्त आशीर्वादासह सर्व भव्यांना शेषा द्यावी. त्यावेळीं प्रातिष्ठाकारातें सर्व सवाचा यथाशक्ति व यथागोप्य आदर करावा. तदनंतर त्या दिवसाला रात्री जिनभदिगव, दानारोपण करवें तो भज त्या जिनमंदिराच्या सहस्रसामुल्लेखार शोभतो आणि सवन्नग, करवागस कारण होतो. या निमित्ताने देवाचें विवर्जन, जिप्रभूचें आत्त्यासभ्ये निराजमान करणें, शांतिधारा, शान्तिगति, क्षमापण, गमनाप्रच्छन्न व जें पूजन केले, त्याचें भगवंताजवळ फल मागणें व आशीर्वाद देणें हे विधि करावे आणि गुरुमसु दीक्षापोवन करावें अर्थात् प्रातिष्ठाकार्य-

आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाक्षिकम् ॥ १३ ॥
 शांतिभक्तिं च कृत्वेन्द्रः प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥ १४ ॥
 सत्कृत्य शक्त्या भव्यास्त सर्वे यांतु यथायथम् ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मामि च ॥ १५ ॥
 आवर्षदत्त उर्ध्वं तु वर्षे च शक्तितः ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोऽप्युत्तमाभिधीयते ॥ १६ ॥
 इति ऋगमप्रतिष्ठाया विधिः सर्वो निरूपितः ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचितं लक्षणादिकम् ॥ १७ ॥

संपर्येत इदानीं व यजमानानं एकत्रेका तेषां प्रत्येकं धारण करण इत्यादि नियम वेत्तले अमतात त्याचा
 हा सर्व विधि मपल्यावर त्याग करावा. यानंतर श्रुतिभक्ति करून प्रतिष्ठाविधि समाप्त करावा. तदनंतर प्र-
 तिष्ठाकाराने इद्राचा फार आदर मत्कार करावा १ मर्मा मन्त्रांनी शक्तिने इद्राचा आदर करावा च आप
 आपल्या ठिकाणी जाणे. तदनंतर दम्यहिण्यात प्रतिष्ठेच्या दिग्गो उत्सव करावा. अगा प्रकार एक वर्ष
 पर्यंत करावा तदनंतर यथाशक्ति दरवर्षा करावा. उत्सवांचे प्रकार पुष्कळ आहेत. ते आम्ही पुढे सांगू-
 याप्रमाणे प्रतिष्ठेचा विस्तारयुक्त सर्व विधि आम्ही सांगितला. आली प्रत्येकांचे लक्षणादिक येथे सांगितले नाही.
 ते अन्य ग्रंथापासून ग्रहण करावे.

तद्यथा — प्रतिष्ठादिवसाच्चतुर्थेहनि प्रत्युषसि पूर्ववद्यामंडलमारस्य तत्पुरस्तादुचितोद्देशे प्रागुक्तविधिना भूमिशोधनं दर्भन्यासं भूम्यर्घनं च कृत्वा वेद्यां मंडलमालिस्त्रार्चितमित्यनेन पञ्चेन चूर्णस्थापनं कृत्वाष्टदलकमलं विरचय्य कर्णिकायां । ॐ ह्रींणमो सिद्धाजं स्वाहा । इति विलिख्य, पूर्वादिषु दलेषु प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं सिद्धसम्यक्त्रुणाय स्वाहा । ॐ ह्रीं सिद्धज्ञानगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धदर्शनगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धवीर्यगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धागुहलुगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धाव्यावाधगुणाय स्वाहा । इत्यष्टौ मंत्रानिहलि नेत । इति लेखनावधानम् ॥

देवस्य देवैर्द्रकुनोत्सवस्य संप्राप्तकल्याणचतुष्टयस्य ॥

निर्वाणकल्याणचिकीर्षयाहमग्रेऽस्य पुष्पांजलिमुत्क्षिपामि ॥

पुष्पांजलिः । ओम् स्वस्ति २ जीव २ इत्यादि पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

‘ तद्यथेति ’ प्रतिष्ठादिवसापात्रे चौर्ये दिनीं प्रातःप्रातः पूर्णप्रमाणे योगमंडलाम आरभ्य त्वाच्या पुढे योग्य स्थानीं पूर्वोक्त विधाने भूमिशोधन, दर्भन्यास व भूम्यर्घन हे विधि करून ‘ वेद्या मंडल ’ ह्या पद्याने चूर्ण स्थापन करून अठ पारुळ्याचे काक काढावे. कर्णिकेमध्ये ‘ ॐ ह्रीं णमो- निद्धानं ’ हा मंत्र लिहून पारुळ्यामध्ये उजवेवाजून विद्वाचे अठ मुण लिहावेत तदनंतर ‘ देवस्येति ’ ह्या श्लोक म्हणून देवेंद्रानें ज्याची चार कल्याणि दं केली त्या जिनाचा आतां मोक्षक- त्याणविधि मी करितो म्हणून त्या काकापुढें पुष्पांजलि स्त्रेण करावी. ‘ बाह्याभ्यंतरेति ’ हा श्लोक व ‘ ॐ ह्रीं अक्षेप ’ हा मंत्र म्हणून मिद्वाचे आन्धान, स्थापन आणि साक्षीकरण करावे. व ‘ स्वच्छैस्तीर्थेति ’ हा श्लोक म्हणून अष्टद्रव्यांनीं सिद्धाची पूजा करावी.

बाह्याभ्यन्तरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा-
 न्छुबलध्यानयुगाद्विजित्य दुरेव लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥
 प्राप्यायोगिपदं पेरण सकलं निर्जित्य कर्मोत्तरं
 शुक्लध्यानयुगेन सिद्धसुगुणान्सिद्धान्तसमाराधये ॥

ओं ह्रीं अशेषभोग्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजातसातिशयसकलात्संप्रदेशनित्यव्या-
 पकस्य । सर्वदा सर्वबाधावृद्धिक्षयप्रतिपक्षदुःखादयमानोपमानरिक्तस्य सकलचक्रिकुरुभवार्थफणीद्रसु-
 रेद्राहर्भिद्रात्रिकालसंभवितसुखानंतगुणितक्षणपर्यायरम् । रम्यकसकलशास्त्रविद्वृत्तसाधितसंसारनाट-
 कावलोकनसंभावितसर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् ॥ निरवेशषावरणविश्लेषविशेषात्रि-
 ष्कृतनरमानंतानंतनिर्भासजाज्वलच्चि कालोत्रेषथलो कालोकवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायक्रमकरणव्यवधानातिक् -
 मसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेत्रारुण्य उच्यति; प्रयुज्यस्वाभाविकानंतगुणविशेषविभूषितानाम् । नैगमनया-
 िरुद्धतपोनयंत्रयमचारित्रज्ञानदर्शनसिद्धप्रतिद्रव्यवहाराणां । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभू-
 तानां सहातिसमेतशतकर्माभुनिभुजमगद्वदमानां भगवतिसिद्धपरमोष्ठानामष्टतयीमिष्टि करोमि स्वाहा ।
 ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् । ओं ह्रीं सिद्ध अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं

‘वाह्येति’ वाह्यं तन्मास्वन्तरकारणानीं सम्यग्दर्शनप्राप्तिं क्षाल्यावर श्रुतज्ञानाच्या वलांनं व
 धुक्त ध्यानाच्या सामर्थ्यानें केवलज्ञानाभि कर्त्ता घेऊन जे कर्म विनाश करून सिद्ध झालं त्यांना
 मी पूजितो. संपूर्ण कर्मनाशाचें मिद्धात्म्याचे प्रयत्न शुद्ध होतात त्यांना अनंत सुख प्राप्त होतें. सर्व
 चक्रवर्ती, उत्तमभोग्यभूमिज, देवेंद्र, अहमिद्र यांना जे सुख होतें त्याच्या अनंतपटीनें अधिक सिद्ध

सिद्ध मम सन्निहितो भव २ वषट् आव्हानादिमंत्रः । स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीसिद्धान्थान्यजे । ओं ह्रीं
सिद्धपरमेष्ठिनो जलं । एवं गंधादि ॥

चतुष्टयं

अथ , प्रत्येकपूजा ।

पूर्वदलाम्भ्यतरे ॥

जानाति बोधो यदनुग्रेहण द्रव्याणि सर्वाणि मपर्ययाणि ॥

दुराग्रहत्यक्तनिजात्मरूपं तं सिद्धसम्यक्त्वगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धसम्यक्त्वगुण एहि २ संवौषडिल्यादि । ओं ह्रीं सिद्धसम्यक्त्वगुणाय
जलमित्यादि ॥ १ ॥

आग्नेयदलाम्भ्यतरे ॥ जानाति नित्यं युगपत्त्वतोऽन्यसर्वार्थसामान्यविशेषपूर्वम् ॥

निर्वाधकं स्पष्टतरं च यस्तं सिद्धात्मविज्ञानगुणं यजामि ॥

जीवाना एका क्षणांत सुख प्राप्त होतें, त्यांचें ज्ञान अतींद्रिय, क्रमरहित नित्य व सर्व पदार्थांच्या अंतंत
पर्यायाना ग्रहण करणारे असे असते. १०० कर्मभूमीमध्ये जीव सिद्ध होतात यास्तव त्याची मी
आठ प्रकारें पूजा करितो.

सिद्धाच्या आठ गुणांची पूजा ।

१ ' पूर्वैति ' पूर्वे दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या सम्यक्त्वगुणांचें आव्हान करी करून अष्टद्रव्यांनी
त्याचें पूजन करावें. सम्यग्दर्शन गुणामुल्लें सिद्धाचा ज्ञानगुण सर्व पदार्थांचे गुण व पर्याय यांना जाणतो. या
गुणामुल्लें आत्मस्वरूप दुराग्रहरहित होतें.

२ ' आग्नेयेति ' आग्नेयदिशेच्या कमलदलामध्ये ज्ञानगुणाची पूजा करावी, या गुणाच्या झरें सिद्धजीव

ओं ह्रीं सिद्धात्मविज्ञानगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ २ ॥
दक्षिणदलार्भ्यन्तरे ॥ स्वात्मस्थसामान्यविशेषसर्व साक्षात्करालेव समं सदा यः ॥

सुनिश्चितासंभववाचकं तं सिद्धात्मनो दृष्टिगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धदर्शनगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ३ ॥
नैऋत्यदलार्भ्यन्तरे ॥ अनन्तविज्ञानमननतद्वष्टिं द्रव्येषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयन्तं हतसकरादिसिद्धात्मवीर्याख्यगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धवीर्यगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ४ ॥
पश्चिमदलार्भ्यन्तरे ॥ अबाधकं मानमबाध्यमेव निष्पीतसर्वोर्भमसंगसंगम् ॥

सर्वज्ञदेवं तदवाच्यमेव सिद्धात्मसूक्ष्माख्यगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धसूक्ष्मगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ५ ॥
वायव्यदलार्भ्यन्तरे ॥ एकत्र सिद्धात्माने चान्यसिद्धा वगंस्तरांवाधमनंतसंख्याः ॥

पदार्थाच्च पूर्ण स्वरूप एकदय निर्गुनं व रपटगतीन जाणतात.

३ 'दक्षिणेति' दक्षिणदिशेच्या कमलदलात सिद्ध दर्शन गुणाची पूजा करावी.

४ 'नैऋत्येति' नैऋत्य दिशेच्या कमलदलांत मिद्राच्या वीर्य गुणाची पूजा करावी. हा वीर्य गुण अनंत

विज्ञान व अनंत दर्शन या दोन गुणांना सर्व पदार्थांचे स्वरूप जाणण्यांत प्रवृत्त करितो.

५ 'पश्चिमेति' पश्चिम दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या सूक्ष्म गुणांचे पूजन करावे.

६ 'वायव्येति' वायव्य दिशेत कमलदलामध्ये मिद्राच्या अनन्य हन गुणांचे पूजन करावे. या अवगाहन

यस्य प्रभावात्सुनयस्थितं तं सिद्धावगाहारव्यगुणं यजामि ॥ १ ॥

ओं च्हीं सिद्धावगाहगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ६ ॥

उत्तरदलाभ्यन्तरे ॥ अधो न पातोस्ति यथा गिलादेर्न तून्वद्वायुकृतेरणं च ॥

सिद्धात्मनां तेन सुयुक्तिसिद्धं गुणं यजामोऽगुरुलब्धवभिरव्यम् ॥

ओं च्हीं सिद्धागुरुलघुगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ७ ॥

ईशानदलाभ्यन्तरे च ॥ भवामिश्रांस्त्यै विहितश्रमो ऽव्यावाधात्मना यं परिणाममेति ॥

स्वात्मोत्थसौरव्यैकनिबधनं तं मिद्धात्मनिर्वाधगुणं यजामि ॥

ओं च्हीं सिद्धाव्यावाधगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ८ ॥

एवं सिद्धपरमेष्ठिनं तद्गुणानभ्यर्च्य शरच्चद्रमर्गचिरोचिषोतश्चेतसि चित्तयन्ननादिसिद्धमंत्रा-
भिर्मन्त्रितकर्पूरहरिचंदनद्रवालुलितसुरभिः शुभ्रपुष्पांजलिभिरैकविंशतिवारानधियास्य पूर्णाध्वदानेन ब-
हु मानयेत् ॥ अयमिहानादिसिद्धमंत्रः—

गुणाच्या सामर्थ्याने एका सिद्धाभर्च्ये अनंत सिद्ध राहनात

७ 'उत्तरेति' उत्तर दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या अगुरुलघुगुणांचे पूजन करावे. ह्या गुणामुळे
सिद्धजीवांचे स्पर्शो पतन व वर गमनही होत नाही.

'ईशानेति' ईशान दिशेच्या कमलदलामध्ये अव्यावाधगुणांचे पूजन करावे. या गुणामुळे सिद्धजीव वाधा
रहित होतात.

, एवमित्यादि या प्रमाणे शरत्कालच्या चद्रकिराणाप्रमाणे सुंदर अशा सिद्ध परमेष्ठिंचे व त्याच्या गुणांचे
पूजन करून व त्यांचे चिंतन करून अनादिसिद्ध मंत्राने अभिमंत्रित झालेले आणि कापर, चंदनमंज, यार्ती

ओं णमो सिद्धाणं, सिद्धा मंगलं, सिद्धा लोमुत्तमा, सिद्धे सरणं पञ्चजामि । न्हो
शांतिं कुरु २ स्वाहा ॥ इत्यनादिसिद्धचंन्र ॥

इत्थं समर्थचित्तसिद्धनाथसम्यक्त्वमूलं गुणास्तदीयाः ॥

सर्वार्चिताः सर्वजनार्चनीयाः स्वातन्त्र्येण समस्तोऽपी ॥

पूर्णार्ध्यं ॥ ९ ॥ अथ तन्त्रार्थे परिपीडस्थानम् ॥

वेद्या मूर्ध्नि निधाय पीठमुत्तमं प्रजल्य तीर्तुभिः ॥

प्रत्यग्रेण महाब्रह्मेण परितः पञ्च दक्षिणे ॥

अभ्यर्थ्योपरि तस्य सिद्धनिर्गम्यार्गं मतामर्चिताम् ॥

न्यस्यार्चाभि समर्प्य सप्तभिर्गन्धैः ममागन्धये ॥

ओं न्हो हं क्षमं ठठ श्रीपीठस्थापनं करोमि स्वाहा । ओं न्हो न्हूं न्हो न्हः
नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन पीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा । पीठप्रक्षालनम् ॥ ओं न्हो
दर्पमथनाय नमः सकुसुमाक्षतदर्भस्थापनम् ॥ रत्नैस्तोषं पीठं समर्थये ॥ ओं न्हो समर्थदर्श-

सुगंधित अथा शुभ्र पुष्पजलिनं एकस्मिन् वेलां आवाप्या कुरु । पूर्वाध्यदानेन सिद्धगुणांचा व सिद्ध परमे
ष्ठिचा बहु मान करावा. ओं णमो सिद्धाणं वगैरे मिद्धमंत्र आदि. या परमाण्नी भिद् अ त्यांच्या गुणांची स्तु-
ति पूजा केली आहे सिद्धांचे गुण सर्वजनपूजनीय आहेत. व ते गुण माझ्या आत्मप्राप्तीला कारण होवोत.

१ 'वेद्या' हा श्लोक हणून वेदीवर पीठस्थापन करवें. त्यावेळीं 'ओं न्हो हं' इत्यादि हा मंत्र हाणामा
'ओं न्हो न्हो' हा मंत्र हणून पवित्र पाण्यान ते धुयावें. 'ओं न्हो दर्पमथनाय नमः' हा श्लोक हणून

नञ्चानचारित्राय नमः स्वाहा ॥ पीठार्चनम् ॥ ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं हं आहूता तिष्ठ २ ठठ
स्वाहा ॥ प्रतिमास्थापनं ॥

आहूता इव मिषुच्छक्तिवनितां मुक्तान्यसंगा ययुः ॥

तिष्ठन्त्यष्टमभूमिसौधशिखरे सानंतसौख्याः सदा ॥

साक्षात्कुर्वत एन सर्वमनिशं नालोककेक सम ॥

तानच्छ्रद्धावशुद्धसिद्धानिकरानाहूनैच्यमंजे ॥

ओं ह्रीं हं णमो सिद्धाणं मिद्धपरमेष्ठिन्नत्र एहि २ संवौपट् ॥

ओं ह्रीं तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं मम मन्निहितो भव भव वषट् ॥ २ ॥

अथ कल्याणपंचकारोपणम्

योत्र स्वर्गोवतीर्णः सुरगिरिशिखरे दुग्धगण्डः पयोभिः इत्यादि कल्याणमालारोपणाविधिं
निर्वोणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्त्यर्पनं कुर्यात् ॥ १ ॥

पुष्पाक्षतामहित दर्भस्थापन करों ' सन्धैस्तीर्थ ' हा श्लोक लग्न व ' ओं ह्रीं मम्यग्दर्शनेत्यादि ' हा मन्त्र
क्षणून पीठाची पूजा करानी ' ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ' हा मंत्र लग्नून प्रतिमास्थापन करोंवे.
२ ' आहूता इवेति ' हा श्लोक लग्नून व त्याचा मंत्र लग्नून सिद्ध परमेष्ठीचें आन्धान, स्थापन, सन्निधि
करण हे विधि करावेत.

कल्याणपंचकारोपण.

१ ' योजेति ' हा श्लोक म्हणून निर्वोणकल्याणापांन पांच कल्याणचें आरोपण करण्याकरितां प्र-
तिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करानी,

अथाधिवासनविधानम् ।

जिनमतिभिरसूक्ष्मभित्यादिरभ्युदराभ्यर्चनार्थमस्य ॥ पूर्णार्घ्यपर्यन्तं विधिं कुर्यात् ॥
प्राशुक्तानादिसिद्धिमंत्रेण सप्तवारान्प्रतिमां स्पृशन्नेवाभिमंत्रयेत् ॥ इत्याधियासनम् ॥ २ ॥

घंटाटंकारवीणाक्कणितमुराजघांघांक्रियां काहलाचलै

चैकारोदारभेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषे ।

आक्रम्यांशेषकाष्ठतटमथ झटिति प्रोच्छटत्युद्भटेऽञ्च ॥

शिष्टार्भाष्टाहर्दिष्टैर्जिनमुखपटमुद्धाटये मंत्रपूर्वम् ॥

ओं उसहाइवड्डुमाणं पंचकल्लाणसंणणाणं महइमहावीरवड्डुमाणं सामीणं,
सिञ्जउ मे महइमहाविज्जा, अठमहापाडिहेणसियाणं, सयलकलाधराणं, सज्जोजादरूवाणं,
चउत्तीसातिसयविसंसंजुत्ताणं, बत्तीसदेविंदिग्गणिमउडमत्थयमहिदाणं, सयललेयस्स संतिपु-
ट्टिबुद्धिकल्लाणाउत्तारोग्गकराणं बलदेववासुदेवचक्कहरिसिमुजिज्जिअणगारावगूडाणं, उहयलो—
यसुहफलयरारणं, शुद्धसयसहस्सणिलयाणं, परापरपरमप्पयाण, अणाइणिहणाणं बलिवाहुबलि-
सहिदाणं, वीरे वीरे, ओं हां क्षा सेणवीरे वड्डुमाणवीरे हस जयंतवराइये वज्जसिलत्थंभ-

२ 'जिनमतेति' हा श्लोकं म्हणून पूर्णार्घ्यापर्यंत अधिवासनविधिं करावा हा विधि भागील अध्या-
यांत विस्तागने लिहिला आहे तो पहावा. सात वेळा अनादिमिद्ध मंत्र म्हणून गतिमला स्पृशे करावा.

३ 'घंटाटंकारेति' हा श्लोक म्हणून व 'ओं उसहाइ वड्डुमाणं' हा मंत्र पूर्ण म्हणून प्रतिमेच्या मुखा

मयाणं, सदभवपद्मिद्विद्याणं, । यत्तत्सणिहिदा मे भवतु, मे भवतु ठठ क्षक्ष स्वाहा ॥ मुख-
वर्णाद्धाटनम् ॥ ३ ॥

वार्गधन्तुललतांतहविःप्रदीपधूपैः फलैः कनकपात्रगतैर्जिनात्रे ॥
नन्दादिवर्तदधिस्वस्तिकदर्भदूर्वासिद्धार्थकैश्च कृतमध्यमिहोद्धरामः ॥ ४ ॥

ॐ अष्टविहकम्मवियत्ता सीदीमूदा णेरंजणा णिच्चा ॥
अट्टगुणा किदकिच्चा लोयग्गणिवासिणो सिद्धा ॥ ५ ॥
भूयासुरिति स्वाहा ॥ महोत्सवन महार्थसवतारयेत् ॥

अथ गुणारोपणम् ॥

जानाति बोधो यदनुग्रहेण द्रव्याणि सर्वाणि सपर्ययाभि ॥
दुराग्रहत्यक्तानिजात्सरूपं सिद्धत्र सम्यक्त्वगुणं न्यसाभि ॥ १ ॥

वरील वल्ल वाद्याचा भनि होत असता काढावे.

४ 'वार्गधेति' हा श्लोक म्हणून अर्थ द्यावा

५ 'ॐ अष्टविहति' हा श्लोक म्हणून मङ्गलार्थ द्यावा. मित्र हे आठ कर्मांनी रहित आहेत ते
शांत झाले आहेत, भावार्थमलहीन आहेत, नित्य आहेत, आठ गुणांनी युक्त, कृतकृत्य व लोकाग्री निराजमान
झालेले आहेत.

सिद्धामध्ये गुणारोपण विधि.

१ 'जानातीति' हा श्लोक व मत्र द्वाणून प्रतिपेवर पुष्पाञ्जलि क्षेपण कर्माची आणि सिद्धाच्या ठिप्पणी

ओं नहीं परमावगाढसम्यक्त्वगुणभूषिताय नमः । इति प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्त्वा तद्-
गुणमोरापयेदेवमुत्तरत्रापि विधेयम् ॥ १ ॥

जानाति नित्य युगपत्स्वतोन्यत्सर्वार्थसामान्यविशेषसर्वम् ॥

निर्वाधकं स्पष्टतरं च यस्तं सिद्धेत्र विज्ञानगुणं न्यसामि ॥ २ ॥

ओं नहीं अनन्तज्ञानभूषिताय नमः ॥

स्वात्मस्थसामान्यविशेषसर्वं साक्षात्करोत्येव समं सदा यः ॥

सुनिश्चितासंभववाधकं तं सिद्धेत्र दृष्ट्याख्यगुणं न्यमामि ॥ ३ ॥

ओं नहीं अनन्तदर्शनभूषिताय नमः ॥

अनंतविज्ञानमनंतदाष्ट द्रव्येषु सर्वेषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयंत हनमंकरादिं सिद्धेत्र वीर्यख्यगुणं न्यमामि ॥ ४ ॥

ओं नहीं वीर्यगुणभूषिताय नमः ॥ ४ ॥

अवाधकं मानसवाध्यमेव निष्पीतमर्थमनगमंगम् ॥

सम्यक्त्वगुणांच आरोपन करंच यात्र क्रमान चार्कचगही गुणांच आरोपण करों
२ 'जानाति नित्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून पुष्पांजलि पूर्वक अनंतज्ञान गुणांचे
आरोपण करणे

३ 'स्मान्नमेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र मगून अनंतदर्शन गुणांचे आरोपण करावे.

४ 'अनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून वीर्यगुणांचे आरोपण विद्वांचे ठिकार्या करावे.

सर्वज्ञवेद्य तदवाच्यमेव सिद्धेत्र सूक्ष्माख्यगुणं न्यसामि ॥५॥

ओं ह्रीं सूक्ष्मगुणभूषिताय नमः ॥ ५ ॥

एकत्र सिद्धात्माने चान्यासिद्धा वमत्यसवाधमनंतसंख्याः ॥

यस्य प्रभावात्सुनयास्थितं तं सिद्धेत्रगाहाख्यगुणं न्यसामि ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं अवग'हनगुणभूषिताय नमः ॥६॥

अधोनुपतोऽस्ति यथा शिलादेर्न तू'रुद्राद्युकृतरणं च ॥

सिद्धात्मना तेन सुयुक्तिसिद्धं गुणं न्यमामोऽगुरुलघ्वभिख्यम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं अगुरुलघुगुणभूषिताय नमः ॥७॥

मवाग्निशान्त्यै विहितश्रमोव्यावाधात्सना यं परिणाममेति ॥

स्वात्मोत्थसौख्यैकनिबन्धन तं सिद्धेत्र निर्वाधगुणं न्यसामि ॥८॥

ओं ह्रीं अव्यावाधगुणभूषिताय नमः ॥८॥

इति गुणारोपणम् ॥

१ 'अवाधक्रेति' हा श्लोक व मंत्र क्षणन सूक्ष्मगुणानं सिद्धानं ठिकाणी आरोपण करवें.

६ 'एकत्रेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हागुण अवगाहन गुणाचें आरोपण करवें.

७ 'अधोन्वति' हा श्लोक व मंत्र क्षणन अगुरुलघु गुणाचें आगोपण करवें.

८ 'मनाग्रीति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र क्षणन अव्यावाध गुणाचें सिद्धात्मने आरोपण करावें.

याप्रमाणें गुणारोपण विधि आहे.

अथ पूजा ।

गंगादितिथ्यपहवप्यएहिं सगंधदा निम्मलपएहिं ॥

अच्चेमि निच्चं परमहोसच्चे मव्वहसंपादयसव्वसिच्चे ॥

ओं ह्रीं श्रीं नमः सिद्धाधिपतये जलम् ॥ १ ॥

गंधेहिं धाणाण सुहप्यएहिं समच्चयाणंपि सुहप्यएहिं ॥ अच्चेमि ॥ गंधं ॥ २ ॥

पेत्तछेणीसयकारणेहिं वरक्खएहिं सियकारणेहिं ॥ अच्चेमि ॥ अक्षतं ॥ ३ ॥

पुप्फेहिं दिव्वेहिं सुवण्णएहिं कव्वे कज्जसेहिं सुवण्णएहिं ॥ अच्चेमि ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥

वव्वमेहिं पाणासुरसप्यएहिं भव्वाण पाणाइरसप्यएहिं ॥ अच्चेमि ॥ चरं ॥ ५ ॥

अथ पिदपूजा ।

‘ गंगेति ’ हा श्लोक न्दणून मिद्धपरमेष्टीना जल अर्पण करावें मिद्ध परमेष्टी संपूर्ण उत्कृष्ट पदार्थ देणारे आहेत. त्यांची मी गंगादि नद्याच्या सुगंध निर्मल पाण्याने पूजा करितो.

२ ‘ गंधेहि ’ हा श्लोक म्हणून गंधाने सिद्धाची पूजा करावी. नाकास अतिशय सुख देणाऱ्या व पूजकास पुण्य प्राप्तिग कारण अशा गंधानें मी सिद्धाची पूजा करितो.

३ ‘ पेतेति ’ श्लोकची पृथ्वी जो मोक्ष त्याची प्राप्ति करून देण्याने कारण अशा उत्कृष्ट अक्षतांनी मी सिद्ध परमेष्टीची पूजा करितो

४ ‘ पुप्फेहि ’ दिव्य व उत्तम वर्णाच्या पुष्पांनी मी सिद्धाची पूजा करितो.

५ ‘ वव्वमेहिती ’ नाना सुरस पदार्थांनी घनविलेख्या व मव्यांना अनेक तऱ्हेचे ऐश्वर्य देणाऱ्या पकानांनी मी सिद्धाची पूजा करितो.

ददिव्यमाणपहदीवएहिं संजयआणं सिरिदीवएहिं ॥ अच्चेमि ॥ दीपं ॥ ६ ॥
 कालाअरं भूयसुह्वएहिं । जीयाण पावाण सुह्वएहिं ॥ अच्चेमि ॥ धूपं ॥ ७ ॥
 अणगघभूएहिं फलव्वएहिं भव्वस्स संदिणफलव्वएहिं ॥ अच्चेमि ॥ फलं ॥ ८ ॥

णयेण णाणेण य दंसयेण तवेगे उट्टेण य मंजमेण ॥

सिद्धे तिकालेसु विसुद्धबुद्धे समगधयामो सयलेवि सिद्धे ॥

ओं ह्रीं श्रीं नमः सिद्धाधिपतये जलादियज्ञांगदूर्वादूर्ध्वधिसिद्धार्थादिमंगलद्रव्यविनिर्मितम-
 हार्घ्यवतारयेत् ॥ अर्थ ॥ ९ ॥

अथ सप्तविधर्पाठिकामंत्रैः सिद्धाराधनम् ॥

सिद्धार्चायां ये क्रियामंत्रसंज्ञा जैने वेदे साधनाद्याश्च मंत्राः ॥

६ 'देदिव्वेति' हा श्लोक म्हणून ज्यांची प्रमा उज्ज्वल आहे व जे पूजकांना लक्ष्मी देतात अशा

दीपकांनी मी सिद्धाची पूजा करितो

७ 'कालेति' जो जीवांच्या पापाचा नाश करितो अशा कालागुरु धूपानें मी सिद्धाची पूजा करितो.

८ 'अणगघेति' भव्याना माक्ष फल देणाऱ्या अशा अमृत्य फलां मी सिद्धाची पूजा करितो.

९ 'णयेनेति' जे नय, ज्ञान, संयम, तप यांनी युक्त आहेत त्या निर्मल पिद्धांची मी अर्घ्यद्वारे पूजा करितो असे म्हणून जल दर्भ, दूर्वा, पाटऱ्या मोहऱ्या, वगैरे मंगलद्रव्यांनी अर्घ्य तयार करून ते सिद्धपरमेश्वराने उतरावे

१ 'सिद्धेति' जैन शास्त्रामध्ये सिद्धांच्या पूजनमार्गो जे क्रियामंत्र व साधन मंत्र आणि गार्हपत्य, दक्षिण

त्रेताहोमे होममंत्रास्तदैतैः जतैः पुणै सिद्धमाराधयामि ॥ १ ॥

ओं सत्यजाताय नमः इत्यादिसप्तविधर्षीकामंत्रैरभिभवितैः कर्पूरहारिचंदनद्रवालुलित-
सुरभिभुञ्जकुसुमैः सिद्धपरमेष्ठिनमाराधयेत् ॥

विविधदुरितशुद्धान्सर्वतत्त्वार्थसिद्धान् ।

परमसुखसमृद्धान्युक्तिशाराविरुद्धान् ।

बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥

प्रश्रितसुनयमिद्वानर्धये सर्वमिद्वान् ॥ पूर्णार्ध्यः ॥ २ ॥

अथ तदग्नौपकल्पितचतुरस्रकुंडे गार्हपत्यागौ होमविधानम् ॥ तद्यथा-प्रागुक्तविधिना आ-
सनस्थापनादिचतुरस्रकुंडार्चनविधिं विधाय, क्षिपाभि कुंडस्तेत्यादिना परिधिपरिस्तरणकल्पनं आमनाये-
त्यादिना गार्हपत्याग्नेः स्थापनं सधुक्षणं संनिधीकरणैकसमिधाहव्यर्चनानि परिसमाप्य होमविधौ
प्रागुक्तास्नाहूतिविधिं विस्तरेण विदध्यात् ॥ इति होमविधानम् ॥

व आहवनीयं या तीन होमार्चने जे मन्त्र सांगितले आहेत त्या सर्व धत्रांनी शुभ पुण्यांच्या झोर जप करून मी सिद्धांचे
आराधन करितो.

२ 'विविधेति' हा श्लोक ह्याग्न ह्याग्न पापरहित, सर्व तत्त्वज्ञ, पूर्णसुखी, अनंतगुणयुक्त, अज्ञा सर्व सिद्धांना
अर्घ्य समर्पण करावा. तदनंतर सिद्ध प्रतिमेच्या पुढे चौकोनी कुंडामध्ये गार्हपत्य अग्निमंडो होम करावा. तो
याप्रमाणे- पूर्वोक्तविधाने आग्नस्थापन वगैरे विधि व चौकोनी कुंडाचे पूजन हा विधि करून 'क्षिपाभि कुंडस्य' वगैरे
श्लोक ह्याग्न समिधा होमार्चने पसराव्या व आमनायेत्यादि श्लोक ह्याग्न गार्हपत्याग्नीचे स्थापन, सधुक्षण, संनि-
धीकारण वगैरे करून एक समिधाहूति द्यावी. तदनंतर पूर्वी सांगितलेला अस्नाहूतिविधि विस्ताराने करावा.

सिद्धश्रुतचरित्वाग्निविवाग्नीशमक्तिभिः ॥

भक्त्या निर्वाणकल्याणक्रियां कुर्वतु याजकाः ॥ १ ॥

इति निर्वाणकल्याणक्रियां विधिवादिषां सर्वेऽपि संघस्ततो बहुतरमाल्यचंदनाक्षतराशिभिर्जिनमभ्यर्च्य तन्माल्यादिकमुत्सेवेन धृत्वा प्रागुक्तविधिना तीर्थोत्कमानीय । तज्जलपरिपूरिताष्टोत्तरशतकलशैर्विषयमाणमहाभिषेकविधिना महाभिषेकं विदध्यात् ॥

अथाभिषेकक्रियाप्रयोगविधानम् ॥

अथ चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रिया । तत्रेयं कृत्यप्रतिष्ठा भगवन्नमोस्तु ते एषोहं चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियां कुर्यामिति । शेषं समानम् ॥

अथ चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजास्तवंदनासमेतं सिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहम् ॥ इत्युच्चार्य सामायिकदंडकचतुर्विंशति

३ 'सिद्धेति' - सिद्धभक्ति श्रुतभक्ति, चारित्रभक्ति, कविभक्ति, शिवभक्ति, वंशतिभक्ति या भक्ति कलन याजकांती निर्वाणहत्याग क्रिया करणी, याप्रमाणं निर्माणकल्याण क्रिया कलन सर्वं सर्वांगं पुष्कलं कुरु, चंदन, अक्षत यांनीं जिनची पुजा करणी, पुष्प, चंदन अक्षतदिक आदि नैमस्तकत्तर धारण कलन पूर्येत् तीर्थोत्कमानीय १०८ कलशानीं पुढे सांगितव्याप्रमाणे मन्त्राभियेक गिरे करावा.

अभिषेकक्रियाविधि

'अथेति' जिनद्वारा चल प्रतिबिंबाची प्रतिष्ठा झाल्यावर चौथ्या दिवशीं अभिषेकक्रिया करतेवेळीं हे भगवन् मी आपल्याला नमन करितो व उपर्युक्त कृत्य करितो अशी प्रतिष्ठा करणी.

'अथेति, चलविंबप्रतिष्ठेपामून चौथ्या दिवशीं पूर्वाचार्यानुक्रमाने सर्वकर्मक्षयार्थं भावपूजास्तवंदना-

स्तवौ पठित्वा सिद्धभक्तिं प्रयुंजीत । एवं चैत्यपंचगुरुशांतिसमाधिभक्तीरपि विदध्यात् ॥ अथ स्थिरे कुल्यप्रतिज्ञा । भगवन्नमोस्तु ते एषोहं स्थिरजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियांकुयामिति ॥ शेषं समानम् ॥ अथ स्थिरजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्म-क्षयार्थं भावपूजावंदनास्तवसमेत सिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यह इत्युच्चार्य सामायिकादिविधिं वि-धाय सिद्धचारित्रशांतिसमाधिभक्तीरपि प्रयुंजीत ।

इति अभिषेकक्रियाप्रयोगविधानम् ॥

अषौरुषेयानखिलानदोषानशेषावोद्भिर्विहितप्रकाशान् ॥

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्द्वादशदिव्यवेदान् ॥ १ ॥

इत्यादिना श्रुतपूजां विदध्यात् ।

ये येऽनगारा ऋषयो यतीन्द्रा मुनीश्वरा भव्यभवद्वयतताः ।

तेषां समेषां पदपक्कजानि संपूजयामो गुणशीलसिंधून् ॥ २ ॥

साहित मी भिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करितौ, असें म्हणून सामायिक ढंडक चतुर्विंशतिस्तव हे म्हणावेत आणि सिद्धभक्ति म्हणावी. या प्रमाणे चैत्यभक्ति, पंचगुरुभक्ति, शांतिभक्ति व समाधिभक्ति या भक्तिही कराव्यात. स्थिरप्रतिमेचा अभिषेकविधि करतांनाही उपर्युक्त प्रकार करावा.

१ 'अषौरुषेयानिति' हा श्लोक म्हणून श्रुतपूजा करावी.

२ 'ये येनगारा' हा श्लोक म्हणून गुरुपूजा करावी.

इत्यादिना गुरुपूजां विदध्यात् ॥

ज्ञानादिसर्वगुणपूर्णजिनेश्वरांगसातिमंगलपुंगंधिजलेन पूर्णः ॥
दत्तः स एव समलंकृतपूर्णकुंभः संपूर्णभावहतु सर्वमनोरथं त्रः ॥

जिनगंधानुपूर्णकुंभप्रदानम् ॥ ३ ॥

ओं अथ निरतिशयनिजमहिमरसमसमानमेतात्मीय० इत्यादिना सकलाम्युदयनिः-
श्रेयससिद्धिं करोतु । वृद्धिं करोतु । इत्री क्षत्रीं हं सः स्वाहा पर्यंतं पठित्वा जिनगंधोदकेन
यजमानशिरसि सिंचेत् ॥ ४ ॥

श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा इत्यादिद्वाविंशत्याशीर्वादैः गंधोदकं शेषभक्ष्येभ्यो दध्यात् ॥ ५ ॥

देवर्षिद्विजपूजनं च विहितं श्रेयोर्थिनां ते मता

रागद्वेषविमोहमूलविलयात्मांगभमगोज्झनात् ।

स्थूलप्राणिवधादिवर्जनविधेर्देवानुषस्तितादृशान् ॥

संपूज्य द्विजपुंगवांश्च धिनुयां तांबूलदानादिभिः ॥

इत्युक्त्वा संघपूजां कुर्यात् ॥ ६ ॥

‘ज्ञानादीति’ हा श्लोक म्हणून जिनेश्वराच्या गंधोदकानें भलेला पूर्ण कुंभ यजमानाला द्याय।

४ ‘ओं अथेति’ हें गद्य म्हणून यजमानालाच्या भस्त्रकावर गंधोदक क्षपण करावें.

५ ‘श्रीमदिति’ इत्यादि त्रावीस श्लोक म्हणून सर्वभक्ष्यांना गंधोदक द्यावें.

६ ‘देवर्षीति’ हा श्लोक म्हणून सर्व सधाला तांबूल, फलें वगैरें देऊन तप्त करावें.

अथ तदर्धात्रे त्रिःपरीत्य ध्वजमवरोह्य प्रासादोर्ध्वतूयांशवेदिकायां विदिकपरिकल्पिताधारे
हिरण्यपायसाकीर्णे गर्भगेहायामार्धतत्रिभागचतुर्भागमितशुभदारुदंडमवस्थाप्य, तत्र महाध्वजम-
लंकृतमवरोह्य, परिवारध्वजानपि तत्र प्रासादं परितोऽवस्थाप्य, सप्तधान्यविरूढकफलोत्करैः
प्रासादमभिविच्यभ्यर्च्य नूतनसद्वस्त्रैः परिधापयेत् ॥

सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्हत्प्रभुपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यांतु यथायथम् ॥

जिनपूजार्थं समाहूताः देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ इति वि-
सर्जनमंत्रोच्चारणेन यागमंडले पुष्पांजलिं विकीर्य देवान्विसर्जयेत् ॥ ५ ॥

प्रक्षीणदोषमलमिहनिजप्रकाशं । लौकिकभूषणमहो निजदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रियः सपदि संवदनं विधातु । पूज्यं प्रपूज्य हृदये निदधे भवन्तम् ॥
अनेन परब्रह्ममध्यात्ममध्य नयेत् ॥ ६ ॥

यो लोकैकशिखामणिर्यमनिशं ध्यायति योगीश्वराः ॥

येनार्दोशं समस्ततत्त्वमग्ग यस्मै नमः कुर्वते ॥

यस्मान्नास्त्यपरो हितास्त्रिजगते यस्यैत्र युक्ताप्तता ॥

५ 'सर्वे देवा इति' हा श्लोक क्षणून जिनपूजनार्थं आलेख्या देवांचे विसर्जन करोंवे-

६ 'प्रक्षीणेति' हा श्लोक क्षणून परब्रह्म अर्हताची हृदयामध्ये स्थापना करानी.

यस्मिन्केवलबोधभानुरुदितः सोव्याजिनोऽयं जगत् ॥

ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशताय सर्वलोकशांतिर्भवतु स्वाहा ॥ शांतिधारा ॥ ७ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यत्कलशयुतवधूमग्रभृगगर्निर्य-

द्धार्यारापूतधात्रीं बहुतरविभयानादरेणानुगतः ॥

सर्वाशाः पूज्यन्तो बलिमनु मुखराः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥

सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥

ओं अर्हद्भृगो नमः शांतिबलिः ॥ ८ ॥

प्रमादाज्ञानदर्पाद्यैर्विहितमित्यादिना क्षमापणम् ॥ ९ ॥

मोहध्वान्तविदारणमित्यादिना गमनाप्रच्छन्नम् ॥ १० ॥

४ 'अथेति' नतर त्या दिवशी अर्धरात्री धजाला तीन प्रदोक्षणा जाण्यात न तो हात मालीं उतरता. या ध्वजाचा आधारसालीं अर्थात् ज्या वेदीवर हा ध्वज उभा केला आहे तेथे पायस पसरवें, त्यात सोने टाकावें. तदनंतर त्या ध्वजदंडावर महाध्वजाला भूषित करावें. 'जिन मंदिगच्या वर' सेवेची परिहार ध्वजाची स्थापना करावी. सप्तधान्य, विरूढक व फलपशूहानीं प्रासादाची-जिनभट्टाराची पूजा करावी. प नवीन सद्-स्त्रांनी भूषित करावें.

७ 'यो नोत्तेकति' हा श्लोक कणून व त्याचा मंत्र कणून शांतिधारा सोपविते.

८ 'अर्चामग्रे' हा श्लोक कणून शांतिबलि समर्पण करावा.

९ 'प्रमादादिति' हा श्लोक कणून जिनेश्वराला क्षमा मागावी.

१० 'मोहध्वान्तेति' हा श्लोक कणून जाण्याप्रदूर जिनेश्वराची परवानगी घ्यावी.

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिमुखरा यां जिनेन्द्रस्य साक्षात् ॥

चक्रुर्निर्वाणलाभोत्सवविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥

तापरोप्यात्र बिंबे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥

मुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टप्रभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥ १ ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पाञ्जलिः ॥

श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतन्द्रा इत्यादिद्विविशत्याशीर्वादान् विजयविभवेत्यादिआशीर्वादांश्च
चैत्यालयाग्रतः स्थित्वा पृथक्पुष्पाञ्जलिपूर्वकं पठेत् ॥ इत्याशीर्दानिविधानम् ॥ २ ॥

आपूर्य कर्मविधिना प्रकृत कृतार्थ—

स्त्यक्त्वा तदर्थनियमं स्वयमे दृढोऽहम् ॥

चिन्हानि तस्य नियमस्य पुरो निधाय ।

वंदे गुरोर्गुरुगुणैर्बगुरोः पदाब्जम् ॥

एतत्पठित्वा यज्ञदीक्षाचिन्हानि गुरुपादमूले विन्यस्य नमस्यत् ॥ ३ ॥

१ ' इत्थमित्यादि ' याप्रमाणे सौधर्मद्वयै देवानां साक्षात् प्रभृत्वा निर्वाण कल्याणिकोत्सव केला होता
त्या उत्सवाचे आरोपण आक्षी शक्तीने व विपुल भक्ताने कले आहे. हा निर्वाणोत्सव यजमान वगैरे भव्य जीवांना
भोगांना व मोक्षस कारण हावां

२ ' श्रीमदिति ' वगैरे बावसि श्लोक व ' विजयविभवेति ' हे श्लोक चैत्यालयाच्या पुढे उभा राहून पुष्पांज-
लिपूर्वक हणवेत. हे आशीर्वादात्मक श्लोक आहेत

३-४ ' आपूर्येति ' हा प्रतिष्ठाविधि पूर्ण करून कृतकृत्य झालेल्या प्रतिष्ठाचार्याने आपल्या व्रताभंगे दृढ राहून

श्रीपादन्यासमन्त्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीन्द्राः ॥
 कल्पेद्वा विक्रियांगैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुष्वम् ॥
 ये भित्त्वा घातिकर्मचलमखिलजगज्ज्योतिराध्य प्रणेतान् ॥
 श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविभुरलमाराध्यतेऽभ्यर्च्य सिद्धान् ॥
 प्रभावकसिंहसंनिध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥
 आर्याः पोषयतां शिषर्द्धिकलिताः सप्तापि हुत्वा चिन्ताः ॥
 देवा विघ्ननिवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥
 स्थानस्थाश्च सुरर्षयः स्तुतमुदा सर्वे हि मिन्द्रास्तदा ॥
 श्रद्धत्तार्यजनाश्च पञ्च सदयं यागं मया प्रस्तुतम्
 त्रिभुवनसाधर्मिकाध्येषाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥ इति प्रस्तावना ॥

‘श्रीपादेति’ हा श्लोक म्हणून प्रभावसिंहसंनिध्यविधी करण्याची गतां चोहीकडे पुष्पाक्षताक्षेपण करावे. ज्याने घातिकर्माचा नाश करून केवलज्ञानाची प्राप्ति करून घेतली व मोक्षमार्गाचा जो नेता झाला त्या जिनेश्वराची सिद्धपूजापूर्वक पूजा केली जात आहे यास्तव हे मुनिजन हो जिनमतोद्योत करणाऱ्या कारितां आपण येथे शुभागमन होवो. व चतुर्गिःकाय देवांच्या इंद्रांना आपण चौक्रीयक शरीराने येऊन विघ्नशान्ति करावी.

१ ‘आर्याः’ हा श्लोक म्हणून त्रैलोक्यातील साधर्मिक लोकांना आमंत्रण करण्याकरितां चोही-कडे पुष्पाक्षता टाकाव्यात. मी जिनपूजेला सुखात केली आहे, यास्तव सातश्रद्धाधर असे मुनि या

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

अथ महाभिषेकविधिः ॥

संकल्प्याभिषवं विशोध्य भुवमास्थान्यात्र दर्भान् घटान् ॥
पीठे विविमिहार्हतं त्रिनमुपास्याव्वाहननादिक्रमैः ॥
दिकपालान्परिपूज्य सज्जलमुत्रैः सार्धैः कपायोदकैः ॥
संस्नाप्यान्ववतार्य कोणकलशैर्गंधोदकैः स्नापय ॥

विधियज्ञप्रतिष्ठापनाय प्रतिमाग्रे जालकुंडुं हस्तद्वयपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

महाभिषेक विधिः ।

‘संकल्प्येति’ हा श्लोकं म्हणून अभिषेकविधीची प्रतिष्ठा करणाऱ्यास पुढे उत्तम के-
वराच्या गंधानें युक्त अशा दर्भ, दूर्वा, पृष्प अक्षत यांचें स्नेहण करावें. अभिषेकाचा सकल्प करून भूमि-
शोधन करावें व त्रिचत्वार दश क्षपण करून कलशांची स्थापना करावी. तदनंतर पीठाची पूजा
करून श्रीजिनाची आवाहनादि क्रिया करानी. दिक्पालांचें अर्घ्य सहित अष्ट द्रव्यांनी पूजन करावें. तद-
नंतर कोणस्य चार कलशांतील कर्पायजलानें श्रीजिनाचा अभिषेक करून अर्घ्यावतरण करावें. तदनंतर
गंधोदकानें प्रभूला स्नान घालावें

श्रीपाद्व्यासमत्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीदाः ॥
 कल्पेन्द्रा विक्रियांगैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुष्वम् ॥
 ये भित्वा घातिकर्मचलप्रखिलजगज्ज्योतिराप्य प्रणेता ॥
 श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविमुरलमाराध्यतेऽभ्यर्च्य सिद्धान् ॥
 प्रभावकसिंहसान्निध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥
 आर्याः पोषयतां शिषर्द्धिकालिताः सप्तापि हुत्वा र्विताः ॥
 देवा विघ्ननिवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥
 स्थानस्थाश्च सुरर्षयः स्तुतमुदा सर्वेहमिद्रास्तदा ॥
 श्रद्धत्तार्यजनाश्च पंच सदयं यागं मया प्रस्तुतम्
 त्रिमुवनसाधर्मिकाध्येषाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥ इति प्रस्तावना ॥

‘श्रीपादेति’ हा श्लोक म्हणून प्रभावसिंहसान्निध्यविधी करण्याकरितां चोर्हीकडे पुष्पाक्षताक्षेपण करावें, ज्यानें घातिकर्माचा नाश करून केवलज्ञानाची प्राप्ति करून घेतली व मोक्षमार्गाचा जो नेता झाला त्या जिनेश्वराची सिद्धपूजापूर्वक पूजा केली जात आह यास्तव हे मुनिजन हो जिनमतोद्योत करण्या करितां आपण येथे शुभाभासन होवों व चतुर्दिशाय देवांच्या इंद्रांनों आपण वैक्रियक शरीराने येऊन विघ्नशान्ति करावी.

३ ‘आर्याः’ हा श्लोक म्हणून त्रैलोक्यांतलें साधर्मिक लोकांना आमंत्रण करण्याकरितां चोर्हीकडे पुष्पाक्षता टाकावयात. मी जिनपूजेला सुरवात केली आहे, यास्तव सातश्रुद्धीधर असे मुनि या

जिनानामपि सिद्धानां महर्षीणां समर्चनान् ॥

पाठात्स्वस्त्ययनस्यापि मनःपूर्व प्रसादये ॥ ४ ॥

मनःप्रसत्तिविधानसूचनार्थमर्चनार्णीठाग्रतः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

इति जिनयज्ञविधानम् ॥

आहूता भवनान्तरेनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यास्त्रिगत्सभांतरमहार्णीठाग्रसिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाय सतत ध्यायति योगीश्वराः ॥

तं देवं जिनमर्चितं कृताधियासाव्हाननार्चैर्मजे ॥

ॐ 'हां' 'हीं' 'हूँ' 'हौं' 'हः' अ 'सि' आ उमार्हन् एहि २ संवौषट् ॥ ॐ 'हां' ०
अर्हन् तिष्ठ २ ठठ । ॐ 'ह्रा' ० मय सन्निहितो भव २ वषट् ॥ तीर्थोदकैर्जिनपादौ
प्रक्षाल्य तदग्रे पृथगिहान्मन्त्रानुच्चारयन्पुष्पांजलिं प्रयुज्जीत ॥

मान्या कृत्याविर्ष्या अनुग्रहयुक्त अंगत देवानां विघ्न निवारण करुण अनुग्रह कराग. लोकांतिक देव
स्वस्थानी राहून या कृत्याची प्रशंसा करीत अहमिंद्रही या कृत्याला अनुगोदन देवांत व पुढारी पुरुष
ही या गोष्टीला सम्मति देतोत.

४ 'जिनानामिति' हा श्लोक म्हणून मनातील प्रमदता सूचित करण्याकरितां पुष्पांजलि क्षेपण
करावी.

५ 'आहूता इति' हा श्लोक म्हणून श्रीजिनांचे आव्हान, स्थापन, मन्निधिकरण करावे हे करण्या
करितां प्रथमतः तीथादत्ताने श्रीजिनांचे पाय धुवावेत व त्यांच्या पायापुढे आव्हान, स्थापना व सन्निधि

यत्रागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा ॥
 सालोकं प्रतिबिंबितं प्रविशनां नित्यामृतानन्दनम् ॥
 सर्वोब्जानिमिषास्पदं स्मृतिगतं पापाग्रहं धीमताम् ॥
 अर्हत्तीर्थमपूर्वमक्षयिनिदं वार्धारया धारये ॥ १ ॥

ॐ ह्रीं परमब्रह्मणे अनन्तान्तज्ञानशक्तये जलं निर्वपाभि इति स्वाहा ॥

गंधश्चंदनगंधबंधुस्तरो यद्विव्यदेहेद्ध्रुवो
 गंधत्रोद्यमरस्तुनो विजयते गंधांतर सर्वतः ॥
 गंधादीनिखिलान्नवैति त्रिशद गंधादिमुक्तोऽपि यः
 तं गंधाद्यगगयमानहतये गंधेन संयुजये ॥

ॐ ह्रीं सहजसौगंध्यबंधुराय गंधं ॥ २ ॥
 इंद्राह्नीद्रसमर्चितैः पुष्पमैर्विवैर्वलक्षाक्षतैः—

करणाचे मंत्र म्हणत म्हणत पुष्पांजली क्षेपण करामी.

१ 'यत्रागाधेति' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनेश्वराला अनन्तान्त ज्ञानशक्ति प्राप्त व्हावी म्हणून जल अर्पण करावे.

२ 'गंधश्चन्दनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून गंध अर्पण करावा. जिनेश्वराचा देह स्वामाविकच सुगंध असतो म्हणून तसला सुगंधपणा मला प्राप्त व्हावा याकरिता मी गंध श्रीजिनाला अर्पण करितो.

यस्य श्रीपदसन्नखेदुसविधे नक्षत्रजालायितं ॥
 ज्ञानं यस्य समक्षमक्षतमभूद्दीयं सुखं दर्शनम् ॥
 यायज्यक्षतमंपदे जिनमिमं सूक्ष्मेतैर्गक्षैः ॥
 ओं ह्रीं अक्षयफलप्रदाय अद्यतम् ॥ ३ ॥

यस्य द्वादशयोजने सदमि सद्गणदिभिः खोपमा—॥
 नग्यर्थान्मुमनोगणान्मुनसो धर्षिणि विष्वक्प्रदा ॥
 यः सिद्धिं सुमनःसुखं सुमनसा स्व ध्यायतामानये—
 तं देवं सुमनोमुखैश्च सुमनोभेदैः समभ्यर्चये ॥
 ओं ह्रीं सुमनःसुखप्रदाय पुष्पम् ॥ ४ ॥

यद्व्याचाद्यविवर्जितं निरुपमं स्वात्मोत्थमत्युज्जितम् ॥
 नित्यानंदसुखेन तेन लभते यन्मृत्सिमात्यान्तर्कीम् ॥
 यं चाराध्य सुधारिणा ननु सुधास्वादं लभते चिरम् ॥

३ 'इंद्रादीदिति' हा श्लोक व मत्र म्हणून अक्षय फल (माक्ष) देणाऱ्या श्रीजिनाची मी अक्षतांच्चा
 दारे पूजा करितो.

४ 'यस्येति' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनाला पुष्पें अर्पण करितो.

५ 'यद्रथावाप्नोति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून अनंतसुखानें तप्त हालेऱ्या श्रीजिनाला मी चर
 अर्पण करितो.

तस्योद्यद्रसचारुणैव चरुणा श्रीपादमाराधये ॥

ओं ह्रीं अनंतानंतमुखसंतुषाय चरुं ॥ ५ ॥

स्वस्थान्नस्य सहस्रकाशनिविधौ दीपोपमोऽप्यन्वहम् ॥

यः सर्वं ज्वलयन्ननंतकिरणैस्त्रैलोक्यदीपोऽस्त्यतः ॥

येनोद्दीपितधर्मतीर्थममत्रगत्यं विभो स्वस्य स-

द्दीप्त्या दीपितदिङ्मुखस्य चरणौ दीपैः समुदीपये ॥

ओं ह्रीं अनंतदर्शनाय दीपं ॥ ६ ॥

येनैदं भुवनत्रयं चिरसम्पुद्गुधूपितं सोऽग्रहो ।

मोहो येन सुधूपितो निजमहाध्यानाग्निना निर्दयम् ॥

यस्यास्थानपदस्यधूपघटजैर्धूमैर्जगद्धूपितम् ॥

धूपैस्तस्य जगद्दर्शिकरणसङ्क्षुपैः पदं धूपये ॥

ओं ह्रीं वशीकृतत्रिलोकनाथाय धूपं ॥ ७ ॥

६ 'स्वस्थान्नस्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून अनंतदर्शनाचा धागक अशा श्रीजिनाला मी दीप अर्पण करितो.

७ 'येनेदमिति' हा श्लोक म्हणून ज्याने त्रैलोक्याचे पति अशा इद्र धरणेंद्र व चक्रवर्ती यास वक्ष केले त्या जिनाला मी धूप अर्पण करितो.

यद्भक्त्या फलदायि पुण्यमुदितं पुण्यं नवं बध्यते ॥
पापं नैव फलप्रदं किमपि नो पापं नवं प्राप्यते ॥
आर्हन्त्यं फलमद्भुतं शिवसुखं नित्यं फलं लभ्यते ॥
पादौ तस्य फलोत्तमादिसुफलैः श्रेयःफलायार्च्यते ॥
ओं ह्रीं अभीष्टफलप्रदाय फलम् ॥ ८ ॥

वार्गेधतडुललतांतहविःप्रदीपै —
धूपैः फलैः कनकपात्रगतैर्जिनग्रे ॥
नंद्यादिवर्तदधिस्वस्तिकदम्बदूर्वा —
सिद्धार्थकैश्च कृतसहर्ष्यमिहोद्धरामः ॥
ओं ह्रीं विनष्टाष्टकर्मणे अर्घ्यं ॥ ९ ॥

अथ स्तुतिः ॥

तुभ्यं नमो दशगुणोर्जितदिव्यगात्र । कोटिप्रभाकरनिशाकरजैवतेजः ॥

८ ' यद्भक्त्येति ' हा श्लोकं म्हणून अभीष्ट फलदान करणाऱ्या श्रीजिनांला मी फलें अर्पण करितो.
९ ' वार्गेधेति ' हा श्लोक म्हणून ज्याने अष्टकर्म नष्ट केली त्या श्रीजिनेश्वरास मी अर्घ्य
अर्पण करितो.

(या नऊ श्लोकाचा अर्थ नित्य महाप्रकरणांमध्ये लिहिला आहे तो पहावा)

तुभ्यं नमोऽतिचिरदुर्जयघातिजात- । घातोपजातदशसारगुणाभिराम ॥ १ ॥
 तुभ्यं नमः सुरनिकायकृतैर्विहारे । दिव्यैश्चतुर्दशविधातिशयरूपेत ॥
 तुभ्यं नमस्त्रिभुवनाधिपतित्वलक्ष्म-श्रीप्रातिहार्याष्टकलक्षिताह्वन् ॥ २ ॥
 तुभ्यं नमो निरुपमान अनन्तवर्षं तुभ्यं नमो निजनिर्जननित्यसौख्य ॥
 तुभ्यं नमः परमकेवलयोगवर्धे । तुभ्यं नमः समसमस्तपदावलोक ॥ ३ ॥
 तुभ्यं नमः सकलमगलवस्तुमुख्य ॥ तुभ्यं नमः शिवसुखप्रद पापहारिन् ॥
 तुभ्यं नमस्त्रिजगदुत्तमलोकपूज्य । तुभ्यं नमः शरणभूत्रय रक्ष रक्ष ॥ ४ ॥
 तुभ्यं नमोऽस्तु नवकेवलपूर्वलब्धे । तुभ्यं नमोऽस्तु परमैश्वर्योपलब्धे ॥
 तुभ्यं नमोऽस्तु मुनिकुजरयूथनाथ । तुभ्यं नमोऽस्तु सुवनवित्तैकनाथ ॥ ५ ॥

इति जिनयज्ञविधानम् ॥

१-४ तदनन्तर 'तुभ्यं नमः' या पांच श्लोकांनीं अग्रहंताची स्तुति करावी. या स्तुतीचा अभिप्रायः—हे जिना आपण घामरहित असणें, शरीर सुगंधित अमणें वर्गरे दहा गुणांनीं युक्त आहात. आपलें तेज कोट्यवधि सूर्योपेक्षा अधिक आहे, याति कर्माचा नाश केल्यानेंही आपणाप अनंतशक्ति वर्गरे दहा गुण प्राप्त झाले आहेत. आपण जेव्हां धर्मोपदेशासाठीं विहार कतिता त्यावेळीं देव चौदा अतिशय करितात. हे जिना आपण सर्वज्ञ, सर्व मंगलवस्तुमध्यें मुख्य, मोक्षदायक, पापहारक, त्रैलोक्यपूज्य, नवकेवल लक्ष्मीचे धारक आहात. या प्रमाणें स्तुति करून सिद्धपूजन करावें त असें—

अथातः सिद्धार्चनविधानम् ॥

आहूता इव सिद्धसुक्तिव्रनितां मुक्तान्यसंगा ययुः ॥

तिष्ठंत्यष्टमभूभिसौघशिखरे सानंतसौख्याः सदा ॥

साक्षात्कुर्वत एव सर्वमनिशं सालोकलोकं समं ॥

तानद्वेष्टविशुद्धसिद्धनिकरानात्राहनाद्यैर्भजे ॥

ओं च्हीं णमो निद्धाणं सिद्धपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् ।

ओं च्हीं अत्र तिष्ठ २ ठउ । ओं च्हां अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ १ ॥

गंगादितित्यप्यवहृष्यएहिं सगंगचदाणिस्मलद्वापएहिं ॥

अच्चेमि णिच्चं परमट्टासिद्धे सव्वट्टसंपादय सव्वसिद्धे ॥

ओं च्हीं हं श्रीसिद्धाधिपतये जलं निर्वपाभि स्वाहा ॥ १ ॥

गंधेहिं घाणाण सुहृष्यएहिं । समच्चयाणं पि सुहृष्यएहिं ॥ अच्चेमि ॥ २ ॥

फेरंत छेणीसिय कारणेहिं वरक्खएहिं सियकारणेहिं ॥ अच्चेमि ॥ ३ ॥

१ 'आहूता इवेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र रत्नपुन सिद्धपरमेष्ठीचा आवाहनादि विधि करावा. सिद्धपरमेष्ठी मुक्तीरूपी स्त्रीने बोलविन्यासमाणे सर्व परिग्रह मोडून अष्टपट्टधारीराग महलांत अनंतसौख्यसंपन्न होऊन विराजमान होतात. व हे परमेष्ठी शुद्ध आहेत व अंगेक गहित त्रैलोक्य आपल्या चानने पाडतात.

१-३ 'गंगादितित्येति', ह तीन श्लोक स्नपून क्रमाने सिद्धपरमेष्ठींना जल, गंध अक्षता हे समर्पण करावेत.

पुष्पफेहिं दिव्वेहिं सुवण्णएहिं कञ्जे कऊसेहिं सुवण्णएहिम् ॥ अञ्चेमि ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥

बन्नेहेहिं गाणासुरसप्पएहिं भव्वाणणाणाधिरसप्पएहिं ॥ अञ्चेमि ॥ चरम् ॥ ५ ॥

देदिव्वमाणप्पहदीवएहिं । संऊय भ्राणं सिरिदीवएहिं ॥ अञ्चेमि ॥ दीपं ॥ ६ ॥

काळाअरुभुयसुहूवएहिं । जीयाण पावाण सुहूवएहिम् ॥ अञ्चेमि ॥ धूपं ॥ ७ ॥

अणग्घभूएहिं फळव्वएहिं भव्वस्स सदिण्णफळव्वएहिम् ॥ अञ्चेमि ॥ ८ ॥ फलं ॥

णयेण गाणेण य दंमणेण । तवेण उट्टेण य संजमेण ॥

सिद्धे तिकाळे सुविसुद्धबुद्धे समग्घयामो सयले वि सिद्धे ॥

ओं ह्रीं हूं श्रीं विद्धाधिपतये जलादियज्ञांगदूर्वादूर्ध्वधिसिद्धार्थादिमंगल द्रव्यविनिर्मित-
महाचर्यं निर्वपामि स्वाहा ॥ ९ ॥

एवमर्हत्प्रतिमाग्रे सिद्धान्त्यर्च्यं भक्त्या स्तुवीत ॥

४-८ 'पुष्पफेहिं दिव्वेहिं' वगैरे चार ते आठ पर्यंत श्लोक द्वाएण पुष्प, चर, दीप, धूप, फल हे सिद्ध
प्रभूला समर्पण करावेत.

९ 'णयेणेति' हा श्लोक झणून व त्याचा मंत्र झणून श्रीसिद्ध प्रभूला जलादि पूजाद्रव्यामह दूर्वा, दर्भ, दही, पांढऱ्या मोहऱ्या, वगैरे मंगलपदार्थांनीं केलेला अर्घ्य अर्पण करावा. या प्रमाणे अर्हत्प्रतिमेन्या पुढें सिद्धांचें पूजन करून भक्तीनें पुढील श्लोकांनीं त्यांची स्तुति करावी.

अथ स्तुतिः ॥

नमस्ते पुरुषार्थानां परां काष्ठामधिष्ठित ॥

सिद्धमद्वारकस्तोम निष्ठितार्थ निरजन ॥ १ ॥

स्वाप्रदाय नमस्तुभ्यं अचलाय नमोस्तु ते ॥

अक्षयाय नमस्तुभ्यं अव्याघ्राधाय ते नमः ॥ २ ॥

नमस्तेऽनतविज्ञानदृष्टिवीर्यसुखारपद ॥

नमो नीरजसे तुभ्यं निर्मलायास्तु ते नमः ॥ ३ ॥

अच्छेद्याय नमस्तुभ्यं अमेद्याय नमो नमः ॥

अक्षताय नमस्तुभ्यं अप्रमेय नमोस्तु ते ॥ ४ ॥

नमोऽस्त्वगर्भवासाय नमोऽगौरवलावव ॥

अक्षोभ्याय नमस्तुभ्यमविलीनाय ते नमः ॥ ५ ॥

मिद्धांची स्तुति.

१-६ 'नमस्ते' इत्यादि मद्वा भोक्ताचा अभिप्रायः-सिद्ध प्रभू कृतकृत्य व कर्ममलरहित आहेत. उत्कृष्ट पुरुषार्थ जो मोक्ष त्याला धारण करितात. ते आत्मस्वरूपाची भव्यांना प्राप्ति करून देतात. आणि स्वस्वरूपांत निश्चल आहेत. त्यांचा कधीही नाश होत नाही १ ते पीडाग्रहित आहेत. सिद्ध पापरहित आणि अनंतज्ञान, दर्शन, शक्ति व सुख यांना युक्त आहेत. ते अच्छेद्य, अनिनाशी, अजेय, कधीही

नमः परमकाष्ठात्मयोगरूपत्वमीयुषे ॥
लोकाप्रवासिने तुभ्य नमोज्ज्वलगुणाश्रय ॥ ६ ॥
निःशेषपुरुषार्थानां निष्ठां सिद्धिमधिष्ठित ॥
सिद्धभट्टारकव्रात भूयो भूयो नमोस्तु ते ॥ ७ ॥
विविधदुरितिशुद्धान्सर्वतत्त्वार्थबुद्धान् ॥
परमसुखसमृद्धान्युक्तिशालाविरुद्धान् ॥
बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥
प्रमितसुनयसिद्धान्संस्तुवे सर्वसिद्धान् ॥ ८ ॥
इति सिद्धभाक्तिविधानम् ॥

अथातो महर्षिपर्युपासनाविधानम्

ये येऽनगारा ऋषयो यत्तीन्द्रा मुनीश्वरा भव्यभवद्व्यतीताः ॥
तेषां समेषा पदपंकजानि संपूजयामो गुणशीलसिद्ध्यै ॥ १ ॥

गर्भीत न गेणरे अर्थात् संगमगवस्थारहित, अनंतगुणाधार, त्रैलोक्याच्या अग्रभागी विराजमान
होणारे असे आहेत.

७-८ 'निःशेषेति' ह्या दोन श्लोकांत सिद्धस्तुति आहे:—पातक नष्ट झाल्यामुळे सिद्ध बुद्ध आहेत ते सर्वज्ञ
सुखा, अनंतगुणांनी वाढलेले असे आहेत. या सर्व सिद्धांना मी वारंवार नमन करितो. यानंतर महर्षिपूजन करीवे.

ओं ह्रीं सस्यदर्शनज्ञानचारित्रपवित्रतमगात्रचतुरशीतिलक्षगुणगणधरचरणा आगच्छत २
संवौषट् ॥ ओं ह्रीं० अत्र तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं ह्रीं मम रत्नत्रयशुद्धिं कुरुत २ वषट् ॥
सुगंधिशीनलैः स्नचैः स्वादुभिर्विमलैर्जलैः ॥

सार्धद्वीपद्वयातीतभवद्रव्ययतीन्यजे ॥

ओं ह्रीं गणधरचरणभ्यो जल निर्वपामि स्वाहा ॥ १ ॥
मारकपूर्णकाश्मीरकलितैश्चंदनद्रवैः ॥ सार्धं० ॥ गंधं ॥ २ ॥
अक्षतैर्क्षतैः सूक्ष्मैर्वैलक्षैरुभ्रसन्निभैः ॥ सार्धं० ॥ अक्षत ॥ ३ ॥
पुष्पैः प्रसरदाभोदाह्र १ पुष्पं ध्यातृतैः ॥ सार्धं० ॥ पुष्पं ४ ॥
हृदयैर्नव्यवृत्तापूपपायसैर्व्यंजनान्वितैः ॥ सार्धं० ॥ चरुं ॥ ५ ॥
कर्पूरप्रभवैर्दीपैर्दीप्या दीपिताद्दिङ्मुखैः ॥ सार्धं० ॥ दीपं ॥ ६ ॥
दशांगधूपसद्भूमैर्दशाशापुणेसौरभैः ॥ सार्धं० ॥ धूपं ॥ ७ ॥
चोचमोचात्रजंवीरफलपुगदिसत्फलैः ॥ सार्धं० ॥ फलं ॥ ८ ॥
गुणभाणिगणसिंधुन्मन्व्यलोकैकबंधूत् प्रकटितनिजमार्गान्विहतामिथ्यात्वमार्गान् ॥

१ 'ये ये इति' हा श्लोक द्वाभ्यां आचार्य, उपाध्याय न सर्वसाधु यांचे आबद्धान वंगेरे करून मूलगुण, उत्तर-
गुण व बाल यांची प्राप्ति होण्याकरिता आम्ही पूजन करितो.
१-९ 'सुगंधीति' वंगेरे नउ श्लोक द्वाभ्यां यांचे अष्टद्रव्याने पूजन करावे. आचार्य, उपाध्याय आणि
साधु हे गुणसमृद्ध, मन्व्यलोकचे बंधू, मिथ्यात्वाचा नाश करणारे, सर्वप्राण्यांचे संरक्षक, व आंतरसाने चंद्राला

शापानुग्रहशक्तताद्यतशैरुच्चावचैरंगचिताः ॥
ये सर्वे परमर्षयो भगवतां तेषां गुणस्तोत्रतः ॥
एतत्स्वस्त्ययनादपैति सकलः संक्लेशभावः शुभो ॥
भावः स्यात्सुकृतं च तच्छुभविधेरादाविदं श्रेयसे ॥
इति स्वस्त्ययनविधानम् ॥ मनःप्रसादनविधानम् ॥ १२ ॥

अथातो यज्ञदीक्षाग्रधानम् ।

न्यस्याहद्विष्टरे धृत्वानां वमत्राभिमंत्रितम् ॥

प्रसाधनं गुरोस्त्रे यज्ञदक्षिणमुपादधे ॥ १ ॥

ओं णमो अरहंताणमित्यादि चचारि मगलं अरहंता मंगलं इत्यादि । केवलपणसो धम्मो सर-

वारक न बर्हीद्रिय सुखांत बजुरक्त झालेले असे मुनी आमचे कल्याण करात. उग्र, दीप्त, धोर इत्यादि तःहेचे तप करणारे व मोक्ष साधन करणारे मुनि आमचे कल्याण करात. मनोबलि, वचनमलि व कायबलि आणि अष्टांग श्योतिः ज्ञान जाणणारे, व शरीर आणि बसुनाम सत्तागे मुनि आम्हे कल्याण नरोत. या सर्व मुनींच्या ठितार्णी आप देणें व अनुग्रह करणें वगैरे अनेक बळी असतात. या सर्व मुनींच्या गुणस्त्वनानें सर्व संक्लेश परिणाम नष्ट होतात. आणि हुण्य लागतें वास्तव मार्गालेक कार्य करते घेळी हे स्वस्त्ययन विधान करावें. यानें मन प्रसन्न होतें. तदनंतर यज्ञदीक्षामिणी करावा. तो याप्रमाणेंः—

१ 'न्यस्याहेति' हा श्लोक आपून अनादिमंत्रानें अगिमंत्रित अशीं वल्ले भारण करून गुरुच्या पुढे बसून दीक्षेचा स्वीकार करावा. ॐ णमो अरहंताणं वगैरे अनादि मंत्र आहे.

परिचितनिजतत्त्वान्यालिताशेषमत्त्वान् ॥ शमरसाजित ब्रंदाभर्षयामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥९॥
अथ स्तुतिः ॥

ये सर्वतीर्थप्रभवा गर्णेद्राः सप्तर्षयो ज्ञानचतुष्टयाढ्याः ॥
तेषां पदाब्जानि जगद्धितानां वचोमनोमूर्द्धसु धारयामः ॥ १ ॥
तपोबलाक्षीणरसौषधद्धीन् विज्ञानऋद्धीनपि विक्रियद्धीन् ॥
ससङ्घियुक्तानां ब्रह्मानुधीन्द्रान्स्मरामि वंदे प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
सर्वेषु तीर्थेषु तदंतरेषु सप्तर्षयो ये महिता बभूवुः ॥
भवांबुधेः पारमिताः कृतार्थाः । भवंतु नमस्ते मुनयः प्रसिद्धाः ॥ ३ ॥
ये केवलीद्राः श्रुतकेवलीद्रा ये शिक्षन्नास्तुर्यतृतीयचं धाः ॥
सविक्रिया ये वावादिनश्च सप्तर्षिसंज्ञानिह तान्प्रवंदे ॥४॥
प्रमत्तमुखेषु पदेषु सार्धद्वीपद्वये ये युगपद्भवन्ति ॥

विक्रणारे असे आहे व यास्तव आम्ही त्यांचे अर्घ्यार्पण पूजन करितो.

१-५ 'ये सर्वतीर्थेति' असे पांच श्लोक ऋणुन मध्वींची स्तुति करावी. हे सर्वर्षी अनेक पत्तारचे आर्पण. सर्व तीर्थेकराच्या नेळी हे उत्पन्न होतात. कित्येक गणधर सात ऋद्धीचे भारक, व चार ज्ञानांनी युक्त असे असतात. जणताचे कल्याण करणाऱ्या या ऋषींच्या वरणास आर्षीं मन वचन आणि मस्तक यावर धारण करितो. तप, बल, रस, औषध, अक्षीण, विज्ञान व विक्रिया अशा सात ऋद्धिधारक ऋषींना मी नमस्कार करितो. प्रभवगुणस्थानापासून १४ व्या गुणस्वानापर्यंतचे मुनि अर्द्धच द्वीपांत उत्कृष्टपणं नउ कोटीला ३ कोटी इतके एकदम होत असतात. या

अथातो भूमिशोधनम् ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपुरैः सुधासन्निभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुरादिशिखरे सर्वे सुराश्चकिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापतोऽजिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञः स्तुतं प्रस्तुते ॥

ॐ ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पाजलिः ॥ १ ॥

गद्यम् ॥ ॐ समस्ताभ्युदयमुखसंघातलंघनज्वालसमुद्भाधानंतसुखानिवासनिःश्रेयसनिर्गमा-
र्गप्रवचनप्रकाशनस्य । सहजात्मगुणसमाजोपघातप्रसिद्धानादित्वद्वपातिनिचयानिर्मूलकाषंकषणस्य ।
त्रिकालगोचरानंतपर्यायचितचराचरद्रव्यविषयकेवलज्ञानार्ककिरणपरिपूरितसकललोकालोकस्य । प-
रमासपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवदहर्द्रष्टारकस्य । नागयक्षामरद्वार्त्रिशन्मिथुनकरकालितचतुःषष्टिचामराद्य-
ष्टमहाप्रातिहार्यत्रिगुणस्य । त्रिनीलकुनलकुलिङ्गदशनत्रालाधरपल्लवोपमानरुचरणतलसमुच्छ्र—

१ 'श्रीमदित्यादि' हा श्लोक ह्यणून नीरमपुद्गल्या पाण्यानी ज्याचा जन्माभियेक देवांतो मेरुपर्वताच्या शि-
खरावर केला होता त्या त्रेलोक्यतायाचा-भव्यांच्या पातळांचा नाश करणारा-अभियेक भी करितो. 'ॐ ह्रीं'
हा मंत्र ब्रह्मण प्रस्तावनापुष्पाज्ज्ञानक्षेपण करावी.

२ 'ॐ समस्तेति' हे गद्य ह्यणवें. याचा अभिप्रायः—अकृत्रिम चैत्यालयांत जितका अकृत्रिम प्रतिमा
आहेत. या प्रतिमाच्या जवळ श्री देवी, अथ देवी, सर्वाण्यक्ष, सनत्कुमारयक्ष यांच्या प्रतिमा आहेत. भुंगार वगैरे

परिचितनिजतत्त्वान्पालिताशेषसत्त्वान् ॥ शमरसजितबुद्धाभर्षयामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥९॥
अथ स्तुतिः ॥

ये सर्वतीर्थप्रभवा गर्णेन्द्राः सप्तर्षयो ज्ञानचतुष्टयाढ्याः ॥
तेषां पदाब्जानि जगद्धितानां वचोमनोमूर्द्धसु धारयामः ॥ १ ॥
तपोबलाक्षाणरसौषधर्द्धान् विज्ञानवृद्धानपि विक्रियर्द्धान् ॥
ससर्द्धियुक्तानि व्रतानुर्वीद्रान्स्मरामि वदे प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
सर्वेषु तीर्थेषु तदंतरेषु सप्तर्षयो ये महिता चमृवुः ॥
भवांबुधेः पारमिताः कृतार्थाः । भवंतु नस्तं सुनयः प्रसिद्धाः ॥ ३ ॥
ये केवलीन्द्राः श्रुतकेवलीन्द्रा ये शिक्षितास्तुर्यतृतीयचे धाः ॥
सविक्रिया ये वक्तादिनश्च सप्तर्षिसंज्ञानिह तान्प्रवंदे ॥४॥
प्रमत्तमुख्येषु पदेषु सार्धद्वीपद्वये ये युगपद्भवन्ति ॥

जिकगारे असे आहे ? यास्तव आम्ही त्यांचे अर्घ्याने पूजन करितो.

१-५ 'ये सर्वतीर्थेति' असे पांच श्लोक क्षाणुन मदींची स्तुति करावी. हे सर्वही अनेक प्रकारचे आहेत. सर्व तीर्थकारांच्या नेह्या हे उत्पन्न होतात. कित्येक गणधर सात ऋद्धीचे भारक, व चार ज्ञानांनी युक्त असे असतात. जणताचे कल्याण करणाऱ्या या ऋषींच्या चरणास आर्क्षीं मन वचन आणि मस्तक यावर धागण करितो. तप, बल, रस, औषध, अक्षीण, विज्ञान व विक्रिया अशा सात ऋद्धिधारक ऋषींना मी नमस्कार करितो. प्रभवयुगस्थानापाश्चात् १४ व्या युगस्थानापर्यंतचे मुनि अर्द्धीच द्वीपांत उत्कृष्टपणें नऊ कोटीला ३ करो इतके एवढे होत असतात. या

णं पवत्रज्जामि । ओं ह्रीं शान्तिं कुरु २ स्वाहाः ॥ अनादिसिद्धमंत्रः । वल्खादिप्रसाधनाभिमंत्रणम् ॥

जिनमतमिव सूक्ष्मं यत्सुखस्पर्शदक्षं क्षापिताविविधबाधं साध्वलंकाऽमुख्यं ॥ २ ॥

शुचितरमपदोषं सद्गुणं तद्बोधेऽह परमजिनमुखेऽस्मिन्सांतीरीयांत्तरीयम् ॥

ओं-श्वेतवर्गे सर्वोपद्रवहारिणि सर्वजनमनोरजिनि परिधानोत्तरीयधारिणि हं २ झं २ वं
२ सं २ तं २ पं २ परिधानोत्तरीयं धारयामि स्वाहा । वल्खावरणं ।

पवित्रभूमिप्रभवैः पवित्रैः पवित्रमुद्रासाहित सुदृब्धं ॥

पवित्रताकुन्मम सव्यहस्ते त्वनामिकायां निदधे पवित्रम् ॥

ओं ह्रीं पवित्रं धारयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

सुशीतलेनोक्तवदहर्दीशो यशोवदुच्चैर्विशदेन तम्य ॥

तदगवन्मंगलगंधभाजा समालभेगं मम चंदनेन ।

श्रीचंदनानुलेपनम् ॥ ४ ॥

चेतश्चक्रकारकरी जनानां गंधादिना या विदुषां विशेषात् ॥ ५ ॥

२ 'जिनमतमिमेति' हा श्लोक न 'ओं श्वेतवर्गे' हा मंत्र झणून एक वल्ख पावुर्गो व दुर्गें वल्ख नेसावें.

३ 'पवित्रेति' हा श्लोक झणून व मंत्र झणून पवित्र जमीनीत उत्पन्न झालेल्या पवित्र दर्भोचें पवित्र पवित्रता आवी झणून उजव्या हातातील आगमिकेयर्गें भाण करीत.

४ 'सुशीतलेनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून अर्हतांच्या वचनाप्रमाणें शीतल व त्यांच्या यशो-
प्रमाणें निर्मल आणि सुगंधित वशा चंदनानें मी माझ्या अंगाना लेप करितो.

स्वभोगनालावहदिव्यशक्त्या भालां दधे भून्नि जिनार्चितां ताम् ॥
स्रग्धारणम् ॥

दृग्बोधचारित्रिगुणत्रयेण धृत्वा त्रिधौपासकभावसुत्रम् ॥

द्रव्यं च सूत्रं त्रिगुणं समुक्ताफलं तदारोपणमुद्रहामि ॥ ६ ॥

ओं न्ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । इति ब्रह्मसूत्रं विभृयात् ॥

जिनेश्वराज्ञाभरवद्विशिष्टैर्धार्यं महाहार्थगुणौघरत्नम् ॥

मूर्ध्ना ब्रह्मेयं मुकुटं महान्तं चंचत्प्रभामंडितकुंडलाभ्याम् ॥

ओं न्ह्रीं सम्यक्चारित्राय स्वाहा । कुंडलविशिष्टमुकुटोपयोगः ॥ ७ ॥

आसनन्नभन्वये जिनभक्तिमुख्या गुणा यथायोग्यमुपव्रजन्ति ॥

तथैव तस्मिन्मणयो महान्तः करे ममैतत्कटकं करोमि ॥

५ 'चेतश्चमत्कारेति' हा श्लोकं ह्यपूत जिनान्धा पूजनार्थं पवित्र क्षाली पुष्पमाला जी स्वर्गतील भोगार्थी प्राप्तिं करुणं ते अशी ती मी माश्या मस्तकावर धारण करितो.

६ 'दृग्बोधेति' हा श्लोकं व त्याचा मंत्र ह्यपूत तत्रत्रयरूपी भावसूत्रं व द्रव्यसूत्र अर्थात् ब्रह्मोपवीतं क्याला ब्रह्मसूत्र असे ह्यपूत तें धारण करावें.

७ 'जिनेश्वरेति' हा श्लोकं व त्याचा मंत्र ह्यपूत जिनेश्वराच्या आदेशप्रमाणें अमूल्य रत्नानीं जडलेला असा मुकुट कुंडलासहित मी धारण करितो.

८ 'आसन्नेति' हा श्लोकं व मंत्र ह्यपूत जिनभक्ति चंगेरे गुणाप्रमाणें अमूल्य मणि चर्यात आहेत असे रत्न-कंकण मी दातात धारण करितो.

ओं च्हीं सभ्यज्ञानाय स्वाहा । कंकणप्रणयनम् ॥ ८ ॥

उन्मुद्रिताक्षोषविनेयपद्म श्रीकेवलाकौन्द्यपूर्वशैलम् ॥

यष्टुं जिनं जीवदयासमुद्रं मुद्रां दधे चारुमनाभिकायाम् ॥

ओं च्हीं सभ्यदर्शनाय स्वाहा ॥ मुद्रिकास्त्रीकारः ॥ ९ ॥

दृग्बोधेदेशव्रतरूपरत्नत्रयं भवन्मे कलितोपवासम् ॥

आकर्म्मिकावहानिवृत्तियुक्तं सद्यश्चक्षुर्दक्षीविधिना विशिष्टम् ॥

अर्हदेवयज्ञदीक्षांगीकारः ॥ १० ॥

रत्नत्रयांगमुपवीतमुरस्यथांगं देशव्रतस्य वसुकंकणमत्र हस्ते ॥

ब्रह्मव्रतागमधुना स्वकटौ च मौर्जी धृत्वारमे जिनमखं मखझीक्षितोहम् ॥ १ ॥

हः श्रूं हूं क्षः इंद्राय संवौपद् । अनैनैकविंशतिवारानात्मानमधिवासयेत् ॥ इति यज्ञदीक्षा-

चिन्होद्ग्रहणम् ॥

९ ' उन्मुद्रितेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून आगदी धारण करावी.

१० ' दृग्बोधेति ' हा श्लोक ह्मणून जिनपूजन होईपर्यंत मी रत्नत्रय धारण करून उपवास करितो. व ब्रह्मचर्य धारण करितो असें ह्मणून यज्ञदीक्षेचा स्वीकार करावा.

११ ' रत्नत्रयेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून रत्नत्रयचिन्ह अंगे यज्ञोपवीत हृदयावर धारण करावे. देशव्रताचे चिन्ह अंग करून ते हातांत धारण कराने व ब्रह्मचर्याचे चिन्ह मौंजी हे कमरेवर धारण करावे. या विधीनंतर भूमिशोधनविधी करावा. तो याप्रमाणः—

अथातो भूमिशोधनम् ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपूरैः सुधासन्निभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुराद्रिशिखरे सर्वे सुराश्चक्रिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापते जिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञः स्तुतं प्रस्तुते ॥

ॐ ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पांजलिः ॥ १ ॥

गद्यम् ॥ ॐ समस्ताभ्युदयसुखसंघातलंघनजंघालसमुद्धाधानंतसुखानिवासनिःश्रेयससिर्गमा-
र्गप्रवचनप्रकाशनस्य । सहजात्मगुणसमाजोपघातप्रसिद्धानादिगोबद्धपातिनिचयनिर्मूलकापंकषणस्य ।
त्रिकालगोचरानंतपर्यायचितचराचरद्रव्यविषयकेवलज्ञानार्ककिरणपरिपूरितसकललोकालोकस्य । प-
रमाप्तपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवदहंद्भट्टारकस्य । नागयक्षामरद्वार्त्रिशन्मिथुनकरकालितचतुःषष्टिचामराद्य-
ष्टमहाप्रातिहार्यविग्रहस्य । त्रिनीलकुतलकुलिङ्गदग्धनमवालाधरपङ्क्त्योपमानकरचरणतलसमुल्ल-
ख

१ 'श्रीमदित्यादि' तां श्लोकं ह्यणून श्रीमद्भद्राच्या पाण्यानी ज्याचा जन्माभिषेक देवांनीं मेहरुपवर्ताच्या शि-
खरावर केला होता त्या त्रैलोक्ययाथाचा -भव्यांच्या पातळांचा नाश करणारा-अभिषेक मी करितो. 'ॐ ह्रीं'
हा मंत्र ह्यणून प्रस्तावनापुष्पांजलि खेपण करावी.

२ 'ॐ समस्तेति' हे गद्य ह्यणूवें. याचा अभिप्रायः—अकृत्रिम चैत्याल्यांत जिनः ॥ अकृत्रिम प्रतिमा
आहेत. या प्रतिमांच्या जवळ श्री देवी, भुव देवी, सर्वाण्दयक्ष, सनत्कुमारयक्ष यांच्या प्रतिमा आहेत. भुंगार वगैरे

सितस्य । श्रीश्रुतेद्वीसर्वाण्डसन्तुक्कुमारयक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंडर्य । प्रत्येकाष्टशतभुं-
गारादिमंगलद्रव्याष्टकगर्भावासमध्यमध्यासीनस्य । प्रेक्षमाणवदाभाषमाणवदालक्ष्यमाणमणिमयप्र-
तिबिंबकदंबस्य । निवासीभूतताजातभूत्रयसमाराधनीयभावमापनीपद्यमानस्य । तमःसमूलसमुत्पाटन-
पटुनावलेपलिप्सागभस्तिमालिमंडलायमानहृट्हाटकयिघटपेटकोषघटिताचिन्नचमत्कारस्य । चक्र-
चकायमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतलनिर्जितज्योतिर्गणकिगगनांगणभ्य । समुत्तंगसुवर्णभित्ति-
भागावलंबमानमणिमालामुपितमेखगिगिषार्थशोभातिशयस्य । विचित्रविनिर्माणवदनाभिषेकनर्तनमं-
गीतावलोकनादिमंडपाभिर्मितचैत्यमहीमाहितस्य । कुजगरानिकुंजरादिदृशविधध्वजराजिसमाजिता-
द्यद्वितीयसालांतरध्वजाधराविराजितस्य । चतुर्दिगताशोकमसच्छदचक्राग्रचतुर्वर्णानिचिनतृतीयबाहुः-
सालांतरवनावनीविनूतस्य । चतुर्वीथिपर्यंतगनमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजनमानस्तंभस्य । साक्षा-
दकृच्चैमचैत्यालयस्य लक्ष्मीमात्समात्कुर्वतश्चैत्यालयस्य विस्तारविशेषशालितया तदीयांगणोपमाने ।

१०८ मंगलद्रव्ये असतात. या सर्वे जिनप्रतिमा रत्नमय असतात ही अकृत्रिम । जनमंदिर सुवर्णाच्या भीती-
नी युक्त आहेत या मंदिरामध्ये अभिषेक मंडप, नर्तन मंडप तसेच मंडप अमतात मि. हनी
वर्गेची चित्र ज्यांच्यावर आहेत अशा ध्वजमंकीनी युक्त अशा वर्गात अशा तऱ्या तऱ्या मध्य-
भागी आणवी धजा असतात. या धजांनी ही अकृत्रिम चित्रंदिरे येथे असतात. याच्या नागे दिशंना
अशोक, सातवण, चंपक, आत्र यांचे वर्गीचे असतात या वर्गीनीं या मंदिरांच्या गहेरुच्या तऱ्हेनी
आशा आलेली असते या चैत्यालयांच्या चारी नाजूला मानस्तंभ असतात ते अन्यमनीयांना गर्व नाहीसा
करितात अशा अकृत्रिम जिनमंदिरांची शोभा धारण करणाऱ्या या जिनमंदिरामध्ये पुढील विधि मी करितो-

घंटाटंकारवीणाकणितमुज—धां धां क्रियाकाहलाच्छे—
च्छेकारोदारभेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषैः ॥

आक्रम्याशेषकाष्ठातटमटझटिति प्रोच्छटत्युद्धटेभ्रम् ॥

शिष्टाभीष्टार्हदिष्ट्यै प्रमुख इह लतांतांजलिं प्रोत्तिक्षपामि ॥ ३ ॥

ओं परमब्रह्मणे नमो नमः स्वास्ति २ जीव २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनु-
शाधि २ पुनीहि २ पुण्याहं २ मांगल्यं २ पुष्पांजलिः । सोदकानि पुष्पाणि क्षिपेत् ॥

क्षेत्रं मखेऽस्मिन्परिपालयंतं विद्वानशेषानपसारयन्तम् ॥

अभेर्दिशायां गुणदानपूर्वं श्रीक्षेत्रपालं वलिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं अत्रस्थक्षेत्रपालाय स्वाहा इदमर्घ्यम् ॥ ४ ॥

सर्वेषु वारतुषु सदा निवसन्तमेनं श्रीवास्तुदेवमखिलस्य कुतोपकारं ॥

प्रागेव वास्तुमिह कल्पितयज्ञभागस्येशानकोणदिशि पूजनया धिनोमि ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं वास्तुदेवाय इदमर्घ्यं ॥ ५ ॥

विहारकाले जगदीश्वरानामवाप्तमेवार्थकृतापदान ॥

३ 'घंटाटंकारेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून अर्हंपूजा करण्याच्या प्रथम मी पुष्पांजलि क्षेपण करितो.

४ 'क्षेत्रं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून आद्येय दिशेंत गूल देऊन क्षेत्रपालाला अर्घ्य द्यावें.

५ 'सर्वेष्विति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून ईशान्य दिशेंत वास्तुदेवास अर्घ्य द्यावा.

६ 'विहारेति' हा श्लोक व मंत्र ह्मणून वायुदेवाला अर्घ्य द्यावा आणि सहा दर्मांच्या पुंजानीं जमीन

हुत्वार्वितो वायुकुमार देव त्वं वायुना शोधय यागभूमिम् ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय इदमर्घ्यं ॥ महीं पूतां कुरु २ हं फट्
स्थाहा । षड्दर्भपूलेन भूमिं संमार्जयेत् ॥

विहारकाले जगदीश्वराणां ॥ मेघकुमार देव त्वं वारिणा शोधय यागभूमि ॥

ओं ह्रीं मेघकुमाराय इदमर्घ्यं ॥ धरां प्रक्षालय २ । अं हं सं वं झं ठं यक्षः फट् स्थाहा ।
षड्दर्भपूलोपात्तजेन भूमिं सिंचेत् ॥ ७ ।

गर्भान्वयादौ महिताद्विजैर्निर्वाणसेवासु कृतापदान ॥

हुत्वार्वितो वनिहकुमार देव त्वं ज्वाल्या शोधय यागभूमिम् ॥

ओं ह्रीं अग्निकुमाराय इदमर्घ्यं ॥ भूमिं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्षः फट् स्वा-
हा ॥ ज्वलदर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालेयत् ॥ प्राचीमैशानो चांतरा वातकुमारादिस्थापनम् ॥ ८ ॥

स्वच्छ करावी.

७ 'विहारोति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून मेघकुमाराला अर्घ्य द्यावे आणि दर्भान्या सहा हुंजानीं पाणी घेऊन जमिनीवर तें मेचन करावे.

८ 'गर्भान्वयादौ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जळत असणाऱ्या दर्भान्या जुडीनें अग्निनीला पवित्र करावे. अग्निकुमारानें आपल्या मुकुटातील ज्वालांनीं तीर्थकर, सामान्य केवली आणि गणधर यांचे निर्वाणसमयीं शरीर दग्ध केले होतें. पूर्वे व ईशान्य या दोन दिशांच्या मध्ये वातकुमारादिकांचे स्थापन करावे.

९ 'तुष्टाः' हा श्लोक म्हणून ६४ हजार नागकुमारांचें तर्पणाकरितां ईशान्य दिशेला पाण्याची

तुष्टा अभी षष्टिसहस्रनागा भवंत्ववार्या भुवि कामचाराः ।

यज्ञावनीशानदिशाग्रदचसुधोपमानांजलिपूर्णवाभिः ॥

ओं ह्रीं क्रौं षष्टिसहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा ॥ इदमर्घ्यं ॥ नागसंतर्पणार्थं ऐशान्यां

दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥ ९ ॥

अथातो दर्भन्यासविधानम् ॥

ब्रह्मप्रदेशे निदधामि पूर्वं पूर्वादिकाष्टासु पुनः क्रमेण ॥

दर्भं जगद्दर्भजिनेन्द्रयज्ञे विम्लौषविध्वंमकृते समंत्रम् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

ओं परमब्रह्मभूयासपरमासिजनकतौ ॥

ब्रह्मस्थाने स्थितं कुर्वे दर्भं विम्लोपशांतये ॥ २ ॥

ओं पुंपमथनाय नमः स्वाहा ॥ ब्रह्मदर्भः ॥ २ ॥

अंजलि समर्पण करावी. यानंतर 'दर्भन्यास' हा निधि कराम.

१ 'ब्रह्मेति' श्रीजिनयज्ञामर्घ्ये निम्ने नाही ती व्हावीत म्हणून संत्र मी प्रथम ब्रह्मप्रदेशी

अर्थात् मध्यमार्गी न नंतर आठ दिशांना दर्भ स्थापन करितो असा श्लोक ह्यापुन प्रथम पुष्पांजलि

क्षेपण करावी. २ 'ॐ परमेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून परब्रह्मणाला प्राप्त झालेल्या श्रीजिनाच्या

यज्ञामर्घ्ये ब्रह्मस्थानी मी दर्भ क्षेपण करितो.

ओं सर्वज्ञस्य यज्ञेशो यज्ञेस्मिन् निदधे कुशम् ॥
शतयज्ञहरिद्वागे यज्ञविघ्नविदारणम् ॥

ओं ह्रीं अनंतज्ञानाय अनंतदर्शनाय अनंतसुखाय पूर्वदिग्मुखे दर्भमवस्थापयामि
स्वाहा ॥ इंद्रदर्भः ॥ ३ ॥

ओं विश्वदोषसंप्लुष्टाधागे वैश्वानरात्मनः ॥
वैश्वानरहरिद्वागे कुशखंडं निवेशयेत् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मणे स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । जिनाय स्वाहा । जिनोत्तमाय स्वाहा । ध-
वाय स्वाहा । धर्वात्तमाय स्वाहा ॥ शुचिष्ठाशुचिष्ठेषु कोणाकोणेषु आग्नेय्यां दिशि दर्भमवस्थाप-
यामि स्वाहा । अग्निदर्भः ॥ ४ ॥

ओं धैवस्वतमहामूर्तेर्विवस्वत्कोटिर्दधितेः ॥

यागे धैवस्वताशायां दर्भखंडं निदध्महे ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं अनंतवीर्याय जितौद्रेयाय दक्षिणस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥
यमदर्भः ॥

३ ' ॐ सर्वज्ञस्येति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पूर्व दिशेत इंद्रदर्भाची स्थापना करावी.

४ ' ॐ विश्वेति ' हा श्लोक व मंत्र हाणून आग्नेयादिशेला यज्ञदर्भाची स्थापना करावी.

५ ' ॐ धैवस्वतेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून दक्षिणदिशेत यमदर्भाची स्थापना करावी.

ॐ क्षमामयक्षमामूर्तेः पुण्यराशेर्महामहे ॥

पुण्ये पुण्यजनाशयां दर्भन्यासं वितन्महे ॥

ॐ ह्रीं परमब्रह्मणे नैऋत्यादिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ नैऋत्यदर्भः ॥ ६ ॥

ॐ विद्मःशांतये शांतरपांमूर्तिमतः क्रतौ ॥

अपांपत्युस्तनोम्याशां पवित्रेण पवित्रिताम् ॥

ओं परममंगलाय परमपवित्रिताय परमनिर्वाणकारणाय अपरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वरुणदर्भः ॥ ७ ॥

ओं निःसंगस्वरूपस्य यागेऽस्मिन्मारुतान्मनः ॥

मारुतस्य ककुद्भागं कुथमास्थापयामहे ॥

ओं ह्रीं पंचमहाकल्याणसंपूर्णाय वायव्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वायुदर्भः ॥ ८ ॥

१ 'ओं श्रमेति' हा श्लोक व मंत्र म्हुणन पृथ्वीप्रमाणे क्षमा धारण करणाऱ्या जिनाऱ्या पूजेनेत्सवांत नैऋत्य दिशेला मी दर्भस्थापना करितो.

७ 'ओं विद्महेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून जलाप्रमाणे शांतमूर्ति अशा जिनाऱ्या यज्ञामध्ये वरुणाऱ्या दिशेस मी दर्भने पवित्र करितो

८ 'ओं नि सगेति' हा श्लोक व मंत्र झणून वाऱ्याप्रमाणे निःसंग अशा जिनाऱ्या यज्ञामध्ये वायव्यदिशेत दर्भ स्थापन करितो

ओं सर्वसौम्यरूपस्य सोममूर्तेर्महामखे ॥

सौममौलिसुहृत्काष्ठां कुशोयमधितिष्ठतु ॥

ओं ह्रीं त्रैलोक्यनाथाय त्रिलोकमहिताय शुचिरत्नत्रयदेशकाय उत्तरस्यां दिशि द-
र्भमस्थापयामि स्वाहा ॥ यक्षदर्भः ॥ ९ ॥

ओं निर्लेपस्य जिनेन्द्रस्य व्योममूर्तेर्महाध्वरे ॥

व्योमकेशस्य दिग्भागं कुर्महे दर्भगर्भितत ॥

ओं ह्रीं नवकेवललब्धिसमन्विताय देवाधिदेवाय ऐशान्यां दिशि दर्भस्थापनाय स्वाहा ॥
ईशानदर्भः ॥ १० ॥ इति दर्भस्थापनम् ॥

वार्दभंगधैः सुमनोऽक्षतौघैः धूपप्रदीपैरमृतोपमानैः ॥

क्रमान्महामो महितां महर्हिर्महीं महादेयमहामहस्य ॥ ११ ॥

ओं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । श्रुतधुपाय नमः । ज्ञानोद्योताय नमः । परमसि-
न्धाय नमः । भूयर्चनम् ॥

९ 'ओं सर्वेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लक्षण तौम्यस्वरूपाचा धारक अशा श्रीजिनाच्या यज्ञामध्ये कुवे-
राच्या दिग्देत दर्भ स्थापन करितो.

१० 'ओं निर्लेपेति' हा श्लोक व मंत्र लक्षण आकाशाप्रमाणे निर्लेप अशा श्रीजिनाच्या यज्ञामध्ये महादेवाच्या
दिशेय—ऐशान्य दिशेस दर्भ स्थापन करितो.

११ 'वार्दभेति' जल, दर्भ, गंध, पुष्प, दीप व अमृतप्रमाणे अत्र ह्रीं द्रव्ये श्रीजिनिश्चराख्या
पवित्र पुण्य भूमीस अर्पण करून मी पूजितो. याप्रमाणे भूमिपूजनविधि आहे.

अथातो मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

गद्यम् । ओं मणिमयमहास्तंभसंभृतसप्तादिद्वात्रिंशदंतकरान्यतमायामसमुत्तुंगसमचतुरस्र-
चतुर्द्वारोत्तंभितघंटादर्पणाद्यलंकृतकपिलाविशुद्धगोमयपयोदुमकषायसंमार्जनमाहितमहीतलविहितविचि-
त्रंगवलिविराजितं ॥ समसमुत्पन्नसुरचापशतशंकावहविचित्रवितानसंपादितचित्तचमत्कारं सौरभास-
क्तमधुकरमालाकंपदितकमनीयकुसुममालाकल्पानिरंतरितानां लम् । दशविधानेकध्वजदंडकोटिवि-
घट्यमानधनानगलन्मुक्तासारसंकाशमुक्ताफललंबूषतारकादिभूषणावभूषितम् ॥ विविधाकारकल्पिता-
लम्केतनमालालंबमानधवलकलशाष्टकदर्भमालावरणविभ्राजितम् ॥ धूपघटपटलनिर्यच्छूमलेखासौ-
रभप्रसरसुरभीकृतसकलदिब्बुलम् ॥ दर्शनीशुद्ध्यादिषोडशभावनीयभवर्बाजयवसिद्धाथोदिद्रव्यवी-
जकृतपुंजनिकुरंवरंजितम् । मणिकनकचंदनमलयानेकयज्ञांगभाजनभावद्रव्यरत्नफलपल्लवदूर्वाद्विपू-
जापरिकरपरिपूर्णम् । घोषविशुद्धप्रवचनपाठस्तवनाशीर्वादवाद्यमुखानिनादमुखारितादिगंतरविविधवि-
नेयजनपरिपूतिम् । जन्माभिववणसमयपांडुकशिलातटघटितमहामंडपलक्ष्मीमात्मशोभातिशयमन्य-

मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ।

‘ ॐ मणिमयंति ’ मंडपाची लांबी सात हातापासून वचीस हातापर्यंत असावी. याला चार दारवाजे असा-
वेत. घंटा दर्पण वगैरे मंगलद्रव्यांनी याला सुशोभित करावे. उंबर, पिंपरी, पिंपळ वगैरेच्या सालींचे गाईच्या झेणांत
भिथरण करून त्याने हा मंडप सारवावा. मंडपाला सुंदरसा छत लावावा. सुंदर सुगंधित पुष्पमाला अडकान्यात.
दहा प्रकारच्या स्वजा उभा कराव्यात. तोरणे बांधावीत. पोटस भावनाच्या चिंतनाने तीर्थकारत्व प्राप्त होतें झणून
या मंडपामध्ये त्याचे सूचक असं सात मोदण्या वगैरे पदाथचि १६ पुंज करावेत. या मंडपामध्ये घोषविशुद्ध अशी

जनसंकल्पाभ्यासादात्मसात्कर्तव्यम् । निर्वाणकारणद्वयागसाधनतया महनीयमखिलमंगलमंडि-
लमहामंडपमिमं बहु मानयामहे ॥ मंडपांतःसमंताद्भूषणादिवस्तुषु च पृथक् कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥

यत्पंचवर्णाक्तपवित्रसूत्रं सूत्रोक्ततत्त्वाममनेकमेकम् ॥
तेन त्रिवारं परिवेष्टयामः शिष्टेष्टयागत्रयमंडपेद्रम् ॥
मंडपमिमं बहिः पंचवर्णसूत्रेण त्रीन्वारान्वेष्टयेत् ॥ १ ॥
श्रीमंडपमं मिलितत्रिलोकोश्रीमंडितं षंडितगुंडरीकम् ॥
श्रीमंडपं खंडितपातपापं तमेनमर्थेण च मंडयामः ॥
मंडपायार्थं दद्यात् ॥

अथ कुमुदादिद्वारपालाबुक्कलनम् ।

रक्षार्थस्य पूर्वादिद्वारदक्षिणभागके ॥

जिनस्तुति व नाना प्रकारची वार्थें ताजत असल्यामूळें घाला फार जोभा आंलोलो असते. अशा अभिप्रायाचें हे गद्य
ज्ञापून मंडपामध्ये असलेल्या सर्व वस्तूवर कुंकुमलिप्त पुष्पाक्षतांचे क्षेपण करावें.
'यत्पचेति' हा श्लोक ज्ञापून पंचवर्णी सुतानें मंडपाच्या भावतीं वाहेरून तीन चेढे द्यावेत.
'श्रीमंडपेति' हा श्लोक ज्ञापून मंडपाला अर्घ्य द्यावा. हा मंडप त्रैलोक्यांतील शोभेने युक्त झाला आहे
जिनेश्वराचा हा मंडप पापपापून होगारा संताप दूर करितो. यास्तम या श्रीमंडपाला आक्षी अर्घ्य देतो.
या विधिनिंतर कुमुदादि द्वारपालाना अनुकूल करून घेण्याचा विधि करावा.

कुमुदं चांजनं यक्ष्ये वामनं पुष्पदंतकम् ॥

तोरणोपांतापसन्यदेशेषु कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैर्धवलितमभितः सर्वसस्यांकुगढ्यैः ॥

पंचाशैः स्वस्तिकस्थ सततमभिमुखं लीलया लोकयंतम् ॥

विभ्राणं हेमदंडं मरकतखचितं कांतियुक्तं कदल्याः ॥

पूर्वद्वाराधिकारं कुमुदमतिमुदं कुर्महे पूजेनेन ॥

ओं ह्रीं कुमुदप्रतीहार निजद्वारे तिष्ठ २ ठठ ॥ २ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैः ॥ कुर्वेपाद्द्वारपालं बलिविहितमुदं सांजनाभाजन त्वाम् ॥

ओं ह्रीं अंजनप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ ॥ ३ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैः ॥ प्रत्यग्द्वाराधिकारं विधुघ्नवलरुचं वामन मानयामि ॥

ओं ह्रीं वामनप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ ॥ ४ ॥

कुंभं शुभंतं ॥ लब्धोदद्वाररक्षं विधिविहितचर्चं पुष्पदंतं तनोमि ॥

१ ' रक्षार्थमिति ' हा श्लोक द्वाणून मंडपाच्या पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर या चार भागांमध्ये कुमुद, अंजन वामन, व पुष्पदंत या चार द्वारपालांची पूजा करण्याकरितां कुंकुमाविरुप्त पुष्पाश्रतांचे क्षेपण करावे.
२ ' कुंभमिति ' हा श्लोक द्वाणून कुमुद द्वारपालाची पूर्वदिशेत पूजा करावी. याच्या हातांत सोन्याची काठी आहे. याला पांच तोंडे आहेत.

याच प्रमाणे क्रमानें वाक्कीन्या द्वारपालांची ऋग्ने अंजन द्वारपालांची दक्षिण दिशेत, वामनाची पश्चिम दिशेत,

ओं ह्रीं पुष्पदंतप्रतीहार० ॥ ५ ॥

इति मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथातो वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

गद्यम् ॥ ओं तदेतन्महामंडपस्य परितः किंचिदंशमपहृत्य परिगृहीतमभूतिभागसमवस्थितारायाम-
समुचितोत्सेधचतुरस्रविनिर्भित्तं वहिः परिकल्पिताल्पद्विक्पालपीठिकाधिष्ठितवेदिकापरीताम् । चंद्रोप-
करुद्रस्तंभसंद्रच्छायचामरादिपरिच्छदाविशेषपरिष्कृतां । मंगललोकोत्तमशरणवद्रुपयुपरिव्यवस्थित-
भांडोच्चयमंडिताम् । दर्शनविशुद्धिर्वर्द्धनार्थमीशानादिसुद्रपरीतसौधैर्भद्रविनिर्भाषितजिनेन्द्रमहामहवेदी
साक्षादियमेवेति संकल्प्यमानाम् । प्रोक्षणसमालंभनसमर्चननीराजनलवणकलशाष्टकावतरणैरिमां
वेदीमतल्लिकां बहु मानयामहे ॥ वेद्यां चंद्रोपकादिषु च कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

उत्तरेण पुष्पदंत या द्वारपालांची क्रमानें पूजा करावी.

या प्रमाणें मंडपप्रतिष्ठाविधि आहे.

वेदीप्राप्तेष्ट्याविधि.

‘ ओं तदेतदिति ’ या महामंडपाच्या समोर्वर्ती कांहीं अंश सोडून जिची लांबी व रुंदी समान आहे व जिची
उंची योग्य प्रमाणांत आहे अशी चौकोनी वेदिका तयार करावी. तिच्या आठ दिशेला आठ दिग्गलांच्या पीठिके-
सहित वेदिका तयार कराव्यात. वेदिकेवर चादवा चामर वगैरे लटकवून शोभा आणावी. सम्यग्दर्शनाची शुद्धि
होण्याकरितां ईशानादि इंद्रांनीं युक्त अशा सौधैर्भेदनां ही जिनेद्राची पूजा करण्याकरितां वेदी तयार केली आहे कीं
काय असा संकल्प या वेदीवर करावा. तदनंतर वेदीवर व चद्रापक वगैरेवर कुंकुमयुक्त पुष्पाक्षता दाकाव्यात.

मन्यात्मनां दुष्कृतकर्दमौषप्रक्षालनार्थं जिनयज्ञवेदीम् ॥
कुशोद्घृतैः प्रोक्षणमवपृतैः संप्रोक्षयामः परितः पयोभिः ॥

ओं क्षां क्षौं क्षूं क्षौं क्षः प्रोक्षणजलाभिमंत्रणम् ॥ १ ॥

काश्मीरकालागुरुभिश्चितेन कर्पूरभाजा हरिचंदनेन ॥

वेदीं समंतादिह चर्चयामो निजात्मचर्चाचरणप्रविच्छये ॥

ओं न्हीं शीलगंधाय नमः । इति वेद्यां गंधचर्चनम् ॥ २ ॥

स्वच्छैस्तीर्थजलैरतुच्छमधुरैः स्विच्चंदनैश्चंदनैः ।

सूक्ष्मत्वायतशालिशालिमदकैर्गंधोद्गमैरुद्गमैः ॥

हव्यैर्नव्यरसैः प्रदीपितदिशैर्दीपैः सुधुमोत्करैः ॥

धूपैः पुण्यफलोत्तमैर्बहुफलैर्वेदीं समर्चामहे ॥

ओं नीरजसे नमः । शीलगंधाय नमः । विमलाय नमः । परमासिद्धाय नमः । श्रुतधू-
पाय नमः । अभीष्टफलप्रदाय नमः स्वाहा । वेद्यर्चनम् ॥ ३ ॥

१ 'मन्यात्मनामिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून पापरूपी चिखल नाहीसा होण्याकारितां मी दर्शने
वेदीचे प्रोक्षण करितो.

२ 'काश्मीरेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून केसर, कुष्माण्ड, कापूर व चंदनगंध यांची वेदीला
लेपन करावे.

३ 'स्वच्छैरिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून अष्ट द्रव्यांनी वेदीचे पूजन करावे. प्रत्येक द्रव्याने पूजन
कर्ताना क्रमाने 'ओं नीरजसे नमः' असा एक एक मंत्र ब्रगावा.

द्विच्यप्रदीपकालिकोद्वनवर्णपूरैर्नराजनार्थविदितैर्वरभाजनस्थैः ॥
नराराज्यामि भगवज्जिनयज्ञवेदीमोजोगुगस्य यजतामभिवर्धनाय ॥

दीपकलिकावर्णपूरावर्णनाराजनम् ॥ ४ ॥

स्वाद्विष्टता सर्वरमस्य येन जायेत सद्भाजनपुंजितेन ॥
लावण्यसिद्धये लवणेन तेन वेदीं विशिष्टामवतारयामि ॥ ५ ॥

लवणावतरणम् ॥

कुशकलितजलौघैरंभितैः शातकुंभप्रमुखरचितकुंभैरष्टभिः श्रीविशिष्टैः ॥
परिवृतमितसूत्रैरुल्लसत्पल्लवास्थैरवतरणममुष्यास्तन्महे सन्महिम्ने ॥

कुंभाष्टकावतरणम् ॥

इति वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

‘दिन्येति’ हा श्लोक कणून नाराजनाविधि करावा. पात्रामध्ये आसी, भाताची मूद व वर्णपूर हे पदार्थ ठेऊन पूजकाच्या ठिकाणी आजोगुण—तेजस्विता वाढावी या हेतुने नाराजनावेधि कगवा.

‘स्वाद्विष्टेति’ हा श्लोक कणून वेदीवरून मीठ उतरून टाकावे. मीठाबुल्ले सर्व रसांना स्वाद्विष्टता येते. यास्तव वेदीच्या ठिकाणी लावण्य—सुदरपणा कायम ठिकावा कणून मी मीठ उतरून टाकितो.

१ ‘कुंभेति’ हा श्लोक कणून सुतगुंडाळलेले, मुलावर उपांज्या पाणे आहेत असे आठ कुंभ वेदीवरून विचि महत्त्व वाढावे कणून उतरून टाकावेत.

अथातः कलशस्थापनविधानम्

गद्यम् । ॐ विशोभितभूभागपरिकल्पितप्रतिष्ठिनमंडपमंडनीभूतप्रतिष्ठामहितमहाबोदिकायाम् ।
विवक्षितन्यासोदितपूर्वोत्तग्रसूत्रैरशान्कलशप्रमाणेन परिकल्प्य यावत्कलशं तावदंशेषु तत्तन्न्या-
सानुसारेण प्रस्तीर्णप्रस्थशालीन्यस्तैर्य, तेष्वशेषशालीयतंडुलैश्चतुर्दलकमलमुपकल्प्य, कर्णिकायां
स्वस्तिकं, कोष्ठेषु श्रियं, दलेषु मायां जलमहिमंडले समालिख्य समर्थ्य तत्र बहुमध्य-
देशे सुरभिजलपूर्णमहाघटमाडकांबुपूरितकलशान् । पूर्वोदिक्रमेण तथैव बाह्यावरणे जलादि—
द्रव्यकलितकरीरान्, कोणेषु द्रोणांभःसंभृतकुंभान्समवस्थाप्य, तेषु रैरत्नसर्वगंधकुशकूर्चमं-
गलद्रव्यसुरभिपुष्पाणि निक्षिप्य, च्छेदभेदाद्यष्टदोषवर्जितानमलसितसूत्रसमवृतांभोजबीजपूरिहिता-
ननान् । चंदनपंकरिलम्बलक्ष्मक्षतपुंजोपलक्षितान् । प्रसूनमालांबरफलपल्लवदूर्वादपेणादिपरिष्कृ-
तानिमान्सर्वानपि कुंभान्संपूजयामहे ॥ पुष्पांजलिः ॥

कलशस्थापनविधिः

‘ ॐ विशोभितेभि ’ मंडपांत महाविदेकेनर पूर्वोत्तर रेखा आसून कलश ठेवण्याची परं करावी. त्या घरांत
तांदुल पसरून चार दलांचें कमल काढावें, कार्तिकेयचें स्वस्तिक काढावें. कोष्ठामध्ये भीकार काढावा, दलामध्ये
माया काढावी. बिलकुल मध्यभागी महाकलशस्थापना करावी. पूर्वादि दिशांच्या क्रमांत व बाजु आवरण्यामध्ये पाष्यानें
मालेलें कुंभ ठेवावेत. कोणामध्येरी पाष्यानें मालेलें कुंभ ठेवावेत. व त्यांत पैसा, रत्न, गंध, दूर्ब, फुलें
हे पदार्थ टाकावेत. फलच फुटके तुटके नसावेत त्यांना सुत गुंडाळून वर कमल बसवा विजयपुर (महालक्ष्मण) ठेवावें.
चंदन चरून त्यावर अथवा लाकाव्यात. पुष्पाच्या माला, वला, फुलें, पानें चगेरीनी यांचा जोभा आणानी व यांच्यावर
पुष्पांजलिबोवन करावें.

कल्याणावसरे प्रभोजिनपतेः शक्रेण ये स्थापिताः
तेऽमी इत्याभिकल्पनां स्फुटयतः श्रीशतकुम्भादिभिः ।
निर्वृत्तानयथा मृदाभिघटिनान्कालादिदोषोद्भिस्तान् ॥
सत्पञ्चामृतपूरितानिह घटान्यंत्रोपरि स्थापये ॥
ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥

श्रीखंडकर्पूरवादिगंधादिव्यप्रसूनोत्तमरिक्थरत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहाघटेऽस्मिन् गलस्थवस्त्रादिविशालमाने ॥

ओं हां ह्रीं हूं हौं हः नमो हते भगवते श्रीमते पद्ममहापद्मतिर्गिच्छकेसरिमहापुंडरीक-
पुंडरीकगंगामिश्रुगेहिद्रोहितास्याह रिक्षिकांतामीताभीतोदानारीनरकातापुवर्णरूप्यकूलारक्तारक्तोदाप-
योधिशुद्धजलं स्वर्णघटप्रक्षालतपरिपूरितनवरत्नगंधपुष्पाक्षताद्यर्चितमामोदकपवित्रं कुरु २ औं २
वं मं हं सं त पं ह्रीं अ सि आ उसा नमः स्वाहा ॥ अनेन मध्यमहाकुंभे रैरत्नादिनिक्षे-
पणम् ॥ २ ॥

१ 'कल्याणेति' हा श्लोक ह्यपून इंद्रां जन्माभियेवाच्या वेळीं ज्या सुवर्णकुमांची स्थापना केली तेच
हे आहेत असे समजून कुंभाची मंत्रोच्चारानें स्थापना करावी.

२ 'श्रीखंडति' हा श्लोक ह्यपून व मंत्र ह्यपून मध्यकुमांभधें चदन कापूर वगैरे गंधद्रव्यें आणि फुलें-
रत्नें हीं क्षेपण करावीत.

* 'प्रभोरहितः' मूलपुस्तके पाठ उपलब्धस्तथापि तत्र छन्दोभङ्गं ज्ञात्वायं पाठः परिवर्तितः ॥

सर्वेषु कुंभेषु च सर्वगंधं क्षिपामि वारा परिपूरितेषु ॥
 कुंभेषु पंचामृतपूरितेषु न्यसामि सर्वेषु कुशस्य कूर्चं ॥
 जलकुंभेषु सर्वौषधिस्थापनं सर्वकुंभेषु कूर्चस्थापनम् ॥ ३ ॥
 यन्मंगलद्रव्यमिति प्रतीतं विसं च बोधिद्रुमपल्लवं च ॥
 क्षिपाम्यधामार्गदलं च पूनं तत्कोणकुंभेषु विभूषितेषु ॥
 कोणकुंभेषु मंगलद्रव्यनिक्षेपणं ॥

यज्ञोचितं वस्तु समस्तेतत्फलप्रसूनाक्षतगंधमुख्यम् ॥
 दर्भोद्भूतैर्निर्मलतीर्थवाभिर्विशोधयाभोद्य समंत्रमेव ॥

ओं हां ह्रीं हूं ह्रौं हः नमो हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन गंधादिद्रव्य-
 शुद्धिं करोमि स्वाहा ॥ ५ ॥

मल्लिकावकुलजातिकेतकीगटलाकमलचंपकादिकम् ॥
 निक्षिपामि सुपनांगणं शुभं कोणकुंभपरिपूरिते जले ॥

- ३ 'सर्वेविवति' हा स्लोक ह्यणुन जलकुंभामध्ये सर्वौषधिद्रव्य टाकार्थे व कूर्च स्थापन कार्थे,
 ४ 'यन्मंगलेति' हा स्लोक मंत्रामह ह्यणुन कोणातील कुंभामध्ये कमल, पिंपळाचे पान, अघाडा, हे
 पदार्थ टाकवित.
 ५ 'यज्ञोचितमिति' हा स्लोक ह्यणुन दर्भजलेन अक्षतादि पूजाद्रव्ये शुद्ध करावित.
 ६ 'मल्लिकेति' मोगरा, नकुळ, जाई, कमल, चंपक वगैरे फुले कोणातील कुंभांत टाकावित.

ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् । इति कोणकुंभेषु पुष्पाणि क्षिपेत् ॥ ९ ॥

सपल्लवाभोजसमंचितानि संस्थापिताशेषवटाननानि ॥

सद्वीजपूरस्य फलैः पौर्वा फलैरिदानीं पिदधे प्रशस्तैः ॥ ७ ॥

अनेन पद्मव्रीजपूरादिभिः कलशमुखानि पिदध्यात् ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ कुंभान्समम्यचयेत् ॥ ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् कलशार्चनम् ॥

इति कलशस्थापनविधानम् ॥

अथातः शांतिकविधानम् ॥

ओं सकलमंगलद्रव्यकलापकलितकलशमंडलप्रत्यक्षप्रदेशपरिकल्पिते, चतुःस्तंभसंभृतचतुरस्र-
समुचितोत्सेधायामविस्तारविराजिते, जलनिर्गमनद्वारोपलक्षितवेदिकासमावृते, प्रागभेदाहितमंडपवित-
ष्टिप्रतिष्ठासमासादितसंस्कारे, चंद्रोपकमुक्तालंबवृषादिविविधमंडनाभिमंडितस्नपनमंडपे ॥ मध्यमंडपं

७ ' सपल्लवेति ' हा श्लोक स्नपून कमल, महाकुंग वगैर्यो कलगांची तोंडे झाळावीत.

' स्वच्छैरिति ' हा श्लोक स्नपून कलशार्चन करावे

शांतिविधानाचा सारांशः—स्नपन (अभिषेक) मंडप सर्व मंगलद्रव्ये व फलरायानें युक्त असावा.
या मंडपाला चार खांबे असवेत. हा चौकोनी अमून याची लांबी, रुंदी, चौकीची चौकोनपणाला
साजेल अशी असावी. हा मंडपाला चांदवा, मोत्याच्या माळा वगैरे लाववेत. मंडपाच्या मध्यमार्गी सुंदर
वर्णानीं आठ दर्ज्यांचे कमळ लिहावे. चार दखाजे ज्याला आहेत असे चौकोनी मंडळ या कमळाच्या

रुचिरतरचूर्णैरष्टदलकमलमुपात्तचतुर्द्वारिचतुरस्रमण्डलं समालिख्य, तत्र अर्हत्परमेष्ठिप्रभृतिदेवता-
सर्वविघ्नानामनुत्पत्यर्थमुपशमनार्थं च सम्यग्गिदानीमाश्रयामहे ॥ पुष्पांजलिः ॥

मध्ये जिनेन्द्रानि कर्णिकायां क्रमज पूर्वोदिषु दिक्षु सिद्धान् ॥

सूर्यनुपाध्यायगुरुश्च साधुनाराधयामः पृथगेव मंत्रैः ॥ १ ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः असि आ उ सा अर्हत्परमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषट् ।
अनेन कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं प्रयुज्यावाहयेत् ॥

ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठापयेत् ॥

ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् मम सन्निहितो भव २ वषट् । अनेन तद्वत्संनिधापयेत्
॥ १ ॥ ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् जलं गृहाण २ नमः इत्यादि ॥ १ ॥ ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन्
अत्रावतर २ संवौषट् इत्यावाहनादि ॥ ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन् जलमित्यादि ॥ २ ॥ ओं हूं आ-
चार्यपरमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषडित्यादि ॥ ओं हूं आचार्यपरमेष्ठिन् जलमित्यादि ॥ ३ ॥
ओं ह्रौं उपाध्यायपरमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषडित्यादि । ओं ह्रौं उपाध्यायपरमेष्ठिन् जलमित्यादि

सोमवती लिङ्गावै. व तदनंतर तेषां अरहंत वगैरे देवतांचें, विघ्न उत्पन्न होऊं नयेत व त्याचा उपशम व्हावा ह्मणून
आराधन करावें. आराधनाच्या पूर्वी प्रथम पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

‘ मध्येजिनेंद्रेति ’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून पंचपरमेष्ठींचें आवाहन चबैरे करून अष्ट द्रव्यानीं त्यांचि

पूजन करावें.

॥ ४ ॥ ओं ह्रः साधुपरमेष्ठिन् अत्र अवतर १ संवौषडित्यादि ॥ ओं ह्रः सर्वसाधुपरमेष्ठिभ्यो जलमित्यादि ॥

मंगललोकोत्तमशरणात्मकजिनिर्मलसाधुसद्धर्मन् ॥

बहु मानयेऽहमर्धैरांगयाद्यन्तरालेषु ॥

ओं ह्रीं अर्होत्सद्धसाधुकेवलप्रज्ञसधर्ममगलेभ्योऽर्थं निर्वपमि ॥ ओं ह्रीं अर्हत् लोकोत्तमेभ्योऽर्थं ॥ ओं ह्रीं अर्हत् शरणेभ्योऽर्थं ॥

उद्धृत्य सत्वान्भवदुःखवार्धेनिःश्रेयमे नित्यबुद्धे धरन्तम् ॥

अयोगगनोऽते समग्रे स्फुरन्त यजामि सिद्धोपरि शुद्धधर्मम् ॥

ओं ह्रीं संपूर्णरत्नत्रयात्मकधर्म अत्रावतर २ संवौषडित्यादि ॥

एवमर्हदादीनभ्यर्थं शरच्चन्द्रमरीचिरोचिषोन्नश्चासि चितयल्लनादिसिद्धमन्त्राभिमन्त्रितकपूर्वहो-

मर्थे 'मगन्ति' हा श्लोक शृणुन मंगल, लोकोत्तम व शरण अग्रे पंचपरमेष्ठि व धर्म यांना आग्नेय वगैरे दिशा-
अर्थे द्यावा. याची माहिती श्रांतिक यंत्रावरून होईल.

'उद्धृत्येति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून रत्नत्रयात्मक धर्माच आवाहन वगैरे करावे. हा रत्नत्रय
धर्म संसारदुःखातून काढून मोक्षसुखमर्थे जीवांची स्थापना करितो. चांद्याच्या गुळस्थानांत हा पूर्ण-
तेम प्राप्त होतो. याप्रमाण अर्हतादिकांची पूजा करून चंद्रकिराणाप्रमाणें निर्मल अज्ञा यांचें मनोत
चित्तन करून अनादिसिद्ध मंत्रानें अभिमन्त्रित व कापूर, चंदन यांच्या द्रव्यां माखलेल्या पांढऱ्या पुराणांनी
एकवीस वेळा अभिवासन करून पूर्वाध्यानें परमेशी वगैरेची पूजा करावी.

चंदनद्रात्रालितसुरभिभुशुपुष्पांजलिभिरेकविंशतिवारानधित्रास्य पूर्णाध्वंद्वातेन बहु मानयामहे ॥ १ ॥

पंच परमेष्ठिनस्ते मंगललोकोत्तमाश्च शरणानि ॥

धर्मोऽपि कर्णिकाया समर्चिताः संतु नः शिवदाः ॥ ४ ॥ पूर्णाध्वः ॥

इति कर्णिकार्चनविधानम् ॥

अथ अष्टपत्रस्थापितजयाद्यर्चनविधानम् ॥

क्रमेण पूर्वोदिषु दिग्दलेषु जयादिदेवार्जयद्राश्रतस्तः ॥

आग्नेयकोणादिविदिग्दलेषु जंभादिदेवाः प्रयजे चतस्तः ॥

ओं ह्रीं जये भागच्छ २ इत्यादि ॥ ओं ह्रीं विजये० ॥ ओं ह्रीं अजिते० ॥

ओं ह्रीं अपराजिते० ॥ ओं ह्रीं जमे० ॥ ओं ह्रीं मोहे० ॥ ओं ह्रीं स्तमे० ॥ ओं ह्रीं

स्तंभिनि० ॥ १ ॥

प्रभावितश्रीजिननाथमार्गा दुर्मर्गाविव्धंसविधिप्रवीणाः ॥

‘पंचेति’ हा श्लोक म्हणून पंचपरमंष्टी व धर्म यांना कर्णिकेमध्ये अर्घ्य देऊन पूजा करावी. हे सर्व मोक्ष देणारे होवोत. आठ दलामध्ये स्यापिलेल्या जयादि देवतांचे पूजन.

‘क्रमेणेति’ हा श्लोक म्हणून क्रमाने पूर्वोदि दिशामध्ये जयादि चार देवतेंचे पूजन करावे. व आग्नेयादि दिशामध्ये जंभादि चार देवतेंचे पूजन करावे.

‘प्रभावितेति’ हा श्लोक म्हणून या देवतांना अर्घ्य द्यावा. त्या देवता जैन धर्माची प्रभावना करितात, कुमार्गाचा नाश करितात, व विघ्ने दूर करितात

जयादिदेव्योष्टकतेष्टिष्टाः निःशेषविद्वानपसारयन्तु ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

इति जयादिदेवतार्चनाविधानम् ॥ अथ दिक्पालानुकूलनम् ॥

पुतत्सर्वजनीनजैनसन्तनप्रत्युहाविध्वंसनप्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदिशामन्याप्रधृष्यामितान् दिक्पालाञ्जगदेकपालकजिनाधीशा-
धरे व्यावर्हये ॥

ओं ह्रीं इंद्रागच्छ २ इत्यादि ॥ ओं ह्रीं अमे० ॥ ओं ह्रीं यम० ॥ ओं ह्रीं नैऋत्य० ॥
ओं ह्रीं वरुण० । ओं ह्रीं पवन० ॥ ओं ह्रीं धनद० ॥ ओं ह्रीं ईशान० ॥ ओं ह्रीं धरणीद्र० ॥
ओं ह्रीं सोम० ॥ १ ॥

शतमखशिखिकाला यातुधानाः प्रचेताः ॥

पवनधनदनागाः कल्पनार्गेद्रचंद्राः ॥

मखमुखमहितार्था येऽप्रधृष्यप्रभावाः ॥

प्रकृतयजनविद्वान् मन्तु ते मंत्रनिष्ठाः ॥ २ ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

इति दिक्पालानुकूलनम् ॥

‘एतदर्थेति’ हा श्लोक म्हणून आठ दिक्पालांची पूजा करायी. हे दिक्पाल जिनेश्वराच्या पूजेची
विषे नहीना कातात. हे सर्व आप आपल्या परिवारामहित या पूजनार्थ मजकूरून आमंत्रिले जातात
असे म्हणून याचें आवाहन वगैरे करावे. ‘शतमखेति’ हा श्लोक म्हणून या इंद्रादि दिक्पालकांचा पूर्ण-
ार्घ्यानी आदर करावा.

अथ सूर्यादिग्रहान्सोमदिक्पालकोपरितोऽवस्थाप्य विधिवत्पूजयेत् ॥

रक्तार्कं धवलैर्दुमारमखणं पीतं ससौम्यं गुरुं ॥

शुकं शुक्लमलिप्रभं शनिमाहिं केतुं सवर्णाक्षतैः ॥

पुंजेधिदुदिगीश्वरोपरिवृतेष्वास्थाप्य मूलान्वितम् ॥

दर्भं संस्कृतमंत्रसाधु धिबुयां तत्तत्सवर्णाक्षतैः ॥१॥

ओं ह्रीं आदित्य आगच्छ २ ॥ आदित्याय स्वाहेत्यादि ॥ ओं ह्रीं सोम ॥ ओं ह्रीं अंगारक ॥ ओं ह्रीं बुध ॥ ओं ह्रीं बृहस्पते ॥ ओं ह्रीं शुक ॥ ओं ह्रीं शनैश्चर ॥ ओं ह्रीं राहो ॥ ओं ह्रीं केतो ॥ १ ॥

सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलतां सन्मंगलं मंगलो ॥

बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताज्जीवः शुभोऽजीवनम् ॥

शुकः शुक्लतरं यशोऽतिविपुलं मंदोप्यमंदश्चित्रं ॥

सोमदिक्पालाभ्या वर सूर्ये वौरे नवग्रहांची स्थापना करून यथाविधि त्यांचें पूजन करावें.

‘रक्तार्कं’ हा श्लोक ह्मणून व मंत्र ह्मणून नवग्रहांचें पूजन करावें. या नवग्रहाचा जसा रंग असेल त्याप्रमाणें त्या रंगाचें अक्षतांचे ढीग स्थापून त्यावर दर्भ ठेवावेत व पूजन करावें. सूर्य, चंद्र, मंगळ, बुध, गुरु, शुक, शनि, राहु व केतु यांचें क्रमाने तांबडा, पांढरा, तांबडा, पिनळा, पांढरा काळा, काळा, काळा असे रंग आहेत.

‘सूर्येति’ हा श्लोक ह्मणून या नवग्रहांना अर्घ्य द्यावा. सूर्ये शौर्यगुण, चंद्र सुख, मंगल कल्याण, बुध

राहुर्बाहुचलं महार्घ्यमाहितः केतुर्महिकेतुताम ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

श्रीशान्तियंत्रं विधिना समंत्रमाराधितं निःप्रतिमप्रभावं ॥

समस्तविद्वस्य शमं विधेयादनुद्धवं चेष्टमुखं च देयात् ॥ ३ ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ बृहच्छान्तिकर्मणि चिकीर्षिते बृहच्छान्तिकयंत्रं समाराध्य ग्रहपूजानंतरं प्रतिकूलग्रहाबु-
द्विस्य तन्मंत्रेण तिलशालियवैजलहोमं तत्तत्प्रभिमित्रिग्रहोमं च विदध्यात् ॥ इति शान्तिकर्मविधानम् ॥

अथ ऐशान्यां दिशि अनावृतार्चनम् ॥

मेरोरीशानभागे कुरुपु मणिमयस्योत्तरेषु स्थितस्य ॥

श्रीजबूमूरुहस्य स्थितिजुपमनिशं पूर्वशाखास्थसौधे ॥

शंखं चक्रं च कुंडीं दधत्तमुरुकैरक्षमालां च कृष्णं ॥

बुद्धि, गुरु शुभजीवन शुक्र विपुल यश, शनी विपुल संपत्ति, राहु नाहुमल व केतु सर्वं पृथग्विर राज्य हे गुण
हे नवग्रह देवात

‘श्रीशान्ति’ हा श्लोक क्कणून शान्तियंत्रावर इष्टप्रार्थना करण्याकरिता पुष्पांजलि टाकावी. हे शान्तियंत्र
यथाविधि आराधिले असता सर्व विघ्ने दूर करून इष्टसुख देते. मोठे शान्तिकर्म करावयाचे असता बृहच्छान्ति
यंत्राची आराधना करून ग्रहपूजनंतर प्रतिकूल ग्रहांना उद्देशून त्यांच्या मंत्रांनी तिल साली व सातु यांनी जल-
होम व त्या त्या ग्रहांना मांगितलेल्या समिधानी अग्निहोम करावा; तदनंतर,

‘मेरोरिति’ हा श्लोक व मंत्र क्कणून अनावृतयक्षचे पूजन करावे. उत्तरकुलमध्ये रत्नमय जंबूद्वक्ष आहे
त्याच्या पूर्व फांदीवर या यक्षाचा महाल आहे या यक्षाने आपल्या हातात शंख, चक्र, कमंडलु अक्षमाला हे

पक्षीद्रारूढमस्या भवदिशि विधिनानावृतेद्रं यजामि ॥४॥

ओं ह्रीं अनावृतेद्र आगच्छ २ ॥

अथात्र मंडले स्तपनपीठे जिनर्विंबं प्रागुक्तविधिना स्थापयेत् ॥

पार्श्वप्रोतमणिप्रभाभिरभितः कल्लसेद्रचापोत्करम् ॥

पार्श्वद्वन्द्वनिवेशितोचितलसदेवैद्रपीठद्वयम् ॥

अर्धेन्द्रपमपांडुकोपलतलानादिस्थपीठोपमं ॥

पीठं भासुरभर्मनिर्मितमिदं यंत्रोपरि स्थापये ॥ १ ॥

ओं ह्रीं अहं क्षमं ठ ठ स्वाहा ॥ पीठस्थापनं ॥

हाटकीघटपूर्णपयोभिः पाटलातुटिपटपरिविभिश्रैः ॥

क्षालयामि निजमानसंपंकक्षालनाय जिनमज्जनपीठम् ॥ २ ॥

पदार्थ धारण केले आहेत. हा गरुडावर नमलेला आहे. याची मी ईगान्यदिशेत पूजा करितो. या विधीनंतर अभिषेक पीठावर जिनप्रतिमेची पूजोक्त विधीनं स्थापना करामी.

‘पार्श्वेति’ हा श्लोक व मंत्र ळणून पीठस्थापन करावें. हें पीठ आपल्या रत्नकिरगांनीं इंद्रधनुष्याची शोभा उत्पन्न करणाऱ्या व आपल्या दोन बाजूला देवेंद्राच्या सिंहासनाला धारण करणाऱ्या पांडुकशिलेवांगेल शोभा उत्पन्न करमाणे शोभत. यास्तव हें पीठ या यंत्रावर स्थापितो.

‘हाटकीयेति’ हा श्लोक ळणून पीठप्रक्षालन करवे. पाटळीचीं फुले व चंदन ज्यामध्ये मिसळलेले आहे अशा सुवर्णकलशांतील सुगंध पाण्यानीं हें पीठ धुऊन स्वच्छ करावें.

ओं त्वां ह्रीं चूं ह्रैः नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं
करोमि स्वाहा ॥ पीठप्रक्षालनम् ॥ २ ॥

स्याद्वादविद्वज्जनशेमुषीव नितांतमेतान्निशिताग्रभागान् ॥

हिरण्मयेऽस्मिन्नाभिषेकपीठे हर्निमणिच्छायकुशान्यसामि ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः पीठदर्भः ॥ ३ ॥

स्वच्छैस्तैर्थ्यं०॥ पीठं ममभ्यर्चये ॥ ओं ह्रौं मम्यदर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा ॥

पीठार्चनम् ॥

श्रीपीठकल्लुसे विशदाक्षतौघश्रीप्रस्तरे पूर्णशशांककल्पे ॥

श्रीर्वर्तते चंद्रमसीति वार्ता मस्यापयंती त्रियमालिखामि ॥

ओं ह्रौं श्रीं अहं श्रील्लेखनं करोमि स्वाहा ॥ श्रील्लेखनम् ॥ ५ ॥

स्वच्छैस्तैर्थ्यं० ॥ रभ्यर्चयामो जिनम् ॥ स्तनपनप्रतिमार्चनम् ॥

‘स्याद्वादिति’ हा श्लोक व मंत्र हणून पीठार दर्भ स्थापन करावें. या दर्भाचीं ओं स्याद्वाद जाणव्या
विद्वानांच्या बुद्धीप्रमाणें तीक्ष्ण आहेत याची क्रांति पाच रत्नाप्रमाणें द्विवर्गीगर आहे.

‘स्वच्छैस्तैर्थ्यं’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून पीठाचे पूजन करावें.

‘श्रीपीठेति’ हा श्लोक मन्त्रासह हणून पीठावा ‘श्री’ हें अक्षर लिहावें पीठार अक्षता पसरून त्या
वर श्री हें अक्षर लिहावें. जशी चंद्रामध्ये श्री-लक्ष्मी शोधते त्याप्रमाणें या पीठार श्री हें अक्षर फार शोधते.

‘स्वच्छैस्तैर्थ्येति’ हा श्लोक हणून स्तनपन जिवें करावयाचें त्या प्रतिमेचें अर्चन करावें.

ओं ह्रीं धाते वषट् प्रतिमास्पर्शनम् ॥

जैनद्रविचं जगदेकपुण्यालं चं प्रशांत्याजितचंद्रावर्धनम् ॥
निर्भूषणं भूषितसर्वलोकं स्पृशामि संस्पर्शयदिष्टसौख्यम् ॥

स्नपनमंडपमहर्द्धिचं नीत्वा तत्र स्तोत्रमिदं पठेत् ॥

जय जय जिनराज ध्वस्तदुर्मोहराज ॥ प्रहृतमदनराज प्रवृत्तदेवराज ॥

रुचिरतरविराज स्तुत्यशक्ताहिराज । प्रचुरसुगुणराजन्नच्युतार्धशिराज ॥ १ ॥

जय जय जिनधीर प्राप्तजन्मान्विधपार । प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थवतार ॥

प्रहृतहतकमार प्रोद्धतानंदपूर । प्रहसितशतसूर प्रप्रकुट्टशुभार ॥ २ ॥

जय जय जिनमित्र ध्यातविध्वांसिमित्र ॥ स्वतिशयगुणगात्र ज्ञानविस्फूर्तिपात्र ॥

परमपदपवित्र भोह्रसदेवयात्र ॥ प्रवरशरणगात्र प्राणिनामध्यमुत्र ॥ ३ ॥

जय जय जिनजैत्र क्षमात्रयारामचैत्र । त्रिदशविधृतवेत्र श्वेताचित्रातपत्र ॥

‘जैनैरेति’ हा श्लोक द्वाणून व मत्र कणून प्रतिमेला स्पर्श करावा. ही जिनप्रतिमा जगाच्या पुण्याला जाश्रय देणारी आहे. अर्थात पुण्याला कारण आहे. आपल्या यांतवेने दिने चंद्रागिला जिकिले आहे. भूषण रहित असून सर्वाला भूषणभूत आहे. यास्तव या प्रतिमेला मी स्पर्ज करितों. ही मत्रा इष्टसुखाची प्राप्ति करून देवो.

स्नपनमंडपामध्ये अहताची प्रतिमा नेऊन ‘जय जयेति’ स्तुति म्हणामी. या स्तुतिचा सारांशः—हे जिनराज आपण मोहशत्रु नष्ट केला आहे. आपण जन्मसमुद्र तरून गेला आहात. आपले तेज सूर्यापेक्षां अ-

निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसूत्र । स्वदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥
 जय जय जिन तात त्रातरस्यंतपूत ॥ स्थिरतरसुखदातः कर्मसंघातघात ॥
 कुमतजलदवात ज्ञेयजातप्रमातः । प्रवचनरथसूत ख्यातदेवाभिन्नूत ॥ ५ ॥
 जय जय जिनचंद्र चिच्छदुर्मोहतंद्र ॥ प्रणतनरसुरेंद्र स्वात्मलक्ष्मिन्मुनींद्र ॥
 स्वतिशयगुणरुंद्र प्राणिताप्राणिमद्र ॥ प्रवचनसरिंद्रिंद्र स्फीतभासांद्रचंद्र ॥ ६ ॥
 जय जय जिनसेव्य त्रातसुप्रीतभव्य ॥ त्रिमुवनमहितव्य स्वासिसंभावितव्य ॥
 वरद नमसितव्य प्रत्यहं कीर्तितव्य ॥ स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥
 जय जय जिननाथ ज्ञातसंपत्सनाथ । प्रतिहतरतिनाथ प्रास्तमोहाघनाथ ॥
 नतसुरनरनाथ श्रीदलोकादिनाथ । श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूपाणनाथ ॥ ८ ॥
 नमदनिमिषबंधं खंडितानंगकाड । हसितलसिततुंडं ध्यानधीराशिकुंडम् ॥ ९ ॥
 सुगुणमणिकरुंडं जन्मवार्यौ तरुंडं । जिनमताचिदखंडं श्रायसानदपिंडम् ॥

इत्यानंदस्तवः ।

नत्वा भूरिविभूतितः सुरगिरिं श्रीपांडुकाग्रासने ॥
 पूर्वार्स्यं विनिवेश्य ते सुरवराः संज्ञापयंति स्म यम् ॥
 तं देवं सपनार्थमंडपमिमं नीत्वा विभूत्या सम ॥

अधिक आहे. आपण इहपरलोकीं ग्राण्याचें संरक्षण करिता युक्तिलक्ष्मी ही आपली पत्नी आहे. आपल्याला देवेंद्र व राजेंद्र नमस्कार करतात. या प्रमाणे स्तुति करावी, तदनंतर 'नीत्वेति' हा श्लोक म्हणून पीठावरील श्री-

पीठेन श्रुतबीजभासुरतले पूर्वाननं स्थापये ॥

ओं ह्रीं अहं श्रीधर्मतीर्थाधिनाथ भगवान्हि पांडुकशिलापीठे तिष्ठ तिष्ठेति स्वाहा ॥
श्रीवर्णे प्रतिमास्थापनम् ॥ ६ ॥

देवस्य दक्षिणे भागे यक्षमुत्तरदिङ्मुखम् ॥

यक्षीमुत्तरभागेऽस्य दक्षिणस्या निवेशये ॥ यक्षयक्षीस्थापनम् ॥ ७ ॥

येषां मेरुतटे जिनालयपुरेभूः पांडुकाग्रस्थितं ॥

पीठं पीठमिदं त्वियं प्रतिकृतिः साक्षाच्च सोर्हत्समुः ॥

सौधर्मामरनायकोहममराः सर्वे च भव्या अभी ॥

यज्ञांगानि च तान्यमूनि सकलं तत्सिद्धमिष्टं हि नः ॥

श्रीमंडपादिषु भावस्थापनार्थं स्नपनमंडपाग्रे पाद्यविधिं विदध्यात् ॥ यज्ञांगसन्नि-
धापनम् ॥ ८ ॥

वर्णावर प्रतिमास्थापन कारावे पूर्वैकडे तोड करून प्रतिमा स्थापन करताना 'ओं ह्रीं अर्हमिति' हा गंत्र
म्हणावा.

'देवस्येति' हा श्लोक म्हणून जिनप्रतिमेच्या दक्षिण बाजूला यक्षाची व उत्तरमाजूला यक्षीची स्था-
पना करावी.

'येपामिति' हा श्लोक म्हणून श्रीमंडप वागेची स्थापना करण्याकरिता स्नपनमंडपा पुढे पाद्यविधि
करावा. व पूजाद्रव्ये जवळ स्थापनीत. ही जिनमंदिराची भूमि पांडुकशिला आहे, हे सिंहासन पांडुक

वेदाच्चेतसि मे स्फुरंतमपि च त्वामाव्ह्यामि प्रभो ॥

शुद्धस्वात्मकतत्प्रतिष्ठमपि च त्वामत्र संस्थापये ॥

आसन्नं वितनोमि सर्वगमपि त्वां निर्विकारं सदा ॥

पादाद्यैश्च पुनामि केवलमिदं सर्वं हि पूजाक्रमः ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय प्रतिमाग्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ९ ॥

आहूता भवनामरैरनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्समभंतरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सततं ध्यायन्ति योगीश्वराः ॥

तं देवं जिनमर्चितं कृताभयामावाहनाद्यैर्भजे ॥

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं एहि २ संवौषट् नमोहि ते स्वाहा ॥ आवाहनमंत्रः ॥

ॐ ह्रीं तिष्ठ २ ठठ नमोहि ते स्वाहा ॥ स्थापनमंत्रः ॥ ॐ ह्रीं मम सन्निहितो भव २

त्रिलेखरील सिंहासन होय. हा प्रतिमा साक्षात् जिनेश्वर आहे. भो [पूजक] सौधमंद आहे व हे सर्व भव्य देव आहेत. यास्तव ही सर्व सामग्री जुळव्यायुळें आमचें इष्ट सिद्ध झालें आहे.

‘वेदाच्चेतसीति’ हा श्लोक म्हणून प्रदीप विधि काण्याकरितां प्रतिमेपुढें पुष्पांजलि क्षेपण करानीं हे जिना तूं माझ्या भंतःकरणांत स्फुरण पावत आहेम तथापि मी तुला आमंत्रण करितो. हे जिना तूं शुद्ध आत्मस्वरूपात निकोन आहेम तथापि मी तुझी स्थापना करितो. तूं सर्वव्यापक आहेस तथापि मी माझ्या जमल तुला करितो. व विकाराग्रहीत असूनही तुला पाद्य वगैरेने पावेत्र करितो.

‘आहूतेति’ हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून आवाहन, स्थापन, संनिधापन हा विधि करावा.

वषट् नमोर्हते स्वाहा ॥ सन्निधापनमंत्रः । तीर्थोदकैर्जिनपादौ प्रक्षाल्य तदग्रे पृथग्मंत्रानुच्चारयन्पुष्पांजलिं प्रयुंजीत ॥ १० ॥

आराधितौ सुरवरैर्वहुभीक्तयुक्तैर्यौ संस्तुतौ मुनिवरैर्विविधाईयुक्तैः ॥

श्रीपादयोर्जिनवरस्य तयोः पुरस्ताद्वन्धामि विघ्नहरपंचजिनेन्द्रमुद्राम् ॥

पंचगुरुमुद्राबंधनम् ॥

अनन्यसाधारणसद्गुणानां तव स्मरन्नस्तिभितस्मरतैः ॥

जिनेन्द्र साक्षात्कृतसर्वतत्त्व त्वामात्मनः सन्निहितं करोमि ॥

ओं उमहाय दिव्यदेहाय सज्जोजादाय महष्पण्याय अणंतचउट्टयाय परमसुहृद्विजय गिम्मलाय संयमुवे अजरामरपदपत्ताय चउमुहपरमेष्ठिणे अरहंताय तिलोयणाणाय तिलोयपूजाय अष्टदिव्यदेहाय देवपरिपूजियाय परमपदाय ममयत्थसन्निहिदाय स्वाहा ॥ इदमुच्चारयन्प्रतिमां परामृशेत् ॥ आव्हांनादिविधानं ॥ १२ ॥

विजयविभवविद्यावीर्यमोदार्यमाज्ञां ॥

तीर्थजलाने जिनप्रतिमेचे चरण धुवून त्यांच्या पुढें नेगळे वेगळे मंत्र उच्चारून पुष्पांजलि क्षेपण करवी.

‘आराधिताविति’ हा श्लोक म्हणून देवेंद्र, ऋद्धिंवारक मुनिवर यांनी पूज्य अशा जिनेधराच्या चरणा पुढे निघ्नहर पंचगुरुमुद्राबंधन करितो.

‘अनन्येति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून जाव्हांनादि विधि करवी.

‘ॐ उमहायेति’ हा मंत्र म्हणून प्रतिमेला स्पर्श करावा.

‘विजयेति’ हा श्लोक म्हणून निजय, ऐश्वर्य, विद्या, औदार्य, आज्ञा, सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्र, हे सर्व

श्रुतिमतिधृतिनीतीः शांतिकांतिप्रसादात् ॥

दृगवगमचरित्रं सिद्धिवृद्धिप्रासिद्धी—

वितरतु जगतोऽत्र स्थापितः श्रीजिनेन्द्रः ॥ आशीर्वादः ॥ १३ ॥

सुरेश्वरो यस्य सुराचलाग्रे पाद्यक्रियामातनुते स्म भक्त्या ॥

तस्य प्रभोः पाद्यविधि विधास्ये निपात्य पादे वरवारिधारां ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं नमोहते स्वाहा । पाद्यमंत्रः ॥ १४ ॥

श्रीतीर्थक्षेत्रियस्यास्य मेरुमूर्ध्निव देवराट् ॥

हस्ते निपात्य वार्धारां करोम्याचमनक्रियाम् ॥

ओं ह्रीं इवीं क्षवीं वं मं हं सं तं द्रां द्रीं हं सः स्वाहा ॥ आचमनमंत्रः ॥ १२ ॥

इति पाद्याचमनविधानम् ॥

त्रैलोक्यरक्षामणिमहेश द्विषट्प्रकारैरवतारयेऽर्थैः ॥

त्रिवारमामस्तकमापदाब्जं नन्वीदृशोऽस्य स्वपनकमः स्यात् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

गुण, जिनेश्वर सर्वं भग्यजीवांस देवो, अयं आशीर्वादं म्हाणावा.

‘सुरेश्वरेति’ हा श्लोक व मंत्रं म्हाणून श्रीजिनाच्या पायावर त्रलधारा सोडावी.

‘श्रीतीर्थेति’ हा श्लोक व मंत्रं म्हाणून आचमन क्रिया करावी. या नंतर अवतरण विधि करावा.

‘त्रैलोक्येति’ हा श्लोक म्हाणून १२ प्रकारच्या पदार्थानीं तीन वेळां मस्तकापासून पायापर्यंत अवतरण

वीतक्षताद्रक्षितसौरभाढ्यप्रसूनपूर्णजलिनांजसार्थम् ॥

पतिं जिनानाभवतारयामि रत्नत्रय निक्षतमाप्तुकामः ॥ २ ॥

ओं च्हीं कों बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण भगवतोर्होतवतरणं करोमि सम्य-
दर्शनज्ञानचारित्राणि अस्माकमक्षतानि विदधातु भगवान् स्वाहा । पुष्पाक्षतावतरणम् ॥

भूतलापतितगोमयपिंडैर्दूर्वगुच्छसितसर्षपयुक्तैः ॥

अर्हतोवतरण विदधेहं कर्तुमात्सदुरितौघविलोपम् ॥

ओं च्हीं कों दूर्वाकुरसितसर्षपयुक्तैर्हरितगोमयपिंडकैर्भगवतोऽवतरणं करोमि दुरि-
तमस्माकमपनयतु स्वाहा ॥

गोमयपिंडावतरणं ॥ ३ ॥

शुद्धगोमयजमस्मपिंडकैर्गंधवारिलुलितैर्जिनप्रभोः ॥

क्रिया करावी, या प्रमाणें स्तपनाचा क्रम करावा. हा विधि कर्तांना प्रथम पुष्पाक्षत क्षेपण करवें,
'वीतक्षतेति' हा श्लोक ह्मणून ओल्या अक्षता व सुगंधी फुलें ऑंजळीमध्यें वेऊन आमचें रत्नत्रय भगवान्

निदोष वनवोत म्हणून पुष्पाक्षतावतरण करावें.

'भूतलेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून दूर्वाकुर, पांड्या मोह्या यांनीं युक्त असे, जामिनीवर न
पडलेल्या अधर अशा शेणाच्या पिंडांनीं आम्ही आमच्या पातकाचा नाश व्हावा म्हणून अर्हताची अव-
तरणक्रिया करितो

'शुद्धेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सुगंधजलमिश्रित अशा गार्हच्या भेगाच्या शुद्ध राखेच्या गोळ्यां-

अत्रतोवतरणं वितन्महे दग्धुमात्मदुरितिधेनोत्करम् ॥
 ओं ह्रीं क्रौं भस्मपिंडकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोम्यस्माकं अष्टविधकर्माणि भस्मीक-
 रेतु भगवान्स्वाहा ॥ भस्मपिंडावतरणं ॥ ४ ॥

पौष्टृषपिंडोपमपांडुरातिस्त्रादिप्रशाल्योदनवृत्तपिंडैः ॥
 विदांवर त्वामवतारयामि क्षेमं सुभिक्षं जगतां विधित्सुः ॥
 ओं ह्रीं कुंदेदुकुमुदधवलवर्तुलौदनापिंडकैर्भगवतोर्होतोऽवतरणं करोमि क्षेमसुभिक्षं
 अस्माकं करोतु भगवान्स्वाहा ॥

शाल्यन्नापिंडावतरणं ॥ ५ ॥
 कालागरुक्षोदविमिश्रितेन कर्कोलमुख्यरजसा बहुवासितेन ॥
 निर्वर्तन नित्यसुखाहर्दीशो दुष्कर्मचूर्णाकरणाय कुर्वे ॥
 ओं ह्रीं क्रौं सुगंधीभूदिग्धवृदनैरंधकरीकृतदिग्वरैः कर्कोलेलादिचूर्णमिश्रित-
 कालागरुधूपैर्भगवतोर्होतवतरणं करोम्यस्माकमष्टविधकर्माणि चूर्णीकरोतु भगवान्स्वाहा ॥ धूपा-
 वतरणम् ॥ ६ ॥

नीं, आमच्या कर्मांचें भस्म व्हावें म्हणून अर्हताची अवतरणक्रिया करितो.
 'पीयूषेति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून भाताच्या गोल मुदीनीं, आमचें कल्याण व्हावें म्हणून अर्हताची अव-
 तरणक्रिया करितो.
 'कालेति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून कालागुरु वगैरे सुगंधी पदार्थाच्या चूर्णांनं आमच्या पापकर्मांचें चूर्ण
 व्हावें म्हणून आम्ही श्रीजिनाची अवतरणक्रिया करितो.

रूपाधिवाध्यगुलवक्त्रभूमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकैस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्धनार्थं जिन वर्द्धमानैः ॥

ओं ह्रीं क्रौं सितासितहरितपीतलोहि वैर्द्धमानकैर्भगवतोर्होतोवतरणं करोमि श्रियम-
स्माकं वर्धयतु स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्धमानावतरणं ॥ ७ ॥

अनंतनिर्भासनिजावबोधं प्रध्वस्तदुर्मोहमहांधकारम् ॥

सद्धर्मदीप्या जिनभानुमंतं माणिक्यदौपैरवतारयामि ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं क्रौं पद्मारागमणिभिरिव दंडीप्यमानकर्पूरपारिदैर्पैरिवोभयपार्थप्रज्वलितोत्कया भग-
वतोर्होतोवतरणं करोम्यस्माकं धर्ममुज्ज्वलं करोतु भगवान् स्वाहा ॥ दीपावल्यावतरणम् ॥ ८ ॥

शीतांभसा पाणिपुटस्थितेन युक्तेन कर्पूरसुगंधिपुणैः ॥

नीराजनं नीरजसो जिनस्य निर्वृत्तये शीलममाधिसिध्यै ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुरभिश्शिशिरविमलसलिलपरिपूर्णंजलिना भगवतोर्होतोवतरणं करोमि विम-
लशीतलध्यानमस्माकमुत्पादयतु भगवान्स्वाहा ॥ सलिलजल्यवतरणम् ॥ ९ ॥

‘रूपाश्रीति’ हा श्लोक म्हणून पांढरे, काळे, हिरवे, तांबडे, पिवळे अशा शरावांनी आमची संपत्ति वाढावी म्हणून आम्ही जिनाची अत्रतरणक्रिया करितो.

८ ‘अनंतेति’ हा श्लोक संपन्न म्हणून हे जिना आपण अनंत ज्ञानी, मोहांधकार विनाशक असे सूर्य आहात मी आपणास दीपावतरण करितो. आमचा धर्म आपण उज्ज्वल करा.

९ ‘शीतांभेति’ हा श्लोक समन्न म्हणून कापूर व सुगंधि पुष्पांनी सुवासिक बनलेल्या जलांजलीने

जंबीरजंवूकदलीकपित्यफलोत्तमाप्रादिफलोत्तमौघैः ॥

निवृत्तये नित्यफलं जिनेंद्रं नित्यामृतानंदफलोपलब्धये ॥ १० ॥

ओं ह्रीं पवित्रतरुसमुत्पन्नैः क्रमुकनालिकैरमातुलिंगपनसदाङ्घ्रिमज्ज्वाप्रादिफलैः भगवतो-
र्हंतोवतरणं करोम्यस्माकमाशाफलं सपादयतु भगवान्स्वाहा ॥ फलावतरणम् ॥ १० ॥

सिद्धार्थदूर्वाक्षतलक्षितांगैर्घांबुसिक्तोद्धमुदा कुतैश्च ॥

सद्वर्धमानैरवतार्यमाणो जिनो महीं सस्यचितां तनोतु ॥

ओं ह्रीं दूर्वाक्षुराक्षतासितसर्पयुक्तैर्मृत्पिण्डकैर्भगवतोर्हंतोवतरणं करोमि सर्वसस्याब्ध्यां वसुधां
करोतु भगवान्स्वाहा ॥ मृत्पिडावतरणम् ॥ ११ ॥

निःशेषदोषेधनदाहदक्षैर्दंभाग्रलभोज्ज्वलकलिलजालैः ॥

निर्वर्तये निवृजिनं जिनेन्द्रं निर्दग्धुमात्माखिलकर्मकक्षम् ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं कौं कनत्कनकपिशवर्णैरप्रावलमाग्निज्वालाज्वलिताखिलादिद्भुतैः पापारतिकुलोन्मू-

आमही आपलें अवतरण करितो आमच्या ठिकाणीं निर्मल भ्यान आपण उत्पन्न करा.

१० 'जंबीरेति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून आमच्या इच्छा जिनेंद्र पूर्ण करोत यास्तव त्याच्यावरून लिंवू,
जामलें, केळीं, कवठ वगैरे फलें उतरून टाकावीत.

११ 'सिद्धार्थेति' हा श्लोक समंत्र म्हणून दूर्वाक्षुर, अक्षता, पांढऱ्या मोहऱ्या, यांनीं युक्त असे उत्तम मा
तांचे गोळे श्रीजिनावरून पृथ्वी सर्वधान्यसंपन्न न्हावी म्हणून उतरून टाकावेत.

'निःशेषेति' हा श्लोक समंत्र म्हणून दर्भाभीच्या ब्वालांनीं आमचा आत्मा भगवंतांनीं उज्ज्वल करवा
म्हणून अवतरण करावें.

लनदक्षैर्निबिडनिबद्धदर्भपूलेनैराजनविधिना भगवतोवतरणं करोम्यात्मोज्ज्वलनमस्माकं करोतु भग-
वान्स्वाहा ॥ दर्भदीपांकुरावतरणम् ॥ १२ ॥

कमलबकुलवालोत्फुल्लकल्हारमल्ली —

कुमुदकुरुवकोद्यद्युथिकाकेतर्कनाम् ॥

दवनमरुवकानां मालतीचपकानां ।

जिनचरणपुरस्तादंजलिं प्रोत्क्षिपामः ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं अहंत इदं पुष्पांजलिप्रार्चनं शुक्लीध्वं २ नमोर्हृदम्यः
स्वाहा ॥ अनेन विविधकुसुमांजलिः ॥ १३ ॥

यत्रागाधविशालगुणेत्यादिना प्रागुक्तेन भगवतोद्यविधां इष्टिं विदध्यात् ॥

यः सर्वोप्युदयप्रदो यममराधशः सदोपासते ॥

येनैवामृतमाप्यते मुनिवरा यस्मै नमस्कुर्वते ॥

यस्मान्नास्त्यपरः सुहृत्सुमहिमा यस्यैव यस्मिन्सताम् ॥

‘कमलेति’ हा श्लोक व मंत्र हणून कमल, वकुल, मालती, मोगरा वगैरे फुलांची ओंजळ श्रीजि-
नचरणाच्या पुढे अर्पण करावी.

‘यत्रागाधेति’ हे आठ श्लोक [मागे लिहिले आहेत] हणून अष्टद्रव्यांनीं जिनपूजा करावी.

‘यः सर्वेति’ हा श्लोक व ‘भक्षयेति’ हा श्लोक हणून श्रीजिनेश्वरांना अर्घ्य अर्पण करावा व विघ्न
निवारण करणाऱ्या दिक्पालांचे जिनपूजेमध्यें आवाहन करावे. पूर्वे दिशेमध्ये इंद्राचे आवाहन करावे. इंद्राचे

श्रीतिस्तज्जिननाथ दिव्यचरणं निःश्रेयसायास्तु नः ॥ १४ ॥

भक्ष्यक्षीरघृतक्षताक्षसुमनोवागंधदध्यान्वितम् ॥

नानासफलपाणितान्वितमिमं हेमादिपात्रे स्थितम् ॥

उद्धार्यार्ध्यमनर्ध्यमध्वगविधिप्रत्यूहविध्वंसकान् ॥

दिवपालाञ्जगदेकपालकजिनार्थीशाध्वरे व्याब्धये ॥

अर्घ्योद्धारणम् ॥ पूर्वस्यां दिशि ।

गन्धं । औं शारदोदारवारिदातिविशदविशालायतोत्तंगांसंगांगीकृतांगशृंगांगशृंगिहाटकोपघ-
टितघांटिकाकक्ष्यादिलक्ष्यमाणपक्षभागम् ॥ उदयाचलशिखरोदितदिवाकरविवातिशुभज्जांबूनदजहट-
त्पट्टत्रंघातिबंधुरदंतभागम् । दंतान्तगतसरोवरसरोजदलोपरिमानृत्यदमरांगनावदनचंद्रशतापादितश-
तचंद्रनभःस्थलविलासम् । कुथाकलितपृथक्पृष्ठभागाकृष्टविचित्रसंध्याभ्रसमावृतविजयार्थीचलमूर्ध-
परार्ध्यशोभम् ॥ नीरदनिनादनिकरनिभजभुरिभेरीरवांचितघटाजालटंकारकृतागातिवारणमैरावण-
महावारणमारूढम् ॥

ऐरावत हत्ती हैं वाहन आहे. हा पांढरा आहे. थाला वत्तीस तोंडे आहेत. प्रत्येक तोंडांत आठ दांत आहेत. प्रत्येक दांतावर एक एक सरोवर आहे. व प्रत्येक सरोवरांत ३२ कमलें आहेत. प्रत्येक कमलाला ३२ पा-
कळ्या असून प्रत्येक पाकळीवर एक एक देवांगना नृत्य करीत असते. हा हत्ती विक्रियेने बनविलेला असतो.

शोणभ्रूमश्रुकेशांवकमरणरुचं जाज्वलज्ज्वालशक्तिम् ॥
कुंडीं वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥
स्वाहायुक्तं निशुक्तं जिनयजनधिदेदीपधूपाधिकारे ॥
सद्वेदाघोपिसभ्यावृतमनलमलंकासारं यजेऽहम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्णसवर्णलक्षणसंपूर्णं ० हे अग्ने आगच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ शांतिः सदा० ॥
इत्यग्रेराव्दानम् ॥ २ ॥

दक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओं स्याद्वादानवद्याविद्यार्थनिर्दग्धावलेपसकलसर्वथैकांतवादिदु-
र्वारदुर्यशोराशिभिवातिनीलस्थूलाय नोचुं गंगमादधानम् । कुटुराभिनवकालकूटजाज्वलज्ज्वालाजटा-
लनिजफणकाधरत्रिगुणग्रथितघंटघटकारसमाटिक्यमानयागप्रतिभटोटोपपचराशरैवैश्वानरांतकसमास-
त्तिसमायोगसमासादितानिनातदारुणाकारभीकरम् ॥ चरद्वलशिखाभिघट्यमानमेघपटलपातुकमुक्ता-
जालसिच्यमानानि जपुष्टाविष्टितदक्षिणकाष्ठार्थी शम् ॥ नीलरत्नाधिष्ठानपुष्पकनिष्पादितप्रतिमहिषवि-

‘ शोणधूरिति ’ हा श्लोकं ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून अग्नीचा आवाहन स्यापनादि विधि करावा. या
अग्नीच्या सुवया, दाढी, केस व डोले तावडे आहेत याचें शक्ति हें आयुध आहे. डग्या हातात कमंडलु व
उजव्या हातांत भक्षोपवीतासः अक्षमाला आहे. साहा ही याची पत्नी आहे. अशा अग्नीला अर्घ्य, पाय
वगैरे द्यावे.

‘ दक्षिणस्यामिति ’ हें गद्य म्हणून व ‘ भृंगांगमिति ’ हा श्लोक समंत्र म्हणून यम दिक्पालाचें आव्दान
स्थापन वगैरे करावें. यमाचें रेडा हें वाहन आहे. यमाचा जटाजूट भृंगप्रमाणें काळा आहे. त्याच्या हातांत

व्यालिसादिग्विवरमंतरितांतरायम् ॥

वज्रायुधं निजवधूवदनाब्जनेत्रम् ॥

व्याव्हानये युतजिनेद्रमहे महेद्रम् ॥

ओं ह्रीं क्रीं सुवर्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं स्त्रायुधवाहनवधूचिन्हसपरिवार हे इंद्र आगच्छ २
संवौषट् । स्वस्थाने तिष्ठ २ । समात्र सन्निहितो भव २ वषट् । इंद्राय स्वाहा । इंद्रपरिजनाय स्वाहा
इत्यादि । इंद्रायेदमर्घ्यं पाद्यमित्यादि यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥ शान्तिः सदास्तु तस्यार्हन्
देवो यस्य सदाचर्यते ॥ इतीन्द्राव्हानम् ॥ १ ॥

पूर्वदक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओं घनागमघनाघनसमुद्भूतविद्युद्विलासानुका-

रिकलापघनगलाघटितकलधौतवर्धर्मालानिर्घोषनिर्जितपर्जन्यगर्जनम् ॥ अप्रत्याख्यानमायास्वरूपप्र-
ख्यापनप्रवीणाप्रगुणविषाणभूषणविशेषझणझणात्कारोत्पादनपटुनरचटुलाननसमुद्भूटम् । पवनसख-
समालोकनसमागतपवनकुमारायमाणपृथुप्रोथबुधुगघोपानिश्वासानिर्भरम् । सर्वावयवसत्त्वसमुच्चय-
निभ्रिन्यासनिर्हीतिवहलबलोपलक्षितललाटपट्टविभ्राजितमदभ्रतरकायमुरभ्रवरमारुढम् ॥

‘देहेति’ हा श्लोक व मंत्र झणुन इंद्राचें आव्हान, स्थापन वगैरे करावे. इंद्राचें वज्र हें आयुध आहे
इंद्राबरोबर त्याचे परिजन वगैरेनाही आमंत्रण करावे. तदनंतर पूर्व व दक्षिण या दिशांच्या मधील दिक्षेमध्यें
अग्नीचें आव्हान करावे. याचें मेप हें वाहन आहे. जसा अप्रत्याख्यानावरणीय माया कपाय वक्रपरिणामाचा
असतो तसे यांचीं शिंगे वां फुडी आहेत.

शोणभ्रश्मशुकेशंबकस्मरुणरुचं जाज्वलज्ज्वालशक्तिम् ॥

कुंडर्णि वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥

स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनविधेर्दोषधूपाधिकारे ॥

सद्वेदाधोपि सभ्यावृतमनलमलंकासारं यजेऽहम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्णसवर्णलक्षणसंपूर्णं हे अग्ने आगच्छ २ संत्रौषडित्यादि ॥ शान्तिः सदा० ॥
इत्यग्नेरावहानम् ॥ २ ॥

दक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओ स्याद्वादानवद्यविद्याविद्बधनिर्दग्धावलेपसकलसर्वथैकांतवादिदु-
र्बार्दुयशोराशिमित्रातिनीलस्थूलाय नोचुंगममादधानम् । कटुतराभिनवकालकूटजाज्वलज्ज्वालाजटा-
लनिजकणकाधरत्रिगुणप्रथितघंटाटंकारसमाटिक्यमानयागप्रतिभटाटोपपचराशरैवश्चानरंतकसमास-
त्तिसमायोगसमासादितनितांतदारुणाकारभीकरम् ॥ चरद्भवलिशिखाभिघट्यमानमेघपटलपातुकमुक्ता-
जालसिन्धुमानानिजपृष्ठाधिष्ठितदक्षिणकाष्ठाधीशम् ॥ नीलरत्नाधिष्ठानपुष्पकानिष्पादितप्रातिमहिषवि-

‘ शोणश्चरिति ’ हा श्लोकं ह्यणून व त्याचा मंत्र ह्यणून अग्नीचा आवहान स्थापनादि विधि करावा. या
अग्नीच्या भुवया, दाढी, केस व डोले तावडे आहेत याचे शक्ति हें आयुध आहे. डब्या हातांत कमंडलु व
उजव्या हातात ध्वजोपवीतासः अक्षमाला आहे. स्वाहा ही याची पत्नी आहे. अशा अग्नीला अर्घ्य, पाद्य
वगैरे द्यावे.

‘ दक्षिणस्यामिति ’ हें गद्य म्हणून व ‘ भृंगांगामितेति ’ हा श्लोक समंत्र म्हणून यम दिक्पालाचें आवहान
स्थापन वगैरे करावे. यमाचें रेडा हें वाहन आहे. यमाचा जटाजूट भुंग्याप्रमाणे काळा आहे. त्याच्या हातांत

अमाविर्भूतकोपकुशाशुकुतरक्ताक्षमिव रक्ताक्षतोपलक्षितरक्ताश्वरमारूढम् ॥ ३ ॥

भृंगांगासितभूरिभंगुरजटावृटं शिखाडचरो-।

द्भिदडोडुमं प्रचंडफणिभृत्साम्भंडनैर्भंडितम् ॥

छायातुच्छमुखैर्दुसुच्छविकृतानंदं सकालच्छविं ॥

कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्यावृह्ये ॥

ओं ह्रीं क्रौं कृष्णवर्णं हे यमागच्छ २ ॥ श्रीशांतिरस्तु ॥ इति यमाव्हानम् ॥ ३ ॥

दक्षिणपश्चिमायां दिशि ॥ गद्यम् ॥ जिनमवनसमालोकनकुतूहलभ्रष्टाकारपरिणतसमाग-
तांजनमहीधरशंकाकारिणं । जिनभानुविविधनयजिनत्रयोभानुशतनिराकृतजनमनोमहामोहतमः-
संतानसंनिभम् ॥ उपाकृतपशुविशमनवित्रायिजनपमाव्रजकौतुकागनदयायागविलोकनः ताशपा-
श्र्वगतपापांजनखंजपुंजोपमानं । कुनयनिभनिजदर्शनावरुपुरोलंचमानतमालश्यामलाशिरोरुहसटाभा-
रम् । रूक्षतोपलक्षितभल्लूकाकारपरिणतकायकृतभोतिर्निर्भरं कर्तुरवरमारूढम् ॥ ४ ॥

काठी आहे. ती मस्तकापर्यंत ऊंच व मोठी आहे. त्याचा वर्ण काळा आहे. या यमाचा मी कालधर्माने (मृत्युने) राहिल अशा श्रीजिनाच्या पूजनमयी आव्हान करितो

‘दक्षिणपश्चिमैति’ हे गद्य म्हणून नैऋताला आव्हान करणें त्या दिग्पालाचें अस्वल हे वाहन आहे. हे अस्वल जिनपूजन पाहण्यामोठी अस्वलाचा आकार धारण करून जात्रेल्या अंजनपर्वतापमानें दिसतें. या नैऋताचें राक्षस हे वाहन आहे. परंतु तो राक्षस अस्वल वनून या दिग्पालाची सेवा करित अमतो म्हणून अस्वल हे नैऋत दिग्पालाचें वाहन आहे असें म्हटलें आहे.

कटकमुकुटमुद्राहारकेयूरमुख्याभरणभारोद्भासिताशांतरालम् ॥

आसितलसितकीर्ति मुद्रास्त्रं च रात्रिचरपरिवृत्तेन व्यावहये नैऋतीशम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं श्यामवर्ण हे नैऋते आगच्छ २ इत्यादि । शान्तिः सदास्तु इति नैऋत्याव्दानम् ॥ ४ ॥

पाश्चिमायां दिशि ॥ गद्यम् । समुद्रसलिलसंततक्राण्डोपगूढयादधीरोदडिङ्गिर्षिडपांडुराधिककपिलभावातिपेशलं । सर्वांगसंगतमकराकरकरावयवपरिकलितकरिवराकारम् ॥ मृणालच्छेदसोदरोदारदंतकांतिकलापपसारितनिजवदनविवरांधकारम् । यागभुभागपुष्पोपहाराय पुष्पापचयमातन्वानमिव पुष्करकरव्यापाारितकरपुष्करम् ॥ अनेकांतमततत्रसमर्थनार्थमिव कथंचित्करिमकरोभयाकाराविराजितकरिमकरविमानमारुढम् ॥

मुक्ताफलात्युज्ज्वलविद्रुमानुस्यूतप्रभूताभरणाभिरामम् ॥

भ्रमिमाहिपाशं वरुणान्यर्धांशं यागोक्त यादःप्रतिमावहयामि ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्ण हे वरुणागच्छ २ । शान्तिः सदा ॥ इति वरुणाव्दानम् ॥

पाश्चिमोत्तरस्यां दिशि । लघुललितमृदुकोमलातिविमलकलधौतकपिशतरकायकमनीयम् । वदनवदमांसालातिचटुलतरचरणरमणीयम् । मांसलसमानपरिणाहविशिष्टपृष्ठभागम् । मृगाधिपमध्यप्र-

‘कटकेति’ हा श्लोकं म्हणून नैऋत दिक्पालाचें आव्दान, स्थापन वगैरे करावें. याचा वर्ण काळा आहे. कडे, मुकुट, आंगठ्या, हार वगैरे अलंकार हा धारण करीत अमते. याचें मुद्रा हें शस्त्र आहे.

‘पाश्चिमायामिति’ हें गद्य व ‘मुक्ताफलेति’ हा श्लोक म्हणून वरुणाचें आव्दान वगैरे करावें याचें आपल्या

देशशोभाध्यासितमध्योदेशम् । निशातकुटिलपर्वपटलदंतुरविषाणविराजितम् । वासलोचनलोचनोप-
मानचपलविशालविलोचनम् । समुत्क्षिप्तकर्णतालातिचकितमुहुर्मुहुराशांतरावलोकनम् । स्तोक्ततरभूभा-
गगतिवेगातिशयपूर्वकायप्रविष्टापरकायम् । बहुतराकाशप्लुतगतितरयोभरपराजितमनोवेगमहिमानम् ।
गर्वरंभातिव्युवल्गनविधानसमयश्रृंगारविधट्यमानधनपटलधनगलज्जलधारापसारितपथपरिश्रमम् ॥
निजनिशितखरखुरशिखरपरिकापितकुशेखरिनेकरशिरोभागम् ॥ समीहितोद्देशाविलंबितसुखप्रापण-
प्रमुखसकलसारगुंभितसंततसारंगवरमारूढम् ॥

चलद्विपुलभूरुहं कलितविस्फुरद्भ्रमणम् ।

लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयंत्रोत्करम् ॥

जगत्त्रितयजीवनं विरचिताखिलार्थेतरम् ।

समीरणमिहाव्हये समदवायवेगीयुतम् ॥

ओ न्हीं कों कृष्णवर्ण हे पवनगच्छ २ । शांतिः सदास्तु । इति पवनाव्हानम् ॥

शरीरावर मोलें, प्रवाल इत्यादिकांचें अंकेकार धारण करूं आहेत, नागपाश हे यांचे शस्त्र आहे वरुणांनी ही याची पत्नी आहे. याचें करिसकर नावाचें वाहन आहे. या वाहनाचा आकार हत्ती व मगर या प्राण्यामाखला आहे. हे वाहन नित्यानित्यान्मक धर्म मिद्व करणाऱ्या अनेकांताचें समर्थन करिते. अर्थात् स्वतःचें ठिकाणी विरह असे दोन आकार धारण करून स्याद्धादाची मत्स्यता पटविते

‘चलदिति’ हा श्लोक म्हणून वायु दिक्पालांचे आव्हान वगैरे करातें. या वायु दिक्पालाचा काळा वर्ण आहे. याच्या खींचे नांव वायुवेगा असे आहे. ‘ओ न्हीं’ हा मंत्र म्हणून पवनांचे आव्हान करावे.

उत्तरस्यां दिशि ॥ ओं जिनमहामहिमावलोकनकुतूहलगगनागतनीलकुलाचलायमाननीलरत्नयम-
हाधिष्ठानमहनीयम् । तत्कुलाचलकूटोपमानमणिमयमुकुटोपरिमपद्मारागकलशप्रभापटलपाटलीकृत-
मध्यंदिनातपम् । सीतानदीसितप्रवाहसोदरोदारधवलच्छविच्छदराजद्राजहंसनिकुलं बनीयमानम् ॥
विचित्रावयवशोभाजितवैभानिकविमानाधःपातसमुत्क्षिप्तकरशतायमानध्वजराजिविराजितम् ॥ वि-
विधमणिविनिर्मितभित्तिभागप्रभाप्रसरसुस्वापशतसहस्रनिष्पादकं पुष्पकविमानमारूढम् ॥
निधनराहितमुक्ताभूषणप्रौढवेवं । निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्रहन्तम् ॥

धनमुखनिजदेवीसन्मुखांभोजभृगं । धनदमिह धनद्वयै सेव्यमाव्हानयेहम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्णं हे धनदागच्छ २ । शान्तिः सदास्तु ॥ इति धनदाव्हानम् ॥७॥
पूर्वोत्तरस्यां दिशि ॥ मङ्गहिमवन्महीधरसमानमहामाननीयधवलधौरेयतरगात्र-
म् । स्थूलसमुत्तुंगकठिनककुटूटघटिततत्कुलकुत्कीलकूटोदारविलासम् । महीधरमहाकूटविदारणवि-
नोदविलसिधधुलिविसरविभूषणविपणिविराजितम् । कनकनकखचितचक्रकचकायमानचलदचलद्वल-
मालामनोहरमस्तकम् । मंजीरमंजुलारावगलालंबनघंटाध्वानीद्विगुणगंभीरनिजनिनादपरिपूरितदिगंत-
रालम् । सलक्षणपुरुषविशेषविशालाक्षोपमानमहाक्षममातिदक्षं महोक्षवरमारूढम् ॥

‘उत्तरस्यां दिशि’ हा श्लोक व ‘निधनेति’ हा श्लोक म्हणून उत्तर दिशेस कुमेराचें आव्हान वगैरे करवें
या कुमेराचें पुष्पक विमान हें वाहन आहे. याचें शक्ति हे आयुध आहे याच्या राणीचें धनदेवी असें नांव आहे.
‘पूर्वोत्तरस्यां दिशि’ हे गद्य म्हणून ईश्वरदिकपालाचें आव्हान वगैरे करवें. या दिकपालाचें वाहन चैल हें
आहे. हा हिमवत्पर्वतासारखा माठा आहे. हा आपल्या शिंगांनीं पर्वताचें विदारण करितो.

कंकेलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटार्धचंद्रप्रभा-
सांद्रीभूतभुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभास्वरम् ॥
भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णत्रिशूलायुधम् ॥
पार्वत्या धवमान्हये गणवृतं दक्षाध्वरध्वंसिनम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं धवलवर्णं हे ईशान आगच्छ २ ॥ शान्तिः सदास्तु ॥
इतीशान्वानम् ॥ ८ ॥

अधरस्यां दिशि ॥ ओं नितांतनिस्तलशुभज्जंबूद्वीपविपुलनिष्ठुरपृष्ठभागम् ॥ विशिष्टसार-
विनिर्जितवज्रसारम् । निजनिरतिशयगतिवेगभरपराजितपवनगमनवेगावलेपम् । धराधरधरासागरादि-
सकलजगद्भारधारणधुरीणगुणप्रभावप्रवादप्रतीतम् ॥ तिमितिर्मिगिलदिसकलजलचरविशेषैकपुरुषो-
पदमासादितवंतम् । सकलसर्वैकांततत्त्ववदत्यंतासंभाव्यमानरोमांकुरकूर्माकारपरिणतं कूर्मवरमारुढम् ॥

‘कंकेलीति’ हा श्लोक म्हणून ईशान दिक्पालाचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या मस्तकावर जटा आहेत.
सर्प हे याचे आपूण आहे. याच्या कपाळावर डोळा आहे. विशूल याचें शस्त्र आहे. पार्वती ही याची स्त्री आहे.

‘अधरस्यामिति’ व ‘स्फटिति’ हे श्लोक म्हणून धरणेंद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या फणावर तंतुडे
रत्न आहे. अंकुश याचें आयुध आहे. पद्मावती ही याची पत्नी आहे हा अनेक नागकुमारांनीं वेष्टित असतो.
कांसय हे याचें वाहन आहे.

स्फटापरिगतारुणधुमिणिविंशभुन्मणिप्रभापटलपाटलीकृतसिनांगविभ्राजितम् ॥

धृताकुशमनंकुशं सुगुणसद्गुणायुतं फणाधरगणावृतं फणिमहीन्द्रमाव्हानये ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं क्रीं धवलवर्णं हे धरणीन्द्र आगच्छ २ इत्यादि ॥ शांतिः सदास्तु ॥ ९ ॥

ऊर्ध्वायां दिशि ॥-ओं मदांघसुरसिंधुरसमालोकनसमुज्जृभितकोपानलबहिश्चलदुज्ज्वलज्वा-
लाकलापशंकाकारिसरलारुणसटाटोपम् । सततसुधाकरकर्मृतसुगामारसजातधवलमानमिवातिधवल-
देहमादधानम् । निजोभयपार्श्ववास्थितकरिमकरसमशीलक्रव्यादसमालोकनसमुद्भूतक्रोधानुरा-
गपुंजायमानातिलोहितविलोचनविभूषणम् । मत्तमातंगघटाकोटिकरटनटविपाटनसमासक्तमुक्ताफल-
प्रभाप्रखरनखरातिभीकरम् । कलाशेषकलाधराकारानुकुटिलदंशूगभास्तभरविदारितवदनविवर्ग-
धकारम् । कल्पपातानल्पघनाधनध्वानशतसमवायसन्निभनितांतिनिष्ठुरनिजनिर्घोषसंत्रासितसकलदिग्ग-
जैन्द्रम् । मृगेन्द्रवरमारूढम् ॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां । कुमुदकुसुममालां रोहिणीद्वेष्टमालाम् ॥

चिरमुरसि धरतं कुंदभास सकुतं । कविनुतगुणरुद्रं चंद्रमाव्हानयेऽहम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं क्रीं श्वेतवर्णं हे सोमगच्छ २ संवाषडित्यादि ॥ शांतिः सदास्तु ॥

‘लक्ष्म्यामिति’ हे गद्य व ‘जिनति’ हा श्लोक म्हणून सोमदिक्पात्रां आवाहन करावे. याच्या स्त्रीचे रोहिणी हे नांव आहे. सिद्ध हे याचे वाहन आहे माला याचे आयुध आहे. याचा वर पादरा आहे. याने आपल्या गळ्यांत मोत्यांच्या माला घातलेल्या आहेत व हृदयामध्ये जिनगुणांची माला हा धारण करिते.

दिक्पालकानिति समर्थं यवान्विता ये

गोधूममुद्रचणकाढकशालिसुद्राः ॥

तत्तमसधान्यकृतमुष्टिभिरंबुकुंडे

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेन तेभ्यः ॥

ओं ओं कौं च्हां इंद्राय स्वाहा । अनेन जलपूरितकुंडे सप्तधान्यकरमुष्टिभिरिंद्राहुति
विदधात् । एवमन्यादिभ्योऽपि ॥ ११ ॥

दिक्पाला यूयमैतैर्घालिभिरतितरां प्राप्नुवंतः प्रमोदम् ॥

स्थाने स्थाने वसंतो निजनिजविभैर्निःप्रतीपप्रभावाः ॥

मंतो विमौघमिज्याप्रासिततनुभृतामध्वरं पालयध्वम् ॥

स्वर्मोक्षापादनैकक्षमजिनयजन वर्द्धतामद्वितीशम् ॥ अध्येषणार्थ्यः ॥ १२ ॥

अथाभिषेकः ॥

वादित्रव्रातघोषे स्फुटमटति पटौ दिक्तरावाटदेशम् ॥

‘दिक्पालेति’ हा श्लोक क्खणून व मत्र क्खणून जलपूर्ण अशा कुडामध्यं सात धान्यांच्या सात सात मु-
दीना इंद्र वगैरे दिक्पालाना आहूति द्याव्यात्.

‘दिक्पाला इति’ हा श्लोक क्खणून दिक्पालांना अर्घ्य द्यावा. हे दिक्पालांनो आपण सर्वजण येऊन
स्वर्गमोक्षप्रद अशा जिनपूजनांत उत्पन्न होणारी विघ्ने हर करा हें जिनपूजन पूर्णपणें वृद्धिगत होवो

‘वादित्रेति’ हा श्लोक क्खणून वाघे वाजत असतां, आनंदस्तोत्र, आशीर्वाद वगैरे क्खणत असतां पाण्यांनीं

साटोपं सन्नटं तूद्धरसघटनैः साधु गायंतु मंद्रम् ॥

आनंदं स्तात्रमाशीवचनमोत्तमुदा मंगलं पाठयंतु ॥

स्वीकुर्वन्त्वद्य भव्या भृशमुदितविधीनुद्धृतः पूर्णकुंभः ॥

ओं च्छ्रीं कलशोद्धरणं करोमि स्वाहा ॥ कलशोद्धरणम् ॥ १ ॥

ओं सरोवरसरित्ताकवापीकूपप्रभृतिपवित्रतन्मिद्धतोश्चिनिकरसमानीतैः । स्वयंभूर-
मणसमुद्रगंगादिनदीपद्मादिसरोवरसंभूतजलत्वेन संकल्पमानैः । समंत्रयंत्रार्चनविधिसमासादितात्यंत-
पवित्रभावैः । परमावगाढसम्यक्त्वैरिव निसर्गनिर्मलत्वनिवासैः । दयामयधर्मैरिव जगल्यंततापा-
पनोदप्रचीणैः । जिनवदनवनजविनिर्गतपरमागमैर्गिवात्यतशीतलैः । शब्दागमैरिव मनोहरतमैः । पर्युष-
कथंचित्पदांचितयुक्तागमैरिव युक्तिविशेषवर्धमानैः । चतुरतरकाव्यसैरिव मनोहरतमैः । पर्युष-
सैरिव नितांतवृत्तिनिष्पदकैः । सौजन्यगुणैरिव सर्वलोकप्रियतमैः । जाड्यापनोदार्थं सुवृत्तशकल-
यन्त्रिरिव रजतमहारजतैर्द्रनीलकुंभसंभृति संभृतसुवृत्तैर्भोगैर्भिरमीभिः ॥

भरलेख्या कुंभास उचलवें व ' ओं सरोवेरिति ' हें गद्य ह्मणवें. या पूर्ण कुंभामध्ये सरोवर, नदी, वापी, आड,
गंगादि नद्या व स्वयंभूरमण समुद्र, यांचें निर्मल पाणी भलें आदें अमा सरूप करावा हें पाणी जिनोपदेशप्र-
माणें अतिशीतल आह. उत्तम काव्याप्रमाणें मनोहर आह. अमृतप्रमाण तमि उत्पन्न करणें जाहे. दये-
प्रमाणें लोकमंताप भिदविणारें आह.

या पाण्यांनी भरलेल्या कुंभानी पुढें लिहिल्याप्रमाणें अभिषेक करावा.

मेरोर्मूर्धनि मूर्ध्नि यस्य पयसां धारां पयोवारिधेः ।

सौधर्मः प्रथमं जयेनि परया भक्त्या समापातयत ॥

ईशानादिसुरेश्वरास्तदनु यं संस्नापयांचकिरे ।

तं देवं निजपंकपातनकुते संस्नापयामो जिनम् ॥ २ ॥ किंच ॥

यज्ज्ञानादिमहत्त्वानीजितमहत्त्वाकाशमेत्याभसा ।

व्याजात्तन्वभिर्षिचतीह जिनमित्याविष्कृताशंककैः ॥

अच्छाच्छैरपि शीतलैः सुमधुरैस्तीर्थोपनीतैर्जलैः ॥

शात्थापादितवारिष्मृतिमनघं देवं जिनं स्नापये ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं व म ह मं तं पं व २ हं २ सं २ त २ पं २ ड्वीं २ क्षीं २ द्वां

२ द्रीं २ द्रावय २ नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन जिनमभिषेचयामि स्वाहा । जलस्नपनम्

आहार्यस्फुटसौरभामलजलैः सासिद्धिकामोदिभिः ।

‘मेरोरिति’ वगैरे दोन श्लोक व त्यांचा मंत्र म्हणून पवित्र अशा पाण्याने जिनेश्वराचा मी अभिषेक करितो. मेरुमत्सकावर क्षीरसागराच्या पाण्यानीं इंद्रांन जय जय अथें म्हणून जिनाचा अभिषेक केला होता. मीही माझ्या पातकांचा नाश व्हावा म्हणून जिनाचा अभिषेक करितो. जिनशरणा आपल्या विस्तीर्ण ज्ञानानें अकाशाला जिंकिले म्हणून तें पाण्याच्या मिषानें जिनाचा अभिषेक करित आहे. अशी शक्ता उत्पन्न करणाऱ्या शीतल स्वच्छ जलांनीं मी जिनाचा अभिषेक करितो.

‘आहार्येति’ हा श्लोक म्हणून अष्टद्रव्यांनीं मी जिनाची पूजा करितो.

श्रीखंडाक्षतपुष्पहव्यहिमरुदीपैः सुधूपैः फलैः ॥

अर्घ्यैर्घातिविधातजातपरमानंदावबोधास्पदं ।

द्वैलोक्यार्चितमर्चयाभि चरणद्वंद्वं जिनेन्द्रप्रभोः ॥ ४ ॥ अर्चना ॥

यो नेमस्त्वगुणादिभूषिततनुर्दीप्त्या जलेनोर्जसा ।

युक्तश्चानपवर्त्यकायुरनिश सक्तश्च मुक्तिश्रियाम् ॥

नार्थस्तस्य जगत्प्रभोः स्नपनतः किंत्वाप्तुमेतान्गुणा- ।

निद्रादौरभिक्षिक्त एष भगवान्पायादपायाजिनः ॥ ५ ॥

शांतिं च कांतिं विजयं विभृतिं तुष्टिं च पुष्टिं सकलस्य जन्तोः ॥

दीर्घायुरारोग्यमभीष्टसिद्धिं कुर्याज्जिनस्नानजलप्रवाहः ॥ आशीर्वादः ॥ ६ ॥

ओं जिनेश्वरशासनानामिव सर्वप्रियतमानाम् पशूनामिव अविदितहृदयानामिव हृदयविदा-
मापादितहृदयाल्हादानाम् । सज्जनानामिव सरसहृदयानाम् । विद्याविशेषाणामिव विशिष्टजनदर्शनो-

‘ यो इति ’ हा श्लोकं म्हणून व ‘ शांतिमिति ’ हा श्लोकं म्हणून हा जिनाच्या स्नानजलाचा प्रवाह तुम्हाला
शांति, कांति, विजय ऐश्वर्य, संख्येय, पुष्टि, दीर्घायुष्य व इच्छितसिद्धि हे पदार्थ देवोत श्रीजिनेश्वर निर्मलता,
शरीरकांति, विपुल बल, यांनी युक्त आहेत अल्पमृत्युरहित आहेत. नहमीं मुक्तिरूपीमंज्य अत्यंत आसक्त आहेत.
याकीस्ता त्मोना स्नान घालण्याने त्यांचा कांहीं फायदा नाही परंतु त्यांचे संप्रयुक्त गुण प्राप्त व्हावेत म्हणून
इंद्रांनी त्यांचा अभिषेक केला होता. यास्तव हे जिनेश्वर आमचे अपायघासून रक्षण करोत.

‘ ओं जिनेति ’ हे गद्य व ‘ द्रोपेति ’ हा श्लोक म्हणून नारळाच्या पाण्यांनी जिनेद्राचा अभिषेक करावा.

प्रस्थापितचारुचंपकमालाशंकावहै; । वहिरंतर्गलविलयविहितविशुद्धिसंपन्नतासमानगुणकृतानुरागेण
समालिङ्ग्य सर्वार्थप्रकाशनविशिष्टगुणविमर्शनेन भगवतः पादे पतञ्जिरिव कमनीयकलधौतद्वै; ॥
सुवर्णकुम्भेषु सुवर्णभावेनाविवेचनीयमाकर्णपूर्णस्वसद्भावमात्मसौरभ्याविशेषं निवेदयमानैः ॥ स्पर्शन-
मात्रेण रजतकुम्भान् शातकुम्भकुम्भतापादेनेन स्पर्शोपलभप्रभावमात्मसात्कुर्वणिः । सुस्वरसुकुमार्यव-
योविज्ञानप्रजासर्गविषयदापहारसहजीयसंस्कारानुरोधिर्वार्यादिगुणविशेषविमृषपितैस्मीभिः ।

अनलबलविधानैः कांतितेजःप्रधानैः ।

तडिदुपमितार्पणैः सौरभाकृष्टभृगैः ।

बहुभिर्गपि नवीनैः सारहय्यंगवीनैः ॥

स्नपनविधिपरैर्द्वं स्नापयायो जिनेन्द्रम् ॥ ११ ॥ किंच ॥

सौरभ्यं वरमार्द्रता यदि सुवर्णस्येह संपद्यते ।

तत्तेन ह्युपमीयते वृत्तमिदं नान्येन केनापि च ॥

धीरैरित्यभिवर्णितेन महता हय्यंगवीनेन वै ॥

सेसिच्ये बलकांतिपुष्टिसुखदं श्रेयस्करं श्रीजिनम् ॥ १२ ॥ घृतस्नपनम् ॥

प्रदीप्त करिते, कांति व तेज उत्पन्न करिते, विजेप्रमाणे पंचलमर व आपल्या सुवामानं शुंग्याना आकापित करिते.
अशा उत्कृष्ट तुपानं मी जिनाचा अभियेक करिता. सुगंधपणा व ओलपणा जर सोन्यामध्ये अमर्ता तर त्याची
तुपाला उपमा दिली गेली असती; अशा रीतीने धीर अर्थात् विद्वान लोक ज्यांचे वर्णन करितात अशा तुपाने बल,
कांति, पुष्टि, सुख देणारे व मोक्षप्रद जिनाचा मी अभियेक करितो

आहार्यरुटः इत्यर्चना । यो नैर्मल्यः इति, शान्तिं च कान्तिं इति च भाशीर्वादः ॥

ॐ शरत्समयसमुदितनिशाकरकरनिकरनितांतनिर्मलेन । दूरविलंबायमानायतत-
रशरदभ्रशुभ्रविभ्रमविभ्राजितेन । गंगातरंगसंधट्टसंजातडिंडीरपिंडपांडुरेण । सुरशुंडालशुंडादंड-
विपुलधवलधारपातेन । अनन्यसामान्यस्वादुबिद्धविशदगुणविजितामृतेभ्रविशदवस्तुविस्ताराच्छु-
रितकेनावच्छिन्नेन । तीर्थकरपरमपुण्यवदसाधारणशुभार्थसार्थसंपादनसमर्थेन । जिनवदनवनज-
विनिर्गतादिव्यवर्णीविलासतचदभिमतानेकविश्रयशरिणामप्रतीनेन । चतुरकविप्रबंधवत्प्रसादमाधुर्योदि-
गुणप्रतिपादितसर्वजनचित्तचमत्कारेण । जिनाभिषवणविधिव्यापृतभयजनसद्यःपरिणतागण्यपुण्य-
संसिद्धिकामधेनुप्रथमप्रसन्नप्रवाहसंशयप्रतिपादकेन । संकल्पातीतदानवरोपलिप्साकुतूहलकल्पद्रुमक-
ल्पमानसुधासारशंकावहेन । निजाचिंत्यदानगुणनिर्जितचित्तामणिप्रहितप्राभृतोदारहारलताकारेण ।
प्रेक्षकजनोपेक्षणीयपराक्षयमोक्षलक्ष्मीकटाक्षवर्षाक्षणसदक्षेण । जिनस्मानोपयोगिताजातजगच्चयोदरपरि-
पूरितहारनीहारकुंदकुमुदाकाशसंकाशविशदयशोलाभातिशयसंतुष्टक्षीरोदजनोपायविकृतक्षीरपूरनिभेन
क्षीरपूरेण ।

‘आहार्येति’ हा श्लोक म्हणून पूजा करावी. ‘यो नैर्मल्यः’ व ‘शान्तिं च कान्तिं चेति’ हा श्लोक म्हणून आशीर्वाद द्यावा.

‘ओं श्ररदिति’ हे गद्य ‘व यज्जन्मेति’ आकृष्टेति’ हे दोन श्लोक म्हणून दुधानें श्रीजिनाभिरपेक्ष करावा. हे दूध शरत्काली उगवलेल्या चंद्राच्या किरणप्रमूहाप्रमाणे आतिनिर्मल आहे. गंगेच्या लाटांचे परस्पर सघर्षण झाले असता जसा फेफ उत्पन्न होतो त्याप्रमाणे हे दूध भासते. चतुर कवीची चाणी जशी प्रसन्न व

यजन्मन्तानदुग्धप्लुभरकलितो राजते स्माद्रिराजः ॥
क्षीरोद्वेनोपपूढो दृढभिव बहुशोऽष्टपूर्वोच दृष्टः ॥
सौधर्मैशानमध्यः स्वमपि धुरधुरायोगवद्यो वभासे ॥
तं देवं स्नातकारुणं त्रिदशपरिवृढैः स्नातकं स्नापयामि ॥

किंच आकृष्टैवममर्त्यैकैरसदृशं देवस्य सेवाकृते ।
मत्वेति स्वयमेत्य तं स्नपयति क्षीरावुराशिर्ध्रुवम् ॥
इत्युद्भावितशंकनैर्वहुशुभैः क्षीरैर्जिनं स्नापये ॥
क्षीराभासतनुं सुमेरुशिखरे क्षीराभिषेकासये ॥ १४ ॥

क्षीरस्नपनम् ॥ आहार्यस्फुटं इत्यर्चना । यो नैर्भृत्य इति । शान्तिं च कान्तिं इति च आशीर्वादः ॥

ॐ निजसमृद्धिनिरवकाशीकृतजिनांतरवकाशवहिश्रुलदाविरलशुक्लेश्याविसराविलासेन ।

मधुर अतस्ते त्या प्रमाणे हे दूध निर्मल न मधुर आहे. गुक्तिरन्तर्भीच्या कटाक्षापलोकनाप्रमाणे सुंदर आहे. या दुधाच्या अभिषेकाने, मेरुपर्वत जणु काय जिनाच्या जन्मस्तानममयी क्षीरमधुद्राने जणु काय शक्तिगिला आहे असा इंद्राकडून पाहिला गेला होता यास्तव भीक्षी केवलज्ञानसपन्न अता श्रीजिनेश्वरास दुधाने अभिषेक घालतो. हे दूध नव्हे तर स्वतः क्षीरमग्नद्रव प्रभूला स्नान घालीत आहे यास्तव दूधाप्रमाणे श्वे-न रक्त रयाचे आहे अशा जिनाला मी अभिषेक घालतो यानंतर पूजन व आशीर्वाद हा विधि काय. 'ॐ निजेति' हे गद्य व 'गुरुमपीति' लेश्येति ' हे दोन श्लोक म्हणून श्रीजिनाचा दहाने अभिषेक

निरवधिप्रवर्द्धमानशुद्धशुक्लध्यानबधुरेण जिनपतिप्रसादासादितसुरासुरमुख्यमूर्धचूडामणिभात्रोपलंभ-
संयुष्टदंकमालिप्रधानपरतदीयविशदयशोराशिमंकाशेन । हस्तद्वयोद्धृतगलितामरनिजरूपनिराकृतनि-
र्जगहितसुमनोवर्षशोभातिशयेन । रागद्वेपमोहाक्रांतसर्वैकान्तवादिवाणीरखलितशतविलोकविर्भूत-
सर्वज्ञवीतरागस्याह्लादिजिनोपादिशिशिष्यवाणीस्फुटदृढहासलक्ष्मजिष्टेन । नितांतघनीभूतहिमखंडपांडुरे-
ण । रजतमहधिरशिलातलकाठिनेन । स्फुटरफटिकशिलाभ्यंतरेकांतनिर्मलेन । चंद्रकरचंद्र-
कांतोपलमेदुरेण । द्रप्स्यदधिविषयसोत्प्रासहासेनेव । बलक्षगुबलक्षरूपेणोपलक्षितेन । सकल-
लौकिकमंगलमुख्यताबलेपनेनेव प्रभूतस्तब्धभावेन । स्वर्कायबहुलसौरभप्रसरपरानितपरिपक्वदधि-
त्येन दध्ना ।

गुरुमपि गुरुणारभ्यं मंगलं मंगलेन ।

शुचिमपि शुचिनोच्चैः शीतलं शीतलेन ॥

हितमखिलहितेनात्यंतरुच्येन रुच्यम् ।

जिनपमवृजिनेन स्नातकं स्नापयामि ॥ १५ ॥ किं च ॥

करावा. रागद्वेपाने व्याप्त अशा एकांतवर्धाच्या वचनामध्यं शेफडो दोष आहेत हे पाहून उत्पन्न झालेली
जी सर्वज्ञाची वाणी तिचा हा अद्वहाम आहे कीं काय असें हे दही द्याते हे दही चांदीच्या पर्यंतच्या
शिलेप्रमाणे दाट असें आहे. दही = लोभामध्यं मंगलपदार्थ मानले जाते. जिनेश्वर लोकगुरु आहेत
व हे दही गुरु अर्थात शक्तिवर्धक आहे. जिनेश्वर मंगल-पापविनाशक आहेत व दही लोकांकडून मंगल
वस्तु मानले आहे. जिन शुचि-कर्ममलरहित आहेत. दही स्वच्छ आहे जिनपति शीतल-क्रोधादिकपायरहित

लेख्या किं बहिरुद्रता जिनपतेः शुभला गमाजुंभणा—
दंतर्मातुमशक्तिः किमथवा ध्यानं नु शुक्लाब्धयम् ॥
किंवा केवलनामधीः किमथवा तीर्थकरं पुण्यमि—

त्याशेकेन शशांकदीधितिरुचा दध्ना जिनं स्तापये ॥ दधिस्नपनम् ॥
आहार्यस्फुटमित्यर्चना । यो नैर्भल्यमिति, शांतिं च कांतिं चेति चाशीर्वादः ।

कर्कौलैलामलयजहिमग्रथ्रिपर्णागारुश्री—

जातीपत्रिभृतिमुरभिद्रव्यसंसिद्धचूर्णैः ॥

स्वमोक्षश्रीविषयविलसद्द्रव्यचूर्णैरमीभि—

शांति आह्वेन, दही थंड आदे, जिनेश्वर हित-लोकह्वेन कारणे आह्वेन च दही हित-आरोग्यप्रद आदे.
याम्भन अशा द्याने निष्पाप अशा जिनाचा भी अभिषेक करितो. जिनेश्वराची शुभल लेख्या शरीरामध्ये
मातृगणस अमर्त्ये झाल्यापुढें जणु वाहे! आली आह काय ? अथवा जिनेश्वराचे हे शुभलध्यान आहे
काय ? किंवा हे जिनाचे केवळज्ञान अथवा तीर्थदर्शनार्थम् आः काय अजी शंका उत्पन्न करणाऱ्या
चंद्राप्रमाणें निर्मल अशा दद्याने मी जिनाचा अभिषेक करितो.

‘आहार्यस्फुट’ हा श्लोक म्हणून पूजा करावी. ‘यो नैर्भल्येति’ व जांतिं च कांतिं चेति’ हे श्लोक म्हणून
आशोवादे यावा

‘कर्कौलेति’ हा श्लोक व ‘ओ कर्कौलेति’ हा मंत्र लणून कंकोळ, वेलदोडा, चंदन, कापूर, गठाना,
अगुरु, जायपत्री वगैरे सुगंधीचूर्णांनी ज्याने पापकर्मांचें चूर्ण केले आहे अशा जिनाचा दही, दूध, तूप यांनी
अभिषेक केला अमर्त्य तो चिकटपणा निघून जावा लणून त्याच्या अंगाला उडी लावावी.

देवस्यासुख्य चूर्णकृतदुरघगिरंगमुद्धलयामः ॥ १७ ॥
 ओं कर्कोलैलालवंगप्रियत्रादि सुगंधिद्रव्यश्लक्ष्मसपिष्टशुष्कचूर्णेजिनप्रतिमालम्बवृत्तक्षीरदधिप्रवह-
 नलेपापनोदं विदधामि । मम भगवतोऽर्हतः संततानु षड्दुरितोपलेपनं अपनुदंतु स्वाहा ॥
 ओं चूर्णं सुगंधचूर्णेन जिनागमुद्रतयाम स्वाहा । सुगंधचूर्णोद्धर्तनम् ॥
 कमलसदकपिष्टैः पुण्यरेणूत्कराभैः । मलयजरमसाद्रिदुधूलीविमिश्रैः ॥
 जिनतनुमुपलिप्योद्धर्तयापः समंतादखिलमसितुकामा स्नानजस्नेहेपम् ॥
 ओं कर्पूरद्रव्यचदनद्रव्यसंमिश्रजलादंशालेयम् ।
 ओं चूर्णं पवित्रतरसुगंधशालिपिष्टेन जिनागमुद्रतयामि स्वाहा । शालिपिष्टोद्धर्तनम् ॥ १८ ॥

चूतन्यग्रोधबोधिद्रुमखदिरवरोदुंबरप्लक्षजंबू-

मुख्यानां सद्द्रुमाणां त्वगुपहितजलैः साधुसिद्धैः कषायैः ॥

सर्वैस्तत्तं कषायैर्निरवधिपरमस्वास्थ्यमाप्तं महासम् ।

संसारपारघोरज्वरशमनकृते स्नापयामो जिनेद्रम् ॥ १९ ॥

‘कमलेति’ हा श्लोक व ‘कर्पूरेति’ हा मंत्र हागुन तापूर, चमन वगैरे सुगंधी पदार्थांचे चूर्ण ज्यांत मिसळलें ओह अशा तांदळाच्या पिठानं जिनच्या आगरा लेप करावा.

‘चूतति’ हा श्लोक व ओ ‘प्लक्षेति’ हा मंत्र हागुन आंम, वड, पिंपळ, खेर, उंवर, पिंपरी, जांभूळ वगैरे झाडांच्या सालीच्या वारीत चूर्णांनी जल भरजेल्या करुणांती कषायरहित, सुखपूर्णा, अशा जिनेश्वरास आह्मी आमचा संसारज्वर नाहीसा व्हावा हागुन अभियेक करितो.

नन्यसाधारणमहत्त्वमहोच्चतिसहालक्ष्मीसमालाक्षितेन । शिष्टजनसमुदयसमीहितसंपादनसमुत्पन्नाशिष्ट-
प्रतिपालनेन । दुःसहदुर्गतिव्रातविध्वंसनरूपदुष्टानिग्रहानिरर्गलेन । चतुर्भेद्रोपायशक्तिरत्नत्रयसाधन-
भावसमासादितसकलविबुधजनपूजनेन । मणिकनकादिसमस्तसारवस्तुविशेषनिवासेन । जिनमहामहसा-
धनप्रधानभावकृतार्थीकृतानिजजीवनेन । समलंकृताखिलसुवृत्तकलशशभामध्यमध्यासीनेन । सक-
लकलशराजाश्रियातिशुभतानेन मध्यकुंभेन ।

सकलसुवन्ननाथं तं जिनेन्द्रं सुरैर्देवभिषवविधिमासं स्नातकं स्नापयामः ॥

यदाभषवणवारां धिदुरेकोऽपि नृणां प्रभवति हि विधातुं मुक्तिसन्मुक्तिलक्ष्मीः ॥

ओं ह्रीं श्रीं वलीं ऐं अहं वं मं हं सं तं पं वं २ मं २ हं २ स २ तं २ पं २ इं २ इवीं २
क्षीं २ द्रां २ र्द्रीं २ द्रावय २ नमोहते भगवते श्रीमते । ओं ह्रीं क्रीं मम पापं खंड २ दह २
हन २ पच २ पाचय २ हं इं इवीं क्षीं ह सः इं वं व्हः पः हः क्षां क्षीं क्षूं क्षे क्षै क्षौ क्षौ
क्ष क्षः क्षीं हां ह्रीं हूं है हौं हौं हं हः ह्रीं द्रा द्रीं द्रावय २ नमोहते भगवते श्रीमते ठठ मम

आशिर्वाद प्राप्ता. 'ॐ निजामेति' हे गद्य म्हणून मध्य कुंभांने अभिरक्त करावा या मध्य कुंभांत शुंगे
व्याच्या समोपती घोवाग्रत आहत अथ सुगया पढात्री टाकलेले असतात या कुंभाच्या ममोपती माला
वगैरे मंगलपदार्थ अडकावलेले असतात न्हणून हा मनोहर दिसतो. हा मध्यभागी असल्यामुळे याला
कलशराज म्हणतात

'सकलेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून बृहच्छांतिमंत्राने जिनेशाचा गंधोदकाभिषेक करावा. जिनाभिषे-
काच्या याण्याचा एत श्रेय देसिल मनुष्यांना नाना प्रकारचे भोग देण्यास व मुक्तिपद देण्यास समर्थ आहे.

श्रीरस्तु सिद्धिरस्तु पुष्टिरस्तु. शान्तिरस्तु । कल्याणमस्तु । स्वाहा । बृहच्छान्तिमंत्रेण गंधोदकाभिषेकं कुर्यात् ॥ २३ ॥ आहार्यरुष्ट इत्यर्चना । यो नैर्मल्य इति शान्तिं च कान्तिमिति च आशीर्वादः ॥

घातिव्रातविधातजातविपुलश्रीकेवलज्योतिषो ।
देवस्यास्य पवेलगान्नकलनात्पूतं हितं मंगलम् ॥
कुर्याद्भुव्यभयार्तिदायशमनं स्वमोक्षलक्ष्मीफल—
प्रोधद्धर्मलताभिर्वर्धनमिदं सद्गंधगंधोदकम् ॥

आशीर्वादः ॥ २४ ॥

यस्यादारदयस्य जन्म हरतो जन्माभिषेकोत्सवम् ॥
चारौ मेरुमहीधरस्य शिखरे दुग्धैस्तु दुग्धोदधेः ।

‘आहार्य’ हा श्लोक ह्मणून पूजा करावी. ‘यो नैर्मल्यमिति’ ‘शान्तिं चेति’ हे श्लोक ह्मणून आशिर्वाद द्यावा.

‘घातीति’ हा श्लोक ह्मणून हे गंधोदक केवलज्ञानमंपन्न असा श्रीजिनाच्या अंगस्पर्शानें पवित्र, हितकर व मंगल असे झालें आह. हे भव्यांचें समागदुःख नाहीं करो. हे गंधोदक धर्मरूपी लतले वाडऊन स्वर्ग व मोक्ष हीं दोन फळे उत्पन्न करणारे आह. अया आशिर्वाद द्यावा.

‘यस्येति’ हा श्लोक म्हणून ज्याचा मेरुपर्वतावर इंद्रांनीं अभिषेक केला त्या श्रीजिनाचें पादपद्म मी अकरा प्रकारानें पूजिता अशी प्रतिज्ञा करून पुण्यांजलि क्षेपण करावी.

चक्रे शक्रगणो महागुणनिधेः श्रीपादपद्मद्वयम् ॥
तस्यैकादशधा महेन महतामाराध्यमाराधये ॥ २५ ॥ पुष्पांजलिः ।
यत्रागाधविशाल० इत्येकादशधा महामहः ॥

अष्टाधिकाशीतिसुरावृतानां इष्टार्थदानां नवदेवतानाम् ॥
आराधनं चात्र महामहानं श्रीपीठयंत्रे विधिना विधास्ये ॥ पुष्पांजलिः ॥
विहारकाले जगदीश्वराणामित्यादि वायुमेधाग्निनागानभ्यर्चयेत् ॥

कर्णिकाम्यंतरे ॥

घातिप्रक्षयजाक्षयोजितमहाधीसौरुयदृक्शक्तयः ।
कल्याणानि महान्ति पंच परमश्रीप्रातिहार्याष्टकम् ॥
प्राप्ता ये भुवनस्तुतैरतिशयैर्युक्ताश्चतुस्त्रिंशता ।
तानहर्म्यहमर्हत्स्त्रिजगतीसाम्राज्यलक्ष्मीपतीन् ॥

ओं ह्रां नितान्तशुद्धबुद्धस्वभावनिजात्मनिखिलप्रदेशानादिवटितनिराघाटघातिघोराटर्वासाटोप-

‘अष्टेति’ हा श्लोक म्हणून अष्टयांश्वी देवतांनीं वेढलेल्या व इष्टप्राप्ति करून देणाऱ्या अशा नवदेव
तांचे मी श्रीपीठयंत्रामध्ये विधीने आराधन करितो अशी प्रतिज्ञा करानी व पुष्पांजलि देवपण करावी
‘विद्महेति’ हा श्लोक म्हणून वायुकुमार, मेघकुमार, अग्निकुमार, व नागकुमार यांची पूजा करावी.
‘सतीति’ हा श्लोक म्हणून व ‘ॐ ह्रां नितान्तेति’ हा मंत्र म्हणून कर्णिकेत्या मध्यमार्गी वरतमान
भूत व भविष्यत्कालीन जिनेश्वरांची अष्टदुर्वांनीं पूजा करावी.

शिखापटलदावानलायमानद्वितीयशुक्लध्याननिःपातितारिहनरजोरहस्यहननसंजातजगद्भयविधेय-
महार्हणानिवासोद्भूताचित्याहृत्यपदमधिष्ठितानाम् । सर्वतो विजृम्भमाणसाकारनिराकारकेवलज्ञानद-
र्शनयुगपत्प्रवृत्तिव्यवस्थितप्रमाणप्रतिपन्नसर्वज्ञत्वानाम् । शक्तिव्यक्तिविभागावस्थितसमस्तवस्तुविविधा-
कारकिर्मीरितसकलसंसारिमुक्तात्मस्वरूपसंकरव्यतिकरव्यपेतसाक्षात्करणशक्तिरूपपरमाश्रयानाम् ।
व्यावायव्यपेताचित्यसारमानोपमानातीतानित्यनिजात्मजातानंदमंदिराणाम् ॥ विभुवनेकाधिपतित्वव्यं-
जकविशिष्टाष्टमहाप्रातिहार्यादिवहिरंगमहालक्ष्मीसमालक्षितानाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरण-
भूतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानां भगवद्दत्तपरमेष्ठिनामष्टतथीमिष्टं करोमि स्वाहा ।
स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीमज्जिनैर्द्रान्यजे ॥ १ ॥

पूर्वदलाम्यन्तरे ।

ओं बाह्याभ्यन्तरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा—

च्छुक्लध्यानयुगाद्विजितय दुरितं लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥

प्राप्यायोगिपदं परेण सकलं निर्जितय कर्मोत्करम् ॥

‘स्वच्छैस्तीर्थैः’ हा श्लोक ह्यणुन श्रीजिनेश्वरांस अर्घ्यं द्यावा ज्योना घातिकर्माचा नाश झाल्यामुळे केवलज्ञान, दर्शन अनंतसुख व वीर्य हे चार गुण प्राप्त झाले आहेत, पांच कर्माणिक्कें व आठ प्रातिहार्यानीं जे युक्त आहेत ज्यांना चौतीस अतिशय प्राप्त झाले आहेत त्या त्रैलोक्याच्या साम्राज्यलक्ष्मीचे पती अमलेल्या श्रीजिनेश्वरास मी भक्तीने पूजितो.

पूर्वदलाच्या मध्ये ‘ॐ ब्रह्मेति’ हा श्लोक ह्यणुन सिद्ध परमेष्ठीचे पूजन करावे ब्राह्म व अभ्यन्तर का रणांनी ज्यांना सम्यग्दर्शन प्राप्त झाले, ज्यांनी १४ पूर्वाच्या ज्ञानाने पहिल्या दोन शुक्ल ध्यानाची प्राप्ति

शुक्लध्यानयुगेन सिद्धगुणान्सिद्धान्समाराधये ॥

कवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायकमकरणव्यवधानातिक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेवलख्यपरंज्योतिःप्रमुखस्वाभाविकानंतगुणविशेषविभूषितानाम् । अंशभोग्यद्रव्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजाततिशयसकलात्मप्रदेशनित्यव्यापकस्य सर्वदा सर्वबाधावृद्धिक्षयप्रतीक्षदुःखोदयमानोपमानपरित्यक्तस्य । सकलचक्रिकुरुभवार्यफणींद्रसुरेंद्राहंमिंद्रात्रिकालसंभवसुखानंतगुणितक्षणपर्यायस्य । सम्यक्सकलशाखविदृष्टांतसाधितसंसारनाटकावलोकनसंभावितमर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् । नैगमनयातिरूढतपोनयसंयमचारित्रज्ञानदर्शनभिद्धप्रासिद्धव्यवहाराणाम् । सकललोकैकमंगलोत्तमशरणभूतानाम् । समतिसमेतशतकर्मभूमेभूतभवद्भव्यानाम् । भगवत्सिद्धपरमेष्ठिनामष्टतयोमिष्टिं करोमि स्वाहा । स्वच्छैस्तीर्थं श्रीसिद्धनाथान् यजे ॥ २ ॥

करून घातिकर्मांचा नाश केला त्यामुळे ज्यांना १३ वे गुणस्थान प्राप्त झाले. याकीच्या दोन शुक्लध्यानाने वा कीच्या कर्मांचा नाश करून आठ सिद्धगुणांची प्राप्ती करून घेतली त्या भिद्ध परमर्षींची आराधना मी करितो. 'ओं ह्रीं निरवशपति' हे गद्य मःणून सिद्धपरमेष्ठिची अष्टविध द्रव्यांनी पूजा करावी. संपूर्ण ज्ञानावरणीय व दर्शनावरणीय कर्मांचा नाश झाल्यामुळे अनंतज्ञान व दर्शन प्राप्त होते. त्यामुळे सिद्धपरमेष्ठि सर्व त्रैलोक्यातील द्रव्ये व त्यांचे पर्याय यांना एकदम इंद्रियांचे साहाय्य न घेतां जाणतात व पाहतात तसेच त्यांना अनंतगुणांची प्राप्ती होते. त्यांचे आत्मप्रदेश पूर्ण रीतीने कर्मरहित झालेले अमतात. त्यांना कोणतीही बाधा नसते. त्यांना बुद्धि, क्षय, व दुःख वगैरे विकार नसतात. चक्रवर्ति, देवकुरुभोगभूमीतील आर्य, धर्मेन्द्र, इन्द्र, अहर्भिद्र यांना जे सुप्त होते त्यांच्या अनंतपटीन अधिक अर्भे सुख सिद्धाना प्रतिक्षणीं होत असते. या प्रमाणे संक्षेपाने

दक्षिणदलाभ्यन्तरे ॥

कुमततिमिरसूर्यान्सारगांभीर्यैर्यान् ॥

परहितनिजकार्यान्पचमेदोद्वचर्यान् ॥

विनयनत्रिधित्रीर्यान् पूजयामो धृतार्यान् ॥

मुनिजनपरिवार्यान् श्रीमदाचार्यवर्यान् ॥

ओं न्हं निजनिरतिशयतपश्चरणप्रभाभोपलब्धबुद्धिऋद्धिप्रकृष्टश्रुतज्ञानावरणीयार्थतरायक्ष—
योपशमद्वारविर्भूतसकलश्रुतज्ञानस्वपरपक्षदक्षमलक्षणगुणांतरादानोपस्कारदुरापास्तसमस्तविनेयसंशय -
विपर्ययावसानव्यवसानदुस्तरतमःस्तोमानाम् ॥ संयतजनमनश्चमत्कारकरणप्रवीणाचारवत्वाद्यष्टका-
चेलकयादिदशकतपोद्विषट्कावश्यकषट्क लक्षणानन्यसाधारणषट्त्रिंशद्गुणरत्नरत्नाकराणाम् ॥

शुद्धचिदात्मस्वरूपनिजात्मनिर्विकल्पसमाधिजनितसारसुखास्वादनलंपटानामपि परहितापादनैकतान-
मानसानाम् । निःश्रेयसामोघनिबंधनज्ञानदर्शने चारित्रतपोवीर्याचारानंतचतुष्टयलाभाय स्वयमाचरता-

सिद्धांचै स्वरूप समजर्वे, दक्षिणदलामध्ये आचार्य परमेष्विची पूजा करावी,

‘कुमतेति’ हा श्लोक म्हणून आचार्यपरमेष्विची अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी. हे आचार्यपरमेष्विची कुमति-
रूपी अंधारास सूर्यासारखे आहेत. दुमन्यावर उपकार करणे हे याचे कर्तव्यकर्म आहे दर्शन, ज्ञान, तप, वीर्य
च चारित्र या पांच आचारांमध्ये हे तत्पर असतात. हे शिष्यांना शिक्षण देतात अशा या आचार्यवर्यांची
‘ओं न्हं निजेति’ हे गद्य म्हणून अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी.

‘ओं न्हं निजेति’ हे गद्य म्हणून आठद्रव्यांनी श्रीआचार्य परमेष्विची पूजा करावी हे आचार्य परमेष्वि

मपि परानाचारयताम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । सतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभ-
वद्वयानां भगवदाचार्यपरमेश्विनामष्टयामिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थं पूजये धर्मसूरीन् ॥ ३ ॥

पश्चिमदलाभ्यंतरे ।

दुःस्वार्तसहस्रदुस्तरमहासंसारघोरांबुधि-

क्षिप्रप्रोत्तरणार्थिजनवाक्यामोघपोतप्रदान् ॥

नित्यानंदनिवासनिश्चलचिदात्मात्सानिशाभ्यासतः ॥

सोभ्यासीभवदक्षयामृतपदान् श्रीपाठकार्यान्यजे ॥ ४ ॥

ओं ह्रीं अनादिविद्याविलासदुस्तरतमःपटलपटावगुठितजगदूर्जितज्योतीरूपजगदेकसाराचारा-
चंगसामायिकाद्युपागसंगनासमतानप्रवृत्तप्रमाणभूतभूतदयैकतानादि प्रपंचप्रवचनपारावारपरंगतानाम् ।
अक्षयात्यक्षमोक्षसुखैकसाधकतत्तंत्रंगतपःसनाथीकृतपराकाष्ठाधिष्ठितानेकविधवाहिरंगतपस्तप्यमाना -
नाम् । इष्टेष्टविरोधादिदोषास्पृष्टप्रसादमाधुर्यादिगुणाश्लेषवीशिष्टातिदुष्टिप्रदसूक्तिसुनयप्रमाणत्सकयु-

स्वतः पाच प्रकारच्या आचारांचें पाठन करून शिष्टाकारून ही यांचें पालन करातात. हे मंगल, लोकोत्तम म
शरण आहेत. १७० कर्मभूमीमध्ये झालेले, अगलेल व होणारे सर्व आचार्यपणमष्टि मजकूरून अष्टद्रव्यांनी पू-
जिले जातात

पश्चिमदलासध्यं 'दुःखावर्तेति' हा श्लोक व ओं ह्रीं अनादीनि 'हे गद्य लघून् शुभाध्याय परमेष्ठिं चै
पूजन अष्टद्रव्यांनीं करावें. हा संसारसमुद्र हजारो दुःखरूपी भोवऱ्यांनी भरलेला आहे. यासध्यं जिनोपदेश

क्तियुक्ताक्षेपणीप्रभृतिचतुर्विधधर्मोपदेशामृतवृष्टिसंतर्पितभयसस्यानाम् । शुद्धोपयोगानुविद्ध्यनानी-
नशुद्धबुद्धस्वभावानुभूतिसमुद्भूतशुद्धसुखाब्धिविवक्षुणामपि मुमुक्षुजनमोक्षमार्गोपदेशकरणब्रह्मकक्षा-
णाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । सप्ततिसप्तशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानां भ-
गवदुपाध्यायपरमेष्ठिनामष्टतयीभिष्टि करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं० श्रीपाठ केन्दान्यजे ।

उत्तरदिग्दले च ।

त्यक्त्वा मंगमशेषमक्षयपदोत्कंठास्तपो दुष्करम् ।

कुर्वन्तः प्रतिसंहृतेन्द्रियमरुत्त्रान्ताः स्फुरच्चेतनाः ॥

ध्यान धर्म्यमथापि शुक्लमपि ये कुर्वन्ति सर्वर्द्धयः ॥

सर्वाचार्यानिह सर्वसंयमगुणैस्तान्सर्वसाधून्यजे ॥

ओं नमः सर्वज्ञवीतरागप्रकाशितानादिप्रवचनहृदयान्तस्तत्रैकलोलीभावनिर्वर्तितनिर्विकल्पशुद्ध-
स्वात्मसंवेदनरूपसमिद्धध्यानैकतानमानसानाम् । इतरयतिदुरासदातिविस्मयकराचित्यप्रभावससर्द्धि-

रूपी नागेल वल्लविणारे उपाध्याय परमेश्वरि नागडी अहेत ते मय्यजननेला या मयारसमुदात्तुन पार करितात.
नेहमी आनदाचा साठा अशा जो गत्सा त्याचे हे परमेश्वरी निश्चर ध्यान करितात व या ध्यानाभ्यासाप्रळे त्याना
अक्षयपदाची (मोक्षाची) प्राप्ति होते. यास्तम अशा उपाध्यायपरमेश्वरी मी अष्टद्वयार्थी पूजा करितो. हाच
अभिप्राय गद्यामध्येही सांगितला आहे

उत्तर दिशेच्या दलामध्ये याशु परमेश्वरीची पूजा करावी सपूर्ण परिग्रहांचा त्याग करून मोक्षासाठीं जे
दुष्कर तपश्चरण करितात. जे आपली हद्रीये व मन यांना वश करून धर्मध्यान अथवा शुक्लध्यान करितात.

समुत्पादनपवित्रतरचारित्राणाम् । परमोत्तमधर्मध्यानप्रथमशुक्लध्यानान्यतरशुद्धध्यानमामर्श्यसंपद्य-
मानागण्यपुण्यास्त्रयसहचरसकलपापकर्मसंवरनिर्जराप्रबंधानाम् ॥ निजांतःप्रतिफलितसमस्तवस्तुविस्तार-
विपुलकेवलज्ञानोदयोपघातघातिसंघातघातनसमर्थसहजवैतन्यशक्तिव्यंजकात्मदेहादिभेदज्ञानसंतति--
प्रवृत्तिप्रवृद्धध्यानोद्दीपितनिजानंदरसास्वादक्षणावधारितमोक्षाभिलाषाणाम् । सकललोकैकमंगललो-
कोत्तमशरणभूतानाम् । सप्ततिसप्तशतकर्मभूमिभुतभवद्भव्यानां भगवत्साधुपरमोष्ठिनामष्टतर्थाभिष्टि-
करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीसर्वसाधून्यजे ॥ ५ ॥

आग्नेयदलाभ्यंतरे च ।

संसारेग्रमहाटवीस्फुटमरुतमंवृद्धदावानलं ।

संपूर्णमरवृत्तधीराचिमयं लोकत्रयीदुर्लभम् ॥

लभ्यं नूनमयोगिकेवलगुणस्थानातिमैकक्षणे ॥

साक्षान्मोक्षनिबंधनं निरुपमं धर्मं समभ्यर्चये ॥

ओं दर्शनमोहज्ञानावरणवीर्यांतरायचारित्रिगोहप्रप्तुः प्रतिबंधोपशमादिसंजातोपशमादिस्वरूपप्रादेशस-
भ्यर्गदर्शनज्ञानचारित्रिभेदरूपस्य । तद्धेदभावनाविशेषप्रबंधप्रादुर्भावितप्रादेशिकाभेदरूपसामिद्धधर्म्यशुक्ल

अनेक ऋद्धि ज्यांना प्राप्त होतात अशा पूज्य साधूंची मी आठद्रव्यांनी पूजा करितो.

अग्नेय दलामध्ये जैन धर्माची पूजा करवी. त्यापेकी 'संसांगेति' श्लोक मंत्र व ओं दर्शनेति' हे श्लोक क्षणावे.
हा धर्म संसाररूपी जंगलाला अग्निसारखा आहे. हा धर्म ध्यायिक सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्र्य यांनी पूर्ण आहे.

ध्यानबलेन तदभेदरूपमात्मप्रदेशव्यापकं विधाय कृतकृत्यतया निवृत्तव्यापारस्य । निरवशेषक-
र्मसंघातनिर्मूलक्षणणादुपकरणकर्मकर्मठस्य । समस्तपुरुषार्थपराकाष्ठाधिष्ठितनिःश्रेयसाद्युदयपरंपरानिबन्ध-
नस्य । मंगललोकोत्तमशरणभूतस्य केवलप्रज्ञसधर्मस्याष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीजैनधर्मं यजे ॥ ६ ॥

नैकत्यादिगदलाभ्यंतरे च ।

अपौरुषेयानखिलानदोषानशेषविविद्धिविहितप्रकाशान् ॥

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्वा दशदिव्यवेदान् ॥

ओं निखिलजगदेकसारनिरतिशयपरमगंभीराणाम् अमोघस्यात्कारलांछितत्वेन पराप्र-
धृष्याणामपि परप्रधर्षकाणाम् । स्थानत्रयाविसंवादित्वेन प्रमाणभूतानामखिलत्राधाजालंघनजंघा-
लानाम् । अनादिपरंपरायातत्वेन अपौरुषेयाणाम् । मंगलपूर्ववस्तुप्रभृतिभेदभेदोपलक्षितानाम् ।
प्रमाणनयनिर्क्षेपनिर्देशादिमदसदादिजीवस्थानगुणस्थानमार्गणस्थानाभिगमोपायप्रज्ञापितपड्द्रव्यपं-
चास्तिकायसतत्ववनवपदार्थानाम् । सकलवर्णाश्रमाचारव्यवहारप्रायश्चित्तादिविविधप्रतिपादकानामप-

त्रैलोक्यमध्यं दुर्लभं आहं, या धर्माची पूर्णता अयोगिकेकालि नांवाच्या चोदाव्या गुगस्थानामध्यं होते, हा
धर्म मोक्षकारण आहे, अनुपम आहे, याची मी अष्टद्रव्याने पूजा करितो.

नैकत्यादिशैलील दलामध्यं 'अपौरुषेयति' हा श्लोक म्हणून श्रीजिनशास्त्राची पूजा करावी. जैनशास्त्र हे
निर्दोष आहे, सर्वज्ञ मगंधताकडून ते प्रगट केले आहे, व अनादि कालापासून ते अनवद्यामुळे अपौरुषेय व
जेव्हा जेव्हा स्वाचा लोप होतो तेव्हा त्याची भिनेश्वर पुनरुत्पत्ति करितात म्हणून ते पौरुषेय आहे, जिनेश्वरा.

रस्परव्याहृतवाक्यार्थानाम् । नित्यमहादिविविधयज्ञकर्मनिवेदकानाम् । अखिलभूतदैयैकतानानामभ्यु-
दयफलावसानानाम् । ब्रह्मलोकाविच्छिन्नसंप्रदायानाम् । इहपरापरपरमेष्ठिसंतानप्रकाशितानाम् । अति-
विततमिथ्याघकारावृतलोकैकज्योतीरूपाणाम् । राजर्षिदेवर्षिपरमर्षिब्रह्मर्षिभिर्वाचनाप्रच्छनादिभिरु-
पासितानाम् । भूतं भवंतं भविष्यंतं सूक्ष्मं व्यवहितं विप्रकृष्टमेवंजातीयकमर्थमशेषमावेदयतामन्वर्थवे-
दव्यपदेशानाम् । आचारसूत्रकृतस्थानसमवायव्याख्याप्रज्ञसिज्ञातृकथोपासकाध्ययनांतकृद्दशौपपादिक-
दशप्रश्नव्याकरणाविपाकसूत्रद्विवादाख्यद्वादशानाम् । मंगललोकोत्तमशरणभूतानामष्टतयीमिष्टिं करो-
मि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीजैनवाक्यं यजे ॥ ७ ॥

वायव्यदिग्दले ।

कोट्योर्हिप्रतिमाशतानि नवती पंचोसरा विंशतिः ॥
पंचाशवित्रयुता जगत्सु गुणिता लक्षा सहस्राणि तु ॥
सप्ताग्रपि च विंशतिर्नवशतीद्युनं शताधं मता-

नीं सांगितलेल्या आचारांग, सूत्रकृतांग, स्थानांग वगैरे द्वादशांगांचे वर्णन यामध्ये आहे वायव्य दिशेंत लालमध्यें 'कोट्योर्हिदिति' हा श्लोक म्हणून अकृत्रिम जिनप्रतिमांची पूजा करावी. या अकृत्रिम प्रतिमामध्यें अर्हतांची स्थापना केली आहे वत्तीम यक्षांची जोडी आपल्या हातांत चामर धारण करून वारीत आहेत अशा प्रतिमांनी या प्रतिमा युक्त आहेत. या जिनप्रतिमांचे केश निळे, दांत हिच्याचे, ओठ पोवळ्यासारखे लाल, हात व पायांचे तळवे लाल आहेत शुभदेवी, सर्वाण्णयक्ष, सनत्कुमार यांच्या प्रतिमांनी ह्या प्रतिमा युक्त

स्ता नित्या पुरुतुंगपूर्वमुखसत्पर्यकबंधान्यजे ॥

ओं सर्वज्ञवीतरागपरमासपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवद्द्वन्द्वद्वारकस्थापनान्यासानिवासतापुण्यगुण --
प्रायप्रचोदितत्रिजगज्जनविधीयमानपूजातिशयास्पदानाम् । नागयक्षामरद्वात्रिंशन्मिथुनकरकलितचतु-
षष्टिचामराद्यष्टप्रातिहार्यविशिशानाम् । विनीलकुंतलकुलिशदशनप्रवालाधरपल्लवोपमानकर --
चरणतलसमुल्लसितानाम् । श्रीमच्छ्रुतदेवीसर्वोपहसनत्कुमारयक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंठानाम् ।
प्रत्येकाष्टशतभृंगारादिमंगलद्रव्याष्टकगर्भगर्भावासमध्यमध्यासीनानाम् । वदंतीनामिव पश्यंतीना-
मिव हसंतीनामिव निजासेचनरूपातिशयेन सकलजनमनश्चमत्कारमातन्यतीनाम् । आसन्नभव्य-
ताद्यंतरंगसाधनसंपन्नभव्यजनसम्यक्त्वोत्पत्तिबहिरंगनिमित्तमाहिमानमापादयंतीनाम् । अलव्यशु-
द्धोपयोगिनामर्चा निर्मापणस्थापनार्चनपरणाम् । पुण्यापुण्यास्त्वसंवत्सरात्साधकवृद्धिक्षयसाक्षात्फलचतु-
ष्टयमापादयंतीनाम् । मंगललोकोत्तमशरणभूतानामहद्वन्द्वारकप्रतिमानामष्टतयीभिर्दृष्टं करोमि स्थाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीजैनविबान्यजे ॥ ८ ॥

ऐशान्यांतरदिग्दलेच

भवनजवनजानां ज्योतिषां कल्पजानां

मणिमयनिलयस्था येहर्मिद्रालयस्थाः ॥

आहेत. या जिनप्रतिमा अतिशय सुंदर आहेत. जणू काय चोलवात, हप्तवात अयं चाट्टें. आमन्नमव्य जीवांना
सम्यक्त्व उत्पन्न होण्याला कारण आहेत यांच्या दर्शनानें पुण्यात्त्व होतें. पापाचा मंत्र होतो.

बहुविभवयुता ये ये च मध्ये त्रिलोके ॥

जिनपतिनिलयास्तौस्तौश्च सर्वान्महामे ॥

भक्तिशा०

ओं रजतमहारजतैद्रनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभासुरभित्तिस्तंभशालिशिखरमंडपमहामानस्तंभाद्यगोपांगसगताकीर्णपंचवर्णप्रभाजालप्रभाविहितविचित्रांबरविलासांबराणाम् । संत--
तानादिमंसिद्धहृद्घाटकीयधूपघटपेटकास्यनिर्दिष्टोविसर्पिधूमलेखाजालबहुलपरिमलप्रकरसुरभीकृतसकलदिङ्मुखानाम् । वंदारसुरासुरवृंदारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणकंकराद्विगुणीकृतानादिघटितघटाजालझणझणध्वानबाधेरीकृतनिखिलदिङ्खलानाम् । तमःसमूलसमुत्पाटनपटुतरावलोपलिप्सागतगभस्तिमालिमंडलायमानहृद्घाटकीयघटितपेटकोपघटितचित्तचमत्काराणाम् । चक्रवकायमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतलनिर्जितज्योतिर्गणान्कितगंगांगणानाम् । ममुत्तुंगसुवर्णभित्तिभागालंबमानमणिमालासुषितमेरुगिरिपार्श्वशोभातिशयानाम् । विचित्रनिर्माणवदनाभिषेकनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिर्भंडितचैत्यमहीमहितानाम् । कुंजरातिकुंजरादिदशविधश्च जराजीसभाजिताद्यद्वितीयशालांतरध्वजधराविगजितानाम् । चतुर्दिगताशोकसप्तच्छदचंपकास्रचतुर्वर्णांचिततृतीयबाहिःशालातरगतवनावनिविनूतानाम् । चतुर्वीथीपर्यंतगतमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजनमानस्तंभानाम् । स.

ईशान्य दिशेतील दलामध्ये जिनालयाचें अष्टमिध द्रव्यानीं पूजन करावें ' भवनेति ' भवनवासी, व्यंतर, ज्यातिप व कल्पवासी यांच्या येथें रत्नखचित जिनमंदिरे आहेत. व अहमिद्रांच्या रहाण्याच्या ठिकाणी अर्थात् नवग्रैवेयक अमुदिश, अनुत्तर येथेहि रत्नमय जिनमंदिरे आहेत मध्यलोकांतहा हिमवान् वगैरे पर्वतावर अकृत्रिम जिनमंदिरे आहेत. या सर्वांना मी अष्टद्रव्यानीं पूजितो.

हजसकलपरिष्कारणमकृत्रि नाणामहार्योविधिधालंकाराणामपि कृत्रिमाणां । मंगललोकोत्तमशरणभूतानां ।
भगवद्भिर्जनचैत्यालयाणामष्टतयीभिर्ष्टिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थैः ॥ श्रैत्यालयाणान्संयजे ॥ ९ ॥

अथ प्रथममंडलार्थतरे ।

ये सांसिद्धिकदिव्यभूषणलसद्दिव्यांगदीप्त्युज्ज्वला ॥

ये शिष्टाष्टगुणाश्च येऽवधिमिता बोधं भवप्रलयम् ॥

ये नंदादितिथिप्रवर्तनविधौ दक्षाश्च यक्षादयः

तानेताञ्जिनयज्ञविज्ञविहता न्यक्षेण यक्ष्ये क्षमान् ॥

ओं धर्मधर्मानुभोगपरिच्छिन्नपयतासंख्यातप्रदेशलोकाकाशप्रतिप्रदेशैकैकव्यवास्थितरंनराशि-
संकाशवर्तनालक्षणकालाणुमुख्यकालबलोपवृहितक्रियारूपक्रियाविशेषपरिच्छिद्यमानसमयादर्श्वरूप -
व्यवहारकालप्रभेदपंचदशतिथिस्वाम्यतान्नैवंधनजयापत्रयलाभालाभादिसकललोकयात्राप्रवर्तनदक्षपक्षा-
दितिथिदेवतानाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयनद्वायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसप-
र्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ ओं ह्रीं वैश्वानरं सर्वेऽप्यायात २ यानायुयुवातिजनैः सार्व ॥
ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा । इमं सार्वं चरुममृताभिव स्वस्तिकं यज्ञभागं गृण्हीत २

यानंतरं प्रथममंडलामध्ये पंधरा तिथि देवताची पूजा करावी. ह्या देवता स्वामाचिक भूषणांनी युक्त आहेत.
नदा भद्रा वगैरे तिथींचे परिवर्तन या करीत अमरात जिनपूजनांतील विधे या दूर करण्यास सभर्ये अपसत्त. याचे
आवाहान वगैरे करून अर्घ्य, चरु, बद्धभाग वगैरे अर्पण करावा. तदनंतर द्वितीय मंडलामध्ये ' रक्तोक्तं ' हा

अथ द्वितीयमंडलाभ्यंतरे ।

रक्ताकं धवलैदुमारमरुणं पीतं ससौम्यं गुरुम् ॥

शुक्रं शुक्लमलिप्रभं शनिमहिं केतुं सुवर्णचिन्नैः ॥

पुंजपूचितमंडलोपरिकृतेब्वास्थाप्य मूलान्वितम् ॥

दर्भं संस्कृतमत्र साधु धिनुयां तत्तत्सवर्णाचिन्नैः ॥

ओं महीतलोपरिष्टादृशताशीत्युचराष्टशतत्रिद्वादशषणवत्यूनवशतनवशतिप्रमाणयोजना-
तिक्रान्ताकाशप्रदेशसंचाराणां ॥ एकपट्टिभागीकृतप्रमाणयोजनाष्टचत्वारिंशद्वागष्टपंशाशद्वागक्रो-
शार्धार्धक्रोशार्धकिंचिन्यूनक्रोशकोशतदर्थोपारावित्तराणां ॥ प्रत्येकं चतुःसहस्रसंख्यतत्संख्यद्विद्विसह-
स्रप्रमाणपूर्वादिदिग्गतसिंहसिंधुरमहोक्षजाटिलाश्वाकाराभियोग्यामरनीयमानानिलप्रतिष्ठितविमानानधि-
तिष्ठताम् ॥ संवत्सरसहस्रतच्छतसहस्राधिकपल्यपल्यार्धार्धपल्यपल्यशतवत्सर्गाधिकपल्यपल्यार्धार्धमा-
नोत्कृष्टायुषाम् । तापसकापालिकबोद्धृषिब्रह्मचारिपरिव्राट्पाशुपतश्रमणमुनिपूजाप्रसादवरदानाम् ।
आदित्यमोमांगारबुधबृहस्पतिशुक्रशनैश्चराणाम् । अरिष्टच्छायाविष्टकिंचिन्यूनयोजनविस्तारवि-
मानाधिष्ठिततद्ध्वजाग्रत्यक्तचतुरंगुलचंद्रार्कविमानषट्पणमासांतच्छादकराहुकेतुसहितानाम् । नागभूत-
यक्षतुष्टदेहातिघनहानिस्थानच्युतिरसाद्वैपम्योपशांतिकरपूजाविशेषसानुग्रहनवग्रहाणाम् । सकल-

श्लोक व गद्य ह्यणून सूर्यादि ग्रहांची पूजा करावी. सूर्य तोंबडा आहे चंद्र पांढरा, मंगल लाल, बुध पिवळा, गुरु
पिवळा, शुक्र पादरा, शनि काळा, गुरू व केतु फाळे असे यांचे वर्ण व आहे. त्या वर्णाना अनुसरून त्या त्या
वर्णाच्या पूजा द्रव्याने त्यांची पूजा करावी. अक्षतपुंजावर मुळासीत दर्भ स्थापना करावी.

संपत्संपादक० ॥

ओं ह्रीं आदित्यसोमंगार० गृह्णीत ॥ २ ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाघ्नत इतं सूर्यादिसर्वे ग्रहाः ॥
पूर्णागान्निवाधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥

पूर्णार्धः ॥ २ ॥

तृतीयमंडलाभ्यनरे ॥

यक्षान्यजामो जिनमार्गक्षादक्षान्सदा भव्यजनैकपक्षान् ॥

निर्दग्धनिःशेषविपक्षकक्षान्प्रत्यक्षमत्यक्षमुखे विलक्षान् ॥

ओं कनककलधौतांजनालिघनाभश्यामश्वेतावदातधवलपांडुरपालाशलोहितप्रवालाभकाला-
निलासितचित्रसितारुणकृष्णश्याममुद्रप्रभाणाम् । वृषभकरिशिखावलदंतावलवनैतेत्यमुगमुगौद्रकम्-

या ग्रहाची विमानें अभियोग्य जातीचे देव सिंह, हत्ती, घोडा, बैल यांचीं रूपें धारण करून वाहून नेत असतात. सूर्याचें आयुष्य १ पल्य व हजार वर्षे, चंद्राचें आयुष्य १ पल्य व एक लाख वर्षे व वाकी-
च्या ग्रहांचें पल्य, अर्धापल्य वगैरे आहे.

‘इत्थमिति’ हा श्लोक म्हणून पूर्णार्ध द्यावे हे सूर्यादि ग्रहांनां तुम्ही सर्वें मिळून सर्वज्ञ जिनेश्वराच्या
पूजेमध्ये आलेलीं विघ्ने दूर करा असा या श्लोकाचा भावार्थ आहे. तदनंतर तृतीयमंडलामध्ये ‘यक्षेति’

ठंकंजाक्षिसितपक्षमथूरमकरमत्स्यपोत्रिपतत्रिशंखकुंजरवृषभपुष्पकच्छपानेकपममारुढानाम् । भगवदादिब्रह्मादितीर्थंकरापसव्यपार्श्वविहितविन्यासानाम् । अव्युत्पन्नतावच्छिन्नसम्यक्त्वसनाथजिनभक्तजनैः शश्वदैहिकफलोपलप्सया समुपास्यमानानाम् । स्वर्गापवर्गनिसर्गमार्गजिनमार्गप्रतिफलानुकूलजननिग्रहानुग्रहसमग्रविधानदक्षप्रतीक्ष्यगोमुख्यादिवतुर्वैशतिथिषाणाम् । सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं गोमुखमहायक्षत्रिमुख० गृणहीत ॥ २ ॥

इत्थं सारसपर्यया० सर्वेऽपि यक्षेश्वराः ॥ १ ॥

चतुर्थमंडलान्धंतरे ।

यक्षाः सपक्षीकृतभव्यलोका लोकाधिकैश्वर्यनिवासभृताः ॥

भूतानुकंपादिगुणानुमोदा मोदांचिताः पूजनया धिनोमि ॥

ओं जातरूपजांवूनदरजतमहारजतकनककार्तस्वरकुंदेंदुकांतिकालपालाशांगीयगारुत्सनाश्मग-

हा श्लोक व ॐ कनकेति हे गद्य म्हणून २४ गोमुख्यादि यक्षांची पूजा करावी हे यक्ष जैनधर्माची रक्षा करण्यांत दक्ष असतात १ भव्यजनांची वाजूं घेतात. भव्यरूपी अण्णाम हे जाळून दाखितात. या गोमुख्यादि २४ यक्षांचे वाहन त्रैल, हत्ती मोग वगैरे प्रत्येकाचे वेगळे वेगळे आहे. या यक्षांचा वर्ण पिवळा पांढरा, काळा वगैरे आहे. हे गोमुख्यादि यक्ष आदिनाथ वगैरे तीर्थकारांना उजव्या बाजूला उभे राहून त्यांची सेवा करितात. अव्युत्पन्नसम्यक्त्वी भव्यलोक ऐहिक फलाच्या इच्छेने यांची पूजा करतात.

‘ इत्थमिति ’ हा श्लोक म्हणून यांना पूर्णाधिप्य द्यावे.

चतुर्थमंडलामध्ये ‘ यक्षीरिति ’ हा श्लोक व ‘ जातेति ’ हे गद्य म्हणून २४ आसनदेवतांची पूजा करावी. या देवता भव्यलोकावर अनुग्रह करितात. दया वगैरे गुणावर यांची प्रीति असते यजमान, याजक, राजा

भैरवप्रवालहेमहिरण्यहाटकहरिन्मणितपनीयछायहरितहरितपद्मरागेंद्रनीलप्रभाणाम् ॥ महोत्पललोहा-
सनशकुंतसितपक्षकरितुरगसौरभैरवसैरिभद्रमूर्कोलकुरंगकेसरिकुक्कुटाहिमानपावासवाहनानाम् वृष-
भादिभगवदहर्द्वारकसव्यभागाविहितानिवेशनानाम् । तच्चदर्हत्पूजापूर्वकस्वपूजाविधिविधायिना-
मखिलसमीहितसंपादनोत्तालानाम् । यजमानयाजजनपदजनेश्वरविष्णुपरिहारद्वारेण सर्वज्ञ-
ज्ञसहकारितामार्चनानाम् । परमंभीरामोघस्यात्कारलांछनजिनशासनविद्वेषिविशसनव्याजुंभमाण-
प्रभावचक्रचक्रेश्वरीप्रभृतिशासनदेवतानाम् । सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं चक्रेश्वरप्रभृति०
गृह्णीत २ ॥

इत्थं सारसपर्यया० ॥ देव्यश्च यक्ष्योऽखिलाः ॥ ४ ॥

पंचममंडलाभ्यंतरे ।

श्रीमत्सर्वजनीनैजिनसवनप्रत्यूहविध्वंसन—

प्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदिशामन्याप्रधृत्यामितान् ॥

दिक्पालाञ्जगदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्यावृहये ॥

ओं त्रिमलकलधौतखचितमणिमयेचिताभरणभूषितैरावतच्छागरक्तक्षकरिमकरतुरंगपुष्प-

इत्यादिकार्चां विघ्ने दूर करुन जिनपूरेमध्ये या मदत करतात. पंचम मंडलात 'श्रीमदिति' हा श्लोक व
'विमलेति' हे गद्य म्हणून सर्व दिक्पालांनी पूजा करावी. हे दिक्पाल सर्व लोकांचे कल्याण करणाऱ्या
जिनांच्या पूर्वेतील सर्व विघ्ने दूर करितात म्हणून यांचा प्रभाव पुष्कळ वाढलेला आहे. या दिक्पालांना त्यां-

कण्ठ्यांगशक्रकारवाहनारूढानाम् । नितान्तचारुचामीकरातिञ्जालभास्करांजनपुञ्जतमःस्तोमसुधा-
करसुवर्णस्वर्णशशांकसकाशशरीरप्रभाभिरामाणाम् । कुलिशजाज्वलज्वालाजालप्रचंडदंडमुद्राहि-
पाशगादपशक्तित्रिशूलप्रतिहतप्रभावप्रहरणानाम् । कमनीयकामिनीकुलललामभुतशर्ची-स्वाहा--
छाया-नैत्रद्विती-वरुणानी-वायुवेगी धनदेवी-पार्वती --नान--महादेवीमुखान्बुजदत्तदृष्टिनाम् ॥ पाक-
शासनपावक-कुतांत-कौणप-पाशपाणि-पवन-पार्वतीशसः ॥ पार्वतीप्रियाभिधानानाम् । लोकपालानां
कूर्मगतसितांगसंक्रुशपद्मावतीप्रियफणीश्वरकंठीरवारूढपांडुरतनुकुंतकरोहिणीजीवितेश्वरसहितानाम् ।
सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं इंद्राग्नि० गृणहीत २॥

इत्थं सारसपर्यया० सर्वत्रैपि दिक्पालकाः ॥

चतुर्द्वाराभ्यन्तरे च ।

द्वे रक्षमी द्वावसुरावही द्वौ । द्वौ वैनतेयाविति साष्टसंख्याः ॥

दौर्वागिकानिष्टचलिप्रदानात्पूर्वादिदिग्द्वारगतान्धिनोमि ॥

ओं सर्वाभीष्टफलदविशिष्टेष्टजिनेष्टिष्टयाजकराष्ट्चतुःसंघविन्निविघातनाखांडितचंडिमाडंबरको-
दण्डधरदंडायमानदंडकुंडलितपाशप्रचंडगदामंडितमुजादण्डपूजामडलपूर्वादिद्वारपालनप्रयुक्तद्वारपाल --
कानाम् । सकलसंपत्संपादक० ॥ ओं ह्रीं रक्षोसुराहिरुड न्वयोद्धवाद्धिसंख्याष्टद्वारपालकाः ॥

व्या परिवारासहित मी आन्धान करून त्यांना पूर्णाधर्मे देऊन पूजितो. यांची ऐरावत, मंडा वगैरे वाहनें आहे-
त चक्र वगैरे आयुधें आहेत. इंद्राणी वगैरे देवांगना यांच्या स्त्रिया आहेत.

चार दरवाजामध्ये 'द्वे रक्षमीति' हा श्लोक झणून द्वारपालांना पूर्णाधर्मे द्यावे. पूर्वे, दक्षिणे, पश्चिमे व

इदं गृहीत २ ॥

इत्थं सार० ॥ सर्वे प्रतीहारकाः ॥ चोर्षये ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ ६ ॥
द्विग्विन्यस्ताक्षिर्वाजाक्षरलिखितलकारं ठकारावृतांगम् ॥

द्विर्धात्रीमंडलांतर्निहितमुपहितब्रह्मलोककारकोष्ठम् ।

ग्लौं क्षम ठं वेष्टितांतं क्षितितलमहितं ध्यायति प्रत्यहं यो ॥

देवं ह्रस्वव्यूकाररूपं रिपुकुलमखिलं तस्य संस्तंभेति ॥ ७ ॥

ऊर्ध्वार्धः पाशदत्तांकुशामितरदिशा योजितं क्लीं सुबीजं ॥

जंभामोहात्तकोष्ठज्वलनपुरपुटाग्रांतरौ बलुंसमेतम् ॥

ओं बलं धात्रे वर्षष्टौष्टतमवनिपुरांतर्गतं देव यस्त्वाम् ॥

न्हर्षिकारं ध्यायतीदृष्टुतिमखिलजगद्भ्यता तस्य याति ॥

आवेद्यासनतः क्रियाप्रणमनं पश्चाद्विधेया स्थितिः ।

ज्यावन्नैकशिरोनतिः प्रथमतः साम्य तदन्तेपि च ॥

कायोत्सर्गविधिर्नतिस्तवनमायोज्यं च तत्साम्यवत् ॥

कार्या भक्तिरभीक्षिता व्यवसितावालोचनाप्यासनात् ॥

उपर या चार दरवाजामध्यं क्रमत्तै राक्षस, असुर, नागकुमार च भरुड असें दोन दोन द्वारपाल अहेत.
यांच्या हातांत धनुष्य, पाश, गदा, दंड ही आयुधे आहेत. 'दिग्विन्यस्तेति' ज्याच्या चारी दिशाला क्षि हं

‘ओं ह्रीं श्रीमिति’ हा मंत्र द्वाणून ८८ परिवारदेवांचें विसर्जन करावें. ‘शिलेति’ उंवरल्याचा मध्यभाग दानजाज्यावरची शिला (जिला गणेशपट्टी द्वाणतात.) मन्थभागी, दान्या व सजण्या नाजूला, व उंवरल्याला (पाठिकाणीं सहा द्वारदेवता आहेत) द्वाणून द्वारपाल नलि द्वाबा.

मध्येगृहं विधातारं अर्चयेत्सलिलादिभिः ॥

अष्टौ दिक्पालकान्दिक्षु बलिपीठेऽपदाभरात् ॥

ओं ह्रीं यानायुधयुवतिजनसहितब्रह्मन् ओं भूर्भुवः स्वः इमं सार्धं गृहाण २ इति-
ब्रह्मबलिः ॥ १४ ॥

ओं कनकवर्णं इंद्र एहि २ इमं सार्धं गृहाण २ ॥ ओं रक्तवर्णं अग्रे एहि २ इमं
सार्धं गृहाण २ ॥ ओं कृष्णवर्णं यम ॥ ३ ॥ श्यामवर्णं नैऋत्य ॥ ओं धवलवर्णं वरुण ० ॥ ओं
कृष्णवर्णं पवन ० ॥ ओं पीतवर्णं कुबेर ० ॥ ओं धवलवर्णं ईशान ० ॥ इति दिक्पालबलिः ॥
ओं ह्रीं कौं अपदः सर्वे देवा इमं बलिं गृहीध्वं २ ॥ इत्यपददेव्यो बलिं
बलिपीठे दद्यात् ॥ इत्यपददेवताबलिः ॥

अथ श्रीबलिः ॥

ओं समस्ताभ्युदयनिःश्रेयससमुद्भूतदुस्तरसुखनिस्तीरनिजानंदेत्यादिनित्यमहोक्तगद्येन-
पद्येन च पूर्वोक्तप्रकारेण मंगिणीतालादिना श्रीबलिं दद्यात् ॥ अथ मूलेवराग्रंतः स्वेष्टप्रार्थना ॥

‘ मध्येगृहमिति ’ हा श्लोक ब्रह्मण व त्याचा मंत्र ब्रह्मण ब्रह्मा व आठ दिक्पाल यांना अर्घ्य द्यावा हा व्र-
ह्मबलि आहे, ‘ ओं समस्तेति ’ हे गद्य व नित्यमहामधील पद्यानें मंगिणी तालावर श्रोत्रलि द्यावा. यानंतर मूल
पीठावर इष्टप्रार्थना करावी. शान्तिः क्षिरोधृतेति हे तीन श्लोक ब्रह्मण शुभानुष्ठान करावे.

‘ प्रक्षीणिति ’ हा श्लोक ब्रह्मण जिनेश्वराचे विसर्जन करावे. ‘ प्रमादादिति ’ ब्रह्मण क्षुमापणपूर्वक पं
चांग नमस्कार करावा.

जय जय जिन शश्वत० ॥ शांतिः शिरोधृतेत्यादिपद्यत्रये कृतस्तुतिपाठाच्छुभधानम् ।
प्रक्षीणेत्यादिना जिनेश्वराविसर्जनम् ॥ प्रमादादित्यादिना क्षमापणापूर्वकं पंचांगप्रणामः ।

मोहध्वातविदारणमित्यादिना गमनापृच्छनम् ॥

इत्थं विधत्ते जिनपुंगवस्य महाभिषेकोत्सवसंविधि यः ॥

भेरौ सुरैर्द्वैश्च महाभिषेकं प्रपद्यतेऽमुत्र , स धर्मेनेभिः ॥ १५ ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि महाभिषेकविधिर्नाम
त्रयोदशपरिच्छेदः ॥ १३ ॥

‘मोहध्वातैति’ हा श्लोक ह्यनूना जाण्याविषयी परवानगी द्यावी.

‘इत्थमिति’ याप्रमाणे जो भव्य हा अभिषेकोत्सवविधि करितो त्याचा मेरुपर्वतावर इंद्रादिकाकडून अभिषेक होतो.

याप्रमाणे नेमिचंद्र विरचित प्रतिष्ठातिलकांतील तेरावा परिच्छेद संपला.

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

अथैकादशविधकुम्भन्यासाविधिः ॥
उत्तानां वक्ष्यमाणानां घटानां न्याससिद्ध्ये ॥
एकादशविधान्वक्ष्ये कुम्भन्यासान्यथाक्रमम् ॥ १ ॥
नवानां तत्र कुम्भानां न्यासः प्रथम इष्यते ॥
षोडशानां द्वितीयः स्यात्तृतीयः पञ्चविंशतेः ॥ २ ॥
वैकपञ्चाशतस्तुर्य एकाशीतिस्तु पञ्चमः ॥
षष्टोऽष्टशतकुम्भानां द्विनिघ्नानां तु सप्तमः ॥ ३ ॥
त्रिनिघ्नानां चतुर्घ्नानामष्टमो नवमः क्रमात् ॥
सप्ततुःपञ्चशत्यास्तु दशमः परिकीर्तितः ॥ ४ ॥

चौदावा परिच्छेदः

अकरा प्रकारचा कुंभरचनेचा विधि.

१-१० आतां या परिच्छेदांत ११ प्रकारचा कुंभरचनेचा विधि आली यथाक्रमे सांगतो. पहिल्या रचनेत नव असतात, दुसऱ्या रचनेत १६ असतात. तिसऱ्या रचनेत २५ कुंभ असतात, चौथ्या रचनेत ४९ कुंभ

अष्टोत्तरसहस्रस्य न्यास एकादशो मतः ॥
 षष्ठादिसर्वन्यासेषु मध्ये वीथिद्वयं त्यजेत् ॥ ५ ॥
 पादेनाधिकमंले तन्यूनं षष्टे च सप्तमे ॥
 सूत्राणां वक्ष्यमाणानामर्धं पूर्वग्रसर्धकम् ॥ ६ ॥
 उत्तराग्रं भवेत्तैस्तु कुर्यात्कुंभप्रमांशकान् ॥
 प्रागेव सर्वकुंभानां प्रमाणं प्रतिपादितम् ॥ ७ ॥
 पूर्वपूर्वाग्रसूत्राणि पिष्टल्लिप्तानि पातयेत् ॥
 प्रथमे त्वष्टसूत्राणि सर्वांशेषु घटान्यसेत् ॥ ८ ॥
 न्यासे द्वितीये द्विःसप्तसूत्राण्यन घटान्यसेत् ॥
 कोणेऽन्वैकैकमाशामु द्वौ द्वौ च चतुरोत्तरे ॥ ९ ॥

असतात्, पाचव्या रचनेत ८१ कुंभ असतात्, सहाव्या रचनेत १०८ कुंभ असतात् व सातव्या रचनेत २१६ कुंभ असतात्, आठव्या रचनेत ३२४ कुंभ व नवव्या रचनेत ४३२ कलश आहृत, १० व्या रचनेत ५०४ कलश व ११ व्या रचनेत १००८ कलश असतात्, सहाव्या रचनेला धरुन अकराव्या रचनेपर्यंत मध्यमार्गी दोन ओळी सोडाव्यात पहिल्या रचनेमध्ये आठव्या चार, रेवा व उभ्या चार रेवा असाव्या दोरीला रंग ला उन तिच्या द्वारे जमिनीवर आठव्या व उभ्या रेवा काढाव्यात, अन्ना रीतीने कुंभ ठेवण्याकरिता घरे पाडावीत, पहिल्या रचनेत आठ घरामध्ये आठ कुंभ ठेवावेत, दुसऱ्या रचनेत आठव्या सात व उभ्या सात अशा रेवा आळाव्यात, यात घरे छत्तीस होतात, यामध्ये कोपऱ्याच्या घरामध्ये एक एक कुंभ ठेवावा, मधील दिशांच्या घरामध्ये दोन दोन कुंभ ठेवावेत, मधील घरामध्ये चार कुंभ ठेवावेत, तिसऱ्या रचनेत १९ सूत्रे अर्थात्

तृतीये षोडशैश्च स्युः सूत्राण्यत्र घटा मताः ॥
 प्रतिदिकं त्रय एकैको विविधुः स्थानघातरे ॥ १० ॥
 चतुर्थे विंशतिसूत्राण्यत्र संस्थापयेद्घटान् ॥
 चतुरः प्रतिकोणं स्यात्प्रतिदिकषण्णवांतरे ॥ ११ ॥
 चतुर्विंशतिसूत्राणि पंचमे स्थापयेद्घटान् ॥
 प्रतिदिकप्रतिकोणं च मध्ये च कलशाल्मवान् ॥ १२ ॥
 षष्ठे सूत्राणि तु त्रिंशद्ब्रह्मदंडे चतुर्थके ॥
 षष्ठे वृत्तं घटान्सप्त स्थापयेदेकमंतरे ॥ १३ ॥
 सप्तमेऽष्ट्याब्धिसूत्राणि न्यस्येद्ब्रह्मत्रये घटान् ॥
 षष्ठे च नवमे भागे वृत्तं सप्तातरेककम् ॥ १४ ॥

आडव्या आठ व उभ्या आठ अशा सोळा रेधा अस्तात प्रत्येक दिशेश तीन तीन कुंभ व त्रिदिशामध्ये एक एक कुंभ आणि मध्यमार्गी ९ अशा रीतीने २५ कुंभ असतात.

११-चौथ्या रचनेत २० खर्चे अस्तात अर्थात् आडव्या १० व उभ्या १० अशा २० रेधा आब्रहेह्या असतात. प्रत्येक कोपण्याला चार चार कुंभ असतात प्रत्येक दिशेश सहा सहा कुंभ असतात. व मध्यमार्गी नउ नउ कुंभ असतात.

११-१२ पांचव्या रचनेत आडव्या १२ व उभ्या १२ अशा २४ रेधा आब्रह्मव्यात. प्रत्येक दिशेश, प्रत्येक कोणाला व मध्यमार्गी नउ नउ कुंभ स्थापन करावेन सहाव्या रचनेत आडव्या १५ व उभ्या १५ अशा ३० रेधा

अष्टमे खेषु सूत्राणि बाह्यात्षष्ठात्त्रये युगम् ॥
 दशमे तिथिसंख्याः स्युर्वचमेकोत्तरे घटः ॥ १५ ॥
 नवमेष्टसु सूत्राणि बाह्यात्षष्ठात् त्रये युगे ॥
 दशमे द्वादशे वृत्तं तिथिमांस्त्वंतरेककः ॥ १६ ॥
 दशमेष्टसु सूत्राणि बाह्याच्चतुर्षु सप्तमात् ॥
 त्रितये द्वादशैकैकावृत्तिमेकोन्तरे घटः ॥ १७ ॥

बसुगिरिभित्तिसूत्राण्यंतिमे पंचकैत्यादातिपदयुगमांशे तच्चतुष्के त्रिके च ॥
 तिथिभित्तिकलशांश्चाष्टादशशे सुवृत्तं पृथुतरघटमेकं स्थापयेत्सर्वमध्ये ॥

बाह्यावरणकुंभेषु पूर्वाद्याशाक्रमात्सुधीः ॥

जलादिस्नपनद्रव्यं सर्वं च परिपूरयेत् ॥ १९ ॥

अंतःकुंभेषु सर्वेषु केवलं विमलं जलम् ॥

असत्तत् वाहेरील दोन दोन घरामध्ये चौल्या घरामध्ये व सहाव्या घरामध्ये सात सात कुंभ अपत्तत् व मध्ये एक कुंभ असतो.

१४-१८ सातव्यामध्ये १२ भूत्र आहेत अर्थात् उभ्या आडव्या एकवीस एकवीस रेधा सप्तजाव्यात-
 वाहेरील तीन तीन पंक्तीमध्ये, माहाव्या व नवव्या पंक्तीमध्ये सात सात कुंभ स्थापन करून मध्यमार्गी एक
 कुंभ स्थापवा. या सर्व कुंभांची रचना कशी अमते हे यांच्या नकाशावरून समजेल. येथे करण्या यावी
 नसून थोडकें लिहिले आहे.

मध्यकुंभयुते न्यासे कोणकुंभाश्च संमताः ॥ २० ॥

इत्थं निवेशितघटोदरपूरितैर्यः । पंचासृतैर्जिनपतेः कुहतेऽभिषेकम् ॥

सोयं सूरैः सुरगिरावभिषेकमेत्य लोकार्चितः खलु भविष्यति धर्मनेमिः ॥

इत्यहं प्रतिष्ठासारसंप्रहं नोभिचंद्रं देवात्रिचिंते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि कलशन्यासाविधिर्नाम चतु-

र्दशः परिच्छेदः ॥

इति विस्तरप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥

१९ बाहेरील आवरणाच्या कुंभामध्ये पूर्णदि दिशांथा क्रमानें जलादिअभिषेकाचीं द्रव्यें भरून ठेवावीत व आंतील सर्व कुंभामध्ये फक्त शुद्ध पाणी भरणें

२० याप्रमाणें पंचासृतांनीं भरलेल्या या कुंभांनीं जो जिनेश्वराचा अभिषेक करितो त्याचा मेरुपर्वतावर देवाकडून अभिषेक होतो व तो जगत्पूज्य होऊन धर्मरूपी चक्राची धाव रनतो.

याप्रमाणें प्रतिष्ठासारसंग्रहामध्ये नेमिचंद्रदेवांनीं रचलेला कलशन्यासाग्रीवि नांवाचा चौदावा परिच्छेद संपला.

याप्रमाणें सविस्तर प्रतिष्ठाविधि संपला

शांतिहोमं च तद्रात्रौ सर्वविघ्नप्रशांतये ॥
 एवं प्रतिदिनं कार्यं बुधैरवभृतावधेः ॥ ४ ॥
 विघ्नशांतिकरः शांतिहोमो नित्यं मुनेर्मतः ॥
 रोगशांत्यर्थिनः शस्तमौष्ट्यं केन वार्यते ॥ ५ ॥
 तृतीयेऽन्दिह ध्वजारोहं द्वितीयोत्सवसंज्ञकम् ॥
 विदध्यादथ तद्रात्रौ भेरीताडनसंविधिम् ॥ ६ ॥
 चतुर्थस्नानपर्यंतं श्रीबलेः समनंतरम् ॥
 ध्वजदेवबलिं कुर्यात्पूजादौ घोषणामपि ॥ ७ ॥
 चतुर्थे दिवसे प्राणहे लघुशांतिकपूर्वकम् ॥
 मंडपेद्रं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद्भूषणोत्करैः ॥ ८ ॥
 पंचमेन्दिह ततः प्राणहे बृहच्छान्तिकपूर्वकम् ॥
 वेदीद्वयं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद्भूषणोत्करैः ॥ ९ ॥

तस्य करावा. तदनंतर दुसरे दिवशीं पंचमंडलपूजन विन्ही मंगलाल मध्य अर्हताचा अर्थीत व पूजन आणि श्रीबलि हा विधि करावा. ४-५ त्याच रात्रीं मर्व विघ्नशांतीस्तय शांतिहोम करावा. हा शांतिहोम अद्भुतपुना-
 नाच्या विधीपर्यंत दसराज करावा हा शांतिहोम नित्य करावा अमे-इन्द्रादि आचार्यांचे ज्ञाने आहे वरो-
 वर आहे रोगशांत्यर्थ उत्तम औषध घेऊ नये अमे कंण बरे झणे इ १ ६-८ तिनरे दिवशीं ध्वजारोहण विधि
 करावा व रात्रीं भेरीताडन नांवाचा विधि करावा. चतुर्थस्नान क्रिया करीपर्यंत श्रीमलिविघ्नोच्चा नतर हज्जदे-

वेदीमंडपनिर्माणं मुनेरस्यापि संमतम् ॥
 प्रस्तुतार्थक्रियासिद्धेरन्यथानुपपत्तिः ॥ १० ॥
 वा स्तुपूजान्वितं तच्च निर्माणं शोभनं मतं
 शांतिकं वास्तुपूजात्र भवेद्वलिविहारयुक् ॥ ११ ॥
 अथ तीर्थोदकादानं कार्यं षष्ठे दिने दिवा ॥
 अचात्यसौधविधानां प्रतिष्ठा चेद्विधित्सता ॥ १२ ॥
 चात्यार्चान्यसने नेष्टं तस्य तत्स्थानयापनात् ॥
 त्रिधोपवासं तदनु स्वीकुर्याद्गुरुसाक्षिकम् ॥ १३ ॥
 जलाधिवासनं कुर्यात्तद्रात्रौ होमकर्म च ॥

ववावलि हा विधि करावा. चौथ्या दिवशीं प्रातःकालीं लघुशांतिकविधि करून मंडपप्रतिष्ठा करावी मंडप भूषणानीं सुशोभित करावा. ९-१० पांचव्या दिवशीं मोठा शांतिकविधि करून दोन वेदींची प्रतिष्ठा करून त्याभूषणानीं शोभित कराव्यात. वेदीमंडप वनविणें हें इंद्रनदि आचार्यांना मान्य आहे कारण अपर्युक्त क्रिया त्या शिवाय होत नोंहात.

११-१४ तें वेदिकानिर्माण वास्तुपूजेसहित करणें. उत्तम बलिबिहारनें युक्त असें शांतिक व जिनपूजनही करावें. तदनंतर अचल जिनविद्याची प्रतिष्ठा करावयाची असेल तर महाव्या दिवशीं तीर्थोदकादानविधि करावा. चलजिनप्रतिमाप्रतिष्ठेला हा विधि करूं नये । तदनंतर गुरुपाक्षपूर्वक अन्न, खाद्य, व लेह्य यांचा त्याग प्रतिष्ठाविधि पूर्ण होईपर्यंत करावा. याच रात्री जलाधिवासन, होमकर्म व मंदिराच्या चारी दिशेला शांति शुद्धि कर्यात विमानशुद्धि करावी.

विमानस्य चतुर्दिक्षु शांतिशुध्यभिधानकम् ॥ १३ ॥
 विमानशुद्धिं कृत्वाय तद्विषस्य यथोचितम् ॥
 दर्भशय्याविधिं कुर्यात्प्रत्युषस्यंतरालये ॥ १५ ॥
 सप्तमेऽन्दि महायंत्रमाराध्य च विभूष्य च ॥
 न्यसेत्स्नपनवेद्यग्रे त्रयोदशशतं घटान् ॥ १६ ॥
 तद्वेद्यां स्थापयेत्पाठं पंचमंडलमूर्धनि ॥

इति पूर्वक्रिया

स्नानव्रतादिशुद्धः सन्धृतवस्त्रोपवीतकः ॥
 चतुःप्रतीद्रसहितः कृतेर्यापथशोधनः ॥ १ ॥
 आचार्यानुज्ञया सिद्धभक्तिं च सकलीक्रियाम् ॥
 कृत्वा समंत्रमिड्यांगपातद्रव्यं विशोध्य च ॥ २ ॥
 भूषणैर्बहुभिः स्वं च प्रतीद्रानपि भूषयेत् ॥

१५ जिनप्रतिमेचा दर्भशय्याविधिं प्रातःकालीं जिनमंदिरामध्ये करावा.
 १६ सातव्या दिक्शी महायंत्राची आराधना करून स्नानवेदीच्या पुढे ११३ घट ठेवावेत व वेदीवर पंच-
 मंडलाच्या मस्तकावर सिंहासन स्थापवें. ही सगळी पूर्वक्रिया करून
 १-४ स्नान व व्रतें यांनी शुद्ध होउन वस्त्र व यज्ञोपवीत धारण करून चार प्रतीद्रासहित ईर्यापथशोधन
 ही क्रिया करावी. आचार्याच्या आज्ञेने सिद्धभक्ति व सकलीकरण करून मंत्रसहित पूजाद्रव्यें शुद्ध करून

महाभिषेकविधिना स्थापिते भद्रविष्टरे ॥ ३ ॥

दर्भशय्यास्थितं विबमानीय स्थापयेत्ततः ॥

पंचमंडलमाराध्य स्थापयेदष्टतद्वटैः ॥ ४ ॥

नीराज्याष्टविधद्रव्यैर्जप्त्वाष्टशतपुष्पकैः ॥

पुनः पंचोपचारेण स्नापयेच्छेषतद्वटैः ॥ ५ ॥

चतुर्विधावतरणं चतुःकुंभाभिषेचनम् ॥

पुष्पांजलिः सुगंधोदसनपनं च समर्चनम् ॥ ६ ॥

तद्विंशस्थापनं मूलवेदीयंत्राग्रविष्टरे ॥

मूलविंशसने स्वर्णशलाकाविनिवेशनम् ॥ ७ ॥

संप्रोक्षणं चतुःकुंडप्रतिष्ठाहोमसंविधिः ॥

मुखवस्त्रावृत्तिः कांडस्थापनं चाष्टधार्चनम् ॥ ८ ॥

भूषणीनीं स्वतःला व प्रतीद्रीनाही भूषित करावै. दर्भशय्येमध्ये असंभल्या जिनप्रतिमेल भद्रसिंहासनावर
स्थापावै. पंचमंडलाची आराधना करून आठ कलशांनीं प्रतिमेचा अभिषेक करावा.

५-आठप्रकारच्या द्रव्यांनीं नीराजन करून १०८ पुष्पांनीं जप करावा व पुनः चाकीच्या कलशांनीं पंच-
चोपचारानें अभिषेक करावा. ६ चारतन्हेंचा अवतरण-विधि करून चार कलशांनीं अभिषेक करावा पुष्पांजलि
समर्पण करून, गंधोदकाभिषेक करून पूजा करावी. ७-मग विंभाची मूलवेदीच्या यंत्राच्या पुढील सिंहासना
वर स्थापना करावी. व सिंहासनापाशीं सुवर्णशलाका ठेवावी. संप्रोक्षणविधि करून चारकुंडामध्ये प्रतिष्ठा होम

नानासुमंगलद्रव्यार्चनं पुष्पजपस्तपः ॥
 पुष्पजससुगंधादिद्रव्यैः सौवर्णतालैः ॥ ९ ॥
 नयनोन्मीलनं तेन गन्धेनोद्वर्तनं ततः ॥
 मुखवत्त्रापसरणं पुष्पाञ्जलिस्थाशिषः ॥ १० ॥
 आराधनं नृत्यगीतवाद्यैर्नानाविधस्तवैः ॥
 चैत्यादिभक्तिव्रित्तस्तवनं संघपूजनम् ॥ ११ ॥
 वेदिस्थदेवतापूजाधामदिव्जपालकार्चनम् ॥
 षड्द्वारदेवताभ्यर्चा ग्रामदिव्जपालपूजनम् ॥ १२ ॥
 विहारः परया भूत्या तदुद्घोषणपूर्वकम् ॥
 विहारानंतरं पंचविंशत्या स्नपनं घटैः ॥ १३ ॥
 क्षमापणनमस्कारपूर्वं सर्वविसर्जनम् ॥
 ततस्तिस्तृषु संध्यासु नित्यं नित्यमहोत्सवः ॥ १४ ॥

विधि करावा. प्रतिमासुख वस्त्रां अञ्जद्वयैः चर्णाचीं स्थापना करावी व अष्टद्रव्यां पूजा करावी. अनेक सुमंगल द्रव्यांनी पूजा करून मग पुष्पजप करावा. सुगंधद्रव्यांनी नयनोन्मीलनविधि करावा. गंध प्रतिमेच्या सर्व अवयवाला लावावे. मुखवत्त्र काढून पुष्पाञ्जलि, आश्विर्वाद, आराधन हे करावेत. नृत्य, गीत, वादित्र व अनेक स्तुति, चैत्यादिभक्ति यांनी स्नवन करून संघ च। आदरमत्कार करावा. १२-१५ वेदिस्थ देवतांची पूजा धामपूजा, दिक्पालपूजा, षड्द्वारदेवतापूजन, ग्रामदिक्पालपूजन, हे विधि करावेत. विहारघोषणा करून मोठ्या भाटाने श्रीजिनाचा विहारविधि करावा विहारानंतर २१ कलशानी स्नपन करावे. क्षमापण नमस्कार हे विधि

चतुर्थेऽह्नि महास्नानविधिश्चावभृथावह्यः ॥
 अभिषेकक्रियां कृत्वा समस्यर्घ्यं श्रुतं गुरुम् ॥ १५ ॥
 गंधोदकभृतं कुंभं यष्ट्रं दद्यान्मुदाशिषः ॥
 शेषां च सर्वभग्व्येभ्यो दद्यात्प्रागुदिताशिषः ॥ १६ ॥
 यष्टा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोचितम् ॥
 अथावरोह्य तद्रात्रौ प्रासादे स्थापयेद् ध्वजम् ॥ १७ ॥
 पूर्ववत्तेन भालेख सर्वेषां तच्छुभाय च
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं विभोः ॥ १८ ॥
 शान्तिधारां ततः शान्तेर्बालिकर्मक्षमापणम् ॥
 गमनापृच्छनं पश्चात्कृतकर्मफलार्थिनाम् ॥ १९ ॥

करून सर्वांचे विसर्जन करावें. तदनंतर तिन्ही सध्याकालांत नित्यमहात्मव करावा. यानंतर चौथ्या दिवशी अवभृथस्नान हा विधि करावा अभिषेकक्रिया करून ब्राह्म व गुरुदी पूजा करावी
 १६ यजमानाला गंधोदकांनं भरलेला कुंभ आशीर्वाद(सह द्यावा. व सर्व भगंनाना शेपा (जिनयादार्चित गंध, पुष्प, अक्षत व फळे) ही आशीर्वादानह द्यावी. १७ यजमानानें यथाशक्ति व यथायोग्य आदर करावा. तदनंतर त्या दिवशी रात्रौ ध्वज उतरवून तो मदिरावर स्थापावा. १८—२० हा ध्वज पूर्वीप्रमाणे शोभून सर्वांच्या कल्याणाला कारण होतो यानंतर देवांचे विसर्जन व जिनानें आत्म्यामर्ष्ये आरोपण करावें. शान्तिधारा, शान्तिशलि, कर्मक्षय, जाण्याविषयी परवानगी देणें, केलेल्या पुजेचे फलाची याचना, आशीर्वाद देणें, गुरुसन्धीनं दीक्षा त्याग, शान्तिभक्ति या क्रिया

आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाक्षिकम् ॥
 शांतिभक्तिं च कृत्वेद्रः प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥ २० ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥
 सत्कृत्य भक्त्या भव्यास्तं सर्वे यांतु यथायथम् ॥ २१ ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मासि मासि च ॥
 आवर्षादथ ऊर्ध्वं तु वर्षे वर्षे च शक्तिः ॥ २२ ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोऽप्युत्तरत्वाभिधीयते ॥
 इति मध्यप्रतिष्ठाया विधिः सर्वो निरूपितः ॥ २३ ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचितं लक्षणादिकम् ॥
 प्रागुदीरित एवात्र प्रयोगोऽपि प्रयुज्यताम् ॥ २४ ॥
 यथोचितं समस्तानां कर्मणां कर्मकोविदैः ॥
 इत्थं विधत्ते बहुभक्तियुक्तो मध्यक्रमेणापि जिनप्रतिष्ठां ॥

करुण ही प्रतिष्ठाक्रिया समाप्त करावी. २१-२४ प्रतिष्ठा ज्याने पूर्ण केली त्या इंद्राचा यजमानानें चांगला
 सत्कार करावा. सर्व भक्त्यानीही त्याचा आदर करावा व आपल्या स्थानी जावें. पुढे प्रत्येक महिन्याला
 प्रतिष्ठेच्या दिवशीं उत्सव करावा. याप्रमाणें एक वर्षपर्यंत करावें. पुढे प्रत्येक वर्षी करावा. या उत्सवाचा

ओ देशकालाद्याचितामुपैति स धर्मेनेभिः परमप्रतिष्ठाम् ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठसारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि मध्यमप्रतिष्ठाविधि-
नाम पंचदशः प्रबंधः ॥

॥ इति मध्यमप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥ ॐ ॐ

विधि व प्रकार आम्ही पुढें सांगणार आहोत. याप्रमाणें मध्यम प्रतिष्ठेचा विधि सांगितला. जें येथें सां-
गितलें नाहीं तें योग्य असें लक्षणादिक अन्य ग्रंथांतून घ्यावें. विद्वानांनीं यथायोग्य मार्गे सांगितलेल्या क्रियांचा
ही येथें उपयोग करावा २५ याप्रमाणें बहुमक्तीनें जो ही गुजिनाची मध्यमप्रतिष्ठा करितो तो धार्मिक देश
व काल यांना योग्य अशा उत्कृष्ट प्रतिष्ठेला पावतो.

याप्रमाणें नेमिचंद्रविरचित प्रतिष्ठातिलक ग्रंथातील मध्यमप्रतिष्ठा वर्णनाचा १५ वा प्रबंध समाप्त झाला ॥

षोडशः परिच्छेदः ।

अथ संक्षेपप्रतिष्ठाविधिः ॥

अथ संक्षेपतो वक्ष्ये प्रतिष्ठाविधिलक्षणम् ॥
 संक्षेपतोऽपि सा कार्या देशकालानुसारतः ॥ १ ॥
 तत्र पूर्वं प्रतिष्ठायाः पंचमेऽन्त्यंकुरार्पणम् ॥
 ततः प्राक् क्रियतामिदप्रतिष्ठात्रापि मध्यवत् ॥ २ ॥
 सर्वविघ्नप्रशान्त्यर्थं शांतिहोमविधिर्बुधैः ॥
 ततः प्रभृति कर्तव्यो यावन्चावभृथक्रिया ॥ ३ ॥

संक्षेपानेन प्रगुपस्थाविधिः

१-४ अतां मी संक्षेपानेन प्रतिष्ठाविधि मागतो. देशकालला अनुसरुन हा विधि करावा. प्रतिष्ठेच्या पूर्वी पांचव्या दिवशीं अंकुरार्पणक्रिया करावी. ही क्रिया काव्यापूर्वी मध्यम प्रतिष्ठेमध्यें जसे अंकुरार्पण क्रिया येच्या पूर्वी इंद्रप्रतिष्ठा करितात तशी येथेही क्रिया करावी. सर्व विघ्ने नाहीं होण्याची रतां अबभृथ क्रिया होईपर्यंत शांतिहोम करीत जावें. दुसरे दिवशीं सत्ताळी लघुश्रातिपूर्वक मंडपाची प्रतिष्ठा करुन भूषणांनीं तो सुशोभित करावा. ५-७ विसऱ्या दिवशीं लघुश्रातिपूर्वक दोन वेदींची प्रतिष्ठा करुन त्या श्रुत करान्या-

द्वितीये दिवसे प्राणहे लघुशान्तिकपूर्वकम् ॥
 मंडपेदं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद् भूषणोत्करैः ॥ ४ ॥
 तृतीये दिवसे प्राणहे लघुशान्तिकपूर्वकम् ॥
 वेदीद्वयं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद् भूषणोत्करैः ॥ ५ ॥
 अथ तीर्थोदकादानं कार्यं तुर्ये दिने दिवा ॥
 अचाल्यसौधविभवानां प्रतिष्ठा चेद्विधीयते ॥ ६ ॥
 चाल्यार्चनीयतां पुष्पमंडपाख्यजलाशयम् ॥
 त्रिधोपवासं तदनु स्वीकुर्याद् गुरुसाक्षिकम् ॥ ७ ॥
 जलाधिवासनं कुर्यात्प्रत्युषस्यंतगलये ॥
 विधिनभिन्नयं प्रार्च्य यागमंडलमन्वतः ॥ ८ ॥
 समाराध्य समासेन पूर्वाह्ने पंचमेहनि ॥
 न्यस्य स्नपनवेद्याः प्राक् सम्मार्जनघटाष्टकम् ॥ ९ ॥

त. चौथ्या दिवशीं दिवसा तीर्थोदकादानविधिं करावा. (अचल प्रतिमांची प्रतिष्ठा करावयाची असेल तर) च-
 लप्रतिमा पुष्पमंडपानें युक्त अशा जलाशयाकडे दिवसा न्यावी. यानंतर अन्न, खाद्य, व लेह्य अशा तीन पद्दा-
 र्थांचा त्याग अशा गीतीचा उपवास पंचवे दिवशीं करावा ८-९ जिनमंदिरामध्ये प्रातःकालीं जलाधिवासवि-
 धि करून योग्यविधीनें तीन वर्षांची पूजा करावी. यानंतर यागमंडलाची संक्षेपानें आराधना करावी. तदनंतर

तद्देद्यां स्थापयेत्पीठं पंचमंडलमूर्धनि ॥

इति पूर्वकिया ॥

स्नानव्रतादिशुद्धः सन् धृतवस्त्रोपवीतकः

चतुःप्रतीद्रसहितः कृत्वैर्योपयशोधनम् ॥ १ ॥

आचार्यानुज्ञया सिद्धमार्क्तं च सकलीक्रियाम्

कृत्वा समंत्रमिज्यांगपात्रद्रव्यं विशोध्य च ॥ २ ॥

भूषणैर्बहुभिः स्वं च प्रतीन्द्रानपि भूषयेत् ॥

महाभिषेकविधिना स्थापिते भद्रविष्टरे ॥ ३ ॥

दर्भशय्यास्थितं विंशमानीय स्थापयेत्ततः ॥

पंचमंडलमाराध्य स्नापयेदष्टद्वटेः ॥ ४ ॥

अभिषेक करण्याच्या वेदीच्या पूर्व दिशेला आठ यन्मार्जन कुर्मांची स्थापना करावी. वेदीवर पंचमंडलाच्या वर सिंहासन स्थापन करावें. याप्रमाणें पूर्व विधि आहे

१-४ स्नान व्रतें इत्यादिकांनीं शुद्ध होऊन इंद्रांनं वस्त्र व यज्ञोपवीत धारण करावें. चार प्रतीद्रासहित ईर्यापयज्ञोधन करून आचार्याच्या आज्ञेनें मिद्रमार्क्त व मकलीकरण करावें. मंत्रांनीं पूजाद्रव्यें शोधून पुष्कळ भूषणांनीं स्वतः प्रतीद्र यासह भूषित व्हावें. महाभिषेकाविधीनं स्थापिलेल्या भद्रसिंहासनावर द-
मंत्रयेमन्त्रे असलेलें जिनजिन पंचमंडलाची आराधना करून आठ घटांनीं अभिषेक करावा.

तर्हिवस्थापनं मूलवेदीयंत्राग्रविष्टरे ॥

संप्रोक्षणविधिः पश्चाच्छुद्धशाल्यादिवस्तुभिः ॥ ५ ॥

मुखवत्कृतिः कांडस्थापनं चाष्टधार्चनम् ॥

नानासुमंगलद्रव्यार्चनं पुष्पजपस्ततः ॥ ६ ॥

पुष्पजससुगंधादिद्रव्यैः सौवर्णतालैः ॥

नयनोन्मीलनं तेन गंधेनोद्धर्तनं ततः ॥ ७ ॥

मुखवत्कृतिपसरणं पुष्पांजलिस्थानिभिः ॥

आराधनं नृत्यगीतवाद्यैर्नानाविधस्तत्रैः ॥ ८ ॥

चैत्यादिभक्तिव्रितयस्तवनं संघपूजनम् ॥

वेदीस्थदेवतापूजा धामदिकपालकार्चनम् ॥ ९ ॥

षड्द्वारदेवताभ्यर्चा ग्रामदिकपालपूजनम् ॥

क्षमापणं जिनेन्द्रादिसर्वदेवविसर्जनम् ॥ १० ॥

१ ११ मग ते जिनविं मूलवेदीयंत्राच्या सिंहामनावर स्थापने. तदनंतर शुद्ध साळी वगैरे पदार्थांनी संप्रोक्षणविधि करावा. जिनप्रतिमेच्या मुखावर वस्त्र आच्छादने. वाण जवळ ठेवावेत. अष्ट प्रकारे पूजा करावी. मंगलद्रव्यार्चन करावे. व पुष्पांनी जप करावा. सुवर्णपात्रांतील सुगंधि द्रव्यांनी नेत्रोन्मीलनविधि करून मंघाची उडी लावावी. यानंतर मुखवत्कृति दूर सारावे, पुष्पांजलिसमर्पण करावे आणि आश्विर्वाद, आराधन, नृत्य, गीत वादित्र, नाना स्तुति हे विधि करावेत. चैत्यादि तीन भक्ति करून संघाचे पूजन करावे. यानंतर

ततः संस्त्रापयेत्पूर्वरात्रे लोकत्रयीगुरुम् ॥
 कलशैः पंचविंशत्या शतेनाष्टाधिकेन त्रा ॥ ११ ॥
 अनंतरदिने देवमेकवारं विहारयेत् ॥
 ततः सार्यं घटैरष्टशतेन स्नापयेद्विभुम् ॥ १२ ॥
 अभिषेकक्रियां कृत्वा समम्यव्यं श्रुतं गुरुम् ॥
 गंधोदकभृतं कुंभं यष्ट्रे दद्यान्मुद्राशिषः ॥ १३ ॥
 शेषां च सर्वभन्व्येभ्यो दद्यात्प्रागुदिताशिषः ॥
 यष्टा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोचिनम् ॥ १४ ॥
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं विभोः ॥
 शांतिधारा ततः शांतित्रलिकर्मक्षमापणम् ॥ १५ ॥

वेदीवरील देवतांचे, धामदेवता व दिक्पालदेवता यांचे पूजन करून पडद्वारदेवतांचे पूजन करावे. क्षमापण करून सर्व देवतांचे विमर्जन करावे. तदनंतर रात्रीच्या पूर्वाभागी जितनाभिषेक १५ कलशांनी अथवा १०८ कलशांनी करावा.

१२-१४ लागलीच दुसऱ्या दिवशी एकत्रलेस जिनेश्वराचा विहार करवून मग सार्यकाली १०८ कुभांनी त्याचा अभिषेक करावा. पूजा करावी. शास्त्र व गुरु यांचे पूजन करून यजमानाला आशीर्वाद देऊन गंधोदककुंभ अर्पण करावा. सर्व भव्यजीवांना शेषा व आशीर्वाद द्यावा. यजमानाने संघाची यथोचित पूजा करावी. यानंतर देवांचे विसर्जन व ग्रभूला हृदयांत स्थापन करावे. १५-२० शांतिधारा. शांतित्रलि, कर्म.

गमनाप्रच्छन्नं पश्चात्कृतकर्मफलार्थनम् ॥
 आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाधिकम् ॥ १६ ॥
 शान्तिभक्तिं च कृत्वाऽत्र प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥ १७ ॥
 सत्कृत्य भक्त्या भव्यार्त्तं सर्वे यांतु यथायथम् ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मासि मासि च ॥ १८ ॥
 आवर्षादथ ऊर्ध्वं तु वर्षे वर्षे च शक्तितः ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोप्युत्तरत्राभिधीयते ॥ १९ ॥
 इति संक्षेपतश्चाहं प्रतिष्ठा प्रतिपादिता ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचिनं लक्षणादिकम् ॥ २० ॥
 प्रागुदीरित एवात्र प्रयोगोऽपि प्रयोज्यताम् ॥

विनाश, जाण्याची परवानगी, पूजाफलयाचना, आशीर्वाददान हे विधि करून गुरुच्या साक्षीने दीक्षा सो-
 ढावी. शान्तिभक्ति करून प्रातिष्ठा समाप्त करावी. प्रातिष्ठा ज्याने पूर्ण केली त्या इंद्राचा यजमानाने अतिशय आदर
 करावा व भव्यजनार्नी भक्तिने आदर त्याचा करून आपआपल्या स्थानी निघून जावे. प्रत्येक महिन्याला प्रातिष्ठेच्या
 दिवशी उत्सव करावा. याप्रमाणे एकवर्ष करावे पुढे प्रत्येक वर्षा करावा. उत्सवाचे प्रकार पुढे आम्ही सांगू
 याप्रमाणे सक्षिप्त प्रातिष्ठा आम्ही सांगितली. न सांगितलेला पण योग्य असा ही विधि येथे करण्यास हरकत नाही.

यथोचितसमस्तानां कर्मणां कर्मकोविदैः ॥ २१ ॥

इत्थं विधत्ते बहुभक्तियुक्तः संक्षेपतो वापि जिनप्रतिष्ठाम् ॥

यो वेशकालाद्युचितामुपैति स धर्मेनेमिर्निजसत्प्रतिष्ठाम् ॥ २२ ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठान्तिलकनाम्नि संक्षेपविधिर्नाम योऽनुशः
परिच्छेदः ॥

॥ इति संक्षेपप्रतिष्ठान्तिलकः समाप्तः ॥

२१-२२ पूर्वी सांगितलेखा ३१ प्रयोग विद्वान् मण्यवर्ती यैः कृता वाप्रमाणं ओ भक्तिमान् भव्य
संक्षेपाने प्रतिष्ठा कस्ति तो देशकालानुसारं स्वतन्त्र्या प्रतिष्ठिता पात्रतो.

यायमाणे नेमिचंद्रदेवविरचित प्रतिष्ठान्तिलक ग्रंथनील मंत्रिष प्रतिष्ठान्तिभीता योजाना परिकल्पेद गंपला. ॥

अथ सप्तदशः परिच्छेदः ।

अथ सिद्धप्रतिष्ठाविधिः ॥

अथ सिद्धप्रतिमादिप्रतिष्ठाविधानान्यभिधायामः ।

संक्षेपाहृतप्रतिष्ठावत्प्रतिष्ठावधिरिच्यते ॥

सिद्धादीनां प्रयोगे तु विशेषः प्रतिपाद्यते ॥

तद्यथा—

वचनम् ॥ सिद्धप्रतिष्ठादिनात्पूर्वं पंचमे दिनेऽङ्कुरार्पणं तदिनाद् द्वितीयदिने मंडपप्रतिष्ठां ततस्तृतीयदिने वेदीप्रतिष्ठां च ततश्चतुर्थदिने रात्रौ उपवासमादाय जलाधिवासनं विमानशुद्धिं दर्भशयनं चारुनित्रयार्चनं च पूर्ववद्विनाय वेदिकायां पंचवर्णः सिद्धचक्रोद्धरणं विदध्यात् ॥

‘अथेति’—आतां सिद्धप्रतिमा, आचार्यप्रतिमा वगैरुक्त्या प्रतिष्ठां च प्रकार आम्ही सांगतो संशेषाने अर्हन्ताची प्रतिष्ठा करण्याचा जो विधि आहे तमाच मिद्धादिनां कथा प्रतिष्ठाचा आहे. पांढु कांही विशेष आहे तो याप्रमाणें:—सिद्धप्रतिष्ठेच्या पूर्वी पंचव्या दिशी अङ्कुरार्पणविधि करावा. दुसरे दिवशीं मंडपप्रतिष्ठा विधि, तिसरे दिवशीं वेदीप्रतिष्ठा, चौथे दिवशीं रात्रौ उपवासमाची प्रतिष्ठा करून जलाधिवासन, विमानशुद्धि, दर्भशयन, तीन अर्घांचे पूजन, हे विधि पूर्णत्वा करून वेदिकेवर पांच रगानों भिद्धचक्राचा उद्धार करावा.

ऊर्ध्वोद्यो रयुत सविंदु सपरं ब्रह्मस्वरात्रोष्ठितम् ॥
वर्गपूतिदिगतांबुजदलं तत्पंधितत्वान्वितम् ॥
अतःपत्रतटेष्वनाहतयुतं ह्रींकारसंवेष्टितम् ॥

देवं ध्यायति यः स मुक्तिसुभगो वैरीभक्तरीतिवः ॥ १ ॥

इति सिद्धचक्रमुद्धृत्य ॥ ओं ह्रीं अहं असि आ उसा अनाहतविद्याधिपते एहि
२ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ ठ ठ । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वषट् । ओं ह्रीं अहं
असि आ उमा अनाहतविद्याधिपते जलं गृहाण २ नम इत्यादिभिर्मंत्रैराब्रह्मनादिपूवकमभ्यर्च्य
हेमादिपात्रे हेमादिलेखन्या तिलकद्रव्यैः सिद्धचक्रमुद्धृत्य तन्मंडलमध्ये विन्यस्य ॥

ओं ह्रीं अ सि आउसा अनाहतविद्यायै नमः इति मूलमंत्रेण अष्टोत्तरशतवारं जालादिपु-
ण्यैर्ज्ञानमुद्रया सिद्धपरमेष्ठिध्यानेन समाराध्य । दर्भशय्यास्थितमिद्धाविंशमानिय ।

उत्तरवेद्यां स्थापनपीठे निवेक्ष्य पूर्ववद्धूलीकलशेनाभिषिच्यष्टसम्मार्जनकलशैः पूर्वमंत्रैरङ्गकार-
शुद्धिं विधाय प्राक्तनयंत्रोपरि विष्टरे संस्थाप्य प्रतिष्ठेयनिरूपणं कृत्वा ' नमस्ते पुरुषार्थाना ' भित्त्या

' ऊर्ध्वोद्यो इति ' खालीं आणि वर रेफानें युक्त अमल्लया हकाराला ' हूं ' ह्या व्रीजाक्षराला ओंकारानें
वेष्टित करावें, आणि त्याच्या भोवतीं स्वराक्षरांचें वलय लिहवें त्या वलयाला सभोवतीं कमलपत्राकार आठ
दलें करावीत. त्या प्रत्येक दलांत क्रमानें स्वर व कवर्ग, चमर्ग, टवर्ग, तमर्ग, पवर्ग, यवर्ग आणि शवर्ग
हे आठ वर्ग लिहावेत त्या प्रत्येक दोन दलांच्या सांध्यांत तत्वाक्षर लिहावें. हे ह्याला तत्वाक्षर म्हणतात.

प्रत्येक दलाच्या शेवटाला अनाहत मंत्र लिहावा. ह्या अष्टदल कमलाच्या भोवतीं ' ह्रीं ' या मंत्राचें

दि सिद्धस्तोत्रं पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

जानाति बोधं यदनुग्रहेण । द्रव्याणि सर्वाणि चराचराणि ॥

दुराग्रहल्यक्तीनिजात्मरूपं । सिद्धेत्र सम्यक्त्वगुणं न्यसामि ॥

ओं च्हीं परमावगाढसम्यक्त्वगुणभूषिताय नमः इति प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्त्वा तद्गुण-
मारोपयेत् ॥ १ ॥ एवमुत्तरत्रापि विधेयम् । जानति बोधमित्यादि सप्तपद्यानि पठन् अर्चां समंतात्प-
रामृशेत् । इति गुणारोपणम् ।

वेष्टन करावें याला मंत्रगज कृपतात. जो या मंत्राच्या आकृतीचें ध्यान करितो त्याला मुक्ति प्राप्त होते व तो शशुरूपी हर्ताचा नाश करण्यास सिंहासारखा होता ' या प्रमाणें सिद्धचक्राचें यंत्र काढून ' ॐ च्हीं अर्हमिति ' इत्यादि मंत्र म्हणून सिद्धचक्राचें आन्हान, स्थापन, सन्निधीकरण करून पूजन करावें सुवर्णादि पात्रामध्यें सोने वंगरेच्या लेखणीनें तिलक करण्याच्या द्रव्यांनीं सिद्धचक्र काढून तें महालामध्यें स्थापून ' ओं च्हीं अ सि आ उसा इत्यादि ' या मूल मंत्राची ज्ञानमुद्रनें जायी वगैरेच्या पुष्पांनीं सिद्धपरमेष्ठीच्या ध्यानानें आगयना करावी. तदनंतर दर्भशय्येमध्ये उबलेल्या सिद्धप्रतिमेला आणून ती उत्तर वेदीतील स्नानपीठावर स्थापून तिचा पूर्णप्रमाणें धूलि-कलशानें अभिषेक करावा व आठ सम्मार्जन कलशांनीं पूर्व मंत्रांच्या द्वारे आकारशुद्धि करून पुर्वीच्या यंत्रावर सिंहासनावर ठेऊन प्रतिष्ठेला योग्य अशा प्रतिमेचें वर्णन करून ' नमस्ते पुरुषार्थानां ' वगैरे मिदस्तेति स्तुतावें व प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेपण करावें

' जानातीति ' हा श्लोक व ' ओं च्हीं परमेति ' हा मंत्र म्हणून सिद्धप्रतिमेमध्ये पुष्पांजलि क्षेपण करून परभावगाढ सम्यक्त्व गुणाचें आरोपण करावें. ज्याच्या प्रभावानें ज्ञान हें चराचरद्रव्यें जाणतें ज्या-च्या योगें आत्म्याचें स्वरूप दुराग्रहरहित होऊन शुद्ध बनतें, तो सम्यक्त्व गुण सिद्धामध्यें मी स्थापितो.

आहूता इव सिद्धमुक्तिवनितामित्यादि ॥ ओं 'ह्रीं' णमो 'सिद्धाणं सिद्धपरमेष्ठिन्नत्र एहि २ संवैषट् । ओं 'ह्रीं' तिष्ठ २ ठ ठ । ओं 'ह्रीं' मम सन्निहितो भव २ वषट् । आन्धानादिमंत्रः । ओं 'ह्रीं' श्रीं अहं असि आ उ सा सिद्धाधिपतये नमः । अनेन मंत्रेण कर्पूरान्वितचंदनेन तिलकं न्यसेत् । ओं 'ह्रीं' मुखवत्सं दधामि स्वाहा ॥ इति मुखवत्समंत्रः ॥

गंगादितित्थप० इत्यादिभिरधिवासनां विदध्यात् । ओं 'ह्रीं' सिद्धाधिपते प्रबुध्यस्व ध्यातुज-
नमनांसि पुनीहि २ स्वाहा । नेत्रोन्मीलनमंत्रः ॥ ओं 'ह्रीं' सिद्धाधिपते मुखवत्समपनयामि स्वाहा ।
इति श्रीमुखोद्घाटनमंत्रः ।

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥

याच प्रमाणं पुढेही 'जानाति' वगैरे सात श्लोक म्हणून प्रतिमेली स्पष्टी करून वाकीच्या सात गुणांचे आरोपण करावे.

'आहूता इवेति' हा श्लोक व 'ओं 'ह्रीं' णमो' वगैरे मंत्र; म्हणून सिद्धपरमेष्ठींचे आवाहन, स्थापन, सन्निधीकरण हें करावे.

'ओं 'ह्रीं' असिआउसा' हा मंत्र म्हणून कापरानें युक्त अशा चंदनाचा सिद्ध परमेष्ठीला तिलक करावा. व 'ओं 'ह्रीं' मुखेति' हा मुखवत्साचा मंत्र म्हणून प्रतिमेचे घुसण्ळादन करावे.

'गंगादीति' हा श्लोक म्हणून अधिवासनक्रिया करावी. ओं 'ह्रीं' सिद्धेति' हा मंत्र म्हणून नेत्रोन्मीलन क्रिया करावी. 'ओं 'ह्रीं' सिद्धाधिपते' हा मंत्र म्हणून सिद्धप्रतिमेच्या मुखवरचे वत्स काढावे.

'वारिणेति' हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून पापनाशार्थे स्वच्छ शीतल तीर्थजलानें सिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

विशुद्धानभिषिचामि सिद्धानघविशुद्ध्ये ॥

ओं ह्रीं श्रीं अहं सिद्धाधिपते तीर्थोदकेनाभिषिचामीति स्वाहा । तीर्थोदकस्नपनम् ॥ १ ॥

पुंड्रेशुचोचचूतादिस्वरसोदारधारया ॥

विशुद्धा० ॥ ओं ह्रीं पुंड्रेशुप्रमुखसैरभिषिचामि इति स्वाहा । रसस्नपनम् ॥ २ ॥

पिंगहय्यंगवीनेन नवीनेन सुगंधिना ।

विशुद्धा० ॥ ओं ह्रीं हय्यंगवीनघृतेन स्नपयामीति स्वाहा ॥ घृतस्नपनम् ॥ ३ ॥

क्षरसुधासद्वेषेण क्षीरपूरेण भुरिणा ॥

विशुद्धा० ओं ह्रीं धारोष्णगव्यक्षीरपूरेणाभिषिणोमीति स्वाहा ॥ दुग्धस्नपनं ॥ ४ ॥

दध्ना पूर्णेशरच्चंद्रचंद्रिकाधवलत्विषा । विशुद्धा० ॥

ओं ह्रीं जगन्मंगलेन दध्ना स्नपयामीति स्वाहा । दधिस्नपनम् ॥ ५ ॥

कषायद्रव्यैस्तत्कल्काथचूर्णैः सुगंधिभिः ॥

उपस्करोमि शुद्धात्मसिद्धानघविशुद्ध्ये ॥ ६ ॥

पुंड्रेशु इति हा श्लोक समंत्र लणून ऊस, नारळ, आंव यांच्या रसानें मिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘पिंगेति’ हा श्लोक समंत्र लणून लोणकढ ताज्या तुपानें श्री सिद्धाचा अभिषेक करावा.

‘क्षरमेति’ हा श्लोक समंत्र लणून अमृतप्रवाहासारख्या दुधाच्या प्रवाहानें अभिषेक करावा.

दध्नेति’ हा श्लोक समंत्र लणून पूर्णचंद्राच्या प्रकाशप्रमाणें घवल अशा दधानें मिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘रुपायेति’ हा श्लोक समंत्र लणून सुगंध रुपाय द्रव्याच्या सुगंध चूर्णाची उत्तणी सिद्धप्रतिमेला लावावी.

ओं ह्रीं दिव्यप्रभतसुराभिकपायद्रव्यकल्ककाथचूर्णरूपस्करोमि स्वाहा । उद्धर्तनाद्रिधिधानम् ॥
पवित्रमुपविबोरोरुननोरमफलोत्करैः

निर्वर्तयामि शुद्धात्मासिद्धानघविशुद्ध्यै ॥

ओं ह्रीं विचित्रमनोरमफलैरवतारयामि इति स्वाहा ॥ फलावतरणम् ॥

तीर्थभिःसञ्चतैः कुम्भैरष्टभिर्गलान्वितैः ॥ निर्वर्तयामि० ॥

ओं ह्रीं परमसुराभेद्रव्यसंदर्भपरिमलगर्भतीर्थबुसंपूर्णसुवर्णकुंभाद्यतयेन परिषेचयामि
स्वाहा ॥ कलशाष्टकाभिषेकः ॥ ८ ॥

पूतशीतलगंधैर्गंधद्रव्यादिवासितैः ॥ विशुद्धा ॥

ओं ह्रीं परमसौमनस्यनिबन्धनगंधोदकपूर्णाप्लावयामि स्वाहा ॥ गंधोदकस्नपनम् ॥ ९ ॥

ओं वाह्याभ्यंतरहेतुजात० । ओं ह्रीं निरवशेषावरण० । स्मृत्यैस्तीर्थ० । श्रीसिद्धनाथा-
न्यजे ॥ ओं ह्रीं लोकोत्तरीरधाराहारिचिदनद्रवकलमाक्षतपुजाष्टकमंदारप्रमुखकुसुमदामसुधारसस्प-

‘पवित्रति’ हा श्लोक समंत्र क्षणून नानाप्रकारेण पात्रित्र मनोहर फलानीं सिद्धप्रतिभेवरून अवतरण
क्रिया करावी

‘तीर्थति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून उत्कृष्टसुगंधिद्रव्यांनीं सुभाषित अज्ञा आठ करुशांनीं सिद्धप्रति-
भेचा अभिषेक करावा.

‘पूतेति’ हा श्लोक म्हणून उत्कृष्ट सुगंधी अज्ञा गंधोदक जलानें सिद्धप्रतिभेचा अभिषेक करावा.

‘ओं वाद्येति’ वगैरे म्हणून जलापासून अर्घ्यापर्यंत अष्टद्रव्यांनीं सिद्धप्रतिभेचें पूजन करावें. यानंतर
सिद्धभक्ति करून इष्टप्रार्थनेचा श्लोक म्हणून पुष्पांजलि क्षेपण करावें. इष्टप्रार्थनाः—पण्ण्यांना उत्कृष्ट सा-

णमो पत्त्यबुद्धाणं णमो सयंबुद्धाणं । णमो बोहियबुद्धाणं । णमो रुजुमदीणं । णमो विउलमदीणं । णमो दसपुव्वीणं । णमो चउदसपुव्वीणं । णमो अट्ठाणिमित्तकुलाणं । णमो विबुण्हट्ठिपत्ताणं । णमो विज्जाहराणं । णमो चारणाणं । णमो पणसमणाणं । णमो आगासगामिणं । णमो आसीविसाणं । णमो दिट्ठिविसाणं । इति षोडशपदानि विलिखेत् ।

ततस्तद्विधितुर्विशतिपत्रेषु णमो उगगतवाणं १ णमो दित्ततवाणं २ णमो तत्ततवाणं ३ णमो महातवाणं ४ णमो घोरतवाणं ५ णमो घोरगुणाणं ६ णमो घोरपरक्कमाणं ७ णमो घोरगुणबह्मचा-
रीण ८ णमो आमोसहिपत्ताणं ९ णमो खेलोसहिपत्ताणं १० णमो जल्लोसहिपत्ताणं ११ णमो दिप्पो-
सहिपत्ताणं १२ णमो सन्वोसहिपत्ताणं १३ णमो मणोवलीण १४ णमो वच्चोवलीणं १५ णमो काव-
वलीणं १६ णमा खीरसवीणं १७ णमो सप्पिसवीणं १८ णमो महुसवीणं १९ णमो आमियसवीणं

‘ ओ अमिआउमा स्वाहा ’ हा मंत्रानें दक्षिणं कहन उत्तरेकडे श्रीकाराला वेएन घालावें नंतर सहा कोणामध्ये अग्रतिनक फट् अशीं सहा बीजाक्षरें लिहावीत. दोन दान कोणाच्या अन्तर्गत ‘ विचक्राय स्वाहा ह्रीं सहा बीजाक्षरें उजव्या बाजूनें स्थापवात. व त्याच्यावर ‘ ओ ’ कार लिहावा. तदनंतर कोणाशी श्री, ह्री, धृति, कीर्ति, बुद्धि, व लक्ष्मी ह्या सहा देवता डाव्या बाजूनें लिहाव्यात. याच्या नोहेर वरुय करून आठ दलामध्ये ‘ णमो जिणाणं ’ वगैरे आठ मंत्र लिहावेत नंतर याच्या वगैरे पूर्वोक्तमंत्रां १६ दलामध्ये ‘ णमो ममिगणतोदाराणं ’ वगैरे १६ मंत्र लिहावेत

तदनंतर बाहेरील चौवीस पत्रामध्ये ‘ णमो उगगतवाणं ’ अमे चौवीस मंत्र लिहावेत. या मंत्रांना ह्रीं-कार मानेनें तानदा वेएन करावें व क्रोडारानें निरोध करावा व बाहेर पृष्ठीमंडल लिहावें. ओ ह्रीं इती श्री वगैरे या मंत्रानें आठ पत्रामध्ये स्थालिल्या मंत्रांची पूजा करावी. ‘ ओ णमो अरहताणं वगैरे मंत्रानें ४८ मं-

२० णमो अक्खीणमहाणसाणं २१ णमो बहुमाणणं २२ णमो लोए सत्तसिद्धायदाणं २३ णमो भयवदो महत्तिमहावरिवहुमाणण बुद्धरिसिणं २४ । इति चतुर्विंशतिपदान्धालिख्य ऱ्हीकार-
मात्रया त्रिगुणं वेष्टयित्वा कौकारेण निरुध्य बहिः पृथ्वीमंडलं विलिखेत् । ओ ऱ्हीं
इवीं श्रीं अहं अ सि आ उ सा अप्रतिचक्रे फट त्रिचक्राय झौं २ स्वाहा । अ-
नेन मध्यपूजा विदध्यात् ॥ ओ णमो अरुहंताणं । णमो जिणाणं इत्यादि ऱ्हां ऱ्हीं
ऱ्हूं ऱ्हां ऱ्हीं न्हः असि आ उ सा झौं २ स्वाहा । एते अष्टचत्वारिंशत्पूजामन्त्राः । ततो
दर्भशय्यास्थितविचरमानीय स्नपनवेदीर्षीठाग्रे निवेश्य धूलीकलशामिगेकानंतरं सर्वोपधिविमि १-
नीर्थान्भुमंभूतैः पंचाचारसंकल्पपंचकुंभैः, चतुरनुयोगसंकल्पचतुःकुंभैः, रत्नत्रयसंकल्पेन त्रिभिः
कुंभैः । क्रमादाचार्योपाध्यायसर्वसाधुविवांनामाकारशुद्धिं विधाय मूलवेदीयंत्रोपरि विष्टरे तद्विज्ञानत्र-
स्थाप्य ये येऽनगारा इति प्रागुक्तमहर्षिस्तवेनं पठित्वा विवान्समंतात्परामृश्य पुष्पाजलिपूर्वकं पंचाचारं

त्राची पूजा करगी. तदनंतर दर्भगर्भ्यत अमलेली आचार्यादि हांची प्रतिमा आणून स्नानवेदीच्या सिंहासनावर
स्थापन करावी. प्रथम धूलीकलशामिपेक करावा. नंतर सर्वोपधिविभूषित तीर्थोदकाच्या पांच कुंभांनी (त्या कुं-
भामध्ये पांच आचारांचा संकल्प करावा) आपेक करावा. प्रथमानुयोग वगैरे चार अनुगोमाचा चार कुभामध्ये
संकल्प करून व रत्नत्रयाचा तीन कुंभामध्ये मंत्रूप करून अभिषेक करावा. या रीतीने आचार्य, उपाध्याय व
सर्व साधूच्या प्रतिमांची आकारशुद्धि करून मूलवेदीच्या यंत्रावरील सिंहासनावर त्या विवांची स्थापना करावी.
'ये-येऽनगारा' हे महर्षिस्तोत्र वाचून या विवांना सर्वां करून पुष्पाजलिपूर्वक पांच आचार द-
र्शन, ज्ञान, वीर्य, चारित्र्य व तप अने पांच आचार; प्रथमानुयोग, करणानुयोग, चरणानुयोग व द्रव्यानुयोग हे

चतुर्बुधोगरत्नत्रयलक्षणगुणान् तद्विधेषु क्रमेण समारोपयेत् ॥

ओं हूं णमो आहरियाणं आचार्यपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् । ओं हूं
तिष्ठ २ ठठ । ओं हूं मम सच्चिहिनो मत्र २ वपट् । तथा ओं हूं णमो उवञ्जायाणं उपाध्याय-
परमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषडित्यादि । तथा ओं हः णमो लोए सव्वसाहूणं साधुपरमेष्ठिन्
अत्र एहि २ संवौषडित्यादि । इत्याचार्यादीनामाव्हानादिमंत्रः । ततश्च ओं हूं णमो आइ-
रियाणं धर्माचार्याधिपतये नमः इत्यादिमंत्रैः सिद्धप्रतिमावत्तिलकविधिं विदध्यात् । एवमुपाध्याय-
साधुपरमेष्ठिनोरपि विकल्प्य कल्पयेत् ओं हूं मुखवत्खं दधामीति स्थाहा । मुखवत्खमंत्रः । ओं हूं
णमो आहरियाणं आचार्यपरमेष्ठिन् जलं गृहाण २ नमः इत्यादिभिर्मंत्रैराचार्यपरमेष्ठिनमर्चयेत् ।
एवमुपाध्यायसाधुपरमेष्ठिनोरर्चनामंत्रा नियोजनीयाः । आचार्यादिनामांकितेन सिद्धप्रतिष्ठोक्तेन-

चार अनुयोग, सम्पददर्शन, सम्पद्दान व सम्पद् चारित्र अशा सर्वे गुणांचा क्रमानें या तीन प्रतिमापद्धें आ-
रोप करावा.

ओं हूं णमो आहरियाणं गंगे मंत्र म्हणून आचार्यपरमेष्ठिनें आव्हान, स्थपन, मन्त्रिरीकरण करवें
पाच प्रमाणें उपाध्याय व सर्व पाधु यांच्या आव्हानादि तांनें मंत्र म्हणून त्यांचे आव्हान, स्थापन नगर करवें.

ओं हूं णमो आहरियाण धर्माचार्याधिपतये नमः इत्यादि मंत्र म्हणून सिद्धप्रतिप्रेषमाण आचार्य प्र-
तिमेचा तिलकप्रति करावा. याचप्रमाणें उपाध्याय व सर्व पाधु यांचेहि मंत्र म्हणून तिलकविधि करावा.

ओं हूं णमो मुखवत्खं दधामे स्थाहा ' हा मंत्र म्हणून यांच्या मुखावर वस्त्राच्छादन करवें
' ओं हूं णमो आहरियाण आचार्यपरमेष्ठिन् जलं गृहाण ' वगैरे मंत्र लघुन आचार्य, उपाध्याय व

नयनोन्मीलनं आचार्यादिर्बिम्बानां कुर्यात् । ओं ह्रीं आचार्यादीनां योजिनेन मुखवस्त्रोद्धाटनमंत्रेण मुखवस्त्रोद्धाटनम् ।

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥
विशुद्धानपि सिंचामि धर्माचार्यान्स्वशुद्धये ॥

वारिणा स्वच्छ० । पाठकेंद्रान्स्वशुद्धये ॥ वारिणा स्वच्छ० ॥ सर्वसाधून्स्वशुद्धये ॥ हस्तादिस्मिन्मंत्रैर्यथोचितं योजितैराचार्यादिर्बिम्बानामभिषेकं कुर्यात् ॥ यागमंडलोक्ताचार्योपाध्यायसर्वसाधुगद्यपदैः पूजावसरप्रार्थनां कृत्वा, ओं ह्रीं लोकोत्तर्गनीरधाराहरिचंद्रनेत्यादिमंत्रवाक्यैः पूजां विदध्यात् । ततः क्रियाकांडोक्तक्रियां कृत्वाभिमनत्रार्थनाभिदं पठित्वा पुष्पांजलिं प्रकल्पयेत् । प्राज्यं माम्राज्यमस्तु० । धर्मसूत्रिप्रसादात् ॥ प्राज्यं साम्राज्यमस्तु० । पाठकेंद्रप्रसादात् ॥ प्राज्यं साम्राज्यमस्तु० । सर्वसाधुप्रसादात् ॥ ततः पूर्ववाहिसर्जनादिकमनुतिष्ठेत् । प्रानिष्ठानंतरादिनेऽवधुयस्नानादिकं पूर्वं-

मर्वसाधु यांची अष्ट द्रव्यानीं पूजा करावी तत्रयोन्मीलनाच्चा मंत्रांत आचार्य उपाध्याय व साधु यांच्या नांवाची योजना करून यांचा नयनोन्मीलनविधि मिष्टप्रतिष्ठित सांगितल्याप्रमाणें करावा. यानंतर मुखवस्त्र काढण्याचा मंत्र हाणून तें काढावे वारिणा स्वच्छशीतेन वगैरे श्लोक हाणून आचार्य, उपाध्याय व सर्व साधु यांचा पंचामृताभिषेक करावा यागमंडलात पूजेच्या वेळीं सांगितलेली आचार्य उपाध्याय व साधु यांची गद्य पद्य मंत्रांनीं स्तुति करून मग ओं ह्रीं लोकोत्तरोति ' वगैरे मंत्र हाणून अष्ट द्रव्यांनीं पूजा करावी. तदनंतर क्रियाकांडात सांगितलेली क्रिया करून इष्टप्रार्थना हाणून पुष्पांजलि समर्पण करावी ' प्राज्य साम्राज्येति ' हे श्लोक हाणून व विसर्जनाचे श्लोक वगैरे हाणून विसर्जन वगैरे करावे. प्र.

चतुष्टुत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥

इत्याचार्यादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथ श्रुतदेवताप्रतिष्ठाविधानम् ।

श्रुतदेवताप्रतिष्ठादिनात्प्राक्पंचमे दिने अंकुरार्पणं कृत्वा, अग्नित्रयार्चनपर्यंतं कर्म पू-
र्ववत् कृत्वा, वेद्या सारस्वतयंत्रोद्धरणं विदध्यात् । पूर्वकर्णिकायां 'ह्रींकारमालिख्य तद्वाह्ये हंकारं
सविमर्गं सकारं च लिखित्वा, ओं 'ह्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति सरस्वति 'ह्रीं नमः
इत्यनेन मूलमंत्रेण वेष्टयेत् तद्वाहिः पूर्वादिदिक्क्रमेण चतुर्षु पक्षेषु ओं वाग्वादिन्यै नमः । ओं भगवत्यै
नमः । ओं सरस्वत्यै नमः । ओं देव्यै नमः । इति चतुराख्या लिखेत् ॥ तद्वाहिरष्टसु पत्रेषु ओं
नंदायै नमः । ओं भद्रायै नमः । ओं जयायै नमः । ओं विजयायै नमः । ओं अपराजितायै नमः ।
ओं जंभायै नमः । ओं मोहायै नमः । ओं स्तंभिन्यै नमः इति चाष्टौ देवीलिखेत् । तद्वाहिश्च

तिष्ठन्तरं दुसरं दिवशीं अनभ्युत्थानं वगैरे कर्तुं आचार्य, उपाध्याय, साधु यांची प्रतिष्ठा पूर्णं करावी या-
प्रमाण आचार्यादिप्रतिष्ठाविधि आहे.

श्रुतदेवता प्रतिष्ठादिवसाच्या पूर्वी पांचव्या दिवशीं अंकुरार्पणं कर्तुं तीन अर्घ्याची पूजा करणं एथपर्यंतचा
मंत्र विधि पूर्वीप्रमाणे कर्तुं वेदीवर सारस्वतयंत्र लिहायें. तें या प्रमाणें: — प्रथम कर्णिकेत 'ह्रीं' 'हं' अक्षर
लिहून वाहेर 'हं' व 'सः' हीं अक्षरे लिहावीत. व या अक्षरांना 'ओं 'ह्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति
सरस्वति 'ह्रीं नमः' या मूलमंत्रानें वेढा घालावा अर्थात् यमोवती 'ओं वाग्वादिन्यै नमः' इत्यादि चार मंत्र लि-
वावेत. याचमः वाहेर आठ परामर्भ्य ओं नंदायै नमः वगैरे आठ मंत्र लिहावेत. पुनः त्याच्या वाहेर मोळा पत्रा-

षोडशपत्रेषु, ओं रोहिण्यै नमः, ओं प्रज्ज्यै नमः, इत्यादिमंत्रैः षोडश विद्यादेवीः स्थापयेत् । ततः पूर्वाध्याष्टविष्णु इन्द्राय स्वाहा इत्यादिमंत्रैश्च दिक्पालान्विन्यसेत् । पूर्वशानदिशोश्चांतराले, ओं अधोनागेश्वर्यः स्वाहा इति नागान्विन्यसेत् । पश्चिमदिक्पालोपरिष्ठाञ्च ओं ऊर्ध्वब्रह्मणे नमः इति परब्रह्म प्रतिष्ठापयेत् ॥ इन्द्रादधश्च ओं मयूरस्वाहिन्यै नमः इति नागादिदेवतां स्थापयेत् ॥ ततः स्त्रिर्माथामात्रया क्रोकारेण निरुध्य तद्वेष्ट्य बहिः पृथ्वीमंडलं लिखेदिति । ततो दर्भशय्या-स्थितबिंबमानीय स्नपनवेदीपीठाग्रे निवेष्ट्य सर्वौषधिविमिश्रतीर्थभूषणैश्चतुरनुयोगसंकल्पचतुःकुम्भैः ओं ह्रीं श्रुतदेव्याः कलशस्नपनं करोमि स्वाहेत्यनेन मंत्रेणाकारं शोधयेत् ॥ निर्मूलमोहतिमिरक्षणैकदक्षं । न्यक्षेण सर्वजगदुज्ज्वलैनकतानम् ॥ सोषेस्व चिन्मयमहो जिनवाणि नूनं । प्राचीमतो जयासे देवि तदल्पसूतिम् ॥

मध्यं ' रोहिण्यै नमः ' वगैरे सोळा विद्यादेवतांचें मंत्र लिहावेत. तदनंतर पूर्वादि आठ दिशामध्ये ' इन्द्राय स्वाहा ' वगैरे मंत्र लिहावेत. पूर्व व ईशान्य दिशांच्या मध्यमार्गी ' अधोनागेश्वर्यः स्वाहा ' हा मंत्र लिहावा पश्चिम दिक्पालाच्यावर ' ऊर्ध्वब्रह्मणे नमः ' हा मंत्र लिहावा. इन्द्रदिक्पालाच्या खाली ' ओं मयूरस्वाहिन्यै स्वाहा ' हा मंत्र लिहावा तदनंतर तीनदा मायामात्रेन व ओंकाराने यांना वेष्टन घालावें व चाहेर पृथ्वीमंडल लिहावें यानंतर दर्भशय्ये व अगलेलें श्रुतदेवतेचें चित्र आपुन लानमोदीच्या भिन्नामनावर त्याचि स्थापना करावी. सर्वौषधिविश्रित तीर्थजलांनीं भरलेल्या चार कुंभामध्ये चार अनुयोगाचा संकल्प करून त्या कुंभांनीं ' ओं ह्रीं श्रुतदेव्या ' कलशस्नपनं करोमि स्वाहा ' या यंत्रांनं अभिषेक करून आफारविशुद्धि करावी.

' निर्मलेति ' ही सरस्वती देवी मोर्दाधकाराचा नाश करणारी, सर्व जगाला प्रकाशित करणारी, अशा चिन्मय ज्योतिषा प्रसमली आहे. यास्तम हिनें अल्प प्रकाशधारक सूर्याला प्रसवणाच्या पूर्वे दिशेला जिकले

भाभवादपि दुरासदमेव श्रायसं सुखमनन्तमर्चियम् ॥
 जायतेद्य सुलभं खलु पुंसां त्वत्प्रसादत इहांव नमस्ते ॥
 धेतश्चमत्कारकरा जनानां । महोदयाश्चाभ्युदयाः समस्ताः ॥
 हस्ते कृताः शस्तजनैः प्रसादात् तवैव लोकांश्च नमोस्तु तुभ्यम् ॥
 सकलयुवतिसृष्टेरंबचूडामणिरत्नं । त्वमसि गुणसुपुष्टैर्मसृष्टैश्च मूलम् ॥
 त्वमसि च जिनवाणि स्वेष्टमुक्त्यंगमुख्या । तदिह तव पदाब्जं भूरिभक्त्या नमामः ॥
 इति श्रुतदेवीस्तवनं पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पांजलं क्षिपेत् ॥
 ततश्च ।

चारह अंगंगिज्जा दंसणतिलया चरित्तवत्थहरा ॥
 चोद्वसपुव्वाहरणा ठावे दव्वाय सुयदेवी ॥ १ ॥
 भाचारशिरसं सूत्रकृतवक्तां सुकण्ठिकाम् ॥
 स्थानेन समवायागव्याख्याप्रज्ञासिद्धौलताम् ॥ २ ॥

आहे- 'अभवादपीति' संसारअवस्थेत दुर्लभ श्रमं अचित्त्य च अनंत मोक्षमुख हे माते तुझ्या प्रसादापुळे मनुष्यांना प्राप्त होतें यास्तव आम्ही तुला नमस्कार करिता, 'चेतश्चानि' हे माते अंतःकरणास चिस्मित करणारे स्वर्गीय व मोक्षाचें ऐश्वर्य तुझ्या प्रसादानें लोकांना मिळतें यास्तव मां तुला नमस्कार करितो. हे माते तूं सर्वस्वीसृष्टिमध्ये चूडामणि आहेस. तुझ्या पावन धर्माची व गुणांची उत्पत्ति होते तूं मुक्तीचें मुख्य साधन आहेस साधुन आम्ही तुझ्या पदकमलाला नमस्कार करितो. या प्रमाणें श्रुतदेवीचें स्तवन म्हणून

वाग्देवतां श्रातृकथोपासकाध्ययनस्तनीम् ॥
 अंतकृद्दशसन्नाभिमुत्तरदशांगतः ॥ ३ ॥
 मुनिर्तंबां सुजघनां प्रक्षव्याकरणश्रुतात् ॥
 विपाकसूत्रदृवाचरणं चरणंबारम् ॥ ४ ॥
 सम्यक्त्वातिलकां पूर्वचतुर्दशविभूषणम् ॥
 तावत्प्रकीर्णकोदर्पणं—चारुपत्रांकुरश्रियम् ॥ ५ ॥
 आसदृष्टप्रवाहौघद्वयभावाधिदेवताम् ॥
 परब्रह्मपथादसां स्यादुक्तिं भुक्तिमुक्तिदाम् ॥ ६ ॥
 सर्वदर्शनपाखंडदेवदैत्यखर्गाचिताम् ॥

प्रतिमेवर पुष्पांजलिषेपणं, कर्गवै, 'वाग्देहि' श्रुतदेवीला वारा अंगे आहेत. सम्यग्दर्शन हा तिलक आहे, चारित्र्य हे तिचे वस्त्र आहे चौदा पूर्व हे तिचे आभरण आहे अग्नी कल्पना करून तिची स्थापना करावी. 'आचारेति' आचारांग हे तिचे मस्तक आहे, सूत्रकृतांग हे मुख आहे. स्थानांग हे तिचा कंठ आहे. समवायांग व व्याख्याप्रज्ञप्ति ही दोन अंगे तिचे दोन वाहु आहेत. 'वाग्देवतेति' ज्ञातृकथा व उपासकाध्ययन ही दोन अंगे तिचे स्तन होत अंतकृद्दशांग हे तिची ब्रेजी होय. अनुत्तरदशांग हे तिचे हुंगण हांग, प्रक्षव्याकरणांग हे तिच्या कमरेच्या पुढचा भाग आहे. विपाकसूत्र व दृष्टिवाद हे तिचे पाय आहेत. सम्यक्त्व हा तिचा तिलक आहे. चौदापूर्व हे जागिने आहेत प्रकीर्ण हे सुंदर वेलवृद्धीप्रमाणे आहे

'अस्तेति' श्री जिनेश्वरानां पदार्थातील सर्व पर्याय पाहिले आहेत. या सर्व पर्यायांची ही श्रुतदेवता अधिष्ठात्री आहे अर्थात् हिच्या आश्रयाने पदार्थाच्या सर्व अवस्थांचे लोकांस ज्ञान होतें. परब्रह्माच्या मार्गाचे अवलोकन करणाऱ्या लोकांना त्यादादाचे रहस्य सांगणारी व भोग आणि मोक्ष देणारी अशी ही श्रुतदेवता आहे.

जगन्मातरमुद्धतुं जगदत्रावतारयेत् ॥ ७ ॥

ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापांधकारक्षयकारिणि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वालिते सरस्वति मम पापं हन २ क्षां क्षीं क्षूं क्षौं क्षः क्षीरघवले अमृतसंभवे वं २ मं २ हं स्वाहा । एतत्पठन् प्र-
तिमायाः अंगप्रत्यंगपरामर्शं कुर्यात् । गुणारोपणम् ॥

ओं ह्रीं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापांधकारक्षयकारिणि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वालिते सरस्वति अ-
त्र एहि २ संवौषट् ॥ ओं ह्रीं अर्हन्मुख० तिष्ठ २ ओं ह्रीं अर्हन्मुख० मम सन्निहिता भव २
भयट् । आम्हानादेर्मंत्राः ॥ ततो मूलमंत्रेण तिलकं दत्वा मुखवस्त्रमंत्रेण मुखवस्त्रं दत्वा । ओं
ह्रीं श्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति सरस्वति जलं गृहाण २ नमः इत्यादिभिर्मंत्रैरभ्यर्च्य
मूलमंत्रेण नयनोन्मीलनं कृत्वा समंत्रं मुखवस्त्रमुद्धाटयेत् ॥

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥

विशुद्धामभिषिंचामि जिनवार्णीं स्वशुद्धये ॥

‘सर्वेति’ सर्वं मतांतील लोक, पांगडो, देव, दैत्य, विद्याधर या सर्वांकडून जगाची माता अशी ही श्रुतदेवता
पूजनीय आहे. यास्तव तिचा आहो उद्धार करितो.

‘ओं अर्हदिति’ हा मंत्र हाणून श्रुतदेवतेच्या प्रतिमेच्या सर्व अवयवांना स्पर्श करावा. ओं ह्रीं अर्हदिति
हा मंत्र हाणून तिचे आव्हान, स्थापन, सन्निधीकरण करावे. तदनंतर मूलमंत्राचे तिलक करून मुखवस्त्राचा मंत्र
हाणून मुखावर वस्त्र आच्छादावे. ‘ओं ह्रीं श्रीं’ हा मंत्र हाणून जलादिकांनी श्रुतदेवतेची पूजा करावी. या
नंतर मूलमंत्रान नयनोन्मीलन क्रिया करून मंत्र हाणून मुखवस्त्र उघडावे.

अथैवमाकारशुद्धिं विधाय मूलवेधां नवधौतवस्त्रं सदभिक्षतपुष्पं प्रस्तीर्य तत्र तत्प्रतिमां नि-
वेद्याभ्यर्च्य कांडाग्रदूवाग्निं प्रोक्षणं विधाय शांतिहोमं यक्षमंत्रेण कृत्वा पुण्याहं घोषयित्वा स्व-
र्णशलाकोपात्तेन स्वर्णपात्रनिहितेन हिमपयःशर्करेण सुमुहूर्ते नयनोन्मीलनं कुर्यात् ॥ ततोऽधि-
धामनादिविधिं विधाय यास्नाभरणमाल्यादिभिरभ्यर्च्य विमर्जनादिकं कुर्यात् । प्रतिष्ठानंतरदिने-
ऽवभृथस्नानादिकं पूर्ववत्कृत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥ ततः प्रभृति च तां नित्यं पूजयेत् ॥

एष एव च शेषाणां यक्षाणां स्थापनाविधिः ॥

यक्षीणां च मतः किंचिद्वेदो मंत्राश्रयो भवेत् ॥

इति गदिताविधानैः सिद्धमुख्यप्रतिष्ठाम् ॥

बहुविधाजिनभक्त्या यो विधत्तेऽत्र भव्यः ॥

उपाचितबहुपुण्यः साधु निर्विघ्न्य भोगान् ॥

त्यावर ती यक्षप्रतिमा ठेऊन दर्भे च दूर्वा याच्या अग्रभागानों प्रोक्षण विधि करून यक्षमंत्रानें शांतिहोम विधि करावा. पुण्याहवाचन करून मोन्याच्या पात्रांत अमलेले कापूर, दूध च साखर यांनी सुवर्ण शलाकेन सुमुहूर्तावर नयनोन्मीलनक्रिया करावी तदनंतर अधवासनादि विधि करून वस्त्र, आभूषणे, पुष्पमाला वगै-
रेनी पुजून विसर्जनादिक किं ग करावी. प्रतिष्ठानंतर दिवसा अमभृथस्नानादिक पूर्वाप्रमाण करून प्रातिष्ठा समाप्ति करावी. मग दररोज यक्षप्रतिमेचें पूजन करावें.

‘एषेति’ याचमंत्रानें याकीच्या यक्षांच्या स्थापनेचा विधि आहे. यक्षांच्या स्थापनेमध्ये थोडासा फरक आहे तो मंत्रांत आहे अर्थात् मंत्रप्रयोग स्त्रीलिंगी करावेत. याप्रमाणें सांगितलेल्या विधीस अनुसरून पुति-

स भवति जिनसौख्याभोधिनक्षत्रनेमिः ॥

ॐ इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठालिलकनाम्नि सिद्धादिप्रतिष्ठाविधि-
नार्म सप्तदशः परिच्छेदः ॥ १७ ॥ ॐ

छांकी र्यांत मुख्यतः करुत प्रतिष्ठा आह्ने असे हे विधि जो भयजीव करितो तो पुढील मुख्य संचय करुन
अनेक मोर्गांचा उपयोग घेउन तो स्वाभाविक सुखरूपी समुद्राला चंद्रासारसा होतो.

* याप्रमाणें नेमिचंद्र देवांनीं रचलेल्या या प्रतिष्ठालिलक ग्रंथामध्ये सिद्धादिप्रतिष्ठाविधींचे वर्णन करण्यास
१७ वा परिच्छेद समाप्त झाला. *

इत्यादिभिस्तामसिर्विचेत ॥ यागमंडोक्तमरस्वतीगद्यपद्यमंत्राक्यैरभ्यर्चयेत् । ततः श्रुतम-
क्तिं कृत्वा अभिमतप्रार्थनार्थमिमं पठित्वा पुष्पांजलिं प्रकल्पयेत् । ग्राज्यं साम्राज्यमस्तु० भवतु
च जिनदेवतायाः प्रसादात् ॥ प्रतिष्ठानंतरदिनेऽवभृथस्नानादिकं कृत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥

इति श्रुतदेवताप्रातिष्ठाविधानम् ॥

अथ श्रुतस्कंधादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

शुभे शिलादौ श्रुतस्कंधमुत्कर्ष्य सरस्वतीप्रतिष्ठावत्प्रतिष्ठापयेत् । परमागमपुस्तकमाले-
ख्य श्रुतपंचभ्यां सुलभे वा तद्वत्प्रतिष्ठापयंत्ये । अत्ताकारशुद्ध्यादिकं दर्पणप्रतिबिंबितपुस्तकस्य
विदध्यात् । ऐंद्र्युगीनाचार्यादिषु पूर्वाचार्यगुणस्य सत्तां वीक्ष्य तत्पादुकाद्वयं आचार्यादिप्रतिष्ठाव-
त्प्रतिष्ठापयेत् । प्रसिद्धसंन्यासमरणप्राप्तगुवादिर्निषेधिकां जिनगृहे निर्माण्य जिनप्रतिष्ठाकाले प्रति-

‘चारिणेति’ वगैरे श्लोकं कृण्वन् पंचामृताभिषेकं करावा, यागमंडोक्तं सांगितलेखा गद्यपद्य मंत्रांनीं पूजा
करावी, तदनंतर श्रुतभक्ति करून इष्टप्रार्थनेचा ‘ग्राज्यमिति’ हा श्लोक कृणावा व प्रष्णांजले सपर्पण करावी,
प्रतिष्ठेच्या दुमन्या दिवशी अवभृथस्नानादि विधि करावा या प्रमाण श्रुतदेवताचा प्रतिष्ठाविधि करावा.

श्रुतस्कंधप्रतिष्ठाविधान.

उत्तम अशा शिला वगैरे मध्ये श्रुतस्कंध कोरून मरस्वतीच्या मणिष्ठे गमों त्याची प्रतिष्ठा करावी परमा-
गमाचें शास्त्र लिहवून श्रुतपंचमीच्या दिवशीं अथवा उत्तम मुहूर्तावर श्रुतस्कंधाप्रमाणें त्याची प्रतिष्ठा करावा

ष्टाप्य क्षपकांगोज्झनभूमौ निवेशयेत् । अथवा बहिरेव निर्माप्य जिनप्रतिष्ठासमये नयनोन्मलिनं तद्व्येण प्रापय्य तत्र गत्वा शेषविधिं स्वयमिदः कृत्वा संधकियां कुर्यात् । अथवा क्षपकांगो-
ज्झनावनौ आचार्यादिप्रतिष्ठोक्तविधिं सर्वं समासतः कृत्वा वर्द्धमानस्वामिनिर्वाणकाले निवे-
धिकां प्रतिष्ठापयेत् ॥

इति श्रुतस्कंधादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथ यक्षायक्षीप्रतिष्ठाविधानम् ॥
श्रीमंडलं विरचय्य तत्र ओं ह्रीं क्रीं सुवर्णवर्णवृषभवाहनपरशुफलाक्षमालावर्दांकितचतुर्भुज-
वृषभवक्त्रधर्मचक्रालंकृतमस्तकगोमुखयक्षाय संवौषट् स्यादिति मंत्रं कार्णिकायामालिख्य तद्ग्रहिरष्टसु

परमाणमशास्त्रामध्ये याज्ञांगशुद्धिं वगेरे कृत्यं कृगवयाची ती दर्पणमध्ये पडलेल्या त्याच्या प्रतिविंयाची कात्री.
या तालातील आचार्यां कांच्या ठितार्णः पूर्वानार्थान्या गुणाचा मद्भाव असलेला पाहून या तालातील
आचार्याच्या पादुकांची आचार्यांच्या प्रतिष्ठेप्रमाणे प्रतिष्ठा करवी प्रसिद्ध मन्यामपरणाम प्राप्त झालेल्या आ-
चार्यादिकांची निषेधिता नी जिनशुद्धामध्ये निर्माण करून जिनप्रतिष्ठेच्या वेळी जेथे आचार्यादिकांचे समाधि-
मूर्तीन द्याने निषेधिकमध्ये ही स्थापनी अथवा गृहगच निर्माण करून जिनप्रतिष्ठेच्या वेळी चित्तच्या नयनो-
ही यथाक्रम हा विधि करावा. अथवा जेथे आचार्यांनी समाधिपरणाने देह त्याग केला असेल तेथे आ-
चार्यप्रतिष्ठेप्रमाणे सर्वविधि संक्षेपाने करून महानेर स्वामीच्या निर्माणान्या दिवशी निषेधिकेची स्थापना करावी.

पत्रेषु ओं ह्रीं कौं श्रियै संवैषट् स्वाहेत्यादि दिक्कुमारीमंत्रानष्टौ । तद्वह्निर्वलयांतः ओं ह्रीं कौं यक्षवैश्वानर — रक्षो — नधृत — पन्नगासुरमुकुमार — सवितृ — विद्यामालि — चमर — वैरोचन — महाविद्य — मागविश्वेश्वरपिंडाभिधानपंचदशतिथिदेवान्संस्थापयामि स्वाहा । इति तिथिदेवान्पंचदश । तद्वह्निर्वलयांतः ओं ह्रीं कौं सूर्यसोमांगारकसौम्यगुरुभगवशनिराहुकेतून् स्थापयामि इति स्वाहा । इति ग्रहदेवान्नव ॥ तद्वह्निर्मंडलांतः ओं ह्रीं कौं किन्नरेंद्र, किंपुरुषेंद्र, महोरगेंद्र, गंधर्वेंद्र, यक्षेंद्र, राक्षसेंद्र, भूतेंद्र, पिशाचेंद्रान्स्थापयामि स्वाहा इति वंशतैर्द्रानष्टौ ॥ तद्वह्निर्मंडलमध्ये वज्रचक्रखड्गहलमुलमलगदाशक्तिभिर्दिवालाख्यान्यष्टायुधानि च लिखित्वा बहिर्मूमाडलं विलिखेत् ॥ एवं मंडलं वर्तयित्वा स्वस्वमवैश्यादिदेवान् जलगंधादिभिरभ्यर्च्य कलशाष्टकादिभिर्वेदीं भूषयेत् ॥ अथ स्नपनमंडपे तां प्रतिमामानीय दर्भप्रस्तारे धान्यप्रस्तारे च स्थापयित्वा क्रमेण स्नपयेत् तत

या प्रमाणे श्रुतस्कंधादि प्रतिष्ठाविधि समजाग. यक्ष व यक्षी यांच्या प्रतिष्ठेचा विधि या प्रमाणेः—यक्षप्रतिष्ठादिवसच्या पूर्वी पांचवे दिवशी अंकुरारण विधि करून न तीन अग्नीच्या पूजनापर्यंतचे कर्म करून दिनक्रमाने वेदीवर मंडल काढावे तें या प्रमाणे—वेदीवर पांच रंगांच्या चूर्णांनी कर्णिकेपहित आठ दर्जांचे कमळ काढावे. याच्या समोपती चौकोनी चार मंडळे काढावीत. व पृथ्वीमंडल लिहावे. प्रथम कर्णिकेमध्ये ओं ह्रीं कौं सुवर्णवर्ण वगैरे गोमृत्त यक्षाचा मंत्र लिहावा.

कर्णिकेच्या वाहेरील आठ पत्रामध्ये ' ओं ह्रीं कौं श्रियै स्वाहा ' वगैरे श्री ह्री धृति वगैरे आठ दिक्कुमारीचे मंत्र लिहावेत. याच्या वाहेरच्या प्रथम वलयामध्ये ' ओं ह्रीं कौं यक्षेति ' हा मंत्र लिहून पधरा तिथिदेवतांची स्थापना करावी. त्याच्या वाहेरच्या वलयामध्ये ' ओं ह्रीं कौं सुयैति ' वगैरे मंत्र लिहून नवग्रह

स्तत्रैव वेदिकायां नवकलशान्सर्वलंकारोपेतान्सत्रौषधिसंमिश्रशुद्धयंत्रमंत्रान्वितान् तीर्थजलपरिपूर्णान् शालिप्रस्तारोपरि लिखितमायाबीजासनान् निधाय, तत्पश्चिमभागे स्नाननपीठं स्थापयित्वा प्रक्षाल्यालंकृत्वा तदुपरि भुवनाधिपतिं लिखित्वाक्षतपुष्पदर्भान्विरचय्य तत्प्रतिमा तत्र स्थापयित्वा, पंचोपचारविधिनाऽभ्यर्च्य बाह्याष्टकलशैर्मूलपूर्वकमभिषिच्य चतुर्नीराजनं कृत्वा पुष्पांजलिपूर्वकं एकादशमभिषेकं मध्ये कलशेनामृतमंत्रेण कुर्यात् ॥

तेजोमायादिकारणानं क्रियमाणक्रियाध्वितम् ॥

तत्तत्पल्लवसंयुक्तं करोम्यंतं पदं स्मरेत् ॥ १ ॥

देवतांची स्थापना करावी. याच्या वाहेरच्या मंडलामध्ये ' ओं ह्रीं क्लीं क्रितेन्द्रेति ' वगैरे मंत्र लिहून आठ व्यंतरेद्रांची स्थापना करावी. त्याच्या वाहेरचे मंडलामध्ये वज्र, चक्र, खड्ग, हल, मुसल गदा, भिडिवाल ही आठ आयुधे लिहून तदनंतर चाकर पृश्नीमंडल लिहावे. या प्रमाणे मंडलांची रचना करून आपआपल्या मंत्रांनी यक्षादिदेवतांना गंध अक्षतादिकांनी पूजन आठ कलशांनी वेदी भूषित करावी. नंतर स्नपनमंडपांत ती प्रतिमा आयून दर्भशय्येंत अथवा, धान्य प्रस्तरामध्ये तिची स्थापना करून मग तिचा अभिषेक करावा. तदनंतर त्याच वेदीवर सर्वलंकारांनी युक्त, सर्वोपधिभिश्च शुद्धयंत्रमंत्र यांनी युक्त तीर्थजलानें भरलेले अमे नउ कलश ज्यांच्या वर माया बीज (ह्रीं) लिहिलेले आहे अक्षता पसरून त्यावर ते ठेवावेत. यांच्या पाश्चिर्भागी स्नपनादरितां मिहामनाची स्थापना करून त्यावर भुवनाधिपतिला लिहून अक्षत, पुष्प, दर्भ यांची रचना करून यक्षाची प्रतिमा तेथें स्थापन करावी. पंचोपचार विधीनें पूजन आठ कलशांनी मंत्रपूर्वक अभिषेक करावा. चार चेळा नीराजनीभिः करून पुष्पांजलिपूर्वक मध्य कलशानें अमृत मंत्र घ्राणून अभिषेक करावा.

याप्रमाणें आकार शुद्धि करून मूलवेदीवर दर्भ, अक्षता व पुष्प यासह नवीन धुतलेले वस्त्र पसरून

अथ अष्टादशः परिच्छेदः ।

जिनेन्द्रमिद्रसंदोहसंपादितमहोत्सवम् ॥

नत्वा स्वमोक्षदं वक्ष्ये विविधोत्सवमविधिम् ॥ १ ॥

उत्कर्षेण महाभूत्या सूयते तीर्थवारीभिः

विहारपूर्वकं देवो यत्रासावुत्सवो मतः ॥ २ ॥

जिनोत्सवविधिं भक्त्या कुर्वन् धर्मप्रभावकः ॥

निर्विद्याभ्युदयं सर्वं निःश्रेयसमवाप्नुयात् ॥ ३ ॥

तस्य कारयिता चानुमंता द्रष्टा च भक्तितः ॥

धर्मार्थकाममोक्षार्थानापीपद्यते ध्रुवम् ॥ ४ ॥

वर्णानामाश्रमणां च विधत्ते विहितोत्सवः ॥

१-४ सर्व इन्द्रादीं भिक्कुन ज्याचा महोत्सव केला अशा जिनेश्वरास नमस्कार करून स्वर्गमोक्षप्राप्ति करून देणाऱ्या अनेक तच्चेऱ्या उत्सवांची माहिती मी आतां सांगतो. मोठ्या ऐश्वर्याने जिनेश्वराचा विहार करून तीर्थजलानें जो अभिषेक करणें त्यास उत्सव असें म्हणतात. धर्माची प्रभावना करणाऱ्या भव्यव्रीवानें भक्तीने जिनेश्वराचे उत्सव कराना म्हणजे त्यास इश्लोकची सुखें मिळतील व तो क्रमानें मोक्षास प्राप्त होईल. जिनेश्वराचा उत्सव करविणारा, त्यास अनुमोदन देणारा वया मनुष्यास धर्म, अर्थ, काम व मोक्ष या पुरुषार्थांची प्राप्ति होते.

किमिच्छकेन दानेन सर्वभोगेन चेतकृतः ॥
 अयमेव रथोपेतः कल्पद्रुक्षान्हयो भवेत् ॥ ११ ॥
 रथोन्मुक्तममाल्यादिप्रभवः प्रवितन्वते ॥
 सामान्याशक्तिः कुर्युरवशिष्टास्त्रिधोत्सवान् ॥ १२ ॥
 देशकालानुसारेण स्वस्वशक्त्यनुगेधतः ॥
 सर्वानप्युत्सवान्सर्वे कुर्युः कल्पद्रुमादृते ॥ १३ ॥
 षट्सु पौषादिमासेषु तीर्थभानि यथाक्रमम् ॥
 पुण्यो मघा चोत्तरा च चित्रा राधा च मूलभम् ॥ १४ ॥
 तीर्थभस्य दिने कुर्यात्तीथारुण्यावभृथकियाम् ॥
 ततस्तीर्थदिनात्पूर्वं नवमेष्टादशेऽथवा ॥ १५ ॥

रसव कर्गतात, सुकुटबुद्ध राते वगैरकडून केले जणांना उत्सवाला चतुर्मुख, सर्वतोभद्र असं म्हणतात, किं मिच्छक दान देऊन चक्रवर्तीं वडून जा रथसहित उत्सव कला जाता त्यास कल्पवृक्ष हें नाव आहे.

११-१३ प्रधान सरदार देश, बाल यांना अनुसरून आपल्या शुक्तिप्रमाणे कल्पद्रुमोत्सवाला सोडून वाकीचे उत्सव कण्याला हरकत नाही

१४-१८ पौषादि सहा महिन्यामध्ये अर्थात् पौषापाहून ज्येष्ठमहिण्यापर्यंत पुष्य, मघा, उत्तरा, चित्रा राधा व मूला या नक्षत्रावर हे उत्सव करावेत या नक्षत्रांना तीर्थभ असें म्हणतात. या नक्षत्राच्या दिवशी तीर्थ नांवाची अवभृथ क्रिया करानी. तीर्थदिवसाच्या पूर्वी नवव्या, आठराव्या अथवा एकाविसाव्या दिवशी

एकावैशेशेऽग्निं वा कुर्याद्भजारोहणसंविधिम् ॥
 ध्वजारोहदिनात्पूर्वं पंचमेऽग्निं ध्वजाकुरम् ॥ १६ ॥
 तीर्थांकुरं तीर्थदिनान्नवमे दिवसे चरेत् ॥
 तद्दिने चेद्ध्वजारोहो न प्राक्कुर्याद्ध्वजांकुरम् ॥ १७ ॥
 तद्वात्रौ वा चरेत्प्राज्यदीपैश्चत्वरशोधनम् ॥
 तद्वात्रावेव कुर्वीत भेरीताडनसंविधिम् ॥ १८ ॥
 द्वात्रिंशत्करमुख्याष्टशतांतायामविसृतीन् ॥
 जघन्यमध्यमोत्कृष्टमंडपान्प्राहुरुत्सवे ॥ १९ ॥
 तन्मध्ये वेदिकां तत्तन्नवभागसमायतीम् ॥
 आयामसमविस्तारां तत्पंडशसमुच्छ्रिताम् ॥ २० ॥
 चतुर्दिगतसोपानां चतुष्कोणां त्रिमेखलाम् ॥
 वेदीं निर्वृत्तिविधिना चारु निर्वर्तयेत्सुधीः ॥ २१ ॥

ध्वजारोहण विधि करावा. तीर्थदिवसाच्या पूर्वी नवव्या दिवशी तीर्थांकुर विधि करावा. नवव्या दिवशी ध्वजारोहणविधि करावयाचा असेल तर त्याच्यापूर्वी ध्वजांकुर विधि करू नये. ध्वजारोहाच्या रात्री उत्कृष्ट दीर्पांनी अंगणशोधन व त्याच रात्री भेरीताडनविधि करावा.

१९-२२ या उत्सवाच्या वेळी २१ हातापांमून १०८ हातापर्यंत लांब रुंद असे जघन्य, मध्य व उत्कृष्ट

2

पुष्पयानं गजरथो सिंहयानभित्तिवमात् ॥ २६ ॥
 अष्टौ यानानि चैत्यानि विहारे त्रिजगत्प्रभोः ॥
 रथो दिवैव शेषं तु दिवा निशि च योज्यताम् ॥ २७ ॥
 नवमेऽन्वि ध्वजारोहं उद्दिश्याद्य यथाक्रमम् ॥
 प्रत्यहं च विधेयानां कर्मणा क्रम उच्यते ॥ २८ ॥
 दशम दिवसे तीर्थादिद्रो यष्टा पुरस्कृतः ॥
 यज्ञदीक्षा समासाद्य केतुर्दंडादि सज्जयेत् ॥ २९ ॥
 यष्टा देशांतरात्संघमानयेल्लेखनादिभिः ॥
 प्रत्युद्गमेन चायातमाद्रियेत यथोचितम् ॥ ३० ॥
 नवमे दिवसे प्रातराचार्येण प्रयत्नतः ॥
 स्नानादिसिद्धभक्त्यतः कार्यः पूजामुत्तमः ॥ ३१ ॥

२६ चतुष्क, चंद्रयान, नायिका, पुष्परंगक, पुष्पयान, गजरथ व सिंहयान हों चाहने आतेत. या चाहनातून जिनाचा विहार करावा. रथयात्रा दिवसाच काढावी. व वाक्कीच्या माहनातून जिनाचा विहार दिवसा व रात्री करावा.

२७-३१ नवव्या दिवशी ध्वजारोहणविधि करावा लागतो म्हणून त्याला उद्देखून दररोज कोणत्या क्रिया कराव्या लागतात त्यांचा क्रम आम्ही सांगतो. तीर्थाङ्कगयासन दहाव्या दिवशी यज्ञमानासहित इंद्राने यज्ञदीक्षा घ्यावी. व ध्वजदंड वगैरे सज्ज करावा. यज्ञमानाने इतर प्रांतातील संघाला पत्रलेखन वगैरे उपा-

जिनामदमहषणाभाष्टः स्वस्त्ययन ततः

आत्मालंकरणं कृत्यसंकल्पः कुसुमांजलिः ॥ ३२ ॥

भूमिसंशोधनं दर्भन्यासो भूम्यर्चनं ततः ॥

मंडपस्य प्रतिष्ठातो वेदिकायाः प्रातीक्षितिः ॥ ३३ ॥

चूर्णन्यासोप्यथ बृहदागमं डलवर्तनम् ॥

सम्यगागधनं तस्य व्यासतो वा समासतः ॥ ३४ ॥

जलहोमोऽभिहोमश्च ग्रहाणां सुप्रसचये ॥

ऐशान्यां दिशि तद्वेद्यामनावृतसमर्चनम् ॥ ३५ ॥

मंगलायुधसत्केतुकुंभाष्टकनिवेशनम् ॥

यांनीं आणानें. आलेल्यांच्या सामोरे जाऊन त्यांचा योग्य सत्कार करावा. नवव्या दिवशीं प्रातःकालीं प्रातिष्ठाचार्यानें स्नानापादन सिद्धभक्ति पर्यंत पूजेच्या प्रारंभाचा क्रम करावा. त्रिनपूजा, सिद्धपूजा व महर्षिपूजा हे विधि करून नंतर स्वस्त्ययन विधि करावा.

३२-३३ स्वतः अलंकार बाह्य जें कृत्य करावयाचें असेल त्याचा सकल्प करून पुष्पांजलि अर्पण करावी. मग भूमिशोधनविधि, दर्भन्यासनिधि हे करून भूमिपूजन करावें. या निधिनंतर मंडपाची प्रतिष्ठा करून वेदीची प्रतिष्ठा करावी.

३४ अनेक रगांच्या चूर्णांनीं यागमंडलाचें यंत्र काढून त्याचें संक्षेपानें अथवा विस्तारानें पूजन करावें.

३५ ग्रहांच्या प्रमत्ततेकरितां जलहोम व अभिहोम करावा. व ईशान्य दिक्षेंत अनावृत यक्षाचें पूजन करावें.

३६ मंगल पदार्थ, वज्र, चक्रादि आठ आयुधें, पताका, आठकुंडंभ, दर्भ, पांढऱ्या मोहण्या या पदार्थांनीं

वेदीविभूषणं वाणसिद्धार्थक्यवारकैः ॥ ३६ ॥
 धूपकुंभाष्टकन्यासो वेदिकायाः समंततः ॥
 आंतिमंतं च जपतामष्टादिष्टु नियोजनम् ॥ ३७ ॥
 धामाभिमुखतो यक्षपटस्य परिलंबनम् ॥
 तदग्रे मंगलामन्नगंगादिप्रतिवेशनम् ॥ ३८ ॥
 स्थापनं नवकुभानां प्रोक्षणं तद्दटांबुभिः ॥
 प्रतीर्धिवितयक्षस्य दर्पणेऽभिमुखस्थिते ॥ ३९ ॥
 गंधलेपो यवानिकानेत्रोन्मीलनमर्चनम् ॥
 जिनधामबलिः केतुबलिर्वारुबलिस्ततः ॥ ४० ॥
 कर्मावेतानि कर्माणि कुर्याद्विद्रो विचक्षणः ॥

वेदीला शोभा आणावी. वेदीच्या मधोपती आठ धूपकुंभ स्थापन करावे व आंति मंत्रांचा जप करणाऱ्यांची आठ दिशेला स्थापना करावी जिनमंदिराच्या समोर यक्षाच्या आकृतीचा पट बांधावा व त्याच्या पुढे मंगल पात्रांत गंधादि द्रव्य ठेवावीत.

३९-४१ नउ कुंभ स्थापून त्यांच्यातील पाण्याने दर्पणामध्ये प्रतिबिंबित झालेल्या यक्षाचा प्रोक्षण विधि करावा. या नंतर गंधलेपन, नेत्रोन्मीलन, पूजन, चिनधामबलि, भज्जबलि, वास्तुबलि हे विधि क्रमाने निपुण अशा इंद्रोने करावेत. त्या वेदीजमळ निपुण अशा प्रतीक्षाकडून आंतिमंत्राच्या द्वारे जप व होम हे विधि करावेत.

शांतिमंत्रैर्जपं होमं कारयेत्तत्र योजितैः ॥ ४१ ॥

तस्मिन्नेव दिने यथा प्रातरेव प्रयत्नतः ॥

भूषयेदृष्टशोभाभिर्वीर्यं वीर्यं समंततः ॥ ४२ ॥

मार्जनं तोरणं रंगवलिः पुष्पवलिर्ध्वजम् ॥

गीतं नृत्यं च वाद्यं चेत्यष्टौ शोभाः प्रकीर्तिताः ॥ ४३ ॥

विहारवेरं विन्यस्य नृत्यमंडपत्रिष्टरे ॥

एकादशविधाभ्यर्च्य तावून्लैर्भव्यतर्पणम् ॥ ४४ ॥

विहारघोषणा पश्चादानंदस्तवपूर्यकम् ॥

तद्विहरस्थापनं चारु श्रीविहारचतुष्कके ॥ ४५ ॥

तच्चतुष्कं दृढं धृत्वा याति वाहकसंचये ॥

४२ त्याच दिवशीं प्रातःकाळीं यजमानांनीं रस्ते स्वच्छ करायाने व तेई जगोजागीं तोरण, रंगवलि, पुष्पवलि, गीत, नृत्य, वाद्यं वाजापिणें, अशा आठ शोभा काढ्यात

४४ नृत्यमंडपामध्ये सिंहापनावर जिवप्रतिमा स्थापून तिच अकरा प्रहारांनीं पूजन करावें व तांदूलांनीं भव्याचा आदरसत्कार करायो.

४५ विहाराची घोषणा करून जिनेश्वराची आनंदस्तुति करावी. चतुष्क नांवाच्या वाहनावर जिनविंश स्थापित करून तें चतुष्क लोकांनीं वाहून न्यावें

४६-५१ या जिनेश्वराचा विहारविधि करीत असताना नगरांतून प्रत्येक घरांतून भव्यांनीं जिनाची पूजा करावी. हा विहारविधि संहिता शास्त्रात संगितलेल्या विधीप्रमाणें करायो. तो याप्रमाणेंः—जिनेश्वराचा विहार

तदये दूरतो याति ध्वजदेवाभिमुख्यतः ॥ ४६ ॥
 देवं विहारयेत्युयां प्रनिसन्नापितार्चनम् ॥
 विहारविधिना जैनसंहितोक्तेन तद्यथा ॥ ४७ ॥
 तस्मिन्नेव दिने पूर्वं पूर्वाण्हेति विभूतिमत ॥
 विहारयेद्विशिष्टद्धि विश्वभूतविभूतये ॥ ४८ ॥
 नदीकृतेषु मेहेषु सत्रेपूद्बद्धकेतुषु ॥
 द्वागेध्वलंकृतेपूचैः पूगपूर्णघटादिभिः ॥ ४९ ॥
 रथ्यासु मार्जितास्वद्विः सिक्तासूद्रेत्रदर्शकैः ॥
 असंसृश्यजने दूरं सार्यमाणे सहुकृतम् ॥ ५० ॥
 केतनानां शते यांति पुरतश्चित्तहारिणि ॥
 वाताहताच्चलद्रामः समुन्मुष्टनभोगणे ॥ ५१ ॥
 सहस्रारफुरद्धर्मचक्रं यात्यनुकेतनम् ॥

त्याच दिक्को मातः काली मोठ्या याटोने करावा. सर्वांनी आपलीं परं स्वच्छ करावीत. गुळ्या तोरणं चांधावीत. द'वात्राजवळ जलपूर्ण कुंभ स्थापवेत. रस्त स्वच्छ करावेत. त्यावर सडा घालावा. ज्यांनीं हातांत वेत पेतला आहे अशा लोकांनीं (चोपदारांनीं) असृश्य लोकांना बाजूला होण्यास सांगावे. शेकडो मनोहर पताका भिर खणुकीत बुट्टे वसव्यात.

५२-५५ यज्ञांनीं आपल्या होण्यावर धारण केलेल्या धर्मचक्राची भिरवणुक ही पताकांच्या मागून कान

यक्षेण संधृते मूर्ध्ना ब्रध्नविचानुकारिणि ॥ ५२ ॥
 दुन्दुभिध्वनिते कुर्वत्यनुचक्रं विजृम्भणम् ॥
 पूयित्वा नमोऽशेषं क्षुभ्यदब्धिश्रम्वनोपमे ॥ ५३ ॥
 जयकोलाहलं भर्तुंग्रे भव्यग्रहार्णवे ॥
 कुर्वाण व्योमनिःशेषसारुध्य प्रमदोदयात् ॥ ५४ ॥
 पठत्सु मंगलं पश्चान्मधुरं भव्यबधुगु ॥
 नां दीतूर्येव पश्चाच्छात्रानंदं प्रतन्वति ॥ ५५ ॥
 गायंतीषु सुकठीषु गानविज्ञानचंचुगु ॥
 स्रवत्सुग्वं विहृद्यं च श्रीविहारमहोत्सवम् ॥ ५६ ॥
 आतन्वतीषु तन्वीषु सविलासं विनर्तनम् ॥
 आसन्नमप्रतश्चित्रैरंगहारादिभिर्विभोः ॥ ५७ ॥
 ब्राते चित्रातपत्राणां भूषितैरुद्धृतजैः ॥
 निरुंधति प्रसाजालं निखिलं तिरगदीधितेः ॥ ५८ ॥

ढावी. या चक्राच्या मागे अनेकनच्चेच्या वाद्याच्या ध्वनीन आक्रात दुमदुमून सोडावें. मर्ण्यांनीं जय जय शब्द करीत चालत जावें. कांहीं मर्ण्यांनीं मागून मंगलगाणीं गात जाव.

५६-५९ भगवंताच्या विहारविषयावर रचलेलीं गार्गी. गात गत गत स्त्रियांनीं ही गमन करावें. भक्तीने स्त्रियांनीं हाव मानासहित नृत्य करावें. प्रभूवर पांढरे सुगंधित अं छत्र धारण करावें. व सुंदर अशा चवच्या

दंडस्य परितो द्वारद्वयदारुवृत्तेर्विधिः ॥
 व्येकपंचाशता कुम्भैः स्नापनं त्रिजगत्प्रभोः ॥ ७१ ॥
 प्रथमाद्यनुयोगानां संपाठः पुरतः प्रभोः ॥
 चैत्यपंचगुरुरांतिभक्तिभिः ससमाधिभिः ॥ ७२ ॥
 स्तवनं सर्वसंधेन विभोर्नानाम्स्तवैरपि ॥
 देवस्य मंडपस्थानां देशानां च विसर्जनम् ॥ ७३ ॥
 आहाराभयभैषज्यशाल्मदानानि सादरम् ॥
 चतुःसंधस्य चातीर्थार्त्तकर्तव्यानि विशेषतः ॥ ७४ ॥
 वंदिद्वंद्वारकादीनामिष्टदानं स्वशक्तितः ॥
 नित्यमार्तार्थिद्वयसात्कार्यं कर्त्रा विशेषतः ॥ ७५ ॥
 तस्मिन्नहनि सायान्धे त्वंकुरार्पणमंडपे ॥
 यक्षेश्वरदिदेवानां स्वस्वस्थानेऽधिवासनम् ॥ ७६ ॥

कष्टा मञ्जुत करावा. धाक्रीच्या दंडावर शुर च नारिपण कर मं. नानंन एकावन कुंयांनी जिनप्रतिमाभिपेक करावा. प्रथमानुयोग वगेरे अनुयोगाचा पठ करून नैसर्गिक, पंचगुहभक्ति, आतिथिक व समाधिभक्ति सप्तून सर्व मंडपामह जिनस्तुति करून जिनांचे व सर्व मंडपांनील देवांचे विसर्जन करावे. चार संचाला प्रेमाने चार दाने द्यावी. हा प्रकार तीर्थविधि होईपर्यंत विशेषरितेने करावा.

तीर्थविधीच्या दिवशी मध्यान्हती अंकुरार्पण मंडपामध्य यक्षादिक्षांचा अधिवामनविधि करावा. यादानी

मृत्तिकासंग्रहो भूत्या बीजागोपो यथाविधि ॥
 उत्तरेण प्रदीपानां चत्वर्यपरिशोधनम् ॥ ७७ ॥
 तद्राशौ पूर्ववत्पूजामुखं यंत्रसमर्चनम् ॥
 जिनधामबलिः पञ्चाङ्गीबलिध्वजपूजनम् ॥ ७८ ॥
 ध्वजसूत्र्यापलेपश्च धामाभिमुखवर्तिनः ॥
 यक्षचिबस्य च छत्तत्रयस्य परिपूजनम् ॥ ७९ ॥
 आतीर्थात्स्वस्वपीठेषु दिक्पालादिनिवेशनम् ॥
 ध्वजदंडाभिवेकश्च पूजनं तद्भुजाद्वहिः ॥ ८० ॥
 द्रोणद्वयमिततवीहिप्रस्तरे सकुशाक्षते ॥
 विन्यस्तभेरीशंखोऽभूम्यर्चाविधिनार्चनम् ॥ ८१ ॥
 स्नानेनालंकृतेन त्रिजिनधाम परीतिना ॥

मृत्तिकासंग्रह करून यथाविधि बीज पेरवेत. राश्रीं दिवे लाऊन अगणांत शोभा करावी. राश्रीं पूजासुख करून यत्रपूजा करावी. जिनधामवरी नंतर श्रीबलि व ध्वजपूजा करावी ध्वजभूमी स्पृच्छ करून यक्षचिबची व छत्तत्रयाची पूजा करावी तीर्थप्रमाप्ति होईपर्यंत आपआपल्या पीठार दिक्पालदिकांची स्थापना करावी ध्वजदंडाचा अभिषेक व पूजन करून दोन द्रोण प्रमाणाच्या दर्भापादित अक्षतावर भेरी झाल वगैरे पदार्थ ठऊन त्याची भूमीप्रमाणें पूजा करावी. स्नान करून जिनमंदिराम तीन प्रदक्षिणा देऊन व त्रिनाच्या चरणांना नमस्कार करून वाद्ये वाजविणाऱ्याने पुष्पांजालेक्षण कऱ्हन भेरी, शंख वगैरे वाद्ये वाजवावीत

८२-८८ स्नानालंकृत होऊन व जिनमंदिरास तीन प्रदक्षिणा करून जिनेश्वरास नमस्कार करावा. पुष्पां

नमता जिनपादाब्जं किरता कुसुमांजलिम् ॥ ८१ ॥
 धामाभिमुख्यं भेर्यादिताडनं ताडकेन वै ॥
 जपादिमंत्रमुद्धोय याजके कुसुमांजलिम् ॥ ८२ ॥
 उत्किरत्यमुना भेरीताडनं च पुनः पुनः ॥
 ब्रह्मतालस्य दिक्पालतालानामपि ताडनम् ॥ ८३ ॥
 यक्षच्छत्रत्रयाभ्यां वै गत्वा वास्तुबलिस्ततः ॥
 विहारः पूर्ववत्पञ्चविंशत्या स्नपन घटैः ॥ ८५ ॥
 विभोः प्रभृतचरुणा पूजा संगतिकेन च ॥
 प्रारंभः शांतिहोमस्य शांतिमंत्रजपस्य च ॥ ८६ ॥
 शांतिमंत्रजपो नित्यं शांतिहोमोऽर्धरात्रके ॥
 प्रभातेऽपि च पुष्टवर्थो होमः कैश्चिद्विधीयते ॥ ८७ ॥
 चतुर्भुक्तिक्रियाशांतिमंत्रैर्होमो जपस्तथा ॥

जलि समर्पण करुन जिनमंदिरासमोर नगरा वगेरे वाद्ये वाजवातीत. याजकाने जपादि मंत्राचा घोष करुन पुष्पांजलि अर्पण करावी. ब्रह्मताल, दिक्पालताल या तालांते वादन करावे. यक्ष व छत्रत्रयासह विहार करुन वास्तुब-
 लि हा विधि करावा. नंतर प्रभूचा पंचवीम कलशानीं अभिषेक करुन पुकळ नैवेद्यानीं पूजा करावी. स्तुति
 म्हणानी. शांतिहोगाला प्रारंभ करुन नित्य शांतिमंत्राचा जप करावा. शांतिहोम हा, अर्धरात्री व प्रातः

दानं चतुर्विधं कार्यं नित्यमार्तिवासरात् ॥ ८८ ॥
 द्वितीयेन्हि ध्वजारोपात्पूर्वं पूजामुत्तमः ॥
 यागमंडलपूजा च जिनधामबलिस्तथा ॥ ८९ ॥
 ध्वजदेवबलिः पश्चाद्ग्रामवास्तुबलिस्तथा ॥
 देवपादाग्नितैर्गंधतावूलैर्भग्यतर्पणम् ॥ ९० ॥
 चंद्रमंडलयानेन विहारखिजगत्प्रभोः ॥
 एकाशीतिघटैर्देवस्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥ ९१ ॥
 तद्रात्रौ च तथा किंतु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
 स्नापनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ ९१ ॥

काळीं ही पुष्टयर्थे कित्येक कर्गित असतात. तीर्थदिवमापर्यंत चार भक्तीच्या क्रिया, शांतिमंत्र, होम, जप व चार प्रकारचीं दाने देणे हे विधि करावेत

८९-९२ दुसऱ्या दिवशी भजरोपण करण्याच्या पूर्वी पूनामुखाचा क्रम उरकून घ्यावा. नंतर याग-मंडलपूजन व जिनधामबलि हे विधि करावेत. नंतर ध्वजदेवबलि, ग्रामबलि, वास्तुबलि करून जिनेश्वराच्या पायांची पूजा ज्यांच्या द्वारे केली अशा गंध, तांबूलांनी भव्यश्रीकांचा आदर करावा. यानंतर चंद्रमंडल नांवाच्या वाहनावर ग्रभूला स्थापन करून विहार करावा. ८१ कलशानीं ग्रभूचा अभिषेक करावा. व स्तुति करावी. याचप्रमाणे रात्रीही करावे. परंतु रात्री आठ कलशानीं अभिषेक करावा. उत्कृष्ट नैवेद्य अर्पण करून संगीतस्तुति करावी.

तृतीयेऽन्दिह ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १३ ॥
 गंधतांदूलसत्पुष्पैर्भव्यतोषणमर्चितैः ॥
 नृत्यमंडपपीठस्थविभोग्म्यर्चनं ततः ॥ १४ ॥
 नासिकाचंधयानेन विहारो विश्वत्रेदिनः ॥
 षटैरष्टशतेनाथ स्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥ १५ ॥
 तद्रात्री च तथा किं तु कलशैरष्टमंख्यकैः ॥
 स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १६ ॥
 षत्तुर्थेऽन्दिह ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १७ ॥
 प्रभूतैर्गंधतांदूलैः सत्पुष्पैः सुरसैः फलैः ॥
 जिनपादार्चितैः सर्वभव्यलोकप्रतर्पणम् ॥ १८ ॥

११-१८ याजकाने तिमच्या दिवशां पूर्वोक्त विधिप्रमाणे वास्तुबलिर्पयन क्रिया कराव्यात व पूजिलेल्या गंध, तांदूल व फुलांनी मळांचा आदर करावा. नृत्यमंडपातील पीठावर अमोलया जिनप्रतिमेची पूजा करून नामिकाबध या वाहनावर जिनाची स्थापना करून विहार कावावा नंतर १०८ कलशांनी स्नपन करून स्तुति करावी. त्याच दिवसाच्या रात्री याच प्रमाणे आठ कलशांनी अभिषेक करून पुष्कळ नैवेद्याने पूजा करावी; स्तुति, संगीत वगैरे करावे.

पुष्परंगाख्ययानेन विहारो विश्वदृश्यः ॥
 इयष्टाद्विशतकुंभैश्च स्नपनं पूर्ववत्सुतिः ॥ ९९ ॥
 तद्रात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः
 स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १०० ॥
 पंचमेऽन्दि ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १०१ ॥
 आग्निमेव दिने प्राणहे स्थापिते मंडले कृते ॥
 प्रक्षिप्योत्खके श्वेततंडुलैश्चूर्णयेन्निशाः ॥ १०२ ॥
 ततश्चायेत चूर्णैस्तैश्चूर्णीतांशेषकल्पमषम् ॥
 मेयवाद्यरवे व्योम पूरयत्यंध्रिविष्टरे ॥ १०३ ॥
 ततश्चूर्णं तदादाय भव्यौघं परितर्पयेत् ॥
 जिनेन्द्रश्रीपदांभोजस्पर्शमात्रेण पावनम् ॥ १०४ ॥

९९-१०४ चौथ्या दिवशीं तिसः दिवसा प्रमाणं विधि करावा. च जितपादपूजित अशा पुष्कळ गंध, तांबूल, पुष्पे, व सुगंध फळे यांनीं भव्यांचा आदर करावा. पुष्परंग नांवाच्या वाहनावरून प्रभूचा विहार करून २१६ कुंभांनीं अभिषेक व सुति करावी. रात्रीं याच प्रमाणें अठ कलत्रांनीं अभिषेक करून पुष्कळ नैवेद्यानिं पूजा करावी व संगीत गान करावें. रांचव्या दिवशीं चौथ्या दिवसाप्रमाणें विधि करावा. याच दिवशीं मंडलस्थापना करून उखलामध्ये तांदळासह हळदीचें चूर्ण करावें या चूर्णांनीं सर्वपापां चूर्ण करणाऱ्या जिनांचें पूजन करावें. तें चूर्ण जिनचरणाच्या स्यर्गानिं पवित्र झालेलें आहे असें समजून भव्यांनीं स्वतःच्या कपाळ, गळा, बाहु वगैरे ठिकाणीं

ललाटादौ प्रकुर्युस्तच्चूर्णं भव्याः प्रज्ञांतये ॥
ततश्च पुष्पयानेन पुरि देवं विहारयेत् ॥ १०५ ॥
अष्टात्रिंशत्कुम्भैस्तं स्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥
तद्रात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १०६ ॥
षष्ठेऽहनि ततो वास्तुवर्यन्ता विषयः कमात् ॥
याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्ताभिधिना ततः ॥ १०७ ॥
उचितायामविष्कंभागाधे क्रीडासरोवरे ॥
मुधालिते ससोपाने धामोदेशत्रिनिर्मिते ॥ १०८ ॥
उपरिष्ठान्महामानकायमानविभूषिते ॥
वितानध्वजमाल्यादिनानामंडनमंडिते ॥ १०९ ॥

शान्तिस्त्रय लावायै, तदनंतरं पुष्पयानावरं प्रभूचा विहारं करवावा.

१०५-११५ तीनत्रे आठ कुम्भांनीं जिनाभिषेक करून पूर्वी प्रमाणें स्तुति करावी. त्या रात्री आठ कलशानीं अभिषेक करून पुष्कळ नैवेद्यानें संगीतां मह पूजा करावी. सहाष्टा दिवशीं याजकानें पूर्वोक्त विधीनें वास्तुत्रलि पयंत सवें क्रिया कराव्यात तदनंतर योग्य लांघी रुंदी व गोलीच्या क्रीडामरोत्रावर जिनाभिषेक करावा. सरोवराच्या पायऱ्या पुन्यानें सारवलेल्या असाव्यात ध्वजादिकांनीं त्याला गोमा आणावी. त्या सरोवराच्या पश्चिम तटावर श्री जिनाची सिंहामनावर स्थापना करावी. व प्रत्येक दिशेला ९ अशा आठ दिशांतिल सुवर्णकुम्भांनीं श्रीजिनाचा अभिषेक व पूजा करावी. अभिषेकानें पाणी मुंगीधन असवें. त्या गंधोदकाच्या मंयोगानें पवित्र झालेलें ते

कादमीरागरुकपूर्वगंधद्रव्यविभिन्नैः ॥
 सौरभाकृष्टगंधैः पूरितैस्तीर्थवारिभिः ॥ ११० ॥
 स्वपश्चिमतदन्यस्तर्पणस्थं स्नातकं जिनम् ॥
 तीर्थार्णः पूर्णसौवर्णकुम्भैरस्याष्टदिगतैः ॥ १११ ॥
 प्रतिदिङ्मनवसंख्यानैः संस्नाप्य च समर्च्य च ॥
 तद्वंद्योदकसंयोगपूतं क्रीडासरोजलम् ॥ ११२ ॥
 अनन्यहार्थदुष्कर्मकर्मक्षालनक्षमम् ॥
 बहंतु भव्याः सर्वेऽपि स्वस्वमूर्धनि सादरम् ॥ ११३ ॥
 ततो विहारयेद्देवं गजयानेन भूतितः ॥
 सद्द्वान्निशाच्चतुःशल्या घटैः संस्नाप्य संस्तुयात् ॥ ११४ ॥
 तद्वात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
 रत्नपत्रं प्राञ्ज्यचरुणा पूजा संगतिकेन च ॥ ११५ ॥
 सप्तमेऽन्दि ततो वास्तव्ययंता विधयः क्रमात् ॥

क्रीडासरोवरं च पाणीं पापकूपी चित्वाचा नाश करणार श्राद्ध अमे समजून मस्तकावर आदराने भारण करावे
 तदनंतर मोठ्या शटाने हत्तीवरून भी जिनची मिरवणूक काढावी. ४१२ घटानीं अभिषेक करून स्तुति क-
 रावी. याच प्रमाणे रात्री आठ कलशांनीं अभिषेक करावा व पुष्कळ नैवेद्यांनीं सगीतासह पूजा करावी.
 ११५ सातवे दिवशीं याजकांनीं पूर्वोक्तविधीने वास्तुबलि पर्यंत क्रिया विधि करावा.

याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ ११५ ॥

तांबूलगंधपुष्पाद्यैरर्चितैर्भव्यतर्पणम् ॥

नानापानकसत्रौघैः सर्वलोकप्रतोषणम् ॥ ११७ ॥

कलशध्वजमाल्यादिभूषितस्य रथस्य च ॥

संप्रोक्षणं चतुर्दिक्स्थनवकुंभाम्बुमेचनैः ॥ ११८ ॥

होमरतस्य चतुर्दिक्स्थदूर्भन्निधनमुष्टिभिः ॥

तद्वशाशासु दिक्पालपूजनं च रथार्धकम् ॥ ११९ ॥

विहारघोषणानंदस्तुतिपूर्वथाप्रके ॥

शिविकानीतजैनार्चास्थापनं तत्समर्चनम् ॥ १२० ॥

परितोऽर्हत्प्रभोरष्टप्रातिहयैर्गलंकृतिः ॥

शक्तिरिष्टनेमेश्च परविद्याच्छिदेस्तथा ॥ १२१ ॥

रथशीघ्रोच्चालनस्य मत्तान्संजपता क्रमात् ॥

११७-१२१ जिनपूजिन तांबूल, गंध पुष्प भोगेनीं मवांना खुा भगवें व उत्तम पिण्याच्या पदार्थांनीं व अर्घ्यांनीं सर्व लोकांना मंतुष्ट करावें. कलश, ध्वज माला यानीं रथ सुशोभित करावा. व चारी दिशांतील नव कुंभांतील जलांनीं चांगला स्वच्छ करावा रथान्या चांगी दिशेला हाम करावा व २७ मुठानीं दूर्भाच्या आहुती त्यांत घाव्यात. रथान्या दाही दिशेला दिक्पालपूजन कलन रथाला अर्घ्य द्यावा. विहार घोषणा करून स्तुतिपूर्वक रथान्या भद्रमार्गी पालखीतून आणिलेल्या प्रतिमेची स्थापना करावी व तिचे पूजन करावें.

१२४-१३४ तदनंतर रयांतून त्रैलोक्यनाथाचा विहार करून १०९ कुंभानीं अभिषेक करावा व
स्वुति करावी. त्या दिवशीं रात्रीं आठ कड्यांनीं अभिषेक करून पुढेकडे नैवेद्यानीं संगीतासह पूजा करावी

स्नपनं प्राण्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १२५ ॥
 अष्टमेऽन्दि ततो वास्तुचल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १२६ ॥
 ततः सिंहकयानेन जलयात्रा विभोस्ततः ॥
 घटरष्टसहस्रेण महाभिषक्वणोत्सवः ॥ १२७ ॥
 विभोः प्रभूतचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥
 तस्मिन्नेव दिने रात्रौ कुर्यात्कौतुकबंधनम् ॥ १२८ ॥
 मंडपे मंडिते मध्ये समग्यचित्तविष्टरे ॥
 संस्थाप्य प्राद्युखं यक्षं छत्राणां च त्रयं यजेत् ॥ १२९ ॥
 ततः सौवर्णतालस्य बन्नीयादक्षिणे करे ॥
 दंडे च रजनीसूत्रं याति तूर्यध्वे दिशः ॥ १३० ॥
 नवमेऽन्दि ततो वास्तुचल्यंता विधयः क्रमात् ॥

आठव्या दिवशीं पाजकार्ने पूर्वोक्त विधीनं वास्तुशलीपदं विधि करावा. या नंतर सिंहक नवीन्या
 वदनावरून विभूची जलयात्रा काढावी. १००८ कलशांनीं अभिषेकोत्सवविधि करून प्रभूची पुष्कळ नेवेद्यांनीं संगी
 तामह पूजा करावी. या दिवशीं रात्रीं कौतुकबंधन विधि करावा. सुशोभित अशा मंडपामध्ये पूजित अशा मिहासनावर
 पूर्वकडे वोंढ करून यक्ष व छत्रत्रय यांची स्थापना करावी. व त्यांची पूजा करावी तदनंतर सुवर्णतालाच्या
 उजव्या हातांव व दंडामध्ये दळदीनं रंगविलेलं सूत्र केंद्रण नांधावें त्यावेळीं वाद्यें वाजवावीत. नवव्या

याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १३१ ॥

नृत्यमंडलमध्यस्थमहापीठास्थितं विमुम् ॥

पंचोपचारविधिना यजेदेकादशार्चनैः ॥ १३२ ॥

जिनपादारचितैर्गंधद्रव्यचूर्णानुलेपनैः ॥

प्रभृतैः पुष्पांतव्रलैः सर्वभव्यान्प्रतोषयेत् ॥ १३३ ॥

तस्मिन्नान्हि विशेषेण प्राज्यभोज्यप्रदानकैः ॥

चतुर्धर्षोचितैः सत्रैरागताभोज्येज्जनान् ॥ १३४ ॥

ततः परिगमय्यंशं पुरि पद्माखयानकम् ॥

मार्जितेन विशुद्धेन संसिक्तेन तथा जलैः ॥ १३५ ॥

सरोनद्यादि संप्राप्य शुद्धतोयं जलाशयम् ॥

तत्तीरे षोडशस्तंभे कल्पिते सुंदराकृतौ ॥ १३६ ॥

दिवशीं पूर्वोक्त विधीनं याजकानं वास्तुवलिपर्वतं सर्व विधिं करावा. नृत्यमंडपाच्या मध्यभागीं मोळा सिंहास-
नावर भीजिनाची स्थापना करून पंचोपचारविधीनं अकरा प्रकारांनं पूजनं करावें. जिनेश्वराच्या पायांची
पूजा केलेल्या गंध, चूर्ण, उट्टी, पुष्कळ तांबूल व पुष्पें यांनीं भव्यजर्वांचा आदर सत्कार करावा. त्या दिवशीं
विशेष रीतीनं पद्मानाचें जेवण चांगी वणाच्या लोकांना द्यावें.

१३५-१३६ तदनंतर शहरामध्यें पंचायतानं विद्धार करऊन झाडलेल्या व सडा घातलेल्या अशा रस्त्यांनं
नदी किंवा सरोवराकडे प्रभुस न्यावें. तेथें नदी किंवा सरोवराच्या काठीं सोळा खांबांचा सुंदर आकृतीचा नड

नवदशकरव्यासे मंडपादौ सुमंडिते ॥
 मध्यांशे स्थापिते प्रत्यक् तीर्थं तीर्थदिङ्मुखम् ॥ १३७ ॥
 यक्षं छत्रत्रयं चाग्रे दक्षिणेतरपार्श्वयोः ॥
 प्राक्षिप्याथ सुंगधीनि प्रसूनानि तदंभसि ॥ १३८ ॥
 क्षीरोदपद्मगंगादिनीरं मत्वाभिमंत्रिते
 पुरस्तात्स्वापयेद्दीमांस्तद्वाग्निपरिपुरितान् ॥ १३९ ॥
 नव षोडश वा पंचविंशतिं वा घटान् विभोः ॥
 ततोऽवतार्य तद्द्वयैः संपूज्य च जगद्गुरुम् ॥ १४० ॥
 ततश्चक्रं तथा छत्रत्रितयं च समर्च्य च ॥
 आहूतद्विक्पतीन्सर्वानाखंडलपुरःसरान् ॥ १४१ ॥
 समभ्यर्च्य ततो नाथमर्माभिः स्नापयेद्दटैः ॥
 यक्षेश्वरधृतं धर्मचक्रं छत्रत्रयं च तत् ॥ १४२ ॥

किंवा दहा हात व्यामाचा असा मंडप घातलेला असावा. तेथे मध्यभागी पश्चिमेकडे तीर्थकर प्रतिमेची स्था-
 पना करावी व यव आणि छत्रत्रयांची उजवे व डावे बाजूकडे स्थापना करावी. तदनंतर पाण्यामध्ये सुगंधि
 फुले टाहून हे पाणी क्षीरमसुद्ध, पद्मदि मरोत्रं यांचे आहे असा सकल्प करून प्रभूच्या पुढे नऊ सोळा किंवा
 पंचवीस घट जलाने भरून स्थापावेत. तदनंतर अर्चनाची पूजा करून चक्र व छत्रत्रयांची पूजा करावी
 हंदादि दहा दिक्पालांचे आराधन करून व त्यांची पूजा करून उपयुक्त कलशानीं प्रभूचा अभिषेक करावा.

निमज्जयेज्जलाघारे जगतःशांतिरस्त्विति ॥

तदेतत्पुण्यतीर्थान्नः कुर्युर्मव्याः स्वमूर्धनि ॥ १४३ ॥

ततः कौतुकसूत्रं तत्प्रक्षिप्ते तज्जलाशये ॥

ततः समर्च्य लोकेशं जलगंधाक्षतादिभिः ॥ १४४ ॥

प्रभूतचरुभिश्चाथ चक्रादिद्वितयं यजेत् ॥

ततो विसृज्य दिक्पालान्प्राप्य देवालयं प्रसुम् ॥ १४५ ॥

कलशैः पंचविशत्या स्नापयेत्तद्व्यान्वितम् ॥

सयमार्योपकरणैर्वैभूराभरणैर्धनैः ॥ १४६ ॥

संघपूजां प्रकुर्वीत यजमानः स्वशक्तितः ॥

इंद्रस्य च प्रतीद्राणां सत्कारमुचितं कृती ॥ १४७ ॥

तदनंतरं यद्यत्र छत्रत्रयं शांता जलामध्यं बुड्कन तं पवित्रं पाणी जमालां शान्तिं लाभो या इच्छेने आपल्या मस्तकावर धारण करौने, तदनंतरं तं कौतुकसूत्रं जलामध्यं टाकावे, जलगंधादिकांनीं व पुष्कळ नैवेद्यांनीं प्रभूची पूजा करावी.

तदनंतरं दिक्पालाचें विसर्जन करून प्रभूला देवालयामध्यं नंऊन तेथें पंचवीस कलशांनीं चक्र व छत्रत्रय या सहित प्रभूचा अभिषेक करावा. व संघमार्ची उपकारणें पिछी कर्मण्डु वगैरे व वस्त्र, आभरण, धन इत्यादिकांनीं यजमानानें यथाशक्ति संपाचा आदर करावा. याच प्रमाणें इंद्र प्रतींद्र यांचा ही योग्य सत्कार करावा.

१४७-१५८

नंतरं सांयकालीं महाध्वजाची पूजा करून जिनेश्वराचा मोहावरील जय सूचित

कृत्वा तन्वा च चरणौ दातात्मानं समर्पयेत् ॥
 ततः सायं समभ्यर्च्य वैजयंतीं महाध्वजम् ॥ १४८ ॥
 त्रिः परावर्तयेन्मोहजयशंसीनमीशिनः ॥
 तदैवं तन्व्या तस्य राज्यराष्ट्रविवर्धनम् ॥ १४९ ॥
 ततः संचितपुण्यास्ते यांत्वायाता यथायथम् ॥
 आयातभव्यलोकस्य तत्कर्म स्याद्विसर्जनम् ॥ १५० ॥
 केतनारोहणं तेषामान्वहानं भविनां भवेत् ॥
 अर्धरात्रे ततः सूरिराह्वय स्थापितान्सुरान् ॥ १५१ ॥
 समभ्यर्च्य त्रिसृज्यामून् ध्वजं समवरोहयेत् ॥
 स्थान्वितोत्सवस्यैवं कथितः कर्मणां क्रमः ॥ १५२ ॥
 भयमेव क्रमः प्रायो रथोन्मुक्तेऽपि चोत्सवे ॥
 किं तु नात्र रथारोहे घटाः स्युः स्वेष्टसंख्यकाः ॥ १५३ ॥

करणान्या चक्रार्चं तीन वेलां परिवर्तन करावे अत्रा कृत्याने रात्र्य च राष्ट्राधी उन्नति दोते. नंतर
 रथानीं या उत्सवाला मेळून पुण्यपंचय केला त्या मर्व मन्पर्नी आपल्या स्थानी जावे. याला सर्व
 सबविमर्जन म्हणतात. यानंतर सर्व भव्याना बोलाऊन ध्वजारोहण विधि करावा. अर्धरात्री तदनंतर स्थापित
 केलेल्या देवांचे आवाहन करून पूजन करून त्रिसर्जन करावे. याप्रमाणे ध्वजारोहण विधि करावा. हा सर्व
 कार्यक्रम रथपुक्त उत्सवाचा संगितला आहे; रथरहित उत्सवाचाही नाच क्रम जाणवा. परंतु या उत्सवात

चूर्णोत्सवतीर्थदिने तीर्थ एव जलोत्सवः ॥
 एवमाष्टान्हिको नाम महोऽन्यास्मिन्महत्रये ॥ १५४ ॥
 न ध्वजारोहणं तीर्थपूजा विश्वविहारणम् ॥
 अष्टान्हिकोत्सवेऽपि स्यान्न ध्वजारोहणादिकम् ॥ १५५ ॥
 यथा सैष महोदकः संविधातु न शक्यते ॥
 मंत्राः कर्मविशेषाश्च प्रोक्तानां सर्वकर्मणाम् ॥ १५६ ॥
 प्रोगव कथितास्तस्मात्प्रयोगो नात्र भण्यते ॥ १५७ ॥
 इति निगदितमार्गानुत्सवान्यत्र भक्त्या ।

विदधति नियमाच्चानन्दमब्दं स्वशक्त्या ॥
 उपचितबहुपुण्याः साधु निर्विषय भोगान् ॥
 अपगतसकलाद्याः क्षिप्रमेष्यन्ति मोक्षम् ॥ १५८ ॥

अभियेक्षासाठीं कलशाची संख्या नियत अमली पाहिजे असे नाही. चूर्णोत्सव व तीर्थ दिवसाचा दिवशीच जलोत्सव विधि करावा. या प्रमाणे हा आष्टान्हिक उत्सव आहे इतर अशा उत्सवांमध्ये म्हणजे पांच दिवसांचा ३ दिवसाचा व १ दिवसाचा अशा उत्सवांमध्ये ध्वजारोहण, तीर्थपूजा विश्वविहार हे विधि करीत नसतात. अष्टान्हिकोत्सवांतही हे विधि करीत नाहीत. कारण एवढा मोठा कार्यक्रम करणे कठीण असते. या सर्व क्रियांचे मंत्र वेगळे मागे सांगितले आहेत घाणून बाम्हा येथे सांगत नाही.

या प्रमाणे मक्तीने यथाशक्ति जो मध्य दरवर्षी हे उत्सव करितो त्याला पुष्कळ पुण्यप्राप्ति होते. तो भोगाचा उपभोग घेऊन संपूर्ण पापराहित होतसता लौकाच मोक्षाला प्राप्त होतो.

कविवंशवर्णनम् ।

पुराकृतयुगस्यादावादिब्रह्मतन्मूभवः

अन्यब्रह्मा स भरतो यान्ससर्ज द्विजोत्तमान् ॥ १ ॥

तेषु केचिदथत्यक्तजिनमार्गा विवेकिनः ।

अत्रिच्छिन्नान्वयाचारपा वदुतिरे द्विजाः ॥ २ ॥

तदन्वयभवाः केचित्कांचीनाममहापुरे ।

त्रिपचाशाल्यानिष्ठास्तस्थुः षट्सकर्मठाः ॥ ३ ॥

तान् किलाद्रियतेऽस्मर्यान्विशाखाचार्यपुंगवः ।

उपामकमहावेदगृहम्याद्युपदेशनैः ॥ ४ ॥

तद्वंशसंभवा बाल्ये स्वभ्यस्तौपा कागसाः ।

यौवने भुञ्जते भोगान्भूपैलैकैश्च पूजिताः ॥ ५ ॥

कविवंशाच्च वर्णन.

१-११ 'पुरेति' इति कृष्युगान्वा पारम्यो आदिब्रह्माचे (आदिनाथ तीर्थकराचे) पुत्र (वर्णानां ब्रह्मा अर्धे इत्यतः) भरतवक्त्रवर्तीनां ब्रह्मवर्णाची उत्पत्तिः केनो त्यानीं अनेक उत्तम ब्राह्मण उत्पन्न केले त्यापत्तीं किल्लेक विवेकी ब्राह्मणांनीं जैनमार्गाचा त्याग केला नाही आपल्या वंशपरंपरेचा आचार उत्तमरीतीने पाळला. त्या ब्राह्मणांच्या वंशापन्थे उत्पन्न झालेले काही ब्राह्मण कांचोशहरीत रहात असत. ते ५१ क्रि.पू.पू.

जैनीमाददते दीक्षां वार्धके शुद्धबुद्धयः ।

एवं कुलव्रताः प्रायो व्यतीर्युर्वहवः क्रमात् ॥ ६ ॥

तदन्वयेऽजनिष्ठाकलंकभट्टारकेो महान् ॥

वागवज्रचूर्णितास्त्वर्वादिगर्वमहीचरः ॥ ७ ॥

ततोऽजनि कुले तस्मिन्निद्रनंदिमुनीधरः ॥

सिद्धांतपारगः सार्वः सर्वशास्त्रोपदेशकः ॥ ८ ॥

तस्मिन्ननंतवीर्यैर्वैक्योऽजनि कुले ततः ।

यदुक्तिरकलंकार्यनिधेः स्यादीपवर्तिका ॥ ९ ॥

य देवपूजादि सहा कर्मोपसंघे तत्पर होते. त्या ब्राह्मणांना विद्यास्वाचार्यांना उपासकाच्यवनांतील रहस्यांचा उपदेश देऊन निपुण केले. या वंशवर्तीक ब्राह्मण लहानपणीं श्रावकाचाराचा उत्तम अभ्यास करीत असत. लोक व राजे यांनीं पूजित होऊन तक्षणाणीं हे योगांचा उपभोग घेत असत व छातारपणीं निर्मळ बुद्धिचे शारक हे ब्राह्मण निर्ग्रंथ दीक्षा घेऊन आत्म तद्व्यापन करीत असत. याप्रमाणे यांच्या कुलामण्डलं अनेक विद्वान् व्रतपालक ब्राह्मण होऊन गेले.

तदनंतर यांच्या वंशामध्ये भट्टाकलंक भाषार्थ झाले. हे आपल्या वचनरूपी वज्रानें वादींच्या गर्वरूपी पर्वतांचा तुराडा करीत असत. तदनंतर यांच्या वंशांत सिद्धांतपारग सर्वे शास्त्रांचा उपदेश करणारे हितकारक असे इंद्रनंदि मुनीश्वर झाले. तदनंतर अनंतवीर्य मुनिराज उत्पन्न झाले. यांचे अकलंकाचार्यांच्या शास्त्ररूपी निभीला दासविण्यास दिवटीप्रमाणें उपयोगी पडतात. याच वंशरूपी उदय पर्वतावर वीरसेन रूपी सूर्य वैनशासनरूपी आकाशाला प्रकाशित करणारा वसा झाला. अर्थात् वीरसेन नावाचे आचार्य झाले. तदनंतर जि-

वीरसेनमुनीन्द्रार्कस्तद्वंशोदयभूधरे ।
 उदीयाय चिरं जैनशासनांवरभासनः ॥ १० ॥
 कलगनिधिः सुधास्यंदी निजवाङ्मयचंद्रिकः ।
 जिनसेनमुनिश्चंद्रस्तद्वंशाब्धिमवर्धयत् ॥ ११ ॥
 वार्द्धभासेहसूरिश्च वादिराजश्च तार्किकौ ॥
 एतावन्वर्थनामानौ वंशे तास्मिन्नुदीयतुः ॥ १२ ॥
 प्रवादिहास्तिनां मल्लो हस्तिमल्लसमुद्रवः ॥
 गृहाश्रमी वभूवार्हच्छासनातिप्रभावकः ॥ १३ ॥
 प्रवादिविजये मल्लः परवाद्यादिमल्लवाक् ॥
 मुनिः प्राभावयजैनशामनं तत्कुलोद्भवः ॥ १४ ॥
 इत्यमन्येपि तद्वंशसंजाता द्विजपुंगवाः ॥
 प्रव्रज्य प्रायजो जाता जिनमार्गप्रभावकाः ॥ १५ ॥

नगेतरूपी चंद्र आपल्या वाटमरूपी चांदण्याने युक्त व कलाचा नाठा असा झाला त्यामुळे या वंशरूपी सशुद्धाला भरती आली अर्थात् याच वंशांत जिनमेनाचार्य उत्पन्न झाले

१२-२२ जिनमेनाचार्यांच्या पंजात वार्द्धभासे व वादिराज हे अन्यर्ध नावाचे आचार्य झाले. याच वंशांत वादिलोकाना मल्लामारवा हस्तिमल्ल नावाचा रुपि झाला. हा गृहाश्रमी व जिनशामनाची प्रभावना करणारा होता. याच्यांना पिकाणारा परवादिमल्ल नांवाचा मुनिराज या वंशामध्ये झाला. यांचे जैनधर्माची पत्तार प्रभावना केली. याचप्रमाणे या वंशामध्ये पुष्कळ श्रेष्ठ नाम्नेण उत्पन्न झाले व ते दीक्षा घेऊन बहुतरुन

असीत्तदन्वये लोकपालाचार्ये इति द्विजः ॥
 गृहस्थाचार्यतारूढो विद्वान्निस्तारकोत्तमः ॥ १६ ॥
 चोलेन पूजितो राज्ञा तेन राज्ञा सम स च ॥
 प्रातिदेशारूपकर्नाटदेशं प्राप्य स्ववंशुभिः ॥ १७ ॥
 पुत्रः समयनाथारूपस्तस्यासीत्तर्ककेशः ॥
 तत्पुत्रः कविराजदिमल्लः कविशिखामणिः ॥ १८ ॥
 वादी वाग्मी च तत्पुत्रश्चिन्तामणिसमाव्हयः ॥
 अनन्तवैर्यस्तत्सूर्यवदविशारदः ॥ १९ ॥
 तदात्मजः पार्यनाथः संगीतागमशास्त्रवित् ॥
 आदिनाथस्तु तत्सूनुर्गुर्वेदविशारदः ॥ २० ॥
 तस्यात्मजो धनुर्वेदी वेदिकादंडरामकः ॥

मुनि बनले होते. याच वंशामध्ये लोकपालाचार्ये नांवाचा विद्वान् ब्राह्मण झाला. हा गृहस्थाचार्य होता व हा संसारांतून भव्यांना तारून नेत अमे चोल राजाने याचा फार मन्मान केला व या राजापोरुधर हे लोकपालाचार्ये कर्नाटक देशांत आपल्या बांधवामह येऊन राहिले. या लोकपालाचार्याम समयनाथ नांवाचा मुलगा होता हा तर्कशास्त्रांत फार निपुण होता. याला नाद करणारा व उत्तम वक्ता असा कविराजमल्ल नांवाचा पुत्र होता. याला चिन्तामणि नांवाचा विद्वान् मुलगा होता. या चिन्तामणीला अनन्तवैर्य नांवाचा मुलगा घटवादात्मध्ये निपुण असा होता. याला पार्यनाथ नांवाचा संगीतशास्त्रवेत्ता असा मुलगा होता. पार्यनाथास आयुर्वेद निपुणप असा आदिनाथ नांवाचा पुत्र होता. या आदिनाथाला धनुर्वेदात्मध्ये रामचंद्रासारखा निपुणप दक्षर्मे करणारा असा ब्रह्मदेव नांवाचा

तत्रंदनो ब्रह्मदेवो धीमान् षट्पुण्ड्रकर्मठः ॥ २१ ॥
 देवेंद्रस्तत्सुतो नाम्ना देवेंद्रोपसवैभवः ॥
 संहिताशास्त्रनिष्णातः कलासु कुशलः शुची ॥ २२ ॥
 राजमान्यो वदान्यश्च जिनधामादिकारकः ॥
 त्रिवर्गलक्ष्मीसंपन्नश्चतुरो यधुवत्सलः ॥ २३ ॥
 सधर्मचारिणी तस्य सैवाभूदादिदेविका ॥
 या श्रीविजयपायस्य श्रीमत्याश्च सुता सती ॥ २४ ॥
 यस्याः सहोदरा धीराभ्यंदपायौ बुभुक्षुः ॥
 महाबिद्वान् ब्रह्मसुरिः पार्थनाथ इति ब्रवः ॥ २५ ॥
 तदेवेंद्रादिदेव्यारूपदंपत्योरादिनामकः ॥
 नेमिचंद्रो विजयप इति पुष्पात्मयोऽभवन् ॥ २६ ॥

बलपा होता, ब्रह्मदेवाला इंद्राच्या ऐश्वर्यासाररत्ने ऐश्वर्य धारण करणारा, संहिताशास्त्रनिपुण, कलाकुशल व पवित्र असा देवेंद्र नांवाचा पुत्र झाला.

२३-२४ हा देवेंद्रकवि राजमान्य व दानशूर होता त्रिनमोदिते वंगरे मनविपारा, त्रिवर्मलक्ष्मीसंपन्न, निपुण व बंधूवर प्रेम करणारा असा होता. याच्या वत्सीने आदिदेवी असे नांव होते. हिच्या पित्याने विजयप व मातेने भीमती असे नांव देवे. या आदि देवीला चंदपाय, ब्रह्मसुरि व पार्थनाथ असे तिचे बंधू होते. देवेंद्र व आदिदेवी या उभयतीर्ता आदिनाथ, नेमिचंद्र व विजयप अश्या तीन मुले झालीं. आदिनाथ

तत्रादिनाथः सर्वार्हसंहिताशास्त्रपारगः ।
 तत्पुत्राल्लौक्यनाथजिनचंद्रादथो बुधाः ॥ २७ ॥
 धीमान् विजयपाख्यस्तु ज्योतिःशास्त्रादिकोविदः ॥
 समंतभद्रस्तत्पुत्रः साहित्यससांद्रधीः ॥ २८ ॥
 धीधनो नेमिचंद्रस्तु तर्कव्याकरणागमान् ॥
 अधीत्याभयचंद्राख्यमहोपाध्यायमन्निधौ ॥ २९ ॥
 पदवाक्यप्रमाणचरुर्ढी बाढमुपागतः ॥

पुत्रौ द्वौ तस्य कल्याणनाथाख्यो धर्मशेखरः ॥ ३० ॥

इति तत्रादिमः सर्वशास्त्रवाराक्षीपारगः ॥

द्वितीयस्त्वद्विनीयोऽभून्मन्त्रेषु सकलेष्वपि ॥ ३१ ॥

अथ यो नेमिचंद्रार्यः शास्त्र वेत्त्यखिलं स्फुटम् ॥

व्याख्याति शास्त्रमर्थिन्यो यः सदा धर्मकाम्यया ॥ ३२ ॥

सर्व जिनसंहिताशास्त्रामध्ये निपुण होता. याला त्रैलोक्यनाथ, जिनचंद्र वगैरे मुल्ले होती. विजयप (नेमिचंद्रांचा धाकटा बंधु) हा ज्योतिःशास्त्रांत निपुण होता. याला समतभद्र नांवाचा मुलगा होता. याची बुद्धि साहित्य रसाने ओली झालेली होती. विद्वान् नेमिचंद्रानें अभयचंद्र महोपाध्यायाजवळ तर्क, व्याकरण, आगम यांचें अध्ययन केलें होतें व या शास्त्रांचे जाणवे विद्वानामध्ये त्याचा फार सन्मान होत असे. याला कल्याणनाथ व धर्मशेखर असे दोन मुलगे झाले. त्या पैकी पहिला मुलगा सर्वशास्त्रारूपी समुद्राच्या परतीराला जाऊन

सत्यशासनपरीक्षामुख्यप्रकरणादिकम् ॥

यस्तु शास्त्रं व्यरचयद्विद्वज्जनस्तुतम् ॥ ३३ ॥

नृपाभ्यानेषु तर्केषु कर्कशान्प्रतिवादिनः ॥

यो नृपाद्यर्पितादोलशिविकाछन्नैवभवः ॥ ३४ ॥

यो ददत्यर्थमर्थ्यो भुक्ते भोगान्स्ववंधुभिः ॥ ३५ ॥

अकारयच्च यो जैनधाममंडपवीथिकाः ॥

गीतं वाद्यं च नृत्यं च पार्श्वे शास्त्रे न्ययोजयत् ॥ ३६ ॥

एवं च धर्मकामार्थत्रिवर्गश्रीविराजितः ॥

आस्ते स्थिरकंदंवाख्ये नगरे राजपूजितः ॥ ३७ ॥

पेढोंनला होवा. दुसरा मुलगा ना सर्व निगामध्ये मुख्य हांता. ह नमिचंद्रार्थ धर्मच्छेने नेहमी जासाध्ययनची इच्छा करणाऱ्यांना गावाचे रहस्य समजाऊन देत असत मत्तगापनपरीक्षा. मुख्यप्रकरण वर्गरे निद्रनमान्य गय गांभी रंचिले आहेत. राजांच्या सभेत तर्ककर्ता अगा वायाना जिकून यांना जैनधर्माची मोठी प्रभाव ना केली होती.

३५-या नेमिचंद्रापांना राजांना पालवी व लग्न दिले होते. हे नेमिचंद्र दमगेन याचकाला दान देऊन आपल्या ऐश्वर्याचा उपभोग घेत असत. यांनी जिनमंदिर, मंडप वर्गरे बनविले होते. या प्रमाणे त्रिवर्ग लक्ष्मीने विराजित होऊन हे स्थिरकंदचे नावाच्या शहरात रत्नान् उपत. यांचा मामा, न मामेबाऊ, चुकते, तं तु न त्यांची मुले, यांची स्ववर्गी मुले, इतर नातलग्न व विद्वान मंडळी हे सर्व पाथनाय जिनाचे भक्त होते.

श्रीपार्श्वनाथपादाब्जसेवाहेवाकमानसः ॥

मातुलाः स्वस्य तत्पुत्राः पितृव्याश्च सहोदराः ॥ ३८ ॥

तत्पुत्राश्च स्वपुत्राश्च बंधवोऽन्ये विपश्चितः ॥

कदाचित्प्रार्थयन्ते ऽस्म तमेवं प्रीतमानसाः ३९ ॥

आयुष्मन् शृणु भो सूरैः सर्वशास्त्रविशारद ॥

प्रतिष्ठाशास्त्रमेकं सत्पंचकल्याणविस्तरम् ॥ ४० ॥

विरच्यतामिति ततो जिनभक्त्या च चोदितः ॥

स चाहं नेमिचंद्राख्यो निर्भिणोमि स्म शक्तितः ॥ ४१ ॥

प्रतिष्ठालिलकं नाम प्रतिष्ठाशास्त्रमुत्तमम् ॥

शास्त्रे ऽत्र रखलितं यन्मे तद्गुहाः क्षतुमर्हथ ॥ ४२ ॥

जिनेज्यासाधनत्वेन स्वर्भोक्षामोघसाधनम् ॥

शार्ङ्गो एकदा नेमिचंद्राचार्याची आपण पंचकल्याणिकांनीं सुगोभेत प्रतिष्ठाशास्त्र रचा अशी प्रार्थना केली. तदनंतर त्यांच्या प्रार्थनेम अनुसरून व जिनभक्तीने प्रेरित होऊन या नेमिचंद्राचार्यांनीं प्रतिष्ठालिलक नांवाचे उत्तम प्रतिष्ठाशास्त्र रचिले.

हे शास्त्र जिनपूजनाचे साधन आहे व स्वर्ग आणि मोक्षाचे ही साधन आहे. यास्तव यास्त्रिक भक्तींनीं या शास्त्राचा पूजन करीं उपयोग करून घ्यावा. हे शास्त्र दोच्यानें युक्त, सुंदर, कांतिमयच, संताप दूर करणारे गोल अशा रत्नसमूहानीं पूर्ण, डोळ्याला आलशदित करणारे अशा कंठभरणाप्रमाणे आहे. हे विद्वानांच्या

भव्या व्यवहरंश्चेतच्छास्त्रं यशेषु याज्ञिकाः ॥ ४३ ॥

अनुगतवरसूत्रं चारुकोतिप्रसादं परिहृतजनतापं वृत्तरत्नौघपूर्णम् ॥

सुखयदमलदृष्टीन् कंठिकाकल्पभेतद्वसतु सुकृतिकंठे शास्त्रमाचंद्रतारम् ॥४४ ॥

मनोहारि तमोहारि तापहार्यमृतावहम् ॥

शरणं भाक्तिमानोमे चंद्रवज्जिनशांसम् ४५ ॥

- इत्यहंप्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविचिते प्रतिष्ठानिलकनाग्नि उत्सवविधिर्नाम
अष्टादशपरिच्छेदः ॥ • श्रीः श्रीः श्रीः •

कंठामध्ये चंद्रसूर्ये असे तोषयंत राहो. हे शास्त्र आगमसूत्राला अनुसरणारे, कांति व प्रमाद या काव्यगुणांनी युक्त, संसारताप दूर करणारे, चारित्र्यरूपा रत्नमूर्ती पूर्ण, सम्यग्दर्शना आल्हादित करणारे आहे यास्त्व याला भव्यांनी आपल्या कंठांत सर्वचंद्र अथ तोषयंत चारण करावे

७' हे जिनश्यामन चंद्रप्रमाणे मनोहरण करणारे, संसार ताप नाहींवा करणारे, व अमृतावह अर्थीव मोक्ष देणारे आहे. यास्तम मी या जिनश्यामनास शरण जातो. चंद्र मनोहर, अंधार दूर करणारा, संताप नष्ट करणारा, व असुखोत्पत्ति करणारा असतो त्या प्रमाणे हे शास्त्र आहे.

या प्रमाणे नेमिचंद्र विरचित प्रतिष्ठातिलक नागचक्र ग्रंथातील उन्मसवविधि नावाचा अठरावा परिच्छेद संपला.

ग्रंथकर्तुः प्रशस्तिः ।

सद्वर्णी सूत्रयुक्तः प्रकृतिगुणयुतः साधिकारः सलिंगः ।
सश्रद्धः शुद्धवाक्यः पदगुणसुभगो वृद्धिमान् धातुपूज्यः ॥
सद्वृत्तः सौम्यनामा व्ययविधिविमलः शब्दसिद्धिप्रगल्भः ॥
सत्कीर्तिर्नेमिचंद्रोऽभवदव्रतितले रूपमालासदृशः ॥ १ ॥

विषयविद्वद्भिरुहषंडभानुः स्थिराधिपास्थानमणिप्रदीपः ॥

जिनागमांभोनिभिर्पूर्णचंद्रो जयत्वजस्रं सुवि नेमिचंद्रः ॥ २ ॥

पलायध्वं पलायध्वं रे रे तार्किकादिग्गजाः ॥

नेमिचंद्रः समायातः स्याद्वादनकेसरी ॥ ३ ॥

‘सद्वर्णीति’ श्रीनेमिचंद्राचार्य या भूतलावर रूपमाला व्याकरणासारखे आहेत. व्याकरणासंग्रहं वर्णं, सूत्रं प्रकृति, गुण, अधिकार, पुल्लिङ्गादिक लिङ्गं, श्रद्धामन्त्रा (आकारांत स्त्रीलिङ्गश्रद्धांना ही संज्ञा आहे] व शुद्ध वाक्यरचना असते. व्याकरणांत पदांना गुण व श्रद्धि होत असतात धातु-क्रियापद यांनी ते युक्त असते. श्रद्धांची रूपे सिद्ध केलेली असतात. नाम, अव्यय, समासविधि यांनी ते युक्त असते. याचप्रमाणे नेमिचंद्रही सद्वर्णी प्रज्ञाचारी, आगमसूत्राचे जाणते, स्वाभाविक रीतीनेच गुणयुक्त, अधिकारयुक्त, श्रद्धावान, शुद्ध बोद्ध-गारे, शुद्धशास्त्राचार्या गुणांनी शोभणारे. नदवीं उचतिर्भूत, धातुपूज्य-राजपूजित, सुस्वरूपी, सौम्यनांवाचे, व्ययविधिविमलः दान देण्याने पवित्र झालेले, शब्दसिद्धिमध्यं निपुण असे होते.

धर्मेन्द्रावहयसंयतेन लिखितं श्रीमज्जिनेन्द्रप्रति-

ष्ठासारं जिनभाक्तिकेन विलसत्तेर्मिदुना निर्मितम् ॥

ग्रंथो ऽयं त्वधुना मया सुवि चिरं संतिष्ठते प्राग्भवे ॥

पुण्योपार्जनमुक्तिलोकहृदये कंठे सदर्थान्वितम् ॥ ४ ॥

जयति विजयकीर्तिः श्रीमदाचार्यमूर्तिर्भैरवजलधितंडः खंडितानंगकांडः ॥

गुणमणिगुणार्सेर्भुर्भव्यसंदोहच्युर्निरतिशयचरित्रः क्षमातलस्तोत्रपात्रः ॥ ५ ॥

आनंदानंदे चैत्रमासे पंचम्यां परिपूर्णात् ॥

मया विलिखितं पुस्तभिदं स्थेयाच्चिरं सुवि ॥ ६ ॥

आब्रह्माख्यवर्णीशं सादरीकृतसंघकम् ।

मेदिनीपतिपूजाऽपादपद्मं नमाम्यहम् ॥

हे नेमिचंद्र पिशानरूपी कमलानां मूर्त्योभारते होते. राजान्या ममापस्ये स्थिर अग्रा रत्नदीपाप्रमाणे होते. त्रिमश्रासरूपी मसुद्राला भगती त्राणण्याम चेद्राप्रमाणे होते याचा नेहनी जगामस्ये विजय होतो. 'पलायञ्चमिति' हे तार्किके नदिगजांनो ? पळा पळा. हा स्याद्वादरूपी अण्यामस्ये गह्वारा सिद्ध नेमिचंद्र येत आहे.

भूनिमिचंद्रानो रचिलेला हा प्रतिष्ठापाठ भ्रमचंद्र मुनीने लिहिला आहे. हा प्रथ पुण्योपार्जन करणा- मस्ये गहन गेलेल्या लोकांच्या हृदयांत अर्धामहित राहो. आपास्ये विभवकीर्तिचा सदा विजय होतो. हे आचार्य भवसमुद्रामस्ये नविप्रमाणे आहेत. यांनी म-

कंठुं छंदः ॥ सुजनैकसेव्यनमलं वृजिनहर विजयकीर्तिमुनिमुत्तनेनली ॥

विजयवर्णीशगणं सुजगैद्रगछुदुलिदरवे स्तुतिसल ॥ १ ॥

श्रमिपंचगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः । गणधरादिमहाभुनिभ्यो नमः ॥

इति श्रीनेमिचंद्रदेवविरचितप्रतिष्ठातिलकनामसंहिताशास्त्रं समाप्तम् ॥

वर्द्धतां जिनशासनम् ॥ श्रीः श्रीः श्रीः ॥

द्वनचे बाण नष्ट केले आहेत. गुणरत्नांचा हे साठा आहेत. हे भव्यबंधु आहेत यांचे चारित्र्य अवर्णनीय आहे. हे पुस्तक आनंद संवत्सराभ्यं चैत्रमासी पंचमीच्या दिवशीं मी (धर्मचंद्रशुनीने) लिहून पूर्ण केले आहे.

आम्रभू नांवाचे मुनि सर्वमंघास आदराला पात्र आहेत, राजे लोकांना पूज्य आहेत, त्यांना मी नमस्कार करितो.

बाप्रमाणें हें प्रतिष्ठातिलक शास्त्र संपूर्ण झालें.

अथ वास्तुबलिविधानम् ॥

अथ पूर्ववद्धायुकुमारादिप्रयोगेण भूमिमंस्कारः । ततः मंकल्पः । अथ पुण्याहवाचना विधेया ।

ब्रह्मस्थाने मघोनः ककुभि हुतमुजो धर्मगजस्य रक्षो-

राजस्याहीन्द्रपाणेखनिर्हृत्तः[?] शंभुभिन्नस्य शंभोः ॥

नागैन्द्रस्यामृतांशोरपि सदकलसद्वयपुष्पादिदूर्वा ॥

दर्भान्वेद्या दिशासु न्यसनमिह महे यज्ञनिर्विघ्नमिच्छयै ॥ १ ॥

ओं ह्रीं दर्भमथनाय स्वाहा । दिग्दर्भस्थापनम् ॥

ओं-आभिः पुण्याभिराद्भिः परिमलवहुलेनामुना चंदनेन ॥

श्रीदृक्पयैस्मीभिः शुचिमदकचयैरुद्धमैरेभिरुद्धैः

हृदैरेभिनिवेद्यैर्मखमवनमिमैर्दोषयिद्धिः प्रदोषैः ॥

वास्तुबलिविधानम् ॥

‘अथेति’ प्रथमतः पूर्णं प्रमाणं वायुकुमारादिर्ज्ञाय आव्हानं कर्तुं भूमिर्भस्मकारं करावा. अथोद-
मिशोधन, भूमिप्रवृत्तलनं चोरे विधिं करावा. यानतरं पुण्याहवाचनां करणी.

‘ब्रह्मस्थानेति’ हा श्लोकं ब्रह्मणुन व मंत्रं ब्रह्मणुन दत्ता दिशानां दर्भस्थापनां करणी.

‘आभिरिति’ हा श्लोकं ब्रह्मणुन व मंत्रं ब्रह्मणुन अष्टद्रव्यानीं भूमिपूजनं कराव.

धूपैः प्रायोभिरेभिः पृथुभिरेभिः फलैरेभिर्चाभि भूमिम् ॥ २ ॥

ओं ह्रीं नीरजसे नमः । भूम्यर्चनम् ॥ २ ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृत् ।

नागाधीशधनेशर्पातवसनालंकारपटैश्च तैः ॥

नीलैर्नीरजनीलेषु सुमनो रक्ताभरत्तैस्ततो ॥

रक्ताकल्पककृष्णमेघविलसत्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥ ३ ॥

पञ्चचूर्णस्थापनम् ॥

सन्मंगलस्यास्य कृते कुतश्च कोणेषु चाद्याक्षितिमंडलस्य ॥

वज्राणि चत्वारि च वज्रपाणिन् वज्रस्य चूर्णेन लिखाद्य वेद्याम् ॥ ४ ॥

इति वज्रस्थापनम् ॥

अथार्हदीशप्रतिमाप्रतिष्ठा-विधाननिर्विघ्नममासि सिद्धये ॥

ततोऽकुराचार्धिवसाच्च पूर्वदिने क्षपया विदधीत नांद्रीम् ॥ ५ ॥

तत्रापि पूर्वं विदधीत वास्तु-दिवौकसां भेकपदे स्थितानाम् ॥

‘वेनामिति’ हा श्लोकं झणून पांडव्या, पिवळ्या, नीले, वांगडे, च काळे अज्ञा चूर्णांना मंडलरचना करावी

‘सन्मंगलेति’ हा श्लोक झणून या मंडलाच्या बाहेर चार कोणामध्ये चार वज्रांची स्थापना करावी.

‘अथेति’ हा श्लोक झणून अरुदाच्या प्रतिष्ठेचा विधि निर्विघ्न समाप्त व्हावा झणून अकुरार्पणदिवाच्या पूर्वे

तथा परे वा विदुषस्तस्यां क्रमेण सामान्यविशेषसर्वाम् ॥६॥
 स्नात्वा समाचम्य समेत्य धाम कृत्वा तथैर्यापथशोधनं च ॥
 स्नुत्वा च सिद्धान्तसकलीविधानं कृतैकतानो विजनप्रदेशे ॥ ७ ॥
 कृत्वा समासाज्जिनराजपूजां श्रुत्वा समाराध्य तथा मुनीन्द्रान् ॥
 गुरोरनुज्ञां शिरसा गृहीत्वा दत्त्वा नियोगं परिचारकाणाम् ॥ ८ ॥
 प्रत्यग्रथौतोत्तमशुभ्रवामसा कृत्वांतरीयं च तथोत्तरयिम् ॥
 हेमोपवांतांगदहारमुद्रिकाकिरीटकर्णाभरणादिभूषितः ॥ ९ ॥
 तद्देवपूजासमये समुक्तमंत्रात्परं वाक्यमभाषमाणः ॥
 चतुःपरीचरविधिज्ञयुक्तः समाहितात्मा यजने प्रवृणः ॥ १० ॥
 इंद्रः प्रतीद्रेण समं विधाय पदं क्रियार्थे मखमंडपादौ ॥

दिक्करी रात्रीं नांदीमंगल विधि करावा. प्रथमतः भेकपदावर असलेल्या वास्तुदेवतांची पूजा करावी.
 ' स्नात्वेति ' स्नान व आचमन करून जिनमदिगमध्यें यावें तेथें ईर्यापथशोधन करून व सिद्धांची स्तुति करून
 न एकाग्रमनानें एकांत स्थानीं सकलीकरण करावें. ' कृत्वेति ' संक्षेपानें जिन, शास्त्र व गुरु यांची पूजा
 करून गुरुची आज्ञा मस्तकावर धारण करून परिचारांना आपआपलीं कार्यें करण्यास आज्ञा द्यावी. शुद्ध शु-
 तलेले पाषरण्याचें व नेसण्याचें वस्त्र धागण करून सुवर्णयज्ञोपवीत, अंगद, हार, आंगठी, किरीट व कुडल हीं आभरण
 धारण करावीत. देवपूजासमयीं संगितलेल्या मंत्रागिवाय दुपरे कांहीं बालूं नये. विधिजाणणारे चार परिचारकांना वे-
 ऊन पूजाविपुण इंद्रानें मंडपापमध्यें प्रतीद्रासह प्रवेश करावा पददेवतांना प्रथम नमि द्यावा. बलीचें दोन भेद आहेत.
 वरग माजी, वढे भात यांचा बलि हा एक प्रकार व दुसरा प्रकार त्या त्या देवतांना अर्पण करावयास

पदेत्र दद्यात्पदेवतानां बालि सुयोपागणकादि.....[?] ॥ ११ ॥

बलिश्च सामान्यविशेषभेदात्पुरोपदिष्टो द्विविधः पदेशाम् ॥

एकस्तु सव्यंजनपृथक्तं शेषस्तु तत्तत्पृथगिष्टिविधः ॥ १२ ॥

ब्रह्माणमिन्द्रादिदिशाधिनाथानार्यादिदेवांश्च सर्विद्रपूर्वान् ॥

पर्जन्यपर्जन्यादिवैक्रसाऽपि विचारिकाद्यांश्च यजेत्क्रमेण ॥ १३ ॥

दधातु पूजां सकलामगणा उच्चारयन्मानस एव मन्त्रम् ॥

तत्र प्रभुक्तं वचनं च यद्यत्तन्मन्त्रतः प्राक्प्रठनीयमेव ॥ १० ॥

इति प्रारंभनिरूपणम् ॥

अथ पुष्पांजलिपुरःसरं ब्रह्मादिवास्तुदेवतानां पृथगिष्टिः ।

श्रीमज्जनमहामहोत्सवविधिब्रह्मापारसोमिच्छये ।

भव्यानामपि तं नियोगनिचयश्रद्धापरिताप्तनाम् ॥

क्षेमार्थं क्रियमाणवस्तुदिविपत्संघानमंपूजनम् ॥

सांगितजले पदार्थं हा पिशेष गले होय. ब्रह्म, दशदिग्पाल. सर्विन्द्रादिकदेवता, पर्जन्यादि देवता न विचारिकादि दत्ता गाना क्रमाने पूजाये या देवतांश्च मन्त्रांचा प्रथम मनोमध्यें उच्चार करून यांची पूजा करावी. या प्रमाणे प्रारंभिक निरूपण झालें. यानंतर पुष्पांजलि पुरःसर ब्रह्मादि वास्तु देवतांची वेगळी वेगळी पूजा करावी. श्रीमदिति हा श्लोक म्हणून जितपूजेमध्ये भव्यांना पित होऊ नये यासाठी वास्तुदेवपूजाच्या प्रारंभी पुरःपर जलविषेण करावे.

प्रस्तावे प्रविकीर्यते जयजयारावेण पुष्पांजलिः ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा ॥ पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

ओं-ग्रामक्षेत्रगृहादिभेदविधिवर्धोभागमध्याश्रय—

स्तत्तद्भागपरिच्छिन्ना बहुविधस्वात्मप्रदेशो विभुः ।

ब्रह्मा दिक्पतिर्पूर्वदेवनिकैरात्मोन्मुखैर्विष्टितो

लाजाज्यान्वितदुर्बलभक्तमधुना गृण्हातु रक्तप्रभः ॥

ओं ह्रीं ब्रह्म • जलम् ॥ १ ॥

ओं-ऐरावतस्कंधमधिश्रयन्तं वज्रायुधं रुच्यशचीसमेतम् ॥

प्रत्यूहविध्वंसकमर्हद्विष्टौ कुष्ठप्रसूतैः प्रयजामि शक्रम् ॥

ओं ह्रीं इंद्र • ॥ २ ॥

ओं-ज्वालाकलापात्मकशक्तिहस्तो वस्ताधिरूढः सुपरिष्कृतांगः ॥

‘ब्रामेति’ गांव, शेत, घर इत्यादिकांच्या मध्यभागावा आश्रय करणारा व दिक्पालादि देवदेवदित अशा ब्रह्माला मी लाक्षा, तूप यांनीं युक्त असा दुधाचा भात अर्पण करितो.

‘ऐरावतेति’ इंद्राचें वाहन ऐरावत, आयुध वज्र, शची ही पत्नी आहे, अशा इंद्राला अर्हणजेमध्यें विघ्न नष्ट व्हावें ह्मणून कुष्टाच्या फुलांनीं पूजितो

‘ज्वालेति’ अग्नीचें शक्ति हें अन्न आहे, बहारा वाहन आहे, स्वाहा पत्नी आहे, या अग्नीचें दूध, त-
गर व उचम तूप यांनीं तर्पण करितो.

स्वाहामाङ्ग्या सममग्निदेवः प्रीणातु दुग्धैस्तगैरस्तराज्यैः ॥

ओं ह्रीं अग्ने० ॥ ३ ॥

ओं-छायासमेतं महिषाधिरुढं दंडायुधं दंडितवैरिर्वर्गम् ॥

वैवस्वतं विद्महरं तिलान्नैः सिंबान्ययुक्तैः परितर्पयामि ॥

ओं ह्रीं यम० ॥ ४ ॥

ओं-नैऋत्यदेशो निऋतिः सुरक्षमृक्षांगवाहद्विपदास्परक्षः ॥

आरुढवानुदतमुद्रास्त्रः पिण्याकमायच्छतु तैलमिश्रम् ॥

ओं ह्रीं नैऋत्य ॥ ५ ॥

ओं-करधृतफणिपाशो मंडनोद्योतिताशः करिमकरकमूर्तिलोकसंक्रांतकीर्तिः ॥

सुरश्चिरवरुणानीप्राणनाथः सयुथो वरुण इह समेतो लातु दुग्धान्नधान्यम् ॥

ओं ह्रीं वरुण० ॥ ६ ॥

'उधेति' यमाला-छाया ही पत्नी आहे. रेडा वाहन आहे, दंड नांवाचें शस्त्र आहे. या यमाला नि-

लाम

'व विद्या-ग्रामी नांवाचें धान्य यांनीं ठस करीत.

'नैऋत्येति' निऋतिचें अस्त्र हें वाहन आहे, मुद्रा हें शस्त्र आहे. याला तैलाभिषिक्त पेंड अर्पण करीत.

'क्रेति' नागपान हें वरुणाचें आयुध आहे. करिमकर हें वाहन आहे. वरुणानीं ही पत्नी आहे. या वरुणाला कृपमात देऊन महत्प्र करितो.

ओं-उर्वरिहोवायुधशस्तहस्तमर्वाधिरूढं परिमंडितंगम् ॥
तद्वायुवेगीमुखदत्तदृष्टिं पिष्टेर्निशायाः पवनं यजामि ॥
ओं ह्रीं पवन ॥ ७ ॥

सदत्नरुक्पुण्ड्रितपुष्पकाभ्रयानाधिरूढस्फुरितोग्रशक्तेः ॥
सजानियूथ्यत्रजयक्षराज प्रत्तं मया स्वीकुरु पायसान्नम् ॥
ओं ह्रीं कुचेरः ८ ॥

ओं—उनासमेतो वृषभाधिरूढो जटाकिरीटप्रणिभृषितांगः ॥
त्रिशूलहस्तः प्रमथाधिनाथो गुणहातु दुग्धान्नभिदं ससर्पिः ॥
ओं ह्रीं ईशान० ॥ ९ ॥

ओं—वेधःपुरोदेशमवतमार्यं ध्वस्तात्मदेशप्रतिरोधिवीर्यम् ॥
सत्पूरिकामोदकपूरिकादिर्भक्ष्यैः प्रहृष्ट विदधे फलैश्च ॥ १० ॥
ओं ह्रीं आर्य० ॥ १० ॥

‘उर्वीति’ वायूचं वृक्ष हं अस्त्र आहे षोडा वाहन आहे वायुवेगी याची स्त्री आहे- याला हळदीच्या चूर्णांनी मी तप्त करिता.
‘सद्रत्नोति’ पुष्पकविमान हें कुवेराचें वाहन आहे. याला मी क्षीगन्त्र समर्पण करून तप्त करितो.
‘उमासमेतेति’ हा श्लोक क्णून ईशानाला तृणसहित दूधभत अर्पण करावा.
‘वेध इति’ हा श्लोक क्णून आर्यनांवाच्या देवाला न्नदानाच्या पुढे पूर्ण मोदक भक्ष्य पदार्थांनी व फ-
लांनी संतुष्ट करावे.

ओं—प्रसापसव्यं पद्मावसानो भाभासमानो मुकुटादिभाभिः ॥
स्यामिष्यसंवतिमुजिष्यवर्गो दीव्येत मापात्रालिर्विवस्वान् ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं विवस्वान् ॥ ११ ॥

ओं—शत्रुशक्तिनिवारणक्षमो मित्ररक्षणविधानदक्षिणः ॥
प्रत्यगीश इह मित्रनिर्जरः स्वीकरोतु दधिदूर्विकामपि ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं मित्र ॥ १२ ॥

ओं—प्रजापतेः सव्यमुघ्राशिभागे महीमव्रतं महिमानमासम् ॥
महीधरं मंडनमंडितांगं महामहस्कं महयामि दुग्धैः ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं भूधर ॥ १३ ॥

ओं—सर्विद्रदेवाय सत्रिकमाय तनूनपात्रक्षमुपाश्रिताय ॥
वनामरार्नकपुरःसराय ददामि पुंजीकृतधान्यलाजम् ॥

'ब्रमेति' हा श्लोकं श्रणून ब्रह्मान्द्रा उग्रन्या भागाला विभक्त्यु देवाला उडदात्रे अत्र व तिल यांनी संतुष्ट करावे.

'मनु इति' हा श्लोक श्रणून मिचनानाच्या देवाला दधिदूर्नी मंतुष्ट करावे. हा देव शत्रूंचे निवारण करून मित्रांचे रक्षण करितो.

'प्रजापतेति' हा श्लोक श्रणून महीधर देवाला दुग्धाने दूध करावे.

'मोदतेति' हा श्लोक श्रणून असिचा पद्य धारण करील्ल्या सर्विद्र देवाला सालीच्या लाया अर्पण करून दूध करावे.

ओं ह्रीं सविद्रं ॥ १४ ॥

ओं—वैश्वानरादित्यमुपाश्रिताय साविद्रदेवाय सविक्रमाय ॥
कर्पूरकादमीरलबंगकुष्टैरुपस्कृतं पुण्यजलं ददामि ॥

ओं ह्रीं सविद्रं ॥ १५ ॥

ओं—इंद्रं वनामस्यैकदंबकेंद्रं मंदारवं पुण्यजनस्य पक्षम् ॥
प्रस्थूहजालं विनिपातयंतं मुद्गस्य चूर्णैः प्रयजे संपूर्णैः ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं इंद्रं ॥ १७ ॥

ओं—इंद्रराजगततंद्रनिजितारातिवर्गं जिनवर्गपोषकं ॥

कासराधिपतिपक्षमाश्रिताऽऽदेहि पूषयुतमुद्गचूर्णकम् ॥ १७ ॥

ओं ह्रीं इंद्रराज ॥ १८ ॥

ॐ—समीराग्रभूमौ समुद्रासमानं निजं देशभागं सदा पालयन्तम् ॥

‘वैश्वानरेति’ हा श्लोकं ह्यणून भादित्याचा आश्रय घेतलेल्या साविद्र देवाला कापूर, केसर, लवण च
कुप्य यांनीं सुगंधित असें पवित्र पाणी अर्पण करावे.

‘इद्रेति’ हा श्लोक ह्यणून इंद्राला मृगाच्या पिठांनीं व वज्यांनीं पुजावे. हा व्यंतर देवांचा अधिपति आहे.

‘इंद्रराजेति’ हा श्लोक ह्यणून यमाच्या पक्षाचा आश्रय करणाऱ्या या इंद्रराज नांवाच्या देवाला वज्यासह

मुगाचें पीठ अर्पण करून दत्त करितो.

‘समीरेति’ हा श्लोक ह्यणून वायुदेवाच्या पुढच्या भूमीवर जो राहतो असा रुद्र नांवाच्या व्यंतर देवांच्या

यजे रुद्रमक्षुद्रवन्यामरैर्द गुडापूर्ववर्गेरुपस्कारयुक्तैः ॥
ओं ह्रीं रुद्र० ॥ १८ ॥

ओं-रुद्रजयाख्यं परिमितरौद्रक्षुद्रनिकायं वनसुरमुख्यम् ॥

मारुतनिन्नं गुडपरिपुष्टैः पिष्टकवर्गैरिह महयामि ॥

ओं ह्रीं रुद्रजय० ॥ १९ ॥

ओं-आमोदमामोति गुणाधिकेषु विद्वेषमुदवृत्तजनेषु यश्च ॥

आपः सदेवो गुडपिष्टयुक्तं सकैरवं शंखमुपैतु दौव ॥

ओं ह्रीं आप० ॥ २० ॥

ओं-धर्मानुक्ताननुमोदमानं पापानुपत्तानपसारयन्तम् ॥

महेश्वरायत्तभिहापवत्सं संपूजयेयं बालिना तथैव ॥

ओं ह्रीं आपवत्स ॥ २१ ॥

यभिपनीला भी गुळाच्या वागण्यांनी पूजितो

‘ रुद्रेति ’ हा श्लोक लघुन व्यंतराधिपति अशा रुद्रजय नावाच्या देवाला गुळाच्या वागण्यांनी पूजितो.
‘ आमोदेति ’ हा श्लोक प्रथुन जो गुणाधिकार प्रीति करिता व उच्छृंखल कोकार अशीति करितो.
त्या नाप देवाला भी गुळाचे घागे कमल व शंख अर्पण करितो.

‘ धर्मेति ’ हा श्लोक लघुन धर्मप्रेमी लोकावर प्रेम करणाऱ्या व पाण्यांचा तिरस्कार करणारा अशा आग देवाला उग्या पदार्थांनी पूजितो.

ओं-पर्जन्य पर्जन्यानिनादतुल्यनादेन दूरीकृतवैरिलोक ॥
स्वतर्जनीचालनतर्जितात्मवाचाटभृत्याज्यमुपैहि रौद्र ॥ २२ ॥

ओं ह्रीं पर्जन्य० ॥ २२ ॥

ओं-जयं तनोति प्रतिरोधिरोधान्नयं तनोति स्वजनानुवृत्तेः ॥

योऽसौ जयतो हरिदक्षिणस्थो गृण्हातु पूतं नवनीतमेतत् ॥

ओं ह्रीं जयंत० ॥ २३ ॥

ओं-संकंदनागण्डुभेदशितारं तापप्रकाशप्रतिभासमानम् ॥

तमोपहं भास्करदेवमेत कुत्र प्रहृष्टं मधुकंददानात् ॥

ओं ह्रीं भास्कर० ॥ २४ ॥

ओं-सत्यामरं नित्यमसत्यदूरं गोत्रद्विषद्वामपदे वसंतम् ॥

सद्धर्भनिध्यानकृतप्रमोदं संपूजये पूर्वसपर्ययैव ॥ २५ ॥

ओं ह्रीं सत्यक ॥ २५ ॥

‘पर्जन्येति’ हा श्लोक ऋणून मेघाप्रमाणे असलेल्या गर्जेने वैरी लोकांना दूर साऱणाऱ्या या पर्जन्य देवाला मी तुप अर्पण करितो.

‘जयति’ हा-श्लोक ऋणून इंद्राच्या दक्षिणेला-अमलेल्या जयत देवाला मी लोणी अर्पण करितो.

‘संकंदनेति’ हा श्लोक ऋणून भास्कर नांवाच्या देवाला मी मधुकंद-ज्येष्ठमघ अर्पण करितो.

‘सत्येति’ हा श्लोक ऋणून इंद्राच्या डावे बाजूला राहणाऱ्या सत्यक नांवाच्या देवाला मी ज्येष्ठमघ अर्पण करितो.

ओं-भृशं विवक्षुर्गुणशालसंघं भृशं दिदृक्षुर्मुनिमुख्यसंगम् ॥
भृशामरः संश्रुतवृत्तशत्रू रातु प्रमोदान्नवनतिर्षेडम् ॥

ओं च्ही भृशदेव • ॥ २६ ॥

ओं-अथातरिक्षो विहरन्विनोदं वनेषु पश्यन्सुजनोपसर्गम् ॥

सुदृग्दृग्द्वानुसर्खोतरिक्षञ्चूर्णं निशामाषजमाददातु ॥ २७ ॥

ओं च्ही अंतरिक्ष • ॥ २७ ॥

ओं-पुष्पाति यः सज्जनतोपकारं मुष्णातु चासज्जनदुर्विलासम् ॥

कृपीटयोनेः सुहृदेष पूषा शिवान्नमेतत्सपयः प्रतीच्छेत् ॥

ओं च्ही पूषन् • ॥ २८ ॥

ओं-वितथारूपं वितथीकृतारिशक्तिप्रदं साधुजनोपकारदक्षम् ॥

'भृशमिति' हा श्लोक सप्तमं जो नेहमी सुनिसहवासाची इच्छा करितो. व इद्राचा व्ययों आशय केला आहे त्या भृशदेवाला मी लोणी अर्पण करितो.

'अवेति' हा श्लोक सप्तमं अंतरिक्ष नांवाच्या देवाला इच्छा व उद्गदाचें पीठ अर्पण करितो.

'पुष्पातीति' हा श्लोक सप्तमं जो मज्जनावर उपकार व दूर्जनवर अनुपकार करितो त्या पूषन् देवाला विनाश (साण्याचा मात) मी अर्पण करितो.

'वितथेति' हा श्लोक सप्तमं साधुशक्तिचा नाय करणाऱ्या वितथ देवाला कट्टा नांवाच्या शान्याचे अन्न मी नमर्पण करितो.

प्रथितं दंडधाराख्यं वरकटाक्षसमर्चितं करोमि ॥ २९ ॥

ओं ह्रीं वितथ० ॥ २९ ॥

ओं-रक्षःपरीवारकसत्वरक्षादक्षे सुमार्गे विहितप्रमोदम् ॥
कलापसव्याश्रयराक्षसैर्द्रं मधुप्रदानात्सुखितो भव त्वम् ॥

ओं ह्रीं राक्षस० ॥ ३० ॥

ओं-संगंधगंधर्वसुपर्वहस्त--प्रशस्तवीणानुगानगतिं ॥
गंधर्वदेवं घनसारपूर्वगंधैः समर्चये यममाश्रयन्तम् ॥ ३१ ॥

ओं ह्रीं गंधर्व० ॥ ३१ ॥

ओं-यो विक्रमाक्रांतजनप्रसंगस्तपोधनार्थीशपदाब्जभृंगः ॥
स भृंगराजः श्रितधर्मराजः पवित्रद्रुग्धाक्षमिदं ससर्पिः ॥ ३२ ॥

ओं ह्रीं भृंगरा० ॥ ३२ ॥

ओं-सुषीकृताधर्मपरप्रभावं सुषोक्तिदूरं सुवनामधेयम् ॥

‘रक्ष इति’ हा श्लोक ऋणून जिनमार्गवर प्रेम करणाऱ्या राक्षस नांवाच्या देवाला भी ज्येष्ठमथ अर्पण करितो.

‘संगंधेति’ हा श्लोक ऋणून गंधर्व नांवाच्या देवाला भी कापूर वगैरे सु गंधित पदार्थांनीं उत्त करितो.

‘यो विक्रमेति’ हा श्लोक ऋणून यथाचा आश्रय घेणाऱ्या भृंगराज देवाला दूधभात अर्पण करितो.

‘सुषीति’ हा श्लोक ऋणून अधर्माचा प्रभाव दूर करणारा व असत्य न बोलणारा अशा सुपदेव नांवाच्या

रक्षोधिपायात्तमुदारशार्क्तं भाषाज्ञसंतर्पितमातनोतु ॥ ३३ ॥

ओं ह्रीं मृषदेव० ॥

ओं-तपोधनाजन्यनिवारणार्थं वनाश्रमद्वारि सदा निषण्णम् ॥

दौवारिकं सेवितयानुधानं संतर्पयेऽहं वरशालिषिष्टैः ॥ ३४ ॥

ओं ह्रीं दौवारिक० ॥

ओं-सुग्रीव यातानुतवीणया वै गायन्नितांतं गुणिनां गुणौघम् ॥

सुग्रीवदेवः त्रितपाशहस्तः प्रमोदवान्मोदकदानतोऽस्तु ॥

ओं ह्रीं सुग्रीव० ॥ ३५ ॥

ओं विभांति पुंसां गुणसंकथायां पुण्यावदाताः खलु यस्य दंताः ॥

स पुण्यदंतो वरुणान्तिकस्थः पुष्पाणि गृह्णातु जलान्वितानि ॥ ३६ ॥

ओं ह्रीं पुण्यदंत० ॥ ३६ ॥

देवाला भी उडीदाच्या अन्नानें व्रम करितो.

'तपोधनेति' हा श्लोक झणून तपस्व्यांचा उपमर्ग नेहमी दूर करणाऱ्या दौवारिक नांवाच्या देवाला भी उच्छुष्ट साळीच्या चूर्णांनी व्रम करितो

'सुग्रीवेति' हा श्लोक झणून ज्यानें वरुणाचा आश्रय घेतला ओढे व जो गुणी लोकांचे गुण वर्णन करितो त्या सुग्रीव देवाला भी मोदक अर्पण करितो.

'विभांतीति' हा श्लोक झणून वरुणाश्रित अशा पुण्यदंताम भी पाण्यासहित बुडवें अर्पण करितो.

ओं-असुरः कल्पसुरासविक्रियो गिरिनद्यादिविहारलोलुपः ॥
वरुणोर्पातमहीमुपाश्रितो भजतां लोहितमन्नमुत्तमम् ॥

ओं-ह्रीं असुर० ॥ ३७ ॥

ओं-संशुद्धमार्गप्रतिरोधिवाहिनीशोषं सदा यः कुरुते प्रतापतः ॥
शोषः सपक्षीकृतयादसांपतिलीतु प्रधौतं तिलमक्षतांश्च ॥ ३८ ॥

ओं-ह्रीं शोष० ॥ ३८ ॥

ओं-रोगोपघातांगतपोधनानां दृष्ट्वा स्थितिं तामनुकंप्यमानाम् ॥
रोगं मरुत्पक्षकृतानुरागं सुत्वाकरोभ्युत्तमकारिकाभिः ॥ ३९ ॥

ओं-ह्रीं रोग० ॥

ओं-नागं समाराधितयोगिनागं नागारिनादेन पलायितास्म् ॥

‘असुरेति’ हा श्लोक सप्तन पर्वत नदी वगैरे ठिकणीं विहार करणारा जो असुरदेव त्याची तांव-
ल्या भातानें पूजा कारतो.

‘संशुद्धेति’ हा श्लोक सप्तन जां पराक्रमानें-पवित्र जिनमार्गाला रोकणाऱ्यांचा नाश करितो अशा वर-
णाश्रयी शोष नांवाच्या देवाला भी धुतलेले तिक व अक्षता अर्पण करितो.

‘रोगेति’ हा श्लोक सप्तन रोगपीडित मुनीवर जो दया करितो अशा रोगनांवाच्या देवास उत्तम
कारिकांनी (१) प्रसन्न करितो.

‘नागेति’ हा श्लोक सप्तन योगिजनांची आराधना करणाऱ्या वायुदेवाचा आश्रय करणाऱ्या अशा

ओं ह्रीं नाग० ॥ ४० ॥
वातापसव्याश्रयमाश्रयन्तं मधुप्रादिर्धर्महयामि लाजैः ॥

ओं-मुख्यं यजे व्यंतरदेवमुखं यक्षेण सत्रा कृतचारुमुख्यम् ॥
विख्यातकांतारविहारसक्तं संतु प्रवेकैर्वस्वस्तुयुक्तैः ॥ ४१ ॥
ओं ह्रीं मुख्य० ॥ ४२ ॥

ओं-मछाटदेवं प्रतिमछघटसंघटनाविष्कृतसर्वशक्तिम् ॥
भीरं कुबेरं प्रचलं प्रतीतं गुडान्नदानेन सुखाकरोमि ॥ ४२ ॥
ओं ह्रीं मछाट० ॥ ४२ ॥

ओं-मृगगणैस्तपसा नशक्तै मृगयते मुनिपन्नमनाय यः ॥
तमहमत्र मृगं धनदाश्रयं परिचरामि गुडान्निवतपूषकैः ४३ ॥
ओं ह्रीं मृग० ॥

नाग देवाची शर्करामिश्रित लाद्यानीं तुष्टि करितो.
'मुख्येति' हा श्लोक क्षणून कुबेराशीं मित्रता ठेवणाऱ्या मुख्यनांवाच्या देवास उत्तम वस्तूनीं भी मृ
जितो.
'मछाटेति' हा श्लोक क्षणून मछाट नांवाच्या देवाला मूळमिसळलेल्या भाताने प्रसन्न करितो.
'मृगेति' हा श्लोक क्षणून तपश्चरणांनं वश झालेल्या हरिणादि पशूनीं वेष्टित अशा मुनिवर्यांच्या
चरणास नमस्कार करणाऱ्या मृग नांवाच्या देवाला गुळाच्या धारयांनीं भी प्रसन्न करितो.

ओं-धनवद्वामशरातलभागभागदितिनंदनमुख्यसुरादृतः ॥
अदितिरद्भवनामरपूजितो मुदितवान्भवतादिह मोदकैः ॥ ४४ ॥

ओं-हीं अदिते० ॥

ओं-मोचाफला यद्युदितिर्यदास्यादधेनि वाचा विनिवारणार्थम् ॥
मुमुक्षुसाक्षादुदितिः सुमुंजां भक्षं तिरोपेतमुमापतीश ॥ ४५ ॥

ओं-हीं उदिते० ॥

ओं-विचारि सत्कृत्यविनोदशक्ते विचारियुक्ते सुजनानुरक्ते ॥
कुशानुवाक्षावनिभागमुक्त्यै गृहाण भक्ष्यं लवणोपयुक्तम् ॥ ४६ ॥

ओं-हीं विचारि० ॥ ४६ ॥

ओं-कायेन वाचा मनसा पवित्रमावर्जयंती तपसामर्घांशं ॥
रक्षोबहिःस्था तिलपिष्टमुक्त्वा संतुष्यतां संप्रति पूतनाख्या ॥ ४७ ॥

ओं-हीं पूतने ॥ ४७ ॥

ओं-पापान्महापूरुषकारिणो या या राक्षसीरूपधरा ह्यतर्जत ॥

‘वनदेति’ हा श्लोक ब्रह्मण कुबेराच्या हाव्या वायूम निवास करणाऱ्या अतितीस मी बोवलीवी संतुष्ट करितो. ‘मोचाफलेति’ हा श्लोक ब्रह्मण उदितो देवाला प्रसन्न करावे ‘विचारीति’ हा श्लोक ब्रह्मण अग्नीच्या वायुप्रेदक्षी असलेल्या विचारी देवतेला मी मिठांने युक्त मस्य पदार्थ अर्पण करितो. ‘कायेनेति’ हा श्लोक ब्रह्मण मनोबचनशरीरांने पवित्र विनेश्वराचे आराधन करणाऱ्या पूतना देवीला मी तिला-

सा माहताशावनिबाह्यसंश्रिता कुलभाषभायञ्छतु पापगक्षसी ॥

ओं ह्रीं पापराक्षसि० ॥ ४८ ॥

ओं-यत्र यत्र मुनयो वसन्ति ते तत्र तत्र तदजन्यवारणे ॥

या चरत्यनिशमीशबाह्यतः सा ददातु चरकी धृतं मधु ॥ ४९ ॥

ओं ह्रीं चरकि ॥ ४९ ॥

ओं-एते वास्तुसुराः समस्तधर्णसंवासिनोऽवाधिताः ॥

प्रत्यूहस्य विधायिनस्तपचिताः प्रत्यूहसंहारकाः ॥

अद्य आप्तपूजनेन मुदिताः सर्वप्रभावान्विताः ॥

यष्टुर्याजकभूपमंत्रिशुभवर्णानां च सतु श्रियै ॥ ५० ॥

ओं पूर्णाधर्यः ॥

इत्थं प्रार्थनया प्रगृह्य विदितं सामान्यमन्यं बलिम् ॥

सर्वे वास्तुसुराः प्रसीदत भवद्वयान्तरायास्तु ये ॥

पिष्टाने तप्त करितो, 'पाषाढिति' हा श्लोक लघून वास्तुवतत्वा बाह्यपदेशी अमलेष्ट्वा पाप राक्षसीला भी कुलध्या नांमांच धान्य अर्पण करितो, 'यद्यति' हा श्लोक लघून ईशानाच्या बाह्यपदेशी चरकी नावाच्या देवतेला तूप व माखर भी अर्पण करितो. ही देयता मुर्गीच मकड दूर करिते, 'एते इति' हा श्लोक लघून सर्व पृथ्वीवर विद्यमान कारणाच्या वास्तुदेवाना पूर्णाधर्य थावे, हे वास्तुदेव विघ्नपरिहार करणारे आहेत, हे याजक, राज, मंत्रिगण, व सर्वलोकांच मंपत्तीला कारण होवोत, 'इत्थमिति' हे वास्तुदेव हे बलि ग्रहण

गेहे धाम्नि विधिस्तिते च विविधोत्साहेयवा विष्टपे ॥

सन्त्येतान्सकलान्निवारयत तत्सर्वं सदा रक्षत ॥ ५१ ॥

एवं जिनाधीश्वरयज्ञाले संतर्पिताः स्वस्वविभूतियुक्ताः ॥

वन्यामराः किन्नरदेवमुख्या कुर्वन्तु शांतिं जिनभाक्तिकानाम् ॥ ५२ ॥

ओं-संपूजिता इत्यसुरेन्द्रमुख्याः महामार्हाग्निं प्रतिभासमानाः ॥

दशप्रकारोदितभावनैद्राः कुर्वन्तु शांतिं जिनभाक्तिकानाम् ॥ ५३ ॥

ओं-मुख्याविभौ चंद्रदिवाकरौ च शेषग्रहा अश्वयुगोदिताराः ॥

प्रकीर्णका ज्योतिरमर्त्यवर्गाः कुर्वन्तु शांतिं जिभाक्तिकानाम् ॥ ५४ ॥

जिनेन्द्रचंद्रस्य महामहेऽस्मिन्संपूजिताः कल्पनिकायवासाः ॥

करुण प्रसन्न होवोत व विद्वं दू सारोत, जगामध्यं क्रिया जगामध्यं कोठेही उत्प्राह-
प्रमंणी येनाच्या विनाचें हे निवारण करोत

‘एतमिति’ या जिनपूजनाच्या प्रसंगी किन्नरेन्द्रादिक सर्व व्यतर देवाना प्रसन्न केलं आहे, त्यांनीं
जिनभक्तांना शांति करावी.

‘संपूजितेति’ दहा प्रकारच्या भवनवासि देवांची जिनपूजनप्रसंगी पूजा केली आहे, त्यांनीं जिनभक्तांना
शांति द्यावी.

‘मुख्येति’ चंद्र, सूर्य चैत्रे ९ ग्रह, अश्विनी चैत्रे तारका व प्रकीर्णक तारे या सर्वांना प्रसन्न केलं
आहे, त्यांनीं जिनभक्तांना शांति वर्षण करावी.

‘जिनेद्रेति’ जिनाच्या पूजनप्रसंगी सौधमादिक कल्पवासि देवांना पूजिले आहे, त्यांनीं जिनभक्तांचे

तदंगवन्मंगलगंधभाजा समालम्बेणं मम चंदेनन ॥ ४ ॥

श्रीचंदनीनुलेपनम् ॥

चेतश्चमत्कारकरो जनानां गंधादिना या विदुषां विशेषतः ॥
स्वभोगमालावहदिव्यशक्त्या मालां दधे मूर्ध्नि जिनार्चितां तां—

स्रग्धारणम् ॥ ५ ॥

दृग्बोधचारित्रगुणत्रयेण धृत्वा त्रिधौपासकभावसूत्रम् ॥

द्रव्यं च सूत्रं त्रिगणं समस्तफलं तदंगोपणमुद्ग्रहामि ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । इति ब्रह्मसूत्रं विभृयात् ॥

जिनेश्वरज्ञानरविवद्विशिष्टधीयं महाहार्यगुणौघरत्नम् ॥

‘मूर्ध्नीं वह्न्यं मुकुटं महान्तं चंचत्प्रभासंडितकुंडलाभ्याम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं सम्यक्चारित्राय स्वाहा । कुंडलविशिष्टमुकुटोपयोगः ॥

आसन्नभव्ये जिनेभक्तिमुख्या गुणा यथायोगमुपव्रजन्ति ॥

तथैव यासिन्मणयो महान्तः करे ममैतत्कटकं करोमि ॥ ८ ॥

४ ‘सुशीतलेनोक्त’ हा श्लोकं च त्याचा मंत्र हाणून अगाला चंदन लेप करावा.

५ ‘चेतश्चमत्कार’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून जिनचरणान्वर अर्पिलेली माला गळ्यात धारण करावी.

६ ‘दृग्बोधचारित’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून यज्ञोपवीत गळ्यांत धारण करावे.

७ ‘जिनेश्वरज्ञा’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून कानात कुण्डल व मस्तकावर मुकुट धारण करावा.

८ ‘आसन्नभव्य’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून हात कंकण बांधावे.

ओं ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय इदमर्घ्यं ॥ महीं पूतां कुरु २ हुं फट् स्वाहा ॥ षड्-
दर्भपूलेन भूमिं सम्मार्जयेत् ॥ ४ ॥

विहागकाले जगदीश्वराणामवाप्तमेवार्थकृतापदान ॥

हुत्वाचित्तो मेघकुमारेदेव त्वं वारिणा शोधय यागभूमिम् ॥

ओं ह्रीं मेघकुमाराय सर्व० ॥ इदमर्घ्यं । धरां प्रक्षालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्ष फट् स्वाहा ।
षड्दर्भपूलोपात्तजलेन भूमिं सिंचेत् ॥ ५ ॥

गर्भान्वयादौ महितद्विजेन्द्रैर्निवारणपूजासु कृतापदान ॥

हुत्वाचित्तो वह्निकुमारेदेव त्वं ज्वालया शोधय यागभूमिम् ॥

ओं ह्रीं अम्बिकुमाराय इदमर्घ्यं । भूमिं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्ष फट् स्वाहा
ज्वलद्दर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालेयत् ॥ प्राचीमैशानो चांतरा त्रातकुमारादिस्थापनम् ॥

तुष्टा अभी षष्टिसहस्रनागा भवन्त्ववार्या भुवि कामचाराः ॥

यज्ञावनीशानदिशाप्रदत्तसुधोपमानांजलिपूर्णवार्भिः ॥

ओं ह्रीं क्रो षष्टिसहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा । इदमर्घ्यं । नागतर्पणार्थमैशान्यां
दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

‘गर्भान्वयादौ’ हा श्लोक व मंत्र वणूने अत्रिकुमाराला अर्घ्यं द्यावें व जळत असलेल्या दर्भच्या जुडीने भू-
मिज्वालन करावें. पूर्वदिशा व ऐशान्य दिशा या दोन दिशांच्या मध्ये वातकुमारादिकाची स्थापना करावी.
‘तुष्टा अभी’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र वणून नागकुमारांचे तर्पण करण्यासाठी ईशान्य दिशेत जलाजलि द्यावी.

ब्रह्मप्रदेशो निदधामि पूर्वं पूर्वोदिकाष्टासु पुनः क्रमेण ॥
दर्भं जगद्दर्भजिनेन्द्रयज्ञविघ्नौघविध्वंसकृते समंलम् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥

परमब्रह्मभूयासपरमासजिनक्रतौ । ब्रह्मस्थाने स्थितं कुर्वे दर्भं विघ्नोपशान्तये ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः स्वाहा ॥ ब्रह्मदर्भः ॥

ओ सर्वज्ञस्य यज्ञेशो यज्ञेऽस्मिन्निदधे कुशम् ॥ २ ॥

शतयज्ञहरिभ्रागे यज्ञविघ्नविदारणम् ॥

ओं ह्रीं अनंनज्ञानाय अनंतदर्शनाय अनंतवीर्याय अनंतसुखाय पूर्वदिङ्मुखे दर्भमव-
स्थापयामि नमः स्वाहा ॥ इंद्रदर्भः ॥

ओं विश्वदोषसंप्लुष्टाद्यागे वैश्वानरात्मनः ।

वैश्वानरहरिद्वागे कुशखंडं निवेशये ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मणे स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । जिनाय स्वाहा । जिनोत्तमाय स्वाहा । धवाय
स्वाहा । धवोत्तमाय स्वाहा । शुचिष्ठाशुचिष्ठेषु । कोणाकोणेषु । आमेय्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि
स्वाहा । अग्निदर्भः ॥

‘ब्रम्हप्रदेगे’ हा श्लोक म्हणून पुष्पांजलिक्षेपण करावे. ‘ओ सर्वज्ञस्य’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून
पूर्व दिशेला इंद्र दर्भ स्थापन करावा. याचप्रमाणे पुढील श्लोक व त्यांचे भंत्र म्हणून क्रमाने आग्नेय दिशेत

ओं वैवस्वतमहामूर्ते वैवस्वत्कोटिर्दीधितेः ।

यागे वैवस्वताशायां दर्शखंडं विदध्महे ॥ ४ ॥

ओं च्हीं अनंतवीर्याय । जितेन्द्रियाय । दक्षिणस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ यमदर्भः ।

ओ क्षमामयक्षमामूर्तेः पुण्यराशेशमहामहे ।

पुण्ये पुण्यजनाशायां दर्भन्यासं विदध्महे ॥ ५ ॥

ओं च्हीं परमब्रह्मणे नैऋत्यां दिशि दभमवस्थापयामि स्वाहा ॥ नैऋत्यदर्भः ॥

ओं विद्मशांतये शांतेरपांमूर्तिनतः क्रतो ।

अपांपत्युस्तनोस्याशां पात्रेण पविबिताम् ॥

ओं च्हीं परममंगलाय परमपवित्राय परमनिर्वाणकारणाय । अपरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा । वरुणदर्भः ॥ ६ ॥

ओं निःसंगस्वरूपस्य यागेस्मिन्मारुतात्मनः ।

मारुतस्य ककुब्भागे कुशमास्थापयामहे ॥

ओं च्हीं पञ्चमहाकल्याणसपूर्णाय वायव्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वायुदर्भः ॥

ओं सर्वसौम्यरूपस्य सोममूर्तेर्महामहे ।

सोममौलिसुहृत्काष्ठां कुशोऽयमधितिष्ठतु ॥

अग्निदर्भः, दक्षिण दिशत यमदर्भः, नैऋत्य दिशत नैऋत्य दर्भः पश्चिम दिशेला वरुण दर्भः यात्रमाणे आठ दिशेला आठ दर्भची स्थापना करावी.

ओं ह्रीं त्रैलोक्यनाथाय त्रिलोकमहिताय शुचिरत्नत्रयदशनक्रोराय उत्तरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ यक्षदर्भः ॥

ओं निलेपस्य जिनेन्द्रस्य ज्योमभूर्तेर्महाध्वरे ॥

व्योमकेशस्य दिग्भागे कुर्महे दर्भगर्भितम् ॥

ओं ह्रीं नवकेवललब्धिसहिताय देवाधिदेवाय ऐशान्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ इति दर्भस्थापनाविधानम् ॥

वार्दभग्नैः सुमनोऽक्षतौघैर्द्विपैश्च ॥ ओं ह्रीं नीरजसे नमः । दर्पमथनाय नमः । परमसिन्धाय नमः । इति भूम्यर्चनम् ॥

अथातो मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

ओं मणिमयमहास्तंभसंभृतत्रयादित्रिचर्धिष्णुचतुर्विंशत्यनकरान्यत भयाभयसमुत्तुंगसमचतुरस्रचतुर्द्वारोत्तंभितघटादर्पणाद्यलंकृतोरणोपहितगमणीयकम् । धवलदुकूलवसनकन्याकंदंवकृतकपिलाविशुद्धगोभयपयोद्भुतवक्त्रपायसम्मार्जनमहितमहीतलबिहितविचित्रगंगालिखितम् । सम्पुष्पसुरचापशतशकावहविचित्रवितानसंतानमंपादितचित्चमत्कारम् ॥ सौरभासक्तमधुरमालाकृत्तितकमनयिकुसुममालाकलापनिरंतरितांतरालम् । दशविधानेकध्वजदंडकोटीविघट्यमानघनानगलन्मुक्तासारसंकाशमुक्ताफललंबवूषतारकादिविभूषणभूषितम् ॥ विविधाकारकलिताकल्पकेतनमालांलंबमानधवलकलशाष्टकदर्भमालावरणविभ्राजितम् ॥ धूपघटपटलनिर्यदधूमलेखासौरभप्रसरसुरभीकृतसकलदिङ्मुखम् । दर्शनविशुद्ध्यादिषोडशभावनयिभावनविजयसिद्धार्थोद्दिद्रव्यबीजकृतपुंजनिकुलंवरजितम् । मणिक-

नकचंदनमयानेकयज्ञांगभाजनभावद्रव्यरत्नफलपल्लवद्यूदिपूजापरिकरपरिपूर्णम् ॥ वोषविशुद्धप्रवच-
नपाठस्तवगानाशीर्वाद्वाद्यप्रमुखनिनादमुखरितदिगंतगविविधविनयजनपरिपूरित । जन्माभिषवणसमय-
पांडुकशिलातटघटितमहामंडपलक्ष्मीमात्मशोभाविशयव्यजनसकल्पाभ्यासमात्मसात्कुर्वाणम् ॥ नि-
र्वाणकारणद्वयागसाधनतया महर्नीयमखिलमंडितमहामंडपमिमं बहुमानयामहे । मंडपातःसमंताद् भू-
षणीदिवस्तुषु च पृथक्कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यत्पंचवर्णाक्तपवित्रसूत्र । सूत्रोक्ततत्त्वामनेकमेकम् ॥
तेन त्रिवारं परिवेष्टयामः शिष्टेष्टयागान्यमडपेन्द्रम् ॥
मंडपमिमं बहिः पचवर्णेन सूत्रेण श्रीन्यारान्वेष्टयेत् ॥
श्रीमंडपमं भिंलततिलोक्तीश्रीमंडितं पंडितपुंडरीकम् ॥
श्रीमंडपं खंडितपपतापं तमेनमर्च्येण च मडयामः ॥

मंडपायाध्यं दद्यात् ॥

आतां मंडपप्रतिष्ठाप्रविधि सागतात.

या विधिचा संक्षेप असा — मंडपामध्ये अष्ट मंगलद्रव्ये जतात मंडप कुमारीकडून शेण उंनगची साल
वैगरे पदार्थाकडून सारविला पाहिजे. व नाना प्रकारच्या मुदर पदार्थांनी शोभा आणिली पाहिजे. मंडपातील मर्व
वस्तूवर चढनाने रंगविलेली पुल्प व अक्षता टाकाव्यात. तदनंतर मंडपाला पंचवर्णी सुनाने तीन वेळां पुढेन घालावे
व त्याला एक अर्घ्य द्यावा. यास्तव 'यत्पंचवर्णा' हा श्लोक व 'श्रीमंडप' हा श्लोक लक्षावा.

कुमुदं चांजनं यक्ष्ये वामनं पुष्पदन्तकम्
 तोरणोपांतापमव्यदेशेषु कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥
 कुंभं शुभंतमुच्चैर्धवलितमभितः सर्वधान्यांकुंराद्यैः ।
 पंचास्थैः स्वस्तिकस्थं सततमभिमुखं लीलया लोकयन्तम् ॥
 बिभ्राणं हेमदंडं मरकतखचितं कांतियुक्तं कदल्याः ।
 पूर्वद्वाराधिकारं कुमुदमतिमुदं कुर्महे पूजेन ॥
 ओं ह्रीं कुमुदप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ इत्यादि ॥ २ ॥
 कुंभं शुभंतं ॥ कुर्वेऽपारद्वारपालं बालिविहितमुदं सांजनाभांजन त्वाम् ॥
 ओं ह्रीं अंजनप्रतीहार ॥ ३ ॥
 कुंभं शुभंतं । प्रत्यग्द्वाराधिकारं विधुधवलरुचं वामनं मानयामि ॥
 ओं ह्रीं वामनप्रतीहार ॥ ४ ॥

'रक्षार्थमस्य' हा श्लोक ह्यपूज्य तोरणजवळ उच्यता वाज्म पुष्पाक्षताक्षेपण करावे 'शुभन्तमुच्चै' हा श्लोक ह्यपूज्य कुमुद, अंजन, वामन च पुष्पदन्त या चार द्वारपालांना पूर्वादि दिगामध्ये क्रमाने पूजनाने संतुष्ट करावे. तदनंतर वेदी प्रतिष्ठाविधि करावा. तो मध्यापाने वाप्रमाणः—मं पान्या मध्याभागीं वोक्तोनी वेदीं असानी. तिच्या-

कुंभं शुभंत० । लब्धोदग्द्वारदक्षं विधिविहितबलं पुण्यदंतं तनोमि ॥
ओं ह्रीं पुण्यदंतप्रतीहार० ५ ॥ इति मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथातो वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

ओं तदेतन्महामंडपस्य मध्ये नवमत्तन्मध्यभागायामविस्तारव्यासषडंशोच्छ्रायचतुरश्रदिक्-
प्लवोपलक्षिताम् । चंद्रोपकरं द्रुस्तभसांद्रच्छ्रायचामरादिपरिच्छदविशेषपरिष्कृताम् । मंगललोकोत्तम-
शरणबहुपुर्णपरिव्यवस्थितभांडोच्चयमंडिताम् । दर्शनविशुद्ध्यादिवर्धनार्थमीशानादिसुरेन्द्रपरीत—
सौधमेन्द्रविनिर्मापितजिनेन्द्रमहामहवेदी साक्षादियमेवेति संकल्प्यमानां । प्रोक्षणसमालंभनसम-
र्चननीराजनलवणकलशाष्टकावतरणैरिमां वेदीं बहु मानयामहे ॥ वेद्यां चंद्रोपकादिपु कुंकुमाक्तपुष्पा-
क्षतं क्षिपेत् ॥

भव्यात्मना दुष्कृतकर्मौघप्रक्षालनार्थं जिनयज्ञवेदीम् ॥
कुशोद्भूतैः प्रोक्षणमंत्रपूतैः संप्रोक्षयामः परितः पयोभिः ॥

वर चांदवा, चामर वगैरे लाऊन शोभा आणामी. वेदीच्या चारी कोपच्याला चार मडक्याच्या उतरंडी असाव्यात. त्यांतील पहिले मडके मोठे दुसरे लहान, त्याहोपेक्षा तिसरं लहान असे असावें. दर्शनविशुद्धि वगैरे वाढण्यासाठीं सौधमेन्द्राने जिनेश्वराची पूजा करण्यासाठी जी वेदी रचिली होती तीच ही आहे असा संकल्प करावा. वेदीवर व चंद्रोपकादि उपकरणावर चंदनानें युक्त अशा पुष्पाक्षता दाफाव्यात.

१ ' भव्यात्मना ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून वेदीचं दर्शन जल घेऊन प्रोक्षण करावे. २ ' काश्मीर-
कालागर ' हा श्लोक व मंत्र म्हणून वेदीचें गंधानें पूजन करावें. ३ ' दिव्यत्यदीपकलि ' हा श्लोक व त्याचा

परिवृतसितस्रैरुहसस्पृष्टवास्यैरवतरणमभ्युप्यास्तन्महे सन्महिम्ने ॥
कुंभाष्टकावतरणम् ॥ ५ ॥

इति वेदिकाप्रतिष्ठा ॥

अयातो यागमंडलवर्तनविधानम् ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृङ्गागाध्रीशधनेशपीतवसनालंकारपीतैश्च तैः ॥
नीलैर्नीलभ नीलवेपसुमनोरक्ताभ रक्तैस्ततो रक्ताकल्पक कृष्णेत्रशविलसत्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥
ओ ह्रीं श्वेतपीतहरितारुणकृष्णमणिचूर्णं स्थापयामि स्वाहा ॥ पंचचूर्णस्थापनमंत्रः ॥ १ ॥

श्वेतांगरागांबरमाल्यभूषश्चेताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ॥

श्वेताभनागेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे श्वेतैर्विताह्निं लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओं नागराजाय अमिततेजसे स्वाहा ॥ श्वेतचूर्णस्थापनम् ॥ २ ॥

पीतांगरागांबरमाल्यभूष पीताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ॥

पीताभ यक्षेद्र जिनेन्द्रयज्ञे पीतैर्विताह्निं लिख रत्नचूर्णैः ॥

१ 'वेद्या मंडलमालिखा' हा श्लोक व मंत्र ऋणून पाढग, पिक्का, हिरवा, तांवाडा काळा या पांच चूर्णांचें स्थापन करावें.

२ 'श्वेतांगरांगार' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ऋणून श्वेत चूर्ण स्थापन करावें.

३ पीतांगरागांबर हा श्लोक व क्रमानें पुढचे श्लोक ऋणून क्रमानें पीत चूर्ण वेगवेगळें स्थापन करावें. 'सन्मंगल-

ओं क्षां क्षीं क्षूं क्षौ क्षः प्रोक्षणजलाभिर्मन्त्रणम् ॥१॥
 काश्मीरकालागुरुमिश्रितेन । कर्पूरभाजा हरिचिन्दनेन ॥
 वेदीं समन्तादिह चर्चयामो निजात्मचर्चाचरणप्रसिद्धये ॥
 ओं ह्रीं शीलगंधाय नमः । इति वेद्यां गधचर्चनम् ॥ २ ॥
 स्वच्छैस्तीर्थ० । वेदीं समभ्यर्चये । ओ ह्रीं नीरजसे नमः । इति वेद्यर्चनम् ॥
 दीव्यत्प्रदीपकलिकोदनवर्णपूरैर्नीराजनार्थविविदैर्वैरभाजनस्थैः ॥
 नीराजयाभि भगवज्जिनयज्ञवेदीमोजोगुणस्य यजतामभिवर्द्धनाय ॥
 दीपकलिकावर्णपूराच्चनीराजनम् ॥३॥
 स्वादिष्टता सर्वरसस्य येन जायेत सद्भाजनपुंजितेन ।
 लावण्यसिद्धयै लवणेन तेन वेदीं विशिष्टासमवतारयामः ॥
 लवणावतरणम् ॥ ४ ॥

कुशाकलितजलौघैरुभितैः शातकुंभप्रमुखराचितकुंभैरष्टभिः श्रीविशिष्टैः ॥

मंत्रं म्हणून पानामध्ये दीप, अन्न हे पदार्थ वेऊन वेदीचा नीराजनविधि करावा. अर्थात् अवतरण विधि करावा. ४ 'स्वादिष्टता सर्वरसस्य' हा श्लोक ल्हाणून वेदीवरून मीठ उतरून टाकवे. ५ 'कुशकलितजलौघै' हा श्लोक म्हणून आठ पाण्याने भरलेले कुंभ वेदीवरून उतरावेत. हा वेदीप्रतिष्ठेचा विधि आहे. आतां यागमंडल वर्तनाविधि सांगतातः—

ओम् ह। ह्रमप्रभाय धनदाय आमततजस स्वाहा ॥ पातचूर्णस्थापनम् ॥३॥

नीलांगरागांबरमाल्यभूष नीलाभ्रयानेन समेत्य सद्यः ।

नीलाभ देवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे नीलैर्विताङ्गि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओम् ह्रीं हरित्प्रभाय मम शत्रुमथनाय स्वाहा । हरितचूर्णस्थापनम् ॥४॥

रक्तांगरागांबरमाल्यभूष रक्ताभ्रयानेन समेत्य सद्यः ।

रक्ताभदेवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे रक्तैर्विताङ्गि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओम् ह्रीं रक्तप्रभाय मम सर्वशंकराय वषट् स्वाहा । अरुणचूर्णस्थापनम् ॥५॥

कृष्णांगरागांबरमाल्यभूष कृष्णाभ्रयानेन समेत्य सद्यः

कृष्णाभ देवेन्द्र जिनेन्द्रयज्ञे कृष्णैर्विताङ्गि लिख रत्नचूर्णैः ॥

ओम् ह्रीं कृष्णप्रभाय मम शत्रुविनाशनाय फट् घे घे स्वाहा ॥ कृष्णचूर्णस्थापनम् ॥६॥

इति पंचचूर्णस्थापनम् ॥

सन्मंगलस्यास्य कृते कृतस्य कोणेषु बाह्यक्षितिमंडलस्य ॥

वज्राणि चत्वारि च वज्रपाणे वज्रस्य चूर्णेन लिखाद्य वेद्याम् ॥

वेदीकोणेषु प्रत्येकं हीरकं न्यसेत् ॥ इति वज्रस्थापनम् ॥

अथ यागमंडलोल्लेखनविधानम् ॥

तदेवं चूर्णाणि संस्थाप्य वेदिकामध्ये णितचूर्णेन कर्णिकां, श्वेनपीतद्गिनारुणकृष्णचूर्णक्रमेण पंचवृत्तमंडलानि, तद्ब्रह्मिश्चतुष्कोणचतुर्द्वारचतुः सप्तचमंडलानि च तद्वहिः सवज्रं पीतासं भुमंडलं समा-

लिख्य, दत्तमंडलेषु क्रमेण चतुरष्टशोडशचतुर्विंशतिश्च त्रिंशद्वहलानि लोहितानि विरचय्य । सुवर्णश-
लाकया अपामार्गजातिलेखन्या वा दर्भेण वा कर्णिकाबहुमध्यभागे ।

ओं ह्रीं णमो अरुहंताणं स्वाहा । इत्यर्हन्मंत्रं तत्पूर्वादिदिक्षु सिद्धादिमंत्रान्विलिख्य, तन्मंत्रा-
ननाहताहिह्रीजमायाबीजश्रींकारप्रणवैः पृथक्पृथग्गोत्रेष्ट्य, तद्वहिः षोडशस्वारवल्यं पार्श्वगतज्जौंकार-
द्वयकलितं तद्वहिः ‘ओं श्रीं ह्रीं हं अर्हत्सिद्धकेवल्यभ्यः स्वाहा’ इति मंत्रवल्यं । तद्वहिरैकठका-
रवल्यं विधाय चतुर्दलेषु पूर्वदले ओं अरुहंत मंगलं । अरुहंत लोगुत्तमा । अरुहंत सरणं पञ्चजामि
स्वाहा इति मंत्रं, दक्षिणपश्चिमोत्तरदलेषु सिद्धसाधुः केवलप्रज्ञसधर्ममंगललोकात्तमशरणमज्ञान्विलिख्य ।
आग्नेयान्तराले ओं श्रीं ह्रीं अर्हं समयदर्शनज्ञानचारित्र्येभ्यः स्वाहा इति मंत्रं, नैऋत्याद्यंतरालेषु
ओ श्रीं ह्रीं हं जिनागमेभ्यः स्वाहा । ओं श्रीं ह्रीं हं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं श्रीं ह्रीं हं जिनचै-
त्यालयेभ्यः स्वाहा । इति मंत्रान्विलिख्य । चतुर्दलाग्रेषु ओंकारं । चतुरंतरालेषु द्वौंकारं लिखत् ।

स्यास्य ’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र वणून वेदीच्या चारी कोपऱ्यांत चार हिज्यांची स्थापना करावी. आतां याग-
मंडलालेखविधि सांगताना: —

यागमंडलयंत्रा कमे लिहावे याची माहिती.
नेदिकेमध्ये चूर्णाची स्थापना करावी. पिवळ्या चूर्णाचे कर्णिका लिहावी. पांढरे पिवळे, हिरवे व कृष्ण अशा
चूर्णांनी पाच गोलाकार मंडले लिहावी. या पांच मंडलांच्या वाहेर चार कोणांनी युक्त, चार दरवाने
ज्यांना ओहेत अशी चौकोनी चार मंडले लिहावीत. या मंडलाच्या वाहेर वज्रांनी युक्त असे पिवळे भूमंडल
चित्रित. या मंडलाच्या मध्योत्तराला पाच पिवळ्या चूर्णांचे प्रकृत काढावी. गोलाकार अर्धो पांच मं-

तत्सर्वं ह्रींकारेण त्रिधा संवेष्ट्य क्रोकारेण संरोधयेत् ॥ अष्टदलेषु दिक्षु जयादीनां । विदिक्षु जंभादीनां । ओं आदि-स्वाहांत-चतुर्थ्यतनारूपतन्मंत्रान् दलांतरेषु ह्रीं । दलांतरेषु क्रोकारं लिखेत् । पौडशदलेषु रोहिण्यादित्रिधादेवतामंत्रान् दलांतरेषु क्लींकारं । दलांतरेषु ब्लेंकारं विलिखेत् । चतुर्विंशतिपत्रेषु जिनमातृमंत्रान् । तदंतरालेषु झंकारं । तदग्रेषु वंकारं विलिखेत् ॥ द्वात्रिंशत्पत्रेषु द्वात्रिंशदिंद्रमंत्रान् । तदंतरालाग्रेषु झंकारं वंकारौ विलिख्य । तत्तर्ध्वं ह्रींकारेण त्रिधावेष्ट्य क्रोकारेण संरुध्य जलमंडलेन संवेष्टयेत् । ततश्चतुरस्रमंडलेषु चतुर्षु तिथिग्रहयक्षयक्षीदेवतामंत्रान् । पंचममंडले दिक्पालदिक्कन्यकामंत्रान् । पूर्वोदिद्वारषु सोमग्रम फणधनमंत्रान् । वेद्याः पूर्वोदिदिक्षु त्रिजय-वैजयंतजयंतअपराजितमंत्रान् । ईशान्यकोणे अनावृतमंत्रं । ब्रह्मेन्द्रोपरि लौकांतिकमंत्रमच्यु-तैद्रोपगिष्टादहमिंद्रमंत्रं पृथ्वीमंडले मगलाष्टकपताकाष्टमंत्रान्समालिख्य, वक्ष्यमणविधिना संपूज्य, कलशाष्टकं विन्यस्य । पंचवर्णसूत्रेणावेष्ट्य वेदिकोणेषु बाणचतुष्टयसिद्धार्थयवारकस्थापनम् ॥ वेद्यग्रे शिलास्थापनम् । महोत्सवेन महाद्यौद्धरणम् ॥ त्रिवारप्रदक्षिणग्रणमं धूपादिना यंत्रविभु-

डले जी लिहिली आहेत त्यांत क्रमोनं चार, आठ, सोळा चेवीस व वत्तीस कमलदले तांत्रज्या चूर्णानं लिहावीत. तदनंतर सोन्याच्या सळयीनं, अघाड्याच्या लेखणीनं, अथवा दर्भानं, कर्णिकच्या अतिशय मध्यमागी 'ओं' न्ही णमो अरिहंताणं स्वाहा, हा मंत्र लिहावा व या मंत्राच्या पूर्वोदि दिगामध्ये िद्व आचार्य इत्यादिकाचे मंत्र लिहवेत. या मंत्राना अनाहत, अर्हद्वीज, मायानीज, श्रीकार भणव यांनी वेष्टन द्यावें याच्या बाहेर सोळा स्वरांनं वलय लिहावें व यांच्या जनकच दोन 'झो' लिहावेत. तदनंतर यांच्या बाहेर 'ओं' श्री न्ही न्ही अर्हतिपूजेनलिभ्यः गताम' हें मंत्रवलय लिहावें याच्या बाहेर एक ठकारवलय लिहून चार कमलदलांपैकी पूर्व दलामध्ये 'ओं अरहंत मंगलं, अरहंत लागुत्तमा, अरहंते सरण पव्वज्जामि स्वाहा अस

षणं । चतुर्णां अष्टानां वानादिसिद्धमंत्रस्य कुसुमैर्जनूनां वेद्याः समंताद्वियोजनं विधाय । यागमंडलाराधनं निष्ठापयेत् । इति यागमंडलावर्तनविधानम् ॥

अथान्तो यागमंडलपूजाविधानमभिधास्यामः ॥

मध्येवेदि सकर्णिक दलचतुष्कोणाष्टसंख्यैर्दले-॥

शुक्तं द्वित्रिचतुर्हताष्टदलवत्पद्मं बृहत्तद्वहिः ।

लिहावें. याचप्रमाणें दक्षिण, पश्चिम, उत्तर या दलामध्ये क्रमानें सिद्ध याधु व केवलप्रज्ञाश्रमं, याचैशुमंल लिहावेत. आग्नेयेय दिशामध्ये 'ओं श्री व्ही अहं' सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यभ्यः स्वाहा' हा मंत्र व नैऋत्यदुर्गेश्वर दिशामध्ये 'ओं श्री व्ही हं जिनगमेभ्यः स्वाहा' ,

ओं श्री व्ही हं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं श्री व्ही हं जिनचैत्यालेभ्यः स्वाहा । यांप्रमाणें मंत्र लिहून चार दलांच्या अग्रभागी ओंकार लिहावा व अतरालदलामध्ये ओंकार लिहावा. या सर्व मंत्रांना व्हीकारानें तीनदां वेष्टन द्यावें व क्रोकारानें रोकावे. आठ दलांतील दिशामध्ये जयादिदेवता व विदिशामध्ये जंभादिदेवताना लिहावे. या मंत्राच्या प्रारंभी ओं व शेवटीं स्वाहा असे लिहावे. ही मंत्राचीं पदे चतुर्थीविभक्त्येंत लिहावीं. दलांच्या अग्रभागीला क्रोकार व दोन दलांच्या अंतरालीं व्हीकार लिहावेत. सोळा दलामध्ये रोहिण्यादिविद्या देवतांचे मंत्र लिहावेत दलांतरी व्हीकार लिहावेत. चौदावें दलामध्ये जिनमार्तांचे मंत्र लिहून दलांतरी ओंकार व दलांशीं व्हीकार लिहावेत. दलामध्ये वृत्तीस इंद्रांचे मंत्र लिहावेत. यांच्या अंतरालीं इंद्रां व दलांशीं व्हीकार लिहावेत. ३२ दलांमध्ये वृत्तीस तिथि, ग्रह, यक्ष, व यक्षी देवतांचे मंत्र लिहावेत. पांचव्या मंडलामध्ये दिक्पाल व दिक्कन्यकामंत्र लिहावेत. पूर्वादिद्वारांमध्ये सोम, यम, वरुण, कुबेर यांचे मंत्र लिहावेत. वेदीच्या पूर्वादि

सद्भाःकोणकपचर्मडलवृतं संलिख्य तत्र क्रमा-

नमंत्राग्राह्यदेवतावृत्तिसुरान्सर्वान्समाराधये ॥

ओं परब्रह्मणे नमो नमः स्वस्ति २ जीव २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनुशाधि २ पुनिहि २ पुण्याहं २ मांगल्यं २ पुनः पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

श्रीपादन्यासमंत्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनिन्दाः ॥

कल्पेन्द्रा विक्रियांगैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुध्वम् ॥

यो भित्त्वा धातिकर्माचलमाखिलजगज्ज्योतिराप्य प्रणेतां ॥

दिशामध्ये विजय, वैजयंत, जयंत अपराजित मंत्र लिहवेत ईशान्य कोणांत अनावृतयक्षमंत्रा, ब्रह्मेन्द्रावर लोकांतिकमंत्रा व अच्युतेन्द्रावर अहमिंद्र मंत्र लिहवेत. पृथ्वीमंडलाव्ये मंगलाष्टक, आशुधाष्टक, पता काष्टकांचे मंत्रा लिहून पुढें सांगितल्याप्रमाणे पूजा करून कलशाष्टकांची स्थापना करावी. पंचरंगी सुतांनं वेष्टण देऊन यवार्काची वेदीकोणामध्ये स्थापना करावी. वेदीच्या अग्रभागीं शिला स्थापावी. अर्घ्य द्यावें. तीन प्रदक्षिणा कराव्यात. नमस्कार करावा. या वेदीच्या समोवती चार किंवा आठ जणाना अनादि सिद्ध मंत्रांचा जप करावयास लावावें. याप्रमाणें यागमंडलागधन करावें,

आता यागमंडलपूजेचे वर्णन

- १ ' मध्वेवेदि सकर्णिकं, हा श्लोक ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून या मंत्रावर पुष्पांजलि क्षेपण करावी.
- २ ' श्रीपादन्यास ' हा श्लोक ह्मणून प्रभावक मिहाची स्थापना करण्याकरितां सर्वत्र पुष्पाक्षतांचें क्षेपण करावें
- ' श्रीपादन्यास ' या श्लोकाचा अभिप्रायः- धातिकर्माचा नाश केल्यामुळे जो ज्ञानसंपन्न व मोक्षमार्गाचा

श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविमुरलमाराध्यतेऽयच्च सिद्धान् ॥ २ ॥

प्रभावकसिंहसान्निध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥

आर्याः पोपयताशिपद्भिकलिताः सप्तपि हुत्वार्विताः ॥

देवा विघ्ननिवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥

स्थानस्थाश्च मुरर्षयः स्तुत मुदा सर्वेऽहमिन्द्रास्तथा ॥

श्रद्धत्तार्यजनाश्च पंच सद्यं यागं मया प्रस्तुतम् । ३ ॥

त्रिभुवनसाधर्मिकाध्येषणाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अशेषमंत्रात्मकसर्वशक्तिप्रभावमुद्योतितसर्वतत्त्वम् ॥

सतां परब्रह्मनिवेदिशब्दब्रह्माह्वयज्योतिरिहान्ह्यामि ॥ ४ ॥

शब्दब्रह्मावर्जनाय कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

नेता झाला अशा अरहताची िद्धांच पूजन करून मी आराधना करितो. यास्तव जिनमताची प्रभावना करण्याकरितां सुनीधरांनी येथें आपले शुभमगन करावे. व सर्व इद्रानी वैकियिक्त शरीर धारण करून येथें यावे व विघ्नसंहार करावा आमंत्रण करण्यासाठी सर्वत्र पुष्पाक्षत क्षेपण करावे.

३ ' आर्याः पोपयताशिपद्भिकलिताः ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ब्रह्मून त्रैलोक्यातील सर्व साधर्मिक जनांना जलि क्षेपण करावी.

४ ' अशेषमंत्रात्मकसर्वशक्ति ' हा श्लोक ब्रह्मून शब्दब्रह्माचे आव्हान करण्याकरितां कर्णिकेमध्ये पुष्पा-

५ ' अधिवास्य परब्रह्म ' हा श्लोक ब्रह्मून अतीत वर्तमान व भावी जिनांचे कर्णिकेमध्ये मी पूजन करितो अशी प्रतिज्ञा करण्यासाठी पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

अधिवास्य परब्रम्ह पंचापि परमोष्ठिनः ॥

जिनान्भूतभनद्ब्रज्यान्मध्येकर्णिकमर्चये ॥ ५ ॥ पुष्पांजलिः ॥

संसारपारं यदुवाप्य शुद्धं चिद्रूपमार्हन्त्यमर्चित्यमासम् ॥

आसन्नसिद्धत्वमिदं त्रिलोकीज्योतिःपरब्रम्हमहो महामि ॥ ६ ॥

परब्रम्हयज्ञप्रतिज्ञापनाय कर्णिकान्तः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

आहूता भवनामरैरनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्सभातरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

यं ह्यं हृदि संनिधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वरा- ॥

स्तं देवं गुरुपंचकात्मपरब्रम्हान्ब्रम्हाह्वये ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं अर्हं श्रीं परब्रम्ह अत्रावतर २ संवौपट् । अनेन कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं प्रयु-
ज्यावाहयेत् ॥ ओं ह्रीं अर्हं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठयेत् । ओं ह्रीं अत्र मम
सन्निहितं भव २ वपट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् । आवाहनादिपुरःसरं पूजावसरप्रार्थना ॥

१ 'संसारपारं' हा श्लोक ब्रह्मणही कर्णिकेच्या मध्यभागी पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

७ 'आहूता भवनामरैरनुगताः' हा श्लोक व त्याचे मंत्र ब्रह्मण आवाहन, स्थापन व सन्निधीकरण करावे.

कर्णिकेच्या मध्यभागी पूजन

९ 'वातिप्रक्षयजा' या श्लोकाचा अभिप्रायः--वातिकर्माचा शय झाल्यामुळे ज्याना केवलज्ञान, केवल

अथ पूजा । कर्णिकाभ्यंतर ॥

घातिप्रक्षयजाक्षयोऽज्जितिमहाधीसौख्यदृक्छक्तयः ।

कल्याणानि महति पंच परमश्रीप्रातिहार्याष्टकम् ॥

प्राप्ता ये भुवनत्रयैरतिशयैर्युक्ताश्चतुस्त्रिंशता ।

तानर्हाम्यहमर्हतिस्त्रिजगतीसाम्राज्यलक्ष्मीपतीन् ॥ ९

ओं ह्रां नितान्तशुद्धबुद्धस्वभावनिजास्माखिलप्रदेशानादिघटितनिराधाटघातिघोराटवीसाटोप-
शिखापटलदावानलायमानद्वितियशुक्लध्याननिष्पादितारिहननरहस्यहननसंजातजगच्चयम-
हार्हणानिवासाद्भुताचिंत्याहर्हन्त्यपदमधिष्ठितानाम् ॥ सर्वतो विजृम्भमाणसाकारनिराकारकेवलज्ञानदर्शन-
युगपत्प्रवृत्तिव्यवस्थितप्रमाणप्रातिपन्नसर्वज्ञत्वानाम् । शक्तिव्यक्तिविभागावस्थितसमस्तवस्तुविविधाका-
रकिर्मीरितसकलमंसारिमुक्तामस्वस्वरूपसंकरव्यतिकरव्यपेतसाक्षात्करणशक्तिरूपपरमाश्चर्यवीर्याणां ।

दर्शन, अनंत सुगु व अनंतवीर्य यांची प्राप्ति झाली, जे पंच कल्याणिकांचे नायक, जे आठ प्रातिहार्यांनी युक्त, व ज्यांना चौतीस अतिशयाची प्राप्ति झाली त्या त्रैलोक्यांतील साम्राज्यलक्ष्मीचे पती अशा तीर्थकरास मी पूजितो. हाच अभिप्राय पुढील भंस्कृत गद्यामध्ये विस्तीर्णपणे वर्णिला आहे.

१ 'ओ ह्रां नितान्त' इत्यादि गद्याच उच्चारण करून कर्णिकेच्या मध्यभागी अर्हत्परमेष्ठीची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. अर्हताची पूजा केल्यावर पूर्वे दिशेला भिद्राची पूजा करावी. सिद्धत्व फसे प्राप्त होते याच 'ब्रह्माभ्यंतरहतेजात' या श्लोकांत वर्णन केले आहे, ते असे—ब्राह्म व अभ्यंतर कारणांनी ज्यांनी सम्यग्दर्शनाची प्राप्ति करून घेऊन चौदा पूर्वांच्या ज्ञानान पहिल्या दोन शुद्ध ध्यानाची ज्यांना प्राप्ति झाली

कविशिष्टाष्टमहाप्रातिहार्यादिबहिरंगमहालक्ष्मीसमालक्षितानाम् ॥ सकललौकिककलौकोत्तमंगललोकोत्त-
मशरणभूतानाम् । सप्ततिसप्तशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् ॥ भगवद्दहृतपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करो-
मि स्वाहा ॥ १ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । श्रीमज्जिनेन्द्रान्यजे । ओं ह्रीं अहं श्रीं अहर्त्परमेष्ठिने अनंतानंतज्ञानशक्तये
इदं जलं, गंधं, अक्षतान्, पुष्पं, चरुं, दीपं, धूपं, फलं, अर्घ्यं च निर्वपामि स्वाहा । इमान्मन्त्रान्द-
द्याच्चारयन् पूजां विदध्यात् । एवं सर्वत्र ॥

प्राच्यां दिशि ॥ बाह्याभ्यंतरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा-

च्छुक्लध्यानयुगाद्विजित्य दुरितं लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥

प्राप्यायोगिपदं परेण सकलं निर्जित्य कर्मोत्करम् ॥

शुक्लध्यानयुगेन सिद्धसुगुणान्सिद्धान्समाराधये ॥

ओं ह्रीं अशेष भोग्यद्रव्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजातातिशयसकलात्मप्रदेश-
नित्यव्यापकस्य । सर्वदा सर्वाबाधवृद्धेक्षयप्रतिपक्षदुःखोदयमानोपमानक्तस्य । सकलचक्रिकुरुभवा-
र्थफणींद्रसुरेन्द्राहंमिंद्रत्रिकालसंभावितसुखानंतगुणितक्षणपर्यायस्य । सम्यक्सकलशास्त्रविदृष्टान्त सा-
धितसंसारनाटकावलोकनसंभावितसर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् ॥ निरवशेषावरणवि-

त्याशुल्लं ज्योतीं चार धाति कर्माचा नाश केला व समाग केवलीची संपत्ति मिळविली तदनंतर चाकीच्या
दोन शुक्र ध्यानांनी अयोगिपदाचा आश्रय करून अघातिकर्माचाही नाश केला व आठ गुणांची प्राप्ति करून

श्लेषविशेषाविष्कृतचरमानंतानंतनिर्भासिजाज्वलाच्चिकालत्रिपयलोकोलोकवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायक्रमकरणव्य-
वधानातिक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेवलारूपरंज्योतिःप्रमुखस्वभावविकानंतगुणविशेषविभूषितानां । नै-
गमनयातिरुदतपोनयसंयमचारित्रज्ञानदर्शनसिद्धिर्भवे, व्यववहाराणाम् । सकललोकैकमंगललोकौ-
त्तमशरणभूतानाम् । सततिसमेतशतकर्मभूतभवद्रव्यानाम् । भगवत्सिद्धपरमेश्वरानामष्टतथीभिर्हि
करोमि स्वाहा ॥ २ ॥

स्वच्छैस्तीर्थ० । श्रीसिद्धनाथान्यजे । ओं ह्रीं सिद्धपरगोष्ठिने इदं० ॥ २ ॥

अपाच्यां दिशि-कुमततिमिरसूर्यान्सारंगभीरधैर्यान् ।

परहितनिजकार्यान्पंचभेदोद्धचर्यान् ॥

विनयनवधिवीर्यान्पूजयाम्यादृतार्यान् ।

मुनिजनपरिवार्यान्श्रीमदाचार्यवर्यान् ॥

ओं हूं निजनिर्गतिशयतपश्चरणप्रभावोपलब्धबुद्धिलिधप्रकृष्टश्रुतज्ञानावरणवीर्यांतराय-
क्षयोपशमद्वाराविर्भावितसकलश्रुतज्ञानस्वपरपक्षक्षोदक्षमलक्षणगुणांतराधानोपस्कारदूरापास्तसमस्तविने-
यसंशयविपर्ययावसानाध्यवसायदुस्तरतमस्तोमानाम् ॥ संयतजनमनश्चमत्कारकरणप्रवीणाचारव-

वेतली त्या मिद्ध परमष्टीची भी आराधना करितो. हाच आशय गद्यामध्ये वर्णिला आहे. अरहंत आणि सिद्ध
हे १७० कर्म भूमिमध्ये होतात. अडिच द्वीपांतील विदेह क्षेत्रांचे १६० भेद आहेत. न अडिच द्वीपातील
भरत ऐरावतांची संख्या १० आहे व्हाणून सर्व कर्मधर्म १७० आहेत. स्वच्छैस्तीर्थ० हा मंत्र व्हाणून सिद्ध पर-
मेष्टीची अष्ट द्रव्याने पूजा करावी.

त्वाद्याप्रकाचेलक्यदिदशकतपोद्विषट्कावश्यकपट्कलक्षणानन्यसाधारणपट्त्रिंशदुणरत्नाकराणां । शु-
द्धचिदानन्दस्वरूपनिजात्मानिर्विकल्पसमाधिजनितसारसुखास्वादनलंपटानां अपि परहितापादनैकतानमा-
नसानाम् । निःश्रेयसामोघनिबन्धनदर्शनचारित्रतपोवीर्याचारानंतचतुष्टयलाभाय स्वयमाचरताम-
प्यसाधारणकरुणया परानाचारयताम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । सप्ततिसमेतश-
नकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् । भगवदाचार्यपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥ ३ ॥

स्वच्छैस्तार्थि० । श्रीधर्मसूरीन् यजे । ओं ह्रीं श्रीमदाचार्यपरमेष्ठिने ३ दं जलं ॥

प्रतीच्यां दिशि ॥ दुःखावर्तसहस्रदुस्तरमहासंसारघोराबुधि—

क्षिप्रप्रोक्तार्थसाथजिनवाक्यामोघभोतप्रदान् ॥

नित्यानंदनिवासनिश्चलचिदात्मात्मानिशाभ्यासतः ॥

३ दक्षिण दिशेमध्ये आचार्य परमेष्ठिची पूजा करावी. 'कुमततिमिरसूर्यान्' हा श्लोक व मंत्र ह्मणून त्यांची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी 'कुमततिमिर' या श्लोकाचा अभिप्राय-आचार्य परमेष्ठो कुसर्नांधकाराचा नाश करण्यास सूर्यप्रमाणें आहेत. त्यांच्या ठिकाणी गांभीर्य व धैर्य असतें. भव्यांचें हित करणें हे त्यांचें कर्तव्य आहे हे पाच आचारांचे पालन करितात. अशाच अभिप्राय गद्याचा ही आहे.

४ 'दुःखावर्तसहस्र' हा श्लोक व त्याचा गद्य मंत्र म्हणून उपाध्याय परमेष्ठिची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. 'दुःखावर्तमहस्र' ह्या श्लोकाचा अभिप्राय-दुःखरूपी भोवरे ज्यांत आहेत अशा संसारसमुद्रांतून भ-
व्यांचा उद्धार करणाऱ्हा जिनेश्वराचा दिव्यध्वनि नौकेसारखा आहे. ही नौका भव्यजीवाना उपाध्याय पर-
मेष्ठी देतात व भव्यांचे ते संसारापासून रक्षण करितात. आनंदाने पूर्ण निवास स्थान अशा शुद्धात्म्याचा हे

ओं ह्रीं अनाद्यविद्याविलासदुस्तरतमः पटलपटावगुण्डितजगद्वर्जितज्योतिःस्वरूपजगदेकसारा--

चाराधंगसामाधिकार्युपांगसंगतासंस्तानप्रवृत्तप्रमाणभूतभूतद्वैकतानानिधिप्रपञ्चप्रवचनपारावारपारग-
तानाम् । अक्षयात्यक्षसौक्ष्मैकसाधकतमांतरंगतपःसनाथीकृतपराकाण्ठाधिष्ठितानेकवाहिंगतपस्तप्य-
मानानाम् । दृष्टेष्टविरोधादिदोषास्पृष्टप्रसादमाध्यादिगुणाश्लिष्टातिद्विप्रदसूक्तिसुनयप्रमाणत्मकयु-
क्तियुक्ताक्षेपणीप्रभृतिचतुर्विधधर्मोपदेशास्पृष्टवृष्टिसंतर्पितगव्यसस्यानाम् । ऽदोगयोगानुद्बिध्यानाधी-
नशुद्धबुद्धस्वभावात्मानुभूतिसमुद्भूतशुद्धसुखाब्धिवैवर्धूणामपि मुमुक्षुजनमोक्षमार्गोपदेशाकरणबट्टक-
क्षाणाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । ससतिममेतदशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानां ।
भगवदुपाध्यायपरमेष्ठिनामष्टतयीमिष्टं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थ० । श्रीपाठकार्यान्यजे । ओं ह्रीं उपाध्यायपरमेष्ठिने इदं जलमित्यादि ॥

उदीच्यां दिशि-त्यक्त्वा संगमशेषमक्षयपदोक्तंठास्तपोदुष्करम् ॥

कुर्वतः प्रतिसंहर्तैर्द्रियमरुत्स्वांतः स्फुस्चेतनाः ॥

ध्यानं धर्म्यमथापि शुक्लमपि ये कुर्वन्ति सर्वर्द्धयः ॥

परमेष्ठी सतत अभ्यास करितात, व अभ्यासाच्या सामर्थ्याने मोक्षपद मिळवितात. यास्तव अशा उपाध्याय प.
मेष्ठीची मी अष्ट द्रव्यांनी आराधना करितो. हाच अभिप्राय गद्यामध्येही मांगितला आहे.

६ उचर दिशेंत सर्व साधूंचे आराधन करावें. त्यावेळीं ' त्वत्वा संगमशेष ' हा श्लोक व गद्य क्षण
साधुपरमेष्ठीची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. ' त्यक्त्वा संगमशेष ' या श्लोकाचा अभिप्राय-ज्यांना सर्व परि-

सर्वार्थानिह सर्वसंयमगुणांस्तान्सर्वसाधून्यजे ॥

ओं न्हः सर्वज्ञवीतरागप्रकाशितानादिप्रवचनहृदयांतस्तत्त्वैकलोभीवानिर्वर्तितानिर्विकल्पशुद्ध-
स्वात्मसंवेदनरूपसमिद्धध्यानाधीनमानसानाम् ॥ इतरयतिदुरासदातिविस्मयकराचिंत्यप्रभावसर्तद्धि-
समुद्धोधनसमग्रसाधनपवित्रतराचाराणाम् । परमोत्तमधर्मध्यानप्रथमशुक्लध्यानसामर्थ्यसंपाद्यमाना-
गण्यपुण्यास्त्रयसहचारिसकलपापकर्मनिर्जस्प्रतिबंधानाम् । निजांतःप्रतिफलितसमस्तवस्तुविस्तार-
विपुलकैवल्यज्ञानोदयोपघातघातिसंधातनसमर्थसहजचैतन्यशक्तिव्यंजकात्मदेहादिभेदज्ञानसंततिप्रवृत्ति-
प्रवृद्धध्यानोद्दीपितनिजानंदरसास्वादक्षणावद्वीरतिमोक्षाभिलाषाणाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमश-
रणभुतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानाम् । भगवत्साधुपरमोष्ठिनामष्टतयीमिष्टिं करोमि
स्वाहा ॥ ५ ॥ स्वच्छै० । श्रीसर्वसाधून्यजे । ओं ह्रीं सर्वसाधुपरमोष्ठिने इदं जलम् ॥

अथ स्वरवल्याभ्यंतरे । घातिघ्रातप्रघातप्रकटनिराधिज्ञानदृग्वीर्यसौख्यः ॥

कल्याणैः पंचभैदैः प्रविलसति चतुस्त्रिंशता चातिशयैः

यश्चाष्टप्रातिहार्यैस्त्रिभुवनपतितालांछनैस्तं यजामि ॥

ॐ नमः

ग्रह सोहून दिला; मनांत मोक्षपदाची उत्कंठा असल्यामुळे जे दुष्कर तप करितात व आपली इंद्रियें तांत्र्यांत ठेवितात; धर्मध्यान व शुभलक्षण करून ज्यांनी आपला अत्मा पवित्र केला आहे अशा पूज्य मर्ष संयमगुणाचे धारक साधूंना मी पूजितो.

१ स्वरवल्याच्या मध्यभागी ' घातिघ्रातप्रघात ' हा श्लोक ह्यापून निर्वाण सागर वगैरे भूतहाली होऊन

स्याद्वादाभोधवाक्यं विदितसमुदयं भूततीर्थकराणाम् ॥
ओं ह्रीं निर्वाणसागराद्यतीतकालतीर्थकरेभ्यः इदं जलं ॥ १ ॥

मंत्रवल्याभ्यंतरे च । घातित्रातप्रघातप्रकटनिःश्विज्ञान० ।

स्याद्वादाभोधवाक्यं निवहसिह भक्तकालतीर्थकराणाम् ॥

ओं ह्रीं वृषभाजितादिवर्मानार्हत्परमेष्ठिन्य इदं जलं ॥ २ ॥

ठकारवल्याभ्यंतरे च । घातित्रातप्रघातप्रकटेत्यादि ।

स्याद्वादाभोधवाक्यं विदितसमुदयं भावितीर्थकराणाम् ॥

ओं ह्रीं महापद्मसुरदेवादिअनागतकालतीर्थकरेभ्य इदं जलम् ॥ ३ ॥

अथ चतुर्दशस्थापितमंगलंकोत्तमशरणार्थविधानम् ॥ तत्र पूर्वदलाभ्यंतरे ॥

मंगलं

मंगलं तृतीयं करुणी पूजा करणी

जितं वैभवे चोर्वीस तीर्थकरांनी पूजा करणी.

प्राप्त्या पत्र महापद्म वगैरे चोर्वीस तीर्थकराची पूजा करणी. तदनंतर चार दलामध्ये स्थापिलेल्या मंगल लोकोत्तम शरण यांना अर्घ्य द्यावीत. त्याचा विधि करतांना ग्रथम पूर्वदिशेच्या दलान्या मध्यभागांत पुढे लिहिल्याप्रमाणे विधि करावा.

सन्मंगलं ये मलगालमंगादानाज्जगत्पूज्यतया मता ये ॥

लोकोत्तमा ये शरणं च रक्षात्तानर्हदीशान्प्रयजामि भक्त्या ॥

ॐ निस्तीरदस्तरसुखनिवासनिश्रेयसाभ्युदयसाक्षात्पराविनिर्वाणपुण्यादानचतुर्गतिभवातिदुः-
सहशरीरमानसदुःखैकनिदानपापस्वरूपमंगलानरूपमगलमुख्यलक्षणोपलक्षितया सकललोकमुख्यमं-
गलानाम् । परीक्षाप्रधानजनमानसायःसमार्कपणायस्कानायपानप्रमाणप्रसिद्धनिजगुणग्रामानुसंधान-
संजातानुरागसाद्रदेवद्वन्द्वनगेद्रनेन्द्रपुरोगमाविलत्रैलोक्यत्रिभिर्भनपूजातिशयप्राप्तया लोकोत्तमानाम्
' विचारनृपलोकाभिव्यप्रत्ययपरिच्छिन्नमाहात्म्यदयामयसद्धर्मोपायसपादितसकलैहिकामुक्तिकापायप-
रिहाररूपजगद्रक्षणदक्षतया सर्वलोकैकशरणानाम् ॥ भगवद्दर्हतपरिपुत्रिनामप्रतयीभिष्टिं करोमि स्वाहा ॥
स्वच्छैरतीर्थे । रघीकृतैरचये ॥ ओ ह्रीं ह्रीं श्रीं अर्हन्मंगललोकोत्तमशरणभ्यो अर्घ्यं निर्व-
पामि स्वाहा ॥

दक्षिणदिग्दले च ॥ सन्मंगलं ये मलगालमंगादानाज्जगत्पूज्यतया मता ये ॥

लोकोत्तमा ये शरणं च रक्षात्तान्निद्वन्नाथान्प्रयजामि भक्त्या ॥

१ 'सन्मंगलं ये' हा श्लोक म्हणून पूर्वदिशेत मंगल लोकोत्तम व शरण अशा अरहताचा अष्ट द्रव्यांनी
पूजा करावी अर्हंत हे पापाचा नाश करितात म्हणून त्यांना मंगल म्हणतात. ते त्रैलोक्यपूज्य आ-
हेत म्हणून त्यांना लोकोत्तम म्हणतात. व संसारदुःखापासून ते जगाचे रक्षण करितात म्हणून त्यांना श-
रण असे म्हणतात. हाच अभिप्राय गद्यामध्ये सांगितला आहे.

२ दक्षिणदिशेच्या दलामध्ये सिद्ध भगवंतांचे अष्ट द्रव्यांनी पूजन करावे.

ओं निस्तीरदुस्तरसुखनिवास० भगवत्सिद्धपरमेष्ठिनां अष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥ २ ॥
स्वच्छैस्तीर्थं० । रघीकृतैरर्चये । ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं सिद्धमंगललोकोत्तमशरणेभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥

पश्चिमदिग्दले च । सन्मंगलं ये मलगाल० । तानत्र साधुप्रयजाभि भक्त्या ॥

ओं निस्तीरदुस्तरसुखनिवास० । भगवत्सधुपरमेष्ठिनामप्रतर्थाभिष्टिं करोमि । स्वाहा ॥ ३ ॥
स्वच्छैस्तीर्थं० ॥ रघीकृतैरर्चये ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं साधुमंगललोकोत्तमशरणेभ्योऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥

उत्तरदिग्दले च । सन्मंगल यो मलगालमंगादानाः गत्पूज्यया मतो यः ॥

लोकोत्तमो यः शरं च रक्षात्त केवल्लिङ्गसंवृणं यजामि ॥

ओं निस्तीरदुस्तरसु खनिवासनिःश्रेयसाभ्युदयसाक्षात्परगगनिबन्धनपुण्यादानचतुर्गतिभवातिदुःस-
हशरीरमानसदुःखैकनिदानपापस्वरूपमलगालनरूपमंगलमुख्यलक्षणोपलक्षिततया सकललोकमुख्यमं-
गलस्य । परीक्षाप्रधानजनमानसायः समाकर्षणाय रक्ताय मानप्रमाणसिद्धिनिजगुणभ्रामोनुसंधानसजाता-
नुरागसांद्रदेवद्रुगोद्रेनरेद्रुरोगमाखिलत्रैलोक्यविनिर्मितपुण्यातिशयप्राप्ततया लोकोत्तमस्य । विचा-
रनृपलोकैकात्मदिव्यप्रत्ययपगिच्छिन्नमाहात्म्यदयामयसद्धर्मोपायसंपादितसकलैहिकासुत्रिकापायपरिहाररू-
पजगद्रक्षणदक्षतया सर्वलोकैकशरणस्य केवल्लिङ्गप्रपन्नस्य धर्मस्यार्घ्यमयीमिष्टिं करोमि स्वाहा । ओं ह्रीं
ह्रीं श्रीं केवल्लिङ्गप्रपन्नधर्ममंगललोकोत्तमशरणायाऽर्घ्यं निर्वपामि स्वाहा ॥ ४ ॥

३ पश्चिम दिशेच्या दलामध्ये साधुभगवंतांचें पूजन अष्ट द्रव्यानी करावें.
४ उत्तर दिशेच्या दलामध्ये केवलीनी उपदेशिलेल्या धर्माचें अष्ट द्रव्यानी पूजन करावें. सिद्ध, साधु,
च केवल्लुपदिष्ट धर्म हे मंगल, लोकोत्तम व शरण आहेत.

अथ चतुर्दंतांशालस्थापितधर्मश्रुतचैत्यैत्यालयाचनविधानम् ।

तत्र आग्नेयान्तराले च । संसारोग्रमहाटवीस्फुटमरुतसंवृद्धावानलम् ॥

संपूर्णामलवृत्तधीरुचिमयं लोकत्रयीदुर्लभम् ॥

लभ्यं नूनमयोगैकवल्लिगुणस्थानांतिमैकक्षणे ।

साक्षान्मोक्षनिबन्धनं निरुपमं धर्मं समस्यर्चये ॥

ओं दर्शनमोहज्ञानावरणवीर्यातिराचात्रिमोहप्रमुखप्रतिबंधोपशमादिस्वरूपप्रादेशसम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र्यभेदस्वरूपस्य तद्भेदभावनाविशेषप्रबंधप्रादुर्भावितप्रादेशिकादिभेदसमिद्धधर्मशुक्लध्यानबलेन तदभेदरूपमात्मप्रदेशव्यापकं विधाय कृतकृत्यतया निवृत्तव्यापारस्य निरवशेषकर्मसंघातिनिर्मूलक्षपणातिदुष्करकर्मकर्मठस्य समस्तपुरुषार्थपराकाष्ठाधिष्ठितनिःश्रेयसाभ्युदयपरंपरानिबन्धनस्य । मंगललोकोत्तमशरणभूतस्य केवलप्रज्ञसधर्मस्याष्टयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थैः ॥ श्रीजैनधर्म यजे ॥ ओं ह्रीं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रात्मकधर्म अवतर २ संवौपट् । अनेन आग्नेयांतराले पुष्पांजलिं प्रयुज्यान्नाहयेत् ॥ ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठापयेत् । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वषट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् । ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रात्मकधर्माय जलम् ॥ १ ॥

नैऋत्यांतराले च ॥ अपौरुषेयानखिलानदोषानशेषविद्विर्विहितप्रकाशान् ॥

१ आग्नेयदिशेमध्ये सम्यग्दर्शनं ज्ञानं चारित्र्यं या धर्माच्च पूजनं करावें, 'संपूर्णामल' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून या धर्माचे पूजन करावें, २ नैऋत्यदिशेंत द्वाऱ्याग आगमाचे पूजन करावें, हा द्वादशांगम वीजांकुर

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्द्वादशदिव्यवेदान् ॥

परप्रदर्पकानाम् । ज्ञानत्रयाविसंवादित्वेन प्रमाणभूतानाम् अखिलवाद्याजालंघनजंघालानाम् । अनादिपरंपरगयातत्वेनापौरुषेयानाम् । अंगपूर्ववस्तुप्रभृतिभेदप्रभेदोपलक्षितानाम् । प्रमाणनयानिक्षेपनिर्देशादिसदसदादिजीवस्थानगुणस्थानमार्गणास्थाना धिगमोपायप्रज्ञापितषड्द्रव्यपंचास्तिकायरास-
तत्त्वनवपदार्थानाम् ॥ सकलवर्णाश्रमाचारव्यवहारग्रायश्चिदादिविधिप्रतिपादकानाम् । अपरस्परव्या-
हतवाक्यार्थानाम् । नित्यभूहादिविविधियज्ञकर्मनिवेदकानां अखिरभूत धैकतानाना । अभ्युदयफल-
निःश्रेयसफलवसानानाम् । ब्रह्मलोकविच्छिन्नसंप्रदायानां । इह परापरपरमेष्ठितानानप्रकाशितानाम् ।
अनिविततमिथ्याधकारावृत्तलौकिकज्योतीरूपाणा । राजपिदेवर्षिपरमर्षिभिर्वाचनापूछनगदिभिरुपासिता-
नाम् । भूत भवतं भविष्यन्तं सूक्ष्मं व्यवहित विप्रकृष्ट इत्येवंजातीयकमर्थमशेषप्रावेदयतामन्यथैवेद-
व्यपदेशानाम् । आचारसूत्रकृतस्थानमगवायव्याख्याप्रज्ञानिज्ञातृधर्मकथाउपासकाध्ययनअंतकृद्दशो-
पपादिकदशप्रश्नव्याकरणविपाकसूत्रदृष्टिवादाख्यद्वादशांगानाम् । मंगललोकोत्तमशणभूतानामष्टतयी-
भिर्दिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थे० । श्रीजैनवाक्यं यजे । ओं ह्रीं श्रीजिनागम अत्रावतर २ संवौपट् । ओं ह्रीं

न्यायानं अनादिकालापासून चालत आलेला आहे . सर्वज्ञ जिनैश्वर्यगंभीराला प्रकाशित केल आहे, यांत सर्व पदार्थांचे वर्णन आहे . हा पूर्ण निर्दोष आहे . अशा जैनागमाची अष्टद्रव्याने पूजा करावी .

कोट्योर्हृत्प्रतिमाः शतानि नवतिः पञ्चोत्तरा विंशतिः ॥

सप्तशतिकाणि च विंशतिर्भवशतिद्वयं शताधं भवता- ॥

स्ता नित्याः पुरुतुंगपूर्वमुखसत्पर्यकबधा यजे ॥

ओं भगवद्देहद्भट्टारकादिस्थापनान्यासनिवासतापुण्यगुणप्रभावप्रचोदितविजगज्जनविधीयमानपूजातिशयस्थानानाम् । नागयक्षामरद्धानिशन्मिथुनकरकलितचतुपष्टिचमराद्यष्टमहाप्रातिहार्योत्रिशिष्टानाम् । विनीलकुंतलकुलिशदशनप्रवालाधरपल्लवोपमानकरचरणममुल्लसितानाम् । श्रीश्रुतदेवीसर्वोपहृद्यक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंडानाम् । प्रत्येकाष्टशतभृंगारादिमंगलद्रव्याष्टकगर्भगर्भावासासम्यमध्यासीनानाम् । वदन्तीनामिव, पठ्यन्तीनामिव, हंसतीनामिव, निजासेचनकरूपातिशयेन सकलजनमनश्चमत्कारमातन्वर्तीनाम् ॥ आसन्नभव्यताद्यंतरंगसाधनसपन्नभव्यजनसम्यक्त्वोपपत्तिबहिरंगनिमित्तमहिमानमापादयन्तीनाम् । अलब्धशुद्धोपयोगिनामर्चानिर्माणस्थापनार्चनपराणाम् । पुण्यागनिस्त्वसंवरतदुत्पादकबुद्धिक्षयसाक्षात्फलचतुष्टयमापादयन्तीनाम् । मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । अर्हद्भट्टारकप्रतिमानामष्टतयीमिटिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । श्रीजैनविद्यान्यजे ॥ ओं ह्रीं हूं श्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनसमूह अत्रावतर २ संवौषट् ।

३ 'कोट्योर्हल्पतिमाः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून अकृत्रिम जिनप्रतिमांची स्थापना चंगरे करवी व

ओं ह्रीं० अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनविंशसमूहाय जलं ॥ ३ ॥

ऐशान्यान्तराले च ॥ भवनजनजानां ज्योतिषां कल्पजाना ॥

माणिमयनिलयस्था येहिभिर्द्वालयस्थाः ॥

बहुविभवयुता ये च मध्ये त्रिलोकी—

जिनपतिनिलयास्तां ताश्च सर्वान्महाभि ॥

ओं रजतमहारजतेन्द्रनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभामुग्भित्तिस्तंभसालिशिखरमंडपाद्यंगो-
पांगसंगताकीर्णपंचवर्णप्रभाजालप्रभाविहितविचित्राग्रविद्यायावराणा । मततानादिगसिद्धहट्टद्वाटकी-
यधूपघटपेटकास्यविनिर्येद्विश्वतोविसर्पिधूमलेखाजालबह उपरिमलप्र । सुगुभीकृतसकलदिङ्मुखाना ।
वंदारुसुरासुरवृन्दारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणअंकागदिद्विगुणीकृतानादिघटित यटाजालअणअण-
ध्वानवधिरिकृतसकलदिङ्खडलानाम् ॥ तमःसमूलसमुत्पाटनपटुताबलेपल्लिप्सागतगभस्तिमालिमंडला-
यमानहट्टद्वाटकीयघटितपेटकोपघटितचित्तचमत्काराणाम् ॥ अकचकायमानानाविधोपकरणनिचितनी-
लतलनिर्जितज्योतिर्गणकितगगनागणानाम् ॥

अष्ट द्रव्यानी पूजा करावी. अष्टात्रिम प्रतिमांचें प्र अष्टात्रिम जिनमंदिरांचें वर्णन नंदीश्वर भक्तिमध्ये केलें आहे तेथें पहवें
द्रव्यानी पूजा करावी. अष्टात्रिम जिनमंदिरां ' भवनजनजानां ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लघुन अष्टात्रिम जिनालयांची अष्ट
स्वर्गांत, व अहमिंद्रान्या विमानात आणि मन्वलोकी आहेत; त्या सर्वांची भी पूजा करिते; असा या श्लोकाचा
अभिप्राय आहे.

लोए सव्वसाहूणं । चत्तारि मंगलं । अरिहतं मंगलं । सिद्धं मंगलं । साहू मंगलं । केवलपणत्तो धम्मो मंगलं । चत्तारि लोगुत्तमा । अरिहतं लोगुत्तमा । सिद्धं लोगुत्तमा । साहू लोगुत्तमा । केवलपणत्तो धम्मो लोगुत्तमा । चत्तारि सरणं पव्वज्जामि । अरिहतं सरणं पव्वज्जामि । सिद्धं सरणं पव्वज्जा । साहू सरणं पव्वज्जामि । केवलपणत्तो धम्मो सरणं पव्वज्जामि । ओं हौं शान्तिं कुरु २ स्वाहा । इत्यनादि-
सिद्धमंत्रे ॥ शुभ्रपुष्पैरेकविंशतिवारानधिवासयेत् ॥

इलर्चिताः श्रीजिनचंद्रमुख्या द्यष्टप्रभेदांचितदेवतास्ताः ॥

एता महार्घ्येण समर्चिता नः सिद्धिश्चियं शुभसुखं दिशंतु ॥ पूर्णार्घ्यः । ५ ॥

अथाष्टदलस्थापितजयादिदेवतार्चनविधानम् ॥

सुवनविजयद्वसानंगमोहादिविद्विड्जयविजितलोकश्रीजिनैद्रांभिभक्ताः ॥

विभक्तविजयदक्षा जैनमार्गैरक्षा विधिवदिह यजामः साधुदेवीर्जयाद्याः ॥

जयादिदेवीसमुदायपूजाविधानाय समस्तहव्यद्रव्यपूर्णपात्रं परमपुरुषचरणकमलयोरवतार्य पार्श्वतो विनिवेशयेत् । एवमुत्तरत्रापि विधेयं ॥

आठ दलामध्ये स्थापित झेल्या जयादिदेवतांची पूजा.

‘ सुवनविजय ’ हा श्लोक लघून् जयादि देवीसमुदायाची पूजा करण्याकरितां संपूर्ण हवनीय द्रव्यांचें पात्र अर्हताच्या चरणकमलावरून उतरून बाजूला ठेवावें. या जयादिदेवता जिनभक्त, जिनधर्माचें रक्षण करणाऱ्या, आहेत यास्तव यांना मोठ्या आदरानें बोलाऊन त्यांचा आदरसत्कार करावा.

समुत्तुंगसुवर्णभित्तिभागावलंबमानमणिमालामुषितयेरुगिरिपार्श्वतो शोभातिशयानाम् ॥ विचित्र-
निर्मापणवदनाभिषेकनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिमांडितचैत्यमहीमहितानाम् ॥ कुंजरासतिकुंजरादि-
दशविधध्वजराजितसभाजिताद्याद्वितीयसालांतरध्वजधराविराजितानाम् ॥ चतुर्दिग्गताशोकसप्तच्छदचं-
पकाम्रचतुर्वर्णांचिततृतीयवहिःसालांतरवनावनिविनूतानाम् । चतुर्वीथिपर्यंतगतमहामानस्तंभाहि-
तप्रतितीर्थ्यजनमानस्तंभानाम् । सहजसकलपरिष्काराणामकृत्रिमाणामहार्यविविधालंकाराणामपि कु-
त्रिमाणां मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । भगवज्जिनचैत्यालयानामष्टतयीमिष्टि करोमि स्वाहा ।
स्वच्छैस्तीर्थं । चैत्यालयान्संयजे ॥ ओं ह्रीं हूं श्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनचैत्यालयसमूह अत्र
अवतर २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव भव वषट् ।
ओं ह्रीं जगत्त्रयवर्तिजिनचैत्यालयसमूहाय जलम् ॥ ४ ॥

एवमर्हदादीनस्यर्च्य शरच्चंद्रमरीचिरोचिषोत्तश्चेतसि चितयन्ननादिसिद्धमंत्राभिमंत्रितकर्पूरहरिचंद्र-
नद्रवालुलितसुरभिःशुभ्रपुष्पजल्लिरेकविंशतिवारगंधिवास्य पूर्णाध्वदानेन बहु मानयेत् ॥

ओं णमो अरिहंताणं । णमो सिद्धाणं । णमो आइरियाणं । णमो उवज्झयाणं । णमो

याप्रमाणं नवदेवतांची पूजा करावी. व शग्दुत्तुग्ग चंद्राग्रमाणं निर्मळ अशा अर्हतादिकांचें अतःकरणात
चित्तन करवें. व अनाग्निमिद्ध मंत्रानें अभिमंत्रित अमे कापूर, चंदनगंध व पांढऱ्या फुलाची ओंजळ यांनी एक-
वीस वेळा अधिवापन विधि करावा व पूर्णाध्व देऊन अर्हतादिकांचा आदर-स्कार करावा. त्रिकालवार्ति जिनेश्वर,
चतुर्भुज, व नवदेवता याप्रमाणें १६ देवतांची महान्याने पूजा करावी. यांची पूजा केली अमतां मोक्षलक्ष्मीची
व शुद्ध सुखाची प्राप्ति होतें.

ओं संतताखडितभक्तिमंडिताखंडकुंडलीशमंडलीकसार्वभौमादिभव्यपुंडरीकमण्डलपुंडरीक-
पंडमार्तंडमंडलायमानतीर्थकरमट्टारकक्रमसरोरुहलोलंबायायमानमानसानाम् ॥ निरवद्यस्याद्वादशासन-
जिनाध्वर्यजमानयाजकजनेश्वरजनपदचतुर्विधाराघातरायनिचयनिर्मूलेपाटनपट्टनाम् । विधिबिहित-
निजपूजाविशेषभव्यजनद्विपह्निजयद्वेपस्तम्भनप्रमोपकमोहादिविविधामोघफडान्बर्थनामोर्जितजयाद्यप्र-
देवतानाम् । सकलसप्तपदादकदयामयमहायागप्रत्यूहलव्यूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं
यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरस्सरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षरं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

जयं विबोधावृत्तिपचकस्य । स्वयं वहन्नावहति प्रजानाम् ॥

‘ओं संतताखंडित’ हा मंत्र म्हणून जयादि अष्ट देवतांचे मंत्रपुरःसर आवाहन स्थापन वगैरे करावे. या जयादि देवता तीर्थकरांची जे भव्य भक्ति करिनात त्याची विद्वे दूर करितात जिनपूनाचे वेळी पूजक, यजमान, राजा, देश, चतुर्विध ंध इत्यादिकांच्या अंतरायाचा नाश करितात. यास्तव यांच्या पूजनान्या प्र-
तिज्ञेकृतितां अष्टदलामध्ये पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

(१) ‘जयं विबोधावृत्ति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पुष्पाजलि क्षेपण करून जयादेवतेचा आवाहनादि विधि करावा. याचग्रमाणे पुढचे श्लोक व मंत्र म्हणू विजया, अजिता वगैरे देवतांचा आवा हनादि विधि करावा. या अष्ट देवतांची नामे अन्यर्थक आहेत. ती याग्रमाणे ज्ञानावरणीय कर्मन्या पांच प्रकृतीवर ज्यांना सतः जय मिळविला व प्रजेलाही या कर्मावर जय मिळनायाला ललितो त्या जिने श्वराची पूजा करणारी व जी विघ्नावर जय मिळविते तिचे मी विघ्नविनाशार्थ पूजन करितो.

जिनो जितात्मेति तमाभजंतीं जयाय विघ्नस्य जयां यजामि ॥
 ओं ह्रीं जये आगच्छ २ संवौषट् । अनेन दलाभ्यंतरे पुष्पांजलिं प्रयुज्यावा म्येत ॥ ओं ह्रीं
 तिष्ठ २ ठठ । अनेन तद्वत्स्थापनम् । ओं ह्रीं मम सन्निहिता भव २ वषट् । अनेन तद्वत्सन्निधापयेत् ।
 ओं ह्रीं जयायै इदं जल गंधं अक्षतान् पुष्पं चरुं दीपं धूपं फलं स्वस्तिकं यज्ञभागं च यजा-
 महे, प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ।

दृष्ट्यावृतीनां विजयं दधानं कुट्टष्टिवाचां विजयं स्ववाचा ।
 जिनं जरादेर्विजयाय नित्यं भक्त्या भजंतीं विजया भजामि ॥२॥
 ओं ह्रीं विजये० ।

मोहारिमद्योत्तरविंशतीष्टभेदं जयंस्तज्जयमातनोति ॥
 जिनो जनानामिति तं भजंतीं जयार्थिपूज्यामजितां यजामि ॥ ३॥
 ओं ह्रीं अजिते० ।

(२) 'दृष्ट्यावृतीनां' या श्लोकाचा अर्थ या प्रमाणें:—दर्शनायणीय कर्मावर ज्यानें विजय मिळवि
 ला, आपल्या स्थापनादोनें विद्यादृष्टीच्या भाषणावर ज्यानें विजय मिळविला त्या जिनेश्वरास जरादिदोषपरि-
 हारार्थ पूजणाच्या विजया देवीची मी भक्तीनें पूजा करितो ।

(३) 'मोहारिमद्योत्तर' अष्टाविस प्रकारच्या मोहप्रकृतीचा ज्यानें पराजय केला च भव्य जनांनाही
 जो मोहाचा पराजय करवयास लावितो अशा जिनेश्वराची उपासना करणाऱ्या अजिता देवीची मी पूजा
 करितो. जयार्थी लोक हिची पूजा करितात.

परैरेज्यो रिपुरंतरायः पराजितो येन तमाभंजतीं
जिनेश्वरं विघ्नपराजयार्थं यजामि देवीमपराजितां ताम् ॥४॥

ओं ह्रीं अपराजिते ।

यो वेदनीयोदयजधुदादेर्विजृम्भणं मोहविघातनेन ॥
जघान जंभारिसमर्चितांघ्रिं तमर्चयंतीं प्रयजामि जंभां ॥५॥

ओं ह्रीं जंभे० ।

नानाविधायुर्निगलोत्प्रबंधप्रबंधमोहापहमर्हदाशम् ॥
मोहव्यपोहाय मुदा वहंतीं विद्वेषिमोहाय महामि मोहाम् ॥६॥

ओं ह्रीं मोहे० ।

(४) 'परैरेज्यो' मिथ्यादृष्टि लोक ज्याचा पराभव करू शकत नाहीत अशा अतराय कर्माचा जिनेश्वरांनी पराजय केला आहे. या जिनाची - अपराजिता देवी भक्ति करित असते. विघ्नांचा पराजय व्हावा म्हणून हिला मी पूजितो.

(५) 'यो वेदनीयोदयज' मोहकर्माचा घात करून ज्यांना वेदनीय कर्मापासून उत्पन्न झालेल्या धुधादि-कांची मात्रा चालू दिली नाही व जो जंभारि अर्थात् इंद्र याच्याकडून पूज्य झाला आहे त्या जिनेश्वराची पूजा करणाऱ्या जंभेदेवीची मी पूजा करितो.

(६) 'नानाविधायु' नाना प्रकारची आयुरूपी वेडी संभाराला वाढीवते त्यामुळे लोकांना मोह उत्पन्न होतो. परंतु या मोहाचा जिनेश्वर नाश करितात. यांचा जी आश्रय करिते त्या मायादेवीची, शत्रु मोहित व्हावेत म्हणून, मी पूजा करितो.

जिनप्रभोस्तंभितदुष्टनाम्नः पादांबुजे स्तंभिताविचचंद्रंगाम् ॥
शुभद्युतिं स्तंभितविघ्नजालां स्तंभामिमामर्चनया धिनोमि ॥७॥
ओं ह्रीं स्तंभे० ॥ ७ ॥

अर्हत्पुं स्तंभितगोत्रबंधं गोत्रच्छिद्राभ्यर्चितमर्चयंतीम् ॥
समर्चये स्तंभितकामपूज्यां तां स्तंभिनीं स्तंभितविघ्नवर्गाम् ॥८॥
ओं ह्रीं स्तंभिनि० ॥ ८ ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नास्ततः ॥
सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाश्रित दुतं देव्यो जयाद्यावहयाः ॥
पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥९॥

- (७) 'जिनप्रभो' ज्ञाने दुष्ट नामकर्मासि स्तंभित केले अगा जिज्ञाच्या पदकमलीं मनरूपी भुंगा जिने स्तंभित केला; जी सर्व विघ्नांचे स्तंभन करिते अशा स्तंभा देवींचे मी पूजन करितो.
(८) 'अर्हत्पुं' ज्ञाने गोत्रकर्माचा बंध स्तंभित केला, व जो गोत्रच्छिद्र म्हणजे इद्र पुण्याकडून पूल्य झाला अशा जिनधराची जी पूजा करिते त्या स्तंभिनीची मी पूजा करितो ही स्तंभिनी विघ्न समूहाचे स्तंभन करिते.
(९) 'इत्थ' हा श्लोक वाचून इष्टप्रार्थनापुःसर पूर्णाहुती द्यावी. याप्रमाणे मी आपली पूजा

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुतिः ॥

इति जयादिदेवतार्चनविधानम् ॥

अथ षोडशपत्रस्थापितविद्यादेवतार्चनम् ॥

स्फुरितकरचतुष्कास्तीर्थकृद्नामपुण्या—

वहविदितविशिष्टद्वचष्टमङ्गावनोत्काः ॥

प्रकटितजिनमार्गाः संहतैकातमार्गाः

त्रिबुधविनुतावद्यादेवता व्याहरामः ॥

विद्यादेवार्चिसमुदायपूजाविधानाय समस्तहव्यद्रव्यपूर्णपात्रं परमपुरुषचरणकमलयोरिवतार्थं पार्श्वतो विनिवेशयेत् ॥ १ ॥

————— ८८००००० —————

करून आपणांम संतुष्ट केले आहे. आपणें प्रमन्न होऊन जिनपूजनामध्ये उत्पन्न होणारीं विघ्ने नष्ट करा मी आपणांस पूर्णाहुति देतो.

या प्रमाणे जयादिदेवतार्चन विधि संपला.

‘स्फुरितकरचतुष्केति’ हा श्लोक लघून् विद्यादेवीची पूजा करण्याकरितां संपूर्ण हव्यद्रव्यांनी भरलेले पात्र अर्हताच्या चरणकमलावरून उतरून बाजूला ठेवावे. या विद्या देवतांना चार हात अमतात. तीर्थकरत्व प्राप्त करून देणाऱ्या सोळा दर्शनविशुध्यादि भावनावर यांचे फार प्रेम असते. जिनधर्माची प्रभावना या करीत असतात. एकांतमार्गाचा धर्म करितात. अशा या विद्यादेवतांचे आक्षी आव्हान करितो. या देवतांचा वर्ण

ओं निष्ठसंकांचनचंचरीकरुचिश्चामहेमसोममहरिद्रामनीलीपीतासितचंद्रेन्द्रनीलजलदजांबू-
नदजपापद्मरागप्रभाणाम् । अंभोरुहवाहद्विपुष्पयानक्रेकिकोकुरंगशरभगोधाकच्छपलुलायसूकरसिंहह-
याहिंसवाहनानाम् । चराचरसर्वद्रव्यत्रिकालगोचरगुणपर्याय ऽपंचप्रतीक्षणक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षयके-
वलज्ञानरूपविद्याप्राप्तिजातान्वर्थनामरोहिण्यादिविद्यादेवतानां । सकलमंपत्संपादकयथाक्रममुपक्रमामहे ।
आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

दोर्भिश्चतुर्भिः कलशं दधानां अंख पयोजं फलपुग्मुखं ॥

सदृष्टिं नैसिद्धजिनानुगा या रोहिणी तां प्रयजामि देवीम् ॥

ओं ह्रीं रोहिणि आगच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ ओं ह्रीं रोहिण्ये जलं ॥ १ ॥

दृष्ट्यादिसम्यग्विनयानुरागां चक्रं समाक्रांतविरोधिचक्रम् ॥

क्रमाने तापलेलें सोने, खुंगा, सोनें, काला, सोनें, चंद्र, हळद, निळा, पिवळा रंग, पांढरा रंग, चंद्र, इंद्र-
नीळ मणि, मेघ, सुवर्ण, जासवंदीचे फुल, व पद्मरागमणि यांच्यासारखा आहे. याची वाहने याप्रमाणेः—कमल,
घोडा, हत्ती, पुष्पयान, मयूर, कोरूपक्षी, हरिण, शरभ, धोरपड, कामव, रेडा, डुकर, सिंह, घोडा, सर्प,
हंस. या विद्या देवतांचें आवाहन वगैरे करून कमलदलामध्ये पुष्पाक्षताक्षपण कराये.

१ 'दोर्भिश्चतुर्भिः' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून रोहिणी विद्येला जलादि अष्ट द्रव्य अर्पण करावे. या
रोहिणीच्या चार हातांत क्रमाने कलश, शस्त्र, कमल व महालिंग या वस्तु आहेत. दर्शनविशुद्धि भावनेनें तीर्थ
करपदवी ज्यांना प्राप्त झाली आहे अशा जिनेश्वरावर या देवतेची भक्ति असते. यास्तव इची मी पूजा करितो.

खड्गं पथोजं फलमुद्रहन्तीं प्रज्ञसिंचामि धृताहंदाज्ञाम् ॥ २ ॥
ओं - ह्रीं प्रज्ञति० ॥

शीलव्रताभा जिनभावनास्था विभर्त्ति द्रोभिः पविशृंखलां या ॥

शंखं सरोजं वरबीजपरमाराधयामः पविशृंखलां ताम् ॥ ३ ॥

ओं च्हीं वज्रशृंखले० ॥ ३ ॥

या सुप्रमोदा सुतरामभीक्ष्णं ज्ञानोपयोगोत्तमभावनायाम् ॥

धृतांकुशाभोजसुबीजपूरां वज्रांकुशां तामिह यायजामि ॥ ४ ॥

ओं च्हीं वज्रांकुशे० ॥

सद्धर्मतत्फलजरागभवार्तिभीतिस्वरूपसंवेगविभावनोत्काम् ॥

(२) 'दृष्ट्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ळणून प्रज्ञप्ति देवीची पूजा करावी. सम्यग्दर्शनासहित असलेल्या विनयसंपन्नता या भावनेवर ही देवी भक्ति करिते. इच्या चार हातांत क्रमाने चक्र, तरवार कमल व फल हे पदार्थ आहेत

(३) 'शीलव्रताभा' हा श्लोक व मंत्र ळणून वज्रशृंखला देवीची पूजा करावी. या देवीच्या हातांत वज्र-शृंखला, शंख, कमल, व नीजपूर हे पदार्थ आहेत श्रीलव्रतानेतीचांग या भावनेवर या देवीची फार प्रीति आहे (४) 'या सुप्रमोदा' । श्लोक व मंत्र ळणून वज्रांकुशा देवीची पूजा करावी. ही देवी अभीक्ष्णज्ञानोपयोग भावनेमध्य प्रीति करिते इच्या हातांत अकुण्ड, - कमल, बीज । हे पदार्थ आहेत.

५ 'पद्धर्मतत्फल' हा श्लोक व मंत्र ळणून जांच्चुन्दा देवीची पूजा करावी. या देवीची जैनधर्म व त्याच्या आराधनेपासून मिळणाऱ्या फलांतर भक्ति आहे. ही देवी ससारदुःखापासून भयभीत आहे संवेगभावनेवर हिचे

सखङ्गकुंठांबुजबीजपूरां जांबूनदां भक्तहितां भजामि ॥५॥

ओं 'ही' जांबूनदादेवि० ॥

धीसंयमत्यागविभावनासश्रीतीर्थकृद्यामजिनां द्विभक्ताम् ॥

वज्राब्जशंखोदकफलांकहस्तां यजामहे पुरुषदत्तिके त्वाम् ॥६॥

ओं 'ही' पुरुषदत्ते० ॥

तत्त्वा तपो दुश्चमराप पुण्यं यस्तीर्थकृद्भाम तमर्चयतीम् ॥

काली यजामो मुसलासिपद्मफलोच्छसदुर्जयदोश्चतुष्काम् ॥७॥

ओं 'ही' कालि० ॥

भक्त्यान्विता साधुसमाधिरूपसद्भावनासिद्धजिनां द्विपद्मे ॥

फार प्रेम आहे. हिच्या हातांत तरवार, भांग, कमळ व गीजपूर हे पदार्थ आहेत.

६ 'मीमंयम' हा श्लोक व मंत्र ह्यांनून पुरुषदत्ता देवीची पूजा करावी. ही देवता ज्ञान, संयम, दान, यांच्या भावनेपासून ज्यांना तीर्थस्मरण मिळाले आहे अशा जिनांच्या चरणाची भक्ति करिते. हिच्या हातांत वज्र, कमळ, शंख व फल हे पदार्थ आहेत

७ 'तत्त्वा तपो' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यांनून काली देवीची पूजा करावी. ज्यांनी दुश्चर तप करून तीर्थकरनामकर्म मिळविले त्या जिनांची पूजा ही देवता करिते. इच्या हातांत मुसळ, तरवार, कमळ, फल हे पदार्थ आहे.

८ 'भक्त्यान्विता' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यांनून महाकाली देवीची पूजा करावी. साधुसमाधि भावना ज्यांनी भाविली आहे अशा जिनेन्द्रांच्या चरणावर ही देवता भक्ति ठेविते. हिच्या हाती चाण, फल, धनुष्य,

चापं फलं बाणमसिं वभार या तां महकालिमहं यजामि ॥

ओं ह्रीं महाकालि० ॥८॥

यस्तीर्थकृन्नाम बबंध वैयावृत्यै स्फुरद्भावनयाग्रापुण्यम् ॥

तं सेवमानामरविंदहस्तामाराधयामो वरगौरिदेवीम् ॥९॥

ओं ह्रीं गौरिदेवि० ॥

योर्हन्महाभक्तिभरात्तपुण्यैरचिन्त्यमार्हन्यमुपासमाद् ॥

तत्पादभक्तां धृतचक्रखड्गां गांधारि गंधादिभिरर्चये त्वाम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं गांधारि० ॥

आचार्यभक्त्योद्यदगुण्यपुण्यमर्हन्तमर्हन्त्यनुरागयोगात् ॥

कोदंडकांडादियुताष्टबाहुं ज्वालोज्ज्वलज्वालानि पूजये त्वाम् ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं ज्वालामालिनि० ॥

तरवार, हे पदार्थ आहते

९ 'यस्तीर्थकृन्नाम' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून गौरी देवीची पूजा करावी. ही देवता वैयावृत्य भावनेन तीर्थकरत्त्व पावलेल्या जिनाच्या चरणाची भक्ति करिते. ३ इच्या हातांत कमल आहे.

(१०) 'योर्हन्महाभक्ति' हा श्लोक व मंत्र हाणून गांधारी देवीचे पूजन करावे. अर्हताची भक्ति करून ज्यांना तीर्थकरपणा प्राप्त झाला आहे अशा जिनाची ही देवता भक्ति करिते. हिच्या हातांत चक्र व सुड्ग आहे.

(११) 'आचार्यभक्तयेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून ज्वालामालिनीची पूजा करावी. आचार्यभक्ति भाव-

बहुश्रुतेष्वहितभक्तिमीशं भक्त्या भजंतीं क्षपमुद्रहन्तीम् ॥
धोरं करालं करवालमुग्रत्रिशूलकं मानत्रि मानये त्वाम् ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं मानत्रि० ॥

यः श्रद्धया प्रत्ययरोचनाभ्यां स्पृष्ट्वा जिनेष्टागममेव भजे ॥
तमानमंतीमहिमुद्रहन्तीमंचामि वैरोटि हटस्त्रिपं त्वाम् ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं वैरोटि० ॥

आवश्यकस्यापरिहाणिमुच्चैश्चचार पङ्भेदवतीं वशी यः ॥
तमच्युतं सादरमर्चयंतीं त्वामच्युते खड्गयुजं यजामि ॥ १४ ॥

नेनें तीर्थकर झालेत्या जिनाची ही भक्ति करिते. हिला आठ वाहु आहेत. धनुष्य, बाण वगैरे पदार्थ हिच्या हातांत आहेत.

(१२) ' बहुश्रुतेष्विति ' हा श्लोक समंत झणून मानवीची पूजा करवी बहुश्रुतभक्तीची भावना ज्याने केली त्या जिनेश्वराची ही देवी भक्ति करिते. हिचे वाहन मासा हे आहे ही आपल्या हातात भयंकर तरवार व त्रिशूल धारण करिते.

(१३) ' यः श्रद्धयेति ' हा श्लोक समंत झणून वैरोटी देवीची पूजा करावी. प्रवचनभक्तिभावनेने तीर्थकरत्व प्राप्त झालेत्या जिनाची ही देवता भक्ति करते.

(१४) ' आवश्यकतेति ' हा श्लोक झणून अच्युता देवीची पूजा करावी. पडावयकें ज्याने उत्तम रीतीने पाळिली त्या जिनेश्वराला ही भक्तिने पूजित. हिच्या हातात खड्ग आहे. १५ ' तपःश्रुताद्यैः ' हा श्लोक समंत झणून मानसी देवीची पूजा करावी. तपश्चरण, श्रुत वगैरेनी ज्यांनी धर्मप्रभावना केली त्या

ओं ह्रीं अच्युते० ॥

तपःश्रुताद्यैर्विततान मार्गप्रभावनां यो वृपनीतभव्यः ॥

तस्य प्रणामप्रवर्णां प्रणाममुद्रान्वितां मानसि मानये त्वाम् ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं मानसि० ॥

सार्धमिकेष्वाहितवत्सलत्वमाराधयतीं विभुमक्षमालाम् ॥

मालां वरं चांकुशमादधानां मान्ये महामानसि मानये त्वाम् ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं महामानसि० ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियं ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाघ्नत द्रुतं विद्यादिदेवाहुयाः ॥

पूर्णगा विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरपूर्णाहुतिः ॥ इति विद्यादेवतार्चनम् ॥

जिनेश्वरस्य जी नेहमी प्रणाम करिते तिची मी पूजा करीये.

(१६) 'साधर्मिकव्याहित' हा श्लोक म्हणून महामानसी देवीची पूजा करावी. साधर्मिकान्तर अम करणाऱ्या जिनेश्वरावर हिची अतिश्रुति आहे. अक्षमाला, माला व अंकुश हे पदार्थ ही धारण करिते.

(१७) 'इत्थं सारसपर्ययेति' हा श्लोक म्हणून इष्ट प्रार्थना पुरःसर पूर्णाहुति करावी हे देवतानो तुम्ही प्रसन्न व्हा. तुम्ही या जिनपूजेत येऊन विघ्न दूर करा अशी प्रार्थना करावी.

या प्रमाणे विद्यादेवतार्चन विधि संपला.

अथ चतुर्विंशतिदलन्यस्ताजिनमातृकार्चनविधानम् ॥

मान्विधवाकुकुरूपनाथहरिसंज्ञापूर्ववशोद्भवा ॥

धीरोदाचमहिक्षितः क्षितिनुना यज्जीवितेशाश्च याः ॥

देवेन्द्राः प्रणमंति देवयुवतिव्रातश्चिरं सेवते ॥

दासीवत्सकलाश्च तास्त्रिजगतामंवा जिनांवा यजे ॥

जिनमातृसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं निरतिशयभक्तिभरानतपुरंदरपरिचोदितविधियसेवाविधायिश्रीप्रभृतिदिक्कुपारीकृतसं-
स्कारातिप्रतगर्भागारपरिकल्पितदिव्यारवेंदविष्टगेपविष्टपरमोत्कृष्टशक्तिजुष्टममुत्पन्ननिष्कलविश्वेश्वरवृष-
भादितीर्थकराभिख्यपुत्रप्रसवपवित्रीकृतसर्वलोकानाम् । निजतनूजगच्चूडामणिजिनगुणानुरागाव-
नमसुरेन्द्रमुकुटतटाटेतहतन्माणिक्थमयूखमालाबालातपोल्लसितसमसमानतसुरकामिनीजनकुटिलकुं-
तलकलापंचरीकुंचुबितपादारविंदानाम् ॥

‘मान्वेक्ष्याकुक्षुर्विति’ तीर्थकरांच जनत मनु, इक्ष्वाकु, कुरु, उग्र, नाथ, हारि वा ‘वंशामध्ये’ जन्म-
लेले आहेत. हे धीर व उदात्त असे राणे होते. व पृथ्वीवर सर्व लोकांस मान्य होते. तीर्थकरांच्या माता
ही उच्चकुलातील होत्या व लोकमान्य होत्या. तीर्थकरांच्या मातापित्यांना देवेन्द्र नमस्कार करितात व
मातांची देवांगना सेवा करितात. तीर्थकरमाता त्रैलोक्याच्या माता आहेत यास्तव मी त्यांची पूजा क-
रितो. जिनमातृसमुदायाची पूजा करण्याकृतितां पूर्वविधि करावा. तीर्थकरांच्या मातांचे श्री च्ही यगैरे
देवता येउन गर्भ शोधन उदरामध्ये कमलाकृति सिंहासनावर तीर्थकर गर्भात येतात. तीर्थ-

विश्वेश्वरा जगन्माता महासती पूज्या सुमंगला इत्यादिप्रतीतान्वयार्थपुण्यनामधेयानाम् । साके-
तादिप्रसिद्धपुराधीश्वरमहानुभावनाभिराजादिमहाराजप्राणवच्छभातिदुर्लभगुणमहितमरुदेव्यादिजिने —
श्वरांबिकानाम् । सकलसंपत्सम्पादकदयामयमहायागप्रत्यहूह्यहूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरं सपर्या-
क्रमं यथाक्रमं उपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजातिज्ञानाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

श्रीनाभिराजस्य समस्तनाभिप्रभोरयोध्याधियतेः प्रियां त्वाम् ॥

मरुद्गणार्यै मरुदेवि धन्ये मान्ये महामः पुरुदेवि मानः ॥ १ ॥

ओं ह्रीं मरुदेवि आगच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ तिष्ठ ठठ । ओं ह्रीं अत्र मम
सन्निहिता भव २ वषट् । ओं ह्रीं मरुदेव्यै जलमित्यादि ॥

विजितसकलशत्रोः कोसलाधीश्वरस्य प्रविनुतजितशत्रोर्वृद्धभां प्राणकटपाप्म ॥

करांच्या मातांना विश्वेश्वरी, जगन्माता, महासती, पूज्या, सुमंगला अशी अन्वर्थ नावे आहेत. जिन पू-
जनामध्ये विघ्ने न यावीत ह्मणून मी त्यांची पूजा करितो. आवाहनादिपुरःसर प्रत्येक मातेची पूजा क-
रण्यासाठी पत्रावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

(१) ' श्रीनाभिराजस्येति, हा श्लोक ह्मणून मरुदेवीचे आव्हान वगैरे करावे ही मरुदेवी नाभिरा-
जाची पत्नी न आदिनाथ तीर्थकरांची माता आहे. यास्तव मी हिची पूजा करितो.

२ ' विजितसकलति ' हा श्लोक ह्मणून विजया मातेची पूजा करावी. ही विजया जितशत्रुराजाची पत्नी व

विदितविजयसेनामर्चयेऽर्चयेनीयामजितजिनसवित्रीं मानिनीं लोकजैत्रीम् २ ॥
ओं ह्रीं विजयार्थे ।

अवन्त्यधीशो दृढराजलक्ष्मीर्यस्याः प्रियोभूद्दृढराजभूपः ॥

तां शंभवाकौर्दयपूयभूभृत्तटीमुपासे सुगुणां सुषेणाम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं सुषेणार्थे जलम् ॥

साकेतसाम्राज्यरमावरस्य स्वयंवराभिरुच्यनृपस्य राज्ञीं ॥

यजे सवित्रीमभिनंदनेशः सिद्धार्थिकां सिद्धसमीहितार्थाम् ॥ ४ ॥

ओं ह्रीं सिद्धार्थार्थे जलम् ॥

प्राणप्रियां मेघरथाक्षितीगः साकेतनाथस्य मनोरथासेः ॥

महामतेः श्रीसुमतेः सवित्रीं यजे जगन्मंगलमंगले त्वाम् ॥ ५ ॥

अजित तीर्थकराची माता आहे. हिची मी पूजा करितो.

३ 'अवन्त्यधीशो' हा श्लोक लघून् सुषेणेची पूजा करावी. ही सुषेणा देवी अवन्तीचा राजा दृढ याची पत्नी आहे. व शंभवनाथ तीर्थकरूपी मूर्त्याचा उदय होण्यास पूर्वाचलासारखी आहे यास्तम मी इची पूजा करितो.

४ 'साकेतसाम्राज्येति' हा श्लोक म्हणून सिद्धार्थां मातेची मी पूजा करितो. ही माता साकेतपति स्वयंवर राजाची पत्नी व अभिनदन तीर्थकराची माता आहे.

५ 'प्राणप्रियां इति' हा श्लोक म्हणून मंगलामातेची पूजा करावी साकेत शहराच्या राजा मेघरथाची ही पत्नी आहे, व सुमति जिनाची माता आहे

ओं ह्रीं मंगलायै जलम् ॥

कौसंब्यधीशो धरणाव्हयस्य प्राणेश्वरि त्वां धरणीधरस्य ॥

यजामि पद्मप्रभपद्मबंधुं प्राचो सुधीभ सुषमैकसीमे ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं सुधीमायै जल ॥

काशीपुरवरलब्धप्रतिष्ठनुतसुप्रतिष्ठनृपराज्ञीम् ॥

प्रयत्ने पृथिवीपेणा सुपाश्वर्जिनरत्नजन्मखनिम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं पृथ्वीपेणायै जलम् ॥

चंद्रश्चंद्रपुरीं शशाम स महासेनो महीशां महा-- ।

सेनस्तस्य मनःप्रिया क्षणकगी सल्लक्षणा लक्ष्मणा ॥

या चंद्रप्रभचंद्रःसमुद्रयभैद्री महाशामिमा--

६ 'कौसंब्यधीश उति' हा श्लोक स्पष्टान सुधीमामतेची पूजा करावी. कांभरीचा राजा जो धरण त्याची ही पत्नी होती व पद्मतीर्थकराचा हा माना होती.

७ 'काज्ञापुंगुति' हा लोक लक्षण पुरावणा मातची पूजा करावी. ही राणी काशीदेशाधिपति सुप्रतिष्ठ राजाची पत्नी व सुपाश्वर्तीये-राची माता ओ.

८ 'चंद्र इति' हा लोक लक्षण लक्ष्मणा देवीची पूजा करावी. ही चंद्रपुर शहराचा राजा महासेन त्याची पत्नी व चंद्रप्रभतीकराची माता होती. हिच्या पायांना इंद्राणी येऊन नमस्कार करित असे. चंद्रप्रभती-

सम्यर्चासि शर्चाकचालिकलितश्रीपादपद्मद्वयाम् ॥८॥
ओं ह्रीं लक्ष्मणायै जलम् ॥

काकचद्वीशो महिर्ण महार्ग्यां सुग्रीवराजस्य समग्रशक्तेः ॥

श्रीपुष्पदंतोदयपुण्यपूज्यां यजेऽभिरामे जयरात्रिके त्वाम् ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं रामायै जलम् ॥

या राजभद्रनगरीपतिराजधर्मदाढ्योल्लसद्दृढस्थक्षितिपालराज्ञी ॥

तां शीतलप्रसवकल्पितसर्वलोकानंदं प्रबन्धचरणां प्रयजे सुनंदां ॥ १० ॥

ओं ह्रीं सुनंदायै जलम् ।

विष्णुः स जिष्णुविभवो वरसिंहपुर्याः सिंहासनं शिखरितुंगमलंकरिणुः ॥

यस्याः प्रियः प्रसवनादितलोकनंदा श्रेयोजिनस्य जननीमभिजये त्वाम् ॥ ११ ॥

श्रीकृष्णाय चंद्राचा उदय होण्याम ही पूर्वदिशेमारली झाली यास्तव मी इंच भक्तिने आराधन करितो
९ 'काकचद्वीशो' हा लोक लक्षण जयगमा देवीचा पूजा करावी. ही पुष्पदंत तीर्थकराची माता व काकंदी
शहराचा राजा सुग्रीव याची राणी आहे.

१० 'या राजभद्रेति' हा श्लोक लक्षण सुनंदा मातेची पूजा करावी. ही शीतलतीर्थकराची माता आहे
हिचा पति राजभद्र नगरीचा राजा दृढधर्म हा आहे

११ 'विष्णुरिति' हा श्लोक लक्षण विष्णुश्री देवीची जलादिकाना पूजा करावी. ही श्रेयाच तीर्थकराची
माता आहे. हिचा सिंहपुर शहराचा विष्णु राजा हा पति आहे.

ओं न्हीं विष्णुश्रियै जलम् ॥

राजन्वर्ती यो वसुपूज्यराजश्चकार चंपापुरमस्य राज्ञीम् ॥

त्रैलोक्यपूज्यक्रमवासुपूज्यप्रसू यजे देवि जयावति त्वाम् ॥ १२ ॥

ओं न्हीं जयायै जलम् ॥

कांपिल्यत्रल्लभश्रीकृतवर्ममहीपतेर्महादेवी ॥

विमलजिननाथजननीं विमलगुणामर्चये जयश्यामाम् ॥ १३ ॥

ओं न्हीं जयश्यामायै जलम् ॥

साकेतसिंहासनमध्युवास यः सिंहसेनो महिषीममुष्य ॥

शीलव्रतालंकृतसुव्रताख्यामनतजिन्मातरमर्चयामि ॥ १४ ॥

ओं न्हीं सुव्रतायै जलम् ॥

१२ 'राजन्वर्तीमिति' हा श्लोक ऋणून जयावती देवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही वासुपूज्य तीर्थंकराची माता व वसुपूज्य राजाची पत्नी आहे. हा राजा चंपापुरीत राज्य करीत असे.

१३ 'कांपिल्येति' हा श्लोक ऋणून जयश्यामा मातेची जलादिकांनी पूजा करावी. ही विमलनाथ जिनाची जननी व कृतवर्म राजाची पत्नी आहे. हा राजा कांपिल्य शहरामध्ये राज्य करीत असे.

(१४) से. 'साकेतसिंहासनेति' हा श्लोक ऋणून सुव्रता देवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही अनंत जिनाची माता व साकेतधिप सिंहसेन राजाची पत्नी होती

भाद्रुक्षितीशः कुरुवंशमानोः प्राणेश्वरीं रत्नपुरेश्वरस्य ॥
सद्धर्मतीर्थकरधर्मनाथप्रसूमुपासे स्तुतसुप्रभे त्वाम् ॥ १५ ॥
ओं ह्रीं सुप्रभायै जलम् ॥

हस्तिनागपुरंपंकजभास्वद्विश्वसेननृपुंगववेदीम् ॥
पूर्वशांतिभरशांतिसवित्रीभर्चयामि भवतीमहमैरे ॥ १६ ॥
ओं ह्रीं ऐरिण्यै जलं ॥

शस्तश्रियो हस्तिनपालकस्य श्रीसूरसेनस्य महीक्षितो या ॥
मनःप्रिया कुंथुजिनेन्द्रमाता श्रीशांतिदेवीमिह तां यजामि ॥ १७ ॥
ओं ह्रीं सुमित्रायै जलम् ॥

शशास यो हस्तिनमस्तशत्रुः सुदर्शनो दर्शनशुद्धिमुख्यः ॥

- (१५) ' भाद्रुक्षितीशः ' हा श्लोक ह्यणुन सुप्रभाराणीची पूजा करावी ही राणी धर्मतीर्थकराची माता व भानुराजाची राणी होती. हा राजा रत्नपुराचा अधिपति होता.
(१६) ' हस्तिनागपुरेति ' हा श्लोक ह्यणुन ऐरादेवीची पूजा करावी. ही देवी शांतिनाथ तीर्थकराची माता आहे. हस्तिनापुर शहराचा विश्वसेन राजा हा ऐरादेवीचा पति आहे.
(१७) ' शस्तश्रियो ' हा श्लोक ह्यणुन सुमित्रा देवीची पूजा करावी. ही देवी हस्तिनापुराधिपति सुूरसेन राजाची पत्नी व कुंथु जिनेन्द्राची माता आहे.
(१८) ' शशास ' हा श्लोक म्हणून प्रभावती देवीची पूजा करावी. ही देवी अरतीर्थकराची

तत्प्रेयसीं विश्रुतमित्रसेनां यजे जिनेशो जननीमिरस्य ॥ १८ ॥
ओं ह्रीं प्रभावत्यै जलम् ॥

पृथ्वीललामं मिथिलापुरं यो ररक्ष शुंभदगुणकुंभभूपः ॥
प्रजावर्ती तन्महिषीं महामो यतो लसन्मल्लिविभोः सवित्रीम् ॥ १९ ॥
ओं ह्रीं पद्मावत्यै जलम् ॥

राजश्रिया राजगृहे रराज यो राजमित्रस्य समित्रनाम्नः ॥
राज्ञीं महामो मुनिसुव्रतस्य प्रसृं मुखश्रीजितसोमशोभां ॥ २० ॥
ओं ह्रीं वप्रायै जलम् ॥

मिथोऽनुरागा मिथिलापुरेशो राज्ञीं विनूता विजयस्य राज्ञः ॥
नमेरमेयद्धिसतोऽस्य माता या वप्पिलास्यै बलिमर्पयामि ॥ २१ ॥
ओं ह्रीं विनूतायै जलं ॥

माता आहे. व हस्तिनागराधिपति सुदर्शन राजाची ही पत्नी आहे.

(१९) ' पृथ्वीललार्ध ' हा श्लोक म्हणून पद्मावती देवीची पूजा करावी. ही मिथिलापुर शहराचा राजा कुंभ याची राणी आहे व मल्लिविभूराची माता आहे.

(२०) ' राजश्रियेति ' हा श्लोक ह्याणून वप्रा देवीची पूजा करावी. ही देवी सुमित्रराजाची पत्नी व मुनिसुव्रत तीर्थंकराची माता आहे.

२ ' मिथोऽनुरागा ' हा श्लोक म्हणून विनूतामातेची पूजा करावी. ही विजयराजाची राणी व नमितीर्थंकराची माता आहे.

या द्वारवत्यमरकल्पितराजधानीराजत्समुद्रविजयक्षितिपालराज्ञी ॥
माता विविष्टपपतेस्त्वमरिष्टनेमेश्चाये प्रसीदु शिवदेवि भवत्यशब्जम् ॥ २२ ॥
ओं ह्रीं शिवदेव्यै जलम् ॥

काशीमहीशासनविश्वसेन प्राणेश्वरीं विश्वजगत्सवित्रीम् ॥
ब्रह्मावह्यां ब्रह्मपथस्य नेतुः पार्श्वप्रभोर्भोर्मातरमर्चयामि ॥ २३ ॥
ओं ह्रीं देवदत्तायै ॥

क्षोणीमंडनकुंडरूढनगरीनाथस्य नाथान्वय--
श्रीसिद्धार्थमहीपतेः प्रियतमा सिद्धाखिलार्थस्य या
लोकालोकविवर्धमानाविलसद्भविर्धमानांबिकां ॥
लोकांबां प्रियकारिणीं प्रियकरिं यायडिम तां यज्वनाम् ॥ २४ ॥
ओं ह्रीं प्रियकारिण्यै जलम् ॥

२२ 'यो द्वारवत्यश्नोति' हा श्लोक व मंत्र ह्मणून शिवदेवीची पूजा करावी. ही समुद्रविजयरा-
जाची मुख्यराणी होती व नेमितीर्थकराची माता होती.
२३ 'काशीमहीति' हा श्लोक म्हणून देवदत्ता देवीची पूजा करावी. ही देवी विश्वसेन राजाची प-
त्नी व पार्श्वनाथजिनाची माता आहे.
२४ 'क्षोणीमंडनेति' हा श्लोक म्हणून प्रियकारिणीदेवीची पूजा करावी. ही सिद्धार्थराजाची

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाःस्त नः ॥
सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाम्नत द्रुतं सर्वो जिनेन्द्राभिव्यक्ताः ॥
पूर्णांगा विधिपूर्तिपूर्णफलदः पूर्णाहुतिं वोर्जये ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुति ॥

यासां गीतमगोत्रजः सकलविघ्नेर्भीश्वरः सुव्रतः ॥
शेषाः काश्यपगोत्रजा जिनवराः पुत्रा जगत्स्वामिनः
या धर्मास्थितिहेतवो जिनलसन्नो कर्मनो आगम—
द्रव्योत्पादनतो जिनेन्द्रजननीः संभावयेद्ध्येन ताः ॥
एतद्वदंनानुदया पठित्वा भक्त्या पंचागप्रणामं कुर्यात् ॥

इति जिनमातृपूजाविधानम् ॥

‘ इत्थं सारसपर्यया ’ हा श्लोक ऋणुन इष्टप्रार्थनापुरःसर २४ जिनमातांना पूर्णाहुति द्यावी.
‘ यसां गीतमेति ’ हा श्लोक ऋणुन वंदनानुदरा करून भक्तीने सर्व जिनमातांना पंचांग प्रणाम करावा.

अथ द्वात्रिंशत्पार्ष्णिपित्तशक्रार्चनम् ॥

चतुर्णिकायप्रभवामरेन्द्रान् । जिनेन्द्रसेवाप्रसितान्तरंगान् ॥

प्रभूतभूतिद्युतिसौख्यबोधानाहूय मंत्रैः पृथगर्चयामि ॥

द्वात्रिंशदिन्द्रपूजाप्रतिज्ञापनाय पक्षेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

द्वासप्ततिर्यानि भवन्ति लक्षाः कोट्यश्च सप्ताणि महन्ति तानि ॥

प्रपालयन्तो भवनानि सर्वेय्यायान यूयं भवनामरेद्राः ॥

भवनेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वार्थेन विदध्यात् ॥

ओं विविधरत्नप्रभासहचरितरत्नप्रभाभूमिभागावभागावस्थितभवनवासशीलतान्वर्थभवन-
वासिसामान्यसंज्ञानां । प्रतिविशिष्टनामकर्मोदयप्रतिपादितासुरनागविद्युत्सुपणां शिवातस्तानितोदधिद्वीप-
द्विकुमारविशेषसंज्ञानाम् । कुमारवद्वेषायुधयानवाहनक्रौडादिशुक्तरारुढकुमारव्यपदेशानाम् । काय-
प्रवीचारीपीतांतलेक्ष्यानाम् । दशभेदोपलक्षितप्रथमनिकायनिर्वाच्यमानदेवानाम् ॥ प्रतिनिका

‘चतुर्णिकार्येति’ हा श्लोक ह्यनून वर्त्तीस इन्द्राची पूजा करण्याच्या प्रतिज्ञेस्तव ३२ कमलपत्रावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

‘द्वासप्ततिरिति’ हा श्लोक ह्यनून भवनेन्द्रांच्या समुदायाची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा, सातकोटि वहात्तरलक्ष भवनांचे अधिपति अशा सर्व भवनेन्द्रांनो ! आपण जिनपूजा करण्यासाठी या-
हे भवनवासी इन्द्र रत्नप्रभा पृथ्वीच्या पंकभाग व खरभाग यामध्ये राहतात. या सर्वांची भवनवासी ही सामान्यसंज्ञा आहे असुर, नाग, विद्युत्, सुपर्ण, अग्नि, वात, स्तनित, उदधि, द्वीप,

यभेदं द्विसंख्ययेन्द्रत्वमात्मसात्कुर्वताम् ॥ सामानिकादिसुरनभितिसंसेव्यमानानां सौधैर्मेशानद्र-
संजातसहाय्यसूयचमवैरोचनप्रभृतिविंशतिभवेन्द्राणां ॥ सकलसंपत्समादकदयार्मययागप्रत्युहव्यू-
हातिक्रमार्थमवाहिर्नादिपुरःसरसंपर्कमर्थक्रममुपक्रममिहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रति-
ष्ठापनाय पत्रेषु पुष्पाक्षतैश्चिपैत ॥

अथ असुरेन्द्रादीनां पृथक्पूजा ।

अन्यादिदिगगतमहामहिपादिसप्तानीकं लुलायगतमुद्रमुद्रगरात्मम् ॥

चूडामणिप्रथितचिन्हयुताग्रमौलं जेनेन्द्रभक्तमसुरेन्द्रमिहाव्हयामि ॥

ओं ह्रीं असुरेन्द्र आगच्छ २ संवैपट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठ ठ ।

ओं ह्रीं अत्र मम सन्निहितो भव २ वपट् । एवं सर्वत्र ।

ओं ह्रीं असुरेन्द्राय इदमर्घ्यं पाद्यं ॥ ॥

दिक् अशा नामकमोच्या विशिष्ट उदयाने यांना असुरेकुमार, नागकुमार अशीं नांवे आहेत. यांचे वप
आयुध, वाहन, क्रीडा वगैरे कुमारप्रमाणे व तोंतें लघूत यांना कुमार असे म्हणतात मनुष्याप्रमाणे
हे मनुष्येमेवन कर्गितातः यांना कृष्णलेशेपासून पीतलेशेपर्यंत चार लेंश्या अत्तात याचे दहा भेदांची
वर नावे सांगितली आहेत. या प्रत्येक भेदामध्ये दोन दोन इंद्र अमतात. या प्रत्येकाची पूजा करण्यासा
ठी कमलपत्रामध्ये पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

१ 'अन्यादि' हा श्लोक म्हणून असुरेन्द्रांचे आवाहन वगैरे करानें या इंद्रांचें महिष वाहन आहे.
रेडा वगैरे सात प्रकारचे यांचे सैन्य आहे. हा इंद्र जितेन्द्रमत्त आहे याच्या किरीटावर चूडामणीचे
चिन्ह आहे.

नागाधनीकं कमठाधिरूढं नागस्फटाचिन्हमुदूढवन्तम् ॥
नागेन्द्रपाशप्रतिभासहस्तं नागेन्द्रमेनं विधिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं नागकुमारेन्द्राय इदमर्घ्यं ॥ २ ॥

सुपर्णमुख्यावृतसप्तसैन्यं सुपर्णचिन्हातिहटचिरीटम् ॥

दंडं प्रचंडोज्ज्वलमंडलाग्रं विभ्राणमंचामि सुपर्णराजम् ॥

ओं ह्रीं सुपर्णकुमारेन्द्राय ॥ ३ ॥ इदमर्घ्यमित्यादि ॥

द्विपादिसेनांचितसप्त . . . द्रपांककोटीरविराजमानम् ॥

द्वीपादिदेशेषु विहारसक्तम् । द्वीपेन्द्रमर्चामि तुरंगरूढम् ॥

ओं ह्रीं द्वीपकुमारेन्द्राय । इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ४ ॥

कोटीरकोटीमकरांकमन्याद्याशसु गच्छन्मकराद्यानीकम् ॥

२ 'नागाधनीकं' हा श्लोक क्षणून नागेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें वाहन कांसव हें आहे. याच्या किरीटावर नागाच्या फणाचें चिन्ह आहे नाग वगैरे याचें सैन्य आहे.

३ 'सुपर्णेति' हा श्लोक क्षणून सुपर्णेद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या किरीटावर गरुडाचें चिन्ह आहे. याच्या हातांन मोठी काठी आहे

४ 'द्विपादिसेनेति' । श्लोक क्षणून द्वीपकुमांद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या किरीटावर हत्तीचें चिन्ह आहे हत्ती वगैरे याचें मात तऱ्हेचें सैन्य आहे. हा इंद्र द्वीप वगैरे ठिकाणी विहार करितो

५ 'कोटीरेति' हा श्लोक क्षणून उदधिकुमारेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें मगर वगैरे सैन्य आहे. पाण्यां-

वारीभयानं बडिदं इचंडं वाराशिनथं परितर्पयामि ॥
 ओं ह्रीं उद्वधिकुमारेन्द्राय इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ५ ॥
 खड्गं धरन्तं धृतवज्रचिन्हं खड्गाद्यनीकैः परितः परीतम् ॥
 मृगेन्द्रमासं स्तानितोग्रनादं संपूजयामः स्तनितामरेन्द्रम् ॥
 ओं ह्रीं स्तनितकुमारेन्द्राय । इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ६ ॥
 आरूढमुच्चंडतरं वराहं स्वस्वस्तिकाकं करमादिसैन्यम् ॥
 विद्युन्महादंडधरं प्रचंडं विद्युत्कुमारेन्द्रमिहार्चयामि ॥
 ओं ह्रीं विद्युत्कुमारेन्द्राय ॥ इदमर्घ्यमित्यादि ॥ ७ ॥
 सिंहादिसप्तप्रमवाहिनीशं सिंहांकमौलं परिधायुधोग्रम् ॥
 यजामि दिव्याद्भुतचारुवेषं दिक्कुंजरावस्थितादिक्कुमारम् ॥
 ओं ह्रीं दिक्कुमारेन्द्राय ॥ ८ ॥

तला हत्ती हें याचें वाहन आहे. हा समुद्राचा अधिपति आहे.

६ 'खड्गमिति' हा श्लोक ऋणून स्तनितकुमारेन्द्राचें आव्हान वगैरे करावें. याचें सिंह वाहन आहे. याच्या मुकुटावर वज्राचें चिन्ह आहे. व याच्या हातात तगर आहे.

७ 'आरूढमिति' हा श्लोक ऋणून विद्युत्कुमाराची पूजा करावी याचें वराह हें वाहन आहे. उंट वगैरे सात प्रकारचें याचें सैन्य आहे.

८ 'सिंहादीति' हा श्लोक ऋणून दिक्कुमारेन्द्राचें पूजन करावें. हत्ती हें याचें वाहन आहे. सिंह वगैरे

कुंभांकमुल्कायुधकल्पितारिस्तं महास्तं विमानसंस्थम् ॥
यजे परीतं शिवि शद्यनीकैरनीन्द्रमग्न्युज्ज्वलकीलमौलि ॥
ओं ह्रीं अग्निकुमारेन्द्राय ॥ ९ ॥

तुरंगमाः स्तुतसप्तसैन्यं तुरंगमालक्षितसत्तिरीटम् ॥
तुरंगमारूढभिः महामो महीरुहास्त्रं पवनामरेन्द्रम् ॥
ओं ह्रीं वातकुमारेन्द्राय ॥ १० ॥

असुरफणिसुपर्णद्वीपशेषाधिपा ये परमुदधिप्रपत्याधार्धहीनायुपः स्युः ॥
प्रवरमाहिपमुख्यः सप्तभैरवीकैः कृतपरिवृतयोऽप्राक्तेर्विताः सन्तु शान्त्यै ॥
इष्टप्रार्थनापुरःसरं णीहुतिः ॥ इति
भावेनेन्द्रार्चनम् ॥ ११ ॥

सात प्रकारच्या सैन्याचा हा अधिपति आहे. व याचा फार सुंदर वेप आहे.
९ 'कुंभांकमिति' हा श्लोक लपून अग्निकुमाराची पूजा करावी. याच्या मुकुटावर कलशाचे चिन्ह आहे.
व याचा मुकुट अग्नीच्या ज्वालानीं युक्त आहे.
१० 'तुरंगमदीति' हा श्लोक लपून वातकुमाराचे पूजन करावे. याचे घोडा हे वाहन आहे. वृक्ष आयुध आहे घोडा वगैरे सात प्रकारचे याच सैन्य आहे.
११ 'असुरफणीति' हा श्लोक लपून इष्टप्रार्थना करून या सर्व दहा भुवनवासी इंद्रांना अर्घ्य द्यावे.

संख्याव्यतीताश्रयवर्तमानभौमामराणां प्रभवो भवन्तः ॥
आयातु तिष्ठन्तु ममात्र साक्षाद्भवन्तु गृह्णन्तु च यज्ञभागम् ॥
व्यंतरेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं विविधवनवनाधिगिरिवेदिकादिदेशान्तरनिवासशीलतान्त्र्यव्यंतरसाधारणनामधेयानाम् ।
नामकर्मविशेषाविष्कृतकिन्नरकिंपुरुषमहोरगंधर्वयक्षराक्षसभूतपिशाचविशेषाभिधानानाम् ॥ प्रथमचतु-
र्लक्ष्याकायप्रवर्चयुक्तानाम् । अष्टप्रभेदविशिष्टद्वितीयनिकायनिचितदेवानां । द्विद्विसंख्यया प्रतिनि-
कायप्रभेदमैन्द्रत्वमापनीपद्यमानानां । अंजनाद्यष्टादिकचतुष्टयावस्थितजंबूद्वीपप्रमितपंचपंचमहानगर-
निवासिनाम् । प्रचुरतरपरिच्छिदपङ्क्तुतामरकिंकरपरीतकिंनगकिंपुत्पादिषोडशव्यंतरेन्द्राणाम् ॥ सकल-
संपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यहूहूहातिक्रमार्थमावाहनदिसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥
आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनार्थं पलेपु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

‘संख्याव्यतीतेति’ हा श्लोकं ह्यणून व्यंतरेन्द्राची पूजा एण्यथाकृतिता पूर्वविधि कगवा. नाना प्रकारचे प-
र्वत, समुद्रवदिका वंगरे देशामध्ये हे देव राहतात म्हणून यांच व्यतर हे नांव मायेक आह. नामकर्मल्या निशेप
उदयाने यांचे किंनर, किंपुरुष वगैरे आठ भेद आहेत पहिल्या चार लक्ष्या याग असतात. या आठभेदांमध्ये दोन
दोन इंद्र आहेत. यांची जंबूद्वीपा एवढी पांच पांच महानगरे आहेत. अशा या व्यंतरेद्रांचे पजन जिनेश्वराच्या पू-
जनामध्ये विष उपस्थित होऊ नये ह्यणून कगवे.

अथ प्रत्येकपूजा ।

जिनानन्देष्टविरोधदृष्टीनिमित्त्यन्तं फणिपादा गणिम् ॥
अष्टापदाधिष्ठितामिष्टिपुष्टं कुर्वे महत्किन्नरकिन्नरेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं किन्नरेन्द्राय ॥ १ ॥

हटतिर्गटादमणिप्रभाभिरुत्पादयन्तं सुरचापकोटिम् ॥
निशांतखंडाचितपाणिमिष्टया किंपूरुपं तोषयुतं तनोमि ॥

ओं ह्रीं किंपुरुषेन्द्राय ॥ २ ॥

विशालशर्दूऋविमानसंगं मुनीशशार्दूलपदाब्जभृंगं ॥
अयोग्रदंडांचितबाहुदं महोरगेन्द्रं प्रयजे प्रचंडम् ॥

ओं ह्रीं महोरगेन्द्राय ॥ ३ ॥

जिनेन्द्रहसं परमुक्तिहंसीप्रियं वहन्तं निजमानसांतः ॥

(१) ' जिनानिति ' हा श्लोक म्हणून जिनंगदाची पूजा करानी. ज्याच्या मतांत कोठेच विरोध येत नाही अशा जिनाची हा इंद्र उपासना करितो याच्या हातात नागपथा आहे व याचें वाहन अष्टापद आहे.
(२) ' हटदिति ' हा श्लोक म्हणून किंपुरुषेन्द्राचें पूजन करावें. याच्या हातांत तीक्ष्ण खड्ग असते हा जि-
नपूजेमध्ये आनंद मानतो.

(३) ' विशालेति ' हा श्लोक म्हणून महोरगेन्द्राचें पूजन करावें. याचें विमान बाघाच्या आकृतीचें आहे.
हा जिनंगदाच्या पदकमली युग्यसारग्या लीन असतो. याच्या हातांत लोखंडाची काठी असते.

हंसाधिरूढं मह्यमि यज्ञे सार्वस्य गांधर्वकसात्रमौमम् ॥

ओं ह्रीं गंधर्वेन्द्राय ॥ २ ॥

फणीश्वराकारमहाविमानं फणिव्रजामेवितशेवघ्नीशम् ॥

अक्षोत्सवं मोक्षपथस्थितानां रक्षाक्षमं यक्षपति प्रयक्ष्ये ॥

ओं ह्रीं यक्षेन्द्राय ॥ ५ ॥

अक्षानपेक्षाक्षयमोक्षलक्ष्मीविलक्षमर्हत्पदपक्षपातम् ॥

हर्यक्षरूढं धृततीक्ष्णकुंतं यक्ष्यामि रक्षःगतिमार्यरक्षम् ॥

ओं ह्रीं राक्षसेन्द्राय ॥ ६ ॥

सभंगसंगतिगसंगतोक्तिं जिनं जगन्मंगलमभजन्तम् ॥

तुरं तुरंगं गतमुद्धभूतिं भूतेन्द्रमुदुसुतभूदं तनोमि ॥

(४) ' जिनन्देति ' हा श्लोक ऋणून गंधर्वेन्द्राचें पूजन करावें हा इंद्र मुक्तिरूपी हंसीचा प्रिय अथा जिनेंद्राला आपल्या मनमध्यें धारण करितो. याचें हस हें वाहन आहे.

(५) ' फणीश्वरेति ' हा श्लोक ऋणून यक्षेन्द्राची पूजा करावी. हा यक्ष मोक्षमार्गमध्यें प्रवृत्त झालेल्या भव्यां चें रक्षण करितो. याचें विमान नागाकृति आहे.

(' ६) ' अक्षेति ' हा श्लोक म्हणून राक्षसेन्द्राचें पूजन करावें. हा इंद्र अर्हन्ताच्या पायाची पूजा करितो. याचें सिंह हें वाहन आहे. यांनें आपल्या हातांत भाला घेतला आहे.

[७] ' सभंगेति ' हा श्लोक ऋणून भूतेन्द्राचें पूजन करावें. हा इंद्र जगन्मंगल व स्यद्रादाचें वर्णन करणाऱ्या जिनेश्वराचा भक्त आहे.

ओं ह्रीं भूतेन्द्राय ॥ ७ ॥
 आराध्यमर्हत्पदपुंडरीकमाखंडलैः पंडितपुंडरीकैः ॥
 आराध्यंतं धृतचंडदंडं ग्रथितं पिशाचाधिपतिं तनोमि ॥
 ओं ह्रीं पिशाचेन्द्राय ॥

त्वायस्त्रिंशैर्लोकपालैर्व्यपतेभ्यः सेव्यते सप्तसामानिकाद्यैः ॥
 तेमी युक्ता द्विद्विदेवीसहस्रैः सर्वे शान्त्यै सन्तु भौमामरेन्द्राः ॥
 इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाध्व्यः ॥ इति व्यंग्देन्द्रार्चनम् ॥

अथ ज्योतिर्गिन्द्रार्चनम् ॥

कायप्रवीचारसुखानुरक्तान्पीतांतलेश्यास्त्रिविधानवन्तौ ॥
 ज्योतिष्कदेवानयि चंद्रसूर्यावायातमात्मीयपरिच्छदाभ्याम् ॥

‘आराध्येति’ हा श्लोक क्खणून पिशाचेन्द्राची पूजा करावी. हा अर्हंतान्या चरणाचा भक्त आहे. या व्यंतरेन्द्रासध्ये इंद्र सामानिक वगैरे भेद आहेत, परंतु त्रायस्त्रिंश न लोकपाल हे भेद नाहीत. व्यंतरेन्द्राना प्रत्ये तं या दोन दोन हजार देवी असतात.

‘त्रायस्त्रिंशेति’ हा श्लोक क्खणून इष्टप्रार्थनापुरःसर त्या सर्वांना अर्थात् व्यंतरेद्रांना अर्घ्य द्यावा,

अर्ता ज्योतिर्गिन्द्रार्चनम्.

कायप्रवीचारेति’ हा श्लोक क्खणून ज्योतिष्केन्द्राची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा. चित्रापृश्नीच्या सप्त-दीपासून ७९० योजनावर ज्योतिर्देवांचे अवस्थान आहे हे देव ११० योजन जाडीच्या आकाशक्षेत्रामध्ये राहिले

ज्योतिष्केन्द्रपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं चित्रासमतलोपरि नवत्युत्तरसप्तशतयोजनानि व्यतिक्रम्य व्यवतिष्ठमाने, दशाधिकशत-
योजनबहुलतिर्यगसंख्यातद्वीपसमुद्रप्रमाणघनोदधिपर्यंतज्योतिर्लोकं प्रवर्तमानानाम् ॥ ज्योतिःस्व-
भावतान्वर्थीकृतज्योतिष्कसाधारणसमाख्यानम् । तत्तन्नामकर्मप्रत्ययप्रसूतसूर्येन्दुग्रहनक्षत्रप्रकीर्णकता-
रकाविशेषाव्ह्यानम् । मेरुमेकादशभिर्योजनशतैरैकाविंशतिं परिहृत्य प्रदक्षिणं नृलोके नित्यमावर्तमा-
नानाम् ॥ मानुषोत्तरमर्हाधराद्वाहिरवस्थितानां क्रियाविशेषपरिच्छिन्नान्यपरिच्छेदनिमित्ताक्रियाविशेष-
रूपव्यवहारकालप्रवर्तकानाम् । पंचभेदसमंचिततृतीयनिकायसंज्ञातदेवानाम् । प्रभावादिभिः प्राधा-
न्यमास्कंदतां सूर्यचंद्रमसाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थं आवाहनपुरःसरं
समुचितसपर्ययाक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञानाय पत्रेषु पुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

उत्तानीकृतगोलकार्धसदृशे विवेकमण्यादिके ॥

आहेत. घनोदधिवातवलयार्पयत हे व्यापून राहिले आहेत ह चमकतात झणून यांना ज्योतिर्देव झणतात. निशिष्ट
नामकर्मोच्या उदयानें यांना चंद्र, सूर्य, ग्रह, नक्षत्र, प्रकीर्णकतारा वगैरे नांवें पडली आहेत हे ११२१ योजनें सोडून
मेरूला प्रदक्षिणा घालतात. मानुषोत्तर पर्वताकडील ज्योतिर्देवाची विमानें स्थिर आहेत. या देवामध्यें चंद्र व सूर्य हे
मुख्य इंद्र आहेत. जिनयज्ञांत विघ्नपरिहार व्हावा झणून यांची मी पूजा करितो.
'उत्तानीकृत' हा श्लोक झणून सोमेन्द्र अर्थात् चंद्र यांची पूजा करावी. याच्या विमानाची आकृति उता-

मध्येध्यासिजिनालये पुरुषुरे शोभाभिरामे स्थिरम् ॥

नक्षत्रैः प्रचुरप्रकीर्णमगणैरकैर्ग्रहैरावृतम् ॥

चंद्रं कुंतकरं चराचराविधुं सिंहाधिरूढं यजे ॥

ओं ह्रीं सोमेन्द्राय ॥

प्रस्फीतातपमर्धगोलकनिभं पद्माक्षरत्नात्मकम् ॥

राजचैत्यनिवासमध्यनगरं योऽलंकरोत्युज्ज्वलम् ॥

लोके रात्रिदिवास्थितिं वितनुते मेरोःपरीत्याचर-

न्नर्कस्थायिचराकैर्कमुदमितं तं तन्महेऽहन्महे ॥

ओं ह्रीं सूर्येन्द्राय ॥ २ ॥

यो योजनान्यष्टशतीं व्यतीत्य भूमेश्चरन्व्योमनि भानुमाली ॥

यो योजनाशीतिमतीत्य तस्माच्चंद्रोर्धितौ तौ भवतां प्रसन्नौ ॥

इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुतिः ।

इति ज्योतिष्केन्द्रार्चनम् ॥

प्या गोलार्धासारखी आहे. याच्या विमा गह्वरें सुंदर जिनालय अ हे. हें विमान पुढील नक्षत्र व ग्रहांनीं वेष्टित असे असते. चंद्राच्या हातात माला आहे व तो मिहिरूढ झालेला आहे. 'प्रस्फीतेति' हा श्लोक क्षणन सूर्याची पूजा करावी. याचे ही विमान चंद्राच्या विमानासारखे आहे याच्या विमानांत जिनमंदिर आहे. याचें घोडा हें वाहन आहे.

अथ कल्पेन्द्रार्चनम् ॥

‘द्वौ सागरौ सप्तदशद्विसंस्थितिक्रमादिद्वद्व्यधिका च यावत् ॥

द्वाविंशतिर्धेषु सुराधेपास्ते सर्वे समयांतु भजंतु पूजाम् ॥

कल्पेन्द्रसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओ इंद्रासामानिकादिविविधकल्पनाधिकरणद्व्यष्टकल्पोत्पन्नतोपकलितकल्पोपन्नसामान्यसंज्ञानाम् ॥ तत्तत्कल्पसाहचर्यात्स्वभावतो वा सौधमैशानसानत्कुमारपाहेन्द्रब्रह्मलतवशुक्रशतारानन्तप्राणतारणाच्युतैर्द्रविशेषाभिरुयानाम् ॥ उपर्युपरिकल्पोषु स्थितिप्रभवमुख्यकुतिलेऽत्रयाविशुद्धान्द्रियाविधिविषयैरभ्यधिकानाम् ॥ गतिशरीरपरिग्रहाभिमानैर्हीनानाम् ॥ द्वित्रियुगलशेषकल्पेषु प्रायः पीतपद्मशुक्ललेइयानाम् ॥ एकैकद्वित्रियुगलशेषकल्पेषु कायभ्यर्शरूपशब्दमनःप्रयतिगराणाम् ॥ इन्द्रभेदाहितद्वादशप्रभेदांचितचतुर्थनिकायनिचितसकलकल्पोपपन्नैवेन्द्राणां । पंचकल्यणैर्द्रध्वजप्रमुखशतभस्विधानोन्मुखशतमरत्रादिद्वादशकल्पेन्द्राणाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थं आवाह-

‘यो योजनान्येति’ हा श्लोकं कृणुन इष्टप्रार्थनापुरःसरं यानां पूर्णाहुतिं ध्यात्वा ।

कल्पेन्द्रार्चनम् ।

‘द्वौ सागरेति’ हा श्लोकं कृणुन कल्पेन्द्राची पूजा करण्यासाठी पूर्वविधि करावा, सौधमादि इंद्रांचें आयुष्य क्रमानें दोन, सात, दहा, चौदा, अशा रीतीने वाढत वाढत सोळाव्या स्वर्गातील इंद्राचे २२ सागर आयुष्य वाढतें, या स्वर्गवासीदेवामध्ये इन्द्र सामानिकादि दहा भेद आहेत म्हणून व १६ कल्पामध्ये हे उत्पन्न होतात म्हणून यांना कल्पवासी म्हणतात. स्वर्गाची जी नांवे आहेत तींच साहचर्यामुळे इंद्राची हीं नांवे सजना-

नादिसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरसप्रत्येकप्रज्ञाप्रतिज्ञापनाय पत्रेषु पुण्या-
क्षतं क्षिपेत् ॥

अथ प्रत्येकपूजा ॥

सौधर्मे त्रिगदेकद्युपटलकलितेष्टादशे दक्षिणाशा-
श्रेणीवद्धे सदास्ते समव्रति च लभस्पंचवर्णांन्विमानान् ॥
द्वात्रिंशल्लक्षसख्यानुरुकुलिशकरः प्राच्यवाचाप्रतीची ॥
श्रेणीस्थान्यस्तमर्चाभ्यमरकरिगतं धर्म्यसौधर्ममिद्रम् ॥ १ ॥
ओं ह्रीं सौधर्मेन्द्राय ॥ १ ॥

वीत. वरच्या वरच्या देवांचें आयुष्य, प्रभाव, सुख वगैरे जास्त आहेत. मात्र हे देव गति, शरीराची उंच-
ची वगैरे मध्यं उत्तरोत्तर कमी आहेत. दोन युगल, तीनयुग लव याच्या पुढील स्वर्ग येथील देवांना क्रमानें पीत, पद्म,
शुक्ल या लेख्या आहेत. यांचें मैथुनसेवन हें शरीर, स्पर्श, रूप, शब्द, मन यांनीं होत असतें. स्वर्गवासी देवांचे.
बारा इंद्र आहेत. हे पंचकल्याणिक व इंद्रमह वगैरे पूजा करित असतात ऋणून यांना शतमन्यु वगैरे नांव
आहेत. अशा या इंद्रांची जिनयज्ञामर्घ्ये विघ्ने यांनीं दूर करावीत ऋणून भी पूजा करितो. इंद्रांची रग्यांत
स्थापना केली आहे अशा कमलपत्रांवर पुष्पाक्षता क्षेपण करान्यात.

(१) 'श्रेणीनंदे इति' हा श्लोक ऋणून सौधर्मेन्द्राची पूजा करावी. सौधर्म स्वर्गांत ३१ पटल आहेत. त्या
पैकीं दक्षिणश्रेणी कडील १८ व्या पटलांमधील विमानांत हा नेहमी असतो. ३२ लाय विमानांचा हा अधिप-
ति आहे. हा अतिशय धार्मिक आहे.

ईशानकल्पोत्तरदिग्विमानानष्टोत्तरविंशतिमेव लक्षाः ॥

अवंतमीशानसुरेन्द्रमर्चास्यष्टादशश्रेणिनिबद्धसंस्थम् ॥

ओं ह्रीं ईशानेन्द्राय ॥ २ ॥

सानत्कुमारे पटलेऽतिमे तच्छ्रेणीनिबद्धेऽजनि षोडशे यः ॥

तं रश्मिन्द्वादशलक्षसम्यग्विमानमर्चामि सनत्कुमारम् ॥

ओं ह्रीं सनत्कुमारेन्द्राय ॥ ३ ॥

माहेन्द्रकल्पे पटलेऽतिमे तच्छ्रेणीनिबद्धेऽजनि षोडशे यः ॥

तमष्टलक्षोऽखिविमाननाथं माहेन्द्रमहन्महामहामि ॥

ओं ह्रीं माहेन्द्राय ॥ ४ ॥

श्रेण्यामपाच्यां पटले चतुर्थे चतुर्दशे तिष्ठति यो विमाने ॥

(२) 'ईशानेति' हा श्लोक ळपून ईशानेन्द्राची पूजा करावी. हा इंद्र ईशानस्वर्गातील २८ लक्ष विमानां चा आधीपति आहे. व हा अठराव्या श्रेणीति रहात अमतो.

(३) 'सानत्कुमारेति' हा श्लोक ळपून सनत्कुमारेंद्राची पूजा करावी. सानत्कुमारस्वर्गाच्या शेवटच्या सोळाव्या श्रेणीतील विमानामध्ये हा इंद्र राहतो. याच्या ताब्यांत वाग लक्ष विमाने आहेत

(४) 'माहेन्द्रकल्पेति' हा श्लोक ळपून माहेन्द्राची पूजा करावी. हा इंद्र माहेन्द्रस्वर्गातील प्रथम पटला मधील सोळाव्या श्रेणीतील विमानांत राहतो. याच्या ताब्यात आठ लक्ष विमाने आहेत. हा अर्हद्रक्त आहे.

(५) 'श्रेण्यामिति' हा श्लोक ळपून ब्रह्मेन्द्राची पूजा करावी हा इंद्र ब्रह्मस्वर्गाच्या पश्चिम दिशेस चवथ्या पटलांतील चौदाव्या विमानांत राहतो. हा जिनपूजेमध्ये आसक्त अमतो. चार लक्ष विमानांचा हा

यजे चतुर्लक्षविमाननाथं ब्रह्मेन्द्रमेनं जिनयज्ञलोलम् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मेन्द्राय ॥ ५ ॥

स्थितं द्वितीये पटलेऽप्यपाच्यश्रेणीभवे द्वादशके त्रिमाने ॥

लक्षार्धककृष्णहरिद्विमानाधीशं यजे विश्रुतलांतवेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं लांतवेन्द्राय ॥ ६ ॥

एकत्रास्ते यो बुचक्रेप्युदीच्यश्रेणीविद्धे पंक्तिसंख्ये यजामि ॥

चत्वारिंशद्वै सहस्राण्यवन्तं शुक्लेन्द्रं तं श्वेतपीतान्विमानान् ॥

ओं ह्रीं शुक्लेन्द्राय ॥ ७ ॥

एकैन्द्रकान्योऽवति षट्सहस्रं श्वेताभपीताभमहाविमानान् ॥

यजे शतारेन्द्रमिहाप्युदीच्यश्रेणीनिबद्धेऽष्टमके वसन्तम् ॥

ओं ह्रीं शतारेन्द्राय ॥ ८ ॥

अधिपति आहे.

(६) ' स्थितिमिति ' हा श्लोक ऋणुन लांतवेन्द्राची मी पूजा करितो हा इंद्र लातमस्पर्गात दुसऱ्या पटला-
मध्य दक्षिणदिशेत १२ व्या विमानांत राहतो. ५० हजार विमानाचा हा अधिपति आहे.

(७) ' एकत्रास्ते इति ' हा श्लोक ऋणुन शुक्लेन्द्राची पूजा करतो. हा शुक्लेन्द्र गुंफरवर्गातील उत्तरेच्या
श्रेणीनद्ध विमानांत राहतो. याच्या ताब्यांत ४० हजार विमाने आहेत. याची विमाने पांढरी व पिनळी आहेत.

[८] ' एकैन्द्रके इति ' हा श्लोक ऋणुन शतारेन्द्राचे पूजन करतो. हा ६००० विमानांचा अधिपति आहे.
हा शतार स्वर्गाच्या उत्तर श्रेणीतील आठव्या विमानांत राहतो.

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
अपाच्यषष्ठास्पदमर्चयामि त्रिश्रेणिनाथं नुतमानतेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं आनतेन्द्राय ॥ ९ ॥

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
उदीच्यषष्ठास्पदमासमेकश्रेणीश्वरं प्राणतमर्चयामि ॥

ओं ह्रीं प्राणतेन्द्राय ॥ १० ॥

षष्ठ्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥
अपाच्यषष्ठास्पदमर्चयामि त्रिश्रेणीनाथं नुतमारणेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं आरणेन्द्राय ॥ ११ ॥

९ 'पठ्यामिति' ना श्लोक ह्यनूतनं चो पूजा करावी, हा इद्र दक्षिणदिशेच्या सहाव्या विमानांत राहतो व तीन श्रेणिबद्ध विमानांचा हा स्वामी आहे. याच्या ताव्यांत एका एका पटलातील ७०० शे सातशे विमाने आहेत. सहा पटलांचा हा अधिपति आहे.

१० 'पठ्यामिति' हा श्लोक ह्यनूतनं प्राणतेन्द्राची पूजा करावी. हा इद्र उत्तर दिशेच्या सहाव्या विमानांत रहात असतो. प्राणतस्वर्गातील सहा ही पटलांत सातशे विमाने आहेत.

११ 'पठ्यामिति' हा श्लोक ह्यनूतनं आरणेन्द्राची पूजा करावी. आरण स्वर्ग सहा पटलांचा आहे. एका पटलामध्ये सातशे सातशे विमाने आहेत. दक्षिण दिशेच्या सहाव्या विमानात रहात असतो. तीन श्रेणींचा हा अधिपति आहे.

षष्ठ्यां पटल्यां पटलेषु षट्सु श्वेतौकसां सप्तशतीयुतेषु ॥

उदीच्यषष्ठास्पदमासमेतं श्रेणीशमर्चाभि तमच्युतेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं अच्युतेन्द्राय ॥ १२ ॥

हस्तान्सप्त षडेव पंच चतुरस्त्रीनर्धयुक्तानथ । त्रीनुत्सेधमुशंति जैनमुनयो येषु द्वयोश्च द्वयोः ॥
तेमी सारमुखानुभावकलिता नदंति चैदंति च । स्वर्लक्ष्मीपतयः सदा विदधतां शान्तिं सतामर्चिताः ।
इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहूतिः ॥

इत्थं नारसपर्ययाद्य माहिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविममाम्नत द्रुतं द्वात्रिंशदिन्द्राव्ह्याः ॥

पूर्णागां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहूतिं वोऽर्पये ॥

ओं ह्रीं द्वात्रिंशिदिद्रा इदमर्घ्यं यजामहे प्रतिगृह्यतां २ यजमानप्रभृतीनां शान्तिं कुरुत २
स्वाहा ॥

१२ 'पञ्चामिति' हा श्लोक म्हणून अच्युतेन्द्राची पूजा करावी, अच्युत स्वर्गांत सहाही पटलामध्ये सातशे सातशे विमाने आहेत. उत्तरेकडील सहाव्या विमानांत हा रहात असतो. सोळा स्वर्गामध्ये दोन दोन स्वर्गांची जोडी करावी. या प्रत्येक जोडीमध्ये क्रमाने देवांची उंची सात, सहा, पांच, साडेचार, चार, साडेतीन व तीन अशी आहे. इंद्र वतिसुखी आहेत. हे सर्व यांजकांची शान्ति करेत, या प्रमाणे ३२ इंद्रांची पूजा झाल्यावर चौकोनी मंडलांत स्थापिलेल्या तिथिदेवांचे पूजन करावे.

इति द्वित्रिशदिन्द्रार्चनम् ॥

अथ चतुरस्रमंडलस्थापितातिथिदेवार्चनविधानम् ॥

ये सांसिद्धिकादिव्यभूषणलसदिव्यांगदीप्युज्ज्वलाः ॥

ये शिष्टाष्टगुणाश्च येष्वधिमिता बोधं भवप्रत्ययम् ॥

ये नन्दादितिथिप्रवर्तनविधौ दक्षाश्च यक्षादयः—

स्तानेताब्जिनयज्ञविम्विहतान्न्यक्षेण यक्ष्ये क्षमान् ॥

तिथिदेवतासमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं धर्माधर्मानुभोगपरिच्छिन्नपर्यतासंख्यानप्रदेशलोकाकाशप्रतिप्रदेशैकैकव्यवस्थितरत्नराशिसं-
काशवर्तनालक्षणकालाणुमुख्यकालबलोपदृंहितक्रियाविशेषपरिच्छिद्यमानसमयादिस्वरूपव्यवहारकाल
प्रमेदपंचदशतिथिस्वाम्यत्वतन्निबंधनजयापजयलाभालाभादिसकललोकयात्राप्रवर्तनदक्षयक्षादेतिथि-
देवतानाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यहूहूतिक्लमार्थमावाहनादिपुरःसरसमुपचित-
सपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरःसरं प्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय प्रथमचतुरस्रमंडले
पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

‘ये सांसिद्धिकेति’ हा श्लोक ह्यनूतन तिथिदेवतांची पूजा करण्यामाठी पूर्वप्रमाणें विधि करावा. या तिथि
देवतांच्या अंगावर स्वयंसिद्ध अलंकार असतात. यांना भयप्रत्यय अवधिज्ञान असते. नन्दा, भद्रा वगैरे तिथींचे प्रव-
र्तन करण्यांत या प्रवीण असतात. व जिनयज्ञांतिल विम्वे ह्या दूर करितात.

अथ प्रत्येकपूजा ॥

ररक्ष यः क्षमात्रयवर्तिलोकं चिक्षेप कर्मरिमनक्षसौख्यः ॥

तत्पक्षपातं क्षपितान्तरायं यक्षं प्रयक्ष्येऽतितिथिप्रतीक्ष्यम् ॥ १ ॥

ओं ह्रीं यक्षाय ॥ १ ॥

वैश्वानरं देवमघैश्चनानां वैश्वानराद्यष्टतनुं भजंतम् ॥

वैश्वानराशासविधे यजामि वैश्वानराभिख्यमिमं तिथीशम् ॥ २ ॥

ओं ह्रीं वैश्वानराय ॥ २ ॥

मोहाब्धयं राक्षसमुद्धतं यः क्षिप्त्वा क्षयं मोक्षमुपासमाद ॥

तन्मार्गविक्षयपणतिदक्षं यजामहे राक्षसतिथ्यधीशम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं राक्षसाय ॥ ३ ॥

(१) ' ररक्ष ' हा श्लोक म्हणून यक्ष नांवाच्या तिथिदेवाचे पूजन करावे. जो त्रैलोक्याला रक्षितो व कर्मांचा नाश करून ज्याने आतीन्द्रिय सुख भेळविले अशा जिनाची हा यक्ष भक्ति करितो.

(२) ' वैश्वानरमिति ' हा श्लोक म्हणून वैश्वानराची पूजा करावी. जो कर्मरूपी लाकडे जाळण्याला वैश्वानरा ग्रमणें अर्थात् आग्निग्रमाणे आहे. व आग्नि, पवन, जल वगैरे आठ प्रकारच्या स्वरूपाचा जो आहे अशा जिनेश्वराची हा भक्ति करितो.

(३) ' मोहाब्धयं ' हा श्लोक म्हणून राक्षस नांवाच्या अतिथि देवाची पूजा करावी ज्याने मोहरूपी राक्षसाचा नाश करून मोक्षप्राप्ति करून घेतली त्या जिनेश्वराने सांगितलेल्या मोक्षमार्गाभ्यें उत्पन्न झालेली विघ्ने हा दूर करितो

भव्याय यस्मै खलु राचत ५ ॥

ओं ह्रीं वैरोचनाय ॥

यः सेवते मंहाविद्यं विश्वविद्यामहेश्वरम् ॥

आप्तुकोमो महाविद्यां महाविद्यं महामि तं ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं महाविद्याय ॥

मारं जघानापरदुर्जयं यो माऽरं यमार्हन्त्यमयी जगाम ॥

मारं तमाराधयतां भजन्तं मारं तिथीशं मोहतं महामि ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं माराय ॥

(११) 'दयादमेति' हा श्लोक म्हणून वैरोचनाचा पूजा करावी. दया, इन्ध्याविजय, दान व रत्नत्रय यांना हा जैन धर्म युक्त आहे. यामध्ये कोणत्याही रीतीने विरोध येत नाही. अशा गीतीचा जैनधर्म या वैरोचनाला आवडत असतो.

(१२) 'यः सेवते' हा श्लोक श्रवण महाविद्य नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. केवलज्ञान धारण करणारा व सर्व विद्यांचा ईश अशा जिनेश्वराची ज्ञानलक्ष्मी प्राप्त होण्यासाठी हा यक्ष आराधना करित असतो.

(१४) 'मारं जघानेति' हा श्लोक म्हणून मार नावाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. इतरांना अजेय अशा मारला अर्थात मदनोला ज्योने जिंकिले. व जो मा म्हणजे लक्ष्मी तिला म्हणजे देवो अर्थात जो लक्ष्मीप्रदान करितो अशा जिनाची हा आराधना करितो.

तिथीश्वरो यः सुकुमारवृत्तिः समर्च्यतेऽसौ सुकुमारदेवः ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं सुकुमाराय ॥

यतो जगत्पाति भवार्तिदावात्ततोखिलानां जगतां जिनेन्द्रम् ॥

पितामहं वै पितरं जिनेन्द्रं तिथीश्वरं तं पितरं धिनोभिः ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं पित्रे ॥

विश्वार्थविज्ञानमहांबुरांशि विश्वेक्षणं योर्वति विश्वमूर्ति ॥

विश्वान्तरायोरुतमौशुमाली स विश्वमाली विधिनाचर्यतेऽयम् ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं विश्वमालिने ॥

तिथिप्रवृत्त्याखिललोकयात्रां प्रवर्तयेद्यश्चतुरग्रपृष्ठया ॥

युतं जिनेन्द्रं चमरीरुहैस्तं सेवेत चाये चमरं तिथीशम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं चमराय ॥

द्राची हा पूजा करितो.

(८) 'यतो जगदिति' हा श्लोक म्हणून पितृ नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. संसारपीडपासून त्रैलोक्याचे रक्षण करणाऱ्या पितामहास्वरूपी भगवंताची हा पूजा करितो.

(९) 'विश्वार्थविज्ञानेति' हा श्लोक हाणून विश्वमालीची पूजा करावी. जो ज्ञानसमुद्र आहे, ज्याला सर्वत्र नेत्रे आहेत व जो विश्वयापी आहे, अशा जिनेशाची हा यश आराधना करितो.

(१०) 'तिथिप्रवृत्त्याखिलेति' हा श्लोक म्हणून चमराची पूजा करावी. चौसष्ट कलांच्या उपदेशद्वारे जो सर्व लोकांचा व्यवहार चालवितो अशा जिनेश्वराची चक्राच्या वारून हा सेवा करितो.

दद्यादमत्यागसमाधिनिष्ठं जैनं मतं वीतसमस्तबाधम् ॥
भवयाय यस्मै खलु रोचते वै वैरोचनं तं प्रयजे तिथिशिम् ॥११॥

ओं ह्रीं वैरोचनाय ॥

‘यः सेवते महाविद्यं विश्वविद्यामहेश्वरम्’ ॥
आप्नुकामो महाविद्यां महाविद्यं महोमि ते ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं महाविद्याय ॥

मारं जधानापरदुर्जयं यो मां उरं यमार्हन्त्यमयी जगाम ॥

मारं तमाराधयतां भजन्तं मारं तिथिशं महितं महोमि ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं माराय ॥

(११) ‘दद्यादमति’ हा श्लोक म्हणून वैरोचनाची पूजा करावी. दया, इन्द्रियोविजय, दान व रत्नत्रय याने हा जैन धर्म युक्त आहे. यामध्ये कोणत्याही गतीने विरोध येत नाही. अशा गतीचा जैनधर्म या वैरोचनाला आवडत असतो.

(१२) ‘यः सेवते’ हा श्लोक बघून महाविद्यु नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. केवलज्ञान धारण करणारा व सर्व विद्यांचा ईश अशा जिनेश्वराची ज्ञानलक्ष्मी प्राप्त होण्यासाठी हा यक्ष आराधना करित असतो.

(१४) ‘मारं जघनिति’ हा श्लोक म्हणून मार नांवाच्या तिथिदेवाची पूजा करावी. इतर्गना अजेय अशा माराला अर्थात् मदनाला ज्याने जिंकिले. व जो मा म्हणजे लक्ष्मी तिला र म्हणजे देतो अर्थात् जो लक्ष्मीप्रदान करितो अशा जिनाची हा आराधना करतो.

विश्वार्थसार्थप्रतिबिम्बबोधं विश्वात्मकं विश्वजनीनवृत्तिम् ॥
विश्वेश्वरं यो भजते जिनेन्द्रं विश्वेश्वरं तं त्रयजे तिर्थेशम् ॥१४॥

ओं ह्रीं विश्वेश्वराय ॥

आखडालार्च्यं पदपुंडरीकं चंडेक्षुकोदंडजितो जिनस्य ॥
समाश्रितं खंडितविद्वामिष्ट्या पिंडाशिनं मंडितभातनोमि ॥१५॥

ओं ह्रीं पिंडाशिने ॥

इत्थं सारसपर्यायाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
सांगा स्ताडिकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
सर्वज्ञाध्वरविद्वामागत दुतं सर्वे तिर्थीशाव्हयाः ॥
पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥
इष्टप्रार्थनापुरःसरं पूर्णाहुतिः ॥

इति तिथिदेवतार्चनविधानम् ॥

‘विश्वार्थेति’ हा श्लोक म्हणून विश्वेश्वराची पूजा करावी. ज्याच्या ज्ञानांत जगाचे प्रतिबिंब पडले आहे व जो सर्व जनतेचे हित करितो अशा विश्वेश्वराला अर्थात जिनाला हा यज्ञ भजत असतो.

‘आखडालार्च्यमिति’ हा श्लोक बणून पिडाशिन् या तिथिदेवतेची पूजा करावी. मदनाला ज्याने जिकिले आहे अशा जिनेश्वराच्या पायाची इंद्र पूजा करितात अशा जिनेश्वराच्या चरणांचा याने आश्रय केला आहे.

या प्रमाणे या तिथिदेवांची पूजा केली असतां हे श्रीजिनेश्वराच्या पूजेमध्ये उत्पन्न झालेले विघ्न दूर करितात. या प्रमाणे इष्टप्रार्थना करून पूर्णाहुति द्यावी. तदनंतर चतुरस्रमंडलपैकी दुसऱ्या मंडलामध्ये स्थापिलेल्या ग्रहांचे अर्चन करावे ते या प्रमाणे:—

पुष्पैश्चारुजपादिभिः परिणतैर्नारंगमुख्यैः फलैः ॥

गंधैस्तैर्धुसृणादिभिः करलसत्पद्मं हरिद्राहकम् ॥

त्वामंचाम्यरुणैः पुरैः समुचितैस्त्वं नः प्रसन्नो भव ॥

ओं ह्रीं आदित्य आगच्छ २ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वपट् । आदित्याय स्वाहा । आदित्यपरिजनाय स्वाहा । आदित्यानुचराय स्वाहा । आदित्यमहत्तराय स्वाहा । अमये स्वाहा । अनिलाय स्वाहा । वरुणाय स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । ओं स्वाहा । भूः स्वाहा । भुवः स्वाहा । स्वः स्वाहा । ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा स्वधा । ओं आदित्याय स्वर्गणपरिवृताय इदमर्घ्यं, पाद्यं, गंधं, अक्षतान्, पुष्पं, दीपं, धूपं, चंदं, बल्लि, फलं, स्वस्तिकं, यज्ञभागं च यजामहे प्रतिगृह्यतां । २ स्वाहा इत्यादित्याव्हानम् । यस्यार्थं क्रियते पूजा स प्रसन्नोऽस्तु नः सदा ॥

पूर्वदर्शिनस्यां दिशि । त्वं देवदावार्वादिजसाज्यधूपैर्हव्यैः सितैः किंशुकदारुसिद्धैः ॥

आव्हान स्थापन वगैरे करान् । प्राणि त्याची पूजा करावी. सूर्याची पूजा करितांना हे पदार्थ द्यावे लागतात. रुईची लांकडे, सार, तूप, गूळ, मोदक, सुंदर जास्वंदी वगैरेची फुल्ले, नारिंग वगैरे फलं व केशर इत्यादिकांनी याची पूजा करावी.

‘ त्वं देवदागादिगिति ’ हा श्लोक ह्मणून य त्याचा मंत्र ह्मणून चंद्राची पूजा करावी. देवदारूच्या सामिधा, तूप, घूप, पळसाच्या सामिधा, पांढऱ्या वणाचे गंध पुष्प, अक्षता, दूध वगैरेनी चंद्रग्रहाची पूजा करावी. हा चंद्रग्रह या पूजेने नेहमी प्रसन्न राहो.

‘दक्षिणस्यां दिशि’ हा श्लोक म्हणून दक्षिणेकडील कोठ्यांत-मंगलाची पूजा करावी. खैराच्या लाकडांच्या धूप, राळ व म्हशा गुग्गुलू ज्यामध्ये इलायची वगैरे निसळली आहे अशा पदार्थांनी पूजा करावी. ‘अजस्यमिति’ हा श्लोक म्हणून दक्षिण व पश्चिम यांच्या कोणांत बुधाची पूजा करावी. यज्ञोपवीत, कापूर, गाईचे दूध, अघाडा, राळ तूप, धूप या पदार्थांनी बुधाला अर्घ्य द्यावे. ‘क्षैरेयामिति’ हा श्लोक घणून पश्चिमेलागुरूची पूजा करावी. खैर, पिंपळाच्या समिधा, तूप इ

ओं ह्रीं गुरो आगच्छ २ संवौषट् । गुरवे स्वाहा । ओं गुरवे इदमर्थ्यमित्यादि ॥

पश्चिमोत्तरस्यां दिशि ।

शुक्लोपवीतं फणिपाशमक्षमालां वहन्दुर्दुरसंस्थ शुक्र ॥

गुडं यवाच्चं भज फल्गुकाष्ठशृतं सवर्णाक्षतगंधपुष्पम् ॥

ओं ह्रीं शुक्र आगच्छ २ संवौषट् । ओं शुक्राय स्वाहा । ओं शुक्राय इदमर्थ्य ॥

उत्तरस्या दिशि । शनैश्चर श्यामतमोपवीत त्वं पूज्य नेपालजनैर्भजस्व ॥

शमीसमित्पक्कतिलाक्षतौघं ॥

ओं ह्रीं शनैश्चर आगच्छ २ संवौषट् । शनैश्चराय स्वाहा ॥

ओं ह्रीं शनैश्चराय इदमर्थ्य ॥ ७ ॥

पूर्वोत्तरस्यां दिशि । द्विजार्चनाप्रीत विधुंतु त्वं गोधूमचूर्णं च सकज्जलं च ॥

दूर्वा तथा गव्यपयोधृताक्तं लाक्षासुधूपं भज मे प्रसीद ॥

यांनी याची पूजा करावी.

‘शुक्लोपवीतं’ हा श्लोक वणून पश्चिम व उत्तर या दोन दिशांच्या मध्यभागी शुक्राची पूजा करावी. गुळ, सातूचें अन्न, उंबराच्या समिधा, व शुक्राच्या वर्णासारखी अक्षता गंध व फुलें यांनी याला अर्घ्य द्यावें.

‘शनैश्चरेति’ हा श्लोक वणून उत्तर दिशेत शनीची पूजा करावी शनीला शमीच्या झाडाच्या समिधा, तीळ व अक्षता यांनी पूजा करावी.

‘द्विजेति’ हा श्लोक वणून पूर्व उत्तरदिशांच्या मध्यें राहूची पूजा करावी. गव्हाचें पीठ, काजळ, दूर्वा, गाईचें

ओं ह्रीं राहो आगच्छ २ मंवौषट् । राहवे स्वाहा । ओं ह्रीं राहवे इदमर्घ्यं ॥
उर्ध्वायां दिशि ॥ केतो मन्ना निजविक्रियाया बहूद्भवत्केतुसहस्रदेहा ॥
माषदिकुल्माषमिमं सदर्भबिल्वाज्यधूपं भज मे प्रसीद ॥ ओं ह्रीं केतो आगच्छ २ संवौ-
षट् । केतवे स्वाहा । ओं ह्रीं केतवे इदमर्घ्यं ॥

यवैस्तिलैः शालिभिरेव सप्तसप्तस्वमुष्टिप्रमितैर्विशुद्धैः ॥

होमं विधास्यामि समं त्वमभःकुंडे ग्रहाणामिह सुप्रसन्त्यै ॥

ओं ह्रीं आदित्यमहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा । एवं सोमादिष्वपि योज्यम् ।

अर्कः पलाशः खदिरो मयूरोप्यश्चत्थफल्यू च शमी च दूर्वा ॥

कुशोऽप्यमीषां समिधो जुहोमि ग्रहप्रसादार्थमिहाम्निकुंडे ॥

ओं ह्रीं ह आदित्यमहाग्रह अमुकस्य शिवं कुरु २ स्वाहा एवं सोमादि ॥

दूध, तूप, लाख व धूप यांनीं याची पूजा करावी.

‘केतो महिम्ना’ हा श्लोक वाचून ऊर्ध्वदिशेंत केतूची पूजा करावी. उडील, कुळथ्या व दर्भ, बेल, तूप, धूप यांनीं याची पूजा करावी.

‘यवैस्तिलैरिति’ हा श्लोक वाचून व त्याचा ग्रंथ वाचून सात, तीळ, साळी, यांच्या प्रत्येकाच्या सात सातमुठी घेऊन जलकुंडामध्ये त्याचीं आहुति द्यावी. ‘ओं ह्रीं आदित्य महाग्रह’ वगैरे मंत्र वाचून याची आहुति द्यावी.

‘अर्कः पलाशः’ हा श्लोक वाचून व त्याचा मंत्र वाचून रुईटी, पळन, खैर, अवाडा, पिंपळ, फाल्गुनी, सौंदड, पांढरी हरली, दर्भ यांच्या समिधाही प्रत्येक ग्रहांच्या प्रसन्नतेकरितां टाकाव्यात.

इत्थं सारसपर्यायाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगां स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वरविघ्नमामृत इतं सूर्यादिसर्वग्रहाः ॥
 पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोऽर्पये ॥ पूर्णार्घ्यः ॥
 सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलिता सन्मंगलं मंगलो ।
 बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताज्जीवः शुभोज्जीवनम् ॥
 शुक्रः शुक्लतरं यशोऽतिविपुलं मंदोप्यमंदश्रियम् ॥
 राहुर्बाहुबलं महार्घ्यमहितः केतुर्महोकेतुताम् ॥
 इष्टप्रार्थनायं पुष्पाजलिः ।

इति ग्रहार्चनविधानम् ॥

‘इत्थं सारंति’ हा श्लोकं म्हणून यांना पूर्णार्घ्य द्याव.
 ‘सूर्यः शौर्यगुणमिति’ हा श्लोक वाचून इष्टप्रार्थनेसाठी पुष्पाजाले करावी. सूर्य शौर्यगुणाला देवो, चंद्र नि-
 पुणत्न प्राप्त करून देवो, मंगल मन्मंगल करो. बुध विद्वानान बुद्धि देवो. गुरु शुभजीवन अर्पण करो. शुक्र श्रेष्ठ
 कीर्ति अर्पण करो. शनि पुण्ड्र संपत्ति अर्पण करो. राहु बाहुबल न केतु पृथ्वीमध्ये श्रेष्ठता समर्पण करो.

तृतीयमंडलामध्ये स्थापन केलेल्या यक्षांची पूजा.

यक्षान्यजामो जिनमार्गं रक्षादृशान्सदा भव्यजनैरुपक्षान् ।

निर्दग्धनिःशेषविषक्षकक्षानत्यक्षयात्प्रसुखे विलक्षान् ॥

गोमुखादिचतुर्विंशतियक्षसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विद्ध्यत् ॥ १ ॥
ओं कनककलधौतांजनालिघनालिघनाभश्यामश्वेतावदातधवलपांडुरपलाशलोहितप्रवाला-
भकालाभकालनीलासितचित्रसिनारुणकुण्डश्यामसुद्रप्रतिभानाम् । वृषभकरिशिखावलदंतावलवैनते-
यसृगमुगेन्द्रकपोतकमठकंजोक्षसितपक्षमयूरभकरमस्त्यपोत्रोपितात्रिशङ्खकुंजरवृषवृषभपुष्पककच्छपाने ---
कपसमारूढानाम् ॥ भगवदादिवह्नादितीर्थेकरापसव्यपाश्र्वविहितविन्यासानाम् । अव्युत्पन्नतावच्छिन्न-
सम्यक्त्वसनार्थाजिनभजनैः शश्वदैहिकफलोपालिप्तया समुपास्थमानानाम् । स्वर्गोपवर्गनिसर्ग-
मार्गजिनमार्गप्रतिकूलानुकूलजननिग्रहसमग्रविधानदक्षप्रतीक्ष्यगोमुखादिचतुर्विंशतियक्षानाम् । सकल-

(१) चौवीस यक्ष जिनमार्गांचे रक्षण करण्यात नेहमी दक्ष श्रमतात. भव्य जनांच्या पक्षाम हे अनुसरतात. जिनधर्म व त्यांचे प्रतिपालक यांच्या शत्रूंचा हे नाश करितात. यांची पूजा करण्याकरितां पूर्वप्रमाणे विधि करावा. या यक्षाच्या शरीराचा वर्ण याप्रमाणे—सोने, चांदी, अंजन, सुगा मेघ शृंगा मेघ, काळारंग, पांढरा, पांढरा, पांढरा, पांढरा, तांबडा, पोवळे, काळा रंग, काळा रंग, नील रंग, काळारंग, चित्रविचित्र पांढरा, तांबडा, काळा, काळा, व मृग या पदार्थासारखा आहे. यांची वाहने याप्रमाणे—वैल, हत्ती, मोर, हत्ती, गरुड, हरिण, सिंह, कवूर, कासव, कमल, वैल, हंस, मोर. मगर, मासा, डुकर, पक्षी, शंख, हत्ती, बैल, वैल, पुष्पप्रविमान कासव, हत्ती. आदिनाथ वगैरे चौवीस तीर्थंकरांच्या उजव्या वाजूस राहून हे यक्ष यांची

विष्टा०

(२) 'चक्रमिति' हा श्लोक साधुन महायशस्ची पूजा करावी. याच्या हातांत क्रमार्जे चक्र, त्रिशूल, क-

सन्धैः करैश्चक्रमार्सें सुणिं यो दंडं त्रिशूलं सितकर्त्रिकां च ॥
अन्यैर्विभर्ति श्रितसंभवं तं यजे त्रिनेत्रं त्रिमुखाख्ययक्षं ॥
ओं ह्रीं त्रिमुखाय ॥ ३ ॥

कोदंडसत्खेटकवामहस्तं वामान्यहस्तोद्धृतवानाखड्गं ॥
यक्षेश्वर त्वामभिनंदनार्हत्पादांबजभृगं प्रयजे प्रसीद ॥
ओं ह्रीं यक्षेश्वराय ॥ ४ ॥

ऊर्ध्वस्थिताभ्यां फणिनौ कराभ्यां अधःस्थिताभ्यां दधतं प्रदानम् ॥
फलं प्रयक्ष्ये सुमतीशभक्तं श्रीतुंबुरं सर्पमयोपवीतं ॥
ओं ह्रीं तुंबुराय ॥ ५ ॥

मल, अंबुश, तरवार, दंड व परशु हे पदार्थ आहेत. अजितनाथाचा हा भक्त आहे. याला चार मुखे आहेत.
(३) 'सन्धैः करैः' हा श्लोक क्षणून त्रिमुखाची पूजा करावी. हा यक्ष उजव्या हातांनीं चक्र, खड्ग, अं-
कुश, आणि डाव्या हातांत दंड, त्रिशूल, व कातर हे पदार्थ धारण करितो. संभव जिनाचा हा पदभक्त आहे.
याला तीन तोंडे आहेत.

(४) 'कोदंडसत्खेटकेति' हा श्लोक क्षणून यक्षेश्वर नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा आपल्या डाव्या
हातांत धनुष्य व डाल धरतो व याच्या उजव्या हातांत वाण आणि तरवार आहे. हा अभिनंदन तीर्थकराचा सेवक आहे.
(५) 'ऊर्ध्वस्थिताभ्यामिति' हा श्लोक क्षणून तुंबुर यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष सुमति तीर्थकराचा
पदभक्त आहे. हा वर केलेल्या दोन हातामध्ये दोन सर्प धारण करितो साली केलेल्या दोन हातामध्ये प्रदान
व फल धारण करितो. याच्या गळ्यांत सर्पाच्या आकृतीचे यज्ञोपवीत आहे.

खेटोभयोद्भासितसव्यहस्तं कुंतोष्टदानस्फुरितान्यपाणिम् ॥

पद्मप्रभश्रीपद्मभृङ्गं पुष्पाख्ययक्षेश्वरमर्चयामि ॥

ओं ह्रीं पुष्पयक्षाय ॥ ६ ॥

यमोग्रदंडोपमचंददंडं सव्येन चासव्यकरेण शूलम् ॥

विभ्राणमर्चाभि सुपार्श्वभक्तं मातंगयक्षं कुटिलाननोग्रम् ॥

ओं ह्रीं मातंगयक्षाय ॥ ७ ॥

सव्येन धत्ते परशु फलं यस्तथाक्षमालां च वरं परेण ॥

करद्वयेन प्रयजे त्रिनेत्रं श्यामं तमिद्रुप्रभमभक्तिभारम् ॥

ओं ह्रीं श्यामाय ॥ ८ ॥

यजामहे शक्तिफलाक्षमालावरांकवामेतरहस्तयुग्मम् ॥

(६) ' खेटोभयोद्भासितमिति ' हा श्लोक ह्यनूत पद्मप्रभ जिनाचा पद्मभक्त अणा पुष्पयक्षाची पूजा करावी. याच्या उजव्या दोन हातांनी दावी व डाव्या दोन हातांत भाया आणि मग हे आहेत.

(७) ' यमोग्रेति ' हा श्लोक ह्यनूत सुपार्श्वभक्त गंगा यातम यक्षाचा पूजा करावी. याच्या दोन हातांत दंड व शूल अमतात.

(८) ' सव्येनेति ' हा श्लोक ह्यनूत चद्रप्रभ जिनाच्या श्याम यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष आपल्या उजव्या दोन हातांत परशु, व डाव्या दोन हातांत अक्षमाला व वर अमे पदार्थ धारण करितो याला तीन डोळे आहेत.

(९) ' यजामहे इति ' हा श्लोक ह्यनूत जिनाच्या अजित यक्षाची पूजा करावी. याच्या डाव्या व

पुष्पेषु निष्पेकपुष्पदंतश्रीपादभक्ताजितयक्षनाथम् ॥

ओं ह्रीं अजितयक्षाय ॥ ९ ॥

सचापदंडोजितखेटवज्रसव्योद्धपाणिं नुतशतिलेशम् ॥

सव्यान्यहस्तेषु परश्चसीष्टदानं यजे ब्रह्मसमाख्ययक्षम् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मयक्षाय ॥ १० ॥

सव्यान्यहस्तोद्धृतसत्त्रिशूलदंडाक्षमालाफलमीश्वराख्यम् ॥

यक्षं त्विनेत्रं परितर्पयामि श्रेयोजिनश्रीपददत्तचित्तम् ॥

ओं ह्रीं ईश्वरयक्षाय ॥ ११ ॥

हस्तैर्धनुर्बभूवफलानि सव्यैरन्यैरिष्टं चारुगदां वरं च ॥

धरंतमचामि कुमारयक्षं त्रिविक्रमाराधितवासुपूज्यम् ॥

ओं ह्रीं कुमारयक्षाय ॥ १२ ॥

उजव्या हातांत शक्ति, फल, अक्षमाला व वर असे पदाथ आहेत.

[१०] ' सचापेति ' हा श्लोक ह्यणून ब्रह्मयक्षाची पूजा करावी. हा शीतल जिनाचा यक्ष आहे. हा डाव्या हातांनी धनुष्य, दंड, ढाल, व वज्र धारण करितो उजव्या हातांनी परशु तरवार व वरदान हे धारण करितो.

[११] ' सव्येति ' हा श्लोक ह्यणून ईश्वर नांवाच्या श्रेयान् जिनाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाव्या व उजव्या हातांत त्रिशूल, दंड, अक्षमाला व फल हे पदार्थ धारण करितो

(१२) ' हस्तैरेति ' हा श्लोक ह्यणून वासुपूज्य जिनाच्या कुमारयक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाव्या हातांनी धनुष्य, वस्तु व फल हे पदाथ व उजव्या हातांत वाण, गदा व वर हे पदार्थ धारण करितो.

ऊर्ध्वाष्टहस्तविलसत्परशुं चतुर्भिः खड्गामलाक्षमणिखेटकदंडमुद्राः ॥
शेषैः करैश्च दधत विमलेशभक्तं नाम्नोर्धतः षण्मुखमर्चयामि ॥

ओं ह्रीं षण्मुखाय ॥ १३ ॥

सव्यैः कशाहलफलान्यपसव्यहस्तैर्विभ्राणमंकुशसशूलसरोरुहाणि ॥
पातालक त्रिफणनागशिरस्त्रिवक्त्रकमर्चाम्यनंतजिनमादरतोर्चयन्तम् ॥

ओं ह्रीं पातालयक्षाय ॥ १४ ॥

चक्रं पविं चांकुशमुद्रहन्तं सव्यैः परैर्मुद्रमक्षमालाम् ॥
वरं च संसेवितघर्षनाथं त्रिवक्त्रकं किन्नरमर्चयामि ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं किन्नरयक्ष ॥

(१३) ' ऊर्ध्वाष्टित ' हा श्लोक ळणून विमल जिनान्या षण्मुख यक्षाची पूजा करावी. याला आठ हात आ-
हेत त्यापैकी चार हातांत परशु नावांचे शस्त्र आहे व बाकीच्या हातांत, तरवार, अक्षमाला, खेटक व दंड हे पदार्थ
आहेत.

(१४) ' सव्यैः ऋतेति ' हा श्लोक ळणून अनंत जिनान्या पाताल यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष आ-
पल्या डाव्या हातांनी चात्रक, हल नावांचे शस्त्र व हल आणि डाव्या हातांत अंकुश, कमल, व शूल हे पदार्थ
धारण करितो.

१५ ' चक्रमिति ' हा श्लोक ळणून किन्नर यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष धर्मनाथजिनाचा सेवक आहे.
याच्या हातांत चक्र, वज्र, अंकुश, मुद्रल, अक्षमाला व वर असे पदार्थ आहेत. याला तीन तोंडे आहेत.

पद्मं फलं संदधतं कराभ्यां अधःस्थिताभ्यामुपरिस्थिताभ्याम् ॥
 वज्रं च चक्रं गरुडावह्यं त्वामर्चामि शान्तिश्रित वक्रवक्त्र ॥ १६ ॥
 ओं ह्रीं गरुडाय ॥

उर्ध्वद्विहस्तोद्धृतनागपाशमधोद्विहस्तास्थितचपवाणम् ।
 गंधर्वयक्षेश्वर कुंथुनाथसेवोत्थितानंदधुमर्चये त्वाम् ॥

ओं ह्रीं गंधर्वयक्षाय ॥ १७ ॥

सन्धैः कथैरिह शरासनवज्रपाशसमुद्गङ्गकुशवरानपरैर्धरन्तम् ॥
 बाणांबुजोरुफलमाल्यमहाक्षमालालीला यजाम्यरभितं त्रिदशं च खेदं ॥
 ओं ह्रीं रवेन्द्राय ॥ १८ ॥

१६ 'पद्मं फलमिति' हा श्लोक ऋणून गरुड नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष शान्तिनाथ तीर्थंकराचा पदभक्त आहे. हा आपल्या खाली असलेल्या दोन हातांत कमळ, फळ आणि वर केलेल्या दोन हातांत वज्र व चक्र धारण करितो. याचे तोंड वक्र आहे.

१७ 'उर्ध्वद्विहस्तेति' हा श्लोक म्हणून कुथुनाथभक्त अशा गंधर्वयक्षाची पूजा करावी. हा आपल्या वरच्या दोन हातांमध्ये नागपाश व सालच्या दोन हातांत धनुष्य व बाण धारण करितो.

१८ 'सन्धैरिति' हा श्लोक म्हणून खेद नांवाच्या यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष अरजिनाचा भक्त आहे. याने आपल्या डाव्या पाच हातात धनुष्य, वज्रपाश, मुद्गर, अंकुश आणि वर व उजव्या हातांत बाण, कमळ, फळ, माळा, व अक्षमाला हे पदार्थ धारण केले आहेत.

सन्धैः करैः फलककर्माङ्कदण्डपद्मानन्यैः कृपाणशरपाशवशान्दधानं ॥
दुर्वारवीर्यचतुरानन पूजये त्वां श्रीमल्लिनाथपदभक्तकुचेरयक्षम् ॥

ओं ह्रीं कुबेराय ॥ १९ ॥

यजे जटाजूटतिरीटजुष्टविशिष्टभावाष्टमुखं त्रिनेत्रम् ॥

सखेटखड्गं सफलेष्टदानं श्रीसुव्रतेशो वरुणाख्ययक्षम् ॥

ओं ह्रीं वरुणयक्षाय ॥ २० ॥

यः खेटखड्गौ दृढचापबाणौ सृण्यंबुजे चक्रवरौ दधानः ॥

हस्ताष्टकेनोग्रचतुर्मुखं तं नमीशयक्ष भृकुटिं यजामि ॥

ओं ह्रीं भृकुटियक्षाय ॥ २१ ॥

घनं कुठारं च विभर्ति दंडं सन्धैः फलैर्वज्रवरौ च योऽन्यैः ॥

१९ 'सन्धैः करैरिति' हा श्लोक कण्ठून मल्लिनाथजिनभक्त अशा कुंजर यक्षाची पूजा करावी हा दंड, पद्म, फल, धनुष्य हे डान्या हातात व उजव्या हातात तन्बाण, बाण, पाश व गर हे पदांश धारण करितो. याम चार तोंडे आहेत.

२० 'यजे इति' हा श्लोक कण्ठून मुनिसुव्रत जिवाच्या वरुण यक्षाची पूजा करावी. गाला आठ तोंडे आहेत न तीन डोळे आहेत. याच्या हातांत खेट (डाल) तन्बाण, फळ व दान हे पदार्थ आहेत

२१ 'यः खेटेति' हा श्लोक कण्ठून नेमिजिनभक्त अशा भृकुटि यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष डाल, तन्बाण, धनुष्य, बाण, अंकुश, कमल, चक्र व वर हे पदार्थ धारण करितो.

२२ 'घनमिति' हा श्लोक कण्ठून नेमिजिनाचा भक्त अशा गोमध यक्षार्चो पूजा करावी. हा यक्ष डाल

नाम् ॥ यजमानयाजकनपदजनेश्वरादिविघ्नपरिहारद्वारेण सर्वज्ञज्ञप्तहकारितां आचरंतीनाम् ॥ परम-
गंभीरामोघस्यात्कारलांछनजिनशासनविद्वेषिविशसनव्याजं भणप्रभावचक्रेश्वरप्रिभृतिशासनदेव--
तानाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहतिकर्तार्यमावाहनादिपुरःसरसमुचितस पर्या--
क्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे । आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय चतुर्थमंडले पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
अथ प्रत्येकपूजा ।

या देव्यूर्ध्वकरद्वयेन कुलिशं चक्राण्यधःस्थैः करैः ॥

अष्टाभिश्च फलं वरं करयुगेनाधत्त एवाथवा ॥

धत्ते चक्रयुगं फलं वरमिमां दोर्भिश्चतुर्भिः श्रिताम् ॥

रत्न, सोने, प्रगाल, सोनें, सोनें, सोने, पाचरत्न, सोने, हिरवा, पद्मारागरत्न, नीलरत्न याप्रमाणे
यांचा रंग आहे.

या यक्षींची वाहने या प्रमाणे आहेत :— निळें कमळ, लोहासन, पक्षी, हंस, हत्ती, घोंडा, बैल, रेडा, कासव, डुकर
हरिण, मगार, अजगर, हंस, वाघ, मोर, डुकर, हंस, अष्टापद, काळा साप, मगर, सिंह, कुकुट सर्प, व हंस. वृषभादि
चोवीस तीर्थकरांच्या हाव्या वाजूला यांचें स्थान अमर्ते. त्या त्या तीर्थकराबरोबर यांची पूजा करावी. यजमान, पूजक
वैभवेची निम्ने ह्या दूर करितात व जिनेश्वराच्या पूजेमध्ये या मदत करितात. स्वाहादाला धारण करणाऱ्या जिनशास-
नाचा द्रव्य करणाऱ्यांचा या नाश करून जैनधर्माची उभावना करितात. यास्तव जिनयज्ञविघ्नपरिहार करण्याकरि-
तां चतुर्थ मंडलामध्ये यांची पूजा करण्यासाठी पुष्पाक्षता क्षेपण कराने

१ 'या देव्यूर्ध्वकरेति' हा श्लोक वाचून चक्रेश्वरीदेवीची जलादिकांनी पूजा करावी. ही आदिनाथ जिनाच्या

ओं ह्रीं चासुंङि ॥१०

दोर्भिश्चतुर्भिर्दुघणं पयोजं त्वां विभ्रतीं कुंभमभीष्टदानाम् ॥

श्रेयोजिनश्रीपद्मभृगीं गौरीं यजे विघ्नविघातकारीम ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं गोमेधयक्षि ॥११॥

लीलाबुजांकोपरि हस्तयुग्गमधोद्विहस्ते मुरालेष्टदानाम् ॥

त्वा वासुपूज्यप्रसितान्तर्गां गांधारि मान्ये बहु मानयाभि ॥१२॥

ओं ह्रीं त्रिघ्नमालिनि ॥ १२ ॥

ऊर्ध्वेन हस्तद्वितयेन सर्पावधःस्थितेनोजितचापबाणौ ॥

यजे वहन्तीं विमलेशयक्षीं वैरोटिकां त्रोटितविम्रकोटिम् ॥ १३ ॥

ओ ह्रीं विघ्नादेवि ॥१३॥

हिने धारण केल आहेत.

११ 'दोर्भिरिति' हा श्लोक ळणून गोमेधयक्षींच जी श्रेयान् जिनची भक्त आहे—पूजा करावी. हिचें दुसरें गौरी असे नांव आहे. ही आपल्या चार हातांनीं मुद्गर, कमळ, कुंभ, इष्टदान हे पदाय धारण करिते.

१२ 'लीलांनुजेति' हा श्लोक ळणून वासुपूज्यजिनाच्या विद्युमालिनी शमनदेवतेची पूजा करावी. ही आपल्या दोन हातांत कमल धारण करिते व सालच्या हातांत प्रमळ व इष्टदान धारण करिते.

१३ 'ऊर्ध्वेनेति' हा श्लोक ळणून विमलजिनाच्या वैरोटी यक्षींच पूजन करावे. दिला विघ्नादेवी हें ही नांव दिलें आहे ही वरच्या दोन हातांनीं सर्प व सालच्या दोन हातांनीं धनुष्य व बाण धारण करिते.

तार्क्ष्यं तां पुरुतीर्थपालनपरां चक्रेश्वरीं संयजे ॥

ओं ह्रीं अप्रतिचक्रे चक्रेश्वरी आगच्छ २ संवैषट्० ॥ जलम् ॥ १ ॥

ऊर्ध्वद्विहस्तोद्धृतचक्रशंखां अधोद्विहस्ताभयदानमुद्राम् ॥

प्रभावयंतीमजितेशतीर्थं यजेऽरिघिक्कारिणि रोहिणि त्वाम् ॥

ओं ह्रीं अजिते ॥ २ ॥

धत्तेर्धचंद्रं परशुं फलं वै कृपाणपिंडीवरमादधानाम् ॥

यजामहे संभवनाथयक्षीं प्रज्ञसिसंज्ञा क्षपितारिशक्तिम् ॥

ओं ह्रीं नम्रेक्षि ॥ ३ ॥

या नागपाशं फलमक्षसूतं वरं विभक्तिं प्रवरप्रभावा ॥

तीर्थचिं पालन करितं, आपल्या वर असलेल्या दोन हातांनीं वज्र व खालच्या आठ हातांनीं फल वर, चक्र, वंगरे धारण करिते.

२ 'ऊर्ध्वमिति' हा श्लोक कृष्णन अजिता देवीची पूजा करावी. ही वरच्या दोन हातांनीं चक्र, शंख आणि खालच्या दोन हातांनीं अभयदान व मुद्रा धारण करिते. अजितजिनाच्या तीर्थाची रक्षा ही करिते हिचं रोहिणी असेंहि नांव आहे.

३ 'धत्ते इति' हा श्लोक म्हणून नम्रेक्षि देवतेचें पूजन करावें. ही देवी आपल्या हातांत. परशु, फल, तरवार पिंडी वर हे धारण करिते मंगवनाथजिनाची ही यक्षी आहे हिचें प्रजापति असेंहि नांव आहे.

४ 'या नागपाशेति' हा श्लोक म्हणून दुरितारि देवीचें पूजन करावें. ही अभिनंदन जिनाची यक्षी आहे

अधिव्यधन्वोत्तममातुलुंगं निशतबाणं दधतीष्टदानम् ॥
समर्चितानंतमति प्रसन्ना भूयादिहानंतजिनेशयक्षी ॥ १४ ॥

ओं ह्रीं विजृम्भणि ॥ १४ ॥

अभोरुहं कार्मुकमिष्टदानं धत्तेकुशं मार्गेणमुत्पलं च ॥

दधाति वै धर्मजिनेशयक्षी या मानसीमां बहु मानयामि ॥ १५ ॥

ओं ह्रीं परमृते ॥ १५ ॥

रथांगपाणिं फलपूरहस्तामीडीशयां दानकरामजेयाम् ॥

शांतीशपादंबुजदत्ताचिन्तां कांतां महामानसि मानये त्वाम् ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं कंदर्पदेवि ॥ १६ ॥

चक्र समाक्रांतविरोधिचक्रं शंखं स्वभुकारकृतारिभीतिम् ॥

१४ 'अधिव्यधन्वेति' हा श्लोक बणून् विज्रभगी देवीचं पूजन रुगं. ही देवी धनुष्य, महाळंग, तीक्ष्ण बाण, व दान हे धारण करिते. हिचं अनंतमति हेति नाव आह १ अनंत जिनाची ही यक्षी आहे.

१५ 'अभोरुहमिति' हा श्लोक बणून् परमृतायक्षी १ पूजा लून. हिच्या हातात कमळ, धनुष्य, दान, अंकुश, बाण, निळं कमळ, हे पदार्थ आहेत. ही भव जिनाची भक्त आहे. हिचे मानमी अंमोहे नांन आहे.

१६ 'रथांगपाणिमिति' हा श्लोक बणून् शान्तिजिनाच्या हृदपादेयीनी पूजा करावी. ही देवी चक्र, फलपूर, सड्ग व दान हे पदार्थ धारण करिते. हिचं महामानमी अंमोहे नाव आहे.

१७ 'चक्रमिति' हा श्लोक बणून् गांधारीची पूजा करावी. ही आपल्या हातांत चक्र, शंख, तरवार, व वर

अत्युग्रखड्गं वरमादधानां यजे जयां कुंभुजिनेन्द्रयक्षीम् ॥१७॥

ओं ह्रीं गांधारिणि ॥ १७ ॥

स्वर्णाभां हंसगां सर्पमृगवज्रवरोद्धुराम् ॥

चाये तारावतीं त्रिशचापोच्चप्रभुभाक्तिकाम् ॥१८॥

ओं ह्रीं कालिदेवि ॥ १८ ॥

हस्तद्वयेनोपरिमेन खेटं कृपाणमन्येन फलं प्रदानम् ॥

उद्विभ्रती मल्लिजिनेन्द्रयक्षी गृण्हातु पूजामपराजितेयम् ॥१९॥

ओं ह्रीं अनातजदेवि ॥

यां खेटकं भंगलमातुलंगं कृपाणसुग्रं वरमादधाति ॥

सा नः प्रसन्ना मुनिसुवतर्हद्भक्तास्तु भव्या बहुरूपिणीष्टया ॥

हे धारण करिते. कुंभुजिनाची ही भक्त आहे.

१८ 'स्वर्णेति' हा श्लोक ऋणून तारावतीची पूजा करायी. हिच्या हातांत सर्प, हरिण, वज्र, ३ वर हे पदार्थ आहेत. अरजिनाची ही भक्त आहे. हिचा मुवर्णाप्रमाणे वर्ण आहे व हिचे हंस वाहन आहे हिचे काली असेंहि नांव आहे.

१९ 'हस्तेति' हा श्लोक ऋणून अनजतदेवीची पूजा करायी. ही मल्लिजिनांची यत्री आहे. हिचे अपराजिता असेंहि नांव आहे. ही आपल्या वर केलेल्या दोन हातांनी डाल व तलवार धारण करिते आणि सालच्या दोन हातांनी फल ३ प्रदान धारण करिते

२० 'या खेटकमिति' हा श्लोक ऋणून मुनिसुवतजिनाच्या सुगंविनी शासनदेवतेचे पूजन कराने, हिचे

ओं ह्रीं सुगंधिनि ॥ २० ॥

इष्ट्यास्तु तुष्टा धृतयाष्टिखेटसव्यद्विहस्तान्यकरद्वयेन ॥

दिव्याशमालाससिद्धधानांचामुंडिकां श्रीनमिमानमन्तीम् ॥ २१ ॥

ओं ह्रीं कुसुममालिनि ॥

धत्ते वामकटौ प्रियंकरसुतं वामे करे मंजरी-

माम्रस्थान्यकरे शुभंकरतुजो हस्तं प्रशस्ते हरौ ॥

आस्ते भर्तृचरे महाम्राघटिपिच्छायं श्रिताभीष्टदा ॥

याजसौ तां नुतनेमिनाथपदयोर्नम्रासिहाम्नां यजे ॥ २२ ॥

ओं ह्रीं कुष्मांडिदेवि ॥

पाशाद्यन्वितगड्भुजारिजयदा ध्याता चतुर्विंशतिं ॥

बहुरूपिणी अंसिहि नाग आहे. हिच्या हातात ढाल, महाळुग. तरवार व वर अमे पदार्थ असतात.

२१ ' इष्टयेति ' हा श्लोक लघून कुसुममालिनी देवतेचें पूजन करावें. ह्री नमिजिनाची मक्त आहे. द्विचें चांभुंडा अंगहि नात्र आहे. ही डाल्या हातांत दंड १ ढाल आणि उजव्या हातांत अक्षमाला व तरवार धारण करिते.

२२ ' धत्ते इति ' हा श्लोक लघून नेमिनाथ जिनाच्या शामनेदेवतेचें पूजन करावें. हिचें ' आंवा ' अंसिहि नांन आहे. हिनें आपल्या ऋतेवर प्रियकर नावाच्या मुलास व शुभंकर नावाच्या मुलांम आपल्या हातीं घेतले आहे. पूर्वी जो पति होता तोच हिचें या भवामध्ये मिह वाहन झाला आहे. हिच्या हातांत आंव्याची मंजरी आहे व ही आंव्याच्या झाडासाली उभी राहिली आहे. हिची कथा पुण्यासवपुराणांत पहावी.

अथ पंचममंडलस्थापितदिक्कन्यकार्चनविधानम् ॥

मेरोर्दक्षिणतो महाकुलकुमुदपद्माकरामोरुह—

श्रासादस्थितिकाः शचीपतिवधूः श्री-हीधृतीरंबिकाः ॥

तथैवोत्तरतस्तथोत्तरसुरेङ्गुह्यां च कीर्ति धियं

लक्ष्मीं शान्तिकरीं च शान्तिमिह सत्पुष्टि च पुष्टिं यजे ॥

श्रुयाद्वेवीसमुदयपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥ १ ॥

ओं विविधमणिविचित्रितोभयपार्थहेमादिमयहिमवदादिकुलाचलाधित्यकानादिसिद्धपद्मादिस-
रोवरान्तरसामानिकपरिषदभ्युषितपरिवारिष्वारिजपरीतपुष्करमध्यशरदशशक्किविशदप्रासादुनिवासिनीनाम्
॥ कांतिलज्जाधैर्यजिनार्यादिकीर्तनलोकोत्तरज्ञानत्रिवर्गसाधनांगव्यापकत्वधर्मानर्हन्मतुरापादयन्तीनाम् ।
श्री-हीधृतीकीर्तिबुद्धिलक्ष्मीनामदेवीनाम् । अलक्ष्यशर्चाभ्रलक्ष्यान्यलक्ष्यालक्ष्यांगमंगलश्रयादिदेवी-
विहितजिनमतृभोगाद्विब्रिमेयशुभचादिमनोनिवृत्तिनिर्वर्तकशान्तिदेवीसहितानाम् ॥ प्रतिफलितैर्दुर्वि-
बादशसस्त्रिभेदुरजिनांक्रिंक्रांगमर्तुयुग्मेगमस्तकादिगुष्टिविधायिगुष्टिदेवीसमन्वितानाम् । पीतारुणपीत-

१ 'मेरोरिति' हा श्लोकं कणून् श्रयादि देवीन्ती पूजा, कर्णयाकरिता, पूर्व, विधि कराय. मेरूच्या दक्षिणे कडील जे कुलाचल पर्वत अथात् हिमयान्, महाहिमयान्, निपव, यावर जी मरोवर आहेत त्यांतील कमलामध्ये श्री-
व्ही, व धृति या देवतांचे महाल आहेत. या तीन देवता सौधर्म इंद्राच्या पत्नी आहेत. मेरु पर्वताच्या उत्तरेला नील,
शक्तिम् व, शिपरी अथै कुलाचल पर्वत आहेत. त्यापर असलेल्या मरोवगातील कमलामध्ये कीर्ति, बुद्धि व लक्ष्मी या
देवी राहतात. या उत्तरेंद्राच्या क्रिया होत. शांति व पुष्टि. अशाही दान देवी आहेत. या मुक्तेची सेवा कृतितात,

शातकुंभांचनकनकतपनीयहिरण्यप्रभापवनानाम् । पुष्पमुखकलशहस्तानामष्टदिकमारीणां । सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमात्राहनादिपुरःसरसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रमं पंचसमं डलेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पृथगिष्टिः ।

श्रियं नरागोचरकांतिरूपश्रियं जगन्मातरि योजयन्तीम् ॥
संफुल्लफुल्लाननशातकुंभांकहस्तां विधिना धिनोमि ॥ १ ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते श्रीदेवि आगच्छ २ । संवौषट् ॥ जलम् ॥
न्हियं लसद्बोधसहायसौम्यन्हियं जिनांवाधृतिपोषयंतीम् ॥
संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं रक्तवर्णे० ह्रीदेवि ॥ २ ॥

मातेला भोगाच्या सामगी पुरवितात. विघ्न दूर करितात तिचं मन मंतुष्ट करितात. या देवतांचा वर्ण पिवळा. तांबडा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा, पिवळा असा आहे. ज्याच्या मुखार पुष्प आहे असा कलश हा हातांत धारण करितात. यांचे जिनयज्ञ निर्विघ्न पार पडावा म्हणून मी आम्हाज करितो

१ 'श्रियमिति' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीदेवीचें आम्हांज वगैरे करून तिला जलादि अर्घ्य द्यावें ही श्रीदेवी जिनेश्वराच्या मातेच्या ठिकाणी मनुष्यामध्ये न आढळून येणारी अशी दिव्यकांति योजित असते, या देवीला चार हात अभतात.

२ 'न्हियमिति' हा श्लोक म्हणून ह्री देवीची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेमध्ये ज्ञानाने संयुक्त अशी लाज उत्पन्न करते.

धृतिं ससामानिकदिक्कुमारीं धृतं जिनेशो जननीं नयन्तीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे धृतिदेवि ॥ ३ ॥
 कीर्तिं जिनेन्द्रस्तननादिरूपां कीर्तिं विभोर्मातरि रंजयंतीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे कीर्तिदेवि ॥ ४ ॥
 बुद्धिं प्रबुद्धाखिललोकयात्रां बुद्धिं नयतीं जननीं जिनानाम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे बुद्धिदेवि ॥ ५ ॥
 लक्ष्मीं त्रिवर्गोचितसाधनासां लक्ष्मीं प्रभोर्मातरि साधयन्तीम् ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे लक्ष्मीदेवि ॥ ६ ॥
 शांतिं मनोनिर्वृतिमंतरायशान्तिं च जैनी जननीं नयन्तीम् ॥

३ 'धृतिमिति' हा श्लोक बणून या धृतिदेवतेची पूजा करावी ही देवता जिनाच्या मातेच्या ठिकाणी संतोष उत्पन्न करिते.

४ 'कीर्तिमिति' हा श्लोक बणून कीर्तिदेवतेची पूजा करावी. जिनेन्द्रस्तननादिरूप कीर्तीची योजना ही देवता मातेच्या ठिकाणी करिते.

५ 'बुद्धिमिति' हा श्लोक बणून बुद्धिदेवतेची पूजा करावी. ही देवता सगळ्या जगाचें ज्ञान मातेच्या ठिकाणीं योजित असते.

६ 'लक्ष्मीमिति' हा श्लोक बणून लक्ष्मीदेवतेचें पूजन करावे. ही देवता त्रिवर्गसाधनाला समर्थ अशी लक्ष्मी जिनमातेच्या ठिकाणी योजित असते.

'शांतिमिति' हा श्लोक बणून शांति देवतेची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेच्या ठिकाणी मनःसमाधान

संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे शान्तिदेवि ॥ ७ ॥
 पुष्टिं जिनांवावपुरादिपूचैः पुष्टिं त्रिजिह्वा नुपपादयन्तीम् ॥ ८ ॥
 संफुल्ल० ॥ ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे० पुष्टिदेवि ॥ ८ ॥
 इत्थं सारसपर्ययाद्य महिना यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगा स्नाद्विकलापि मोहनुखनो युष्मत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वगविद्वज्जगत्त दत्तं सर्वोश्च दिक्कन्यकाः ॥
 पूर्णांगा त्रिनिवृत्तिर्गफलदा पूर्णाहुतिं वीर्गेय ॥ ९ ॥
 इष्टप्रार्थनापुःसरं पूर्णाहुतिः । ९ ॥

इति दिक्कन्यकार्चनम् ॥

अथ तत्रैव मंडले दिक्पालकार्चनविधानम् ॥

एतत्सर्वजनीनजैनसवनप्रत्यहूविध्वंसनप्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातपूजांचितान् ॥
 उत्पन्न करिते.

८ 'पुष्टिभिति' हा श्लोकं म्हणून पुष्टिदेवतेची पूजा करावी. ही देवता जिनमातेच्या शरीरांत पुष्टि उत्पन्न करिते.

९ 'इत्थमिति' हा श्लोक म्हणून इष्टप्रार्थनापुरःसर पूर्णाहुति द्यावी.
 'एतत्सर्वेति' हा श्लोक लक्षण दिस्पालाची पूजा करण्याकरितां पूर्वविधि कराय हे दिस्पाल जिनपूजेलांत विघ्न दूर करितात. लक्षण यांचे पूजन करावे. या दिस्पालाची नाम या ग्रामणें—इंद्र, अग्नि, यम, राक्षस, वरुण,

स्वस्वातुच्छपरिच्छदनिहृदशमन्याप्रधृष्यामितान्दिक्पालाङ्गदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याव्हये ॥१॥

दिक्पालकसमुदायपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥

ओं विमलकलधौतखचितमणिमयाभरणभृपितैरावतच्छागरक्ताक्षक्षकरिमकरतुरगपुष्पकपुष्टांगशा-
कराकारवाहनारूढानाम् ॥ नितांतचारुचामीकरातिबालभास्कराजनपुंजतमस्तोमसुधाकरसुवर्णस्वर्णशं-
शांकसंकाशशरीरग्रभाभिरमाणाम् ॥ कुलिशजज्वलज्वालाजालप्रचंचंदंडमुद्राहिपात्रपादपद्मशक्तित्रिशू-
लाप्रतिहतप्रभावप्रहरणानाम् । कमनीयकामिनीकुलललामशचीस्वाहाछायानैऋतिवरुणानीवायुवेगीध-
नदेवीपार्वतीनाममहादेवीमुखांबुजदत्तदृष्टीनाम् ॥ पाकशामनपावककुतान्तकौणपपाशपाणिपवनपार्वती
शसखपार्वतीप्रियाभिधानलोकपालानाम् ॥ कूर्मगतासितांगसंक्षुशपद्मावतीप्रियफणीशंकठीरिवारूढपांडुर-
तनुकुंतकरोहिणीजीवितेश्वरसहितानाम् ॥ सकलसंपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिकमार्थ—
मावाहनादिपुरःसरसमुचितसपर्याक्रमं यथाक्रममुपकमामहे । आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापना-
य पंचममंडले पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

वायु, कुबेर, महादेव अशी आहेत. यांची वाहनं ऐरावत, मंडा, रेडा, असल, मगर (हत्तीच्या आकृतीचा) घोडा, पु-
ष्पत व पुष्ट वैल अशी आहेत. यांच्या शरीराचा रंग सोने, गालमर्थ, काजळ, अंधार, चंद्र, मोने, सोने, चंद्र या प्र-
माणे आहे यांची आयुधे — वज्र, अग्निज्वाला, दंड, मुद्गर, नागपाश, वृक्ष, शक्ति, त्रिशूल, अशी आहेत ही
आयु । अतिशय प्रभावशाली आहेत. यांच्या स्त्रियांची नावे. यथाक्रमे — शची, स्माहा, छाया, नैऋति, वरुणानी,
वायुनेत्री, धनदेवी, व पार्वती अशी होत. या सर्प परिभारामहित या त्रिमालकाना मी आवाहनदि पुरःसर बोला
प्रितो हे येउन जिनेश्वरपूजेतील भर्त विद्ये नाहीशी कोन. अंग मष्टा पांवता मडगमधे पुष्पाक्षतांचे क्षेपण करावे.

अथ प्रत्येकपूजा ।

देहप्रभाद्विगुणभूषणदिव्यदीप्तिवर्धितदिग्विवरमंतरितांतरायम् ॥
 वज्रायुधं निजवधूवदनावजनेत्रं व्याव्हानये नुतजिनेन्द्रमहे महेंद्रम् ॥
 ओं ह्रीं इंद्र आगच्छ २ संवौपट् इत्यादि ॥ इंद्राय स्वाहा इंद्राय इदमर्घ्यं ० ॥

शोणभ्रूस्रमश्रुकेशावकमरुणरुचं जाज्वलज्वालशक्तिं
 कुंडीं वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥
 स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनविघ्नेर्दीपधूपादिकारे ।
 सद्देवाधोपिसंस्थावृतमनलमलकारसारं यजेऽहम् ॥

ओं ह्रीं अमे ॥ २ ॥

भृंगांगासितभूरिभंगुरजटाजूटं शिखाहंवरो--
 द्विदंडोदुंबरं प्रचंडफणिभृत्सन्मंडनैर्मंडितम्
 छायातुच्छमुखेन्दुसच्छविकृतानंदं सकालच्छविं ॥

- १ 'देहप्रभेनि' हा श्लोक कण्ठून इंद्राचे आव्हान करून अर्घ्य अर्पण करावे.
 २ 'शोणभूरिति' हा श्लोक कण्ठून अग्नीचें आव्हान वचरे करावे. आणि त्याला अर्घ्य द्यावे. अग्नीच्या सुवया, दाढी, केश व डोळे हे पिंगट आहेत. याची देहकांति तामडी आहे. हा उजव्या हातांत कमंडलु व डाव्या हातांत अक्षमाला धारण करितो. याच्या गळ्यामध्ये यज्ञोपवीत आहे.
 ३ 'भृंगांगेति' हा श्लोक कण्ठून यमाचें आव्हान करून त्यास अर्घ्य द्यावे. याच्या मस्तकावर जटाजूट आहेत.

कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्याव्हये ॥
ओं नहीं यम ॥ ३ ॥

कटकमुकुटमुद्राहारकेयूरमुख्याभरणकिरणभारोद्भासिताशांतरालम् ॥
असितलसितकांतिं सुदराखं च रात्रिचरपरिवृतमेतं व्याव्हये नैऋतीशम् ॥
ओं नहीं नैऋत्य ॥ ४ ॥

मुक्ताफलायुज्ज्वलत्रिदुमानुम्यूनप्रभूताभरणाभिरामम् ।
भीमाहिपाशं वरुणान्यधीशं योगेत्र यादःपतिमाव्हयामि ॥
ओं नहीं वरुण ॥ ५ ॥

चलद्विपुलभूरुहं कलितविस्फुरद्भूषणं ॥ लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयक्षोत्करं ॥
जगत्त्रितयजीवनं विराचिताखिलार्थेतरं ॥ समीरणमिहाव्हये समदवायुवेगीयुतम् ॥
ओं नहीं पवन ॥ ६ ॥

सर्पाकृति भूषणानी हा सुंदर दिमतो.

४ 'कटकेति' हा श्लोक ऋणून नैऋत्याची पूजा करवी. यान्या अगावर रुडे, मुकुट, अंगळ्या, हार वगैरे अलंकार आहेत व त्याचा प्रकाश सर्वत्र पडतो. या दिक्पालाची कांति कृष्ण आहे.

५ 'मुक्ताफलेति' हा श्लोक ऋणून वरुणाची पूजा करावी. हा दिक्पाल मोत्याचे व पोवळ्याचे अलंकार घालतो. याच्या हातांत नागपाश आहेत. या जिनपूजेत मी याला बोलावतो.

६ 'चलदिति' हा श्लोक म्हणून पवनाची पूजा करवी. याचे वृक्ष हे शस्त्र आहे. याचा वर्ण सुंग्यासारखा आहे. हा त्रैलोक्याचें जीवन आहे. याच्या स्त्रीचें वायुवेगी असे नांव आहे.

निधनरहितमुक्ताभूषणप्रौढवेषं । धनमुखनिजेद्वीसन्मुखांभोजभृंगम् ॥
 धनदमिह धनद्वयं सेव्यमाव्हानयेऽह । निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्रहन्तम् ॥
 ओं ह्रीं कुबेर ॥ ७ ॥

कंकलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटार्धचंद्रप्रभा
 सांद्रीभूतसुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभासुरम् ॥
 भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णान्निश्रुयधुम् ।
 पार्वत्या धवमाव्हये गणवृतं दक्षाध्वरेऽध्वंसिनम् ॥
 ओं ह्रीं ईशान ॥ ८ ॥

रुद्रापरिगतरुणद्युमाणेर्विबभूवभृशंभन्मणि—
 प्रभापटलपाटलीकृतसितांगविभ्राजितम् ॥
 धृताकुशमनंकुशं सुगुणराज्ञापद्मायुतम् ॥

७ 'निधनेति' हा श्लोक म्हणून कुबेराची पूजा करावी. हा जिनपूजेमध्ये विघ्न करणाऱ्यांचा नाश करितो.
 ८ 'कंकलीति' हा श्लोक म्हणून ईशानाला अर्घ्य द्यावे. याच्या जटा अशोक वृक्षाच्या पानाप्रमाणे आहेत.
 याच्या सस्तकावर अर्धचंद्र आहे. सर्पभूषणे हा धारण करितो. याच्या तिमऱ्या डोळ्यातून अग्नीची ज्वाला निघते.
 याच्या हातात त्रिशूल आहे. याची पार्वती ही स्त्री आहे.

९ 'स्फटेति' हा श्लोक म्हणून धरणेन्द्राची पूजा करावी हा दिक्पाल नागदेवांनी युक्त आहे. याच्या फ-
 णावर मणि असल्यामुळे ते सुर्याप्रमाणे चकाकतात. याच्या हातांत अकुरु आहे व याची पत्नी पद्मा आहे. तिच्या

फणाधरगणावृतं फणिमहीद्रमाव्हानये ॥ ओं ह्रीं धरणेन्द्र ॥१॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां

कुमुदकुसुममालां रोहिणीदृष्टिमालाम् ॥

चिरसुरसि धरतं कुंदभासं संकुलं

कविबुतगुणरुद्रं चंद्रमाव्हानयेऽहम् ॥ ओं ह्रीं सोम ॥ १० ॥

दिक्पालकानिति समर्च्य यवान्विता ये

गोधूममुद्रचणकाढकशालिमाषाः ॥

तत्सप्तधान्यकृतमुष्टिभिरंबुकुंडे ।

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेव तेभ्यः ॥ ११ ॥

ओं ओं ओं ह्रीं इंद्राय स्वाहा । ओं ओं अमये स्वाहा । ओं ओं यमाय स्वाहा । ओं ओं

नैऋत्याय स्वाहा । ओं ओं वरुणाय स्वाहा । ओं ओं पवनाय स्वाहा । ओं ओं धनदाय स्वाहा ।

ओं ओं ईशानाय स्वाहा । ओं ओं धरणेन्द्राय स्वाहा ॥ ओं ओं सोमाय स्वाहा ॥ इत्याहुतयः ॥

हवांत कमल आहे.

(१०) 'जिनगुणेति' हा श्लोक ऋणून चंद्रांचे आव्हान वगैरे करावे. हा दिक्पाल आपल्या गळ्यांत जिनगुणांची माला

घालतो. मोत्यांची व कमलांची माला घालतो. याच्या हातांत माला आहे. कवि याच्या गुणांची प्रशंसा करितात.

(११) 'दिक्पालकानिति' हा श्लोक लणून या दश दिक्पालकांना सप्तधान्यांच्या मुठींनी जलहोमामध्ये सात सात

आहुती घाव्यात. सात धान्ये जव, गहू, मूग, हरभरे, तुरी, साली, व उडीद अशीं आहेत.

इत्थ सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
 सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो गुणमत्प्रसादादियम् ॥
 सर्वज्ञाध्वरविघ्नमावृत इतं सर्वेपि दिक्पालकाः ॥
 पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥ १२ ॥

इति दिक्पालकार्चनम् ॥

अथ द्वारपालानुक्कलनं ॥

सोमं जिनेन्द्राध्वरवार्धिसोमं यमं यमभीलमसज्जनानाम् ॥

निवारणोत्कं वरुणं विपत्तेर्यजामि वीरैकवर कुबेरम् ॥

सोमादिद्वारपालसांमुख्यविधानाय द्वारेषु पुष्पाश्रतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

ओं सर्वाभीष्टफलदाविशिष्टेष्टजिनेष्टियज्ज्याजकराष्ट्रचतुःसंघविघ्नविधातनाखंडितचंडि-

(१०) 'इत्थमिति' हा श्लोकं लघून् ईष्टप्रार्थना करून आहति द्याव्यात.

आतां द्वारपालानुक्कलनविधि ॥

(१) 'मोममिति' हा श्लोक लघून् पूर्वादि दिशाच्या द्वारपालांना अनुक्कल करून द्यावे. मोम, यम, वरुण, व कुबेर अशीं याचीं नावे आहेत जिनेश्वराऱ्य, पूजारूपी समुद्राला हा मोम चंद्रसारखा आहे. यम हा दुष्टांना यमासारखा आहे. वरुण हा मज्जन्यांचीं पंकटं दूर करितो. व कुबेर हा अतिशूर आहे या सर्वांची मी पूजा करितो असे लघून् द्वारवर पुष्पाश्रतविं देणें करणें.

'ओं सर्वाभीष्ट' हा मंत्र लघून् सोम, यम, वरुण, कुबेर या चार द्वारपालांचे आवाहन स्थापन वगैरे करावे. व

मांडबरकोदंडधरदंडायमानदंडकुंडलीशपाशप्रचंडगद्गामंडितमुजादंडपूजामंडलपूर्वादिद्वारपालनप्र-
युक्तद्वारपालकानाम् ॥ सकलसंपत्तंपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिकमार्थमावाहनादिपुरःसर समु-
चितसपर्याक्रिमं यथाक्रमं उपकमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय द्वारेषु पुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥ अथ पृथगिष्टिः ॥

प्राग्द्वारमस्या जिनयज्ञवेद्या रक्षतमेनं प्रयजामि सोमम् ॥

ओं च्हीं धनुर्धराय अर २ त्वर २ हूं सोम आगच्छ २ संवौषट् ।

ओं च्हीं सोमाय इदमर्घ्यम् ॥ १ ॥

यो दंडितारातिसमस्तदंडं दंडं धर्षेच्छंडसुरैः परीतः ॥

रक्षत्यपाच्यं जिनयज्ञवेद्या द्वारं तमेनं यममर्चयामि ॥ २ ॥

ओं च्हीं दंडधराय २ अर २ त्वर हूं यम आगच्छागच्छ २ संवौषट् ।

ओं च्हीं यमाय इदमर्घ्यम् ॥

हालाहलज्वालजटालभालाभिलाहिपाशं सुरवीरसैन्यम् ॥

हैं सूचित करण्यकारितां चार द्वारावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

१ 'कोदंडेति' हा श्लोक ळणून सोम द्वारपालाला पूर्वद्वारी अर्घ्य द्यावें. या द्वारपालनें आपल्या हातांत धनुष्य
धेतलेलें आहे.

२ 'यो दंडितारानिगिति' हा श्लोक ळणून यमाचें आवाहन वगैरे करावे. यमाच्या हातांत दंड आहे. हा
दक्षिण दिशेचा द्वापाल आहे.

३ 'हालाहलेति' हा श्लोक म्हणून वरुणाला आन्वहन वगैरे विधि करावा. याच्या हातांत पाश आहेत. व

अथ वेद्याः पूर्वोदिमहादिष्टु यक्षचतुष्टयार्चनम् ॥
 विजयं वैजयन्तं च जयंतमपराजितं
 यक्षं यक्ष्येत्र पूर्वोदिमहादिष्टु यथाक्रमम् ॥ १ ॥
 आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय वेद्याः पूर्वोदिमहादिष्टु
 पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

अथ प्रत्येकपूजा ।

मोहारिविजयोद्भूतत्रैलोक्यविजयं विभुम् ॥
 भजंतं विजयं यक्षं यक्ष्ये प्राग्दिग्धधूरम् ॥
 ओं ह्रस्वर्यं विं विजययक्ष बलिं गृहाण २ स्वाहा ॥ १ ॥
 भजंतं त्रिजगन्नाथं दशोच्चैर्वैजयं चिकम् ।
 वैजयन्तं यजे यक्षं अपाचीदिग्धधूरम् ॥ २ ॥

वेदीच्या पूर्वादि चार दिशेमध्ये चार यक्षांचे अर्चने करणें. त्याचा विधि याप्रमाणे:—
 ‘ विजयेति ’ हा श्लोक ळणून विजय, वैजयंत, जगंत व अपराजित या चार यक्षांची पूजा करण्याचें सूचन
 करण्याकरिता वेदीच्या पूर्वादिदिशात पुष्पक्षताक्षेपण करावें.

१ ‘ मोहारीति ’ हा श्लोक ळणून विजय यक्षाचें पूजन करून पूर्वे दिशेस बलि अर्पण करावा. मोहावर विजय
 मिळविणाऱ्या जिनेधराची हा उपायना करितो ळणून याचें विजय हें नांव योग्य आहे.

२ ‘ भजंतमिति ’ हा श्लोक ळणून दक्षिण दिशेचा ओभाराणि अग्ना वैजयंत यक्षाची पूजा करावी. हा यक्ष

ओं ह्रस्व्यूं वं वज्रयंत० ॥ २ ॥

जयंतं जितमहासि जयंतं जिनविद्विषः ॥

जयंतं प्रयजे यक्षं प्रतीचीदिग्बध्वरम् ॥ ३ ॥

ओं ह्रस्व्यूं जं जयत० ॥

आराधयन्तेमाराध्यं जगतामपराजितम् ॥

यजे उपराजितं यक्षं उदीचीदिग्बध्वरम् ॥ ४ ॥

ओं ह्रस्व्यूं अ अपराजित० ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥

सांगा स्तादिकलापि मोहमुखतो युग्मतप्रमादादियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविमाम्नत इतं दिग्वासियक्षश्वराः

मालाभिर्मितु, गन्ध वीर्यं जाकृति व्यास कटव्या अनेन अण पैजयंतोना अनेत् धामना जो अतिपति आने
अशा जिवाची आराधना करिजे

३ 'जयन्तिमिति' हा अनेक तपुन पतिमोदयान्ती लीला पति राजा जयत पताती एता करणो. जयने
पार्यं जितार्थी जनेत यजा जिताना स आराधन आने.

४ 'आराधयन्तमिति' हा शोक तपुन अपराजिता यथातो पूजा करीत. दृग्बध्वरान् जो आनेतव आने
अशा जितानी हा यक्ष आराधना करितो तपुन त्याम अपराजित यजनात.

पूर्णांगां विधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥ ५ ॥
इति विजयादियक्षानुकूलनविधानम् ॥

अथैशान्यां दिव्यनावृतार्चनम् ॥

मेरोरीशानभागे कुरुषु मणिमयस्योत्तरेषु स्थितस्य ॥

श्रीजञ्ज्वरुहस्य स्थितिजुपमनिशं पूर्वशास्त्रास्थसौधे ॥

शंख चक्रं च कुण्डिं दधतमुरुकैरक्षमाश्रयं च कृष्णं

पक्षीन्द्रारूढमस्या भवदिशि विधिनानावृत्तेन्द्रं यजामि ॥

ओं दशदिशाधिनाथं त्रैलोक्यदंडनायकं जञ्जूर्दीपाधिपतिं गरुडपृष्ठमारूढं स्निग्धभृङ्गांज-
नाभमक्षसूत्रकमंडलुव्यग्रहस्तं चतुर्भुजं शंखचक्रविधृतभुजादंडं यक्षिणीराहितं सपरिजनसपरिवारम-
नावृतं देवमाव्हानयामहे स्वाहा ॥ हे अनावृत आगच्छ २ संवौषट् ॥ अनावृताय स्वाहा । अ-

५ ' इत्यमिति ' हा श्लोकं लघून् यांना अर्थ यावें.

इति विजयादियक्षानुकूलनविधानम् ॥

' मेरोरिति ' हा श्लोकं म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून अनावृत यक्षाचें आव्हान वगैरे करावें. हा यक्ष जनु-
द्वीपांत मेरुपर्वताच्या ईशान्य दिशेला उत्तर कुरुमध्यं जंबु नांवाच्या वृक्षावर राहतो. या वृक्षाच्या पूर्वशाखेवरील
महालालामध्यं याचें निवास स्थान आहे. हा यक्ष आपल्या चार हातांत क्रमानें शंख, चक्र, कमंडलु, व अक्षमाला

नावृतपरिजनाय स्वाहा इत्यादि । इत्यनावृताचनम् ॥ १ ॥

अथ ब्रह्मेन्द्रोपरि देवर्षिसत्कारः ॥

जिनेन्द्रैराग्यविवर्धनोत्काश्वतुर्दशाभ्यर्हितपूर्वबोधाः ।

ये ब्रह्मलोकस्थितयो यज्ञे तांल्लोकान्तिकान्ब्रह्मसुरेश्वराग्रे ॥ १ ॥

ओं ह्रीं लौकांतिकदेवेभ्यः पुष्पांजलिं निर्वपामि स्वाहा ॥ इति ब्रह्मेन्द्रोपरि देवर्षिपुष्पांजलिः ॥

अथ अच्युतेन्द्रोपरि अहमिन्द्रसत्कारः ॥

इन्द्रोऽस्म्यहं नैव परोस्ति चेन्द्रो मदित्यमुद्भूतविकत्थनाढ्यान् ॥

यजेऽच्युतेन्द्रोपरि सौख्यसांद्राञ्जिनेन्द्रभक्तानहमिन्द्रदेवान् ॥

ओं ह्रीं अहमिन्द्रदेवेभ्यः पुष्पांजलिं निर्वपामि स्वाहा । इत्यच्युतेन्द्रोपरि अहमिन्द्रपुष्पांजलिः ॥ १ ॥

धारण करितो, हा गरुडावर आलढ झाला आहे. जेवुश्वर ग्त्नमय आहे,

ब्रम्हेन्द्रावर देवर्षींचा सत्कार करावा.

‘जिनेन्द्रेति’ हा श्लोक म्हणून ब्रम्हेन्द्रावर लौकांतिक देवाकारितां पुष्पांजलिक्षेपण करायी. लौकांतिक देव हे तीर्थकरांचे वैराग्य वाढवितो. यांना चौदापूमींचे ज्ञान अमते. हे ब्रम्हसर्गाच्या शेवटच्या पटलांत असतात.

अच्युतेन्द्रावर अहमिन्द्राचा सत्कार

‘इन्द्रोऽस्यहमिति’ हा श्लोक म्हणून अच्युतेन्द्रावर अहमिन्द्राकृतिं पुष्पांजलिक्षेपण करावी. श्रीच इंद्र आहे दुसरा कोणी इंद्र नाही असे गाना वाटत. यांना विष्णुलसौख्यांची प्राप्ति झालेली अमते. हे जिनेन्द्राचे परमभक्त असतात. नवग्रहेयक, नव अनुदिश व पंचानुर या ठिकाणी राहणाऱ्या देवांना अहमिन्द्र म्हणतात.

अथ पृथ्वीमंडले मंगलाष्टकस्थापनम् ॥
 श्वेतच्छत्राब्दौ ध्वजं चामरे द्वे । मंत्रैर्वेद्यां तोरणं तालवृंतम् ॥
 नंचावर्तं दीपमष्टासु दिक्षु । न्यस्याम्याप्तुं मंगलं मंगलानि ॥
 ओं श्वेतच्छत्रश्रियै स्वाहा । ओ अद्विश्रियै स्वाहा । ओ ध्वजश्रियै स्वाहा ।
 ओ चामराश्रियै स्वाहा ॥ ओ तोरणाश्रियै स्वाहा । ओ तालवृंताश्रियै स्वाहा ।
 ओ नंचावर्ताश्रियै स्वाहा । ओ दीपश्रियै स्वाहा ।

इति मंगलाष्टकस्थापनम् ॥

अथ तत्रैवायुधाष्टकस्थापनम् ॥

उत्तंगमच्चद्विरदेन्द्ररूढा रूढोग्रवज्रायुधमुद्वहन्ती ॥
 ऐन्द्री वसन्तिद्रदिशीह वेद्यां हेमप्रभा विम्रविघातनाय ॥ १ ॥

ओं इंद्राण्यै स्वाहा ॥

या वैष्णवी विष्णुरथांगयाना जिष्णोर्जिनेशः सवने सुनीला ॥
 प्रत्यर्थिचक्रप्रतिघातचक्रं धृत्वेयमास्तां दिशि सा यमस्य ॥ २ ॥

ओं वैष्णव्यै स्वाहा ॥

‘ श्वेतच्छत्रेति ’ हा श्लोक व मंत्र क्षणम् पृथ्वीमंडलांत आठ मंगलाची स्थापना करावी. आठ मंगलपदार्थे
 याप्रमाणे—१ श्वेतच्छत्र २ दर्पण ३ ध्वज ४ चामर ५ तोरणमाला ६ पसा ७ नंचावर्त ८ दीप.

कौमारिका कोमलविदुमामा शिखीन्ध्याना धृतमंडलाग्रा ॥
मचंडमूर्तिर्वसतात्प्रतीच्यां वेद्यां जिनेन्द्राध्वरविघ्नशान्त्यै ॥ ३ ॥
ओं कौमार्यै स्वाहा ॥

वाराहिका वन्यवराह्याना इयामप्रभा भीकरसरीरपाणिः ॥
अत्रोत्तरस्थां दिशि वेदिकायामास्तां समस्ताध्वरविघ्नशान्त्यै ॥ ४ ॥
ओं वाराहिकायै स्वाहा ॥

प्रह्मप्रभांगा श्रितपद्मयाना विद्वेपिमंत्रासकमुद्गगन्ता ॥
ब्रह्माणिसंज्ञा जिनयज्ञवेद्यां हुताशनानां समलंकरेणु ॥ ५ ॥
ओं ब्रह्माण्यै स्वाहा ॥

श्वेतच्छटाभौदुरुवाहनस्था । लक्ष्मीर्गदालक्षितशस्तहस्ता ॥
विघ्नापनोदाय दिशीह वेद्याः प्रवर्तना दक्षिणपश्चिमाग्राम् ॥ ६ ॥
ओं लक्ष्म्यै स्वाहा ॥ ६ ॥

चामुंडिका प्रेतगता समध्यमार्तदशीसिर्धतदंडशक्तिः ।
प्रत्नूदशान्त्यै दिशि वेदिकायाः प्रवर्तनामुत्तरपश्चिमायाः ॥७॥

याच घृणीर्मंडलामभ्य श्रीजिनेश्वराच्या पूजेमध्ये विघ्न उपस्थित होऊं नये म्हणून आठ आयुधाची स्थापना करावी.
आयुधांची नां याप्रमाणे—वज्र, चक्र, तारार, नाग, गृधर, गदा, दंड, भिंडिमाल. ही आयुधे क्रमाने इंद्राणी
वेण्णी, कोमारी, वाराही, ब्रह्मणी, लक्ष्मी, चामुंडा व रुद्राणी त्या देवी धारण करितात. वेदीच्या आठ दिशांना या

ओं चामुञ्च्यै स्वाहा ॥

उच्चंडशास्त्रगते धृतभिडिमाले रुद्राणि रुद्रामलचंद्रकान्ते ॥
पूर्वोत्तरस्यां दिशि तिष्ठ वेद्या विद्यानिधेरध्वरविघ्नशान्त्यै ॥८॥

ओं रुद्राण्यै स्वाहा ।

इत्यायुधाटकस्थापनम् ॥

अथ वेद्याः पूर्वोदिदिष्ठु पताकाटकस्थापनम् ॥

पीतप्रभावहया देवी पीतवर्णमिदं ध्वजं ॥

धृत्वा जयाय श्रिवेद्यां पूर्वस्यां दिशि तिष्ठतु ॥ १ ॥

ओं प्रभावत्य स्वाहा ।

पद्माख्यदेवी पद्माभा पद्मवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रिवेद्यामाग्नेयां दिशि तिष्ठतु ॥ २ ॥

ओं पद्मायै स्वाहा ॥

सा मेघमालिनी कृष्णा कृष्णवर्णमिदं ध्वजम् ॥

क्रमानं उभया रात्रतत या देवीची वाहने याग्रमाणे -- ऐरावतहत्ती, गरुड, मोर, रानडुकर, कमल, उंदीर, गक्षस व रेडा, या देवीचा वर्ण सोने, निळा रंग, पोवळे, काळा रंग, कमल, हंस, सूर्य, चंद्र याग्रमाणे आहे. 'उत्तुंगेति' इत्यादि आठ श्लोक हणून या आठ आयुधांची स्थापना करावी.

वेदीच्या पूर्वोदिदिशामध्यें आठ पताका स्थापन कराव्यात. या ध्वजांचा रंग पिवळा, पांढरा, काळा हिरवा,

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामपाच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ३ ॥

ओं मेघमालिन्यै स्वाहा ॥

हरिन्मनोहरादेवी हरिद्वर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां नैऋत्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ४ ॥

ओं मनोहरायै स्वाहा ॥

श्वेताभा चंद्रमालेयं श्वेतवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां प्रतीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ५ ॥

ओं चंद्रमालायै स्वाहा ॥

नीलाभा सुप्रभा देवी नीलवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यां वायव्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ६ ॥

ओं सुप्रभायै स्वाहा ॥

श्यामप्रभा जयादेवी श्यामवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामुदीच्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ७ ॥

ओं जयायै स्वाहा ॥

पांडरा, निळा, काळा, पचरंगी असे आहेत. ज्या देवता हे धज हातांत वरलेले आहेत त्यांचे ही वर्ण ध्वजांच्या वर्णप्रमाणेच आहेत देवीची नावे क्रमाने प्रभावती, पद्मा, मधमाला, मनोहरा, चंद्रमाला, सुप्रभा, जया, न विजया अशी आहेत.

विजया पंचवर्णाभा पंचवर्णमिदं ध्वजम् ॥

धृत्वा जयाय श्रीवेद्यामैशान्यां दिशि तिष्ठतु ॥ ८ ॥

ओं विजयायै ॥

अथ वेद्याः पूर्वादिदिक्षु कलशाष्टकस्थापनम् ॥

तीर्थाम्बुपूर्णशरणोत्तममंगलार्थसंकल्पनाष्टसमलंकृतशुभ्रकुंभान् ॥

वेद्यष्टदिक्षु विनिवेज्य संपंचवर्णसूत्रेण तांस्त्रिगुणमेव वृणोमि सिद्ध्यै ॥

ओं इति कलशाष्टकस्थापनम् ॥

अथ वेद्या दिक्षु बाणचतुष्टयस्थापनम् ॥

बाणैश्चतुर्भिर्निश्चितैर्जयाय सिद्ध्यर्थपुजैश्च निजेष्टसिद्ध्यै ॥

सन्तानवृद्ध्यै च यवारकैः श्रीवेद्याश्च कोणान्पारिभूयामि ॥

बाणचतुष्टयादिस्थापनाय वेदीकोणेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

वेदीच्या पूर्वादि आठ दिशामध्यं आठ कलश स्थापावेत. हे कलश नीर्जलानं भरलेले असावेत. शरण, उत्तम व मगल अशा पंचपरमेष्टि व धर्म वाचा संकल्प करामा. या आठ कलशाच्या मधोमती पाचरंगी मृत तीर्णेच्या गुंडाळावे.

या प्रमाणे कलशाष्टकस्थापन विधि आहे.

वेदीच्या चार दिशांना बाण, पांढऱ्या मोहऱ्यांचे पुंज व गवारु हे पदार्थ स्थापन करावेत.

(१) ' बाणैरिति ' हा श्लोक लघून या पदार्थांना पुष्पाक्षता दाखवाना

जय जय जिनधीर प्राप्तजनमाब्धिपार । प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थोवतार ॥
प्रहतहतकमार प्रोद्गतानंदपूर । प्रहसितशतसूर प्रकृष्टांशुभार ॥ २ ॥
जय जय जिनमित्र ध्वांतविध्वंसमित्र । स्वतिशयगुणगात्र ज्ञानविस्फूर्तिपात्र ॥
परमपदपवित्र प्रोच्छसद्देवयात्र । प्रवरशरण चात्र प्राणिनामप्यमुत्र ॥ ३ ॥
जय जय जिनजैत्र क्षमात्रयारामचैत्र । त्रिदशविधृतवेत्र श्रेतचित्रातपत्र ॥
निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसुत्र । स्वदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥
जय जय जिनतात त्रातगत्यंतपूत । स्थिरतरसुखदात कर्मसंधातघात ॥
कुमतजरुदवात ज्ञेयजानप्रमात । प्रवचनरथसूत रुद्यानदेवाभिन्नूत ॥ ५ ॥
जय जय जिनचंद्र छिन्नदुर्मोहतंद्र । प्रणतनरसुरेद्र स्वात्मलक्ष्मीन्मुनींद्र ॥
स्वतिशय णरुंद्र प्रीणितप्राणिमंद्र । प्रवचनसारिदिन्द्र स्फीतभासांद्रचंद्र ॥ ६ ॥
जय जय जिनसेव्य त्रातसुप्रीतभव्य । त्रिभुवनमहितव्य स्वासिसंभावितव्य ॥
वरद नमसितव्य प्रत्यह कीर्तितव्य । स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥ ७ ॥

याप्रमाणं पूर्वोक्त विधि झाल्यानंतर श्रीजिनेश्वराची स्तुति करावी. स्तुतीचा सारांश) — हे जिनराज आपला सदा धिजय होवो. आपण मोहराजाचा नाश केला आहे. मदनाला जिंकिले आहे व आपणास इंद्र नमस्कार करितात. आपली स्तुति करण्यास नागराजही असमर्थ आहे. जिनेश्वरा ? आपण अनंत सद्गुणांनी ओभत आहां. हे जिनेशा आपला नेहमी निजय होवो. हे जिनेशा ? आपण संसारसमुद्र तरून गेले आहांत. आपले ऐश्वर्य सर्व जगत्यासिद्ध आहे आपण जैनधर्माचे संस्थापक आहात. आपण आनदाचे पूर आहात. व आपल्या कांतीने आपण सेरुडो सर्वांच्या

जय जय जिननाथ ज्ञातसंपत्सनाथ । प्रतिहतरतिनाथ प्राप्तमोहापनाथ ॥
नतसुरनरनाथ श्रीद लोकाधिनाथ । श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूत्राणनाथ ॥ ८ ॥
नमदनिभिषखंडं खंडितानंगकांडं । हसितलसिततुंडं ध्यानधीराग्निकुंडम् ॥
सुगुणमणिकरंडं जन्मवाच्छीं तरंडं । विनमितचिद्रखंडं श्रायसानंदपिंडम् ॥ ९ ॥
इत्यानंदस्तवनेन वेद्याखिवारप्रदक्षिणं कृत्वा पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥

विभूष्य सदधुपघटैः सुधूपैर्विभूषणाल्यांश्चतुरोष्ट वार्थान् ॥
वेद्यावृतान्मंत्रमनादिसिद्धं शुभ्रैः प्रसूनैरथ जापयामि ॥

ओं नमो अरिहंताणं ॥ चचारिमंगलं चचारि लोगुत्तमा । चचारि सरणं पव्वज्जामि ॥

कांतीला तुच्छ केलें आहे. आपण चौतीस अतिशयांनी युक्त आहात. आपल्या ठिकाणीं ज्ञानाचा पूर्ण विकास झाला आहे. आपण इहलोकीं व परलोकीं ही शरण आलेल्या प्राण्यांचें रक्षण करिता. आपण कर्मसमूहाचा नाश केला आहे. कुमतरूपी मेघांचा नाश करण्यास आपण वायुप्रमाणें आहांत. शास्त्ररूपी रथाचे आपण सूत्र आहांत. त्रैलोक्यांत आपण सर्व जनपूज्य आहांत. आम्ही आपली दररोज आठवण केली पाहिजे. आपली सेवा केली पाहिजे आपणास नमस्कार केला पाहिजे ह्मणजे आम्हाला मोक्ष मिळेल. आपण अनंतगुणमण्यांना करंड्यासारखे आहांत संसार समुद्रांत आपण नोवेसारखे आहांत. आपण आनंदपिंड आहांत. इत्यादि स्तुति करून वेदीला तीन वेळा प्रदक्षिणा द्याव्यात. व पंचांग नमस्कार करावा.

‘विभूष्येति’ हा श्लोक ह्मणून वेदीच्या समोवती धूपघट स्थापन करावेत. व अनादि सिद्धमंत्राचा ‘नमो अरिहंताणं, चचारि मंगलं’ वगैरेचा जप करण्यासाठीं चार अथवा आठ सभ्य आर्यांना नियुक्त करावें. जपासाठीं पांढऱ्या फुलांचा उपयोग करावा.

हौं शान्तिं-कुरु २ स्वाहा । अनादिसिद्धसंलग्नः ॥ इति वेदीभूषणपुरःसरजप्टुविनियोजनम् ॥

इत्थं यस्तु समस्तशस्तादिविजस्तोमस्य तत्संवृत-

त्रैलोक्यार्चितपादपद्मयुगलश्रीमज्जिनानामपि ॥

भक्त्यासाधनमातनोति विधिना द्रव्यादिशुद्ध्यन्वितः ॥

सोयं धर्मरथस्य नेमिरहन्भुत्वैति सिद्धिश्रियम् ॥

इत्यर्हत्यतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि यागमंडलविधानाथो नाम
सप्तमः परिच्छेदः ॥ ७ ॥

‘इत्थमित्यादि’ यात्रमाणे द्रव्य, क्षेत्र, काल, वगैरे शुद्धिनी युक्त असलेला जो पूजक भक्तीने सर्वदेवसमूहार्चने व यांनी वेष्टिलेल्या आणि त्रैलोक्य वंश ज्यांचे पाय आहेत अशा श्रीजिनेश्वराचे आराधन करितो तो धर्म-रथाची धाव होतो अर्थात् तीर्थंकर पदवीस प्राप्त होतो व मोक्षलक्ष्मीची प्राप्ति करून घेतो ।

या ग्रमाणे नेमिचंद्रविरचित प्रतिष्ठासारसंग्रह अथवा प्रतिष्ठातिलक ग्रंथांतिल यागमंडलाच्या विधीचे वर्णन करणारा सातवा परिच्छेद समाप्त झाला. ॥

अथ अष्टमः परिच्छेदः ।

अथ गर्भावतरणकल्याणम् ।

अर्थाङ्कुरार्पणदिनात् पृष्ठे तु दिवसे निशि ॥

गर्भावतारकल्याणं विद्धीत यथाविधि ॥ १ ॥

तत्रादौ पूजकाचार्यकुंजरेण विधीयते ॥

पुरस्तान्नविषस्य प्रतिष्ठेयनिरूपणम् ॥ २ ॥

सकलीकरणं कार्यं हस्तशुद्ध्यादिपूर्वकम् ॥

मूलवेदीपुरोदेशे कल्पिते पुष्पमंडिते ॥ ३ ॥

संकल्पपूर्वकं पुष्पांजलिस्तद्भूमिशोधनम् ॥

१ अङ्कुरार्पणाच्या दिवसापासून सहाव्या दिवशीं रात्री प्रतिष्ठाशास्त्रोक्तविधिला अनुसरून गर्भावतारकल्याण-
विधि करावा.

२ हा विधि करण्याच्या प्रारंभीं प्रतिष्ठाचार्यानीं ज्या त्रिवाची प्रतिष्ठा करावयाची असेल त्याची मा-
हिती द्यावी.

३-५ तदनंतर हात पाय वगैरे अवयवांची शुद्धि करून सकलीकरण विधि करावा. मूलवेदीच्या पुढें जो पुष्प-
मंडप रचिलेला अमतो त्यामध्ये मङ्गल्पपूर्वक पुष्पांजली समर्पण करावी. तदनंतर वायु, मेघ, व अग्नि या देवांकडून

वायुमेघाग्निभिर्देवैर्भन्यासोर्चना क्षितेः ॥ ४ ॥

गंधांबुसेकः पुष्पोपहारः पीठनिवेशनम् ।

तद्भद्रपीठं निःशेषजिनमातृसमर्चनम् ॥ ५ ॥

तत्पीठस्थमहापात्रे विवक्षितजिनप्रभोः ॥

मातुरावाहनादिः स्यात्कौबेरं रत्नवर्षणम् ॥ ६ ॥

भोगोपभोगद्रव्योपनयन धनेदेन वै ॥

ततः प्राक्कटिते पद्माकरे साष्टदलांबुजे ॥ ७ ॥

कर्णिकायां जिनस्येष्टिः श्रयादीनां तद्दलाष्टके ॥

तत्र सर्वौषधीवारिपूर्णकुंभनिवेशनम् ॥ ८ ॥

श्रयादिसंकल्पनेनाष्टकन्यानां विनिवेशनम् ॥

भूमिशोधन हा विधि करावा; दर्भस्थापना करावी आणि भूमिचे पूजन करावें. तिच्यावर गंधजल गिंपडावें, पुष्पे अर्पण करावीत व तेथे पीठस्थापन करावे. त्या उत्तम पीठावर संपूर्ण जिनमातांचे पूजन करावे.

६-९ पीठावरील महापात्रामध्ये ज्या जिनेश्वराचा गर्भकल्याणविधि करामयाचा असेल त्याच्या मातेचें आ आब्हान, स्थापन हा विधि करावा. व कुमारांनं केलेली रत्नद्युष्टि ती दाखवावी. कुमारांनं भोगोपमोगाचे पदार्थ मातेसाठीं आणिले आहेत हें दाखवावें. तदनंतर पूर्वीच निर्माण केलेल्या कमलसमूहांत आठ पाकळ्यांच्या प्रथम कमलांतील कर्णेकामध्ये क्रमाने श्री च्ही वगैरे आठ देवींची पूजा करावी. या आठ पाकळ्यामध्ये सर्वोपधिज लानें भरलेले आठ कुंभ स्थापवत व त्यामध्ये श्री च्ही वगैरे आठ देवतांचा संकल्प करावा व त्यांची स्थापना

गर्भशोधनमंबायाः श्रयादिभिस्तदुपासनम् ॥ ९ ॥

फलवत्षोडशस्वप्नस्थापनं मातुरानने ॥

प्रवेशनस्य संकल्पादुचिताकारतः प्रभोः ॥ १० ॥

जलाधिवासनं सर्वबिंबानां तु तथोचितम् ॥

तदर्चनं च दिक्पालपूजा यवनिकार्पणम् ॥ ११ ॥

धामसंप्रोक्षणं होमः शान्तिशुध्यभिधानकः ॥

भूमिशुध्यादिकं गर्भगृहे पीठनिवेशनम् ॥ १२ ॥

सर्वौषधीपंचमृद्धिः पीठाग्रस्य विलेपनम् ॥

पंचतीर्थान्बुभिस्तस्य क्षालन विशदाक्षतैः ॥ १३ ॥

अष्टच्छदाब्जरचना तन्मध्ये त्रिनिवेशनम् ॥

जलाधिवासितार्चायास्ततो गर्भाभिवर्द्धनम् ॥ १४ ॥

करावी, तदनंतर जिनमातेचा गर्भशोधनविधि लग्ना न श्री आदि देवता तितो उपायना करितात हा विधि कराना.
१०-११ मातेला पडलेल्या गोळा स्वर्माची स्थापना करावी. व मातेच्या मुतामध्ये भगवतांनी शुभ्रहत्तीचे स्वरूप धारण करून प्रवेश केला आहे असा मंजल्प कराना. भगवान गर्भ त आले आहेत असे दाखविण्याकरितां सर्वनिनांची यथोचित जलाधिवामन ही क्रिया करानी. व त्रिचांचे अष्टद्रव्यानी पूजन करी. दिक्पालाचा पूजन करून त्या वेदीच्या समोवती वखांचे वेष्टन करावे.

१२-१५ तदनंतर धामसंप्रोक्षणाविधि करावा व शान्तिशुद्धि ११ होत लग्ना. त्यावेळी भूषिशुद्धि वगैरे करून गर्भ-गृहांत पीठस्थापन करावे. सर्वोपधि व पांच प्रकारच्या मातीनी पीठात अग्रभाग चर्चावा. पांच प्रकारच्या

सांगसर्गक्रमारोपाहर्मशय्याविधिर्विभोः ॥
 क्षरैर्लघ्वभिषेकोऽथ गव्यैरष्टविधार्चनम् ॥ १५ ॥
 ब्रह्मांतरावृत्तिर्दिक्षु दिक्पालानां समर्चनम् ॥
 बालुकास्थंडिले हस्तव्यासायामेगुलोच्छ्रये ॥ १६ ॥
 दमैर्होमो यवनिकादीपद्वयनिवेशनम् ॥
 इष्टिः स्तुतिर्जिनांबायास्तदग्रे शक्रनर्तनम् ॥ १७ ॥
 जिनतातस्य गमनाप्रच्छन्नं स्तुतिपूर्वकम् ॥
 गर्भोवतारकल्याणक्रियाशान्तिबलिस्तथा ॥ १८ ॥
 इष्टार्थप्रार्थना चेति तत्कल्याणक्रियाक्रमः ॥

तीर्थजलांनी त्याला धुवावे. तदनंतर त्या पीठावर स्वच्छ अशा तांदुळांनी आठ पाकळ्यांचे कमळ काढावे. व त्यावर जिनप्रतिमा बसवावी. तदनंतर मातेचा गर्भ वाढत आहे असे दाखवावे. सर्व अवयवांची रचना होत आहे व गर्भ शरीरामध्ये भगवंत निजलेले आहेत हा विधि करावा. तदनंतर गाईच्या दुधाने अभिषेक करून अष्टद्वयांनी त्याचे पूजन करावे.

१६-१९ पूर्ववत्त काढून दुसऱ्या वक्षांचे आच्छादन घालावे. दिक्पाळांचे पूजन करावे. तदनंतर वाळूचे एक हाताच्या व्यासाचे व एक अंगुळ उंचीचे असं स्फंडिल-उंचवटा बसवावे. तेथे दर्भानी होम करावा. दोन दीप तेथे स्थापावेत. व पुढे पडदा साडवा. मग जिनमातेचे पूजन व स्तुति करून जिनमातेच्या पुढे इंद्राचे नर्तन हा विधि दाखवावा. जिनेश्वराच्या पित्याची परवानगी घेऊन जाण्याविषयी विचाराने.

तत्तत्क्रियाविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥ १९ ॥

तद्यथा:—

पूर्वं प्रतिष्ठाविधितो विविक्ते देशे प्रतिष्ठेयमिदं सुरभ्याम् ॥

संप्राप्तिहार्यां समुखप्रचारां अर्चां पुरोधाय निरूपयामि ॥ २० ॥

शुद्धात्मानुभवैकतानमनसोऽशुद्धोपयोगान्न ये ॥

मत्त्वानतचतुष्टयात्मकजिनं ये स्थापनान्यासतः ॥

अर्चां प्राचर्य शुभोपयोगनिरताः पुण्यं तु सचिन्वते ॥

तेभ्योर्हृत्परमागमोक्तमहिमा विंबे मया स्थाप्यते ॥ २१ ॥

त्याची स्तुति करून तदनंतर गर्भोदतारकल्याण क्रियेचा आतिथालि कराना. इष्टप्रार्थना करावी. अशा रीतीचा हा गर्भोदतार कल्याणाचा विधि आहे. या गर्भोदतारकल्याणाच्या क्रियाची माहिती त्या त्या क्रिया करितांना सांगतो.

२१-२१ प्रतिष्ठाविधि करण्याच्या पूर्वी प्रतिष्ठाचार्यांनी प्रतिमेचें परीक्षण करणें, प्रतिमा आठ प्राप्तिहार्यांनी युक्त अमावी व ती सुराणे रथात पालखांत बसऊन तिचा निहार करविता येईल अशी असानी. प्रतिष्ठाशास्त्रांत प्रतिमेची जीं लक्षणे सांगितली आहेत त्या लक्षणांनी ती युक्त अमावी. शुद्धात्म्याच्या अनुभवाभ्यं जे गहन गेले आहेत व अशुद्धोपयोगापासून जे दूर झाले आहेत ते जिनविद्यामध्ये अनंततचतुष्टय धारक अशा जिनाची स्थापना करितात. अशा जिनविद्याचे शुभोपयोगामध्ये लीन असलेले पुरुष पूजन करून पुण्यसंचय करितात. यास्तव त्यांच्यासाठी परमागमामध्ये जो जिनेश्वराचा महिमा सांगितला आहे त्याची मी स्थापना करितो.

अथ सकलीकरणम् ॥

हस्तशुद्धिं विधायदौ शुचीकरणमन्यतः
सकलीकरण सांग करिष्ये प्रकृतोचितम् ॥

अत्रादावनेन मंत्रेण स्वहस्तौ पवित्रयेत् ॥

ओं णमो अरहंताणं णमो केवल्लिणे सुअंगदेवि पसत्यहत्थे हूं फट् स्वाहा ॥ हस्तद्वयपवि-
त्रीकरणमंत्रः ॥ ततः सुरभिमुद्रां धृत्वा इमां शुचिविधां ससवारान्यसेत् ॥

णमो अरहंताणं । णमो सिद्धाणं । णमो आगासगामीणं । णमो विज्जाहराणं । णमो सन्वोसहिप-
त्ताणं । णमो सयंबुद्धाणं । णमो केवल्लिणे स्वाहा ॥ इमां च । ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापात्मक्ष-
यंकरि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वलिते सरस्वति मम पापं हन २ क्षां क्षूं क्षे क्षीरघवले अमृतसंभवे
वं २ हूं स्वाहा ॥ शुचीकरणमंत्रौ ॥ ततः सकलीं कुर्यात् ॥ ओं अं नमः हृदये ॥ ओं सिं स्वाहा
शिरसि ॥ ओं आं वषट् शिखायां ॥ ओं उं धे २ कवचं ॥ ओं सां हूं फट् स्वाहा अस्त्रं ॥ ओं न्हौ

सकलीकरण विधि

‘हस्तशुद्धिं’ ह। श्लोक व मंत्रं त्रयणूत प्रथमतः आपले दोन हात शुद्ध करावेत, तदनंतर सुरभिमुद्रा करून
ओं णमो अरहंताणं वगैरे हा शुचिविधेचा मंत्र सातवेळां सुरभिमुद्रेत स्थापन करावा.

‘णमो अरहंताणं’ वगैरे व ‘ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि’ वगैरे असे दोन मंत्र शुचिकरणाचे आहेत. यानं-
तर सकलीकरण विधि कराना. ‘ओं अं नमः हृदये’ हा मंत्र त्रयणूत हृदयन्यास कराना. याचप्रमाणे ओं स्वाहा
ललाटे । इत्यादि मंत्र त्रयणूत क्रमाने मस्ताच्या दक्षिण बाजू, वाम बाजू, पश्चिम बाजू या ठिकाणी न्यास कराना.

वपट् नयनयोः ॥ पुनश्च ॥ ओं चर्हा णमो अरुहताणं स्वाहा ह्रुदे ॥ ओं णमो रिद्धाणं स्वाहा ल-
लाटे । ओं चर्हा णमो आङ्गियाणं स्वाहा शिरोदक्षिणे ॥ ओं इहो णमो उज्जयायाणं स्वाहा पश्चिमे ॥
ओं चर्हा णमो लोए सर्वसाहूणं स्वाहा वामे ॥ पुनस्तान्नेयं प्रदानि-ललाटे मूर्ध्नि दक्षिणे पश्चिमे
वामे चेति न्यसेत ॥

इति सकलीकर्णनेत्रः ॥ ततः ॥

ओं उसहाइ जिणं पणमामि सया । अलो विरजो वत्कप्पतरू ॥

सअ कामहुहा मम रक्ख मया पुरुविज्जुण्ही पुरुविज्जुण्ही ॥ २ ॥

अहेव य अहसया अहुमहस्सा य अहुकोर्डीओ ॥

रक्खंतु मे सरीर देवासुरपणमिया मिद्धा ॥ ३ ॥

अनेन स्वस्यांगप्रत्यंगपरमर्शः कार्यः ॥ ३ ॥ ततः ॥ ओं धणु २ महाधणु २ स्वाहा ॥ इमां धनु-
विद्यां वामकरांगुलिपर्वसु विन्यस्य प्रतिमात्रे वामपानांगुष्ठेन रत्नेकाग्रं पुंखं शर धनुरालिख्य वामपादे-
नाकम्य कायोत्सर्गेण स्थितः सन् ॥ ओं णमो अरुहताणं । णमो सिद्धाणं । णमो

पुनः हाच ग्रन्थार मंत्रं त्वणन करावा. अर्गात् हा ग्रन्थार दोन वेळा करावा. तदनन्तर 'ओं उमहाइ' हा मंत्र न
'अहेव' मंत्र त्वणन स्वतःच्या मंत्र अग व ग्रसमाना स्पर्श कगना या मंत्राचा आभ्यासः—मी कृपयादि जिने
गरास नमस्कार करितो. हे जिनेश्वर निर्मल, पापारहित, व कल्पतरूप्रमाणे आहेत हे जिनेश माझे रक्षण करोत.
आठ कोटि, आठ हजार, आठशें, आठ सिद्ध ज्यांना देवदेव्य वगैरे नमन रुमितात माझे शरीर रक्षण करोत.
तदनन्तर 'ओं धणु २ महाधणु २ स्वाहा' हा मंत्र त्वणन उजव्या पायाच्या अंगुष्ठाने रत्नेकाग्राने सहित अशा

आइरियाणं ॥ णमो उवज्झायाणं । णमो लोए सव्वसाहूणं ॥

छब्भेइ जलज्जलणं चित्तित्तमंतेण पंचणमकारो ॥

अरिमारिचोरगउलघोरुवसगं विणासेइ ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः विणासेह स्वाहा । इदं सप्तवारान्ह्रुद्युचार्य अष्टोत्तरशतं धनुर्विद्या-
माधर्तयेत् ॥

इति सकलीकरणविधानम् ॥

अथ मूलवेद्याः पूर्वस्यां दिशि भूमिशोधनविधानम् ॥

ओ भूर्भुवःस्वर्गधिराजति रीटकोटिरत्नप्रभापटलपाटालितांघ्रियुग्मम् ॥

नत्वा जिनेन्द्रमथ तत्प्रतिमाप्रतिष्ठाप्रस्तावनाय कुसुमंजलिमुत्क्षिपामि ॥

ओं ह्रीं क्षीं भूः स्वाहा इति पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

पूर्ववद्भूमिशोधनविधानं दर्भन्यासविधानं भूम्यर्चनविधानं च विदध्यात् ॥

श्रीमूलवेदीपुरतः प्रयुक्ते दीप्रप्रदीपे प्रसरत्सुधूपे ॥

अग्रभागाने युक्त असलेला बाण व धनुष्य लिहून उजव्या पायाने आक्रमण करून कार्यात्सर्ग धारण करावा. ' णमो अहिरताणं ' हा पूर्ण मंत्र हृदयात सातवेळा उच्चारून १०८ वेळा धनुर्विद्या हाणावी. याप्रमाणे सकली-
करणाचा विधि आहे, तदनंतर मूलवेदीच्या पूर्वदिशेला भूमिशोधनविधि करावा.

१ ' ॐ भूर्भुव ' हा श्लोक व ' ओं ह्रीं श्री ' हा मंत्र हाणून पुष्पाजलि क्षेपण करावी. या प्रमाणे भूमिशोधन-
विधि करून दर्भन्यास विधि व भूमिपूजन विधि ही करावा.

सत्पुष्पनिष्पादितमंडपे क्षमा विशोध्य सिंचामि च गंधवाग्भिः ॥
पुण्याहमंत्रेण गंधोदकसेचनम् ॥ २ ॥

कमलचकुलवालोत्फुल्लकल्हाग्महि ।

कुमुदकुरवकोद्यद्वाथिककेतकीनाम् ॥

मरुत-उवनाना मालतीचपकाना ।

यजनमुधि समतादंजलि प्रोत्थिष्यामः ॥

ओं ह्रीं श्रीं श्रीं भूः पुष्पोपहारः ॥ ३ ॥

दर्भस्रगंकुरविनानिगजमानश्रीपुष्पमंडपमहत्तिलमध्यभागे ॥

सद्विश्वकर्मपुरतो विनिवेशयाभि क्षीरद्रुमादिपत्रिकपिपतभद्रपौष्टम् ॥

ओं ह्रीं भद्रासनं त्रिनिवेशयाभि स्वाहा ॥ भद्रासननिवेशनम् ॥

प्रस्तीर्य शालीनिह भद्रपौष्टे कृत्वाक्षैतरष्टदलं च पद्मम् ॥

२ 'श्रीमूलवेदी' हा श्लोकं लघून् पुण्याहमवांनं गंधोदक मेचनं करावे.

३ 'कमलचकुलंति' हा श्लोकं लघून् कमल, तकुल, जडि, मालती, चपक वगैरे पुष्पाणां वेदीपुष्टे नजराणां अर्पणं करावे.

४ 'दर्भसमेति' हा श्लोकं लघून् वेदीच्या पुष्पमंडपाच्या मध्यभागी 'ओं ह्रीं भद्रासन' हा मंत्रं लघून् भद्रासन स्थापन करावे.

५ 'प्रस्तीर्येति' हा श्लोकं लघून् भद्रासनावार माली पसरून त्याचें अष्टदल कमल काढीं व त्या आसना-

तत्कर्णिकायां कुशरत्नगर्भं संस्थापयेऽलंकृतमद्रकुंभम् ॥
 ओं मूलवेद्याः पूर्वस्यां दिशि भद्रकुंभं निवेशयामीति स्वाहा ॥
 भद्रासनोपर भद्रकुंभनिवेशनम् ॥ ५ ॥

मन्विष्ठाकुलुरुग्रनाथहरिसज्ञापूर्ववंशोद्भवाः ।
 धीरोदात्तमहीधितः क्षितिनुता गज्जीविनेशाश्च याः
 देवेन्द्राः प्रणमंति देवयुवतिव्रातश्चिरं सेवते ॥
 दासीवत्सकलाश्च तालिजगतामवा जिनांवा यजे ॥ ६ ॥

ओं निरतिशय भक्तिभरानतपुरंदरपरिचोदितविग्रसेवाविधायिश्रीप्रभृतिदिक्कुमारीकृतसंस्कारातिपूतगर्भागरपरिकल्पितादिव्यारविंदविष्टरोपविष्टपरमोत्कृष्टशक्तिजुष्टसत्पन्ननिःकलविश्वेश्वरवृषभादि-
 तीर्थकराभिख्यपुत्रप्रसवपवित्रीकृतसर्वलोकानाम् ॥

निजतनूजजगच्चूडामणिजिनगुणानुरागावनम्रसुरेद्रकुट्टतटघटितहटन्भाणिक्रयमयूखमाला-
 बालातपोह्वासितसमसमानतसुरकामिनीजनकुटिलकुंतलकलापचंचरीकंचुंभितपादाराविंदानाम् । विश्वेश्व-

वर पूर्वादिशेला कुंभ स्थापवा.

६ 'मन्विष्ठाकु' हा श्लोक लघून चौवीस जिनमातांची पूजा करावी. ह्या मातां दुःश्वाकु, कुरु, नाथ, उग्र वगैरे उत्तम वंशामध्यं जन्मलेल्या आहेत. याचे पति ही उत्तम वंशांत जन्मलेले होते. या मातांना देवेंद्र नमस्कार करितात. देवांगना दासीप्रमाणे यांची सेवा करितात. या लोकमाता आहेत. याची मा पूजा करितो.

'निरतिजयेति' हा मंत्र लघून चौविस जिनमातांची जिनयज्ञामध्यं सैः विंशे नाईशी वहावीत लघून आव्हान

राजगन्मातामहासतीपूज्यासुमंगलेत्यादिप्रतीतान्वर्थपुण्यनामधेयानाम् । साकेतादिप्रसिद्धपुराधीश्वरम-
हानुभावनाभिराजादिमहाराजप्राणवच्छमातिदुर्लभगुणमाहितमरुदेव्यादिजिनेश्वरांबिकानाम् ॥ सकलसं-
पत्संपादकद्रव्यामयमहायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

ओं मरुदेव्यादिचतुर्विंशतिजिनमातर आगच्छत २ संवौपट् । ओं मरुदेव्यादि० अत्र तिष्ठत २
ठठ । ओं मरुदेव्यादि० मम संनिहिता भवत २ वषट् ॥

यासां गौतमगोत्रजः सकलविद्येशीश्वरः सुव्रतः ।

शेषाः काश्यपगोत्रजाः जिनवराः पुत्रा जगत्स्वामिनः ॥

या धर्मस्थितिहेतवो जिनलसन्नोक्तर्मनो आगम-

द्रव्योत्पादनतो जिनैद्रजननीः संभावयेर्ध्वेण ताः ॥

पूर्णार्ध्यः ॥

वृषभस्य जिनैद्रस्य मरुदेव्याहयाभ्विके ।

गर्भवतारकल्याण कुर्वेस्य त्वत्ससादतः ॥ १ ॥

—

स्थापना वर्गेरे क्रिया करानी.

‘ओं मरुदेव्यादि’ हा मंत्र लघून मरुदेव्यादि चोवीस जिनमातांना आव्हात, स्थापना, सन्निधीकरण हे करावे
‘यासां गौतमगोत्रज इति’ हा श्लोक लघून या जिनमातांना पूर्णांर्ध्य द्यावे. या जिनमातांनी जिनेधारांस
उत्पन्न केले आहे नास्तविक पाहिले असतां आत्म्याचे उत्पादक माता व पिता ही नाहींत कारण आत्मा हे द्रव्य
नित्य आहे. मरुदेवी वर्गेरना जिनेश्वराच्या माता आहेत असे व्हाटले आहे. त्यांचे कारण असे समजावे—जिनेधारां-

अजितस्य जिनेन्द्रस्य विजयेत्याव्हयाम्बिके
गर्भावितारक० ॥ २ ॥

शंभवस्य जिनेन्द्रस्य सुपेनेत्याव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ३ ॥

अभिनन्दजिनेन्द्रस्य सिद्धार्थेत्याव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ४ ॥

सुमनीशजिनेन्द्रस्य मंगलेत्याव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ५ ॥

पद्मप्रभजिनेन्द्रस्य सुसीमेत्याव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ६ ॥

सुपार्श्वस्य जिनेन्द्रस्य पृथ्वीपेणाव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ७ ॥

चंद्रप्रभजिनेन्द्रस्य लक्ष्मणेत्याव्हयाम्बिके ॥

गर्भावितारक० ॥ ८ ॥

पुष्पदंतजिनेन्द्रस्य रामिकेत्याव्हयाम्बिके ॥

च्या शरीराची रचना करणारे नांकर्म पुद्गलाची उत्पत्ति यांच्या पासून झाली ह्याचून यांना जिनेन्द्रांतो असें ह्णतात.
या चोवीस तीर्थकरांच्या मातेच्या प्रसादाने या जिनेन्द्राचें गर्भकल्याण मी करितो असें ह्याचून पुष्पाक्षतक्षेपण करवें.

गर्भावतारकल्याण० ॥ ९ ॥
 कीर्तलस्य जिनेन्द्रस्य सुनन्देत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १० ॥
 श्रेयसोऽपि जिनेन्द्रस्य विष्णुश्रीत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ ११ ॥
 वासुपूज्यजिनेन्द्रस्य जयावत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १२ ॥
 विमलस्य जिनेन्द्रस्य जयश्यामाव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १३ ॥
 अनन्तस्य जिनेन्द्रस्य सुव्रतेत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १४ ॥
 धमनाथजिनेन्द्रस्य सुप्रभेत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १५ ॥
 शांतीश्वरजिनेन्द्रस्यैरादेवीत्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १६ ॥
 कुण्डुनाथजिनेन्द्रस्य शांतिदेव्याव्ह्याम्बिके ॥
 गर्भावतारक० ॥ १७ ॥

अरनाथाजिनैद्रस्य मित्रलेनावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ १८ ॥

माह्विनाथजिनैद्रस्य प्रजावत्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ १९ ॥

मुनिसुव्रताजिनैद्रस्य वप्रादेव्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २० ॥

नामिनाथजिनैद्रस्य वपिलेत्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २१ ॥

नेमीश्वराजिनैद्रस्य शिवादेव्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २२ ॥

पार्श्वनाथजिनैद्रस्य ब्रह्मिलेत्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २३ ॥

वर्धमानजिनैद्रस्य प्रियकारिणीत्यावह्याम्बिके ॥

गर्भावतारक० ॥ २४ ॥ एवं जिनजनन्यादिषु योज्यम् ॥

विविधितमातृपूजाप्रातिज्ञापनाय भद्रकुंभेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

श्राप्रमाणे, जिनमातांची पूजा करून विविधितमातेच्या पूजाप्रातिज्ञेकरितां भद्रकुंभामध्ये पुष्पाक्षत श्रेण करवें.

मातस्त्वमेव ननु तज्जगदेकनाथगर्भावतारपरमोत्सवपात्रमासीः ॥
तन्मे प्रसीद तमिमं त्रिधिमाचरणोरेह्यत्र तिष्ठ मम सन्निहिता भव त्वम् ॥

ओं ह्रीं विवक्षिताजिनमात आगच्छ २ संवौपट् ॥

ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं ह्रीं अत्र मम सान्निहिता भव २ वपट् ॥ १ ॥

विश्वेश्वरे विश्वजगत्सन्निविष्टं पूज्ये महादेवि महाराति त्वाम् ॥

सुमंगलेऽर्घ्यैर्बहुमंगलार्थैः संभावयामो भव न. प्रसन्ना ॥

पूर्णार्घ्यैः ॥

मारान्यडादौ परतो नवार्हद्रर्भावतारगच्छनदो ववर्ष ॥

यां रत्नवृष्टिं जिनमातसौधे कुर्वे तदारोपणपुष्पवृष्टिम् ॥

ओं ह्रीं धनाधिपतेऽर्हतिपतसौधे रत्नवृष्टिं मुंन सुचेति स्वाहा ॥

कनकशलाकारत्नपंचकमिश्रचित्रकुसुमांजलिं भद्रपीठस्याग्रतः प्रकिरेत् ॥

इति रत्नवृष्टिस्थापनम् ॥

‘ओं ह्रीं विवक्षितजिनमातः’ हा मंत्रं ब्रूयान् त्रिदक्षितमातेर्वै आव्वाहान, स्थापन, सविधीकरणं करोत्ये.
‘विश्वेश्वरे’ हा श्लोकं ब्रूयान् जिनमातेला पूर्णार्घ्यं द्याये. विश्वेश्वरा, विश्वजगत्सन्निविष्टी, पूज्या, महादेवी,
महासती, सुमंगला ही जिनमातेची नांव आहेत. ही जगन्माता आम्हाला प्रसन्न होवो.
‘मासान्यडादौ’ हा श्लोक ब्रूयान् व त्याचा मंत्रं ब्रूयान् कुरोत्ये रत्नवृष्टि केली असे दासवांच. अर्थात् पंच
रत्नासहित नानाग्रहारची फुले भद्रासनाच्यापुढे टाकावीत. गर्भाच्या पूर्वी ६ महिने व नंतर ९ महिने कुवेर रत्नवृष्टि
मातेच्या महालामध्ये करीत असतो.

सर्ववर्तुप्रभवप्रसूनसुफलान्यन्वादिभोग्योत्करं ॥

छत्रं चामरभारनं च शयनं भूषानुलेपाम्बरम् ॥

वाःक्रीडाप्रसुरवोचितोपकरणं भोग्यं पर प्रस्तुता-

निष्ठार्थानुपदोंकरोतु सततं मातुर्धनेशोर्हितः ॥

ओं निधीश्वर जिनेश्वरमात्रे भोगोपभोगांगान्युपनयोपनयेति स्वाहा ॥

चारुवस्त्रमुद्रिकाहारफलपत्रपुष्पादिकं पीठायै प्रतिष्ठयेत् ॥ ४ ॥

तत्सर्वं विश्वकर्मा गृह्णीयात् ॥

अथ पुष्पमंडपप्राक्प्रदेशपरिकल्पितपद्माकरांतर्धिरचिताष्टदलकमले जिनाची-

श्रयादिदेवीपूजाविधानम् ॥ अथाष्टदले श्रयादिदेवीपूजाविधान ॥

श्रीपुष्पमंडपपुरो वरचूर्णकृत्पद्माकरे विरचितेऽष्टदले महाब्जे ॥

तत्कर्णिकानिहितपीठतले जिनाचीं संस्थापये विनिघ्नविघ्ननिवारणार्थं ॥

ओं ह्रीं श्रीं वली ऐं अं परमब्रह्मन् अत्र अवतर २ संवौषट् । ओं ह्रीं श्रीं अत्र

तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं श्रीं अत्र मम राक्षिहितो भव २ वषट् ॥

‘मर्वर्तु’ हा श्लोक १ त्याचा मंत्र लघुन भद्रासनाच्या पुंड जिनामोलेला सुंदर मुद्रिका, वस्त्र हार, फल, पत्रा, पुष्प, वेगरे अर्पण करीत. तदनंतर अष्टदलामध्ये श्रयादिदेवींचे पूजन करीत. हे पूजन करण्याच्या पूर्वी अष्टदलकमलाच्या कर्णिकेमध्ये जिन्नग्रतिसेच ग्रथम पूजन करावे.

‘श्री पुष्पमंडप’ हा श्लोक लघुन व त्याचा मंत्र लघुन जिनेश्वराचे अष्टद्वयाने पूजन करीत.

स्वच्छैस्तथैर्जलैरतुच्छ० देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं परमब्रह्मणे अनंतानं-
तज्ञानशक्तये इदं जलं इत्यादि ॥

अष्टम प०

अथाष्टदलेषु श्र्यादिदेवीपूजाविधानम् ॥

मेरोर्दधिगतो महाकुलकुश्रुत्पद्माकगंभोरुह-

प्राप्तादभ्यक्तिकाः शचीपतिवधूः श्रीन्हीधृतीरविकाः

तस्यैवोत्तरतरतथोत्तरसुन्दरुलां च कार्ति धियम् ॥

लक्ष्मीं शान्तिकर्णं च शान्तामह मत्पुष्टिं न पुष्टिं यजे ॥

श्र्यादिदेवीपूजाविधानाय पूर्वविधिं विदध्यात् ॥ १ ॥

ओं विविधसोनेविचित्रितोभयपार्थहे भादिभयहेमवद्वान्कुलाचलाविलयकानादिसिद्धपद्मादि-
सिद्धपद्मादिसरोवरंतरसामानिकपिपिद-युतितपरिवारशरिजपतिपुष्पगन्धशारदशशकत्रिशदप्रासाद-
निवासिनीना । कांतिलज्जाधैर्यजिनार्यादिकीर्तनलोकोत्तरज्ञानत्रिवर्गसाधनांगव्यापकत्वधर्मानहन्मा-
तुरापादयंतीनाम् ॥ श्रीन्हीधृतिर्वीर्तिबुद्धिलक्ष्मीनामन्दवीनाम् ॥ अलक्ष्यशचीप्रत्यक्षान्यलक्ष्या-
गमंगलश्र्यादिदेवीविहितजिनमातृभोगादिविश्वोपशमनादिसनोनिर्द्युतिर्निर्वर्तिकशान्तिदेवीसहितानां प्रति-
फलितैर्दुर्बिबादर्शसन्निभोदराजिनांनिकांगमर्तुगुणभोगमत्तान्दपुष्टिविधाद्यिपुष्टिदेवीसमान्वितानाम् ॥ पी-
तारुणपीतशातकुम्भकांचनकनकतपनीयहिरण्यप्रभापवनानाम् ॥ पुष्पमुखकलशहस्तानाम् अष्टदि-
क्कुमारिणाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयमहाभागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमावाहनदिपुःसरसपर्याक्रमं
यथाक्रममुपक्रमामहे ॥

आवाहनादिपुरःसरग्रन्थेकपूजाप्रतिष्ठापनाय पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पृथगितिः ।

श्रियं नरागोचरकांतिरूपश्रियं जगन्मातरि योजयन्तीम् ॥

संफुल्लफुल्लाननशतकुम्भांकहस्तां बलिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते श्रीदेवि आगच्छ २ सर्वौषडित्यादि ॥ १ ॥

ह्रियं लसद्बोधसहायसौम्यह्रिय जिनांबाधृतिगोपयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ओ ह्रीं रक्तवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते ह्रीदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥

धृतिं समामानिकदिकुमारीं धृतिं जिनेशो जननीं नयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ओ ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते धृति देवि आगच्छ २ सर्वौषडिति ॥

कीर्तिं जिनेद्रस्तवनादिरूपां कीर्तिं विभोर्मातरि संजयन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥ ४ ॥ ओ ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते कीर्तिदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् । ४ ।

बुद्धिं प्रबुद्धाखिललोकयात्रां बुद्धिं नयन्तीं जननीं जिनानाम् ॥

संफुल्ल० ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते बुद्धिदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥ ५ ॥

लक्ष्मीं त्रिवर्गोचितसाधनासिं लक्ष्मीं प्रभोर्मातरि सांध्यन्तीम् ॥

संफुल्ल० ॥

ओं ह्रीं सुवर्णवर्णे चतुर्भुजे पुष्पमुखकलशहस्ते लक्ष्मीदेवि आगच्छ २ सर्वौषट् ॥ ६ ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च धृत्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां धृतिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै धृतिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां स्वां स्वां
झों तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं धृतिदेव्यै स्वाहा ॥ अनेन दक्षिणद-
लस्थापितकुंभं धृतिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभवारि-
णा तत्पूरयेत् । तद्वक्षिणादिशि नां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावापर्पणाद्रभेविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च कीर्त्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां कीर्तिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै कीर्तिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां
झों त्रीं तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं कीर्तिदेव्यै स्वाहा । अनेन
नैऋत्यदलरथापितकुंभं कीर्तिमंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुं-
भवारिणा पूरयेत् । तच्चैऋत्यदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावापर्पणाद्रभेविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च बुद्ध्याख्यदेवि त्वमिहार्हद्वयाम् ॥

ओं महति महसां बुद्धिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै बुद्धिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां स्वां स्वां

ॐ नमः

भद्रकुंभं भगवान् । श्रीं नांवाच्या कन्येला त्या कुंभान्या पूर्ण दिशेला स्थापन करां याचप्रमाणे ह्रीं, धृति, कीर्ति वगैरे
आठ देवतांचा संकल्प ज्या कन्यार केला आहे त्याच्याकडून हा विधि कराव वा. व ज्या ज्या दिशेला त्या कन्यांची
स्थापना करावयास सांगितली आहे त्याप्रमाणे स्थापना करावी.

ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं बुद्धिदेव्यै स्वाहा । अनेन पश्चिमद-
लस्थापितकुंभं बुद्धिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभवारिणा
पूरयेत् ॥ तत्पश्चिमदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च लक्ष्म्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति महसां लक्ष्मीदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै लक्ष्मीं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां स्वां
लां ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु वं मं हं सं तं पं लक्ष्मीदेव्यै स्वाहा । अनेन वाय-
व्यदलस्थापितकुंभं लक्ष्मीसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा
तत्कुंभवारिणा पूरयेत् तद्वायव्यदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च शाल्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति महसां शान्तिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं चै शान्तिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां ला
ज्ञौ तीर्थकरसवित्रीं स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं शान्तिदेव्यै स्वाहा । अनेनोत्तरदल-
स्थापितकुंभं शान्तिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिनमातृगर्भविशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तथा तत्कुंभ-
वारिणा पूरयेत् । तदुत्तरदिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

स्वयोग्यसेवाकरणाच्चिजानुभावार्पणाद्गर्भविशोधनाच्च ॥

उपास्व भक्त्यैन्द्रनियोगतश्च पुष्ट्याख्यदेवि त्वमिहार्हदम्बाम् ॥

ओं महति सहसां पुष्टिदेवि महादेवि ऐं ह्रीं श्रीं ह्रूं पुष्टिं नित्यै स्वं सं क्लीं इवीं स्वां लां औं
 तीर्थकरसवित्री स्नापय २ गर्भशुद्धिं कुरु २ वं मं हं सं तं पं पुष्टिदेव्यै स्वाहा ॥ अनेनैशानदलस्था-
 पितकुंभं पुष्टिसंकल्पितकन्यया समुद्धार्य जिननातृगर्भशुद्धिसंकल्पेन भद्रकुंभं तया तत्कुंभधारिणा-
 पूरयेत् ॥ तदीशानादिशि तां कन्यां स्थापयेत् ॥

याः श्रीजिनांवा सुखयन्ति नित्यं सेवाविशेषैर्विविधैर्विनोदैः ॥

क्रीडाविशेषैर्वहुभक्तियुक्ता साक्षादिमास्ता वारादकुमार्यः ॥

ओं दिक्कमार्यो जिनमातरपेत्य परिचरत २ इति स्वाहा । सङ्खालंकारा अष्टौ वरकुमारीर्म-
 गलतांबूलहस्ताः सन्निधाप्य पीठं परितः सुकुंभसंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ इति गर्भशोधनपूर्वकादिवकु-
 मारीपरिचर्यास्थापनम् ॥

अथ षोडशस्वप्नतदनुबंधफलपृथक्पृथक्स्थापनम् ॥

माघांतमिंदकरिण शरदश्रुश्रं पान्यगर्जननिभोजितवृंहितं तम् ॥

त्रैलोक्यपूज्यसुनलामनिवेददक्षं । जैनी निशांतसमये जननी निदध्यौ ॥

अमरगर्जैद्रस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥

जिनमातेन सोला स्वप्ने पाहिली त्याचे वर्णन.

१ 'मायतमिति' जिनमातेन पहाटेच्यावेळी पहिले स्वप्न इत्याच्या हत्तीचे पाहिले. हा हत्ती पांढरा होता,
 मेघाप्रमाणे त्याची गर्जना होती, या स्वप्नाने मातेला त्रैलोक्यपूज्य सुलगा होणार हे व्यक्त होते. प्रत्येक स्वप्न

पद्माद्यन्यतमेकं नालिकेराद्यन्यतमेकं फलं परिवर्त्य पीठायतः स्थापयेत् ॥ १ ॥ एवमुत्तरत्रापि विधेयम् ॥

तुंगांगवैभवाविनिर्जितादिगाजेन्द्रगात्रं गर्वेद्रमतिरुद्रतरं ध्वनंतम् ॥

श्रेष्ठं सुतं विजगतामवबोधयंतं ॥ जैनी० ॥ वृषभस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ २ ॥

कंठीरवं करटिकोटिघटां विपाट्य कुत्कीलमूर्धनि कंठीरवं रटन्तम् ॥
प्रज्ञापयंतमर्थं पुत्रभनंतवीर्यं जैनी० ॥ कंठीरवस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

हस्तींद्रहस्तधृतहेमघटामृतौघैः संस्नाप्यमानकमलां कमले निपण्णां ॥
स्नाप्यं सुरैः सुरगिरौ सुतमीरयंतीं जैनी० ॥ लक्ष्मीस्वप्नदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ४ ॥

मातेनै पाहिलें हें दासविण्याकरितां एक कमल व नारळ वगैरे फळांपैकीं एक फळ याचें परिवर्तन करून त्यांची स्थापना करावी.

२ दुसरें स्वप्न बैलाचें होते. याचें फळ मातेला त्रैलोक्यांत श्रेष्ठ असा मुलगा होईल.

३ तिसऱ्या स्वप्नांत पर्वतावर उभा राहिलेला व हत्तीचें गंडस्थळ फोडणारा सिंह दिसला यावरून मातेला अनंतशक्तियुक्त मुलगा होईल.

४ चौथ्या स्वप्नांत कमलावर बसलेली व हत्तीकडून मुण्णकुंभानीं स्नान घातली जाणारी लक्ष्मी पाहिली. याचें फळ देव मेरुपर्वतावर पुत्राचा अभिषेक करितील.

मंदारमाल्ययुगमंबलंबमानमोदलोलमिलितोल्लसितालिमालम् ॥
सच्छर्मतीर्थकरनंदनलभल्लिगम् ॥ जैनी० ॥ मंदारमालायुगलस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं
परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ५ ॥

दुग्धाब्धिपूरशतनिर्भलसांद्रं चंद्रातपप्रसरबंधुरचंद्रांबिचम् ॥
आल्हादितत्रिभुवनं तनयं वंदतं ॥ जैनी० ॥ चंद्रांबिचस्वप्नप्रदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परि-
वर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ६ ॥

उद्यंतमस्तमितसर्वतमोन्यतेजःस्फारप्रभाप्रसरभासुरभानुबिचम् ॥
कोट्यर्कदीधिततनोर्गमकं सुतस्य ॥ जैनी० ॥ सूर्यस्वप्नदर्शनप्रदर्शनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य
स्थापयामि स्वाहा ॥ ७ ॥

सत्पीनमीनमिथुनं सगसि प्रगाढं क्रीडत्परस्परसमाश्रयरागवेगम् ॥
आनंदमेदुरतमात्मजबोधनांगं ॥ जैनी० ॥ मीनयुग्मस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य
स्थापयेत् ॥ ८ ॥

१ पांचवें स्वप्न मंदार पुष्पांच्या दोन मालांचे होते, याचें फळ सद्धर्माचा प्रसार करणारा पुत्र होईल,
६ सहाव्या स्वप्नांत दुधाच्या प्रवाहाप्रमाणे सुंदर किरणांचा धारक चंद्र पाहिला त्याचें फळ त्रैलोक्याला
आल्हादक मुलगा होईल
७ सातव्या स्वप्नांत सर्व तारका वंगरेचें तेज नष्ट करणारा सूर्य पाहिला त्याचें फळ कोट्यवधिसूर्यापेक्षां ही
तेजस्वी असा पुत्र होईल
८ आठवें स्वप्न मालांचें जोडपें हें होते याचें फळ अतिशय आनंदित मुलगा होईल हे आहे.

श्रीशतकुंभमयकुंभयुगं सुधाभिराकंठपूर्णमतिरम्यप्रयोजकवक्त्रम् ॥

संस्मृचिताखिलनिधीश्वरपुत्रलाभं जैनी० ॥ पूर्णकुंभयुगमस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ९ ॥

पद्माकरं विकचपद्मसहस्रकोर्णं पूर्णं पयोभिरमलैरवोधयन्तम् ॥

संव्यजनाष्टशतलक्षणगात्रपुत्रं जैनी० ॥ पद्माकरस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १० ॥

अम्रंलिहाखिलदिगाक्रमणतिलोलकछोलजालुलितामलरत्नमण्डि ॥

श्रीकेवलावगमवत्सुतसूचनोत्कम् ॥ जैनी० ॥ सागरस्वप्नदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ ११ ॥

प्रोद्यत्प्रभापटलसंघटितैद्रचापकोटीद्वरत्नतटहाटकसिंहपीठम् ॥

त्रैलोक्यराज्यपतिसूनुफलं द्रुवंतम् ॥ जैनी० ॥ सिंहासनस्वप्नदर्शनफलस्थापनाय फलं पुष्पं

९ अमृताने आकंठं भरलेले व कमलपत्राने शोभणारे दोन सुवर्णकुंभ स्वर्नात सिंहे यात्रे फलद्रुमपूणे निर्धोवा लाभ पुत्राला होईल.

१० हजारो प्रफुल्लित कमलांनी व पाण्याने भरलेले सरोवर पाहिले त्याचे फल तिल वगैरे व्यजने व १००८ लक्षणे यांनी पुत्र युक्त होईल.

११ आकाशास स्पर्श करणाऱ्या लाटा व अमूल्यरत्ने यांनी युक्त समुद्र दिसला त्याचे फल केवलज्ञानाचा धारक असा पुत्र होईल.

परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १२ ॥

अत्युन्मिषन्मणिगणोज्ज्वलिताखिलांशं वैमानिकाभिमतमप्रतिमं विमानम् ॥

स्वर्गावतारमहितं सुतभाद्रवन्तम् ॥ जैनी० ॥ देवविमानस्वप्नदर्शनस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १३ ॥

उन्मूलितांधतपसं सुरसद्विमानशोभाविशेषनिल शंनिलयं फर्णाशाम् ॥

संसूचितावधिसुबोधनिदानसूनुम् ॥ जैनी० ॥ नागविमानस्वप्नदर्शनस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १४ ॥

उद्धामितामरपथाखिलदिग्विभागभाभारभासुरमहामणिरत्नराशिम् ॥

बोधाद्यनन्तगुणराशिसुतं वदन्तम् ॥ जैनी० ॥ रत्नराशिस्वप्नदर्शनफलस्थापनाय फलं पुष्पं परिवर्त्य स्थापयामि स्वाहा ॥ १५ ॥

दूरापहस्तिततमोभिरपास्तशीतैर्ज्वालाकलापविभवैरनलं ज्वलन्तम् ॥

१२ रत्नाच्या कांतीचे आकाशांत इंद्रधनुष्य वनविणारं सिंहासन पाहिलें त्याचें फल मुलाला लैलोवयाचें राज्य मिळेल.

१३ अतिशय प्रकाशमान मण्यांनीं रचिलेले देवीमान पाहिले त्याचें फल स्वर्गातून अवतरून मातेच्या पोटीं तीर्थंकर अवतरतील.

१४ नागविमान पाहिलें त्याचें फल पुत्र अवधिज्ञानसंपन्न होईल.

१५ प्रकाशमान रत्नसमूह पाहिला त्याचे फल पुत्र ज्ञानादि अनंत गुणांनी युक्त होईल.

१६ अंधार व थंडी दूर करणारा, जंगलाची प्रकाशमान, असा अग्नि पाहिला त्याचें फल पापांचा (कर्मांचा)

शंसतमात्मजमधौधवनोग्रदाव ॥ जैनी० ॥ अनलस्वसंदर्शनस्थापनार्थं फलं पुष्पं परिवर्त्य

स्थापयामि स्वाहा ॥ १६ ॥

दृष्ट्वा द्यष्टस्वप्नरत्नानि रात्रेस्तुर्थे यामे तूर्यनादास्तानिद्रा ॥

पत्युर्ज्ञात्वा तत्फलानि क्रमेण प्रीता देवी या हि साक्षादियं सा ॥

पोडश सत्पुष्पाणि तावत्येव फलानि च परिवर्त्य पीठार्घ्यतः स्थापयेत् ॥

इति स्वप्नानुबन्धनम् ॥

अथ प्रतिष्ठेयप्रतिमाया जलाधिवासनम् ॥

स्वप्नान्ते प्रविवेश मातृवदनं शुभ्रेभरूपेण यः ॥

सद्यः स्वर्गपरिच्युतोऽयबलतो देवासनं कंपयन् ॥

सद्यो जातजिनः स एष भगवान्देवो महानित्यतः ।

संकल्पात्सलिलाधिवासनविधिं कुर्वे जिनाचौचितम् ॥

तामेव महीयसीं पुरा निरूपितप्रतिष्ठेयाईत्यतिमां नूतनसितसद्मप्रच्छादितां पुरश्चरद्विकि-

नाश करणारा पुत्र होईल. या प्रमाणें सोळा स्वप्नं तीर्थकराच्या मातेला पहाटे पडत असतात, पतिपासून याचें फल

वर्णन ऐकून मातेला फार आनंद होतो.

‘स्वप्नान्ते’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून ज्या प्रतिमेची प्रतिष्ठा करावयाची आहे त्या प्रतिमेचा जलाधि-

वासन विधि करावा. सोळाव्या स्वप्नाच्या शेवटीं शुभ्र हत्तीच्या आकारानें जो मातेच्या उदरीं शिरला; स्वर्गाहून

काकरविश्वकर्मा सौधर्मेदो महोत्सवेनानीय सुविशुद्धभद्रकुंभजले प्लावयेत् ॥

ओं ह्रीं अर्ह श्रीं णमो अरिहंताणं दिगंबराय क्षेमंकराय क्षीराब्धिजलाभिपिक्ताय अष्टवि-
धकर्मनिर्मूलनकराय नमः स्वाहा ॥ जलाधिवासनम् ॥ स्वच्छैस्तीर्थे० देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं
परमब्रम्हणे इदं जलं ॥ २ ॥

अथ पुष्पमंडपस्य पूर्वोदिदिक्षु दिक्पालार्चनविधानम् ॥

श्रीमत्सर्वजनीनजैनसवनप्रत्युहविध्वंसन—

प्रोङ्गताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदानिह दशामन्याप्रधृत्यामितान् ॥

दिक्पालाङ्गदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्याव्हये ॥

ओं विमलकलधौतखचितमणिमयाभरणभूषितैरावतच्छागरक्ताक्षऋक्षकरिमकरतुरंगपुष्पकपुष्टांग-
शोकिराकारावाहनारूढानां ॥ नितांतचारुचामीकरातिबालभास्करांजनपुंजंतंस्तोमसुधाकरसुवर्णस्वर्ण
शशंकसंकाशशरीरप्रभाभिरामाणाम् ॥ कुलिशजज्वलज्ज्वालप्रचंडदंडमुद्गराहियाशपादपशक्तित्रिशूला-
प्रतिहतप्रभावप्रहरणानां । कमनीयकामिनीकुलललामभूतशचीस्वाहाच्छायानैऋतविद्युर्वेगीधन-
देवीपार्वतीनाममहादेवीमुखांबुजदत्तदृष्टीनाम् ॥ पाकशासनपावककृतांतकोणपपाशपाणिपवनपा-

चऊन मातेच्या उदरीं घेतांना ज्यानें देवांचीं आसनें कांपविली; तोच हा महेश्वराली जिनेश्वर आहे असे समजून
जिनश्रुतिमैला योग्य असा जलाधिवासन विधि मी करितो अशा अभिप्रायाचा श्लोक झणून भोमोठी अशी अरहंताची
प्रतिष्ठेय प्रतिमा नूतन पांढऱ्या वस्त्रांनं गुंडाळावी व ज्याच्या हातात दाकी आहे अशा शिल्पकाराला पुढे करून

वर्ततीशसखपार्वतीप्रियाभिधानलोकपालानां ॥ कूर्मगतसितांगसांकुशपद्मावतीप्रियफणीशकटीरवारुढ-
पांडुरतनुकुतकरोहिणीजीवितैधरसहिताना । सकलसपत्संपादकदयामयमहायागप्रत्यूहव्यूहतिक्त-
मार्थमावाहनादिपुरःसरसपर्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ आवाहनादिपुरःसरप्रत्येकपूजाप्रतिज्ञापनाय
पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अष्टम प०

अथ प्रत्येकपूजा ॥

देहप्रभाद्विशुणभूषणदिव्यगीतिव्यालिसादेगिविवरमंतरितांतरायम् ॥
वज्रायुधं निजवधूवदनाब्जनेत्र व्याव्हानये नुतजिनैद्रमहे महेन्द्रम् ॥

ओ ह्रीं इंद्रागच्छ २ संवोषट् ॥ १ ॥

शोणभ्रमश्रुकेशांवकमरुणरुचं जाड्वलज्ज्वालशक्तिम् ॥

कुंडीं वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपर्वतिम् ॥

स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनाविघ्नेदीपधूपाधिकारे ॥

सद्वेदाघापिसभ्यावृतमनलमलंकारसारं यजेऽहम् ॥

ओ ह्रीं अमे० ॥ २ ॥

सौधमंद्रानें मोढ्या थाटानें ती प्रतिमा आणावी. व निर्मल भद्रकुंभांतील पाण्यांत ती ठेवावी. त्यानेळीं ' ओं ह्रीं
अहं ' हा मंत्र झणावा. तदनंतर पुष्पमंडपाच्या पूर्वादि दिशामध्यें दिक्पालांचें पूजन करावें. या पूजनाचा विधि
यागमंडलामध्यें सांगितला आहे वानून पुनः येथें त्याचा अर्थ लिहिला नाहीं.

भुंङ्गाङ्गासितभूरिभंगुरजटाजूटं शिखाडम्बरो-॥
 द्विद्वंद्वोदुमरं प्रचंडफणभृतमन्मंडनैर्मण्डितम् ॥
 च्छायातुच्छमुखैदुसुच्छविकृतानंदं सकालच्छविम् ॥
 कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्याव्हये ॥

ओं ह्रीं यम० ॥ ३ ॥

कटकभुकुटमुद्राहारकेयूमुख्यापरणकिरणभारोद्भासिताशांतरालम् ॥
 असितलभितकांतिं सुदृग्गल च रात्रिचरपरिवृतमेतं व्याव्हये नैऋतीशम् ॥
 ओं ह्रीं नैऋत्याय० ॥ ४ ॥

मुक्ताफलात्सुञ्ज्वलविदुसानुरयूतप्रभृताभरणाभिरामम् ॥
 भीमाहिपाशं वरुणान्यधीशं यागेऽल यादःपतिमाव्हयामि ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं वरुण ॥ ५ ॥

चलद्विपुलभूह कलितविस्फुरद्भयणं ॥
 लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयत्रोत्करम् ॥
 जगत्त्रितयजीवनं विरचिताखिलार्थेतरम् ॥
 समीरणमिहाव्हये समदवायुवेगीयुतम् ॥

ओं ह्रीं पन्न० ॥ ६ ॥

निधनरहितमुक्ताभूषणप्रौढवपम् ॥

निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्वहन्तम् ॥

धनमुखनिजेदेवीसन्मुखाम्भोजभृङ्ग ॥

धनदमिह धनद्वयै सेव्यमाव्हानयेऽहम् ॥

ओं ह्रीं कुबेर ॥ ७ ॥

कंकेलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटार्धचंद्रप्रभा-

साद्रीभूतसुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभासुरम् ॥

भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णत्रिशूलयुधम् ॥

पार्वत्या धवमाव्हये गणवृत्त दक्षाध्वरध्वंसिनम् ॥ ८ ॥

ओं ह्रीं ईशान ॥ ८ ॥

स्फटापरिगतारुणद्युमणिर्विवशुभन्मणि-

प्रभापटलपाटलीकृतसितगविभ्राजितम् ॥

धृतांकुशमनकुशं सुगुणपद्मपद्मायुतम् ॥

फणाधरगणावृतं फणिमहोद्रमाव्हानये ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं धरणेन्द्र ॥ ९ ॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां

कुमुदकुसुममालां रोहिणीदृष्टिमालाम् ॥

चिरमुरसि धरन्तं कुंदभासं सकुन्तम् ॥

कविनुतगुणरुद्रं चंद्रमावहानयेऽहम् ॥ १० ॥
ओं ह्रीं सोम० ॥ १० ॥

दिक्पालकानिति समर्च्य यवान्विता ये ॥

गोधूममुद्रचणकाढकशालिमापाः ॥

तत्सप्तधान्यकृतसुष्टिभिरबुंकुडे ॥

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेव तेभ्यः ॥

ओं ओं ओं ह्रीं इंद्राय स्वाहा इत्यादि सर्वत्र योज्यम् ॥

इत्थं सारसार्ययाच्च महिता यूय प्रसन्नाः स्थिताः ॥

सांगां स्ताद्विकल्पि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादद्दियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाम्नत दत्तं सर्वेऽपि दिक्पालका ॥

प्रणगां विधपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥

इष्टार्थनापुरःसरपूर्णाहुतिः ॥

इत्थं जिनप्रतिकृतेः सलिलाधिवासं कृत्वा जिनस्य वरगर्भसमागमाभम् ॥

श्रीपुष्पमंडपमिसं परितो विशुद्धमिच्छामिसां यवनिकां परिकल्पयामि ॥

पुष्पमंडपम्या गम्यतो यत्रनिकास्थापनम् ॥ एवं तीर्थोदकादानविधिना आनीतजलेनास्थाः जलाधिवासनं

नैकादानविधीन आणिलेख्या पाण्याने जलाधिवासनविधिं कलून
वाधावी. तदनंतर पुष्पमंडपाच्या पुढे पडदा सोडाना.

विधाय अचाल्यजिनप्रतिमानामुपरि तज्जलपूर्णसंरघ्रघटं लंबयित्वा जलाधिवासनविधिं विदध्यात् ।

इति जलाधिवासनविधानम् ॥

अथ धामसंप्रोक्षणम् ॥

श्रीविमानस्याष्टदिक्षु प्रत्येकं नवकलशान्सर्वौपधिभिश्चतीर्थजलपरिपूर्णान्विधिना सरथाप्य समं श्रीजिनालयं तैरधिवासितकलशैरभिषिच्य पुण्याहमंत्रेण कुशोद्धृतजलेन चैत्यालयमन्तर्बहिश्च परिषिच्य दर्भमालयाभिवेद्याभ्यर्च्य तदग्रे स्थित्वाशिपं पठित्वा जिनधामसंप्रोक्षणमेवं विधातुमिमे वयमुत्सहामहे ॥

स्वर्मुक्त्वयोरधिरोहिणीपदमितो योऽगण्यपुण्यावहः ॥

पापापायहरः सतां च शरणं लोकोत्तमो मंगलम् ॥

पूज्यो नित्यमहादिसाधनतया धर्मस्य मूलं हितम् ॥

रम्य जैनविमानमेनमधुना तत्कल्पतः शोधये ॥ पुष्पांजलिः ॥

ततः क्षेत्रपालबल्यादिभूम्यर्चनांतां भूमिशुद्धिं विदध्यात् ॥

यानंतर 'धामसंप्रोक्षण' हा विधि करावा. जिनमंदिराच्या आठही दिशांमध्ये नउ नउ कलश स्थापनंत. त्यामध्ये सर्वोपवि जल पूर्ण करावे व मंत्रमहित श्रीजिनालयाला त्या कलशांनी आभिरुद्र घालावा. पुण्याहसत्र ह्मणून दर्भाने चैत्यालयाच्या आत व बाहेर मेचून करावे चैत्यालयाचे दर्भमालेने वेष्टून करावे व त्याचे पूजन करावे. नंतर उभे राहून अग्नीर्वाह श्लोक ह्मणावेत. या रीतीने हा विधि करावा. 'स्वर्मुक्त्वयोरिति' जिनमंदिर रंग न मोक्षाला जाण्याची पागरी आहे.

भूशोधनादिं विधिमात्रिधाय पूर्वादिदिक्षु प्रतिदिग् नवैत्र ॥
कुंभान्विशुद्धास्तुभृतः प्रगिह्वात् संस्थाप्य सर्वान्परिपूजयामः ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं कर्गेमि स्वाहा ॥ २ ॥

श्रीखंडकपूर्वरादिगंधद्रव्यप्रसूनोत्तमरिक्षितरत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहावेदंस्मिन् गलस्थवज्रादिविराजमाने ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं हः नमोर्हते भगवत श्रीमते पद्ममहापद्मतिगिछकेमरिपुंडरीकमहापुंडरीकगंगसिंधुरोहिद्रेगितास्याहरिहरिकांतारीतागीतोदानारीनरकातास्वर्णद्वलारुघ्यद्वलारत्नारत्नोदाक्षीरांभोनिधिजलं स्वर्णघटप्रक्षित सर्वगंधपुष्पाढ्य आमोदकं पवित्रं कुरु २ औं २ वं मं हं सं तं पं अगि आउसा नमः स्वाहा । अनेन मध्यमहाकुंभे रैरत्नादिनिक्षेपणम् ॥ स्वच्छैस्तीर्थं कुंभान्समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं नेत्राय संवौपट् कलशार्चनम् ॥

स्वर्मुक्त्योरधिरोहिणीपद्मिने योगण्यपुण्यावहः ॥

पापापायहरः सतश्च शरणं लोकोत्तमो मंगलम् ॥

हे अगण्य पुण्यायै स्थान आहे. पापं न संकटं हे दूर करिते सत्पुरुषांचा हे 'शरण' लोकोत्तम न मंगल आहे. नित्य मह वैश्वेरे पूजनी हे पूजण्यास योग्य आहे. हे धर्मचिं मूळ आहे. याचा मी मोक्षेण विधि करितो. अग्रा अभिप्रायाचा श्लोक 'शुशोवनादि' हा आहे. 'ओं ह्रीं स्वस्तये' हा मंत्र हाणून कलश स्थापन करावा. 'श्रीखंडकपूर्वेत्यादि' हा श्लोक व ओं ह्रां ह्रीं इत्यादि मंत्र हाणून कलशाची पूजा करावी.

'स्वर्मुक्त्योरिति' हा श्लोक हाणून व त्याचा मंत्र हाणून त्रैलोक्यांत जीं अकृत्रिम किंवा कृत्रिम जिनमंदिरं

पूज्यो नित्यमहादिसाधनतया धर्मस्य मूलं हितम् ॥

बैलोक्यस्थजिनालयं तमखिलं भक्त्या समाव्हानये ॥

ओं ह्रीं सर्वजिनालया आगच्छत २ सर्वोषट् । ओं ह्रीं सर्वं अत्र तिष्ठत २ ठं ठं ॥ ओं ह्रीं सर्वं मम सन्निहिता भवत २ वषट् ॥

उद्धृत्य कुंभान्परया विभूत्या तदीयवाग्भिर्वहिरतरश्च ॥

मंत्रातिपूतैरभिपेचयामि श्रीजैनगेहं विभवैकगेहम् ॥

ओं ह्रीं सर्वजिनालया जलाद्यभिपेकं गृणीध्वं २ नमो जिनालयेभ्यः स्वाहा । इत्यनेन मंत्रेण जिनालय तैरधिवासितकलशैरभिपेचयेत् ॥ ५ ॥

(ओं) भवनभवनजाना ज्योतिषां कल्पजानाम् ॥

मणिमयनिलयस्था येऽहमिन्द्रालयस्था ॥

बहुविभवयुता ये ये च मध्ये त्रिलोके ॥

जिनपतिनिलयास्तांस्तांश्च सर्वान्महामि ॥ ६ ॥

आहेत त्यांचें आव्हान, स्थापन व सन्निधीकरण कराव. तदनंतर ' उद्ग्रथ्येत्यादि हा श्लोक ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून ते कलश उचलावेत व त्यांनीं मोखा थाटाने मंत्र पत्रित अशा जलांनीं धामप्रोक्षण विधि करावा. मग ' भवन भवनजानामिति ' हा श्लोक ह्मणून जिनमंदिराची पूजा करावी. भवनवासी. देवांच्या स्थानांतील जिनमंदिरें, ज्योतिष्क जिनमंदिरें, कल्पवासस्थ जिनमंदिरें, अहमिन्द्र राहण्याच्या ठिकाणची मंदिरें व मध्यलोकांतील मंदिरें ही अकृत्रिम रत्नसंचित मंदिरं आणि कृत्रिम मंदिरें या सर्वांची मी पूजा करितो.

ओं रजतमहारजतेन्द्रनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभासुरभित्तिस्तंभशालिशिखरमंडपमहा-
मानस्तंभाद्यं गोपांगसगताकीर्णपचवर्णप्रभाजालप्रभावाहितविचित्रांबरविलासांबरणाम् । संतताना-
दिसंसिद्धहटछाटकीयधूपघटपेटकास्यनिर्यद्विश्वतोविसर्पिधूमलेखाजालबहलपरिमलप्रसरसुरभीकृतसक-
लदिङ्मुखानाम् ॥ वंदारुसुरासुरवृंदारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणझंकारद्विणीकृतानादिघटित-
घंटाजालझणझणध्वानवधिराकृतनिखिलदिङ्गलानाम् ॥ तमःसमूलसमुत्पाटनपटुतावलेपलिप्तागत-
गभस्तिमालिमंडलायमानहटछाटकीयघटपेटकीयघटपेटकोपघाटितचित्तचमत्कारणाम् । चकचका-
यमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतरनिर्जितज्योतिर्गणिकितगगनांगणानाम् ॥ समुत्तंगसुवर्णभि-
त्तिभागावलंबमानमणिमालामुषितमेरुगिरिपार्श्वशोभातिशयानाम् ॥ विचित्रविनिर्माणवदनाभिषे-
कनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिर्मंडितचैत्यमहीमहितानाम् ॥ कुंजपारातिकुंजरादिदशविधध्व-
जराजिसभाजिताद्यद्वितीयशालांतरध्वजधराविराजितानाम् ॥ चतुर्दिगताशोकससच्छदचंपकाम्रचतुर्व-
नांचिततृतीयबहिःशालांतरावनीविनूतानाम् ॥ चतुर्वीथिपर्यंतगतमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजन-
मानस्तंभानाम् ॥ सहजसकलपरिष्कारणामकुत्रिमाणमहाव्यविधाळंकारणामपि कुत्रिमाणां ।

‘ओं रजतमहारजतेत्यादि’ हे गद्य ह्ययून गंधादि अष्टद्रव्यानीं जिनमंदिराची पूजा करावी. तदनंतर त्याच्या पुढे उभे राहून ‘शिवमस्तु’ हा श्लोक ह्यावा.

‘ओं रजेत्यादि’ या गद्याचा अभिप्रायः—अकुत्रिम जिनमंदिराच्या भिंती, खांब, तट, शिखर, मंडप, मानस्तंभ वगैरे अवयव चांदी, सोने, पाचरत्न, पद्मराग वगैरे मण्यानी युक्त असतात. या जिनचैत्यामध्ये धूपघट असतात ते अनादिकालचे आहेत. चैत्यालयामध्ये देव देवी हमेशा येतात, जय जय असा शब्द करितात व नृत्य

मंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् ॥ भगवज्जिनचैत्यालयानामष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ॥
स्वच्छैस्तीर्थं । चैत्यालयात्संयजे ॥ ओं ह्रीं सर्वजिनचैत्यालया जलं गृह्णीध्वं २ नमः । एवं
गंधादि ॥ इत्यर्चनां विधाय तदग्रे स्थित्या ॥

शिवमस्तु सर्वजगतां परहितनिरता भवंतु भूतगणाः ॥

दोषाः प्रयातु नाशं तिष्ठतु जिनशासनं सुचिरम् ॥

इममाशीर्वादमुद्घोषयेत् ॥

स जयतु जिनधर्मो यावदाचंद्रतारं । यमनियमतपोभिर्वर्द्धतां साधुसवः ॥

अहरहराभिवृद्धिं यातु चैत्यालयास्ते । तदधिकृतजनानां क्षेममारोग्यमस्तु ॥

अथ शांतिशुद्ध्यभिधानहोमविधेः प्रयोगः ॥

अथ चैत्यालयस्य चतुर्दिक्षु विधिविहितचतुरस्रचतुःकुंडविराजमानसमुचितालंकारोपेतहोममं-

करितात्. सुवर्णचि पुष्कर कलश तेय ठेविलेले असतात. अनेक तऱ्हेची पूजेची व अभिषेकाची सामग्री असते सुवर्ण भिचीला रत्नाच्या माळा अडकविलेल्या असतात. या चैत्यालयांत अभिषेकमंडप, गृत्यमंडप, वंगरे मंडप अन- तात. दहा प्रकारच्या ध्वजा असतात. अशा रीतीची अकृत्रिम चैत्यालयांची रचना असते. या प्रमाणे पूजा करून जिनमंदिरापुढे उभे रहावे.

‘शिवमस्तु’ अया आशीर्वादात्मक श्लोक झणावा. याचा श्रमिप्राय - सर्व जगाचें कल्याण होय. लोक जन तेच हित करीत दोषांचा नाश होय. व जिनशासन चिरकालपर्यंत भूमंडलावर राहो. हा जिनधर्म चंद्र व तारे जगांत राहो पर्यंत राहो. धर्म, नियम, तप यांनी साधुसंघाची वाढ होवो. नेहमी चैत्यालयांची वृद्धि होय. न त्या चे जे अधिकारी व सरक्षक लोक आहते त्यांचे कल्याण होय. त्यांचे नेहमी आरोग्य असो.

चैत्यालयाच्या चारी दिशेभय शास्त्रकारित चार कुंडानी युक्त असा होममंडप करावा. या मंडपासभ्य संकल्पपूर्वक

परमसुखसमृद्धान्युक्तिशास्त्राविरुद्धान् ॥

बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥

प्रमितसुनयसिद्धान्सन्तुवे सर्वसिद्धान् ॥ इत्यर्थं दद्यात् ॥

तेत आसनस्थापनादिचतुरस्रकुंडार्चनपर्यंतविधिं विधाय क्षिपामि कुंडे इत्यादिना परिधिपरस्तरण-
कल्पनं । आम्नायेत्यादिना गार्हपत्याग्नेः स्थापनं रांशुक्षणं सन्निधौ कर्णैकसमिधाहृत्यर्चनानि परिसमाप्य
गुणाब्धिभूतभानेत्यादिना त्रिकपालपूजापर्यंतमावरणदेवतापूजाविधिं निदध्यात् ॥ नव्येन गव्येनेत्यादि-
नाष्टादशवारोच्चारितपञ्चभिर्नैऋत्योत्तरशतमाज्याहुतिं, लवंगलाजेल्यादिना त्रिवारोच्चारितपीठिकां त्रै-
लौजाहुतिं, तैर्भैस्तर्पणं समिधाहुतिं, पीठिकादिसप्तविधसंवैरन्नाहुतिं, जिनेश्वराणामित्यादिना
पूर्ववत्पुनराज्येन पूर्णाहुतिं पुण्याहवाचनं, तीर्थेश्वरस्यांयेत्यादिनाग्नेरर्चनं, सर्वाभ्युदयेत्यादिना तस्य
स्तवनं, अहर्निवर्षीत्यादिना जिनेश्वरस्तवनं, जयजय जिन शश्वदित्यादिना इष्टप्रार्थना, स जयतु
जिनधर्म इत्यादिना शुभानुष्ठानं, प्रमादादित्यादिना क्षमापणं, प्रक्षीणेत्यादिना सिद्धपरमेष्ठिविस-

पूजेपर्यंत आवरणदेवतापूजनं कर्तव्यं । 'नव्येन गव्येन' हा श्लोक ऋणुन अठरा वेळा उच्चारलेल्या महा मंत्रांनी
१०८ आज्याहुति द्याव्यात. 'लवंगलाजेल्यादि' हा श्लोक ऋणुन तीन वेळा उच्चारलेल्या पीठिका मंत्रांनी लज्जा-
हुति द्याव्या. यांच मंत्रांनी तर्पण व समिधाहुतिही करणी. पीठिका वगैरे सात प्रकारच्या मंत्रांनी अवाहुति द्यावी.
'जिनेश्वराणां' हा श्लोक ऋणुन रुपाने पूर्णाहुति, पुण्याहवाचन, 'तीर्थेश्वरस्य' या श्लोकाने अभिपूजा, 'सर्व-
भ्युदय' या श्लोकाने अग्निस्तवन, 'अहर्निवर्षीत्यादि' यांने जिनस्तुति, 'जय जय जय जिन' यांने इष्टप्रार्थना,
'स जयतु' यांने शुभानुष्ठान, 'प्रमाद' यांने क्षमा मागणे, 'प्रक्षीण' यांने सिद्धपरमेष्ठिंचि विसर्जन, 'इष्टास्ते-

जने, इत्यास्तेभीलादिना होमार्थमाहूतदेवतानां विसर्जनं. मोहध्वान्तिविदारणमित्यादिना गमनाप्र-
च्छन्नं विधिवद्विदध्यात् ॥ इति शान्तिशुद्धयभिधानहोमविधिः ॥

अथातो दर्भजयनविधानम् ॥

हेमादिना चंदनदारुणा वा पयोद्रुमैर्ना रचितं सुगम्यम् ॥

भद्रासन भद्रकराहदन्वां संकटपतोऽस्मिन्निवेदयामि ॥
ओं ह्रीं जिनमावृभात्रस्थापनां भद्रपीठमिह रापयामि स्वाहा ॥१॥

वटमीकशैलाब्धिनदीहृदनां मृद्धिः समनौपथिचंदनाभिः ॥
ओं ह्रीं पंचमृत्ति काचटनसवौपद्यौभिः भद्रपीठाग्रं परिलेपयामि स्वाहा ॥२॥

भीत्यादिना 'या श्लोकाने' लेमागाऽऽ गच्छादिलेखा देवानां विनिर्गताः 'गोहृतात्किं दारणं' यान जाणायिकी
सिद्धपरमोद्विची परमानगी वेण. या प्रत्यक्षे शांति-मात्रा निर्गताः, गते पतेण निमज्ज्या पविच्छेदने पश्चात्

१ प्रथमतः गर्भगृतापद्धेयं दर्भजयनं पोत - दर्भजयनं विनिर्गताः ;

२ 'हेमादिना' वा श्लोकं वा त्याचा मंत्रं कण्ठेन तित्तांता रस्य - गच्छादिलेखा देवानां विनिर्गताः ;

३ 'वटमीकैर्ना' वा श्लोकं वा त्याचा मंत्रं कण्ठेन तित्तांता रस्य - गच्छादिलेखा देवानां विनिर्गताः ;

नदी, व डोह या टिताणची मा ते गाणि चंदन व सत्रायामि यांच भद्रपीठाचा लेप करावा.

नदीसरःसागरकूपवापीस्य नीततीर्थोदकपंचकेन ॥

दिक्कन्यकाकटिपतगर्भशुद्धिं मत्वात्र पीठं परिलेपयामि ॥

ओं ह्रीं तीर्थोदकपंचकेन भू-पीठाय प्रक्षालयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

विश्वेश्वरागर्भगृहे विशुद्धे यस्मिन्निर्दोऽजनि दिव्यपद्मे ॥

संकल्पतस्तस्य दलाष्टकाब्जं पीठोपरिष्ठात्स्फुटमालिख मि ॥

ओं ह्रीं भद्रपीठाये अष्टदलकमलं लिखामि स्वाहा । धवलाक्षतैरष्टदलकमलविरचनम् ॥४॥

संलभे वदनं प्रविश्य भगवान्मातुः सितेभाकृति—

गर्भे श्यादिविशोधिते शुभतरद्रव्यैस्तु नाकाहृतैः ॥

दिव्यांभोरुहविष्टरे हि परमो हंसोधिसेते स्म यः ।

तं मत्वात्र विशुद्धबुद्धकमले विबोध्यमास्थाप्यते ॥

४ 'नदीसरः' हा श्लोक व मत्र लणुन नदी, मरोवर, समुद्र, आड व दीर्घ निहीर या पाच ठिकाणच्या पाण्यांनी दिक्कन्यकांनी गर्भशुद्धि केली आहे असा संकल्प करून भद्रपीठप्रक्षालन करावे.

५ 'विश्वेश्वरेति' हा श्लोक न मंत्र लणुन भद्रपीठावर पांडव्या अक्षतांनी आठ पाकळ्यांचें कमळ काढां. तीर्थकर मातेच्या गर्भात येउन तेथे अष्टदलकमलामध्ये विराजमान होतात लणुन हा कमळाचा संकल्प भद्रपीठावर कराना.

६ 'संलभेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र लणुन पाण्यामध्ये स्थापिलेल्या प्रतिमेस भद्रपीठावरील कमलांत स्थान करावे. जिनेश्वरांनी उत्तम मुद्रांवर पांडव्या हत्तीची आकृति धारण करून मातेच्या गर्भामध्ये—जो स्वर्गीय दिव्य पदार्थांनी श्री वगैरे देवतांनी शुद्ध केला होता, प्राय केला. तेथे दिव्यकमलानर ते विराजमान झाले होते

वृपनाथप्रतिष्ठायां तु सितेभाकृतिरित्यत्र सितोक्षाकृतिरिति पठनीयम् ॥
 ओं ह्रीं गर्भाशयमलकंकरहिताय कपिलगोक्षीरशुद्धरुधिगय धर्मशयनाय स्वाहा ।
 शंखकाहलादिनिःस्वने भव्यजनकोलाहलोपबृंहिते नमःस्थलमाक्रामसि जलधिवासितप्रति-
 मामानीय भद्रासनकमलमध्ये निवेशयेत् ॥ ५ ॥

भूसंस्कारे प्रजाते प्रथितसुरसरिद्वारितनप्रसूनैः

सानंदे सर्वलोके निजमहिमभरात्कंपयन्नैन्द्रपीठम् ॥

मातुर्गर्भं प्रविश्याखिलदृगिव रविः प्राग्दिश रंजयंस्तां

गर्भे सवर्धते स्म त्रिजगदाधपतिर्यः स एवैव विवः ॥

ओ नमोऽहते केवलिने परमयोगिने शुक्लध्यानाग्निनिर्दग्धकर्मधनाय सोमाय शाताय वरदाय
 अष्टादशदोषवर्जिताय स्वाहा । जालकुंकुमपिंजरितपुष्पाक्षतं तस्या अन्यासां च प्रतिष्ठेयप्रतिमाना-

ल्या कल्पनेचा संकल्प करून ही जिनप्रतिमा पीठांतील कमलामध्ये स्थापन केली जाते. ही प्रतिमा तेथे स्थापन
 करते वेळीं शंख वंगरे वाद्ये वाजवात्रीत. भगवान् आकाशमार्गातून येथे अवतरले आहेत असा संकल्प करावा. आ-
 दिनाथ तीर्थंकर मातेच्या गर्भी पांडच्या बैलाचा आकार धारण करून व वाकीचे तीर्थंकर हत्तीचा आकार धारण
 करून अवतरले आहेत.

६ 'भूसंस्कारे इति' हा श्लोक लघून् व मंत्र लघून् प्रतिष्ठेय प्रतिमा व इतर प्रतिमा यांच्यावर पुष्पाक्षता टाका-
 व्यात. जिनभगवान् मातेच्या गर्भाभ्यं वाढत आहेत हे सुचविण्याकरितां पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.
 जिनेश्वर गर्भात आले असता पृथ्वी निर्मल होते. गंधोदकासहित रत्न व फुलांची वृष्टि होते. सर्व लोक आनं-

मुपरि क्षिपेत् ॥ ६ ॥

स्वोपादाननिमित्तकारणकलापाविर्भवच्छक्तिके ।

पुण्ये तीर्थकसाहच्ये सृजति यः स्वौदारिकांग परम् ॥

शेते स्फाटिकदर्पणप्रतिममद्र्भे त्रिवोधोज्ज्वल-

स्तत्संकल्पनतः करोमि विधिनारस्मन्दर्भगय्याविधिषु ॥

पंचगव्यशुद्धीकृताय दर्भशयनाय नमः स्वाहा ॥ अनेन सागमर्गक्रमस्थापनार्थं तस्याः प्रतिष्ठेयप्रति-

माया उपरि दर्भान् क्षिपेत् ॥ अचाव्यसौधविधानां पठि दर्भान् क्षिपेत् ॥ ७ ॥

स्यात्क्षीरगौरं रुधिरं यदंगे निःस्वदताद्युद्धगुणाभिरामे ।

तद्ब्रुद्धितोहं कपिलाविशुद्ध गोक्षीरसेक विदधेऽत्र विवे ॥

दित होतात, जिनांचे गर्भांत येण्यानें इद्रसिंहासन हावू लागले. या सर्वां गोष्टीं स्तरणारा जिनेज झणजे ही प्रतिमा होय असा गकल्प करावा.

७ 'स्वोपादानेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून भगवंतांच्या सर्वा अवयवांची उत्पत्ति होत आहे अशा संकल्पाने प्रतिमेवर दर्भक्षेपण करावे. भगवान् स्वतःच्या उपादान व निमित्त कारणांनी तीर्थंकर नामकर्म मिळवितात. व त्यांच्या साह्यान उत्कृष्ट औदरिक शरीर बनवितात स्फाटिकाच्या दर्पणाप्रमाणे निर्मळ अशा गर्भासंघे भगवान् निजतात हा मकल्प करून आह्मी दर्भज्येची रचना करितो.

८ 'स्यादिति' हा श्लोक व मंत्र झणून भगवंतांचा लघु अभिषेक झाला व पूजन करणें. भगवंतांच्या ठिकाणीं दुधाप्रमाण पाढर रक्त असत. त्यांचे वाम न गेंगे उत्कृष्ट गुणांनी युक्त असे शरीर असत हा

ओं ह्रीं कपिलागोक्षीरहधिराय स्वाहा ॥ लघ्वम्बिवेकः ॥
 स्वच्छैस्तीर्थं । देवं समभ्यर्चये ॥ इत्यर्चनम् ॥ ८ ॥
 मासान्नवास्तेरम विमुर्जनन्या गर्भालयेम्मोहहृदिरे यः ॥
 मत्वा तमेनं नवसूक्ष्मधौतवस्त्रावृतं विंयमिमं तनोमि ॥
 अनेन पूर्वप्रच्छादितवस्त्रमपनीयापरवस्त्रेणाच्छादयेत् ॥ ९ ॥
 श्रीमत्सर्वजनीनेत्यादिना पूर्ववद्विक्पालपूजां विदध्यात् । दिक्पालस्थापनं ॥

अथ दर्भहोमः ।

गर्भस्थितस्यापि सतोऽस्ति यस्य मत्यादिबोधव्रित्तयं तदस्य ॥
 संकल्पतः शुद्धिकृते च दर्भैः पुरोऽस्य विंयस्य करोमि होमम् ॥

ॐ ऋक्षवृषभशांल्यहर्द्रोहिणि अप्रतिचक्रे फट् विचक्राय स्वाहा ।

इति दर्भशयनस्थितजिनेद्रप्रतिकृतेः पुरतः तद्विशुद्धचर्थं चतुरस्रहस्तविस्तारांगुलोत्सेधवालु-

सकल्प करुन प्रतिमेचा गायीन्या दूधाने अभिषेक करावा.

९ 'मासान्नवेत्यादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणुन प्रतिमेचे पूर्वेचें आच्छादिलेले वस्त्र काढून तिच्यावर नों वस्त्र आच्छादायं. जिनेश्वर मातेच्या गर्भगृहामध्ये ९ महिनेपर्यंत पद्मविहारावर विराजमान झाले या सकलपाने प्रतिमेला वस्त्रावृत करावें. तदनंतर 'श्रीमदित्यादि' श्लोकांनी पूर्वीप्रमाणे दिक्पालपूजा करावी. दिक्पालांचें स्थापन करावें. तदनंतर दर्भहोम करावा.

'गमेति' हा श्लोक व मंत्र हाणुन दर्भशय्येवर स्थापिलेल्या जिनेप्रतिमेच्या पुढे चार नात निशताराचा न १ अगुल उंचीचा असा वाळूचा उचवटा करून त्याची पूजा करून तेथे २७ वेळा दर्भानी दर्भहोम करावा. गर्भत

कास्यंडिले संशोधितेऽभ्यर्चिते सप्तविंशतिकृत्वः कुशैरग्निं जुहुयात् ॥

नाहं सपक्षोऽस्मि भवद्विपक्षदृष्ट्यावृतेर्वष्टि तथा जनो माम् ॥

इत्यर्हतोऽग्रे वसतीव वक्तु प्रसारये पादुरकांडवस्त्रम् ॥ ११ ॥

ओं च्ही कांडपटस्थापनां करोमि स्वाहा ॥

त्रैलोक्यदीपभ्य जिनेश्वरस्य विंबं निवेद्योचितदर्भतल्पे ॥

तथाग्रतोऽहं प्रतिबोधयामि द्वौ जाञ्चलज्ज्वाल्युतौ प्रदीपौ ॥१२॥ दीपद्वयस्थानम् ॥

अथ जिनमातृपूजनम् ॥

भर्त्रा सहैकासनसन्निविष्टा संस्नाय्य यां तीर्थजलः सुरेन्द्राः ॥

द्विव्यैर्विभूषांवारमाल्यमुख्यैरानन्दुरैर्नां वयमर्चयामः ॥ १३ ॥

ओं च्ही जगदंविक्के खानवस्त्राभरणाद्यर्चनं गृहाण २ स्वाहा ॥

असलेले जिनेश्वर ३ ज्ञाने धारण करीत होते. हे वर्ध्मक करण्याकरिता त्या प्रतिमेपुढे दर्भहोम करावा.

‘नाहं सपक्षोस्मि’ हा श्लोक लघून प्रतिमेपुढे पडदा मोडावा. हे जिना तुमचा अद्भुत दर्शनावरणीय कर्म त्याच्याशी माझी सजातीयता नाही तथापि लोक मला तसे लगतात हा अन्याय आहे. ही गाष्ट सांगण्याकरितांच जणु काय हा पडदा जिनेश्वरपुढे उभा राहिला आहे.

‘त्रैलोक्येति’ हा श्लोक लघून प्रतिमेपुढे दोन दीप स्थापन करावेत. भगवान् त्रैलोक्यदीप आहेत लघून त्याच्या प्रतिमेपुढे २ दीप लावावेत.

‘भर्त्रेति’ हा श्लोक लघून जगदंजिका अर्थात् भगवंताच्या मातेला मुंदर वस्त्रें, माला वगैरेनी देवांनी पूजिले तसेच आत्मीही पूजितो असे लघून ब्रह्मादि पदार्थ पुढे स्थापन करावेत. तदनंतर जिनमातेचें स्तवन करावे. तें याप्रमाणः--- हे माते तत्काल तीर्थकरनाम कर्माच्या उदयानें ज्यानें त्रैलोक्याला क्षोभित केले आहे अशा पुत्राला

अथ जिनमातृस्तवनम् ॥

मातस्त्वमेव धन्यासि सद्योजात दधासि यत् ।

सद्यः स्वतीर्थकृत्पाकसंक्षोभितजगत्त्रयम् ॥१॥

स्वपुण्योद्भूतरत्नौघवृष्टितर्पितभूतलम् ॥

हिरण्यगर्भं गर्भे त्वां दधानां को न वंदते ॥ २ ॥

स्वगर्भकमलासीनजिनहंसोद्भूजविना ॥

सरसीव विभासि त्वमपूर्वा पंकहारिणी ॥ ३ ॥

अग्निगर्भां शमीवत्त्वमर्कगर्भेव पूर्वदिक् ॥

रत्नगर्भां महीवांश्च जिनगर्भां विभासि नः ॥ ४ ॥

जगद्गर्भो जिनार्धांशो भवद्गर्भे वसत्यहो ॥

अहो त्वत्पुत्रतामेति देवो लोकपितामहः ॥ ५ ॥

समस्तसुखसंपादिजिनपुण्यफलोद्भवा ॥

अपूर्वा कल्पलतिका स्वाभिनी त्वमासि स्फुटम् ॥ ६ ॥

तूं धारण केलें आहेस. आपल्या पुण्याने रत्नसमूहांनी ज्यानें श्रैलोम्याला आबुद्दामित केलें आहे लघूने ज्यास हिरण्यगर्भ हें नाव मिळालें आहे. अशा पुत्राला हे माते तू आपल्या गर्भात धारण केलें आहेस.

हे माते तूं कमलाने युक्त, हंसपक्षांनी युक्त अशा पाण्याला धारण करणारे, न विसरू रहित अशा सरोवराप्रमाणें आहेस. हे माते तुझ्या गर्भरूपी कमलावर जिनेश्वररूपा हंम वसला आहे त्यामुळे तुझें जीवन धन्ध झालें

जगन्मात्रे नमस्तुभ्यं जगद्दृष्ट्यै नमोस्तु ते ॥
जगद्गत्यै नमस्तुभ्यं जगद्भक्ष्यै नमोस्तु ते ॥ ७ ॥
विश्वेश्वरे जगन्मातर्महादेवि महामति ॥
पूज्ये सुमंगले तुभ्यं भूयो भूयो नमो नमः ॥ ८ ॥
इत्थं स्तुत्वा यामशेषाः सुगन्ध्रा, वदन्तेऽस्मानन्दतः श्रयाव्यदेव्यः ॥
स्थानाख्यायैः साधु निदिध्यमानस्ता सर्वेऽभी श्रीजिनां च नमामः ॥ ९ ॥
सर्वोपि संघो जिनमातृसन्धेन तां पीठं स्तुत्वा वदन्त ॥
स्तुत्वा नत्वाप्यतुसः स्वयममरपनिस्ताड्यं मंत्रितेन ॥
लारयं तद्गोऽसहस्रोपरिचिह्नितमुत्स्लीजनश्रावयं ॥
गीतं वाचं युयोज प्रणुतमुरगणो यत्पुगेर्हजनन्याः ॥

आहे व तू लोकांचि पातक नाईसि करणारी आहेम. ग्रामीच्या आडांत आणि अमती त्याप्रमाणे जिनपालकाला तू आपल्या गर्भामध्ये धारण केले आहेम. मूर्खाला आपल्या गर्भांत धारण करणारी पूर द्या जरी गोमतेः अनेक रत्ने आपल्या पोटात धारण करणारी पूरती जरी गोमते तजी तू जिनगला स्वर्गाची भाग्य करणासुद्धे गोमत आहेम. त्रैलोक्याला आपल्या गर्भांत धारण करणारा जिनेश्वर हे माते तुझ्या गर्भांत आहे हे आश्चर्य आहे. त्रैलोक्याचा पितामह (आजोबा) अगा जिनेश्वर तुझा पूर होणार आहे हे आश्चर्य आहे. मने मूर्खाला देणार असें जिनेश्वरूपी पुण्यफल तुझ्यापासून उत्पन्न होणार प्रणून हे स्वामिनी तू योगेश्वर असू कल्पिता आहेम. हे जगन्माते तुला आक्षी नमन करितो. तू लोकांचे नेत्र आहेम. तू जगाचा आधार आहेम व तू जगद्भक्षी आहेम याम्नात आली तुला यांगार नमन करितो. हे माते तुला निवेशरी, जगन्माता, म-

संकल्पात्तस्य तीर्थत्रिकमिदमघाभिर्द्वित्रिमालक्ष्य योक्ष्ये ॥१०॥
 इंद्रपरिकल्पितानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तीर्थत्रिकं प्रयुंजीत ॥
 लोकत्रयस्यापि पितुः पिता त्वं धन्योसि मान्योसि महेश्वरेति ॥
 स्तुत्वा समापृच्छ्य च सप्रमोदाः प्रपेदिरे स्वस्वपदं सुरेन्द्राः ॥११॥

जिनजनकस्य सुरैस्तवनपूर्वकं गमनाप्रच्छनम् ॥
 आवेद्यासनतः क्रिया प्रणमनं पञ्चाद्विधेया स्थिति-
 रन्यावर्तैकाशिरोनतिः प्रथमतः साम्यं तदतेपि च ॥

हृदेवी, महासती, पूज्या व सुमंगला अशी नां आहेत अशा नांवांना वारण करणाऱ्या तुला आक्षी पुनः पुनः नमन करितो. याप्रमाणे सर्व देवेंद्र मातेची स्तुति करीत असतात. श्री वगैरे देवी मातेला इंद्रादिकांची ठिकाणे नावे वगैरे मांगून माहिती देतात. या ठिकाणी जिनमातेचा सकल्प केलेल्या भद्रसिंहामनाला सर्व संधानीं स्तवन करून वंदना करावी. मातेच्या पुढे इंद्र त्यावेळीं नृत्य करितो. आपले हजार हात उत्पन्न करून त्यावर देवांगनांचें नृत्य करवितो. गाणे वजावणे वगैरे प्रकार सर्व देव करितात. इंद्रादि देव अर्मा उत्तमच करितो हा संकल्प करून नृत्य, गाणे वजावणे हा विधि करावा.

तदनंतर देव तीर्थकराच्या गित्याची स्तुति करून स्वस्थानी जाण्यास त्याची परवानगी मागतात. ते जी स्तुति करितात ती याप्रमाणे —

‘लोकत्रयाचा पिता अशाही तीर्थकराचे आपण वडिल आहात. आपण वन्य, मान्य न मगत्रि अधिपति आहांत’ अशा स्तुतिनंतर आनंदित होऊन ते स्वस्थानी जातात. गर्भोत्तार कल्याण क्रिया पी करितो असें आसन घालून क्षणांच. तदनंतर नमस्कार करावा. व मग उठून प्रथम तीन आर्पण न एत नमस्कार करून सामा-

यस्मिन्केवलयोगमानुहदितः सोव्याजिनोऽयं जगत् ॥
ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशान्ताय सर्वलोकशान्तिर्भवतु स्वाहा ॥ शान्तिधारा ॥ १६ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यत्कलशयुतवधूमग्रभृंगारनिर्यदू ॥
वार्धगपूतघात्रीं बहुतरविभवामादरेणानुयातः ॥
सर्वाशाः पूरयंतो बलिमनुमुखराः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥
सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिःपरीयाम शान्त्यै ॥

ओं ह्रीं अर्हद्भ्यो नमः ॥ १७ ॥

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिमुखरा यां जिनैद्रस्य साक्षात् ॥
चक्रुः स्वर्गावतारोत्तमवाविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥
तामारोप्यात्र विंशे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥
भक्त्यै मुक्त्यै च यष्टृप्रभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥ १८ ॥

त्रयोऽयमात्रं रक्षणं कुर्यात् । हा श्लोकं ह्यणुन शान्तिधाराक्षेपणं कराव ।

१७ 'अर्चामग्रे' हा श्लोकं ह्यणुन हातांत जिनप्रतिमा घेऊन मोठ्या थाटानें जिनमंदिरास तीन प्रदक्षिणा घाव्यात. त्यावेळीं लाद्या, फुलें व इतर धान्यही फेकावीत. हातामध्ये भृंगार घेऊन जलधारा सोडावी. जिच्या डोम्यावर कलश आहे अशा स्त्रीला पुढें करावें व प्रदक्षिणा कराव्यात.

१८ 'इत्थमित्यादि' याप्रमाणें सौधर्म वगैरे इंद्रांनी व देवांनीं जिनेध्वराचा गर्भ कल्याण विधि केला, आह्मी या जिननिवासमध्ये गर्भकल्याणिक विधिचा उत्सव यथाशक्ति अत्यंत भक्तीनें केला काहे. ही गर्भकल्याणिक पूजा इंद्र (प्रतिष्ठाचाय) वगैरेना-प्रतिष्ठाकारक वगैरे मंडळींना भक्ति व श्रुक्ति प्राप्त करून देणारी होवो.

प्रमादाऽज्ञानदपार्थैर्विहितं विहितं न यत् ॥
 जिनेन्द्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च तत् ॥ क्षमापणम् ॥ १९ ॥
 मोहध्वान्तविदारणं विशदविश्वोद्भासिदीप्तिश्रियम् ॥
 सन्मार्गप्रतिभासकं विबुधसंदोहामृतापादकम् ॥
 श्रीपादं जिनचंद्रशान्तिशरणं सद्भक्तिमानेभिते ॥
 भूयस्तापहरस्य देव भवतो भूयात्पुनर्दर्शनम् ॥ २० ॥
 इत्थं विधत्ते जिनपुंगवस्य गर्भावतारोत्सवसंविधिं यः ॥

१९ 'प्रमादादिति' प्रमादाने, अज्ञानाने व गर्वाने मज्जकइह हा विधि' कदाचित् शास्त्रविहितं ज्ञाला नसेल. यास्तत्र हे जिनेन्द्रा आपल्या कृपेने तो सर्व विधि पूर्ण होवो असा श्लोक झणुन क्षमा मागवी.

२० 'मोहध्वातेति' हे शान्तिजिनेश ! आपले शोभिवंत चरण मोहबंधकाचा नाश करितात. निर्मल व जगताला प्रकटित करणाऱ्या केवलज्ञानाच्या उड्डवल शोभेला धारण करितात. सन्मार्ग दाखवितात. विद्वानाच्या समूहाला मोक्षाचा उपदेश करितात. यास्तव आपल्या चरणाम मी नमस्कार करितो. संसार ताप दूर करणाऱ्या हे शान्तिजिनेश ! आपलें पुनः दर्शन होवो.

२१ 'इत्थमित्यादि' याप्रमाणे—या अध्ययानांत मांगितल्याप्रमाणे जो जिनेश्वराचा गर्भावतारकल्याणविधि करितो. धर्मरक्षाची धाव असलेला तो लोकर-गर्भावतारोत्सव विधीला प्राप्त होतो अर्थात् तो तीर्थंकर नाम क

गर्भावतारोत्सवमाशु याम्यत्यमुव भूत्वा न हि धर्मनेमिः ॥ २१ ॥

इत्यहंस्मृतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रनिष्ठतिलकनाम्नि गर्भावतारकल्याणविधि-
विर्नामाष्टमः परिच्छेदः ॥ ८ ॥

माचं उपार्जन करितो यामुक्तं पुढील जन्मी देताकडून त्याचा पध्दत्तगणित विधि होईल.

याप्रमाणे नेमिचंद्रदेवांनी रचिलेल्या, अनेक प्रणिष्ठांना मात्र ज्यामध्यें संगृहीत केला आहे ज्या प्रणिष्ठा-
तिलक नावाच्या ग्रंथातील हा आठवा अध्याय समाप्त झाला ॥ ८ ॥

अथ नवमः परिच्छेदः ।

अथ जन्माभिषेककल्याणम् ॥

अंकुरार्पणतः पश्चात्सप्तमे दिवसे दिवा ॥

जन्माभिषेककल्याणपूजां कुर्याद्यथाक्रमम् ॥ १ ॥

मूलवेद्यां समाराध्य पूर्ववेद्यागमंडलम् ॥

वेदीं गत्वोत्तरा तत्र वक्ष्यमाणविधानतः ॥ २ ॥

पुष्पांजल्यादिकलशस्थापनांतर्विधिं चरेत् ॥

ततः स्नपनवेद्यां तु पंचमंडलवर्तनम् ॥ ३ ॥

तत्र स्नपनपीठस्य स्थापनं तद्विधानतः ॥

दुर्मशय्यास्थिते विंबे ततः शकैर्विधीयते ॥ ४ ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणम् ॥

१ 'अंकुरेति' अंकुरार्पण विधिं द्वालयानंतरं सातवे दिवशीं दिवसा जन्माभिषेककल्याणपूजेचा विधिं प्रतिष्ठा-
शास्त्रांत सांगितलेल्या क्रमाने करावा.

२-३ 'मूलवेद्यामिति' मूलवेदीवर पूर्वीप्रमाणे यागमंडलविधि करावा. तदनंतर उत्तरवेदीकडे जाऊन पुढे सां-
गितलेल्या प्रकाराने पुष्पांजलिक्षेपणपासून कलशस्थापनापर्यंत सर्व विधि करावा. तदनंतर स्नपनवेदीवर (अभिषेक
करण्याचा वेदीवर) पंचमंडल काढावे.

जिनजन्मोत्सवरोपो वस्त्रापनयनं ततः ॥
 जिनजन्मस्थापनं तन्मात्रादिभुतिपूर्वकम् ॥ ५ ॥
 निःस्वेदत्वाद्यतिशयागोपणं विजयादिभिः ॥
 उपासना जिनांवाया जातकर्म च तत्कृतम् ॥ ६ ॥
 प्रतिज्ञाकारसंशुद्धेरिंद्रादित्रिदशगमः ॥
 शच्यार्हतोर्पणं पर्युः सुमेरौ प्रापणं सुरैः ॥ ७ ॥
 पूर्वस्थापितपीठायै प्रतिमाविनिवेशनम् ॥
 अभिषेकोपकरणसज्जीकरणमन्वतः ॥ ८ ॥
 प्रतिमांगपरामर्शः सकलीकरणं ततः ॥

१-५ 'तत्रात' तेषु अभिषेकपीठ आसौक्तविधीनं स्थापयंत. हा विधि शाल्यानंतर दर्भग्रयेवर अगलेल्या जिनप्रतिमावर इंद्राकट्टन जिनजन्मोत्सवरोपण केले जाते हे आगोपण केल्यानंतर, जिनप्रतिमेचे गुंडाळलेले वस्त्र काढावे. जिनेश्वराच्या जन्माची स्थापना करावी न मातेची रतुति करावी

६-७ 'निःस्वेदत्वादि' घाम न येणे, अरीर मुंगीवत राहणे उंगरे जन्मान्या दहा अतिशयांची स्थापना करावी. विजयादि देवताकट्टन जिनमातेची आराधना व त्यानी केलेला जातकर्मविधि करावा. आकार शुद्धि जिनाच्या देहाची अंतःशुद्धि न वरिहिशुद्धि करावी. इंद्रादि देवतांचे आपमन हा विधि करावा. इंद्राणीनं जिनाला दहा इंद्राच्या स्वाधीन केले हा विधि करावा. देवानां जिनमात्राला मेरुपर्वावर नेले हा विधि नंतर करावा.

८ पूर्वस्थापितेति' पूर्वी स्थापना केलेल्या सिंहामनावर जिनप्रतिमेचे स्थापन करणे हा विधि व अभिषेकाची उपकरणे मज्ज करणे हा विधि करावा.

प्रधानपूजया पंचमंडलस्य समर्चनम् ॥ ९ ॥
 जिनमंत्रेण विंबस्य सप्तवाराभिमंत्रणम् ॥
 कुंभे पुष्पादिनिक्षेपो विंबाग्रे कुसुमांजलिः ॥ १० ॥
 सुलभे प्रतिमानेवोद्धेखनं विश्वकर्मणः ॥
 पटापसरणं सर्पिवत्सवद्रोप्रदर्शनम् ॥ ११ ॥
 यष्ट्रा सम्माननं तस्य तेनैद्रानुमतेन तु ॥
 पीठाग्रन्यस्तसद्धूलिकुंभेनार्चाभिषेचनम् ॥ १२ ॥
 जीवत्पितृश्वशुरपत्यात्मजस्त्रीकरपुभिः ॥
 संप्रोक्षणं चाष्टसम्मार्जनंकुंभाभिषेचनम् ॥ १३ ॥
 नीराजनं चाष्टभेदं भवेत् पुष्पजपस्ततः ॥
 आव्धानावावशिष्टस्तु कलशैराभिषेचनम् ॥ १४ ॥

९ 'प्रतिमांगेति' प्रतिमेच्या अगाला स्पर्श करून सकलीकरण करावें तदनंतर प्रत्येक पूजेने पांच मंडलांचें पूजन करावें.

१०-११ जिनमंत्रानें जिनप्रतिमेवर सात वेळा अभिमंत्रण विधि करावा व कुंभामध्ये फुलें वगैरे टाकावीत. प्रतिमेपुढें कुसुमांजलि टाकावी. उत्तम लग्नावर शिल्पकाराकडून नेत्रोन्मीलन क्रिया करावी. तदनंतर पुढें टाकिलेला पडदा वाज्जला सारावा. तुपाचें पात्र व सवत्सगोप्रदर्शन करावें. प्रतिष्ठाकाराने शिल्पकाराचा सम्मान करावा व प्रतिष्ठाचार्यानी मान्य केलेल्या त्या शिल्पकाराकडून जिनप्रतिमेवर धूलिकुंभाभिषेक करावा.

१२-१५ तदनंतर ज्यांचे आईवाप, सासुसासरे, पति व मुलें जिवंत आहेत अशा सुवासिनी स्त्रियाकडून दर्भा-

चतुर्विधावतरणं चतुःकुंभाभिषेचनम् ॥
 पुष्पवृष्टिर्मध्यकुंभेनाभिषेकोष्टार्चनम् ॥ १५ ॥
 वज्रेण कर्णविधौथ स्त्रीभिश्चंदनचर्चनम् ॥
 भूषासन्नामकरणमानंदस्तवनं क्रिया ॥ १६ ॥
 आनंदनर्तनं पश्चात् नगर्णानयनं विभोः ॥
 राजांगणे स्थापनं स्यादंबायै सन्निधापनम् ॥ १७ ॥
 तस्याः स्तुतिः प्राभृतं च नृत्यं रक्षादिसंविधिः ॥
 गुरुपूजोपलंभोऽथ तत्तत्तीर्थकरोचितम् ॥ १८ ॥
 राज्यभोगानुभवनसमं देवैर्दसेवया ॥
 शाल्यर्थबलिर्दिष्टार्थप्रार्थना चेत्ययं क्रमः ॥ १९ ॥

च्या द्वारे प्रोक्षणविधि करावा. तदनंतर आठ सम्मार्जन कुंभानी अभिषेक करावा. आठ प्रकारचा नीराजनाविधि करावा. तदनंतर पुष्पजप करावा. मग आठ्ठान वगैरे करून कलशांनी अभिषेक करावा. चार प्रकारचे अवतरण करावे. चार कुंभांनी अभिषेक करावा. पुष्पवृष्टि करून मध्यकुंभांने अभिषेक करावा. अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी. वज्राने कर्णवेध करावा. व सुवासिनी खियांनी प्रतिमेच्या अंगाला चंदन लावावे, भूषणे नेमवार्वात व इंद्राने करून मातेजवळ त्यास द्यावे. मातेची स्तुति करून जिनेश्वरास परत शहरांत आणून राजांगणांमध्ये स्थापन जिनालाकावे रक्षण करण्यासाठी देवदेवीची नेमणूक करावी. गुरुपूजेचा विधि करावा.

जन्माभिषेककल्याणविधानस्यावगम्यताम् ॥

तत्तत्कर्तृविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणविधेः प्रयोगमभिधास्यामः ॥

तत्रादौ तावन्मूलवेद्यां प्रतिष्ठाप्यत्राराधनां पूर्ववन्निष्ठाप्योत्तरवेद्यां पुष्पांजल्यादिपीठस्थापनांतं विधिं विदध्यात् ॥ तद्यथा ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपूरैः सुधासंनिभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुराद्रिशिखरे सर्वे सुराश्चक्रिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापतेर्जिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञैः स्तुतं प्रस्तुवे ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्षीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पांजलिः ॥ १ ॥

करावा तदनंतर त्या त्या तीर्थकरांना उचित असा राज्यभोगानुभवन विधि करावा. देवेंद्र येऊन सेवा करणे, हा विधि करावा.

तदनंतर शंतिवलि व इष्टप्रार्थना हा विधि करावा. याप्रमाणें जन्माभिषेक कल्याणविधि करावा. हा विधि आतां सप्रयोग आह्मी दाखवितो. आतां जन्माभिषेक कल्याणाचा प्रयोग आम्ही सांगतो. प्रथमतः मूलवेदीवर प्रतिष्ठाप्यत्राची आराधना करून उत्तरवेदीवर पुष्पांजलिधेपणापासून पीठस्थापनापर्यंतचा विधि करावा. तो याप्रमाणे:--

‘ श्रीमदित्यादि ’ हा श्लोक लघून व मंत्र लघून प्रस्तावना पुष्पांजलि करावी.

घटाटंकारवीणा० ॥ लतांतांजलिं प्रोक्षिषामः ॥ ओं परमब्रह्मणे नमोनमः स्वस्ति
२ जीव २ नंद २ इत्यादि सोदकानि पुष्पाणि क्षिपेत् ॥

पूर्ववक्षेत्रपालवास्तुदेवचलिं वायुमेघाग्निदेवैः भूमिशोधनं नागतर्पणं दर्भन्यासं भूम्यर्चनं
मंडपप्रतिष्ठां वेदिकाप्रतिष्ठां च क्रमेण विदध्यात् ॥

अथ कलशस्थापनविधानम् ॥

ओं विशोधितभूभागपरिकल्पितप्रतिष्ठितमंडपमंडनीयांतःप्रतिष्ठामहितमहावेदिकायां। पूर्वत्रैः
पोडशभिरुत्तराग्रैस्तावद्भिः सूत्रैः पंचविशत्युत्तरशतद्वयपदानि कलशप्रमाणेन परिकल्प्य तत्र बहुम-
ध्यभागे महाकुंभं विन्यस्य सर्वतस्तन्मध्यवर्तीं परित्यज्य । मध्यकुंभाद्विधेर्वर्तीं परित्यज्य, प्रथमाद्विती-
यतृतीयचतुर्थीवरणेषु क्रमेण चतुरो, विंशतिं, पट्त्रिंशतं, द्विपंचाशतं, घटान् यथाविधि ब्रीह्यासने

‘घटाटकार’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून उदकासहित पुष्पक्षेपण करावें. पूर्वप्रमाणेच क्षेत्रपाल व
वास्तुदेव यांना चली अर्पण करावा. वायु, मेघ व अग्नि यांच्याद्वारे भूमिशोधन करावे. नागतर्पण, दर्भन्यास,
भूमिपूजन, मंडपप्रतिष्ठा व वेदिकाप्रतिष्ठा हे विधि क्रमाने करावेत.

तदनंतर कलशस्थापनविधि करावा. तो याप्रमाणेः--शुद्ध अशा जमिनीवर उभा केलेल्या प्रतिष्ठामंडपाला
शोभा आणणाऱ्या मोठ्या वेदिकेवर कलशभिमेषकयंत्र लिहावे. त्यामध्ये आडव्या सोळा व उभ्या सोळा अशा रेषा
समांतराने कुंभ ठेवता येतील अशा वेताने काढाव्यात. ह्मणजे त्यांत २५ कलश मावतील अशी कोष्टके तयार
होवत. विलकुल मध्यभागी महाकुंभ स्थापावा. सर्वांत मध्य जो मार्ग आहे तो सोडून द्यावा. पहिले, दु-
सऱ्या, तीसऱ्या व चौथ्या आवरणांमध्ये क्रमाने चार, वीस, छत्तीस, व चावन कुंभांची यथाविधि रचना
करावी. प्रथमतः ताडुळ पसरून त्यावर कुंभ ठेवावेत. पुढे सांगितलेल्या मंत्रातील वस्तु टाकाव्यात. कोणा-

विरचितयंत्रे विन्यस्य तेषु वक्ष्यमाणमंत्रोदिततत्तद्द्रव्याणि यथोचितमापूर्य कोणेषु द्रोणांभःसं-
भृतकुंभान्समवस्थाप्य तेषु रैरत्नसर्वांगकुशकूर्चमंगलद्रव्यसुरभिपुष्पाणि विनिक्षिप्य छेदभेदाद्यष्टदो-
षवर्जितानमलसितसूत्रसमावृतानंभोजबीजपूरपिहितानान् । चंदनपंकपरिलम्बलक्ष्माक्षतपुंजोपलक्षि-
तान् प्रसूनमालांबरफलपल्लवदूर्वादपणादिपरिष्कृतानिमान्सर्वांकुंभान्संपूजयामहे । पुष्पांजलिः ॥

कल्याणावसरे विभोरर्हतः शक्रेण ये स्थापिताः

तेऽमी इत्यभिकल्पनां स्फुटयतः श्रीशतकुंभादिभिः ॥

निर्वृत्तानथवा मृदाभिघटितान्कालादिदोषोद्भिन्ना-

स्तत्तद्द्रव्यसुपूरितानिह घटान्यंत्रोपरि स्थापयेत् ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥ २ ॥

श्रीखंडकपूर्वबरादिगंधद्रव्यप्रसूनोत्तमरिक्थरत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहाघटेऽस्मिन्नालस्थवस्त्रादिविराजमाने ॥

तीळ कुंभामध्ये पाणीभरून त्यांत रत्न दर्भ वगैरे सुगंधित द्रव्ये टाकावीत. कुंभ फुटलेले, चिरलेले, वगैरे आठ
दोषांनीं रहित असावेत. पांढऱ्या सुतानें गुढालेले, द्युसावर कमल किंवा वीजपूर (महाकुंग) असलेले असे
असावेत. त्यांना गंध अक्षता वगैरे लावाव्यात. फुलांच्या माळा, वस्त्र, पांढें, दुर्वा इत्यादिकांनीं त्यांना शोभा
दाणावी. अशा रीतीनें कुंभांची रचना करून त्यांच्या पूजनमाटीं ग्रथम पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

२ ' कल्याणोति ' हा श्लोक हाणून जन्माभिषेकाचे वेळीं इंद्रानें ज्या कुंभाची रचना केली होती तेच हे आहेत
असें समजून कलशांची स्थापना करावी.

३ ' श्रीसंडेत्यादि ' हा मंत्र हाणून कुंभामध्ये रत्न वगैरे टाकावेन.

ओं ह्रीं ह्रीं ह्रीं नमो हते भगवते श्रीमते पद्ममहापद्मतिगिच्छकेसरिमहापुंडरीकपुंडरीक
गंगासिंधुगोहिद्रोहितास्याहारिच्छरिकांतासीतासीतादोनारीनरकातासुवर्णस्त्यक्लारक्तारक्तादोनायोधिपु
द्वजलं स्वर्णघटप्रक्षालितपरिपूरितं नवरत्नगंधपुष्पाक्षताद्यर्चितामोदकं पवित्रं कुरु २ औ २ वं म हं सं
तं पं ह्रीं असि आउसा नमः ॥

अनेन मध्यमहकुंभे रैरत्नादिनिक्षेपणम् ॥ ३ ॥

सर्वेषु कुंभेषु च सर्वगंधं क्षिपामि वारा परिपूरितेषु ॥

शेषेषु योग्यार्थसुपूरितेषु न्यसामि सर्वेषु कुशस्य कूर्चम् ॥

जलकुंभेषु सर्वौषधिस्थापनं सर्वकुंभेषु कूर्चस्थापनं च ॥

यन्मंगलद्रव्यमिति प्रतीतं विसं च बोधिद्रुमपल्लवं च ॥

क्षिपाम्यपामार्गदलं च पूतं तत्कोणकुंभेषु विभूषितेषु ॥

कोणकुंभेषु मंगलद्रव्यनिक्षेपणम् ॥

खञ्जैस्तीर्थं कुमान्समभ्यर्चये । ओं ह्रीं नेत्राय संवौपद् ॥ कलशार्चनम् ॥

इति कलशस्थापनविधिः ॥

‘सर्वेषु कुंभेषु इति’ हा श्लोक व मंत्र क्षणं जलकुंभाद्यर्थे ‘सर्वोपधिषेपणं कृत्वा कुंभामध्ये कूर्चं स्थापनं करोति’

‘यन्मंगलद्रव्यमिति’ हा श्लोक क्षणं कोणांतील कुंभामध्ये मंगलद्रव्यं प्राकट्य ‘सन्त्यैस्तीर्थं’ हा श्लोक व मंत्र क्षणं कलशार्चनं करोति.

अथ चूर्णपंचकस्थापनम् ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृ-

न्नागाधीशधनेश पीतवसनालंकारपीतैश्च तैः ॥

नीलेनीलभ नीलवेषसुरभो रक्ताभ रक्तैरततो

रक्ताकल्पकृष्णवेषविलसन्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥

ओ ह्रीं श्वेतपीतहरितारुणकृष्णमणिचूर्णं स्थापयामि स्वाहा ॥ चूर्णपंचकस्थापनम् ॥

तदेवं चूर्णानि संस्थाप्य वेदिकामध्ये पीतचूर्णेन कर्णिकां तद्वहिलोहितचूर्णैरष्टदलानि, तद्वहिः श्वेतपीतहरितारुणकृष्णचूर्णैः क्रमेण चतुःकोणयुतपंचमंडलानि विरच्य सुवर्णशलाकया अपामार्गलेखन्या वा दमेण वा कर्णिकायां ॥ ओ ह्रीं अर्हद्भ्यः स्वाहा इत्यहन्मंत्रम् । पूर्वोद्दिग्दलेषु ओं ह्रीं सिद्धेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सूरिभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं पाठकेभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं सर्वसाधुभ्यः स्वाहा ॥ इति सिद्धादिमंत्रान् । आग्नेयादिविदिग्दलेषु ॥ ओं ह्रीं जिनधर्मभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं जिनगमेभ्यः स्वाहा ॥

‘वेद्यामिति’ हा श्लोकं लघून् पांढरा, पिवळा, हिरवा, तांबडा, काळा या पांच रंगांचें स्थापन करावें. वेदिकेमध्ये कमल रचावें. त्याच्या कर्णिकेमध्ये पिवळा रंग भरावा. त्या कमळाच्या आठ पाकळ्यांत तांबडा रंग भरावा. या आठ पाकळ्यांच्या बाहेर चौकोनी पांच मंडळें काढावी व त्यामध्ये क्रमानें पांढरा पिवळा, हिरवा, तांबडा व काळा हे रंग भरावेत. सोन्याची लेसणी, अघाडा किंवा दर्भान्या लेसणीने कर्णिकेमध्ये अर्हताचा मंत्र लिहावा. व पूर्व, दक्षिण, पश्चिम आणि उत्तर या दिशातील कमलदलामध्ये बाकीच्या पर-

ओं ह्रीं जिनचैत्येभ्यः स्वाहा । ओं ह्रीं जिनचैत्यालयेभ्यः स्वाहा । इति धर्मादिमंत्रान् । पंचमंडलेषु क्रमेण ओं ह्रीं पूर्वकस्त्राहंतचतुर्थ्यतनामरूपान् तिथिग्रहयक्षयक्षीदिकपालमंत्रान् । पूर्वोद्दिष्टारे ओं ह्रीं राक्षसदौवारिकाय स्वाहा इति मंत्रद्वयम् ॥ दक्षिणद्वारे ओं ह्रीं असुरदौवारिकाय स्वाहा इति मंत्रद्वयम् ॥ उत्तरद्वारे ओं ह्रीं गरुडदौवारिकाय स्वाहा । इति मंत्रद्वयम् ॥ पश्चिमद्वारे नागदौवारिकाय स्वाहा ॥ प्रादक्षिण्येन लिखेत् ॥ इति अष्टाशीतिपरिवारदेवताधिष्ठितपंचमंडलवर्तनम् ॥

अथ पंचमंडलयंत्रोपरि पीठस्थापनविधानम् ॥

पार्श्वप्रोतमणिप्रभाभिराभितः क्लृप्तैर्द्रवापोत्कर्मम् ॥

पार्श्वद्वंद्वनिवेशितोचितलसेह्वेन्द्रपीठद्वयम् ॥

अर्धेन्द्रूपमपांडुकोपलतलानादिस्थपीठोपमम् ॥

पीठं भासुरभर्मनिर्मितमिदं यंत्रोपरि स्थापये ॥

ओं ह्रीं हूं क्षं ठं २ स्वाहा पीठस्थापनम् ॥

मेष्टीचा मंत्र लिहावा. आग्नेय, नैऋत्य, वायव्य, ईशान्य या दिशेतील पाऊऱ्यात जिनधर्म चंगरेचा मंत्र लिहाना. चौकोनी पांच मंडलात क्रमानें तिथि, ग्रह, यक्ष, यक्षी व दिक्पाल यांचे मंत्र ओं ह्रीं पूर्वक व चतुर्थ्यत विभक्तीनं युक्त आणि अन्ती स्वाहा शब्दासहित लिहावेत. व पूर्व, दक्षिण, पश्चिम आणि उत्तर या चार दरवाज्यामध्य क्रमानें दोनदा, राक्षस, असुर, नाग व गरुड या द्वारपालांचें दोन दोन मंत्र लिहावेत. या मंडलावर पीठस्थापन करवें. हे सर्व मंत्र डावीकडून उजवीकडे लिहीत जावें.

‘पार्श्वप्रोतेत्यादि’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र कणून पीठस्थापना करायी.

हाटकथिघटपूर्णपयोभिः पाटलावृटिपटोरिविमिश्रैः ॥

क्षालयामि निजमानसंपंकक्षालनाय जिनसज्जनपीठम् ॥

ओं 'हां' 'हीं' 'हूं' 'हौ' 'हः' नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रजलेन श्रीपी-

ठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा । पीठप्रक्षालनम् । ८ ॥

स्याद्वादविद्वज्जनशेमुषीव नितांतमेतन्निशिताग्रभागान् ॥

हिरण्मयेऽस्मिन्नाभिकपीठे हरिन्मणिच्छायकुशान्यसामि ॥

ओं 'हीं' दर्पमथनाय स्वाहा । पीठदर्भः । ९ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं । पीठं समस्यर्चये ॥

ओं 'हीं' सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा पीठार्चनम् ॥

श्रीपीठकुल्ले विशदाक्षतौघश्रीप्रस्तरे पूर्णशशांककल्पे ॥

श्रीर्वर्तते चंद्रमसीति वार्ता सत्यापयंतीं श्रियमालिखामि ॥

८ 'हाटकीयमिति' हा श्लोक व मत्र हणून स्वतःच मनातील कर्मरूपी चिखल धुउन टाकण्याकरितां श्री जिनेश्वराचे पिंहासन चंदनमिश्रित जलानें स्वच्छ धुवावें.

९ 'स्याद्वादित्यादि' हा श्लोक हणून पीठावर दर्भस्थापन करून त्याची पूजा करावी. ज्ञानी विद्वानांची बुद्धि तीक्ष्ण असते तशी ज्यांची अंगें तीक्ष्ण आहेत असे पांचरत्नासारखे दिसणारे दर्भ पीठावर स्थापने.

१० 'श्रीपीठेति' हा श्लोक हणून पीठावर 'श्री' हा शब्द लिहावा, या प्रमाणे पीठ पूजा जाल्यानंतर दर्भ-

ओं ह्रीं श्रीं हं श्रील्लेखनं करोमि स्वाहा । श्रील्लेखनम् । १० ॥

इति पीठस्थापनविधानम् ॥

अथ दर्भशय्यास्थितप्रतिमाया वस्त्रापनयनविधानम् ॥

दिशः प्रसेदुर्बवुराक्षशैत्याः सुगंधयो मंदतरा समीराः ॥

प्रदक्षिणार्चिर्हविराददेऽभिर्यजन्मनि ख्यात जिनः स एषः ॥ १ ॥

व्योमप्रदेशः प्रससाद तद्वज्जलाशयोपि प्रससाद सर्वैः ॥

मनो जनानां प्रससाद सद्यो यजन्मनि ॥ २ ॥

कल्पेषु घंटा भवनेषु शंखो ज्योतिर्विमानेषु च सिंहनादः ॥

दध्वान भेरीवनजालयेषु यजन्मनि ॥ ३ ॥

आलेन किं सर्वचराचरेषु लोकत्रये स्वस्वभवोरुचिन्हैः ॥

शय्येत असलेख्या प्रतिमेवं वस्त्र काढण्याचा निधि करावा. त्यावेळी हा निधि करावा.

१-४' दिश इति ' ज्या जिनाच्या जन्मकालीं दिशा प्रसन्न झाल्या, नारा दुंधेंड व सुगंध दुधाह लागला व ज्याच्या झाला उजवीकडे जातात अभा अग्नि हविर्भाग घेऊ लागला तोच हा जिन आहे, अभा संकल्प त्या जिनप्रतिमेमध्ये करावा. ज्याच्या जन्मकाली आताज निर्मळ झालेः सर्व सगेवेर स्वच्छ झाली व लोकांची मन प्रसन्न झाली तोच हा जिन आहे.

ज्याच्या जन्मसमयी स्वर्गामध्ये घंटानाद, भवन-पाताळामध्ये झुपनाद, ज्योतिर्विमानांत मिहनाद, व व्यंतर देवांच्या निवासस्थानी नगाच्याचा ध्वनि झाला तोच हा जिन आहे ज्यास्ती काय सांगावयाचे आहे.

क्षोभो बभूव प्रबलप्रमादाद् यज्जन्मनि ॥ ४ ॥

एतच्चतुष्टयं पठित्वा जिनजन्मोत्सवस्थापनाय सर्वतः पुष्पांजलिं विकिरेत् ॥

यस्मिन्नुत्पद्यमाने सकलमघवतामुत्तमांगानि नेमुः ।

चेलुश्चित्तानि पीठान्यपि चलदचला भूतधात्री चक्रपे ॥

अंभोधिश्चोज्ज्वंभे सुरकुजनिकरः संववर्ष प्रसूनम् ।

मत्वार्हन्तं तमेनां प्रतिकृतिमधुना वल्लमुत्सारयामि ॥

जिनजन्मसूचकत्रैलोक्यभवचिन्हसंकल्पेन पुष्पांजलिं विधाय प्रतिमाच्छादितवल्लमपनयेत् ॥

ओं नमोर्हते भगवते श्रीमते त्रिभुवनतिलकोत्तमांगाय दिगंबराय ज्योतिर्मंडलाय देवेंद्रवरमुकुटमणिग-

णकिरणसलिलधाराकृतपादाभिषेकाय । द्वादशगणसमन्वितसमग्रसमस्वरणसंपत्सहिताय वृषभादि-

वर्द्धमानपर्यंततीर्थकराय ऊर्ध्वमुखमोक्षनायकाय नमः ॥ वल्लापनयनमंत्रः ॥ ५ ॥

त्रैलोक्यांत ज्याच्या जन्माने मोठा क्षोभ झाला व सर्व जगत अत्यानंदयुक्त झाले तोच हा जिन आहे. असा जिनप्र-
तिमेत सकल्प करावा. या प्रमाणे चार श्लोक ह्यांजल जिनजन्मोत्सवाची स्थापना करण्यास्तवःपुष्पांजलि-
क्षेपण करावे.

१' यास्मिन्निति, हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जिनजन्मानें त्रैलोक्यांत क्षोभ झाला आहे. असा
संकल्प करून पुष्पांजलि क्षेपण करामी या वेळीं प्रतिमेवरील अच्छादनवल्ल दूर करावे. जे उत्पन्न झाले
असतां सकल इद्रांची मस्तकें नम्र झाली, सिंहासनें थरथरली, पृथ्वी कंपित झाली. समुद्राला भरती आली
कल्पवृक्षानीं पुष्पवृष्टि झेली. तेच हे अर्हंत आहेत अशा संकल्पानें मी हें प्रतिमेवरचे वस काडितो.

मातेयं त्रिजगत्प्रभोजिनपतेस्तज्जन्मकालो ह्ययम् ॥

तज्जन्मास्पदमेतदित्यहमियद्वक्तुं प्रभुर्नाधिकम् ॥

इत्थं वर्णयति स्म यां यमसराधीशो यदेवादरात् ॥

सेयं सोयमिदं तदित्यहमिह स्वरोप्य तानर्घ्ये ॥ ६ ॥

जिनमातृजिनजन्मस्थानप्रशसनाय तेभ्योर्घ्यं दद्यात् ॥ ६ ॥

देव त्वय्यद्य जाते त्रिभुवनमखिलं चाद्य जातं मनार्थं ॥

जातो मूर्तोद्य धर्मः कुमतबहुतमो ध्वस्तमद्यैव जातम् ॥

स्वमोक्षद्व्याः कवाटं स्फुटमिह निवृतं चाद्य पुण्याहमाशी-

र्जातं लोकाग्रचक्षुर्जय जय भगवज्जीव वर्धस्व नन्द ॥ ७ ॥

जिनजन्मस्थापनार्थं तस्य अन्यासां च प्रतिष्ठेयप्रतिमानां उपरि पुण्याक्षतं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

६ 'मातेयमित्यादि' हा श्लोक हणून जिनमाता, जिनजन्ममय, व जिनजन्मस्थान यांच्या प्रशंसार्थ यांना अर्घ्य द्यावे. भद्रपीठावर मातेचा संकल्प, व प्रतिष्ठेच्या वेळी ज्या दिवशी आपण जन्मकल्याणिक ठरविले असेल त्या-दिवशी तीर्थकारांच्या जन्माचा सकल्प करावा व ज्या ठिकाणी आपण जन्मोत्सव करितो ते ठिकाणच तीर्थकारांचे जन्मस्थान आहे असे समजावे.

७ 'देव त्वय्यद्येति' हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून जिनजन्मस्थापन करण्यासाठी त्या व इतर प्रतिष्ठेय प्रतिमांच्या वर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. त्यावेळी याप्रमाणे स्तुति करावी. हे जिनेश्वरा ! आपला जन्म झाल्या-मुळे आज हे त्रैलोक्य सनाथ झाले आहे. आज साक्षात् धर्मच जन्माला आला; असे आम्ही समजतो. आज कुम-तोर्धकारांचा नाश झाला. आज स्वर्गाचे व मोक्षाचे द्वार उघडले गेले. आजचा दिवस सुदिन झाला. हे जगाच्या नेत्रा जिना तुझा जयजयकार अमो. तू चिरंजीव हो ! तुझा उत्कर्ष होवो. व तू नेहमी आनंदी हो.

निःस्वेदामलदुग्धगौरशरिखाद्याकृतित्वानि च ॥
 स्वाद्यं संहननं स्फुरत्सुरभितासौरूप्यसच्छेदमताः ।
 वीर्यं चाप्रतिमं जगत्त्रयहिताभावित्वमत्युर्जितम् ।
 प्राप्तं यदशसद्गुणं जिनवपुर्दिव्यं तदेतद् ध्रुवम् ॥
 अष्टशतलक्षणैस्तैर्नवशतसद्व्यंजनैश्चकास्ति तराम् ॥
 परमौदारिकमर्हद्व्यांगं यत्तदेवेदम् ॥ ९ ॥
 ॐ ह्रीं श्रीं हं सर्वलक्षणसंपूर्णविग्रहाय स्वाहा ॥ सहजदशातिशय-
 स्थापनार्थं प्रतिमोपरि दशपुष्पीमावसेत् ॥ १० ॥
 अथ विजयादिदेवतोपास्तिस्थापनम् ॥
 समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेभ्यो समुपासमानाः ॥

८ 'निःस्वेदामलेति' हा श्लोक व 'अष्टशतति' हा श्लोक आणि मंत्र ह्मणून प्रतिमेच्या ठिकाणी जन्महा-
 ल्या दहा अतिशयाचा संकल्प करण्याकरिता दहा पुण्ये प्रतिमेवर स्थापवीत. भगवताच्या ठिकाणी दहा अतिशय
 याग्रमाणे आहेत. १ धाम न येणें २ मलमूत्र नमणें ३ रक्त दुधासारखें अमणें, ४ समचतुरस्र संस्थान, ५ वज्र
 वृषभनाराच सहनन, ६ शरीर सुगंधित असणें, ७ शरीर अत्यंत सुंदर अमणें, ८, १०८ लक्षणे व ९०० व्यंजन असणें-
 ९ अनंत शक्ति, १० प्रिय भाषण. हा विधि झाल्यानंतर विजयादि देवतांचे पूजन करावे.

१ 'समेत्य सद्यो' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून वच्चाभरणानीं भूषित अशा आठ कन्यांची जिनप्रतिमेच्या
 सर्व वाजूस स्थापना करावी. त्यांच्या हातामध्यें क्षारी द्यावी. व त्यांच्यावर या विजया वगैरे देवता आहेत आणि

वहंति भृंगारकमष्टदेव्यो यास्ता इमाः स्युर्विजयादयोऽत्र ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रपूर्वाशिखरवासिन्यो विजयादिदेव्यो भृंगारकं धृत्वाहृत्प्रभुमि-
हेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥ पीठस्थप्रतिमां सर्वतः समलंकृताष्टकन्याः स्थापयित्वा तासां करेणु
भृंगारकं दत्वा विजयादिदेवीसंकल्पनेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेवां समुपासमानाः ॥

वहंति देव्यो मुकुरंदमष्टौ याः सुस्थिताद्या इह ता इमाः स्युः ॥ २ ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रदक्षिणशिखरवासिन्यः सुस्थितादिदेव्यो दर्पणं धृत्वाहृत्प्रभुमिहेदानीं परि-
चरन्त्विति स्वाहा ॥ २ ॥

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेणु दर्पणं दत्वा सुस्थितादिसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षत
क्षिपेत् ॥ २ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेवां समुपासमानाः ॥

वहंति छत्रत्रयमष्टदेव्यो यास्ता इलाद्या इह संतु चैताः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रपश्चिमशिखरवासिन्य इत्यादिदेव्यः छत्रत्रयं धृत्वाहृत्प्रभुमिदानीं परिचरं-
त्विति स्वाहा ॥

या रुचक द्वीपातील रुचकवर पर्वतावर राहतात. या मातेच्या सेवेसाठी आलेल्या आहेत; असा संकल्प करून त्यांच्या
वर कुंकुमयुक्त अक्षता क्षेपण करान्यात. कांही मुलीच्या हातांत छत्र, कांहीच्या हातांत दर्पण द्यावे. कांहीच्या
हातांत चामर व कांहीच्या हातांत आरत्या घाव्यात. याप्रमाणे हा विधि करावा.

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेषु छत्रत्रयं दत्वा इलादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥३॥
समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यः जिनोदयेम्बां समुपासमानाः ॥

वहंति याश्चामरमष्टदेव्यो लंवूपिकाद्या इह ता इमाः स्युः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रेोत्तरशिखरवासिन्यो लंवूपिकादिदेव्यश्चामरं धृत्वाहस्तमुमिहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥

पूर्ववत्स्थापिताष्टकन्यानां करेषु चामराणि दत्वा लंवूपादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

समेत्य सद्यो रुचकालयेभ्यो जिनोदयेम्बां समुपासमानाः ॥

उद्योतयते च गृहं चतस्रश्चित्रादिदेव्यः खलु य इमास्ताः ॥ ५ ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रशिखरवासिन्यश्चित्रादिदेव्यः सर्वाशोद्योतप्रासादं कृत्वाहस्तमुं इहेदानीं परिचरन्त्विति स्वाहा ॥ महादिशु पूर्वस्थापितचतुःकन्यानां करेषु प्रदीपपात्राणि दत्वा चित्रादिदेवीसंकल्पेन तासु कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

अथ जातकर्मस्थापनम् ॥

चतस्रो दिक्कुमारीणां या महत्तरिकाः प्रभोः ॥

‘चतस्रो’ हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून विविदेशेमध्ये दिक्कुमारी महत्तरिकेच्या संकल्पानं चार

जातकर्म वितन्वति ता एता रुचकादयः ॥

ओं रुचकगिरीद्रपूर्वाद्यभ्यंतरशिखरवासिन्यो रुचकादिदेव्यो जातकर्म कृत्वाहर्हत्प्रमुमिहेदानीं परिचरंत्विति स्वाहा । महादिक्षु पूर्ववत्स्थापितचतुःकन्यानां करेषु वेत्रदंडं दत्वा दिक्कुमारीमहत्तरिकासंकल्पेन तासु कुंकुमंरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

तासां विद्युत्कुमारीणां या महत्तरिकाः प्रभोः ॥

जातकर्म वितन्वति ता एता विजयादयः ॥ ७ ॥

ओं रुचकवरगिरिशिखरवासिन्यः विजयादिदेव्यो जातकर्म कृत्वा अर्हत्प्रमुमिहेदानीं परिचरंत्विति स्वाहा । विदिक्षु पूर्ववत्स्थापितचतुःकन्यानां करेषु वेत्रदंडं दत्वा विद्युत्कुमारीमहत्तरिकासंकल्पेन तासु कुंकुमंरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

द्वात्रिंशदेव रुचकाथयदिक्कुमार्यो विद्युत्कुमार्य इह तत्स्थितयश्चतस्रः ॥

तासां च विश्रुतमहत्तरिकास्तथाष्टौ यजन्मनि प्रतिभजति स एष देवः ॥

ओं रुचकवरगिरीन्द्रशिखरवासिन्यो विजयादिदेव्यो यथास्वमर्हत्प्रमुमिहेदानीं परिचरंत्विति स्वाहा ॥ पीठस्थप्रतिमां सर्वतः कुंकुमरजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इति विजयादिदेवतोपास्तिविधानम् ॥

उभ्या कराव्यात. त्यांच्यावर कुंकुमरजित पुष्पाक्षता टाकाव्यात व त्यांच्या हातांत वेत्रदंड द्यावेत. या हा विजयादिदेवतापूजनाचा विधि आहे.

अथ आकारशुद्धिः ॥

देवभिः श्रयादिभित्तैर्मलतरंगुणैर्भूषिताया जनन्या ॥

दिव्यद्रव्यौघसंशोधितमणिगृहसंकाशगर्भे प्रसूतः ॥

अस्पृष्टो गार्भदोषैर्जलजम्बिव जलैर्यस्त्रिषोधादिशुद्धः ॥

तस्यांतर्बाह्यशुद्धौर्विधिरिति विदधे शुद्धिभवाकरस्य ॥

नामापि यस्यांतनुते विशुद्धिं ध्यायति यं शुद्धिकृते सुनीद्राः ॥

किं तस्य शुद्धैर्विधिना संधापि तमेष आचार इतीह कुर्वे ॥

आकारशुद्धिविधानस्थायनार्थं तीर्थोदकाप्लुतपुष्पाणि प्रतिमोपरि निदध्यात् ॥ २ ॥

भवनवनजकल्पज्योतिरिंद्राः स्वशंखानकपटुरवधंटास्फारमेरीनिनादैः ॥

‘देवीभिरिति’ आणि ‘नामापीत्यादि’ हे दोन श्लोक व त्याचा मंत्र मण्डल आकारशुद्धि करण्यासाठी संस्कारित पवित्र पाण्याने युक्त अशीं शुष्णें प्रतिमेवर क्षेपण करवीत. श्रयादि देवीनां जिनमातेचा गर्भ स्वर्गीय उत्तम पदार्थांनी शुद्ध केल्यामुळे तो रत्नगुहाप्रमाणे निर्मळ झाला. गर्भगत दोषांनी भगवान् अलिप्त राहिले होते व तीन ज्ञानाने धारक आणि अंतरंगी रहिरमीही शुद्ध होते. ज्यांचे नांव घेतलें असतां आत्मा पवित्र होतो व आत्मा शुद्ध वनविण्यासाठी सुनिर्गज ज्यांचे स्मरण करितान त्या स्वभावशुद्ध जिनाची आत्मी काय शुद्धि करणार; त्यापि हा शुद्धीचा प्रकार कर्णे ना आचार आहे असे समजून आत्मी हा विधि करितो.

‘भगवनवनजेति’ हा श्लोक लक्षण इंद्र यन्त्रान, परिचारक त्रैलोक्ये इन्द्रादिकांचा मंत्रकल्प करवा. शस्त्र

१ गभसंविदपैरन्पट । तस्येदामेत्य ॥ २ आकारस्य । ३ शुद्धयर्थ । ४ संस्कारितपुष्पादकाक्तपुष्पाणि

इंद्रनार्यायां इंद्राणीभावस्थापनार्थं सौधर्मः पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

मायानिद्रा जनन्याः सपट्टि विदधती स्थापयित्वा तदग्रे ॥

मायाबालं कराभ्यां जिनमलमुपादाय भक्त्या दधाना ॥

अग्रे यातीषु च श्यादिषु विधृतलममंगला म्यागमन्य

प्रतिन्ड्राणिन्द्रहस्ते निधिभिर्व निदधौ यं स एवैष देवः ॥

इंद्राण्यां भद्रासनादुद्धृत्य समर्प्यमाणार्थां प्रतिमायां पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

जिनजनिमवगम्यागम्य कल्याणपूजां व्यधुरिति विभवाद्ये याजकाः सतु तेऽमी ॥

इंद्रयजमानादिषु तत्तदिंद्रादिभावस्थापनाय सौधर्मः पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

या गाढभक्तिरतिगृढतनुः प्रविश्य शिष्टामरिष्टवर्सातिं जिनमुच्चलांगम् ॥

प्राचीर्तटे रविरिव स्थितमधिकोके दृष्ट्वा प्रणम्य च तुतोष शची तु सेयम् ॥

भवति, नगाद्याचा भूति वीगे चिन्हांनीं जिनजन्म बाला अमे जाणून हे इंद्रादि देव आले ओहेत अमे मानून इंद्र यजमानादिकामर्प्ये इंद्रादिकांचा महत्त्व करावा. व पुष्पाक्षतक्षेपण करीत. 'या गाढभक्तिरिति' हा श्लोक यणून इंद्राच्या पत्नीच्या दि. कार्णा इंद्राणीचा संकल्प करावा. इंद्राणी गुप्त होऊन प्रभुनिगूढत जातो व तेथे पूजे दिजेला जा- सा सूर्य गोभितो तया जिनमातेजवळ जिनमालकाळा पावून आनंदित होते. तदनंतर इंद्राणीं जिनपतिमा भद्राम- नावरून उचलून वेतल्यानंतर त्या प्रतिमेवर पुज्यासना क्षेपण करावा.

१ जिनजन्म । जमुर्जेनानिजन्मानि जनिहृत्परितुद्रा इत्यमर । २ जारा ३ आगत्य ४ चरमाभिप्रायकल्याणपूजाम् ॥

५ सूतिकाया गृहम् । अरिष्ट मृत्तिकागृहम् ॥ ६ पूर्वदिक्पटे ।

यस्तोरणप्रणिधिदेशमभयि शच्या

दत्तं संसंभ्रममवेक्ष्य दधौ कराम्याम् ॥

रतुत्वा ननाम च मुहुर्जिर्नवालकं स्वम् ॥

मेने कृतार्थममरप्रवरोऽस्मि सौहेम् ॥

इन्द्राण्या समर्प्यमाणां प्रतिमां जय जयेति वदन् प्रणतशिराः करकमलाभ्यां इन्द्रो गृण्हीयात् ॥६॥

द्वात्रिंशन्मुखतच्चतुर्गुणमहादंतांतपद्माकर—

द्वात्रिंशत्कमलोच्छसदलशिखानृत्यतुरखाजिनम् ॥

नृत्यंतं रजताचलाभमुचितालंकारमैरावणम् ॥

स्वारूढस्य शतक्रतोर्जिनविभुर्योके स्थितः सोस्त्वयम् ॥

ऐरावणभावस्थापनाय समलंकृतगजे पुस्तगजे वा पुष्पांजलिं प्रयुज्य सौधधर्मस्तरुह्य स्वांके

‘यस्तोरणेति’ हा श्लोक ह्मणून इन्द्राणीन दिलेली प्रतिमा आपल्या हातामध्ये घेतांना मस्तक नम्र करावे आणि ‘जय जय’ असा शब्द सुसाने हाणावा. राजवाड्याच्या दरवाजाजवळ येऊन इन्द्राणीने दिले असतां ज्याने मोठ्या उत्साहाने धेतले व स्तुति करून नमस्कार केला व ज्याने स्वतःला कृतार्थ मानिले तो मी इंद्र आहे असा सेकल्प जिनप्रतिमा हातात घेणाऱ्या इद्राने करावा.

‘द्वात्रिंशदिति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून ऐरावत हत्तीचा सकल्प सजविलेल्या हत्तीवर अथवा वन विलेल्या हत्तीवर करावा. सौधधर्मद्रोने त्याच्यावर चढावे व प्रतिमा आपल्या मांडीवर बसून स्थापवावी. ऐरावत हत्तीला वत्सीस तोड असतात. प्रत्येकताडात आठ दांत असतात. प्रत्येक दांतावर एक सरोवर असते. प्रत्येक सरोवरांत

प्रतिमां सुदृढं निवेशयेत् ॥ ७ ॥

प्रतिष्ठा०

ईशानशक्रः शरदिंदुर्विंबशोभाविशेषास्पदमातपत्रम् ॥
 यस्योपरिष्ठाह्निभरांबभूव स एव देवो जिनर्विंब एषः ॥ ८ ॥
 ईशानशक्रस्थापनाय छत्रधारिणि प्रतीद्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
 पार्श्वस्थितौ यस्य सनत्कुमारमाहेंद्रशक्रौ चमरीरूहे द्वे ॥
 संवीजयामासतुरिंदुशुभ्रे स एव देवो जिनर्विंब एषः ॥ ९ ॥
 सनत्कुमारमाहेंद्रशक्रस्थापनाय चमरधारिप्रतीद्रोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

वत्तीस कमळे असतात, व प्रत्येक कमलदलावर एक एक देवागना नृत्य करीत असते. हा हत्ती विजयार्धपर्वता प्रमाणे पाढरा आहे.

‘ईशानेति’ हा श्लोक हणून ईशानेंद्राची स्थापना करण्याकरितां छत्रधारक प्रतीद्रावर ईशानेंद्राचा संकल्प करावा. ज्याच्यावर ईशानेंद्रानें चंद्रनिर्मल छत्र धारण केलें होतें, तोच हा जिनेश्वर आहे व ज्यानें छत्र धरलें होतें तोच ईशानेंद्र मी आहे.

‘पार्श्वस्थिताविति’ हा श्लोक हणून चवऱ्या धारण करणाऱ्या प्रतीद्रावर सानत्कुमार व माहेंद्र या दोन इंद्रांचा संकल्प करावा आणि त्यावर पुष्पाक्षताक्षेपण करायचे, ज्याच्यावर सानत्कुमार व माहेंद्र या दोन इंद्रांनी चामर वारले होतें तोच हा जिनेश्वर आहे.

‘शच्यादयेति’ हा श्लोक हणून इंद्र व ब्रजमान यांच्या स्त्रियांच्या ठिकाणी शची व श्रीवंगरे देवीचा संकल्प करण्याकरितां **पुष्पाक्षता** चेपण कराव्यात. ज्या जिनेश्वरापुढें मंगलद्रव्यें धारण करून शची वंगरे देवी उत्तम वेप धारण करून **चातुर्लाभदा** होता. तोच हा जिनेश्वर आहे व त्याच ह्या स्त्रिया आहेत असा संकल्प करावा.

शच्यादयः श्रीप्रमुखाश्च देव्यो नानाविधं मंगलमुद्धृत्यः ॥

यस्याग्रतो जग्मुरुदारवेपाः ॥ स एव० ॥

शच्यादिश्यादिदेवीभवात्थापनाय इंद्रयजमानप्रभृतिमत्ताकाशिनेषु पुष्पा० ॥ १० ॥

अत्याहितं नृत्यमदृष्टपूर्वं विचित्रभावैः करणांगहौरैः ॥

यस्याग्रतश्चाप्सरसो बंधुः स एव० ॥

अप्सरोजनस्थापनाय नटद्वारवधूपु पुष्पाणि० ॥ ११ ॥

वर्द्धस्व नित्यं विजयस्व जीव नंदेति घोपोन्मुखशेषशक्राः ॥

पुष्पोपहारं विदधुर्यदग्रे स एव० ॥

ब्रम्हेन्द्रादिशेषशक्रस्थापनाय स्तवत्रोन्मुखा विह्वद्विशिष्टेषु पुष्पा० ॥ १२ ॥

जगुर्जगर्जुर्जुनतुर्ननन्दुरास्फोटयाचकुरलं ववल्गुः ॥

यस्याग्रतः सर्वसुराः प्रमोदात् स एव० ॥

‘अत्याहित’ हा श्लोक ळणून नृत्य करणाऱ्या वेश्याजनावर अप्सरांचा पंकज करावा व त्यांच्यावर पुष्पा क्षता टाकाव्यात. ‘ज्याऱ्या पुढे अप्सरांनी आश्चर्यकारक नृत्य केले तोच हा जिन आहे’ असा या श्लोकाचा अभिप्राय आहे.

‘वर्द्धस्वेति’ हा श्लोक ळणून स्तुति करणाऱ्या विद्वान् भव्यलोकावर वल्लद वगेरे दद्राचा संकल्प करून पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

‘जगुरित्यादि’ हा श्लोक ळणून गीतनृत्य वाजनिणे वगेरे करणाऱ्या भव्य लोकांवर ही कृत्य करणाऱ्या

आस्फोटितगीतनृत्तवादिबहस्योत्प्लुतबल्गितमंगलाशीर्धवलस्तुतिविधायिसुरजनभावस्था-
पनाय आस्फोटितादिविधायिभव्यजनेषु पुष्पा० ॥ १३ ॥

जगुर्जगर्जुर्ननृत्तुर्नंदुरास्फोटयांचक्रुरलं ववल्गुः ॥

विद्याधरा यस्य पुरः प्रमोदात् स एव० ॥

आस्फोटितगीतादिविधायिविद्याधरभावस्थापनाय तद्विधायिभव्यजनेषु पुष्पा० ॥ १४ ॥

अभ्यागतान्यंबरचारणानां युरमानि दृष्ट्वा यमतीव तुष्ट्या ॥

सतुष्टुः स्पष्टसुमृष्टवाक्यैः स एव० ॥

अंबरचारणभावस्थापनाय मुनिजनपादाग्रतः पुष्पा० ॥ १५ ॥

तदातनीं यस्य महाविभूति दृष्ट्वा सुराः केचन खेचराश्च ॥

इद्रप्रमाणाः सुदृशो बभूवुः ॥ स एव० ॥

सुरजनभावस्थापनाय निरीक्षकजनेषु पुष्पा० ॥ १६ ॥

देवाचा सकल्प ऋतुन त्याच्यावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. याच ग्रमाणें या भव्यलोकांवर ही कृत्ये करणाऱ्या विद्या-
धर लोकांचाही सकल्प करावा.

‘अभ्यागता’ हा श्लोक ळपून मुनीधरावर चारणमुनीचा संकल्प करावा.

‘तदातनीं’ हा श्लोक ळपून प्रेक्षकजनावर प्रेक्षक देवाचा संकल्प करावा. तीर्थंकरांच्या जन्माच्या वेळा
त्याची विभूति पाहून देवांना व निद्याधराना सम्यग्दर्शन होतें असा ‘तदातनीं’ या श्लोकाचा अभिप्राय आहे.

इत्थं नीत्वा सुमेरुपरितनवने पांडुकं पाडुकाख्यां ॥
 प्रादक्षिण्येन पूर्वोत्तरेवीदिशि शिलां स्थापितं मध्यपीठे ॥
 क्षीरोदस्यांबुमिथं पृथुकलशशतैः स्नायति रम शंक्राः ॥
 त मत्वा देवमेनं त्रिदशशतघटः स्नापयामौत्र विब्रम् ॥
 इति महोत्सवेन जिनप्रतिष्ठेयप्रतिमामुत्तरवेदीमंडपं नीत्वा तत्र पुष्पाक्षतं विकिरेत् ॥१७॥

श्रीभद्राशालकं सौमनसमुखनं नंदनं पाडुकाख्यं ॥

यस्योच्चैरंतरीयं परिवृताशनानुत्तरीयं क्रमेण ॥

उष्णीपं चानुकुर्यान्नवनवतिसहस्रोन्नतियोजनानाम् ॥

ख्यातो मेरुः स साक्षान्मणिकनकमयोस्स्वेतदेवोच्चपीठम् ॥

महामेरुभावस्थापनाय तन्मंडपे सर्वतः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १८ ॥

यो योजनानि शतमायतिमेतदर्थं—व्यासं त्रिभर्तिं विशदाप्रतदुच्छ्रयं च ॥

‘ इत्थं नीत्वेति ’ हा श्लोक ह्यणून मोक्षा उत्सवाने प्रतिष्ठेयी प्रतिमा उत्तरवेदी मंडपाकडे नेऊन तेथें पुष्पाक्षता क्षेपण करावयात.

या श्लोकाचा अभिप्रायः—अशा शायनें मेरुपर्यन्तावरील पाडुक नांवाच्या वनांत पाडुक नांवाच्या शिलेवरील मिहासनाच्या मध्यभागी ज्या जिनेश्वराची स्थापना करून देवेन्द्रानीं मोक्षा कलयांनीं क्षीरसमुद्राच्या पाण्यानें स्नान घातलें तेच हे जिनेश्वर ओहेत अशी कल्पना करून आहोती या विवाचा अभिप्रेक करितो.

‘ श्रीभद्रेति ’ हा श्लोक ह्यणून मंडपामध्ये महामेरु पर्यन्ताचा संकल्प करून पुष्पाक्षताक्षेपण करावे.

‘ यो योजनेति ’ हा श्लोक म्हणून मंडपातल्या नेदीमध्ये पांडुक गिलेचा संकल्प करावा. पाडुक शिला

अर्धेन्दुबिंबमदृशी सुरभिः सुरस्या सा पांडुकाव्हयशिलेयामिहास्तु वेदी ॥

नीत्वा भूरिविभूतितः सुरगिरिं श्रीपांडुकायासने ॥

पूर्वास्य विनिवेश्य ते सुरवराः संस्नापयन्ति स्म यम् ॥

तं देवं स्नपनार्थमंडपमिमं नीत्वा विभूत्या समं ॥

पीठेन श्रुतबीजभासुरतले प्रार्थननं स्थापये ॥

ओं ह्रीं ह्रीं श्री धर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह पांडुकशिलापीठे तिष्ठेति स्वाहा । श्री-
वर्णे प्रतिमास्थापनम् ॥

अथाभिषेकोपकरणसज्जीकरणम् ॥

एषा मेरुतटे जिनालयधुरोभूः पांडुकाप्रास्थतं ॥

पीठ पीठमिदं त्रिव्य प्रातिकृतिः साक्षाच्च सोर्हत्प्रभुः ॥

१०० योजने लांग ५० योजने व्यास व ८ योजने उंच अग्नी आते. ही अर्धचन्द्राकार, आहे नीत्वेति, हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून पांडुकशिलेच्या मिहामनावर जिनविवाची स्थापना करावी. देव ऐश्वर्याने मेरू पर्वतावर पांडुकशिलेच्या मिहामनी जिनेश्वरान पर्वकडे तोंड करून वसऊन अभियेक करिते झाले. यास्तव आम्ही ही मोठ्या थाटाने अभिषेकमंडपामध्ये जिननिव आणून व पूर्वकडे तोंड करून मिहामनावर 'श्री' हे अक्षर लिहून जिनविवाची स्थापना करितो. याप्रमाणे हा विधि झाल्यानंतर अभिषेकसामुग्री एकत्र काढी.

'एषा' हा श्लोक म्हणून अभिषेकोपकरणे सज्ज करण्याकरिता सर्वत्राज्म पुष्पाक्षतक्षेपण करावेत. ही जिनालयाची भूमि पांडुकशिला होय. हे मिहामन पांडुकशिलेवरील सिंहासन होय. व जिनप्रतिमा साक्षात् आहे.

सौधर्ममरनायकोऽहममराः सर्वे च भव्या अमी ॥
यज्ञांगानि च तान्यमूनि सकलं तत्सिद्धमिष्टं हि नः ॥
अभिप्रेकापकरणमज्जीकरणाय-समन्तात्पुष्पाक्षुन विकिरेत् ॥ २१ ॥

अथ प्रतिमास्पर्शनम् ॥

अनन्यराधारणसद्गुणानां तव स्मरन्तस्तमितस्मरार्तेः ॥

जिह्वं साक्षात्कृतसर्वतत्त्व त्वमात्मनः सन्निहितं करोमि ॥

ओं उसहाय दिव्यदेहाय मज्जोजादाय महष्पण्याय अर्णतचउड्डयाय पाममुहपड्डयाय
णिम्मलाय संयमुवे अज्जरांसपरमपदपत्ताय परमपदाय मम इत्थवि साणिहिदाय स्वाहा ॥

इदमुच्चारयन्प्रतिमां परानुशेत् ॥ २२ ॥ ततः सकलीं पूर्ववत्कुर्यात् । ततः पीठाधःस्थितं प-
चमंडलयंत्राराधनम् ॥

तत्र आह. मी (पूजक) सौधर्मैन्द्र आह. हे सर्व भव्य देव आहूत हो सर्व पूजाममयी आह. अमा या श्लोकाचा
अभिप्राय आह.

आतां प्रतिमां स्पृशेत् ॥

‘अनयेति’ हा श्लोक व ओ उसहायेति’ हा मंत्र लक्षण प्रतिपेक्ष स्पृशेत् जगत्. हे जिना इतर ठिकाणी
नमलेल्या अमामान्य गुणांचे स्मरण करून सर्वतत्त्वांना प्रत्यक्ष पाहण्या-या तुझी मी माझ्या जाल इति. हे जिना
आपण धर्माने शोभता आ ला दिव्यदेह आहे. आपण अनन्तचतुर्द्वारक, परमसुखा’ त्रिर्शल, स्वयंशु श श्वत पद-
प्राप्त आह त. मी आपल्याला मान्या जवळ करितो.

अष्टाधिकाशीतिसुरावृतानामिष्टार्थदानां नवदेवतानाम् ॥
 आराधनां जैनमहांगभूतां श्रीपीठयंत्रे विधिना विधास्ये ॥
 पुष्पांजलिः ॥ अथ पूजा—

पूर्ववद् भूमिशोधनं, भूम्यर्चनानि कृत्वा, कर्णिकाभ्यंतरेर्हत्परमेष्ठिनः पूर्वादिदिग्दलेषु सिद्धादि-
 परमेष्ठिनां विदिग्दलेषु धर्मादीनां पूर्ववत्पूजां विधाय । पंचमंडलेषु तिथिग्रहयक्षीदिकपालद्वारपा-
 लानां प्रागुक्तपदैः प्रधानपूजां कृत्वा, कलशान् परितो दिकपालानां प्रत्येकपूजां जलहोमं च विदध्यात् ॥
 शिलयादिसंस्पर्शनदोषशुद्ध्यै साक्षात्परब्रह्म च सन्निधातुं ॥
 जिनादिमंत्रेण जिनेन्द्रविग्रं सप्तैव वारानभिमंत्रयामि ॥

अथ पुनस्तामेव प्रतिमां जिनमंत्रेण सप्तवारानभिमंत्र्याकारशुद्धिं विदध्यात् ॥ २३ ॥ जिनमंत्रो
 यथा—ओं अर्हद्भगो नमः । केवललब्धिभ्यो नमः । क्षीरस्वादुलब्धिभ्यो नमः । मधुरस्वादुलब्धि-
 भ्यो नमः । संभिन्नश्रोतृभ्यो नमः । पद्मानुसारिभ्यो नमः । कोष्ठशुद्धिभ्यो नमः । वज्रशुद्धिभ्यो नमः ।

‘अष्टाधि’ हा श्लोक म्हणून पुष्पांजलिअर्पण करावी. तदनन्तर पूर्वप्रमाणे भूमिशोधन, दर्भन्यास भूम्यर्चन
 हा विधि करून कर्णिकेमध्ये अर्हत्परमेष्ठिची, पूर्वादिदिग्दलेषु सिद्धादिपरमेष्ठिची, विदिशामध्ये धर्म, शास्त्र, च-
 त्स्य, चैत्यालय यांची पूजा करावी. तदनंतर पंचमंडलमध्ये तिथि, ग्रह, यक्ष, यक्षी, दिक्पाल, द्वारपाल यांची
 पूर्वोक्त शक्तींनी मुख्यपूजा करून कलशाच्या समोवर्ती दिक्पालांची प्रत्येकपूजा व जलहोम करावा.
 ‘शिलयादीति’ हा श्लोक वाचून जिनप्रतिमेला जिनमंत्राने सात वेळां अभिमंत्रण करावे व आकारशुद्धि

सर्वावधिभ्यो नमः । परमावधिभ्यो नमः । ओं ह्रीं वल्गु २ निवल्गु २ सुश्रवणे महाश्रवणे ओं
ऋषभादिवर्धमानांतेभ्यो वषट् संवौषट् स्वाहा ॥ २४ ॥

कुर्वेदुहारधवलोत्तमदुग्धपूरतत्पंचमांशुनिधिभूगिषयःप्रपूर्याः ॥

ये योजनास्यतयोष्ट च तानि निम्नास्तेमी भवंतु कलशाः कलघौतजाताः ॥२५॥

ये क्षीराब्धितटादितः प्रसरतामामेरुकूटादवि-

च्छेदेनैव दिवौकसामतिरसाद्वेगेन पंकत्यार्पिताः ॥

हस्ताहस्तिकया दधौ सुरपतिर्दोष्णां सहस्रेण यान्

अैरहन्नभिपिच्यते स्म जनने ते संतु कुंभा अमी ॥२६॥

एतद्द्वयं पठित्वा कुंभेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कुम्भैरष्टसहस्रमानकलितैरंगैरैरुभितैः ।

क्षीराब्धेः सुरगानतूर्धनिनन्दे दिक्षु प्रसर्पत्यलम् ॥

पठि पार्श्वगतैद्रपठियुगले श्रीपांडुकाग्रस्थितेः ।

कराग्नी. ही आकारशुद्धि शिलयी (मूर्तिकार) व इतगवा स्पर्श झाल्यामुळें उत्पन्न झालेल्या दोषांची शुद्धी व्हावी
ह्मणून कर्गवी.

‘ कुदेन्दु ’ हा श्लोक ह्मणून क्षीरसागरसमुद्राच्या पाण्यानें हे कलग भरले आहेत. आठ योजने यांची खोली
व एक योजन याचा व्यास आहे व हे सोन्याचे आहेत; असा गर्व कुंभावर संकल्प करून यांना इद्र आपल्या हजार
हातांनी जिनेश्वराम अभिषेक करण्यासाठी धारण करिता असं समजून या कुंभावर पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

त्र्यार्यस्य विनिवेद्य यं सुरवरा जन्मस्य गितं त्विन्म ॥ २७ ॥

नं गत्वा जिनविभेनमश्रुना तत्कत्पप्रत्यानया ॥

स्वस्वोक्तौपधवद्योदगजनन्यस्ताचित्तीति ॥

एतत्तद्वचममन्विता वयमिमे जन्माभिपेक्षोत्सव-

स्थानीयाकशोधनाभिपवणं कुर्मोऽस्य जर्मात्तत्रे ॥

एतद्वचं पठित्वा जिननिवाप्रे पुष्पाक्षतं श्रियन्तु ॥

अथ अल्पविधेयनयनमंजलोद्धिखनिवानस्य ॥

अथ तद्वात्रो उपोषितः पीतपद्याः शिल्प्या ज्ञातः स्नात्वा श्वेतमाल्यांनरधरः सन्
आकारशुभ्यादौ विवाप्रे यवनिकां धृत्वा मुवर्णशलाकया नयनमध्यमंडलं शुभतमे समुद्रिष्य, यव-

‘पीठे पातेति’ हे २ श्लोकं कण्ठेन जिनगीतापुंडं पुष्पाक्षता टाकाव्यान. पाउकजिलेच्या टांन्ही ताजस टोन
मिहामनाग उमा गान न जिंथगने पुन दिजेकडे तांड करून मोधर्म व गेशान उद्राते त्यांना स्नान घातले.
तीच करून आली गेव कर्णितो १ ११ मयागदित उत्तम मयापवि यंगे चण्णीनी वक्त अद्या १ २ कुष जलानी
मुनग्रसिस्तन श्रा विंक्षाचा अभोक्त क १, अंय लाग १ जिनप्रतिमपुंडं पुष्पाक्षत दोषण करी.

शिल्पकगचून कला जाणारा नयनमडलोद्धेसविधि

तदनंतर त्या गर्भित उपवामी अर्थात अन्नपदार्थ न करिता फक्त ज्याने दूध प्राशन केले आहे अशा शिल्प-
काने सकाळी स्नान करून पाढरें वस्त्र पावरा, व गळ्यात पांढऱ्या फुलाची माळ घालवी. आकारशुद्दीच्या
प्रारंभी प्रतिमपुंड पडदा धरामा. शिल्पकान हातांत सोन्याची मळई घेऊन शुभलर्गनी प्रतिमैन्या

निकामपसार्थं पूर्वमाज्यपात्रं ततः सवत्सधेनुं प्रदक्ष्य धूलिकलशामिषेकं कुर्यात् ॥

तीर्थेभ्यः सरितः सरोवरतटाददेः समुद्रान्नपृ-

ह्वारादतिवराहदंतयुगलाच्छृंगाद्वेन्द्रस्य च ॥

मृत्स्नाभिः समुपाहृताभिरुचितोपस्कारसंशुद्धिभि-

स्तीर्थोद्भिः परिपूरितेन कलशेनार्चामिह स्नापयेत् ॥

एतत्पठित्वा स्थापकःशिल्प्यादीन्समान्य जिनपीठाग्रभूमौ स्थापितधूलिकलशेन स्थपतिना जिनार्चा स्नापयेत् ॥ २९ ॥

अथ संप्रोक्षणम् ॥

जिवतो श्वशुरौ तथैव पितरौ यासां सपुत्राश्च याः ॥

कुल्याः शल्याविवाजिताश्च शुचयो भर्तृन्विता योषितः ॥

ताभिः कांडमुखोद्धृतेन मनिशासिद्धार्थदूर्वाक्षते—

डोळ्यातील मंडल कोरावं तदनंतर पडदा मागा. मग प्रथमतः तुपाचें पात्र व मय्म गाय दासऊन नंतर धूलिकलशाचा अभिषेक करावा

‘तीर्थेभ्यः’ हा श्लोक लघून् स्थापकाने शिल्पी वर्गेचा मम्मन करगा. व जिनप्रतिमेच्या पीठाजाल ठेवलेल्या धुलीकलशाने प्रतिमेचा अभिषेक करावा. समंदशिरार वर्गे तीर्थे, महानद्या, सरोवराचा किनारा, पर्वत, समुद्र, राजद्वार, येथील माती, हवी न हुकर याच्या दोन दातांची माती, नैलाच्या शिंगाला लागलेली माती यां सर्व माती तीर्थजलामध्ये कालऊन शिल्पकाराकडून त्याचा अभिषेक करावा तदनंतर ‘जीवंतौ’ हा श्लोक

र्धनान्यैः कृतकल्ककेन विधिना संप्रोक्षयामि प्रमुम् ॥

ओ ऱ्ही हँ श्रीं द्रां द्रीं ह सः परमपवित्रदेहाय नमः स्वाहा प्रोक्षणमन्त्रः ॥ ३० ॥

इंद्रो हि गुडधानादीनि दत्त्वा तादृक्पुंरंध्रीभिः प्रोक्षणकर्म कारयेत् ॥ तास्तु तत्कल्ककेन प्रतिमा-
मालेप्य स्वहस्तधृत-ङ्गिमुखेन प्रतिमा चतुरस्र परिमाय मगलपात्रारोपितः धि उद्धृत्य चंदनवर्धन-
विधिना तां तेन सिंचतु ॥ इति संप्रोक्षणविधानम् ॥

अथाष्टसम्मर्जनकलशैरभिषेचनम् ॥

प्रथमावरणे पूर्वद्वारदीक्षणतोऽशकात् ॥

आरभ्य चतुरः कुभानुद्धरामि यथाक्रमम् ॥

कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय प्रथमावरणे पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

अग्नेर्दिशि स्थापितकुंभमेन सच्चंपकाद्यौषधपूर्यमाणम् ॥

उद्धृत्य तेनोद्धृतलोकाभीश संस्नापयामि स्नपितं सुरैः ॥

य मंत्रं हणून ज्वाना सासुसासरे, आई नाप, नवरा, व मुले आहेत अशा स्त्रियांना इंद्राने गूळ लाह्या वगैरे देऊन पांढऱ्या
मोहऱ्या, दूर्गा, अक्षता, हळद, दही, यांनी स्त्रियांकडून प्रतिमालेपन करवावे

‘प्रथमवरणे’ हा श्लोक हणून कलशाद्वार करण्यासाठी प्रथमावरणामध्ये पुष्पांजलिक्षेपण करावी. प्रथमावर
णाच्या पूर्वद्वाराच्या दक्षिण अंशापासून-भागापासून आरंभ करून यथाक्रम चार कुंभ उचलून जिनाचा अभि
पेक करावा.

‘अग्नेर्दिशि’ हा श्लोक व मंत्र हणून चंपक, अशोक, पिंपळ, बकुळ, वड, कंदव, उडुंबर, आंबा, पिंपळी,
वेल, अर्जुनसादडा, यांची कोयळी पाने ज्यांच्या मुखावर आहेत व ज्यांत नद, नदी, विहीर आड, तळे, सरोवर,

ओं चंपकाशोर्किंशुकाश्चत्यवकुलप्लक्षकंदबौंदुंबराग्नन्यग्रोधत्रिवलुनानाभिनवपल्लवोपशोभिता-
स्येनानेकनदनीवापीकूपतटाकसरोवरसमुद्रादितीर्थवारिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवद्वहंत-
प्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं -ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतज्ञानाय अस्नानशुद्धाय, क्लौं -ह्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥
चंपकादिकलशाभिषेकः ॥ २ ॥

रक्षोदिशि स्थापितकुंभमेनं श्रीचंदनाद्यौपाधिपूर्यमाणं ॥ उद्धृत्य ॥ ३ ॥

ओं श्रीखंडगोरोचनागरुक्तचंदनदूर्वापद्मकसिद्धार्थकुंदनद्यावर्तमालतीकुसुमतिलयवत्रीहिरू-
प्यकांचनसमुद्रनद्युभयतटमृत्तिकाभूम्यपतितपवित्रगोमयोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंग-
लकलशेन भगवद्वहंतप्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं -ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतदर्शनाय पवित्रांगाय क्लौं -ह्रीं ह्रीं
नमः स्वाहा ॥ श्रीखंडादिकलशाभिषेकः ॥ ३ ॥

वायोर्दिशि स्थापितचारुकुंभं स्वपंचगव्योत्तनमृत्यपूर्णम् ॥ उद्धृत्य ॥ ४ ॥

समुद्र वंगरेचे पाणी भरलें आहे अशा रत्नकलशानें मी जिनधिनाचा आभिषेक करितो. याला चंपककलशाभि-
षेक म्हणतात.

‘रक्षोदिशि’ हा श्लोक व मंत्र हाणून नैऋत्य दिशेतील कुंभाने आभिषेक करावा या कुंभासमर्थे पांडुरे
चंदन, गोरोचन, अगरू, रक्तचंदन, दूर्वा, पद्मक, मोहण्या, कुंद, नद्यानर्त, मालती पुष्प, तिल, जय, तांदूळ, समुद्र
व नदी यांच्या काठाची माती, जमिनीनर न पडलेले अर्थात् अधर धरलेले गडचे शेण, मर्व नदी वंगरेचे पाणी
हे पदार्थ असतात. याला श्रीखंडादिकलशाभिषेक म्हणतात

‘वायोर्दिशि’ हा श्लोक हाणून व मंत्र हाणून वायव्य दिशेच्या कलशाने आभिषेक करावा. या कलशात
समुद्र व नदी यांच्या दोन्ही किनाऱ्यांची माती; पर्वत, वारूळ,, कमळें ज्यात आहेत अशा सरोवराची माती,

ओं समुदनद्युभयतटगिरिवल्मीकपद्मसरोसृद्वृषभकरिशूलकरशृंगदंष्ट्रपस्कीर्णसृ-
क्तिकाभूम्यपतितपवित्रगोमयमूत्रघृतक्षीरदिधिद्विधुरसमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलक-
लशेन भगवदहर्हत्प्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनंतवीर्याय परमपवित्राय ह्रीं ह्रीं ह्रीं नमः
स्वाहा ॥ दिव्यमृत्तिकादिपंचगव्यकलशभिपेकः ॥४॥

ईशानकाष्ठास्थितपूर्णकुम्भ प्रपूर्यमाणं सहदेविकाद्यैः उद्धृत्य ॥ ५ ॥

ओं सहदेवीगलूचीशमीशतावरीप्रियशुभ्रगराजविष्णुकांत्यामिधानससौपधिमिश्रितती-
र्थवारिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहर्हत्प्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं अनन्तसुखाय
उत्तमसंहननाय ह्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥ सहदेव्यादिससौपधिकलशभिपेकः ॥ ५ ॥

द्वितीयावरणे पूर्वद्वारदक्षिणतौशकात् ॥

आरभ्य विंशतिघटानुद्धरामो यथाक्रमम् ॥

कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय द्वितीयावरणे पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ६ ॥

चैल, हत्ती, हुकर, यांच्या शिंग व दांताची माती, अधर घेतलेले गर्डचे शेण, गोसूत्र, गर्डचे दूध, दही, तूप
उसाचा रस व संपूर्ण तीर्थांचे पाणी असते. याच्या अभिषेकाला. दिव्य मृत्तिकादिपंचगव्यकलशाभिपेक ह्मणतात.
'ईशानकाष्ठति' हा श्लोक व न्याचा मंत्र ह्मणून ईशान्य दिशेतील, सहदेवी वगैरे सात औपधीनी मि
श्रित तीर्थजलाने भरलेल्या पूर्ण कुम्भाने जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा. सहदेवी, गुळवेळ, सौदड, शतावरी,
माका, प्रियंगु, विष्णुकाता या सात वनस्पतींचे चूर्ण करून ते तीर्थजलाने मिश्रित कुंभामध्ये टाकावे.
'द्वितीयेति' दुसऱ्या आवरणातील पूर्वद्वाराच्या दक्षिण बाजूने आरंभून मी २. कलशांचा यथाक्रम अ
भिषेक करितो. दुसऱ्या आवरणाच्या पहिल्या बागातील कुंभ घेल, विभा, आंवा, लवंग, जायफल यांनी
युक्त व तीर्थजलाने पूर्ण भरलेले आहेत. 'अत्रादि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून या कलशानी

अत्रादिमंशे परिवर्तमानं बिल्वादिसंप्रितचारुकुंभम् ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥

ओं बिल्वभङ्गातकम्रलवंगजातिफलपंचकोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं धातिक्षयकराय झौं ह्रीं हं नमः स्वाहा । बिल्वादिफलपंचककलशाभिषेकः ॥७॥

पदे द्वितीये परिवर्तमानं पलाशकाचौपघर्णकुंभं ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥

ओं पलाशन्यग्रोधाश्रत्यौदुवराभ्रजंवृखजूशमीत्वग्मिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं सर्वसत्त्वहितंकराय वीतरागाय झौं ह्रीं हं नमः स्वाहा । पलाशादित्वक्कषायकलशाभिषेकः ॥८॥

पदे तृतीये स्थितेहेमकुंभं शतावरीमुख्यमहौषधाढ्यम् ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥

ओं शतावरीकुमारीसहदेवीदूर्वामृतासिंहीव्याघ्रीचलामूलामूलाष्टकोपेतसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन भगवदहंस्त्यतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं सर्वज्ञाय तीर्थंकराय झौं ह्रीं हं नमः स्वाहा ॥ शतावर्यादिमूलाष्टककलशाभिषेकः ॥ ९ ॥

अभिषेकं करावा.

‘पदे द्वितीये’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र लघून दुसऱ्या आवरणाच्या दुसऱ्या भागांत असेल्ल्या कुंभानी जिनविद्याचा अभिषेक करावा. या कलशांमध्ये पळम, वड, पिंपळ, उवर, आंबा, जाभूळ, सजूर, सादड यांच्या सालींचे चूर्ण तीर्थोदकामध्ये घालून अभिषेक करावा.

‘पदे तृतीये’ हा श्लोक लघून तिसऱ्या भागांतील कलशांनी अभिषेक करावा. या कलशांत शतावरी, कोरफड, सहदेवी, हरली गुळवेल, अडुलसा, व्याघ्री व नला यांच्या मुळ्यांचे चूर्ण तीर्थजलामध्ये मिसळलेले असते.

पदे चतुर्थे स्थितहेमकुम्भं सिद्धार्थकाचौपधिपूर्यमाणं ॥ उद्धृत्य ॥ ० ॥
 ओं सिद्धार्थचंदनवचाक्रोष्टककौलैलालवंगजातिफलकर्पूराद्यनेकसुगंधद्रव्यसदोहमोदसु-
 रभीकृतशेषपदिग्वधुवदनया सर्वोपध्या विमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयमंगलकलशेन
 भगवद्देहप्रतिष्ठाति स्थापयामः । ओं ह्रीं ह्रीं श्रीं सर्ववृत्तसुरासुरपृजिताय परमाहृत्यमहिम्ने ओं ह्रीं ह्रीं
 नमः स्वाहा ॥ सिद्धार्थादिकलशाभिषेकः ॥ १० ॥

एवं प्रतिमाशुद्धिं विधाय वक्ष्यमाणाष्टविधनीराजनं कुर्यात् ॥
 त्रैलोक्यरक्षामणिमहर्षिदशमष्टप्रकारैरवतारयेथैः ॥

त्रिवारमामस्तकमापदाब्जमन्वीदृशोऽयं स्तनपनक्रमः स्यात् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय प्रतिमाग्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

वीतक्षुतादाक्षितसौरभाढ्यप्रसूनपूणांजलिनांजसार्थम् ॥

पतिं जिनानामवतारयामि स्तनत्रयं निक्षितमाप्तुकामः ॥ २ ॥

‘पदे चतुर्थे’ हा श्लोक हाणून चौथ्या भागातील कलशांनीं जिनधिवाचा अभिषेक करावा. या कलशांत पादच्या मोहच्या, चंदन, वेवंड, कोष्ठ, कंकळ, वेलदोडे लवंग, जागफळ, कापू इत्यादिकांचें चूर्ण असतें. या-
 प्रमाणें प्रतिमाशुद्धिविधान झाल्यावर आठ ग्रहाराचा नीराजनाविधि करावा. तो याप्रमाणें:—

‘त्रैलोक्ययेति’ हा श्लोक म्हणून ही नीराजनक्रिया करण्याकरिता प्रतिमेच्या पुढे पुष्पांजलि क्षेपण
 करावी. त्रैलोक्याचे रक्षण करणाऱ्या भगवःताच्या मस्तकापामून पात्रापर्यंत तीनवेळां आठप्रकारच्या पदार्थांनीं अ
 वतारक्रिया करावी

‘वीतक्षतेति’ हा श्लोक उच्चारून व मात्र म्हणून आमचें रत्नत्रय अक्षत [अखंडित] रहावे. या उद्देशाने

ओं ह्रीं क्रौं बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण मगवतोर्हतोवतरणं करोमि सम्यग्दर्शन-
ज्ञानचारित्राणि अस्माकमक्षतानि विदधातु भगवान् स्वाहा ॥ पुनरप्यक्षतावतरणम् ॥ इदं पूर्व-
दिशि क्षिपेत् ॥ २ ॥

भूतलापतितगोमयपिंडैर्द्विवृच्छसितसर्पयुक्तैः ॥
अर्हतोवतरणं विदधे यं कर्तुमात्मदुरितौघविलोपम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं दूर्वाक्षुरसितसर्पयुक्तैर्हरितगोमयपिंडैर्कैर्भगवतोर्हतोवतरणं करोमि दुरितमस्मा-
कमपनयतु भगवान्स्वाहा ॥ गोमयपिंडावतारणम् ॥ इदमग्रेर्दिशि क्षिपेत् ॥ ३ ॥

शुद्धगोमयजभस्मकर्पिंडैर्गंधवारिलुलितैर्जिनप्रभोः ॥
अग्रतोवतरण वितन्महे दग्धुमात्मदुरितैर्धनोत्कस्म ॥

ओं ह्रीं क्रौं भस्मकर्पिंडैर्भगवतोर्हतोवतरणं करोम्यस्माकमष्टविधकर्माणि भस्मीकरोतु भग-
वान् स्वाहा ॥ भस्मपिंडावतरण ॥ इदं दक्षिणदिशि क्षिपेत् ॥ ४ ॥

पीयूषपिंडोपमपांडुराभस्वादृष्टशाल्योदनवृत्तपिंडैः ॥

अक्षतावतरण करावे. हे अवतरण पूर्ण दिशेला टाकावे

‘भूतलेति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून हरळी, पांडव्या मोहच्या. यांनी युक्त अशा गार्दच्या शेणाच्या
पिंडाचे अवतरण आसचे पाप नाहीं व्हावे या हेतूने करावे. हे आपेयदिशेला टाकावे. ‘शुद्धगोमयेति’ हा श्लो
क व त्याचा मंत्र म्हणून सुगंध पाण्याने युक्त अशा गार्दच्या शेणाच्या रानेचे गळे स्वताच्या पापलुपी लांकडाचे
भस्म व्हावे या हेतूने अवतरण करून टाकावेत. हे दक्षिण दिशेला टाकावे.

‘पीयूषेति’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून भाताची मूद जगाचे क्षेम व्हावे व नेहमी जगांत गुकाळ

विदांवर त्वामवतारयामि क्षेत्रं सुभिक्षं जगतां विधित्सुः ॥
ओं ह्रीं क्रीं कुंदेदुधवलवर्तुलौदनपिंडकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोमि क्षेमसुभिक्षमस्माकं करोतु
भगवान् स्वाहा ॥ शाल्यद्यपिंडावतरणं ॥ इदं नैऋतेर्दिशि क्षिपेत् ॥ ५ ॥

रूपामिवाध्वार्थगुलवक्त्रभूमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकैस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्द्धनार्थं जिन वर्द्धमानैः ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं क्रीं सितासितहरितपतिलोहितवर्द्धमानकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोमि, श्रियमस्माकं
वर्द्धयतु भगवान् स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्द्धमानावतरणं ॥ इदं पश्चिमादिशि क्षिपेत् ॥

अनंतनिर्भासनिजावबोधं प्रध्वस्तदुर्मोहमहांधकारं ॥

सच्छर्मदीप्त्यै जिनभानुमंतं माणिक्यदीपैरवतारयामि ॥

ओं ह्रीं क्रीं पद्मरागमणिभिरिव देदीप्यमानकर्पूरपारिदीपैरिवोभयपार्श्वप्रज्वलितोत्कया भगव-
तोर्होतवतरणं करोम्यस्माकं धर्मं उज्ज्वलं करोतु भगवान् स्वाहा ॥ दीपावल्यावतारणम् ॥ ७ ॥
इदं वायोर्दिशि निक्षिपेत् ॥

ब्रह्मा वा हेतूने जिनप्रतिमेवरून उत्तरून टाकावी. हें नैऋत्य दिशेला टाकावें.

‘रूपामिदं’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून ज्यांचा शुद्धभाग एक अगुलाचा तळभाग तीन अगु-
लांचा व उची चार अगुलाची आहे अशी पाठरे, काळें, हिरवें, पिवळें, तांबडें, लहान मडकी (ज्यांना संस्कृतभाषेत
वर्द्धमानक म्हणतात) संपत्ति वाढावी म्हणून यांचे अवतरण करितो. हें पश्चिम दिशेला क्षेत्रावें.

‘अनंतैः’ हं श्लोक हाणून आपचा धर्म जिनेश्वरांनी उज्ज्वल करावा, या भावनेनें दीपावल्यावतरण करावें अर्थात्
पात्रामध्ये पाच, सात नऊ दीप लाऊन ते ओवाळावे. जिनेश्वरांचे ज्ञान अनंतवस्तूना जाणणारे आहे दुःखद मोहां
धकारास जिनेश्वर नार्हाये करितात. यास्तव दीपपंक्तिनी त्यांना ओवाळण योग्य आहे. हें अवतरण वायव्य दिशेकडे टाकावें.

शीताभसा पाणिपुटस्थितेन युक्तेन कर्पूरसुगंधिपुष्पैः ॥

नीराजनं नीरजसो जिनस्य निर्वर्तये शीतसमाधिसिद्धये ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुरभिः शिशिरनिर्मलसलिलपूर्णं नानाजलिना भगवतोर्हीतो वतरणं करोमि विमलशी-
तलध्यानमस्माकं उत्पादयतु भगवान्त्वाहा ॥ सलिलांजल्यावतरणम् ॥ इदं उत्तरदिशि निक्षिपेत् ॥

जंबीरजंवूकदलीकपितृफलोत्तमाम्रादिफलोत्तमाद्यैः ॥

निर्वर्तये नित्यफलं जिनेन्द्रं नित्यामृतानंदफलोपलब्धये ॥

ओं ह्रीं क्रौं पवित्रतरसमुत्पन्नकमुकनालिकेरमातुलुगपनसदाडिमजम्बवाम्रफलैर्भगवतो वतरणं
करोम्यस्माकमाशाफलं संपादयतु भगवान् स्वाहा ॥ फलावतरणं ॥ इदमैशान्यां दिशि निक्षिपेत् ॥
इत्यष्टविधनीराजनम् ॥

शुभप्रसूनैर्माणिभिर्विशुद्धैस्तथा समं तैरथवांगुलीभिः ॥

आराधयाम्यष्टशतं सुरेन्द्रैराध्यपादं भगवज्जिनेन्द्रम् ॥

‘शीताभसंति’ हा श्लोक ह्यणून जिनेश्वर आभच्या ठिकाणी निर्मल शीतल ध्यान उत्पन्न करोत, या भावनेन
कापूर व सुगंधि फुल यांनी युक्त असं पाणी ओजळभर घेऊन त्याचें अवतरण करून उत्तर दिशेकडे टाकावें.

‘जंबीरेति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यणून नित्य मोक्षफलाच्या प्राप्तीस्तव निबु, जांभूल, केळ, कवठ, वगैरे उत्तम
फलांचें अवतरण करावें व हे अवतरण ईशान्य दिशेकडे क्षेपण करावें. याप्रमाणें ८ प्रकारचा नीराजनाविधे झाला
ह्यणजे नंतर १०८ वेळा जप करावा.

‘शुभप्रसूनैरिति’ हा श्लोक ह्यणून उत्तम फुल, घणि पिंवा हाताची अंगुलि याच्या सहायाने ‘भा’ च्ही अहं

विजयविभवविद्यावीर्यमौदार्यमाज्ञां श्रुतिमतिधृतिनीतीः शांतिकती प्रसादात् ॥

दृगवगमचरित्रं मिद्धिवृद्धिप्रसिद्धीवितरतु जगतोऽत्र स्थापितः श्रीजिनेन्द्रः ॥

सुरेश्वरो यस्य सुराचलत्रिपाद्यक्रियामातनुते स्म भक्त्या ॥

तस्य प्रभोः पाद्यविधिं विधास्ये निपात्य पादे वरवारिधाराम् ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं नमोर्हते स्वाहा । पाद्यमंत्रः ॥

श्रीतीर्थक्षेत्रियस्यास्य मेरुमूर्ध्नीव देवराट् ॥

हस्ते निपात्य वार्धांगं करोम्याचमनक्रियाम् ॥

ओं ह्रीं क्लीं ध्वीं वं मं हं सं तं पं द्रां द्रीं हं सः स्वाहा । आचमनमंत्रः ॥

इति पाद्याचमनविधानम् ॥

स्वच्छैस्तीर्थैः ॥ देवं समभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं परब्रह्मणे अनंतानंतज्ञानशक्त्ये जलं निर्वपामि स्वाहा । एवं गंधादि ॥ ततः शोपकलशाभिषेकः ॥

पदे स्थितं पंचमकेऽत्र कुंभ प्रपूरितं लोहितचंदनेन ॥

ना आशीर्वादं द्यावा । विजय, ऐश्वर्य, विद्या, शक्ति, ह्रुमत, धैर्य, नीति, शान्ति, सम्यग्दर्शन, ज्ञान व चरित्र, सिद्धि हे सवे गुण श्रीजिनेन्द्र तुह्याला देवोत ।

‘सुरेश्वरेति’ हा श्लोक व मंत्र त्वणून जिनप्रतिमेच्या चरणपर जलधारा सोडावी.

‘श्री तीर्थेति’ हा श्लोक व मंत्र त्वणून हातांत पाणी घेऊन आवमन करावे.

‘स्वच्छैरिति’ हा श्लोक व मंत्र त्वणून गंधादिकांनी पूजा करून मग कलशाभिषेक करावा. तो याप्रमाणे—

‘पदे स्थितमिति’ हा श्लोक व मंत्र त्वणून रक्तचंदनाचे पाणी ज्यांत आहे अशा पांचव्या कलशाने अभि-

उद्धृत्य तेनोद्धृतलोकमीशं संस्नापयामि स्नपितं सुरेन्द्रैः ॥
 ओं रक्तचंदनविमिश्रितसमस्ततीर्थवारिपरिपूरितेन मणिमयंगलकलशेन भगवदहं त्र्यतिष्ठति
 स्नापयामः ॥ ओ श्रीं ह्रीं वं मं हं सं तं पं इवीं धवीं हं सः नमोहृते स्वाहा अनेन मंत्रेणावशि-
 ष्टसर्वकलशैरभिषेचयेत् ॥ १ ॥

अधिष्ठितं पृष्ठपदं करीरं श्रीखंडतीर्थोदकपर्यमाणं ॥ उद्धृत्य ॥
 ओ श्रीगंधमिश्रितसमस्ततीर्थवारि ॥ ओ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ २ ॥
 मस्नापितं सप्तमेके पदेऽस्मिन् । विशिष्टचोचोदकपूर्णकुंभं ॥ उद्धृत्य ॥
 ओ नालिकेरफलसालिलपूरितेन ॥ ओ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ३ ॥
 पदेऽष्टमे स्थापितमाग्नमुख्यफलोत्करोद्यद्रसपूर्णकुंभम् ॥ उद्धृत्य ॥
 ओ आम्रनारिंगचोचकदल्यामलकीफलरसपूरितं ॥ ओ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥
 पदे निपण्णं नवमे करीरं पुंड्रेक्षुजातस्वरसप्रमाणं ॥ उद्धृत्य ॥

पेक करावा.

‘अधिष्ठितमिति’ हा श्लोक व मंत्र हणून गंधमिश्रित मग्नव्या कुंभां अभिषेक करावा.

‘संस्नापितमिति’ हा श्लोक मंत्रमहित हणून नारळच्या पाण्याने भरलेल्या सातव्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘पदेष्टमे’ हा श्लोक व मंत्र हणून आंबा, नारिंग, नारळ, केळ व आवळे यांच्या रसांनी भरलेल्या आठव्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘पदे निपण्णं’ हा श्लोक व मंत्र हणून उसाच्या रसाने भरलेल्या ९ व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

ओं इक्षुरसपूरित० । ओ श्री हं० ॥ स्वाहा ॥

संस्थाप्यमानं दशमे पदेऽस्मिन् सौवर्णकुंभं सितचूर्णपूर्णम् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं शर्करापूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥

एकादशे स्थापितकुंभमेनं पदेऽत्र पाद्यार्थविशेषपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं समूलपद्मसिद्धार्थदूर्वासचतुणाक्षतपाद्यद्रव्यविमिश्रितसमस्ततीर्थवारि० ।

ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ९ ॥

समाश्रितद्वादशमंशमेतं कुटुं प्रतीताचमनार्थपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं धातकीकुसुमकर्पूरजातीफललवंगाद्याचमनद्रव्यमिश्रितममस्ततीर्थवारि० ।

ओं श्रीं ह्रीं स्वाहा ॥ ८ ॥

त्रयोदशांशस्थितमर्ध्यकुंभमनर्ध्यमर्ध्यार्थविशेषपूर्णं ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ पयःक्षीगुशोशीरतिलाक्षतयवाध्यर्धद्रव्यमिश्रितसमस्ततीर्थवारि० ।

‘संस्थाप्यमानं’ हा श्लोक व मंत्र ळणून सासर ज्यांत मिसळली आहे, अशा दहाव्या सुवर्णकलशानें अभिषेक करावा.
‘एकादशेति’, हा श्लोक व मंत्र ळणून कमलमूळ, पाढऱ्या मोहऱ्या हरली वगैरे पदार्थे ज्यांत आद्देत अशा ११ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘समाश्रितेति’ हा श्लोक व मंत्र ळणून धायटीचे फ़ल, कापूर व जायफळ. लवंग वगैरेनें मिश्रित जलाच्या १२ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘त्रयोदशेति’ हा श्लोक व मंत्र ळणून दूध, पाणी, दर्भ, पाळा, तीळ, अक्षत, जव यांनी युक्त अशा जलानें भरलेल्या १३ व्या कुंभानें अभिषेक करावा.

ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥ ९ ॥

चतुर्दशांशे रचितप्रतिष्ठं हय्यंगवीनान्वितहेमकुंभम् ॥ उच्छृत्य० ॥

ओं वृत्तपरिपूरित० ॥ ओं ह्रीं हं स्वाहा ॥ १० ॥

संस्थापितं पंचदशांशमध्ये सक्षीरसूरोदरचारुकुंभं ॥ उच्छृत्य० ॥

ओं क्षीरपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥ ११ ॥

न्यस्तं घटं षोडशपूरणांशे भृशं शशांकोज्ज्वलशुद्धदध्ना ॥ उच्छृत्य० ॥

ओं दधिपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥ १२ ॥

हृदङ्गतं मसदशांशलब्धप्रतिष्ठमत्युज्ज्वललाजपूर्णं ॥ उच्छृत्य० ॥

ओं लाजपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥ १३ ॥

अष्टादशांशस्थितलाजचूर्णमुद्गादिचूर्णोत्करपूर्णकुंभम् ॥ उच्छृत्य० ॥

ओं लाजचूर्णमुद्गादिचूर्णपरिपूरित० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हं स्वाहा ॥ १४ ॥

‘चतुर्दशा’ हा श्लोक व मंत्र ऋगुन तृपाच्या कलशाने अभिषेक करावा.

‘संस्थापितं’ हा श्लोक ऋगुन दूधाच्या १५ व्या कुंभान अभिषेक करावा.

‘न्यस्तमिति’ हा श्लोक ऋगुन दद्यानि भरलेल्या १६ व्या कुंभान अभिषेक करावा.

‘हृदङ्गतं’ हा श्लोक व मंत्र ऋगुन लाव्याचे चूर्ण ज्यांत मिसळले आहे अशा १७ व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

‘अष्टादशांश’ हा श्लोक व मंत्र ऋगुन लाव्याचे व मृग, हरभरा इत्यादिकांचे चूर्ण ज्यात आहे अशा १८

व्या कुंभाने अभिषेक करावा.

एकोनविंशंशकृतग्रतिष्ठं कन्कार्थपूर्णं कलधौतकुम्भं ॥ उद्धृत्य० ॥

सहदेव्यपामार्गसाकंदलक्ष्मीसंपंचपत्राख्यकल्कद्वयविमिश्रितरामस्ततीर्थवारि ० ॥

ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ १५ ॥

निवेशितं विंशतिपूर्णांशे कुम्भं भृशं तत्परिमार्जनार्थैः ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ सरित्समुद्रतीरादिदिव्यमृत्स्वरूपपरिमार्जनद्वयविमिश्रितसमस्ततीर्थवारि ० ॥

‘ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ १६ ॥

तृतीयावरणे पूर्वद्वारदक्षिणतोंशकात् ॥

समारभ्यैव षट्त्रिंशद्वदानुद्धर्तुमुत्सहे ॥

ओं कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय तृतीयावरणे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कषायसंसिद्धजलप्रणूतिस्तत्त्रिकोष्ठे स्थितहेमकुम्भान् ॥

उद्धृत्य तैरुद्धृतलोकमीशं संस्नापयामि स्नपितं सुरैः ॥ २

‘एकोणविंश’ हा श्लोक व मंत्र ळणून सहदेवी अवाढा, वगैरे द्रव्याच्या कल्काचें मिश्रण करून त्या जलानें मारलेल्या कुंभानें अभिषेक करावा

‘निवेशितं’ हा श्लोक व मंत्र ळणून नदी, समुद्र वगैरेच्या मातीचें ज्या तीर्थजलांत मिश्रण आहे अशा विमाव्या कुंभानें अभिषेक करावा.

‘तृतीयेति’ हा श्लोक उच्चारून तोंसाव्या आवरणातील पूर्वद्वाराच्या दक्षिणार्धावरून क्रम नें छतीस कुंभ उचलावे

‘स्नापयेति’ हा श्लोक ळणून पंचोदुंबर, जामळ, आंबा, गुडपुष्प सोदड वगैरेच्या सालीचें चूर्ण

ओं पंचोदुंबरजंब्वाभ्रगुडपुष्पशमीत्वग्रपकपायद्रव्यविमिश्रितममस्ततीर्थवारिपरिपरितूषेणिमयसं-
गलकलशैर्भगवदहंप्रतिकृतिं स्नापयामः ॥ ओं श्रीं ह्रीं हूं वं मं हं सं तं पं इवीं ध्वीं हं सः
नमोर्हते स्वाहा ॥ २ ॥

यवैकलोलीभवदुपूणांस्ततस्त्रिकोटोस्थितहेमकुम्भात् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ यवमिश्रितममस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हूं स्वाहा ॥

सद्दर्भगर्भोत्तमवारिगर्भास्ततस्त्रिकोटोस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ दर्भविमिश्रितममस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हूं स्वाहा ॥ ४ ॥

तिलावलीलोलजलानुलीनांस्ततस्त्रिकोटोस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं तिलविमिश्रितममस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं हूं स्वाहा ॥ ५ ॥

अभ्यंतरावार्जितमार्जनार्थास्ततस्त्रिकोटोस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओ पलाशखदिराम्रश्रीसहदेवीनिशाकुशान्यग्रोधविल्वकुंदाहिनेत्रपाणभित्तशमीवालुकुंदुब-

ध्यामध्वं आहे अशा जलकुंभांनी जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘यवैकेति’ हा श्लोक झणून सातूंचे चूर्ण ज्यात मिसळले आहे अशा जलकुंभांनी जिनाचा अभिषेक करावा.

‘सद्दर्भेति’ हा श्लोक झणून दर्भविमिश्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

‘तिलावलीति’ हा श्लोक झणून तिलविमिश्रित जलकुंभांनी जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘अभ्यंतरेति’ हा श्लोक झणून पळस, खैर, आत्रा, सहदेवी, हळद, दर्भ, वड, वेल, कुंद, अहिनेत्र, पापाणभित्त, सौंदड, वाळूर, उंबर, कांतलक्ष्मी, वगैरे स्वच्छता करणाऱ्या पदार्थांच्या सालींचे चूर्ण मिसळलेल्या

रात्रांतलक्ष्मैकदलपद्मकपंचपत्रात्मकमार्जनद्रव्यविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ ६ ॥

अंतर्मिलनमंगलवस्तुवारीस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं पद्मेन्द्रवल्लभासार्गाश्चत्थपलाशलवंगपत्रतिलाप्रियंगुमुद्गसिद्धार्थयवात्मकमंगलद्रव्यविमिश्रितसमस्त० ॥ ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ ७ ॥

सपुष्पसंश्लेषणमेघपुष्पांस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं मालतीमल्लिकजातीकेतकीनवमल्लिकापाटलीकरवीरादिसुगंधिपुष्पविमिश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ ८ ॥

सवौषधोपरस्कृतसारवारीस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं लवंगदिमवौषधिभिर्मिश्रितसमस्त० ॥ ओ श्रीं ह्रीं ह्रं स्वाहा ॥ ९ ॥

लोहाष्टकक्षौद्रपयःप्रपूर्णांस्ततस्त्रिकोष्ठस्थितहेमकुम्भान् ॥ उद्धृत्य० ॥

जलकुंभानीं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

अंतर्मिलदिति ' हा श्लोक लघून कमळ, अवाडा, नड, पत्रस, लगंग, तोक, त्रिशगु, मूग, पांडव्या मोह्या गतु इत्यादि मंगलद्रव्यांच्या मिश्रणांनी युक्त अशा जलकुंभानीं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

' यपुष्पति ' हा श्लोक लघून मालती, मोपरा, जाई केवडा, पाडळी, वगैरे सुगंधी फुलांनीं युक्त अशा कुंभानीं जिनाचा अभिषेक करावा.

' सर्वोपधेति ' हा श्लोक लघून लवंगादि सर्वोषधिभिश्चित जलकुंभानीं जिनाचा अभिषेक करावा.

' लोहाष्टकेति ' हा श्लोक लघून लोखंड, तांग, चांदी, सोने, कथील, शिसे, पारा, पितळ यांच्या शु-

ओं अथस्ताम्राजुनस्वर्णप्रसौराष्ट्रसीसपारदात्मकाष्टलोहजोविभीश्रितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं
है स्वाहा ॥ १० ॥

रत्नप्रभापिंजरितांबुपूर्णस्ततस्त्रिकोष्ठ० । उद्धृत्य० ॥

ओ वज्रवैद्यपद्मारागप्रवालपुष्पारागोभेदकैन्द्रीलमरकतमौक्तिकात्मकनवरत्नविमिश्रितस-
मस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ ११ ॥

ससर्वगंधांबुभृताहतालीस्ततस्त्रिकोष्ठ० ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं ससर्वगंधद्रव्यप्रसूनमिलितसमस्त० ॥ ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ १२ ॥

निशारजोमंजुलपुंजपूर्णस्ततस्त्रिकोष्ठ० ॥ उद्धृत्य० ॥

ओं काश्मीरागुरुकर्पूरचंदनोशीरवालसर्वगंधप्रसूनरजःस्वरूप-

निशाचूर्णविमिश्रितसमस्त० ओं श्रीं ह्रीं है स्वाहा० ॥ १३ ॥

ऋटीनं मिसळलेल्या जलकुंभांनी श्रीजिनेश्वराचा अभिषेक करावा.

‘रत्नप्रभेति’ हा श्लोक लघून हिरण, वैश्य, पद्माराग, प्रवाल, पुष्पाराग, गोमेद, इंद्रनील, मरकत, मौक्तिक
ही नउ रत्ने यांनी मिश्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

‘ससर्वगंधेति’ हा श्लोक लघून सर्व गंधद्रव्ये व फुले यांनी मिश्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

‘निशारज इति’ हा श्लोक लघून केशर, अगुरु, कर्पूर, स्क्तचंदन, चंदन, हळद, वगैरे सुगंधी चूर्ण विमि-
श्रित जलकुंभांनी अभिषेक करावा.

चतुर्थीवरणे पूर्वद्वारदक्षिणतौशकात् ॥
उद्धरासि द्विपंचाशद्वटान्गंधांबुपरितान् ॥

ओं कलशोद्धरणक्रमविध्यवधानाय बाह्यावरणेपु पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

तत्सर्वगंधांचितपुण्यतीर्थवाः पूर्णबाह्यावरणस्थकुंभान् ॥

उद्धृत्य तैरुद्धृतसर्वलोकं संस्नापये स्नापकमर्हदांशम् ॥

ओं लवंगागरकूर्पूरवालोशीरचंदनकाश्मीरमुस्तनिर्यासकुष्ठलापत्रिकामुराजातीफलानिशामांसीक-
कौलपचपत्रमुकुलगंधद्रव्यचूर्णवि मिश्रितसप्ततीर्थवारिपरिपूरितैर्मणिमयंगलकलशैर्भगवदहत्प्रतिकृतिं
स्नापयामः ॥ ओं श्रीं ह्रीं वं मं हं सं तं पं इवीं धवीं हं सः नमोर्हते स्वाहा ॥ २ ॥

अथ चतुर्विधावतरणम् ।

जिनतनुगतमेवं स्नेहलेपं नृपोह्य । प्रवरकनकपात्रे स्थापितैरानुपूर्य्यो ॥

अरुणहरितकृष्णश्चेतर्पातान्नपिंडैः पृथगिह गतदोषं देदमावर्तयामि ॥

ओं ह्रीं क्रौं पंचवर्णवर्तुलैर्दैनर्पिंडकैर्भगवदहत्तोवतरणं करोमि क्षेमं सुभिक्षमस्माकं करोतु

‘चतुर्थीवरणेति’ हा श्लोक ह्मणून चौथ्या आवरणाच्या पूर्वद्वाराच्या दक्षिण बाजुने आरंभून ५२ कुंभांनीं जिनप्रतिमेचा अभिषेक करावा. यांनीं अभिषेक करण्याच्या पूर्वी या कुभावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावें. या कुभातील पाण्यांत लवण, अगुरु, कर्पूर, वाला, रक्तचंदन, सुगंधचंदन, कडार, नागरमोथा, कोष्ठ, वेलदोडे, जायफल, ककळ वगैरे सुगंधी द्रव्यांचे चूर्ण टाकलेलें असावें. हा विधि झाल्यानंतर चार प्रकारचा अवतरण विधि करावा.

‘जिनतन्निवति’ हा श्लोक व मंत्र ह्मणून पंचरंगी भाताच्या पिंडांनीं अरहंतावरून अवतरणक्रिया करावी.

भगवान्स्वाहा ॥ वर्णाच्चावतरणम् ॥ १ ॥

वीताक्षताद्राक्षतसौरभाढ्यप्रसूनपूर्णाजलिनाजसार्थम् ॥

पातं जिनानामवतारयामि रत्नत्रयं निःश्रतमाप्नुकामः ॥

ओं 'हीं' को बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण भगवद् 'नोवतरणं' करोमि सम्यग्दर्शनज्ञानचारीत्राण्यस्माकं अक्षतानि विदधातु भगवान्स्वाहा ॥ पुष्पाक्षतावतरणं ॥ २ ॥

रूपाधिबार्ध्यगुलवक्रभृमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्धनार्थं जिनवर्धमानैः ॥

ओं 'हीं' को भितासितहरितपीतलोहितवर्धमानकैर्भगवतोऽहंनोवतरणं' करोमि श्रियमस्माकं वर्धयेतु भगवान्स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्धमानावतरणं ॥ ३ ॥

जंबीरजंवूकदलीकणित्यफलोत्तमाम्रादिफलोपमौघैः ॥

निर्वर्तये नित्यफलं जिनेन्द्रं नित्यामृतानन्दफलोपलब्धैः ॥ ४ ॥

हें अवतरण करण्याचा उद्देश भगवंतांना आमचें क्षेम करावें असा आहे.

'वीतक्षतेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून पुष्कळ फुलें व अक्षता आजळीमध्ये घेऊन जिनेश्वराची अवतरणक्रिया करावी. श्रीजिनेश्वर आमचें रत्नत्रय अखंडित करो, असा गा अवतरणाचा उद्देश आहे.

'रूपाग्नि' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून काळा, हिरवा, पिवळा व तांबडा यशा रंगाची पात्र लहान भंडकी, श्रीजिन आमची मंपाचि वाढवोत या हेतूने त्यांच्यावरून उतरून टाकावीत.

'जंबीरेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून निंबू, जांभूळ, केळें, कवठ वगैरे फळें आणाम इच्छित फल

ओं ह्रीं क्रीं पवितरसमुत्पन्नैः क्रमुकनालिकेरमातुलिंगपनसदाडिमंज्वाप्रफलैः भोगवतो-
वरतणं करोम्यस्माकमाशाफलं संपादयतु भगवान्वाहा ॥ फलावतरणं ॥
स्वच्छैस्तीर्थजलैरतुच्छं ॥ देवं समभ्यर्चये ॥

अथ चतुःकोणकुंभाभिषेकः ॥

ओं सकलसुवनजनदेयगुणजातजातरूपमयैरपि निजांगसितातिबद्धनूतनवसनसमालंकृतैः
वैदुधान्यप्रतिष्ठितैरपि निजविशालोदगविवरप्रतिष्ठितापरिमितभुवनैः निजनिखिलांगन्यस्तप्रशस्तसू-
त्रैरपि सूत्रन्यासबहिर्भूतैः महनीयमहत्त्वप्रसिद्धैर्गणिसजातीयमध्यगणनावार्जितैः विशिष्टतमसुवृत्तजु-
ष्टैरपि सुवृत्तास्वकीयसमाबहिष्कृतैः । स्वतःप्रसिद्धमंगलैरपि परमप्रासिद्धमंगलभावैः । अनवद्यजीवनैरपि
मणिकनकासक्तजीवनैः । परित्यक्तमहाशयैरपि कमलोन्मुखैः । आकंठपरिपूर्णांभूतैः वदनगतफलैः ।
विरुद्धविविधधर्माध्यासैरपि विवधजनसमर्चितैः चतुर्भिरमीभिः ॥

चत्वारः सारतोयांबुधय उत घनाः पुष्करावर्तकाद्याः ॥

निर्यदूदुग्धाः स्तना वा किमु सुरसुरभेरित्थमाशंक्यमानैः ॥

अच्छाच्छस्वाददिव्यत्परिमलविलसत्तीर्थवारिप्रवाहैः ॥

कुंभैरेभिश्चतुर्भिर्युगपदभिपवं कुर्महे भव्यचंद्रोः ॥

त्रिसुवनदंडकमंत्रेण चतुःकुंभाभिषेकं विदध्यात् ॥

प्राप्तं वहां वं ह्यणून श्रीजिनावरून टाकावीत यानतर कुभाचा अभिषेक करावा.

‘ चत्वारः इति ’ हा श्लोक ह्यणून सुगंध जलांनी भरलेल्या या चार कुंभानी श्रीजिनाचा अभिषेक करितांना

आहार्यस्फुटसौरभामलजलैः सांसिद्धिकामोदिभिः ॥

श्रीखंडाक्षतपुष्पहव्यहिमरुदीपैः सुधूपैः फलैः ॥

अर्घ्यैर्घातिविघातजातपरमानंदावबोधोद्भास्पदं ॥

त्रैलोक्यार्चितमर्चयामि चरणद्वंद्वं जिनेद्रमोः ॥ २ ॥ (अर्चना)

यो नैर्मल्यगुणादिभूषिततनुर्दीप्त्या बलेनोर्जसा ॥

युक्तश्चानपवर्त्यकायुरनिशं सक्तश्च मुक्तिश्रिया ॥

नार्थस्तस्य जगत्प्रभोः स्नपनतः किं त्वाप्तुमेतान्गुणा ॥

निद्राद्यैरभिपिक्त एष भगवान्पायादपायाजिनः ॥

शान्तिं च कांतिं विजयं विभृतिं तुष्टिं च पुष्टिं सकलस्य जंतोः ॥

दीर्घायुरोग्यमभीष्टसिद्धिं कुर्याज्जिनस्नानजलप्रवाहः ॥

आशीर्वादः ॥

‘ चत्वारि मंगलं ’ इत्यादि मत्र ह्यणावा. तदनंतर अष्टद्रव्यानी व अर्घ्यानि श्रीजिनाची पूजा करायी. त्यावेळीं ‘ आहा-
येति ’ हा श्लोक ह्यणावा.

‘ यो नैर्मल्यगुणं ’ हा श्लोक ह्यणावा. मंगवंताच्या ठिकाणी निर्मळपणा, शरीर उज्ज्वल असणे, अनंतगुण
वगैरे गुण असल्यामुळे त्यांना स्नानाची जरूरत नाही. तथापि आम्ही त्यांचा अभिषेक करितो याचे कारण त्या-
चे गुण आमच्या ठिकाणी यावेत. इंद्रानी ही याच उद्देशाने अभिषेक केला होता.

‘ शान्तिं चेति ’ हा आशीर्वादाचा श्लोक ह्यणावा.

कमलकुलवालोत्फुल्लकल्हारमल्लीकुमुदकुरुवकोद्यद्यथिकाकेतकीनां ।
मरुचकदवनानां मालतीचंपकानामिह जिनपतिशौर्षे वृष्टिमुच्चैस्तनेभि ॥

इति पुष्पवृष्टिः ॥ ५ ॥

अथ मध्यकुंभाभिषेकः ॥

निजांगसंगतनिखिलनिरतिशयगंधव्यामोदप्रसरसमाकृष्टमंजुगुजन्मधुकरमधुरारावधिरितिदि-
गंतरालेन । त्रिविधसंगलालंकारविशेषविराजमानमहामूर्तिनिर्वीतितसर्वजननयनानंदेन । सर्वतोभवभास-
मानमाननीयविशदगुणकलापसमुत्पादितसकलजनचित्तचमत्कारेण । अनन्यसाधारणमहत्त्वमहोन्नति-
महालक्ष्मीसमालक्षितेन । शिष्टजनसमुद्यसमीहितसंगदनसमुपपन्नशिष्टप्रतिपालनेन । दुस्सहदुरितत्रा-
तविध्वंसनारूपदुष्टनिग्रहनिर्गलेन । चतुर्भद्रोपायशक्तिरत्नत्रयसाधनभावसमासाधितसकलविवुधजनपू-
जेन । मणिकनकादिसमस्तसारवस्तुविशेषनिवासेन । जिनमहासाधनप्रधानभावकृतार्थीकृतानिजजीवने-
न । समलकृतखिलसुवृत्तकलशसमामध्यमध्यासीनेन । सकलकलशराजश्रियतिशुभतानेन मध्यकुंभेन ।
सकलभुवननाथं तं जिनेन्द्रं सुरेन्द्रैरभिषवविधिमाप्तं स्नातकं स्नापयामि ॥
यद्भिषवणवारां बिंदुरेकोऽपि नृणां प्रभवति हि विधातुं भुक्तिसन्मुक्तिलक्ष्मीः ॥ ६ ॥

‘कमलेति’ श्लोकं ह्यणून पुष्पवृष्टिं करावी.

‘निजांगेति’ ६ गद्य ह्यणून मध्यकुंभानेन अभिषेकं करावा त्वावेर्ली ‘सकलभुवनेति’ इति श्लोकं ह्यणवा
जिनेश्वराच्या स्नानजलाचा एक बिंदु देखिल भक्तांना नानाभोग व शुक्ति देतो.

धातिव्रातधिधातजातविपुलश्राकवलज्यातया ।
 देवस्यास्य पवित्रगावकलनात्पूतं हितं मंगलं ॥
 कुर्याद्भ्रव्यमवार्तिदावशमन स्त्र्यमोक्षलक्ष्मीफल-॥
 प्रोद्यद्बर्मलताभिवर्धनीमिदं सद्रंधगंधोदकम् ॥ ७ ॥
 यस्योदागदयम्य जन्म हरतो जन्माभिपेकोत्सवं ।
 चारौ मेरुमहीधरस्य शिखरे दुग्धैस्तु दुग्धोदधेः ॥
 चक्रे शक्रगणो महागुणनिधेः श्रीपादपद्मद्वयं ।
 तस्यैकादशधा महेन महतामाराध्यमाराधये ॥ ८ ॥

अथैकादशमहामहः ॥

यत्वागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा ॥
 सालोकं प्रतिविंबितां प्रविशता नित्यामृतानदनम् ॥
 सर्वाब्जानिमिपास्पद स्मृतिगत तापापहं धीमता-

‘धातिव्रातेति’ धातिकर्मोऽन्या नाशान् केवलज्ञानं ज्ञानं प्राप्तं नरुनं घेतले अद्या जिनेश्वराच्या पवित्र शरीराच्या सहवासाने हे भंधोदकं हितकर, पवित्र व मंगल बनले आहे हे भव्याच्चंग संसारदुःखाधीचा नाश करिते. स्वर्ग व मोक्ष अशीं फलें उत्पन्न करणाऱ्या धर्मरूपी वेणीला ह वाढावने

‘यस्येति’ ज्याचा जन्माभिपेत्त इद्रांर्ना धीरुनमुद्रान्या पाण्याने मेरुपर्वताच्या शिखरावर केला अद्या जिनेश्वराच्या चरणरुमलांनी आढी अरुग प्रक्षारणां पूजा करितो

‘यवेति’ हा श्लोक व याचा भंव लघून श्री जिनचरणापुढे जलधारा अर्पण करावी.

मोहो येन सुधूपितो निजमहोद्यानाग्निना निर्दयम् ॥
 यस्यास्थानपदस्थधूपघटजैर्धूमैर्जगद्धूपितम् ॥
 धूपैस्तस्य जगद्वशीकरणसद्धूपैः पदं धूपये ॥
 ओं ह्रीं परम० । वशीकृतविलोकनायाय धूपं ॥ ७ ॥

यद्वक्त्या फलदायि पुण्यमुदितं पुण्य नवं वध्यते ॥
 पापं नैव फलप्रदं किमपि नो पापं नवं प्राप्यते ॥
 आहूतं फलमदमुतं शिवमुखं नित्यं फलं लभ्यते ॥
 पादौ तस्य फलोत्तमादिमुफलैः द्रेयःपदाथार्चये ॥
 ओं ह्रीं परम० । अभीष्टफलप्रदाय फलम् ॥ ८ ॥

मंगं लाति मलं च गालयति यन्मुख्यं ततो मंगलं ॥
 देवोर्हन्वृषमंगलोऽभिविनुतैरैर्मंगलैः साधुभिः ॥
 चंचच्चाभरतालवृत्तमकुरुमुख्येतरैर्मंगलै—
 मुख्यं मंगलमिद्वसिद्धसुगुणान्नंप्राप्तुमाध्यते ॥ ९ ॥

ओ ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं अरहंत इदं सकलमंगलद्व्यार्चनं शुक्लीध्वं २ नमः परममंगले-
 भ्यः स्वाहा ॥

‘यद्वक्तयेति’ हा श्लोक समंत्रं ह्यणून फल अर्पण करो’.

‘मंगमिति’ हा श्लोक समंत्रं ह्यणून चामर वगैरे मंगलद्रव्यानी पूजा करानी.

ज्वलितसकलोकालोकलोकोत्तरश्री-
कलितललितमूर्ते कीर्तितेन्द्रैर्मनीन्द्रैः ॥

जिनवर तव पादोपांततः गतयामः ॥

भवदवशमनार्थामर्थतः शान्तिधाराम् ॥ १० ॥

ओं -ही श्री० शांतिधारा गृहीध्वं २ अहं नमः भद्रं भवतु जगतां शान्तिधारां निःपातयामि
शांतिकृद्भ्यः स्वाहा ॥

पुष्पेपोरिषवो वयं पुनरिदं पुष्पेषु निःशेषकम्

निष्पीनानि मधुव्रतैर्वयमिदं निष्पापसंसेवितम् ॥

इत्यालोच्य नमस्तपास्य मदमित्याशंकयतीशते ॥

निष्पीताखिलतत्त्वपादकमले पुष्पाणि निःपातये ॥

ओं -ही श्री० इदं पुष्पाजलिग्राह्यं न गृहीध्वं २ नमोऽर्हद्भ्यो ध्यातुभिरभीप्सितफलदेश्यः
स्वाहा ॥ ११ ॥ इत्येकादशविधमहः ॥

अथ कर्णवेधनम् ॥

निर्माणान्हयनामकभकुशलश्रीशिल्पिना कलिते ॥

‘ज्वलित’ हा श्लोक व मंत्र ह्यनूत शान्तिधारा सोडावी.

‘पुष्पेपोरिति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यनूत इष्ट फल देणाऱ्या जिनेश्वराम पुष्पाजलि अर्पण करावी.

‘निर्माणेति’ हा श्लोक ह्यनूत कर्णवेधन अर्थात् कान टोचणं ही क्रिया करावी.

रंध्रे यस्य विशालकर्णयुगले सूक्ष्माजिनाच्छादिते ॥

वज्रेण स्वकरस्थितेन मघवानाविश्वकारैव ते

तद्विषयस्य करोमि कर्णयुगले वज्रेण तत्स्थापनम् ॥

अथ चंदनचर्चनम् ॥ कृत्वा यस्य पुरंदरोतिविभवाज्जन्माभिपेकोत्सवं ॥

शच्यापादयति स्म दिव्यवपुषि श्रीचंदनोद्धर्तनम् ॥

बिंबे तस्य च कारयामि कुलजस्त्रीभिः समालंबनम् ॥

श्रीखंडागरुजात्यकुंकुमलसत्कर्पूरकल्कद्रवैः ॥

प्रोक्षणाधिकृतनारीभिर्जात्यकुंकुमश्रीखंडागरुकर्पूरलुलितचंदनचर्चनम् ॥

अथ कंकणबंधनम् ॥

नाकानीतजिनैकभोग्यविविधालंकारमाल्यांबुरै-

र्भक्त्या शक्ननियोगतश्च समलंचक्रे शची यद्वपुः ॥

तन्मत्वा वरयोषिताप्रतिकृतेर्हस्ते त्रिदण्डिज्वलं ॥

सूत्रं संप्रति बंधयामि यवसत्त्रिद्वार्थरत्नान्वितम् ॥

दक्षिणमुजे पौडशाभरणात्मकं कंकणबंधनम् ॥

‘कृत्वा यस्येति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यपून सुवासिनी स्त्रियांकडून वेडार, चंदन, कापूर, अमुर वगैरे द्रव्याची उठी लावावी.

‘नाकानीतेति’ हा श्लोक ह्यपून उजव्या हातांत पौडशाभरणाच्या कल्पनेने कंकण बांधावें.

अथ नामकरणाविधानम् ॥

सद्यः कोटिभवाजिताघविलयो यन्नाममात्राद्भवे-

यन्नाम्नामृषयः स्वदोषहतये गृणन्ति कोटि स्फुटम् ॥

मेरी संव्यवहारनाम तनुते यस्य प्रसोर्देवराट् ॥

तद्विषय च यष्टुसम्मतमिदं नामार्पणं कुर्महे ॥ १ ॥

नामकरणां प्रतिमोपरि कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

ओं ह्रीं अहं श्री अष्टोत्तरसहस्रनामधेयालंकृताय सौम्याय वरदाय औं श्रीं ह्रीं नमः स्वाहा ॥ इति नामकरणं कृत्वा तन्नाम प्रकाशयेत् ॥ तद्यथा—

ओं अय महानुभावः परमेश्वरो यजमानाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ इन्द्रेण वक्तव्यम् । वृषभेश्वरो भवतु इति सर्वैः प्रतिवक्तव्यम् । एवं यथाविवक्षमजितादिनाम्नापि प्रकाशनीयम् । एवमुत्तरत्रापि ॥ औं अयं महानुभावः परमेश्वरो भव्यसंघाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ औं अयं महानुभावः परमेश्वरो राजाभिमतैन नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ४ ॥

ओं संभ्रमसंभूतदेवाप्सरोविहितगर्भावतरणकल्याणारभोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ५ ॥

ओं अदृष्टचेष्टापरिज्ञातजननोत्सवनिर्माणदत्तचित्तमवनवास्यादिचतुर्भेदसर्वगविर्णिनायकसं-

‘सद्यः कोटीति’ हा श्लोकं कृण्वन् नाव ठेवण्यासाठी प्रतिमेवर केशरंजित अक्षता फुले क्षेपण करावीत. श्रीजिनेश्वराचें नांव घेतल्यापासून कोटिजन्मांच्या पापाचा नाश होतो. रागादिदोषांचा नाश होण्यासाठी क्रुपि जिनेश्वराना कीटी नावें घेत असतात. मेरुपर्वतावर जिनेश्वराचें व्यावहारिक नांव ठेविले. कृण्वन् मीही प्रति-

वातसमानीतपंचममहापारावारिधाराकल्पितजन्माभिषेकमहोत्सवोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ६ ॥

ओं प्रवृद्धमोहनीयोपशमसंजातपरमरसीभावानुभावभावितिशिष्टवैराग्यभावनाविर्भूतपरिनिष्कमणकल्याणवैभवोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ ७ ॥

ओं परमनिर्भलनिरातंकनिश्चलध्यानबलशिथिलीकृतदुरंतदुरितसंघातविघटनसमन्तरसमुद्भूतसकलविकलकेवलज्ञानविलोकितसमस्त लोकालोकोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥
ओं परिगृहीतपाकशासनसुवैश्रवणसमुत्पादितसमवसरणनिरतिशयार्थभूतिसहितोऽयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥

ओं समदिवाकरनिशाकरप्रभाजालतिरस्कारिभामंडलपरतिपमौदारिकशरीरविभ्राजमानोयं परमेश्वरो नाम्ना वृषभेश्वरो भवतु ॥ १० ॥ अयं वृषभेश्वरः परमोत्कर्षेण प्रवर्तताम् ॥

इति नामकरणविधानम् ॥

अथ आनंदस्तवः ।

जय जय जिनराज ध्वस्तदुर्मोहराज ।

गुणारकाच्या सम्मतीनें या जिनविधांचे नांव ठेवितो. हा श्रीजिनेश्वर यजमानाच्या सम्मतीने वृषभेश्वर असा इंद्रानें ह्मणवे तदनंतर सर्व भव्यानीं हा जिनेश्वर वृषभेश्वर होवो असें ह्मणवे. याचप्रमाणे जशी विवक्षा असेल त्या प्रमाणे अजित गिरे नां ठेवावें.

प्रहतमदनराज प्रवृत्तदेवराज ॥

रुचिरतरविराज स्तुत्यशक्ताहिराज ।

प्रचुरसुगुणराजन्नच्युताधीशराज ॥ १ ॥

जय जय जिनधीर प्राप्तजन्माब्धिपार ।

प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थोवतार ॥

प्रहतहतकमार प्रोद्धतानंदपूर ।

प्रहसितशतशूर प्रप्रकृष्टाशुभार ॥ २ ॥

जय जय जिनभिन्न ध्वातविध्वंसमित्र ।

स्वतिसयगुणगाढ ज्ञानविरफूर्तिपात्र ॥

परमपदपवित्र प्रोद्धसद्देवयात्र ॥

प्रवरशरण चात्र प्राणिनामप्यमुत्र ॥ ३ ॥

जय जय जिन जैत्र क्षमात्रयारामचैत्र ॥

त्रिदशविधृतवेत्र श्वेतचित्रातपत्र ॥

निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसूत्र ॥

स्वदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥

जय जय जिनतात त्रातरत्यंतपूत ॥

स्थिरतरसुखदातः कर्मसंघातघात ॥

कुमतजलदवात ज्ञेयजातप्रमातः ॥

प्रवचनरथसूत ख्यातदेवाभिभूत ॥ ५ ॥

जय जय जिनचंद्र चिच्छन्नदुर्भोहतद्र ॥

प्रणतसुरनरेन्द्र स्वात्मलक्ष्मन्मुनीन्द्र ॥

स्वतिशयगुणरुद्र प्रीणितप्राणिमंद्र ॥

प्रवचनसरिदिंद्र स्फीतभासाद्र चद्र ॥ ६ ॥

जय जय जिनसेव्य त्रातमुप्रीतभव्य ॥

त्रिभुवनमहितव्य स्वसिसंभावितव्य ॥

वग्द नमसितव्य प्रत्यहं कीर्तितव्य ॥

स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥ ७ ॥

जय जय जिननाथ ज्ञानसंपत्सनाथ ॥

प्रतिहतरतिनाथ प्राप्तमोहापनाथ ॥

नतसुरनरनाथ श्रीदलोकधाधिनाथ ॥

श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूप्राणनाथ ॥ ८ ॥

नमदनिमिषपंडं खंडितानंगकांडं ॥

हसितलसिततुंडं ध्यानधीराग्निकुंडं ॥

सुगुणमणिकरंडं जन्मवार्धौ तरंडं ॥

विनामिताचिदखंडं श्रायसानंदपिंडम् ॥ ९ ॥ इत्यानंदस्तवः ॥

आवेद्यामनतः क्रियाप्रणमन पश्चाद्विधेया स्थितिः ॥

स्त्र्यावर्त्यैकशिरोनतिः प्रथमतः साम्य तदंतेपि च ॥

कायोत्सर्गविधिर्नतिस्तवनमायोज्यं च तत्साम्यवत-

कार्यो भक्तिरभीप्सिताप्यवसितावालोचनाप्यासनात् ॥

इत्थं वै सिद्धचारित्रशांतिभक्तेः संसंधकाः ।

जन्माभिषेककल्याणक्रियां कुर्वन्तु याजकाः ॥

इति जन्मकल्याणक्रिया ॥

अथ आनंदनर्तनम् ॥

स्तुत्रा नत्वाप्यतुतः स्वयममरपतिस्तांडवं संवितेने ॥

लास्य तद्वोः सहस्रोपरिचरितसुरस्त्रीजनश्चाव्रबंध ॥

गीतं वार्चं युयोज प्रणुतसुरगणो यत्पुरस्ताज्जिनानाम् ॥

संकल्पपात्तास्य तौर्यविक्रमिदमधभिद्विबमालक्ष्य योक्ष्ये ॥

आनदस्तन झाल्यानतर ' आयेद्येति ' हा श्लोक हणवा. (याचा अर्थ मागे लिहिला आहे.) तदनतर सिद्ध भक्ति, चरित्रभक्ति व शांतिभक्ति हणून संघाने व पूजकांनी पूर्ण सांगितल्याप्रमाणे जन्माभिषेककल्याणविधि करावा.

तदनंतर ' स्तुत्येति ' हा श्लोक हणून प्रतिभेच्या पुढे इद्राने आनदाने नृत्य केले होते. असे संकल्प करून

इंद्रपरिकल्पितानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तौर्यत्रिकं प्रयुंजीत ॥ १ ॥

नीत्वा पूर्ववदेव भूरिविभवात्तद्राजधानी महा-
सौधाग्रांगणमंडपे शतमखः पठे यमस्थापयत् ॥
तं मत्वाहमपीह तत्प्रतिकृतिं श्रीमूलवेदीमिमां ॥
नीत्वा रत्नकुशांचिते पटवृते पठेत्र संस्थापये ॥

एतत्पद्य मूलवेद्यग्रे स्थितः शक्रः पठित्वा तां त्रिवारं प्रदक्षिणीकुर्यात् ॥ २ ॥

यं देवमैरावणतोवतार्य धृत्वा स्वयं राजगृहं निनाय ॥
सौधर्मशक्रः परमोत्सवेन ततोयमैन्द्रः परमात्सवोभूत् ॥
देवं तमद्याहमपि प्रमोदात्स्कंधे समारोग्य महाविभूत्या ॥
परीत्य सवेन समं त्रिवारं श्रीमूलवेद्यां त्रिनिवेशयाभि ॥

ओ नमोऽहते केवल्लिने परमयोगिने अनंतविशुद्धिपरिणामपरिस्फुरच्छुक्लध्यानान्निनिर्दग्धकर्म-
बीजाय । प्राप्तानंतचतुष्टयाय । सौम्याय । शांताय । मंगलाय । वरदाय अष्टादशदोषरहिताय स्वाहा ॥
मूलवेदीमध्यस्थापितभद्रासने प्रतिमानिवेशनमंत्रः ॥

गार्ग्ये, वाजविरणे व नृत्य ह्य क्रिया करान्यात.

‘नीत्वेति’ हा श्लोक ह्यपून मूलवेदीच्या पुढे उभा राहून नंतर त्या वेदीला तीन वेळा प्रदक्षिणा करान्यात.
‘यं देवमिति’ हा श्लोक ह्यपून वेदीला सर्वांनी तीन प्रदक्षिणा करान्यात व जित्रप्रतिमेला तेथे आपून ठेवावे.

श्रीदेन राजांगणनिर्मितो यो रत्नप्रभापादितशक्रचापः ॥
त्रितानमाल्यादिविराजमानः स एव साक्षान्मखमंडपोऽयम् ॥

मंडपे समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

यः सेवमानो जिनभिद्रलोकः शच्यादिदेवीनिवहः प्रतीतः ॥

स एव साक्षादयमस्तु संघो जिनेद्रसेवाप्रसितान्तरंगः ॥

चतुर्णिकायामरभावस्थापनाय संघे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

यदेव देवाहितहेमपीठ तदेतदस्तु ध्रुवमद्रपीठम् ॥

दिव्यातपत्रादिपरिच्छदो यः स एव देवोस्तु परिच्छदोयम् ॥

इंद्रकृतपरिच्छदस्थापनाय भद्रपीठे छत्रादिपरिच्छदे पि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

प्रबोध्य शच्या विभवेन नीत्वा सिंहासनाग्रे विनिवेशितायाः ॥

सैवास्तु साक्षादियमेव पीठी लोकत्रयावा भगवज्जिनांवा ॥

‘श्रीदेनेति’ हा श्लोक हापून नीथेकराच्या पित्याचा अंगणान जो मंडप इद्रानें गचिला होता तोच मंडप हा आहे अमा मंडप करून मंडपावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावे

‘यः सेवमान इति’ हा श्लोक हापून सर्व संवावर चार निकायांल े सर्व देव आहेत असा मंकल्प करून त्याच्यावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावे.

‘यदेवेति’ हा श्लोक हापून भद्रपीठावर इंद्रांनी छत्रचामरांची स्थापन केली आहे अमा संकल्प करून छत्रचामर वगैरेवर पुष्पाक्षत क्षेपण करावे.

‘प्रबोध्येति’ हा श्लोक हापून इंद्राणीनें जिला जाशृत करून मोठ्या थाटानें सिंहासनावर नसविलें तीच ही

जिनमातृभावस्थापनाय भद्रपीठे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
 यः क्षीरनीरैरभिषिच्य मेरौ सुरैः मसानीय जिनांविकै ॥
 निवेशितः श्रीजिनचद्रनालः स एव साक्षादयमस्तु विंशः ॥
 जिनकुमारस्थापनाय प्रतिविंबेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ जिनमातृस्तवनम् ॥

निर्मूलमोहतिमिक्षपणैकदहं । न्यक्षेण सर्वजगदुज्ज्वलनैकतानं ॥
 सूते जगच्चरविं भवती जिनेन्द्रं । प्राचीमतो जयसि देवि तदल्पसूतिं ॥ १ ॥
 आभवादपि दुरासदमेव श्रायसं सुखमनंतमर्चिलम् ॥
 जायतेद्य सुलभं खलु पुंसां त्वत्प्रसादत इहांव नमस्ते ॥ २ ॥
 चेत्तश्चमत्कारकरी जनानां महोदयाश्चाभ्युदयाः समस्ताः ॥
 हस्तीकृताः शस्तजनैः प्रसादात्तवैव लोकांब नमोस्तु तुभ्यम् ॥ ३ ॥

जिनमाता आहे असा संकल्प भद्रपीठावर करण्याकरिता पुष्पाक्षतक्षेपण, कराव.
 'यः क्षीरेति' हा श्लोक व्हाणून ज्याचा देवानी मेरुवर क्षीरममुद्रजलांनीं अभिषेक करून मातेच्या मंडीवर
 आपून चमविले तोच हा तीर्थकर वालक आहे, असा संकल्प जिनप्रतिषेध करून पुष्पाक्षतक्षेपण करावे.
 'निर्मूलेति' वगैरे पांच श्लोकांत तीर्थकरमातेची इंद्रांनें स्तुति केली आहे. याचा सारांश याप्रमाणः—
 हे माते. तूं पूर्वे दिशेला जिकिलें आहेस. पूर्वे दिशा उज्ज्वल अशा खर्याला प्रसवते; पण तूं सर्व जगाचा अज्ञानांधकार
 घालविणाऱ्या तीर्थकररूपी खर्याला जन्म दिला आहेस; यास्तव तूं अधिक श्रेष्ठ आहेस. हे माते, तुझ्यापासून

एकप्रसूष्यसि विश्वमाता त्वं मानुषी चाप्यधिदेवतासि ॥
स्त्रैणं दधानापि निरस्तदोषा चित्रं चरित्रं तव लोकमातः ॥ ४ ॥

सकलयुवतिसृष्टेरं बचूडामाणिस्त्वं ।

त्वमसि सुगुणपुष्टैर्ममृष्टैश्च मूलम् ॥

त्वमसि च जिनमातः सर्वमुक्त्यंगमुख्या ॥

तदिह तव पदाब्जं भूरिभक्त्या नमामः ॥ ५ ॥

इति देवीं जनाभ्यर्णानां स्तुत्वा पीठिकायां कुंकुमाक्तकुसुमानि क्षिपेत् ॥

सौधर्ममुख्येषु पुरंदरेषु सानंदमग्रे सममानमतु ॥

या सुप्रसन्नां निदधे स्वदृष्टिं तामर्हदंशं वयमानमामः ॥

इंद्रयजमानप्रभृतयः सर्वेऽपि श्रावका जिनमातरं पुष्पांजलिपूर्वक आनमंतु ॥ ६ ॥

पीठाग्रमृष्टललाटपट्टाः शय्यादिदेवीर्बहुभक्तियुक्ताः ॥

मय्याना अचित्य व अनंत अमं मोक्षसुरा मिलते. तुझ्या प्रसादानें प्राण्यांना, मनाला आश्चर्यचकित करून सोडणारे असे ऐश्वर्य मिलते ह्मणून तुला नमस्कार असो. तू एकट्या तीर्थंकरास जन्म दिला आहेस पण जगाची माता आहेस. तू मनुष्य असूनही सर्वदेवतांची अधिदेवता आहेस. स्त्रीत्व तुझ्या ठिकाणी असूनही तू निर्दोष आहेस. हे माते, तुला चरित्र आश्चर्यकारक आहे. या प्रमाणे स्तुति करून भद्रपीठावर कुंकुमपुष्पें क्षेपण करावीत.

‘सौधर्मैति’ हा श्लोक ह्मणून इंद्र, यजमान व सर्व श्रावक गांनी जिनमातेला नमस्कार करावा.

‘पीठाग्रेति’ हा श्लोक ह्मणून यजमानांची स्त्री व सर्व श्राविका गांनी जिनमातेला नमस्कार करावा व

स्मितेन संभावयति स्म यासौ तामहदंबां वयमानमामः ॥ ७ ॥
 इदमुक्त्वा यजमानवधूप्रभृतयः सर्वाः श्राविका जिनमातरं पुष्पांजलिपूर्वकं आनमंतु ॥
 विभूषयामास जगन्नयस्य विभूषणं दिव्यविभूषणाद्यैः ॥
 परंदरोऽयं जिचंद्रबालं स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥ ८ ॥
 एतत्पठित्वा विविधवल्गाभरणपरिगृहीतमंगलपात्रं जिनपीठाग्रे विन्यसेत् ॥
 स्तुत्वा नत्वाप्यतुप्तः स्वयममरपतिस्तांडवं संवितेने ॥
 लास्यं तद्गोः सहस्रोपरिचरितसुरस्त्रीजनश्रावबंध ॥
 गीतं वाद्यं युयोज प्रणुतसुरगणो यत्पुरोऽहञ्जनन्याः ॥
 संकल्पान्तस्य तौर्यविकमिदमवभिद्विचित्रमालक्ष्य योक्ष्ये ॥ ९ ॥
 इंद्रपरिकल्पितानंदनाटकसंकल्पेन तदग्रे तौर्यत्रिकं प्रयुंजीत ॥
 यस्यागुष्ठे स्थापयामास शक्रः पीयूषौवं स्तन्यलौल्यक्षयाय ॥
 तस्याधीशो दुग्धसर्पिःसितौवं बिंबांगुष्ठे स्थापयेहं कुशाग्रैः ॥
 पात्रार्पितं मधुरत्रयं कुशैरुच्छृत्य प्रतिर्विनरय दक्षिणहस्तांगुष्ठे स्थापयेत् ॥ १० ॥

पुष्पांजलि क्षेपण करारं.

‘विभूषयामासेति’ श्लोकं ह्यनूत वस्त्राभरणानं युक्तं अमं मंगलपात्र पीठागुहे स्थापयें.

‘यस्यांगुष्ठे’ हा श्लोकं ह्यनूत दूध, तूप व सासर यांचें मिश्रण प्रतिमेच्या दक्षिण अंगुष्ठामध्ये स्थापन करावें.

जिनस्य लोकत्रयरक्षिणोपि रक्षार्थमिन्द्रश्चतुरो दिग्गिद्राः ॥

भक्त्या नियुक्ते स्म शरासनादीनाविभ्रतो यानिह संतु तेऽमी ॥ ११ ॥

इंद्रनियोजितदिवपालस्थापनाय धनुर्दण्डपाशगदाधरेषु समुचितभव्येषु चतुर्षु जिनविंबस्य चतुर्दिक्षु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

उद्धर्तनस्नपनलेपनधूपनानि भक्त्यान्यदप्यभिमतं परिकर्म चक्रुः ॥

याः श्यादयो जिनपतेजिनमातृकत्वास्ता एव सांप्रतभिमाः कुलजाष्टकन्याः ॥ १२ ॥

ॐ श्यादिदेवीस्थापनाय जिनविंबदक्षिणपार्श्वे स्थापितासूदर्तनद्रव्यादिपूर्णपात्रकरास्वष्टक-
न्यासु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

कुमारक्रीडा ।

मनोनुक्कलं च वयोनुक्कलं नानाविधं क्रीडनमाचरन्ति ॥

ये शक्रपुत्रा जिनबालकेन ते संतु चामी कुलजाः कुमारः ॥

‘जिनस्येति’ हा श्लोकं हणून जिनार्चें रक्षण करण्याकरितां चार दिक्पाल हणून चार दिशांना भव्यांची योजना करावी. त्यांच्या हातांत धनुष्य, दंड, पाश व गदा ही आयुधे द्यावी
‘उद्धर्तनेति’ हा श्लोक हणून जिनविंबाच्या दक्षिण बाजूला उभा केलेल्या व ज्यांच्या हातांत उट्टीचे स्त्रा नाचे वगैरे पदार्थ दिले आहेत अशा आठ कन्यांवर श्री न्ही वगैरे देवतांचा संकल्प करावा.
‘मनोनुक्कलमिति’ हा श्लोक हणून जिनपतिमेच्या वामभागीं उभा केलेल्या चार किंवा आठ कुमारांवर

त्रायस्त्रिंशद्देवभावस्थापनार्थं प्रतिविंबवामपाश्वस्थापितेषु कंदुकजलक्रीडायां फलपल्लवप्रसूनादि
हस्तेषु चतुर्विंशसु वा कुनोरपु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ भोग्यवस्तुस्थापना.

भोगोपभोगोचितवस्तुसर्व दिव्यं च संपादयति स्म काले ॥

काले धनेशो भगवज्जिज्ञेशो यः सोयमेवास्तु विशिष्टयष्टा ॥

भोगोपभोगार्थसंपादधनेन स्थापनाय तत्संपादनीययजमाने पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥२॥

स च दिव्यवस्त्रांगंधभूषणस्वस्तिकशाल्यन्नक्षीरान्नविचित्रमक्षयपक्कान्नदुग्धदधिघृतशर्कराचारु--
पुष्पफलप्रदीपधूपादिभोग्यवस्तुजातं कांचनभाजने विरचय्य गिलायां विनिवेशयेत् ॥

यः सर्वविद्यानिकरोपदेशे स्वातंत्र्यतः शिष्यतया विमुक्तः ॥

अशिक्षत त्र्यंबक सम्मतोसीत्यानेन मुरिन्द्रा यमहो स एषः ॥

हे त्रयस्त्रिंशद्देव ओ ते अमा संकल्प करावा. हे देव तीर्थतरनालराच्या मनाप्रमाणे, त्यांच्या वयाप्रमाणे
स्वायंकारशी नानाप्रकारच्या क्रीडा करिताना

‘ भोगोपभोगेति ’ हा श्लोक बघून भोगोपयोगाच्या वस्तु कुठेर नेहमी तीर्थकरासाठी पाठवीत
हा यजमान ही या वस्तु पाठवितो अंत यज्ञून यजमानावर कुठेराचा संकल्प करावा. भोगोपभो-
समजल्यात— सुन्दरवस्त्र, अत्तर, डागिने, दूध, दही, तूप, दुधसीर व नानाप्रकाराची
पदार्थ सुगंधपत्रांन भरून शिलेवर ठेवावेत.

‘ यः सनेति ’ हा श्लोक बघून तीर्थकराचा शिष्यभान नाहीसा झाला
क्षेपण करावे.

गुरुपूजोपलभनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ पट्टाभिषेकः ॥

कुमारकाले किल यस्य पट्टबन्धाभिषेकांचितयौवराज्यम् ॥

वितेतिरे स्वीयनृपाः सुरेन्द्राः स एव साक्षादयमस्तु बिम्बः ॥

यौवराज्यपदस्थापनाय सर्वभव्योद्धृतछत्रचामरध्वजादिविविधराज्यचिन्हशालिन्याः प्रतिमाया उपरि शंखकाहलादिविविधमंगलवाद्यघोषपूर्वकं कुंकुमरंजितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ यौवराज्यस्थापनम् ॥ वासुपूज्यमल्लिनेमिपार्थवर्धमानतीथेकराणां कुमारदीक्षितानां यौवराज्यस्थापनपर्यंतं जन्माभिषेक क्रियां कुर्यात् ॥

अथ राज्यलीला ।

यस्याधिराज्याभिपत्रं वितेनुर्भूत्या सुरेन्द्राः सकला नरेन्द्राः ॥

यः सागरान्तां पृथिवीं शशास क्षात्रेण धर्मेण स एष देवः ॥

स्वराज्यस्थापनाय प्रतिमोपरि पूर्ववत्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

शेषषोडशतीर्थेकराणां स्वराज्यपर्यंतं जन्माभिषेकविधिं विदध्यात् ॥

‘कुमारोति’ हा श्लोक ह्यणून ज्यांचा इंद्राजें राज्याभिषेक केला तेच हे जिन आहेत असा संकल्प प्रतिभेचा ठिकाणीं करावा. राज्याभिषेक करते वेळीं शंख घोरे बाद्य वाज्यार्पित व प्रतिमेवर कुंकुमाक्त पुष्पाक्षत टाकाव्यात. वासुपूज्य, मल्लिनेमि, पार्थ व वर्द्धमान हे पांच तीर्थंकर कुमारदीक्षित आहेत यास्तव यौवराज्यपर्यंत जन्माभिषेकक्रिया करावी.

‘यस्याधिराज्येति’ हा श्लोक ह्यणून स्वराज्यस्थापनार्थ प्रतिमेवर पूर्वीप्रमाणें पुष्पाक्षता टाकाव्यात. हा विधि सोळा तीर्थंकरांचा करावा.

अथ चक्रवर्तिराज्याभिषेकः ॥

उद्यद्रत्ननिधीश्वरः स्वजनतो यश्चक्रलामक्रियां ।

लेभे सर्व दिशां जयं नृपवरैश्चक्राभिषेकोत्सवं ॥

पंचक्षत्रियवृत्तदेशनपरः साम्राज्यरूढक्रियां ।

षट्खंडक्षितिशासनेह्यविभवः साक्षात् एवास्त्वयम् ॥

चक्रलाभादिचतुष्टयस्थापनाय प्रतिमोपरि पूर्ववच्चतुःपुर्णमाधेपेत् ॥ शान्तिकुञ्ज्वरतीर्थकराणां चक्रलाभादिचतुष्टयपर्यन्तं जन्माभिषेकविधिं विदध्यात् ॥

अथ भोगोपभोगस्थापनम् ॥

स्वभूगोचरभूरिभोग्यभवसद्भोगोरुसैरव्याकरो ॥

यः स्वार्थसुरासुराधिपनृपैः संसेव्यपादाम्बुजः ॥

नित्यश्रीनिहितादरोपयुचिततत्कालागमं पालयन् ॥

साम्राज्यं नृसुरासुरार्थितसुखं भेजे स साक्षादयम् ॥

देवोपनीतभोगोपभोगानुभवनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

‘उद्यद्रत्नेति’ हा श्लोकं ह्यणून चक्रलाम्, द्विभोजय, राज्याभिषेके व राव्य करणे या चारांची स्थापना करण्याकरिता प्रतिमेवर चार फुले टाकावति आदि कुंयु व अर या तीर्थकरांचा हा विधि करावा.
‘स्वभूरिति’ हा श्लोक ह्यणून तीर्थकर देवांनी आणिलेल्या भोगोपभोगांचा उपभोग घेतात असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पांजल क्षेपण करावी.

इत्थं सौधर्मशंक्रप्रभृतिमुत्तरा यां जिनेदस्य साक्षा-
च्चकुर्जन्माभिषेकोत्सवविषयमहाश्रयकल्याण । जाम् ।

तामारोप्यात्र विबो विधिविद्विह कृता शक्तितो भूरिभवत्या । १

मुख्यै मुख्यै च यदृग्रश्रुतेतनुभुतामस्तु कल्याणपूजा ॥

इष्टप्रार्थनार्थं पुष्पाञ्जलिः ॥

इत्थं विवस्ते जिनेपुंगवस्य जन्माभिषेकोत्सवसंविधि यः ॥

जन्माभिषेकोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र सोऽयं खलु धर्मनेमिः ॥

इत्यहत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रवधिरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि जन्माभिषेककल्याणविधिर्नाम
नवमः परिच्छेदः ॥ ९ ॥

‘इत्थमिति’ याप्रमाणे देवेन्द्रानीं वाच कल्याणिकं केलीं होतीं, तीं कल्याणिकं यजमानादिकानीं या प्र-
तिषेमभ्ये यथाविधि केलीं, यास्तव यजमान वगैरेना ‘ही कल्याणपूजा’ भागांची व मोक्षाची प्राप्ति करून देणारी
होवी.

‘इत्थं’ याप्रमाणे श्रीजिनेश्वराचा जन्माभिषेकविधि जो भव्य जीव करितो त्याचा जन्माभिषेकोत्सव विधि
पुढील जन्मी दोतो व हो भव्यजीव धर्माचा प्रवर्तक अर्थात् तीर्थंकर होतो.

याप्रमाणे प्रतिष्ठातिलकांतिल जन्माभिषेककल्याणविधिवर्णनाचा नववा अधिकार संपला.

अथ दशमोऽध्यायः ॥

अथाङ्कुरार्पणदिनादष्टमे दिवसे दिवा ॥

दीक्षाग्रहणकल्याणं यथाविधि विधीयते ॥ १ ॥

तत्रादौ कार्यमार्येण--यागमंडलपूजनम् ॥

तदग्रन्यस्तपीठस्थजिन्निर्विवेधिगेप्यते ॥ २ ॥

भावतः प्रशमोदारसुखैकरसिकात्मता ॥

लौकांतिकागमस्तत्संस्तुतिनिष्क्रमणोद्यमः ॥ ३ ॥

दीक्षामंडपवेद्यां तु दीक्षावृक्षनिवेशनम् ॥

स्नपनं पूजनं चानुलेपनं भूषणं विभोः ॥ ४ ॥

श्रीवर्धमानमंत्रेण सप्तवाराभिमंत्रणम् ॥

योगिद्वयां सप्तभिर्ब्रह्मपूरैरावर्तनं क्रमात् ॥ ५ ॥

‘अथेति’ अङ्कुरार्पणदिवसापाख्यान आठव्या दिवशी दिवसा दीक्षाग्रहण कल्याणविधि यथाविधि करावा.
‘तत्रादौ इति’ दीक्षाकल्याणाच्या प्रारंभी यागमंडलपूजन करावे त्या यागमंडलाच्या पुढे मिहासना-
जिन्निर्विवेद्यामध्यें भावरूप शमभावनाना, पिंपुल आत्मिक सुखामध्ये अतुरक्तपणा या गोष्टीची स्थापना क-
लीकांतिकटेरांचे आगमन, त्यानीं केलेली रतुति, दीक्षे माठी

वरील
रावी.

दानं जिनेन तद्विव्यशिविकारोहणं ततः ॥

तदा तेनोत्सवारोपः शिविकानयनं क्रमात् ॥ ६ ॥

नृपर्विद्याधरैर्वैविभूत्या त्रिःपरीतितः ॥

दीक्षामंडपसंप्राप्तिः सत्पुण्याश्रमभावनाः ॥ ७ ॥

इंद्रकुसासनारोपस्तद्विवस्य निवेशनम् ॥

जिनदीक्षाचिंतद्रव्यक्षेत्वादेः सन्निधापनम् ॥ ८ ॥

जिनस्य दीक्षाग्रहणं सहदीक्षितमंगतिः ॥

समर्चनं सुरेद्रेण केशसंपूजनान्तिकम् ॥ ९ ॥

त्यक्तवस्त्रादिपूजादिः सत्सामायिकनिष्ठता ॥

मनःपर्ययसंभूत्या चतुर्ज्ञानविभासिता ॥ १० ॥

करावा. दीक्षामंडपामध्ये दीक्षाशुद्धाची स्थापना, भातांचें स्नपन. पूजन व अनुलेपन हा विधि करावा. श्री-
वर्धमान मंत्रां सातमेला अभिमंत्रण करून दोन तियाच्या द्वाः वर्णपूर व आर्चनेन क्रिया करावी. जिनेश्वाराकडून
त्यावेळीं दान दिले जातें, हा विधि करून व दिव्य पालकीमध्ये जिना व आरोहण करून तदनंतर देऊ, विद्याधर व राजे
यांच्याकडून ती पालखी तीन प्रदक्षिणा देऊन नेली जाणें हा विधि करावा. दीक्षा मंडपामध्ये तीर्थकरांचें आ-
गमन, तेथे पुण्यमय द्वादश भावनांचें चिंतवन, इंद्राने बनविलेल्या आसनावर प्रतिमेची स्थापना, जिनदीक्षेला
योग्य अशा द्रव्यक्षेत्रांचा स्थापना, जिनाचा दीक्षाविधि व त्यावेळीं इतर राजांचें दीक्षा घेणे, इंद्राकडून जिनांचें
पूजन, लोच केलेल्या केशांचें पूजन, ते रत्नकरंडामध्ये ठेऊन क्षीर समुद्रामध्ये नेऊन टाकणे इत्यादि विधि करावा.

‘प्रत्याख्यानेति’ ‘प्रत्याख्यानावरणीय कर्माचा उदय जेव्हा मद होतो. त्यावेळीं आत्मा व देह यांच्या विभक्तेचें ज्ञान वाढत जातें. मग बाह्य कारण काहीं मिळालें झणजे संसार, शरीर व उपभोग याविषयी चैरा

संसारंगोपभोगत्रितयविषयनिर्बगपुंजायमानः
सोत्कंठो भोक्तुमासीच्छमरम्भमृतं यः स एवैष देवः ॥ १ ॥
प्रशमसुखरिक्तवस्थानार्थं जिनेर्परं पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

लौकांतिकाः प्रवचनान्दुग्धिपूर्णान्द्राः

चंद्रातपप्रसरभासुरादिव्यकायाः ॥

कायादिगोचरविरक्तिमथैधयन्तः ॥

यंतोयमर्माशमिति तुष्टुवुरानमंतः ॥

लौकांतिकदेवागमनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

अथ लाकांतिकदेवकृता स्तुतिः ।

वर्द्धस्व जीव विजयस्व जिनेन्द्र नंद ।

लोकत्रयोद्धरणघर्मधुरीण धीर ॥

ग्य उत्पन्न होतें, तदनंतर तीर्थंकर शान्तरमाचा अनुभव घेण्यास उत्कंठित होतात. ही कल्पना 'जिनप्रतिमेत क-
रुन तिच्यावर प्रशमसुखरसिद्धत्वाची स्थापना करण्याकरितां अश्वना टाकाव्यात.

'लौकांतिकेति' हा श्लोक ध्वणून लौकांतिक देवागमनस्थापन करण्याकरितां प्रतिवेच्या घुटें, पुष्पाजलि
क्षेपण करावें.

'वर्द्धस्वेति' तीर्थंकरांना वैराग्य झालें ह्याजे लौकांतिक देव येऊन त्याची स्तुति करितात. येथें त्या
स्तुतीचा सारांश असा समजावाः—हे जिनेशा आपला नेहमी विजय होतो. आपण जैलोस्यांतील जीनांचा

अथैव नस्त्वमसि देव मतः स्वयंभू-

निर्वाणमार्गकृतनिष्प्रतिघप्रयाण ॥
 अद्यातिदुर्लभत्रिभक्तरुणोदयोऽभूत्तेन त्वयि ध्रुवमुदेष्यात कवलाकः ॥
 मिथ्याधकारनिह नक्ष्यति मक्षु सत्रे । भव्यांजुजाकमुपप्यति पुण्यलक्ष्मीः ॥
 त्रैलोक्यदुर्जयतरं जय कर्मशत्रु । त्वं दुश्चरं कुरु तपाभयमात्मयज्ञम् ॥
 वाक्यामृतेन परितर्पय सर्वलोकं । उत्साह एव सदृशो हि भवादृशानाम् ॥
 नित्यामृते सरसि निर्मलमुक्तिहसीमगोत्सवैः परमहंस सुखी भव त्वं ॥
 पंकाविले सविलये भवपल्लवेन । दुर्जीवनं क्व च भवान्क्व च शुभ्ररूपः ॥
 समुदय जिनचंद्रार्हत्यपूत्राचलाग्रं त्रिभुवन जनतारास्त्वां ममावृत्य भान्तु ॥
 धवलस्य भिजवाक्यज्योत्स्नय । सर्वलोकं परिहर निजपाऽत्पापताप जनानाम् ॥
 कुवल्यभिह शीतीभूतमस्तु प्रसादात्तव नय बहुना किं धर्मवार्द्धिं समृद्धिं ॥
 अथ तव स निमग्नार्थेनेनात्र नः किं । वयमिति हि निग्लेगादेव विज्ञापयामः ॥
 इत्थं सुरर्षिभूतमुक्तिप्रयाणे । देवासुरैर्विहितनिष्कमणोत्सवेयः ॥

उद्गार मरण्यामर्थे प्रवीण असलेल्या लोकांचे पुढारी आहात. आपण मोक्षाचा मार्ग निर्विघ्न करून ठेविला आ-
 हे हे जेना आपण कर्मशत्रूंना जिंक; आपल्या ठिकाणी वैराग्यरूपी वरुणाचा उदय झाला आहे. आतां लौ-
 करच वेवलज्ञानरूपी सूर्याचा उदय होईल व मिथ्यात्वरूपी अंधा- नाहीसा होईल आणि भव्यजीवरूपी तमल
 समूहाला पुण्यलक्ष्मीची गोमा प्राप्त होईल. हे जिनचंद्रा अरहतपणारूपी उदयाचला ॥ तुझा उदय होवो. व त्रला-

त्रैराग्यतस्तृणकणावमतोदराज्यः साक्षात्स एव जिनपुंगव एव विवः ॥
निष्क्रमकल्याणोपक्रमस्थापनाय चंदनलुलितपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

अथ दीक्षावृत्तस्थापनम् ॥

शाखाच्छायेन योभौ हरति खलु सना कर्मवर्मांशुतापं ॥

यः सौख्योदारसारं फलति शुभफलं मोक्षनाकादिभेदम् ॥

सेवंते यं त थं विबुधजनखगा यस्य चैवं प्रभावः ॥

संगाज्जातोर्होतोस्य त्रिभुवनमहितः सोस्तु दीक्षाद्रुमोऽयं ॥

ओं ह्रीं णमो अरिहताणं वृषभजिनस्य नटाख्यं क्षात्रं अत्र अवतर २ संवौपट् ॥ १ ॥
एवमजितदीना तत्तद्दीक्षावृक्षाः योजनीयाः ॥ अनेन त्रिवाक्षनजिनोचितदीक्षावृक्षस्थापनाय मूल-
वेद्याः पश्चाद्भागपरिकल्पितदीक्षाग्रहणमंडपस्थापितचित्रार्पितवृक्षेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

क्यातील भव्यसमूह हा तुला वेष्टून तारागणप्रमाणे जोभो. स्वतःच्या उपदेगज्जपी प्रताशनं हे त्रैलोक्य तू पांडरें
करून सोड व जनतेचा मंगलताप दूर तः ना स्तुतीनंतर प्रतिमेवर दीक्षाज्यगणाची स्थापना करण्याकरितां
पुष्पाक्षता टाकावयात.

‘शाखाच्छायेनेति’ हा श्लोक द्वायून व मंत्र ह्वाणून वृषभ जिनाच्या वटवृथाची स्थापना करानी. याचप्र-
माणे ज्या तीर्थकराची प्रतिष्ठा अत्यंत त्या तीर्थकराच्या दीक्षावृक्षाची स्थापना करावी विवक्षित जिनेश्वराच्या दो-
क्षावृक्षाची स्थापना करण्याकरितां मूलवेदीच्या मागच्या भागी निर्भिल्ल्या दीक्षाग्रहणमंडपांत स्थापिलेल्या चित्रां-
तील वृक्षावर पुष्पाक्षत क्षेपण करावें.

वटः संसृजदः सर्जोऽमनो महिला छसा
 शिरीषो नागसर्जोऽथ सुक्षार्तिदुकपाटलाः ॥ २ ॥
 ज्वंश्चर्यकपित्थाश्च नंदिकस्तिलकाम्रकौ ॥
 अशोकश्चंपकश्चापि बकुलो वांसिको धवः ॥ ३ ॥
 सालश्चैतं जिनेन्द्राणां दीक्षावृक्षाः प्रकीर्तिताः ॥
 एत एव बुधैर्ज्ञेयाः केवलोल्पचिशाखिनः ॥ ४ ॥
 दृढोरुद्वैराग्यभरः स्वराज्यं पुत्राय वा भूपतिमाक्षि दत्त्वा ॥
 यः क्षात्रधर्मं श्रितंपंचभेदं दिदेश साक्षाच्च स एष विवः ॥
 स्वराज्यत्यागस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
 दीक्षोद्यमं मोक्षसुखैकसक्तं यं स्नाप्यांचक्रशेषशक्राः ॥

‘वटः’ इति वड, सातवण, सर्ज, अंसर्ण, वांधाटी, छसां, गिरीप, पुत्राग, सर्ज (राळ) सुक्ष [पिंपळ]
 टेंशुणी, पाडली, जांभळी, पिंपळ, कैवठ, नंदिक, तिलक, आंगा, अशोक, चंपक, नकुल, वेळ, धव, शाल हे चो-
 वीस जिनेशांचे दीक्षावृक्ष आहेत व याच झाडावालीं केवलज्ञान ही यांना झालें.
 ‘दृढात’ हा श्लोक ह्यानून तीर्थकारांनीं वैराग्य प्राप्त झाल्यामुळे आपल्या मुलास राख्य दिल असा संकल्प
 प्रतिमेषर्च्य करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पाक्षताक्षेपण करवें
 ‘दीक्षेति’ हा श्लोक ह्यानून १०८ कुंभानीं दीक्षा घेण्याच्या पूर्वी तीर्थकराचा अभियेक करण्याची अस्तावना
 करावी व पुष्पांजलिक्षेपण करावें

समेत्य सद्यः परया विभूत्या तं स्तापयाम्यष्टशतेन कुम्भैः ॥

प्रस्तावनाय पुष्पाञ्जलिः ॥ ६ ॥

नांदीमंगलादिनोक्तनित्यमहविधिना भूमिशोधनाद्याचमनान्तं विधिं विधाय जन्माभिषेको-
क्ताष्टविघनीराजनाविधिं कृत्वाभ्यर्च्य उत्तुंगेत्यादिना दिक्पालानाहूय स्नपनविधिं विधाय एका-
दशमहामहं विदध्यात् ।

इंद्रो जिनेंद्रस्नपनावसाने दिव्यांगरागेण यमालिलेप ॥

कर्पूरकालागरुकुंकुमाख्यश्रीचंदनेनास्य समालर्भेऽगम् ॥

ओं ह्रीं सहजसौगंध्यबुधुरांगस्य गंधलेपनं करोमि स्वाहा ॥

विभूषयामास जगन्नयस्य विभूषणं दिव्यविभूषणार्घ्यैः ॥

पुरंदरोऽयं भगवज्जिनेंद्रं स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥

एतत्पठित्वा विविधवस्त्राभरणपूरितमंगलपात्रं जिनपीठाग्रे स्थापयेत् ॥ ८ ॥

‘नादिमंगलेति’ नादिमंगलाच्या दिवशीं सांगितलेल्या नित्यमहविधिने भूमिशोधनापासून आचमनापर्य-
न्तचा विधि करून जन्माभिषेकाच्या वेळीं सांगितलेला आठ प्रकारचा नीराजनाविधि करावा व पूजन करून ‘उत्तुंग’
चौगरे श्लोक म्हणून दिक्पालांना आवाहन करावे. व अभिषेकविधि करून एकादश महामह विधि करावा.
‘इंद्रो’ हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून प्रतिमेला गंधलेपन करावे.

‘विभूषयामासेति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून नानाप्रकाराच्या अलंकारांनी युक्त असें मंगलपात्र जिनपी-
ठापुढे ठेवावे.

श्रीवर्धमानाढ्यदिव्यमंत्र-संजसपुष्पैर्जिनराजविंशं ॥

निःशेषविद्वत्प्रतिघातनार्थं ससैव वागनधिवामयामि ॥

ओं णमो भयदो बहुमाणस्स रिसहस्स जस्स चक्कजलं तगच्छइ । आयासं पायाणं लोयाणं भूयाणं यूये वा दिवादे वा रणंगणे वा रायंगणे वा छब्बणे वा माहणे वा सव्वजीवसत्ताणं अपराजिदो भवदु जे रक्ख २ स्वाहा ॥ इति श्रीवर्धमानमंत्रः ॥ ९ ॥

अथ वर्णपूगारात्रिकसप्तकम् ॥

सुदुर्गमं मुक्तिपुरं त्रिलोकीसारं सुखांभोगिमनन्यसाध्यम् ॥

सद्यः प्रभो साधयितुं प्रवृत्त तीर्थकर त्वं विजयस्व देव ॥ १ ॥

आत्यतिकी दुःखनिवृत्तिरुच्चैरनंतमात्मोत्थसुखं च यत्र ॥

तां दुर्लभां मुक्तिपुरी प्रयातो पंथाः शिवस्ते जिननाथ भूयात् ॥ २ ॥

यस्यामुपाधेः गरिहारसिद्धिश्चैतन्यमात्रानुभवप्रवृद्धेः ॥

‘श्रीवर्धमानेति’ हा श्लोक हणून संपूर्ण विघ्न नाहीशी व्हावीत हणून सात पुष्पांनी जिनप्रतिघ्निवाला वर्धमानमंत्र हणून अर्पण करावीत.

‘सुदुर्गमेति’ त्रैलोक्यांत उत्कृष्ट सुखांचा साठा असं मोक्षपुर जिकण्यास हे जिना, आपण प्रवृत्त झाला आहात यास्तव आपला विजय होवो.

‘आत्यतिकीति’ अनंत आत्मिकसुखाची प्राप्ति जेथे होते अशा मुक्तिनगराकडे जाणाऱ्या हे जिना तुझा मार्ग तुला सुखकर होवो.

‘यस्यामिति’ हे जिनेशा तुझ्या मनाचा विशुद्धपणा मोक्ष प्राप्त होईपर्यंत उत्तरोत्तर वाढो. हा विशुद्ध-

भिवर्द्धतां ते ॥ ३ ॥

देवम् ॥

प्रसन्नाः ॥ ४ ॥

५ ॥

म८

निरुद्धानि, २०

अंभोधरवातगभीरन्

अत्याहितं तन्वति चारु नृत्न

कलक्कणं गीयति किंनराणां गणे पुरः

‘आपृच्छेति’ हा श्लोक ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून हे जिनेश्वर, आपण

पुन, पालवीत जिनप्रतिमेची स्थापना करावी.

‘अनुव्रजतु’ वगैरे सहा श्लोक ह्मणून जिनदीक्षाकालीन महोत्सवाची स्थापना करण्याकरिता.

पुढं वेगळ्या वेगळ्या सहा वेळा पुष्पाक्षता क्षेपण करान्यात. या सहा श्लोकांचा सारांश याप्रमाणे:—ही ५०

राजे लोक सांघावर धारण करून गडवडीने जात असतां त्यांचे सैन्यही वाच्याने चचल पताका हातांत ध

रून त्यांचे अनुसरण करितात. त्यावेळीं देव व दत्त यांचे समूहही पालवीच्या मागून जात. मेघात्रमाणे

देवानुप्रेक्षणान्यक्षयपदपथिकाभीक्ष्णरक्षां विदुष्टु-
 माभूत्पारीषहार्तिः सपदि भवतु ते मोक्षलक्ष्मीविवाहः ॥ ७ ॥
 एतत्सप्तकं पठित्वा पृथक्पृथगेव कुल्ययोषिद्भ्यां वर्णपूरा-
 त्रिकसप्तकमावर्त्य प्रतिमाग्रे निवेशयेत् ॥

इति वर्णपूरावर्तनम् ॥

अथ दीक्षोन्मुखम् ॥

दीक्षोन्मुखस्तीर्थकरो जनेभ्यः किमिच्छकं दानमहो ददौ यः ॥
 दानं च मुक्त्यंगमिति वक्तुं स एव देवो जिनिर्वैद्य एषः ॥ १ ॥
 निष्क्रमणादौ तीर्थकरकृतमहादानस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् ॥

महीतलायातदिनेशविंशकावहादीप्रमणिप्रभाढया ॥

जिनेनं या श्रीशिविकाधिरूढा दिव्यात्र साक्षादियमस्तु सैव ॥

दिव्यशिविकास्थापनायात्र शिविकायां पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥२॥

‘देवेति’ हे देवा अनुप्रेक्षा मोक्षमार्गात् तु श्रेष्ठं रक्षणं करोत, परीपहाणाद्यन तुला केव्हांही पीढा होऊ नये हे जिना तुम्हा लौकरच मोक्षलक्ष्मीशीं विवाह होवो. याप्रमाणें हे सात श्लोक हाणून वर्णपूर व सात आरत्या ओवाकून प्रतिमेच्या पुढें ठेवाच्यात.

‘दीक्षोन्मुखेति’ हा श्लोक हाणून दीक्षा घेण्याच्या प्रारंभा तीर्थकरांनीं महादान केलें होते. या महादानाचें स्थापन करण्याकरितां प्रतिमेच्या पुढें पुष्पाञ्जलि अर्पण करावी. यजमानांनीं तेव्हां यथाशक्ति दान द्यावें. ‘महीतलेति’ हा श्लोक व मंत्र हाणून दिव्य पालखीची स्थापना करण्याकरितां पालखीमध्ये पुष्पाक्षत धेपण करावें.

आपृच्छद्य बंधूनुचितं महेच्छः । किमिच्छकं दानविधिं विधाय ॥

निष्क्रामति स्मावसथाध्वनो यः स एव देवो जिनर्बिब एषः ॥

ॐ ह्रीं अहं श्रीधर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह शिबिकायां तिष्ठ तिष्ठति स्वाहा ॥ ३ ॥

शिबिकायां जिनप्रतिमां स्थापयेत् ॥

अनुव्रजत्सु क्षितिपालकेषु समं समुत्थाय ससम्प्रमेषु ॥ निष्क्रामति० ॥ १ ॥

महीमभिव्याप्य मेरुद्विलोलध्वजव्रजेनुव्रजति स्वसैन्ये ॥ निष्क्रामति० ॥ २ ॥

निरुद्धनिःशेषनभोगेणेषु सुरासुरौघेषु पुरःसरेषु ॥ निष्क्रामति० ॥ ३ ॥

अभोधरव्रातगर्भरिनादिव्येषु तुर्येषु पुरो ध्वनत्सु ॥ निष्क्रामति० ॥ ४ ॥

अस्याहितं तन्वति चारु नृत्यं आनंदयत्यप्सरसां समूहे ॥ निष्क्रामति० ॥ ५ ॥

कलक्कणं गीयति किंनराणां गणे पुरस्तादपि मंगलानि ॥ निष्क्रामति० ॥ ६ ॥

‘आपृच्छयेति’ हा श्लोक हणून व त्याचा मंत्र हणून हे जिनेश्वर, आपण या पालखीत वसा असं ह्णून, पालखीत जिनप्रतिमेची स्थापना करावी.

‘अनुव्रजत्सु’ वगैरे सहा श्लोक हणून जिनदीक्षाकालीन महोत्सवाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेच्या पुढं वेगळ्या वेगळ्या सहा वेळा पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात. या सहा श्लोकांचा सारांश याप्रमाणें:—ही पालखी राजे लोक खांद्यावर धारण करून गडबडीनें जात असतां त्यांचे सैन्यही वाच्यानें चचल पताका हातांत धरून त्यांचे अनुसरण हरितत. त्यावेळीं देव व दत्त यांचे समूहही पालखीच्या मागून जातात. मेघाप्रमाणे

एवं पद्यपट पठित्वा जिननिष्क्रमणावमरमहोत्सवस्थापनाय प्रतिमाग्रे पृथक्पृथक् पु-
ष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥

जग्मुः पृथिव्या प्रथमं नरेन्द्राः । स एव देवो जिनविंश एषः ॥ १ ॥

नरेन्द्रोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥

जग्मुः पृथिव्यामथ खेचरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

विद्याधरराजोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमाग्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ अपरेऽपि केचिद्भुज्याः
शिविकां धृत्वा सप्त पदानि गच्छेयुः ॥ २ ॥

यस्य प्रभोः श्रीशिविकां प्रमोदात् स्कंधे समारोप्य वियत्पथेन ॥

तपोवनं निन्युरथामरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

गर्जना करणारी वाद्यै वाज्रं लागतात. अप्सरांचा समूह त्यावेळीं आपल्या नृत्यानें सर्वासं खुश करितो. किंनरां
चा समूह मधुर गायन करितो.

‘यदाश्रितां’ वगैरे तीन श्लोक म्हणून क्रमानें राजांनीं वाहून नेलेल्या पालखीमध्य श्रीजिनेश्वर वसले
आहेत असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या पुढे पुष्पाक्षता अर्पण कराव्यात. याच प्रमाणें विद्याधरांनीं
वाहून नेलेल्या पालखीमध्य श्रीजिन आरूढ झाले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पाक्षताधे-
पण करावें. याचप्रमाणें देवांनीं ही पालखी वाहून नेली असा संकल्प करून प्रतिमेपुढे पुष्पाक्षता क्षेपण करा-

सुरेन्द्रौदशिविकास्थिताजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इंद्राः स्वयमेव शिविकां धृत्वा दीक्षामंडपं गच्छेयुः ॥ ३ ॥

एवं विनिष्क्रम्य यमाससाद पुण्याश्रमं तीर्थकरः प्रशान्तः ॥

स एव चायं जिनमंडपोस्तु श्रीमूलवेद्यां विहितप्रतीच्यां

तपोवनपुण्याश्रमस्थापनाय दीक्षाग्रहणमंडपे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

स्वचित्तकल्पे विपुले विशुद्धे शिलातले यत्र तु चंद्रकान्ते ॥

सुरेन्द्रकल्पे भगवान्निविष्टस्तदेव पीठं दृढमेतदस्तु ॥

सुरेन्द्रविरचितचद्रकांतशिलास्थापनाय तन्मंडपमध्यस्थापितपीठेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

उदङ्मुखः पूर्वमुखोथवा यो निविष्टवान्पूतशिलोपगृष्टात् ॥

प्रव्रज्यया निर्वृत्तिसाधनोक्तः स एव देवो जिनिर्विघ्न एषः ॥

व्यात. राजे व विद्याधरायां सात सात पातले जिनाची पालखी वाहून नेली होती, इंद्रांनीं तपोवनापर्यंत नेली होती याप्रमाणें भव्यांनीं दीक्षामंडपापर्यंत पालखी न्याली.

‘एवमिति’ हा श्लोक झणून तपोवनाची स्थापना करण्याकरितां दीक्षामंडपावर पुष्पाक्षता क्षेपण करावी.

‘स्वाचिचेति’ हा श्लोक झणून इंद्रांनीं रचलेल्या चंद्रकांतजिनेची स्थापना करण्याकरितां दीक्षामंडपाच्या मध्ये स्थापिलेल्या सिंहासनावर पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यत.

‘उदङ्मुखेति’ हा श्लोक व मंत्र झणून पूर्वेकडे श्रीजिनमुखा करून दीक्षेमाठीं चंद्रशिलेवर मसले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमा सिंहासनावर स्थापन करावी.

एवं पद्यपट्टकं पठित्वा जिननिष्क्रमणानाममहोत्सवस्थापनाय प्रतिमात्रे पुनरुपस्थानं पु-
ष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

यदाश्रितां श्रीशिविकां धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥
जग्मुः पृथिव्यां प्रथमं नरेन्द्राः । ग एव देवो जिनविंश एषः ॥ १ ॥

नरेन्द्रोऽशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥
यदाश्रितां श्रीशिविका धुरीणाः स्कंधे समारोप्य पदानि सप्त ॥
जग्मुः पृथिव्यामथ खेचरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

विद्याधरराजोऽशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमात्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ अपरेऽपि केचिद्ब्रह्मा-
शिविकां धृत्वा सप्त पदानि गच्छेयुः ॥ २ ॥

यस्य प्रभोः श्रीशिविकां प्रमोदात् स्कंधे समारोप्य वियस्येन ॥
तपोवनं निन्युरथामरेन्द्राः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

गर्जना करणारी वाद्यं बाजू लागनात्. अप्सरांचा ममूत त्यावेळीं आपल्या नृत्यानें मर्मास गुग करितो. किंनरी
चा समूह मंजुर गायन करितो.

‘यदाश्रितां’ वगैरे तीन श्लोक म्हणून क्रमानें राजांनीं वाहून नेलेल्या पाल्सीमध्यं श्रीजिनेश्वर मसले
आहेत असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या पुढें पुष्पाक्षता अर्पण कराव्यात. याच प्रमाणें विद्याधरांनीं
वाहून नेलेल्या पाल्सीमध्यं श्रीजिन आरूढ झाले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमेवर पुष्पाक्षताक्षे-
पण करावें. याचप्रमाणें देवांनीं ती पाऊली वाहून नेली असा संकल्प करून प्रतिमेपुढें पुष्पाक्षता अर्पण करा

सुरेन्द्रोदशिविकास्थितजिनस्थापनाय प्रतिमांश्रे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

इंद्राः स्वयमेव शिविकां धृत्वा दीक्षामंडपं गच्छेयुः ॥ ३ ॥

एवं विनिष्कम्य यमाससाद पुण्याश्रमं तीर्थकरः प्रशान्तः ॥

स एव चायं जिनमंडपोस्तु श्रीमूलवेद्यां विहितप्रतीच्यां

तपोवनपुण्याश्रमस्थापनाय दीक्षाग्रहणमंडपे पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ४ ॥

स्वचित्तकल्पे विपुले विशुद्धे शिलातले यत्र तु चंद्रकरंते ॥

सुरेन्द्रकल्पे भगवान्निविष्टस्तेदेव पीठ दृढमेतदस्तु ॥

सुरेन्द्रविरचितचद्रकांतशिलास्थापनं य तन्मंडपमध्यस्थापितपीठेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

उदङ्मुखः पूर्वमुखोयवा यो निविष्टवान्पूतशिलोपरिष्ठात् ॥

प्रव्रज्यया निर्धृतिसाधनोत्कः स एव देवो जिनविंश एषः ॥

व्यात. राजे व विद्याधर यांनीं सात सात पावलं जिनाचीं पालसी वाहून नेली होती, इंद्रांनीं तपोवनापर्यंत नेली होती याप्रमाणें भव्यांनीं दीक्षामंडपापर्यंत पालसी न्याली.

‘एवमिति’ हा श्लोक झणून तपोवनाची स्थापना करण्याकरिता दीक्षामंडपावर पुष्पाक्षता क्षेपण करावी.

‘स्वचित्तेति’ हा श्लोक झणून इंद्रांनीं रचलेल्या चंद्रकांतशिलेची स्थापना करण्याकरिता दीक्षामंडपाच्या मध्यें स्थापिलेल्या सिंहासनावर पुष्पाक्षता क्षेपण कराव्यात.

‘उदङ्मुखेति’ हा श्लोक व मंत्र झणून पूर्वेकडे श्रीजिनमुरा करून दीक्षेमाझीं चंद्रशिलेवर वसले आहेत असा संकल्प करून प्रतिमा सिंहासनावर स्थापन करावी.

ओं ह्रीं श्रीं धर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह सुन्दरविरचितचंद्रकांतशिलातले तिष्ठ २ स्याहा ॥
इति प्रतिमास्थापनम् ॥ ६ ॥

तर्पणं यत्तदिहास्तु दीक्षावृक्षोऽपि सोयं च शिलापि सेयं ॥

स पुण्यकालोऽप्ययमेव यद्यदीक्षोचितं तत्तदिहास्तु सर्वं ॥

दीक्षोचितद्रव्यक्षेत्रकालभावसामग्रीस्थापनाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ७ ॥

यः सर्वसिद्धान्त्रणिपत्य केशानुत्पाद्य त्रिव्यावरमाल्यभूषाः ॥

लक्ष्म्या प्रवत्राज निजात्मलब्धैः स एव देवो जिन विंश एषः ॥

ओं नमो भगवतेऽर्हते सद्यःसामायिकप्रपन्नाय कंकणमपनयामि स्वाहा । कंकणमपनीय दीक्षा-
स्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ८ ॥

ये क्षत्रिया मोक्षमपेक्ष्य दीक्षामक्षार्थकाक्षाक्षणां क्षमाढ्यां ॥

वीक्षाक्षणे ते जगृहुर्जिनस्य मुमुक्षवोऽमी स्युरिह प्रतीक्ष्याः ॥

७ 'तपोवनमिति' हा श्लोक ह्यणुर्दीक्षला योग्य अशो द्रव्य, क्षेत्र, काल भावात्मक सामग्रीची स्था-
पना करण्याकरिता चाहीकड पुष्पाक्षताक्षेपण करावें. दीक्षामंडपात हें तपोवन आहे, हा दीक्षावृक्ष आहे, ही
चंद्रकांतशिला आहे, व हा दीक्षचा पुण्यकाल आहे अशो दीक्षासामग्रीची स्थापना करावी.

८ 'यः' इति हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यणुन जिनेश्वरांनीं सिद्धांस नमस्कार करून केशलांच केली व
सर्व वस्त्राभूषणें त्याणुन दीक्षा घेतली व मंगलार्थीनाचा स्वीकार केली-हा संकल्प जिनप्रतिमेश्वरें करून प्रति-
मेच्या हातास बांधलेले कंकण सोडावें व तिच्यावर पुष्पाक्षतक्षेपण करावें.

९ 'ये क्षत्रिया इति' हा श्लोक ह्यणुन भोजिनावरोवर मोक्षप्राप्त्यर्थे पुण्यकळा राजांनीं दीक्षा घेतली होती.

तीर्थकृता सह दीक्षितमुमुक्षुगणस्थापनाय तत्समीपस्थापितासु अन्यासु प्रतिष्ठेयप्रतिमासु पुष्पाणि क्षिपेत् ॥ ९ ॥

अथासिधाराव्रतमद्वितीयं निर्वाणदीक्षाग्रहणं दधानम् ॥

यमर्चयामासुरशेषशक्रास्तमर्चयामो जगद्वचनाः ॥

पूजावसरप्रार्थनापूर्वकपुष्पाञ्जलिः ॥ १० ॥

अथ पूजा ।

सारशांतरसनिर्जितात्मवत्स्वपदाग्रप्रति तेन वारिणा ॥

तीर्थकृन्मुनिललाम तावकं यायजीमि पदपंकजद्वयम् ॥ जलं ॥ १ ॥

सद्गुणप्रणुतचंदनेन ते कीर्तिवत्सकलतोपपोषिणा ॥ तीर्थं ॥ गंधं ॥ २ ॥

ही कल्पना मनांत आणून आणून जिनप्रतिमेवरोवर असेऱ्या प्रतिमावर पुष्पे टाकावेत.

१० 'अथासिधागति' हा श्लोक हाणून ज्यांनी तन्वादिच्या धारेप्रमाणे आद्वितीय अशी दीक्षा ग्रहण केली व ज्यांचे सर्व इंद्रांनी पूजन केलें अशा त्या त्रैलोक्यास पूजनीय जिनद्रांची आह्मी पूजा करितों अशा अर्थाचा श्लोक हाणून जिनद्रांनी दीक्षा घेतली आहे असे समजून श्रीजिनप्रतिमेची अष्ट द्रव्यांनी पूजा करावी. ती याप्रमाणे:—

(१) 'सारशांतेति' हा श्लोक हाणून जिनचरणीं जल अर्पण करावे.

२ 'सद्गुणेति' हा श्लोक हाणून जिनचरणीं गंध समर्पण करावे.

त्वन्मुखेन्दुभजनार्थमार्गैर्भवेज्जिव बलक्षक्षनेः ॥ तीर्थं ॥ अ० ॥ ३ ॥
 सुप्रसादसुकुमारनादिभस्त्वद्वचोभिरिव नव्यपुष्पकः ॥ तीर्थं ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥
 चारुणाय चरुणामृतांशुवद्वयं जैनैरपि तदं कशकिभिः ॥ तीर्थं ॥ चरुं ॥ ५ ॥
 धर्मदीपकं न ते वयं समा । भक्तुमित्यामितवत्प्रदीपकैः ॥ तीर्थं ॥ दीपं ॥ ६ ॥
 सेव्यपादं न पश्येद्भगवत्स्यान्मतोपममुधुधूमकैः ॥ तीर्थं ॥ धूपं ॥ ७ ॥
 नम्रभव्यसुकृतानुकारिभिः सारभूतमहकारकादिभिः ॥ तीर्थं ॥ फलं ॥ ८ ॥

गुणमणिगणसिंधून्भव्यलोकैकवधून् ॥

प्रकटितजिनमार्गोन्ध्वस्तामित्र्यात्वमार्गान् ॥

परिचितनिवृतत्वान्पालिताशेषसत्त्वान् ॥

शमरसजितचंद्रानर्घ्ययामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥ ९ ॥

‘त्वन्मुखेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं अथता अर्पणं कृगव्या.

‘सुप्रसाद’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं पुष्पं अर्पणं करावीत.

‘चारुणेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं चरुं अर्पणं करावी

‘धर्मदीपक’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं दीपं अर्पणं करावा.

‘सेव्यपादेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं धूपं अर्पणं करावें.

‘नक्षेति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं फलं अर्पणं करावें.

‘गुणमणीति’ हा श्लोकं त्वणून जिनचरणीं अर्घ्यं द्यावा.

३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

श्रीमिहोधत्रयाढ्य प्रविमलचरित स्वात्मसद्धाननिष्ठ ॥

स्याद्वादांभोजभानो त्रिजगदुपकृतिव्यग्रयोगीश्वर त्नाम् ॥

अर्घ्यं चानर्घ्यनानाविधविहितं द्रव्यमुद्धार्यं वर्यं ॥

प्रेक्षिष्योदारपुष्पांजलिमलिकलितं भूरिभक्त्या नमामः ॥ १० ॥

यस्य प्रभोः केशकलापार्भेद्रः संपूज्य निक्षिप्य च रत्नपात्रम् ॥

निक्षेपयामास पयःपयोधौ स एव देवो जिनविंश एषः ॥

भगवत्केशकलापस्यैद्रकृतार्चनरत्नपात्रस्थापनक्षीराब्धिनिक्षेपणस्थापनाय प्रतिमाग्रप्रदेशे पुष्पा-
क्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

येनामरेन्द्रो गुणभूषणेन त्यक्तानि दिव्यावरभूषणानि ॥

इयाज चिक्षेप च नन्दनादौ स एव देवो जिनविंश एषः ॥ २ ॥

जिनपरित्यक्तवस्त्रभूषणानामिद्रकृतार्चननन्दनादिदिव्यस्थानस्थापनरूपसंकल्पेन विमुक्तकंक-
णेषु पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

१० 'श्रीमद्रोधेति' हा श्लोक ह्यणून पुष्पाजलि अर्पण करावी आणि मोठ्या भक्तीनें श्रीजिनाला नम-
स्कार करावा.

१ 'यस्येति' हा श्लोक ह्यणून भगवंताच्या केशां गे इद्रांनी पूजा केली व रत्नकरंडकांत ते ठेऊन क्षी-
रसमुद्रांत त्यांचिंक्षेपण केलें हा संकल्प करून प्रतिमेच्या पुढ पुष्पाक्षताक्षेपण करावें.

२ 'येनेति' हा श्लोक म्हणून जिनेश्वराने त्यागलेल्या वस्त्राभूषणांची द्रांनं पूजा केली, नंदनवन वगैरे
दिव्यस्थानीं ती ठेविली असा संकल्प करून जिनप्रतिमेच्या सोडलेल्या कंकणावर पुष्पाक्षताक्षेपण करावें.

यः सर्वसावधनिवृत्तिरूपं चारित्रमाद्यं विगतप्रमादम् ॥

आसेदिवात्सिद्धगुणानुरक्तः स एव देवो० ॥

सामाधिकचारित्रातिशयस्थापनाय प्रतिभोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥

यदा तु सामाधिकमापवृत्तं तदा मनःपर्ययतुर्यबोधम् ॥

अतश्चतुर्ज्ञानविराजितो यः स एव देवो० ॥

मतिश्रुतावधिमनःपर्ययाख्यज्ञानचतुष्टयस्थापनाय चतुर्वर्तिदीपावतरणं विदध्यात् ॥ ४ ॥

नमोस्तु ते स्वानुभवैक्तान नमोस्तु सामाधिकवृत्त तुभ्यम् ॥

नमोस्तु ते बोधचतुष्टयाख्य नमोस्तु ते कायमत्वमुक्त ॥

इदमुक्त्वा इंद्रः पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥ ततो यष्टुप्रभृतिभ्य्यजनास्तां प्रतिमां विविधार्चनैर-

भ्यर्च्य चतुर्वर्तिदीपावतरणं कृत्वा पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥ ५ ॥

सिद्धचारित्रयोगीशशांतिभक्तीः संसंगकाः ॥

३ 'यः सर्वेति' हा श्लोक म्हणून सामाधिकचारित्राची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पाक्षत करावे.

४ 'यदेति' हा श्लोक म्हणून जिनश्राम मति, श्रुति, अविधि व मनःपर्यय अशीं चार ज्ञानें प्राप्त झालीं असा संकल्प करून प्रतिमेवरून चार दिवे ओवाळावेत.

५ 'नमोस्त्विति', हा श्लोक म्हणून इंद्रांनं प्रतिमेला पंचांग नमस्कार करावा. तदनंतर यजमान वगैरे भव्य जीवांनीं प्रतिमेचे नानाप्रकारें पूजन करून चार दिवे ओवाळावे व पंचांग प्रणाम करावा.

६ 'सिद्धेति', हा श्लोक म्हणून चतुर्विध संघासाहित इंद्र व प्रतीद्वानीं दीक्षाग्रहण केल्याणाऱ्या

दीक्षाग्रहणकल्याणक्रियाः कुर्वन्तु याजकाः ॥ ६ ॥
यः स्वं परं साधु तथैव जानन्नग्रैस्तपोभिस्तु हठाद्विपाकम् ॥
नीत्वाशतः शातयति स्म पापं तस्मै नमो घोरतपोजुषेऽस्मै ॥ १ ॥
आमुक्ति वर्धेत यथा तथैव पपौ विशुद्धिप्रभवं प्रभूतं ॥
स्वसंविदानंदसुधारसं यः ॥ तस्मै नमो घोरतपोजुषेऽस्मै ॥ २ ॥
एतद्वद्वयं पठित्वा विशिष्टतपोनुष्ठाननिष्ठाप्रतिष्ठार्थं प्रतिमोपरि पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥
सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्होत्सुपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यातु यथाक्रमम् ॥ ३ ॥

ओं जिनपूजनार्थं समाहूता देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः जः जः

वेळी सिद्धभक्ति, चारित्रभक्ति, योगिभक्ति व शक्तिभक्ति या क्रिया कराव्यात.

१-२ 'यः स्वमिति' 'आमुक्ति इति च' हे दोन श्लोक झणून भगवतांनी विविध तप केलें याचा संकल्प कर. प्याकरिता प्रतिमेवर पुष्पाक्षता टाकाव्यात. ज्यानें सताच्या आत्म्यानें व परमेश्वरींनीं वारूत जाणिलें, ज्यानें तपोद्वारे कर्मप्रकृतीला उदयांत आणून त्यांचा नाश केला त्या सोर तप करणाऱ्या जिनाला नमन अर्पो. आत्म्याच्या विजयतेनें वाढलेलें आत्मानंदपुत मोक्षप्राप्ति होईपर्यंत यथानें प्राप्त करून त्या जिनाला नमन केलें.

३ 'सर्वे देवाः' हा श्लोक झणून जिनपूजनासाठीं बोलाविलेल्या सर्व देवांनीं पणप जिनांनीं पूता करून आपल्या स्वस्थानीं जाः अशा उर्थाचा विसर्जनार्थ झणून याभगवैक्यास पुण्यार्थादि उपपण करून सर्व देवांचें विसर्जन करावें.

इति विसर्जनमंत्रोच्चारणेन यागमंडले पुष्पांजलिं विकीर्य देवान्विसर्जयेत् ॥

प्रक्षीणदोषमलमिद्धनिजप्रकाशं ॥ लोकैकभूषणमहो निजदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रियः सपदि संबदनं विधातुं ॥ पृज्यं प्रपूज्य हृदये निदधे भवन्तं ॥

अनेन परब्रह्माध्यात्ममध्यासयेत् ॥ ४ ॥

यो लोकैकशिखामणिर्निर्यमनिशं ध्यायन्ति योगीश्वराः ॥

येनादर्शिं समस्ततत्त्वममरा यस्मै नमस्कुर्वन्ते ॥

यस्मान्नास्त्यपरो हितस्त्रिजगते यस्यैव युक्तासता ॥

यस्मिन्केवलबोधभानुशदितः सोऽव्याजिनोऽयं जगत् ॥ ५ ॥

ओं श्रीं ह्रीं हूं श्रीं नमः परमज्ञाताय सर्वलोकैकशांतिर्भवतु स्वाहा ॥ शांतिधारा ॥ ३ ॥

अर्चामग्रे प्रवृत्त्यत्कलशयुतवधूमग्रभृंगारनिर्यद्-

वाधोरापूतधात्रीं बहुतरविभवामादरेणानुयाताः ।

४ 'प्रक्षीणदोषेति' हा श्लोक क्षणून परब्रह्म अशा जिनेश्वराम आपल्या आत्म्याच्या ठिकाणीं स्थापन करावे.

५ 'यो लोकेति' हा श्लोक क्षणून व भंज क्षणून शांतिधारा सोढावी. सर्व जगतांचें जिनेश्वर करयाण करो, असें क्षणून शांतिधारा सोढावी.

६ 'अर्चामिति' हा श्लोक व भंज क्षणून जिनमंदिरास शान्त्यर्थ तीन प्रदक्षिणा करावयात. प्रतिमे-च्या पुढे कलशयुक्त सुवासिनी स्त्री नृत्य करीत अमतां व भृंगारातील जलानें पुढील जागा पवित्र करून

सर्वोशाः पूरयंतो बलिमनुसूत्राः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥
सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥ ६ ॥

ओं अर्हद्भ्यो नमः ।

प्रमादाज्ञानदण्डौर्विहितं विहितं न यत् ॥

जिनेद्रास्तु प्रसादात्ते सकलं सकलं च तत् ॥

क्षमापणपूर्वकं पंचांगप्रणामः ॥ ७ ॥

मोहधातविदाणं० । भृगुत्पुनर्दर्शनम् ॥ इति गमनाप्रच्छनम् ॥ ८ ॥

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिसुरवरा यां जिनेद्रस्य साक्षात् ॥

चक्रुर्दीक्षाग्रहण्योत्सवविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥

तामारोप्यात्र विवे विधिवदिहकृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥

भुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टृभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥

आदर्शनं त्या प्रतिपत्त्या मागूः सां भव्यानी जानं. सर्वाभ्या इच्छा पूर्णं करुन फुलं च अक्षतासहित
जिनमंदिरास भव्यानी तीन प्रदक्षिणा नावात.

७ 'ग्रमादेति' श्लो० यणून क्षमा मागून पंचांग नमस्कार करावा.

८ 'इत्यभिनि', या प्रमाणे इंद्रां दीक्षायज्ञ विधि जिनेश्वराचा केला होता. तो विधि या जि-
नप्रतिमेमभ्ये आरोपून त्याचा मंत्र प्रहार आधी येथे केला. हा दीक्षाकल्याणविधि इंद्र, यजमान वगै-
रेना नानाप्रकारचे भोग देणारा व मोक्ष देणारा होवो

इष्टप्रार्थनाय पुष्पोजलिः ॥

इत्थं निधत्ते जिनपुंगवस्य निष्क्रांतिकर्मोत्सवसंविधेयः ॥
निष्क्रान्तिकर्मोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र नूनं स हि धर्मनेमिः ॥

इत्यहेत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि
निष्क्रमणकल्याणविधिर्नाम दशमः परिच्छेदः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥

१ 'इत्यमिति, या प्रमाणे जो दीक्षाकल्याणिकाचा हा विधि करितो तो परलेकीं धर्मरूपी र-
थाची धाव वनून दीक्षाकल्याणिकाच्या विधीस प्राप्त होतो.

या प्रमाणे नेमिचंद्र देवांना रचिलेल्या प्रतिष्ठातिलक नांवाच्या ग्रंथातील निष्क्रमण कल्याणिक वि-
धिवर्णनाचा दहावा अधिकार संपला.

एकादशः परिच्छेदः ।

अथ केवलज्ञानकल्याणम् ।

अथाङ्कुरार्पणादिनाम्नवसे दिवसे दिवा ॥

केवलज्ञानकल्याणं विदधीत यथाविधि ॥ १ ॥

तत्रादौ व्यासतो यागमंडलस्य समर्चनम् ॥

तदग्रस्थापिते पीठे प्रतिमास्थापनं ततः ॥ २ ॥

आव्हानादिविधिः स्वर्णशलाकाविनिवेशनम् ॥

कल्याणपंचकारोपः संस्कारारोपणं ततः ॥ ३ ॥

मंत्रन्यासविधिः पञ्चात्प्रतिष्ठाद्योमसविधिः ॥

१ अङ्कुरारोपणं देवमापासूनं नवव्या दिवा ॥ दिवसा प्रतिष्ठाशालासौक्तविधीनं केवलज्ञानकल्याणावा विधिं करावा ।

२ प्रथमतः या मंडलार्चं निस्तारानं पूजनं ततः तत्र यागमंडलस्य पुढे स्थापितेन मिहामानवर प्रतिमास्थापनं करावे ।

३ आव्हानं वगैरे करून पादपीठं न सिंहासनं या मोपाच्या मध्यभागे मोन्याच्या मऊईची स्थापना करावी. यानंतर पंचकल्पाणि करावे न संस्कारांनं आरोपणं करावे ।

४ तदनंतर मंत्राक्षरं लिहिण्याचा विधि आणि प्रतिष्ठाहोमोधि करावा. या वेळीं गंधयंत्राचे आराधन

तत्काले गंधयंत्रस्थाराधनं कुसुमैर्जपः ॥ ४ ॥

प्रतिष्ठातिलकन्यासस्ततः स्यादधिवासना ॥

अथ स्वस्त्ययनं चाशीर्दानं वृक्षनिवेदनम् ॥ ५ ॥

नयनोन्मीलनं गंधलेपनं गुणरोपणम् ॥

न्यासो दशातिशीतीनां समवादिमृतेरपि ॥ ६ ॥

दिव्यातिशयसंकल्पः प्रातिहार्यग्रकल्पनम् ॥

लांछनस्थापनं यक्षयक्षीस्थापनमन्वतः ॥ ७ ॥

कल्याणपंचकारोपः कंकणस्य विमोचनम् ॥

साक्षात्कृतिर्जिनेन्द्रस्य श्रीमुखोद्घाटनं ततः ॥ ८ ॥

आणि कुलानी जप ५ रात्रा.

५ तदनंतर प्रतिष्ठातिलक लावण्याचा विधि व अधिवासन विधि हे करावेत, स्वस्त्ययनविधि, आक्षीर्षादिदान विधि, व वृक्षस्थापन हे विधि करावेत.

६ डोळे उघडणें, [नयनोन्मीलन विधि] गंधलेपन, गुणांचें आरोपण व दहा अतिशयोंचें! स्थापन व समवसरणरचना हा विधि करावा.

७ दिव्य अतिशयांचा संकल्प, आठ प्रातिहार्यांची रचना, लांछनस्थापन, यक्ष व यक्षी स्थापन हा विधि करावा.

८ कल्याण पंचकांचें आरोपण, कंकणमोचन, जिनेन्द्राचा साक्षात्कार, व श्रीमुखोद्घाटन हे विधि करावेत.

अर्घ्यपुष्पांजलिश्चाशीः शांतिधारास्तुतिर्मुदा ॥
अर्थन्यासादिकं यद्वा सहस्राख्यादिभः स्तुतिः ॥ १ ॥

संगीतं केवलज्ञानकल्याणस्योचितक्रिया ॥

पूजा मुनीनां गंधार्घैर्मन्यसंधस्य तर्पणम् ॥ १० ॥

रामासविधिना यागमंडलस्य समर्चनम् ॥

द्धारपालवलिर्ब्रह्मबालिर्दिकपालसद्वलिः ॥ ११ ॥

ग्रामसंबंधिनां ब्रह्मादिकपालानां बालेस्ततः ॥

विहारघोषणापूर्वं विहारास्त्रिजगत्प्रभोः ॥ १२ ॥

कुंभैरष्टशतेनाभिषेकश्चैकादशार्चनम् ॥

विसर्जनं निर्जराणामध्यात्माध्यासनं विभोः ॥ १३ ॥

१ अर्घ्य, पुष्पांजलि आशीर्वाद, शांतिधारा, स्तुति, इंद्राग्रदूत, महस्र नामस्तुति हे लगवेत.
१० तदनंतर संगीत क्षणजे गायन वाद्य व नृत्य ह करा. केवलज्ञान फल्याणाला योग्य अशी कि या करावी. मुनींचे पूजन करून गंध, अक्षता, फळ, तांबूल इत्यादि प्रांती मव्यमर्वांचे तर्पण करावे.
११-१३ संक्षेपांनं यागमंडलाचे पूजन करून द्धारपालवलि, ब्रह्मबालि, व दिकपालवलि हे करावेत. तदनंतर ग्रामसंबंधी ब्रह्मबालि व दिकपालवलि हा विधि करावा. तदनंतर विहारघोषणा करून तीर्थस्वराचा विहार करावा. ८०० कुंभांनी अभिषेक व एकादशार्चन विधि करावा देवांचे विनयेन व ग्रभूला हृदयासंभं

शांतिधारा ततः शान्तिबलिकर्म क्षमापणम् ॥

गमनाप्रच्छन्नं पञ्चात्कृतकर्मफलार्थना ॥ १४ ॥

इति प्रतिष्ठाद्विसाक्रियाक्रम उदीरितः

तत्तत्कर्तृविशेषस्तु प्रयोगे प्रतिपाद्यते ॥ १५ ॥

अथ केवलज्ञानकल्याणविधानानुवर्णविषयमः ॥

तत्रादौ पूर्ववन्मूलवेद्यां प्रतिष्ठायंत्राधनां निष्ठाप्य तत्कल्याणमेवं विदध्यात् ॥

पीठत्रयाग्रविलसद्भरिपीठकल्पं सद्देदिकोपरि तटे निदधामि पीठं ॥

प्रक्षालयामि शुचिभिः सलिलैः पटेन प्रच्छादितेन निदधेक्षतपुष्पद्रुमैर्न ॥

ओं ह्रीं अहं क्षं ठ ठ श्रीपीठस्थापन करोमि स्वाहा ॥ श्रीपीठस्थापनं ॥ ओं ह्रीं ह्रीं हूं हः नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्ररजलेन पीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा पीठप्रक्षालनम् ॥ तत्पीठोपरि प्रागग्रवस्त्राच्छादनम् ॥ ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः सकुसुमाक्षतरत्नहेमद्रुम-

१४-१५ तदनंतर शांतिधारा, शांति, बलिक्रिय, व क्षमा मार्गणं हे विधि करोवे. जाण्योविषयी विचारणं व केलेल्या क्रियाचें फल मार्गणं हे विधि करणे याप्रमाणे या प्रतिष्ठादिवसांच्या क्रियाचक्रम दाखविला. आतां या सर्व विधींचा प्रयोग दाखवितो.

(१) 'तत्रादौ इति' आतां केवलज्ञानकल्याणच। विधि मांगण्यापूर्वी पयमः मूलवेदीपर प्रतिष्ठायंत्राधनविधि समाप्त करून केवलज्ञानकल्याणिक विधि या प्रमाणे करावा :—
'पीठयंत्रेति' वेदिकेवर सिंहासन ठेऊन तें पवित्र पाण्यान धुवें तदनंतर त्याच्यावर नवीन वस्त्राच्छादवें.

स्थापनम् ॥ १ ॥ स्वच्छैस्तीर्थं ॥ पीठं समस्यर्चये ॥ ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचरित्राय स्वाहा ॥
पीठार्चनम् ॥

अथ जिनपतिविंबे कर्म निष्कांतियोग्यं
विधिवदिह विधायशेषमानयि भुयः ॥

तमितरजिनविंबैरचितां मूलवेदीं

तदुपरि निहतेऽस्मिन्विष्टरे स्थापयामः ॥

इदमुक्त्वा दीक्षाग्रहणमंडपास्थितजिनविंबाग्रे पुष्पांजलिं विकीर्य

तान्विबान्नात्वा मूलवेदीयंत्रोपरिस्थापितपीठे स्थापयेत् ॥ २ ॥

इमं मंत्रं पठेत् ॥

ओं यस्य भक्तिवशतस्त्रिदशैः समस्तकल्याणपूजनविधिर्विदधे समस्तैः ॥

तं वेदिकोपरमपीठतले सुवस्त्रप्रच्छादिते जिनपतिं विनिवेशयामि ॥ ३ ॥

‘ओ ह्रीं दर्पमथनाय’ हा मंत्र झणून फुलें, अक्षता रत्नदर्भ यांची त्याच्यावर स्थापना करावी. ‘स्वच्छै’ हा श्लोक व मंत्र झणून पीठाचे पूजन करावे

२ ‘अथेति’ हा श्लोक झणून दीक्षाग्रहणमंडपांत असलेल्या जिनविंबाच्या पुढे पुष्पांजलि क्षेपण करून त्या जिनप्रतिमा नेऊन मूल वेदीच्या यंत्रावर स्थापलेल्या पीठावर ठेवाव्यात. तदनंतर.

३ ‘ओं यस्येति’ हा श्लोक व आब्हान स्थापन आणि ‘सन्निधीकरणांचे मंत्र झणवे. या श्लोकाचा अभि-
प्रायः—भक्तिने सर्व देवांनी ज्याचीं सर्व कल्याणिके केलीं त्या जिनपतिला वस्त्राच्छादित सिंहासनावर मी स्थापितो.

श्रीमुख्यदेवीषु जगन्नायां बासुपासमानासु सदा द्विरष्ट- ॥
स्वप्नावसानेऽस्य दिवोवनीर्णः स एव देवो जिनित्रिव एषः ॥ ३ ॥
गर्भावतरणकल्याणस्य पनाय प्रतिभोपरि पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥

अथ जन्माभिषेककल्याणमालारोपणम् ॥
ज्ञात्वा घटादिनादैर्यमुदितममराः कल्पजायाः समीयुः ॥
शच्यानयापितं यं सुररदनिगतः स्वांकमारोप्य नीत्वा ॥
मेरौ संस्नाप्य दुग्धांशुधिविमलजलैर्भूषयित्वा जनन्याः ॥

लिक्षेण कराव.

‘वक्ष्या’ श्लोकांचा मारांशः—सोळा भावनांच्या चित्ताने तीर्थरुपनामरुर्माचा वंश शाल्यानंतर जो स्व-
र्गात इद्रपदाच्या सुखांचा अनुभव घेऊन भूतलावर अवतरण्यास उन्मुख झाल्यावर पंधरा महिने इंद्राच्या आ-
जने कुवेराने तीर्थकरांच्या पित्याच्या घरी रत्नाची दृष्टि केली. शुद्धक नावाच्या देवांनीं सुर मंदार पुष्पांची
दृष्टि केली. सुगंध वारा वाहू लागला. देवांनीं वाना वाद्यं वाजयिली श्री व्ही वगेरे देवांनीं मातेची घेऊन उपा-
सना केली. मातेला सोळा स्वप्न पडल्यावर जो गर्भात आला तो हा जिन आहे. अशा संकल्प करून प्रतिमेवर
पुष्पांजलिक्षेण करावें.

१ ‘ज्ञात्विति’ हा श्लोक लक्षण जन्माभिषेक कल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेण
करावें स्वर्गवासी ज्योतिर्वामी इत्यादि देवांच्या विमानांमध्ये घंटानाद, सिंहनाद वगेरे झाल्यावर देव पितृगृही
आले. इंद्राणीनें जिनवालकास इद्राजवळ दिले. त्यानें जिनाला ऐरावत हत्तीवर आपल्या मांडीवर घेऊन मेरुप-

संयोज्येद्रः सिषेवे सुरजनत्रिनियोगोपभोग्यः स एषः ॥
जन्माभिषेककल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

अथ निष्क्रमणकल्याणमालारोपणम् ॥

स्वभूर्गोचरयोग्यभोग्यसुलभ संत्यज्य राज्यं वक्षी ॥
यो लौकांतिकसंस्तुतः सुरकृतस्नानोत्सवालंक्रियः ॥
आरुढः शिविकां नरांचरचरामत्यैश्चगेढां वनं ॥ ६ ॥
गत्वादाय तपस्तदा स्म लभते तुर्यां धियं सोस्त्वयं ॥
निष्क्रमणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ केवलज्ञानकल्याणमालारोपणम् ॥ ६

वैतावर नेले, तेथें शीरसमृद्धाच्या पाण्याने त्याचा अभिषेक करून देवाना जिनाच्या सेवेसभ्य ठेविलें, जिनाला अलंकृत करून मातेजवळ आणून दिलें, तोच हा जिन आहे असा संकल्प प्रतिमेवर करावा.

दीक्षाकल्याणमालारोपण

६ 'स्वभूर्गोचरोति' हा श्लोक ह्याणून दीक्षाकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेपण करावे या श्लोकाचा साराजः— स्वर्गाय न भूतलवर्गील योग्य भोग्य पार्थाचा उपभोग घेऊन ज्यानें राज्यत्याग केला, ज्याची लौकांतिकांनीं स्तुति केली, देवांनीं ज्याचा अभिषेक करून वस्त्रालंकारांनीं भूषित केले, जो पालर्हीत असून वनांत गेला व ज्यानें दीक्षा घेऊन चतुर्थ ज्ञानाची प्राप्ति करून वेतली तोच हा जिनेश्वर आहे, असा प्रतिमेत संकल्प करावा.

तिष्ठन्गुणस्थानचतुष्टये संदृष्ट्यादिकेतोऽपि च धर्म्ययोगात् ॥
 अयत्नवीतामनुजत्रयायुर्यो मोहसप्तभ्रुकृतीर्निहन्ति ॥ ७ ॥
 ततः क्षायिकसदृष्टिः क्षपकश्रेणिमाश्रयन् ॥
 गुणस्थाने सप्तमेऽधः प्रवृत्तकरणं भजन् ॥ ८ ॥
 अष्टमेऽपूर्वकरणं अनिवृल्यादिकं पुनः ॥
 नवमे लभते स्थानेऽत्रैवाद्यभार्गके ॥ ९ ॥
 साधारणस्थावरसूक्ष्मतिर्यगायुर्द्वयोद्योतननारकाः ॥
 द्वायातपानादिमशुकलकेन निद्रात्रयं जातिचतुष्टयं च ॥ १० ॥
 अष्टौ कपायानथ तद्वह्नितीयं तृतीयके क्लैव्यमथो तुरीये ॥
 स्त्रीवेदमग्रे तु हसादिषट्कं प्रक्षिप्य पुंवेद उदीचि तद्वत् ॥ ११ ॥
 क्रोधं च मानं निवृत्तिं च लोभं षट्कं संज्वलनस्वरूपम् ॥

‘तिष्ठन्निति’ इत्यादि सहापासून अठरा श्लोक लघुन केनलज्ञातत्वात् च स्थापना करण्याकरितां प्रतिमे वर पुष्पांजलिक्षेपण करावें. या श्लोकाचा सारांशः — अविस्तसम्यग्दृष्ट्यादि चा, गुणस्थानपैकीं कोणत्याही सम्यग्दृष्ट्यात्वं व सम्यक्त्व यांचा नाश झाल्याने क्षायिक सम्यग्दर्शन प्राप्त होतें. तीर्थक्रमाच्या देवायु, नरकायु व तीर्थचायूंचा प्रयत्नावांचून नाश झालेला असतो. क्षायिकसम्यग्दृष्टि असे तीर्थकर क्षपणश्रेणीचा आश्रय करून सातव्या गुणस्थानात अधःकरणाची प्राप्ति करून घेतात. आठव्या गुणस्थानाचे अपूर्णकरण हे नांव आहे. यात

लोभं च तं बादराकिट्टिकप्ल्या स्थाने तु सूक्ष्मादिकसांपराये ॥ १२ ॥

लोभं ततः क्षीणकपायसंज्ञे पदे सनिद्रा प्रचलामुपान्ते ॥

अंते तु घातित्रितयं परेण शुक्लेन योर्हन्क्षपयेत्स एषः ॥ १३ ॥

द्रव्याणां निजमर्थपर्ययमय भावाण्येकं वा नयैः ।

ध्यायेन्नेव चिराद्वितर्कबलतो स्थित्या पृथक्त्वेन यः ॥

अर्थव्यंजनयोगसंक्रमवता चित्तेन मोह क्षिपे-

द्बालः कुंठकुठारकेन कुटमुच्छिन्दन्नियैपोऽस्तु सः ॥ १४ ॥

निर्जित्याजेयमोहं समधिगतयथाख्यातचारित्रगज्यः ॥

स्वात्मैकालविपूर्वश्रुतमयगतधीचारमह्वाननिष्ठः ॥

अपूर्व करणां नी म्राप्ती होते. नवव्या गुणस्थानाचं ओनेवृत्तिहरण हे नाव ओहे. या गुणस्थानाच्या पहिल्या विभागामध्ये साधारण, स्यावर, सूक्ष्म, तिर्यगायु, तिर्यगति, उद्योत, नरकायु, नरकगति, आताप, निद्रानिद्रा, प्रचलाप्रचला, स्त्यानगृद्धि, एकेन्द्रियजाति, द्वीन्द्रियजाति, त्रीन्द्रियजाति, चतुर्गिन्द्रियजाति, या सोळा कर्मांचा शुक्ल-स्थानाने नाश होतो. याच गुणस्थान च्या दुसऱ्या भागांत प्रत्या-गान व अप्रत्याख्यान क्रोध, मान, माया, लोभ या आठ-प्रकृति, तिसऱ्या भागात नपुसक पद, चौथ्या भागात सीवद याचा नाश होता व हास्य, रति, अरति, शोक, जुगुप्सा, भय हे सहा नोकपाय, पुं-द स्वरूपाचे वनऊन पुं-पेदाला भंज्यलन क्रोधरूप करणें, क्रोधांला मानरूप करणें मानाला माया रूपकरणें व मायेला लोभरूप करण अशी स्थिति या ९ व्या गुणस्थानाच्या शेवटच्या भागात होते- दहाव्या गुणस्थानात लोभ सज्वलन अगदी सूक्ष्म होतो ह्मणून या गुणस्थानाला सूक्ष्मलोभ किंवा सूक्ष्मसांपराय

शुद्धस्थात्मानुभूतिप्रभवबहुनगनंदमांद्रः स साक्षात् ॥
 ज्ञानावृत्त्यादिघातित्रितयचलहगेज्जास्तु निर्यथराजः ॥ १५ ॥
 प्रक्षीणे घातिजाते निग्वगिकमहानोषदृग्धीर्गमौहयाम् ॥
 जीवनमुक्ति प्रपन्नो नृसुरमुनिमहास्थानमिहासनस्थः ॥
 यश्चाष्टप्रातिहार्यो निरातशयचतुस्त्रिगदुद्वगनिशेषः ॥
 कुर्वाणो धर्मतीर्थं विहरति न भवान् योगवत्केवलीद्रः ॥ १६ ॥

हं नांव आहे. या गुणस्थानाच्या जेवढी या लोकांचे नेत्रे आहेत. पुढे गाराव्या गुणस्थानीं उपांत्य समर्थी निद्रा व प्रचला यांचा नाश होतो. व शेवटच्या समर्थी दुष्टा गुणस्थानां ज्ञानागणीय, दगेनागणीय, व वीर्या-तराय या तीन घातिकर्मांचा नाश जिनेश्वर करितात असा मंरूप मति ध्यतो कृपा द्रव्याचे पर्याय व आत्मपर्याय यांचा पृथक्त्वपितृ निचार या शुद्ध ध्यानाने आठ नव ग गुणस्थानात करिता येतो या विचाराच्या वेळी अर्थ—पदागे अवड व गग यामध्ये परचेपर नदल जेत अमनो या दळु दळु केलेल्या विचाराने बोथट कुन्हाडीनें लाकूड तोड्याम असा उग्रीर लागतो तसा दळु दळु मातून केलेले जाते. याप्रमाणे मोहनीय कर्मांचा नाश केल्यानं गथाज्यात चांगि प्रस हेत शुद्ध अश अन्नाभुमान्ना आनंदने हा जिन युक्त होतो. व ज्ञानारणादि तीन घाति कर्मांची अक्ते तेथे अथोत् या गगणा गुणस्थानात सर्वा नाहींशी होत. घातिकर्मांचा नाश झाला अमतां जिनभगम अंतज्ञान, दर्शन. वीर्य व सुख प्राप्त होत. या तेराव्या गुणस्थानात जिनेश्वरास जीवन्मुक्त क्षणतात. देग मनुज्य, मुनि यांच्या पधेत भगवान सिंहामनापर निराजमान होतात. यांना आठ प्रातिहार्य व चौतीस आतम्य प्राप्त होतात, व धर्मतीथांचा प्रसार करीत भगवान् विहार करितात.

तीर्थकारव्यक्तिविशेषसंविप्रवृत्तिमुख्यव्यवहारसिद्धये ॥

यच्छक्षणं ते मतमिदमुच्चैस्त्वद्वौरवात्सादरमर्च्यते तव ॥ १७ ॥

निःश्रेयसार्यैकनिदानभूत त्वत्पादसेवासु सदा नियुक्ते ॥

यदोशयर्क्षीषु कृतेन येन शक्रादयस्तद्वहु मानयंति ॥

केवलज्ञानकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलि क्षिपेत् ॥ १८ ॥

अथ निर्वाणकल्याणमालारोपणम् ॥

अंतर्मुहूर्तायुषि चावशिष्टे सूक्ष्मक्रियाद्यप्रतिपातियोगात् ॥

सूक्ष्मीकरोतु स्वशरीरयोगं यः केवली योगयुतः स एषः ॥ १९ ॥

संघातबंधनरसास्तनवश्च वर्णाः । पंचाय सुस्वरशुभस्थिरगंधवद्धै ॥

द्वेधाभ्रयानममरायुरिहाऽनुपूर्व्यं संस्थानसंहननकानि तु षट् षडेव ॥ २० ॥

१७. प्रत्येक तीर्थकाराचें पृथक् पृथक् ज्ञान व्हावें व त्यांचा वेगळेपणा ध्यानांत यावा म्हणून इंद्रांनीं लांछवें ठरविलीं आहेत. त्या लांछनांचीं आम्हाकडून आदरांत पूजा केली जातें.

१८ हे जिनेश्वरा, मोक्षप्राप्तीस असाधारण कारण असा तुझ्या चरणाची सेवा करण्यासाठीं यक्ष न यक्षी यांची इंद्र योजना करीत असतात व त्यांचा ते बहुमान करितात.

१९ 'अंतर्मुहूर्तेति' वगैरे श्लोक म्हणून निर्वाणकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलि देण करावी. जेव्हां अंतर्मुहूर्त वायुव्य उरतें त्यावेळीं भगवान् सूक्ष्मक्रियाप्रतिपाति ध्यानात्मा आश्रय करून काव्योग सूक्ष्म करितात. हें कृत्य सयोग केवलिगुणस्थानांत होतें.

२०-२२ 'संपातेति' या श्लोकाचा अभिप्राय-संघात, ५ बंधन, ५ रस, १ करीरें १ वर्क, ५ सुत्तर, शुभ, स्थिर,

स्पर्शाष्टकागुरुलघुचतुर्विंशतौपघातानादेयनिर्भितिविनिध्यशोन्यधाताः ॥

प्रत्येकनीचकुलयुग्ममपूर्णमंगोपांगत्रयान्यतरवेद्यकदुर्भगानि ॥ २१ ॥

एतद्द्विसप्ततिविधाः प्रकृतीरयोगकेव्युपांतसमये चरमेण शुक्ल—

ध्याननेन संक्षपयति क्षपकाधिपो यः साक्षात्स एव भगवानयमस्तु बिम्बः ॥ २२ ॥

मर्त्यायुः सुभगं मनुष्यगतिमानुष्यानुपूर्वायशः—

कीर्तीः पंचखजातिरन्यतरवेद्यं च त्रसं बादरम् ॥

पर्याप्तोच्चकुले च तीर्थकरतादेयं च तिस्रो दश ॥

क्षिप्तवैताः प्रकृतीस्तदन्तसमये यः सिद्ध्यतीहास्तु सः ॥ २३ ॥

चित्कायं निरपायमाप्य सहजानंदं च येनोद्भिन्नं ॥

विद्युद्दामवदस्तसंहतिवपुस्तल्लज्जयैव स्वयम् ॥

दोन गंध, २ विद्यायोगति, देवायु, देवगत्वानुप्रायोग, ६ संस्थान, ८ स्पर्श, अगुरुलघु, उच्छ्वास, उपधात, अनादेय, निर्माण, अयशस्कीर्ति, पद्मात, प्रत्येक, नीचकुल, अपर्याप्त, अगोपाग तीन, सातावेदनीय व असतावेदनीय यापैकीं एक, दुर्भग या बाह्यतर प्रकृतिचा अयोग केवली गुणस्थानाच्या उपात्य समयांत भगवान नाश करितात.

२३ 'मर्त्यायुगिति' मनुष्यायु, सुभग, मनुष्यगति, मनुष्यानुपूर्व, यशःकीर्ति. पंचेद्रियजाति, साता असा- तावेदनीयापैकी एक वेदनीय कर्म, त्रस, नादर, पर्याप्त, उच्छ्वाकूल, तीर्थकरत्व, या तेरा प्रकृतीचा अयोगकेवली गुणस्थानाच्या शेवटच्या समयात भगवान् नाश करितात.

२४ 'चित्कायमिति' अविनाशी ज्ञानरूपी शरीराचा लाभ करून घेऊन भगवंताने आपलें परमौदारिक शरीर

कृत्वा निःक्रिययोद्धचंदनसुखैर्योग्यैर्मौल्याग्निना ॥
 संस्कृत्यानुधगंति भस्म भवनामर्त्याः स जीर्णोद्भिः ॥ २४ ॥
 विजितसकलकर्मो निर्मलध्यानयोगात् ॥
 अधिगतजगदग्रः सोर्ध्वयानः स्वभावात् ॥
 गुणनिधिरस्य लब्ध्वा लोकचूडामणित्वं ॥
 सहजसुखसुतृप्तो भवति योऽयं रा नोऽव्यात ॥ २५ ॥
 निर्वाणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पृष्ठांजलिं क्षिपेत् ॥
 इति कल्याणपंचकस्थापनम् ॥
 अथ संस्कारमालारापणम् ॥
 सदृष्टाष्टिभाद्यपवर्गलक्ष्मीपर्यततत्तपदसंभवतांम् ॥

सोडून दिले. त्यावेळी विक्रियेने देव नेम गरीर निर्माण करून ते अग्नीद्रांघ्रा मृदुदाग्नीने जाळतात व त्यांचे भस्म आपल्या अगाला लावतात. असा तो जिनेश्वर विजयी होवो.

२५ 'विजितेति' ज्याने निर्मल ध्यानाने सर्व कर्मे त्रिकिरी, जो गुणमपन्न होऊन स्वाभाविक ऊर्ध्वगतीने लोकाग्री विगतमान झाला व मादजिक सुखाने जो तृप्त झाला तो हा जिन आमचे रक्षण करे. हे सर्व श्लोक क्षणानु क्षणनिर्वाणकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिपक्ष पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

याप्रमाणे पंचकल्याणिनांची स्थापना झाली.

आतां संस्कारमालांचें आरोपण.

१ 'सदृष्टिरिति' मध्यगदर्शनाच्या लाभप्राप्तन मोक्षलक्ष्मीच्या प्राप्तीपर्यंत जीं जीं पद मिळतात त्या त्या

संस्कारमाला निदधेष्टचत्वारिंशन्मितामत्र जिनेन्द्रविधे ॥ १ ॥

संस्कारमालारोपणप्रातिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् ॥

प्रवर्द्धमानामलवर्द्धनस्य निर्वाणधोवस्य नदा मर्माचः ॥

पवित्रचारित्रविधेः क्रमेण संस्कार एषोत्त चकाम्स्तु विधे ॥ २ ॥

ओं ह्रीं अयं मम्यग्दर्शनसंस्कार इहार्हति स्फुरतु स्वाहा ॥ १ ॥

एतदर्थरूपेणपगयणांतःकरणः पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् । एवमुत्तमं सर्वत्र सं-
स्कारारोपणमंत्रांतं पृथक् पृथक् पुष्पाञ्जलिं कुर्यात् ॥ ओं ह्रीं मम्यग्ज्ञानसंस्कार इहार्हति स्फुरतु
स्वाहा ॥ २ ॥ ओं ह्रीं मम्यक्चारित्रसंस्कार इहार्हति स्फुरतु स्वाहा ॥ ३ ॥

द्विपट्टप्रकारोत्प्रेतपोसरस्य चतुर्विधामधनगोचरत्वात् ॥

विशिष्टवर्षस्य चतुर्विधस्य संस्कार एषोऽयं ॥ ३ ॥

ओं ह्रीं अयं ब्राह्मण्यंततपःसंस्कार इहार्हति स्फुरतु स्वाहा ॥ ४ ॥

पदामर्घ्यं होणाद्या ४८ मंस्कारांची स्थापना रुग्ण्याची प्रतिष्ठा तरुण्यातर्गितां विनिर्वातर पुष्पाञ्जलि दातामी.
२-३ 'प्रयंति' हा श्लोक कणून निर्मल मम्यदग्गेन, निपाय ज्ञान व पवित्र आणि निदोष चारिय या
रत्नत्रयांचा विनिर्वातर मंस्कार 'ओं ह्रीं अयं मम्यग्दर्शनमंस्कार' यंगेरे तीन मंत्र कणून कराता.
४ 'द्विपडिति' हा श्लोक कणून चार प्रकारच्या आराधनांना तिपत्र असलेल्या अर्घ्यंतर तप व बाण तप
यांचा व चार प्रकारच्या विशिष्ट तीर्थांचा संस्कार विनिर्वातर करावा.

ओं च्हीं चतुरंगवार्थसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ५ ॥

गुप्तित्रयस्याथ संपंचभेदसहित्युपेतस्य विशद्विहेतोः ॥

मतेत्र मात्राष्टकसंज्ञितस्य संस्कारः ॥ ६ ॥

ओं च्हीं अयं अष्टमातृमंडलप्रवेशसंस्कारः इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥

भैक्ष्यकावान् शयनासनगव्युत्सर्गचेतोविनयेषु सम्यक् ॥

शुद्धे विशुद्धचष्टकसंचितायाः ॥ संस्कारः ॥

ओं च्हीं अयं शुद्धचष्टकावष्टमसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ७ ॥

परीषदाद्योजितनिर्जयस्य त्रियोगजासंयमवर्जनस्य ॥

कृतादिजा संयमसंहृतेश्च संस्कारः ॥

ओं च्हीं अयं अशेषपरीषहजयसंस्कार इहाहति स्फुरतु स्वाहा ॥ ८ ॥

ओं च्हीं अयं त्रियोगासंयमनिवृत्तिशीलतासंस्कार इहाहति ॥ ९ ॥

ओं च्हीं अयं त्रिकरणासंयमनिवृत्तिशीलतासंस्कार इहाहति ॥ १० ॥

५ 'गुप्तित्रयस्येति' हा श्लोक ह्यनून चारित्र्यविशुद्धीला कारण अस्या पांच समिति व तीन गुप्ति चांचा जिननिर्वावर संस्कार करावा. गुप्ति व समिति यांना अष्टमात्रका अर्धे नांव आहे.

७ 'भैक्षेति' हा श्लोक ह्यनून जिननिर्वावर भिक्षाशुद्धि, ईश्याशुद्धि, अंगशुद्धि, अंगशुद्धि, न्युत्सर्ग-शुद्धि, चेतःशुद्धि, विनयशुद्धि व वाक्यशुद्धि या आठ शुद्धींचा संस्कार कराना.

८-१० 'परीषहेति' हा श्लोक ह्यनून परीषहजयसंस्कार, त्रियोगापासून अर्थात मन वचन शरीर याणां मून असंयम दूर करणे हा संस्कार व कृत, कारित आणि अनुमोदनानां असंयमापासून दूर राहणे असे तीन भे-

प्राणोद्विधाः संयमशीलनस्य दशप्रकारस्य तु गीलनस्य ॥

पंचेद्वियाणां दृढनिश्चयस्य संस्कार० ।

ओं ह्रीं अयं दशमंयमत्रिशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं पंचेद्वियजयशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ १२ ॥

अनादिमंवृत्तदुर्गतसजाचतुष्टयस्यातिविनिग्रहस्य ॥

दशप्रभेदोत्तमधर्मवृत्त्या संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं चतुःसंजानिग्रहशीलतासंस्कार इदमर्हति ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं अयं दशधर्मधारणसंस्कार इदमर्हति स्फुरतु स्वाहा ॥ १४ ॥

अष्टादशाश्लिष्टमहन्ममानशीलावेर्लक्ष्यचतुःकमाजाम् ॥

अशीतिलक्षामितमद्गुणानां संस्कार एषोत्र चक्रास्तु विवे ॥

ओं ह्रीं अयं अष्टादशशालसहस्रसरकार इदमर्हति ॥ १५ ॥

स्कार विनिर्दिष्टाव तत्प्रवेत.

११-१२ 'प्राणोद्विधेति' हा श्लोकं दृष्ट्वा प्राणोद्विध्यामंयमाचा ७ पांच उद्विधांचा पराभन तरणे अने दोन संस्कार विनिर्दिष्टाव लागे.

१३-१४ 'जगदि' हा श्लोक दृष्ट्वा आहारसंज्ञा, भयसंज्ञा, परिग्रहसंज्ञा व मैथुनसंज्ञा याचा निग्रह करणे व दशधर्म धारण करणे हे दोन संस्कार लागे.

१५-१६ 'अष्टादशेति' हा श्लोक दृष्ट्वा अठरा हजार शील व ८४ लाख उत्तरगुण याचा संस्कार श्रीजिन-

ओं ह्रीं अयं चतुरशीतिलक्षगुणसंस्कार इहाहति ॥ १६ ॥

ध्यानस्य धर्म्यस्य मतोऽप्रमत्तवृत्तस्य नैकांततया युतस्य ॥

श्रुतोपयोगस्य दृढस्य बाढं संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं विशिष्टधर्म्यध्यानसंस्कार इहाहति० ॥ १७ ॥

ओं ह्रीं अयं एकांताप्रमत्तचारित्रसंस्कार इहाहति ॥ १८ ॥

ओं ह्रीं अयं अतिदृढश्रुतोपयोगसंस्कार इहाहति ॥ १९ ॥

अथास्वल्तत्स्परिणामजालममुल्लभच्छ्रेण्यधिरोगस्य ॥

शुद्धेस्तथानंतगुणात्मिकायाः संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं अस्खलितपरिणामश्रेणिसमधिगेहणसंस्कार इहाहति ॥ २० ॥

ओं ह्रीं अयं अनंतगुणशुद्धिसंस्कार ॥ २१ ॥

अथाप्रवृत्तादिकृतेः पृथक्त्ववितर्कवीचारमहासमाधेः ॥

अपूर्वसम्यक्करणस्य तस्य संस्कार० ॥

विवावर करावा.

१७-१९ 'ध्यानस्येति' हा श्लोक ह्यणुन निशिष्ट धर्म्यध्यानाचा, एकांताप्रमत्तचारित्राचा न अतिशय दृढ अथा हानोपयोगाचा असे तीन संस्कार जिनिर्वावर करावेत.

२०-२१ 'अथेति' हा श्लोक ह्यणुन न दृढगान्ता अशा परिणामांनी क्षुद्रश्रेणीवर आरोहण करणे हा संस्कार व अनंतगुणित परिणामशुद्धि होणे हा असे दोन संस्कार जिनिर्वावर करावे.

ओं ह्रीं अयं अथाप्रवृत्तकरणसंस्कार इहाहति ॥ २२ ॥
ओं ह्रीं अयं पृथक्त्ववितर्कवीचारध्यानसंस्कार इहाहति ॥ २३ ॥
ओं ह्रीं अपूर्वकरणसंस्कार इहाहति ॥ २४ ॥

ततोऽनिवृत्याधिष्ठेत्तस्यः कषायकाणामथ बादराणां ॥

निःसारिताकिट्टिकृतेश्च तस्याः संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं अनिवृत्तिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २५ ॥

ओं ह्रीं अयं बादरकषायकिट्टिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २६ ॥

ततः परं सूक्ष्मकषायकिट्टिकृतेश्च तेषामथ बादराणां ॥

तत्किट्टिनिलेपनसंविधेश्च संस्कारः ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायकिट्टिकरणसंस्कार इहाहति ॥ २७ ॥

ओं ह्रीं अयं बादरकषायकिट्टिकनिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ २८ ॥

२२-२४ 'अथाप्रवृत्तेति' हा श्लोकं ह्यणून अथाप्रवृत्तरूपं मंसंस्कार, पृथक्त्ववितर्क वीचार भ्यानसंस्कार अपूर्वकरणसंस्कार कर्मावे

२५-२६ 'तत इति' हा श्लोकं ह्यणून अनिवृत्तिकरण नात्रात्रा मंसंस्कार व मोक्ष्या कषायांचे सूक्ष्मत्वमुक्तरति जाणें हा संस्कार अमे दोन मंसंस्कार जिननिवावर करावेत.

२७-२८ 'ततः परमिति' हा श्लोकं ह्यणून सूक्ष्मकषायकिट्टिकरण हा व बादरकषाय किट्टिकनिर्लेपन असे दोन संस्कार श्री जिननिवावर करावेत.

ततः क्रमात्सूक्ष्मकषायकिट्टिनिर्लेपनं सूक्ष्मकषायवृत्तम् ॥

इत्येतयोः क्षीणकषायतायाः संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायकिट्टिकानिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ २९ ॥

ओं ह्रीं अयं सूक्ष्मकषायचारत्रसंस्कार इहाहति ॥ ३० ॥

ओं ह्रीं अयं क्षीणकषायसंस्कार इहाहति ॥ ३१ ॥

क्रमाद्यथाख्यातचरित्रमैक्यश्रुताद्यवीचारकशुक्लयोगः ॥

निःशेषवातिक्षय इत्यमीषां संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं यथाख्यातचारित्रसंस्कार इहाहति ॥ ३२ ॥

ओं ह्रीं अयं एकत्ववितर्कवीचारध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ३३ ॥

ओं ह्रीं अयं घातिकर्मनिर्मूलनसंस्कार इहाहति ॥ ३४ ॥

श्रीकेवलज्ञानदृग्भवस्य तीर्थप्रवृत्त्याख्यविधेः समाधेः ॥

सूक्ष्माक्रियाद्यप्रतिपातिनश्च संस्कार एषोत्र चकास्तु विन्ने ॥

२९-३१ 'ततः क्रमादिति' हा श्लोकं लघून् सूक्ष्मकषायानिर्लेपनं, सूक्ष्मकषायचारित्र व क्षीणकषायचारित्र हे संस्कार जिनविंशति करवेत.

३२-३४ 'क्रमादिति' हा श्लोकं लघून् यथाख्यात चारित्र, एकत्ववितर्क, घातिकर्मविनाश हे तीन संस्कार श्रीजिनविंशति ठिकाणी करावेत.

ओं ह्रीं अयं केवलज्ञानदर्शनोद्भवसंस्कार इहाहति ॥ ३५ ॥
 ओं ह्रीं अयं धर्मतीर्थप्रवर्तनसंस्कार इहाहति ॥ ३६ ॥
 ओं ह्रीं अयं सूक्ष्माक्रियाप्रतिपातिध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ३७ ॥
 शैलेश्वरनुख्यातकृतेः प्रकर्षकृतसंस्कारस्यापि च योगकिट्टेः ॥

कृतेश्च निर्लेपनसद्विधेश्च संस्कार० ॥

ओं ह्रीं अयं शैलेऽङ्गीकरणसंस्कार इहाहति ॥ ३८ ॥
 ओं ह्रीं अयं परमसंस्वरसंस्कार इहाहति ॥ ३९ ॥
 ओं ह्रीं अयं योगकिट्टिकाकरणसंस्कार इहाहति ॥ ४० ॥
 ओं ह्रीं अयं योगकिट्टिकानिर्लेपनसंस्कार इहाहति ॥ ४१ ॥
 ततः समुच्छिन्नमुखक्रियानिवृत्याख्ययोगस्य सुनिर्जरायाः ॥

निःशेषकर्मप्रकरक्षयस्य संस्कार ॥

ओं ह्रीं अयं समुच्छिन्नाक्रियानिवृत्तिध्यानसंस्कार इहाहति ॥ ४२ ॥

३५-३७ 'श्रीकेवलेति' हा श्लोक ऋणून केवलज्ञानदर्शनोत्पात्ति, धर्मतीर्थप्रवृत्ति, व सुक्ष्माक्रियाप्रतिपातिभ्यान असे तीन संस्कार जिनविवावा करावेत.
 ३८-४१ 'शैलेश्वरेति' हा श्लोक ऋणून सर्व शैलांची प्राप्ति, उत्कृष्टसंस्वराची प्राप्ति, योगकिट्टिकाकरण व योगकिट्टिकानिर्लेपन या चार संस्कारांची श्रीजिनविवावर स्थापना करावी
 ४२-४४ 'ततः इति' हा श्लोक ऋणून समुच्छिन्नाक्रिया ध्यानाचा, परमनिर्जरेचा, व संपूर्णकर्मविना-

ओ ळी अयं परमनिर्जरासंस्कार इहाहति ॥ ४३ ॥

ओं ळीं अयं सकलकर्तृनिर्मूलनसंस्कार इहाहति ॥ ४४ ॥

अनंतदुर्वारदुरंतदुःखसंसारयायपरक्षयस्य

अनंतसिद्धत्वसुपर्ययासेः संस्कार ॥

ओं ळीं अयं अनादिसंसारपर्यायविनाशसंस्कार इहाहति ॥ ४५ ॥

ओं ळीं अयं अनंतसिद्धपर्यायोपलब्धिसंस्कार इहाहति ॥ ४६ ॥

अदेहसम्यक्सहजाद्वितीयज्ञानोपयोगैश्वर्योपलब्धेः ॥

तद्वत्सुदृष्टैश्वर्यस्य साक्षात् ॥ संस्कार ॥

ओं ळीं अयं अशररसहजज्ञानोपयोगैश्वर्यसंस्कार इहाहति ॥ ४७ ॥

ओं ळीं अयं अशरीरसहजदर्शनोपयोगैश्वर्यसंस्कार इहाहति ॥ ४८ ॥

सुदृष्टिभावादपवर्गलक्ष्मीपर्यततत्त्वसंभवतीम् ॥

गाचा असे तीन संस्कार जिनिर्विनावर कराते

४५—४६ 'अनंतेति' हा श्लोक हाणून अनादिकालच्या संसारपर्यायाचा नाश झाला अशा अभिप्रायाचा व

अनंत सिद्धपर्याय प्राप्त झाला याचा अशा दोन वस्कारांचे प्रतिमेवर आरोपण करावे.

४७—४८ 'अदेहेति' हा श्लोक हाणून शरीररहित अग्रे ज्ञान व दर्शन या उपयोगाची प्राप्ति झाली याचे

सूचक असे दोन संस्कार जिनिर्विनावर करावेत.

'सुदृष्टिमालेति' हा श्लोक हाणून हा अष्टेचालीस संस्कारमालाची मलाही प्राप्ति व्हावी अशी जिनेधराला

संस्कारमालां त्वमितोऽष्टचत्वारिंशन्मितां देव विदेहि नरताम् ॥
 इष्टप्रार्थनाय प्रतिमात्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 इत्यष्टचत्वारिंशत्संस्कारमालारोपणविधानम् ॥

—:—

अथ मंत्रन्यासविधानम् ॥

सालोकलोकत्रितयैकनित्यज्योतिः परब्रह्ममहोदयस्य ॥
 साक्षादभिव्यंजनमेव शब्दब्रह्मेति मंत्रानिह तान्यसामि ॥
 मंत्रन्यासप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलि क्षिपेत् ॥
 अआ इति ऋ ऋँ द्रौ भाले विंशे न्यसाम्यह ॥
 ध्यात्वा शशांकविशदावो मायार्ह रमादिकौ ॥
 ओं ऋँ अर्ह श्राल्लालटे ॥ २ ॥ दक्षिणतः प्रभृति करेण न्यसेत् ॥

प्रार्थना करावी व पुष्पांजलि क्षेपण करावें.

मंत्रन्यास विधि ॥

‘सालोकेति’ अलोकसाहित त्रैलोक्याय प्रगट करणाच्या नित्यज्ञानरूपी ज्योतिला धारण करणाऱ्या परमात्म्याचें वैभव स्पष्ट प्रगट करणाऱें शब्दब्रह्म आहे. यास्तव त्या शब्दब्रह्माच्या मंत्राचा जिनप्रतिमेच्या अवयवावर मी न्यास करितो. अआ हे दोन वर्ण ओं ऋँ अर्ह या मंत्रासहित श्री जिनेश्वराच्या कपाळावर लिहितां. हे मंत्र हातानें उजवीकडे लिहीत जावें.

इई च दक्षिणे वामे नेत्रे विंबे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं हं श्रीं इई दक्षिणेतरनेत्रयोः ॥ ३ ॥ एवं सर्वत्र ॥
 उऊ च दक्षिणे वामे कर्णे विंबे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं० उउ कर्णयोः ॥ ४ ॥
 ऋ ऋ च दक्षिणे वामे विंबे घ्राणे न्यासाम्यहं ॥
 ध्यात्वा शशांकविशदा वो मायाहं रमादिकौ
 ओं ह्रीं हं श्रीं ऋ ऋ च नासापुटयोः ॥ ५ ॥
 लृ लृ च दक्षिणे वामे गंडदेशे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं लृलृ गंडयोः ॥ ६ ॥
 ए ऐ इति द्वावूर्ध्वोश्चो दंतपंक्योर्न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं ए ऐ ऊर्ध्वोश्चोदंतपंक्योः ॥ ७ ॥

३ 'इई चेति' हा श्लोक ह्यपून प्रतिमेच्या उजव्या व डाव्या नेत्रामध्ये ओं ह्रीं हं श्रीं इई असा मंत्र लिहावा याच प्रमाणे प्रतिमेच्या अवयवावर ओं ह्रीं हं श्रीं ह्रीं अक्षरे प्रथम लिहून मग त्यांच्या पुढेचे मंत्र लिहिण्याचा क्रम करावा.

४ 'उऊ चेति' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या कानांन ओं ह्रीं उऊ हा मंत्र लिहावा.

५ 'ऋऋ चे' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या नाकपुढ्यावर ओं ह्रीं हं श्रीं ऋऋ हा मंत्र लिहावा.

६ 'लृलृ च' हा श्लोक ह्यपून उजव्या व डाव्या गालावर ओं ह्रीं लृलृ हा मंत्र लिहावा.

७ 'एऐइति' हा श्लोक ह्यपून सालच्या व वरच्या दंतपंक्तीवर ओं ह्रीं ए ऐ हा मंत्र लि.

ओ औ च दक्षिणे वामे स्कंधे विंबे न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं औ औ स्कंधयोः ॥ ८ ॥
 अं अश्च मस्तके विंबे जिह्वाग्रे विन्यसाम्यहम् ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं अं मस्तके अः जिह्वाग्रे ॥ ९ ॥
 कचवर्गौ दक्षिणेथ वामे बाहौ न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं कखगघङ् चछजझञ वाममुजे ॥ १० ॥
 टतवर्गौ दक्षिणेऽथ वामे कुक्षौ न्यसाम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं टठडढण तथदधन क्रमेण दक्षिणवामकुक्षयोः ॥ ११ ॥
 पफौ च दक्षिणे वामेप्यूरौ विंबे न्यसाम्यहं ।
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं प दक्षिणोरौ फ वामोरौ ॥ १२ ॥

८ ' ओ औ इति ' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या साद्यावर ओ ह्रीं ओ औ हा मंत्र लि०
 ९ ' अं अश्चेति ' हा श्लोक ळणून प्रतिमेच्या मस्तकावर व जीर्भीच्या अग्रभागी ओ ह्रीं अं अः हा मंत्र लि०
 १० ' कचवर्गाविति ' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या मुजावर क्रमानें ओ ह्रीं कखगघङ, ओ ह्रीं च-
 छजझञ असे मंत्र लिहावेत.
 ११ ' टतवर्गौ इति ' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या पोटाच्या भागावर ओ ह्रीं टठडढण, ओ ह्रीं
 तथदधन हे मंत्र लिहावेत.
 १२ ' प फाविति ' हा श्लोक ळणून उजव्या व डाव्या मांडीवर क्रमानें ओं ह्रीं प व ओ ह्रीं फ ही अ-
 थरं लिहावीत.

बभौ च गुह्ये नाभौ च बिंबस्यास्य न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं ब गुह्ये म नाभिमंदले ॥ १३ ॥
 मकारौ दक्षिणे वामे स्फिकप्रदेशे न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं मस्फिकोः ॥ १४ ॥
 यरौ कुक्षे क्रमादूर्ध्वरोमांचे च न्यस्याम्यहम् ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं य शरीरस्थाने र ऊर्ध्वरोमांचे ॥ १५ ॥
 लवौ पृष्ठे च कक्षादिसंधिदेशे न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा ॥ ओं ह्रीं ल पृष्ठे व श्रीवाकक्षादंसंधिषु ॥ १६ ॥
 शकारो दक्षिणे वामे जानुनीह न्यस्याम्यहं ॥
 ध्यात्वा० ॥ ओं ह्रीं श जानुयुग्मे ॥ १७ ॥

१३ 'बभौ चेति' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं व' हा मंत्र गुह्य भागौ व 'म' हा मंत्र नाभिमंदलांत लिहावा.
 १४ 'मकाराविति' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं म' हा मंत्र दोन्ही कुंगणावर लिहावा.
 १५ 'यरौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं य' व 'ओं ह्रीं र' हे मंत्र क्रमाने पोटा व मस्तक वगैरे ठिका-
 णच्या केशामध्ये लिहावे.

१६ 'लवौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं ल' व 'ओं ह्रीं व' हे मंत्र क्रमाने पोटा व गळा, कारव नगरेच्या
 संधिभागामध्ये लिहावेत.

१७ 'शकारौ' हा श्लोक ह्यनून 'ओं ह्रीं श' हा मंत्र दोन्ही गुडध्यावर लिहावा.

एवं चत्वारः प्रतीन्द्राः वेद्याश्चतुर्दिक्षु होमविधिं पूर्ववत्सर्वं विदधुः ॥

अथ प्रतिष्ठाहोमकाल एव गंधयंत्राराधनमेकः प्रतीद्रः कुर्यात् ॥ तद्यथा —

मध्ये तत्तदनाहृतं परिवृतं झं ठं स्वौः कर्लीयुतम् ॥

इवीं ध्वीं हं स सुबीजकैर्वहिरता-वामडलेनावृतम् ॥

श्रीखंडादिविलिप्तहोममयसत्पात्रे लिखित्वादरा - ।

दृत्ताढ्यैः करवीररक्तकुसुमैराधये मंवनः ॥ पुष्पांजलिः ॥ ७ ॥

ओं श्रीं च्हीं हं श्रीं नमः । इत्यनेन मंत्रेण प्रतिष्ठाहोमकाल एव अष्टोत्तरशतवारं संजप्य निक्षिप्य तद्यंत्रगंधं सर्वगंधसंमिश्रं स्वर्णपात्राग्रे निक्षिप्य तदधद्रव्यैर्ध्वयमाणमंत्रेण श्रीनयनोन्मीलनं

५ 'ओं नमोहते भगवते' हा पश्चिम कुंडात समिधा टाकण्याचा होममंत्र आहे.

६ 'ओ नमोहते भगवते वृषमेति' हा उत्तरकुंडांत राक्षिधा टाकण्याचा मंत्र आहे

या प्रमाणे वेदीच्या चारी दिशेला प्रतीन्द्रांनी पूर्वाग्रभाणे सर्वा होमविधि करावा. तदनंतर प्रतिष्ठाहोमहालीच

एका प्रतीद्राने गंधयंत्राराधन करावे. ते याप्रमाणेः—

७ 'मध्ये इति' केशर ववैरेन लेपलेल्या सुवर्णपात्रामध्ये आदराने हें गंधयंत्र लिहावें व कर्णेरीच्या तांबड्या पुष्पांनी मंत्र झपून त्याची आराधना करावी. हे गंधयंत्र त्या त्या तीर्थंकाच्या अनाहतांत युक्त आसावे अनाहताच्या मध्यभागी 'झं ठं' हीं अक्षरं लिहावी, समोवती स्वर लिहावेत. व 'ह्री' अक्षर लिहावे 'स्वी ध्वी' हं सः' ही बीजाक्षरं या स्वराचे वाहेर लिहावीत व या सर्वांना जलमडलाने वेढा घालावा.

'ओं च्हीं हं नमः' या मंत्राने प्रतिष्ठाहोमकाली १०८ वेळां जप करावा. व गंधयंत्रातील सुगंध केशर वगैरे पदार्थांनी पुढील मंत्र झपून चाल व अचल या प्रतिमाना नयनोन्मीलनविधि व सर्वांगलेपनविधि एकदम

सर्वांगविलेपनं च चलाचलप्रतिमयोर्युगपदेव कुर्यात् ॥ इति गंधयंत्रमंत्राराधनाविधिः ॥

शुभप्रसूनैर्मणिभिर्विशुद्धैस्तथा समत्रैरथवांगुलीभिः ॥

आराधयाम्यष्टशतं सुरेन्द्रैराध्यपादं भगवज्जिनेन्द्रम् ॥

ओं श्रीं ह्रीं श्रीं सम सन्निहितो भगवत् षष्ट् नमः इत्यनेन मंत्रेण सितरक्तसुगंधपुष्पैरामुहूर्तं तत्पुष्पजपं स्वयम्भिद्रः कुर्यात् ॥

अथ प्रतिष्ठातिलकविधानम् ॥

वितानमाल्यांवरपूर्णकुंभरंगावलीचारुचतुष्कमध्ये ॥

संस्थापयाम्यत्र शिला विशाला जिनप्रतिष्ठातिलकार्धपिष्ट्यै ॥

ओं ह्रीं ह्रीं क्षं ठठ शिलास्थापन करोमि स्वाहा ॥ १ ॥

कोणोज्ज्वलदीपचतुष्कदीप्रां चतुष्कमध्यस्थशिलां विशालाम् ॥

करावे. याप्रमाणे गंधयंत्राराधन विधि आह

‘शुभप्रसूनैर्गिति’ हा श्लोक हाणून व ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं सम सन्निहितो भगवत् षष्ट् नमः या मंत्राने पांडच्या व ताज्या पुष्पांनी घुहूर्तपर्यंत इंद्राने १०८ वेळा जप करावा. अशा रीतीने भगवंताची आराधना करावी.

प्रतिष्ठातिलकविधि.

१ ‘वितानेति’ हा श्लोक व मंत्र हाणून जिनेश्वराला प्रतिष्ठातिलक स्पर्णासाठी शिलास्थापन करावे. तिलक करण्याची द्रव्ये वाटण्यासाठी या गिलेचे स्थापन करावे लागते

२ ‘कोणेति’ हा श्लोक हाणून शिला धुवावी अक्षर्वांनी चोफ रचून तिच्या चांगे कोणार चार दीप ठेवा

जांबूनदोचैः कलशप्रपूजैः प्रक्षालयाम्युत्तमतीर्थवाभिः ॥

शिलाप्रक्षालनम् ॥ २ ॥

स्वच्छैस्तीर्थं रेनां शिलामर्चये ॥ शिलार्चनम् ॥

प्रीतिं प्रियंगूरजनीत्यैत्र्यकर्कोन्मजात्यादिफलं सुगंधि ॥

सद्यः फलौघं दधि मंगलार्थं सिद्धार्थसाथोभिमतार्थसिद्धिम् ॥ ३ ॥

जात्यादिपुष्प मनसः प्रसादं वृद्धिः समृद्धि स्वममृद्वृद्धिः ॥

ददाति सीतीभवनं तुषागे दूर्वा चिरायुः सुयशोऽक्षतौघः ॥ ४ ॥

श्रीखंडकालागरुजातिपत्रसद्वैधिपर्णोत्तमपद्मकादिः ॥

सौरभ्यमर्थः सुरभिः सुखाय भूयासुरेते तिलकोचितार्थोः ॥

इदमुक्त्वा शिलास्थापिततिलकार्थपुंजे पुष्पाक्षत क्षिपेत् ॥ ५ ॥

स्वभर्तृवत्त्वांचलबन्धितां कौसुमवत्त्वान्वितग्रष्टृपत्न्या ॥

चेत. व कलशातील तीर्थजलानें शिला स्वच्छ धुवावी 'स्वच्छैस्तीर्थैरिति' हा श्लोक लघून गिलेची पूजा करावी.
३-५ 'सद्यः फलौघेति' व 'श्रीखंडेति' हे दोन श्लोक लघून तिलक करणान्या स्त्रनर पुण्याक्षता क्षेपण करान्यात. वाघाटे हे आगद देतात हळद, वेलदोडे, ककोळ, जायफल हे फलदायक आहेत. दही मगलाकरिता मानले आहे. पांडव्या मोहण्या इच्छितकार्यामिद्धि करितात. जाईची वागे फुले मनाला प्रमत्त करितात. कापूर शातता उत्पन्न करितो. दूर्वा दीर्घायुय करितात आणि अक्षता कीर्ति वाढवितात. चंदन, कृष्णागुरु, जायपत्री, गठाना, पद्मपाष्ठ वागे पदार्थांचा तिलक करितात.

४ 'स्वभर्तृ इति' हा श्लोक लघून इंद्रान्या वत्त्वाची गाठ इंद्राणिच्या नत्वाशी वांधावी. व तिलकाची द्रव्ये

शोणागाराभरणास्त्रैतान् सपेयसस्ति लङ्घनितार्थान् ॥

तिलकार्थपेषणनियुक्तयष्टमिथुने कुङ्कुमरंजिताक्षतं क्षिपेत् ॥ ६ ॥

स्वाहातकोमादिकमंगलादिमन्त्रेण जप्त्वा तिलकार्थकल्कम् ॥

सौवर्णपात्रे विनिधाय तेन लग्नोदयेऽस्मिन्तिलकं विधास्ये ॥ ७ ॥

ओं चत्वारि मंगलं स्वाहेति मंत्रेणैकविंशतिवारान् तिलकार्थकल्कम्-

भिमन्त्रयेत् ॥ तिलकद्रव्यसज्जीकरणम् ॥

स्त्रीभ्यः पुरा कंकणबंधनाभ्यो नियोजिताभ्यः कुलकामिनीभ्यः ॥

धानागुडाढ्यलवणानि पृथग्दधेऽहं जिनप्रतिष्ठातिलकोत्सवेऽस्मिन् ॥

गुडादिव्यायनकदानम् ॥ ८ ॥

आहूता भवनामरैरनुगता य सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्समांतरमहापीठाग्रसिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सततं ध्यायति योगीश्वराः ॥

तथा उभयतारुह्य वाट्टन धात्रीत. उभयतारं पुरुषाक्षता दात्ताव्यात.

७ 'स्वाहाहेति' हा श्लोकं क्षण्यून 'ॐ चत्वारि मंगलं स्वाहेति' हा मन्त्र एतदीस वळा क्षणावा व ते

तिलरुग्ंध आमंत्रित करणे

८ 'धानागुदेति' हा श्लोक क्षण्यून ज्यांच्या हातात कंकण वाचलें आहे अशा सियांना लावा, गुळ च मीठ हे पदार्थ द्यावेत.

तं देवं जिनमर्चितं कृतधियामावाहनाद्यैर्मजे ॥

अत्र स्थापनानिक्षेपनयमाश्रित्याव्हानादिमंत्राः कथ्यन्ते ॥

ओं ह्रीं हूं ह्रौं हः असि आ उसा एहि २ संवौषट् आव्हानम् ॥

ओं ह्रीं हूं ह्रौं हः सम्रात्र सन्निहितो भव २ वषट् सन्निधापनम् ॥ ९ ॥

इत्थं पूर्वविधिं विधाय विधिनाव्हानादिकं स्थापना—

न्यासात्कुम्भनियोगतः प्रतिकृतौ कृत्वा जिनेन्द्रं स्मरन् ॥

लग्नादौ सति रेचकेण विधिवद्भाभौ प्रियंग्वादिना ॥

तन्मंत्रं निदग्रामि वाद्यनिनदे दिक्षु प्रसर्पत्यलम् ॥

तिलकविधिप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पाजलिं क्षिपेत् ॥ १० ॥

तेजस्त्रिमूर्तीश्वरदेशकानुजनिप्रियास्नातकबीजपूर्वम् ॥

सास्यादिको सार्हत्तनामनाममंत्रेण त्रिवे तिलकं न्यसगमि ॥

मंत्रोच्चारः—ओं ह्रीं श्रीं हूं अ सि आ उ सार्हता वृषभनाथस्य नाभौ तिलकं न्यसामि

९ 'आहूतेति' हा श्लोक ह्यणून स्थापना निक्षेपाच्या आश्रयाने आव्हानादि मंत्र कणापेत्.

१० 'इत्यमिति' हा श्लोक ह्यणून आव्हानादि पूर्वोक्त विधि करावा व जिनेश्वराची प्रतिमेमध्ये स्थापना करावी व वाये वाजत असतांना उत्तम मुहूर्तावर प्रतिमेच्या वेंवीमध्ये मी पुढील मंत्र लिहितो अशी प्रतिज्ञा करावी.

११ 'तेज इति' हा श्लोक ह्यणून व 'ॐ व्हो श्रीं हूं वगैरे मंत्र ह्यणून वृषभनाथ जिनेश्वराच्या नाभिमध्ये

जगदेकरंजनार्थं वषट् अनेन तिलकन्यासं विदध्यात् ॥ ११ ॥ इति तिलकविधानम् ॥

अथाधिवासनविधानम् ।

जिनमतामेव सूक्ष्मं यत्सुखस्पर्शदक्षं ॥

क्षपितविविधबाधं साध्वलंकारमुख्यम् ॥

शुचित्तरमपदोषं सद्गुणं तद्घोऽहं ॥

जिनपतिवदनाग्रे विस्तृतं कांडवल्लं ॥

ओं श्रीं ह्रीं है श्रीं णमो अरहंताणं झौं नमः स्वाहा ॥ मुखवल्लमंत्रः । मुखवल्लमेवं कुर्यात् ।
त्रेदिकायामंतर्गहे च ॥

यवभालारोपणमंत्रः ।

मदनफललसन्त्या मालयैषां यवानां ॥

सुखफलगुणमालामार्हितौ सूचयन्त्या ॥

सर्व जगाचे रंजन करण्याकरिता तिलक करितो असें ह्मणून तिलकन्यास करितो. याप्रमाणे तिलकविधान संपलें.

अधिवासनविधि.

‘ जिनमतामिवेति ’ हा श्लोक ह्मणून जिनमूर्तीच्या वदनापुढे विस्तृत असें वस्त्र धरावें. हे वस्त्र जिनमताप्रमाणें सूक्ष्म आहे व जिनमताप्रमाणे सुख देण्यामध्ये दक्ष आहे. हें जिनमताप्रमाणें नाना प्रकारच्या शीतोष्णादि पीडा दूर करणारें आहे व हे उत्तम अलंकाराप्रमाणें आहे. हें जिनमताप्रमाणें निर्मल, निर्दोष, उत्तम गुणांनी युक्त व उत्तम दोषांनी युक्त असें आहे, असें हे वस्त्र जिनचिन्हाच्या वदनापुढे भी धारण करितो.

विगलदखिलदोषं प्रार्चयामो जिनैंद्रं ॥

जनयतु जनतानां क्षेमवृद्धिं सुभिक्षम् ॥

यवमालारोपणम् ॥ २ ॥

जिनेश्वरश्रीचरणांबुजाग्रे ससोदधान्यानि समुच्चितानि ॥

अनंतशर्मेष्वपि संभवन्ती अर्हन्तु दिव्यध्वनिसप्तभंगीम् ॥

मुखवस्त्रप्रदानपूर्वकं यममालामारोप्य जिनपदाग्रतः सप्तधान्यान्युपाहरतु ॥ ३ ॥

उन्मादनं मोहनतापने च यः शोषणं मारणमुच्छिनोत् ॥

स्मारानिपूनस्य सुयोगकल्पान् क्षिपिभिर्कांडान्मुखवस्त्रपार्श्वे ॥

ओं ह्रीं कांडस्थापनम् ॥ ४ ॥ अथाष्टकम् ॥

यवमालारोपण विधि कर्तव्यानां प्रथम 'मदनेति' ता श्लो ह कणावा. व प्रतिमेच्या कंठाभ्यं यव-
माला (जगाची माला) घालावी. या मळेंत एत गेलकळ अमावें. सुसरूपी फलाची व विपुल गुणांची प्राप्ति
भगवंताला झाली याचें हे सूक्त आहे. हा विधि करून नंतर जिनेश्वराच्या चरणालवळ—

३ 'जिनेति' हा श्लोक वचून सप्त धान्य ठेगीत. ही ठेवण्याचा उद्देश वस्तुमध्यं अनंत
धर्म आहेत व त्या प्रत्येक धर्मांमध्ये स्यादस्ति, स्याच्चास्ति अगरे सात प्रकार सभवतात व जिनेश्वराच्या दिव्य-
ध्वनीमध्येही हे प्रकार संभवतात हे दाखविणें हा होय

४ 'उन्मादनेति' उन्मादन, मोहन, तापन, शोषण, व मारण अमे मदनाचे पांच बाण आहेत. या पाच
बाणांचा नाश भगवतांनी केला आहे वचून पांच बाणांची मुखवस्त्राच्या जवळ स्थापना करावी.

सुगंधिनीतलैः स्वच्छैः माधुभिर्विमलैर्जलैः ॥

अनंतज्ञानदृग्वीर्यसुखरूपं जिनं यजे ॥ १ ॥

ओं ह्रीं नमः परमोष्ठिभ्यः स्वाहा ॥ जलम् ॥

कंकोलकैलागरुसन्ध्रियंगूलवंगकर्पूरकरंजितेन ॥

श्रीखंडपकेन निरस्तपकं जिनक्रमाब्जं परिलेपयामि ॥

ओं नमोर्हते सर्वशरीरावस्थिताय पृथु २ गंधं गृहाण २ स्वाहा ॥ २ ॥ गंधं ॥

जिनेन्द्रपादौ नखचन्द्रबिंबे सेवार्थमभ्यागततारकाणां ॥

पुंजायमानैर्विशदाक्षतानां पुंजैर्जिनांधिं परिपूजयामि ॥ ३ ॥

ओं नमोर्हते सर्वशरीरावस्थिताय पृथु २ अक्षतान् गृहाण २ ॥ अक्षतान् ॥

यत्सौरभास्थास्तिमितालिमाला नीलोत्पलानाभिव भाति माला ॥

सा पंचकल्याणविमर्शपंचसरात्ममालास्तु जिनेश्वरांघ्रौ ॥ ४ ॥

१ 'सुगंधी' हा श्लोक समंत्र ळणून अनंत ज्ञान, दर्शन, शक्ति व सुख यांना धारण करणाऱ्या जिनाला मी जलाने पूजितो.

२ 'कंकोलैति' हा श्लोक ळणून व त्याचा मंत्र ळणून गंधाने जिनचरणाची पूजा करावी.

३ 'जिनेन्द्रैति' हा श्लोक ळणून व मंत्र ळणून अक्षता जिनचरणीं अर्पण कराव्यात.

४ 'यदिति' हा श्लोक ळणून व त्याचा मंत्र ळणून पंचकल्याणाचे सूचन करण्याकरितां मंदार, मोगरी, कमल वगैरे फुले जिनेश्वरचरणीं अर्पण करावीत.

ओं नमोर्हते ययं सर्वतो भेदिनीपुष्पवरपुष्पाणि गृहाण २ स्वाहा ॥ पुष्पं ॥ इति पंचसरमालारोपणम् ॥

क्षैर्यं बहुशः राज्यकलितं पक्वान्नमुच्चावचं ॥

भक्ष्यानिदुवलक्षतानपि खराब्जानोपदंशं पयः ॥

पूर्वं पेयमपूर्वपाकसुरस सद्गंधशाल्योदनं ॥

साम्नाय्य निज्जनित्यसारमुखसंतृप्ताय तेऽहन्ददे ॥ ५ ॥

ओं नमोर्हते सह भूतायानतमुखसंतृप्तायाग्रे चरुं विस्तारयामि स्वाहा ॥ चरुं ॥

स्वान्यप्रकाशनगुणाल्यतरोऽस्मदीयो ॥

जैनखिकालविपयोयमितीव हर्षात् ॥

ये कंपयंति बहुशः स्वशिरांसिर्दीपा ॥

सैर्दीपिताखिलजगज्जिनमर्चयामि ॥ ६ ॥

ओं नमोर्हते सर्वतः प्रज्ज्वल २ अभिततेजसे नमः दीपं गृहाण २ स्वाहा ॥ दीपं ॥

५ 'क्षैर्यमिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सारार व तूप मिश्रित अशी दूधखीर व इतर पुड्या भात वगैरे पदार्थ नित्य व उत्कृष्ट सुखानें तुम झालेल्या जिनाला अर्पण करितो.

६ 'स्वान्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून दीपानें अरहंताची पूजा करावी. माझ्या ठिकाणी स्वपर प्रकाशक गुण थोडा आहे व श्रीजिनेशाच्या ठिकाणी त्रैलोक्याला प्रकाशित करणारा गुण आहे झणून हर्षानें जे आपलें मस्तक कांपवितत अशा दिव्योर्नी मी जिनाची पूजा करितो.

गंधार्थयोगबहुसौरमधूपधूमलेखाशंतातिसुरभीकृतसर्वकाण्डानं ॥

अष्टौ त्रिविष्टपपतेः परितोष्टेदिक्षु निष्टसहेममयधूपघटान्यसामि ॥

ओं नमोर्हते सर्वतो दह २ तेजोधिपतये सहभूताय धूपं गृहाण २ स्वाहा ॥ धूपं ॥ अष्टसु

दिक्षु धूपघटाष्टकनिवेशनम् ॥ ७ ॥

जंघीरजंबूकदलीकपित्यफलोत्तमाप्रादिफलोत्तमौघैः ॥

समर्चये नित्यफलं जिनेदं नित्यामृतानंदफलोपलब्धये ॥ ८ ॥

ओं नमोर्हते सहभूताय फलानि गृहाण २ स्वाहा ॥

स्वध्यानतीव्रानलकांदिशीककामेन निर्मुक्तमिवेक्षुचापम् ॥

पुंद्रेक्षुदंडप्रकरं क्षिपामि पठोपकंठे तव देवदेव ॥ ९ ॥

इक्षुस्थापनम् ॥

७ ' 'गंधार्थेति' हा श्लोक समंत्र हणून श्रीजिनचरणीं धूप अर्पण करावा. अनेक सुगंधि पदार्थांच्या मिश्रणामुळे ज्या धूपाचा घूर सर्व दिशांना सुगंधित करितो अशा धूपाचे वंडे जिनांच्या आठी दिशेस मी ठेवितो.

८ 'जघीरेति' हा श्लोक व मंत्र हणून निंबू, जांभूळ, केळी, कंवठ आणि वगैरे फळांनीं मी श्रीजिनाची मोक्षांतील आनंदरूपी फलाची प्राप्ति व्हावी हणून पूजा करितो.

९ 'स्वध्यानेति' हा श्लोक समंत्र हणून जिनेश्वराच्या सिंहासनाजवळ ऊस स्थापन करावेत. हे ऊस स्थापन करण्याचें कारण हें आहे. श्रीजिनेश्वराच्या ध्यानरूपी तीव्र अशोपासून मदनेला मीति वाटल्यामुळे तो पक्व लागला त्यावेळीं त्याचे हातातले ऊसरूपी धनुष्य गळून पडलेलें आहे तेंच हें आहे अशी श्रद्धा उत्पन्न करणारे हे ऊस जिना मी आपल्या सिंहासनाजवळ अर्पण करितो.

प्रक्षीणे स्वमले समुद्रवति यः स्वार्थप्रकाशोल्पकः ॥

गोत्रमासु त्रि गवित्कालविषयः साक्षान्महानर्हति ॥

मत्वेवं मणिभिर्जितैः प्राहितसद्गुणैर्त्कर्त्तव्यता — ॥

शंकापादकवर्णपूरमर्हत्वादाग्रतः स्थापये ॥

इति वर्णपूरस्थापनम् ॥ १० ॥

मुद्रादिरूढद्विदलप्ररूढैर्विरूढकौघैः सुकृताकुराभैः ॥

प्रौढावबोधस्य तव प्रगाढदृष्टेर्जिन श्रीचरणौ यजामि ॥

विरूढकथापनम् ॥ ११ ॥

वैलोक्यसाम्राज्यसमग्रलक्ष्मीविवाहवेदीं भवतो जिनेन्द्र ॥

यवादिधान्यप्रभवकुसौघैर्यवारकाख्यैः समलकगेमि ॥

यवारकथापनम् ॥ १२ ॥

१० 'प्रक्षीणे इति' हा श्लोकं म्हणून जणपूर्वानीं अर्थात् निजनिगड्या 'नां' प्रभृष्टें स्थापना करनीं मळ नाहींसा झाल्णें जणपूर्वें जणप्रमाणान् यवा पत्राज पत्रां जिनो निजशुभच्या ठिकाणचे रागादि दोष नाश पावल्यामुळे त्यांच्या ठिकाणीं त्रैलोक्यपकाशक अमा प्रकाश अर्थात् पूर्णज्ञान प्राप्त झालें आहे. तेव्हां जिनेश्वराने आम्हाला जिकिले म्हणून त्यांनीं वर्णपूर पाठविला आहे काय ?

११ 'मुद्रादि' हा श्लोक म्हणून मृग, उडीद, हरभरे यांचे अंकुर ज्यांना विरूढ छणतात ते जिनाच्या चरणीं जणु पुण्याचे अंकुर आहेत नाय अर्मे मानून त्यांची स्थापना करनी.

१२ 'वैलोक्येति' हा श्लोक म्हणून यवारकांची स्थापना वेदीच्या पुढें करावी. श्रीजिनेश्वराचें त्रैलोक्यसाम्राज्य-

फलकिसलयपुष्पाण्यामपिष्टैः कृतानि ॥
स्फुटरुचिबलिवत्याख्यानि नानाविधानि ॥

त्रिदिवभवनजश्रीप्रिषितग्राभृताभा-॥

न्यमरविजयहेतूत्यहंतोऽग्रे न्यसाभि ॥

इति बलिवर्तिकास्थापनम् ॥ १३ ॥

जिनेश्वरश्रीचरणंबुजाग्रे सर्वाणि धान्यानि विभिश्चितानि ॥

अनंतधर्मेष्वपि संभवन्तमिहन्तु दिव्यध्वनिसप्तभंगीम् ॥

क्षीरान्नद्वयन्नतिलाज्जमाषसिद्धान्नशाल्यन्नमयैस्तु हव्यैः ॥

पंचप्रकारैर्विविधोपदंशपक्वान्नयुक्तौर्जिनमर्चयामि ॥ १५ ॥

ओं नमोर्हते सहभूतायानंतसुखसंतोषाय चरुं विस्तारयामि स्वाहा ॥

मंगं लाति मलं च गाल्यति यन्मुख्यं ततो मंगलं ॥

देवोर्हन्वृषमंगलोभिर्विनुतैस्तैर्मंगलैः साधुभिः ॥

लक्ष्मीशी लग्न करणयासाठी ही विवाहवेदी आहे असे मानून वेदीपुढे स्वागतकथापना करावी.

१३ 'फलेति' हा श्लोक हाणून 'कन्याः पिठस्त्री' पाने, फुले, व फळे तणा करून ती जिनेश्वर प्रभूपुढे अर्पण करावी. जणू ही 'सर्गलक्ष्मी' पाठविलेले नजराणेच आहेत.

१४-१५ 'जिनेश्वरेति' व 'क्षीरावेति' हे दोन श्लोक हाणून श्रीजिनापुढे सर्व धान्ये मिसळून अर्पण करावीत. जिनेश्वराचे सप्तभंगीतच व वस्तुधर्म हे परस्पर असेच मिसळले जाते, जणून हे पदार्थ अर्पण करावेत. खीर, दहीभात, तिलाचा भात, उडदाचे अन्न व अनेक चटण्या हे पूर्णवृत्त जिनाला भी अर्पण करतो.

चंचच्चाभारतालवृन्तमुकुरैर्मुख्येतरैर्मंगलै—

मुख्यं मंगलमिच्छसिद्धसुगुणान्सप्राप्तुमाराध्यते ।

ओं ह्रीं हूं ह्रौं नमः स्वाहा ॥ १६ ॥

विमलसलिलपूर्णं श्वेतभृंगारकुंभं ॥

कुराकिसलयदूर्वाबीजपूरंगचितास्यम् ॥

दधिसदकचयाढ्यं श्वेतसूत्रावृतांगं ॥

जिनपति चरणाम्रे स्थापय पूर्णसिद्धये ॥ १७ ॥ भृंगारकस्थापनम् ॥

इत्थं जिनदे निजशुद्धशुक्लध्यानान्निदग्धाघवने सतीह ॥

कृत्वाधिवासं विविधैः शुभाथैरभ्युद्धराभ्यर्घ्यमनर्घ्यमस्य ॥ १८ ॥ पूर्णार्घ्यम् ॥

प्रागुक्तपुष्पजपमंत्रेण ओं श्रीं ह्रीं हूं श्रीं नमः इत्यनेन मंत्रेण सप्तवारान्प्रतिमां

स्पृशन्नेवाभिमंत्रयेत् ॥

१६ 'मंगलतीति' हा श्लोक हणून श्रीजिनाला चामर वगैरे मंगलद्रव्ये अपण करीत.

१७ 'विभलेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून ज्यांत स्वच्छ पाणी आहे, ज्याच्या मुखावर दर्भ, पान, हराळी, महाळंग हे ठेविले आहेत, जो दही व अक्षतांनी युक्त आहे अर्थात ज्याला दही व अक्षता लावलेल्या आहेत व ज्याला पांढरे सूत गुंडालेले आहे असा हा भृंगार (कमंडळ) पूर्ण सिद्धि व्हावी हणून जिनचरणाजवळ ठेवितो.

१८ 'इत्थमिति' हा श्लोक हणून पूर्ण अर्घ्य द्यावे पूर्वी सांगितलेल्या कण्हेरीच्या फुलांनी 'ओं श्रीं ह्रीं हूं नमः' या मंत्राचा सात वेळा जप करून प्रतिमेला स्पर्श करावा.

अथ स्वस्त्ययनविधानम् ॥

स्वस्त्यस्तु नोसौ पुरुषः पुराणः स्वस्त्यस्तु मोहाद्यजितोऽजिताहन् ॥
 स्वस्त्यस्तु नः शंभवशंभवेशः स्वस्त्यस्तु चानंद्यभिनंदनोऽहन् ॥ १ ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीसुमतिर्मतर्द्धिः स्वस्त्यस्तु पद्माभजिनः सपद्मः ॥
 स्वस्त्यस्तु सत्पार्श्वसुपार्श्वदेवः स्वस्त्यस्तु चंद्राभजिनेद्रचंद्रः ॥ २ ॥
 स्वस्त्यस्तु पुष्पायुधपुष्पदन्तः स्वस्त्यस्तु नः शीतलशीतलाहन् ॥
 श्रेयान् जिनः स्वस्ति जनाय भूयात् स्वस्तीद्रपूज्यक्रमवासुपूज्यः ॥ ३ ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीविमलोऽमलात्मा स्वस्त्यस्तु वै नित्यमनंतजिन्नः ॥
 स्वस्त्यस्तु शर्मावहधर्मनाथः स्वस्त्यस्तु शांतिर्भवदुःखशान्तिः ॥ ४ ॥
 स्वस्त्यस्तु सानंदधुङ्कुनाथः स्वस्त्यस्तु नः शश्वदरोऽमराच्यः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः सह्यमह्मिनाथः स्वस्त्यस्तु नः श्रीसुनिमुव्रतेशः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः श्रीनिमिनाथदेवः स्वस्त्यस्तु नः स्पष्टमारिट्टनेमिः ॥
 स्वस्त्यस्तु नः पार्श्वगतेद्रपार्श्वः स्वस्त्यस्तु धीवर्द्धनवर्धमानः ॥ ६ ॥

१ ६ तदनंतरं स्वस्त्ययनाचे श्लोकं ह्वाणून चोवीस तीर्थंकर आमचे कल्याण करोत अशा अभिप्रायान्या
 वर्णनाचे स्वस्त्ययनविधान कराव.

धीदृग्वीर्यसुखाद्यनंतमुगुणैर्ये क्षायिकैरंचिताः ॥
 सर्वे श्रीजिनपुंगवा भगवतां तेषां गुणस्तोत्रतः ॥
 एतत्स्वस्ययनादपैति सकलः मक्लेशभावः शुभो ॥
 भावः स्यात्सुकृतं च तच्छुभविधेरादाविदं श्रेयसे ॥ ७ ॥

इति देवस्वस्ययनविधानम् ॥

श्रीपंचकल्याणमहार्हणार्हं इत्यारिः ऋषिस्वस्य यनरूपैकादशपद्यानि पठेत् ॥

अथ आशीर्वादविधिः ॥

श्रीभजिनेन्द्रा इतमोहतंदाः सुग्रेदसंपादितादिव्यपूजाः ॥

कर्णींद्रयोगाद्रनुतप्रभावास्ते सुप्रमन्ना वरदा भवंतु ॥

तत्र 'स्वागत्य ते' इत्यत्र स्थले 'सुप्रसन्ना वरदा भवन्तु ॥ इति द्वाविंशत्याशिर्वादपद्यानि पठेत् ॥ ततः पूर्वोक्तमंत्रेण 'ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः' इत्यनेन जपत्रेण नववारानेकविंश-
 तिवारान्वा प्रतिमां स्पृशन्नेव परमात्मानमधिवासयेत् ॥

७ 'धीदृग्वीर्यैति' - हा श्लोक व श्री पंचकल्याणमहार्हणार्हं २ क । इत्युक्त्याने ११ श्लोक ह्यणावेत.
 हे स्वीय वाटल्यान सर्व संक्लेशभा नाहीं होत व पुण लागत ह्यान हा संभयनविधि करावा.

अशीर्वादविधि ।

१ 'श्रीमदिति' वगैरे आशीर्वादाचे वाचीस श्लोक व 'ओं श्रीं', इत्यादि हा मंत्र ९ वेळा अथवा २१ वेळां
 जपून प्रातर्मला स्पर्श करावा, तदनंतर केवलज्ञानदृष्टाची स्थापना करावी.

अथ केवलज्ञानवृक्षस्थापनम् ॥

शाखाच्छायेन योसौ हरति खलु सतां कर्मधर्मांशुतापम् ॥

यः सौख्योदारसारं फलति शुभफलं मोक्षनाकादिभेदम् ॥

सेवते ग्रं तदर्थं विबुधजनसखा यस्य चैनं प्रभावः ॥

संगाज्जातो हि तस्य त्रिभुवनमहितः सोऽस्तु बोधिद्रुमोऽयम् ॥ १ ॥

इति तत्तत्तीर्थकरोचितकेवलज्ञानवृक्षस्थापनम् ॥ तद्वृक्षाः प्रागेवोक्ताः ॥

अथ नयनोन्मीलनम् ॥

इत्येवं विविधार्चनोपकरणद्रव्याणि वेदीमुखः ॥

पर्यतेषु निधाय सम्यगथ लम्बे वर्तमाने शुभे ॥

आशीर्मांगलतूर्यसंस्तवरैर्व्याप्तिं दिशां मंडले ॥

नेत्रोन्मीलनहेतवे जिनपतेः सम्मंत्रमेवं पठेत् ॥ १ ॥

ओं कैवल्यावबोधाद्यनुपमगुणधामार्हदीशो महात्मा ॥
साक्षाद्रावतीर्णो ध्रुवमिति हृदये सन्निधायातिरागात् ॥

‘शाखाच्छायेनेति’ हा श्लोक क्षणून त्या त्या तीर्थकराच्या कैवल्यानानाच्या वृक्षाची स्थापना करावी, कैमल ज्ञानाच्या वृक्षाचे वर्णन पूर्वी केले आहे तदनंतर नयनोन्मीलन विधि करावा

‘इत्येवं’ हा श्लोक क्षणून वाद्यादिकांचा ध्वनि होत असतां, ‘ओं कैवल्येति’ हा श्लोक च त्याचा मंत्र क्षणून नयनोन्मीलन क्रिया करावी. अनंतगुणधारक श्रीजिन या भूतलापर अवतरलेला आहे असा संकल्प करून

निर्णिक्तस्वर्णपात्रे निहितहिमपयःशर्कराभिःशलाका—

रत्नोपात्ताभिरहत्प्रतिकृतिनयनोन्मीलनं संविद्धमः ॥

ओं 'ह्रीं' अहं श्रीं णमो अरहंताणं अ सि आ उ सा श्रीं 'ह्रीं' है त्रिकालत्रिलोक-
पूजितसर्वज्ञसितरक्तनीलकांचनकृष्णनेत्रोन्मीलनानंतज्ञान—अनंतदर्शन-अनंतवीर्य—अनंतसुखात्मकाय
नयनोन्मीलनं विदधामि संवैषट् ॥ इति नयनोन्मीलनमंत्रः ॥ २ ॥

स्वर्णपात्रनिहितेन हिमपयःशर्कराभिरभ्युतेन पूर्वाराधितचंदनेन नयनोन्मीलनं रेचकेण सर्वासां
प्रतिमानां युगपदेव कुर्यात् ॥

श्रीखंडपद्मोपमदिव्यगंधजुष्टांगयष्टेर्जिनपुंगवस्य ॥

पूर्वं समाराधितचंदनेन सर्वांगलेपं विदधामि भक्त्या ॥

ओं श्रीं 'ह्रीं' है श्रीं सकलकर्मलेपनरहिताय पवित्रांगाय नमः इति गंधलेपनम् ॥ ३ ॥

अथ गुणाध्यारोपणम् ॥

प्रध्वंसतो घातिचतुष्टयस्य प्रजायतेऽनंतचतुष्टयं यत् ॥

हृदयांत त्याचे मन्त्रिधीकरण करावे. व मोन्याच्या पात्रांत कापू, दूध व साखर हे पदार्थ ठेऊन ते सळयीने घेऊन
अर्हताचा नयनोन्मीलनविधि करावा याप्रमाणं सर्व प्रतिमांचा करावा.

‘श्रीखंडेति’ हा श्लोक क्खणून व त्याचा मंत्र क्खणून जिनाच्या सर्वांगाला गंधलेपन करावे.

गुणाध्यारोपण

१ ‘प्रध्वंसतः’ हा श्लोक क्खणून चार धनिकमूचा नाश झाल्याने जें जिनाला अनंतचतुष्टय प्राप्त झाले

प्रमाणसिद्धं त्रिजगत्सुसारं प्रादुर्भवत्वत्र जिने स्फुटं तत् ॥ १ ॥

अनंतचतुष्टयस्थापनप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरं पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

जानाति नित्यं युगपत्स्वतोऽन्यसर्वार्थसामान्याविशेषसर्वम् ॥

निर्बाधकं स्पष्टतरं यदेतदनंतविज्ञानमिहास्तु बिंबे ॥ २ ॥

स्वात्मोत्थसामान्यविशेषसर्वं साक्षात्करोत्येव समं सदा यत् ॥

सुनिश्चितासंभवबाधकं तदनंतसदर्शनमत्र भातु ॥ ३ ॥

अनंतविज्ञानमनंतदृष्टिं द्रव्येषु सर्वेषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयन्त्रित्यमसंकरादि स्तादत्र बिंबे तदनंतवीर्यम् ॥ ४ ॥

आत्मैकजातं गतबाधजातं व्यपेतमानं विगतोपमानं ॥

अचिंत्यसारं जगदेकसारं बिंबेन भूयात्तमनंतसौख्यम् ॥

हेतौ ते या जिननिवाच्या ठिकाणी प्रगट होवो. असें ह्मणून या चतुष्टयाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

२ 'जानातीति' हा श्लोक ह्मणून निर्वाध अशा अनंतज्ञानाची प्रतिमैत कल्पना करावी

३ 'स्वात्मोत्थेति' हा श्लोक ह्मणून अनंतदर्शनाचा जिनप्रतिमैत संकल्प करावा.

४ 'अनंतेति' हा श्लोक अनंतज्ञान व दर्शन या उभयतांना धारण करण्यास समर्थ अशा अनंतशक्तीचा प्रतिमैत संकल्प करावा.

५ 'आत्मैकेति' हा श्लोक ह्मणून आत्म्यापासून उत्पन्न झालेले निर्वाध, निरुपम, उत्कृष्ट अशा अनंत-

अनंतज्ञानादिचतुष्टयप्रतिष्ठार्थं प्रतिमोक्षमांगे चतुःपुष्पीमारोपयेत् ॥ ५ ॥

सुभिक्षता है शतयोजनेषु नभोगतिः प्राण्यवधः क्रियाभिः ॥

भुक्तेरभावोऽप्युपसर्गहानिस्तेजःप्रभावेन चतुर्मुखत्वम् ॥ ६ ॥

समस्तविद्यापरमेश्वरत्वमच्छायता निश्चलगन्धमना च ॥

समत्वभाक्केशनखत्वमेते धातिक्षयात्संतु गुणा दशास्मिन् ॥ ७ ॥

धातिक्षयोद्यदशमद्गुणस्त्रं त्वं मानुषाणां प्रकृतिं व्यतीतः ॥

त्वं देवतानामधिदेवतासि बिंबेन साक्षाद्भव विश्वनाथ ॥

धातिक्षयजदशाति रात्रस्थापनार्थं दशपुष्पीं धिपेत् ॥

शक्रादेशेन भक्त्या धनदविगचिता या समा योजनानां ॥

द्वीषट्वायामवृत्ता सितरुचिरशिला दिक्षु सोपानपंक्तेः ॥

सुखाचा संकल्प श्री जिनश्रुतिर्मेत कराना या चतुष्टयावी स्थापना राण्याकरितां प्रतिमेवर चार फुले अर्पण करावीत.

६-९ 'सुभिक्षतेति' हा श्लोक बघून १०० योज सुकाळ असण, आ दशांतून गमन, प्राणिहिंसा न हॉणें, कवलाहार नसणें, उपसर्ग न हॉणें, तेजाच्या प्रभावांनं सर्वांना चार तोंडे दिमणें, मर्ध विद्यामध्यं पूर्ण नैपुण्य असणें, छाया नसणें, पापण्या न हळणें नख व केस न वाढणें असे दहा अतिशय धार्तिकम क्षय झाल्यांनं प्रसूला प्राप्त होतात. यांचा मूर्तिमध्यें संकल्प करण्याकरितां मूर्तीवर दहा पुष्पें टाकावीत.

९ 'शक्रादेशेनेति' इंद्राच्या आज्ञेनें कुवेर समवसण रचितो तें १२ योजनांचे व गोल आकाराचें असतें फरशी फार सुंदर व वाढी असतें. चारी शिला याग या अनंतत. जमिनीपा वून अडीच कोस उंचीवर आला

खे सार्धकोशयुग्मे भुव उपरि चरन्त्या तु तस्यां सधूली-

सालप्रासादचैत्यक्षितिपथिषु चतुर्दिक्षु मन्नाट्यशालाः ॥ ९ ॥

मानस्तंभाः सरस्थो द्वितटगतलसङ्घेदिकान्वानिकातो ॥

वल्गुःसालो वनालीनटनगुन्युता वेदिकावल्गुजालिः ॥

सालः कल्पद्रुमैवो नटनसङ्गनान् स्तूपिका वेदिसौधाः ॥

सालः सन्नाट्यशालास्त्रिभुवनजनैःकीर्णसंसात्रिणी ॥ १० ॥

तदग्रभागे स्थितगंधकुट्या मध्यस्थसिंहासनसंनिविष्टः ॥

योऽनंतबोधदिचतुष्टयोर्हन्कोट्यर्कचंद्रद्युतिरस्तु सोयम् ॥ ११ ॥

समवसरणस्थानार्थं प्रतिमायाः समन्तात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ इति समवसरणस्थापनम् ॥

ज्ञातं ते अमते तीन तट त्याला अमतात. तेथे महाल चेत्युप, उत्तम अग्रे व चारी दिशेला उत्तम नृत्यशाला अमतात.

१०-११ 'मानस्तमेति' मानस्तंभ, सारोवरं, दोन्ही तटामध्ये असलेल्या वेदिका, संदक, वेली, तट उद्यान, नाटकगृह, वेदिका भजपंक्ति, तैट, कल्पवृक्षांचा समूह, नाटकगृह, रतुवेदि महाल, तट नाटकगृह, मभा व तीर्थक्षेत्र विराजमान होण्याचे ठिकाण अग्रे मपवपुष्पाक्षतं वर्णन आहे. - मपवपुष्पाक्षतं गंधकुटीन्या मयभागी असलेल्या सिंहासनावर कोटि दृश्याप्रमाणे तेजस्वी, अनंतचतुष्टयधारक अर्हत विगनमान होतात इत्यादि समवसरणाची स्थापना करण्याकरिता प्रतिमेच्या समन्ताद्भागी पुष्पक्षेपणं करावे.

१२-१९ 'मिनस्वोति' इत्यादि श्लोक क्षणोवेत व देवांनी केलेल्या चौदा अतिगर्मांनी स्थापना करण्या-

जिनस्य ब्रुवतोऽर्धाधर्षसर्वागमगधोक्तिकां ॥
 मगधेन्रवकार्यन्त सभ्या यां सास्तु वागिह ॥ १२ ॥
 मैत्रीं प्रतिकरां कुर्युर्जीति वारणभेजिणः ॥
 सर्वतुसंपद्वृक्षास्तु रत्नमय्यब्दवन्मही ॥ १३ ॥
 अनुवातु जिनं वातो विहरंतं तु विसृज ॥
 इहास्तु परमानंदः सर्वेषां न तनूभृताम् ॥ १४ ॥
 जिनाग्रे योजनं भूमिं मार्जयन्त्वानलामगः ॥
 तत्र गंधोदवृष्टिं च कर्वन्तु जलदमराः ॥ १५ ॥
 पद्मयानं भवेत्पंचविंशतिद्विशतीकजैः ॥
 फलभारानतर्ब्रहीनिचिता भवतु क्षिताः ॥ १६ ॥
 प्रसीदन्तु दिशः सर्वाः प्रसीदतु नभःस्थलम् ॥
 एतैतेत्याव्हयन्त्वद्य भावनाः सकलामरान् ॥ १७ ॥

करिता सिंहासनावर चौदा फुलं टाकावीत चौदा अतिगय याप्रमाण मज्जावेत — १ जिनेश्वराची अर्धे मागवी भापा होणे, २ स्वाभाविक वैरी असलेल्या प्राण्याचा द्वेष नष्ट होणे, ३ सर्पे ऋतूची शोभा एकवटणे, ४ पृथ्वी रत्नाच्या दर्पणाप्रमाणे होणे, ५ जिनेश विहार करित असतां सुगंध वारा वहाणे, ६ सर्व प्राण्यांना आनंद वाटणे, ७ जिनाच्या पुढे एक योजनपर्यंत वायुकुमागकडून भूमि स्वच्छ केली जाणे, ८ मेघकुमाराकडून सुगंध जलवृष्टि केली जाणे, ९ दोनशे पंचवीस कमले प्रभु विहार करतांना वनविणे, १० पृथ्वी धान्यपूर्ण होणे ११ दिशा व आकाश

धर्मचक्रं पुरो यातु प्रभाचक्रजितार्ककम् ॥

ध्वजव्यजनभृंगारकुंभांश्छतं च चामरम् ॥ १८ ॥

सुप्रतिष्ठं च सुकुरं तनोतिन्द्रो जिग्राहः ॥ २० ॥ नेर्न नद्धिः नस्ततिशयाः संत्वमी जिने ॥

चतुर्दशेवोपनीतातिशयस्थापनार्थं पीठिकायां चतुर्दशपुष्पाणि क्षिपेत् ॥

इति दिव्यातिशयस्थापनम् ॥ १९ ॥

अथाष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनम् ॥

जिनानां जगदीशत्वव्यंजकानि जनापदां ॥ हंतूणि प्रातिहार्योणि यानि तानि न्यसास्यहं ॥ १ ॥

अष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनाय पीठिकायामष्टपुष्पीं क्षिपेत् ॥

सुमेरुकुटामतटाव्लुठच्छीमणिप्रभाविच्छुरितेंद्रचापम् ॥

व्याचास्यसिंहोच्छृतसिंहपीठं यदत्र बिंबेव तदेतदस्तु ॥ २ ॥

ओं सिंहासनाश्रयै स्वाहा । सिंहासने पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

मिथ्यांधकारक्षपणैकदक्षज्योतिःपंज्योतिरवासहेतु ॥

निर्मलं होणे, १२ भवनवामी देवाकहन सर्व देवांना आमंत्रण दिलें ज्ञाणें, १३ सूर्याला जिंकलें धर्मचक्र ग्रथपुढें चालणें, १४ ध्वज, पंखा, भृंगार, कलश, चत्र, चामर, सुप्रतिष्ठ व दर्पण अशीं आठ मंगलद्रव्यें याप्रमाणे देवकृत चौदा अतिशय आहेत.

१ 'जिनानामिति' ही आठमहाप्रातिहार्यें जिनस्वर्गचें त्रैलोक्यपतित्व सूचित करितात लोकांच्या आप चि नष्ट करितात. यास्तव आठ प्रातिहार्यांचे स्थापन करण्याकरिता पीठिकेवर मी आठ पुष्पं क्षेपण करितो.

२-९ 'सुमेरुरिति' इत्यादि आठ श्लोक व त्यांचे मंत्र हाणून क्रमानें १ सिंहासन, २ दिव्यध्वनि,

गंभीरताद्यातिशयरूपेता या दिव्यभाषात्र विभातु सैषा ॥ ४ ॥
 ओं दिव्यध्वनिश्रियै स्वाहा । सरस्वत्यां पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 शरच्छशांकांशुनितांतगौरां चलच्चतुःषष्टिसुचामरालिः ॥
 विलक्षयक्षामरवीज्यमाना या सात्र साक्षादियमस्तु विवे ॥ ४ ॥
 ओं चतुःषष्टिचामरश्रियै स्वाहा । चामरधारियक्षयोः पुष्पांजलिः ॥
 जिनाकसम्यक्परिवेषरूपकोट्यर्कतेजोविजयप्रकाशम् ॥
 यत्पश्यतां ससम्बोपदशि भामंडलं चारु तदेतदस्तु ॥
 ओं भामंडलश्रियै स्वाहा भामंडले पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥
 वैदूर्यभास्वद्विष्टपोऽस्मगर्भच्छविच्छदो विद्रुमरुक्मवालः ॥
 अशोक्ताकृज्जगतामशोको नाम्नोर्थतो योस्तु स एष साक्षात् ॥ ६ ॥
 ओं रक्ताशोकाश्रियै स्वाहा ॥ रक्ताशोके पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 वैदूर्यदंडं परिलंबिमुक्तालंबूषकं भूत्रयनाथचिन्हं ॥
 छत्रत्रयं यच्छरदिन्दुविचत्रयापमं नूनमिदं तदस्तु ॥ ७ ॥
 ओं छत्रत्रयश्रियै स्वाहा ॥ छत्रत्रये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥
 अर्धाधिकद्वादशकोटिदिव्यवाद्यानि गंभीरमरं ध्वनन्ति ॥

चामरं चामरे ४ भामंडल ५ अशोकवृक्ष ६ छत्रत्रय, ७ दंडुनि ८ छत्रत्रय या गठ प्रातिहार्याची स्थापना

प्रत्यर्थिसंत्रासपटूनि यानि वाद्यानि दिव्यानि भवन्तु तानि ॥ ८ ॥

दुन्दुभिश्चैव स्वाहा ॥ दुन्दुभौ पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

गंगाप्रवाहप्रतिमानुगुंजद्वृगावलीर्मगलगानरम्या ॥

दिव्यप्रसूनोत्करवृष्टिर्हृत्समांतरे यात्र च सेयमस्तु ॥ ९ ॥

ओं पुष्पवृष्टिश्चैव स्वाहा । मालाविद्याधरयोः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

इत्यष्टमहाप्रातिहार्यस्थापनम् ॥

अथ लांछनस्थापनम् ॥

तीर्थकरणां निजवंशरूढं पृथग्विधं संव्यवहारहेतुः ॥

यच्छांछनं तत्र कृताहिदीशवैवस्य योग्यं विलिखामि पीठे ॥ १ ॥

पादपीठलिखितलांछने पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

एतानि वृणभादिनीर्थकगणां पृथग्विधानि लांछनानिः—

गौर्गजेश्वरः कपिः कोकः कमलं स्वस्तिकः शशी

गरुड आतवेला पीठिष्ठंवर पुष्पांजलिक्षेपः ॥ इति यन्त्रभागौ आठ प्रातिहार्यांचा स्थापनाविधि झाला.

लांछनस्थापनविधि.

‘तीर्थकराणामिति’ हा श्लोक झणून पादपीठवर लिहिलेल्या लांछनावर पुष्पांजलि क्षेपण करानी. तीर्थकरांना ओळखण्याच्या खुणेला लांछन लांछनतात ही लांछने त्या त्या तीर्थकराच्या वंशापध्ये रूढ झाली आहेत. बैल, हत्ती, घोडे, मानार, कोकपक्षी, कमळ, स्वस्तिक, चंद्र, मगर, श्रीवृक्ष, गेंडा, रेडा, मूकर, सायाळ, वज्र

मकरः श्रीद्रुसो गंडो महिषः कोलसेरिकौ ॥ २ ॥

वज्रं मुगोऽजष्टगरः कलङ्गः कूर्म उत्पलः ॥

शंखो नागाधिपः सिंहो लाछनान्यहता क्रमात् ॥ ३ ॥

अथ यक्षयक्षीस्थापनम् ॥

इंद्रो जिनेन्द्रोत्तमशासनस्य त्राणे प्रवीणं प्रतिशासनार्हम् ॥

न्ययुक्तं सत्कृत्य यमादरात् न्यसाभि यक्षं जिनसव्यभागे ॥ १ ॥

यक्षोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥

लब्धाधिकारां जिनशासनस्य त्राणे ततः शासनदेवतेति ॥

रूढां सुवि प्रौढतरप्रभावां न्यसामि यक्षीं जिनवामभागे ॥

शासनदेवतोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥

अथ पंचकल्याणस्थापनम् ॥

योत्र स्वर्गावतीर्णः सुरगितिशिखरे दुग्धवाहः पयोभि ॥

हरिण, वकरा, मासा, कुंभ, कासन, नील कमल, शस व मर्पराज आणि सिंह हीं क्रमानें २४ तीर्थकरांचीं लांछनें आहेत.

‘इंद्र इति’ हा श्लोक ह्मणून इंद्रानें जिनशासनाचें रक्षणकारितां जिनाच्या उजव्या भागास यक्षस्थापना केली आहे असें समजून यक्षावर पुष्पाजलि टाकावी. यावप्रमाणें यक्षीची देखिल इंद्रानें याच कार्याकरितां जिनाच्या डावे वाजस स्थापना केली आहे ह्मणून यक्षीवर पुष्पक्षेपण करावें.

लब्ध्वा जन्माभिषेकं शतमखविहितं त्यक्तसाम्राज्यभोगः ॥
 प्रवज्योऽस्तपोभिस्त्रिजगदपचित्ताहृत्यमेत्योपदेष्टा ॥
 दूर्गाङ्गराक्षशर्मा त्रिमुव्रनशिखरे भाति सिद्धोऽस्तु सोऽयम् ॥
 पचकल्याणाभिव्यक्तिप्रतिज्ञापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ १ ॥
 स्वर्गावतारकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे । सद्योजाततयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥
 गर्भावतारकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥
 जन्माभिषेककल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे वामदेवतयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥
 जन्माभिषेकस्थापनाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ३ ॥
 दीक्षाग्रहणकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे अधोगतमतया रूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥
 निष्कमणकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ४ ॥
 केवलज्ञानकल्याणे सुरेंद्रकृतवैभवे ईशानात्मतयारूढो यः स एव जिनोऽस्त्वयम् ॥
 केवलज्ञानकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ५ ॥

' योत्र ' हा श्लोक ह्मणून पंचकल्याणाची स्थापना करण्याकरितां प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी
 ' स्वर्गावतारेति, वगैरे तीन श्लोक ह्मणून गर्भकल्याण, जन्मकल्याण आणि दीक्षाकल्याण या तीन कल्याणिक-
 कांची अभिव्यक्ति कारण्याकरितां क्रमानें तीनदां पुष्पांजलि क्षेपण करावी. जिनेश्वराचें गर्भकल्याणिकाच्या समर्थी,
 सद्योजात, जन्मकल्याणिकाच्या वेळी नामदेव व दीक्षाकल्याणिकांत अधोर अशा नांवांची रूढी पडली आहे.
 ५ ' केवलेति ' हा श्लोक ह्मणून केवलकल्याणाभिव्यक्तिकरितां पुष्पांजलि क्षेपण करावे. केवलज्ञानकल्याणिका-
 च्यावेळीं जिनशांवे ' ईशान ' हें नांव रूढ झाले आहे.

भावितात्पुरुषावस्थामद्य यस्माद्विपर्यतः रूढस्तत्पुरुषत्वेन यः स एव जिनोऽस्त्वयं ॥
निर्वाणकल्याणाभिव्यक्तये पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ कंकणमोक्षणम् ॥

सिद्धाभराधीश्वरसाक्षिजीवन्मुक्तिश्रियं सदगुणभूरभूतिम् ॥

भजेत्स्वसात्कृत्य जिनेश्वरो यस्तत्कंकणं त्वद्य विमोचयामि ॥ १ ॥

ओं सत्तत्त्वखरसञ्ज्ञाणं अरहंताणं णमोत्ति भोवेण ॥

जो कुणइ अणणमणो सो गच्छइ उत्तमं टाणं ॥ कंकणमोक्षणम् ॥ २ ॥

अरहंताणं नमः इति सप्ताक्षरध्यानम् ॥

अथाहं देवसाक्षात्करणध्यानम् ॥

ओं केवलणाणदिवायरकिरणकलावप्पयासियट्टाणे ॥

णवकेवललङ्घुग्गममुजणियपरमप्पयवएसो ॥ १ ॥

६ 'भावीति' हा श्लोक ह्यणन निर्वाणकल्याणभिव्यक्तिकरितो पुष्पांजलिक्षेपण कर्त्तव्यं.

१-१ 'सिद्धेति' हा श्लोक व त्याचा अरहताण नमः हा सप्ताक्षरी मंत्र ह्यणून जिनेश्वराचे कंकणमोचन करावे.
या जिनश्वराकडून अनंत गुणांव्या ऐश्वर्याने युक्त अशा जीवन्मुक्तीचा आश्रय कला जाईल. यास्तव याचा कंकण मोचनविधि मी करितों. 'अरहताण णमो' हा सात अक्षरांचा मंत्र जो भव्य जीव-हृदया सतत चिंतितो तो उत्तम स्थान अर्थात् मोक्ष प्राप्त करून घेतो. 'अहं देवसाक्षात्करणाचा विधि.

१-२ 'केवलेति' हे दोन श्लोक ह्यणून व त्याचा मंत्र ह्यणून प्रतिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करावी. अरहंताचा

असहायणाणदंसणसहिओ इदि केवली हु जोगेण ॥

जुत्तोत्ति सजोगिजिणो अणाइणिहणरिसे उत्तो ॥

इत्येषोर्हन्साक्षादत्रावतीर्णो विश्वं पाति इति स्वाहा ॥ प्रतिमोपारे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ २ ॥
इत्यर्हदेवसाक्षात्करणविधानम् ॥

घटाटंकारवीणाक्कणितसुरजघांन्धाक्रियाकाहलाच्छे ॥

च्छेकारोदारमेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषे ॥

आकस्याशेषकाष्ठातमथ झटिति प्रोच्छटत्युद्धटेऽभ्रं ॥

शिष्टाभीष्टार्हीदिष्टवै जिनमुखपटमुच्चाटये मंत्रपूर्वम् ॥

ओं उसहाइवहुमाणं पंचकल्लाणसंपण्णं महइमहावीरवहुमाणसामीणं । सिज्झउ मे महइ महाविज्झा । अठमहापाडिहरेसहियाणं । सयलकल्लाघराणं । सज्जो जाइरूवाणं । चउतिसंयोंविसे-
ससंजुत्ताणं । वत्तीसेदोद्धिदमाणिमउडमत्थयमहिजाण । सयलओयस्स संतिपुट्टिबुद्धिकल्लाणाउ-
आरोगगकराणं । बलदेववासुदेवचक्कहरिसिमुणिजट्टिअणगगेवगूढाणं ॥

साक्षात्कार प्रतिमेभ्ये ज्ञाला अयं हा मिथि करुण समजावं अरुहत केवलज्ञानरूपी प्रकाशाने जगांतिल सर्ग पदार्थ प्रकाशित करितत. राभ्ययदर्शन, ज्ञान, चारित्र, दान, लाभ, भोग, उपभोग, अनंतशक्ति व अनंतदर्शन या नल लब्धि जिनेश्वराला प्राप्त होतात. सहाय्यरहित ज्ञान व दर्शन या गुणांनी युक्त अशा जिनेश्वराला जेज्हां ते योगाने युक्त असतात त्यापेळी त्यांना सयोगेकेवली असं जिनागमामध्ये बटलें आहे.

उहयलोयसुहफलयराणं । शुइसयसहस्सणिलयाणं । परापपरम्प्याणं । अणाइणिहणाणं बलि
बाहुबलिसहिदाणं । धीरे धीरे औं हां क्षां सेणवीरे बहुमाणवीरे हं सं जयंत वराइये वज्जसिलत्थंम-
मयाणं सदा भव्वपइड्डियाणं । यत्थ सण्णिहिदा मे भवदु मे भवदु ठठ क्षक्ष स्वाहा ॥ श्रीमुखोच्चा-
दनमंत्रः ॥ १ ॥

धातिव्रातप्रघातप्रकटनिरवधिज्ञानदृग्वीर्यरूपः

कल्याणैः पंचभैदेः प्रविलम्बति चतुस्त्रिंशता चातिशेषैः ॥

यश्चाष्टप्रातिहार्यैस्त्रिभवनपतितालंछनैस्तं यजामि ॥

स्याद्वादादामोघवाक्यं त्रिधिरचित्तमहाध्वेण देवाधिदेवम् ॥ २ ॥

ओं स्ववियघणघाइकम्मा चउतीसातिसय पंचकल्लाणा ॥

अठवरपाडिहेरा अरहंता मंगलं मज्झं ॥ भूयासुरिति स्वाहा ॥

परमोत्सवेन महाध्वंमवतारयेत् ॥ ३ ॥

१ 'धंटाइकरेति' हा श्लोक व 'ॐ उसहाइ' हा मंत्र म्हणून जिनमुखावरील वस्त्र काढावे. हा विधि
करितांना नाना वाद्ये वाजवावीत. सुसोळाटन मंत्रामध्यं वृषभादि चौवीस तीर्थंकर पंचकल्याण संयुक्त आहेत त्यांना
देवेन्द्र, चक्रवर्ती, वलभद्र, नरायण हे नमस्कार करितात. इत्यादि अभिप्राय आहे.

२-३ 'धातिव्रातेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून मोठ्या थाटाने भगवंतावरून महाध्वं उत्तारवे. चार
धातिकर्मांचा नाश करणारे व चौतीस अतिशयानीं युक्त आठ प्रतिहार्यसंयुक्त अरहंत माझे कल्याण करोत असे
म्हणून अर्घ्य उत्तारवे.

पुष्पेपोरिषवो वयं पुनरिदं पुष्पेषु निःशेषकम् ॥
 निष्पीतानि मधुब्रजैर्वयमिदं निष्पापममेवितम् ॥
 इत्यालोच्य नमस्तपास्य मदमिल्याशंकयन्तीश ते
 निष्पीताखिलतत्पादकमले पुष्पाणि निःपातये ॥
 ओं न्ही श्रीं क्लीं ऐं अहंत इदं पुष्पाजलिप्रार्चनं गृणीध्वं २ नमोर्हि—
 इद्यो ध्यातुभिरभीप्सितफलदेभ्यः स्वाहा ॥ पुष्पाजलिः ॥ ४ ॥

कोटीकोटीरवीन्दुञ्जलनस ॥ धिकोद्योतवीतकमादि—
 ज्ञानज्योतिः समंतोऽञ्जलितसकलसालोकलोकोदरोयम् ॥
 देवो विध्वस्तानावृजिनजिनपतिः प्राप्तकल्याणपूजः ॥
 श्रेयःसंपादनैकक्षमपदकमलो वर्द्धतामद्वितीयम् ॥ भगवदाशिर्वादः ॥

विजयविभवविद्यावार्थमौदार्यमाज्ञां ॥

श्रुतिमतिधृतिनीतीः शांतिर्कांतिप्रसादान् ॥

४ 'पुष्पेपोरिति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून पुष्पांजलि अर्पण करावी.
 'कोटीकोटीति' हा श्लोक म्हणून भगवान् जिनेश्वर कांठ्याविधि चंद्र व सूर्यपक्षां आधेक तेजस्वी आहेत, पंच
 कल्याणपूजेला प्राप्त झाले आहेत. जिनाचें ज्ञान क्रमरहित आहे व लोकालोकप्रकाशक आहे व ते मोक्षलक्ष्मी
 देण्यास समर्थ आहेत. त्यांची स्थिति सदैव अशीच राहो असा आशीर्वाद द्यावा.
 ६ 'विजयेति' विजय, संपत्ति, ज्ञान, सामर्थ्य, औदार्य, आज्ञा, कांति, नीति शांति, सम्यग्दर्शन, सम्यग्ज्ञान

दृग्वगमचरित्रं सिद्धेष्टादिप्रतिष्ठा-
वितरतु जगतोऽत्र स्थापितश्रीजिनेन्द्रः ॥

कर्तृणां कार्यकाणां जिनयजनविधेर्भृता चापरेषां ॥
भूयाद्भूयाश्च भोगः स्वजनपरिजनैः स्तात्सदारोग्यमग्रयम् ॥
शौर्यं धैर्यं च वीर्यं भवतु बहुतरं जायतां दीर्घमायुः ॥
स्वामिन्भो त्वत्प्रमादात्प्रवरसुखकरो वर्द्धतां शुद्धधर्मः ॥
सद्धर्मश्रीबलायुष्योगैश्वर्याभिवृद्धयः

सतु सर्वस्य लोकस्य जिनेन्द्र त्वत्प्रसादतः ॥ इत्याशीर्वादः ॥ ८ ॥
ज्वलितसकललोकालोकलोकोत्तरश्री—
कलितललितभूते कतिर्तिर्तेद्रेर्मुनीन्द्रैः ॥

व चारित्र्य हे सर्व उत्कृष्ट गुण श्री जिनेश्वर सर्व जगास अर्पण करो.

७-८ 'कर्तृणां भित्ति' हे दोन श्लोक म्हणून जिनपूज त्तरागारा, परियणारा, राजा व इतर मध्य जीव यांना श्रीजिनकृपेने नानाविध भोग आरोग्य, शौर्य, धैर्य, दीर्घायु या सर्गांची प्राप्ति होणे हे दोन श्लोक आशीर्वादात्मक आहेत.

९ 'ज्वलितेति' हा श्लोक व मन्त्र ह्यांनुन भोजनचरणाजवेक शांतिधावा सोडावी. ही शांतियारा जगाच्या शापने करितां होवा.

भवदवशमनार्थमर्थतः शांतिधराम् ॥ ९ ॥

ओं 'ह्रीं क्लीं ऐं' अहंत इमां शांतिधारां गृह्णीष्वं २ हं नमः स्वस्ति भद्रं भवतु जगतां शांतये
शांतिधारां निःपातयामि । शांतिकृद्भ्यः स्वाहा शांतिधारा ॥ ९ ॥

जयजयेत्यानंदस्तवनं पठेत् ॥

यथा समभ्यर्च्यं जिनं तदग्रे शक्या घनं नित्यमहाय दत्वा ॥

स्वसुप्तिकन्यावरणाय शुल्कमाजन्म किंचिद्व्रतमाददीत ॥ १० ॥

एवं यथा जिनेद्रमभ्यर्च्यं नित्यमहार्थं अहंतः कोशेऽर्थं निधाय व्रतमाजन्म किंचिदादाय
विपुलारात्रिकमवतार्य धूपघटमुत्क्षिप्य पंचांगप्रणामं कुर्यात् ॥

ततःसहस्रनामादिनानाविधमहास्तवैः । गणैर्नृत्यैश्चवाद्यैश्च जिनमाराधये मुदा ॥ ११ ॥

सिद्धश्रुतचरित्रविंशातिभक्तीः संसंधकाः । केवलज्ञानकल्याणक्रियां कुर्वन्तु याजकाः ॥ १२ ॥

या नंतर 'जयजय' या श्लोकापासून आरंभिलें जाणारें आनंदस्तवन करावें.

१० 'येष्टेति हा श्लोक म्हणून प्रतिष्ठा करणाऱ्याने नेहमीं जिनाची पुजा चालावी म्हणून यथाशक्ति भांडारांत धन द्यावें. व आजन्म एखादें व्रत घ्यावें. तदनंतर आरती करून पंचांग नमस्कार करावा.

११-१२ 'तत इति' हा श्लोक म्हणून सहस्रनाम वगैरे स्तुति म्हणावी. गीत, व वाद्यांनीं जिनाची आराधना करावी.

१३ 'सुगंधीति' इत्यादि श्लोक म्हणून घुनीची पूजा करावी. 'श्रीमज्जिनेंद्रा' इत्यादि वाचीस आशीर्वादात्मक

सुगंधिशीतलैः स्वच्छैः स्नादुभिर्विमलैर्जलैः । सार्धद्वीपद्वयातीतभवद्भ्ययतीन्यजे ॥ १३ ॥

इत्यादिभिर्भुनिवृंदारकान् गर्चयेत् 'श्रीमाज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा' इत्यादिद्वाविंशत्याशिर्वाङ्पद्याना विजयविभवविद्येत्यादिपद्यत्रयस्य च पाठेन शेषगंधाक्षताभिः भव्यसंधं संतर्पयेत् ॥

अथ यागमंडलाराधनोक्तप्रथमगद्यपद्याभ्यां प्रथमपद्यमात्रेण वा, प्रधानपूजया वेदिका निवासिसर्वपरिवारदेवानभ्यर्चयेत् ॥

शिलामध्येथ नासाया इत्यादिमंत्रैर्गर्भगृहद्वारे क्षेत्रपालादिद्वारपालकान् । श्रीविमानस्य मध्ये ब्रह्माणं, तत्प्रादक्षिण्येन स्थितदिकपालकान्, 'मध्येगृहं विधातरम् इत्यादि मंत्रैः संतर्प्य । सर्वार्णह्यक्षछत्रत्रयाभ्यां सह गत्वा ग्राममध्ये ब्रह्माणं, ग्रामस्य पूर्वोदिदिक्षु दिक्पालान्प्रगुक्तमंत्रैरेवाभ्यर्चयेत् ॥ ततो वेदिकास्थितचलजिनविबाग्रे श्रीविहारघोषणामुद्धोष्य गंधकुटिसंकल्पे चतुष्के तद्विंबं निवेद्य महाभूत्या श्रीविमानं परीत्य ग्रामप्रदाक्षिणमपि कृत्वा पूर्वस्थाने जिनविंबं निवेद्य शान्तिबलिमिष्टप्रार्थनां क्षमापणं सर्वदेवताविसर्जनं कृत्वा अष्टोत्तरकलशैर्वक्ष्यमाणविधिना महाभिषेकं एकादशमहामहं च विधाय प्रतिष्ठादिवसाक्रियां निष्ठापयेत् । तद्यथाः—तावदियं विहारघोषणा ॥

श्लोकं म्हणून व 'विजयेति' तीन श्लोक म्हणून भव्यसमूहास गंध, अक्षता, तांबू इत्यादिकांनीं खुप करावे.

'अथेत' तदनन्तर यागमंडलाराधना प्रकरणात लिहिलेल्या पहिल्या गद्यपद्याने अथवा प्रथम पद्याने प्रधानपूजेने वेदिकानिवासि सर्व परिवार देवांची आराधना करावी. 'शिलामध्ये' इत्यादि मंत्रांनी गर्भगृहाच्या दरवाजावर क्षेत्रपाल वगैरे द्वारपालांना, श्री विमानाच्या मध्यभागी बळा व त्याच्या डाव्या बाजूस असलेल्या दिक्पालांना, मध्येगृह, इत्यादि मंत्रांनी संतुष्ट करून सर्वार्णह्यक्ष व छत्रत्रय यासह जाऊन

विन्यस्तांजलिना विहारसमये शक्रेण विज्ञापिते
लोकानां हिताभिच्छाया जगतां नाथे विहारोन्मुखे ॥
रोधःकोडविसर्पिणीं सुरवरा यां चक्राघोषणा—
मस्मिञ्जनविहारमंगलमुखे सेयं मया ध्रुप्यते ॥ १ ॥

स्वस्तिं समस्तसुरासुराधीशमिमुकुटमकरिकाशोणकोणकपणममृणितचरणपीठपृष्ठः प्रादुर्भू-
तानंतचतुष्टयविभूतिर्भूतहितैकतानप्रवृत्तिः संजीवनौषधमाजवज्रवसंस्वरमूर्च्छितानाम् ॥ प्रथमतरमंगलं
मंगलानां । अद्वितीयशरणं नारणार्थिनां । आविष्कृतपरमार्हन्त्यमहिमा भगवाननपेक्ष्यमाणः किल
लोकहितापादनौत्सुक्यतरालितचेतसः प्राचीनबर्हिषो विहारसमयासत्तिविज्ञापनाम् । अर्चितनीय
प्रवृत्तिवैभवः सकलजगत्सुकृतसामग्रीमनुमन्यमान इव स्वयमसावलकरोति नभोभागपथे परार्धे
पद्मयानकम् ॥

गावामर्धे ब्रह्मा व गांवाच्या पूर्वादि दिशामर्धे दिक्पालांना पूर्वोक्त मंत्रांनीच पूजावे. तदनन्तर वेदिकेवर
असलेल्या चलजिनप्रतिमेच्या पुढे श्री विहाराची घोषणा करावी. गंधकुटीवर श्री जिनविंब ठेऊन मोठ्या था-
टाने जिनमंदिराला प्रदक्षिणा द्यावी व ग्रामप्रदक्षिणाही करून पूर्वीच्या ठिकाणीं जिनविंब स्थापाने. त्यावेळीं
शांतिचलि, इष्टप्रार्थना, क्षमापण, सर्वदेवताप्रियमर्जन हीं कृत्ये करून १०८ कलशार्थी व पुढे सांगितले जा-
णाऱ्या विधीने महाभिषेक व एकादश महामह हे विधि करून प्रतिष्ठादिवसाची क्रिया संपवावी. ग्रथमतः
विहारघोषणेचें सवित्तरस्वरूप सांगतात. 'विन्यस्तांजलिनेति' हा श्लोक म्हणून इंद्राने त्रैलोक्याचें हित
व्हावें म्हणून जिनेश्वराला हात जोडून विहार करण्यासाठीं प्रार्थना केली.

अस्मी चानंदनिर्भरपूर्यते सुरशांखिकैः शंखाः । अधरिताभोग्रनिर्घोषाणि बाधन्ते चातोद्यानि
उपरि च सेवते समुन्मिषन्मणिमरीचिनिचयमुषितविरेचनरुचिप्रदानं लोकत्रयाधिपत्यै कलाञ्छनं
छत्रत्रयम् । विधूयंते चोच्चलितदुग्धोदवीचिनिचयापहासिनश्चामरनिवहाः । वर्षति बहलामोदसंमो-
हितालिकुलानि सुरत्वारिदाः सुरकुसुमानि । अयं च समुच्चलितबीचिहस्तात्रिकार्थ्यमाणविचित्र-
रत्नमुक्ताफलजालजटिलपुरोभागः प्रणमति वेलामूर्च्छां भगवत्संभसां निधिः । तदानीं देदीप्य-
मानदेहप्रभाव्यनिकरविचित्रितवियत्यथाः समासीदंतु सेवात्रसरप्रतिपालिनः त्रैविष्टपाः । आगच्छं-
तु गृहीतो ज्वलनेपथ्याः कौतुकवेषानुगमसत्वरपरिजनाः । सभ्रांता चम्पदपरिवृता वज्रांजलयो म-
ध्यमलोकपालाः । आयातु विश्वेश्वराविहारोत्तमवाक्स्मरेलोचनसहस्राक्षसमार्चितं परीत्य परमेश्वर-
पादारविंदं ॥ सकलजनस्तुत्यजन्मानः सारस्वत्यादित्यवन्द्यरुणगर्दतोयतुषिताव्यावाधारिष्टा लौकाति-
काः । गायतु श्रुतिसुखानि गेयानि किन्नरीभिः सह किन्नराः । स्पृशतु बीणाविपंचीप्रमुखततवा-
द्यजातमसूर्याः । वादयंतु घनगंभीरधनजातस्तानितातिवातीं निरवधानिनादगंधर्ववाद्यानि । नृत्यंतु
सलीलविरचितकरणांगहारहारिण्यो गगनांगणरंगेषु सुरयोषितः । पालयंतु स्वां स्वां दिशमिन्द्राग्रिय-
मनिर्ऋतिवरुणवायुकुम्भैः शानशेषशीतांशवो दशापि लोकपालाः । वारयंतु समुद्यद्वहदध्वानाः कुटिलदंष्ट्राः
करालमुखाकाराः ममुत्सारिताहंसाः पूजनं परितो राक्षसा रक्षकाः । प्रतिष्ठतामग्रतः परिचारकामरपरिवार-
पारिवृता परीत्य परमेष्ठिनं पद्महस्तया सह पद्मया देवी मरस्वती । अग्रतो भर्तृप्रकटितप्रतीहाराधिकारः
प्रसादयतु उदग्रपदं राजराजः । प्रचुरामोदमोदितरोगोभागाः पारमार्जयंतु मरुतः परितः । अभ्युक्षंतु
समंततः सुखशीतलामोदिभिर्बुभुक्षुभिस्तुदामराः । मंडयंतु मच्चभ्रमद्भ्रमरनिकरप्रकारिभिर्मंदारकुसुमैर्म

रुतः पतिः पुष्पमेधविक्रिगः । विचित्रयंतु च विचित्रावक्रियाभैर्जगद्विहारपदवीं । आक्रडितु
 नानानर्धरत्ननिर्माणस्थलेषु क्रीडापथेषु पुरःसराः सहैव सुरपुरंध्रीभिः सुराः । गृह्णन्तु यथाकामं
 कामितार्थप्रदानपरैर्यः कल्पशाखिभ्यः कामितार्थं कामि नो जनाः । उचोभितमस्तुतंगमणितोरणप्रभाप्रता-
 नबितानितेषु मार्गेभ्यपार्श्वेषु ससृष्टगगनतलाः परिहृत्यन्तामनल्पप्रसूननिष्यंदिमकदंगंधाधीकृत-
 मधुकरनिकाः भगवदास्थानमंडपसन्निभाः सुमतोनादिभिः मृगैः सुपुंगोरुहपाः । पश्यंतु पापपुण्यबंधिनः
 सप्तभवान्भास्वत्सहस्रप्रभातिशायिनि प्रभोः प्रसामंडले भव्याः । अनुयांतु च भगवंतमाधिगतसत्सद्-
 यो भगवंतो मुनिगुग्वाः । परिभूरयंतु चाखिललोकगोरांस्तदभीष्टार्थप्रदानेन हेमरत्नादिसा-
 वस्तुवार्धिणो नवानिवयः । उत्कृष्टफणामणिकिरणरंजितव्योमसीमानः परिपठन्तु भगवद्गुणगणं
 फणाभृतः । समुद्यद्ब्रह्मलकालागरुधूसधूसव्यासनभोभाग धूमघटपटलं विभ्राणो ब्रजंतु सख्यो
 वैश्वासितगोचिषो विराचनाः । दादयंतु समततो भगद्विहारस्याधानं विबुधाः किंकराः । गौव-
 र्णैश्चीनपट्टमयैश्चातपत्रैर्विभ्रतु विभ्राजमानध्वजप्रकरभनुकूटभवनविधूमानमदभ्रमभ्रंजलिहचूलिकम् ॥
 प्रतन्यतां चाग्रतः चराचरगुरुमंजुलोत्सवंशंसीनि विजगद्विलोचनानि सम्मार्जयज्जवाज्वल्य
 मानारसहस्रकिरणमरीचिजितारिशासनम् । पवित्रयन्तु पुण्यत्रिधैर्यं सुवामुजः । गच्छन्तु
 जयध्वानमुखरमुखा वन्तु बलंगतः प्रकीर्णकामिभोगशासनम् । तस्यता न तद्देशं न नानाव्रततिहृतश
 क्तयो जगति विश्वे व्याधयः । चिकित्संतु भगवत्मात्रैध्यमागनास्त्र देन भागवैकल्यमूकवाधेरपंगवः ॥
 विलोलयतु त्रिभुवननाथवैभवं गाधानुबुद्धं चतस्रस्यरोमांचप्रपचकंक्षुकिता वसुधावधूः । भवंतु
 क्रमापेक्षविलंबमसहमानाः संतो विहारोत्सवंभावनेतु रुजाः । प्रसूतां च प्रातसमया भूत-

यो लोकैकशिस्त्रामर्ण्यमनिशं ध्यायन्ति योगीश्वराः ।

येनादर्शि ममस्ततत्वममरा यस्मै नमः कुर्वते ॥

यस्मान्नास्यपरो हितस्त्रिजगते यस्यैव युक्तासता ॥

यस्मिन्केवलबोधमानुशुदितः सोव्याज्जिनोऽयं जगत् ॥

ओं श्रीं ह्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशताय सर्वलोकांशतिर्भवतु स्वाहा ॥
शांतिधारा ॥ ३ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यत्कलशयुतवधूतग्रभृङ्गारनिर्यद् ॥

वाध्रीरापूतधात्रीं बहुतरविभवाभादरेणानुयांतः ॥

सर्वाशाः पूरयंतो बलिमनुसुवराः सर्वधान्यैश्चलाजैः ॥

सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥

ओं अर्हद्भयो नमः ॥ ४ ॥

प्रमादाज्ज्ञानदर्पाद्यैरित्यादिना क्षमापणपूर्वकं पंचांगप्रणामः ॥

मोहध्वांतविदारणमित्यादिना गमनाप्रच्छन्नम् ॥

इत्थं सौभर्मशकप्रभृतिमुखरा यां जिनेद्रस्य साक्षाद् ॥

३ 'यो लोकैकशित्' हा श्लोक म्हणून व मत्र म्हणून शांतिधारा सोडावी.

४ 'अर्चामग्रे' हा श्लोक म्हणून जिनमंदिराला प्रदक्षिणा द्यावी.

चक्रुः कैवल्यबोधोत्सवविषयमहाश्रयकल्याणपूजां ॥
तामगोप्यात्र विंशे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥
मुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टप्रभृतितनुभृतमस्तु कल्याणपूजा ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिः ॥ ५ ॥

इत्थं त्रिपञ्चे जिनपुंगवस्य कैवल्यबोधोत्सवमंविधिं यः ॥

कैवल्यकर्मोत्सवमाशु यास्यत्यमुत्र नूनं म हि धर्मेनेमिः ॥ ६ ॥

इत्यर्चयतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि
केवलज्ञानकल्याणविधिनैकादशः परिच्छेदः ॥ १ ॥

५ 'प्रमादादिति' हा श्लोक म्हणून क्षमा मागून श्रीजिनाश पचाग नमस्कार करावा.

६ 'मोहेति', हा श्लोक म्हणून घरी जाण्याबद्दल श्रीजिनाची 'स्वानगी' घ्यावी.

७ 'इत्थमिति', हा श्लोक म्हणून इष्टप्रार्थनेकरिता पुष्पांजलि क्षेपण करावी. या श्लोकाचा सारांश—
या प्रमाणे माघर्मद्रे वगैरे इद्रानी जो केवलज्ञानोत्सव केला त्या उत्सवाच आरोपण या जिनप्रार्थनेमध्ये मोठ्या
भक्तिने केले आहे हे कल्याणपूजन यजमान, प्रतिष्ठापक व भव्य लोकांच्या भुक्ति व मुक्तिला कारण होवो.

८ 'इत्थं विधेने' इति. या प्रमाणे श्री जिनेश्वराचा केवलज्ञानपूजेत्यय जो भव्यनीव करितो तो उत्तरजन्मी
लांकर केवलज्ञानोत्सवास प्राप्त होतो व धर्मप्रवर्तक होतो.

या प्रमाणे नेमिचंद्रदेवांनी रचिलेल्या प्रणिष्ठासारसंग्रहामध्ये केवलज्ञानकल्याणविधिच प्रतिपादन कारणारा
अकरावी अध्याय मपला.

अथ द्वादशः परिच्छेदः ।

अथ निर्वाणकल्याणम् ॥

प्रतिष्ठादिवसात्पश्चाद्वितीयेऽहनि याजकः ॥

यागमंडलमारभ्य समासात्तत्र विष्टरे ॥ १ ॥

जिनबिंबं निवेक्ष्यास्य विदध्यादधिवासनम् ॥

धर्मोपदेशसंकल्पात्तत्त्वार्थं साधु घोषयेत् ॥ २ ॥

त्रिसंध्यमेवं कुर्वीत प्रतिष्ठोक्ताधिवासनम् ॥

मध्योन्हेरित विशेषस्त्वन्यथा कृत्वाधिवासनाम् ॥ ३ ॥

जिनपादार्चितैर्गंधपुष्पतांबूलसत्फलैः ॥

संतप्य भव्यसंदोहं प्रागुक्तविधिनाशिषा ॥ ४ ॥

१-४ प्रतिष्ठादिवसानंतरं दसः प्रातः दिवशी प्रतिष्ठाचार्यानें यागमंडलविधिं करावा. व तेषां सिंहासनावर-
जिनविंशं स्थापनं अधिवासनविधिं करावा. धर्मोपदेशाच्या संकल्पानें श्रीजिनश्वर उपदेश देत आहेत अशी
घोषणा करावी. या प्रमाणे प्रतिष्ठे-क्त अधिवासन त्रिसंध्य करावे माध्यान्हर्षी घोडासा विधि भिन्न आहे. तो
असा --- अधिवासनविधि करून जिनेश्वराच्या चरणाची ज्यांनी पूजा केली आहे अशा गंध, पुष्प, तांबूल व
उत्तम फळे यांनी पूर्वाप्रमाणें आशीर्वाद देऊन भव्याना संतुष्ट करावे.

द्वारपालबलि ब्रह्मबलि दिक्पालसङ्कलि ॥
 श्रीबलिं च ध्वजबलिं ग्रामसंबधिनां पुनः ॥ ५ ॥
 ब्रह्मादिक्पालकानां च बलिं कृत्वा क्रमात्ततः ॥
 पीतैः सुगंधिमिश्रणैः पुंजितैरर्चयेज्जिनम् ॥ ६ ॥
 तच्चूर्णं विभृयुः सर्वे भव्याः शिरसि भक्तितः ॥
 विहारघोषमुक्त्वा च सर्वसंधेन सेवितम् ॥ ७ ॥
 पद्मयानं समारोप्य देवं पुरि विहारयेत् ॥
 कुम्भैश्च शतेनाभिषिच्य देवं समर्पयेत् ॥ ८ ॥
 प्रतिष्ठातस्तृतीयेऽन्ह चैवमेव क्रियाक्रमः ॥
 किंतु कुङ्कुमपङ्काल्यतीर्थवारिभिर्सांभितैः ॥ ९ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

५-८ तदनंतर द्वारपालबलि, दिक्पालबलि, श्रीबलि, ध्वजबलि हे बलि करून तदनंतर ग्रामसंबंधी ब्रह्म बलि, व दिक्पालबलि करावा. यानंतर क्रमाक्रमाने पिवळ्या अन्ना सुगंधिचूर्णाच्या पुजांनी श्रीजिनाची पूजा करावी. ते चूर्ण सर्व भव्यजीवांनी मस्तकावर धारण करावे तदनंतर विहाराची घोषणा करून पद्मयानावर प्रभूस नसऊन सर्व संघासह शहरात विहार करवावा तदनंतर एकाच आठ कुंभांनी भगवंताचा अभिषेक करून पूजन करावे.

९-१० अतिष्ठेपास्तुन तिसऱ्या दिवशी हाच क्रियाक्रम करावा. पंतु केशराचे गंधाचे मिश्रण त्यांत ओढे

कुंभैरलकुतैर्देवमभिषिच्य समर्च्य च ॥

तज्जलं विभृयुर्भव्याः पापंपकापहारकम् ॥ १० ॥

तद्यथा—प्रतिष्ठादिवसाद्वितीयेऽहनि यागमंडलस्य प्रागुक्तगद्यपद्याभ्यां प्रथमपद्यमात्रेण वा समासतः समाराधनां समापयेत् ॥

अथ यागमंडलमध्ये पीठस्थापनम् ॥

श्रीपांडुकाव्हयसिलाम्रिप्रीठक्यं । तद्वादेकोपरि तटे निदधे भवन्तम् ॥

प्रक्षालयामि शुचिभिः सलिलैः पेतेन । प्रच्छादितेन निदधेऽक्षतपुष्पदर्भान् ॥

ओं ह्रीं अहं क्षं ठठ श्रीपीठस्थापनं करोमि स्वाहा । पीठस्थापनम् ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं हौं हः नमोर्हने भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा ॥

अशा तीर्थजलांनी युक्त कलशांनीं प्रभूचा अभिषेक करून पूजा करावी. व ते पापरूपी चिखल दूर करणारे गंधो-
धन भव्यानी घागण करावे.

‘तद्यथेति, प्रतिष्ठा, नमोपासू । दुःखा दिवशीं यागमंडलाची आराधना पूर्वी सांगितलेल्या गद्य व प
द्यांनीं अथवा प्रथम पद्यानें गेशेपाने नमाम करावी.

यागमंडलामध्वा पीठस्थापनाचा विधि.

१ ‘श्रीपांडुकेति’ हा श्लोक घणून तेऽह्न्या वरच्या तटावर सिंहासन स्थापन करावे.
‘ओं ह्रीं’ हा पीठस्थापनाचा मंत्र घणून ते स्थापन करावे.
‘ओं ह्रां ह्रीं हूं’ हा मंत्र घणून ते प्रक्षालित करावे. व त्यावर नवीन वस्त्र आच्छादावे.

पीठप्रक्षालनम् ॥ तत्पीठोपरि प्रागग्रवल्गाच्छादनम् ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः । सकुसुमाञ्जनदर्भस्थापनम् ॥ १ ॥

खच्छैस्तीर्थं पीठं समभ्यर्चये । ओं ह्रीं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । पीठार्चनम् ॥

संस्थापयाम्युपरि तस्य जिनेश्वराचं

चक्रत्रयं जिनपतेरपसव्यभागे ॥

छत्रत्रयं तदु तस्य तु तव्यभागे ॥

भादित्तजालजटिले सति सर्वलोके ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं स्वाहा प्रतिमास्थापनम् ॥ २ ॥

जिनमतमिव सूक्ष्ममित्यादिना मुखवत्प्रदानादध्योद्धरणान्तामधिवासनां विदध्यात् ॥ जिन-
दिव्यध्वनिसंकल्पेन प्रतिभागे भव्यसंघस्तत्त्वार्थं घोषशुद्ध्या पठेत् ॥ एवं त्रिसंध्यमविवासनां कुर्यात् ॥
श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा इत्याशीर्वादभैरव्यसंघं जिनपादार्चितगंधमाल्यांतोचूलकलैः संतर्पयेत् ॥ प्रागु-

‘ओं ह्रीं दर्पेति’ हा मंत्र हणून पुष्पे व अक्षता माहित दर्भस्थापन करावे.

‘स्वच्छैस्ती’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून सिंहासनाचे पूजन करावे.

२ ‘संस्थापयामीति’ हा श्लोक हणून प्रतिमास्थापन करीत. चक्रत्रय हे उजव्या बाजूला व छत्रत्रय हे डावे बाजूला स्थापन करावे.

‘जिनमतमिवेति’ हा श्लोक हणून प्रतिमेच्या गुहावर वल्गाच्छादन करावे व अर्घ्ये द्यावे. अशा रीतीने अधिवासन विधि करावा. जिनेश्वराच्या ठिकाणी दिव्यध्वनि उत्पन्न झाला असा संकल्प करून भव्यसमूहानें तत्त्वार्थ शुद्ध रीतीने हणवा. याप्रमाणें त्रिकाळी हा अधिवासान्विधि करावा

‘भोगजिनेन्द्रा’ इत्यादि आगीर्वादी श्लोक हणून भव्यांना जिनचरणीं पूजित झालेले तांदूल, गंध, पुष्पहार,

क्तमवैद्वैरपालादिबालं विदध्यात् ॥ उत्सवविधौ वक्ष्यमाणविधिना पीतसुरभिचूर्णं कृत्वा सचूर्णपुं
जैर्जिनमभ्यर्चयेत् ॥

अथ चूर्णार्चनम् ॥

भव्यानुग्रहराग एव किमयं भव्यैकवंधोर्विभो—॥

भैव्यानां बहुभक्तिगगनविसरः किंवा जिनाद्विद्वे ॥

इत्याशंकितपीतचूर्णनिकैः श्रीवक्ष्यचूर्णोपमैः ॥

संचूर्णीकृतकर्मणो जिनपतेः श्रीपादमाराधये ॥

ओं ह्रीं सर्वकर्म चूर्णीकरोतु भगवान्स्याहा । चूर्णार्चनम् । तच्चूर्णं शिरसि सर्वे
भव्या धारयंतु ॥

ततो जिनाग्रे विहारघोषणाश्रुत्वा श्रीविहारसकल्पेन जिनं पुरे विहारयेत् । प्रागुक्तनित्यम
हविधिनाष्टोत्तरशतकलशैरभिषिच्यैकादशमहेन जिनमभ्यर्चयेत्

फले द्यावत, पूर्वी सांगितलेल्या मन्त्रांनी द्वापल्लादिनीचा निषि करावा. हा भव्यापर मोठा अनुग्रह किंवा हा
भव्यांच्या भक्तीचा समूह आहे काय अशा चूर्णांनी कर्मविनाश करणाऱ्या श्रीजिनाची पूजा करावी. व ते चूर्ण सर्व
भव्यांनी समस्त ही धारण करावे.

‘उतो इति’ तदनंतर जिनाच्या पुढे विहाराची घोषणा करून श्रीविहाराच्या संकल्पाने जिनाचा
गांवात विहार करावा. पूर्वेक्त नित्यमहाप्रमाणे १०८ कलशानी जिनाचा अभिषेक करून अत्रा
प्रकाराने जिनाची पूजा करावी. ‘सर्वे इति’ हा श्लोक म्हणून देवांचे विसर्जन करावे. परब्रह्माचे
हृदयांत धारण करावे, श्रुतिधारा, श्रुतिबलि, ध्यापण, जाण्याविषयी परवानगी हा विधि करावा

सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्हैः प्रपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यांतु यथायथम् ॥

ओं जिनपूजासमाहूता देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ इति सर्वे देवविसर्जनम् ॥ परब्रह्मात्माध्यासनं शान्तिधारा शान्तिबलिक्षमापणगमनाप्रच्छन्नं विदध्यात् ॥

इति प्रतिष्ठाद्वितीयदिनविधानम् ॥ तृतीयदिनेऽपि पीतचूर्णोर्चनं वर्जयित्वा इदमेव विधानमवसेयम् ॥ तत्र कुंकुमोदकपारिपूरितकलशैः प्रागुक्तमध्यकुंभाभिपेकद्यपचयमत्रैर्जिनमभ्यर्चयेत् ॥

इति प्रतिष्ठातृतीयदिनविधानम् ॥

प्रतिष्ठादिवसात्पश्चात्तुर्थेऽहनि याजकः ॥

प्रातरेव हि कुर्वति यागमण्डलपूजनम् ॥ १ ॥

तत्पुरो भुतले पंचचूर्णैर्गृष्टदलाभुजम् ॥

विरच्य भूमिं संशोध्य न्यस्य दर्भोन्समर्थं ताम् ॥ २ ॥

कर्णिकायां न्यसेत्सिद्धान्दलेष्वष्टसु तद्गुणान् ॥

हे दुसः स्यादित्वांचं कृत्य होय. तिमः स्यादित्वा पित्तचूर्णोर्चनविधिं सोहृन् वासीचा विधिं करावा पूजा सांगितलेल्या मध्यकुंभाभिपेकाच्या गद्यपद्यमंत्रांनी केशर गंधाच्या पाण्याने मरलल्या कलशांनी जिनाची पूजा करावी. या प्रमाणे तिसः स्यादित्वा दिवसाचा विधि आहे.

१—६ 'प्रतिष्ठेति' प्रातिष्ठा दिवसापासून चांभे दिवशी याजकांना सकाळीच यागमंडळपूजन करावे. प्रथम भूमीवर चांच प्रकारच्या चूर्णांनी आठ पाकळ्यांचे कपळ लिहावे. भूमिं संशोधनविधि करून दर्भस्थापना

तदग्रे विधिना न्यस्य पीठे मंस्थापयेज्जिनम् ॥ ३ ॥

कल्याणमालामारोप्य कृत्वा तामधिवासनाम् ॥

मुखवत्नं समुत्सार्य प्रोक्षिष्यार्ध्यमनर्ध्यकम् ॥ ४ ॥

सम्यक्त्वादिगुणास्तत्र समारोप्य समर्प्य च ॥

आराध्य पीठिकामत्रैः मसधा कुसुमैः सितैः ॥ ५ ॥

मंत्रैस्तेर्गाहपत्यासौ हुत्वाच्चाहुतिमन्त्रतः ॥

स्तुत्वा शिवाक्र्यां कृत्वा माल्यैः कुसुमचंदनैः ॥ ६ ॥

अक्षताद्यर्जिनानिष्टा तानि विभ्रतु भाक्तिकाः ॥

प्रागुक्तविधिना तीर्थजलमानोय तज्जलैः ॥ ७ ॥

करावी व मसीचे पूजन करावें. कर्णिकृतमन्त्रे सिद्धपद्मेशीची स्थापना करावी व आठ पाकळया मध्ये सिद्धाच्या गुणांनी स्थापना करावी. त्या कमळाच्या पुढे पीठावर जिनाची स्थापना करावी. कल्याणमाला-
चे आरोपण करून अधिवासन क्रिया करावी. मुखावगील वल काढून अर्घ्य घ्यावे. श्री जिनाच्या ठिकणीं
सम्बद्धादिक आठ गुणांचें आरोपण करावें व पूजन करावें तदनंतर पांढऱ्या फुलांनीं सातवेळां
पीठिकांमंत्राच्या द्वारे आराधन करावें. व त्याच मंत्रांनीं गार्हपत्याग्नीमध्यं अजाहुति द्यावी. तदनंतर
स्तुति करून माला, पुष्प, चंदन मानीं निर्वाणक्रिया करावी.
'अक्षताद्यरिति' या पद्यांचे स्पष्टीकरणः—अक्षता वेगळे पदार्थांनीं जिनाची पूजा करून ते भक्तलो-
कांनीं आपल्या मस्तकांवर धारण करावेत. पुढे कर्णिके विधीनं पवित्र पाणीं आपून त्यानें १०८ कुंभ भरवें
व जिनाचा अवभृथ नांवाचा अभिषेक करावा व एकादशमह हा विधि करावा. या प्रमाणे अभिषेक झाल्यावर

भूतैरष्टसहस्रेण कुम्भैरवभृथाव्हयम् ॥
 अभिषेकं प्रभोः कुर्यादेकादशविधं महसु ॥ ८ ॥
 अभिषेकक्रिया दृष्ट्वा समस्यर्च्यं श्रुतं गुरुम् ॥
 गणोदकभृतं यष्टे कुम्भं दद्यान्मुदाशिषा ॥ ९ ॥
 शेषां च सर्वभक्ष्येभ्यो दद्यात्प्रागुदितशिषा ॥
 यथा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोक्तम् ॥ १० ॥
 अथावरोह्य तदात्रौ प्रासादे स्थापयेद्दध्वजम् ॥
 पूर्ववत्तेन भालेख सर्वेषां तच्छुभाय च ॥ ११ ॥
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं त्रिभोः ॥
 शान्तिधारां ततः शान्तिबलिकर्मक्षमापणं ॥ १२ ॥
 गमनाप्रच्छन्नं पश्चात्कृतकर्मफलार्थिनाम् ॥

शास्त्रं व गुरु यांची पूजा करावी व प्रातिष्ठाकाराला आनंदानं आशीर्वादासह गंधोदकाचा कुंभ द्यावा व पूर्वोक्त आशीर्वादासह सर्व भव्यांना शेषा द्यावी. त्यावेळीं प्रातिष्ठाकारातें सर्व सवाचा यथाशक्ति व यथागोप्य आदर करावा. तदनंतर त्या दिवसाला रात्री जिनभदिगव, दानारोपण करवें तो भज त्या जिनमंदिराच्या सहस्रसामुल्लेखार शोभतो आणि सवन्न, करणागस कारण होतो. या निमित्ताने देवाचें विवर्जन, जिप्रभूचें आत्त्यासभ्ये निराजमान करणें, शांतिधारा, शान्तिगति, क्षमापण, गमनाप्रच्छन्न व जें पूजन केले, त्याचें भगवंताजवळ फल मागणें व आशीर्वाद देणें हे विधि करावे आणि गुरुनमस दीक्षापोचन करावें अर्थात् प्रातिष्ठाकार्य-

आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाक्षिकम् ॥ १३ ॥
 शांतिभक्तिं च कृत्वेन्द्रः प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥ १४ ॥
 सत्कृत्य शक्त्या भव्यास्त सर्वे यांतु यथायथम् ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मामि च ॥ १५ ॥
 आवर्षदत्त उर्ध्वं तु वर्षे च शक्तितः ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोऽप्युत्तमाभिधीयते ॥ १६ ॥
 इति ऋगमप्रतिष्ठाया विधिः सर्वो निरूपितः ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचितं लक्षणादिकम् ॥ १७ ॥

संपर्येत इद्राने व यजमानाने एक्रेका तेषणे. प्रन्त्रचर्गे धारण करण इत्यादि नियम वेतलेले अमतात त्याचा
 हा सर्व विधि मपल्यावर त्याग करावा. यानंतर श्रुतिभक्ति करून प्रतिष्ठाविधि समाप्त करावा. तदनंतर प्र-
 तिष्ठाकाराने इद्राचा फार आदर मत्कार करावा १ मर्ग मन्त्रांनी शक्तिने इद्राचा आदर करावा च आप
 आपल्या ठिकाणी जाणे. तदनंतर दम्याहिन्यात प्रतिष्ठेच्या दिग्गजा उत्सव करावा. अगा प्रकार एक वर्ष
 पर्यंत करावा तदनंतर यथाशक्ति दरवर्षा करावा. उत्सवाचे प्रकार पुष्कळ आहेत. ते आम्ही पुढे सांगू-
 याप्रमाणे प्रतिष्ठेचा विस्तारयुक्त सर्व विधि आम्ही सांगितला. आली प्रत्येकाचे लक्षणादिक येथे सांगितले नाही.
 ते अन्य ग्रंथापासून ग्रहण करावे.

तद्यथा — प्रतिष्ठादिवसाच्चतुर्थेहनि प्रत्युषसि पूर्ववद्यामंडलमारस्य तत्पुरस्तादुचितोद्देशे प्रागुक्तविधिना भूमिशोधनं दर्भन्यासं भूम्यर्घनं च कृत्वा वेद्यां मंडलमालिस्त्रार्चितमित्यनेन पञ्चेन चूर्णस्थापनं कृत्वाष्टदलकमलं विरचय्य कर्णिकायां । ॐ ह्रीं नमो सिद्धां स्वाहा । इति विलिख्य, पूर्वादिषु दलेषु प्रादक्षिण्येन ॐ ह्रीं सिद्धसम्यक्त्रुणाय स्वाहा । ॐ ह्रीं सिद्धज्ञानगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धदर्शनगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धवीर्यगुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धागुहलुबुणाय स्वाहा । ओम् ह्रीं सिद्धाव्यावाधगुणाय स्वाहा । इत्यष्टौ मंत्रानिहलि नेत । इति लेखनावधानम् ॥

देवस्य देवैर्द्रकुनोत्सवस्य सप्राप्तकल्याणचतुष्टयस्य ॥

निर्वाणकल्याणचिकीर्षयाहमग्रेऽस्य पुष्पांजलिमुत्क्षिपामि ॥

पुष्पांजलिः । ओम् स्वस्ति २ जीव २ इत्यादि पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

‘ तद्यथेति ’ प्रणिष्ठादिवसापासुन चौथे दिने प्रातःप्रातः पूर्वाप्रभागे योगमंडलाम आरभ्य त्याज्या पुढे योग्य स्थानीं पूर्वोक्त विधीनं भूमिशोधन, दर्भन्यास व भूम्यर्घन हे विधि करून ‘ वेद्या मंडल ’ ह्या पद्याने चूर्ण स्थापन करून अठ पारुळ्याचे त्रिक काढावे. त्रिकेसम्यक् ॐ ह्रीं नमो सिद्धां स्वाहा । हा मंत्र लिहून पादळ्यामध्यें उजवेचाकूनें विद्वाचे अठ शुभ लिहावेत तदनंतर ‘ देवस्येति ’ ह्या श्लोक म्हणून देवेंद्रानें ज्याची चार कल्याणिर्दं केली त्या जिनाचा आतां मोक्षक त्याणविधि मी करितो म्हणून त्या काकापुढें पुष्पांजलि क्षेपण करावी. ‘ बाह्याभ्यंतरेति ’ हा श्लोक व ‘ ॐ ह्रीं अक्षेप ’ हा मंत्र म्हणून मिद्धांचे आन्धान, स्थापन आणि साक्षीकरण करावे. व ‘ स्वच्छैस्तीर्थेति ’ हा श्लोक म्हणून अष्टद्रव्यांनीं सिद्धाची पूजा करावी.

बाह्याभ्यन्तरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा-

च्छुक्लध्यानयुगाद्विजित्य दुरेव लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥

प्राप्याद्योगिपदं परेण सकलं निर्जित्य कर्मोत्करं

शुक्लध्यानयुगेन सिद्धसुगुणान्सिद्धान्समाराधये ॥

ओं ह्रीं अशेषभोग्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजातसातिशयसकलात्मप्रेदेशनित्यव्यापकस्य । सर्वदा सर्वथावृद्धिक्षयप्रतिपक्षदुःखादयमानोपमानरिक्तस्य सकलचक्रिकुरुभवार्यफणीद्रुसुरेन्द्राहर्भिद्रात्रिकालसंभवितसुखानंतगुणितक्षणपर्यायर । राग्यक्सकलशास्त्रविद्वृष्टांतसाधितसंसारनाटकावलोकनसंभावितसर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् ॥ निरवशेषावरणविक्षेपविशेषाविष्कृतनरमानंतानंतनिर्भासजाज्वलच्चि कालावेषयलो कालोकवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायक्रमकरणव्यवधानातिक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेत्रालयगज्योतिःप्रगुप्तस्वाभाविकानंतगुणविशेषविभूषितानाम् । नैगमनयाविरूढतपोनयन्यमचारित्रज्ञानदर्शनसिद्धमतिद्रव्यवहाराणां । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानां सहातिसमेतशतकर्तृभुविभुनमद्भुतानां भगवत्सिद्धपरमोष्ठानमष्टतयीभिष्टि करोमि स्वाहा । ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् । ओं ह्रीं सिद्ध अत्र तिष्ठ २ ठठ । ओं ह्रीं

‘ब्रह्मेति’ ब्रह्म १ नाभ्यन्तरकारणानीं सम्यग्दर्शनप्राप्तिं क्षाल्यावर श्रुतज्ञानाच्या वलांन व ध्रुक् ध्यानाच्या सामर्थ्यानें केवलज्ञानप्राप्तिं करून घेऊन जे कर्म विनाश करून सिद्ध झाले त्यांना मी पूजितो. संपूर्ण कर्मनाशाचें सिद्धात्म्याचे प्रदंश शुद्ध होतात त्यांना अनंत सुख प्राप्त होतें. सर्व चक्रवर्ती, उत्तमभोग्यभिमज, देवेंद्र, अहमिद्र यांना जे सुख होतें त्याच्या अनंतपटीनें अधिक सिद्ध

सिद्ध मम सन्निहितो भव २ वषट् आवहानादिमंत्रः । स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीसिद्धान्थान्यजे । ओं ह्रीं
सिद्धपरमेष्ठिनो जलं । एवं गंधादि ॥

चतुष्टयं

अथ , प्रत्येकपूजा ।

पूर्वदलाम्भ्यतरे ॥

जानाति बोधो यदनुग्रेहण द्रव्याणि सर्वाणि मपर्ययाणि ॥

दुराग्रहत्यक्तनिजात्मरूपं तं सिद्धसम्यक्त्वगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धसम्यक्त्वगुण एहि २ संवौषडिल्यादि । ओं ह्रीं सिद्धसम्यक्त्वगुणाय
जलमित्यादि ॥ १ ॥

आग्नेयदलाम्भ्यतरे ॥ जानाति नित्यं युगपत्त्वतोऽन्यसर्वार्थसामान्यविशेषपूर्वम् ॥

निर्वाधकं स्पष्टतरं च यस्तं सिद्धात्मविज्ञानगुणं यजामि ॥

जीवाना एका क्षणांत सुख प्राप्त होतें, त्यांचें ज्ञान अतींद्रिय, क्रमरहित नित्य व सर्व पदार्थांच्या अंतंत
पर्यायाना ग्रहण करणारें असें असतें. १०० कर्मभूमीमध्ये जीव सिद्ध होतात यास्तव त्याची मी
आठ प्रकारें पूजा करितो.

सिद्धाच्या आठ गुणांची पूजा ।

१ ' पूर्वैति ' पूर्वे दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या सम्यक्त्वगुणांचें आवधान करी करून अष्टद्रव्यांनी
त्याचें पूजन करावें. सम्यग्दर्शन गुणामुल्लें सिद्धाचा ज्ञानगुण सर्व पदार्थांचे गुण व पर्याय यांना जाणतो. या
गुणामुल्लें आत्मस्वरूप दुराग्रहरहित होतें.

२ ' आग्नेयेति ' आग्नेयदिशेच्या कमलदलामध्ये ज्ञानगुणाची पूजा करावी, या गुणाच्या झरें सिद्धजीव

ओं ह्रीं सिद्धात्मविज्ञानगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ २ ॥
दक्षिणदलाभ्यंतरे ॥ स्वात्मस्थसामान्यविशेषसर्वं साक्षात्करोत्येव समं सदा यः ॥

सुनिश्चितासंभववाचकं तं सिद्धात्मनो दृष्टिगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धदर्शनगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ३ ॥
नैऋत्यदलाभ्यंतरे ॥ अनंतविज्ञानमनतद्दष्टिं द्रव्येषु मर्वेषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयंतं हतसकरादिसिद्धात्मवीर्याख्यगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धवीर्यगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ४ ॥
पश्चिमदलाभ्यंतरे ॥ अबाधकं मानमवाध्यमेव निष्पीतसर्वार्थमसंगसंगम् ॥

सर्वज्ञदेवं तदवाच्यमेव सिद्धात्मसूक्ष्माख्यगुणं यजामि ॥

ओं ह्रीं सिद्धसूक्ष्मगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ५ ॥
वायव्यदलाभ्यंतरे ॥ एकत्र सिद्धात्माने चान्यसिद्धां वगैश्चरांवाधमनंतसंख्याः ॥

पदार्थाच्च पूर्ण स्वरूप एकदम निर्गुणं व रपष्टगतीन जाणतात.

३ ' दक्षिणेति ' दक्षिणदिशेन्या कमलदलात सिद्ध दर्शन गुणाची पूजा करावी.

४ ' नैऋत्येति ' नैऋत्य दिशेच्या कमलदलांत मिद्धाच्या वीर्य गुणाची पूजा करावी. हा वीर्य गुण अनंत विज्ञान व अनंत दर्शन या दोन गुणांना सर्व पदार्थांचे स्वरूप जाणण्यांत प्रवृत्त करितो.

५ ' पश्चिमेति ' पश्चिम दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या सूक्ष्म गुणांचे पूजन करावे.

६ ' वायव्येति ' वायव्य दिशेत कमलदलामध्ये मिद्धाच्या अतगहन गुणांचे पूजन करावे. या अवगाहन

यस्य प्रभावात्सुनयस्थितं तं सिद्धावगाहारव्यगुणं यजामि ॥ १ ॥

ओं च्हीं सिद्धावगाहगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ६ ॥

उत्तरदलाभ्यन्तरे ॥ अधो न पातोस्ति यथा गिलादेर्न तून्वद्वायुकृतेरणं च ॥

सिद्धात्मनां तेन सुयुक्तिसिद्धं गुणं यजामोऽगुरुलब्धभिरव्यम् ॥

ओं च्हीं सिद्धागुरुलघुगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ७ ॥

ईशानदलाभ्यन्तरे च ॥ भवामिश्रं विहितश्रमो ऽव्यावाधात्मना यं परिणाममेति ॥

स्मात्सौख्यसौख्यैकनिबधनं तं सिद्धात्मनिर्वाधगुणं यजामि ॥

ओं च्हीं सिद्धाव्यावाधगुण एहि २ संवौषडित्यादि ॥ ८ ॥

एवं सिद्धपरमेष्ठिनं तद्गुणानभ्यर्च्य शरच्चद्रमर्गचिरोचिषोतश्चेतसि चित्तयन्ननादिसिद्धमंत्रा-
भिर्मन्त्रितकर्पूरहरिचंदनद्रवालुलितसुरभिपुष्पांजलिभिरैकविंशतिवारानधियास्य पूर्णार्घ्यदानेन ब-
हु मानयेत् ॥ अयमिहानादिसिद्धमंत्रः—

गुणाच्या सामर्थ्याने एका सिद्धाभर्च्ये अनंत सिद्ध राक्षनात

७ 'उत्तरेति' उत्तर दिशेच्या कमलदलामध्ये सिद्धाच्या अगुरुलघुगुणांचे पूजन करावे. ह्या गुणामुळे सिद्धजीवांचे स्पर्श पतन व वर गमनही होत नाही.

'ईशानेति' ईशान दिशेच्या कमलदलामध्ये अव्यावाधगुणांचे पूजन करावे. या गुणामुळे सिद्धजीव वाधा रहित होतात.

, एवमित्यादि या प्रमाणे शरत्कालच्या चद्रकिराणामागे सुंदर अशा सिद्ध परमेष्ठिंचे व त्याच्या गुणांचे पूजन करून व त्यांचे चित्तन करून अनादिसिद्ध मंत्राने अभिमन्त्रित झालेले आणि कापर, चंदनमंज, यार्नी

ओं णमो सिद्धाणं, सिद्धा मंगलं, सिद्धा लोमुत्तमा, सिद्धे सरणं पञ्चजामि । न्हो
शांतिं कुरु २ स्वाहा ॥ इत्यनादिसिद्धचंन्र ॥

इत्थं समर्थचित्तसिद्धनाथसम्यक्त्वमूलं गुणास्तदीयाः ॥

सर्वार्चिताः सर्वजनार्चनीयाः स्वातन्त्र्येण मनुतेऽपी ॥

पूर्णार्ध्यं ॥ ९ ॥ अथ तन्त्रार्थे परिपीउस्थापनम् ॥

वेद्या मूर्ध्नि निधाय पीठमुत्तमं प्रजल्य तीर्तुभिः ॥

प्रत्यग्रेण महाब्रह्मेण परितः पञ्च दक्षिणे ॥

अभ्यर्थ्योपरि तस्य सिद्धनिर्गम्यार्गं मतामर्चिताम् ॥

न्यस्यार्चाभि समर्प्य सप्तभिर्गन्धैः ममागन्धये ॥

ओं न्हो हं क्षमं ठठ श्रीपीठस्थापनं करोमि स्वाहा । ओं न्हो न्हू न्हो न्हः
नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन पीठप्रक्षालनं करोमि स्वाहा । पीठप्रक्षालनम् ॥ ओं न्हो
दर्पमथनाय नमः सकुसुमाक्षतदर्भस्थापनम् ॥ रत्नैस्तोषं पीठं समर्थये ॥ ओं न्हो समर्थदर्श-

सुगंधित अथा शुभ्र पुष्पजलिनं एकस्मिन् वेलां आवाप्या कुरु । पूर्वाध्यदानेन सिद्धगुणांचा व सिद्ध परमे
ष्ठिचा बहु मान करावा. ओं णमो सिद्धाणं वगैरे मिद्धमंत्र आदि. या परमाणं नी भिदु ज त्यांच्या गुणांची स्तु-
ति पूजा केली आहे सिद्धांचे गुण सर्वजनपूजनीय आहेत. व ते गुण माझ्या आप्तप्राप्तीला कारण होवोत.

१ 'वेद्या' हा श्लोक हणून वेदीवर पीठस्थापन करवें. त्यावेळीं 'ओं न्हो हं' इत्यादि हा मंत्र हाणामा
'ओं न्हो न्हो' हा मंत्र हणून पवित्र पाण्यान ते धुवावें. 'ओं न्हो दर्पमथनाय नमः' हा श्लोक हणून

नञानचारित्राय नमः स्वाहा ॥ पीठार्चनम् ॥ ओं न्ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं हं आहूता तिष्ठ २ ठठ
स्वाहा ॥ प्रतिमास्थापनं ॥

आहूता इव मिषुच्छाक्तिवनितां मुत्तान्यसंगा ययुः ॥

तिष्ठन्त्यष्टमभूमिसौधशिखरे सानंतसौहयाः सदा ॥

साक्षात्पुनर्नैत एन सर्वमनिशं नालोकं ठेक सम ॥

तानच्छेद्वर्वावशुद्धसिद्धनिकरानावाहनैद्यभंजे ॥

ओं न्ह्रीं हं णमो सिद्धाणं मिद्धपरमेष्ठिन्नत्र एहि २ संवौपट् ॥

ओं न्ह्रीं तिष्ठ २ ठठ । ओं न्ह्रीं मम मन्निहितो भव भव वषट् ॥ २ ॥

अथ कल्याणपंचकारोपणम्

योत्र स्वर्गोवतीर्णः सुरगिरिशिखरे दुग्धगर्द्धः पयोभिः इत्यादि कल्याणमालारोपणाविधिं
निर्वाणकल्याणस्थापनाय प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्रपर्यंतं कुर्यात् ॥ १ ॥

पुष्पाक्षतामहित दर्भस्थापन करो । 'सन्धैस्तीर्ण' हा श्लोक क्षणन न 'ओं न्ह्रीं मम्यदशैनेत्यादि' हा मत्र
क्षणून पीठाची पूजा करानी 'ओं न्ह्रीं श्रीं क्लीं' हा मंत्र क्षणून प्रतिमास्थापन करावे.
२ 'आहूता इवेति' हा श्लोक क्षणून व त्याचा मंत्र क्षणून सिद्ध परमेष्ठिचें आवाहन, स्थापन, सन्निधि
करण हे विधि करावेत.

कल्याणपंचकारोपण.

१ 'योत्रेति' हा श्लोक म्हणून निर्वाणकल्याणपति पांच कल्याणचें आरोपण करण्याकरितां प्र-
तिमेवर पुष्पांजलि क्षेपण करानी,

अथाधिवासनविधानम् ।

जिनमतिभिरसूक्ष्माभित्यादिरभ्युदराभ्यर्चनार्थमस्य ॥ पूर्णाध्वर्पयन्तं विधिं कुर्यात् ॥
प्राशुक्तानादिसिद्धिमंत्रेण सप्तवारान्प्रतिमां स्पृशन्नेवाभिमंत्रयेत् ॥ इत्याधियासनम् ॥ २ ॥

घंटाटंकारवीणाक्कणितमुरजघांघांक्रियां काहलाचछे

चछेकारोदारभेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषे ।

आक्रम्यशेषकाष्ठतटमथ झटिति प्रोच्छटत्युद्भटेऽञ्च ॥

शिष्टार्भाष्टाहर्दिष्ट्यै जिनमुखपटमुद्धाटये मंत्रपूर्वम् ॥

ओं उसहाइवड्डुमाणं पंचकल्लाणसंणणाणं महइमहावीरवड्डुमाणं सामीणं,
सिञ्जउ मे महइमहाविज्जा, अठमहापाडिहेणसियाणं, सयलकलाधराणं, सज्जोजादरूवाणं,
चउत्तीसातिसयविसंसंजुत्ताणं, बत्तीसदेविंदिग्गणिमउडमत्थयमहिदाणं, सयललेयस्स संतिपु-
ट्टिबुद्धिकल्लाणाउत्तारोग्गकराणं बलदेववासुदेवचक्कहरिसिमुजिज्जिअणगारावगूडाणं, उहयलो—
यसुहफलयरारणं, शुद्धसयसहस्सणिलयाणं, परापरपरमप्पयाण, अणाइणिहणाणं बलिवाहुबलि-
सहिदाणं, वीरे वीरे, ओं हां क्षा सेणवीरे वड्डुमाणवीरे हस जयंतवराइये वज्जसिलत्थंभ-

२ 'जिनमतेति' हा श्लोकं म्हणून पूर्णाध्वर्पयित अधिवासनविधिं करावा हा विधि मागील अध्यायांत विस्तांगने लिहिला आहे तो पहावा. सात वेळा अनादिमिद्ध मंत्र म्हणून गतिमला स्पृशे करावा.

३ 'घंटाटंकारेति' हा श्लोक म्हणून व 'ओं उसहाइ वड्डुमाणं' हा मंत्र पूर्ण म्हणून प्रतिमेच्या मुखा

मयाणं, सदभवपद्मिद्विषयं, । यत्प्रसङ्गाहिदा मे भवतु, मे भवतु ठठ क्षक्ष स्वाहा ॥ मुख-
वर्णाङ्गादनम् ॥ ३ ॥

वार्गधत्तुल्लतांतहविःप्रदीपधूपैः फलैः कनकपात्रगतैर्जिनात्रे ॥
नद्यादिवर्तदधिस्वस्तिकदर्भद्रुवसिद्धार्थकैश्च कृतमध्यमिहोद्धरामः ॥ ४ ॥

अष्टविहकम्मवियत्ता सीदीमूदा णेरंजणा णिच्चा ॥
अठ्ठगुणा किदकिच्चा लोयग्गणिवासिणो सिद्धा ॥ ५ ॥
भूयासुरिति स्वाहा ॥ महोत्सवन महाधर्मसवतारयेत् ॥

अथ गुणारोपणम् ॥

जानाति बोधो यदनुग्रहेण द्रव्याणि सर्वाणि सपर्ययाभि ॥
दुराग्रहत्यक्तानिजात्सरूपं सिद्धेत्र सम्यक्त्वगुणं न्यसाभि ॥ १ ॥

वरील वल्ल वाद्याचा ध्वनि होत असता काढावे.

४ 'वार्गधति' हा श्लोक म्हणून अर्थ द्यावा

५ 'अष्टविहति' हा श्लोक म्हणून मडाव्य द्यावा. मित्र हे आठ कर्मांनी रहित आहेत ते
शांत झाले आहेत, भावकर्ममलहनि आहेत, नित्य आहेत, आठ गुणांनी युक्त, कृतकृत्य व लोकाग्री विराजमान
झालेले आहेत.

सिद्धामध्ये गुणारोपण विधि.

१ 'जानातीति' हा श्लोक व मत्र द्वाणून प्रतिवेवर शुष्पात्रलि क्षेपण कर्माणी आणि सिद्धाच्या ठिळणी

ओं नहीं परमावगाढसम्यक्त्वगुणभूषिताय नमः । इति प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्त्वा तद्-
गुणमोरापयेदेवमुत्तरत्रापि विधेयम् ॥ १ ॥

जानाति नित्य युगपत्स्वतोन्यत्सर्वार्थसामान्यविशेषसर्वम् ॥

निर्वाधकं स्पष्टतरं च यस्तं सिद्धेत्र विज्ञानगुणं न्यसामि ॥ २ ॥

ओं नहीं अनन्तज्ञानभूषिताय नमः ॥

स्वात्मस्थसामान्यविशेषसर्वं साक्षात्करोत्येव समं सदा यः ॥

मुनिश्चितासंभववाधकं तं सिद्धेत्र दृष्ट्याख्यगुणं न्यमामि ॥ ३ ॥

ओं नहीं अनन्तदर्शनभूषिताय नमः ॥

अनंतविज्ञानमनंतदाष्ट द्रव्येषु सर्वेषु च पर्ययेषु ॥

व्यापारयंत हनमंकरादिं सिद्धेत्र वीर्यख्यगुणं न्यमामि ॥ ४ ॥

ओं नहीं वीर्यगुणभूषिताय नमः ॥ ४ ॥

अवाधकं मानसवाध्यमेव निष्पीतमर्थमनगमंगम् ॥

सम्यक्त्वगुणांच आरोपन करंच यात्र क्रमान चार्कचगही गुणांच आरोपण करों
२ 'जानाति नित्यमिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून पुष्पांजलि पूर्वक अनंतज्ञान गुणांचे
आरोपण करणे

३ 'स्मान्नमेवेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र मगून अनंतदर्शन गुणांचे आरोपण करावे.
४ 'अनेनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून वीर्यगुणांचे आरोपण मिद्धांचे ठिकारणा करावे.

सर्वज्ञवेद्य तदवाच्यमेव सिद्धेत्र सूक्ष्माख्यगुणं न्यसामि ॥५॥

ओं ह्रीं सूक्ष्मगुणभूषिताय नमः ॥ ५ ॥

एकत्र सिद्धात्माने चान्यासिद्धा वमत्यसवाधमनंतसंख्याः ॥

यस्य प्रभावात्सुनयास्थितं तं सिद्धेवगाहाख्यगुणं न्यसामि ॥ ६ ॥

ओं ह्रीं अवग'हनगुणभूषिताय नमः ॥६॥

अधोनुपतोऽस्ति यथा शिलादेर्न तू'रुद्राद्युक्तरणं च ॥

सिद्धात्मना तेन सुयुक्तिसिद्धं गुणं न्यमामोऽगुरुलघ्वभिख्यम् ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं अगुरुलघुगुणभूषिताय नमः ॥७॥

मवाग्निशान्त्यै विहितश्रमोव्यावाधात्सना यं परिणाममेति ॥

स्वात्मोत्थसौख्यैकनिबन्धन तं सिद्धेत्र निर्वाधगुणं न्यसामि ॥८॥

ओं ह्रीं अव्यावाधगुणभूषिताय नमः ॥८॥

इति गुणारोपणम् ॥

१ 'अवाधक्रेति' हा श्लोक व मंत्र क्षणन सूक्ष्मगुणानं सिद्धानं ठिकाणी आरोपण करवें.

६ 'एकत्रेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हागुण अवगाहन गुणाचें आरोपण करवें.

७ 'अधोन्वति' हा श्लोक व मंत्र क्षणन अगुरुलघु गुणाचें आगोपण करवें.

८ 'मनाग्रीति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र क्षणन अव्यावाध गुणाचें सिद्धात्मने आरोपण

याप्रमाणें गुणारोपण विधि आहे.

करवें.

अथ पूजा ।

गंगादितित्थपहवपणहिं सगंधदा निस्पलपणहिं ॥

अच्चेमि निच्चं परमहसिच्चे मव्वटुसंपादयसव्वासिच्चे ॥

ओं न्ह्रीं श्रीं नमः सिद्धाधिपतये जलम् ॥ १ ॥

गंधेहिं धाणाण सुहप्पणहिं समच्चयाणपि सुहप्पणहिं ॥ अच्चेमि ॥ गंधं ॥ १ ॥

पेत्तिञ्छोणीसयकारणेहिं वरक्खणहिं सियकारणेहिं ॥ अच्चेमि ॥ अक्षतं ॥ ३ ॥

पुप्फेहि दिव्वेहिं सुवण्णणहिं कव्वे कऊसेहिं सुवण्णणहिं ॥ अच्चेमि ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥

वब्भेहि पाणासुरसप्पणहिं भव्वाण पाणाइरसप्पणहिं ॥ अच्चेमि ॥ चरुं ॥ ५ ॥

अथ पिद्वपूजा ।

‘ गंगेति ’ हा श्लोक न्दूतून मिद्वपरमेष्टीना जल अर्पण करावे मिद्व परमेष्टी संपूर्ण उत्कृष्ट पदार्थ देणारे आहेत. त्यांची मी गंगादि नद्यांच्या सुगंध निर्मल पाण्याने पूजा करितो.

२ ‘ गंधेहि ’ हा श्लोक म्हणून गंधाने सिद्धाची पूजा करावी. नाकास आतिशय सुख देणाऱ्या व पूजकास पुण्य प्राप्तिग कारण अशा गंधाने मी सिद्धांची पूजा करितो.

३ ‘ पेतेति ’ शब्दाची पृथ्वी जो मोक्ष त्याची ग्रामि करून देणाय कारण अशा उत्कृष्ट अक्षतांनी मी सिद्ध परमेष्टीची पूजा करितो

४ ‘ पुप्फेहि ’ दिव्य व उत्तम वर्णाच्या पुष्पांनी मी सिद्धाची पूजा करितो.

५ ‘ वव्वेहि ’ नाना सुरस पदार्थांनी वनविलेल्या व भव्यांना अनेक तऱ्हेचे ऐश्वर्य देणाऱ्या पक्वान्नांनी मी सिद्धांची पूजा करितो.

ददिव्यमाणपहदीवएहिं संजयआणं सिरिदीवएहिं ॥ अच्चेमि ॥ दीपं ॥ ६ ॥
 कालाअरं भूयसुहृथएहिं । जीयाण पावाण सुहृवएहिं ॥ अच्चेमि ॥ धूपं ॥ ७ ॥
 अणगघभूएहिं फलव्वएहिं भव्वस्स संदिणफलव्वएहिं ॥ अच्चेमि ॥ फलं ॥ ८ ॥

णयेण णाणेण य दंसयेण तवेग उट्टेण य मंजमेण ॥

सिद्धे तिकालेसु विसुद्धबुद्धे समगधयामो सयलेवि सिद्धे ॥

ओं ह्रीं श्रीं नमः सिद्धाधिपतये जलादियज्ञांगदूर्वादूर्ध्वमधिसिद्धार्थादिमंगलद्रव्यविनिर्मितम-
 हार्घ्यवतारयेत् ॥ अर्थ ॥ ९ ॥

अथ सप्तविधर्पाठिकामंत्रैः सिद्धाराधनम् ॥

सिद्धार्चायां ये क्रियामंत्रसंज्ञा जैने वेदे साधनाद्याश्च मंत्राः ॥

६ 'देदिव्वेति' हा श्लोक म्हणून ज्यांची प्रमा उज्ज्वल आहे व जे पूजकांना लक्ष्मी देतात अशा

दीपकांनी मी सिद्धाची पूजा करितो

७ 'कालेति' जो जीवांच्या पापाचा नाश करितो अशा कालागुरु धूपानें मी सिद्धाची पूजा करितो.

८ 'अणगघेति' भव्याना माक्ष फल देणाऱ्या अशा अमृत्य फलां मी सिद्धाची पूजा करितो.

९ 'णयेनेति' जे नय, ज्ञान, संयम, तप यांनी युक्त आहेत त्या निर्मल पिद्धांची मी अर्घ्यद्वारे पूजा करितो असे म्हणून जल दर्भ, दूर्वा, दाहो, पाटऱ्या मोहऱ्या, वगैरे मंगलद्रव्यांनी अर्घ्य तयार करून ते सिद्धपरमेश्वराने उतरावे

१ 'सिद्धेति' जैन शास्त्रामध्ये सिद्धांच्या पूजनमयी जे क्रियामंत्र व साधन मंत्र आणि गार्हपत्य, दक्षिण

त्रेताहोमे होममंत्रास्तदैतैः जतैः पुण्ये सिद्धमाराधयामि ॥ १ ॥

ओं सत्यजाताय नमः इत्यादिसप्तविधपीठिकामंत्रैरभिभावितैः कर्पूरहारिचंदनद्रवालुलित-
सुरभिभुञ्जकुसुमैः सिद्धपरमेष्ठिनमाराधयेत् ॥

विविधदुरितशुद्धान्सर्वतत्त्वार्थसिद्धान् ।

परमसुखसमृद्धान्युक्तिशारंगविरुद्धान् ।

बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥

प्रश्रितसुनयमिद्वानर्घ्ये सर्वमिद्वान् ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

अथ तदग्नौपकल्पितचतुरस्रकुंडे गार्हपत्याग्नौ होमविधानम् ॥ तद्यथा-प्रागुक्तविधिना आ-
सनस्थापनादिचतुरस्रकुंडार्चनविधिं निधाय, क्षिपाभि कुंडरुत्त्यादिना परिधिपरिस्तरणकल्पनं आमनाये-
त्यादिना गार्हपत्याग्नेः स्थापनं सधुक्षणं संनिधीकरणैकसमिधाहव्यर्चनानि परिसमाप्य होमविधौ
प्रागुक्तास्त्राहुतिविधिं विस्तरेण विदध्यात् ॥ इति होमविधानम् ॥

व आहवनीयं या तीन होमार्घ्ये जे मन्त्र सांगितले आहेत त्या सर्व धत्रानी शुभ पुण्यांच्या झों जप करून मी सिद्धार्थें
आराधन करितो.

२ 'विविधेति' हा श्लोक ह्यग्नं पापरहितं, सर्वं तत्त्वज्ञं, पूर्णसुखी, अनंतगुणयुक्त, अज्ञा सर्व सिद्धांना
अर्घ्यं समर्पण करावा. तदनंतर सिद्ध प्रतिमेच्या पुढे चौकोनी कुंडामध्ये गार्हपत्य अग्निमंत्रो होम करावा. तो
याप्रमाणे- पूर्वोक्तविधीने आग्नस्थापन वगैरे विधि व चौकोनी कुंडाचे पूजन हा विधि करून 'क्षिपाभि कुंडस्य' वगैरे
श्लोक ह्यग्नं समिधा होमाबध्यं पसराव्या व आमनायेत्यादि श्लोक ह्यग्नं गार्हपत्याग्नीचं स्थापनं, सधुक्षय, संनि-
धीकारण वगैरे करून एक समिधाहुति द्यावी. तदनंतर पूर्वी सांगितलेला अस्त्राहुतिविधि विस्ताराने करावा.

सिद्धश्रुतचरित्वाग्निविवाग्नीशभक्तिभिः ॥

भक्त्या निर्वाणकल्याणक्रियां कुर्वतु याजकाः ॥ १ ॥

इति निर्वाणकल्याणक्रियां विधिवादिषां सर्वेऽपि संघस्ततो बहुतरमाल्यचंदनाक्षतराशिभिर्जिनमभ्यर्च्य तन्माल्यादिकमुत्सेवेन धृत्वा प्रागुक्तविधिना तीर्थोत्कमानीय । तज्जलपरिपूरिताष्टोत्तरशतकलशैर्विषयमाणमहाभिषेकविधिना महाभिषेकं विदध्यात् ॥

अथाभिषेकक्रियाप्रयोगविधानम् ॥

अथ चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रिया । तत्रेयं कृत्यप्रतिज्ञा भगवन्नमोस्तु ते एषोहं चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियां कुर्यामिति । शेषं समानम् ॥

अथ चलजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्मक्षयार्थं भावपूजास्तवंदनासमेतं सिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यहम् ॥ इत्युच्चार्य सामायि रुदंडकचतुर्विंशति

३ 'सिद्धेति' - सिद्धभक्ति श्रुतभक्ति, चारित्रभक्ति, कविभक्ति निवभक्ति, वंशतिभक्ति या भक्ति कलन याजकांती निर्वाणहल्याग क्रिया करणी, याप्रमाणे निर्माणकल्याण क्रिया कलन सर्वाणि पुष्कल फलं, चंदन, अक्षत यांनीं जिनची पूजा करणी, पुष्प, चंदन अक्षतदिक आद र्भे सस्तकापर धारण कलन पूरोक्त विधीने तीर्थोदक आपून १०८ कलषांनीं पुढे सांगितल्याप्रमाणे मन्त्राभियेक गिरे करावा.

अभिषेकक्रियाविधौ

'अथेति' जिनद्राणां चल प्रतिबिंबाची प्रतिष्ठा झाल्यावर चौथ्या दिवशीं अभिषेकक्रिया करतेवेळीं हे भगवन् मी आपलबाला नमन करितो व उपर्युक्त कृत्य करितो अग्नी प्रतिज्ञा करामी.

'अथेति, चलविंबप्रतिष्ठेपामून चौथ्या दिवशीं पूर्वाचार्यानुक्रमार्थं सर्वकर्मक्षयार्थं भावपूजास्तवंदना-

स्तवौ पठित्वा सिद्धभक्तिं प्रयुंजीत । एवं चैत्यपंचगुरुशांतिसमाधिभक्तीरपि विदध्यात् ॥ अथ स्थिरे कुल्यप्रतिष्ठा । भगवन्नमोस्तु ते एषोहं स्थिरजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियांकुयामिति ॥ शेषं समानम् ॥ अथ स्थिरजिनेन्द्रप्रतिबिंबप्रतिष्ठाचतुर्थदिनस्नपनक्रियायां पूर्वाचार्यानुक्रमेण सकलकर्म-क्षयार्थं भावपूजावंदनास्तवसमेत सिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करोम्यह इत्युच्चार्य सामायिकादिविधिं वि-धाय सिद्धचारित्रशांतिसमाधिभक्तीरपि प्रयुंजीत ।

इति अभिषेकक्रियाप्रयोगविधानम् ॥

अषौरुषेयानखिलानदोषानशेषावोद्भिर्विहितप्रकाशान् ॥

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्द्वादशदिव्यवेदान् ॥ १ ॥

इत्यादिना श्रुतपूजां विदध्यात् ।

ये येऽनगारा ऋषयो यतीन्द्रा मुनीश्वरा भव्यभवद्वयतताः ।

तेषां समेषां पदपक्वजानि संपूजयामो गुणशीलसिंधून् ॥ २ ॥

साहित मी भिद्धभक्तिकायोत्सर्गं करितौ, असें म्हणून सामायिक दंडक चतुर्विंशतिस्तव हे म्हणावेत आणि सिद्धभक्ति म्हणावी. या प्रमाणे चैत्यभक्ति, पंचगुरुभक्ति, शांतिभक्ति व समाधिभक्ति या भक्तिही कराव्यात. स्थिरप्रतिमेचा अभिषेकविधि करतांनाही उपर्युक्त प्रकार करावा.

१ 'अषौरुषेयानिति' हा श्लोक म्हणून श्रुतपूजा करावी.

२ 'ये येनगारा' हा श्लोक म्हणून गुरुपूजा करावी.

इत्यादिना गुरुपूजां विदध्यात् ॥

ज्ञानादिसर्वगुणपूर्णजिनेश्वरांगसांगातिमंगलपुगंधिलेन पूर्णः ॥
दत्तः स एव समलंकृतपूर्णकुंभः संपूर्णभावहतु सर्वमनोरथं त्रः ॥

जिनगंधानुपूर्णकुंभप्रदानम् ॥ ३ ॥

ओं अथ निरतिशयनिजमहिमसरसमसमानमितात्मीय० इत्यादिना सकलाम्युदयनिः-
श्रेयससिद्धिं करोतु । वृद्धिं करोतु । इत्री क्षत्रीं हं सः स्वाहा पर्यंतं पठित्वा जिनगंधोदकेन
यजमानशिरसि सिंचेत् ॥ ४ ॥

श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतंद्रा इत्यादिद्वाविंशत्याशीर्वादैः गंधोदकं शेषभक्ष्येभ्यो दद्यात् ॥ ५ ॥

देवर्षिद्विजपूजनं च विहितं श्रेयोर्थिनां ते मता

रागद्वेषविमोहमूलविलयात्मांगभमगोज्झनात् ।

स्थूलप्राणिवधादिवर्जनविधेर्देवानुषस्तितादृशान् ॥

संपूज्य द्विजपुंगवांश्च धिनुर्यां तांबूलदानादिभिः ॥

इत्युक्त्वा संघपूजां कुर्यात् ॥ ६ ॥

‘ज्ञानादीति’ हा श्लोक म्हणून जिनेश्वराच्या गंधोदकानें भग्लेला पूर्ण कुंभ यजमानाला द्यावा.

४ ‘ओं अथेति’ हें गद्य म्हणून यजमानालाच्या मस्तकावर गंधोदक क्षपण करावें.

५ ‘श्रीमदिति’ इत्यादि चावीस श्लोक म्हणून सर्वभक्ष्यांना गंधोदक द्यावें.

६ ‘देवर्षीति’ हा श्लोक म्हणून सर्व सधाला तांबूल, फलें वगैरें देऊन तृप्त करावें.

अथ तदर्धरात्रे त्रिःपरीत्य ध्वजमवरोह्य प्रासादोर्ध्वतूर्यांशवेदिकायां विदिकपरिकल्पिताधारे
हिरण्यपायसाकीर्णे गर्भगेहायामार्धतत्रिभागचतुर्भागमितशुभदारुदंडमवस्थाप्य, तत्र महाध्वजम-
लंकृतमवरोह्य, परिवारध्वजानपि तत्र प्रासादं परितोऽवस्थाप्य, सप्तधान्यविरूढकफलोत्करैः
प्रासादमभिषिच्यभ्यर्च्य नूतनसद्वस्त्रैः परिधापयेत् ॥

सर्वे देवाः समाहूताः शिष्टार्हत्प्रभुपूजने ॥

इष्टमस्माकमापाद्य तुष्टा यांतु यथायथम् ॥

जिनपूजार्थं समाहूताः देवाः सर्वे विहितमहामहाः स्वस्थानं गच्छत २ जः ३ इति वि-
सर्जनमंत्रोच्चारणेन यागमंडले पुष्पांजलिं विकीर्य देवान्विसर्जयेत् ॥ ५ ॥

प्रक्षीणदोषमलमिहनिजप्रकाशं । लौकिकभृषणमहो निजदिव्यरत्नम् ॥

मुक्तिश्रिय. सपदि संवदनं विधातु । पूज्यं प्रपूज्य हृदये निदधे भवन्तम् ॥
अनेन परब्रह्ममध्यात्ममध्य मयेत् ॥ ६ ॥

यो लोकैकशिखामणिर्यमनिशं ध्यायति योगीश्वराः ॥

येनार्दीशं समस्ततत्त्वमग्ग यस्मै नमः कुर्वते ॥

यस्मान्नास्त्यपरो हितस्त्रिजगते यस्यैव युक्ताप्तता ॥

५ 'सर्वे देवा इति' हा श्लोक क्षणून जिनपूजनाय आल्ल्या देवांचे विसर्जन करोंवे.

६ 'प्रक्षीणेति' हा श्लोक क्षणून परब्रह्म अर्हताची हृदयामध्ये स्थापना करानी.

यस्मिन्केवलबोधभानुरुदितः सोव्याजिनोऽयं जगत् ॥

ओं श्रीं ह्रीं श्रीं नमः परमशताय सर्वलोकशांतिर्भवतु स्वाहा ॥ शांतिधारा ॥ ७ ॥

अर्चामग्रे प्रनृत्यत्कलशयुतवधूमग्नशृगगर्निर्य-

द्धार्यारापूतधात्रीं बहुतरविभयानादरेणानुगतः ॥

सर्वशाः पूज्यतो बलिमनु मुखराः सर्वधान्यैश्च लाजैः ॥

सत्पुष्पैरक्षतौघैर्जिननिलयमिमे त्रिः परीयाम शान्त्यै ॥

ओं अर्हद्भूयो नमः शांतिबलिः ॥ ८ ॥

प्रमादाज्ञानदर्पधैर्विहितमित्यादिना क्षमापणम् ॥ ९ ॥

मोहध्वान्तविदारणमित्यादिना गमनाप्रच्छन्नम् ॥ १० ॥

४ 'अथेति' नतर त्या दिवशी अर्धरात्री धजाला तीन प्रदोक्षणा जाण्यात न तो हात मालीं उतरता. या ध्वजाचा आधारसालीं अर्थात् ज्या वेदीवर हा ध्वज उभा केला आहे तेथे पायस पसरवें, त्यात सोने टाकावें. तदनंतर त्या ध्वजदंडावर महाध्वजाला भूषित करावें. 'जिन मंदिगच्छा वर' सेवेची परिहार ध्वजांची स्थापना करावी. सप्तधान्य, विरूढक व फलपशूहानीं प्रासादाची-जिनभट्टाराची पूजा करावी. प नवीन सद्-स्त्रांनी भूषित करावें.

७ 'यो नोत्तेकति' हा श्लोक कणून व त्याचा मंत्र कणून शांतिधारा सोपविते.

८ 'अर्चामग्रे' हा श्लोक कणून शांतिबलि समर्पण करावा.

९ 'प्रमादादिति' हा श्लोक कणून जिनेश्वराला क्षमा मागावी.

१० 'मोहध्वान्तेति' हा श्लोक कणून जाण्याप्रदूर जिनेश्वराची परवानगी घ्यावी.

इत्थं सौधर्मशक्रप्रभृतिमुखायां जिनेन्द्रस्य साक्षात् ॥

चक्रुर्निर्वाणलाभोत्सवविषयमहाश्चर्यकल्याणपूजाम् ॥

तापरोप्यात्र बिंबे विधिवदिह कृता शक्तितो भूरिभक्त्या ॥

मुक्त्यै मुक्त्यै च यष्टप्रभृतितनुभृतामस्तु कल्याणपूजा ॥ १ ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पाञ्जलिः ॥

श्रीमज्जिनेन्द्रा हतमोहतन्द्रा इत्यादिद्विविशत्याशीर्वादान् विजयविभवेत्यादिआशीर्वादांश्च
चैत्यालयाग्रतः स्थित्वा पृथक्पुष्पाञ्जलिपूर्वकं पठेत् ॥ इत्याशीर्दानिविधानम् ॥ २ ॥

आपूर्य कर्मविधिना प्रकृत कृतार्थ—

स्त्यक्त्वा तदर्थनियमं स्वयमे दृढोऽहम् ॥

चिन्हानि तस्य नियमस्य पुरो निधाय ।

वंदे गुरोर्गुरुगुणैर्बुधोः पदाब्जम् ॥

एतत्पठित्वा यज्ञदीक्षाचिन्हानि गुरुपादमूले विन्यस्य नमस्यत् ॥ ३ ॥

१ ' इत्थमित्यादि ' याप्रमाणे सौधर्मद्वयै देवानां साक्षात् प्रभृत्वा निर्वाण कल्याणिकोत्सव केला होता
त्या उत्सवाचे आरोपण आक्षी शक्तीने व विपुल भक्ताने कले आहे. हा निर्वाणोत्सव यजमान वगैरे भव्य जीवांना
भोगांना व मोक्षास कारण होतो

२ ' श्रीमदिति ' वगैरे बावसि श्लोक व ' विजयविभवेति ' हे श्लोक चैत्यालयाच्या पुढे उभा राहून पुष्पांज-
लिपूर्वक दणपावेत. हे आशीर्वादात्मक श्लोक आहेत

३-४ ' आपूर्येति ' हा प्रतिष्ठाविधि पूर्ण करून कृतकृत्य झालेल्या प्रतिष्ठाचार्याने आपल्या व्रताभ्ये दृढ राहून

श्रीपादन्यासमन्त्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीन्द्राः ॥
 कल्पेद्वा विक्रियांगैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुष्वम् ॥
 ये भित्त्वा घातिकर्मचलमखिलजगज्ज्योतिराप्य प्रणेता ॥
 श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविभुरलभाराध्यतेऽभ्यर्च्य सिद्धान् ॥
 प्रभावकसिंहसान्निध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥
 आर्याः पोषयतां शिषाङ्घ्रिकलिताः सप्तापि हुत्वा चिन्ताः ॥
 देवा विघ्ननिवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥
 स्थानस्थाश्च सुरर्षयः स्तुतमुदा सर्वे हि मिन्द्रास्तदा ॥
 श्रद्धत्तार्यजनाश्च पंच सदयं यागं मया प्रस्तुतम्
 त्रिभुवनसाधर्मिकाध्येषाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥ इति प्रस्तावना ॥

‘श्रीपादेति’ हा श्लोक म्हणून प्रभावसिंहसान्निध्यविधी करण्याविगीतां चोर्हीकडे पुष्पाक्षताक्षेपण करावे. ज्याने घातिकर्माचा नाश करून केवलज्ञानाची प्राप्ति करून घेतली व मोक्षमार्गाचा जो नेता झाला त्या जिनेश्वराची सिद्धपूजापूर्वक पूजा केली जात आहे यास्तव हे मुनिजन ही जिनमतोद्योत करण्या करितां आपण येथे शुभागमन होवो. व चतुर्थिकाय देवांच्या इंद्रांना आपण वैकृत्यक शरीराने येऊन विघ्नशान्ति करावी.

१ ‘आर्याः’ हा श्लोक म्हणून त्रैलोक्यातील साधर्मिक लोकांना आमंत्रण करण्याकरितां चोर्ही-कडे पुष्पाक्षता टाकाव्यात. मी जिनपूजेला मुखात केली आहे, यास्तव सातश्रुद्धीधर असे मुनि या

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

अथ महाभिषेकविधिः ॥

संकल्प्याभिषवं विशोध्य भुवमास्थान्यात्र दर्भान् घटान् ॥

पीठे विबिम्बिहार्हतं त्रिनमुपास्याव्हांननादिक्रमैः ॥

दिकपालान्परिपूज्य सज्जलमुत्रैः सार्धैः कपायोदकैः ॥

संस्नाप्यान्ववतार्य कोणकलशैर्गंधोदकैः स्नापय ॥

विधियज्ञप्रतिज्ञापनाय प्रतिमाग्रे जालकुंडुं हस्तद्वयपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

महाभिषेक विधिः ।

‘संकल्प्येति’ हा श्लोकं म्हणून अभिषेकविधीची प्रतिज्ञा करणारुहतितां. ‘प्रतिमेच्या’ पुढे उत्तम के-
थराच्या गंधानें युक्त अशा दर्भ, दूर्वा, पृष्प अक्षत यांचें क्षेत्रण करावें. अभिषेकाचा सकल्प करून भूमि-
शोधन करावें व त्रिचत्वार दश क्षपण करून कळशांची स्थापना करवी. तदनंतर पीठाची पूजा
करून श्रीजिनाची आरुद्राणादि क्रिया करानी. दिक्पालांचें अर्घ्य सहित अष्ट द्रव्यांनी पूजन करावें. तद-
नंतर कोणस्य चार कलशातील कर्पायजलानें श्रीजिनाचा अभिषेक करून अर्घ्यावतरण करावें. तदनंतर
गंधोदकानें प्रभूला स्थान पालावें

श्रीपाद्व्यासमत्राचरत जिनमतोद्योतनार्थं मुनीन्दाः ॥
 कल्पेद्वा विक्रियागैरिह समुपगता विघ्नशान्तिं कुरुष्वम् ॥
 ये भित्वा घातिकर्मचलग्रखिलजगज्ज्योतिराप्य प्रणेता ॥
 श्रेयोमार्गस्य सोयं जिनविभुरलमाराध्यतेऽन्यच्चर्च्य सिद्धान् ॥
 प्रभावकसिंहसार्निध्यविधानाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ २ ॥
 आर्याः पोषयताशिषर्द्धिकालिताः सप्तापि हुत्वाचिताः ॥
 देवा विघ्ननिवारणेन निखिलाः स्वस्वायुधाद्यन्विताः ॥
 स्थानस्थाश्च सुरर्षयः स्तुतमुदा सर्वेहमिद्रास्तदा ॥
 श्रद्धत्तार्यजनाश्च पंच सदयं यागं मया प्रस्तुतम्

त्रिभुवनसाधर्मिकाध्येषाय समंतात्पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ ३ ॥ इति प्रस्तावना ॥

‘श्रीपादेति’ हा श्लोक म्हणून प्रभावसिंहसार्निस्याधि करण्याकरीता चोर्हीकडे पुष्पाक्षताक्षेपण करावे, ज्याने घातिकर्माचा नाश करून केवलज्ञानाची प्राप्ति करून बेलली व मोक्षमार्गाचा जो नेता झाला त्या जिनेश्वराची सिद्धपूजापूर्वक पूजा केली जात आहे यास्तव हे भुविजन हे जिनमतोद्योत करण्या करितां आपण येथे शुभाभासन होवो व चतुर्दिशाय देवांच्या इंद्रांना आपण वैक्रियक शरीराने येऊन विघ्नशान्ति करावी.

३ ‘आर्याः’ हा श्लोक म्हणून त्रैलोक्यांतलें साधर्मिक लोकाना आमंत्रण करण्याकरितां चोर्हीकडे पुष्पाक्षता टाकाव्यात. मी जिनपूजेला सुरवात केली आहे, यास्तव सातश्रुद्धीधर असे मुनि या

जिनानामपि सिद्धानां महर्षीणां समर्चनान् ॥

पाठात्स्वस्त्ययनस्यापि मनःपूर्व प्रसादये ॥ ४ ॥

मनःप्रसत्तिविधानसूचनार्थमर्चनार्णीठाग्रतः पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

इति जिनयज्ञविधानम् ॥

आहूता भवनान्तरेनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यास्त्रिगत्सभांतरमहापीठाग्रासिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सतत ध्यायति योगीश्वराः ॥

तं देवं जिनमर्चितं कृताधियासाव्हाननार्चैर्मजे ॥

ॐ 'हां' 'हीं' 'हूँ' 'हौं' 'हः' अ 'सि' आ उमार्हन् एहि २ संवौषट् ॥ ॐ 'हां' ०
अर्हन् तिष्ठ २ ठठ । ॐ 'ह्रा' ० मय सन्निहितो भव २ वषट् ॥ तीर्थोदकैर्जिनपादौ
प्रक्षाल्य तदग्रे पृथगिहान्मन्त्रानुच्चारयन्पुष्पांजलिं प्रयुज्जीत ॥

मान्या कृत्याविपर्या अनुग्रहयुक्त अंगत देवानां विषय निवारण करुण अनुग्रह कराग. लोकांतिक देव
स्वस्थानी राहून या कृत्याची प्रशंसा करीत अहमिंद्रही या कृत्याला अनुगोदन देवांत व पुढारी पुरुष
ही या गोष्टीला सम्मति देणेत.

४ 'जिनानामिति' हा श्लोक म्हणून मनातील प्रमदता सूचित करण्याकरितां पुष्पांजलि क्षेपण
करावी.

५ 'आहूता इति' हा श्लोक म्हणून श्रीजिनांचे आव्हान, स्थापन, मन्निधिकरण करावे हे करण्या
करितां प्रथमतः तीथादत्ताने श्रीजिनांचे पाय धुवावेत व त्यांच्या पायापुढे आव्हान, स्थापना व सन्निधि

यत्रागाधविशालनिर्मलगुणे लोकत्रयं सर्वदा ॥
 सालोकं प्रतिबिंबितं प्रविशनां नित्याभुनानंदनम् ॥
 सर्वोब्जानिमिषास्पदं स्मृतिगतं पापाग्रहं धर्मताम् ॥
 अर्हत्तीर्थमपूर्वमक्षयिनिदं वार्धारया धारये ॥ १ ॥

ॐ ह्रीं परमब्रह्मणे अनंतानतज्ञानशक्तग्रे जलं निर्वपाभि इति स्वाहा ॥

गंधश्चंदनगंधवंधुःस्तरो चद्विव्यदेहेद्ध्रुवो
 गंधत्रोद्यमरस्तुनो विजयते गंधांतर सर्वतः ॥
 गंधादीनिखिलानवैति त्रिशद्व गंधादिमुक्तोऽपि यः
 तं गंधाद्यगगयमानहतये गंधेन संपूजये ॥

ॐ ह्रीं सहजसौगंध्यवंधुराय गंधं ॥ २ ॥

इंद्राह्रींद्रसमर्चितैः पुपमैर्विव्यैर्वलक्षाक्षतैः—

करणाचे मंत्र म्हणत म्हणत पुष्पांजली क्षेपण करामी.

१ 'यत्रागाधेति' हा श्लोक न्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनेश्वराला अनंतानंत ज्ञानशक्ति प्राप्त व्हावी म्हणून जल अर्पण करावे.

२ 'गंधश्चन्दनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून गंध अर्पण करावा. जिनेश्वराचा देह स्वामाविकच सुगंध असतो म्हणून तसला सुगंधपणा मला प्राप्त व्हावा याकरिता मी गंध श्रीजिनाला अर्पण करितो.

यस्य श्रीपदसन्नखेदुसविधे नक्षत्रजालायितं ॥
 ज्ञानं यस्य समक्षमक्षतमभूद्दीयं सुखं दर्शनम् ॥
 यायज्यक्षतमंपदे जिनमिमं सूक्ष्मेतैर्गक्षैः ॥
 ओं ह्रीं अक्षयफलप्रदाय अद्यतम् ॥ ३ ॥

यस्य द्वादशयोजने सदमि सद्गंधदिभिः खोपसा—॥
 नग्यर्थान्मुमनोगणान्मुनसो धर्षिणि विष्वक्प्रदा ॥
 यः सिद्धिं सुमनःसुखं सुमनसा स्व ध्यायतामानये—
 तं देवं सुमनोमुखैश्च सुमनोभेदैः समभ्यर्चये ॥
 ओं ह्रीं सुमनःसुखप्रदाय पुष्पम् ॥ ४ ॥

यद्व्याचाद्यविवर्जितं निरुपमं स्वात्मोत्थमत्युज्जितम् ॥
 नित्यानंदसुखेन तेन लभते यन्मृत्सिमात्यान्तर्कीम् ॥
 यं चाराध्य सुधारिणा ननु सुधास्वादं लभते चिरम् ॥

३ 'इंद्रादीदिति' हा श्लोक व सब म्हणून अक्षय फल (माक्ष) देणाऱ्या श्रीजिनाची मी अक्षतांच्चा
 दारे पूजा करितो.

४ 'यस्येति' हा श्लोक म्हणून व त्याचा मंत्र म्हणून श्रीजिनाला पुष्पें अर्पण करितो.

५ 'यद्व्याचादिति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून अनंतसुखानें तूम हालेच्या श्रीजिनाला मी चर
 अर्पण करितो.

तस्योद्यद्रसचारुणैव चरुणा श्रीपादमाराधये ॥

ओं ह्रीं अनंतानंतमुखसंतुषाय चरुं ॥ ५ ॥

स्वस्थान्त्रस्य सहस्रकाशनिविधौ दीपोपमोऽप्यन्वहम् ॥

यः सर्वं ज्वलयन्ननंतकिरणैस्त्रैलोक्यदीपोऽस्त्यतः ॥

येनोद्दीपितधर्मतीर्थममत्रगत्यं विभो स्वस्य स-

द्दीप्त्या दीपितदिङ्मुखस्य चरणौ दीपैः समुदीपये ॥

ओं ह्रीं अनंतदर्शनाय दीपं ॥ ६ ॥

येनंदं भुवनत्रयं चिरसम्पुद्गुधूपितं सोऽग्रहो ।

मोहो येन सुधूपितो निजमहाध्यानाग्निना निर्दयम् ॥

यस्यास्थानपदस्यधूपघटजैर्धूमैर्जगद्धूपितम् ॥

धूपैस्तस्य जगद्दृशीकरणसङ्क्षुपैः पदं धूपये ॥

ओं ह्रीं वशीकृतत्रिलोकनाथाय धूपं ॥ ७ ॥

६ 'स्वस्थान्त्रस्येति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून अनंतदर्शनाचा धागक अशा श्रीजिनाला मी दीप अर्पण करितो.

७ 'येनेदमिति' हा श्लोक म्हणून ज्याने त्रैलोक्याचे पति अशा इद्र धरणेंद्र व चक्रवर्ती यास वक्ष केले त्या जिनाला मी धूप अर्पण करितो.

यद्भक्त्या फलदायि पुण्यसुदितं पुण्यं नवं बध्यते ॥
पापं नैव फलप्रद किमपि नो पापं नवं प्राप्यते ॥
आर्हन्त्यं फलमद्भुतं शिवसुखं नित्यं फलं लभ्यते ॥
पादौ तस्य फलोत्तमादिसुफलैः श्रेयःफलायार्च्यते ॥
ओं ह्रीं अभीष्टफलप्रदाय फलम् ॥ ८ ॥

वार्गधतडुललतांतहविःप्रदीपै —
धूपैः फलैः कनकपात्रगतैर्जिनग्रे ॥
नंद्यादिवर्तदधिस्वस्तिकदभट्टूर्वा —
सिद्धार्थकैश्च कृतमहर्घ्यमिहोद्धरामः ॥
ओं ह्रीं विनष्टाष्टकर्मणे अर्घ्यं ॥ ९ ॥

अथ स्तुतिः ॥

तुभ्यं नमो दशगुणोर्जितदिव्यगात्र । कोटिप्रभाकरनिशाकरजैवतेजः ॥

८ 'यद्भक्त्येति' हा श्लोक म्हणून अभीष्ट फलदान करणाऱ्या श्रीजिनांला मी फलें अर्पण करितो, अर्घ्य
९ 'वार्गधेति' हा श्लोक म्हणून ज्याने अष्टकर्म नष्ट केली त्या श्रीजिनेश्वरास मी अर्घ्य
कर्तितो.

(या नऊ श्लोकाचा अर्थ नित्य महाप्रकरणामध्ये लिहिला आहे तो पहावा)

तुभ्यं नमोऽतिचिरदुर्जयघातिजात-। घातोपजातदशसारगुणाभिराम ॥ १ ॥
 तुभ्यं नमः सुरनिकायकृतैर्विहारे । दिव्यैश्चतुर्दशविधातिशयैरुपेत ॥
 तुभ्यं नमस्त्रिभुवननाधिपतित्वलक्ष्म-श्रीप्रातिहायार्ष्टकलक्षिताह्वन् ॥ २ ॥
 तुभ्यं नमो निरुपमान अनन्तवर्षं तुभ्यं नमो निजनिर्जनानित्यसौख्य ॥
 तुभ्यं नमः परमकेवलबोधवोर्धे । तुभ्यं नमः समसमस्तपदावलोक ॥ ३ ॥
 तुभ्यं नमः सकलमगलवस्तुमुख्य ॥ तुभ्यं नमः शिवसुखप्रद पापहारिन् ॥
 तुभ्यं नमस्त्रिजगद्भुत्तमलोकपूज्य । तुभ्यं नमः शरणभूत्रय रक्ष रक्ष ॥ ४ ॥
 तुभ्यं नमोऽस्तु नवकेवलपूर्वलब्धे । तुभ्यं नमोऽस्तु परमैश्वर्योपलब्धे ॥
 तुभ्यं नमोऽस्तु मुनिकुजरयूथनाथ । तुभ्यं नमोऽस्तु सुवनव्रितयैकनाथ ॥ ५ ॥

इति जिनयज्ञविधानम् ॥

१-४ तदनन्तर 'तुभ्यं नमः' या पांच श्रुक्तींनीं अग्रहंताची स्तुति करावी. या स्तुतीचा अभि-
 प्रायः—हे जिना आपण घामरहित असणें, शरीर सुगंधित अमण वगैरे दहा गुणांनीं युक्त आहात. आपलें
 तेज कोट्यवधि सूर्योपेक्षा अधिक आहे, घाति. कर्माचा नाश केल्यानेंही आपणाप अनंतशक्ति वगैरे दहा गुण
 प्राप्त झाले आहेत. आपण जेव्हां धर्मोपदेशासाठीं विहार कतिता त्यावेळीं देव चौदा अतिशय करितात. हे
 जिना आपण सर्वज्ञ, सर्व मंगलवस्तुभूयं मुख्य, मोक्षदायक, पापहारक, त्रैलोक्यपूज्य, नवकेवल लक्ष्मीचे
 धारक आहात. या प्रमाणें स्तुति करून सिद्धपूजन करावें त असें—

अथातः सिद्धार्चनविधानम् ॥

आहूता इव सिद्धसुक्तिव्रनितां मुक्तान्यसंगा ययुः ॥

तिष्ठंत्यष्टमभूभिसौघशिखरे सानंतसौख्याः सदा ॥

साक्षात्कुर्वत एव सर्वमनिशं सालोकलोकं समं ॥

तानद्वेष्टविशुद्धसिद्धनिकरानात्राहनाद्यैर्भजे ॥

ओं च्हीं णमो निद्धाणं सिद्धपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् ।

ओं च्हीं अत्र तिष्ठ २ ठउ । ओं च्हां अत्र मम सन्निहितो भव २ वषट् ॥ १ ॥

गंगादितित्यप्पवहप्पएहिं सगंगं वदाणिम्मलद्वाएहिं ॥

अच्चेमि णिच्चं परमट्टासिद्धे सव्वट्टसंपादय सव्वसिद्धे ॥

ओं च्हीं हं श्रीसिद्धाधिपतये जलं निर्वपाभि स्वाहा ॥ १ ॥

गंधेहिं घाणाण सुहप्पएहिं । समच्चयाणं पि सुहप्पएहिं ॥ अच्चेमि ॥ २ ॥

फेरंत छेणीसिय कारणेहिं वरक्खएहिं सियकारणेहिं ॥ अच्चेमि ॥ ३ ॥

१ 'आहूता इवेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र रत्नपुन सिद्धपरमेष्ठीचा आवाहनादि विधि करावा. सिद्धपरमेष्ठी मुक्तीरूपी स्त्रीने बोलविन्यासमाणे सर्व परिग्रह मोडून अष्टपट्टधारीगराठ महलांत अनंतसौख्यसंपन्न होऊन विराजमान होतात. व हे परमेष्ठी शुद्ध आहेत व अंगेक गहित त्रैलोक्य आपल्या चानने पाडतात.

१-३ 'गंगादितित्येति', ह तीन श्लोक स्नपून क्रमाने सिद्धपरमेष्ठींना जल, गंध अक्षता हे समर्पण करावेत.

पुष्पफेहिं दिव्येहि सुवर्णएहिं कञ्जे कऊसेहिं सुवर्णएहिम् ॥ अञ्जेमि ॥ पुष्पं ॥ ४ ॥

बन्भेहि गाणसुरसप्पएहिं भवत्राणणायागिसप्पएहिं ॥ अञ्जेमि ॥ चरम् ॥ ५ ॥

देदिव्वमाणप्पहदीवएहिं । संऊयभाणं सिरिदीवएहिं ॥ अञ्जेमि ॥ दीपं ॥ ६ ॥

काळाअरुभुयसुहृत्रएहिं । जीयाण पावाण सुहृत्रएहिम् ॥ अञ्जेमि ॥ धूपं ॥ ७ ॥

अणघभूएहि फळव्वएहिं भवस्स सट्ठिणफळव्वएहिम् ॥ अञ्जेमि ॥ ८ ॥ फलं ॥

णयेण गाणेण य दंमणेण । तवेण उठेण य संजमेण ॥

सिद्धे तिकाळे सुविसुद्धुद्धे समग्घयामो सयळे वि सिद्धे ॥

ओं ह्रीं हूं श्रीं मिद्धाधिपतये जलादियज्ञांगदूर्वादर्भं दधिसिद्धार्थादिमंगल द्रव्यविनिर्मित—
महाचर्यं निर्वपामि स्वाहा ॥ ९ ॥

एवमर्हत्प्रतिमाग्रे सिद्धान्त्यर्च्यं भक्त्या स्तुवीत ॥

४-८ 'पुष्पफेहि दिव्येहि' वगैरे चार ते आठ पर्यंत श्लोक क्षाण पुष्प, चरु, दीप, धूप, फल हे सिद्ध प्रभूला समर्पण करावेत.

९ 'णयेणति' हा श्लोक क्षाणन व त्याबा मंत्र क्षाणन श्रीसिद्ध प्रभूला जलादि पूजाद्रव्यामह दूर्वा, दर्भ, दूदी, पांडव्या मोहय्या, वगैरे मंगलयदार्थानीं केलेला अर्घ्य अर्पण करावा. या प्रसंगे अर्हत्प्रतिमेन्या पुढे सिद्धांचे पूजन करून भक्तीने पुढील श्लोकांनीं त्यांची स्तुति करावी.

अथ स्तुतिः ॥

नमस्ते पुरुषार्थानां परां काष्ठामधिष्ठित ॥

सिद्धमद्वारकस्तोम निष्ठितार्थ निरजन ॥ १ ॥

स्वाप्रदाय नमस्तुभ्यं अचलाय नमोस्तु ते ॥

अक्षयाय नमस्तुभ्यं अव्याघ्राधाय ते नमः ॥ २ ॥

नमस्तेऽनतविज्ञानदृष्टिवीर्यसुखारपद ॥

नमो नीरजसे तुभ्यं निर्मलायास्तु ते नमः ॥ ३ ॥

अच्छेद्याय नमस्तुभ्यं अमेद्याय नमो नमः ॥

अक्षताय नमस्तुभ्यं अप्रमेय नमोस्तु ते ॥ ४ ॥

नमोऽस्त्वगर्भवासाय नमोऽगौरवलावव ॥

अक्षोभ्याय नमस्तुभ्यमविलीनाय ते नमः ॥ ५ ॥

मिद्धांभी स्तुति.

१-६ 'नमस्ते' इत्यादि मद्वा भोक्ताचा अभिप्रायः-सिद्ध प्रभू कृतकृत्य व कर्ममलरहित आर्हेत. उत्कृष्ट पुरुषार्थ जो मोक्ष त्याला धारण करितात. ते आत्मस्वरूपाची भव्यांना प्राप्ति करून देतात. आणि स्वस्वरूपांत निश्चल आहेत. त्यांचा कभीही नाश होत नाही १ ते पीडाग्रहित आहेत. सिद्ध पापरहित आणि अनंतज्ञान, दर्शन, शक्ति व सुख यांना युक्त आहेत. ते अच्छेद्य, अनिनाशी, अजेय, कधीही

नमः परमकाष्ठात्मयोगरूपत्वमीयुषे ॥
लोकाप्रवासिने तुभ्य नमोज्ज्वलगुणाश्रय ॥ ६ ॥
निःशेषपुरुषार्थानां निष्ठां सिद्धिमधिष्ठित ॥
सिद्धभट्टारकव्रात भूयो भूयो नमोस्तु ते ॥ ७ ॥
विविधदुरितिशुद्धान्सर्वतत्त्वार्थबुद्धान् ॥
परमसुखसमृद्धान्युक्तिशालाविरुद्धान् ॥
बहुविधगुणवृद्धान्सर्वलोकप्रसिद्धान् ॥
प्रमितसुनयसिद्धान्संस्तुवे सर्वसिद्धान् ॥ ८ ॥
इति सिद्धभाक्तिविधानम् ॥

अथातो महर्षिपर्युपासनाविधानम्
ये येऽनगारा ऋषयो यत्तीन्द्रा मुनीश्वरा भव्यभवद्व्यतीताः ॥
तेषां समेषा पदपंकजानि संपूजयामो गुणशीलसिद्ध्यै ॥ १ ॥

गर्भीत न गेणरे अर्थात् संगमगवस्थारहित, अनंतगुणाधार, अग्रभागी विराजमान
होणरे असे अहित.

७-८ 'निःशेषेति' ह्या दोन श्लोकांत सिद्धस्तुति आहे:—पातक नष्ट झाल्यामुळे सिद्ध बुद्ध आहेत ते सर्वज्ञ
सुखा, अनंतगुणांनी वाढलेले असे आहेत. या सर्व सिद्धांना मी वारंवार नमन करितो. यानंतर महर्षिपूजन करीवे.

ओं ह्रीं सस्यदर्शनज्ञानचारित्र्यव्रततर्गात्रचतुशीतिलक्षगुणगणधरचरणा आगच्छत २
संवैषट् ॥ ओं ह्रीं० अत्र तिष्ठ २ ठठ ॥ ओं ह्रीं मम रत्नत्रयशुद्धिं कुरुत २ वषट् ॥
सुगंधिशीतलैः स्नचैः स्वादुभिर्विमलैर्जलैः ॥

सार्धद्वीपद्वयातीतभवद्रव्ययतीन्यजे ॥

ओं ह्रीं गणधरचरणेभ्यो जल निर्वपामि स्वाहा ॥ १ ॥
मारकपूर्णकाश्मीरकलितैश्चंदनद्रवैः ॥ सार्ध० ॥ गंधं ॥ २ ॥
अक्षतैर्क्षतैः सूक्ष्मैर्वैलक्षैरुभ्रसोमैः ॥ सार्ध० ॥ अक्षत ॥ ३ ॥
पुष्पैः प्रसरदाभोदाहृत्पुष्पं यथावृत्तैः ॥ सार्ध० ॥ पुष्पं ४ ॥
हृदयैर्नव्यघृतापूपपायसैर्व्यंजनान्वितैः ॥ सार्ध० ॥ चरुं ॥ ५ ॥
कर्पूरप्रभवैर्दीपैर्दीप्या दीपिताद्दिङ्मुखैः ॥ सार्ध० ॥ दीपं ॥ ६ ॥
दशांगधूपसङ्घमैर्दशाशापुणेसौरभैः ॥ सार्ध० ॥ धूपं ॥ ७ ॥
चोचमोचात्रजंवीरफलपुगदिसत्फलैः ॥ सार्ध० ॥ फलं ॥ ८ ॥
गुणभाणिगणसिन्धुन्भव्यलोकैकबंधून् प्रकटितनिजमार्गान्ध्वत्तमिथ्यात्वमार्गान् ॥

१ 'दे ये इति' हा श्लोक द्वापून आचार्य, उपाध्याय न सर्वसाधु यांचे आबद्धान वंगरे करून मूलगुण, उत्तर-
गुण व बाल यांची प्राप्ति होण्याकरितां श्राम्ही पूजन करितो.

१-९ 'सुगंधीति' वंगरे नठ श्लोक द्वापून यांचे अष्टद्रव्यानें पूजन करावे. आचार्य, उपाध्याय आणि
साधु हे गुणसमुद्र, भव्यलोकांचे बंधू, मिथ्यात्वाचा नाश करणारे, सर्वप्राण्यांचे संरक्षक, व जांतरसाने चंद्राला

शापानुग्रहशक्तताद्यतशैरुच्चावचैरञ्चिताः ॥

ये सर्वे परमर्षयो भगवतां तेषां गुणस्तोत्रतः ॥

एतत्स्वस्त्यनादपैति सकलः संक्लेशभावः शुभो ॥

भावः स्यात्सुकृतं च तच्छुभविधेरादाविदं श्रेयसे ॥

इति स्वस्त्यनविधानम् ॥ मनःप्रसादनविधानम् ॥ १२ ॥

अथातो यज्ञदीक्षाव्रधानम् ।

न्यस्याह्विष्टरे धृत्वानाद्वंमत्राभिर्मन्त्रितम् ॥

प्रसाधनं गुरोश्चे यज्ञदक्षिणमुपादधे ॥ १ ॥

ओं णमो अरहंताणमित्यादि चचारि मगलं अरहंता मंगलं इत्यादि । केवल्लिपणसो धम्मो सर-

वारक व बर्तीन्द्रिय सुखांत अलुरक्त झालेले असे मूनी आमचे कल्याण करात. उग्र, दीप्त, घोर इत्यादि तःहेचे तप करणारे व मोक्ष साधन करणारे मुनि आमचे कल्याण करात. मनोबल, वचनगति व कायवलि भाणि अष्टांग ल्योतिः ज्ञान ज्ञाणणारे, व खीर आणि बभृगुनाम सानागे मुनि आम्चे कल्याण करोत. या सर्व मुनींच्या ठि ज्ञाणीं आप देणें व अनुग्रह करणें वगैरे अनेक बळां असतात. या सर्व मुनींच्या गुणस्तवनांनै सर्व संक्लेश परिणाम नष्ट होतात. आणि गुण्य लागवें वास्तव मोगलिक कार्य करते घेळी हे स्वस्त्यन विधान करावें. यानें मन प्रसन्न होतें. तदनंतर यज्ञदीक्षामिणी करावा. तो याप्रमाणेंः—

१ 'न्यस्याहेति' हा श्लोक आपून अनादिमंत्रानें त्रिमन्त्रित अशीं वखें धारण करून गुरुच्या पुढे बसून दीक्षेचा स्वीकार करावा. ॐ णमो अरहंताणं वगैरे अनादि मंत्र आहे.

परिचितनिजतत्त्वान्यालिताशेषमत्वात् ॥ शमरसाजित ब्रंदाभर्षयामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥९॥
अथ स्तुतिः ॥

ये सर्वतीर्थप्रभवा गर्णेद्राः सप्तर्षयो ज्ञानचतुष्टयाढ्याः ॥
तेषां पदाब्जानि जगद्धितानां वचोमनोमूर्द्धसु धारयामः ॥ १ ॥
तपोबलाक्षीणरसौषधद्धीन् विज्ञानऋद्धीनपि विक्रियद्धीन् ॥
सप्तर्द्धियुक्तानां ब्रह्मनृषीन्द्रान्स्मरामि वंदे प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
सर्वेषु तीर्थेषु तदंतरेषु सप्तर्षयो ये महिता बभूवुः ॥
भवांबुधेः पारमिताः कृतार्थाः । भवंतु नमस्ते मुनयः प्रसिद्धाः ॥ ३ ॥
ये केवलीद्राः श्रुतकेवलीद्रा ये शिक्षन्नास्तुर्यतृतीयचं धाः ॥
सविक्रिया ये वादिनश्च सप्तर्षिसंज्ञानिह तान्प्रवंदे ॥४॥
प्रमत्तमुखेषु पदेषु सार्धद्वीपद्वये ये युगपद्भवन्ति ॥

विक्रणारे असे आहे व यास्तव आम्ही त्यांचे अर्घ्योत्ते पूजन करितो.

१-५ 'ये सर्वतीर्थेति' असे पांच श्लोक ऋणुन मर्षीची स्तुति करावी. हे सर्वर्षी अनेक पत्तारचे आनेत. सर्व तीर्थेकराच्या नेली हे उत्पन्न होतात. कित्येक गणधर सात ऋद्धीचे भारक, व चार ज्ञानांनी युक्त असे असतात. जणताचे कल्याण करणाऱ्या या ऋषींच्या वरणास आर्षीं मन वचन आणि मस्तक यावर धारण करितो. तप, बल, रस, औषध, अक्षीण, विज्ञान व विक्रिया अशा सात ऋद्धिधारक ऋषींना मी नमस्कार करितो. प्रभवगुणस्थानापासून १४ व्या गुणस्वानापर्यंतचे मुनि अर्द्धीच द्वीपांत उत्कृष्टपणं नउ कोटीला ३ करो इतके एकदम होत असतात. या

अथातो भूमिशोधनम् ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपूरैः सुधासन्निभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुरादिशिखरे सर्वं सुराश्चक्रिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापतेर्जिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञः स्तुतं प्रस्तुवे ॥

ॐ ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पाजलिः ॥ १ ॥

गद्यम् ॥ ॐ समस्ताभ्युद्युतसुखसंघातलंघनज्वालसमुद्राधानंतसुखानिवासनिःश्रेयसनिर्गमा-
र्गप्रवचनप्रकाशनस्य । सहजात्मगुणसमाजोपघातप्रसिद्धानादित्वद्वपातिनिचयानिर्मूलकाषंकषणस्य ।
त्रिकालगोचरानंतपर्यायचितचराचरद्रव्यविषयकेवलज्ञानार्ककिरणपरिपूरितसकललोकालोकस्य । प-
रमासपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवदहंरुद्रारकस्य । नागयक्षामरद्वार्त्रिशन्मिथुनकरकालितचतुःषष्टिचामराद्य-
ष्टमहाप्रातिहार्यत्रिगुप्तस्य । त्रिनीलकुनलकुलिजदशनमत्रालाधरपल्लवोपमानकरचरणतलसमुल्ल—

१ 'श्रीमदित्यादि' ता श्लोकं ह्यणूनभीरममुद्राच्चा पाण्यानी ज्याचा जन्मभियेक देवांनीं मेरुपर्वताच्या खि-
खरावर केला होता त्या त्रैलोक्यतायाचा-भव्यांच्या पातळांचा नाश करणारा-आभिषेक भी करितो. 'ॐ ह्रीं'
हा मंत्र ह्यणून प्रस्तावनापुष्पाजलांक्षेपण करावी.

२ 'ॐ समस्तोति' हे गद्य ह्यणवे. याचा अभिप्रायः—अकृत्रिम चैत्यालयांत जिन्या अकृत्रिम प्रतिमा
आहेत. या प्रतिमाच्या जवळ श्री देवी, अत देवी, सर्वाण्दयक्ष, सनत्कुमारयक्ष यांच्या प्रतिमा आहेत. भुंगार वगैरे

परिचितनिजतत्त्वान्पालितशेषसत्वात् ॥ शमरसोजितबुद्धाभर्षयामो मुनीन्द्रान् ॥ अर्घ्यं ॥१॥
अथ स्तुतिः ॥

ये सर्वतीर्थप्रभवा गर्णेन्द्राः सप्तर्षयो ज्ञानचतुष्टयाढ्याः ॥
तेषां पदाब्जानि जगद्धितानां वचोमनोमूर्द्धसु धारयामः ॥ १ ॥
तपोबलाक्षीणरसौषधर्द्धान् विज्ञानवृद्धानपि विक्रियद्धीन् ॥
सप्तर्द्धियुक्तानां ब्रह्मचर्यवर्षाद्भान्स्मरामि वदे प्रणमामि नित्यम् ॥ २ ॥
सर्वेषु तीर्थेषु तदंतरेषु सप्तर्षयो ये महिता चमृवुः ॥
भवांबुधेः पारमिताः कृतार्थाः । भवंतु नस्तं मुनयः प्रसिद्धाः ॥ ३ ॥
ये केवलीन्द्राः श्रुतकेवलीन्द्रा ये शिक्षन्तामृत्युवृत्तीयचे धाः ॥
सविक्रिया ये वक्तादिनश्च सप्तर्षिसंज्ञानिह तान्प्रवंदे ॥४॥
प्रमत्तमुख्येषु पदेषु सार्धद्वीपद्वये ये युगपद्भवन्ति ॥

विक्रियारे असे आहेत यास्तव आम्ही त्यांचे अर्घ्याने पूजन करितो.

१-५ 'ये सर्वतीर्थेति' असे पांच श्लोक क्षणान् मर्षीची स्तुति करावी. हे महर्षी अनेक प्रकारचे आहेत. सर्व तीर्थकरांच्या नेह्री हे उत्पन्न होतात. कित्येक गणधर सात ऋद्धीचे भारक, व चार ज्ञानांनी युक्त असे असतात. जणताचे कल्याण करणाऱ्या या ऋषींच्या चरणास आर्क्षीं मन वचन आणि मस्तक यावर धागण करितो. तप, बल, रस, औषध, अक्षीण, विज्ञान व विक्रिया अशा सात ऋद्धिधारक ऋषींना मी नमस्कार करितो. प्रभवयुगस्थानापाश्चर्य १४ व्या गुणस्थानापर्यंतचे मुनि अडीच द्रोपांत उत्कृष्टपणें नउ कोटीला ३ करो इतके एवढे असतात. या

णं पवत्रज्जामि । ओं ह्रीं शान्तिं कुरु २ स्वाहाः ॥ अनादिसिद्धमंत्रः । वस्त्रादिप्रसाधनाभिमंत्रणम् ॥

जिनमतमिव सूक्ष्मं यत्सुखस्पर्शदक्षं क्षापिताविविधबाधं साध्वलंकाशमुख्यं ॥ २ ॥

शुचितरमपदोषं सद्गुणं तद्बोधेऽह परमजिनमुखेऽस्मिन्सांतीरीयांत्तरीयम् ॥

ओं-श्वेतवर्गे सर्वोपद्रवहारिणि सर्वजनमनोरजिनि परिधानोत्तरीयधारिणि हं २ झं २ वं
२ सं २ तं २ पं २ परिधानोत्तरीयं धारयामि स्वाहा । वस्त्रावरणं ।

पवित्रभूमिप्रभवैः पवित्रैः पवित्रमुद्रासाहित सुदृढ्यं ॥

पवित्रताकुन्मम सव्यहस्ते त्वनामिकायां निदधे पवित्रम् ॥

ओं ह्रीं पवित्रं धारयामि स्वाहा ॥ ३ ॥

सुशीतलेनोक्तवदहर्दीशो यशोवदुच्चैर्विशदेन तम्य ॥

तदगवन्मंगलगंधभाजा समालभेगं मम चंदनेन ।

श्रीचंदनानुलेपनम् ॥ ४ ॥

चेतश्चक्रकारकरी जनानां गंधादिना या विदुषां विशेषात् ॥ ५ ॥

२ 'जिनमतमिमेति' हा श्लोक न 'ओं श्वेतवर्गे' हा मंत्र झणून एक वस्त्र पावुर्गों व दुर्गों वस्त्र नेसावें.

३ 'पवित्रेति' हा श्लोक झणून व मंत्र झणून पवित्र जमीनीत उत्पन्न झालेल्या पवित्र दर्भोंचे पवित्र पवित्रता आवी झणून उजव्या हातातील आगमिकेयर्गें भाग करीत.

४ 'सुशीतलेनेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून अर्हतांच्या वचनाप्रमाणें शीतल व त्यांच्या यशो-
प्रमाणें निर्मल आणि सुगंधित वशा चंदनानें मी माझ्या अंगाना लेप करितो.

स्वभौगनालावहदिव्यशक्त्या भालां दधे मूर्द्धि जिनार्चितां ताम् ॥
स्नग्धारणम् ॥

दृग्बोधचारित्रिगुणत्रयेण धृत्वा त्रिधौपासकभावसुत्रम् ॥

द्रव्यं च सूत्रं त्रिगुणं समुक्ताफलं तदारोपणमुद्वहामि ॥ ६ ॥

ओं 'हीं' सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा । इति ब्रह्मसूत्रं विभृयात् ॥

जिनेश्वराज्ञाभरवद्विशिष्टैर्धायं महाहार्यगुणौघरत्नम् ॥

मूर्ध्ना ब्रहेयं मुकुटं महान्तं चंचत्प्रभामंडितकुंडलाभ्याम् ॥

ओं 'हीं' सम्यक्चारित्राय स्वाहा । कुंडलविशिष्टमुकुटोपयोगः ॥ ७ ॥

आसनभन्वये जिनभक्तिमुख्या गुणा यथायोग्यमुपव्रजन्ति ॥

तथैव तस्मिन्मणयो महान्तः करे ममैतत्कटकं करोमि ॥

५ 'चेतश्चमत्करोति' हा श्लोकं ह्यपूना जिनाच्या पूजनानें पवित्र झाली पुष्पमाला जी स्वर्गतील भोगांची प्राप्ति करून देते अशी ती मी माझ्या मस्तकावर धारण करितो.

६ 'दृग्बोधेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यपूना रत्नत्रयरूपी भावसूत्र व द्रव्यसूत्र अर्थात् ब्रह्मोपवीत स्याला ब्रह्मसूत्र असें ह्यपूनात ते धारण करावें.

७ 'जिनेश्वरेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्यपूना जिनेश्वराच्या आदेशप्रमाणें असूय रत्नांनीं जडलेला असा मुकुट कुंडलासहित मी धारण करितो.

८ 'आसनेति' हा श्लोक व मंत्र ह्यपूना जिनभक्ति वेगरे गुणाप्रमाणें असूय मणि ज्यांत आहेत असें रत्न-कंकण मी दातांत धारण करितो.

ओं च्हीं सभ्यज्ञानाय स्वाहा । कंकणप्रणयनम् ॥ ८ ॥

उन्मुद्रिताक्षोषविनेयपद्म श्रीकेवलाकोदयपूर्वशैलम् ॥

यष्टुं जिनं जीवदयासमुद्रं मुद्रां दधे चारुमनाभिकायाम् ॥

ओं च्हीं सभ्यदर्शनाय स्वाहा ॥ मुद्रिकास्वीकारः ॥ ९ ॥

दृग्बोधदेशव्रतरूपरत्नत्रयं भवन्मे कलितोपवासम् ॥

आकर्म्मिकाव्रह्मनिवृत्तियुक्तं सद्यज्ञदीक्षाविधिना विशिष्टम् ॥

अर्हदेवयज्ञदीक्षाङ्गीकारः ॥ १० ॥

रत्नत्रयाङ्गमुपवीतमुरस्यथाङ्गं देशव्रतस्य वसुकंकणमत्र हस्ते ॥

व्रह्मव्रतागमधुना स्वकटौ च मौर्जी धृत्वारमे जिनमखं मखझीक्षितोहम् ॥ १ ॥

हः श्रूं हूं क्षः इंद्राय संवौपट् । अनैनैकविंशतिवारानात्मानमधिवासयेत् ॥ इति यज्ञदीक्षा-

चिन्होद्ग्रहणम् ॥

९ ' उन्मुद्रितेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून आगदी धारण करावी.

१० ' दृग्बोधेति ' हा श्लोक ह्मणून जिनपूजन होईपर्यंत मी रत्नत्रय धारण करून उपवास करितो. व व्रह्मचर्य धारण करितो असें ह्मणून यज्ञदीक्षेचा स्वीकार करावा.

११ ' रत्नत्रयेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून रत्नत्रयचिन्ह अर्मे यज्ञोपवीत हृदयावर धारण करावे. देशव्रताचे चिन्ह जे करून ते दार्तात धारण कराने व व्रह्मचर्याचे चिन्ह मौर्जी हे कमरेवर धारण करावे. या विधीनंतर भूमिशोधनविधी करावा. तो याप्रमाणे:—

अथातो भूमिशोधनम् ॥

श्रीमत्पंचमवार्धिनिर्मलपयःपूरैः सुधासन्निभैः ॥

यज्जन्माभिषवं सुराद्रिशिखरे सर्वे सुराश्चक्रिरे ॥

त्रैलोक्यैकमहापते जिनपतेस्तस्याभिषेकोत्सवं ।

कर्तुं भव्यमलोपलेपविलयं प्राज्ञः स्तुतं प्रस्तुते ॥

ॐ ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा ॥ प्रस्तावनापुष्पांजलिः ॥ १ ॥

गद्यम् ॥ ॐ समस्ताभ्युदयसुखसंघातलंघनजंघालसमुद्धाधानंतसुखानिवासनिःश्रेयससिर्गमा-
र्गप्रवचनप्रकाशनस्य । सहजात्मगुणसमाजोपघातप्रसिद्धानादिगंधपतितिचयनिर्मूलकापंकषणस्य ।
त्रिकालगोचरानंतपर्यायचितचराचरद्रव्यविषयकेवलज्ञानार्ककिरणपरिपूरितसकललोकालोकस्य । प-
रमाप्तपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवद्दर्शनद्वारकस्य । नागयक्षामरद्वार्त्रिशन्मिथुनकरकालितचतुःषष्टिचामराद्य-
ष्टमहाप्रातिहार्यविग्रहस्य । त्रिनीलकुतलकुलिङ्गदग्धनमवालाधरपल्लवोपमानकरचरणतलसमुल्ल-
ख

१ 'श्रीमदित्यादि' तां श्लोकं ह्यणून श्रीमद्भद्राच्या पाण्यानी ज्याचा जन्माभिषेक देवांनीं मेरुपर्वताच्या शि-
खरावर केला होता त्या त्रैलोक्ययाथाचा -भव्यांच्या पातळांचा नाश करणारा-अभिषेक मी करितो. 'ॐ ह्रीं'
हा मंत्र ह्यणून प्रस्तावनापुष्पाजोड करेण करावी.

२ 'ॐ समस्तेति' हे गद्य ह्यणूवें. याचा अभिप्रायः—अकृत्रिम चैत्याल्यांत जिनः ॥ अकृत्रिम प्रतिमा
आहेत. या प्रतिमांच्या जवळ श्री देवी, भुव देवी, सर्वाण्दयक्ष, सनत्कुमारयक्ष यांच्या प्रतिमा आहेत. भुंगार वगैरे

सितस्य । श्रीश्रुतेदेवीसर्वाण्ड्सनत्कुमारयक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंडर्य । प्रत्येकाष्टशतभृ-
गारादिमंगलद्रव्याष्टकगर्भावासमध्यमध्यासीनस्य । प्रेक्षमाणवदाभाषमाणवदालक्ष्यमाणमणिमयप्र-
तिबिंबकदंबस्य । निवासीभूतताजातभूत्रयसमाराधनीयभावमापनीपद्यमानस्य । तमःसमूलसमुत्पादन-
पटुनावलेपलिप्तागभास्तिमालिमंडलायमानहृदहाटकीयघटपेटकोपघटितोचिन्नचमत्कारस्य । चक्र-
चक्रायमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतलनिर्जितज्योतिर्गणकिंगगनांगणस्य । समुत्तंगसुवर्णभित्ति-
भागावलंबमानमणिमालामुपितमेरुगिगिपार्थशोभातिशयस्य । विचित्रविनिर्माणवदनाभिषेकनर्तनमं-
गीतावलोकनादिमंडपाभिर्मितचैत्यमहीमहितस्य । कुजगरानिकुंजरादिदृग्गविधध्वजराजिसमाजिता-
द्यद्वितीयसालांतरध्वजाधराविराजितस्य । चतुर्दिगताशोकमसच्छदचक्रपद्मचतुर्वर्णचिन्नचतुर्गीयबाहुः-
मालांतरवनावनीविभूतस्य । चतुर्वीथिपर्यतगनमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजनमानस्तंभस्य । साक्षा-
दकृत्रैमचैत्यालयस्य लक्ष्मीमात्ससात्कुर्वतश्चैत्यालयस्य विस्तारविशेषशालितया तदीयांगणोपमाने ।

१०८ मंगलद्रव्ये असतात, या सर्वे जिनप्रतिमा रत्नमय असतात हीं अकृत्रिम । जनमंदिरं सुवर्णाच्या भीती-
नीं युक्त आहेत, या मंदिरामध्ये अभिषेक मंडप, नर्तन मंडप वगैरे मंडप असतात हीं, हत्ती
वगैरेची चित्रे ज्यांच्यावर आहेत अशा ध्वजमंकीनीं युक्त अशा पट्ट्या व दस्त्या तशांच्या मध्य-
भागां आणवी धजा असतात. या धजांनीं ही अकृत्रिम चिन्हेपट्टे शोभत असतात. याच्या नांगी दिशाना
अशोक, सातवण, चंपक, आम्र यांचे वगैरेचे असतात या वगैरेनांनीं या मंदिरांच्या गहेभूच्या तम्बूनीजा
आंभा आलेली असते या चैत्यालयांच्या बागी नाजूला मानस्तम्ब असतात व ते अन्यमतीयांना गर्व नाहीता
करितात अशा अकृत्रिम जिनमंदिरांची शोभा धारण करणाऱ्या या जिनमंदिरामध्ये पुढील विधि मी करितो-

घंटाटंकारवीणाकणितमुज—धां धां क्रियाकाहलाच्छे—
च्छेकारोदारभेरीपटहधलधलंकारसंभूतघोषैः ॥

आकम्याशेषकाष्ठातटमटझटिति प्रोच्छटत्युद्धटेअम् ॥

शिष्टाभीष्टार्हदिष्ट्यै प्रमुख इह लतांतांजलिं प्रोत्तिक्षपामि ॥ ३ ॥

ओं परमब्रह्मणे नमो नमः स्वास्ति २ पुष्पांजलिः २ नंद २ वर्द्धस्व २ विजयस्व २ अनु-
शाधि २ पुनीहि २ पुण्याहं २ सांगल्यं २ पुष्पांजलिः । सोदकानि पुष्पाणि क्षिपेत् ॥

क्षेत्रं मखेऽस्मिन्परिपालयंतं विद्वानशेषानपसारयन्तम् ॥

अमोर्दिशायां गुणदानपूर्वं श्रीक्षेत्रपालं वलिना धिनोमि ॥

ओं ह्रीं अत्रस्थक्षेत्रपालाय स्वाहा इदमर्घ्यम् ॥ ४ ॥

सर्वेषु वारतुषु सदा निवसन्तमेनं श्रीवास्तुदेवमखिलस्य कुतोपकारं ॥

प्रागेव वास्तुमिह कल्पितयज्ञभागस्येशानकोणदिशि पूजनया धिनोमि ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं वास्तुदेवाय इदमर्घ्यं ॥ ५ ॥

विहारकाले जगदीश्वराणाम्वाससेवार्थकृतापदान ॥

३ 'घंटाटंकारेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून अर्हत्पूजा करण्याच्या प्रथम मी पुष्पांजलि क्षेपण करितो.

४ 'क्षेत्रं' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून आशेय दिशेंत गूल देऊन क्षेत्रपालाला अर्घ्य द्यावें.

५ 'सर्वेष्विति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून ईशान्य दिशेंत वास्तुदेवास अर्घ्य द्यावा.

६ 'विहारेति' हा श्लोक व मंत्र ह्मणून वायुदेवाला अर्घ्य द्यावा आणि सहा दर्भाच्या पुंजानीं जमीन

हुत्वा र्वितो वायुकुमार देव त्वं वायुना शोधय यागभूमिम् ॥ ६ ॥
 ओं ह्रीं वायुकुमाराय सर्वविघ्नविनाशनाय इदमर्घ्यं ॥ महीं पूतां कुरु २ हं फट्
 स्वाहा । षड्दर्भपूलेन भूमिं संमार्जयेत् ॥

विहारकाले जगदीश्वराणां ॥ मेघकुमार देव त्वं वारिणा शोधय यागभूमिम् ॥
 ओं ह्रीं मेघकुमाराय इदमर्घ्यं ॥ धरां प्रक्षालय २ । अं हं सं वं झं ठं यक्षः फट् स्वाहा ।
 षड्दर्भपूलोपात्तजेन भूमिं सिंचेत् ॥ ७ ॥

गर्भान्वयाद्यौ महिताद्विजैर्निर्वाणसेवासु कृतापदान ॥
 हुत्वा र्वितो वन्धिकुमार देव त्वं ज्वाल्या शोधय यागभूमिम् ॥
 ओं ह्रीं अग्निकुमाराय इदमर्घ्यं ॥ भूमिं ज्वालय २ अं हं सं वं झं ठं यक्षः फट् स्वा-
 हा ॥ ज्वलद्दर्भपूलानलेन भूमिं ज्वालेयत् ॥ प्राचीमैशानो चांतरा वातकुमारादिस्थापनम् ॥ ८ ॥

स्वच्छ करावी.

७ 'विहारेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून मेघकुमाराला अर्घ्य द्यावे आणि दर्भान्या सहा हुंजानीं पाणी घेऊन जमिनीवर तें मेचून करावे.

८ 'गर्भान्वयाद्यौ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून जळत असणाऱ्या दर्भान्या जुडीनें अग्निनीला पवित्र करावे. अग्निकुमारानें आपल्या मुकुटातील ज्वालांनीं तीर्थंकर, सामान्य केवली आणि गणधर यांचें निर्वाणसमयीं शरीर दग्ध केले होतें. पूर्वं व ईशान्य या दोन दिशांच्या मध्ये वातकुमारादिकांचें स्थापन करावे.

९ 'तुष्टाः' हा श्लोक म्हणून ६४ हजार नागकुमारांचें तर्पणाकरितां ईशान्य दिशेला पाण्याची

तुष्टा अभी षष्टिसहस्रनागा भवंत्ववार्या भुवि कामचाराः ।

यज्ञावनीशानदिशाग्रदचसुधोपमानांजलिपूर्णवाभिः ॥

ओं न्ह्रीं क्रौं षष्टिसहस्रसंख्येभ्यो नागेभ्यः स्वाहा ॥ इदमर्घ्यं ॥ नागसंतर्पणार्थं ऐशान्यां

दिशि जलांजलिं क्षिपेत् ॥ ९ ॥

अथातो दर्भन्यासविधानम् ॥

ब्रह्मप्रदेशे निदधामि पूर्वं पूर्वादिकाष्टासु पुनः क्रमेण ॥

दर्भं जगद्दर्भजिनेन्द्रयज्ञे विम्लौषविध्वंमकृते समंत्रम् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

ओं परमब्रह्मभूयासपरमासिजनकतौ ॥

ब्रह्मस्थाने स्थितं कुर्वे दर्भं विम्लोपशांतये ॥ २ ॥

ओं पुंपमथनाय नमः स्वाहा ॥ ब्रह्मदर्भः ॥ २ ॥

अंजलि समर्पण करावी. यानंतर 'दर्भन्यास' हा निधि कराम.

१ 'ब्रह्मेति' श्रीजिनयज्ञामर्घ्ये निम्ने नाही तीं व्हावीत म्हणून संत्र मीं प्रथम ब्रह्मप्रदेशीं

अर्थात् मध्यमार्गी न नंतर आठ दिशांना दर्भ स्थापन करितो असा श्लोक ह्यापुन प्रथम पुष्पांजलि

क्षेपण करावी. २ 'ॐ परमेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून परब्रह्मणाला प्राप्त झालेल्या श्रीजिनाच्या

यज्ञामर्घ्ये ब्रह्मस्थानीं मी दर्भ क्षेपण करितो.

ओं सर्वज्ञस्य यज्ञेशो यज्ञेस्मिन् निदधे कुशम् ॥
शतयज्ञहरिद्वागे यज्ञविम्विदारणम् ॥

ओं ह्रीं अनंतज्ञानाय अनंतदर्शनाय अनंतसुखाय पूर्वदिग्मुखे दर्भमवस्थापयामि
स्वाहा ॥ इंद्रदर्भः ॥ ३ ॥

ओं विश्वदोषसंप्लुष्टाद्यागे वैश्वानरात्मनः ॥
वैश्वानरहरिद्वागे कुशखंडं निवेशयेत् ॥

ओं ह्रीं ब्रह्मणे स्वाहा । प्रजापतये स्वाहा । जिनाय स्वाहा । जिनोत्तमाय स्वाहा । ध-
वाय स्वाहा । धर्वात्तमाय स्वाहा ॥ शुचिष्ठाशुचिष्ठेषु कोणाकोणेषु आग्नेय्यां दिशि दर्भमवस्थाप-
यामि स्वाहा । अग्निदर्भः ॥ ४ ॥

ओं धैवस्वतमहामूर्तेर्विवस्वत्कोटिर्दीधितेः ॥

यागे धैवस्वताशायां दर्भखंडं निदध्महे ॥ ५ ॥

ओं ह्रीं अनंतवीर्याय जितौद्रेयाय दक्षिणस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥
यमदर्भः ॥

३ ' ॐ सर्वज्ञस्येति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून पूर्व दिशेत इंद्रदर्भाची स्थापना करावी.

४ ' ॐ विश्वेति ' हा श्लोक व मंत्र हाणून आग्नेयादिशेला यज्ञदर्भाची स्थापना करावी.

५ ' ॐ धैवस्वतेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून दक्षिणदिशेत यमदर्भाची स्थापना करावी.

ॐ क्षमामयक्षमामूर्तेः पुण्यराशेर्महामहे ॥

पुण्ये पुण्यजनाशायां दर्भन्यासं वितन्महे ॥

ॐ ह्रीं परमब्रह्मणे नैऋत्यादिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ नैऋत्यदर्भः ॥ ६ ॥

ॐ विम्वशांतये शान्तिरपांभूर्तिमतः क्रतौ ॥

अपांपत्युस्तनोम्याशां पवित्रेण पवित्रिताम् ॥

ओं परमसंगलाय परमपवित्रिताय परमनिर्वोणकारणाय अपरस्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वरुणदर्भः ॥ ७ ॥

ओं निःसंगस्वरूपस्य यागेऽस्मिन्मारुतान्मनः ॥

मारुतस्य ककुद्भागं कुथमास्थापयामहे ॥

ओं ह्रीं पंचमहाकल्याणसंपूर्णाय वायव्यां दिशि दर्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ वायुदर्भः ॥ ८ ॥

१ 'ओं क्षमेति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून पृथ्वीप्रमाणे क्षमा धारण करणाऱ्या जिनाच्या पूजेनोस्तवांत नैऋत्य दिशेला मी दर्भस्थापना करितो.

७ 'ओं विघ्नेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र झणून जलाप्रमाणे वायव्यपूर्ति अशा जिनाच्या यज्ञामध्ये वरुणाच्या दिशेस मी दर्भनि पवित्र करितो

८ 'ओं नि संगेति' हा श्लोक व मंत्र झणून वाऱ्याप्रमाणे निःसंग अशा जिनाच्या यज्ञामध्ये वायव्यदिशेत दर्भ स्थापन करितो

ओं सर्वसौम्यरूपस्य सोममूर्तेर्महामखे ॥

सौममौलिसुहृत्कक्षां कुशोयमधितिष्ठतु ॥

ओं ह्रीं त्रैलोक्यनाथाय शिलोकमहिताय शुचिरत्नत्रयदेशकाय उत्तरस्यां दिशि द-
र्भमवस्थापयामि स्वाहा ॥ यक्षदर्भः ॥ ९ ॥

ओं निर्लेपस्य जिनेन्द्रस्य ज्योममूर्तेर्महाध्वरे ॥

ज्योमकेशस्य दिग्भागे कुर्महे दर्भगर्भितव ॥

ओं ह्रीं नवकेवललब्धिसमन्विताय देवाधिदेवाय ऐशान्यां दिशि दर्भस्थापनाय स्वाहा ॥
ईशानदर्भः ॥ १० ॥ इति दर्भस्थापनम् ॥

वार्दभंगंधैः सुमनोऽक्षतौघैः धूपप्रदीपैरमृतोपमानैः ॥

क्रमान्महामो महितां महर्हिर्महीं महादेयमहामहस्य ॥ ११ ॥

ओं नीरजसे नमः । दर्भमथनाय नमः । श्रुतधुपाय नमः । ज्ञानोद्योताय नमः । परमसि-
द्धाय नमः । भूस्म्यर्चनम् ॥

९ 'ओं सर्वेति' हा श्लोकं व त्याचा मंत्र त्वाणून सौम्यस्वरूपाचा धारक अशा श्रीजिनाच्या यज्ञामध्ये कुवे-
राच्या दिवेंत दर्भ स्थापन करितो.

१० 'ओं निर्लेपेति' हा श्लोक व मंत्र त्वाणून आकाशाप्रमाणें निर्लेप अशा श्रीजिनाच्या यज्ञामध्ये महादेवाच्या
दिवेंत—ऐशान्य दिशेस दर्भ स्थापन करितो.

११ 'वार्दभेति' जल, दर्भ, गंध, धूप, दीप व अमृतप्रमाणें अत्र हीं द्रव्ये श्रीजिनेश्वराच्या
पवित्र पूज्य भूमीस अर्पण करून मी पूजितो. याप्रमाणें भूर्भुवःत्रयविधि आहे.

अथातो मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

गद्यम् । ओं मणिमयमहास्तंभसंभृतसप्तादिद्वात्रिंशदंतकरान्यतमायामसमुत्तुंगसमचतुरस्र-
चतुर्द्वारोत्तंभितघंटादर्पणाद्यलंकृतकपिलाविशुद्धगोमयपयोदुमकषायसंमार्जनमाहितमहीतलविहितविचि-
त्रंगवलिविराजितं ॥ समसमुत्पन्नसुरचपशतशंकावहविचित्रवितानसंपादितचित्तचमत्कारं सौरभास-
क्तमधुकरमालाकंपदितकमनीयकुसुममालाकल्पानिरंतरितानां लम् । दशविधानेकध्वजदंडकोटिवि-
घट्यमानधनानगलन्मुक्तासारसंकाशमुक्ताफललंबूषतारकादिभूषणावभूषितम् ॥ विविधाकारकल्पिता-
लम्केतनमालालंबमानधवलकलशाष्टकदर्भमालावरणविभ्राजितम् ॥ धूपघटपटलनिर्यच्छूमलेखासौ-
रभप्रसरसुरभीकृतसकलदिब्बुलम् ॥ दर्शनीशुद्ध्यादिषोडशभावनीयभवर्बाजयवसिद्धाथोदिद्रव्यवी-
जकृतपुंजनिकुरंवरंजितम् । मणिकनकचंदनमलयानेकयज्ञांगभाजनभावद्रव्यरत्नफलपल्लवद्वौर्दिपू-
जापरिकरपरिपूर्णम् । घोषविशुद्धप्रवचनपाठस्तवनाशीर्वादवाद्यप्रमुखानि नादमुखारितादिगंतरविविधवि-
नेयजनपरिपूर्तिम् । जन्माभिव्रवणसमयपांडुकशिलातटघटितमहामंडपलक्ष्मीमात्मशोभातिशयमन्य-

मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ।

‘ ॐ मणिमयंति ’ मंडपाची लांबी सात हातापासून वचीस हातापर्यंत असावी. याला चार दारवाजे असा-
वेत. घंटा दर्पण वगैरे मंगलद्रव्यांनी याला सुशोभित करावे. उंबर, पिंपरी, पिंपळ वगैरेच्या सालींचे गाईच्या झेणांत
भिश्रण करून त्याने हा मंडप सारवावा. मंडपाला सुंदरसा छत लावावा. सुंदर सुगंधित पुष्पमाला अडकान्यात.
दहा प्रकारच्या स्वजा उभा कराव्यात. तोरणे बांधावीत. पोटस भावनाच्या चिंतनाने तीर्थकारत्व प्राप्त होतें झणून
या मंडपामध्ये त्याचे सूचक असं सात मोदण्या वगैरे पदाथचि १६ पुंज करावेत. या मंडपामध्ये घोषविशुद्ध अशी

जनसंकल्पाभ्यासादात्मसात्कर्तव्यम् । निर्वाणकारणद्वयागसाधनतया महनीयमखिलमंगलमंडि-
लमहामंडपमिमं बहु मानयामहे ॥ मंडपांतःसमंताद्भूषणादिवस्तुषु च पृथक् कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं
क्षिपेत् ॥

यत्पंचवर्णाक्तपवित्रसूत्रं सूत्रोक्ततत्त्वाममनेकमेकम् ॥
तेन त्रिवारं परिवेष्टयामः शिष्टेष्टयागत्रयमंडपेद्रम् ॥
मंडपमिमं बहिः पंचवर्णसूत्रेण त्रीन्वारान्वेष्टयेत् ॥ १ ॥
श्रीमंडपमं मिलितत्रिलोकोश्रीमंडितं षंडितगुंडरीकम् ॥
श्रीमंडपं खंडितपातपं तमेनमर्थेण च मंडयामः ॥
मंडपायार्थं दद्यात् ॥

अथ कुमुदादिद्वारपालाबुक्कलनम् ।

रक्षार्थस्य पूर्वादिद्वारदक्षिणभागके ॥

जिनस्तुति व नाना प्रकारची वार्थे ताजत असल्यामूळें घाला फार जोभा आंलोलो असते. अशा अभिप्रायाचें हे गद्य
ज्ञापून मंडपामध्ये असलेल्या सर्व वस्तूवर कुंकुमलिप्त पुष्पाक्षतांचे क्षेपण करावें.
'यत्पचेति' हा श्लोक ज्ञापून पचरंगी सुतानें मंडपाच्या भावतीं वाहेरून तीन चेडे द्यावेत.
'श्रीमंडपेति' हा श्लोक ज्ञापून मंडपाला अर्घ्य द्यावा. हा मंडप त्रैलोक्यांतील शोभेने युक्त झाला आहे
जिनेश्वराचा हा मंडप पापपापून होगारा संताप दूर करितो. यास्तम या श्रीमंडपाला आक्षी अर्घ्य देतो.
या विधिनंतर कुमुदादि द्वारपालाना अनुकूल करून घेण्याचा विधि करावा.

कुमुदं चांजनं यक्ष्ये वामनं पुष्पदंतकम् ॥

तोरणोपांतापसव्यदेशेषु कुंडुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैर्धवलितमभितः सर्वसस्यांकुराढ्यैः ॥

पंचारथैः स्वस्तिकस्थ सततमभिमुखं लीलया लोकयंतम् ॥

विभ्राणं हेमदंडं मरकतखचितं कांतियुक्तं कदल्याः ॥

पूर्वद्वाराधिकारं कुमुदमतिमुदं कुर्महे पूजेनेन ॥

ओं ह्रीं कुमुदप्रतीहार निजद्वारे तिष्ठ २ ठठ ॥ २ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैः ॥ कुर्वेपागद्वारपालं बलिविहितमुदं सांजनाभाजन त्वाम् ॥

ओं ह्रीं अंजनप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ ॥ ३ ॥

कुंभं शुभंतमुच्चैः ॥ प्रत्यग्द्वाराधिकारं विधुघ्नलरुचं वामन मानयामि ॥

ओं ह्रीं वामनप्रतीहार निजद्वारि तिष्ठ २ ॥ ४ ॥

कुंभं शुभंतं ॥ लब्धोदगद्वाररक्षं विधिविहितबलिं पुष्पदंतं तनोमि ॥

१ ' रक्षार्थमिति ' हा श्लोक द्वाणून मंडपाच्या पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर या चार भागामध्ये कुमुद, अंजन वामन, व पुष्पदंत या चार द्वारपालांची पूजा करण्याकरितां कुंडुमत्रिभिस्त पुष्पाक्षतांचे क्षेपण करावे.

२ ' कुंभमिति ' हा श्लोक द्वाणून कुमुद द्वारपालाची पूर्वदिशेस पूजा करावी. याच्या हातांत सोन्याची काठी आहे. याला पांच तोंडे आहेत.

याच प्रमाणे क्रमानें वाकींच्या द्वारपालांची ऋणजे अंजन द्वारपालांची दक्षिण दिशेस, वामनाची पश्चिम दिशेस,

ओं ह्रीं पुष्पदंतप्रतीहार० ॥ ५ ॥

इति मंडपप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथातो वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

गद्यम् ॥ ओं तदेतन्महामंडपस्य परितः किंचिदंशमपहृत्य परिगृहीतमभूभिभागसमवस्थितारायाम-
समुचितोत्सेधचतुरस्रविनिर्भितं वहिः परिकल्पिताल्पद्विक्पालपीठिकाधिष्ठितवेदिकापरीताम् । चंद्रोप-
करुद्रस्तंभसांद्रच्छायचामरादिपरिच्छदाशेषपरिष्कृतां । मंगललोकोत्तमशरणवद्रुपयुपरिव्यवस्थित-
भांडोच्चयमंडिताम् । दर्शनविशुद्धिर्वर्द्धनार्थमीशानादिसुद्रपरितसौधैर्भद्रविनिर्भाषितजिनेन्द्रमहामहवेदी
साक्षादियमेवेति संकल्प्यमानाम् । प्रोक्षणसमालंभनसमर्चननीराजनलवणकलशाष्टकावतरणैरिमां
वेदीमतल्लिकां बहु मानयामहे ॥ वेद्यां चंद्रोपकादिषु च कुंकुमाक्तपुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥

उत्तरेण पुष्पदंत या द्वारपालांची क्रमानें पूजा करावी.

या प्रमाणें मंडपप्रतिष्ठाविधि आहे.

वेदीप्रतिष्ठाविधि.

‘ ओं तदेतदिति ’ या महामंडपाच्या समोर्वर्ती कांहीं अंश सोडून जिची लांबी व रुंदी समान आहे व जिची
उंची योग्य प्रमाणांत आहे अशी चौकोनी वेदिका तयार करावी. तिच्या आठ दिशेला आठ दिग्गलांच्या पीठिके-
सहित वेदिका तयार कराव्यात. वेदिकेवर चादवा चामर वगैरे लटकवून शोभा आणावी. सम्यग्दर्शनाची शुद्धि
होण्याकरितां ईशानादि इंद्रांनीं युक्त अशा सौधैर्भेदनां ही जिनेन्द्राची पूजा करण्याकरितां वेदी तयार केली आहे कीं
काय असा संकल्प या वेदीवर करावा. तदनंतर वेदीवर व चद्रापक वगैरेवर कुंकुमयुक्त पुष्पाक्षता टाकाव्यात.

भव्यात्मनां दुष्कृतकर्दमौघप्रक्षालनार्थं जिनयज्ञवेदीम् ॥
कुशोद्धृतैः प्रोक्षणमव्रपृतैः संप्रोक्षयामः परितः पयोभिः ॥

ओं क्षां क्षौं क्षौं क्षः प्रोक्षणजलाभिमंत्रणम् ॥ १ ॥

काश्मीरकालागुरुभिश्चितेन कर्पूरभाजा हरिचंदनेन ॥

वेदीं समंतादिह चर्चयामो निजात्मवर्चावरणप्रोद्धव्यै ॥

ओं च्हीं शीलगंधाय नमः । इति वेद्यां गंधवर्चनम् ॥ २ ॥

स्वचैस्तीर्थजैलरुच्छमधुरैः स्निग्धचंदनैश्चंदनैः ।

सूक्ष्मत्वायतशालिशालिमदकैर्गंधोद्गमैरुद्गमैः ॥

हव्यैर्नव्यरसैः प्रदीपितदिशैर्द्रोणैः सुधूमोत्करैः ॥

धूपैः पुण्यफलोत्तमैर्बहुफलैर्वेदीं समर्चामहे ॥

ओं नीरजसे नमः । शीलगंधाय नमः । विमलाय नमः । परमासिद्धाय नमः । श्रुतधू-
पाय नमः । अभीष्टफलप्रदाय नमः स्वाहा । वेद्यर्चनम् ॥ ३ ॥

१ ' भव्यात्मनामिति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून पाणलुपी चिखल नाहीसा होण्याकारितां मो दर्भानें वेदीचे प्रोक्षण करितो.

२ ' काश्मीरिति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून केसर, कुष्णागर, कापूर व चंदनगंध यांनी वेदीला लेपन करावें.

३ ' स्वचैस्तेति ' हा श्लोक व त्याचा मंत्र हाणून अष्ट द्रव्यांनी वेदीचे पूजन करावें. अष्ट द्रव्यानि पूजन कारताना क्रमानें ' ओं नीरजसे नम ' असा एक एक मंत्र हाणावा.

द्विच्यप्रदीपकालिकोद्वनवर्णपूरैर्नराजनार्थविदितैर्वरभाजनस्थैः ॥
नराराज्यामि भगवज्जिनयज्ञवेदीमोजोगुगस्य यजतामभिवर्धनाय ॥

दीपकलिकावर्णपूरावर्णनाराजनम् ॥ ४ ॥

स्वाद्विष्टता सर्वरमस्य येन जायेत सद्भाजनपुंजितेन ॥
लावण्यसिद्धये लवणेन तेन वेदीं विशिष्टामवतारयामि ॥ ५ ॥

लवणावतरणम् ॥

कुशकलितजलौघैरंहितैः शातकुंभप्रमुखरचितकुंभैरष्टभिः श्रीविशिष्टैः ॥
परिवृतमितसूत्रैरुल्लसत्पल्लवास्थैरवतरणममुष्यास्तन्महे सन्महिम्ने ॥

कुंभाष्टकावतरणम् ॥

इति वेदीप्रतिष्ठाविधानम् ॥

‘दिन्येति’ हा श्लोक कणून नाराजनाविधि करावा. पात्रामध्ये आसी, भाताची मूद व वर्णपूर हे पदार्थ ठेऊन पूजकाच्या ठिकाणी आजोगुण—तेजस्विता वाढावी या हेतुने नाराजनावेधि कगवा.

‘स्वाद्विष्टेति’ हा श्लोक कणून वेदीवरून मीठ उतरून टाकावे. मीठाबुल्ले सर्व रसांना स्वादिष्टता येते. यास्तव वेदीच्या ठिकाणी लावण्य—सुदरपणा कायम ठिकावा कणून मी मीठ उतरून टाकितो.

१ ‘कुंभेति’ हा श्लोक कणून सुतगुंडाळलेले, मुलावर उपांज्या पाणे आहेत असे आठ कुंभ वेदीवरून विचि महत्त्व वाढावे कणून उतरून टाकावेत.

अथातः कलशस्थापनविधानम्

गधम् । ॐ विशोभितभूभागपरिकल्पितप्रातिष्ठिनमंडपमंडनीभूतप्रतिष्ठामहितमहाबोदिकायाम् ।
विवक्षितन्यासोदितपूर्वोत्तगग्रसूत्रैरंशान्कलशप्रमाणेन परिकल्प्य यावत्कलशं तावदंशेषु तत्तन्या-
सानुसारेण प्रस्तीर्णप्रस्थशालीन्यस्तैर्वि, तेष्वंशेषशालीयतंडुलैश्चतुर्दलकमलमुपकल्प्य, कर्णिकायां
स्वस्तिकं, कोष्ठेषु श्रियं, दलेषु मायां जलमहिमंडले समालिख्य समभ्यर्च्य तत्र बहुमध्य-
देशे सुगन्धिलपूर्णमहाघटमाडकांबुपूरितकलशान् । पूर्वोदिक्रमेण तथैव बाह्यावरणे जलादि—
द्रव्यकलितकरीरान्, कोणेषु द्रोणांभःसंभृतकुंभान्समवस्थाय, तेषु रैरत्नसर्वगंधकुशकूर्चमं-
गलद्रव्यसुरभिपुष्पाणि निक्षिप्य, च्छेदमेदाद्यष्टदोषवर्जितानमलसितसूत्रसमवृतांभोजवर्जपूरपिहिता-
ननान् । चंदनपंकपरिलम्बलक्ष्मस्तपुंजोपलक्षितान् । प्रसूनमालांवरफलपल्लवदूर्वादप्येणादिपरिष्कृ-
तानिभान्सर्वानपि कुंभान्संपूजयामहे ॥ पुष्पांजलिः ॥

कलशस्थापनविधिः

‘ ॐ विशोभितेति ’ मंडपान्त महावदिकेवर पूर्वोत्तर रेखा आसूत्र कलश ठेवण्वाची चरं करवी. त्या घरांत
तांदुल पत्तरून चार दलांचें कमल काढावें, कोणिकेमध्ये स्वस्तिक काढावें. कोष्ठामध्ये भीकार काढावा, दलामध्ये
माया काढावी. बिलकुल मध्यभागी महाकलशस्थापना करावी. पूर्वादि दिशांच्या क्रमानें व बाह्य आवरणामध्ये पाण्यानें
भरलेले कुंभ ठेवावेत. कोणामध्येही पाण्यानें भरलेले कुंभ ठेवावेत. व त्यांत पैसा, रत्न, गंध, दूर्व, इतले
हे पदार्थ टाकावेत. कलश फुटके त्रुटेके मसावेब त्यांना घुत गुंदाकून चर कमल ब्रकवा विजयपुर (महालिंग) ठेवावें.
चंदन चर्पून त्यावर अथवा लाकाव्यात. पुष्पाच्या माला, वस्त्र, फळे, पाने चैरींनी सोना सोभा आणावी व यांच्यावर
पुष्पांजलिबोवन करावें.

कल्याणावसरे प्रभोर्जिनपतेः शक्रेण ये स्थापिताः
तेऽस्मी इत्याभिकल्पनां स्फुटयतः श्रीशतकुंभादिभिः ।

निर्वृत्तानयथा मृदाभिघटिनान्कालादिदोषोद्घातान् ॥

सत्पञ्चामृतपूरितानिह घटान्यंत्रोपरि स्थापये ॥

ओं ह्रीं स्वस्तये कलशस्थापनं करोमि स्वाहा ॥

श्रीखंडकर्पूरवादिगंधादिव्यप्रसूनोत्तमस्त्वित्थत्नम् ॥

क्षिपामि मध्यस्थमहाघटेऽस्मिन् गलस्थवस्त्रादिविराजमाने ॥

ओं हां ह्रीं हूं हौं हः नमोर्हते भगवते श्रीमते पद्ममहापद्मतिर्गिच्छकेसरिमहापुंडरीक-
पुंडरीकगंगार्गिसिधुगेहिद्रोहितास्याह रिक्षिकांतामीताभीतोदानादीनरकातापुवर्णरूप्यकूलारक्तारक्तोदाप-
योधिशुद्धजलं स्वर्णघटप्रक्षालतपरिपूरितनवरत्नगंधपुष्पाक्षताद्यार्चितमामोदकपवित्रं कुरु २ औं २
वं मं हं सं त पं ह्रीं अ सि आ उसा नमः स्वाहा ॥ अनेन मध्यमहाकुंभे रैरत्नादिनिक्षे-
पणम् ॥ २ ॥

१ 'कल्याणेति' हा श्लोक ह्यणून इंद्रां जन्मभिप्रेत्याच्या वेळीं ज्या सुवर्णकुंभांची स्थापना केली तेच
हे आहेत असे समजून कुंभाची मंत्रोच्चारानें स्थापना करावी.

२ 'श्रीखंडति' हा श्लोक ह्यणून व मंत्र ह्यणून मध्यकुंभांमध्ये चंदन कापूर वगैरे गंधद्रव्ये आणि फुल-
रत्ने हीं क्षेपण करावीत.

* 'प्रभोरर्हतः' मूलपुस्तके पाठ उपलब्धस्तथापि तत्र छन्दोभङ्गं ज्ञात्वायं पाठः परिवर्तितः ॥

सर्वेषु कुंभेषु च सर्वगंधं क्षिपामि वारा परिपूरितेषु ॥
 कुंभेषु पंचामृतपूरितेषु न्यसामि सर्वेषु कुशस्य कूर्चं ॥
 जलकुंभेषु सर्वौषधिस्थापनं सर्वकुंभेषु कूर्चस्थापनम् ॥ ३ ॥
 यन्मंगलद्रव्यमिति प्रतीतं विसं च बोधिद्रुमपल्लवं च ॥
 क्षिपाम्यधामार्गदलं च पूनं तत्कोणकुंभेषु विभूषितेषु ॥
 कोणकुंभेषु मंगलद्रव्यनिक्षेपणं ॥

यज्ञोचितं वस्तु समस्तेतत्फलप्रसूनाक्षतगंधमुख्यम् ॥
 दर्भोद्भूतैर्निर्मलतीर्थवाभिर्विशोधयाभोद्य समंत्रमेव ॥

ओं हां ह्रीं हूं ह्रौं हः नमो हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन गंधादिद्रव्य-
 शुद्धिं करोमि स्वाहा ॥ ५ ॥

मल्लिकावकुलजातिकेतकीगटलाकमलचंपकादिकम् ॥
 निक्षिपामि सुपनांगणं शुभं कोणकुंभपरिपूरिते जले ॥

३ 'सर्वेविवति' हा स्लोक द्वापुन जलकुंभामध्ये सर्वौषधिद्रव्य टाकार्थे व कूर्च स्थापन कार्थे,
 ४ 'यन्मंगलेति' हा स्लोक मंत्रामह द्वापुन कोणातील कुंभामध्ये कमल, पिंपळाचे पान, अघाडा, हे
 पदार्थ टाकवित.

५ 'यज्ञोचितमिति' हा स्लोक द्वापुन दर्भजलेन अक्षतादि पूजाद्रव्ये शुद्ध करावित.
 ६ 'मल्लिकेति' मोगरा, नकुळ, जाई, कमल, चंपक वगैरे फुले कोणातील कुंभांत टाकार्थीव.

ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् । इति कोणकुंभेषु पुष्पाणि क्षिपेत् ॥ ९ ॥

सपल्लवाभोजसमंचितानि संस्थापिताशेषवटाननानि ॥

सद्वीजपूरस्य फलैः पौर्वा फलैरिदानीं पिदधे प्रशस्तैः ॥ ७ ॥

अनेन पद्मत्रीजपूरादिभिः कलशमुखानि पिदध्यात् ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ कुंभान्समम्यचयेत् ॥ ओं ह्रीं नेत्राय संवौषट् कलशार्चनम् ॥

इति कलशस्थापनविधानम् ॥

अथातः शांतिकविधानम् ॥

ओं सकलमंगलद्रव्यकलापकलितकलशमंडलप्रत्यक्षप्रदेशपरिकल्पिते, चतुःस्तंभसंभृतचतुरस्र-
समुचितोत्सेधायामविस्तारविराजिते, जलनिर्गमनद्वारोपलक्षितवेदिकासमावृते, प्रागभेदाहितमंडपवित-
ष्टिप्रतिष्ठासमासादितसंस्कारे, चंद्रोपकमुक्तालंबवृषादिविविधमंडनाभिमंडितस्नपनमंडपे ॥ मध्यमंडपं

७ ' सपल्लवेति ' हा श्लोक स्नपून कमल, महाकुंग वगैरुनी कलगांची तोंडे झाळावीत.

' स्वच्छैरिति ' हा श्लोक स्नपून कलशार्चन करावे

शांतिविधानाचा सारांशः—स्नपन (अभिषेक) मंडप सर्व मंगलद्रव्ये व फलरायने युक्त असावा.
या मंडपाला चार खांबे असवेत. हा चौकोनी अमून याची लांबी, रुंदी, चौकीची चौकोनपणाला
साजेल अशी असावी. हा मंडपाला चांदवा, मोत्याच्या माळा वगैरे लाववेत. मंडपाच्या मध्यमार्गी सुंदर
वर्णानीं आठ दर्ज्यांचे कमळ लिहावे. चार दखाजे ज्याला आहेत असे चौकोनी मंडळ या कमळाच्या

रुचिरतरचूर्णैरष्टदलकमलमुपात्तचतुर्द्वारिचतुरस्रमण्डलं समालिख्य, तत्र अर्हत्परमेष्ठिप्रभृतिदेवता-
सर्वविघ्नानामनुत्पत्यर्थमुपशमनार्थं च सम्यग्गिदानीमाश्रयामहे ॥ पुष्पांजलिः ॥

मध्ये जिनेन्द्रानि कर्णिकायां क्रमज पूर्वोदिषु दिक्षु सिद्धान् ॥

सूर्यनुपाध्यायगुरुश्च साधुनाराधयामः पृथगेव मंत्रैः ॥ १ ॥

ओं ह्रां ह्रीं हूं ह्रौं ह्रः असि आ उ सा अर्हत्परमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषट् ।
अनेन कर्णिकामध्ये पुष्पांजलिं प्रयुज्यावाहयेत् ॥

ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् अत्र तिष्ठ २ ठ ठ । अनेन तद्वत्प्रतिष्ठापयेत् ॥

ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् मम सन्निहितो भव २ वषट् । अनेन तद्वत्संनिधापयेत्
॥ १ ॥ ओं ह्रां अर्हत्परमेष्ठिन् जलं गृहाण २ नमः इत्यादि ॥ १ ॥ ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन्
अत्रावतर २ संवौषट् इत्यावाहनादि ॥ ओं ह्रीं सिद्धपरमेष्ठिन् जलमित्यादि ॥ २ ॥ ओं हूं आ-
चार्यपरमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषडित्यादि ॥ ओं हूं आचार्यपरमेष्ठिन् जलमित्यादि ॥ ३ ॥
ओं ह्रौं उपाध्यायपरमेष्ठिन् अत्रावतर २ संवौषडित्यादि । ओं ह्रौं उपाध्यायपरमेष्ठिन् जलमित्यादि

सोमवती लिङ्गावै. व तदनंतरं तेषां अरहंतं वगैरे देवतांच, विघ्नं उत्पन्न होऊं नयेत व त्याचा उपशम व्हावा ह्मणून
आराधन करावें. आराधनाच्या पूर्वी प्रथम पुष्पांजलि क्षेपण करावी.

‘ मध्येजिनेन्द्रेति ’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र ह्मणून पंचपरमेष्ठींचे आवाहन चबैरे करून अष्ट द्रव्यानीं त्यांचे

पूजन करावें.

॥ ४ ॥ ओं ह्रः साधुपरमेष्ठिन् अत्र अवतर १ संवौषडित्यादि ॥ ओं ह्रः सर्वसाधुपरमेष्ठिभ्यो जलमित्यादि ॥

मंगललोकोत्तमशरणात्मकजिनिर्मलसाधुसद्धर्मन् ॥

बहु मानयेऽहमर्धैरांगयाद्यन्तरालेषु ॥

ओं ह्रीं अर्होत्सद्धसाधुकेवलप्रज्ञसधर्ममगलेभ्योऽर्थं निर्वपमि ॥ ओं ह्रीं अर्हत् लोकोत्तमेभ्योऽर्थं ॥ ओं ह्रीं अर्हत् शरणेभ्योऽर्थं ॥

उद्धृत्य सत्वान्भवदुःखवार्धेनिःश्रेयमे नित्यबुद्धे धरन्तम् ॥

अयोगगनोऽते समग्रे स्फुरन्त यजामि सिद्धोपरि शुद्धधर्मम् ॥

ओं ह्रीं संपूर्णरत्नत्रयात्मकधर्म अत्रावतर २ संवौषडित्यादि ॥

एवमर्हदादीनभ्यर्च्य शरच्चन्द्रमरीचिरोचिषोन्नश्चासि चितयत्ननादिसिद्धमन्त्राभिमन्त्रितकपूर्वहोरे-

‘मगन्तु’ हा श्लोक शृणुन मंगल, लोकोत्तम व शरण अग्रे पंचपरमेष्ठि व धर्म यांना आग्नेय वगैरे दिशा-मध्ये अर्घ्य द्यावा. याची माहिती श्रांति क यंत्रावरून होईल.

‘उद्धृत्येति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून रत्नत्रयात्मक धर्माच आवाहन वगैरे करावे. हा रत्नत्रय धर्म संसारदुःखातून काढून मोक्षसुखमर्थ जीवांची स्थापना करितो. चांदान्या गुणस्थानांत हा पूर्ण-तेम प्राप्त होतो. याप्रमाण अर्हतादिकांची पूजा करून चंद्रकिराणाप्रमाणें निर्मल अज्ञा यांचें मनांत चित्तन करून अनादिमिद्ध मंत्रानें अभिमन्त्रित व कापूर, चंदन यांच्या द्रव्यां माखलेल्या पांढऱ्या पुराणांनी एकवीस वेळा अभिवासन करून पूर्वाध्यानें परमेष्ठी वगैरेची पूजा करावी.

चंदनद्रात्रालितसुरभिभुशुपुष्पांजलिभिरेकविंशतिवारानधित्रास्य पूर्णार्ध्यादनेन बहु मानयामहे ॥ १ ॥

पंच परमेष्ठिनस्ते मंगललोकोत्तमाश्च शरणानि ॥

धर्मोऽपि कर्णिकाया समर्चिताः संतु नः शिवदाः ॥ ४ ॥ पूर्णार्ध्याः ॥

इति कर्णिकार्चनविधानम् ॥

अथ अष्टपत्रस्थापितजयाद्यर्चनविधानम् ॥

क्रमेण पूर्वोदिषु दिग्दलेषु जयादिदेवार्जयद्राश्रतस्तः ॥

आग्नेयकोणादिविदिग्दलेषु जंभादिदेवाः प्रयजे चतस्तः ॥

ओं ह्रीं जये भागच्छ २ इत्यादि ॥ ओं ह्रीं विजये० ॥ ओं ह्रीं अजिते० ॥

ओं ह्रीं अपराजिते० ॥ ओं ह्रीं जमे० ॥ ओं ह्रीं मोहे० ॥ ओं ह्रीं स्तमे० ॥ ओं ह्रीं

स्तंभिनि० ॥ १ ॥

प्रभावितश्रीजिननाथमार्गा दुर्मार्गाविवस्वसविधिप्रवीणाः ॥

‘पंचेति’ हा श्लोक मूणून पंचपरमंष्ट्री व धर्म यांना कर्णिकेमध्ये अर्घ्य देऊन पूजा करावी. हे सर्व मोक्ष देणारे होवोत. आठ दलामध्ये स्यापिलेल्या जयादि देवतांचे पूजन.

‘क्रमेणेति’ हा श्लोक म्हणून क्रमाने पूर्वादि दिशामध्ये जयादि चार देवतेंचे पूजन करावे. व आग्नेयादि दिशामध्ये जंभादि चार देवतेंचे पूजन करावे.

‘प्रभावितेति’ हा श्लोक म्हणून या देवतांना अर्घ्य द्यावा. त्या देवता जैन धर्माची प्रभावना करितात, कुमार्गाचा नाश करितात, व विघ्ने दूर करितात

जयादिदेव्योष्टकतेष्टिष्टाः निःशेषविद्वानपसारयन्तु ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

इति जयादिदेवतार्चनाविधानम् ॥ अथ दिक्पालानुकूलनम् ॥

पुतत्सर्वजनीनजैनसन्तनप्रत्युहाविध्वंसनप्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितान् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदिशामन्याप्रधृष्यामितान् दिक्पालाञ्जगदेकपालकजिनाधीशा-
ध्वरे व्यावर्हेये ॥

ओं ह्रीं इंद्रागच्छ २ इत्यादि ॥ ओं ह्रीं अमे० ॥ ओं ह्रीं यम० ॥ ओं ह्रीं नैऋत्य० ॥
ओं ह्रीं वरुण० । ओं ह्रीं पवन० ॥ ओं ह्रीं धनद० ॥ ओं ह्रीं ईशान० ॥ ओं ह्रीं धरणीद्र० ॥
ओं ह्रीं सोम० ॥ १ ॥

शतमखशिखिकाला यातुधानाः प्रचेताः ॥

पवनधनदनागाः कल्पनार्गेद्रचंद्राः ॥

मखमुखमहितार्था येऽप्रधृष्यप्रभावाः ॥

प्रकृतयजनविद्वान् मन्तु ते मंत्रनिष्ठाः ॥ २ ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

इति दिक्पालानुकूलनम् ॥

‘एतत्तर्वेति’ हा श्लोक म्हणून आठ दिक्पालांची पूजा करायी. हे दिक्पाल जिनेश्वराच्या पूजेची
विषे नहीना कातात. हे सर्व आप आपल्या परिवारामहित या पूजनार्थ मजकूरून आमंत्रिले जातात
असे म्हणून याचें आवाहन वगैरे करावे. ‘शतमखेति’ हा श्लोक म्हणून या इंद्रादि दिक्पालकांचा पूर्ण-
ध्यानी आदर करावा.

अथ सूर्यादिग्रहान्सोमदिक्पालकोपरितोऽवस्थाप्य विधिवत्पूजयेत् ॥

रक्तार्कं धवलैर्दुमारमखणं पीतं ससौम्यं गुरुं ॥

शुकं शुक्लमलिप्रभं शनिमाहिं केतुं सवर्णाक्षतैः ॥

पुंजेधिदुदिगीश्वरोपरिवृतेष्वास्थाप्य मूलान्वितम् ॥

दर्भं संस्कृतमंत्रसाधु धिबुयां तत्तत्सवर्णाक्षतैः ॥१॥

ओं ह्रीं आदित्य आगच्छ २ ॥ आदित्याय स्वाहेत्यादि ॥ ओं ह्रीं सोम ॥ ओं ह्रीं अंगारक ॥
ओं ह्रीं बुध ॥ ओं ह्रीं बृहस्पते ॥ ओं ह्रीं शुक ॥ ओं ह्रीं शनैश्चर ॥ ओं ह्रीं राहो ॥
ओं ह्रीं केतो ॥ १ ॥

सूर्यः शौर्यगुणं शशी कुशलतां सन्मंगलं मंगलो ॥

बुद्धिं तत्त्वबुधां बुधो वितरताज्जीवः शुभोऽजीवनम् ॥

शुकः शुक्लतरं यशोऽतिविपुलं मंदोप्यमंदश्चित्रं ॥

सोमदिक्पालाभ्या वर सूर्ये वौरे नवग्रहांची स्थापना करून यथाविधि त्यांचें पूजन करावें.
'रक्तार्केति' हा श्लोक ह्मणून व मंत्र ह्मणून नवग्रहांचें पूजन करावें. या नवग्रहाचा जसा रंग असेल

त्याप्रमाणें त्या रंगाचें अक्षतांचे ढीग स्थापून त्यावर दर्भ ठेवावेत व पूजन करावें. सूर्य, चंद्र, मंगळ, बुध, गुरु, शुक, शनि, राहु व केतु यांचें क्रमाने तांबडा, पांढरा, तांबडा, पिनळा, पांढरा काळा, काळा, काळा असे रंग आहेत.

'सूर्येति' हा श्लोक ह्मणून या नवग्रहांना अर्घ्य द्यावा. सूर्ये शौर्यगुण, चंद्र सुख, मंगल कल्याण, बुध

राहुर्बाहुचलं महार्घ्यमाहितः केतुर्महिकेतुताम ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ २ ॥

श्रीशान्तियंत्रं विधिना समंत्रमाराधितं निःप्रतिमप्रभावं ॥

समस्तविद्वस्य शमं विधेयादनुद्धवं चेष्टमुखं च देयात् ॥ ३ ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

अथ बृहच्छान्तिकर्मणि चिकीर्षिते बृहच्छान्तिकयंत्रं समाराध्य ग्रहपूजानंतरं प्रतिकूलग्रहाबु-
द्विस्य तन्मंत्रेण तिलशालियवैजलहोमं तत्तत्प्रभिमित्रिग्रहोमं च विदध्यात् ॥ इति शान्तिकर्मविधानम् ॥

अथ ऐशान्यां दिशि अनावृतार्चनम् ॥

मेरोरीशानभागे कुरुपु मणिमयस्योत्तरेषु स्थितस्य ॥

श्रीजवभूरुहस्य स्थितिजुपमनिशं पूर्वशाखास्थसौधे ॥

शंखं चक्रं च कुंडीं दधत्तमुरुकैरक्षमालां च कुर्णं ॥

बुद्धि, गुरु शुभजीवन शुक्र विपुल यश, शनी विपुल संपत्ति, राहु नाहुमल व केतु सर्वं पृथग्विर राज्य हे गुण
हे नवग्रह देवात

‘श्रीशान्ति’ हा श्लोक क्खणून शान्तियंत्रावर इष्टप्रार्थना करण्याकरिता पुष्पांजलि टाकावी. हे शान्तियंत्र
यथाविधि आराधिले असता सर्व विघ्ने दूर करून इष्टसुख देते. मोठे शान्तिकर्म करावयाचे असता बृहच्छान्ति
यंत्राची आराधना करून ग्रहपूजनंतर प्रतिकूल ग्रहांना उद्देशून त्यांच्या मंत्रांनी तिल साली व सातु यांनी जल-
होम व त्या त्या ग्रहांना मांगितलेल्या समिधानी अग्निहोम करावा; तदनंतर,

‘मेरोरिति’ हा श्लोक व मंत्र क्खणून अनावृतयक्षचे पूजन करावे. उत्तरकुलमध्ये रत्नमय जंबूद्वक्ष आहे
त्याच्या पूर्व फांदीवर या यक्षाचा महाल आहे या यक्षाने आपल्या हातात शंख, चक्र, कमंडलु अक्षमाला हे

पक्षीद्रारूढमस्या भवदिशि विधिनानावृतेद्रं यजामि ॥४॥

ओं च्ही अनावृतेद्र आगच्छ २ ॥

अथात्र मंडले स्नपनपीठे जिनबिंबं प्रागुक्तविधिना स्थापयेत् ॥

पार्श्वप्रोतमणिप्रभाभिरभितः क्लृप्तैद्रचापोत्करम् ॥

पार्श्वद्वन्द्वनिवेशितोचितलसद्देवैद्रपीठद्वयम् ॥

अर्धेन्द्रपमपांडुकोपलतलानादिस्थपीठोपमं ॥

पीठं भासुरभर्मानिमितमिदं यंत्रोपरि स्थापये ॥ १ ॥

ओं च्ही अहं क्षमं ठ ठ स्वाहा ॥ पीठस्थापनं ॥

हाटकीयघटपूर्णपयोभिः पाटलातुटिपटारिविभिः ॥

क्षालयामि निजमानसंपंकक्षालनाय जिनमज्जनपीठम् ॥ २ ॥

पदार्थ धारण केले आहेत. हा गरुडावर बसलेला आहे. याची मी ईशान्यदिशेत पूजा करितो. या विधीनंतर अभिषेक पीठावर जिनप्रतिमेची पूर्वोक्त विधीने स्थापना करावी.

‘पार्थेति’ हा श्लोक व मंत्र ह्यांनुन पोठस्थापन करावे. हे पीठ आपल्या रत्नकिरणांनी इंद्रधनुष्याची शोभा उत्पन्न करणाऱ्या व आख्या दोन बाजूला देवेंद्राच्या सिंहासनाला धारण करणाऱ्या पांडुकशिलेवरील सिंहासनाप्रमाणे शोभते. यास्तव हे पीठ या यंत्रावर स्थापितो.

‘हाटकीयेति’ हा श्लोक ह्यांनुन पीठप्रक्षालन करावे. पाटळीचीं फुले व चंदन ज्यामध्ये मिसळलेले आहे अशा सुवर्णकलशांतील सुगंध पाण्यानी हे पीठ धुऊन स्वच्छ करावे.

ओं त्वां ह्रीं चूं ह्रैः नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन श्रीपीठप्रक्षालनं
करोमि स्वाहा ॥ पीठप्रक्षालनम् ॥ २ ॥

स्याद्वादविद्वज्जनशेमुषीव नितांतमेतान्निशिताग्रभागान् ॥

हिरण्मयेऽस्मिन्नभिषेकपीठे हर्निमणिच्छायकुशान्यसामि ॥

ओं ह्रीं दर्पमथनाय नमः पीठदर्भः ॥ ३ ॥

स्वच्छैस्तैर्थ्यं०॥ पीठं ममभ्यर्चये ॥ ओं ह्रीं मम्यदर्शनज्ञानचारित्राय स्वाहा ॥

पीठार्चनम् ॥

श्रीपीठमल्लसे विशदाक्षतौघश्रीप्रस्तरे पूर्णशशांककल्पे ॥

श्रीर्वर्तते चंद्रमसीति वार्ता मस्यापयंती त्रियमालिखामि ॥

ओं ह्रीं श्रीं अहं श्रील्लेखनं करोमि स्वाहा ॥ श्रील्लेखनम् ॥ ५ ॥

स्वच्छैस्तैर्थ्यं० ॥ रभ्यर्चयामो जिनम् ॥ स्तनपनप्रतिमार्चनम् ॥

‘स्याद्वादिति’ हा श्लोक व मंत्र हणून पीठार दर्भ स्थापन करावें. या दर्भाचीं ओं स्याद्वाद जाणव्या
विद्वानांच्या बुद्धीप्रमाणें तीक्ष्ण आहेत याची क्रांति पाच रत्नाप्रमाणें द्विवीगार आहे.

‘स्वच्छैस्तैर्थ्यं’ हा श्लोक व त्याचा मंत्र हणून पीठाचें पूजन करावें.

‘श्रीपीठेति’ हा श्लोक मन्त्रासह हणून पीठावा ‘श्री’ हें अक्षर लिहावें पीठार अक्षता पसरून त्या
वर श्री हें अक्षर लिहावें. जशी चंद्रामध्ये श्री-लक्ष्मी शोधते त्याप्रमाणें या पीठार श्री हें अक्षर फार शोधते.
‘स्वच्छैस्तैर्थ्येति’ हा श्लोक हणून स्तनपन जिवें करावयाचें त्या प्रतिमेचें अर्चन करावें.

ओं ह्रीं धाते वषट् प्रतिमास्पर्शनम् ॥

जैनद्रविचं जगदेकपुण्यालं चं प्रशांत्याजितचंद्रावर्धनम् ॥
निर्भूषणं भूषितसर्वलोकं स्पृशामि संस्पर्शयदिष्टसौख्यम् ॥

स्नपनमंडपमहर्द्धिचं नीत्वा तत्र स्तोत्रमिदं पठेत् ॥

जय जय जिनराज ध्वस्तदुर्मोहराज ॥ प्रहृतमदनराज प्रवृत्तदेवराज ॥
रुचिरतरविराज स्तुत्यशक्ताहिराज । प्रचुरसुगुणराजन्नच्युतार्थशिराज ॥ १ ॥
जय जय जिनधीर प्राप्तजन्मान्विधपार । प्रथितविभवसार प्रौढतीर्थवतार ॥
प्रहृतहतकमार प्रोद्धतानंदपूर । प्रहसितशतसूर प्रप्रकुट्टशुभार ॥ २ ॥
जय जय जिनमित्र ध्यातविध्वंसिमित्र ॥ स्वतिशयगुणगात्र ज्ञानविस्फूर्तिपात्र ॥
परमपदपवित्र भोह्रसदेवयात्र ॥ प्रवरशरणगात्र प्राणिनामध्यमुत्र ॥ ३ ॥
जय जय जिनजैत्र क्षमात्रयारामचैत्र । त्रिदशविधृतवेत्र श्वेताचित्रातपत्र ॥

‘जैनैरेति’ हा श्लोक द्वाणून व मत्र कणून प्रतिमेला स्पर्श करावा. ही जिनप्रतिमा जगाच्या पुण्याला जाश्रय देणारी आहे. अर्थात पुण्याला कारण आहे. आपल्या यांतवेने दिने चंद्राविवाला जिकिले आहे. भूषण रहित असून सर्वाला भूषणभूत आहे. यास्तव या प्रतिमेला मी स्पर्ज करितों. ही मत्रा इष्टसुखाची प्राप्ति करून देवो.

स्नपनमंडपामध्ये अहताची प्रतिमा नेऊन ‘जय जयेति’ स्तुति म्हणामी. या स्तुतिना सारांशः—हे जिनराज आपण मोहशत्रु नष्ट केला आहे. आपण जन्मसमुद्र तरून गेला आहात. आपले तेज सूर्यापेक्षां अ-

निरतिशयचरित्र श्रीमदर्थोक्तसूत्र । स्वदुरघतरुदात्र श्रायसश्रीकलत्र ॥ ४ ॥
 जय जय जिन तात त्रातरस्यंतपूत ॥ स्थिरतरसुखदातः कर्मसंघातघात ॥
 कुमतजलदवात ज्ञेयजातप्रमातः । प्रवचनरथसूत ख्यातदेवाभिन्नूत ॥ ५ ॥
 जय जय जिनचंद्र चिच्छदुर्मोहतंद्र ॥ प्रणतनरसुरेंद्र स्वात्मलक्ष्मिन्मुनींद्र ॥
 स्वतिशयगुणरुंद्र प्राणिताप्राणिमद्र ॥ प्रवचनसरिंद्रिंद्र स्फीतभासांद्रचंद्र ॥ ६ ॥
 जय जय जिनसेव्य त्रातसुप्रीतभव्य ॥ त्रिमुवनमहितव्य स्वासिसंभावितव्य ॥
 वरद नमसितव्य प्रत्यहं कीर्तितव्य ॥ स्मृतिपथनिहितव्य श्रेयसे भावितव्य ॥
 जय जय जिननाथ ज्ञातसंपत्सनाथ । प्रतिहतरतिनाथ प्रास्तमोहाघनाथ ॥
 नतसुरनरनाथ श्रीदलोकादिनाथ । श्रुतिकजदिननाथ श्रीवधूपाणनाथ ॥ ८ ॥
 नमदनिमिषबंधं खंडितानंगकाड । हसितलसिततुंडं ध्यानधीराशिकुंडम् ॥ ९ ॥
 सुगुणमणिकरुंडं जन्मवार्यौ तरुंडं । जिनमताचिदखंडं श्रायसानदपिंडम् ॥

इत्यानंदस्तवः ।

नत्वा भूरिविभूतितः सुरगिरिं श्रीपांडुकाग्रासने ॥
 पूर्वार्स्यं विनिवेश्य ते सुरवराः संज्ञापयंति स्म यम् ॥
 तं देवं सपनार्थमंडपमिमं नीत्वा विभृत्या सम ॥

धिक आहे. आपण इहपरलोकीं ग्राण्याचें संरक्षण करिता युक्तिलक्ष्मी ही आपली पत्नी आहे. आपल्याला देवेंद्र व राजेंद्र नमस्कार करतात. या प्रमाणे स्तुति करावी, तदनंतर 'नीत्वेति' हा श्लोक म्हणून पीठावरील श्री-

पठेत्र श्रुतबीजभासुरतले पूर्वाननं स्थापये ॥
ओं ह्रीं अहं श्रीधर्मतीर्थाधिनाथ भगवन्निह पांडुकशिलापीठे तिष्ठ तिष्ठेति स्वाहा ॥
श्रीवर्णे प्रतिमास्थापनम् ॥ ६ ॥

देवस्य दक्षिणे भागे यक्षमुत्तरदिङ्मुखम् ॥
यक्षीमुत्तरभागेऽस्य दक्षिणस्या निवेशये ॥ यक्षयक्षीस्थापनम् ॥ ७ ॥
त्रेषां मेरुतटे जिनालयपुरेभूः पांडुकाग्रस्थितं ॥
पीठं पीठमिदं त्वियं प्रतिकृतिः साक्षाच्च सोर्हत्प्रसुः ॥
सौधधर्ममरनायकोहममराः सर्वे च भव्या अभी ॥
यज्ञांगानि च तान्यमूनि सकलं तत्सिद्धमिष्टं हि नः ॥
श्रीमंडपादिषु भावस्थापनार्थं स्नपनमंडपाग्रे पाद्यविधिं विदध्यात् ॥ यज्ञांगसन्नि-
धापनम् ॥ ८ ॥

वर्णावर प्रतिमास्थापन करारें पूर्वेकडे तोड करून प्रतिमा स्थापन करताना 'ओं ह्रीं अर्हमिति' हा मंत्र म्हणता.
'देवस्येति' हा श्लोक म्हणून जिनप्रतिमेच्या दक्षिण बाजूला यक्षाची व उत्तरबाजूला यक्षीची स्थापना करावी.
'येपामिति' हा श्लोक म्हणून श्रीमंडप वर्गेची स्थापना करण्याकरिता स्नपनमंडपा पुढे पाद्यविधि करावा. व पूजाद्रव्यें जवळ स्थापनीत. ही जिनमंदिराची भूमि पांडुकशिला आहे. हें सिंहासन पांडुक

वेदाच्चेतसि मे स्फुरंतमपि च त्वामाव्हयामि प्रभो ॥

शुद्धस्वात्मकतत्प्रतिष्ठमपि च त्वामत्र संस्थापये ॥

आसनं वितनोमि सर्वगमपि त्वां निर्बिकारं सदा ॥

पादाद्यैश्च पुनामि केवलमिदं सर्वं हि पूजाक्रमः ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय प्रतिमाग्रे पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥ ९ ॥

आहूता भवनामरैरनुगता यं सर्वदेवास्तथा ॥

तस्थौ यस्त्रिजगत्समभंतरमहापरीठाग्रसिंहासने ॥

यं हृद्यं हृदि सन्निधाप्य सततं ध्यायन्ति योगीश्वराः ॥

तं देवं जिनमर्चितं कृताभयासावाहनाद्यैर्भजे ॥

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं एहि २ संवौषट् नमोर्हिते स्वाहा ॥ आवाहनमंत्रः ॥

ॐ ह्रीं तिष्ठ २ ठठ नमोर्हिते स्वाहा ॥ स्थापनमंत्रः ॥ ॐ ह्रीं मम सन्निहितो भव २

बिलेवरील सिंहासन होय. हा प्रतिमा साक्षात् जिनेश्वर आहे. भो [पूजक] सौधमंद आहे व हे सर्व भव्य देव आहेत. यास्तव ही सर्व सामग्री जुळल्यामुळे आमचें इष्ट सिद्ध झाले आहे.

‘वेदाच्चेतसीति’ हा श्लोक म्हणून प्रदीप विधि करण्याकरितां प्रतिमेपुढें पुष्पांजलि क्षेपण करावी हे जिना तूं माझ्या श्रंतःकरणांत स्फुरण पावत आहेम तयापि मी तुला आमंत्रण करितो. हे जिना तूं शुद्ध आत्मस्वरूपात निलोन आहेम तयापि मी तुझी स्थापना करितो. तूं सर्वव्यापक आहेस तथापि मी माझ्या जमल तुला करितो. व विकागरीहत असूनही तुला पाय वगैरेने पावेत्र करितो.

‘आहूतेति’ हा श्लोक म्हणून च मंत्र म्हणून आवाहन, स्थापन, संनिधापन हा विधि करावा.

वषट् नमोर्हते स्वाहा ॥ सन्निधापनमंत्रः । तीर्थोदकैर्जिनपादौ प्रक्षाल्य तदग्रे पृथग्मंत्रानुच्चारयन्पुष्पांजलिं प्रयुंजीत ॥ १० ॥

आराधितौ सुरवरैर्वहुभीक्तयुक्तैर्यौ संस्तुतौ मुनिवरैर्विविधाईयुक्तैः ॥

श्रीपादयोर्जिनवरस्य तयोः पुरस्ताद्वन्नामि विघ्नहरपंचजिनेन्द्रमुद्राम् ॥

पंचगुरुमुद्राबंधनम् ॥

अनन्यसाधारणसद्गुणानां तव स्मरन्नस्तिभितस्मरतैः ॥

जिनेन्द्र साक्षात्कृतसर्वतत्त्व त्वामात्मनः सन्निहितं करोमि ॥

ओं उमहाय दिव्यदेहाय सज्जोजादाय महष्पणाय अणंतचउट्टयाय परमसुहृद्विजय गिम्मलाय संयमुवे अजरामरपदपत्ताय चउमुहपरमेष्ठिणे अरहंताय तिलोयणाणाय तिलोयपूजाय अष्टदिव्यदेहाय देवपरिपूजियाय परमपदाय ममयत्थसन्निहिदाय स्वाहा ॥ इदमुच्चारयन्प्रतिमां परामृशेत् ॥ आव्हांनादिविधानं ॥ १२ ॥

विजयविभवविद्यावीर्यमोदार्यमाज्ञां ॥

तीर्थजलाने जिनप्रतिमेचे चरण धुवून त्यांच्या पुढें नेगळे वेगळे मंत्र उच्चारून पुष्पांजलि क्षेपण करवी.

‘ आराधिताविति ’ हा श्लोक म्हणून देवेंद्र, ऋद्धिंवारक मुनिवर यांनी पूज्य अशा जिनेधराच्या चरणा पुढे निघ्नहर पंचगुरुमुद्राबंधन करितो.

‘ अनन्येति ’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून जाव्हांनादि विधि करवी.

‘ ॐ उमहायेति ’ हा मंत्र म्हणून प्रतिमेला स्पर्श करावा.

‘ विजयेति ’ हा श्लोक म्हणून विजय, ऐश्वर्य, विद्या, औदार्य, आज्ञा, सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्र, हे सर्व

श्रुतिमतिधृतिनीतीः शांतिकांतिप्रसादात् ॥

दृगवगमचरित्रं सिद्धिवृद्धिप्रासिद्धी—

वितरतु जगतोऽत्र स्थापितः श्रीजिनेन्द्रः ॥ आशीर्वादः ॥ १३ ॥

सुरेश्वरो यस्य सुराचलाग्रे पाद्यक्रियामातनुते स्म भक्त्या ॥

तस्य प्रभोः पाद्यविधि विधास्ये निपात्य पादे वरवारिधारां ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं नमोहते स्वाहा । पाद्यमंत्रः ॥ १४ ॥

श्रीतीर्थक्षेत्रियस्यास्य मेरुमूर्ध्निव देवराट् ॥

हस्ते निपात्य वार्धारां करोम्याचमनक्रियाम् ॥

ओं ह्रीं इवीं क्षवीं वं मं हं सं तं द्रां द्रीं हं सः स्वाहा ॥ आचमनमंत्रः ॥ १२ ॥

इति पाद्याचमनविधानम् ॥

त्रैलोक्यरक्षामणिमहेश द्विषट्प्रकारैरवतारयेऽर्थैः ॥

त्रिवारमामस्तकमापदाब्जं नन्वीदृशोऽस्य स्वपनकमः स्यात् ॥

प्रकृतक्रमविध्यवधानाय पुष्पाक्षतं क्षिपेत् ॥ १ ॥

गुण, जिनेश्वर सर्वं भग्यजीवांस देवो, अयं आशीर्वादं म्हाणावा.

‘सुरेश्वरेति’ हा श्लोक व मंत्रं म्हाणून श्रीजिनाच्या पायावर त्रलधारा सोडावी.

‘श्रीतीर्थेति’ हा श्लोक व मंत्रं म्हाणून आचमन क्रिया करावी. या नंतर अवतरण विधि करावा.

‘त्रैलोक्येति’ हा श्लोक म्हाणून १२ प्रकारच्या पदार्थानीं तीन वेळां मस्तकापासून पायापर्यंत अवतरण

वीतक्षताद्राक्षतसौरभाढ्यप्रसूनपूणांजलिनांजसार्थम् ॥

पतिं जिनानाभवतारयाभि रत्नत्रय निक्षतमाप्तुकामः ॥ १ ॥

ओं च्हीं क्रों बहुविधपुष्पाक्षतपरिपूर्णपाणिपात्रेण भगवतोर्होतवतरणं करोमि सम्य-
दर्शनज्ञानचारित्राणि अस्माकमक्षतानि विदधातु भगवान् स्वाहा । पुष्पाक्षतावतरणम् ॥

भूतलापतितगोमयपिंडैर्दूर्वगुच्छसितसर्षपयुक्तैः ॥

अर्होतवतरण विदधेहं कर्तुमात्सदुरितौघाविलोपम् ॥

ओं च्हीं क्रों दूर्वाकुरसितसर्षपयुक्तैर्हरितगोमयपिंडकैर्भगवतोऽवतरणं करोमि दुरि-
तमस्माकमपनयतु स्वाहा ॥

गोमयपिंडावतरणं ॥ ३ ॥

शुद्धगोमयजमस्मपिंडकैर्गंधवारिलुलितैर्जिनप्रभोः ॥

क्रिया करावी, या प्रमाणें स्तपनाचा क्रम करावा. हा विधि कर्तांना प्रथम पुष्पाक्षत क्षेपण करवें,
'वीतक्षतेति' हा श्लोक ह्मणून ओल्या अक्षता व सुगंधी फुल्ले औजर्कामध्य घेऊन आमचे रत्नत्रय भगवान्

निदर्शेण वनवोत म्हणून पुष्पाक्षतावतरण करावें.

'भूतलेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून दूर्वाकुर, पांढऱ्या मोहऱ्या यांनी युक्त असे, जामिनीवर न

पडलेल्या अधर अशा शेणाच्या पिंडांनी आम्ही आमच्या पातकाचा नाश व्हावा म्हणून अर्होताची अव-
तरणक्रिया करितो

'शुद्धेति' हा श्लोक व त्याचा मंत्र म्हणून सुगंधजलमिश्रित अशा गार्हच्या भोगाच्या शुद्ध राखेच्या गोळ्यां-

अग्रतोवतरणं वितन्महे दग्धुमात्मदुरितेधनोत्करम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं भस्मपिंडकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोम्यस्माकं अष्टविधकर्माणि भस्मीक-
रोतु भगवान्स्वाहा ॥ भस्मपिंडावतरणं ॥ ४ ॥

पौष्टृषपिंडोपमपांडुरातिस्त्रादिप्रशाल्योदनवृत्तपिंडैः ॥

विदांवर त्वामवतारयामि क्षेमं सुभिक्षं जगतां विधित्सुः ॥

ओं ह्रीं कुंदेदुकुमुदधवलवर्तुलौदनापिंडकैर्भगवतोर्होतवतरणं करोमि क्षेमसुभिक्षं
अस्माकं करोतु भगवान्स्वाहा ॥

शाल्यन्नापिंडावतरणं ॥ ५ ॥

कालागरक्षोदविमिश्रितेन कर्कोलमुख्यरजसा बहुवासितेन ॥

निर्वर्तन नित्यसुखाहर्दीशो दुष्कर्मचूर्णिकरणाय कुत्रे ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुगंधीभूदिग्धवृदनकैरंधकारीकृतदिगिवरैः कर्कोल्लादिचूर्णमिश्रित-
कालागरधूपैर्भगवतोर्होतवतरणं करोम्यस्माकमष्टविधकर्माणि चूर्णीकरोतु भगवान्स्वाहा ॥ धूपा-
वतरणम् ॥ ६ ॥

नीं, आमच्या कर्मांचें भस्म व्हावें म्हणून अर्हताची अवतरणक्रिया करितो.

‘पीयूषेति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून भाताच्या गोल मुदीनीं, आमचें कल्याण व्हावें म्हणून अर्हताची अव-
तरणक्रिया करितो.

‘कालेति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून कालागुरु वगैरे सुगंधी पदार्थाच्या चूर्णांनं आमच्या पापकर्मांचें चूर्ण
व्हावें म्हणून आम्ही श्रीजिनाची अवतरणक्रिया करितो.

रूपाधिवाध्यगुलवक्त्रभूमिसमुच्छ्रयैः सच्चतुरस्रकैस्तैः ॥

संपंचवर्णैरवतारये त्वां श्रीवर्धनार्थं जिन वर्द्धमानैः ॥

ओं ह्रीं क्रौं सितासितहरितपीतलोहि वैर्द्धमानकैर्भगवतोर्होतोवतरणं करोमि श्रियम-
स्माकं वर्धयतु स्वाहा ॥ पंचवर्णवर्धमानावतरणं ॥ ७ ॥

अनंतनिर्भासनिजावबोधं प्रध्वस्तदुर्मोहमहांधकारम् ॥

सद्धर्मदीप्या जिनभानुमंतं माणिक्यदौपैरवतारयामि ॥ ७ ॥

ओं ह्रीं क्रौं पद्मारागमणिभिरिव दंडीप्यमानकर्पूरपारिदैर्पैरिवोभयपार्थप्रज्वलितोत्कया भग-
वतोर्होतोवतरणं करोम्यस्माकं धर्ममुज्ज्वलं करोतु भगवान् स्वाहा ॥ दीपावल्यावतरणम् ॥ ८ ॥

शीतांभसा पाणिपुटस्थितेन युक्तेन कर्पूरसुगंधिपुणैः ॥

नीराजनं नीरजसो जिनस्य निर्वृत्तये शीलममाधिसिध्यै ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुरभिश्शिशिरविमलसलिलपरिपूर्णंजलिना भगवतोर्होतोवतरणं करोमि विम-
लशीतलध्यानमस्माकमुत्पादयतु भगवान्स्वाहा ॥ सलिलाजल्यवतरणम् ॥ ९ ॥

‘रूपाश्रीति’ हा श्लोक म्हणून पांढरे, काळे, हिरवे, तांबडे, पिवळे अशा शरावांनी आमची संपत्ति वाढावी म्हणून आम्ही जिनाची अत्रतरणक्रिया करितो.

८ ‘अनंतेति’ हा श्लोक संपन्न म्हणून हे जिना आपण अनंत ज्ञानी, मोहांधकार विनाशक असे सूर्य आहात मी आपणास दीपावतरण करितो. आमचा धर्म आपण उज्ज्वल करा.

९ ‘शीतांभेति’ हा श्लोक समन्न म्हणून कापूर व सुगंधि पुष्पांनी सुवासिक बनलेल्या जलांजलीने

जंबीरजंवूकदलीकपित्यफलोत्तमाप्रादिफलोत्तमौघैः ॥

निर्वृत्तये नित्यफलं जिनेन्द्रं नित्यामृतानंदफलोपलब्धये ॥ १० ॥

ओं ह्रीं पवित्रतरुसमुत्पन्नैः क्रमुकनालिकैरमातुलिंगपनसदाङ्घ्रिमज्ज्वाप्रादिफलैः भगवतो-
र्हंतोवतरणं करोम्यस्माकमाशाफलं सपादयतु भगवान्स्वाहा ॥ फलावतरणम् ॥ १० ॥

सिद्धार्थदूर्वाक्षतलक्षितांगैर्घांबुसिक्तोद्धमुदा कुतैश्च ॥

सद्वर्धमानैरवतार्यमाणो जिनो महीं सस्यचितां तनोतु ॥

ओं ह्रीं दूर्वाङ्गुराक्षतासितसर्पयुक्तैर्मृत्पिण्डकैर्भगवतोर्हंतोवतरणं करोमि सर्वसस्याब्ध्यां वसुधां
करोतु भगवान्स्वाहा ॥ मृत्पिडावतरणम् ॥ ११ ॥

निःशेषदोषेधनदाहदक्षैर्दंभाग्रलभोज्ज्वलकलिलजालैः ॥

निर्वर्तये निवृजिनं जिनेन्द्रं निर्दग्धुमात्माखिलकर्मकक्षम् ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं क्रां कनत्कनकपिशवर्णैरप्रावलमाग्निज्वालाज्वलिताखिलादिद्भुतैः पापारतिकुलोन्मू-

आमही आपलें अवतरण करितो आमच्या ठिकाणीं निर्मल भ्यान आपण उत्पन्न करा.

१० 'जंबीरेति' हा श्लोक व मंत्र म्हणून आमच्या इच्छा जिनेन्द्र पूर्ण करोत यास्तव त्याच्यावरून लिंवू,
जामलें, केळीं, कवठ वगैरे फलें उतरून टाकावीत.

११ 'सिद्धार्थेति' हा श्लोक समंत्र म्हणून दूर्वाङ्गुर, अक्षता, पांढऱ्या मोहऱ्या, यांनीं युक्त असे उत्तम मा
तांचे गोळे श्रीजिनावरून पृथ्वी सर्वधान्यसंपन्न न्हावी म्हणून उतरून टाकावेत.

'निःशेषेति' हा श्लोक समंत्र म्हणून दर्भाभीच्या ब्वालांनीं आमचा आत्मा भगवंतांनीं उज्ज्वल करवा
म्हणून अवतरण करावें.

लनदक्षैर्निबिडनिबद्धदर्भपूलेनैराजनविधिना भगवतोवतरणं करोम्यात्मोज्ज्वलनमस्माकं करोतु भग-
वान्स्वाहा ॥ दर्भदीपांकुरावतरणम् ॥ १२ ॥

कमलबकुलवालोत्फुल्लकल्हारमल्ली —

कुमुदकुरुवकोद्यद्युथिकाकेतर्कनाम् ॥

दवनमरुवकानां मालतीचपकानां ।

जिनचरणपुरस्तादंजलिं प्रोत्क्षिपामः ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं अहंत इदं पुष्पांजलिप्रार्चनं शुक्लीध्वं २ नमोर्हृदम्यः
स्वाहा ॥ अनेन विविधकुसुमांजलिः ॥ १३ ॥

यत्रागाधविशालगुणेत्यादिना प्रागुक्तेन भगवतोष्टविधां इष्टिं विदध्यात् ॥

यः सर्वोप्युदयप्रदो यममराधशः सदोपासते ॥

येनैवामृतमाप्यते मुनिवरा यस्मै नमस्कुर्वते ॥

यस्मान्नास्त्यपरः सुहृत्सुमहिमा यस्यैव यस्मिन्सताम् ॥

॥ ०००००००० ॥

‘कमलेति’ हा श्लोक व मंत्र हणून कमल, वकुल, मालती, मोगरा वगैरे फुलांची ओंजळ श्रीजि-
नचरणाच्या पुढे अर्पण करावी.

‘यत्रागाधेति’ हे आठ श्लोक [मागे लिहिले आहेत] हणून अष्टद्रव्यांनीं जिनपूजा करावी.

‘यः सर्वेति’ हा श्लोक व ‘भक्षयेति’ हा श्लोक हणून श्रीजिनेश्वरांना अर्घ्य अर्पण करावा व विघ्न
निवारण करणाऱ्या दिक्पालांचे जिनपूजेमध्यें आव्हान करावे. पूर्वे दिशेमध्ये इंद्राचे आव्हान करावे. इंद्राचे

प्रीतिस्तज्जिननाथ दिव्यचरणं निःश्रेयसायास्तु नः ॥ १४ ॥

भक्षयक्षीरघृताक्षताक्षसुमनोवागंधदध्यन्वितम् ॥

नानासत्फलपाणितान्वितमिमं हेमादिपात्रे स्थितम् ॥

उद्धार्यार्घ्यमनर्घ्यमध्वगविधिप्रत्यूहविव्धंसकान् ॥

दिवपालाञ्जगदेकपालकजिनार्घ्यशिष्ये व्याब्धये ॥

अर्घ्योद्धारणम् ॥ पूर्वस्यां दिशि ।

गधं । औं शारदोदारवारिदातिविशदविशालायतोत्तंगांसंगांगीकृतांगशृंगांगशृंगिहाटकोपघटितघंटिकाकक्ष्यादिलक्ष्यमाणपक्षभागम् ॥ उदयाचलशिखरोदितदिवाकरबिंबातिशुभज्जांबूनदजहट-
स्पट्टबंधातिबंधुरदंतभागम् । दंतान्तगतसरोवरसरोजदलोपरिमानृत्यदमरांगनावदनचंद्रशतापादितश-
तचंद्रनभःस्थलविलासम् । कुथाकलितपृथक्पृष्ठभागाकृष्टविविचित्रसंध्याभ्रसमावृतविजयार्घ्यचलमूर्ध-
परार्ध्यशोभम् ॥ नीरदनिनादनिकरनिभजभुरिभेरीरवांचितघटाजालटंकारकृतागातिवारणमैरावण-
महावारणमारूढम् ॥

ऐरावत हत्ती हैं वाहन आहे. हा पांढरा आहे. थाला वत्तीस तोंडें आहेत. प्रत्येक तोंडांत आठ दांत आहेत. प्रत्येक दांतावर एक एक सरोवर आहे. व प्रत्येक सरोवरांत ३२ कमलें आहेत. प्रत्येक कमलाला ३२ पा-
कळ्या असून प्रत्येक पाकळीवर एक एक देवांगना नृत्य करीत असते. हा हत्ती विक्रियेने बनविलेला असतो.

देहप्रमाद्विगुणपुष्पणादिव्यर्दासि-

व्यालिसाद्विखरसंतरितातरायम् ॥

वज्रायुधं निजवधूवदनाब्जनेत्रम् ॥

व्याव्वाहानये नुतजिनेद्रमहे महेंद्रम् ॥

ओं ह्रीं क्रीं सुवर्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं स्वायुधवाहनवधूविन्हसपरिवार हे इंद्र आगच्छ २
संवौषट् । स्वस्थाने तिष्ठ २ । समात्र सन्निहितो भव २ वषट् । इंद्राय स्वाहा । इंद्रपरिजनाय स्वाहा
इत्यादि । इंद्रायेदमर्थं पाद्यमित्यादि यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥ शान्तिः सदास्तु तस्याहं न
देवो यस्य सदाच्यते ॥ इतीन्द्राव्वाहनम् ॥ १ ॥

पूर्वदक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओं वनागमघनाधनसमुद्रभूतविद्युद्विलासानुका-
रिकलापघनगलाघटितकलधौतवर्षरमालानिर्वोषनिर्जितपञ्चनयगर्जनम् ॥ अप्रत्याख्यानमायास्वरूपप्र-
ख्यापनप्रवीणाप्रगुणविपाणभूषणविशेषझणत्कारोत्पादनपटुवरचटुलाटनसमुद्भूटम् । पवनसख-
समालोकनसमागतपवनकुमारायमाणपृथुप्राथुरुरुघोपानिश्रामानिर्भरम् । सर्वावयवसत्त्वसमुच्चय-
निधिन्यासानिर्हर्तिवहलबलोपलक्षितललटपट्टविभ्राजितमद्भुतरकायमुरभ्रवरमारुढम् ॥

‘देहेति’ हा श्लोक व मंत्र झणुन इंद्राचें आव्वाहन, स्थापन वगैरे करावें. इंद्राचें वज्र हें आयुध आहे
इंद्रावरगेवर त्याचे परिजन वगैरेनांही आमंत्रण करावें. तदनंतर पूर्व व दक्षिण या दिशांच्या मधील दिक्षेमध्यें
अग्नीचें आव्वाहन करावें. याचें मेप हें वाहन आहे. जसा अप्रत्याख्यानावरणीय माया कपाय वक्रपरिणामाचा
असतो तसे यांचीं शिंगे वां रुढीं आहेत.

शोणभ्रूश्मश्रुकेशाविकमरुणरुचं जाज्वलज्ज्वालशक्तिम् ॥

कुंडर्षी वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥

स्वाहापुक्तं निशुक्तं जिनयजनविधेर्दीपधूपधिकारे ॥

सद्वेदाघोपिसभ्यावृतमनलमलंकासारं यजेऽहम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं रक्तवर्णसवर्णलक्षणसंपूर्णं हे अमे आगच्छ २ संवौषडित्यादि ॥ शांतिः सदा० ॥

इत्यमेरावहानम् ॥ २ ॥

दक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओं स्याद्वादानवद्याविद्याविद्यधनिर्दग्धावलेपसकलसर्वथैकांतवादिदु-
र्वारदुर्घशोराशिभिवातिनीलस्थूलाय नोचुं गंगमादधानम् । कटुतराभिनवकालकूटजाज्वलज्ज्वालाजटा-
लनिजफणफणधरत्रिगुणग्रथितघंटघंटकारसमाटिक्यमानयागप्रतिभटोटोपपचराशरैवैश्वानरांतकसमास-
त्तिसमायोगसमासादितानिनातदारुणाकारभीकरम् ॥ चरद्वलशिखाभिघट्यमानमेघपटलपातुकमुक्ता-
जालसिच्यमानानिजपृष्ठाविष्ठितदक्षिणकाष्ठार्थीशम् ॥ नीलरत्नाधिष्ठानपुष्पकनिष्पादितप्रतिमहिषवि-

‘शोणधूरिति’ हा श्लोकं ह्मणून व त्याचा मंत्र ह्मणून अग्नीचा आवाहन स्यापनादि विधि करावा. या अग्नीच्या सुवया, दाढी, केश व डोळे तावडे आहेत याचे शक्ति हे आयुध आहे. डग्या हातात कमंडलु व उजव्या हातांत भक्षोपवीतासह अक्षमाला आहे. स्वाहा ही याची पत्नी आहे. अशा अग्नीला अर्घ्य, पाय वगैरे द्यावे.

‘दक्षिणस्यामिति’ हे गद्य म्हणून व ‘भृंगगंगसितेति’ हा श्लोक समंत्र म्हणून यम दिक्पालाचे आवहान स्यापन वगैरे करावे. यमाचे रेडा हे वाहन आहे. यमाचा जटाजूट भृंगप्रमाणे काळा आहे. त्याच्या हातांत

देहप्रभाटिगुणभूषणदिव्यदीप्ति-

व्यालिसादिग्विवरमंतरितांतरायम् ॥

वज्रायुधं निजवधूदनाब्जनेत्रम् ॥

व्याव्हानये युतजिनेद्रमहे महेन्द्रम् ॥

ओं ह्रीं क्रीं सुवर्णवर्णं सर्वलक्षणसंपूर्णं स्त्रायुधवाहनवधूचिन्हसपरिवार हे इंद्र आगच्छ २
संवौषट् । स्वस्थाने तिष्ठ २ । समात्र सन्निहितो भव २ वषट् । इंद्राय स्वाहा । इंद्रपरिजनाय स्वाहा
इत्यादि । इंद्रायेदमर्घ्यं पाद्यमित्यादि यजामहे प्रतिगृह्यतां २ स्वाहा ॥ शान्तिः सदास्तु तस्यार्हन्
देवो यस्य सदाचर्यते ॥ इतीन्द्राव्हानम् ॥ १ ॥

पूर्वदक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओं घनागमघनाघनसमुद्भूतविद्युद्विलासानुका-

रिकलापघनगलाघटितकलधौतवर्धर्मालानिर्घोषनिर्जितपर्जन्यगर्जनम् ॥ अप्रत्याख्यानमायास्वरूपप्र-
ख्यापनप्रवीणाप्रगुणविषाणभूषणविशेषझणझणात्कारोत्पादनपटुनरचटुलाननसमुद्भूटम् । पवनसख-
समालोकनसमागतपवनकुमारायमाणपृथुप्रोथुखुगघोपानिश्वासानिर्भरम् । सर्वाविवयवसत्वसमुच्चय-
निभिन्यासनिर्हीतिवहलबलोपलक्षितललाटपट्टविभ्राजितमदभ्रतरकायमुरभ्रवरमारूढम् ॥

‘देहेति’ हा श्लोक व मंत्र झणुन इंद्राचें आव्हान, स्थापन वगैरे करावें. इंद्राचें वज्र हें आयुध आहे
इंद्राबरोबर त्याचे परिजन वगैरेनाही आमंत्रण करावें. तदनंतर पूर्व व दक्षिण या दिशांच्या मधील दिक्षेमध्यें
अग्नीचें आव्हान करावें. याचें मेप हें वाहन आहे. जसा अप्रत्याख्यानावरणीय माया कपाय वक्रपरिणामाचा
असतो तसे यांचीं शिंगे वां फुडी आहेत.

शोणभ्रश्मशुकेशंबकस्मरुणरुचं जाज्वलज्ज्वालशक्तिम् ॥

कुंडर्षी वामेक्षमालामितरकरतले विभ्रतं सोपवीतम् ॥

स्वाहायुक्तं नियुक्तं जिनयजनविधेर्दोषधूपाधिकारे ॥

सद्वेदाधोपि सभ्यावृतमनलमलंकासारं यजेऽहम् ॥

ओं च्छ्रीं क्रौं रक्तवर्णसवर्णलक्षणसंपूर्णं हे अग्ने आगच्छ २ संत्रौषडित्यादि ॥ शान्तिः सदा० ॥
इत्यग्नेरावहानम् ॥ २ ॥

दक्षिणस्यां दिशि ॥ गद्यम् ॥ ओ स्याद्वादानवद्यविद्याविद्बुधनिर्दग्धावलेपसकलसर्वथैकांतवादिदु-
र्बार्दुयशोराशिभिर्वातिनीलस्थूलायनोत्तुंगमगमादधानम् । कटुतराभिनवकालकूटजाज्वलज्ज्वालाजटा-
लनिजकणकाधरत्रिगुणप्रथितघंटाटंकारसमाटिक्यमानयागप्रतिभटाटोपपचराशरैवश्चानरंतकसमास-
त्तिसमायोगसमासादितनितांतदारुणाकारभीकरम् ॥ चरद्भवलिशिखाभिघट्यमानमेघपटलपातुकमुक्ता-
जालसिन्धुमानानिजपृष्ठाधिष्ठितदक्षिणकाष्ठाधीशम् ॥ नीलरत्नाधिष्ठानपुष्पकानिष्पादितप्रातिमहिषवि-

‘ शोणश्चरिति ’ हा श्लोकं ह्यणून व त्याचा मंत्र ह्यणून अग्नीचा आव्हान स्थापनादि विधि करावा. या
अग्नीच्या भुवया, दाढी, केस व डोले तावडे आहेत याचे शक्ति हें आयुध आहे. डब्या हातांत कमंडलु व
उजव्या हातात ध्वजोपवीतासह अक्षमाला आहे. स्वाहा ही याची पत्नी आहे. अशा अग्नीला अर्घ्य, पाद्य
वगैरे द्यावे.

‘ दक्षिणस्यामिति ’ हें गद्य म्हणून व ‘ भृंगांगामितेति ’ हा श्लोक समंत्र म्हणून यम दिक्पालाचें आव्हान
स्थापन वगैरे करावे. यमाचें रेडा हें वाहन आहे. यमाचा जटाजूट भुंग्याप्रमाणे काळा आहे. त्याच्या हातांत

अमाविर्भूतकोपकुशानुकुतरक्ताक्षमिव रक्ताक्षतोपलक्षितरक्ताक्षवरमारूढम् ॥ ३ ॥

भृंगांगसितभूरिभंगुरजटाजूटं शिखाडंचरो-।

द्विदंडोदुभंगं प्रचंडफणिभृत्साम्बडनैर्भंडितम् ॥

छायातुच्छमुखैर्दुसुच्छविकृतानंदं सकालच्छविं ॥

कालं कालजकालधर्मरहिताधीशाध्वरे व्यावृह्ये ॥

ओं ह्रीं क्रौं कृष्णवर्णं हे यमागच्छ २ ॥ श्रीशांतिरस्तु ॥ इति यमाव्हानम् ॥ १ ॥

दक्षिणपश्चिमायां दिशि ॥ गद्यम् ॥ जिनमवनभमालोकनकुतूहलभ्रष्टाकारपरिणतसमाग-
तांजनमहीधरशंकाकारिणं । जिनभानुविविधनयजिनत्रचोभानुशतनिराकृतजनसनोभहोमोहतमः-
संतानसंनिभम् ॥ उपाकृतपशुविशमनविधायिजनपमाव्रजकौतुकागनदयायागविलोकनः ताशिपा-
श्वर्गगतपापांजनखंजपुंजोपमानं । कुनयनिभनिजदर्शनावारुपुरोलंबमानतमालश्यामलाशिरोरुहसटाभा-
रम् । रूक्षतोपलक्षितभल्लूकाकारपरिणतकायकृतभोतिर्निर्भरं कर्तुरवरमारूढम् ॥ ४ ॥

काठी आहे. ती मस्तकापर्यंत ऊंच व मोठी आहे. त्याचा र्ण काला आहे. या यमाचा मी कालधर्माने (मृत्युने)
रहित अशा श्रीजिनाच्या पूजनमयी आव्हान करितो

‘ दक्षिणपश्चिमेति ’ हे गद्य म्हणून नेत्रकाला आव्हान करणें ह्या दिग्पालांचें अस्वल हे चाहन आहे. हे
अस्वल जिनपूजन पाहण्यामोठी अस्वलाचा आकार धारण करून जात्रेच्या अंजनपर्वतापमानें दिसतें. या
नेत्रकालाचें राक्षस हें वाहन आहे. परंतु तो राक्षस अस्वल वनून या दिग्पालाची सेवा करित अमतो म्हणून अस्वल
हें नेत्रकाल दिग्पालाचें वाहन आहे असें म्हटलें आहे.

कटकमुकुटमुद्राहारकेयूरमुख्याभरणभारोद्भासिताशांतरालम् ॥

आसितलसितकीर्ति मुद्रास्त्रं च रात्रिचरपरिवृतमेतं व्यावहये नैऋतीशम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं श्यामवर्णं हे नैऋते आगच्छ २ इत्यादि । शान्तिः सदास्तु इति नैऋत्याव्दानम् ॥ ४ ॥

पाश्चिमायां दिशि ॥ गद्यम् । समुद्रसलिलसंततक्राण्डोपगूढयादधीरोदडिङ्गिर्षिडपांडुराधिककपिलभावातिपेशलं । सर्वांगसंगतमकराकरकरावयवपरिकलितकरिवराकारम् ॥ मृणालच्छेदसोदरोदारदंतकांतिकलापपसारितनिजवदनविवरांधकारम् । यागभृभागपुष्पोपहाराय पुष्पापचयमातन्वानमिव पुष्करकरव्यापाारितकरपुष्करम् ॥ अनेकांतमततत्रसमर्थनार्थमिव कथंचित्करिमकरोभयाकाराविराजितकरिमकरविमानमारुढम् ॥

मुक्ताफलात्युज्ज्वलविद्रुमानुस्यूतप्रभूताभरणाभिरामम् ॥

भमिमाहिपाशं वरुणान्यर्धांशं यागोक्त यादःपतिमावहयामि ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्णं हे वरुणागच्छ २ । शान्तिः सदा ॥ इति वरुणाव्दानम् ॥

पाश्चिमोत्तरस्यां दिशि । लघुललितमृदुकोमलातिविमलकलधौतकपिशतरकायकमनीयम् । वदनवदमांसालातिचटुलतरचरणरमणीयम् । मांसलसमानपरिणाहविशिष्टपृष्ठभागम् । मृगाधिपमध्यप्र-

‘कटकेति’ हा श्लोकं म्हणून नैऋत दिक्पालाचें आव्दान, स्थापन वगैरे करावें. याचा वर्ण काला आहे. कडे, मुकुट, आंगवस्त्रा, हार वगैरे अलंकार हा धारण करीत अमतेग. याचें मुद्रा हें शस्त्र आहे.

‘पाश्चिमायांमिति’ हें गद्य व ‘मुक्ताफलेति’ हा श्लोक म्हणून वरुणाचें आव्दान वगैरे करावें याचें आपल्या

देशशोभाध्यासितमध्योदेशम् । निशातकुटिलपर्वपटलदंतुरविषाणविराजितम् । वासलोचनलोचनोप-
मानचपलविशालविलोचनम् । समुत्क्षिप्तकर्णतालातिचकितमुहुर्मुहुराशांतरावलोकनम् । स्तोक्ततरभूभा-
गगतिवेगातिशयपूर्वकायप्रविष्टापरकायम् । बहुतराकाशप्लुतगतितरयोभरपराजितमनोवेगमहिमानम् ।
गर्वरंभातिव्युवल्गनविधानसमयश्रृंगारविधट्यमानधनपटलधनगलज्जलधारापसारितपथपरिश्रमम् ॥
निजनिशितखरखुरशिखरपरिकापितकुशेखरिनेकरशिरोभागम् ॥ समीहितोद्देशाविलंबितसुखप्रापण-
प्रमुखसकलसारगुंभितसंततसारंगवरमारूढम् ॥

चलद्विपुलभूरुहं कलितविस्फुरद्भ्रमणम् ।

लसन्मधुकरच्छविं चलितगात्रयंत्रोत्करम् ॥

जगत्त्रितयजीवनं विरचिताखिलार्थेतरम् ।

समीरणमिहाव्हये समदवायवेगीयुतम् ॥

ओ न्हीं कों कृष्णवर्ण हे पवनगच्छ २ । शांतिः सदास्तु । इति पवनाव्हानम् ॥

शरीरावर मोलें, प्रवाल इत्यादिकांचें अंकेकार धारण करूं आहेत, नागपाश हे यांचे शस्त्र आहे वरुणांनी ही याची पत्नी आहे. याचें करिषकर नावाचें वाहन आहे. या वाहनाचा आकार हत्ती व मगर या प्राण्यामाखला आहे. हे वाहन नित्यानित्यान्मक धर्म मिद्व करणाऱ्या अनेकांताचें समर्थन करिते. अर्थात् स्वतःचें ठिकाणी विरह असे दोन आकार धारण करून स्याद्धादाची मत्स्यता पटविते

‘चलदिति’ हा श्लोक म्हणून वायु दिक्पालांचे आव्हान वगैरे करातें. या वायु दिक्पालाचा काळा वर्ण आहे. याच्या खींचे नांव वायुवेगा असे आहे. ‘ओ न्हीं’ हा मंत्र म्हणून पवनांचे आव्हान करावे.

उत्तरस्यां दिशि ॥ ओं जिनमहामहिमावलोकनकुतूहलगगनागतनीलकुलाचलायमाननीलरत्नयम-
हाधिष्ठानमहनीयम् । तत्कुलाचलकूटोपमानमणिमयमुकुटोपरिमपद्मारागकलशप्रभापटलपाटलीकृत-
मध्यंदिनातपम् । सीतानदीसितप्रवाहसोदरोदारधवलच्छविच्छदराजद्राजहंसनिकुलं बनीयमानम् ॥
विचित्रावयवशोभाजितवैभानिकविमानाधःपातसमुत्क्षिप्तकरशतायमानध्वजराजिविराजितम् ॥ वि-
विधमणिविनिर्मितभित्तिभागप्रभाप्रसरसुस्वापशतसहस्रनिष्पादकं पुष्पकविमानमारूढम् ॥
निधनराहितमुक्ताभूषणप्रौढवेवं । निधननिपुणशक्तिं विद्विषामुद्रहन्तम् ॥

धनमुखनिजदेवीसन्मुखांभोजभृगं । धनदमिह धनद्वयै सेव्यमाव्हानयेहम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं सुवर्णवर्णं हे धनदागच्छ २ । शान्तिः सदास्तु ॥ इति धनदाव्हानम् ॥७॥
पूर्वोत्तरस्यां दिशि ॥ मङ्गहिमवन्महीधरसमानमहामाननीयधवलधौरेयतरगात्र-
म् । स्थूलसमुत्तुंगकठिनककुटूकटघटिततत्कुलकुत्कीलकूटोदारविलासम् । महीधरमहाकूटविदारणवि-
नोदविलसिधधुलिविसरविभूषणविपणिविराजितम् । कनकनकखचितचकचकायमानचलदचलच्छल-
मालामनोहरमस्तकम् । मंजीरमंजुलारावगलालंबनघंटाध्वानीद्विगुणगंभीरनिजनिनादपरिपूरितदिगंत-
रालम् । सलक्षणपुरुषविशेषविशालाक्षोपमानमहाक्षममातिदक्षं महोक्षवरमारूढम् ॥

‘उत्तरस्यां दिशि’ हा श्लोक व ‘निधनेति’ हा श्लोक म्हणून उत्तर दिशेस कुमेराचें आव्हान वगैरे करवें
या कुमेराचें पुष्पक विमान हें वाहन आहे, याचें शक्ति हे आयुध आहे याच्या राणीचें धनदेवी असें नांव आहे,
‘पूर्वोत्तरस्यां दिशि’ हे गद्य म्हणून ईश्वरदिकपालाचें आव्हान वगैरे करवें, या दिकपालाचें वाहन चैल हें
आहे, हा हिमवत्पर्वतासारखा माठा आहे, हा आपल्या शिंगांनीं पर्वाचें विदारण करितो.

कंकलीद्रुमपल्लवच्छविजटाजूटाधचंद्रप्रभा-
सांद्रीभूतभुजंगभूषणफणारत्नप्रभाभास्वरम् ॥
भालाभीलविलोचनानलशिखातीक्ष्णत्रिशूलायुधम् ॥
पार्वत्या धवमान्दये गणवृतं दक्षाध्वरध्वंसिनम् ॥

ओं ह्रीं क्रौं धवलवर्णं हे ईशान आगच्छ २ ॥ शान्तिः सदास्तु ॥
इतीशाव्हानम् ॥ ८ ॥

अधरस्यां दिशि ॥ ओं नितांतनिस्तलशुभज्जंबूद्वीपविपुलनिष्ठुरपृष्ठभागम् ॥ विशिष्टसार-
विनिर्जितवज्रसारम् । निजनिरतिशयगतिवेगभरपराजितपवनगमनवेगावलेपम् । धराधरधरासागरादि-
सकलजगद्भारधारणधुरीणगुणप्रभावप्रवादप्रतीतम् ॥ तिमितिर्मिगिलादिसकलजलचरविशेषैकपुरुषो-
पदमासादितवंतम् । सकलसर्वैकांततत्त्ववदत्यंतासंभाव्यमानरोमांकुरकूर्माकारपरिणतं कूर्मवरमारुढम् ॥

‘कंकलीति’ हा श्लोक म्हणून ईशान दिक्पालाचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या मस्तकावर जटा आहेत.
सर्प हे याचें आभूषण आहे. याच्या कपालावर डोळा आहे. त्रिशूल याचें शस्त्र आहे. पार्वती ही याची स्त्री आहे.

‘अधरस्यामिति’ व ‘स्फटिति’ हे श्लोक म्हणून धरणाद्राचें आव्हान वगैरे करावें. याच्या फणावर तंतुडे
रत्न आहे. अंकुश याचें आयुध आहे. पद्मावती ही याची पत्नी आहे हा अनेक नागकुमारांनीं वेष्टित असतो.
कांसय हे याचें वाहन आहे.

स्फटापरिगतारुणधुमिणिविंबशुभन्मणिप्रभापटलपाटलीकृतसिनांगविभ्राजितम् ॥

धृतंकुशमनंकुशं सुगुणसद्मपद्मायुतं फणाधरगणावृतं फणिमहीन्द्रमाव्हानये ॥ ९ ॥

ओं ह्रीं क्रीं धवलवर्णं हे धरणीन्द्र आगच्छ २ इत्यादि ॥ शान्तिः सदास्तु ॥ ९ ॥

ऊर्ध्वायां दिशि ॥-ओं मदांधसुरसिंधुरसमालोकनसमुज्जृभितकोपानलबहिश्चलदुज्ज्वलज्वा-
लाकलापशंकाकारिसरलारुणसटाटोपम् । सततसुधाकरकमृतसुशामारसजातधवलमानमिवातिधवल-
देहमादधानम् । निजोभयपाश्चावस्थितकरिमकरसमशीलक्रव्यादसमालोकनसमुद्भूतक्रोधानुरा-
गपुंजाग्रमानातिलोहितविलोचनविभूषणम् । मत्तमातंगघटाकोटिकरटनटविपाटनसमासक्तमुक्ताफल-
प्रभाप्रखरनखरातिभीकरम् । कलाशेषकलाधराकारानुकारिकुटिलदंशूगभास्तभरविदारितवदनविवर्ग-
धकारम् । कल्पपातानल्पघनाघनध्वानशतसमवायसन्निभानितांतनिष्ठुरनिजनिर्घोषसंत्रासितसकलदिग्ग-
जैद्रम् । मृगेद्रवरमारूढम् ॥

जिनगुणमणिमालां मौक्तिकानां च मालां । कुमुदकुसुममालां रोहिणीद्वेष्टमालाम् ॥

चिरमुरसि धरतं कुंदभास सकुतं । कविनुतगुणरुद्रं चंद्रमाव्हानयेऽहम् ॥ १० ॥

ओं ह्रीं क्रीं श्वेतवर्णं हे सामागच्छ २ संवाषडित्यादि ॥ शान्तिः सदास्तु ॥

‘ऊर्ध्वाधामिति’ हे गद्य व ‘जिनति’ हा श्लोक म्हणून सोमदिक्पात्रां आवाहन करवें. याच्या स्त्रीचे रोहिणी वें नांव आहे. सिद्ध हें याचें वाहन आहे. माला याचें आयुध आहे. याचा वें पादरा आहे. यानें आपल्या गळ्यांत मोत्यांच्या माला घातलेल्या आहेत व हृदयामध्ये जिनगुणांची माला हा धारण करिते.

दिक्पालकानिति समर्थं यवान्विता ये

गोधूममुद्रचणकाढकशालिसुद्राः ॥

तत्तमसधान्यकृतमुष्टिभिरंबुकुंडे

सप्ताहुतीरिह दधे पृथगेन तेभ्यः ॥

ओं ओं कौं च्हां इंद्राय स्वाहा । अनेन जलपूरितकुंडे सप्तधान्यकरमुष्टिभिरिंद्राहुति
विदधात् । एवमन्यादिभ्योऽपि ॥ ११ ॥

दिक्पाला यूयमैतैर्घालिभिरतितरां प्राप्नुवंतः प्रमोदम् ॥

स्थाने स्थाने वसंतो निजनिजविभैर्निःप्रतीपप्रभावाः ॥

मंतो विमौघमिज्याप्रासिततनुभृतामध्वरं पालयध्वम् ॥

स्वर्मोक्षापादनैकक्षमजिनयजन वर्द्धतामद्वितीशम् ॥ अध्येषणार्थ्यः ॥ १२ ॥

अथाभिषेकः ॥

वादित्रव्रातघोषे स्फुटमटति पटौ दिक्तरावाटदेशम् ॥

‘दिक्पालेति’ हा श्लोक क्खणून व मत्र क्खणून जलपूर्ण अशा कुडामध्ये सात धान्यांच्या सात सात मु-
दीनी इंद्र वगैरे दिक्पालाना आहूति द्याव्यात.

‘दिक्पाला इति’ हा श्लोक क्खणून दिक्पालांना अर्घ्य द्यावा. हे दिक्पालांनो आपण सर्वजण येऊन
स्वर्मोक्षप्रद अशा जिनपूजनांत उत्पन्न होणारी विघ्ने हर करा हें जिनपूजन पूर्णपणें वृद्धिगत होवो

‘वादित्रेति’ हा श्लोक क्खणून वाघे वाजत असतां, आनंदस्तोत्र, आशीर्वाद वगैरे क्खणत असतां पाण्यांनीं

सादोपं सन्नटंतूद्धटरसषटनैः साधु गायंतु मंद्रम् ॥

आनंदेस्तात्रमाशीवचनमोतमुदा मंगलं पाठयंतु ॥

स्वीकुर्वन्त्वद्य भव्या भृशमुदितविधीनुद्धृतः पूर्णकुंभः ॥

ओं च्हीं कलशोद्धरणं करोमि स्वाहा ॥ कलशोद्धरणम् ॥ १ ॥

ओं सरोवरसरित्ताकवापीकूपप्रभृतिपवित्रतः प्रमिद्धतोश्चैनिकरसमानीतैः । स्वयंभूर-
मणसमुद्रगंगादिनदीपद्मादिसरोवरसंभूतजलत्वेन संकल्पमानैः । समंत्रयंत्रार्चनविधिसमासादितात्यंत-
पवित्रभावैः । परमावगाढसम्यक्त्वैरिव निसर्गनिर्मलत्वनिवासैः । दयामयधर्मैरिव जगल्यत्यंततापा-
पनोदप्रवीणैः । जिनवदनवनजविनिर्गतपरमागमैरिवात्यतशीतलैः । शब्दागमैरिव मनोहरतमैः । पीयूष-
कथंचित्पदांचितयुक्तागमैरिव युक्तिविशेषवर्धमानैः । चतुरतरकाव्यसैरिव मनोहरतमैः । पीयूष-
सैरिव नितांतवृत्तिनिष्पदकैः । सौजन्यगुणैरिव सर्वलोकप्रियतमैः । जाड्यापनोदार्थं सुवृत्तधाकल-
यन्तिरिव रजतमहारजतैर्द्रनीलकुंभसंभृतिसंभृतसुवृत्तरंभोभिरमीभिः ॥

भरलेख्या कुंभास उचलवें व ' ओं सरोवेरिति ' हें गद्य ह्मणवें. या पूर्ण कुंभामध्ये सरोवर, नदी, वापी, आड,
गंगादि नद्या व स्वयंभूरमण समुद्र, यांचें निर्मल पाणी मलें आद्रे अमा सरूप करावा हें पाणी जिनोपदेशप्र-
माणे अतिशीतल आह. उत्तम काव्याप्रमाणे मनोहर आह. अमृताप्रमाण तमि उत्पन्न करणें जाहे. दये-
प्रमाणें लोकमंताप भिटाविणारें आह.

या पाण्यांनी भरलेल्या कुंभानी पुढें लिहिल्याप्रमाणें अभिषेक करावा.

मेरोर्मूर्धनि मूर्ध्नि यस्य पयसां धारां पयोवारिधेः ।

सौधर्मः प्रथमं जयेति परया भक्त्या समापातयत ॥

ईशानादिसुरेश्वरास्तदनु यं संस्नापयांचकिरे ।

तं देवं निजपंकपातनकुते संस्नापयामो जिनम् ॥ २ ॥ किंच ॥

यज्ज्ञानादिमहत्त्वानीजितमहत्त्वाकाशमेत्याभसा ।

व्याजात्तन्वभिर्पिचतीह जिनमित्याविष्कृताशंककैः ॥

अच्छाच्छैरपि शीतलैः सुमधुरैस्तीर्थोपनीतैर्जलैः ॥

शास्त्रापादितवारिष्मर्तिमनघं देवं जिनं स्नापये ॥

ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं अहं व म ह मं तं पं व र हं र सं र त र पं र ड्वीं र क्षीं र द्वां

२ द्रीं २ द्रावय २ नमोर्हते भगवते श्रीमते पवित्रतरजलेन जिनमभिषेचयाभि स्वाहा । जलस्नपनम्

आहार्यस्फुटसौरभामलजलैः सासिद्धिकामोदिभिः ।

‘मेरोरिति’ वगैरे दोन श्लोक व त्यांचा मंत्र म्हणून पवित्र अद्या पाण्याने जिनेश्वराचा मी अभिषेक करितो. मेरुमत्सकावर क्षीरसागराच्या पाण्यानीं इंद्रांने जय जय अये म्हणून जिनाचा अभिषेक केला होता. मीही माझ्या पातकांचा नाश व्हावा म्हणून जिनाचा अभिषेक करितो. जिनेश्वरानीं आपल्या विस्तीर्ण ज्ञानांने अकाशाला जिंकिले म्हणून तें पाण्याच्या मीपांने जिनाचा अभिषेक करित आढे. अशी श्रुता उत्पन्न करणाऱ्या शीतल स्वच्छ जलांनीं मी जिनाचा अभिषेक करितो.

‘आहार्येति’ हा श्लोक म्हणून अष्टद्रव्यांनीं मी जिनाची पूजा करितो.

श्रीखंडाक्षतपुष्पहव्यहिमरुदीपैः सुधूपैः फलैः ॥

अर्घ्यैर्घातिविधातजातपरमानंदावबोधास्पदं ।

द्वैलोक्यार्चितमर्चयाभि चरणद्वंद्वं जिनेन्द्रप्रभोः ॥ ४ ॥ अर्चना ॥

यो नेमस्वगुणादिभूषिततनुर्दीप्त्या जलेनोर्जसा ।

युक्तश्चानपवर्त्यकायुरनिश सक्तश्च मुक्तिश्रियाम् ॥

नार्थस्तस्य जगत्प्रभोः स्नपनतः किंत्वाप्तुमेतान्गुणा- ।

निद्रादौरभिक्षिक्त एष भगवान्पायादपायाजिनः ॥ ५ ॥

शांतिं च कांतिं विजयं विभृतिं तुष्टिं च पुष्टिं सकलस्य जन्तोः ॥

दीर्घायुरारोग्यमभीष्टसिद्धिं कुर्याज्जिनस्नानजलप्रवाहः ॥ आशीर्वादः ॥ ६ ॥

ओं जिनेश्वरशासनानामिव सर्वप्रियतमानाम् पशूनामिव अविदितहृदयानामिव हृदयविदा-
मापादितहृदयाल्हादानाम् । सज्जनानामिव सरसहृदयानाम् । विद्याविशेषाणामिव विशिष्टजनदर्शनो-

‘ यो इति ’ हा श्लोकं म्हणून व ‘ शांतिमिति ’ हा श्लोकं म्हणून हा जिनाच्या स्नानजलाचा प्रवाह तुम्हाला
शांति, कांति, विजय ऐश्वर्य, संख्येय, पुष्टि, दीर्घायुष्य व इच्छितसिद्धि हे पदार्थ देवोत श्रीजिनेश्वर निर्मलता,
शरीरकांति, विपुल बल, यांनी युक्त आहेत अल्पमृत्युरहित आहेत. नहमीं मुक्तिरूपीमंज्य अत्यंत आसक्त आहेत.
याकीस्ता त्मोना स्नान घालण्याने त्यांचा कांहीं फायदा नाही परंतु त्यांचे संप्रयुक्त गुण प्राप्त व्हावेत म्हणून
इंद्रांनी त्यांचा अभिषेक केला होता. यास्तव हे जिनेश्वर आमचे अपायघासून रक्षण करोत.

‘ ओं जिनेति ’ हे गद्य व ‘ द्रोपेति ’ हा श्लोक म्हणून नारळाच्या पाण्यांनी जिनेद्राचा अभिषेक करावा.

प्रस्थापितचारुचंपकमालाशंकावहै; । वहिरंतर्गलविलयविहितविशुद्धिसंपन्नतासमानगुणकृतानुरागेण
समालिङ्ग्य सर्वार्थप्रकाशनविशिष्टगुणविमर्शनेन भगवतः पादे पतञ्जिरिव कमनीयकलधौतद्वै; ॥
सुवर्णकुम्भेषु सुवर्णभावेनाविवेचनीयमाकर्णपूर्णस्वसद्भावमात्मसौरभ्याविशेषं निवेदयमानैः ॥ स्पर्शन-
मात्रेण रजतकुम्भान् शातकुम्भकुम्भतापादेनेन स्पर्शोपलभप्रभावमात्मसात्कुर्वणिः । सुस्वरसुकुमार्यव-
योविज्ञानप्रजासर्गविषयदापहारसहजीयसंस्कारानुरोधिर्वार्यादिगुणविशेषविभूषितैस्मीभिः ।

अनलबलविधानैः कांतितेजःप्रधानैः ।

तडिदुपमितार्पणैः सौरभाकृष्टभृगैः ।

बहुभिर्गपि नवीनैः सारहय्यंगवीनैः ॥

स्नपनविधिपरैर्द्वं स्नापयायो जिनेन्द्रम् ॥ ११ ॥ किंच ॥

सौरभ्यं वरमार्द्रता यदि सुवर्णस्येह संपद्यते ।

तत्तेन ह्युपमीयते वृत्तमिदं नान्येन केनापि च ॥

धीरैरित्यभिवर्णितेन महता हय्यंगवीनेन वै ॥

सेसिच्ये बलकांतिपुष्टिसुखदं श्रेयस्करं श्रीजिनम् ॥ १२ ॥ घृतस्नपनम् ॥

प्रदीप्त करिते, कांति व तेज उत्पन्न करिते, विजेप्रमाणे पंचलमर व आपल्या सुवामानं शुंग्याना आकापित करिते.
अशा उत्कृष्ट तुपानं मी जिनाचा अभियेक करिता. सुगंधपणा व ओलपणा जर सोन्यामध्ये अमर्ता तर त्याची
तुपाला उपमा दिली गेली असती; अशा रीतीने धीर अर्थात् विद्वान लोक ज्यांचे वर्णन करितात अशा तुपाने बल,
कांति, पुष्टि, सुख देणारे व मोक्षप्रद जिनाचा मी अभियेक करितो

आहार्यरुटः इत्यर्चना । यो नैर्मल्यः इति, शान्तिं च कान्तिं इति च भाशीर्वादः ॥

ॐ शरत्समयसमुदितनिशाकरकरनिकरनितांतनिर्मलेन । दूरविलंबायमानायतत-
रशरदभ्रशुभ्रविभ्रमविभ्राजितेन । गंगातरंगसंधट्टसंजातडिंडीरपिंडपांडुरेण । सुरशुंडालशुंडादंड-
विपुलधवलधारपातेन । अनन्यसामान्यस्वादनुविद्धविशदगुणविजितामृतेभ्रविशदवस्तुविस्ताराच्छु-
रितकेनावच्छिन्नेन । तीर्थकरपरमपुण्यवदसाधारणशुभार्थसार्थसंपादनसमर्थेन । जिनवदनवनज-
विनिर्गतादिव्यवर्णीविलासतचदभिमतानेकविश्रयशरिणामप्रतीनेन । चतुरकविप्रबंधवत्प्रसादमाधुर्योदि-
गुणप्रतिपादितसर्वजनचित्तचमत्कारेण । जिनाभिषेवणविधिव्यापृतभयजनसद्यःपरिणतागण्यपुण्य-
संसिद्धिकामधेनुप्रथमप्रसन्नप्रवाहसंशयप्रतिपादकेन । संकल्पातीतदानवरोपलिप्साकुतूहलकल्पद्रुमक-
ल्पमानसुधासारशंकावहेन । निजाचिंत्यदानगुणनिर्जितचित्तामणिप्रहितप्राभृतोदारहारलताकारेण ।
प्रेक्षकजनोपेक्षणीयपराक्षयमोक्षलक्ष्मीकटाक्षवर्षाक्षणसदक्षेण । जिनस्मानोपयोगिताजातजगच्चयोदरपरि-
पूरितहारनीहारकुंदकुमुदाकाशसंकाशविशदयशोलाभातिशयसंतुष्टक्षीरोदजनोपायविकृतक्षीरपूरनिभेन
क्षीरपूरेण ।

‘आहार्येति’ हा श्लोक म्हणून पूजा करावी. ‘यो नैर्मल्यः’ व ‘शान्तिं च कान्तिं चेति’ हा श्लोक म्हणून आशीर्वाद द्यावा.

‘ओं शरदिति’ हे गद्य ‘व यज्जन्मेति’ आकृष्टेति’ हे दोन श्लोक म्हणून दुधानें श्रीजिनाभिरुपेक करावा. हे दूध शरत्काली उगवलेल्या चंद्राच्या किरणप्रमूहाप्रमाणे आतिनिर्मल आहे. गंगेच्या लाटांचे परस्पर सघर्षण झाले असता जसा फेफ उत्पन्न होतो त्याप्रमाणे हे दूध भासते. चतुर कवीची नाणी जशी प्रसन्न व

यज्जन्मत्नानदुग्धपुत्रभरकलितो राजते स्माद्रिराजः ॥

क्षीरोदेनोपगूढो दृढमिव बहुशोऽष्टपृष्ठोच्च दृष्टः ॥

सौधमैशानमध्यः स्वमपि धुरधुरायोगवद्यो वभासे ॥

तं देवं स्नातकारणं त्रिदशपरिवृढैः स्नातकं स्नापयामि ॥

किंच आकृष्टवममर्त्यैकैरसदृशं देवस्य सेवाकृते ।

मत्वेति स्वयमेव तं स्नपयति क्षीरावुराशिध्रुवम् ॥

इत्युद्भावितशंकनैर्वहुशुभैः क्षीरैर्जिनं स्नापये ॥

क्षीराभासतनुं सुमेरुशिखरे क्षीराभिषेकास्तये ॥ १४ ॥

क्षीरस्नपनम् ॥ आहार्यस्फुटं इत्यर्चना । यो नैर्मल्य इति । शान्तिं च कान्तिं इति च आशीर्वादः ॥

ॐ निजसमृद्धिनिरवकाशीकृतजिनांतस्वकाशवहिश्चलद्विरलशुक्लेऽस्याविसरविलासेन ।

मधुर अस्ते त्या प्रमाणे हे दूध निर्मल न मधुर आहे. मुक्तिद्वीपच्या कटाक्षालोकनाप्रमाणे सुंदर आहे. या दुधाच्या अभिषेकाने, मेरुपर्वत जणु काय जिनाच्या जन्मसातनप्रदो क्षीरमधुद्राने जणु काय गळिगिला आहे असा इंद्राकडून पाहिला गेला होता यास्तव मीही केवलज्ञानसपन असा श्रीजिनेश्वरास दुधाने अभिषेक चालवो. हे दूध नव्हे तर स्मृतः क्षीरमधुद्रच प्रभूला स्नान चालीत आहे यास्तव दुधाप्रमाणे थेंबे न रक्त ज्याचे आहे अशा जिनाला मी अभिषेक चालतो यानंतर पूजन व आशीर्वाद हा विधि कराना. 'ॐ निजेति' हे गद्य व 'गुरुमपीति' लेश्येति ' हे दोन श्लोक म्हणून श्रीजिनाचा दहाने अभिषेक

निरवधिप्रवर्द्धमानशुद्धशुक्लध्यानबधुरेण जिनपतिप्रसादासादितसुरासुरमुख्यमूर्धचूडामणिभात्रोपलंभ-
संयुष्टदं कमालिप्रधानपरतदीयविशदयशोराशिमंकाशेन । हस्तद्वयोद्धृतगलितामरनिजरूपनिराकृतनि-
र्जगहितसुमनोवर्षशोभातिशयेन । रागद्वेपमोहाक्रांतसर्वैकान्तवादिवाणीरखलितशतविलोकविर्भूत-
सर्वज्ञवीतरागस्याह्वादिजिनोपदिष्टशिष्टवाणीस्फुटदृढहासलक्ष्मज्जिष्टेन । नितांतघनीभूतहिमखंडपांडुरे-
ण । रजतमहधिरशिलातलकाठिनेन । स्फुटरफटिकशिलाभ्यंतरेकांतनिर्मलेन । चंद्रकरचंद्र-
कांतोपलमेदुरेण । द्रप्स्यदधिविषयसोत्प्रासहासेनेव । बलक्षगुबलक्षरूपेणोपलक्षितेन । सकल-
लौकिकमंगलमुख्यताबलेपनेनेव प्रभूतस्तब्धभावेन । स्वर्कायबहुलसौरभप्रसरपरानितपरिपक्वदधि-
त्येन दध्ना ।

गुरुमपि गुरुणारभ्यं मंगलं मंगलेन ।

शुचिमपि शुचिनोच्चैः शीतलं शीतलेन ॥

हितमखिलहितेनात्यंतरुच्येन रुच्यम् ।

जिनपमवृजिनेन स्नातकं स्नापयामि ॥ १५ ॥ किं च ॥

करावा. रागद्वेपाने व्याप्त अशा एकांतवर्धाच्या वचनामध्यं शेफडो दोष आहेत हे पाहून उत्पन्न झालेली
जी सर्वज्ञाची वाणी तिचा हा अद्वहाम आहे कीं काय असें हे दही दिलेते हे दही चांदीच्या पर्यंतच्या
शिलेप्रमाणें दाट असें आहे. दही = लोभामध्यं मंगलपदार्थ मानले जाते. जिनेश्वर लोकगुरु आहेत
व हे दही गुरु अर्थात शक्तिवर्धक आहे. जिनेश्वर मंगल-पापविनाशक आहेत व दही लोकांकडून मंगल
वस्तु मानले आहे. जिन शुचि-कर्ममलरहित आहेत. दही स्वच्छ आहे जिनपति शीतल-क्रोधादिकपायरहित

लेख्या किं बहिरुद्रता जिनपतेः शुभला गमाजुंभणा—
दंतर्मातुमशक्तिः किमथवा ध्यानं नु शुक्लाब्धयम् ॥
किंवा केवलनामधीः किमथवा तीर्थकरं पुण्यमि—

त्याशेकेन राजांकद्विधितिरुचा दध्ना जिनं स्तापये ॥ दधिस्नपनम् ॥
आहार्यैरुद्रमित्यर्चना । यो नैर्भल्यमिति, शांतिं च कांतिं चेति चाशीर्वादः ।

कर्कौलैलामलयजहिमग्रथ्रिपर्णागारुश्री—

जातीपत्रिभृतिमुरभिद्रव्यसंसिद्धचूर्णैः ॥

स्वमोक्षश्रीविषयविलसद्रव्यचूर्णैरमीभि—

शांति आह्वेन, दही थंड आदे, जिनेश्वर हित-लोकह्वेत कारणे आह्वेत व दही हित-आरोग्यप्रद आदे.
याम्भन अशा दयाने निष्पाप अशा जिनाचा भी अभिषेक करितो. भिन्नेश्वराची शुभल लेइया शरीरामध्ये
मातण्मास अममये झाल्यापुढे जणु बाहेर आली आह काय ? अथवा जिनेश्वराचे हे शुभलध्यान आहे
काय ? किंवा हे जिनाचे केवळज्ञान अथवा तीर्थदर्शनार्थक आहे काय अजी संज्ञा उत्पन्न करणाऱ्या
चंद्राप्रमाणे निर्मल अशा दद्याने मी जिनाचा अभिषेक करितो.

‘आहार्यैरुद्र’ हा श्लोक म्हणून पूजा करावी. ‘यो नैर्भल्येति’ न जातिं च कांतिं चेति’ हे श्लोक म्हणून
आजोवात यावा

‘कर्कौलेति’ हा श्लोक व ‘ओ कर्कौलेति’ हा मंत्र लणून कंकोळ, वेलदोंडा, चंदन, कापूर, गठाता,
अगुरु, जायपत्री वगैरे सुगंधीचूर्णांनी ज्याने पापकर्मांचे चूर्णे केले आहे अशा जिनाचा दही, दूध, तूप यांनी
अभिषेक केला अमर्ता तो चिकटपणा निघून जाण लणून त्याच्या अंगाला उद्री लावावी.

देवस्यासुख्य चूर्णकृतदुरघगिरंगमुद्धलयामः ॥ १७ ॥
 ओं कर्कोलैलालवंगप्रियत्रादि सुगंधिद्रव्यश्लक्ष्मसपिष्टशुष्कचूर्णेजिनप्रतिमालमवृतक्षीरदधिप्रवह-
 नलेपापनोदं विदधामि । मम भगवतोऽर्हतः संततानु षड्दुरितोपलेपनं अपनुदंतु स्वाहा ॥
 ओं चूर्णं सुगंधचूर्णेन जिनागमुद्रतयाम स्वाहा । सुगंधचूर्णोद्धर्तनम् ॥
 कमलसदकपिष्टैः पुण्यरेणूत्कराभैः । मलयजरमसाद्रिदुधूलीविमिश्रैः ॥
 जिनतनुमुपलिप्योद्धर्तयापः समंतादखिलमसितुकामा स्नानजस्नेहलेपम् ॥
 ओं कर्पूरद्रव्यचदनद्रव्यसंमिश्रजलादंशालेयम् ।
 ओं चूर्णं पवित्रतरसुगंधशालिपिष्टेन जिनागमुद्रतयामि स्वाहा । शालिपिष्टोद्धर्तनम् ॥ १८ ॥

चूतन्यग्रोधबोधिद्रुमखदिरवरोदुंबरप्लक्षजंबू-

मुख्यानां सद्द्रुमाणां त्वगुपहितजलैः साधुसिद्धैः कषायैः ॥

सर्वैस्तत्तं कषायैर्निरवधिपरमस्वास्थ्यमाप्तं महासम् ।

संसारपारघोरज्वरशमनकृते स्नापयामो जिनेद्रम् ॥ १९ ॥

‘कमलेति’ हा श्लोक व ‘कर्पूरेति’ हा मंत्र हागुन तापूर, चमन वगैरे सुगंधी पदार्थांचे चूर्ण ज्यांत मिसळलें ओह अशा तांदळाच्या पिठानं जिनाच्या आगरा लेप करावा.

‘चूतति’ हा श्लोक व ओ ‘प्लक्षेति’ हा मंत्र हागुन आंम, वड, पिंपळ, खेर, उंवर, पिंपरी, जांभूळ वगैरे झाडांच्या सालीच्या वारीत चूर्णांनी जल भरजेल्या करुणांती कषायरहित, सुखपूर्णा, अशा जिनेश्वरास आर्हा आमचा संसारज्वर नाहीसा व्हावा हागुन अभियेक करितो.

नन्यसाधारणमहत्त्वमहोच्चतिसहालक्ष्मीसमालाक्षितेन । शिष्टजनसमुदयसमीहितसंपादनसमुत्पन्नाशिष्ट-
प्रतिपालनेन । दुःसहदुर्गतिव्रातविध्वंसनरूपदुष्टानिग्रहानिरर्गलेन । चतुर्भेद्रोपायशक्तिरत्नत्रयसाधन-
भावसमासादितसकलविबुधजनपूजनेन । मणिकनकादिसमस्तसारवस्तुविशेषनिवासेन । जिनमहामहसा-
धनप्रधानभावकृतार्थीकृतानिजजीवनेन । समलंकृताखिलसुवृत्तकलशशभामध्यमध्यासीनेन । सक-
लकलशराजाश्रियातिशुभतानेन मध्यकुंभेन ।

सकलसुवन्ननाथं तं जिनेन्द्रं सुरैर्देवभिषवविधिमासं स्नातकं स्नापयामः ॥

यदाभषवणवारां धिदुरेकोऽपि नृणां प्रभवति हि विधातुं मुक्तिसन्मुक्तिलक्ष्मीः ॥

ओं ह्रीं श्रीं वलीं ऐं अहं वं मं हं सं तं पं वं २ मं २ हं २ स २ तं २ पं २ इं २ इवीं २
क्षीं २ द्रां २ र्द्रीं २ द्रावय २ नमोहते भगवते श्रीमते । ओं ह्रीं क्रीं मम पापं खंड २ दह २
हन २ पच २ पाचय २ हं इं इवीं क्षीं ह सः इं वं व्हः पः हः क्षां क्षीं क्षूं क्षे क्षै क्षौ क्षीं
क्ष क्षः क्षीं हां ह्रीं हूं हं हौं हौं हं हः ह्रीं द्रा द्रीं द्रावय २ नमोहते भगवते श्रीमते ठठ मम

आशिर्वाद प्राप्ता. 'ॐ निजामेति' हं गद्य म्हणून मध्य कुंभांने अभिरक्त करावा या मध्य कुंभांत शुंगे
व्याच्या समोपती घोवायत आहत अथ सुगया पढात्री टाकलेले असतात या कुंभाच्या ममोपती माला
वगैरे मंगलपदार्थ अडकावलेले असतात म्हणून हा मनोहर दिसतो. हा मध्यभागी असल्यामुळे याला
कलशराज म्हणतात

'सकलेति' हा श्लोक व मंत्र हाणून बृहच्छांतिमंत्राने जिनेशाचा गंधोदकाभिषेक करावा. जिनाभिषे-
काच्या याण्याचा एत श्रेय देसिल मनुष्यांना नाना प्रकारचे भोग देण्यास व मुक्तिपद देण्यास समर्थ आहे.

श्रीरस्तु सिद्धिरस्तु पुष्टिरस्तु. शान्तिरस्तु । कल्याणमस्तु । स्वाहा । बृहच्छान्तिमंत्रेण गंधोदकाभिषेकं कुर्यात् ॥ २३ ॥ आहार्यरुष्ट इत्यर्थना । यो नैर्मल्य इति शान्तिं च कान्तिमिति च आशीर्वादः ॥

घातिव्रातविधातजातविपुलश्रीकेवलज्योतिषो ।
देवस्यास्य पवेलगान्नकलनात्पूतं हितं मंगलम् ॥
कुर्याद्भुव्यभयार्तिदायशमनं स्वमोक्षलक्ष्मीफल—
प्रोधद्धर्मलताभिर्वर्धनमिदं सद्गंधगंधोदकम् ॥

आशीर्वादः ॥ २४ ॥

यस्यादारदयस्य जन्म हरतो जन्माभिषेकोत्सवम् ॥
चारौ मेरुमहीधरस्य शिखरे दुग्धैस्तु दुग्धोदधेः ।

‘आहार्य’ हा श्लोक ह्मणून पूजा करावी. ‘यो नैर्मल्यमिति’ ‘शान्तिं चेति’ हे श्लोक ह्मणून आशिर्वाद द्यावा.

‘घातीति’ हा श्लोक ह्मणून हे गंधोदक केवलज्ञानमंपन्न अज्ञा श्रीजिनाच्या अंगस्पर्शानें पवित्र, हितकर व मंगल असे झालें आह. हे भव्यांचें समागदुःख नाहीं करो. हे गंधोदक धर्मरूपी लतले वाडऊन स्वर्ग व मोक्ष हीं दोन फळे उत्पन्न करणारें आहे. अया आशिर्वाद द्यावा.

‘यस्येति’ हा श्लोक म्हणून ज्याचा मेरुपर्वतावर इंद्रांनीं अभिषेक केला त्या श्रीजिनाचें पादपद्म मी अकरा प्रकारानें पूजिता अशी प्रतिज्ञा करून पुण्यांजलि क्षेपण करावी.

चक्रे शक्रगणो महागुणनिधेः श्रीपादपद्मद्वयम् ॥
तस्यैकादशधा महेन महतामाराध्यमाराधये ॥ २५ ॥ पुष्पांजलिः ।
यत्रागाधविशालः इत्येकादशधा महामहः ॥

अष्टाधिकाशीतिसुरावृतानां इष्टार्थदानां नवदेवतानाम् ॥
आराधनं चात्र महामहंगं श्रीर्षीठयंत्रे विधिना विधास्ये ॥ पुष्पांजलिः ॥
विहारकाले जगदीश्वराणामित्यादि वायुमेधाग्निनागानभ्यर्चयेत् ॥

कर्णिकाम्यंतरे ॥

घातिप्रक्षयजाक्षयोजितमहाधीसौख्यदृक्शक्तयः ।
कल्याणानि महान्ति पंच परमश्रीप्रातिहार्याष्टकम् ॥
प्राप्ता ये भुवनस्तुतैरतिशयैर्युक्ताश्चतुस्त्रिंशता ।
तानहर्म्म्यहमहर्तस्त्रिजगतीसाम्राज्यलक्ष्मीपतीन् ॥

ओं ह्रां नितान्तशुद्धबुद्धस्वभावनिजात्मनिखिलप्रदेशानादिवटितनिराघाटघातिघोराटर्वासाटोप-

‘अष्टेति’ हा श्लोक म्हणून अष्टयांगशी देवतांनी वेढलेल्या व इष्टप्राप्ति करून देणाऱ्या अशा नवदेव तांचे मी श्रीर्षीठयंत्रामध्ये विधीने आराधन करितो अशी प्रतिज्ञा करानी व पुष्पांजलि क्षेपण करानी
‘विद्महेति’ हा श्लोक म्हणून वायुकुमार, मेघकुमार, अग्निकुमार, व नागकुमार यांची पूजा करावी.
‘घातीति’ हा श्लोक म्हणून व ‘ह्रां’ ह्रां नितान्तेति’ हा मंत्र म्हणून कर्णिकाम्यंतरे मध्यभागी वतमान भूत व भविष्यत्कालीन जिनेश्वरांची अष्टदुर्वांनी पूजा करावी.

शिखापटलदावानलायमानद्वितीयशुक्लध्याननिःपातितारिहनरजोरहस्यहननसंजातजगद्भयविधेय-
महार्हणानिवासोद्भूताचित्याहृत्यपदमधिष्ठितानाम् । सर्वतो विजृम्भमाणसाकारनिराकारकेवलज्ञानद-
र्शनयुगपत्प्रवृत्तिव्यवस्थितप्रमाणप्रतिपन्नसर्वज्ञत्वानाम् । शक्तिव्यक्तिविभागावस्थितसमस्तवस्तुविविधा-
कारकिर्मीरितसकलसंसारिमुक्तात्मस्वरूपसंकरव्यतिकरव्यपेतसाक्षात्करणशक्तिरूपपरमाश्रयानाम् ।
व्यावायव्यपेताचित्यसारमानोपमानातीतानित्यनिजात्मजातानंदमंदिराणाम् ॥ विभुवनेकाधिपतित्वव्यं-
जकविशिष्टाष्टमहाप्रातिहार्यादिबहिरंगमहालक्ष्मीसमालक्षितानाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरण-
भूतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभवद्भव्यानां भगवद्दत्तपरमेष्ठिनामष्टतथीमिष्टं करोमि स्वाहा ।
स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीमज्जिनैर्द्रान्यजे ॥ १ ॥

पूर्वदलाम्यन्तरे ।

ओं बाह्याभ्यन्तरहेतुजातसुदृशः पूर्वश्रुतैरादिमा—

च्छुक्लध्यानयुगाद्विजितय दुरितं लब्ध्वा सयोगिश्रियम् ॥

प्राप्यायोगिपदं परेण सकलं निर्जितय कर्मोत्करम् ॥

‘स्वच्छैस्तीर्थैः’ हा श्लोक ह्यणुन श्रीजिनेश्वरांस अर्घ्यं द्यावा ज्योना घातिकर्माचा नाश झाल्यामुळे केवलज्ञान, दर्शन अनंतसुख व वीर्य हे चार गुण प्राप्त झाले आहेत, पांच कर्माणिक्कें व आठ प्रातिहार्यानीं जे युक्त आहेत ज्यांना चौतीस अतिशय प्राप्त झाले आहेत त्या त्रैलोक्याच्या साम्राज्यलक्ष्मीचे पती अमलेल्या श्रीजिनेश्वरास मी भक्तीने पूजितो.

पूर्वदलाम्यन्तरे ‘ॐ ब्रह्मेति’ हा श्लोक ह्यणुन सिद्ध परमेष्ठीचे पूजन करावे ब्राह्म व अभ्यन्तर का रणांनी ज्यांना सम्यग्दर्शन प्राप्त झाले, ज्यांनी १४ पूर्वाच्या ज्ञानाने पहिल्या दोन शुक्ल ध्यानाची प्राप्ति

शुक्लध्यानयुगेन सिद्धगुणान्सिद्धान्समाराधये ॥

अं ह्रीं निरवशेषावरणविशेषविष्कृतचरमानंतानंतनिर्भासजाव्वलत्रिकालविषयलोकालो-
कवर्तिसर्वद्रव्यपर्यायकमकरणव्यवधानातिक्रमसाक्षात्करणदक्षाक्षूणकेवलख्यपरंज्योतिःप्रमुखस्वाभावि-
कानंतगुणविशेषविभूषितानाम् । अंशेषभोग्यद्रव्यद्रव्यकर्मनिरपेक्षस्वात्मोपादानमात्रसंजाततिश-
यसकलात्मप्रदेशनित्यव्यापकस्य सर्वदा सर्वबाधावृद्धिक्षयप्रतीक्षुद्रुःखोदयमानोपमानपरित्यक्तस्य ।
सकलचक्रिकुरुभवार्यफणीद्रसुरेंद्राहंमिंद्रात्रिकालसंभवसुखानंतगुणितक्षणपर्यायस्य । सम्यक्सकलशा-
खविद्वृष्टांतसाधितसंसारनाटकावलोकनसंभावितमर्वकालशाश्वतपरमोत्कृष्टसुखस्यैकनिवासानाम् । नैग-
मनयातिरूढतपोनयसंयमचारित्रिज्ञानदर्शनभिद्धप्रासिद्धव्यवहाराणाम् । सकललोकैकमंगलोत्तमशरणभू-
तानाम् । समतिसमेतशतकर्मभूमेभूतभवद्भव्यानाम् । भगवत्सिद्धपरमेष्ठिनामष्टतयोमिष्टिं करोमि स्वाहा ।
स्वच्छैस्तीर्थं श्रीसिद्धनाथान् यजे ॥ २ ॥

करून घातिकर्मांचा नाश केला त्यामुळे ज्यांना १३ वे गुणस्थान प्राप्त झाले. याकीच्या दोन शुक्लध्यानाने वा
कीच्या कर्मांचा नाश करून आठ सिद्धगुणांची प्राप्ति करून घेतली त्या भिद्ध परमर्षींची आराधना मी करितो.
'ओं ह्रीं निरवशेषति' हे गद्य मंगून सिद्धपरमेष्ठिची अष्टविध द्रव्यांनी पूजा करावी. संपूर्ण ज्ञानावरणी
य व दर्शनावरणीय कर्मांचा नाश झाल्यामुळे अनंतज्ञान व दर्शन प्राप्त होते. त्यामुळे सिद्धपरमेष्ठि सर्व त्रैलोक्यातील
द्रव्ये व त्यांचे पर्याय यांना एकदम इंद्रियांचे साहाय्य न घेतां जाणतात व पाहतात तसेच त्यांना अनंतगुणां
ची प्राप्ति होते. त्यांचे आत्मप्रदेश पूर्ण रीतीने कर्मरहित झालेले अमतात. त्यांना कोणतीही बाधा नसते. त्यां
ना बुद्धि, क्षय, व दुःख वगैरे विकार नसतात. चक्रवर्ति, देवकुरुभोगभूमीतील आर्य, धर्मेन्द्र, इन्द्र, अहर्भिद्र
यांना जे सुप्त होते त्यांच्या अनंतपटीन अधिक अर्भे सुख सिद्धाना प्रतिक्षणीं होत असते. या प्रमाणे संक्षेपाने

दक्षिणदलार्धन्तरे ॥

कुमततिभिरसूर्यान्सारगांभीर्यैधर्यान् ॥

परहितनिजकार्योन्पचभेदोद्धचर्यान् ॥

विनयनत्रिविधर्यान् पूजयामो धृतार्यान् ॥

मुनिजनपरिवार्यान् श्रीमदाचार्यवर्यान् ॥

ओं न्हं निजनिरतिशयतपश्चरणप्रभाश्रोपलब्धबुद्धिऋद्धिप्रकृष्टश्रुतज्ञानवरणीयतरायक्ष—
योपशमद्वारिविर्भूतसकलश्रुतज्ञानस्वपरपक्षदक्षमलक्षणगुणांतरादानोपस्कारदुरापारतमस्तविनेयसंशय -
विपर्ययावसानव्यवसानदुस्तरतमःस्तोमानाम् ॥ संयतजनमनश्चमत्कारकरणप्रवीणाचारवत्वाद्यष्टका-
चेलकयादिदशकतपोद्विषट्कवश्यकषट्क लक्षणानन्यसाधारणषट्त्रिंशद्गुणरत्नरत्नाकराणाम् ॥

शुद्धचिदात्मस्वरूपनिजात्मनिर्विकल्पसमाधिजानितसारसुखास्वादलंपदानामपि परहितापादैनैकतान-
मानसानाम् । निःश्रेयसामोघनिबंधनज्ञानदर्शने चारित्रतपोवीर्याचारानंतचतुष्टयलाभाय स्वयमाचरता-

सिद्धांचै स्वरूप समजॉवें, दक्षिणदलार्धमध्ये आचार्य परमोष्ठिची पूजा करावी,

‘कुमतेति’ हा श्लोक म्हणून आचार्यपरमोष्ठिची अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी. हे आचार्यपरमोष्ठि कुमनि-
रूपी अंधारास सूर्यासारखे आहेत. दुमन्यावर उपकार करणें हें यांचे कर्तव्यरूप आहे दर्शन, ज्ञान, तप, वीर्य
व चारित्र या पांच आचारामध्ये हे तत्पर असतात. हे शिष्यांना शिक्षण देतात अशा या आचार्यवर्यांची
‘ओं न्हं निजेति’ हें गद्य म्हणून अष्टद्रव्यांनी पूजा करावी.

‘ओं न्हं निजेति’ हें गद्य ह्मणून आठद्रव्यांनी श्रीआचार्य परमोष्ठिची पूजा करावी हे आचार्य परमोष्ठि

मपि परानाचारयताम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभ-
वद्व्ययानां भगवदाचार्यपरमोष्ठिनामष्टयामिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थं पूजये धर्मसूरीन् ॥ ३ ॥

पश्चिमदलाम्बयंतरे ।

दुःस्वार्तसहस्रदुस्तरमहासंसारघोरंगुधि-

क्षिप्रप्रोत्तरणार्थिसार्थिजनवाक्यामोघपोतप्रदान् ॥

नित्यानंदनिवासनिश्चलचिदात्मात्सानिशाभ्यासतः ॥

सोभ्यासीभवदक्षयामृतपदान् श्रीपाठकार्यान्यजे ॥ ४ ॥

ओं च्हाँ अनादिविद्याविलासदुस्तरतमः पटलपटावगुंठितजगद्गर्जितज्योतीरूपजगदेकसाराचारा-
चंगसामायिकाद्युपागसंगनासतानप्रवृत्तप्रमाणभूतभूतदयैकतानादि प्रपंचप्रवचनपारावारपरंगतानाम् ।
अक्षयात्यक्षमोक्षसुखैकसाधकतत्मांतरंगतपःसनाथीकृतपराकाष्ठाधिष्ठितानेकविधवाहिरंगतपस्तप्यमाना -
नाम् । इष्टेष्टविरोधादिदोषाष्टप्रसादमाधुर्यादिगुणाश्लेषवीशिष्टातिष्ठिप्रदसूक्तिसुनयप्रमाणरत्नकमु-

स्वतः पाच प्रकारच्या आचार्यांचे पावन करून शिवाकडून ही यांचे पालन करातात. हे मंगल, लोकोत्तम न
शरण आहेत. १७० कर्मभूमीमध्ये झालेले, अगलेल व होणारे सर्व आचार्यांमदि मजकूरून अष्टद्वयानी पू-
जिले जातात

पश्चिमदलामध्ये 'दुःखावर्तते' हा श्लोक ओं च्हाँ अनादीनि' हें गद्य खणून शुकाध्याय परमेष्ठिंचे
पूजन अष्टद्वयानीं करावे. हा संसारसमुद्र हजारो दुःखरूपी भोवण्यांनी भरलेला आहे. यामध्ये जिनोपदेश

क्तियुक्ताक्षेपणीप्रभृतिचतुर्विधधर्मोपदेशामृतवृष्टिसंतर्पितभव्यसस्यानाम् । शुद्धोपयोगानुविद्धार्थानाधी-
नशुद्धबुद्धस्वभावानुभूतिसमुद्भूतशुद्धसुखाब्धिविविक्षुणामपि सुमुञ्चजनमोक्षमार्गोपदेशकरणचक्रकक्षा-
णाम् । सकललोकैकमंगललोकोत्तमशरणभूतानाम् । ससतिसमेतशतकर्मभूमिभूतभवद्रव्यानां भ-
गवदुपाध्यायपरमेष्ठिनामष्टतयीभिष्टि करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं० श्रीपाठ केन्द्रान्यजे ।

उत्तरदिग्दले च ।

ल्यक्त्वा मंगमशेषमक्षयपदोक्तंठास्तपो दुष्करम् ।

कुर्वन्तः प्रतिसंहृतेन्द्रियमरुत्त्वान्ताः स्फुरच्चेतनाः ॥

ध्यान धर्म्यमथापि शुक्लमपि ये कुर्वन्ति सर्वर्द्धयः ॥

सर्वाच्यार्थानिह सर्वसंयमगुणोस्तान्सर्वसाधून्यजे ॥

ओं ह्रः सर्वज्ञवीतरागप्रकाशितानादिप्रवचनहृदयान्नस्तत्रैकलोलीभावनिर्वर्तितानिर्विकल्पशुद्ध-
स्वात्मसंवेदनरूपसमिद्धध्यानैकतानमानसानाम् । इतरयतिदुरासदातिविस्मयकराचित्यप्रभावससिद्धि-

रूपी नामेला बह्वविणारे उपाध्याय परमेषि नागडी अ हेत ते भव्यजननेला या ममारसमुद्रांतून पार करितात.
नेहमी आनदाचा साठा अज्ञा खो गात्मा त्याचें हे परमेषी निश्चर ध्यान करितात व या ध्यानाभ्यासाप्रुळे त्याना
अक्षयपदाची (मोक्षाची) प्राप्ति होते. यास्तम अशा उपाध्यायपरमष्टिची मी अष्टद्रव्यांची पूजा करितो. हाच
अभिप्राय गद्यामध्येही सांगितला आहे

उत्तर दिशेचेना दलामध्ये माथु परमेषींची पूजा करावी सपूर्ण परिग्रहांचा त्याग करून मोक्षासाठीं जे
दुष्कर तपश्चरण करितात. जे आपली हदियें व मन यांना वश करून धर्मध्यान अथवा शुक्लध्यान करितात.

समुत्पादनपवित्रतरचारित्राणाम् । परमोत्तमधर्मध्यानप्रथमशुक्लध्यानान्यतरशुद्धध्यानमामर्श्यसंपद्य-
मानागण्यपुण्यास्त्रयसहचरसकलपापकर्मसंवरनिर्जराप्रबंधानाम् ॥ निजांतःप्रतिफलितसमस्तवस्तुविस्तार-
विपुलकेवलज्ञानोदयोपघातघातिसंघातघातनसमर्थसहजवैतन्यशक्तिव्यंजकात्मदेहादिभेदज्ञानसंतति--
प्रवृत्तिप्रवृद्धध्यानोद्दीपितनिजानंदरसास्वादक्षणावधारितमोक्षाभिलाषाणाम् । सकललोकैकमंगललो-
कोत्तमशरणभूतानाम् । सप्ततिसप्तशतकर्मभूमिभुतभवद्भव्यानां भगवत्साधुपरमोष्ठिनामष्टतर्थाभिष्टि-
करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीसर्वसाधून्यजे ॥ ५ ॥

आग्नेयदलाभ्यंतरे च ।

संसारेग्रमहाटवीस्फुटमरुतमंवृद्धदावानलं ।

संपूर्णमरवृत्तधीशचिमयं लोकत्रयीदुर्लभम् ॥

लभ्यं नूनमयोगिकेवलगुणस्थानातिमैकक्षणे ॥

साक्षान्मोक्षनिबंधनं निरुपमं धर्मं समभ्यर्चये ॥

ओं दर्शनमोहज्ञानावरणवीर्यांतरायचारित्रिगोहप्रप्तुः प्रतिबंधोपशमादिसंजातोपशमादिस्वरूपप्रादेशस-
भ्यर्गदर्शनज्ञानचारित्रिभेदरूपस्य । तद्धेदभावनाविशेषप्रबंधप्रादुर्भावितप्रादेशिकाभेदरूपसामिद्धधर्म्यशुक्ल

अनेक ऋद्धि ज्यांना प्राप्त होतात अशा पूज्य साधूंची मी आठद्रव्यांनी पूजा करितो.

अग्नेय दलामध्ये जैन धर्माची पूजा करवी. त्यापेकी 'संसांगेति' श्लोक मंत्र व ओं दर्शनेति हे श्लोक क्षणावे.
हा धर्म संसाररूपी जंगलाला अग्निसारखा आहे. हा धर्म ध्यायिक सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्र्यांनी पूर्ण आहे.

ध्यानबलेन तदभेदरूपमात्मप्रदेशव्यापकं विधाय कृतकृत्यतया निवृत्तव्यापारस्य । निरवशेषक-
र्मसंघातनिर्मूलक्षणणादुपकरणकर्मकर्मठस्य । समस्तपुरुषार्थपराकाष्ठाधिष्ठितनिःश्रेयसाद्युदयपरंपरानिबन्ध-
नस्य । मंगललोकोत्तमशरणभूतस्य केवलप्रज्ञसधर्मस्याष्टतयीमिष्टिं करोमि स्वाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीजैनधर्मं यजे ॥ ६ ॥

नैकत्यादिगदलाभ्यंतरे च ।

अपौरुषेयानखिलानदोषानशेषविविद्धिविहितप्रकाशान् ॥

प्रकाशितार्थान्प्रयजे प्रमाणं प्रवेदयद्वा दशदिव्यवेदान् ॥

ओं निखिलजगदेकसारनिरतिशयपरमगंभीराणाम् अमोघस्यात्कारलांछितत्वेन पराप्र-
धृष्याणामपि परप्रधर्षकाणाम् । स्थानत्रयाविसंवादित्वेन प्रमाणभूतानामखिलत्राधाजालंघनजंघा-
लानाम् । अनादिपरंपरायातत्वेन अपौरुषेयाणाम् । मंगलपूर्ववस्तुप्रभृतिभेदभेदोपलक्षितानाम् ।
प्रमाणनयनिर्क्षेपनिर्देशादिमदसदादिजीवस्थानगुणस्थानमार्गणस्थानाभिगमोपायप्रज्ञापितपड्द्रव्यपं-
चास्तिकायसततत्वनवपदार्थानाम् । सकलवर्णाश्रमाचारव्यवहारप्रायश्चित्तादिविविधप्रतिपादकानामप-

त्रैलोक्यामध्यं दुर्लभं आहं, या धर्माची पूर्णता अयोगिकेकालि नांवाच्या चोदाव्या गुगस्थानामध्यं होते, हा
धर्म मोक्षकारण आहे, अनुपम आहे. याची मी अष्टद्रव्याने पूजा करितो.

नैकत्यादिशैलील दलामध्यं 'अपौरुषेयति' हा श्लोक म्हणून श्रीजिनशास्त्राची पूजा करावी. जैनशास्त्र हे
निर्दोष आहे, सर्वज्ञ मगंधताकडून ते प्रगट केले आहे. व अनादि कालापासून ते अनव्याप्तुळे अपौरुषेय व
जेव्हा जेव्हा स्वाचा लोप होतो तेव्हा त्याची भिन्नशर पुनरुत्पत्ति करितात म्हणून ते पौरुषेय आहे, जिनेश्वरा.

रस्परव्याहृतवाक्यार्थानाम् । नित्यमहादिविविधयज्ञकर्मनिवेदकानाम् । अखिलभूतदयैकतानानामभ्यु-
दयफलावसानानाम् । ब्रह्मलोकाविच्छिन्नसंप्रदायानाम् । इहपरापरपरमेष्ठिसंतानप्रकाशितानाम् । अति-
विततमिध्यांघकारावृतलोकैकज्योतीरूपाणाम् । राजर्षिदेवर्षिपरमर्षिद्वयर्षिभिर्वाचनाप्रच्छनादिभिरु-
पासितानाम् । भूतं भवंतं भविष्यंतं सूक्ष्मं व्यवहितं विप्रकृष्टमेवंजातीयकमर्थमशेषमावेदयतामन्वर्थवे-
दव्यपदेशानाम् । आचारसूत्रकृतस्थानसमवायव्याख्याप्रज्ञसिज्ञातृकथोपासकाध्ययनांतकृद्दशौपपादिक-
दशप्रश्नव्याकरणाविपाकसूत्रद्विवादाख्यद्वादशानाम् । मंगललोकोत्तमशरणभूतानामष्टतयीमिष्टिं करो-
मि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थं ॥ श्रीजैनवाक्यं यजे ॥ ७ ॥

वायव्यदिग्दले ।

कोट्योर्हिप्रतिमाशतानि नवती पंचोत्तरा विंशतिः ॥
पंचाशक्वित्रयुता जगत्सु गुणिता लक्षा सहस्राणि तु ॥
सप्ताग्रपि च विंशतिर्नवशतीद्यूनं शताधं मता-

नीं सांगितलेल्या आचारंग, सूत्रकृतांग, स्थानाग वगैरे द्वादशांगांचे वर्णन ग्रामध्ये आहे वायव्य दिशेंतल
दलामध्ये 'कोट्योर्हिदिति' हा श्लोक म्हणून अकृत्रिम जिनप्रतिमांची पूजा करावी. या अकृत्रिम प्रतिमामध्ये
अर्हतांची स्थापना केली आहे वत्तीम यक्षांची जोडी आपल्या हातांत चामर धारण करून वारीत आहेत
अशा प्रतिमांनी या प्रतिमा युक्त आहेत. या जिनप्रतिमांचे केश निके, दांत हिच्याचे, ओठ पोवळ्यासारखे
लाल, हात व पायांचे तळवे लाल आहेत शुभदेवी, सर्वाण्ढयक्ष, सनत्कुमार यांच्या प्रतिमांनी ह्या प्रतिमा युक्त

स्ता नित्या पुरुतुंगपूर्वमुखसत्पर्यकबंधान्यजे ॥

ओं सर्वज्ञवीतरागपरमासपदप्रतिष्ठाधिष्ठितभगवद्ब्रह्मद्वारकस्थापनान्यासानिवासतापुण्यगुण --
प्रायप्रचोदितत्रिजगज्जनविधीयमानपूजातिशयास्पदानाम् । नागयक्षामरद्वात्रिंशन्मिथुनकरकलितचतु-
षष्टिचामराद्यष्टप्रातिहार्यविशिष्टानाम् । विनीलकुंतलकुलिशदशनप्रवालाधरपल्लवोपमानकर --
चरणतलसमुल्लसितानाम् । श्रीमच्छ्रुतदेवीसर्वोपहसनत्कुमारयक्षप्रतिमोपलक्षितपीठोपकंठानाम् ।
प्रत्येकाष्टशतभृंगारादिमंगलद्रव्याष्टकगर्भोवासमध्यमध्यासीनानाम् ! वदंतीनामिव पश्यंतीना-
मिव हसंतीनामिव निजासेचनरूपातिशयेन सकलजनमनश्चमत्कारमातन्यतीनाम् ! आसन्नभव्य-
ताद्यंतरंगसाधनसंपन्नभव्यजनसम्यक्त्वोत्पत्तिबहिरंगनिमित्तमाहिमानमापादयंतीनाम् । अलव्यशु-
द्धोपयोगिनामर्चा निर्माणस्थापनार्चनापरणाम् । पुण्यापुण्यास्त्वसंवत्सरात्साधकवृद्धिक्षयसाक्षात्फलचतु-
ष्टयमापादयंतीनाम् । मंगललोकोत्तमशरणभूतानामर्हद्ब्रह्मद्वारकप्रतिमानामष्टतयीभिर्दृष्टं करोमि स्थाहा ।

स्वच्छैस्तीर्थैः श्रीजैनविबान्यजे ॥ ८ ॥

ऐशान्यांतरदिग्दलेच

भवनजननजानां ज्योतिषां कल्पजानां

मणिमयनिलयस्था येहर्मिद्रालयस्थाः ॥

आहेत. या जिनप्रतिमा अतिशय सुंदर आहेत. जणू काय चोलवात, हस्तगत अय्यं वाट्टें. आमन्नमय्य जीवांना
सम्यक्त्व उत्पन्न होण्याला कारण आहेत यांच्या दर्शनाने पुण्यास्त्व होतो. पापाचा मंत्र होतो.

बहुविभवयुता ये ये च मध्ये त्रिलोके ॥

जिनपतिनिलयास्तौस्तौश्च सर्वान्महामे ॥

ओं रजतमहारजतैर्दनीलमरकतमाणिक्यमयमहामानभासुरभित्तिस्तंभशालिशिखरमंडपमहामानस्तंभाद्यंगोपांगसगताकीर्णपंचवर्णप्रभाजालप्रभाविहितविचित्रावरविलासांवाणाम् । संत--
तानादिमंसिद्धहृद्घाटकीयधूपघटपेटकास्यनिर्ध्विश्चतोविसर्पिधूमलेखाजालबहुलपरिमलप्रकासुरभीकृतसकलदिङ्मुखानाम् । वंदारुसुरासुरवृंदारकजयजयारावसुरनर्तकीकरकंकणझंकाराद्विगुणीकृतानादिघटितघटाजालझणझणध्वानबाधेरीकृतानिखिलदिङ्खलानाम् । तमःसमूलसमुत्पाटनपटुतरावलोपलिप्सागतगभस्तिमालिमंडलायमानहृद्घाटकीयघटितपेटकोपघटितचित्तचमत्काराणाम् । चक्रवकायमाननानाविधोपकरणनिचितनीलतलनिर्जितज्योतिर्गणांकितगंगांगणानाम् । मसुतुंगसुवर्णभित्तिभागालंबमानमाणिमालासुषितमेरुगिरिपार्श्वशोभातिशयानाम् । विचित्रनिर्माणवदनाभिषेकनर्तनसंगीतावलोकनादिमंडपाभिमंडितचैत्यमहीमहितानाम् । कुंजरातिकुंजरादिदशविधजराजीसभाजिताद्यद्वितीयशालांतरध्वजधराविगजितानाम् । चतुर्दिगताशोकससच्छदचंपकास्रचतुर्वर्णांचिततृतीयबहिःशालातरगतवनावनिविनूतानाम् । चतुर्वीथीपर्यंतगतमहामानस्तंभाहितप्रतितीर्थजनमानस्तंभानाम् । स.

ईशान्य दिशेंतील दलामध्ये जिनालयांचे अष्टभिध द्रव्यानीं पूजन करावें ' भवनेति ' भवनवासी, व्यंतर, ज्यातिप व कल्पवासी यांच्या येथें रत्नखचित जिनमंदिरे आहेत. व अहर्भिद्रांच्या रहाण्याच्या ठिकाणी अर्थात् नवग्रैवेयक अनुदिश, अनुत्तर येथेंहि रत्नमय जिनमंदिरे आहेत मध्यलोकांतहा हिमवान् वगैरे पर्वतावर बहुत्रिम जिनमंदिरे आहेत. या सर्वांना मी अष्टद्रव्यानीं पूजितो.

हजसकलपरिष्कारणमकृत्रि नाणामहार्योविधिधालंकाराणामपि कृत्रिमाणां । मंगललोकोत्तमशरणभूतानां ।
भगवद्भिर्जनचैत्यालयाणामष्टतयीभिर्ष्टिं करोमि स्वाहा ॥

स्वच्छैस्तीर्थैः ॥ श्रैत्यालयाणान्संयजे ॥ ९ ॥

अथ प्रथममंडलार्थतरे ।

ये सांसिद्धिकदिव्यभूषणलसद्दिव्यांगदीप्त्युज्ज्वला ॥

ये शिष्टाष्टगुणाश्च येऽवधिमिता बोधं भवप्रलयम् ॥

ये नंदादितिथिप्रवर्तनविधौ दक्षाश्च यक्षादयः

तानेताञ्जिनयज्ञविज्ञविहता न्यक्षेण यक्ष्ये क्षमान् ॥

ओं धर्मधर्मानुभोगपरिच्छिन्नपयतासंख्यातप्रदेशलोकाकाशप्रतिप्रदेशैकैकव्यवास्थितरंनराशि-
संकाशवर्तनालक्षणकालाणुमुख्यकालबलोपवृहितक्रियारूपक्रियाविशेषपरिच्छिद्यमानसमयादर्श्वरूप -
व्यवहारकालप्रभेदपंचदशतिथिस्वाम्यतान्नैवंधनजयापत्रयलाभालाभादिसकललोकयात्राप्रवर्तनदक्षपक्षा-
दितिथिदेवतानाम् । सकलसंपत्संपादकदयामयनद्वायागप्रत्यूहव्यूहातिक्रमार्थमावाहनादिपुरःसरसप-
र्याक्रमं यथाक्रममुपक्रमामहे ॥ ओं ह्रीं वैश्वानरं सर्वेऽप्यायात २ यानायुयुवातिजनैः सार्वं ॥
ओं भूर्भुवः स्वः स्वाहा । इमं सार्वं चरुममृताभिव स्वस्तिकं यज्ञभागं गृण्हीत २

यानंतरं प्रथममंडलामध्ये पंधरा तिथि देवताची पूजा करावी. ह्या देवता स्वामाचिक भूषणांनी युक्त आहेत.
नदा भद्रा वगैरे तिथींचे परिवर्तन या करीत अमरात जिनपूजनांतील विधे या दूर करण्यास सभर्ये अपसत्त. याचे
आवाहान वगैरे करून अर्घ्य, चरु, बद्धभाग वगैरे अर्पण करावा. तदनंतर द्वितीय मंडलामध्ये ' रक्तोक्तं ' हा

अथ द्वितीयमंडलाभ्यंतरे ।

रक्ताकं धवलैदुमारमरुणं पीतं ससौम्यं गुरुम् ॥

शुक्रं शुक्लमलिप्रभं शनिमहिं केतुं सुवर्णचिन्नैः ॥

पुंजपूचितमंडलोपरिकृतेब्वास्थाप्य मूलान्वितम् ॥

दर्भं संस्कृतमत्र साधु धिनुयां तत्तत्सवर्णाचिन्नैः ॥

ओं महीतलोपरिष्टादृशताशीत्युचराष्टशतत्रिद्व्यादशषणवत्यूनवशतनवशतिप्रमाणयोजना-
तिक्रान्ताकाशप्रदेशसंचाराणां ॥ एकपट्टिभागीकृतप्रमाणयोजनाष्टचत्वारिंशद्वागष्टपुंशाशद्वागक्रो-
शार्धार्धक्रोशार्धकिंचिन्यूनक्रोशकोशतदर्थोपाराविस्ताराणां ॥ प्रत्येकं चतुःसहस्रसंख्यतत्संख्यद्विद्विसह-
स्रप्रमाणपूर्वादिदिग्गतसिंहसिंधुरमहोक्षजाटिलाश्वाकाराभियोग्यामरनीयमानानिलप्रतिष्ठितविमानानधि-
तिष्ठताम् ॥ संवत्सरसहस्रतच्छतसहस्राधिकपल्यपल्यार्धपल्यपल्यशतवत्सर्गाधिकपल्यपल्यार्धार्धमा-
नोत्कृष्टायुषाम् । तापसकापालिकबोद्धृक्पित्रह्यचारिपरिवाट्पाशुनश्रमणमुनिपूजाप्रसादवरदानाम् ।
आदित्यमोमांगारबुधबृहस्पतिशुक्रशनैश्चराणाम् । अरिष्टच्छायाविष्टार्ककिंचिन्यूनयोजनविस्तारवि-
मानाधिष्ठिततद्ध्वजाग्रत्यक्तचतुरंगुलचंद्रार्कविमानषट्पणमासांतच्छादकराहुकेतुसहितानाम् । नागभूत-
यक्षतुष्टदेहातिघनहानिस्थानच्युतिरसाद्वैपम्योपशांतिकरपूजाविशेषसानुग्रहनवग्रहाणाम् । सकल-

श्लोक व गद्य ह्यणून सूर्यादि ग्रहांची पूजा करावी. सूर्य तोंबडा आहे चंद्र पांढरा, मंगल लाल, बुध पिवळा, गुरु पिवळा, शुक्र पादरा, शनि काळा, गुरू व केतु फाळे असे यांचे वर्ण व आहे. त्या वर्णाना अनुसरून त्या त्या वर्णाच्या पूजा द्रव्याने त्यांची पूजा करावी. अक्षतपुंजावर मुळासीत दर्भ स्थापना करावी.

संपत्संपादक० ॥

ओं ह्रीं आदित्यसोमंगार० गृह्णीत ॥ २ ॥

इत्थं सारसपर्ययाद्य महिता यूयं प्रसन्नाः स्त नः ॥
सांगा स्ताद्विकलापि मोहमुखतो युष्मत्प्रसादादियम् ॥

सर्वज्ञाध्वरविघ्नमाघ्नत इतं सूर्यादिसर्वे ग्रहाः ॥
पूर्णागान्निवाधिपूर्तिपूर्णफलदां पूर्णाहुतिं वोर्षये ॥

पूर्णार्धः ॥ २ ॥

तृतीयमंडलाभ्यनरे ॥

यक्षान्यजामो जिनमार्गक्षादक्षान्सदा भव्यजनैकपक्षान् ॥

निर्दग्धनिःशेषविपक्षकक्षान्प्रत्यक्षमत्यक्षमुखे विलक्षान् ॥

ओं कनककलधौतांजनालिघनाभश्यामश्वेतावदातधवलपांडुरपालाशलोहितप्रवालाभकाला-
निलासितचित्रसितारुणकृष्णश्याममुद्रप्रभाणाम् । वृषभकरिशिखावलदंतावलवैनैतेयमुगमुगौद्रकम्-

या ग्रहाची विमानें अभियोग्य जातीचे देव सिंह, हत्ती, घोडा, बैल यांचीं रूपे धारण करून वाहून नेत असतात. सूर्याचें आयुष्य १ पल्य व हजार वर्षे, चंद्राचें आयुष्य १ पल्य व एक लाख वर्षे व वाकी-
च्या ग्रहांचें पल्य, अर्धापल्य वगैरे आहे.

‘इत्यभिमिति’ हा श्लोक म्हणून पूर्णार्ध द्यावे हे सूर्यादि ग्रहांनां तुम्ही सर्वे मिळून सर्वज्ञ जिनेश्वराच्या
पूजेमध्ये आलेलीं विघ्ने दूर करा असा या श्लोकाचा भावार्थ आहे. तदनंतर तृतीयमंडलामध्ये ‘यक्षेति’

ठंकंजाक्षिसितपक्षमथूरमकरमत्स्यपोत्रिपतत्रिशंखकुंजरवृषभपुष्पकच्छपानेकपममारुढानाम् । भगवदादिब्रह्मादितीर्थंकरापसव्यपार्श्वविहितविन्यासानाम् । अव्युत्पन्नतावच्छिन्नसम्यक्त्वसनाथजिनभक्तजनैः शश्वदैहिकफलोपलप्सया समुपास्यमानानाम् । स्वर्गापवर्गनिसर्गमार्गजिनमार्गप्रतिफलानुकूलजननिग्रहानुग्रहसमप्रविधानदक्षप्रतीक्ष्यगोमुख्यादिवतुर्वैशतिथिषाणाम् । सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं गोमुखमहायक्षत्रिमुख० गृणहीत ॥ २ ॥

इत्थं सारसपर्यया० सर्वेऽपि यक्षेश्वराः ॥ १ ॥

चतुर्थमंडलान्धंतरे ।

यक्षाः सपक्षीकृतभव्यलोका लोकाधिकैश्वर्यनिवासभूताः ॥

भूतानुकंपादिगुणानुमोदा मोदांचिताः पूजनया धिनोमि ॥

ओं जातरूपजांवूनदरजतमहारजतकनककार्तस्वरकुंदेंदुकांतिकालपालाशांगीयगारुत्सनाश्मग-

हा श्लोक व ॐ कनकेति हे गद्य म्हणून २४ गोमुख्यादि यक्षांची पूजा करावी हे यक्ष जैनधर्माची रक्षा करण्यांत दक्ष असतात १ भव्यजनांची वाजूं घेतात. भव्यरूपी अण्णाम हे जाळून दाखितात. या गोमुख्यादि २४ यक्षांचे वाहन त्रैल, हत्ती मोग वगैरे प्रत्येकाचे वेगळे वेगळे आहे. या यक्षांचा वर्ण पिवळा पांढरा, काळा वगैरे आहे. हे गोमुख्यादि यक्ष आदिनाथ वगैरे तीर्थकारांना उजव्या बाजूला उभे राहून त्यांची सेवा करितात. अव्युत्पन्नसम्यक्त्वी भव्यलोक ऐहिक फलाच्या इच्छेने यांची पूजा करतात.

‘ इत्थमिति ’ हा श्लोक म्हणून यांना पूर्णाधिप्य द्यावे.

चतुर्थमंडलामध्ये ‘ यक्षीरिति ’ हा श्लोक व ‘ जातेति ’ हे गद्य म्हणून २४ आसनदेवतांची पूजा करावी. या देवता भव्यलोकावर अनुग्रह करितात. दया वगैरे गुणावर यांची प्रीति असते यजमान, याजक, राजा

भैरवप्रयालहेमहिरण्यहाटकहरिन्मणितपनीयछायहरितहरित्पद्मारागेंद्रनीलप्रभाणाम् ॥ महोत्पललोहा-
सनशकुंतसितपक्षकरितुरासौरभेयसैरिभकूर्मकोलकुरंगकेसरिकुक्कुटाहिमानमावासाहानाम् बृष-
भादिभगवदहर्द्धद्वारकसव्यभागविहितानिवेशनानाम् । तत्तदहर्द्धपूजापूर्वकस्वस्वपूजात्रिधिविधायिना-
मखिलसमीहितसंपादनोत्तालानाम् । यजमानयाजजनपदजनेश्वरविघ्नपरिहारद्वारेण सर्वज्ञय-
ज्ञसहकारितामाचरंतानाम् । परमगंभीरामोघस्यात्कारलांछनजिनशासनविद्वेषिविशसनव्याजंभमाण-
प्रभावचक्रचक्रेश्वरीप्रभृतिशासनदेवतानाम् । सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं चक्रेश्वरप्रभृति०
गृहीत २ ॥

इत्थं सारसपर्याया ॥ देव्यश्च यक्ष्योऽखिलाः ॥ ४ ॥

पंचमंडलाभ्यंतरे ।

श्रीमत्सर्वजनीनैजिनसवनप्रत्यूहविध्वंसन—

प्रोद्भूताप्रतिमप्रभावविहितप्रख्यातिपूजांचितात् ॥

स्वस्वातुच्छपरिच्छदान्दशदिशामन्याप्रधृष्यामितात् ॥

दिवपालाब्जगदेकपालकजिनाधीशाध्वरे व्यावहये ॥

ओं त्रिमलकलधौतखचितमणिमयोचिताभरणभूषितैरावतच्छागरक्तक्षकरिमकरतुंगपुष्प-

इत्यादिकांची विघ्ने दूर करून जिनपूजार्थें या मदत करावत. पंचम मंडलात 'श्रीमदिति' हा श्लोक व
'विमलेति' हें गद्य म्हणून सर्व दिक्पालांची पूजा करावी. हे दिक्पाल सर्व लोकांचें कल्याण करणाऱ्या
जिनाच्या पूर्वेतील सर्ग विघ्ने दूर करितात म्हणून यांचा प्रभाव पुष्कळ वाढलेला आहे. या दिक्पालांना त्यां-

कणुष्टांगशक्राकारवाहनारूढानाम् । नितान्तचारुचामिकिरातित्रालभारकरांजनपुंजतमःस्तोमसुधा-
करसुवर्णस्वर्णशशांकसकाशशरप्रभाभिरामाणाम् । कुलिशजाज्वलज्ज्वालाजालप्रचंडदंडमुद्राहि-
पाशगदपशक्तित्रिशूलाप्रतिहतप्रभावप्रहरणानाम् । कमनीयकामिनीकुलललामभुतशची-स्वाहा--
छाया-नैत्रद्विती-वरुणानी-वायुवेगी धनदेवी-पार्वती --नाम--महादेवीमुखांबुजदत्तदृष्टिनाम् ॥ पाक-
शासनपावक-कुतांत-कौणप-पाशपाणि-पवन-पार्वतीशसः३ पार्वतीप्रियाभिधानानाम् । लोकपालानां
कूर्मगतसितांगसंकुशपद्मावतीप्रियफणीश्वरकंठीरवारूढपांडुरतनुकुंतकरोहिणीजीवितेश्वरसहितानाम् ।
सकलसंपत्संपादक० ओं ह्रीं इंद्राग्नि० गृणहीत २॥

इत्थं सारसपर्यया० सर्वेऽपि दिक्पालकाः ॥

चतुर्द्वाराभ्यंतरे च ।

द्वे रक्षमी द्वावसुरावही द्वौ । द्वौ वैनतेयाविति साष्टसंख्याः ॥

दौर्वागिकानिष्टचलिप्रदानात्पूर्वाद्विदिग्द्वारगतान्धिनोमि ॥

ओं सर्वाभीष्टफलदविशिष्टजिनेष्टियष्टयाजकराष्ट्रचतुःसंधविन्निविघातनाखांडितचंडिमाडंबरको-
दण्डधरदंडायमानदंडकुंडलितपाशप्रचंडगदामंडितमुजादण्डपूजामण्डलपूर्वादिद्वारपालनप्रयुक्तद्वारपाल -
कानाम् । सकलसंपत्संपादक० ॥ ओं ह्रीं रक्षोसुराहिरुड न्वयोद्धवाद्धिसंख्याष्टद्वारपालकाः ॥

च्या परिवारासहित मी आवाहन करून त्यांना पूर्णाध्यं देऊन पूजितो. यांची ऐरावत, मंडा वगैरे वाहनं आहे-
त चक्र वगैरे आयुधे आहेत. इंद्राणी वगैरे देवांगना यांच्या सिया आहेत.
चार दरवाजाभ्यं 'द्वे रक्षमीति' हा श्लोक झणून द्वारपालांना पूर्णाध्यं द्यावे. पूर्व, दक्षिण, पश्चिम व

इदं गृहीत २ ॥

इत्थं सार० ॥ सर्वे प्रतीहारकाः ॥ वीर्ये ॥ पूर्णार्घ्यः ॥ ६ ॥
द्विग्विन्यस्ताक्षिर्वाजाक्षरलिखितलकारं ठकारावृतांगम् ॥
द्विर्धात्रीमंडलांतर्निहितमुपहितब्रह्मर्लीकारकोष्ठम् ।
ग्लौं क्षम ठं वेष्टितांतं क्षितितलमहितं ध्यायति प्रत्यहं यो ॥
देवं ह्रस्व्यूकाररूपं रिपुकुलमखिलं तस्य संस्तंभेति ॥ ७ ॥
ऊर्ध्वार्धः पाशदत्तांकुशामितरदिशा योजितं क्लीं सुबीजं ॥
जंभामोहात्तकोष्ठज्वलनपुरपुटाग्रांतरो बलुंसमेतम् ॥
ओं बलं धात्रे वषट्कारं तमवनिपुरांतर्गतं देव यस्त्वाम् ॥
न्हर्णिकारं ध्यायतीदृष्टुतिमखिलजगद्वश्यता तस्य याति ॥
आवेद्यासनतः क्रियाप्रणमनं पश्चाद्विधेया स्थितिः ।
ज्यावनैकशिरोनतिः प्रथमतः साम्य तदन्तेपि च ॥
वायोत्सर्गविधिर्नतिस्तवनमार्योज्यं च तत्साम्यवत् ॥
कार्यो भक्तिरभीष्टसिता व्यवसितावालोचनाप्यासनात् ॥

उपर या चार दरवाजामध्ये क्रमानें राक्षस, असुर, नागकुमार व भरुड असें दोन दोन द्वारपाल आहेत. यांच्या हातांत धनुष्य, पाश, गदा, दंड ही आयुधे आहेत. 'दिग्विन्यसेति' ज्याच्या चारी दिशाला क्षि हं

इति लक्षणतः कार्यो महाभिषवणक्रिया ॥

याजकैश्चैत्यसत्पंचगुरुशोतीशभक्तिः ॥ १ ॥

ओं ह्रां ह्रीं न्ह्रं न्ह्रौं न्हः असि आ उसा नवदेवताः स्वस्थानं गच्छत २ जः २
इति विसर्जनम् । ओं ह्रां ह्रीं अष्टाशीतिपरिवारदेवाः स्वस्थानं गच्छत २ जः इति यंत्र-
देवताविसर्जनम् ॥ ११ ॥

तदन्ते चार्चनावेरं स्वस्थाने विनिवेशयेत् ॥

शिलामध्येऽथ नासाया मध्ये सन्येतराग्रयोः ॥

शिलाया अपि षड्द्वारदेवताभ्यो बलिं ददे ॥

ओं ह्रीं क्रीं प्रशस्तवर्णं सर्वलक्षणं हे क्षेत्रपालाः श्रेयोगंधर्वाः किन्नराः प्रेता भूताः स-
र्वेऽपि भूर्भुवः स्वः स्वाहा । इमं साध्यं चरुममृतमिव स्वस्तिकं यज्ञभागं गृणीत २ इति द्वार-
पालबलिः ॥

बीजाक्षर व व्लीकार आहे. दोन पृथ्वीमंडळाच्या मध्यभागीं ओं व लीं हे अक्षर आहे. ग्लौ क्षमं ठं यानीं जो
वेधित आहे त्या दृश्यकारुत्पात्रे जो स्मरण करितो त्याला सर्व क्षत्रुंशुद्ध वश होतो.

‘ओं न्हामिति’ हा मंत्र क्षणून नवदेवताविसर्जन करावे.

‘ओं ह्रां न्हामिति’ हा मंत्र क्षणून ८८ परिवारदेवांचे विसर्जन करावे. यापमाणें यंत्रदेवतांचे विस-
र्जन करावे. ‘शिलेति’ उंबरच्याचा मध्यभाग दानाजाच्यावरची शिला (जिला गणेशपट्टी क्षणतात.) मध्यभागीं,
हान्या व उजव्या बाजूला, व उंबरच्याला (पाठिकाणीं सहा द्वारदेवता आहेत) क्षणून द्वारपाल बलि द्यावा.

मध्येगृहं विधातारं अर्चयेत्सलिलादिभिः ॥

अष्टौ दिक्पालकान्दिक्षु बलिपीठेऽपदाभरात् ॥

ओं ह्रीं यानायुधयुवतिजनसहितब्रह्मन् ओं भूर्भुवः स्वः इमं साध्यं गृहाण २ इति-
ब्रह्मबलिः ॥ १४ ॥

ओं कनकवर्णं इंद्र एहि २ इमं साध्यं गृहाण २ ॥ ओं रक्तवर्णं अग्रे एहि २ इमं
साध्यं गृहाण २ ॥ ओं कृष्णवर्णं यम ॥ ३ ॥ श्यामवर्णं नैऋत्य ॥ ओं धवलवर्णं वरुण ० ॥ ओं
कृष्णवर्णं पवन ० ॥ ओं पीतवर्णं कुबेर ० ॥ ओं धवलवर्णं ईशान ० ॥ इति दिक्पालबलिः ॥
ओं ह्रीं कौं अपदः सर्वे देवा इमं बलिं गृणीष्वं २ ॥ इत्यपददेव्यो बलिं
बलिपीठे दद्यात् ॥ इत्यपददेवताबलिः ॥

अथ श्रीबलिः ॥

ओं समस्ताभ्युदयनिःश्रेयससमुद्भूतदुस्तरसुखनिस्तीरनिजानंदेत्यादिनित्यमहोक्तगद्येन-
पद्येन च पूर्वोक्तप्रकारेण मंगिणीतालादिना श्रीबलिं दद्यात् ॥ अथ मूलवेराग्रंतः खेष्टप्रार्थना ।

‘मध्येगृहमिति’ हा श्लोक ब्रह्मण व त्याचा मंत्र ब्रह्मण ब्रह्मा व आठ दिक्पाल यांना अर्घ्य द्यावा हा ब्र-
ह्मबलि आहे, ‘ओं समस्तेति’ हे गद्य व नित्यमहामधील पद्यांत मंगिणी तालावर श्रोत्रलि द्यावा. यानंतर मूल
पीठावर इष्टप्रार्थना करावी. शांतिः क्षिरोधृतेति हे तीन श्लोक ब्रह्मण शुभानुष्ठान करावे.

‘प्रक्षीणिति’ हा श्लोक ब्रह्मण जिनेश्वराचें विसर्जन करावे. ‘प्रमादादिति’ ब्रह्मण क्षुमापणपूर्वक पं
चांग नमस्कार करावा.

जय जय जिन शश्वत० ॥ शांतिः शिरोधृतेत्यादिपद्यत्रये कृतस्तुतिपाठाच्छुभधानम् ।
प्रक्षीणेत्यादिना जिनेश्वराविसर्जनम् ॥ प्रमादादित्यादिना क्षमापणापूर्वकं पंचांगप्रणामः ।

मोहध्वातविदारणमित्यादिना गमनापृच्छनम् ॥

इत्थं विधत्ते जिनपुंगवस्य महाभिषेकोत्सवसंविधि यः ॥

भेरौ सुरैर्द्वैश्च महाभिषेकं प्रपद्यतेऽमुत्र , स धर्मेनेभिः ॥ १५ ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि महाभिषेकविधिर्नाम
त्रयोदशपरिच्छेदः ॥ १३ ॥

‘मोहध्वातैति’ हा श्लोक ह्यनूना जाण्याविषयी परवानगी द्यावी.

‘इत्थमिति’ याप्रमाणे जो भव्य हा अभिषेकोत्सवविधि करितो त्याचा मेरुपर्वतावर इंद्रादिकाकडून अभिषेक होतो.

याप्रमाणे नेमिचंद्र विरचित प्रतिष्ठातिलकांतील तेरावा परिच्छेद संपला.

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

अथैकादशविधकुम्भन्यासाविधिः ॥
उत्तानां वक्ष्यमाणानां घटानां न्याससिद्ध्ये ॥
एकादशविधान्वक्ष्ये कुम्भन्यासान्यथाक्रमम् ॥ १ ॥
नवानां तत्र कुम्भानां न्यासः प्रथम इष्यते ॥
षोडशानां द्वितीयः स्यात्तृतीयः पञ्चविंशतेः ॥ २ ॥
वैकपञ्चाशतस्तुर्य एकाशीतिस्तु पञ्चमः ॥
षष्टोऽष्टशतकुम्भानां द्विनिघ्नानां तु सप्तमः ॥ ३ ॥
त्रिनिघ्नानां चतुर्घ्नानामष्टमो नवमः क्रमात् ॥
सप्ततुःपञ्चशत्यास्तु दशमः परिकीर्तितः ॥ ४ ॥

चौदावा परिच्छेदः

अकरा प्रकारचा कुंभरचनेचा विधि.

१-१० आतां या परिच्छेदांत ११ प्रकारचा कुंभरचनेचा विधि आली यथाक्रमे सांगतो. पहिल्या रचनेत नव असतात, दुसऱ्या रचनेत १६ असतात. तिसऱ्या रचनेत २५ कुंभ असतात, चौथ्या रचनेत ४९ कुंभ

अष्टोत्तरसहस्रस्य न्यास एकादशो मतः ॥
 षष्ठादिसर्वन्यासेषु मध्ये वीथिद्वयं त्यजेत् ॥ ५ ॥
 पादेनाधिकमंले तन्यूनं षष्टे च सप्तमे ॥
 सूत्राणां वक्ष्यमाणानामर्धं पूर्वग्रसर्धकम् ॥ ६ ॥
 उत्तराग्रं भवेत्तैस्तु कुर्यात्कुंभप्रमांशकान् ॥
 प्रागेव सर्वकुंभानां प्रमाणं प्रतिपादितम् ॥ ७ ॥
 पूर्वपूर्वाग्रसूत्राणि पिष्टलितानि पातयेत् ॥
 प्रथमे त्वष्टसूत्राणि सर्वांशेषु घटान्यसेत् ॥ ८ ॥
 न्यासे द्वितीये द्विःसप्तसूत्राण्यन घटान्यसेत् ॥
 कोणेऽन्वैकैकमाशामु द्वौ द्वौ च चतुरोत्तरे ॥ ९ ॥

असतात, पाचव्या रचनेत ८१ कुंभ असतात, सहाव्या रचनेत १०८ कुंभ असतात व सातव्या रचनेत २१६ कुंभ असतात, आठव्या रचनेत ३२४ कुंभ व नवव्या रचनेत ४३२ कलश आहेत, १० व्या रचनेत ५०४ कलश व ११ व्या रचनेत १००८ कलश असतात, सहाव्या रचनेला धरून अकराव्या रचनेपर्यंत मध्यमार्गी दोन ओळी सोडाव्यात पहिल्या रचनेमध्ये आठव्या चार, रेवा व उभ्या चार रेवा असाव्या दोरीला रंग लाऊन तिच्या द्वारे जमिनीवर आठव्या व उभ्या रेवा काढाव्यात, अन्ना रीतीने कुंभ ठेवण्याकरिता घरे पाडवीत, पहिल्या रचनेत आठ घरामध्ये आठ कुंभ ठेवावेत, दुसऱ्या रचनेत आठव्या सात व उभ्या सात अशा रेवा आळाव्यात, यात घरे छत्तीस होतात, यामध्ये कोपऱ्याच्या घरामध्ये एक एक कुंभ ठेवावा, मधील दिशांच्या घरामध्ये दोन दोन कुंभ ठेवावेत, मधील घरामध्ये चार कुंभ ठेवावेत, तिसऱ्या रचनेत १९ सूत्रे अर्थात

तृतीये षोडशैश्च स्युः सूत्राण्यत्र घटा मताः ॥
 प्रतिदिकं त्रय एकैको विविधुः स्थानघातरे ॥ १० ॥
 चतुर्थे विंशतिसूत्राण्यत्र संस्थापयेद्घटान् ॥
 चतुरः प्रतिकोणं स्यात्प्रतिदिकषण्णवांतरे ॥ ११ ॥
 चतुर्विंशतिसूत्राणि पंचमे स्थापयेद्घटान् ॥
 प्रतिदिकप्रतिकोणं च मध्ये च कलशाल्मवान् ॥ १२ ॥
 षष्ठे सूत्राणि तु त्रिंशद्ब्रह्मदंडे चतुर्थके ॥
 षष्ठे वृत्तं घटान्सप्त स्थापयेदेकमंतरे ॥ १३ ॥
 सप्तमेऽष्ट्याब्धिसूत्राणि न्यस्येद्ब्रह्मत्रये घटान् ॥
 षष्ठे च नवमे भागे वृत्तं सप्तातरेककम् ॥ १४ ॥

आडव्या आठ व उभ्या आठ अशा सोळा रेधा अस्तात प्रत्येक दिशेश तीन तीन कुंभ व त्रिदिशामध्यें एक एक कुंभ आणि मध्यभागीं ९ अशा रीतीनें २५ कुंभ असतात.

११-चौथ्या रचनेंत २० खर्चें अस्तात अर्थात् आडव्या १० व उभ्या १० अशा २० रेधा आब्रहेह्या असतात. प्रत्येक कोपण्याला चार चार कुंभ असतात प्रत्येक दिशेश सहा सहा कुंभ असतात. व मध्यभागीं नउ नउ कुंभ असतात.

११-१२ पांचव्या रचनेंत आडव्या १२ व उभ्या १२ अशा २४ रेधा आब्राव्यत. प्रत्येक दिशेला, प्रत्येक कोणाला व मध्यभागीं नउ नउ कुंभ स्थापन करावें सहाव्या रचनेंत आडव्या १५ व उभ्या १५ अशा ३० रेधा

अष्टमे खेषु सूत्राणि बाह्यात्षष्ठात्त्रये युगम् ॥
 दशमे तिथिसंख्याः स्युर्वचमेकोत्तरे घटः ॥ १५ ॥
 नवमेष्टसु सूत्राणि बाह्यात्षष्ठात् त्रये युगे ॥
 दशमे द्वादशे वृत्तं तिथिमांस्त्वंतरेककः ॥ १६ ॥
 दशमेष्टसु सूत्राणि बाह्याच्चतुर्षु सप्तमात् ॥
 त्रितये द्वादशैकैकावृत्तिमेकोन्तरे घटः ॥ १७ ॥

बसुगिरिभित्तिसूत्राण्यंतिमे पंचकैत्यादातिपदयुगमांशे तच्चतुष्के त्रिके च ॥
 तिथिभित्तिकलशांश्चाष्टादशशे सुवृत्तं पृथुतरघटमेकं स्थापयेत्सर्वमध्ये ॥

बाह्यावरणकुंभेषु पूर्वाद्याशाक्रमात्सुधीः ॥

जलादिस्नपनद्रव्यं सर्वं च परिपूरयेत् ॥ १९ ॥

अंतःकुंभेषु सर्वेषु केवलं विमलं जलम् ॥

असत्तत् वाहेरील दोन दोन घरामध्ये चौल्या घरामध्ये व सहाव्या घरामध्ये सात सात कुंभ अपत्तत् व मध्ये एक कुंभ असतो.

१४-१८ सातव्यामध्ये १२ भूत्र आहेत अर्थात् उभ्या आडव्या एकवीस एकवीस रेधा सप्तजाव्यात-
 वाहेरील तीन तीन पंक्तीमध्ये, माहाव्या व नवव्या पंक्तीमध्ये सात सात कुंभ स्थापन करून मध्यमार्गी एक
 कुंभ स्थापवा. या सर्व कुंभांची रचना कशी अमते हे यांच्या नकाशावरून समजेल. येथे करण्या यावी
 नसून थोडकें लिहिले आहे.

मध्यकुंभयुते न्यासे कोणकुंभाश्च संमताः ॥ २० ॥

इत्थं निवेशितघटोदरपूरितैर्यैः । पंचासृतैर्जिनपतेः कुरुतेऽभिषेकम् ॥

सोयं सूरैः सुरगिरावभिषेकमेत्य लोकार्चितः खलु भविष्यति धर्मनेमिः ॥

इत्यहं प्रतिष्ठासारसंप्रहं नोमिचंद्रं देवाग्निचिते प्रतिष्ठातिलकनाग्नि कलशन्यासाविधिर्नाम चतु-
र्दशः परिच्छेदः ॥

इति विस्तरप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥

१९ बाहेरील आवरणाच्या कुंभामध्ये पूर्णदि दिशांश्या क्रमानें जलादिअभिषेकाचीं द्रव्यें भरून ठेवावीत व आंतील सर्व कुंभामध्ये फक्त शुद्ध पाणी भरावे

२० याप्रमाणें पंचासृतांनीं भरलेल्या या कुंभांनीं जो जिनेश्वराचा अभिषेक करितो त्याचा मेरुपर्वतावर दे-
वाकडून अभिषेक होतो व तो जगत्पूज्य होऊन धर्मरूपी चक्राची धाव रगतो.

याप्रमाणें प्रतिष्ठासारसंग्रहामध्ये नेमिचंद्रदेवांनीं रचलेला कलशन्यासाग्निविधि नांवाचा चौदावा परिच्छेद
संपला.

याप्रमाणें सविस्तर प्रतिष्ठाविधि संपला

शांतिहोमं च तद्रात्रौ सर्वविघ्नप्रशांतये ॥
 एवं प्रतिदिनं कार्यं बुधैरवभृतावधेः ॥ ४ ॥
 विघ्नशांतिकरः शांतिहोमो नित्यं मुनेर्मतः ॥
 रोगशांत्यर्थिनः शस्तमौष्ट्यं केन कार्यते ॥ ५ ॥
 तृतीयेऽन्हि ध्वजारोहं द्वितीयोत्सवसंज्ञकम् ॥
 विदध्यादथ तद्रात्रौ भेरीताडनसंविधिम् ॥ ६ ॥
 चतुर्थस्नानपर्यंतं श्रीबलेः समनंतरम् ॥
 ध्वजदेवबलिं कुर्यात्पूजां च घोषणामपि ॥ ७ ॥
 चतुर्थे दिवसे प्राणहे लघुशांतिकपूर्वकम् ॥
 मंडपेद्रं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद्भूषणोत्करैः ॥ ८ ॥
 पंचमेन्हि ततः प्राणहे बृहच्छान्तिकपूर्वकम् ॥
 वेदीद्वयं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद्भूषणोत्करैः ॥ ९ ॥

तस्य करावा. तदनंतरं दुसरे दिवशीं पंचमंडलपूजनं चिन्ही मंथालाल मध्ये अर्हताचा अभियेक्त व पूजन आणि श्रीबलि हा विधि करावा. ४-५ त्याच रात्रीं सर्व विघ्नशांतिस्तत्र शांतिहोम करावा. हा शांतिहोम अक्षभुषणा-
 नाच्या विधीपर्यंत दसरोज करावा हा शांतिहोम नित्य करावा अमे-इन्द्रादि आचार्यांचे ज्ञाने आहे वरो-
 वर आहे रोगशांत्यर्थ उत्तम औषध घेऊ नये अमे कंण वरे ह्मणे ३ ६-८ तिथे दिवशीं ध्वजारोहण विधि
 करावा व रात्रीं भेरीताडन नांवाचा विधि करावा. चतुर्थस्नान क्रिया करीपर्यंत श्रीमलिविधीच्या नंतर वज्रदे-

वेदीमंडपनिर्माणं मुनेरस्यापि संमतम् ॥
 प्रस्तुतार्थक्रियासिद्धेरन्यथानुपपत्तिः ॥ १० ॥
 वा स्तुपूजान्वितं तच्च निर्माणं शोभनं मतं
 शांतिकं वास्तुपूजात्र भवेद्वलिविहारयुक् ॥ ११ ॥
 अथ तीर्थोदकादानं कार्यं षष्ठे दिने दिवा ॥
 अचात्यसौधविधानां प्रतिष्ठा चेद्विधित्सता ॥ १२ ॥
 चात्यार्चान्यसने नेष्टं तस्य तत्स्थानयापनात् ॥
 त्रिधोपवासं तदनु स्वीकुर्याद्गुरुसाक्षिकम् ॥ १३ ॥
 जलाधिवासनं कुर्यात्तद्रात्रौ होमकर्म च ॥

ववात्रलि हा विधि करावा. चौथ्या दिवशीं प्रातःकालीं लघुशांतिकविधि करून मंडपप्रतिष्ठा करावी मंडप भूषणानीं सुशोभित करावा. ९-१० पांचव्या दिवशीं मोठा शांतिकविधि करून दोन वेदींची प्रतिष्ठा करून त्याभूषणानीं शोभित कराव्यात. वेदीमंडप वनविणें हें इंद्रनदि आचार्यांना मान्य आहे कारण अपर्युक्त क्रिया त्या शिवाय होत नोंहात.

११-१४ तें वेदिकानिर्माण वास्तुपूजेसहित करणें. उत्तम बलिबिहारानें युक्त असें शांतिक व जिनपूजनही करावें. तदनंतर अचल जिनविवाची प्रतिष्ठा करावयाची असेल तर महाव्या दिवशीं तीर्थोदकादानविधि करावा. चलजिनप्रतिष्ठाप्रतिष्ठेला हा विधि करूं नये । तदनंतर गुरुपाक्षपूर्वक अन्न, खाद्य, व लेह्य यांचा त्याग प्रतिष्ठाविधि पूर्ण होईपर्यंत करावा. याच रात्रीं जलाधिवासन, होमकर्म व मंदिराच्या चारी दिशेला शांति शुद्धि कर्वात विमानशुद्धि करावी.

विमानस्य चतुर्दिक्षु शांतिशुद्ध्यभिधानकम् ॥ १३ ॥
 विमानशुद्धिं कृत्वाथ तद्विषस्य यथोचितम् ॥
 दर्भशय्याविधिं कुर्यात्प्रत्युषस्यंतरालये ॥ १५ ॥
 सप्तमेऽन्दि महायंत्रमाराध्य च विभूष्य च ॥
 न्यसेत्स्नपनवेद्यग्रे त्रयोदशशतं घटान् ॥ १६ ॥
 तद्वेद्यां स्थापयेत्पाठं पंचमंडलमूर्धनि ॥

इति पूर्वक्रिया

स्नानव्रतादिशुद्धः सन्धृतवस्त्रोपव्रीतकः ॥
 चतुःप्रतीद्रसहितः कृतेर्यापथशोधनः ॥ १ ॥
 आचार्यानुज्ञया सिद्धभक्तिं च सकलीक्रियाम् ॥
 कृत्वा समंत्रमिड्यांगपातद्रव्यं विशेष्य च ॥ २ ॥
 भूषणैर्बहुभिः स्वं च प्रतीद्रानपि भूषयेत् ॥

१५ जिनप्रतिमेचा दर्भशय्याविधिं प्रातःकालीं जिनमंदिरामध्ये करात्रा.
 १६ सातव्या दिक्की महायंत्राची आराधना करून स्नानवेदीच्या पुढे ११३ घट ठेवावेत व वेदीवर पंच-
 मंडलाच्या मस्तकावर सिंहासन स्थापवें. ही सगळी पूर्वक्रिया करून
 १-४ स्नान व व्रतें यांनी शुद्ध होउन वस्त्र व यज्ञोपवीत धारण करून चार प्रतीद्रासहित ईर्यापथशोधन
 ही क्रिया करावी. आचार्याच्या आज्ञेने सिद्धभक्ति व सकलीकरण करून मंत्रसहित पूजाद्रव्य द्र करून

महाभिषेकविधिना स्थापिते भद्रविष्टरे ॥ ३ ॥

दर्भशय्यास्थितं विबमानीय स्थापयेत्ततः ॥

पंचमंडलमाराध्य स्थापयेदष्टतद्वटैः ॥ ४ ॥

नीराज्याष्टविधद्रव्यैर्जप्त्वाष्टशतपुष्पकैः ॥

पुनः पंचोपचारेण स्नापयेच्छेषतद्वटैः ॥ ५ ॥

चतुर्विधावतरणं चतुःकुंभाभिषेचनम् ॥

पुष्पांजलिः सुगंधोदसनपनं च समर्चनम् ॥ ६ ॥

तद्विंशस्थापनं मूलवेदीयंत्राग्रविष्टरे ॥

मूलविंश्यासने स्वर्णशलाकाविनिवेशनम् ॥ ७ ॥

संप्रोक्षणं चतुःकुंडप्रतिष्ठाहोमसंविधिः ॥

मुखवस्त्रावृत्तिः कांडस्थापनं चाष्टधार्चनम् ॥ ८ ॥

भूषणीनीं स्वतःला व प्रतीद्रांनाही भूषित करावें. दर्भशय्येमध्ये असंभल्या जिनप्रतिमेला भद्रसिंहासनावर स्थापावें. पंचमंडलाची आराधना करून आठ कलशांनीं प्रतिमेचा अभिषेक करावा.

५-आठप्रकारच्या द्रव्यांनीं नीराजन करून १०८ पुष्पांनीं जप करावा व पुनः चाकीच्या कलशांनीं पंचोपचारांनं अभिषेक करावा. ६ चारतन्हेंचा अवतरण-विधि करून चार कलशांनीं अभिषेक करावा पुष्पांजलि समर्पण करून, गंधोदकाभिषेक करून पूजा करावी. ७-मग विंभाची मूलवेदीच्या यंत्राच्या पुढील सिंहासनावर स्थापना करावी. व सिंहासनापाशीं सुवर्णशलाका ठेवावी. संप्रोक्षणविधि करून चारकुंडामध्ये प्रतिष्ठा होम

नानासुमंगलद्रव्यार्चनं पुष्पजपस्तपः ॥
 पुष्पजससुगंधादिद्रव्यैः सौवर्णतालैः ॥ ९ ॥
 नयनोन्मीलनं तेन गंधेनोद्धर्तनं ततः ॥
 सुखवस्त्रापसरणं पुष्पांजलिस्थाशिषः ॥ १० ॥
 आराधनं नृत्यगीतवाद्यैर्नानाविधस्तवैः ॥
 चैत्यादिभक्तिव्रितयस्तवनं संघपूजनम् ॥ ११ ॥
 वेदिस्थदेवतापूजाधामदिकपालकार्चनम् ॥
 षड्वारदेवताभ्यर्चा ग्रामदिकपालपूजनम् ॥ १२ ॥
 विहारः परया भूत्या तदुद्घोषणपूर्वकम् ॥
 विहारानंतरं पंचविंशत्या स्नपनं घटैः ॥ १३ ॥
 क्षमापणनमस्कारपूर्वं सर्वविसर्जनम् ॥
 ततस्तिस्तुषु संध्यासु नित्यं नित्यमहोत्सवः ॥ १४ ॥

विधि करावा. प्रतिमासुख वस्त्रां अञ्जनां करावी व अष्टद्रव्यानें पूजा करावी. अनेक सुमंगल द्रव्यानीं पूजा करून मग पुष्पजप करावा. सुगंधद्रव्यानीं नयनोन्मीलनविधि कराना. गंध प्रतिसोच्या सर्व अवयवाला लावावे. सुखवस्त्र काढून पुष्पांजलि, आशिर्वाद, आराधन हे करावेत. नृत्य, गीत, वादित्र व अनेक स्तुति, चैत्यादिभक्ति यांनीं स्तवन करून संघ च। श्राद्धमस्कार करावा. १२-१५ वेदिस्थ देवतांची पूजा ग्रामपूजा, दिकपालपूजा, षड्वारदेवतापूजन, ग्रामदिक्पालपूजा, हे विधि करावेत. विहारघोषणा करून मोठ्या भाटाने श्रीजिताचा विहारविधि करावा विहारानंतर २१ कलशानीं स्नपन करावे. क्षमापण नमस्कार हे विधि

चतुर्थेऽह्नि महास्नानविधिश्चावभृथावह्यः ॥
 अभिषेकक्रियां कृत्वा समस्यर्घ्यं श्रुतं गुरुम् ॥ १५ ॥
 गंधोदकभृतं कुंभं यष्ट्रं दद्यान्मुदाशिषः ॥
 शेषां च सर्वभग्व्येभ्यो दद्यात्प्रागुदिताशिषः ॥ १६ ॥
 यष्टा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोचितम् ॥
 अथावरोह्य तद्रात्रौ प्रासादे स्थापयेद् ध्वजम् ॥ १७ ॥
 पूर्ववत्तेन भालेख सर्वेषां तच्छुभाय च
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं विभोः ॥ १८ ॥
 शान्तिधारां ततः शान्तेर्बालिकर्मक्षमापणम् ॥
 गमनापृच्छनं पश्चात्कृतकर्मफलार्थिनाम् ॥ १९ ॥

करून सर्वांचे विसर्जन करावें. तदनंतर तिन्ही सध्याकालांत नित्यमहात्मव करावा. यानंतर चौथ्या दिवशी अवभृथस्नान हा विधि करावा अभिषेकक्रिया करून ब्राह्म व गुरुदी पूजा करावी
 १६ यजमानाला गंधोदकांनं भरलेला कुंभ आशीर्वादासह द्यावा. व सर्व भगंनाना शेषा (जिनयादार्चित गंध, पुष्प, अक्षत व फळे) ही आशीर्वादानह द्यावी. १७ यजमानानें यथाशक्ति व यथायोग्य आदर करावा. तदनंतर त्या दिवशी रात्रौ ध्वज उतरवून तो मंदिरावर स्थापावा. १८—२० हा ध्वज पूर्वीप्रमाणे शोभून सर्वांच्या कल्याणाला कारण होतो यानंतर देवांचे विसर्जन व जिनानें आत्म्यामर्घ्यें आरोपण करावें. शान्तिधारा, शान्तिशलि, कर्मक्षय, जाण्याविषयी परवानगी देणें, केलेल्या पुजेचे फलाची याचना, आशीर्वाद देणें, गुरुसन्धीनं दीक्षा त्याग, शान्तिभक्ति या क्रिया

आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाक्षिकम् ॥
 शांतिभक्तिं च कृत्वेद्रः प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥ २० ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥
 सत्कृत्य भक्त्या भव्यास्तं सर्वे यांतु यथायथम् ॥ २१ ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मासि मासि च ॥
 आवर्षादथ ऊर्ध्वं तु वर्षे वर्षे च शक्तिः ॥ २२ ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोऽप्युत्तरत्वाभिधीयते ॥
 इति मध्यप्रतिष्ठाया विधिः सर्वो निरूपितः ॥ २३ ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचितं लक्षणादिकम् ॥
 प्रागुदीरित एवात्र प्रयोगोऽपि प्रयुज्यताम् ॥ २४ ॥
 यथोचितं समस्तानां कर्मणां कर्मकोविदैः ॥
 इत्थं विधत्ते बहुभक्तियुक्तो मध्यक्रमेणापि जिनप्रतिष्ठां ॥

करुण ही प्रतिष्ठाक्रिया समाप्त करावी. २१-२४ प्रतिष्ठा ज्याने पूर्ण केली त्या इंद्राचा यजमानानें चांगला सत्कार करावा. सर्व भक्त्यानीही त्याचा आदर करावा व आपल्या स्थानी जावें. पुढे प्रत्येक महिन्याला प्रतिष्ठेच्या दिवशीं उत्सव करावा. याप्रमाणें एक वर्षपर्यंत करावें. पुढे प्रत्येक वर्षी करावा. या उत्सवाचा

ओ देशकालाद्याचितामुपैति स धर्मेनेभिः परमप्रतिष्ठाम् ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठसारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठातिलकनाम्नि मध्यमप्रतिष्ठाविधि-
नाम पंचदशः प्रबंधः ॥

॥ इति मध्यमप्रतिष्ठाविधिः समाप्तः ॥ ॐ ॐ

विधि व प्रकार आम्ही पुढे सांगणार आहोत. याप्रमाणें मध्यम प्रतिष्ठेचा विधि सांगितला. जें येथें सां-
गितलें नाहीं तें योग्य असें लक्षणादिक अन्य ग्रंथांतून घ्यावें. विद्वानांनीं यथायोग्य मार्गे सांगितलेल्या क्रियांचा
ही येथें उपयोग करावा २५ याप्रमाणें बहुमक्तीनें जो ही गुजिनाची मध्यमप्रतिष्ठा करितो तो धार्मिक देश
व काल यांना योग्य अशा उत्कृष्ट प्रतिष्ठेला पावतो.

याप्रमाणें नेमिचंद्रविरचित प्रतिष्ठातिलक ग्रंथातील मध्यमप्रतिष्ठा वर्णनाचा १५ वा प्रबंध समाप्त झाला ॥

षोडशः परिच्छेदः ।

अथ संक्षेपप्रतिष्ठाविधिः ॥

अथ संक्षेपतो वक्ष्ये प्रतिष्ठाविधिलक्षणम् ॥
 संक्षेपतोऽपि सा कार्या देशकालानुसारतः ॥ १ ॥
 तत्र पूर्वं प्रतिष्ठायाः पंचमेऽन्त्यंकुरार्पणम् ॥
 ततः प्राक् क्रियतामिदप्रतिष्ठात्रापि मध्यवत् ॥ २ ॥
 सर्वविघ्नप्रशान्त्यर्थं शांतिहोमविधिर्बुधैः ॥
 ततः प्रभृति कर्तव्यो यावन्चावभृथक्रिया ॥ ३ ॥

संक्षेपानेन प्रगुह्यविधिः

१-४ अतां मी संक्षेपानेन प्रतिष्ठाविधि मागतो, देशकालला अनुसरुन हा विधि करावा. प्रतिष्ठेच्या पूर्वी पांचव्या दिवशीं अंकुरार्पणक्रिया करावी. ही क्रिया काव्यापूर्वी मध्यम प्रतिष्ठेमध्यें जसे अंकुरार्पण क्रियेच्या पूर्वी इंद्रप्रतिष्ठा करितात तशी येथेही क्रिया करावी. सर्व विघ्ने नाहीं होण्याची रतां अबभृथ क्रिया होईपर्यंत शांतिहोम करीत जावें. दुसरे दिवशीं सत्ताळीं लघुश्रातिपूर्वक मंडपाची प्रतिष्ठा करुन भूषणांनीं तो सुशोभित करावा. ५-७ विसऱ्या दिवशीं लघुश्रातिपूर्वक दोन वेदींची प्रतिष्ठा करुन त्या श्रुत करान्या-

द्वितीये दिवसे प्राणहे लघुशान्तिकपूर्वकम् ॥
 मंडपेदं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद् भूषणोत्करैः ॥ ४ ॥
 तृतीये दिवसे प्राणहे लघुशान्तिकपूर्वकम् ॥
 वेदीद्वयं प्रतिष्ठाप्य भूषयेद् भूषणोत्करैः ॥ ५ ॥
 अथ तीर्थोदकादानं कार्यं तुर्ये दिने दिवा ॥
 अचाल्यसौधविभवानां प्रतिष्ठा चेद्विधीयते ॥ ६ ॥
 चाल्यार्चनीयतां पुष्पमंडपाख्यजलाशयम् ॥
 त्रिधोपवासं तदनु स्वीकुर्याद् गुरुसाक्षिकम् ॥ ७ ॥
 जलाधिवासनं कुर्यात्प्रत्युषस्यंतगलये ॥
 विधिनभिन्नयं प्रार्च्य यागमंडलमन्वतः ॥ ८ ॥
 समाराध्य समासेन पूर्वाह्ने पंचमेहनि ॥
 न्यस्य स्नपनवेद्याः प्राक् सम्मार्जनघटाष्टकम् ॥ ९ ॥

त. चौथ्या दिवशीं दिवसा तीर्थोदकादानविधिं करावा. (अचल प्रतिमांची प्रतिष्ठा करावयाची असेल तर) च-
 लप्रतिमा पुष्पमंडपानें युक्त अशा जलाशयाकडे दिवसा न्यावी. यानंतर अन्न, खाद्य, व लेह्य अशा तीन पद्दा-
 र्थांचा त्याग अशा गीतीचा उपवास पंचवे दिवशीं करावा ८-९ जिनमंदिरामध्ये प्रातःकालीं जलाधिवासवि-
 धि करून योग्यविधीनें तीन वर्षांची पूजा करावी. यानंतर यागमंडलाची संक्षेपानें आराधना करावी. तदनंतर

तद्देद्यां स्थापयेत्पीठं पंचमंडलमूर्धनि ॥

इति पूर्वकिया ॥

स्नानव्रतादिशुद्धः सन् धृतवस्त्रोपवीतकः

चतुःप्रतीद्रसहितः कृत्वैर्योपयशोधनम् ॥ १ ॥

आचार्यानुज्ञया सिद्धमार्क्तं च सकलीक्रियाम्

कृत्वा समंत्रमिज्यांगपात्रद्रव्यं विशोध्य च ॥ २ ॥

भूषणैर्बहुभिः स्वं च प्रतीन्द्रानपि भूषयेत् ॥

महाभिषेकविधिना स्थापिते भद्रविष्टरे ॥ ३ ॥

दर्भशय्यास्थितं विंशमानीय स्थापयेत्ततः ॥

पंचमंडलमाराध्य स्नापयेदष्टद्वैतैः ॥ ४ ॥

अभिषेक करण्याच्या वेदीच्या पूर्व दिशेला आठ यन्मार्जन कुर्मांची स्थापना करावी. वेदीवर पंचमंडलाच्या वर सिंहासन स्थापन करावें. याप्रमाणें पूर्व विधि आहे

१-४ स्नान व्रतें इत्यादिकांनीं शुद्ध होऊन इंद्रांनं वस्त्र व यज्ञोपवीत धारण करावें. चार प्रतीद्रासहित ईर्यापयशोधन करून आचार्याच्या आज्ञेनें मिद्रमार्क्त व मकलीकरण करावें. मंत्रांनीं पूजाद्रव्यें शोधून पुष्कळ भूषणांनीं स्वतः प्रतीद्र यासह भूषित व्हावें. महाभिषेकाविधीनं स्थापिलेल्या भद्रसिंहासनावर द-भैरवपेमण्ये असलेलें जिननिंब स्थापावें. पंचमंडलाची आराधना करून आठ घटांनीं अभिषेक करावा.

तर्हि वस्थापनं मूलवेदीयंत्राग्रविष्टरे ॥

संप्रोक्षणविधिः पश्चाच्छुद्धशाल्यादिवस्तुभिः ॥ ५ ॥

मुखवस्त्रकृतिः कांडस्थापनं चाष्टधार्चनम् ॥

नानासुमंगलद्रव्यार्चनं पुष्पजपस्ततः ॥ ६ ॥

पुष्पजससुगंधादिद्रव्यैः सौवर्णतालैः ॥

नयनोन्मीलनं तेन गंधेनोद्धर्तनं ततः ॥ ७ ॥

मुखवस्त्रापसरणं पुष्पांजलिरथाशिषः ॥

आराधनं नृत्यगीतवाद्यैर्नानाविधस्तैः ॥ ८ ॥

चैत्यादिभक्तिव्रितयस्तवनं संघपूजनम् ॥

वेदीस्थदेवतापूजा धामदिकपालकार्चनम् ॥ ९ ॥

पद्भारदेवताभ्यर्चा ग्रामदिकपालपूजनम् ॥

क्षमापणं जिनेन्द्रादिसर्वदेवविसर्जनम् ॥ १० ॥

१ ११ मग ते जिनिबिं वूलवेदीयंत्राच्या सिंहामनावर स्थापने. तदनंतर शुद्ध साळी वगेरे पदार्थांनी संप्रोक्षणविधि करावा. जिनप्रतिमेच्या मुखावर वस्त्र आच्छादने. वाण जवळ ठेवावेत. अष्ट प्रकारे पूजा करावी. मंगलद्रव्यार्चन करावे. व पुष्पांनी जप करावा. सुवर्णपात्रांतील सुगंधि द्रव्यांनी नेत्रोन्मीलनविधि करून मंडाची उडी लावावी. यानंतर मुखवस्त्र दूर सारावे, पुष्पांजलिसमर्पण करावे आणि आश्विर्वाद, आराधन, नृत्य, गीत वादित्र, नाना स्तुति हे विधि करावेत. चैत्यादि तीन भक्ति करून संघाचे पूजन करावे. यानंतर

ततः संस्त्रापयेत्पूर्वरात्रे लोकत्रयीगुरुम् ॥
 कलशैः पंचविंशत्या शतेनाष्टाधिकेन त्रा ॥ ११ ॥
 अनंतरदिने देवमेकवारं विहारयेत् ॥
 ततः सार्यं घटैरष्टशतेन स्नापयेद्विभुम् ॥ १२ ॥
 अभिषेकाक्रियां कृत्वा समम्यव्यं श्रुतं गुरुम् ॥
 गंधोदकभृतं कुंभं यष्ट्रे दद्यान्मुद्राशेषः ॥ १३ ॥
 शेषां च सर्वभन्व्यभ्यो दद्यात्प्रागुदिताशेषः ॥
 यष्टा संपूजयेत्संघं यथाशक्ति यथोचिनम् ॥ १४ ॥
 विसर्जनं निर्जराणामध्यात्मध्यासनं विभोः ॥
 शांतिधारा ततः शांतित्रलिकर्मक्षमापणम् ॥ १५ ॥

वेदीवरील देवतांचे, धामदेवता व दिक्पालदेवता यांचे पूजन करून पडद्वारदेवतांचे पूजन करावे. क्षमापण करून सर्व देवतांचे विमर्जन करावे. तदनंतर रात्रीच्या पूर्णार्धा जितेअधिक १५ कलशांनी अथवा १०८ कलशांनी करावा.

१२-१४ लागलीच दुसऱ्या दिवशी एकत्रलेस जिनधाराचा विहार करवून मग सार्यकाली १०८ कुभांनी त्याचा अभिषेक करावा. पूजा करावी. शास्त्र व गुरु यांचे पूजन करून यजमानाला आशीर्वाद देऊन गंधोदककुंभ अर्पण करावा. सर्व भव्यजीवांना शेवा व आशीर्वाद द्यावा. यजमानाने संघाची यथोचित पूजा करावी. यानंतर देवांचे विसर्जन व ग्रभूला हृदयांत स्थापन करावे. १५-२० शांतिधारा. शांतित्रलिकर्म.

गमनाप्रच्छन्नं पश्चात्कृतकर्मफलार्थनम् ॥
 आशीर्दानविधिं दीक्षामोचनं गुरुसाक्षिकम् ॥ १६ ॥
 शान्तिभक्तिं च कृत्वैदं प्रतिष्ठां तां समापयेत् ॥
 निष्ठापितप्रतिष्ठं तं यष्टेन्द्रं बहु मानयेत् ॥ १७ ॥
 सत्कृत्य भक्त्या भव्यार्त्तं सर्वे यांतु यथायथम् ॥
 प्रतिष्ठादिवसे कुर्यादुत्सवं मासि मासि च ॥ १८ ॥
 आवर्षादथ ऊर्ध्वं तु वर्षे वर्षे च शक्तितः ॥
 उत्सवानां विधिर्भेदोप्युत्तरत्राभिधीयते ॥ १९ ॥
 इति संक्षेपतश्चाहं प्रतिष्ठा प्रतिपादिता ॥
 अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमुचिनं लक्षणादिकम् ॥ २० ॥
 प्रागुदीरित एवात्र प्रयोगोऽपि प्रयोज्यताम् ॥

विनाश, जाण्याची परवानगी, पूजाफलयाचना, आशीर्वाददान हे विधि करून गुरुच्या साक्षीने दीक्षा सो-
 ढावी. शान्तिभक्ति करून प्रातिष्ठा समाप्त करावी. प्रातिष्ठा ज्याने पूर्ण केली त्या इंद्राचा यजमानाने अतिशय आदर
 करावा व भव्यजनार्नी भक्तिने आदर त्याचा करून आपआपल्या स्थानी निघून जावे. प्रत्येक महिन्याला प्रातिष्ठेच्या
 दिवशी उत्सव करावा. याप्रमाणे एकवर्ष करावे पुढे प्रत्येक वर्षा करावा. उत्सवाचे प्रकार पुढे आम्ही सांगू
 याप्रमाणे सक्षिप्त प्रातिष्ठा आम्ही सांगितली. न सांगितलेला पण योग्य असा ही विधि येथे करण्यास हरकत नाही.

यथोचितसमस्तानां कर्मणां कर्मकोविदैः ॥ २१ ॥

इत्थं विधत्ते बहुभक्तियुक्तः संक्षेपतो वापि जिनप्रतिष्ठाम् ॥

यो वेशकालाद्युचितामुपैति स धर्मेनेमिर्निजसत्प्रतिष्ठाम् ॥ २२ ॥

इत्यर्हत्प्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठालिलकनाम्नि संक्षेपविश्विनीम पोद्भवाः
परिच्छेदः ॥

॥ इति संक्षेपप्रतिष्ठविधिः समाप्तः ॥

२१-२२ पूर्वी सांगितलेखा ३१ प्रयोग विद्वान् मण्यवर्ती येन कृता वाप्रमाणं ओ भक्तिमान् भव्य
संक्षेपाने प्रतिष्ठा कस्ति तो देशकालानुसारं स्वतन्त्र्या प्रतिष्ठया प्राप्तो.

यायमाणे नेमिचंद्रदेवविरचित प्रतिष्ठालिलक ग्रंथनील मंत्रिप्रतिष्ठाविधीना मोक्षाया परिच्छेद संग्रहा. ॥

अथ सप्तदशः परिच्छेदः ।

अथ सिद्धप्रतिष्ठाविधिः ॥

अथ सिद्धप्रतिमादिप्रतिष्ठाविधानान्यभिधायामः ।

संक्षेपाहं प्रतिष्ठावत्प्रतिष्ठाविधिरिष्यते ॥

सिद्धादीनां प्रयोगे तु विशेषः प्रतिपाद्यते ॥

तद्यथा—

वचनम् ॥ सिद्धप्रतिष्ठादिनात्पूर्वं पंचमे दिनेऽङ्कुरार्पणं तदिनाद् द्वितीयदिने मंडपप्रतिष्ठां ततस्तृतीयदिने वेदीप्रतिष्ठां च ततश्चतुर्थदिने रात्रौ उपवासमादाय जलाधिवासनं विमानशुद्धिं दर्भशयनं चारुनित्रयार्चनं च पूर्ववद्विनाय वेदिकायां पंचवर्णः सिद्धचक्रोद्धरणं विदध्यात् ॥

‘अथेति’—आतां सिद्धप्रतिमा, आचार्यप्रतिमा वगैर्यस्या प्रतिष्ठां च प्रकार आम्ही सांगतो संशेषाने अर्हन्ताची प्रतिष्ठा करण्याचा जो विधि आहे तमाच मिद्धादिनांच्या प्रतिष्ठाचा आहे. पांढु कांही विशेष आहे तो याप्रमाणेः—सिद्धप्रतिष्ठेच्या पूर्वी पंचव्या दिशी अङ्कुरार्पणविधि करावा. दुसरे दिवशी मंडपप्रतिष्ठा विधि, तिसरे दिवशी वेदीप्रतिष्ठा, चौथे दिवशी रात्रौ उपवासमाची प्रतिष्ठा करून जलाधिवासन, विमानशुद्धि, दर्भशयन, तीन अर्घ्यांचे पूजन, हे विधि पूर्णत्वा करून वेदिकेवर पांच रगानों भिद्धचक्राचा उद्धार करावा.

ऊर्ध्वोद्यो रयुत सविंदु सपरं ब्रह्मस्वरात्रोष्ठितम् ॥
वर्गपूतिदिगतांबुजदलं तत्तमंधितत्वान्वितम् ॥
अतःपत्रतटेष्वनाहतयुतं ह्रींकारसंवेष्टितम् ॥

देवं ध्यायति यः स मुक्तिसुभगो वैरीभक्तरीतिवः ॥ १ ॥

इति सिद्धचक्रमुद्धृत्य ॥ ओं ह्रीं अहं असि आ उसा अनाहतविद्याधिपते एहि
२ संवौषट् । ओं ह्रीं अत्र तिष्ठ ठ ठ । ओं ह्रीं मम सन्निहितो भद्र २ वषट् । ओं ह्रीं अहं
असि आ उमा अनाहतविद्याधिपते जलं गृहाण २ नम इत्यादिभिर्मंत्रैराब्रह्मनादिपूवकमभ्यर्च्य
हेमादिपात्रे हेमादिलेखन्या तिलकद्रव्यैः सिद्धचक्रमुद्धृत्य तन्मंडलमध्ये विन्यस्य ॥

ओं ह्रीं अ सि आउसा अनाहतविद्यायै नमः इति मूलमंत्रेण अष्टोत्तरशतवारं जालादिपु-
ण्यैर्ज्ञानमुद्रया सिद्धपरमेष्ठिध्यानेन समाराध्य । दर्भशय्यास्थितमिद्धाविंशमानिय ।

उत्तरवेद्यां स्थापनपीठे निवेक्ष्य पूर्ववद्धूलीकलशेनाभिषिच्यष्टसम्मार्जनकलशैः पूर्वमंत्रैरङ्गकार-
शुद्धिं विधाय प्राक्तनयंत्रोपरि विष्टरे संस्थाप्य प्रतिष्ठेयनिरूपणं कृत्वा ' नमस्ते पुरुषार्थाना ' भित्त्या

' ऊर्ध्वोद्यो इति ' खालीं आणि वर रेफानें युक्त अमल्लया हकाराला ' हूं ' ह्या व्रीजाक्षराला ओंकारानें
वेष्टित करावें, आणि त्याच्या भोवतीं स्वराक्षरांचें वलय लिहानें त्या वलयाला सभोवतीं कमलपत्राकार आठ
दलें करावीत. त्या प्रत्येक दलांत क्रमानें स्वर व कवर्ग, चमर्ग, टवर्ग, तमर्ग, पवर्ग, यवर्ग आणि शवर्ग
हे आठ वर्ग लिहावेत त्या प्रत्येक दोन दलांच्या सांध्यांत तत्त्वाक्षर लिहावें. हे ह्याला तत्त्वाक्षर म्हणतात.

प्रत्येक दलाच्या शेवटाला अनाहत मंत्र लिहावा. ह्या अष्टदल कमलाच्या भोवतीं ' ह्रीं ' या मंत्राचें

दि सिद्धस्तोत्रं पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिपेत् ॥

जानाति बोधं यदनुग्रहेण । द्रव्याणि सर्वाणि चराचराणि ॥

दुराग्रहल्यक्तनिजात्मरूपं । सिद्धेन सम्यक्त्वगुणं न्यसामि ॥

ओं न्ह्रीं परमाधगाढसम्यक्त्वगुणभूषिताय नमः इति प्रतिमोपरि पुष्पांजलिं क्षिप्त्वा तद्गुण-
मारोपयेत् ॥ १ ॥ एवमुत्तरत्रापि विधेयम् । जानति बोधमित्यादि सप्तपद्यानि पठन् अर्चां समंतात्प-
रामृशेत् । इति गुणारोपणम् ।

वेष्टन करावें याला मंत्राज मण्यतात. जो या मंत्राच्या आकृतीचें ध्यान करितो त्याला मुक्ति प्राप्त होते व तो शत्रुरूपी हर्ताचा नाश करण्यास सिंहासारखा होता ' या प्रमाणें सिद्धचक्राचें यंत्र काढून ' ॐ न्ह्रीं अर्हमिति ' इत्यादि मंत्र म्हणून सिद्धचक्राचें आब्हान, स्थापन, सन्निधीकरण करून पूजन करावें सुवर्णादि पात्रामध्ये सोने वंगरेच्या लेबणीनें तिलक करण्याच्या द्रव्यांनीं सिद्धचक्र काढून तें महालामध्ये स्थापून ' ओं न्ह्रीं अ सि आ उसा इत्यादि ' या मूल मंत्राची ज्ञानमुद्रनें जायी वगैरेच्या पुष्पांनीं सिद्धपरमेष्ठीच्या ध्यानानें आगधना करावी. तदनंतर दर्भस्रग्मेमध्ये ठेवलेल्या सिद्धप्रातिमेला आणून ती उत्तर वेदंतील स्नानपीठावर स्थापून तिचा पूर्णप्रमाणें धूलि-कलशानें अभिषेक करावा व आठ सम्मार्जन कलशांनीं पूर्व मंत्रांच्या द्वारे आकारशुद्धि करून पुर्वीच्या यंत्रावर सिंहासनावर ठेऊन प्रतिष्ठेला योग्य अशा प्रतिमेचें वर्णन करून ' नमस्ते पुरुषार्थानां ' वगैरे मिदस्तोत्र स्मरणें व प्रतिमेवर पुष्पांजलिक्षेपण करावें

' जानातीति ' हा श्लोक व ' ओं न्ह्रीं परमेति ' हा मंत्र म्हणून सिद्धप्रातिमेमध्ये पुष्पांजलि क्षेपण करून परमाधगाढ सम्यक्त्व गुणाचें आरोपण करावें. ज्याच्या प्रभावानें ज्ञान हें चराचद्रव्यें जाणतें ज्या-च्या योगें आत्म्याचें स्वरूप दुराग्रहरहित होऊन शुद्ध बनतें, तो सम्यक्त्व गुण सिद्धामध्ये मी स्थापितो.

आहूता इव सिद्धमुक्तिवनितामित्यादि ॥ ओं 'ह्रीं णमो' सिद्धानं सिद्धपरमेष्ठिन्नत्र एहि २ संवौषट् । ओं 'ह्रीं तिष्ठ २ ठ ठ । ओं 'ह्रीं मम सन्निहितो भव २ वषट् । आन्धानादिमंत्रः । ओं 'ह्रीं श्रीं अहं असि आ उ सा सिद्धाधिपतये नमः । अनेन मंत्रेण कर्पूरान्वितचंदनेन तिलकं न्यसेत् । ओं 'ह्रीं मुखवत्सं दधामि स्वाहा ॥ इति मुखवत्समंत्रः ॥

गंगादितित्थप० इत्यादिभिरधिवासनां विदध्यात् । ओं 'ह्रीं सिद्धाधिपते प्रबुध्यस्व ध्यातुज-
नमनांसि पुनीहि २ स्वाहा । नेत्रोन्मीलनमंत्रः ॥ ओं 'ह्रीं सिद्धाधिपते मुखवत्समपनयामि स्वाहा ।
इति श्रीमुखोद्घाटनमंत्रः ।

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥

याच प्रमाणं पुढेही 'जानाति' वगैरे सात श्लोक म्हणून प्रतिमेली स्पष्टी करून वाकीच्या सात गुणांचें आरोपण करावें.

'आहूता इवेति' हा श्लोक व 'ओं 'ह्रीं णमो' वगैरे मंत्र' म्हणून सिद्धपरमेष्ठीचें आब्हान, स्थापन, सन्निधीकरण हें करावें.

'ओं 'ह्रीं असिआउसा' हा मंत्र म्हणून कापरानें युक्त अशा चंदनाचा सिद्ध परमेष्ठीला तिलक करावा. व 'ओं 'ह्रीं मुखेति' हा मुखवत्साचा मंत्र म्हणून प्रतिमेचें धुसगुळादन करावें.

'गंगादीति' हा श्लोक म्हणून अधिवासनक्रिया करावी. ओं 'ह्रीं सिद्धेति' हा मंत्र म्हणून नेत्रोन्मीलन क्रिया करावी. 'ओं 'ह्रीं सिद्धाधिपते' हा मंत्र म्हणून सिद्धप्रतिमेच्या मुखवारचें वत्स काढावें.

'वारिणेति' हा श्लोक म्हणून व मंत्र म्हणून पापनाशार्थे स्वच्छ शीतल तीर्थजलानें सिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

विशुद्धानभिषिचामि सिद्धानघविशुद्ध्ये ॥

ओं ह्रीं श्रीं अहं सिद्धाधिपते तीर्थोदकेनाभिषिचामीति स्वाहा । तीर्थोदकस्नपनम् ॥ १ ॥

पुंड्रेशुचोचचूतादिस्वरसोदारधारया ॥

विशुद्धा० ॥ ओं ह्रीं पुंड्रेशुप्रमुखसैरभिषिचामि इति स्वाहा । रसस्नपनम् ॥ २ ॥

पिंगहय्यंगवीनेन नवीनेन सुगंधिना ।

विशुद्धा० ॥ ओं ह्रीं हय्यंगवीनघृतेन स्नपयामीति स्वाहा ॥ घृतस्नपनम् ॥ ३ ॥

क्षरसुधासद्वेषेण क्षीरपूरेण भुरिणा ॥

विशुद्धा० ओं ह्रीं धारोष्णगव्यक्षीरपूरेणाभिषिणोमीति स्वाहा ॥ दुग्धस्नपनं ॥ ४ ॥

दध्ना पूर्णेशरच्चंद्रचंद्रिकाधवलत्विषा । विशुद्धा० ॥

ओं ह्रीं जगन्मंगलेन दध्ना स्नपयामीति स्वाहा । दधिस्नपनम् ॥ ५ ॥

कषायद्रव्यैस्तत्कल्काथचूर्णैः सुगंधिभिः ॥

उपस्करोमि शुद्धात्मसिद्धानघविशुद्ध्ये ॥ ६ ॥

पुंड्रेशु इति हा श्लोक समंत्र लणून ऊस, नारळ, आंव यांच्या रसानें मिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘पिंगेति’ हा श्लोक समंत्र लणून लोणकढ ताज्या तुपानें श्री सिद्धाचा अभिषेक करावा.

‘क्षरमेति’ हा श्लोक समंत्र लणून अमृतप्रवाहासारख्या दुधाच्या प्रवाहांने अभिषेक करावा.

दध्नेति’ हा श्लोक समंत्र लणून पूर्णचंद्राच्या प्रकाशप्रमाणें घवल अशा दधानें मिद्धप्रतिमेचा अभिषेक करावा.

‘रुपायेति’ हा श्लोक समंत्र लणून सुगंध रुपाय द्रव्याच्या सुगंध चूर्णाची उत्तणी सिद्धप्रतिमेला लावावी.

ओं ह्रीं दिव्यप्रभृतसुराभिकपायद्रव्यकल्ककाथचूर्णरूपस्करोमि स्वाहा । उद्धर्तनाद्रिधिधानम् ॥
पवित्रमुपविबोरोरुननोरमफलोत्करैः

निर्वर्तयामि शुद्धात्मासिद्धानघविशुद्ध्यै ॥

ओं ह्रीं विचित्रमनोरमफलैरवतारयामि इति स्वाहा ॥ फलावतरणम् ॥

तीर्थभिःसञ्चतैः कुम्भैरष्टभिर्गलान्वितैः ॥ निर्वर्तयामि० ॥

ओं ह्रीं परमसुराभेद्रव्यसंदर्भपरिमलगर्भतीर्थबुसंपूर्णसुवर्णकुंभाद्यतयेन परिषेचयामि
स्वाहा ॥ कलशाष्टकाभिषेकः ॥ ८ ॥

पूतशीतलगंधैर्गंधद्रव्यादिवासितैः ॥ विशुद्धा ॥

ओं ह्रीं परमसौमनस्यनिबन्धनगंधोदकपूर्णाप्लावयामि स्वाहा ॥ गंधोदकस्नपनम् ॥ ९ ॥

ओं वाह्याभ्यंतरहेतुजात० । ओं ह्रीं निरवशेषावरण० । स्मृत्यैस्तीर्थ० । श्रीसिद्धनाथा-
न्यजे ॥ ओं ह्रीं लोकोत्तरीरधाराहारिचिदनद्रवकलमाक्षतपुजाष्टकमंदारप्रमुखकुसुमदामसुधारसस्प-

‘पवित्रति’ हा श्लोक समंत्र क्षणून नानाप्रकारेण पत्रित्र मनोहर फलानीं सिद्धप्रतिभेवरून अवतरण
क्रिया करावी

‘तीर्थति’ हा श्लोक व मंत्र म्हणून उत्कृष्टसुगंधिद्रव्यांनीं सुभाषित अज्ञा आठ करुशांनीं सिद्धप्रति-
भेचा अभिषेक करावा.

‘पूतेति’ हा श्लोक म्हणून उत्कृष्ट सुगंधी अज्ञा गंधोदक जलानें सिद्धप्रतिभेचा अभिषेक करावा.

‘ओं वाद्येति’ वगैरे म्हणून जलापासून अर्घ्यापर्यंत अष्टद्रव्यांनीं सिद्धप्रतिभेचें पूजन करावें. यानंतर
सिद्धभक्ति करून इष्टप्रार्थनेचा श्लोक म्हणून पुष्पांजलि क्षेपण करावें. इष्टप्रार्थनाः—पण्ण्यांना उत्कृष्ट सा-

णमो पत्त्यबुद्धाणं णमो सयंबुद्धाणं । णमो बोहियबुद्धाणं । णमो रुजुमदीणं । णमो विउलमदीणं । णमो दसपुव्वीणं । णमो चउदसपुव्वीणं । णमो अट्ठाणिमित्तकुलाणं । णमो विबुण्हट्ठिपत्ताणं । णमो विज्जाहराणं । णमो चारणाणं । णमो पणसमणाणं । णमो आगासगामिणं । णमो आसीविसाणं । णमो दिट्ठिविसाणं । इति षोडशपदानि विलिखेत् ।

ततस्तद्विधितुर्विशतिपत्रेषु णमो उगगतवाणं १ णमो दित्ततवाणं २ णमो तत्ततवाणं ३ णमो महातवाणं ४ णमो घोरतवाणं ५ णमो घोरगुणाणं ६ णमो घोरपरक्कमाणं ७ णमो घोरगुणबह्मचा-
रीण ८ णमो आमोसहिपत्ताणं ९ णमो खेलोसहिपत्ताणं १० णमो जल्लोसहिपत्ताणं ११ णमो दिप्पो-
सहिपत्ताणं १२ णमो सन्वोसहिपत्ताणं १३ णमो मणोवलीण १४ णमो वच्चोवलीणं १५ णमो काव-
वलीणं १६ णमा खीरसवीणं १७ णमो सप्पिसवीणं १८ णमो महुसवीणं १९ णमो आमियसवीणं

‘ ओ अमिआउमा स्वाहा ’ हा मंत्रानें दक्षिणं कहून उत्तरेकडे श्रीकाराला वेष्टन घालाचें नंतर सहा कोणामध्ये अग्रतिनक फट् अशीं सहा बीजाक्षरें लिहावीत. दोन दान कोणाच्या अन्तर्गत ‘ विचक्राय स्वाहा ह्रीं सहा बीजाक्षरें उजव्या बाजूनें स्थापवात. व त्याच्यावर ‘ ओ ’ कार लिहावा. तदनंतर कोणाशी श्री, ह्री, धृति, कीर्ति, बुद्धि, व लक्ष्मी ह्या सहा देवता डाव्या बाजूनें लिहाव्यात. याच्या नोहेर वरुय करून आठ दलामध्ये ‘ णमो जिणाणं ’ वगैरे आठ मंत्र लिहावेत नंतर याच्या वगैरे पूर्वीमार्गे ६ दलामध्ये ‘ णमो मणिगणतोदाराणं ’ वगैरे १६ मंत्र लिहावेत

तदनंतर बाहेरील चौवीस पत्रामध्ये ‘ णमो उगगतवाणं ’ अमे चौवीस मंत्र लिहावेत. या मंत्रांना ह्रीं-कार मानेनें तानदा वेष्टन कराचें व क्रोडानेनें निरोध करावा व बाहेर पृष्ठीमंडल लिहाचें. ओ ह्रीं इथीं श्रीं वगैरे या मंत्रानें आठ पत्रामध्ये स्थालिल्या मंत्रांची पूजा करावी. ‘ ओ णमो अरहताणं वगैरे मंत्रानें ४८ मं-

२०. णमो अक्खीणमहाणसाणं २१ णमो वड्डमाणणं २२ णमो लोए सत्तमिद्धायादाणं २३ णमो भयवदो महत्तिमहवरिवड्डमाणण बुद्धरिसीणं २४ । इति चतुर्विंशतिपदान्याल्लिख्य ञ्हीकार-मात्रया त्रिगुणं वेष्टयित्वा कौकारेण निरुध्य बहिः पृष्ठीमंडलं विलिखेत् । ओ ञ्ही इत्री श्री अहं अ सि आ उ सा अप्रतिचक्रे फट त्रिचक्राय झौं २ स्वाहा । अ-नेन मध्यपूजा विदध्यात् ॥ ओ णमो अरहंताणं । णमो जिणाणं इत्यादि ञ्हां ञ्ही ञ्हुं ञ्हौं ञ्हः असि आ उ सा झौं २ स्वाहा । एते अष्टचत्वारिंशत्पूजामन्त्राः । ततो दर्भशय्यास्थितविवचमानीय स्नपनवेदीर्थाग्रे निवेश्य धूलीकलशाभिमेकानंतरं सर्वोपधिविभि निर्थाग्न्युभंभृतैः पंचाचारसंकल्पपंचकुम्भैः, चतुरनुयोगसंकल्पचतुःकुम्भैः, रत्नत्रयसंकल्पेन त्रिभिः कुम्भैः । क्रमादाचार्योपाध्यायसर्वसाधुविचानामाकारशुद्धिं विधाय मूलवेदीयंत्रोपरि विष्टरे तद्विज्ञानव-स्थाप्य ये येऽनगारा इति प्रागुक्तमहर्षिस्तवेनं पठित्वा विवान्समंतात्परामृश्य पुष्पाजलपूर्वकं पंचाचारं

त्रांची पूजा करामी. तदनंतर दर्भगुच्छत अमलेली आचार्यादि तांची प्रतिमा आणून स्नानवेदीच्या सिंहासनावर स्थापन करावी. प्रथम धूलीकलशाभिपेठ करावा. नंतर सर्वोपधिविभिश्चेत तीर्थोदकाच्या पांच कुंभांनी (त्या कुं-माप्रद्वये पांच आचारांचा संकल्प करावा) ओषेपेठ करावा. प्रथमानुयोग वगैरे चार अनुगोपाचा चार कुंभाप्रद्वय संकल्प करून व रत्नत्रयाचा तीन कुंभाप्रद्वय मंत्ररूप करून अभिषेक करावा. या रीतीने आचार्य, उपाध्याय व सर्व साधूच्या प्रतिमांची आकारशुद्धि करून मूलवेदीच्या यंत्रावरील सिंहासनावर त्या विंचांची स्थापना करावी. 'ये-येऽनगारा' हे महर्षिस्तोत्र वाचून या विंचांना सर्गे बाजूने स्वर्ग करून पुष्पाजलपूर्वक पांच आचार द-र्शन, ह्यान, वीर्य, चारित्र्य व तप अने पांच आचार; प्रथमानुयोग, करणानुयोग, चरणानुयोग व द्रव्यानुयोग हे

चतुर्बुधोगरत्नत्रयलक्षणगुणान् तद्विधेषु क्रमेण समारोपयेत् ॥

ओं हूं णमो आहरियाणं आचार्यपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषट् । ओं हूं तिष्ठ २ ठठ । ओं हूं मम सच्चिहिनो मंत्र २ वपट् । तथा ओं हूं णमो उवञ्जायाणं उपाध्याय-परमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषडित्यादि । तथा ओं हः णमो लोए सव्वसाहूणं साधुपरमेष्ठिन् अत्र एहि २ संवौषडित्यादि । इत्याचार्यादीनामाव्हानादिमंत्रः । ततश्च ओं हूं णमो आहरियाणं धर्माचार्याधिपतये नमः इत्यादिमंत्रैः सिद्धप्रतिमावत्तिलकविधिं विदध्यात् । एवमुपाध्याय-साधुपरमेष्ठिनोरपि विकल्प्य कल्पयेत् ओं हूं मुखवत्खं दधामीति स्थाहा । मुखवत्खमंत्रः । ओं हूं णमो आहरियाणं आचार्यपरमेष्ठिन् जलं गृह्ण २ नमः इत्यादिभिर्मंत्रैराचार्यपरमेष्ठिनमर्चयेत् । एवमुपाध्यायसाधुपरमेष्ठिनोरर्चनामंत्रा नियोजनीयाः । आचार्यादिनामांकितेन सिद्धप्रतिष्ठोक्तेन-

चार अनुयोग, सम्पददर्शन, सम्पदज्ञान व सम्पद् चारित्र अशा सर्वे गुणांचा क्रमानें या तीन प्रतिमापद्धें आरोप करावा.

ओं हूं णमो आहरियाणं योगे मंत्रं गृह्ण २ आचार्यपरमेष्ठिनं आव्हान, स्थपन, मन्त्रिरीकरण करवें पाच प्रमाणें उपाध्याय व सर्वे पाधु यांच्या आव्हानादि तानें मंत्रं गृह्णून त्यांचें आव्हान, स्थापन नगर करवें.

ओं हूं णमो आहरियाण धर्माचार्याधिपतये नमः इत्यादि मंत्रं गृह्णून सिद्धप्रतिप्रेषमाण आचार्य प्र-तिमेचा तिलकप्रेषि करावा. याचप्रमाणें उपाध्याय व सर्वे पाधु यांचेहि मंत्रं गृह्णून तिलकविधि करावा.

ओं हूं णमो आहरियाण धर्माचार्याधिपतये नमः इत्यादि मंत्रं गृह्णून यांच्या मुखावर वस्त्राच्छादन करवें

ओं हूं णमो आहरियाण आचार्यपरमेष्ठिन् जलं गृह्ण २ योगे मंत्रं गृह्णून आचार्य, उपाध्याय व

नयनोन्मीलनं आचार्यादिर्बिम्बानां कुर्यात् । ओं ह्रीं आचार्यादीनां योजिनेन मुखवस्त्रोद्धटनमंत्रेण मुखवस्त्रोद्धाटनम् ।

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥
विशुद्धानपि सिंचामि धर्माचार्यान्स्वशुद्धये ॥

वारिणा स्वच्छ० । पाठकेंद्रान्स्वशुद्धये ॥ वारिणा स्वच्छ० ॥ सर्वसाधून्स्वशुद्धये ॥ हस्तादिस्मिन्मंत्रैर्यथोचितं योजितैराचार्यादिर्बिम्बानामभिषेकं कुर्यात् ॥ यागमंडलोक्ताचार्योपाध्यायसर्वसाधुगद्यपदैः पूजावसरप्रार्थनां कृत्वा, ओं ह्रीं लोकोत्तर्गनीरधाराहरिचंद्रनेत्यादिमंत्रवाक्यैः पूजां विदध्यात् । ततः क्रियाकांडोक्तक्रियां कृत्वाभिमनत्रार्थनाभिदं पठित्वा पुष्पांजलिं प्रकल्पयेत् । प्राज्यं माम्राज्यमस्तु० । धर्मसूत्रिप्रसादात् ॥ प्राज्यं साम्राज्यमस्तु० । पाठकेंद्रप्रसादात् ॥ प्राज्यं साम्राज्यमस्तु० । सर्वसाधुप्रसादात् ॥ ततः पूर्ववाहिसर्जनादिकमनुतिष्ठेत् । प्रानिष्ठानंतरादिनेऽवधुयस्नानादिकं पूर्वं-

मर्वसाधु यांची अष्ट द्रव्यानीं पूजा करावी तत्रयोन्मीलनाच्चा मंत्रांत आचार्य उपाध्याय व साधु यांच्या नांवाची योजना करून यांचा नयनोन्मीलनविधि मिष्टप्रतिष्ठित सांगितल्याप्रमाणें करावा. यानंतर मुखवस्त्र काढण्याचा मंत्र हाणून तें काढावे वारिणा स्वच्छशीतेन वगैरे श्लोक हाणून आचार्य, उपाध्याय व सर्व साधु यांचा पंचामृताभिषेक करावा यागमंडलात पूजेच्या वेळीं सांगितलेली आचार्य उपाध्याय व साधु यांची गद्य पद्य मंत्रांनीं स्तुति करून मग ओं ह्रीं लोकोत्तरोति ' वगैरे मंत्र हाणून अष्ट द्रव्यांनीं पूजा करावी. तदनंतर क्रियाकांडात सांगितलेली क्रिया करून इष्टप्रार्थना हाणून पुष्पांजलि समर्पण करावी ' प्राज्य साम्राज्येति ' हे श्लोक हाणून व विसर्जनाचे श्लोक वगैरे हाणून विसर्जन वगैरे करावे. प्र.

वत्कृत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥

इत्याचार्यादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथ श्रुतदेवताप्रतिष्ठाविधानम् ।

श्रुतदेवताप्रतिष्ठादिनात्प्रारम्भे दिने अंकुरार्पणं कृत्वा, अग्नित्रयार्चनपर्यंतं कर्म पू-
र्ववत् कृत्वा, वेद्या सारस्वतयंत्रोद्धरणं विदध्यात् । पूर्वकर्णिकायां ह्रींकारमालिख्य तद्बाह्ये हेंकारं
सविमर्गं सकारं च लिखित्वा, ओं ह्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति सरस्वति ह्रीं नमः
इत्यनेन मूलमंत्रेण वेष्टयेत् तद्बाहिः पूर्वादिदिक्क्रमेण चतुर्षु पक्षेषु ओं वाग्वादिन्यै नमः । ओं भगवत्यै
नमः । ओं सरस्वत्यै नमः । ओं देव्यै नमः । इति चतुराख्या लिखेत् ॥ तद्बाहिरष्टसु पत्रेषु ओं
नंदायै नमः । ओं भद्रायै नमः । ओं जययै नमः । ओं विजययै नमः । ओं अपराजितयै नमः ।
ओं जंभायै नमः । ओं मोहायै नमः । ओं स्तम्भिन्यै नमः इति चाष्टौ देवीलिखेत् । तद्बाहिश्च

तिष्ठन्तं दुसर दिवशीं अनभ्युत्थानं वगैरे कर्तुं आचार्य, उपाध्याय, साधु यांची प्रतिष्ठा पूर्णं करावी या-
प्रमाण आचार्यादिप्रतिष्ठाविधि आहे.

श्रुतदेवता प्रतिष्ठादिवसाच्या पूर्वी पांचव्या दिवशीं अंकुरार्पणं कर्तुं तीन अर्घ्याची पूजा करणं एथपर्यंतचा
मंत्र विधि पूर्वीप्रमाणे कर्तुं वेदीवर सारस्वतयंत्र लिहायें. तें या प्रमाणें:—प्रथम कर्णिकेत 'ह्रीं' हे अक्षर
लिहून वाहेर 'हं' व 'सः' हीं अक्षरे लिहावीत. व या अक्षरांना 'ओं ह्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति
सरस्वति ह्रीं नमः' या मूलमंत्रानें वेढा घालावा अर्थात् यमोवती 'ओं वाग्वादिन्यै नमः' इत्यादि चार मंत्र लि-
वावेत. याचन वाहेर आठ परामर्श ओं नंदायै नमः वगैरे आठ मंत्र लिहावेत. पुनः त्याच्या वाहेर मोळा पत्रा-

षोडशपत्रेषु, ओं रोहिण्यै नमः, ओं प्रज्ज्यै नमः, इत्यादिमंत्रैः षोडश विद्यादेवीः स्थापयेत् । ततः पूर्वाध्याष्टविंशु इन्द्राय स्वाहा इत्यादिमंत्रैश्च दिक्पालान्विन्यसेत् । पूर्वशानदिशोश्चांतराले, ओं अधोनागेश्वर्यः स्वाहा इति नागान्विन्यसेत् । पश्चिमदिक्पालोपरिष्ठाञ्च ओं ऊर्ध्वब्रह्मणे नमः इति परब्रह्म प्रतिष्ठापयेत् ॥ इन्द्रादधश्च ओं मयूरस्वाहिन्यै नमः इति नागादिदेवतां स्थापयेत् ॥ ततस्त्रिर्माथामात्रया क्रोकारेण निरुध्य तद्भवेष्ट्य बहिः पृथ्वीमंडलं लिखेदिति । ततो दर्भशय्यास्थितबिंबमानीय स्नपनवेदीपीठाग्रे निवेष्ट्य सर्वौषधिविमिश्रतीर्थभिः संभृतैश्चतुरनुयोगसंकल्पचतुःकुम्भैः ओं ह्रीं श्रुतदेव्याः कलशस्नपनं करोमि स्वाहेत्यनेन मंत्रेणाकारं शोधयेत् ॥ निर्मूलमोहतिमिरक्षणैकदक्षं । न्यक्षेण सर्वजगदुज्ज्वलैनकतानम् ॥ सोषेस्व चिन्मयमहो जिनवाणि नूनं । प्राचीमतो जयासे देवि तदल्पसूतिम् ॥

मध्यं ' रोहिण्यै नमः ' वगैरे सोळा विद्यादेवतांचें मंत्र लिहावेत. तदनंतर पूर्वादि आठ दिशामध्ये ' इन्द्राय स्वाहा ' वगैरे मंत्र लिहावेत. पूर्व व ईशान्य दिशांच्या मध्यमार्गी ' अधोनागेश्वर्यः स्वाहा ' हा मंत्र लिहावा पश्चिम दिक्पालाच्यावर ' ऊर्ध्वब्रह्मणे नमः ' हा मंत्र लिहावा. इन्द्रदिक्पालाच्या खाली ' ओं मयूरस्वाहिन्यै स्वाहा ' हा मंत्र लिहावा तदनंतर तीनदा मायामात्रेन व ओंकाराने यांना वेष्टन घालावें व चाहेर पृथ्वीमंडल लिहावें यानंतर दर्भशय्ये व अगलेलें श्रुतदेवतेचें विंग आपुन लानभेदीच्या भिन्नामनावर त्याचि स्थापना करावी. सर्वौषधिभिश्चित तीर्थजलांनीं भरलेल्या चार कुंभामध्ये चार अनुयोगाचा संकल्प करून त्या कुमानीं ' ओं ह्रीं श्रुतदेव्या ' कलशस्नपनं करोमि स्वाहा ' या यत्रांनं अभिषेक करून आफारविशुद्धि करावी.

' निर्भलेति ' ही सरस्वती देवी मोर्दाधकाराचा नाश करणारी, सर्व जगाला प्रकाशित करणारी, अशा चिन्मय ज्योतिषा प्रसमली आहे. यास्तम हिनें अल्प प्रकाशधारक सूर्याला प्रसवणाच्या पूर्वे दिशेला जिकले

भाभवादपि दुरासदमेव श्रायसं सुखमनन्तमर्चियम् ॥
जायेतेद्य सुलभं खलु पुंसां त्वत्प्रसादत इहांव नमस्ते ॥
धेतश्चमत्कारकरा जनानां । महोदयाश्चाभ्युदयाः समस्ताः ॥
हस्ते कृताः शस्तजनैः प्रसादात् तैव लोकांश्च नमोस्तु तुभ्यम् ॥
सकलयुवतिसृष्टेरंबचूडामणिरत्नं । त्वमसि गुणसुपुष्टैर्मसृष्टैश्च मूलम् ॥
त्वमसि च जिनवाणि स्वेष्टमुक्त्यंगमुख्या । तदिह तव पदाब्जं भूरिभक्त्या नमामः ॥
इति श्रुतदेवीस्तवनं पठित्वा प्रतिमोपरि पुष्पांजलं क्षिपेत् ॥
ततश्च ।

चारह अंगंगिज्जा दंसणतिलया चरित्तवत्थहरा ॥
चोद्वसपुव्वाहरणा ठावे दव्वाय सुयदेवी ॥ १ ॥
भाचारशिरसं सूत्रकृतवक्तां सुकण्ठिकाम् ॥
स्थानेन समवायागव्याख्याप्रज्ञासिद्धौलताम् ॥ २ ॥

आहे- 'अभवादपीति' संसारअवस्थेत दुर्लभ श्रम अचिल्य व अनंत मोक्षमुख हे माते तुझ्या प्रसादापुळे मनुष्यांना प्राप्त होतें यास्तव आम्ही तुला नमस्कार करिता, 'चेतश्चानि' हे माते अंतःकरणास चिस्मित करणारे स्वर्गीय व मोक्षाचे ऐश्वर्य तुझ्या प्रसादानें लोकांना मिळतें यास्तव मां तुला नमस्कार करितो. हे माते तूं सर्वस्वीसृष्टिमध्ये चूडामणि आहेस. तुझ्या पावन घर्माची व गुणांची उत्पत्ति होते तूं मुक्तीचे मुख्य साधन आहेस साधुन आम्ही तुझ्या पदकमलाला नमस्कार करितो. या प्रमाणें श्रुतदेवीचे स्तवन म्हणून

वाग्देवतां श्रातृकथोपासकाध्ययनस्तर्नाम् ॥
 अंतर्कृद्दशसन्नाभिमतुत्तरदशांगतः ॥ ३ ॥
 मुनिर्तंबां सुजघनां प्रश्नव्याकरणश्रुतात् ॥
 विपाकसूत्रदृग्वादचरणां चरणंबाराम् ॥ ४ ॥
 सम्यक्त्वातिलकां पूर्वचतुर्दशविभूषणाम् ॥
 तावत्प्रकीर्णकोदर्पणं—चारुपत्रांकुरश्रियम् ॥ ५ ॥
 आसदृष्टप्रवाहौघद्रव्यभावाधिदेवताम् ॥
 परब्रह्मपथादसां स्यादुक्तिं भुक्तिमुक्तिदाम् ॥ ६ ॥
 सर्वदर्शनपाखंडदेवदैत्यखर्गाचिताम् ॥

प्रतिमेवर पुष्पांजलिषेपणं, 'कार्गवै, 'वाग्देवता' वारा अंगे आहेत. सम्यग्दर्शन हा तिलक आहे, चारित्र्य हे तिचे वस्त्र आहे चौदा पूर्वे हे तिचे आभरण आहे अशी कल्पना करून तिची स्थापना करावी. 'आचारेति' आचारांग हे तिचे मस्तक आहे, सूत्रकृतांग हे मुख आहे. स्थानांग हे तिचा कंठ आहे. समवायांग व व्याख्याप्रज्ञासि ही दोन अंगे तिचे दोन बाहु आहेत. 'वाग्देवतेति' ज्ञातृकथा व उपासकाध्ययन ही दोन अंगे तिचे स्तन होत अंतर्कृद्दशांग हे तिची ब्रेजी होय. अनुत्तरदशांग हे तिचे डुंगण होय. प्रश्नव्याकरणांग हे तिच्या कमरेच्या पुढचा भाग आहे. विपाकसूत्र व दृष्टिवाद हे तिचे पाय आहेत. सम्यक्त्व हा तिचा तिलक आहे. चौदापूर्व हे जागिने आहेत प्रकीर्ण हे सुंदर वेलवृद्धीप्रमाण आहे

'अस्मि' श्री जिनेश्वरानीं पदार्थातील सर्व पर्याय पाहिले आहेत. या सर्व पर्यायांची ही श्रुतदेवता अविष्टात्री आहे अर्थात् हिच्या आश्रयाने पदार्थाच्या सर्व अवस्थांचे लोकांस ज्ञान होतें. परब्रह्माच्या मार्गाचे अवलोकन करण्याच्या लोकांना त्यादादाचे रहस्य सांगणारी व भोग आणि मोक्ष देणारी अशी ही श्रुतदेवता आहे.

जगन्मातरमुद्धतुं जगदत्रावतारयेत् ॥ ७ ॥

ओं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापांधकारक्षयकारिणि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वालिते सरस्वति मम पापं हन २ क्षां क्षीं क्षूं क्षौं क्षः क्षीरघवले अमृतसंभवे वं २ मं २ हं स्वाहा । एतत्पठन् प्र-
तिमायाः अंगप्रत्यंगपरामर्शं कुर्यात् । गुणारोपणम् ॥

ओं ह्रीं अर्हन्मुखकमलवासिनि पापांधकारक्षयकारिणि श्रुतज्वालासहस्रप्रज्वालिते सरस्वति अ-
त्र एहि २ संवौषट् ॥ ओं ह्रीं अर्हन्मुख • तिष्ठ २ ओं ह्रीं अर्हन्मुख • मम सन्निहिता भव २
व्यट् । आम्हानादेर्मंत्राः ॥ ततो मूलमंत्रेण तिलकं दत्त्वा मुखवस्त्रमंत्रेण मुखवस्त्रं दत्त्वा । ओं
ह्रीं श्रीं श्रीं वद वद वाग्वादिनि भगवति सरस्वति जलं गृहाण २ नमः इत्यादिभिर्मन्त्रैरभ्यर्च्य
मूलमंत्रेण नयनोन्मीलनं कृत्वा समंत्रं मुखवस्त्रमुद्धाटेत् ॥

वारिणा स्वच्छशीतेन हारिणा तापहारिणा ॥

विशुद्धामभिषिचामि जिनवार्णीं स्वशुद्धये ॥

‘सर्वेति’ मर्व मर्तातील लोक, पांढो, देव, दैत्य, विद्याधर या सर्वांकडून जगाची माता अशी ही श्रुतदेवता
पूजनीय आहे. यास्तव तिचा आहो उद्धार करितो.

‘ओं अर्हदिति’ हा मंत्र लक्षण श्रुतदेवतेच्या प्रतिमेच्या मर्व अवयवांना स्पर्श करावा. ओं ह्रीं अर्हदिति
हा मंत्र लक्षण तिचे आम्हान, व्यापन, सन्निधीकरण कराने. तदनंतर मूलमंत्राने तिलक करून मुखवस्त्राचा मंत्र
लक्षण मुक्तांग वस्त्र आच्छादावे. ‘ओं ह्रीं श्री’ हा मंत्र लक्षण जलादिकांनी श्रुतदेवतेची पूजा करावी. या
नंतर मूलमंत्रान नयनोन्मीलन क्रिया करून मंत्र लक्षण मुखवस्त्र उघडावे.

अथैवमाकारशुद्धिं विधाय मूलवेधां नवधौतवस्त्रं सदभिक्षतपुष्पं प्रस्तीर्य तत्र तत्प्रतिमां नि-
वेद्याभ्यर्च्य कांडाग्रदूत्रेण प्रोक्षणं विधाय शांतिहोमं यक्षमंत्रेण कृत्वा पुण्याहं घोषयित्वा स्व-
र्णशलाकोपात्तेन स्वर्णपात्रनिहितेन हिमपयःशर्करेण सुमुहूर्ते नयनोन्मीलनं कुर्यात् ॥ ततोऽधि-
धामनादिविधिं विधाय यास्नाभरणमाल्यादिभिरभ्यर्च्य विमर्जनादिकं कुर्यात् । प्रतिष्ठानंतरदिने-
ऽवभृथस्नानादिकं पूर्ववत्कृत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥ ततः प्रभृति च तां नित्यं पूजयेत् ॥

एष एव च शेषाणां यक्षाणां स्थापनाविधिः ॥

यक्षीणां च मतः किंचिद्वेदो मंत्राश्रयो भवेत् ॥

इति गदिताविधानैः सिद्धमुख्यप्रतिष्ठाम् ॥

बहुविधाजिनभक्त्या यो विधत्तेऽत्र भव्यः ॥

उपाचितबहुपुण्यः साधु निर्विघ्न्य भोगान् ॥

त्यावर ती यक्षप्रतिमा ठेऊन दर्भे च दूर्वा याच्या अग्रभागानों प्रोक्षण विधि करून यक्षमंत्रानें शांतिहोम विधि करावा. पुण्याहवाचन करून मोन्याच्या पात्रांत अमलेले कापूर, दूध च साखर यांनी सुवर्ण शलाकेन सुमुहूर्तावर नयनोन्मीलनक्रिया करावी तदनंतर अधवासनादि विधि करून वस्त्र, आभूषणे, पुष्पमाला वगै-
रेनी पुजून विसर्जनादिक किं ग करावी. प्रतिष्ठानंतर दिवसा अमभृथस्नानादिक पूर्वाप्रमाण करून प्रातिष्ठा समाप्ति करावी. मग दररोज यक्षप्रतिमेचें पूजन करावें.

‘एषेति’ याचमंत्रानें याकीच्या यक्षांच्या स्थापनेचा विधि आहे. यक्षांच्या स्थापनेमध्ये थोडासा फरक आहे तो मंत्रांत आहे अर्थात् मंत्रप्रयोग स्त्रीलिंगी करावेत. याप्रमाणें सांगितलेल्या विधीस अनुसरून पुति-

स भवति जिनसौख्यांभोधिनाक्षत्रनेभिः ॥

ॐ इत्यहंप्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविरचिते प्रतिष्ठालिलकनाम्नि सिद्धादिप्रतिष्ठाविधि-
नाम सप्तदशः परिच्छेदः ॥ १७ ॥ ॐ

द्वांची र्यांत मुख्यतः करून प्रतिष्ठा आहे असे हे विधि जो भग्यजीव करितो तो पुष्कळ शुभ संवय करून
अनेक भोगांचा उपभोग घेउन तो स्वाभाविक सुखरूपी समुद्राला चंद्रासारखा होतो.

* याप्रमाणें नेमिचंद्र देवांनीं रचलेल्या या प्रतिष्ठालिलक ग्रंथामध्ये सिद्धादिप्रतिष्ठाविधींचे वर्णन करण्यास
१७ वा परिच्छेद समाप्त झाला. *

इत्यादिभिस्तामसिर्विचेत ॥ यागमंडोक्तमस्वतीगद्यपद्यमंत्राकथैरभ्यर्चयेत् । ततः श्रुतम-
क्तिं कृत्वा अभिमतप्रार्थनार्थमिमं पठित्वा पुष्पांजलिं प्रकल्पयेत् । ग्राज्यं साम्राज्यमस्तु० भवतु
च जिनदेवतायाः प्रसादात् ॥ प्रतिष्ठानंतरदिनेऽवभृथस्नानादिकं कृत्वा प्रतिष्ठां निष्ठापयेत् ॥

इति श्रुतदेवताप्रातिष्ठाविधानम् ॥

अथ श्रुकस्कंधादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

शुभे शिलादौ श्रुतस्कंधमुत्कर्ष्य सरस्वतीप्रातिष्ठावत्प्रतिष्ठापयेत् । परमागमपुस्तकमाले-
ख्य श्रुतपंचभ्यां सुलभे वा तद्वत्प्रतिष्ठापयंत्ये । अत्वाकारद्वयादिकं दर्पणप्रतिबिंबितपुस्तकस्य
विदध्यात् । ऐंद्र्युगीनाचार्यादिषु पूर्वाचार्यगुणस्य सत्तां वीक्ष्य तत्पादुकाद्वयं आचार्यादिप्रतिष्ठाव-
त्प्रतिष्ठापयेत् । प्रसिद्धसंन्यासमरणप्राप्तगुणादिर्निषेधिकां जिनगृहे निर्माण्य जिनप्रतिष्ठाकाले प्रति-

‘चारिणेति’ वगैरे श्लोकं कृण्वन् पंचामृताभिषेकं करावा, यागमंडोक्तं सांगितलेख्या गद्यपद्य मंत्रांनीं पूजा
करावी, तदनंतर श्रुतभक्ति करून इष्टप्रार्थनेचा ‘ग्राज्यमिति’ हा श्लोक कृणावा व प्रष्पांजाले सपर्पण करावी,
प्रतिष्ठेच्या दुसऱ्या दिवशी अवभृथस्नानादि विधि करावा या प्रमाण श्रुतदेवताचा प्रतिष्ठाविधि करावा.

श्रुतस्कंधप्रातिष्ठाविधान.

उत्तम अशा शिला वगैरे मध्ये श्रुतस्कंध कोरून मरुतीच्या मणिष्ठे गमार्गे त्याची प्रतिष्ठा करावी परमा-
गमार्चे शास्त्र लिहवून श्रुतपंचमीच्या दिवशी अथवा उत्तम मुहूर्तावर श्रुतस्कंधाप्रमाणे त्याची प्रतिष्ठा करावा

ष्टाप्य क्षपकांगोज्झनभूमौ निवेशयेत् । अथवा बहिरेव निर्माप्य जिनप्रतिष्ठासमये नयनोन्मलिनं तद्व्येण प्रापय्य तत्र गत्वा शेषविधिं स्वयमिदः कृत्वा संधकियां कुर्यात् । अथवा क्षपकांगो-
ज्झनावनौ आचार्यादिप्रतिष्ठोक्तविधिं सर्वं समासतः कृत्वा वर्द्धमानस्वामिनिर्वाणकाले निवे-
धिकां प्रतिष्ठापयेत् ॥

इति श्रुतस्कंधादिप्रतिष्ठाविधानम् ॥

अथ यक्षायक्षीप्रतिष्ठाविधानम् ॥
श्रीमंडलं विरचय्य तत्र ओं ह्रीं क्रीं सुवर्णवर्णवृषभवाहनपरशुफलाक्षमालावर्णांकितचतुर्भुज-
वृषभवक्त्रधर्मचक्रालंकृतमस्तकगोमुखयक्षाय संवौषट् स्वाहति मंत्रं कार्णिकायामालिख्य तद्ग्रहिरष्टसु

परमाणमशास्त्रामध्ये याज्ञांगशुद्धिं वगेरे कृत्यं कृगवयाची ती दर्पणमध्ये पडलेल्या त्याच्या प्रतिविंयाची कात्री.
या तालातील आचार्यांकांच्या ठितार्णः पूर्वानार्थान्या गुणाचा मद्भाव असलेला पाहून या तालातील
आचार्याच्या पादुकांची आचार्यांच्या प्रतिष्ठेप्रमाणे प्रतिष्ठा करवी प्रसिद्ध मन्यामपरणाम प्राप्त झालेल्या आ-
चार्यादिकांची निषेधिता नी जिनशुद्धामध्ये निर्माण करून जिनप्रतिष्ठेच्या वेळी जेथे आचार्यादिकांचे समाधि-
मूर्तीन द्रव्याने निषेधिकमध्ये ही स्थापवी अथवा गृहगच निर्माण करून जिनप्रतिष्ठेच्या वेळी चित्तच्या नयनो-
ही यथाक्रम हा विधि करावा. अथवा जेथे आचार्यांनी समाधिपरणाने देह त्याग केला असेल तेथे आ-
चार्यप्रतिष्ठेप्रमाणे सर्वविधि संक्षेपाने करून महान्तर स्वामीच्या निर्माणान्या दिवशी निषेधिकेची स्थापना करावी.

पत्रेषु ओं ह्रीं कौं श्रियै संवौषट् स्वाहेत्यादि दिक्कुमारीमंत्रानष्टौ । तद्वाहिर्वलयान्तः ओं ह्रीं कौं यक्षवैश्वानर — रक्षो — नधृत — पन्नगासुसुकुमार — सञ्चित — विद्यामालि — चमर — वैरोचन — महाविद्य — मागविश्वेश्वरपिंडाभिधानपंचदशतिथिदेवान्संस्थापयामि स्वाहा । इति तिथिदेवान्पंचदश । तद्वाहिर्वलयान्तः ओं ह्रीं कौं सूर्यसोमोपांगारकसौम्यगुरुभार्गवशनिराहुकेतून् स्थापयामि इति स्वाहा । इति ग्रहदेवान्चतु ॥ तद्वाहिर्मंडलान्तः ओं ह्रीं कौं किन्नरेंद्र, किंपुरुषेंद्र, महोरगेंद्र, गंधर्वेंद्र, यक्षेंद्र, राक्षसेंद्र, भूतेंद्र, पिशाचेंद्रान्स्थापयामि स्वाहा इति वंशतरेद्रानष्टौ ॥ तद्वाहिर्मंडलमध्ये वज्रचक्रखड्गहलमुलगदाशक्तिभिर्भिडवालाख्यान्यष्टायुधानि च लिखित्वा बहिर्मंडलं विलिखेत् ॥ एवं मंडलं वर्तयित्वा स्वस्वमंत्रैर्यक्षादिदेवान् जलगंधादिभिरभ्यर्च्य कलशाष्टकादंभिर्वेदीं भूषयेत् ॥ अथ स्नपनमंडपे तां प्रतिमामानीय दर्भप्रस्तारे धान्यप्रस्तारे च स्थापयित्वा क्रमेण स्नपयेत् तत

या प्रमाणे श्रुतस्कंधादि प्रतिष्ठाविधि ममजाग. यक्ष व यक्षी यांच्या प्रतिष्ठेचा विधि या प्रमाणे:—यक्षप्रतिष्ठादिवसाच्या पूर्वी पांचवे दिवशीं अक्षराणेन त्रिधि न्तरून व तीन अग्रीच्या पूजनार्थतनें कर्म करून दिनक्रमाने वेदीवर मंडल काढावें तें या प्रमाणे—वेदीवर पांच रंगांच्या चूर्णीनीं कर्णिकेमहित आठ दलांचे कमल काढावें. याच्या समोमती 'चौकोनी चार मंडले काढावीत, व पृथ्वीमंडल लिहावें. प्रथम कर्णिकेमध्ये ओं ह्रीं कौं सुवर्णवर्ण वगैरे गोष्ठुर यक्षावा मंत्र लिहावा.

कर्णिकेच्या वाहेरील आठ पत्रामध्ये 'ओं ह्रीं कौं श्रियै स्वाहा ' वगैरे ओं ह्रीं धृति वगैरे आठ दिक्कुमारींचे मंत्र लिहावेत. याच्या वाहेरच्या प्रथम वलयामध्ये 'ओं ह्रीं कौं यक्षेति ' हा मंत्र लिहून पयरा तिथिदेवतांची स्थापना करावी. त्याच्या वाहेरच्या वलयामध्ये 'ओं ह्रीं कौं सुयंति ' वगैरे मंत्र लिहून नवग्रह

स्तत्रैव वेदिकायां नवकलशान्सर्वलंकारोपेतान्सत्रौषधिसंमिश्रशुद्धयंत्रमंत्रान्वितान् तीर्थजलपरिपूर्णान् शालिप्रस्तारोपरि लिखितमायाबीजासनान् निधाय, तत्पश्चिमभागे स्नाननपीठं स्थापयित्वा प्रक्षाल्यालंकृत्वा तदुपरि भुवनाधिपतिं लिखित्वाक्षतपुष्पदर्भान्विरचय्य तत्प्रतिमा तत्र स्थापयित्वा, पंचोपचारविधिनाऽभ्यर्च्य बाह्याष्टकलशैर्मूलपूर्वकमभिषिच्य चतुर्नीराजनं कृत्वा पुष्पांजलिपूर्वकं एकादशमभिषेकं मध्ये कलशेनामृतमंत्रेण कुर्यात् ॥

तेजोमायादिकारणानं क्रियमाणक्रियाध्वितम् ॥

तत्तत्पल्लवसंयुक्तं करोम्यंतं पदं स्मरेत् ॥ १ ॥

देवतांची स्थापना करावी. याच्या वाहेरच्या मंडलामध्ये ' ओं ह्रीं क्लीं क्रितेन्द्रेति ' वगैरे मंत्र लिहून आठ व्यंतरेद्रांची स्थापना करावी. त्याच्या वाहेरचे मंडलामध्ये वज्र, चक्र, खड्ग, हल, मुसल गदा, भिडिवाल ही आठ आयुधे लिहून तदनंतर चाकर पृश्नीमंडल लिहावे. या प्रमाणे मंडलांची रचना करून आपआपल्या मंत्रांनी यक्षादिदेवतांना गंध अक्षतादिकांनी पूजन आठ कलशांनी वेदी धूपित करावी. नंतर स्नपनमंडपांत ती प्रतिमा आयून दर्भशय्येंत अथवा, धान्य प्रस्तरामध्ये तिची स्थापना करून मग तिचा अभिषेक करावा. तदनंतर त्याच वेदीवर सर्वलंकारांनी युक्त, सर्वोपधिभिश्च शुद्धयंत्रमंत्र यांनी युक्त तीर्थजलानें भरलेले अमे नउ कलश ज्यांच्या वर माया बीज (ह्रीं) लिहिलेले आहे अक्षता पसरून त्यावर ते ठेवावेत. यांच्या पाश्चिर्भागी स्नपनादरितां मिहामनाची स्थापना करून त्यावर भुवनाधिपतिला लिहून अक्षत, पुष्प, दर्भ यांची रचना करून यक्षाची प्रतिमा तेथें स्थापन करावी. पंचोपचार विधीनें पूजन आठ कलशांनी मंत्रपूर्वक अभिषेक करावा. चार चेळा नीराजनीभिः करून पुष्पांजलिपूर्वक मध्य कलशानें अमृत मंत्र घ्राणून अभिषेक करावा.

याप्रमाणें आकार शुद्धि करून मूलवेदीवर दर्भ, अक्षता व पुष्प यासह नवीन धुतलेले वस्त्र पसरून

अथ अष्टादशः परिच्छेदः ।

जिनेन्द्रमिन्द्रसंदोहसंपादितमहोत्सवम् ॥

नत्वा स्वमोक्षदं वक्ष्ये विविधोत्सवमविधिम् ॥ १ ॥

उत्कर्षेण महाभूत्या सूयते तीर्थवारीभिः

विहारपूर्वकं देवो यत्रासावुत्सवो मतः ॥ २ ॥

जिनोत्सवविधिं भक्त्या कुर्वन् धर्मप्रभावकः ॥

निर्विद्याभ्युदयं सर्वं निःश्रेयसमवाप्नुयात् ॥ ३ ॥

तस्य कारयिता चानुमंता द्रष्टा च भक्तितः ॥

धर्मार्थकाममोक्षार्थानापनीपद्यते ध्रुवम् ॥ ४ ॥

वर्णानामाश्रमाणां च विधत्ते विहितोत्सवः ॥

१-४ सर्व इन्द्रादीं भिन्न ज्याचा महोत्सव केला अशा जिनेश्वरास नमस्कार करून स्वर्गमोक्षप्राप्ति करून देणाऱ्या अनेक तप्तेऱ्या उत्सवांची माहिती मी आतां सांगतो. मोठ्या ऐश्वर्याने जिनेश्वराचा विहार करऊन तीर्थजलाने जो अभिषेक करणे त्यास उत्सव असे म्हणतात. धर्माची प्रभावना करणाऱ्या भव्यव्रीवाने भक्तीने जिनेश्वरास कराना म्हणजे त्यास इश्लोकची सुखे मिळतील व तो क्रमाने मोक्षास प्राप्त होईल. जिनेश्वराचा उत्सव कारविणारा, त्यास अनुमोदन देणारा वया मनुष्यास धर्म, अर्थ, काम व मोक्ष या पुरुषार्थांची प्राप्ति होते.

सद्धर्मश्रीषलोद्धायुगेग्यादिसमीहितम् ॥ ५ ॥
 राजाराष्ट्रसमृद्धिः स्याज्जायते जातु नेतयः ॥
 विपद्यं विपदः सर्वाः मंपद्यंते च सपदः ॥ ६ ॥
 किमत्र बहुनोक्तेन भिनोत्सवविधायिनः ॥ ७ ॥
 ध्रुवं यास्यंति ते सप्त परमस्थानसंपदः ॥
 आष्टान्हिकः पांचदिनः त्रैदिनश्चैकवासरः ॥
 इत्युत्सवश्चतुर्दशी स्यात्कर्तृशक्तिव्यपेक्षया ॥ ८ ॥
 रथोपेतो रथापेत इत्याद्यो द्विविधो भवेत् ॥
 तत्र गजाधिराजाद्या रथोपेतं वितन्वते ॥ ९ ॥
 महासुकुटवच्चयैः क्रियमाणः स एव हि ॥
 चतुर्मुखाभिधानः स्यात्सर्वतोभद्रसंज्ञकः ॥ १० ॥

१-८ या उत्सवायुक्तं वर्णं व ब्रह्मचारी वगैरे आश्रमार्थं धर्म, श्री, बल, आयुष्य, आरोग्य वगैरेची प्राप्ति होते व राष्ट्र यांची समृद्धि होते. कधीही अतिवृष्टि, अनावृष्टि वगैरेची बाधा होत नाही. सकंठ सर्व नाहींची होती व राष्ट्र यांची प्राप्ति होते. आपखी जास्ती काय मागावयाचें आहे? त्याम सज्जाति, सद्गृहीत्व, वगैरे होतात व संपत्तीची प्राप्ति होते. आठ दिवसाचा, तीन दिवसाचा व एक दिवसाचा पांच दिवसांचा असं उत्सवाचे सात परमस्थानांची प्राप्ति होते. आठ दिवसाचा, तीन दिवसांचा व एक दिवसाचा पांच दिवसांचा असं उत्सवाचे हे उत्सव ऋग्याज्या सामध्यांनर अवलग्नून होत असं उत्सवाचे दोन भेद आहेत. राजे महाराजे वगैरे लोक रथसहित उ-
 १-११ रथसहित व रथरहित असं उत्सवाचे

किमिच्छकेन दानेन सर्वभोगेन चेतकृतः ॥
 अयमेव रथोपेतः कल्पद्रुक्षाब्धयो भवेत् ॥ ११ ॥
 रथोन्मुक्तममाल्यादिप्रभवः प्रवितन्वते ॥
 सामान्याशक्तिः कुर्युरवशिष्टास्त्रिधोत्सवान् ॥ १२ ॥
 देशकालानुसारेण स्वस्वशक्त्यनुगेधतः ॥
 सर्वानप्युत्सवान्सर्वे कुर्युः कल्पद्रुमादृते ॥ १३ ॥
 षट्सु पौषादिमासेषु तीर्थभानि यथाक्रमम् ॥
 पुण्यो मघा चोत्तरा च चित्रा राधा च मूलभम् ॥ १४ ॥
 तीर्थभस्य दिने कुर्यात्तीथारण्यावभृथकियाम् ॥
 ततस्तीर्थदिनात्पूर्वं नवमेष्टादशेश्च ॥ १५ ॥

रसव कर्गतात, सुकटबुद्ध राते वगैरुद्धन केले जणांना रातमवाला चतुर्मुख, सर्वतोभद्र असं म्हणतात, किं मिच्छक दान देऊन चक्रवर्तीं म्हून जा रथसहित उत्सव कला जाता त्यास कल्पद्रुक्ष हें नाव आहे.

११-१३ प्रधान सरदार देश, बाल यांना अनुसरून आपल्या शुक्तिप्रमाणे कल्पद्रुक्षोत्सवाला सोडून वाकीचे उत्सव कण्याला हरकत नाही

१४-१८ पौषादि सहा महिन्यामध्ये अर्थात् पौषापाहून ज्येष्ठमहिन्यापर्यंत पुष्य, मघा, उत्तरा, चित्रा राधा व मूला या नक्षत्रावर हे उत्सव करावेत या नक्षत्रांना तीर्थभ असें म्हणतात. या नक्षत्राच्या दिवशी तीर्थ नांवाची अवभृथ क्रिया करावी. तीर्थदिवसाच्या पूर्वी नवव्या, आठराव्या अथवा एकाविसाव्या दिवशी

एकाविंशेशेऽग्निं वा कुर्याद्भजारोहणसंविधिम् ॥
 ध्वजारोहदिनात्पूर्वं पंचमेऽग्निं ध्वजाकुरम् ॥ १६ ॥
 तीर्थांकुरं तीर्थदिनान्नवमे दिवसे चरेत् ॥
 तद्दिने चेद्ध्वजारोहो न प्राक्कुर्याद्ध्वजांकुरम् ॥ १७ ॥
 तद्वात्रौ वा चरेत्प्राज्यदीपैश्चत्वरशोधनम् ॥
 तद्वात्रावेव कुर्वीत भेरीताडनसंविधिम् ॥ १८ ॥
 द्वात्रिंशत्करमुख्याष्टशतांतायामविसृतीन् ॥
 जघन्यमध्यमोत्कृष्टमंडपान्प्राहुरुत्सवे ॥ १९ ॥
 तन्मध्ये वेदिकां तत्तन्नवभागसमायतीम् ॥
 आयामसमविस्तारां तत्पण्डशसमुच्छ्रिताम् ॥ २० ॥
 चतुर्दिगतसोपानां चतुष्कोणां त्रिमेखलाम् ॥
 वेदीं निर्वृत्तिविधिना चारु निर्वर्तयेत्सुधीः ॥ २१ ॥

ध्वजारोहण विधि करावा. तीर्थदिवसाच्या पूर्वी नवव्या दिवशी तीर्थांकुर विधि करावा. नवव्या दिवशी ध्वजारोहणविधि करावयाचा असेल तर त्याच्यापूर्वी ध्वजांकुर विधि करून नये. ध्वजारोहणाच्या रात्री उत्कृष्ट दीर्पांनी अंगणशोधन व त्याच रात्री भेरीताडनविधि करावा.

१९-२२ या उत्सवाच्या वेळी २१ हातापांमून १०८ हातापर्यंत लांब रुंद असे जघन्य, मध्य व उत्कृष्ट

तेषामन्यतमं स्नानमंडपं प्रकृतोचितम् ॥
 निर्माप्य विधिनाचार्यः प्रतिष्ठाय विभूषयेत् ॥ २२ ॥
 धामाग्रनिर्मितादस्मान्महास्नपनमंडपात् ॥
 पुरस्तादुचितायामविस्तारं नृत्यमंडपम् ॥ २३ ॥
 तोरणध्वजसत्पुष्पदर्भमालावितानकैः ॥
 यवारकविरूढाद्यैर्भूषयेद्यागमंडपम् ॥ २४ ॥
 अश्वत्थोदुंबरप्लक्षन्यग्रोधमयतोरणैः ॥
 मंडपानां तु पूर्वादिद्वाराणि परिभूषयेत् ॥ २५ ॥
 चतुष्कं चंद्रयानं च नासिका पुष्परंगकम् ॥

असे मंडप करावेत. अर्थात् आपल्या शक्तीप्रमाणें लहान किंवा मोठा मंडप करावा त्या मंडपामध्ये जो वेदी करावयाची ती मंडपान्या नवव्या भागाच्या प्रमाणाची असावी. लांबी रुंदी समान असावी. त्या मानानें उंची असावी. अर्थात् वेदीची उंची लांबी व रुंदी यांच्या साहाय्या भागा एवढी असावी. चारी दिशेला पायऱ्या असाव्यात अशी वेदीची रचना करावी. त्या तीन मंडपांपैकी एक स्नान मंडप निर्माण करावा व त्याची प्रतिष्ठा करून तो सुशोभित करावा.

२३ जिनमंदिराच्या पुढील स्नानमंडपाच्या पुढे योग्य लांबी रुंदीचा नृत्यमंडप असावा तो तोरण, ध्वज, पुष्पमाला, दर्भमाला, चांदवा यांनी सुशोभित करावा.

२४ यागमंडपाला विरूढक व यवारकानी शोभित करावे.

२५ या मंडपांची पूर्वादि दिशांची दारें पिंपळ, उंबर, पिंपरी व बड यांच्या पानांच्या तोरणानीं शोभवावीत.

पुष्पयानं गजरथो सिंहयानमितिक्रमात् ॥ २६ ॥
 अष्टौ यानानि चैत्यानि विहारे त्रिजगत्प्रभोः ॥
 रथो दिवैव शेषं तु दिवा निशि च योज्यताम् ॥ २७ ॥
 नवमेऽग्निं ध्वजारोहं उद्दिश्याद्य यथाक्रमम् ॥
 प्रत्यहं च विधेयानां कर्मणा क्रम उच्यते ॥ २८ ॥
 दशम दिवसे तीर्थादिद्रो यष्टा पुरस्कृतः ॥
 यज्ञदीक्षा समासाद्य केतुर्दंडादि सज्जयेत् ॥ २९ ॥
 यष्टा देशांतरात्संघमानयेल्लेखनादिभिः ॥
 प्रत्युद्गमेन चायातमाद्रियेत यथोचितम् ॥ ३० ॥
 नवमे दिवसे प्रातराचार्येण प्रयत्नतः ॥
 स्नानादिसिद्धभक्त्यतः कार्यः पूजामुत्तमः ॥ ३१ ॥

२६ चतुष्क, चंद्रयान, नायिका, पुष्परंगक, पुष्पयान, गजरथ व सिंहयान हों चाहने आतेत. या चाहनातून जिनाचा विहार करावा. रथयात्रा दिवसाच काढावी, व बाकीच्या महानातून जिनाचा विहार दिवसा व रात्री करावा.

२७-३१ नवव्या दिवशी ध्वजारोहणविधि करावा लागतो म्हणून त्याला उद्देगून दररोज कोणत्या क्रिया कराव्या लागतात त्यांचा क्रम आम्ही सांगतो. तीर्थाङ्कगयासन दहाव्या दिवशी यज्ञमानासहित इंद्राने यज्ञदीक्षा घ्यावी. व ध्वजदंड वगैरे सज्ज करावा. यज्ञमानाने इतर प्रांतातील संघाला पत्रलेखन वगैरे उपा-

जनामद्महषाणाभाष्टः स्वस्त्ययन ततः

आत्मालंकरणं कृत्यसंकल्पः कुमुमांजलिः ॥ ३२ ॥

भूमिसंशोधनं दर्भन्यासो भूम्यर्चनं ततः ॥

मंडपस्थ प्रतिष्ठातो वेदिकायाः प्रातिष्ठितिः ॥ ३३ ॥

चूर्णन्यासोप्यथ बृहदागमं डलवर्तनम् ॥

सम्यगागधनं तस्य व्यासतो वा समासतः ॥ ३४ ॥

जलहोमोऽभिहोमश्च ग्रहाणां सुप्रसचये ॥

ऐशान्यां दिशि तद्व्यामनावृतसमर्चनम् ॥ ३५ ॥

मंगलायुधसत्केतुकुंभाष्टकनिवेशनम् ॥

यांनीं आणानें. आलेल्यांच्या सामोरे जाऊन त्यांचा योग्य सत्कार करावा. नवव्या दिवशीं प्रातःकालीं प्रतिष्ठाचार्यानें स्नानापादन सिद्धभक्ति पर्यंत पूजेच्या प्रारंभाचा क्रम करावा. त्रिनपूजा, सिद्धपूजा व महर्षिपूजा हे विधि करून नंतर स्वस्त्ययन विधि करावा.

३२-३१ स्वतः अलंकार बाळून जें कृत्य करावयाचें असेल त्याचा सकल्प करून पुष्पांजलि अर्पण करावी. मग भूमिशोधनविधि, दमन्यासनिधि हे करून भूमिपूजन करवें. या निधिनंतर मंडपाची प्रतिष्ठा करून वेदीची प्रतिष्ठा करावी.

३४ अनेक रगाच्या चूर्णांनीं यागमंडलाचें यंत्र काढून त्याचें संक्षेपानें अथवा विस्तारानें पूजन करावें.

३५ ग्रहांच्या प्रमत्ततेकरितां जलहोम व अभिहोम करावा. व ईशान्य दिशेंत अनावृत यक्षाचें पूजन करावें.

३६ मंगल पदार्थ, वज्र, वक्रादि आठ आयुधें, पतका, आठकुंभ, दर्भ, पांढऱ्या मोहण्या या पदार्थांनीं

वेदीविभूषणं वाणसिद्धार्थक्यवारकैः ॥ ३६ ॥
 धूपकुंभाष्टकन्यासो वेदिकायाः समंततः ॥
 आंतिमंतं च जपतामष्टादिष्टु नियोजनम् ॥ ३७ ॥
 धामाभिमुखतो यक्षपटस्य परिलंबनम् ॥
 तदग्रे मंगलामन्नगंगादिप्रतिवेशनम् ॥ ३८ ॥
 स्थापनं नवकुभानां प्रोक्षणं तद्दटांशुभिः ॥
 प्रतीर्धिवितयक्षस्य दर्पणेऽभिमुखस्थिते ॥ ३९ ॥
 गंधलेपो यवानिकानेत्रोन्मीलनमर्चनम् ॥
 जिनधामबलिः केतुबलिर्वारुबलिस्ततः ॥ ४० ॥
 कर्मावेतानि कर्माणि कुर्याद्विद्रो विचक्षणः ॥

वेदीला शोभा आणावी. वेदीच्या मधोपती आठ धूपकुंभ स्थापन करावे व आंति मंत्रांचा जप करणाऱ्यांची आठ दिशेला स्थापना करावी जिनमंदिराच्या समोर यक्षाच्या आकृतीचा पट बांधावा व त्याच्या पुढे मंगल पात्रांत गंधादि द्रव्य ठेवावीत.

३९-४१ नउ कुंभ स्थापून त्यांच्यातील पाण्याने दर्पणामध्ये प्रतिबिंबित झालेल्या यक्षाचा प्रोक्षण विधि करावा. या नंतर गंधलेपन, नेत्रोन्मीलन, पूजन, चिनधामबलि, भज्जबलि, वास्तुबलि हे विधि क्रमाने निपुण अशा इंद्रांना करावेत. त्या वेदीजमळ निपुण अशा प्रतीक्षाकडून आंतिमंत्राच्या द्वारे जप व होम हे विधि करावेत.

शांतिमंत्रैर्जपं होमं कारयेत्तत्र योजितैः ॥ ४१ ॥

तस्मिन्नेव दिने यथा प्रातरेव प्रयत्नतः ॥

भूषयेदष्टशोभाभिर्वीर्यं वीर्यां समंततः ॥ ४२ ॥

मार्जनं तोरणं रंगबलिः पुष्पबलिर्ध्वजम् ॥

गीतं नृत्यं च वाद्यं चेत्यष्टौ शोभाः प्रकीर्तिताः ॥ ४३ ॥

विहारवेरं विन्यस्य नृत्यमंडपविष्टरे ॥

एकादशविधाभ्यर्च्य तांबूलैर्भव्यतर्पणम् ॥ ४४ ॥

विहारघोषणा पश्चादानंदस्तवपूर्यकम् ॥

तद्विहरथापनं चारु श्रीविहारचतुष्कके ॥ ४५ ॥

तच्चतुष्कं दृढं धृत्वा याति वाहकसंचये ॥

४२ त्याच दिवशीं प्रातःकाळीं यजमानानें रस्ते स्वच्छ करणारें व तेई जागेजार्गी तोरण, रंगबलि, पुष्पबलि, गीत, नृत्य, वाद्यं वजाविणें, अशा आठ शोभा काढ्यात

४४ नृत्यमंडपामध्ये सिंहासनावर त्रिवप्रतिमा स्थापून तिच अकरा प्रकारांनीं पूजन करावें व तांबूलांनीं भव्याचा आदरसत्कार करायो.

४५ विहाराची घोषणा करून जिनेश्वराची आनंदस्तुति करावी. चतुष्क नांवाच्या वाहनावर जिनविंश त्यापित करून तें चतुष्क लोकांशी वाहून न्यावें

४६-५१ या जिनांविषाचा विहारविधि करीत असतांना नगरांतून प्रत्येक घरांतून भव्यांनीं जिनाची पूजा करावी. हा विहारविधि संहिता शास्त्रात संगितलेल्या विधीप्रमाणें करायो. तो याप्रमाणेंः—जिनेश्वराचा विहार

तदये दूरतो याति ध्वजदेवाभिमुख्यतः ॥ ४६ ॥
 देवं विहारयेत्युयां प्रनिसन्नापितार्चनम् ॥
 विहारविधिना जैनसंहितोक्तेन तद्यथा ॥ ४७ ॥
 तस्मिन्नेव दिने पूर्वं पूर्वाण्हेति विभूतिमत ॥
 विहारयेद्विशिष्टद्धि विश्वभूतविभूतये ॥ ४८ ॥
 नदीकृतेषु मेहेषु सत्रेपूद्बद्धकेतुषु ॥
 द्वागेध्वलंकृतेपूच्चैः पूगपूर्णघटादिभिः ॥ ४९ ॥
 रथ्यासु मार्जितास्वद्विः सिक्तासूद्रेत्रदर्शकैः ॥
 असंसृश्यजने दूरं सार्यमाणे सहुकृतम् ॥ ५० ॥
 केतनानां शते यांति पुरतश्चित्तहारिणि ॥
 वाताहताच्चलद्रामः समुन्मुष्टनभोगणे ॥ ५१ ॥
 सहस्रारपुरधर्मचक्रं यात्यनुकेतनम् ॥

त्याच दिक्को मातः काली मोठ्या याटोने करावा. सर्वांनी आपलीं परं स्वच्छ करावीत. गुळ्या तोरणें बांधावीत. द'वात्राजवळ जलपूर्ण कुंभ स्थापवेत. रस्त स्वच्छ करावेत. त्यावर सडा घालावा. ज्यांनीं हातांत वेत घेतला आहे अशा लोकांनीं (चोपदारानीं) असृश्य लोकांना बाजूला होण्यास सांगावें. शेकडो मनोहर पताका भिर खणुकीत बुट्टे वसव्यात.

५२-५५ यज्ञां आपल्या होण्यावर धारण केलेल्या धर्मचक्राची भिरवणुक ही पताकांच्या मागून कान

यक्षेण संधृते मूर्ध्ना ब्रध्नाविचानुकारिणि ॥ ५२ ॥
 दुन्दुभिध्वनिते कुर्वत्यनुचक्रं विजृम्भणम् ॥
 पूयित्वा नभोऽशेषं क्षुभ्यदब्धिम्वन्नोपमे ॥ ५३ ॥
 जयकोलाहलं भर्तुर्ग्रे भव्यमहर्णवे ॥
 कुर्वीण व्योमनिःशेषमारुह्य प्रमदोदयात् ॥ ५४ ॥
 पठत्सु मंगलं पश्चान्मधुरं भव्यबधुगु ॥
 नां दीतूर्यैवे पश्चाच्छात्रानंदं प्रतन्वति ॥ ५५ ॥
 गायंतीषु सुकठीषु गानविज्ञानचंचुगु ॥
 स्ववत्सुग्वं विहृद्यं च श्रीविहारमहोत्सवम् ॥ ५६ ॥
 आतन्वतीषु तन्वीषु सविलासं विनर्तनम् ॥
 आसन्नमप्रतश्चित्रैरंगहारादिभिर्विभोः ॥ ५७ ॥
 ब्राते चित्रातपत्राणां भूषणैरुद्धृतजैः ॥
 निरुंधति प्रमाजालं निखिलं तिरगदीधितेः ॥ ५८ ॥

ढाबी. या चक्राच्या मार्गे अनेकनच्चेच्या वाद्याच्या धर्नीन आकाश दुमदुमून सोडावें. भव्यांनी जय जय शब्द करीत चालत जावें. कांहीं भव्यांनी मारून मंगलगाणीं गात जाव.

५६-५९ भगवंताच्या विहारविषयावर रचलेली मार्गीं गात गत स्त्रियांनीं ही गमन करानें, भक्तीने स्त्रियांनीं हाव मानासहित नृत्य करीत. प्रभूवर पांढरे सुगंधित अं छत्र धारण करीत. व सुंदर अशा चवच्या

दंडस्य परितो द्वारद्वयदारुवृत्तेर्विधिः ॥
 व्येकपंचाशता कुम्भैः स्नापनं त्रिजगत्प्रभोः ॥ ७१ ॥
 प्रथमाद्यनुयोगानां संपाठः पुरतः प्रभोः ॥
 चैत्यपंचगुरुरांतिभक्तिभिः ससमाधिभिः ॥ ७२ ॥
 स्तवनं सर्वसंधेन विभोर्नानाम्स्तवैरपि ॥
 देवस्य मंडपस्थानां देशानां च विसर्जनम् ॥ ७३ ॥
 आहाराभयभैषज्यशाल्मदानानि सादरम् ॥
 चतुःसंधस्य चातीर्थार्त्तकर्तव्यानि विशेषतः ॥ ७४ ॥
 वंदिद्वंद्वारकादीनाभिष्टदानं स्वशक्तितः ॥
 नित्यमार्तार्थिद्वयसात्कार्यं कर्त्रा विशेषतः ॥ ७५ ॥
 तस्मिन्नहनि सायान्हे त्वंकुरार्पणमंडपे ॥
 यक्षेश्वरदिदेवानां स्वस्वस्थानेऽधिवासनम् ॥ ७६ ॥

कष्टा मञ्जुत करावा. धाक्रीच्या दंडावर शुर च नारैपण कर मं. तानंन एकावन कुंयांनी जिनप्रतिमाभिपेक करावा. प्रथमानुयोग वगेरे अनुयोगाचा पठ करून नैत्यभोक्त, पचगुहभक्ति, आंतिभक्ति व समाधिभक्ति सप्तून सर्व मंडपामह जिनस्तुति करून जिनांचे व सर्व मंडपांनील देवांचे विसर्जन करावे. चार संचाला प्रेमाने चार दाने द्यावी. हा प्रकार तीर्थविधि होईपर्यंत विशेषरीतीने करावा.

तीर्थविधीच्या दिवशी मध्यान्हाळी अंकुरार्पण मंडपामध्य यक्षादिक्षांचा अधिवामनविधि करावा. यादानी

श्रुतिकासंग्रहो भूत्या बीजागेपो यथाविधि ॥
 उत्करेण प्रदीपानां चत्तरीपरिशोधनम् ॥ ७७ ॥
 तद्राशौ पूर्ववत्पूजामुखं यंत्रसमर्चनम् ॥
 जिनधामबलिः पश्चाच्छ्रीवल्लिध्वजपूजनम् ॥ ७८ ॥
 ध्वजमूम्यापलेपश्च धामाभिमुखवर्तिनः ॥
 यक्षविवस्य च छत्तत्रयस्य परिपूजनम् ॥ ७९ ॥
 आतीर्थात्स्वस्वपीठेषु दिक्पालादिनिवेशनम् ॥
 ध्वजदंडाभिवेकश्च पूजनं तद्भुजाद्वहिः ॥ ८० ॥
 द्रोणद्वयमिततत्रीहिमस्तरे सकुशाक्षते ॥
 विन्द्यस्तभेरीशंखोऽभूम्यर्चाविधिनार्चनम् ॥ ८१ ॥
 स्नानेनालंकृतेन त्रिर्जिनधाम परीतिना ॥

श्रुतिकासंग्रह करून यथाविधि बीज पेरवेत. रात्री दिवे लाऊन अगणांत शोभा करावी. रात्री पूजामुख करून यत्रपूजा करावी. जिनधामवरी नंतर श्रीवल्लि व ध्वजपूजा करावी ध्वजभूमी स्पृच्छ करून यक्षत्रिचाची व छत्रत्रयाची पूजा करावी तीर्थममाप्ति होईपर्यंत आपआपच्या पीठामर दिक्पालदिकांची स्थापना करावी ध्वजदंडाचा आर्षेपत व पूजन करून दोन द्रोण प्रमणाच्या दर्मापादित अक्षतावर भेरी झुलवौरे पदार्थ ठऊन त्याची भूमीप्रमाणें पूजा करावी. स्नान करून जिनमदिराम तीन प्रदक्षिणा देऊन व त्रिनाच्या चरणांना नमस्कार करून वाद्ये वाजविणाऱ्याने पुष्पांजालेक्षण कडून भेरी, झुलवौरे वाद्ये वाजवावीत

८२-८८ स्नानालंकृत होऊन व जिनमंदिरास तीन प्रदक्षिणा करून जिनेश्वरास नमस्कार करावा. पुष्पां

नमता जिनपादाब्जं किरता कुसुमांजलिम् ॥ ८१ ॥
 धामाभिमुख्यं भेर्यादिताडनं ताडकेन वै ॥
 जपादिमंत्रमुद्धोय याजके कुसुमांजलिम् ॥ ८२ ॥
 उत्किरत्यमुना भेरीताडनं च पुनः पुनः ॥
 ब्रह्मतालस्य दिक्पालतालानामपि ताडनम् ॥ ८३ ॥
 यक्षच्छत्रत्रयाभ्यां वै गत्वा वास्तुबलिस्ततः ॥
 विहारः पूर्ववत्पञ्चविंशत्या स्नपन घटैः ॥ ८५ ॥
 विभोः प्रभृतचरुणा पूजा संगतिकेन च ॥
 प्रारंभः शांतिहोमस्य शांतिमंत्रजपस्य च ॥ ८६ ॥
 शांतिमंत्रजपो नित्यं शांतिहोमोऽर्धरात्रके ॥
 प्रभातेऽपि च पुष्टवर्थो होमः कैश्चिद्विधीयते ॥ ८७ ॥
 चतुर्भुक्तिक्रियाशांतिमंत्रैर्होमो जपस्तथा ॥

जलि समर्पण करुन जिनमंदिरासमोर नगरा वगेरे वाद्ये वाजवातीत. याजकाने जपादि मंत्राचा घोष करुन पुष्पांजलि अर्पण करावी. ब्रह्मताल, दिक्पालताल या तालांते वादन करावे. यक्ष व छत्रत्रयासह विहार करुन वास्तुब-
 लि हा विधि करावा. नंतर प्रभूचा पंचवीम कलशानीं अभिषेक करुन पुकळ नैवेद्यानीं पूजा करावी. स्तुति
 म्हणावी. शांतिहोगाला प्रारंभ करुन नित्य शांतिमंत्राचा जप करावा. शांतिहोम हा, अर्धरात्री व प्रातः

दानं चतुर्विधं कार्यं नित्यमार्तिर्थासरात् ॥ ८८ ॥
 द्वितीयेन्हि ध्वजारोपात्पूर्वं पूजामुत्तमः ॥
 यागमंडलपूजा च जिनधामबलिस्तथा ॥ ८९ ॥
 ध्वजदेवबलिः पश्चाद्ग्रामवास्तुबलिस्तथा ॥
 देवपादाग्नितैर्गंधताबूलैर्भग्यतर्पणम् ॥ ९० ॥
 चंद्रमंडलयानेन विहारखिजगत्प्रभोः ॥
 एकाशीतिघटैर्देवस्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥ ९१ ॥
 तद्रात्रौ च तथा किंतु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
 स्नापनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ ९२ ॥

काळीं ही पुष्टयर्थे कित्येक करीत असतात. तीर्थदिवमापर्यंत चार भक्तीच्या क्रिया, शांतिमंत्र, होम, जप व चार प्रकारचीं दाने देणे हे विधि करावेत

८९-९२ दुसऱ्या दिवशी भजारेपण करणाऱ्याच्या पूर्वी पूनामुखाचा क्रम उरकून घ्यावा. नंतर साग-मंडलपूजन व जिनधामबलि हे विधि करावेत. नंतर ध्वजदेवबलि, ग्रामबलि, वास्तुबलि करून जिनेश्वराच्या पायांची पूजा ज्यांच्या द्वारे केली अशा मंत्र, तांबूलांनी भव्यओमांचा आदर करावा. यानंतर चंद्रमंडल नांवाच्या वाहनावर प्रभूला स्थापन करून विहार करावा. ८१ कलशांनी प्रभूचा अभिषेक करावा. व स्तुति करावी. याचप्रमाणे रात्रीही करावे. पंगु रात्री आठ कलशांनी अभिषेक करावा. उत्कृष्ट नैवेद्य अर्पण करून संगीतस्तुति करावी.

तृतीयेऽन्दिह ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ ९३ ॥
 गंधतांदूलसत्पुष्पैर्भव्यतोषणमर्चितैः ॥
 नृत्यमंडपपीठस्थविभोग्म्यर्चनं ततः ॥ ९४ ॥
 नासिकाचंधयानेन विहारो विश्वत्रेदिनः ॥
 षटैरष्टशतेनाथ स्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥ ९५ ॥
 तद्रात्री च तथा किं तु कलशैरष्टमंख्यकैः ॥
 स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ ९६ ॥
 षत्वर्थेऽन्दिह ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ ९७ ॥
 प्रभूतैर्गंधतांदूलैः सत्पुष्पैः सुरसैः फलैः ॥
 जिनपादार्चितैः सर्वभव्यलोकप्रतर्पणम् ॥ ९८ ॥

९३-९८ याजकाने तिमच्या दिवशां पूर्वोक्त विधिप्रमाणे वास्तुबलिर्पयन क्रिया कराव्यात व पूजिलेल्या गंध, तांदूल व फुलांनी मळांचा आदर करावा. नृत्यमंडपातील पीठावर अमेलेल्या जिनश्रुतिमेची पूजा करून नामिकाबध या वाहनावर जिनाची स्थापना करून विहार कावावा नंतर १०८ कलशांनी स्नपन करून स्तुति करावी. त्याच दिवसाच्या रात्री याच प्रमाणे आठ कलशांनी अभिषेक करून पुष्कळ नैवेद्याने पूजा करावी; स्तुति, संगीत वगैरे करावे.

पुष्परंगारुचयानेन विहारो विश्वदृशनः ॥
 द्यष्टाद्विशतकुंभैश्च स्नपनं पूर्ववत्सुतिः ॥ ९९ ॥
 तद्वात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः
 स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १०० ॥
 पंचमेऽन्दि ततो वास्तुबल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १०१ ॥
 अग्निमन्त्रेण दिने प्राणहे स्थापिते मंडले कृते ॥
 प्रक्षिप्योत्सुके श्वेततंडुलैश्चूर्णयेन्निशाः ॥ १०२ ॥
 ततश्चायेत चूर्णैस्तैश्चूर्णितोशेषकल्मषम् ॥
 मेघवाद्यरवे न्योम पूरयत्यंध्रिविष्टरे ॥ १०३ ॥
 ततश्चूर्णं तदादाय भव्यौघं परितर्पयेत् ॥
 जिनेन्द्रश्रीपदांभोजस्पर्शमात्रेण पावनम् ॥ १०४ ॥

९९-१०४ चौथ्या दिवशीं तिसः दिवसा प्रमाणं विधि करावा. व जिनपादपूजेत अशा पुष्कळ गंध, तांबूल, पुष्पे, व सुगंध फळे यांनीं भव्यता आदर करावा. पुष्परंग नांवाच्या वादनावरून प्रभूचा विहार काळून २१६ कुंभांनीं अभिषेक व स्तुति करावी. रात्रीं याच प्रमाणें अठ कलत्रांनीं अभिषेक करून पुष्कळ नैवेद्यानि पूजा करावी व संगीत गान करावें. रात्रच्या दिवशीं चौथ्या दिवसाप्रमाणें विधि करावा. याच दिवशीं मंडलस्थापना करून उखलामध्ये तांदळासह हळदीचें चूर्ण करावें या चूर्णांनीं सर्वपापां चूर्ण करणाऱ्या जिनांचें पूजन करावें. तें चूर्ण जिनचरणाच्या स्पर्शानि पवित्र झालेले आहे असें समजून भग्यांनीं स्वतःच्या कपाळ, गळा, बाहु वगैरे ठिकाणीं

ललाटादौ प्रकुर्युस्तच्चूर्णं भव्याः प्रज्ञांतये ॥
ततश्च पुष्पयानेन पुरि देवं विहारयेत् ॥ १०५ ॥
अष्टात्रिंशत्कुम्भैस्तं स्नपनं पूर्ववत्स्तुतिः ॥
तद्रात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
स्नपनं प्राज्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १०६ ॥
षष्ठे हनि ततो वास्तुवर्यन्ता विषयः कमात् ॥
याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्ताभिधिना ततः ॥ १०७ ॥
उचितायामविष्कंभागाधे क्रीडासरोवरे ॥
मुधालिते ससोपाने धामोदेशत्रिनिर्मिते ॥ १०८ ॥
उपरिष्ठान्महामानकायमानविभूषिते ॥
वितानध्वजमाल्यादिनानामंडनमंडिते ॥ १०९ ॥

शान्तिस्त्रय लावायै, तदनंतरं पुष्पयानावरं प्रभूचा विहारं करावा.

१०५-११५ तीनत्रे आठ कुम्भांनीं जिनाभिरपेक करून पूर्वी प्रमाणें स्तुति करावी. त्या रात्री आठ कलशानीं अभिरपेक करून पुष्कळ नैवेद्यानें संगीतां मह पूजा करावी. सहाष्टा दिवशीं याजकानें पूर्वोक्त विधीनें वास्तुत्रालि पयंत सवें क्रिया कराव्यात तदनंतर योग्य लांघी रुदी व गोलीच्या क्रीडामरोत्रावर जिनाभिरपेक करावा. सरोवराच्या पायऱ्या पुन्यानें सारवलेल्या असाव्यात ध्वजादिकांनीं त्याला गोभा अणावी. त्या सरोवराच्या पश्चिम तटावर श्री जिनाची सिंहासनावर स्थापना करावी. व प्रत्येक दिशेला ९ अशा आठ दिशांतिल सुवर्णकुम्भांनीं श्रीजिनाचा अभिरपेक व पूजा करावी. अभिरपेकानें पाणी मुंगीधन असवें. त्या गंधोदकाच्या मंयोगानें पवित्र झालेलें ते

कादमीरागरुकपूर्वगंधद्रव्यविमिश्रितैः ॥
 सौरभाकृष्टमृगैर्धैः पुरितैस्तीर्थवारिभिः ॥ ११० ॥
 खपश्चिमतदन्यस्तर्पितस्थं स्नातकं जिनम् ॥
 तीर्थार्णः पूर्णसौवर्णकुम्भैरस्याष्टदिगतैः ॥ १११ ॥
 प्रतिदिङ्मनवसंख्यानैः संस्नाप्य च समर्च्य च ॥
 तद्रंधोदकसंयोगपूतं क्रीडासरोजलम् ॥ ११२ ॥
 अनन्यहार्पदुष्कर्मकदम्बक्षालनक्षमम् ॥
 बहंतु भव्याः सर्वेऽपि स्वस्वमूर्धनि सादरम् ॥ ११३ ॥
 ततो विहारयेद्देवं गजयानेन भूतितः ॥
 सद्द्वात्रिंशच्चतुःशत्या घटैः संस्नाप्य संस्तुयात् ॥ ११४ ॥
 तद्रात्रौ च तथा किं तु कलशैरष्टसंख्यकैः ॥
 रत्नपत्रं प्राञ्ज्यचरुणा पूजा संगतिकेन च ॥ ११५ ॥
 सप्तमेऽन्हि ततो वास्तुव्ययंता विधयः क्रमात् ॥

क्रीडासरोवरं चै पाणीं पापसूयि चिह्नाचा नाश करणार श्राद्ध अमे समजून मस्तकावर आदराने भारण करावे
 तदनंतर मोठ्या घाटाने हत्तीवरून भी जिनची मिरवणूक काढावी. ४१२ घटांनी अभिषेक करून स्तुति क-
 रावी. याच प्रमाणे रात्री आठ कलशांनी अभिषेक करावा व पुढील नैवेद्यांनी संगीतासह पूजा करावी.
 ११५ सातवे दिवशी राजकांनै पूर्वोक्तविधीने वास्तुबलि पर्यंत क्रिया विधि करावा.

याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ ११५ ॥
 तांबूलगंधपुष्पाद्यैरर्चितैर्भव्यतर्पणम् ॥
 नानापानकसत्रौघैः सर्वलोकप्रतोषणम् ॥ ११७ ॥
 कलशध्वजमाल्यादिभूषितस्य रथस्य च ॥
 संप्रोक्षणं चतुर्दिक्स्थनवकुंभाम्बुमेचनैः ॥ ११८ ॥
 होमरतस्य चतुर्दिक्स्थदूर्भन्निधनमुष्टिभिः ॥
 तद्वशाशासु दिक्पालपूजनं च रथार्धकम् ॥ ११९ ॥
 विहारघोषणानंदस्तुतिपूर्वथाप्रके ॥
 शिविकानीतजैनार्चास्थापनं तत्समर्चनम् ॥ १२० ॥
 परितोऽर्हत्प्रभोरष्टप्रातिहयैर्गलंकृतिः ॥
 शक्तिरिष्टनेमेश्च परविद्याच्छिदेस्तथा ॥ १२१ ॥
 रथशीघ्रोच्चालनस्य मत्तान्संजपता क्रमात् ॥

११७-१२१ जिनपूजिन तांबूल, गंध पुष्प भोगेनीं मवांना खुा भगवें व उत्तम पिण्याच्या पदार्थांनीं
 व अर्घ्यांनीं सर्व लोकांना मंतुष्ट करावें. कलश, ध्वज माळा घनी रथ सुशोभित करावा. व चारी दिशांतील
 नव कुंभांतील जलांनीं चांगला स्वच्छ करावा रथान्या चांगी दिशेला हाम करावा व २७ मुठनीं दूर्भाच्या आहु-
 ती त्यांत घाव्यात. रथान्या दाही दिशेला दिक्पालपूजन कलन रथाला अर्घ्य द्यावा. विहार घोषणा करून
 स्तुतिपूर्वक रथान्या भद्रमार्गी पालखीतून आणिलेल्या प्रतिमेची स्थापना करावी व तिचे पूजन करावें.

१२४-१३४ तदनंतर रयांतून त्रैलोक्यनाथाचा विहार करून ५०९ कुंभांनीं अभिषेक करावा व स्तुति करावी. त्या दिवशीं रात्रीं आठ कड्यांनीं अभिषेक करून पुढेकडे नैवेद्यानां संगीतासह पूजा करावी

स्नपनं प्राण्यचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥ १२५ ॥
 अष्टमेऽन्दि ततो वास्तुचल्यंता विधयः क्रमात् ॥
 याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १२६ ॥
 ततः सिंहकयानेन जलयात्रा विभोस्ततः ॥
 घटरष्टसहस्रेण महाभिषेकणोत्सवः ॥ १२७ ॥
 विभोः प्रभूतचरुणा पूजा संगीतकेन च ॥
 तस्मिन्नेव दिने रात्रौ कुर्यात्कौतुकबंधनम् ॥ १२८ ॥
 मंडपे मंडिते मध्ये समग्यर्चितविष्टरे ॥
 संस्थाप्य प्राद्युखं यक्षं छत्राणां च त्रयं यजेत् ॥ १२९ ॥
 ततः सौवर्णतालस्य बन्नीयादक्षिणे करे ॥
 दंडे च रजनीसूत्रं याति तूर्यध्वे दिशः ॥ १३० ॥
 नवमेऽन्दि ततो वास्तुचल्यंता विधयः क्रमात् ॥

आठव्या दिवशीं पाजकार्ने पूर्वोक्त विधीनं वास्तुशलीपदं विधि करावा. या नंतर सिंहक नीवाच्या वदनावरून विभूची जलयात्रा काढावी. १००८ कलशांनीं अभिषेकोत्सवविधि करून प्रभूची पुष्कळ नेवेद्यांनीं संगीतामह पूजा करावी. या दिवशीं रात्री कौतुकबंधन विधि करावा. सुशोभित अशा मंडपामध्ये पूजित अशा मिहासनावर पूर्वकडे वोंढ करून यक्ष व छत्रत्रय यांची स्थापना करावी. व त्यांची पूजा करावी तदनंतर सुवर्णतालाच्या उजव्या हातांव व दंडामध्ये दळदीनं रंगविलेलं सूत्र केंद्रण नांघावें त्यावेळीं वाद्यं वाजवावीत. नवव्या

याजकेन विधातव्याः पूर्वोक्तविधिना ततः ॥ १३१ ॥

नृत्यमंडलमध्यस्थमहापीठास्थितं विमुम् ॥

पंचोपचारविधिना यजेदेकादशार्चनैः ॥ १३२ ॥

जिनपादारचितैर्गंधद्रव्यचूर्णानुलेपनैः ॥

प्रभृतैः पुष्पांतबूलैः सर्वभव्यान्प्रतोषयेत् ॥ १३३ ॥

तस्मिन्नान्हि विशेषेण प्राज्यभोज्यप्रदानकैः ॥

चतुर्धर्षोचितैः सत्रैरागताभोज्येज्जनान् ॥ १३४ ॥

ततः परिगमय्यंशं पुरि पद्माखयानकम् ॥

मार्जितेन विशुद्धेन संसिक्तेन तथा जलैः ॥ १३५ ॥

सरोनद्यादि संप्राप्य शुद्धतोयं जलाशयम् ॥

तत्तीरे षोडशस्तंभे कल्पिते सुंदराकृतौ ॥ १३६ ॥

दिवशीं पूर्वोक्त विधीनं याजकानं वास्तुवलिपर्वतं सर्व विधिं करावा. नृत्यमंडपाच्या मध्यभागीं मोळा सिंहास-
नावर भीजिनाची स्थापना करून पंचोपचारविधीनं अकरा प्रकारांनं पूजनं करावें. जिनेश्वराच्या पायांची
पूजा केलेल्या गंध, चूर्ण, उट्टी, पुष्कळ तांबूल व पुष्पें यांनीं भव्यजर्वांचा आदर सत्कार करावा. त्या दिवशीं
विशेष रीतीनं पकानांचें जेवण चांगी वणाच्या लोकांना द्यावें.

१३५-१३६ तदनंतर शहरामध्यें पत्रायानानं विद्धार करऊन झाडलेल्या व सडा घातलेल्या अशा रस्त्यानं
नदी किंवा सरोवराकडे प्रभुस न्यावें. तेथें नदी किंवा सरोवराच्या काठीं सोळा खांबांचा सुंदर आकृतीचा नड

नवदशकरव्यासे मंडपादौ सुमंडिते ॥
 मध्यांशे स्थापिते प्रत्यक् तीर्थंशं तीर्थदिङ्मुखम् ॥ १३७ ॥
 यक्षं छत्रत्रयं चाग्रे दक्षिणेतरपार्श्वयोः ॥
 प्राक्षिप्याथ सुंगघीनि प्रसूनानि तदंभसि ॥ १३८ ॥
 क्षीरोदपद्मगंगादिनरं मत्वाभिमंत्रिते
 पुरस्तात्स्थापयेद्दीमांस्तद्वाग्विपरिपूरितान् ॥ १३९ ॥
 नव षोडश वा पंचविंशतिं वा घटान् विभोः ॥
 ततोऽवतार्य तद्व्यैः संपूज्य च जगद्गुरुम् ॥ १४० ॥
 ततश्चक्रं तथा छत्रत्रितयं च समर्च्य च ॥
 आहूतदिक्पतीन्सर्वानाखंडलपुरःसरान् ॥ १४१ ॥
 समम्यर्च्य ततो नाथमर्माभिः स्नापयेद्दटैः ॥
 यक्षेश्वरधृतं धर्मचक्रं छत्रत्रयं च तत् ॥ १४२ ॥

किंवा दशा हात व्यामाचा असा मंडप घातलेला असावा. तेथे मध्यमार्गी पश्चिमेकडे तीर्थकर प्रतिमेची स्थापना करावी व यष्ट आणि छत्रत्रयांची उजवे व डावे बाजूकडे स्थापना करावी. तदनंतर पाण्यामध्ये सुगंधि फुले टाहून हे पाणी क्षीरमसूद्र, पद्मादि मरोव्हेर यांचे आहे असा सकल्प करून प्रभूच्या पुढे नऊ सोळा किंवा पंचवीस घट जलांने भरून स्थापावेत. तदनंतर अर्चनाची पूजा करून चक्र व छत्रत्रयांची पूजा करावी. इंद्रादि दशा दिक्पालांचे आरादन करून व त्यांची पूजा करून उपपुष्प कलशानीं प्रभूचा अभिषेक करावा.

निमज्जयेज्जलाघारे जगतःशांतिरस्त्विति ॥

तदेतत्पुण्यतीर्थान्नः कुर्युर्मव्याः स्वमूर्धनि ॥ १४३ ॥

ततः कौतुकसूत्रं तत्प्रक्षिप्ते तज्जलाशये ॥

ततः समर्च्य लोकेशं जलगंधाक्षतादिभिः ॥ १४४ ॥

प्रभूतचरुभिश्चाथ चक्रादिद्वितयं यजेत् ॥

ततो विसृज्य दिक्पालान्प्राप्य देवालयं प्रसुम् ॥ १४५ ॥

कलशैः पंचविशत्या स्नापयेत्तद्व्यान्वितम् ॥

सयमार्योपकरणैर्वैभूराभरणैर्धनैः ॥ १४६ ॥

संघपूजां प्रकुर्वीत यजमानः स्वशक्तितः ॥

इंद्रस्य च प्रतीद्राणां सत्कारमुचितं कृती ॥ १४७ ॥

तदनंतरं यद्यत्र छत्रत्रयं शांता जलामध्यं बुड्कन तं पवित्रं पाणी जमालां शान्तिं लाभो या इच्छेने आपल्या मस्तकावर धारण करौने, तदनंतरं तं कौतुकसूत्रं जलामध्यं टाकावे, जलगंधादिकांनीं व पुष्कळ नैवेद्यांनीं प्रभूची पूजा करावी.

तदनंतरं दिक्पालाचें विसर्जन करून प्रभूला देवालयामध्यं नंऊन तेथें पंचवीस कलशांनीं चक्र व छत्रत्रय या सहित प्रभूचा अभिषेक करावा. व संघमार्ची उपकारणें पिछी कर्मंडु वगैरे व वस्त्र, आभरण, धन इत्यादिकांनीं यजमानानें यथाशक्ति संपाचा आदर करावा. याच प्रमाणें इंद्र प्रतींद्र यांचा ही योग्य सत्कार करावा.

१४७-१५८ नंतरं सांयकालीं महाध्वजाची पूजा करून जिनेश्वराचा मोहावरील जय सूचित

कृत्वा तन्वा च चरणौ दातात्मानं समर्पयेत् ॥
 ततः सायं समभ्यर्च्य वैजयंतीं महाध्वजम् ॥ १४८ ॥
 त्रिः परावर्तयेन्मोहजयशंसीनमीशिनः ॥
 तदैवं तन्व्या तस्य राज्यराष्ट्रविवर्धनम् ॥ १४९ ॥
 ततः संचितपुण्यास्ते यांत्वायाता यथायथम् ॥
 आयातभव्यलोकस्य तत्कर्म स्याद्विसर्जनम् ॥ १५० ॥
 केतनारोहणं तेषामान्वहानं भविनां भवेत् ॥
 अर्धरात्रे ततः सूरिराह्वय स्थापितान्सुरान् ॥ १५१ ॥
 समभ्यर्च्य त्रिसृज्यामून् ध्वजं समवरोहयेत् ॥
 स्थान्वितोत्सवस्यैवं कथितः कर्मणां क्रमः ॥ १५२ ॥
 भयमेव क्रमः प्रायो रथोन्मुक्तेऽपि चोत्सवे ॥
 किं तु नात्र रथारोहे घटाः स्युः स्वेष्टसंख्यकाः ॥ १५३ ॥

करणाभ्यां चक्रार्चं तीन वेलां परिवर्तन करावे अत्रा कृत्याने रात्रय च राष्ट्राधी उन्नति दोते. नंतर
 रथानीं या उत्सवाला मेळून पुण्यपंचय केला त्या मर्वे मन्पर्णी आपल्या स्थानी जावे. याला सर्व
 सबविमर्जन म्हणतात. यानंतर सर्व भव्याना बोलाऊन ध्वजारोहण विधि करावा. अर्धरात्री तदनंतर स्थापित
 केनेत्या देवांचे आवाहन करून पूजन करून त्रिसर्जन करावे. याप्रमाणे ध्वजारोहण विधि करावा. हा सर्व
 कार्यक्रम रथपुक्त उत्सवाचा संगितला आहे; रथरहित उत्सवाचाही नाच क्रम जाणवा. परंतु या उत्सवात

चूर्णोत्सवतीर्थदिने तीर्थ एव जलोत्सवः ॥
 एवमाष्टान्द्विको नाम महोऽन्यस्मिन्महन्नये ॥ १५४ ॥
 न ध्वजारोहणं तीर्थपूजा विश्वविहारणम् ॥
 अष्टान्द्विकोत्सवेऽपि स्यान्न ध्वजारोहणादिकम् ॥ १५५ ॥
 यथा सैष महोदकः संविधातु न शक्यते ॥
 मंत्राः कर्भविशेषाश्च प्रोक्तानां सर्वकर्मणाम् ॥ १५६ ॥
 प्रोगव कथितास्तस्मात्प्रयोगो नात्र भण्यते ॥ १५७ ॥
 इति निगदितमार्गानुत्सवान्यत्र भक्त्या ।

विदधति नियमाचानन्दमन्दं स्वशक्त्या ॥
 उपचितबहुपुण्याः साधु निर्विद्वय भोगान् ॥
 अपगतसकलाद्याः क्षिप्रमेष्यति मोक्षम् ॥ १५८ ॥

अभियेक्षासाठीं कलशाची संख्या नियत अमली पाहिजे असे नाही. चूर्णोत्सव व तीर्थ दिवसांशी दिवशींच जलोत्सव विधि करावा. या प्रमाणे हा आयन्दिह उत्सव आहे इतर अशा उत्सवामध्ये म्हणजे पांच दिवसांचा ३ दिवसाचा व १ दिवसाचा अशा उत्सवामध्ये ध्वजारोहण, तीर्थपूजा विश्वविहार हे. विधि करीत नसतात. अष्टान्द्विकोत्सवांतही हे विधि करीत नाहीत. कारण एवढा मोठा कार्यक्रम करणे कठीण असते. या सर्व क्रियांचे मंत्र वगैरे मागे सांगितले आहेत बाणून न्यामही येथे सांगत नाही.

या प्रमाणे भक्तीने यथाशक्ति जो मध्य दरवर्षी हे उत्सव करितो त्याला पुष्कळ पुण्यप्राप्ति होते. तो भोगाचा उपभोग घेऊन संपूर्ण पापरहित होतसता लौकरच मोक्षाला प्राप्त होतो.

कविवंशवर्णनम् ।

पुराकृतयुगस्यादावादिब्रह्मतन्मूभवः

अन्यब्रह्मा स भरतो यान्ससर्ज द्विजोत्तमान् ॥ १ ॥

तेषु केचिदथत्यक्तजिनमार्गा विवेकिनः ।

अत्रिच्छिन्नान्वयाचारपा वदुतिरे द्विजाः ॥ २ ॥

तदन्वयभवाः केचित्कांचीनाममहापुरे ।

त्रिपचाशाल्यानिष्ठास्तस्थुः षट्सकर्मठाः ॥ ३ ॥

तान् किलाद्रियतेऽस्मर्यान्विशाखाचार्यपुंगवः ।

उपामकमहावेदगृहम्याद्युपदेशनैः ॥ ४ ॥

तद्वंशसंभवा बाल्ये स्वभ्यस्तौपा कागसाः ।

यौवने भुञ्जते भोगान्भूपैलैकैश्च पूजिताः ॥ ५ ॥

कविवंशाचं वर्णन.

१-११ 'पुरेति' इति कृष्युगान्वा पारम्यो आदिब्रह्माचं (आदिनाथ तीर्थकराचे) पुत्र (हर्षाना कन्य
ब्रह्मा अर्धे दृग्गतात्) भरतवक्त्रवर्तीनां ब्रह्मवर्णाची उत्पत्ति केली त्यांनां अनेक उत्तम ब्राह्मण उत्पन्न केले
त्यापत्ती मिलेक विवेकी ब्राह्मणांनी चैनमार्गाचा त्याग केला नाही आपल्या वंशपरंपरेचा आचार उत्तमरीतीने
पाळला. त्या ब्राह्मणांच्या वंशापद्धये उत्पन्न झालेले काही ब्राह्मण कांचोशहरीत रहात असत. ते ५१ क्रि.पू.पु.

जैनीमाददते दीक्षां यार्धके शुद्धबुद्ध्यः ।

एवं कुलव्रताः प्रायो व्यतीर्युर्वहवः क्रमात् ॥ ६ ॥

तदन्वयेऽजनिष्ठाकलंकभट्टारकेा महान् ॥ ॥

वागवज्रचूर्णितास्वर्वादिगर्वमहीचरः ॥ ७ ॥

ततोऽजनि कुले तस्मिन्निद्रनंदिमुनीश्वरः ॥

सिद्धांतपारगः सार्वः सर्वशास्त्रोपदेशकः ॥ ८ ॥

तस्मिन्ननंतवीर्यैर्वैर्योऽजनि कुले ततः ।

यदुक्तिरकलंकार्यनिधेः स्यादीपवर्तिका ॥ ९ ॥

न देवपूजादि सहा कर्ममय्यै तत्पर होते. त्या ब्राह्मणांना विद्यास्वाचार्यांना उपासकाप्यवनांतील रहस्यांचा उपदेश देऊन निपुण केले. या वंशातील ब्राह्मण लहानपणीं श्रावकाचाराचा उत्तम अभ्यास करीत असत. लोक व राजे यांनीं श्रुजित होऊन तळणवर्गीं हे भोगांचा उपभोग घेत असत व छातारपणीं निर्मळ बुद्धिचे शारक हे ब्राह्मण निग्रह दीक्षा घेऊन आत्म तप्याण करीत असत. याप्रमाणें यांच्या कुलामय्यें अनेक विद्वान् ब्रतपालक ब्राह्मण होऊन गेले.

तदनंतर यांच्या वंशामय्यें भट्टाकलंक भाषार्थ झाले. हे आपल्या वचनरूपी वज्रानें शार्दिच्या गर्वरूपी पर्वतांचा तुराडा करीत असत. तदनंतर यांच्या वंशांत सिद्धांतपारग सर्वे शास्त्रांचा उपदेश करणारे हितकारक असे इंद्रनंदि मुनीश्वर झाले. तदनंतर अनंतवीर्य मुनिराज उत्पन्न झाले. शचीं वचनें अकलंकाचार्यांच्या शास्त्ररूपी निधीला दाखविण्यास दिवटीप्रमाणें उपयोगी पडतात. याच वंशरूपी उदय पर्वतावर वीरसेन रूपी सूर्य जैनशासनरूपी आकाशाला प्रकाशित करणारा मत्ता झाला. यार्धव वीरसेन नावाचे आचार्य झाले. तदनंतर जि-

वीरसेनमुनीन्द्रार्कस्तद्वंशोदयभूधरे ।
 उदीयाय चिरं जैनशासनांवरभासनः ॥ १० ॥
 कलगनिधिः सुधास्यंदी निजवाङ्मयचंद्रिकः ।
 जिनसेनमुनिश्चंद्रस्तद्वंशाब्धिमवर्धयत् ॥ ११ ॥
 वार्द्धभासेहसूरिश्च वादिराजश्च तार्किकौ ॥
 एतावन्वर्थनामानौ वंशे तास्मिन्नुदीयतुः ॥ १२ ॥
 प्रवादिहास्तिनां मल्लो हस्तिमल्लसमुद्रवः ॥
 गृहाश्रमी वभूवार्हच्छासनातिप्रभावकः ॥ १३ ॥
 प्रवादिविजये मल्लः परवाद्यादिमल्लवाक् ॥
 मुनिः प्राभावयजैनशामनं तत्कुलोद्भवः ॥ १४ ॥
 इत्यमन्येपि तद्वंशसंजाता द्विजपुंगवाः ॥
 प्रव्रज्य प्रायजो जाता जिनमार्गप्रभावकाः ॥ १५ ॥

नगेतरूपी चंद्र आपल्या वाटमरूपी चांदण्याने युक्त व कलाचा नाठा असा झाला त्यामुळे या वंशरूपी सशुद्धाला भरती आली अर्थात् याच वंशांत जिनमेनाचार्य उत्पन्न झाले

१२-२२ जिनमेनाचार्यांच्या पंजात वार्द्धभासे व वादिराज हे अन्यर्ध नावाचे आचार्य झाले. याच वंशांत वादिलोकाना मल्लामारवा हस्तिमल्ल नावाचा रुपि झाला. हा गृहाश्रमी व जिनशामनाची प्रभावना करणारा होता. वार्द्धना पिकणारा परवादिमल्ल नांवाचा मुनिराज या वंशामध्ये झाला. यांचे जैनधर्माची पत्तार प्रभावना केली. याचप्रमाणे या वंशामध्ये पुष्कळ श्रेष्ठ वाम्हण उत्पन्न झाले व ते दीक्षा घेऊन बहुतरुन

असीत्तदन्वये लोकपालाचार्य इति द्विजः ॥
 गृहस्थाचार्यतारूढो विद्वान्निस्तारकोत्तमः ॥ १६ ॥
 चोलेन पूजितो राज्ञा तेन राज्ञा सम स च ॥
 प्रातिदेशारूपकर्नाटदेशं प्राप्य स्ववंशुभिः ॥ १७ ॥
 पुत्रः समयनाथारूपस्तस्यासीत्तर्ककेशः ॥
 तत्पुत्रः कविराजदिमल्लः कविशिखामणिः ॥ १८ ॥
 वादी वाग्मी च तत्पुत्रश्चिंतामणिसमाव्हयः ॥
 अनंतवर्षस्तत्सूर्यवर्षवादिशारदः ॥ १९ ॥
 तदात्मजः पार्यनाथः संगीतागमशास्त्रवित् ॥
 आदिनाथस्तु तत्सूनुर्गुर्वेदविशारदः ॥ २० ॥
 तस्यात्मजो धनुर्वेदी वेदिकादंडरामकः ॥

मुनि बनले होते. याच वंशामध्ये लोकपालाचार्य नांवाचा विद्वान् ब्राह्मण झाला. हा गृहस्थाचार्य होता व हा संसारांतून भव्यांना तारून नेत अमे चोल राजाने याचा फार मन्मान केला व या राजापोरुधर हे लोकपालाचार्य कर्नाटक देशांत आपल्या बांधवामह येऊन राहिले. या लोकपालाचार्याम समयनाथ नांवाचा मुलगा होता हा तर्कशास्त्रांत फार निपुण होता. याला नाद करणारा व उत्तम वक्ता असा कविराजमल्ल नांवाचा पुत्र होता. याला चिंतामणि नांवाचा विद्वान् मुलगा होता. या चिंतामणीला अनंतवर्ष नांवाचा मुलगा घटवादांमध्ये निपुण असा होता. याला पार्यनाथ नांवाचा संगीतशास्त्रवेत्ता असा मुलगा होता. पार्यनाथास आयुर्वेद निपुण असा आदिनाथ नांवाचा पुत्र होता. या आदिनाथाला धनुर्वेदांमध्ये रामचंद्रासारखा निपुणप दक्ष असा करणारा असा ब्रह्मदेव नांवाचा

तत्रंदनो ब्रह्मदेवो धीमान् षट्पुमर्कर्मठः ॥ २१ ॥
 देवेंद्रस्तत्सुतो नाम्ना देवेंद्रोपमवैभवः ॥
 संहिताशास्त्रनिष्णातः कलासु कुशलः शुची ॥ २२ ॥
 राजमान्यो वदान्यश्च जिनधामादिकारकः ॥
 त्रिवर्गलक्ष्मीसंपन्नश्चतुरो यधुवत्सलः ॥ २३ ॥
 सधर्मचारिणी तस्य सैवाभूदादिदेविका ॥
 या श्रीविजयपार्यस्य श्रीमत्याश्च सुता सती ॥ २४ ॥
 यस्याः सहोदरा धीराभ्यंदपार्यो बुभुक्षुः ॥
 महाबिद्वान् ब्रह्मसुरिः पार्थनाथ इति ब्रवः ॥ २५ ॥
 तदेवेंद्रादिदेव्यारुण्यदंपत्योरादिनाचकः ॥
 नेमिचंद्रो विजयप इति पुष्पात्मयोऽभवन् ॥ २६ ॥

ब्रह्मणा होता, ब्रह्मदेवाला इंद्राच्या ऐश्वर्यासाराने ऐश्वर्य धारण करणारा, संहिताशास्त्रनिपुण, कलाकुशल व पवित्र असा देवेंद्र नांवाचा पुत्र झाला.

२३-२४ हा देवेंद्रकवि राजमान्य व दानशूर होता त्रिनमोदिते वंगरे वनविपारा, त्रिवर्मलक्ष्मीसंपन्न, निपुण व बंपूवर प्रेम करणारा असा होता. याच्या वत्सीने आदिदेवी असे नांव होते. हिच्या पित्याचे विजयप व मातेचे भीमती असे नांव होई. या आदि देवीला चंदपार्य, ब्रह्मसुरि व पार्थनाथ असे तिचे बंधु होते. देवेंद्र व आदिदेवी या उभयतीर्तना आदिनाथ, नेमिचंद्र व विजयप अशी तीन मुले झाली. आदिनाथ

तत्रादिनाथः सर्वार्हसंहिताशास्त्रपारगः ।
 तत्पुत्राल्लौक्यनाथजिनचंद्रादयो बुधाः ॥ २७ ॥
 धीमान् विजयपाख्यस्तु ज्योतिःशास्त्रादिकोविदः ॥
 संमतभद्रस्तत्पुत्रः साहित्यससांद्रधीः ॥ २८ ॥
 धीधनो नेमिचंद्रस्तु तर्कव्याकरणागमान् ॥
 अधीत्याभयचंद्राख्यमहोपाध्यायमन्निधौ ॥ २९ ॥
 पदवाक्यप्रमाणञ्जरूढी बाणमुपागतः ॥

पुत्रौ द्वौ तस्य कल्याणनाथाख्यो धर्मशेखरः ॥ ३० ॥

इति तत्रादिमः सर्वशास्त्रवाराक्षीपारगः ॥

द्वितीयस्त्वद्विनीयोऽभून्मन्त्रेषु सकलेष्वपि ॥ ३१ ॥

अथ यो नेमिचंद्रार्यः शास्त्र वेत्त्यखिलं स्फुटम् ॥

व्याख्याति शास्त्रमर्थिन्यो यः सदा धर्मकाम्यया ॥ ३२ ॥

सर्व जिनसंहिताशास्त्रामध्ये निपुण होता. याला त्रैलोक्यनाथ, जिनचंद्र वगैरे मुल्ले होती. विजयप (नेमिचंद्रांचा धाकटा बंधु) हा ज्योतिःशास्त्रांत निपुण होता. याला समतभद्र नांवाचा मुलगा होता. याची बुद्धि साहित्य रसाने ओली झालेली होती. विद्वान् नेमिचंद्रानें अभयचंद्र महोपाध्यायाजवळ तर्क, व्याकरण, आगम यांचें अध्ययन केलें होतें व या शास्त्रांचे जाणवे विद्वानामध्ये त्याचा फार सन्मान होत असे. याला कल्याणनाथ व धर्मशेखर असे दोन मुलगे झाले. त्या पैकी पहिला मुलगा सर्वशास्त्रारूपी समुद्राच्या परतीराला जाऊन

सत्यशासनपरीक्षामुख्यप्रकरणादिकम् ॥

यस्तु शास्त्रं व्यरचयद्विद्वज्जनस्तुतम् ॥ ३३ ॥

नृपाभ्यानेषु तर्केषु कर्कशान्प्रतिवादिनः ॥

यो नृपाद्यर्पितादोलशिविकाछन्नैवभवः ॥ ३४ ॥

यो ददत्यर्थमर्थ्यो भुक्ते भोगान्स्ववंधुभिः ॥ ३५ ॥

अकारयच्च यो जैनधाममंडपवीथिकाः ॥

गीतं वाद्यं च नृत्यं च पार्श्वे शास्त्रे न्ययोजयत् ॥ ३६ ॥

एवं च धर्मकामार्थत्रिवर्गश्रीविराजितः ॥

आस्ते स्थिरकंदंवाख्ये नगरे राजपूजितः ॥ ३७ ॥

पेढोंनला होवा. दुसरा मुलगा ना सर्व निगामध्ये मुख्य हांता. ह नमिचंद्रार्थ धर्मचेंडेने नेहमी जासाध्ययनची डच्छा करणाऱ्यांना गावाचे रहस्य समजाऊन देत असत मत्यागपनपरीक्षा. मुख्यप्रकरण वर्गरे विद्वन्मान्य गद्य गांभी रींचिले आहेत. राजांच्या सभेत तर्ककर्ता अगा वायाना जिकून यांना जैनधर्माची मोठी प्रभाव ना केली होती.

३५-या नेमिचंद्रापांना राजांना पालवी व लग्न दिले होते. हे नेमिचंद्र दमगेन याचकाला दान देऊन आपल्या ऐश्वर्याचा उपभोग घेत असत. यांनी जिनमंदिर, मंडप वर्गरे बनविले होते. या प्रमाणे त्रिवर्ग लक्ष्मीने विराजित होऊन हे स्थिरकंदचे नावाच्या शहरात रत्नान् उपत. यांचा मामा, न मामेमाऊ, चुकते, तं तु न त्यांची मुले, यांची स्ववर्गी मुले, इतर नातलग्न व विद्वान मंडळी हे सर्व पाथनाथ जिनाचे भक्त होते.

श्रीपार्श्वनाथपादाब्जसेवाहेवाकमानसः ॥

मातुलाः स्वस्य तत्पुत्राः पितृव्याश्च सहोदराः ॥ ३८ ॥

तत्पुत्राश्च स्वपुत्राश्च बंधवोऽन्ये विपाश्चितः ॥

कदाचित्प्रार्थयन्ते ऽस्म तमेवं प्रीतमानसाः ३९ ॥

आयुष्मन् शृणु भो सूरैः सर्वशास्त्रविशारद ॥

प्रतिष्ठाशास्त्रमेकं सत्पंचकल्याणविस्तरम् ॥ ४० ॥

विरचयतामिति ततो जिनभक्त्या च चोदितः ॥

स चाहं नेमिचंद्राख्यो निर्भिणोमि स्म शक्तितः ॥ ४१ ॥

प्रतिष्ठालिलकं नाम प्रतिष्ठाशास्त्रमुत्तमम् ॥

शास्त्रे ऽत्र रखलितं यन्मे तद्गुहाः क्षतुमर्हथ ॥ ४२ ॥

जिनेज्यासाधनत्वेन स्वर्भोक्षामोघसाधनम् ॥

शार्ङ्गो एकदा नेमिचंद्राचार्याची आपण पंचकल्याणिकांनीं सुगोभेत प्रतिष्ठाशास्त्र रचा अशी प्रार्थना केली. तदनंतर त्यांच्या प्रार्थनेम अनुसरून व जिनभक्तीने प्रेरित होऊन या नेमिचंद्राचार्यांनीं प्रतिष्ठालिलक नांवाचे उत्तम प्रतिष्ठाशास्त्र रचिलें.

हे शास्त्र जिनपूजनाचे साधन आहे व स्वर्ग आणि मोक्षाचें ही साधन आहे. यास्तव यास्त्रिक भक्तींनीं या शास्त्राचा पूजन करीं उपयोग करून घ्यावा. हे शास्त्र दोच्यानें युक्त, सुंदर, कांतिमयच, संताप दूर करणारे गोल अशा रत्नसमूहानीं पूर्ण, डोळ्याला आलशदित करणारे अशा कंठभरणाप्रमाणें आहे. हे विद्वानांच्या

भव्या व्यवहरंश्चेतच्छास्त्रं यशेषु याज्ञिकाः ॥ ४३ ॥

अनुगतवरसूत्रं चारुकोतिप्रसादं परिहृतजनतापं वृत्तरत्नौघपूर्णम् ॥

सुखयदमलदृष्टीन् कंठिकाकल्पभेतद्वसतु सुकृतिकंठे शास्त्रमाचंद्रतारम् ॥४४ ॥

मनोहारि तमोहारि तापहार्यमृतावहम् ॥

शरणं भाक्तिमानोमे चंद्रवज्जिनशांसम् ४५ ॥

- इत्यहंप्रतिष्ठासारसंग्रहे नेमिचंद्रदेवविचिते प्रतिष्ठानिलकनाग्नि उत्सवविधिर्नाम
अष्टादशपरिच्छेदः ॥ • श्रीः श्रीः श्रीः •

कंठामध्ये चंद्रसूर्ये असे तोषयंत राहो. हे शास्त्र आगमसूत्राला अनुसरणारे, कांति व प्रमाद या काव्यगुणांनी युक्त, संसारताप दूर करणारे, चारित्र्यरूपा रत्नमूर्ती पूर्ण, सम्यग्दर्शना आल्हादित करणारे आहे यास्त्व याला भव्यांनी आपल्या कंठांत सर्वचंद्र अथे तोषयंत सारण करावे

७' हे जिनश्यामन चंद्रप्रमाणे मनोहरण करणारे, संसार ताप नाहींवा करणारे, व अमृतावह अर्थीव मोक्ष देणारे आहे. यास्तम मी या जिनश्यामनास शरण जातो. चंद्र मनोहर, अंधार दूर करणारा, संताप नष्ट करणारा, व असुखोत्पत्ति करणारा असतो त्या प्रमाणे हे शास्त्र आहे.

या प्रमाणे नेमिचंद्र विरचित प्रतिष्ठातिलक नागचक्र ग्रंथातील उन्मसवविधि नावाचा अठरावा परिच्छेद संपला.

ग्रंथकर्तुः प्रशस्तिः ।

सद्वर्णी सूत्रयुक्तः प्रकृतिगुणयुतः साधिकारः सल्लिङ्गः ।
सश्रद्धः शुद्धवाक्यः पदगुणसुभगो वृद्धिमान् धातुपूज्यः ॥
सद्रूपः सौम्यनामा व्ययविधिविमलः शब्दसिद्धिप्रगल्भः ॥
सत्कीर्तिर्नेमिचंद्रोऽभवदव्रतितले रूपमालासदृशः ॥ १ ॥

विपाश्चिदंभोरुहपंडभानुः स्थिराधिपास्थानमणिप्रदीपः ॥

जिनागमांभोनिभिपूर्णचंद्रो जयत्वजस्रं सुवि नेमिचंद्रः ॥ २ ॥

पलायध्वं रे रे तार्किकादिग्गजाः ॥

नेमिचंद्रः समायातः स्याद्वादवनकेसरी ॥ ३ ॥

‘सद्वर्णीति’ श्रीनेमिचंद्राचार्य या भूतलावर रूपमाला व्याकरणाभारखे आहेत. व्याकरणाभारखे वर्ण, वृत्त, गुण, अधिकार, पुल्लिङ्गादिक लिङ्ग, श्रद्धामत्ता (आकारांत स्त्रीलिङ्गश्रद्धांना ही संज्ञा आहे] व शुद्ध वाक्यरचना असते. व्याकरणांत पदांना गुण व वृद्धि होत असतात धातु-क्रियापद यांनी ते युक्त असते. श्रद्धांची रूपे सिद्ध केलेली असतात. नाम, अव्यय, समासविधि यांनी ते युक्त असते. याचप्रमाणे नेमिचंद्रही सद्वर्णी प्रसूचारी, आगमसूत्राचे जाणते, स्वाभाविक रीतीनेच गुणयुक्त, अधिकारयुक्त, श्रद्धावान, शुद्ध बोद्धागारे, शुद्धशास्त्राचार्यांच्या गुणांनी शोभणारे. नहमीं उचतिर्भूत, धातुपूज्य-राजपूजित, सुस्वरूपी, सौम्यनांवाचे, व्ययविधिविमलः दान देण्याने पवित्र झालेले, शब्दसिद्धिमय निपुण असे होते.

धर्मेन्द्रावहयसंयतेन लिखितं श्रीमज्जिनेन्द्रप्रति-

ष्ठासारं जिनभाक्तिकेन विलसन्नेर्षादुना निर्मितम् ॥

ग्रंथो ऽयं त्वधुना मया सुवि चिरं संतिष्ठते प्राग्भवे ॥

पुण्योपाज्जनमुक्तिलोकहृदये कंठे सदर्थान्वितम् ॥ ४ ॥

जयति विजयकीर्तिः श्रीमदाचार्यमूर्तिर्भैरवजलधितुंडः खंडितानंगकांडः ॥

गुणमणिगुणार्सेर्भुर्भव्यसंदोहच्युर्निरतिशयचरित्रः क्षमातलस्तोत्रपात्रः ॥ ५ ॥

आनंदानंदे चैत्रमासे पंचम्यां परिपूर्णात् ॥

मया विलिखितं पुस्तमिदं स्थेयाच्चिरं सुवि ॥ ६ ॥

आब्रह्माख्यवर्णीशं सादरीकृतसंघकम् ।

मेदिनीपतिपूजाऽपादपद्मं नमाम्यहम् ॥

हे नेमिचंद्र पिशानरूपी कमलानां मूर्त्योभारते होते. राजान्या ममापस्ये स्थिर अग्रा रत्नदीपाप्रमाणे होते. त्रिमशालरूपी मसुद्राला भगती त्राणण्याम चेद्राप्रमाणे होते याचा नेहनी जगामस्ये विजय होतो. 'पलायञ्चमिति' हे तार्किके नदिगजांनो ? पळा पळा. हा स्याद्वादरूपी अण्यामस्ये गह्वारा सिद्ध नेमिचंद्र येत आहे.

भूनिमिचंद्रांनो रचिलेला हा प्रतिष्ठापाठ भ्रमचंद्र मुनीने लिहिला आहे. हा प्रथम पुण्योपाज्जन करणारा गहन गेलेल्या लोकांच्या हृदयांत अर्धामहित राहो.

आचार्य विभवकीर्तिचा सदा विजय होतो. हे आचार्य भवसमुद्रामस्ये नविप्रमाणे आहेत. यांनी म-

कंठुं छंदः ॥ सुजनैकसेव्यनमलं वृजिनहर विजयकीर्तिमुनिमुत्तनेनली ॥

विजयवर्णीशगणं सुजगैद्रगछुदुलिदरवे स्तुतिसल ॥ १ ॥

श्रमिपंचगुरुभ्यो नमः । सरस्वत्यै नमः । गणधरादिमहाभुनिभ्यो नमः ॥

इति श्रीनेमिचंद्रदेवविरचितप्रतिष्ठातिलकनामसंहिताशास्त्रं समाप्तम् ॥

वर्द्धतां जिनशासनम् ॥ श्रीः श्रीः श्रीः ॥

दनाचे बाण नष्ट केले आहेत. गुणरत्नांचा हे साठा आहेत. हे भव्यबंधु आहेत यांचे चारित्र्य अवर्णनीय आहे. हे पुस्तक आनंद संवत्सराभ्यं चैत्रमासी पंचमीच्या दिवशीं मी (धर्मचंद्रशुनीने) लिहून पूर्ण केले आहे.

आम्रभू नांवाचे मुनि सर्वमंघास आदराला पात्र आहेत, राजे लोकांना पूज्य आहेत, त्यांना मी नमस्कार करितो.

बाप्रमाणें हें प्रतिष्ठातिलक शास्त्र संपूर्ण झालें.

अथ वास्तुबलिविधानम् ॥

अथ पूर्ववद्धायुकुमारादिप्रयोगेण भूमिमंस्कारः । ततः संकल्पः । अथ पुण्याहवाचना विधेया ।

ब्रह्मस्थाने मघोनः ककुभि हुतमुजो धर्मगजस्य रक्षो-

राजस्याहीन्द्रपाणेखनिर्हृत्तः[?] शंभुभिन्नस्य शंभोः ॥

नागैन्द्रस्यामृतांशोरपि सदकलसद्वयपुष्पादिदूर्वा ॥

दर्भान्वेद्या दिशासु न्यसनमिह महे यज्ञनिर्विघ्नमिच्छयै ॥ १ ॥

ओं ह्रीं दर्भमथनाय स्वाहा । दिग्दर्भस्थापनम् ॥

ओं-आभिः पुण्याभिराद्भिः परिमलवहुलेनामुना चंदनेन ॥

श्रीदृक्पयैस्मीभिः शुचिमदकचयैरुद्धमैरेभिरुद्धैः

हृदैरेभिनिवेद्यैर्मखमवनमिमैर्दोषयिद्धिः प्रदोषैः ॥

वास्तुबलिविधानम् ॥

‘अथेति’ प्रथमतः पूर्णं प्रमाणं वायुकुमारादिर्ज्ञाय आव्हानं कर्तुं भूमिर्भस्महारं कृत्वा, अथोद-
मिशोधनं, भूमिप्रवृत्तलनं चोदरे विधिं कर्त्तव्यं । यान्तरं पुण्याहवाचनां कर्त्तव्या ।

‘ब्रह्मस्थानेति’ हा श्लोकं ब्रह्मण्यं व मंत्रं ब्रह्मण्यं दत्ता दिशानां दर्भस्थापनां कर्त्तव्या ।

‘आभिरिति’ हा श्लोकं ब्रह्मण्यं व मंत्रं ब्रह्मण्यं अष्टद्वयानां भूमिपूजनं कर्त्तव्यं ।

धूपैः प्रायोभिरेभिः पृथुभिरेभिः फलैरेभिर्चाभि भूमिम् ॥ २ ॥

ओं ह्रीं नीरजसे नमः । भूम्यर्चनम् ॥ २ ॥

वेद्यां मंडलमालिखार्चितसितैश्चूर्णैः सिताकल्पभृत् ।

नागाधीशधनेशर्पातवसनालंकारपटैश्च तैः ॥

नीलैर्नीरजनीलेषु सुमनो रक्ताभरत्तैस्ततो ॥

रक्ताकल्पककृष्णमेघविलसत्कृष्णैश्च कृष्णप्रभ ॥ ३ ॥

पञ्चचूर्णस्थापनम् ॥

सन्मंगलस्यास्य कृते कुतश्च कोणेषु चाद्याक्षितिमंडलस्य ॥

वज्राणि चत्वारि च वज्रपाणिन् वज्रस्य चूर्णेन लिखाद्य वेद्याम् ॥ ४ ॥

इति वज्रस्थापनम् ॥

अथार्हदीशप्रतिमाप्रतिष्ठा-विधाननिर्विघ्नममासिस्त्र्यै ॥

ततोऽकुराचार्दिवसाच्च पूर्वदिने क्षपया विदधीत नांद्रीम् ॥ ५ ॥

तत्रापि पूर्वं विदधीत वास्तु-दिवौकसां भेकपदे स्थितानाम् ॥

‘वेनामिति’ हा श्लोकं झणून पांडव्या, पिवळ्या, नीले, वांगडे, च काळे अज्ञा चूर्णांना मंडलरचना करावी

‘सन्मंगलेति’ हा श्लोक झणून या मंडलाच्या बाहेर चार कोणामध्ये चार वज्रांची स्थापना करावी.

‘अथेति’ हा श्लोक झणून अरुदाच्या प्रतिष्ठेचा विधि निर्विघ्न समाप्त व्हावा झणून अकुराचार्दिवसाच्या पुढे

तथा परे वा विदुषस्तस्यां क्रमेण सामान्यविशेषसर्वाम् ॥६॥
 स्नात्वा समाचम्य समेत्य धाम कृत्वा तथैर्यापथशोधनं च ॥
 स्नुत्वा च सिद्धान्तसकलीविधानं कृतैकतानो विजनप्रदेशे ॥ ७ ॥
 कृत्वा समासाज्विनराजपूजां श्रुत्वा समाराध्य तथा मुनीन्द्रान् ॥
 गुरोरनुज्ञां शिरसा गृहीत्वा दत्त्वा नियोगं परिचारकाणाम् ॥ ८ ॥
 प्रत्यग्रथौतोत्तमशुभ्रवामसा कृत्वांतरीयं च तथोत्तरयिम् ॥
 हेमोपवांतांगदहारमुद्रिकाकिरीटकर्णाभरणादिभूषितः ॥ ९ ॥
 तदेवपूजासमये समुक्तमंत्रात्परं वाक्यमभाषमाणः ॥
 चतुःपरीचरविधिज्ञयुक्तः समाहितात्मा यजने प्रवृणः ॥ १० ॥
 इंद्रः प्रतीद्रेण समं विधाय पदं क्रियार्थे मखमंडपादौ ॥

दिक्ची रात्रीं नांदीमंगल विधि करावा. प्रथमतः भेकपदावर असलेल्या वास्तुदेवतांची पूजा करावी.
 ' स्नात्वेति ' स्नान व आचमन करून जिनमदिगमध्यें यावें तेथें ईर्यापथशोधन करून व सिद्धांची स्तुति करून
 न एकाग्रमनानें एकांत स्थानीं सकलीकरण करावें. ' कृत्वेति ' संक्षेपानें जिन, शास्त्र व गुरु यांची पूजा
 करून गुरुची आज्ञा मस्तकावर धारण करून परिचारांना आपआपलीं कार्यें करण्यास आज्ञा द्यावी. शुद्ध शु-
 तलेले पाषरण्याचें व नेसण्याचें वस्त्र धागण करून सुवर्णयज्ञोपवीत, अंगद, हार, आंगठी, किरीट व कुडल हीं आभरण
 धारण करावीत. देवपूजासमयीं संगितलेल्या मंत्रागिवाय दुपरे कांहीं बालूं नये. विधिजाणणारे चार परिचारकांना वे-
 ऊन पूजानिपुण इंद्रानें मंडपापमध्यें प्रतीद्रासह प्रवेश करावा पददेवतांना प्रथम नमि द्यावा. बलीचें दोन भेद आहेत.
 वरग माजी, वढे भात यांचा बलि हा एक प्रकार व दुसरा प्रकार त्या त्या देवतांना अर्पण करावयास

पदेन दद्यात्पदेवतानां बलिं सुयोपागणकादि.....[?] ॥ ११ ॥
 बलिश्च सामान्यविशेषभेदात्पुरोपदिष्टो द्विविधः पदेशाम् ॥
 एकस्तु सव्यंजनपृथक्तं शेषस्तु तत्तत्पृथगिष्टिविधः ॥ १२ ॥
 ब्रह्माणमिन्द्रादिदिशाधिनाथानार्यादिदेवांश्च सर्विद्रपूर्वान् ॥
 पर्जन्यपर्जन्यादिवैक्रसाऽपि विचारिकाद्यांश्च यजेत्क्रमेण ॥ १३ ॥
 दधातु पूजां सकलामगणा उच्चारयन्मानस एव मन्त्रम् ॥
 तत्र प्रभुक्तं वचनं च यद्यत्तन्मन्त्रतः प्राक्प्रठनीयमेव ॥ १० ॥

इति प्रारंभनिरूपणम् ॥

अथ पुष्पांजलिपुरःसरं ब्रह्मादिवास्तुदेवतानां पृथगिष्टिः ।

श्रीमज्जनमहामहोत्सवविधिब्रह्मापारसोमह्वये ।

भव्यानामपि तं नियोगनिचयश्रद्धापरिताम्पनाम् ॥

क्षेमार्थं क्रियमाणवस्तुदिविपत्संघानमंपूजनम् ॥

सांगितजले पदार्थं हा पिशेष बलि होय. ब्रह्म, इन्द्रादिदेवता, सर्वदेवता, देवता
 न विचारिकादि देवता यांना कमानें पूजायें या देवतांच्या मन्त्रांचा प्रत्येक मनामध्ये उच्चार करून यांची पूजा क-
 रावी. या प्रमाणे प्रारंभिक निरूपण झालें. यानंतर पुष्पांजलि पुरःसर ब्रह्मादि वास्तु देवतांची वेगळी वेगळी पूजा
 करावी. श्रीमदिति हा श्लोक म्हणून जितकें प्रमाणें भव्यांना पित होऊ नये यासाठीं वास्तुदेवपूजाच्या प्रारंभीं पुरःसर
 बलिबोधन करावें.

प्रस्तावे प्रविकीर्यते जयजयारावेण पुष्पांजलिः ॥

ओं ह्रीं श्रीं भूः स्वाहा ॥ पुष्पांजलिः ॥ १ ॥

ओं-ग्रामक्षेत्रगृहादिभेदविधिवर्धोभागमध्याश्रय-

स्तत्तद्भागपरिच्छिन्ना बहुविधस्वात्मप्रदेशो विभुः ।

ब्रह्मा दिक्पतिर्पूर्वदेवनिकैरात्मोन्मुखैर्विहितो

लाजाज्यान्वितदुग्धभक्तमधुना गृण्हातु रक्तप्रभः ॥

ओं ह्रीं ब्रह्म • जलम् ॥ १ ॥

ओं-ऐरावतस्कंधमधिश्रयन्तं वज्रायुधं रुच्यशचीसमेतम् ॥

प्रत्यूहविध्वंसकमर्हद्विष्टौ कुष्ठप्रसूतैः प्रयजामि शकम् ॥

ओं ह्रीं इंद्र • ॥ २ ॥

ओं-ज्वालाकलापात्मकशक्तिरूढो वस्ताधिरूढः सुपरिष्कृतांगः ॥

‘ब्रामेति’ गांव, शेत, घर इत्यादिकांच्या मध्यभागावा आश्रय करणारा व दिक्पालादि देवोद्भूत अशा ब्रह्माला मी लाक्षा, तूप यांनीं युक्त असा दुधाचा भात अर्पण करितो.

‘ऐरावतेति’ इंद्राचें वाहन ऐरावत, आयुध वज्र, शची ही पत्नी आहे, अशा इंद्राला अर्हणजेमध्यें विघ्न नष्ट व्हावें ह्मणून कुष्टाच्या फुलांनीं पूजितो

‘ज्वालेति’ अग्नीचें शक्ति हें अन्न आहे, बऱ्या वाहन आहे, स्वाहा पत्नी आहे, या अग्नीचें दूध, तूप व उचम तूप यांनीं तर्पण करितो.

स्वाहामाङ्ग्या सममग्निदेवः प्रीणातु दुग्धैस्तगैरस्तराज्यैः ॥

ओं ह्रीं अग्ने० ॥ ३ ॥

ओं-छायासमेतं महिषाधिरूढं दंडायुधं दंडितवैरिवर्गम् ॥

वैवस्वतं त्रिम्बहं तिलन्नैः सिबान्ययुक्तैः परितर्पयामि ॥

ओं ह्रीं यम० ॥ ४ ॥

ओं-नैऋत्यदेशो निऋतिः सुरक्षमृक्षागवाहद्विपदास्परक्षः ॥

आरूढवानुदत्तमुद्रास्त्रः पिण्याकमायच्छतु तैलमिश्रम् ॥

ओं ह्रीं नैऋत्य ॥ ५ ॥

ओं-करधृतफणिपाशो मंडनोद्योतिताशः करिमकरमूर्तिलोकसंक्रांतकीर्तिः ।

सुरश्चिरवरुणानीप्राणनाथः सयूथो वरुण इह समेतो लातु दुग्धान्नधान्यम् ॥

ओं ह्रीं वरुण० ॥ ६ ॥

'उधेति' यमाला-छाया ही पत्नी आहे. रेडा वाहन आहे, दंड नांवाचें शस्त्र आहे. या यमाला नि-
लाम व विद्या-ग्रभी नांवाचें धान्य यांनीं तप्त करावें.

'नैऋत्येति' निऋतिचें अस्त्रल हें वाहन आहे, मुद्रा हें शस्त्र आहे. याला तैलाभिषिक्त पेंड अर्पण करायी.

'करेति' नागपान हें वरुणाचें आयुध आहे. करिमकर हें वाहन आहे. वरुणानीं ही पत्नी आहे. या
वरुणाला कृपमात देऊन महत्प्र करितो.

ओं-उर्वरिहोवायुधशस्तहस्तमर्वाधिरूढं परिमंडितंगम् ॥
तद्वायुवेगीमुखदत्तदृष्टिं पिष्टेर्निशायाः पवनं यजामि ॥
ओं ह्रीं पवन ॥ ७ ॥

सदत्नरुक्पुण्डितपुष्पकाभ्रयानाधिरूढस्फुरितोग्रशक्तेः ॥
सजानियूथ्यत्रजयक्षराज प्रत्तं मया स्वीकुरु पायसान्नम् ॥
ओं ह्रीं कुचेरः ८ ॥

ओं—उमासमेतो वृषभाधिरूढो जटाकिरीटप्रणिभृषितांगः ॥
त्रिशूलहस्तः प्रमथाधिनाथो गुणहातु दुग्धान्नभिदं ससर्पिः ॥
ओं ह्रीं ईशान० ॥ ९ ॥

ओं—वेधःपुरोदेशमवंतमार्यं ध्वस्तात्मदेशप्रतिरोधिवीर्यम् ॥
सत्पूरिकामोदकपूरिकादिर्भक्ष्यैः प्रहृष्ट विदधे फलैश्च ॥ १० ॥
ओं ह्रीं आर्य० ॥ १० ॥

‘उर्वीति’ वायूचें वृक्ष हैं अस्त्र आहे षोडा वाहन आहे वायुवेगी याची स्त्री आहे- याला हळदीच्या चूर्णांनी मी तप्त करिता.
‘सद्रत्नोति’ पुष्पकविमान हें कुवेराचें वाहन आहे. याला मी क्षीगन्त्र समर्पण करून तप्त करितो.
‘उमासमेतेति’ हा श्लोक क्णून ईशानाला तृणमहित दूधमत अर्पण करावा.
‘वेध इति’ हा श्लोक क्णून आर्यनांवाच्या देवाला न्नदानाच्या पुढें पूर्ण मोदक भक्ष्य पदार्थांनी व फ-
लांनी संतुष्ट करावें.

ओं—प्रसापसव्यं पद्मावसानो भाभासमानो मुकुटादिभाभिः ॥
स्यामिष्यसंवतिमुजिष्यवर्गो दीव्येत मापात्रालिर्विवस्वान् ॥ ११ ॥

ओं ह्रीं विवस्वान् ॥ ११ ॥

ओं—शत्रुशक्तिनिवारणक्षमो मित्ररक्षणविधानदक्षिणः ॥
प्रत्यगीश इह मित्रनिर्जरः स्वीकरोतु दधिदूर्विकामपि ॥ १२ ॥

ओं ह्रीं मित्र ॥ १२ ॥

ओं—प्रजापतेः सव्यमुघ्राशिभागे महीमवंतं महिमानमासम् ॥
महीधरं मंडनमंडितांगं महामहस्कं महयामि दुग्धैः ॥ १३ ॥

ओं ह्रीं भूधर ॥ १३ ॥

ओं—सर्विद्रदेवाय सत्रिकमाय तनूनपात्रक्षमुपाश्रिताय ॥
वनामरार्नकपुरःसराय ददामि पुंजीकृतधान्यलाजम् ॥

'ब्रमेति' हा श्लोकं श्रणून ब्रह्मान्धा उग्रन्या भागाला विभक्त्यु देवाला उडदात्रे अत्र व तिल यानीं संतुष्ट करावे.

'मनु इति' हा श्लोकं श्रणून मिचनानाच्या देवाला दधिदूर्नीं मंतुष्ट करावे. हा देव यद्रुचे निवारण करून मित्रांचे रक्षण करितो.

'प्रजापतेति' हा श्लोकं श्रणून महीधर देवाला दुग्धाने वृक्ष करावे.

'मोदतेति' हा श्लोकं श्रणून असिचा पद्य धारण करीलया सर्विद्र देवाला सालीच्या लाया अर्पण करून वृक्ष करावे.

ओं ह्रीं सविद्रं ॥ १४ ॥

ओं—वैश्वानरादित्यमुपाश्रिताय सार्विद्रदेवाय सविक्रमाय ॥

कर्पूरकादमीरलबंगकुष्टैरुपस्कृतं पुण्यजलं ददामि ॥

ओं ह्रीं सार्विद्रं ॥ १५ ॥

ओं—इंद्रं वनामस्यैकदंबकेंद्रं मंदारवं पुण्यजनस्य पक्षम् ॥

प्रत्यूहजालं विनिपातयंतं मुहस्य चूर्णैः प्रयजे संपूर्णैः ॥ १६ ॥

ओं ह्रीं इंद्रं ॥ १६ ॥

ओं—इंद्रराजगततंद्रनिजितारातिवर्गं जिनवर्गपोषकं ॥

कासराधिपतिपक्षमाश्रिताऽऽदेहि पूषयुतमुहचूर्णकम् ॥ १७ ॥

ओं ह्रीं इंद्रराज ॥ १७ ॥

ॐ—समीराग्रभूमौ समुद्रासमानं निजं देशभागं सदा पालयन्तम् ॥

‘वैश्वानरेति’ हा श्लोकं ह्यणून भादित्याचा आश्रय घेतलेल्या सार्विद्र देवाला कापूर, केसर, लवण च कृष्ट यांनीं सुगंधित असें पवित्र पाणी अर्पण करावे.

‘इद्रेति’ हा श्लोक ह्यणून इंद्राला मृगाच्या पिठांनीं व वज्यांनीं पुजावे. हा व्यंतर देवांचा अधिपति आहे.

‘इंद्रराजेति’ हा श्लोक ह्यणून यमाच्या पक्षाचा आश्रय करणाऱ्या या इंद्रराज नांवाच्या देवाला वज्यासह

सुगांचे पीठ अर्पण करून वस्त्र करितो.

‘समीरेति’ हा श्लोक ह्यणून वायुदेवाच्या पुढच्या भूमीवर जो राहतो असा रुद्र नांवाच्या व्यंतर देवांच्या

यजे रुद्रमक्षुद्रवन्यामरैर्द गुडापूपवर्गैरुपस्कारयुक्तैः ॥
ओं ह्रीं रुद्र० ॥ १८ ॥

ओं-रुद्रजयाख्यं परिमितरौद्रक्षुद्रनिकायं वनसुरमुख्यम् ॥
मारुतनिन्नं गुडपरिपुष्टैः पिष्टकवर्गैरिह महयामि ॥

ओं ह्रीं रुद्रजय० ॥ १९ ॥

ओं-आमोदमामोति गुणाधिकेषु विद्वेषमुदवृत्तजनेषु यश्च ॥
आपः सदेवो गुडपिष्टयुक्तं सकैरवं शंखमुपैतु दौव ॥

ओं ह्रीं आप० ॥ २० ॥

ओं-धर्मानुक्ताननुमोदमानं पापानुपत्तानपसारयन्तम् ॥
महेश्वरायत्तभिहापवत्सं संपूजयेयं बालिना तथैव ॥

ओं ह्रीं आपवत्स ॥ २१ ॥

यभिपत्नीला भी गुळाच्या वागर्ग्यांनी पूजितो
' रुद्रेति ' हा श्लोक लग्नून व्यंतराधिपति अशा रुद्रजय नावाच्या देवाला गुळाच्या वागर्ग्यांनी पूजितो.
' आमोदेति ' हा श्लोक लग्नून जो गुणाधिकार प्रीति करिता व उच्छृंखल कोत्तार अर्पेति करितो.
त्या आप देवाला भी गुळाचे वागे कमल व शंख अर्पण करितो.
' धर्मोत्स ' हा श्लोक लग्नून धर्मप्रेमी लोकावर प्रेम करणाऱ्या व पाण्याचा तिरस्कार करणारा अशा आप देवाला वग्न्या पदार्थांनी पूजितो.

ओं-पर्जन्य पर्जन्यानिनादतुल्यनादेन दूरीकृतवैरिलोक ॥
स्वतर्जनीचालनतर्जितात्मवाचाटभृत्याज्यमुपैहि रौद्र ॥ २२ ॥

ओं ह्रीं पर्जन्य० ॥ २२ ॥

ओं-जयं तनोति प्रतिरोधिरोधान्नयं तनोति स्वजनानुवृत्तेः ॥
योऽसौ जयतो हरिदक्षिणस्थो गृण्हातु पूतं नवनीतमेतत् ॥

ओं ह्रीं जयंत० ॥ २३ ॥

ओं-संकंदनागण्डुभेदशितारं तापप्रकाशप्रतिभासमानम् ॥
तमोपहं भास्करदेवमेत कुत्र प्रहृष्टं मधुकंददानात् ॥

ओं ह्रीं भास्कर० ॥ २४ ॥

ओं-सत्यामरं नित्यमसत्यदूरं गोत्रद्विषद्वामपदे वसंतम् ॥
सद्धर्भनिध्यानकृतप्रमोदं संपूजये पूर्वसपर्ययैव ॥ २५ ॥

ओं ह्रीं सत्यक ॥ २५ ॥

‘पर्जन्येति’ हा श्लोक क्षणून मेघप्रमाणे असलेल्या गर्जेने वैरी लोकांना दूर साऱणाऱ्या या पर्जन्य देवाला मी तुप अर्पण करितो.

‘जयति’ हा-श्लोक क्षणून इंद्राच्या दक्षिणेला-अमलेल्या जयत देवाला मी लोणी अर्पण करितो.

‘संकंदनेति’ हा श्लोक क्षणून भास्कर नांवाच्या देवाला मी मधुकंद-ज्येष्ठमघ अर्पण करितो.

‘सत्येति’ हा श्लोक क्षणून इंद्राच्या डावे बाजूला राहणाऱ्या सत्यक नांवाच्या देवाला मी ज्येष्ठमघ अर्पण करितो.

ओं-भृशं विवक्षुर्गुणशालसंघं भृशं दिदृक्षुर्मुनिमुख्यसंगम् ॥

भृशामरः संश्रुतवृत्तशत्रू रातु प्रमोदान्नवनतिर्षेडम् ॥

ओं च्ही भृशदेव • ॥ २६ ॥

ओं-अथातरिक्षो विहरन्विनोदं वनेषु पश्यन्सुजनोपसर्गम् ॥

सुदृग्दृग्द्वानुसर्खोतरिक्षञ्चूर्णं निशामाषजमाददातु ॥ २७ ॥

ओं च्ही अंतरिक्ष • ॥ २७ ॥

ओं-पुष्पाति यः सज्जनतोपकारं मुष्णातु चासज्जनदुर्विलासम् ॥

कृपीटयोनेः सुहृदेष पूषा शिवान्नमेतत्सपयः प्रतीच्छेत् ॥

ओं च्ही पूषन् • ॥ २८ ॥

ओं-वितथारूपं वितथीकृतारिशक्तिप्रदं साधुजनोपकारदक्षम् ॥

'भृशमिति' हा श्लोक श्रवणं जो नेहमी सुनिसहवासाची इच्छा करितो. व इद्राचा व्ययों आशय केला आहे त्या भृशदेवाला मी लोणी अर्पण करितो.

'अवेति' हा श्लोक श्रवण अंतरिक्ष नांवाच्या देवाला इच्छा व उद्गदाचें पीठ अर्पण करितो.

'पुष्पातीति' हा श्लोक श्रवण जो मज्जनावर उपकार व दूर्जनवर अनुपकार करितो त्या पूषन् देवाला विनाश (साण्याचा भाव) मी अर्पण करितो.

'वितथेति' हा श्लोक श्रवण साधुशक्तिचा नाय करणाऱ्या वितथ देवाला कट्टा नांवाच्या शान्याचे अर्पण मी नमर्पण करितो.

प्रथितं दंडधाराख्यं वरकटाब्जसमर्चितं करोमि ॥ २९ ॥

ओं ह्रीं वितथ० ॥ २९ ॥

ओं-रक्षःपरीवारकसत्वरक्षादक्षे सुमार्गे विहितप्रमोदम् ॥
कलापसव्याश्रयराक्षसद्रं मधुप्रदानात्सुखितो भव त्वम् ॥

ओं ह्रीं राक्षस० ॥ ३० ॥

ओं-सगंधगंधर्वसुपर्वहस्त--प्रशस्तवीणानुगगनगतिं ॥
गंधर्वदेवं घनसारपूर्वगंधैः समर्चै यममाश्रयन्तम् ॥ ३१ ॥

ओं ह्रीं गंधर्व० ॥ ३१ ॥

ओं-यो विक्रमाक्रांतजनप्रसंगस्तपोधनार्थीशपदाब्जभृंगः ॥
स भृंगराजः श्रितधर्मराजः पवित्रद्रुग्धाक्षमिदं ससर्पिः ॥ ३२ ॥

ओं ह्रीं भृंगरा० ॥ ३२ ॥

ओं-सुषीकृताधर्मपरप्रभावं सुषोक्तिदूरं सुवनामधेयम् ॥

‘रक्ष इति’ हा श्लोक ऋणून जिनमार्गवर प्रेम करणाऱ्या राक्षस नांवाच्या देवाला भी ज्येष्ठमध अर्पण करितो.

‘सगंधेति’ हा श्लोक ऋणून गंधर्व नांवाच्या देवाला भी कापूर वगैरे सु गंधित पदार्थांनीं वृत्त करितो.

‘यो विक्रमेति’ हा श्लोक ऋणून यथाचा आश्रय घेणाऱ्या भृंगराज देवाला दूधमात अर्पण करितो.

‘सुषीति’ हा श्लोक ऋणून लघर्माचा प्रभाव दूर करणारा व असत्य न बोलणारा अशा सुषदेव नांवाच्या

रक्षोधिपायात्तमुदारशार्क्तं भाषाज्ञसंतर्पितमातनोतु ॥ ३३ ॥

ओं ह्रीं मृषदेव० ॥

ओं-तपोधनाजन्यनिवारणार्थं वनाश्रमद्वारि सदा निषण्णम् ॥

दौवारिकं सेवितयानुधानं संतर्पयेऽहं वरशालिषिष्टैः ॥ ३४ ॥

ओं ह्रीं दौवारिक० ॥

ओं-सुग्रीव यातानुतवीणया वै गायन्नितांतं गुणिनां गुणौघम् ॥

सुग्रीवदेवः त्रितपाशहस्तः प्रमोदवान्मोदकदानतोऽस्तु ॥

ओं ह्रीं सुग्रीव० ॥ ३५ ॥

ओं विभांति पुंसां गुणसंकथायां पुण्यावदाताः खलु यस्य दंताः ॥

स पुण्यदंतो वरुणान्तिकस्थः पुष्पाणि गृह्णातु जलान्वितानि ॥ ३६ ॥

ओं ह्रीं पुण्यदंत० ॥ ३६ ॥

देवाला भी उडीदाच्या अन्नानें व्रत करितो.

'तपोधनेति' हा श्लोक झणून तपस्व्यांचा उपमर्ग नेहमी दूर करणाऱ्या दौवारिक नांवाच्या देवाला भी उच्छुष्ट साळीच्या चूर्णानीं व्रत करितो

'सुग्रीवेति' हा श्लोक झणून ज्यानें वरुणाचा आश्रय घेतला आहे व जो गुणी लोकांचे गुण वर्णन करितो त्या सुग्रीव देवाला भी मोदक अर्पण करितो.

'विभांतीति' हा श्लोक झणून वरुणाश्रित अशा पुण्यदंताम भी पाण्यासहित बुडवें अर्पण करितो.

ओं-असुरः कल्पसुराभविर्क्रियो गिरिनद्यादिविहारलोलुपः ॥
वरुणोर्पातमहीमुपाश्रितो भजतां लोहितमन्नमुत्तमम् ॥

ओं-ह्रीं असुरः ॥ ३७ ॥

ओं-संशुद्धमार्गप्रतिरोधिवाहिनीशोषं सदा यः कुरुते प्रतापतः ॥
शोषः सपक्षीकृतयादसांपतिलीतु प्रधौतं तिलमक्षतांश्च ॥ ३८ ॥

ओं-ह्रीं शोषः ॥ ३८ ॥

ओं-रोगोपघातांगतपोधनानां दृष्ट्वा स्थितिं तामनुकंप्यमानाम् ॥
रोगं मरुत्पक्षकृतानुगमं सुस्वाकरोम्युत्तमकारिकाभिः ॥ ३९ ॥

ओं-ह्रीं रोगः ॥

ओं-नागं समाराधितयोगिनागं नागारिनादेन पलायितास्म् ॥

‘असुरेति’ हा श्लोक सप्तन पर्वत नदी वगैरे ठिकणीं विहार करणारा जो असुरदेव त्याची ताव-
क्या भातानें पूजा कारतो.

‘संशुद्धेति’ हा श्लोक सप्तन जो पराक्रमानें-पवित्र जिनमार्गाला रोकणाऱ्यांचा नाश करितो अशा वरु-
णाश्रयी शोष नावाच्या देवाला भी धुतलेले तिक व अक्षता अर्पण करितो.

‘रोगेति’ हा श्लोक सप्तन रोगपीडित मुनीवर जो दया करितो अशा रोगनांवाच्या देवास उत्तम
कारिकांनी (१) प्रसन्न करितो.

‘नागेति’ हा श्लोक सप्तन योगिजनांची आराधना करणाऱ्या वायुदेवाचा आश्रय करणाऱ्या अशा

आतापसव्याश्रयमाश्रयन्तं मधुप्रादिर्गर्भह्यामि लाजैः ॥
ओं ह्रीं नाग० ॥ ४० ॥

ओं-मुख्यं यजे व्यंतरदेवमुखं यक्षेण सत्रा कृतचारुमुख्यम् ॥
विख्यातकांतारविहारसक्तं संतु प्रवैकैर्वस्वस्तुयुक्तैः ॥ ४१ ॥
ओं ह्रीं मुख्य० ॥ ४१ ॥

ओं-मछाटदेवं प्रतिमछघटसंघट्टनाविष्कृतसर्वशक्तिम् ॥
भीरं कुबेरं प्रबलं प्रतीतं गुडाब्जदानेन सुखाकरोमि ॥ ४२ ॥
ओं ह्रीं मछाट० ॥ ४२ ॥

ओं-मृगगणैस्तपसा बशक्तै मृगयते मुनिपन्नमनाय यः ॥
तमहमत्र मुगं धनदाश्रयं परिचरामि गुडान्वितपूपकैः ४३ ॥
ओं ह्रीं मृग० ॥

नाग देवाची शर्करामिश्रित लाद्यानीं तुष्टि करितो.
'मुख्येति' हा श्लोक क्षणून कुबेराशी मित्रता ठेवणाऱ्या मुख्यनांवाच्या देवास उत्तम वस्तूनीं भी मृ
जितो.
'मछाटेति' हा श्लोक क्षणून मछाट नांवाच्या देवाला मूळमिसळलेल्या भाताने प्रसन्न करितो.
'मृगेति' हा श्लोक क्षणून तपश्चरणांनं वश झालेल्या हरिणादि पशूनीं वेष्टित अशा मुनिवर्यांच्या
चरणास नमस्कार करणाऱ्या मृग नांवाच्या देवाला गुळाच्या धारग्यानीं भी प्रसन्न करितो.

ओं-धनवद्वामशरातलभागभागदिति नंदनमुख्यसुरादृतः ॥
अदितिरद्भवनामरपूजितो मुदितवान्भवतादिह मोदैकैः ॥ ४४ ॥

ओं-हीं अदिते० ॥

ओं-मोचाफला यद्युदितिर्यदास्यादधेनि वाचा विनिवारणार्थम् ॥
मुमुक्षुसाक्षादुदितिः सुमुंजां भक्षं तिरोपेतमुमापतीश ॥ ४५ ॥

ओं-हीं उदिते० ॥

ओं-विचारि सत्कृत्यविनोदशक्ते विचारियुक्ते सुजनानुरक्ते ॥
कुशानुवाक्षावनिभागमुक्त्यै गृहाण भक्ष्यं लवणोपयुक्तम् ॥ ४६ ॥

ओं-हीं विचारि० ॥ ४६ ॥

ओं-कायेन वाचा मनसा पवित्रमावर्जयंती तपसामर्घ्यांशं ॥
रक्षोबहिःस्था तिलपिष्टमुक्त्वा संतुष्यतां संप्रति पूतनाख्या ॥ ४७ ॥

ओं-हीं पूतने ॥ ४७ ॥

ओं-पापान्महापूरुषकारिणो या या राक्षसीरूपधरा ह्यतर्जत ॥

‘वनदेति’ हा श्लोक ब्रह्मण कुबेराच्या हाव्या वायूम निवास करणाऱ्या अतितीस मी बोवळीवी संतुष्ट करितो. ‘मोचाफलेति’ हा श्लोक ब्रह्मण उदितो देवाला प्रसन्न करावे ‘विचारीति’ हा श्लोक ब्रह्मण अग्नीच्या वायुप्रेदक्षी असलेल्या विचारी देवतेला मी भिठानें युक्त मस्य पदार्थ अर्पण करितो. ‘कायेनेति’ हा श्लोक ब्रह्मण मनोबचनशरीरानें पवित्र विनेश्वराचें आराधन करणाऱ्या पूतना देवीला मी स्तुति.

सा मारुताशावनिबाह्यसंश्रिता कुल्माषपायच्छतु पापगक्षसी ॥

ओं ह्रीं पापराक्षसि० ॥ ४८ ॥

ओं-यत्र यत्र मुनयो वसन्ति ते तत्र तत्र तदजन्यवारणे ॥

या चरत्यनिशमीशबाह्यतः सा ददातु चरकी धृतं मधु ॥ ४९ ॥

ओं ह्रीं चरकि ॥ ४९ ॥

ओं-एते वास्तुसुराः समस्तधरणीसंवासिनोऽवाधिताः ॥

प्रत्यूहस्य विधायिनस्तपचिताः प्रत्यूहसंहारकाः ॥

अद्य प्रापितपूजनेन मुदिताः सर्वप्रभावान्विताः ॥

यष्टुर्याजकभूपमंत्रिशुभवर्णानां च सतु त्रिभै ॥ ५० ॥

ओं पूर्णाधर्यः ॥

इत्थं प्रार्थनया प्रगृह्य विदितं सामान्यमन्यं बलिम् ॥

सर्वे वास्तुसुराः प्रसीदत भवद्वव्यांतरायास्तु ये ॥

पिष्टाने तप्त करितो, 'पाषाढिति' हा श्लोक ह्यथून वास्तुदेवता बाह्यपदेशी अमलेखा पाप राक्षसीला भी कुलध्या नांयाचे धान्य अर्पण करितो. 'यंत्रति' हा श्लोक ह्यणून ईशानाच्या बाह्यपदेशी चरकी नावाच्या देवतेला तूप व मारुत भी अर्पण करितो. ही देवता मुनीच मकट दूर करिते. 'एते इति' हा श्लोक ह्यणून सर्व पृथ्वीवर निवाम कारणाच्या वास्तुदेवाना पूर्णाधर्य धावे. हे वास्तुदेव विघ्नपरिहार करणारे आहेत. हे याजक, राज, मंत्रिगण, व सर्वलोकांचे मंपत्तीला कारण होवोत. 'इत्यगिति' हे वास्तुदेव हे बलि ग्रहण

गेहे धाम्नि विधिस्तिष्ठे च विविधोत्साहेथवा विष्टपे ॥

सन्त्येतान्सकलान्निवारयत तत्सर्वं सदा रक्षत ॥ ५१ ॥

एवं जिनाधीश्वरयज्ञकाले संतर्पिताः स्वस्वाविभूतियुक्ताः ॥

वन्यामराः किन्नरदेवमुख्या कुर्वन्तु शान्तिं जिनभाक्तिकानाम् ॥ ५२ ॥

ओं-संपूजिता इत्यसुरेद्रमुख्याः महामाहिंभिः प्रतिभासमानाः ॥

दशप्रकारोदितभावनेद्राः कुर्वन्तु शान्तिं जिनभाक्तिकानाम् ॥ ५३ ॥

ओं-मुख्याविभौ चंद्रदिवाकरौ च शेषग्रहा अश्रयुगीदिताराः ॥

प्रकीर्णका ज्योतिरमर्त्यवर्गाः कुर्वन्तु शान्तिं जिभाक्तिकानाम् ॥ ५४ ॥

जिनेन्द्रचंद्रस्य महामहेऽश्मिन्संपूजिताः कल्पनिकायवासाः ॥

करुण प्रसन्न होवोत व विद्वे द्वा सारोत, ब्रह्ममध्यं, जिनमद्विशमध्यं क्रिया जगामध्ये कोठेही उत्तराह-
प्रमंणी येनाच्या विताचें हे निवारण करात

‘एतमिति’ या जिनपूजनाच्या प्रसंगी किन्नोरेन्द्रादिक सर्व व्यतर देवाना प्रसन्न केलें आहे, त्यांनीं
जिनभक्तांना शान्ति करावी.

‘संपूजितेति’ दहा प्रकारच्या भवनवासि देवांची जिनपूजनप्रसंगी पूजा केली आहे, त्यांनीं जिनभक्तांना
शान्ति द्यावी.

‘मुख्येति’ चंद्र, सूर्य वगैरे ९ ग्रह, अध्विनी वगैरे तारका व प्रकीर्णक तारे या सर्वांना प्रसन्न केलें
आहे, त्यांनीं जिनभक्तांना शान्ति बरपण करावी.

‘जिनेद्रेति’ जिनाच्या पूजनप्रसंगी सौधमादिक कल्पवासि देवांना पूजिलें आहे, त्यांनीं जिनभक्तांचे

सौधर्ममुख्यास्त्रिदशाधिनाथाः कुर्वन्तु शान्तिं जिनभाक्तिकानाम् ॥ ५५ ॥

ओ-पृथ्वीविकारात्सलिलप्रवेशादग्नेश्च दाहात्पवनप्रकोपात् ॥

चोरप्रयोगादपि वास्तुदेवश्चैत्यालयं रक्षतु सर्वकालम् ॥ ५६ ॥

तिर्यक्प्रचारादशनिप्रघाताद्बीजप्ररोहाद् द्रुमखंडपातात् ॥

कीटप्रवेशादपि वास्तुदेवश्चैत्यालयं रक्षतु सर्वकालम् ॥

इष्टप्रार्थनाय पुष्पांजलिः ॥

● ॥ इति वास्तुबलिविधानम् ॥ ●

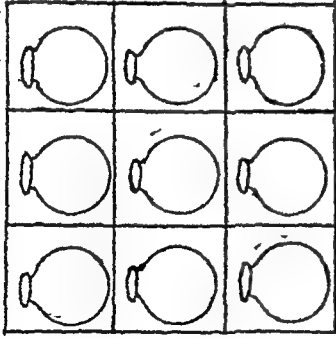
संरक्षण करावै.

‘पृथ्वीति’ भूरूपे वगैरे, पाण्याचा प्रवाह, आग, वाऱ्याचा प्रकोप, चोर इत्यादिकापासून वास्तुदेव जिनमदिरांचें संरक्षण करोत.

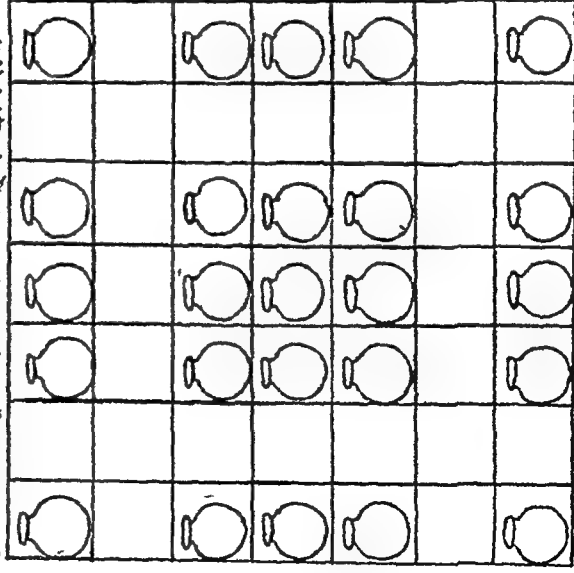
‘तिर्यगिति’ तिर्यक् जीव, बीज पडणें, झाडाची फांदी पडणें, वाळवी लागणें इत्यादिकापासून वास्तुदेव जिनमदिरांचें संरक्षण करोत. अशी इष्टप्रार्थना करून पुष्पांजलि नर्पण करावी.

याप्रमाणें वास्तुबलिविधान संपलें.

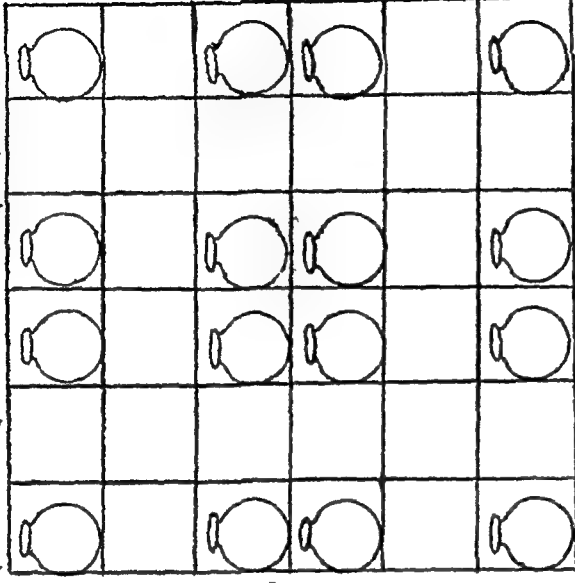
।प्रथमस्यापनस्य स्रुआणि ८ कलशाः ९ इत्यपदानि - ९।'

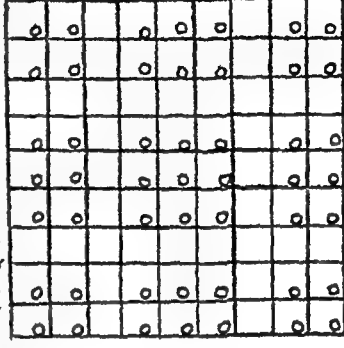
॥रुनीयस्तपनस्य सूत्राणि३६ कलशाः २१ शून्यपदानि३४॥

॥ वितीयस्तपनाय सृष्टाणि १६४ कफशाः १६४ अन्यदानी २०॥

॥चतुर्थस्त्रिपत्नस्य सूत्राणि२०कलशा० ४९ इत्युपदानि३२॥

अस्यैव द्वितीय प्रकार सूत्राणि ३२ कलशा १०८३ न्यपदानि १६७

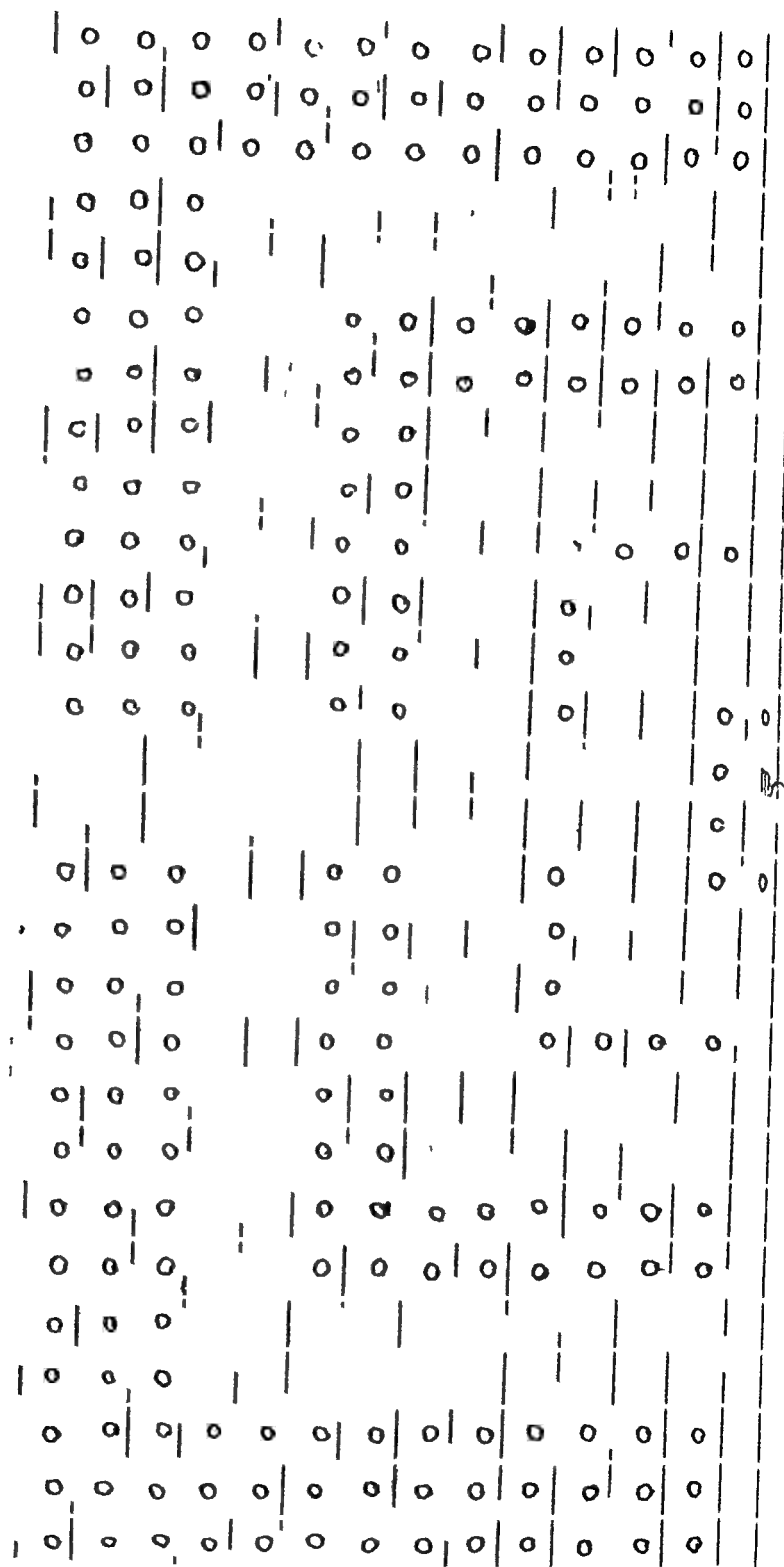
A 15x15 grid with a central '10' and scattered dots. The grid is 15 columns wide and 15 rows high. The center cell (row 8, column 8) contains the number '10'. There are 10 dots scattered throughout the grid, mostly in the upper half. The dots are located at the following (row, column) coordinates: (1,1), (1,3), (1,5), (1,7), (1,9), (1,11), (1,13), (1,15), (2,15), (3,3), (3,5), (3,7), (3,9), (3,11), (3,13), (3,15), (4,5), (4,7), (4,9), (4,11), (4,13), (4,15), (5,3), (5,5), (5,7), (5,9), (5,11), (5,13), (5,15), (6,3), (6,5), (6,7), (6,9), (6,11), (6,13), (6,15), (7,3), (7,5), (7,7), (7,9), (7,11), (7,13), (7,15), (8,3), (8,5), (8,7), (8,9), (8,11), (8,13), (8,15), (9,3), (9,5), (9,7), (9,9), (9,11), (9,13), (9,15), (10,3), (10,5), (10,7), (10,9), (10,11), (10,13), (10,15), (11,3), (11,5), (11,7), (11,9), (11,11), (11,13), (11,15), (12,3), (12,5), (12,7), (12,9), (12,11), (12,13), (12,15), (13,3), (13,5), (13,7), (13,9), (13,11), (13,13), (13,15), (14,3), (14,5), (14,7), (14,9), (14,11), (14,13), (14,15), (15,3), (15,5), (15,7), (15,9), (15,11), (15,13), (15,15).

॥ पष्ठसप्तपनस्य सूत्राणि ३० पदानि १५६ कलशाः १०८ शून्यपदानि ८८ ॥

A 10x10 grid of squares. In the center of the grid, there is a circle. A horizontal line passes through the center of the circle, extending from the third column to the eighth column. The line is slightly irregular, suggesting it was drawn by hand. The circle is also slightly irregular. The grid lines are thin and black. The background is white.

A 20x20 grid of circles. The circles are arranged in a pattern that is symmetric about the center. The center of the grid is marked with a large '100' and a small '100' in the center. The circles are arranged in a pattern that is symmetric about the center.

सप्तमस्तपनस्य सूत्राणि ४२ सर्वपदानि ४०० कलशा- २३६ श्रेण्यपदानि १८४

॥ त्रयस्त्रिंशत् ॥

सुभाषिण्य

सर्वपदानि ७८४

४३३

श्रीलक्ष्मणपदातिशय

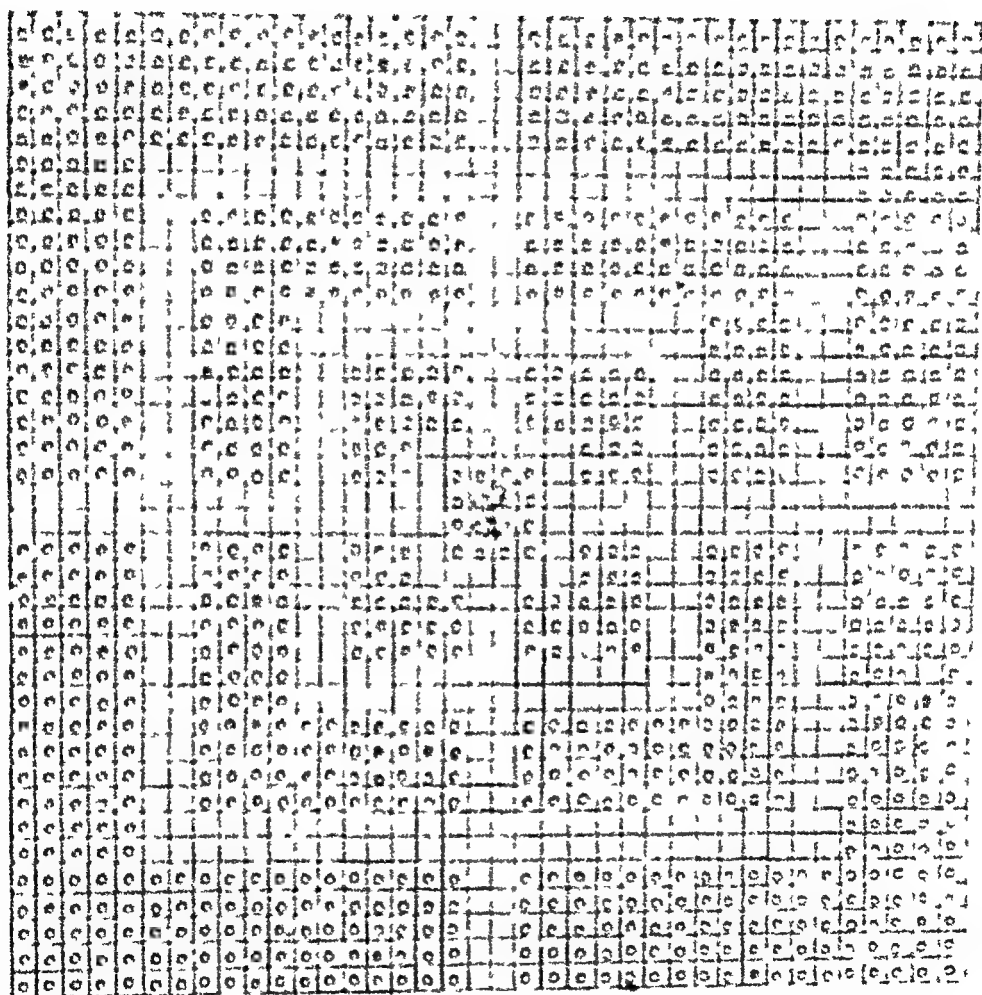
[illegible]

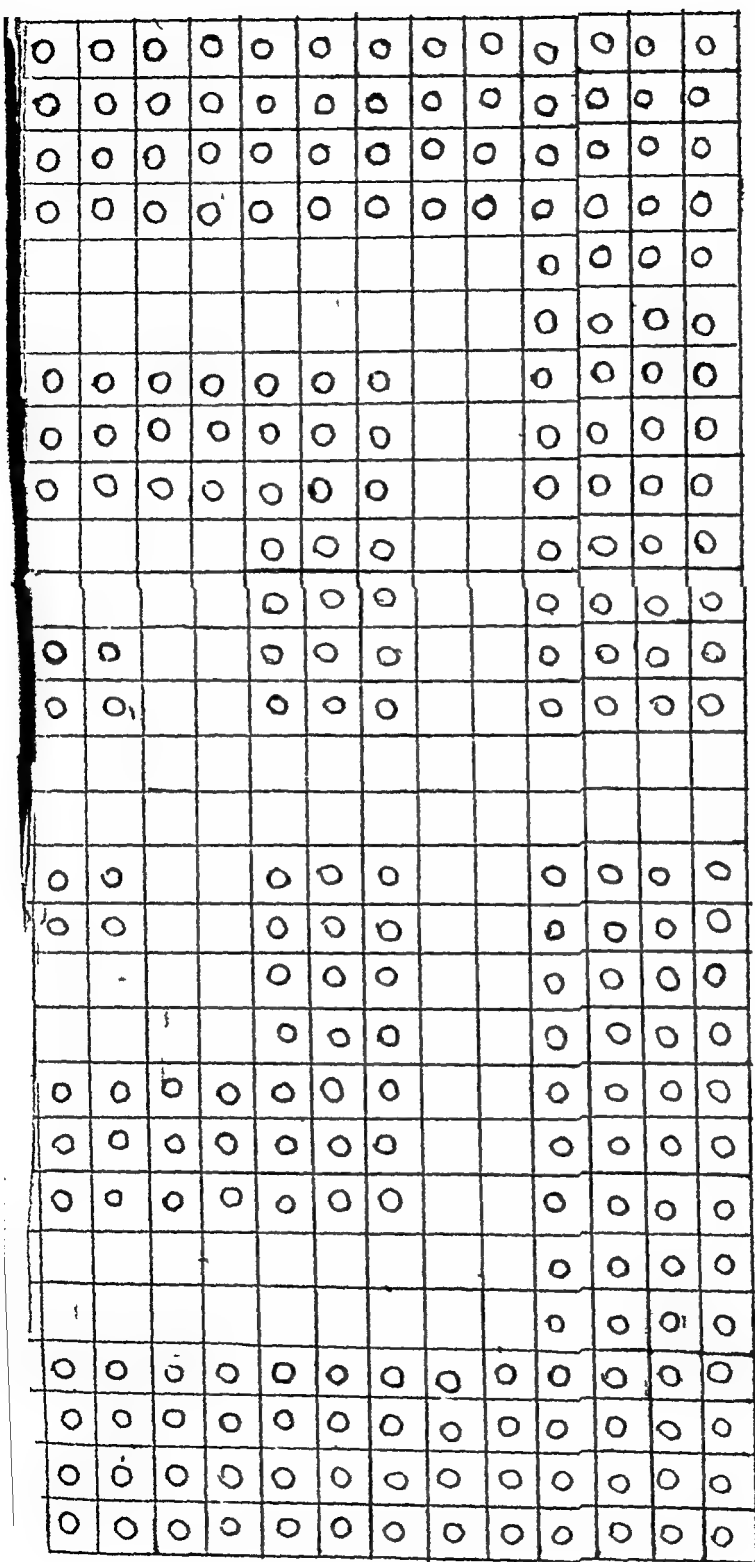
A 10x10 grid of numbers from 0 to 9. The numbers are arranged in a repeating pattern. The first row is 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. The second row is 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0. The third row is 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, 1. The fourth row is 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, 1, 2. The fifth row is 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0, 1, 2, 3. The sixth row is 5, 6, 7, 8, 9, 0, 1, 2, 3, 4. The seventh row is 6, 7, 8, 9, 0, 1, 2, 3, 4, 5. The eighth row is 7, 8, 9, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6. The ninth row is 8, 9, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. The tenth row is 9, 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. In the center of the grid, there is a small illustration of a person with a large head and a small body, wearing a hat and a coat, standing with arms outstretched.

1. The first step is to identify the problem.

蘇軾詩集卷之四

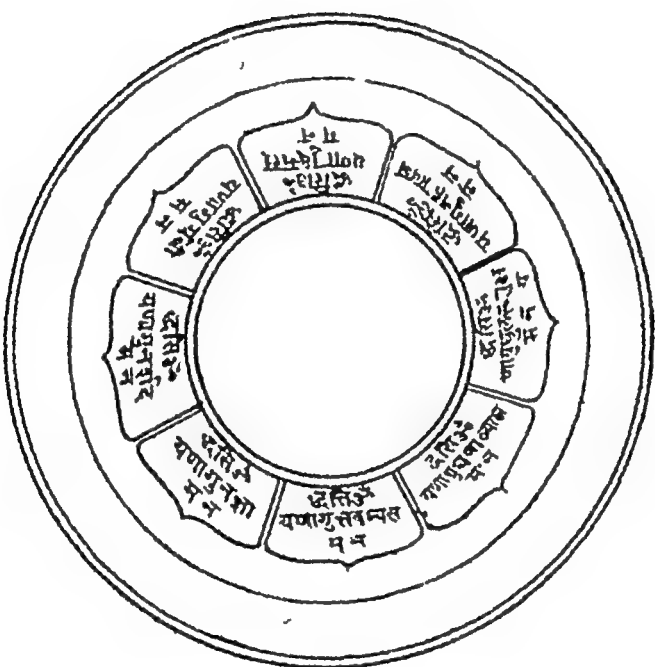
11-12-1911

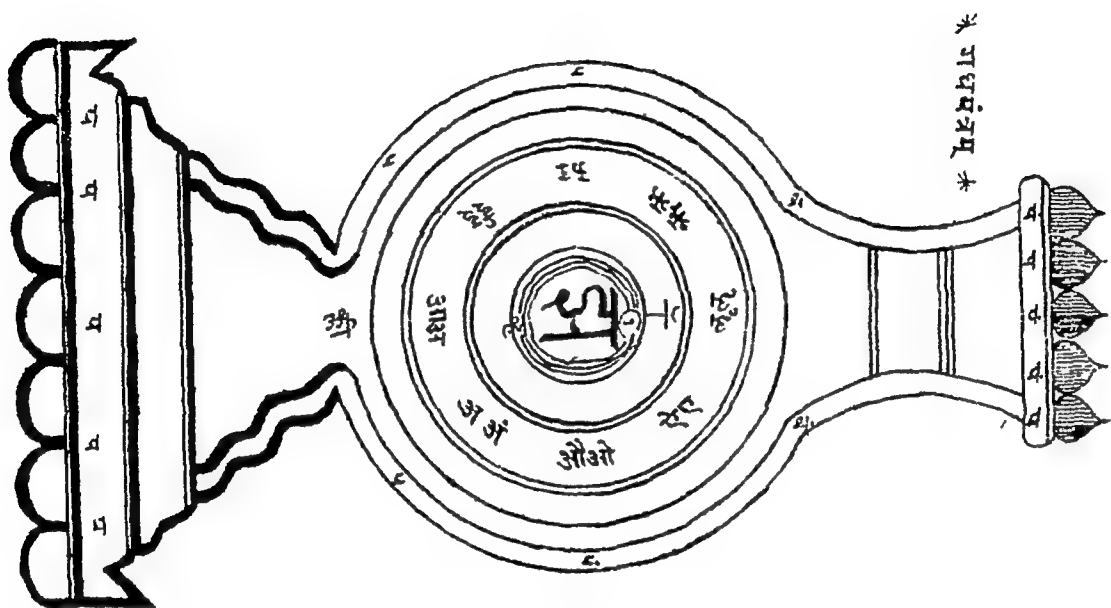

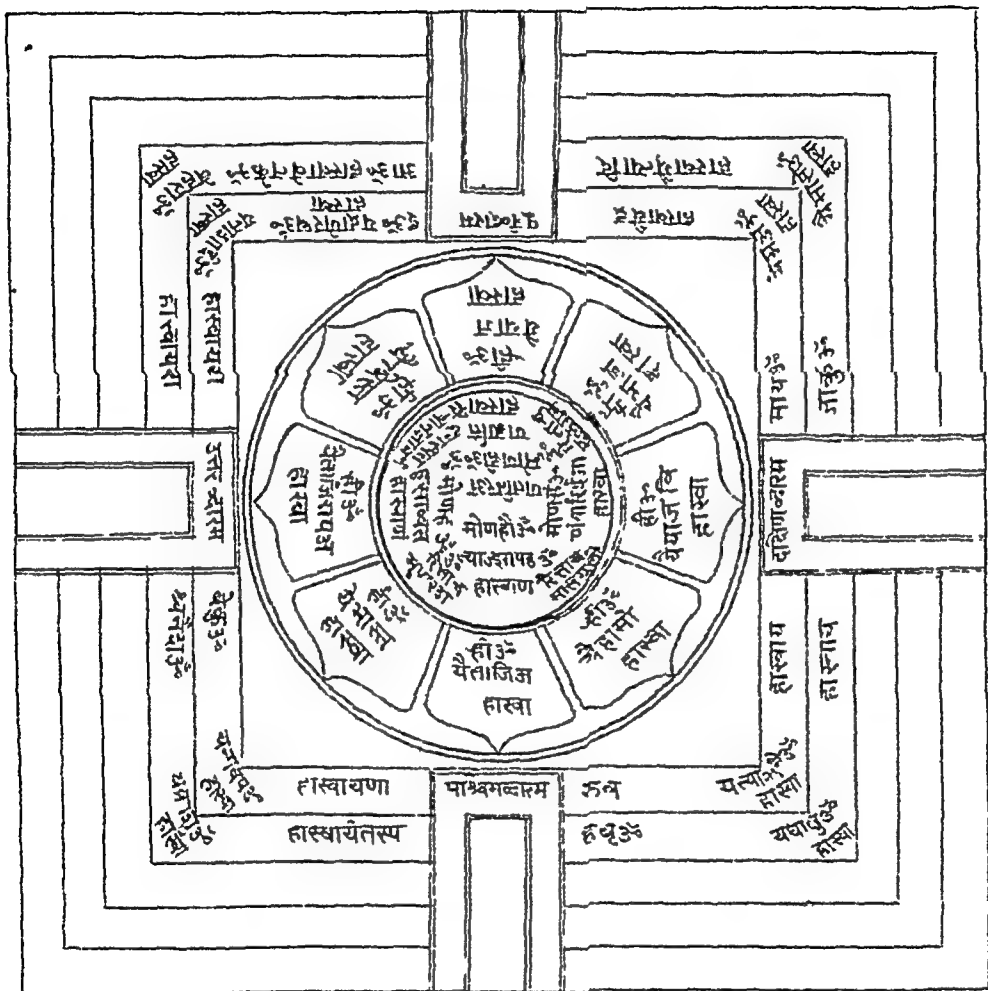

गून्यपदानि २८०

॥ निर्वणिकलापम् ॥

॥ अथ शान्तिः ॥

[illegible]

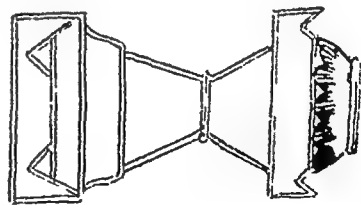
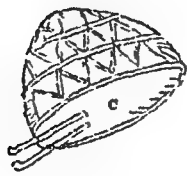
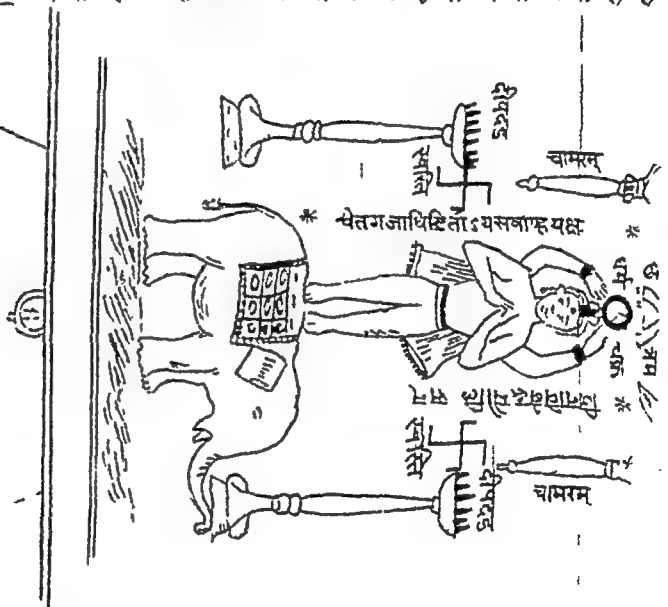
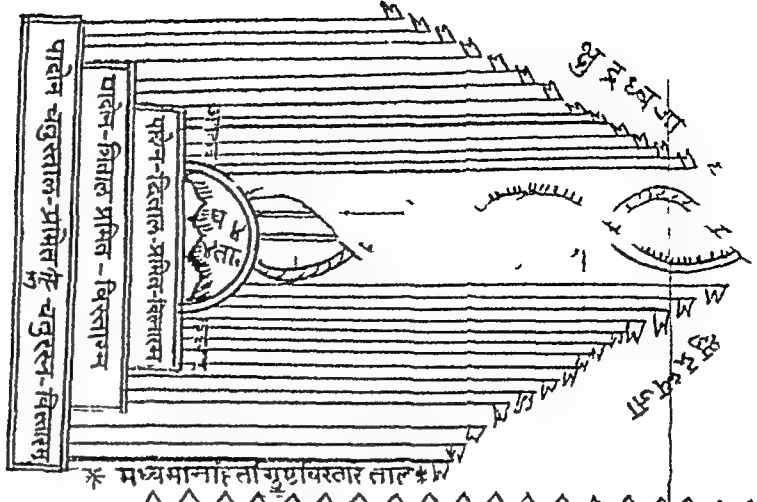
॥ सौलर्ण गजतं लाम् डोलवा चतुरस्रक । स्य पत्र पिनिर्माय सद्यः मष्टण तथा ॥ शान्तिर्युष्मद्दृष्टरेपाभिर्वज्रागमि सभालिखेत् ॥
॥ मडल बैकपचाश्रकोष्टः श्लक्ष्णरेष्यक ॥ अकारादिह्रस्वाकोष्टेऽप्येकैकमक्षर । यास्वकोष्टस्थिताः कोष्टा गददित्थ्येन
शालिखेत् ॥ मध्यमे कोष्टके तत्र हकार सार्धरेफकाजयादिदेयता अष्ट पत्रपत्न्यस्य मध्यग ॥ अत्राग्रे प्रणय
दत्वात्मजीज त्वदनतरे । त्रिमयिमात्रयात्रेष्व निरुध्यादक्रुशेन तु ॥ ७ ॥

॥ पञ्चमस्तपनस्य स्रुगाणि ३४ यदाति १२३ कलत्राणि ८३ शुन्यपदाणि ६०॥

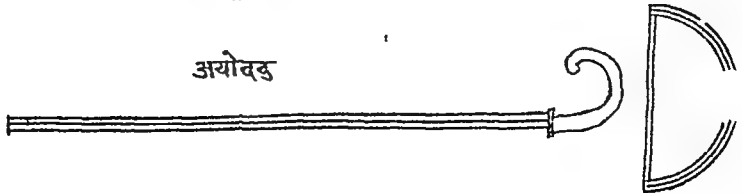
										
										
										
										
										
										
										
										
										

मङ्गिक पदवाच्य

पुल्ल	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> <p>पुल्ल</p> <p>पुल्ल</p> </div> <div> <p>पुल्ल</p> <p>पुल्ल</p> </div> </div>								पुल्ल
विचारी	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> <p>विचारी</p> <p>विचारी</p> </div> <div> <p>विचारी</p> <p>विचारी</p> </div> </div>								विचारी

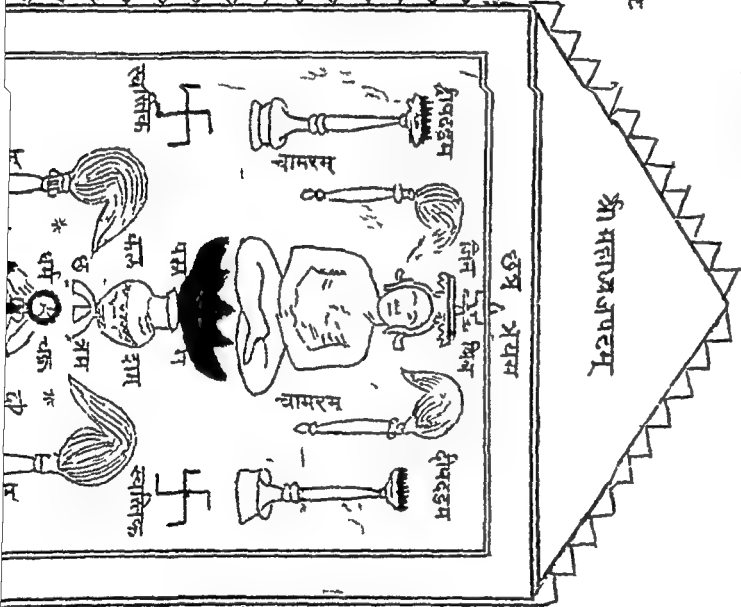
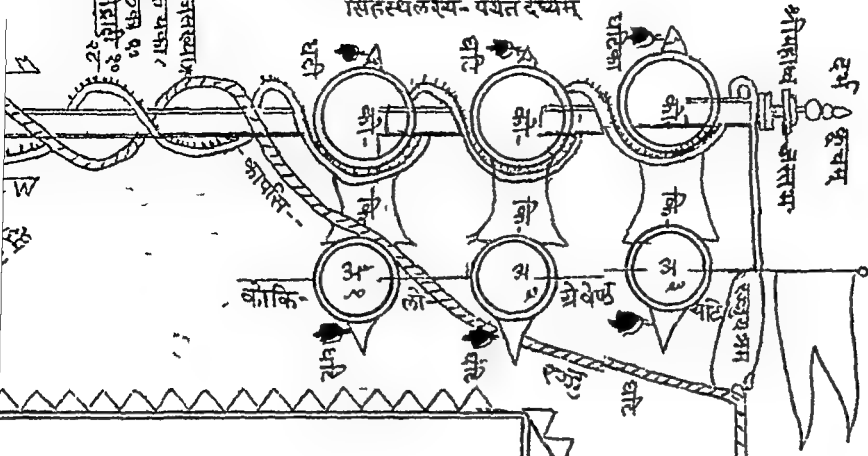

अयोवड

* मराध्यजपटप्रमाणम् *

शिरसि स्थित कीर्तिमुखवासिकाया पर्यंत दीर्घ्यम्
अथवा वैत्यालयो परिकीर्ति मुख पुरस्थित
सिंहस्थलस्य- पर्यंत दीर्घ्यम्

०	०	०	०
०	०	०	०
०	०	०	०
०	०	०	०

विमलासिमुखस्य महादर्पण
प्रतिबिम्बित ध्वजपटप्रमाण-
कलशामयेक

विस्तारम्

२३वा २४वा २५वा २६वा

* ११वा २०वा २१वा २२वा

११वित्तिलि दीर्घ्यम्

११वा १२वा १३वा १४वा

* महाध्वजपटप्रमाणम् *

-महादर्पणम्

* जल यमक *

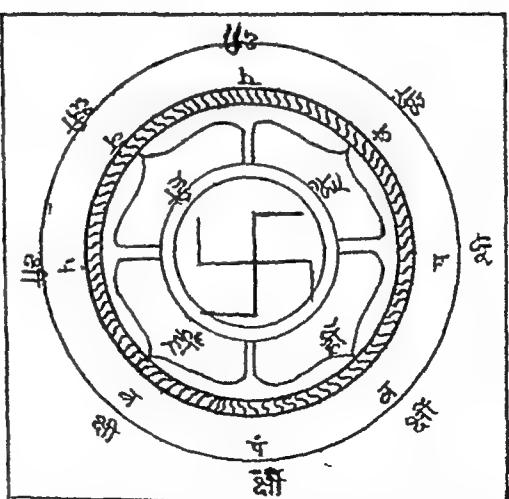
॥ एकादश प्रकारस्त्वपनानां कलशसूत्रादिकानां उंजी ॥

स्थानानि	कलशा	मंडपानि	नामानि	सूत्राणि	सर्गपदानि	शून्यपदानि	कलशपदा
१	१	७	दान	८	१	०	१
२	१६	१५	दीर्घा	१४	३६	२०	१६
३	२५	१२	तप	१६	४९	२४	२५
४	४५	१४	अष्टाष्टा	२०	८१	३२	४९
५	८१	१७	भूरि	२४	१२१	४०	८१
६	१०८	१९	नाग	३७	१९६	८८	१०८
७	२१६	२२	प्रभा	४२	४००	१८४	२१६
८	३२४	२४	नमः	५०	५७६	२५६	३२४
९	४३२	२७	हिमं	५८	७८४	३५२	४३२
१०	५४४	२९	दादा	५८	७८४	३८०	५४४
११	६५५	३२	विश	७८	९५५	५३६	६५५

॥ दानवीर्येनपीऽनुष्ठा भूरिनागप्रभुनमः ॥

॥ हिमदादादिश वेति कलशस्त्वपने वुद्धे ॥१॥

* कलशस्थापनं नमः *

॥ प्रत्य प्रस्तीये शाकीनां प्रत्येक परिशोभेत् ॥

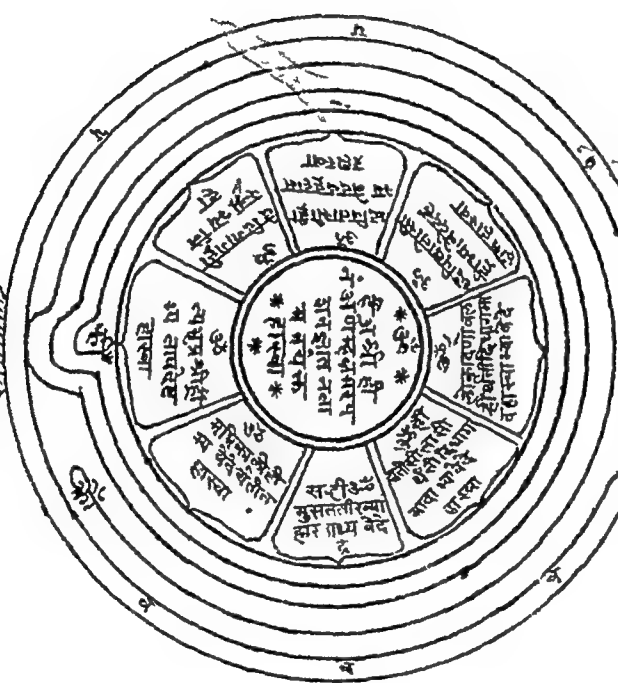
॥ तदूर्ध्वं चंडुलैः पद्म चतुर्दलसमन्वितम् ॥१॥

॥ कर्णिकायां लिखेत् स्वस्तित्वात् तत्प्रीष्टत्वात् शिष्यम्

॥ वलेषु ही चतुष्कचं वाहि वा क्षितिमडलम् ॥२॥

१५ ८ १५

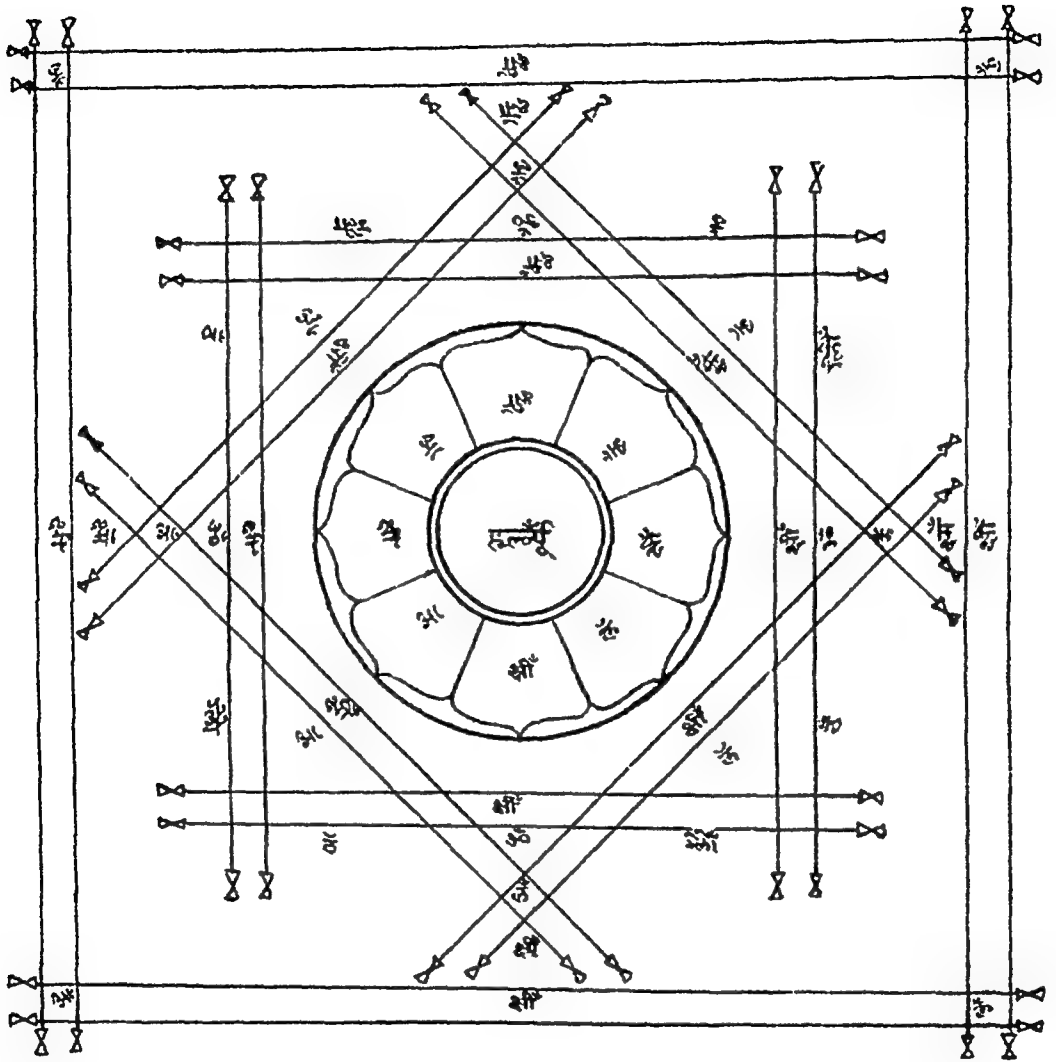
* अज्ञाविज्ञानमयं नमः *

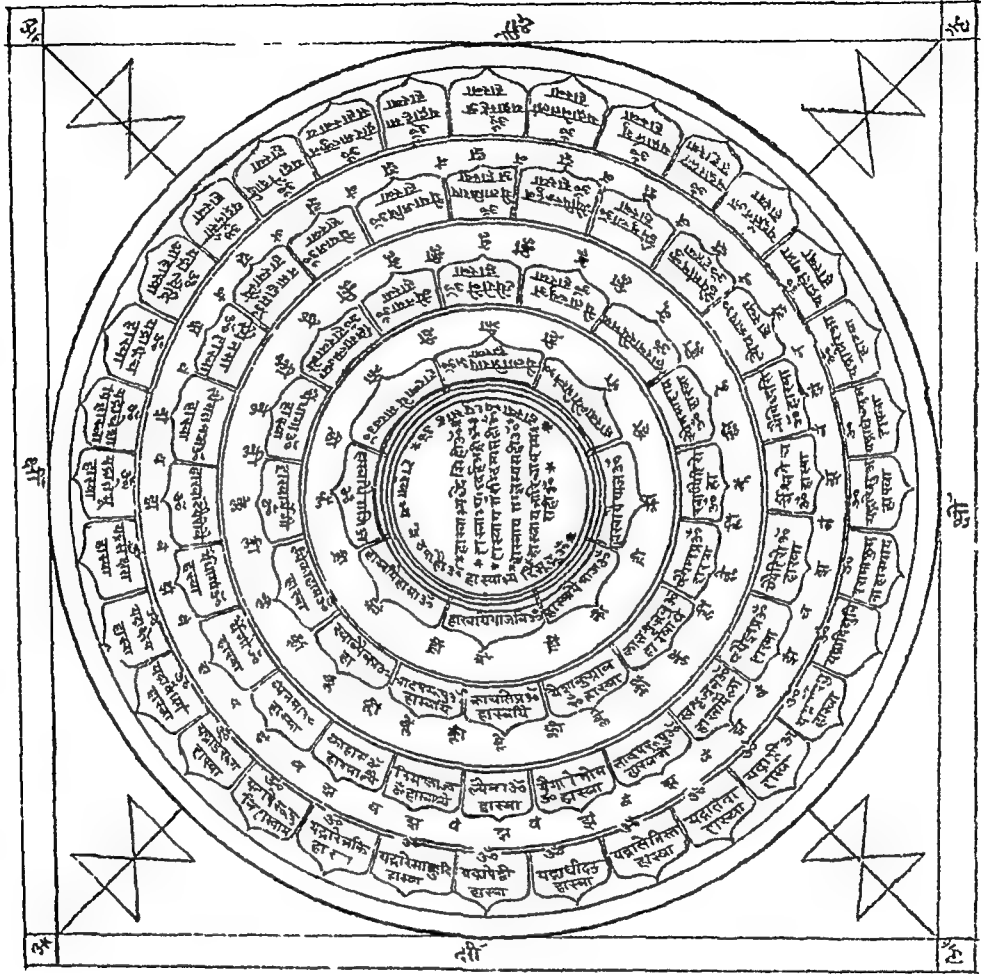
५ ५ ८ ८ ५

८	भां.	क	ह	गं.	ग
७	भा.	क	गं.	भा.	व.
६	भा.	क	गं.	भा.	व.
५	भा.	क	गं.	भा.	व.
४	भा.	क	गं.	भा.	व.
३	भा.	क	गं.	भा.	व.
२	भा.	क	गं.	भा.	व.
१	भा.	क	गं.	भा.	व.

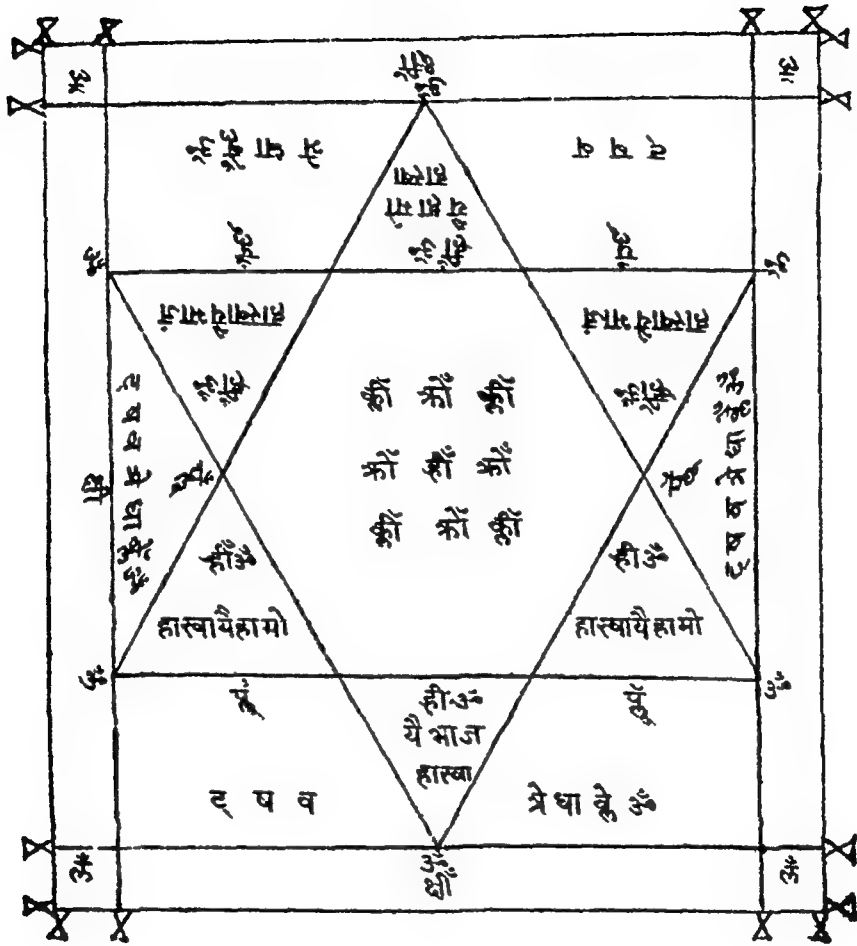
This diagram is a Sri Yantra, a complex geometric figure used in Hindu tantra. It consists of a central point (bindu) surrounded by nine interlocking triangles that radiate from the center. These triangles are enclosed by two concentric circles of lotus petals: an inner circle of eight petals and an outer circle of sixteen petals. The entire design is contained within a square border, which has four T-shaped projections at the corners, representing gates to the sacred space. Sanskrit characters and numbers (1-10) are placed at various points around the diagram, likely representing mantras or specific ritual instructions. The diagram is oriented with the top of the central circle facing upwards.

॥ महाशक्तिपूजाय नमः ॥

वक्ष्ययन्त्रम्

॥१॥ ॥२॥ ॥३॥ ॥४॥

[illegible]

यथाबु३ यजाकु३ यद्राच३ यत्यादिआ
हास्वा हास्वा हास्वा हास्वा

उत्तर

हास्वाय

प्रारम्भ

सूयं दारम्

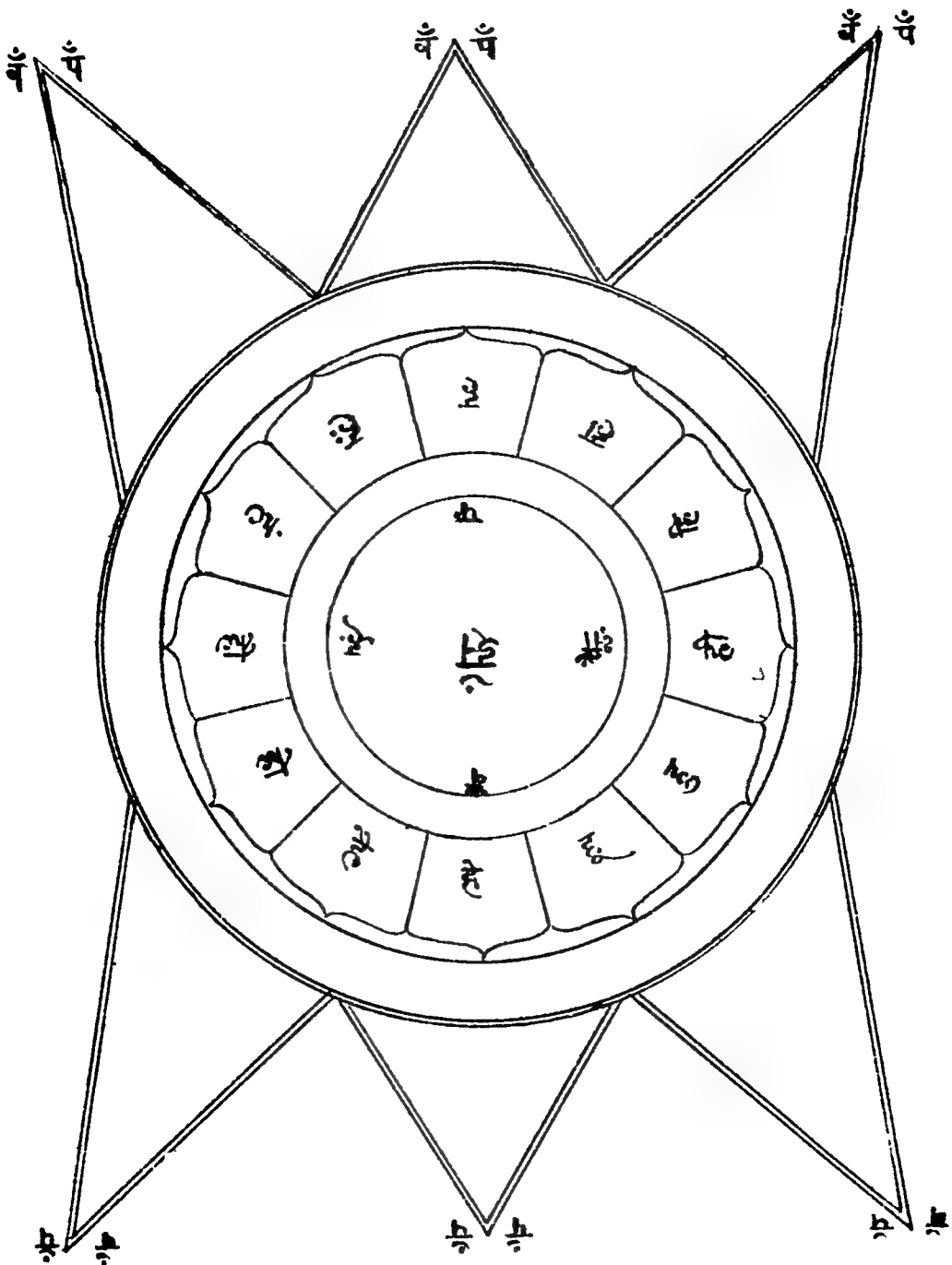
॥ ह्रीं क्लीं ॐ ॥

五

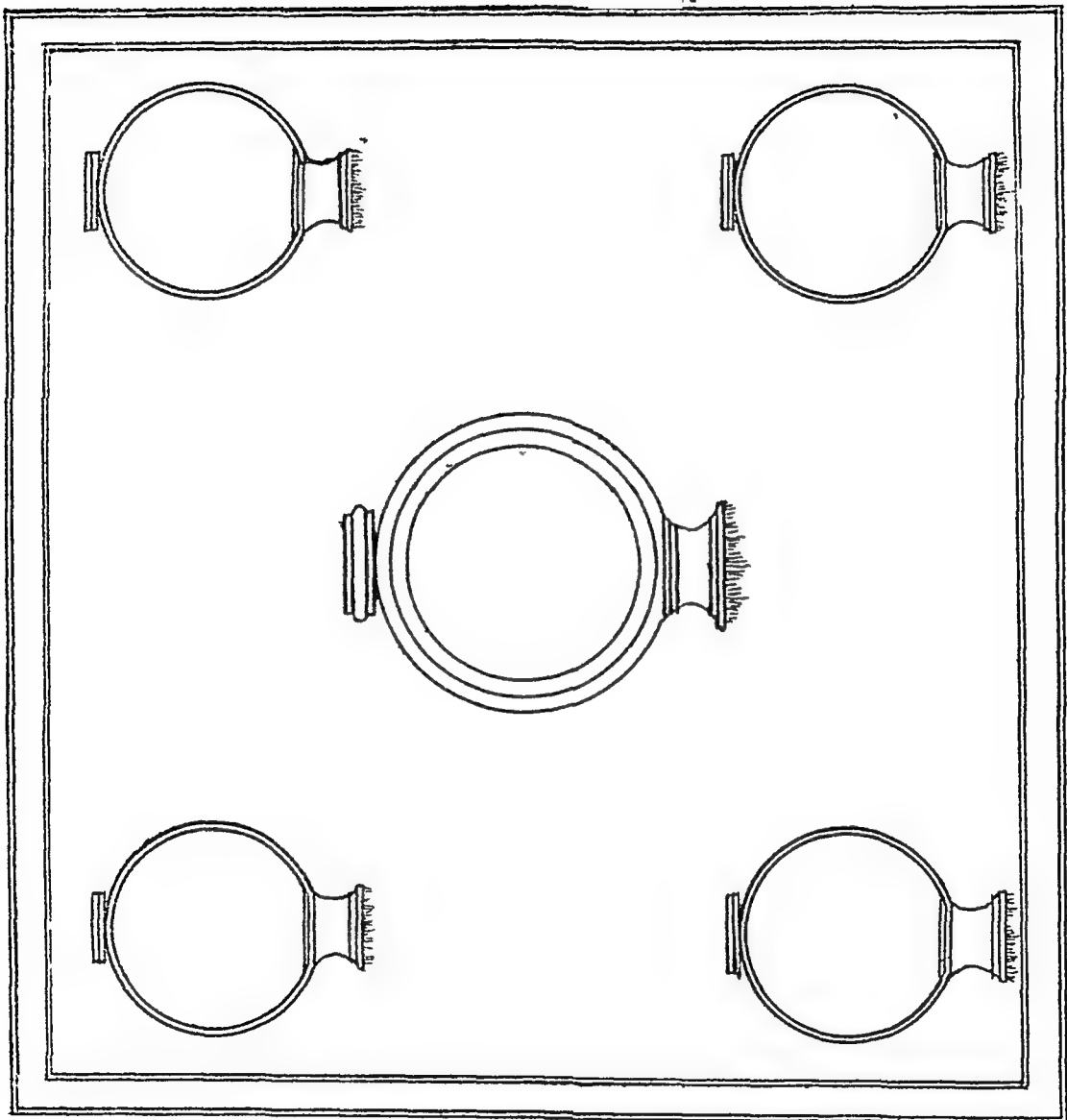
नामवायदा पोरना ॐ

होता या न

[illegible]

॥ पद्म कुम्भाविन्यासः ॥

पार्थिव चक्षुः

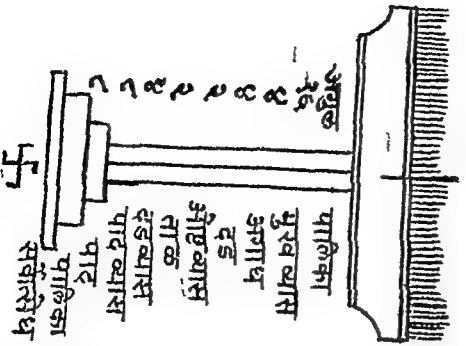
प्रस्तावना

गीतम्

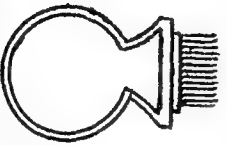
॥ अङ्कुरार्पणं यत्र नमः ॥

पालिकादि प्रत्येकम् ८-१०-१२
अध्वरदिन संख्यायां

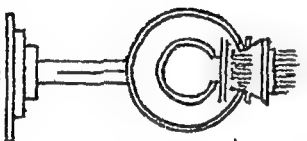
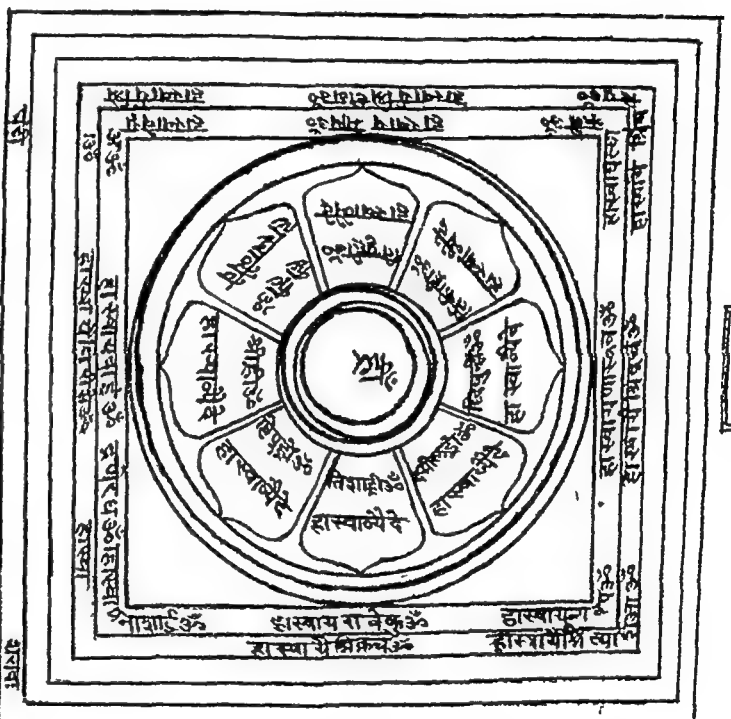
पालिका

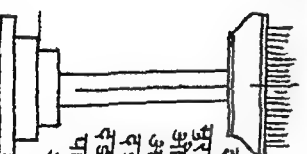
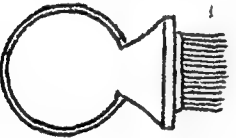
अंगुल ३६
पालिका
मुख व्यास
अगाध
दंड
ओष्ठ व्यास
ताक
दंड व्यास
पाद व्यास
पाद
पालिका
सर्वोत्सेध

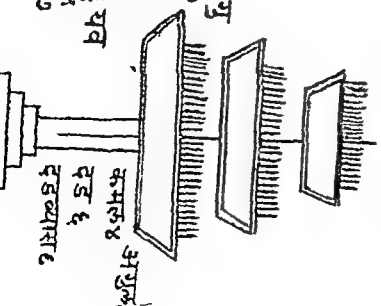
अंगुल ३
घटी
मुख व्यास
कलसोत्सेध
ओष्ठ व्यास
घटी व्यासोत्सेध १४
घटी छिद्र व्यास ७

घटी दंडोत्सेध ७
दंड व्यास ३
पाद व्यास ७
सर्वोत्सेध २२

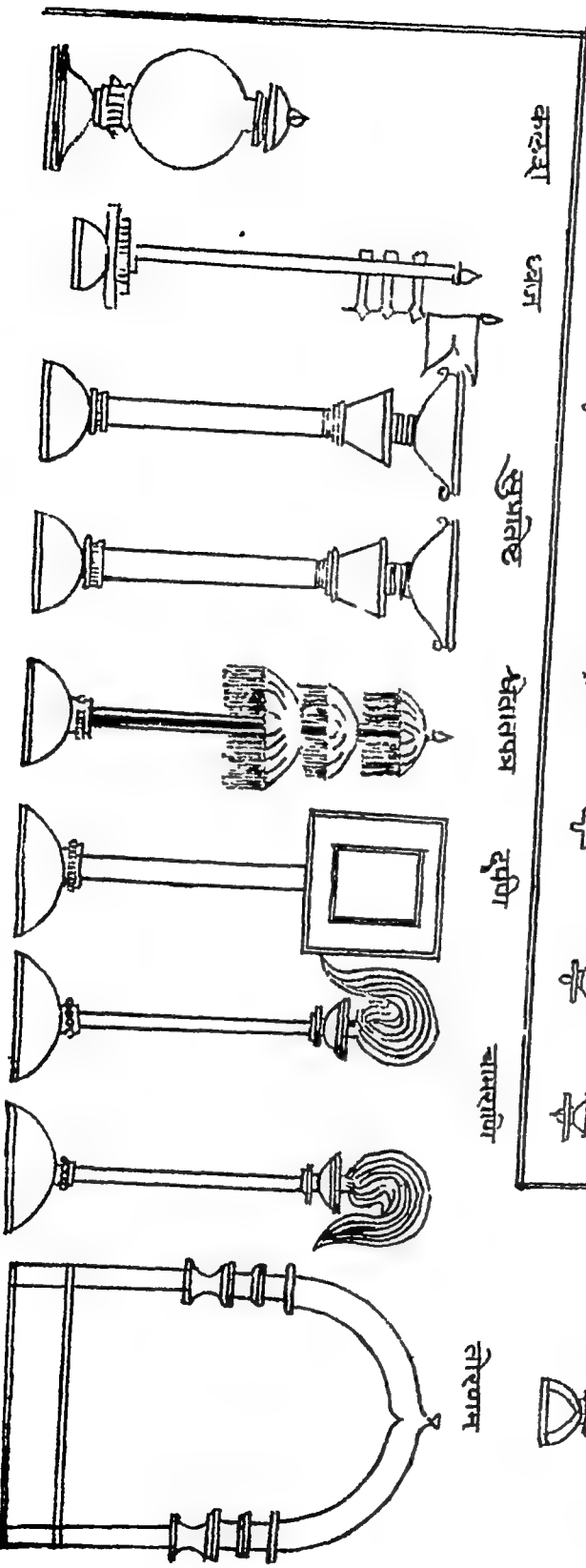
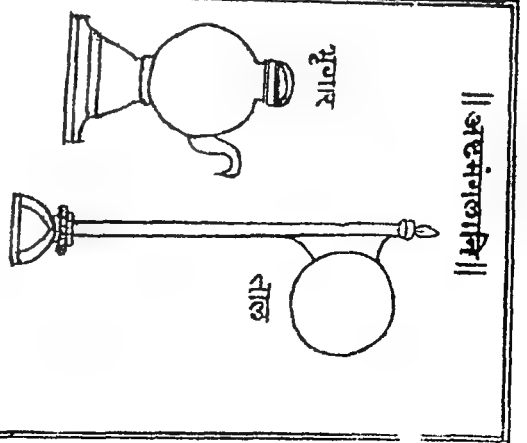
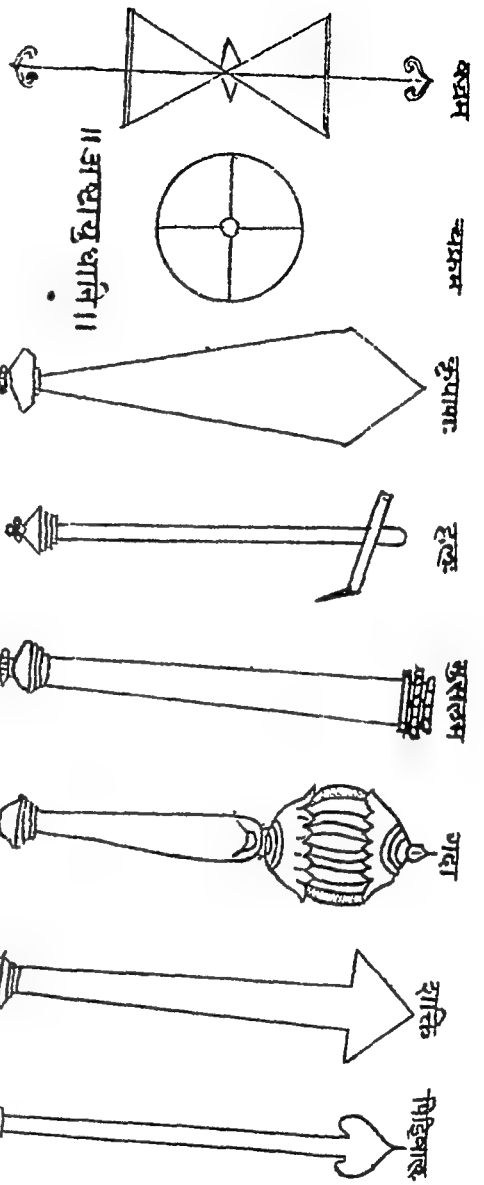
अंगुल १०
मुख व्यास
अगाध
दंड व्यास २
दंड पादसह ६
पाद व्यास ५
सर्वोत्सेध ७

नटलिका

अंगुल ४
कमल ४
दंड ६
दंड व्यास ६

प्रत्येक प्रत्येक आसीत् अन्वयस्तीर्थः स्वस्तिकार्थपरि ५ पालिका- घटी शराव पटलिकानां स्थापनम् - - -

* श्रीकाशीनाथजी * श्रीकाशीनाथजी *

* हा स्वायत्ता धनञ्ज * हा स्वायसाधराञ्ज

हास्वायमासोॐ

* हास्नायमासः ५० * हास्नायमासः ५० * हास्नायमासः ५० * हास्नायमासः ५० * हास्नायमासः ५०

॥ हास्यायैगाकेनोममुं ॥ हाद्वायै तादृशकपुडं ॥ हाद्वायै प्रज्वनउं ॥

हास्वा औदे हीउं

दक्षिणद्वारम्

होस्वा य रास् अउ * हास्वायगात्र प ३७

हास्वा यकारगां अं अं

ॐ अ० ॥ हाहायक्षायमभा० ॥ हाहायक्षाय दिनरवा० ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

हास्ना व्यदतिधृ३

* हास्वात्रेपिॐ हास्वायरामाकुसुॐ

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

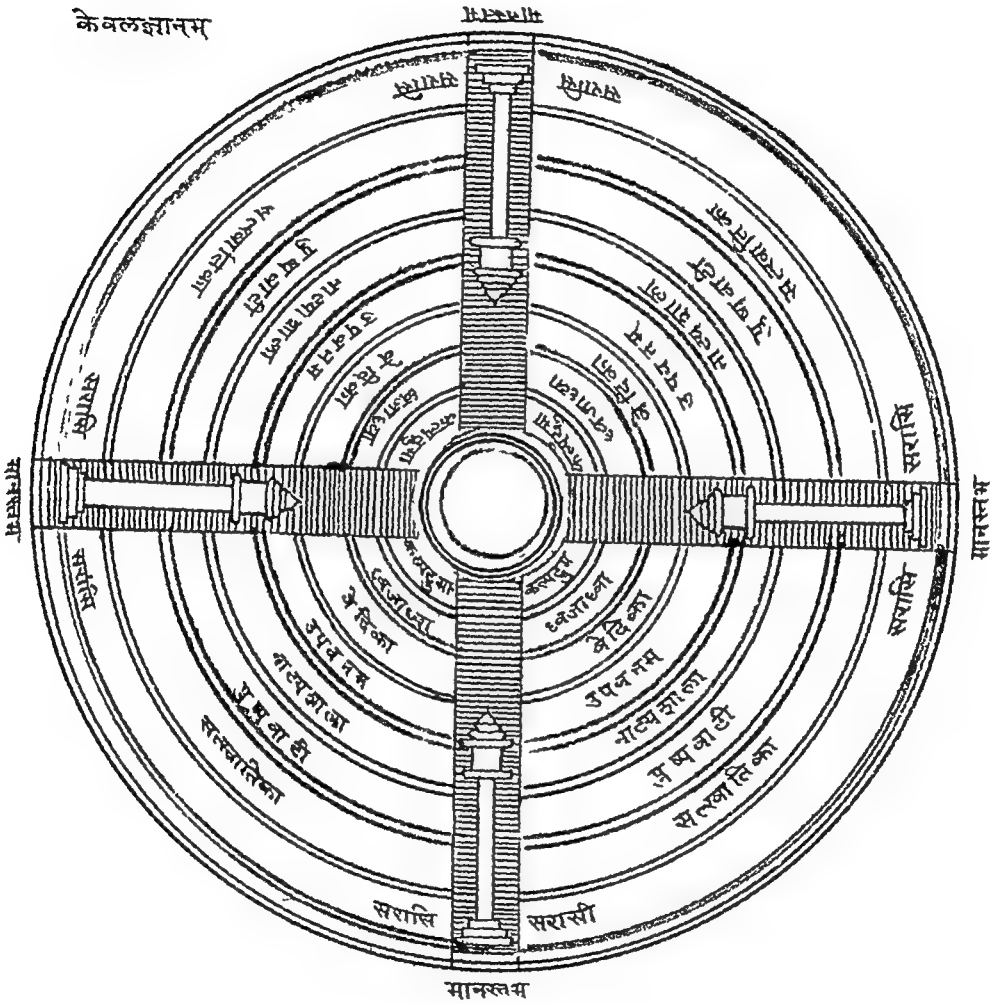
५ हास्वायरा माकु ॐ * हास्वायरा भवई ॐ * हास्वायक्षायम् ॐ *

॥ हास्वाय धागाॐ हास्वाय गाॐ हास्वाव्यनमाॐ

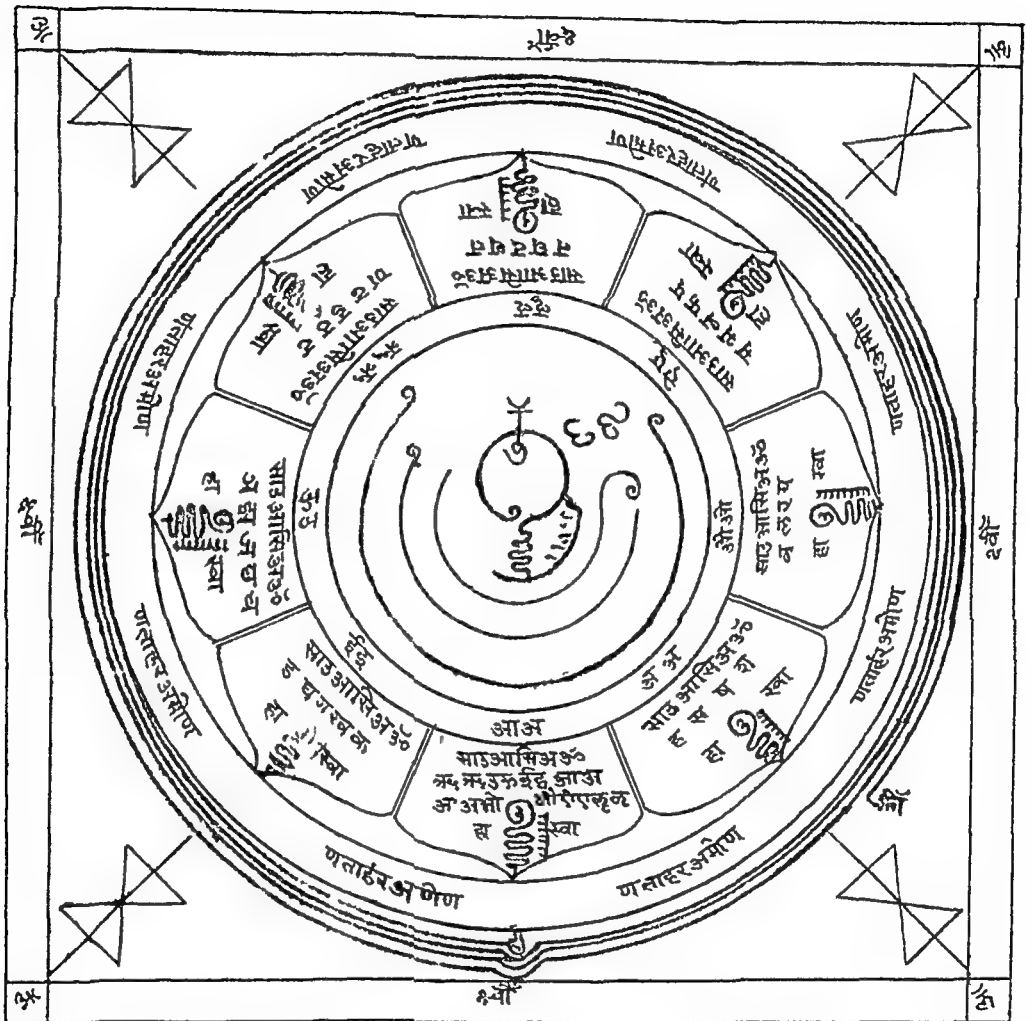
हास्त्रा व्येदितिकी ॐ

* समवसरणम् *

केवलज्ञानम्

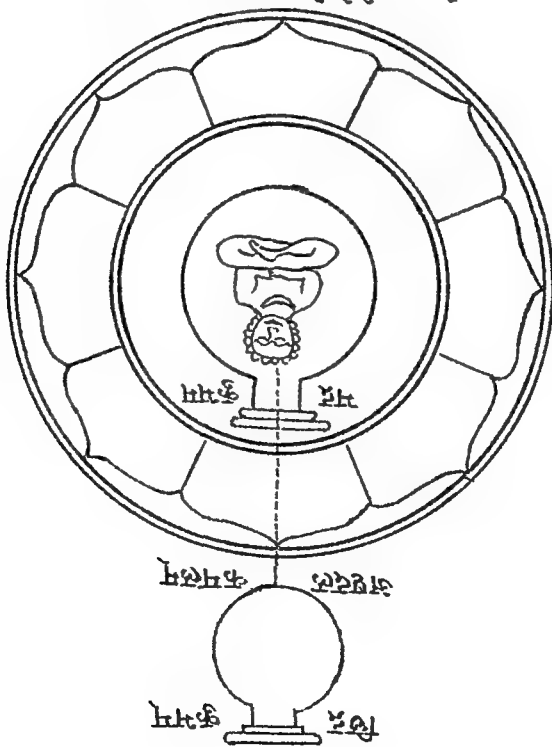

* सिद्धचक्रग्रन्थम् *

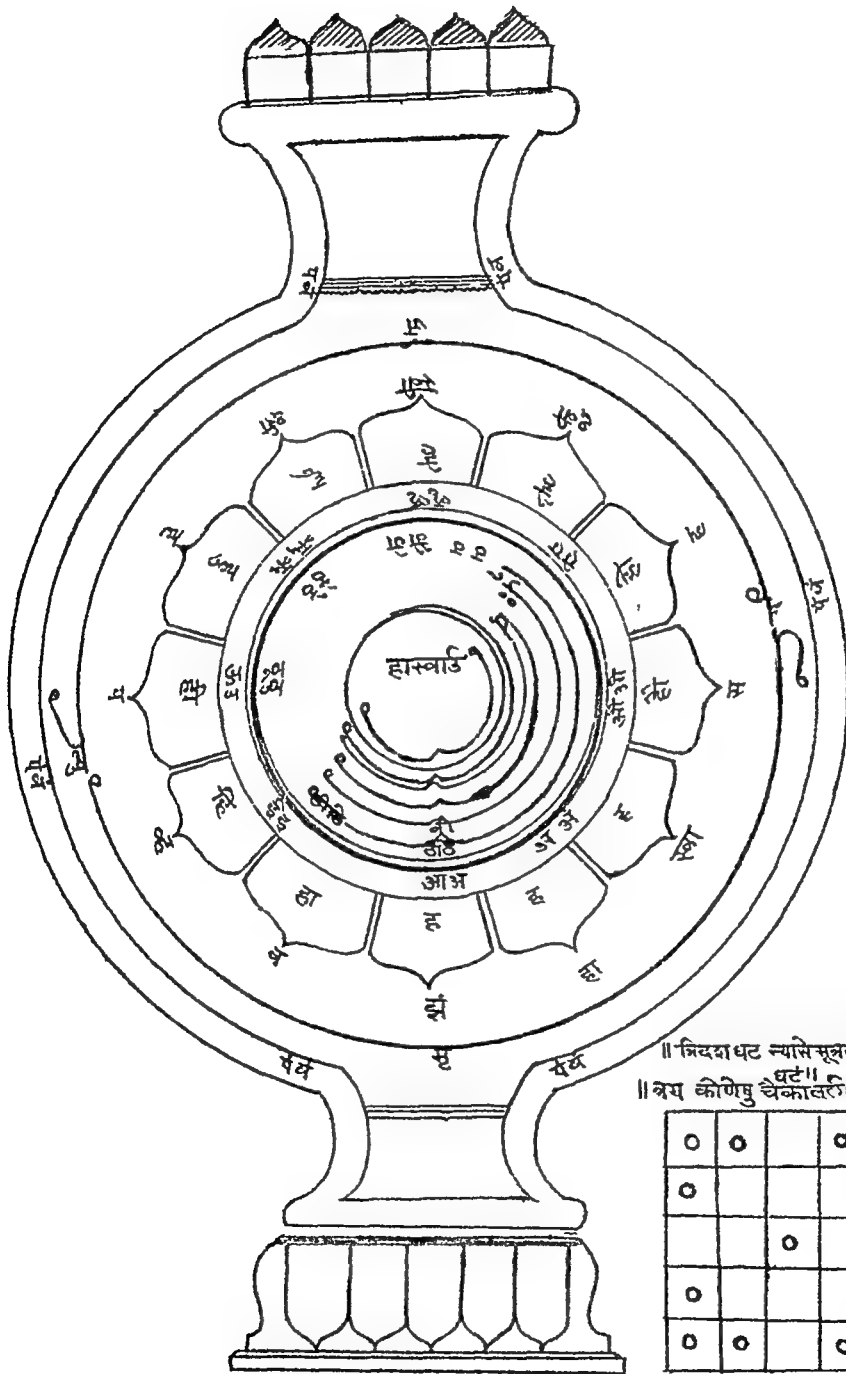

ॐ श्रीदेवी सकलपावनकामलम्

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

* हृत्पुजयजयत्रम् *

॥ त्रिदशघट न्यासे मूलद्वारादहं ॥

॥ त्रय कोणेषु चैकावर्तधुसभाजिनायिधि ॥

○	○		○	○
○				○
		○		
○				○
○	○		○	○

उपपीठपदवारचुः

पुतना	३					शिपापलसी
	नैःलभ्रनैः	सुग्रीवः	बल्लव	गोष	पवनः	
	सुंलल	इन्द्रा	मि	क	मुख्य	
	यमः	विचित्रा	ब्रह्मा	सिंह	कुबेरः	
	विचित्र	साविंद्रः	आर्यः	आपवत्तः	अदितिः	
विचारी	अग्निः	सुषदेव	इंद्रः	अधतः	इशानः	चरकी

उपपीठपदवारचुः

पुतना											शिपापलसी
	क्री-ग्री	सु-सु	पुल्ल	बल्लव	अक्षय	गोष	पवनः	मुख्य	भुल्ल	अदिति	
	सुंलल	इन्द्रा	मि	क	सिंह	कुबेरः	अदिति	इशानः	अधतः	आपवत्तः	
	यमः	विचित्रा	ब्रह्मा	सिंह	कुबेरः	अदिति	इशानः	अधतः	आपवत्तः	अदिति	
	विचित्र	साविंद्रः	आर्यः	आपवत्तः	अदिति	इशानः	अधतः	आपवत्तः	अदिति	इशानः	
विचारी	अग्निः	सुषदेव	इंद्रः	अधतः	आपवत्तः	अदिति	इशानः	अधतः	आपवत्तः	अदिति	चरकी

येचकपदवास्तु

चरकी			पापराक्षसी
विचारी			पूजना

स्वात्मपदवास्तु

चरकी			पापराक्षसी
विचारी			पूजना

महापीठपदवास्तु

चरकी			पापराक्षसी
विचारी			पूजना

पीठपदवास्तु

चरकी			पापराक्षसी
विचारी			पूजना

[illegible]

प्रतिष्ठातिक्रम.

समाप्त.